DOMINICI
URSAYÆ
DISCEPTATIONES
ECCLESIASTICÆ.

DISCEPTATIONES
ECCLESIASTICÆ
UNA CUM RESOLUTIONIBUS,

ſeu Judicatis Sacrarum Congregationum, in quibus pro una Partium ſcripſit, vel pro veritate conſultus reſpondit

DOMINICUS URSAYA

IN URBE ADVOCATUS, A BOSCO Nullius in Provincia Salernitana, U. J. Philoſophiæ, & Sacræ Theologiæ Doctor, & in Almo Urbis Archigymnaſio Publicus J. C. Profeſſor.

TOMUS PRIMUS. et II.

CUI ACCESSIT COMPENDIUM PRIVILEGIORUM Reverendæ Fabricæ Sancti Petri.

ADDUNTUR ETIAM IN HAC VENETA EDITIONE Inſtitutiones Criminales ejuſdem Auctoris Singulari Tomo comprehenſæ.

VENETIIS, MDCCXXIV.

Ex Typographia Balleoniana.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

A D
LECTOREM.

QUONIAM non laudi meæ, benigne Lector, sed Forensium potiùs commodo studere volui; Ideò quamvis criminalium rerum tractatio me extra meam orbitam deflexisset; tamen quia eam ad prælectionem in nostro Archigymnasio factam adhibitus proximis annis Criminales Institutiones edendas curavi, ut etiam id, quod non ultrò, sed jussus conscripseram, typis vulgatum, publicè prodesset. Nunc autem, veluti è diverticulo in viam redeuntes, quotidiani, & assidui laboris, præcipuique instituti nostri proventus tibi, Lector, offerimus in hisce Disceptationibus Ecclesiasticis; Quæ sicuti Partibus, quas tuendas suscepimus, victoria Causarum contulere plurimùm, ita & legentibus in similibus argumentis emolumento futuras, Nosque illarum editione gratiam etiam inituros, haud forsan temerè, speramus. Vale.

INDEX ARGUMENTORUM

Primi Tomi Disceptationum Ecclesiasticarum.

PARS PRIMA.

DIS-

Index Argumentorum.

PARS

PARS SECUNDA.

DISCEPTATIO I.

Fanen. Matrimonii.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO II.

Dubia matrimonialia.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO III.

Romana prætensi Matrimonii.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO IV.

Aquilana Matrimonii.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO V.

Nuscana Irregularitatis.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO VI.

Aquilana Irregularitatis.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO VII.

Novarien. Translationis Hospitii.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO VIII.

Mantuana Hospitii Roverbelli.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO IX.

Vintimilien. Quæstuationis.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO X.

Tricaricen. Processionis.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XI.

Salernitana, seu Trojana Clericatus.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XII.

Asculana.

ARGUMENTUM.

DISCE-

Index Argumentorum.

DISCEPTATIO XIII.

Romana.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XIV.

Lauden. Funerum.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XV.

Eadem.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XVI.

Romana Distributionum.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XVII.

Salernitana Matrimonii.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XVIII.

Asculana, & Januen.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XIX.

Neapolitana Postulationis Abbatissæ.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XX.

Ordinis S. Francisci Alternativæ.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XXI.

Sanctæ Severinæ Præcedentiæ.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XXII.

Neapolitana Ministri Provincialis.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XXIII.

Pisauren. & Reatina Oratorii.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO XXIV.

Neritonen. Servitii Ecclesiæ.

ARGUMENTUM.

INDEX

INDEX
DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM

Primi Tomi, ordine Alphabetico per Diœceses dispositus.

A

B

C

D

F

I

L

M

N

O

P

R

Saler-

Index Disceptationum per Diœceses.

S

T

V

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per attestato del Segretario nostro nel Libro stampato in Roma l'Anno 1716. diviso in Quattro Tomi, intitolato : *Disceptationes Ecclesiasticæ unà cum Resolutionibus, seu Judicatis Sacr. Congregationum, &c.* non esservi cosa alcuna contro Prencipi, e buoni costumi, concediamo Licenza, che possi esser stampato, osservando gli Ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 26. Novembre 1722.

(Carlo Ruzzini Kav. Proc. Rifor.

(Alvise Pisani Kav. Proc. Rifor.

(

Agostino Gadaldini Segr.

DISCE-

DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM
ADVOCATI
DOMINICI URSAYÆ.
Tomus Primus.
PARS PRIMA.

DISCEPTATIO PRIMA.

Bisuntina Restitutionis in integrum.

PRO

Francisca Bonaventura à S. Dominico.

ARGUMENTUM.

Restitutio in integrum adversus lapsum quinquenii, præscripti ad dicendum de nullitate professionis in Conc. Trid. sess. 25. de Regul. c. 19. ex quibus causis concedatur.

Nfelicissima Mulier Adriana Garnier, aperta vi (communicato ad invicem consilio) sibi illata ab Anatolio ejus Patre, Anatolia Cresin ejus Matre, & Canonico Sebastiano Garnier, ejus Patruo, die 4. Augusti 1692. coacta fuit ingredi Monasterium S. Ursulæ sub Regula S. Augustini, Oppidi Nozzeretani, Diœcesis Bisuntinæ, in eoque die 9. Augusti sequentis anni 1693. æquali vi coacta fuit professionem emittere, assumpto nomine Sororis Franciscæ Bonaventuræ à S Dominico, ut, interpellatus de mandato hujus Sacræ Congregationis, testatur Reverendissimus Archiepiscopus Bisuntinus, & ingenuè fassi fuerunt, tàm dictus Anatolius ejus Pater ibi: *Sel' hò maltrattata à questo effetto* (hoc est ad eandem cogen. ad Religionem) *Risponde di sì, e che anche la chiuse in una Camera con la mira di farla risolvere ad entrare nel Chiostro*, quàm Anatolia Cresin ejus Mater ibi: *L' hà indotta, e forzata ad entrare nella Religione di concerto col suo Marito, e col Signor Canonico Garnier, suo Cognato, e Zio Paterno della detta Reclamante*.

2. Quia, verò durantibus eisdem vi, & metu, reclamare in præteritum nunquàm potuit adversùs dictam meticulosam professionem, non defuerunt tamen nunquam interruptæ conquestiones, continuæ lamentationes, & perpetuæ querimoniæ, juxtà uniformes triginta, & ultrà Testium depositiones, de quibus infrà, donec tandem anno 1711. eodem Patruo è vivis sublato, quem Principalis vocat primarium Authorem suæ coactionis, *& il più crudele persecutore* ejus liberæ voluntatis, Genitoribus verò *inteneriti dalla sua mala sorte doppo sì grandi estremità*, permissum eidem fuit implorare hujus Sacræ Congregationis præsidium, à qua die 14. Martii ejusdem anni 1711. de more injunctum fuit dicto Reverendissimo Archiepiscopo Bisuntino, ut Processum desuper conficeret, illumque confectum ad hanc Sacram Congregationem transmitteret, una cum suo Voto, quod tale est.

3. *Ex confecto Processu, quem remittimus, satis, superque dignoscitur, probatum elucescere, prænominatam Sororem per vim, & metum, sibi à Parentibus incussos, in Religionem fuisse ingressam, & in ea præcensam professionem, iisdem vi, & metu durantibus, emisisse, adeout restitutio prius, si ità visum fuerit, dictæ Sorore adversus lapsum quinquennii, effatam illius professionem nullam fuisse, & invalidam, nullius que roboris, & momenti penitus censendam esse videatur*, speramus proindè, & enixis precibus supplicamus dubio. *An sit locus restitutioni in integrum* affirmativè responderi.

4. Sivè enim consideretur tempus antè ingressum in Religionem, sivè durante Novitiatu, sivè quandò emissa fuit professio, sivè post eandem professionem, undique emicant concludentes probationes innegabilis metus, & apertæ vis, unicè directæ ad extorquendum consensum ab eadem Principali tali professioni, quæ proindè omninò nulla, & invalida dicitur: Deus enim coacta servitia aspernatur, atque voluntarium sibi militem eligit Christus, juxtà aurea verba *Divi Ambrosii de Vita Beata lib. 1 cap. 3.* relata *in Can. Non est 15. quæst. 1.* & concordat alter *Textus in Can. Jam verò 23. quæst. 6.* ubi ad rem expenduntur verba illa *Apostoli 1 ad Corinth. Unusquisque det, prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, aut necessitate, hilarem enim datorem diligit Deus*, cum aliis apud *Ciarlin. controv.* 108. *num.* 19. *& Rotam decis. 25. numer. 1. coram Arguell. & decis.* 229. *num. 1. & 2. coram Cavill.* Et favore alterius Monialis, muram facientis in nostro Monasterio Ursulinarum, sequendo simile Votum nostri Reverendissimi Archiepiscopi, resolvit *hæc Sac. Congregatio in alia Bisuntina* 18. *Junii* 1701. ut ex Folio, dicta die distributo, & registrato *in lib. 51. Decr. fol.* 300. ibi: *Quibus omnibus attentis supradictus Archiepiscopus censet, satis constare de dictæ professionis nullitate, &c.* pro qua hæc Sacra Congregatio respondit die 29. Julii ejusdem anni *dicto lib. 51. Decr. fol. 373. à tergo*.

5. Quoad tempus antè ingressum in Religionem, non possunt sine maxima commiseratione considerari ea, quæ innocens Principalis tunc temporis teneræ ætatis, & im-

becillis judicii, passa fuit à suis Genitoribus, & Patruo, ad illam omni via inducendam ad ingrediendam Religionem, quævè *in Summario* referuntur à Claudia Grey informatissima, eo quia, uti Famula per spatium quinque annorum inservivit in Domo Principalis, antequam Monasterium ingrederetur, ex quo non solùm *hà veduto moltissime volte la detta Madre battere, e maltrattare la Supplicante, per obligarla ad essere Religiosa, dicendoli allora, che assolutamente voleva, che si facesse Religiosa.* Sed, quod omni commiseratione dignissimum videtur, ad eundem effectum vidit, *che la detta Madre la messe una volta in una Camera chiusa con la chiave, per poterla meglio violentare à quello, che voleva,* undè, ne in eodem cubiculo clausa fame periret, *mossa à compassione la Deponente verso la Supplicante, vedendola trattare in questa maniera, di portarle il sostentamento per un buco della porta della medesima Camera, &c.* quo tempore Mater Oratricis præcisum dederat mandatum eidem *di non darle altro per suo sostentamento, che pane, & acqua, sperando con questo di dover meglio farla risolvere ad entrare nel Chiostro, e che non fù messa in libertà, se non doppo di aver promesso, che si farebbe Religiosa,* quam circumstantiam reclusionis filiæ in cubiculo ad hoc, ut tædio affecta se disponeret ad ingrediendam Religionem ad nostrum præcisum effectum facilioris concessionis gratiæ restitutionis in integrum, præ oculis hebuit hæc *Sacra Congreg. in Cephaluden. 24. Februarii* 1699. ut in Folio dicta die distributo §. 1. ibi: *Filias respectivè priùs conclusit in cubiculo domus, posteà in Monasterium lib. 49. Decr. fol.* 171.

6 Cum eodem informotissimò Teste, deponente, ut supra, de facto proprio, dequè re, cujus pars magna fuit, concordant ejusdem Principalis Pater, Mater, & Frater; Itaut nullo omninò in hac parte remaneat umbra difficultatis circa principium metus, & coactionis Principalis ad ingrediendam Religionem, ut considerando confessionem Patris, habemus Textum literalem *in Canon. Præsens 20. quæst. 3.* quem sequuntur *Barbob. inter consil. Matrim. divers. part. 1. cons. 94.* ibi: *Ultimò probatur ex confessione Patris, qui confessus est, per vim compulsisse dictum Ludovicum. Barbos. vot. decis. 16. numer. 54. lib. 0.* ibi: *Quæ Patris confessio, etiam quòd esset extrajudicialis, in hac materia multum attenditur, & Rota coram Emer. Jun. decis. 025. numer.* 12. ibi: *In similibus terminis Patris, qui metum filio incusserat, ad profitendam, est Textus, &c. & decis. 1356. sub numer. 1. vers. Super additaque propria Patris confessione de præmissis omnibus à se illatis, &c.* Et considerando confessionem Matris *Rota dict. decis. 1356. sub numer. 1. vers. Cumque istis plenè conveniunt Frater, & Mater, coram Emerix Junior.* Et considerando utriusque Genitoris confessionem *Rot. dec. 373. numer. 13. & 14. part. 18. rec.* ibi: *Maiores Testes adducere non potuit ad probandum metum, quam illosmet, qui istum incusserant, & de facto proprio deponunt, &c.* Et considerando Fratris confessionem advertitur in Folio hujus *Sacr. Congregationis distributo 3. Martii 1708. in Romana, seù Geneven. § Episcopus* ibi: *Frater Oratoris declaravit, sibi manifestè videri Patrem prædicti Oratoris, &c. illum minis, & metu impulisse, ut Religiosum statum amplecteretur, Et in Capataquen. 28. Aprilis* 1710. rescribendo *Pro gratia restitutionis integrum, & Episcopus procedat contra Fratrem,* quod practicavit etiam in *Urbevetana 11. Martii* 1713.

7 Cum quibus processit hæc Sacra Congregatio, in *dicta alia Causa Bisuntina 9. Julii 1701. libr. 51. Decreto. fol. 375. à tergo, & in Mantuana pariter 9. Julii ejusdem anni 1701. lib. 52. Decretorum folio 375.* ibi: *Per vim, & metum, ut asserebat à Matre, & ejus Fratribus incussum, & in Neapolitana 14. Aprilis 1709.* ibi: *Subjecit examini Josephum Jordanam, ac Juliam Amodio ejusdem Oratoris Parentes, qui jurati deposuerunt de violentiis, incussis etiam cum verberibus suo Nato, & 12. Aprilis 1710. lib. 59. Decret. fol. 171. & libr. 60. folio 191.*

8 Et novissimè, juxta ipsissimos terminos nostri casus, considerando Patris, Matris, & Fratris confessionem respondit *in Neapolitana, seù Sacssana 26. Januarii 1710. libr. 60. Decret. fol. 73.* ibi: *Hæc autem pinguius, velati de facto proprio, Genitor ipse deponit, qui piorum hominum consilio ab inceptis se destitisse ait, quod, & Mater comprobat, atque Germanus confirmat.*

9 Observando præcipuè magnam aversionem ejusdem Principalis à statu Religioso, quam semper, & ubique ostendit, ut ipsamet clarè fatetur *in Summario.* Eandemque aversionem concludentissimè probant Joanne Claudia Royer secund. Testis, loquens de declaratione 15. diebus ante dictum ingressum, sibi à Principali facta. Quart. Testis Stephanotta Joanna Grosſ, loquens de simili declaratione, sibi facta *qualche giorno avanti.* Septim. Testis Margherita Pialoz, loquens de declaratione, sibi facta *qualche tempo innanzi,* & subjungens verba hæc à Principali sibi dicta, *li miei Parenti vogliono mettermi nella Religione per forza, mà non farò mai tal cosa, e più tosto mi gettarò da una muraglia, e per meglio testificarli quanto asseriva, si messe à piangere.* Nec non Sebastianus Garnier frater germanus Principalis, asserens, id audivisse *molte, e reiterate volte.*

10 Nemo autem ignorat, quod à tali aversione, antecedenter ostensa, efficax deducatur argumentum, coactæ voluntatis, & meticulosæ professionis, posteà emissæ, ea punctualitèr animadversis per *Pignatell. consultat. 180 numer. 10 tom. 9.* ibi: *Ac etiam ex magna animi aversione ad suscipiendum statum Religiosum, quam semper ostendit, &c. quæ sicuti arguunt defectum liberæ voluntatis, ita etiam concludant coactionem, Ciarlin. controv. 108. numer. 48.* ibi: *Ex tali enim aversione, & repugnantia probatur metus, &c. Rota coram Peutinger. decis. 98. numer. 1.* ibi: *Constat enim, Raphaelem habuisse semper animum valdè alienum à profitendo, &c. hoc autem valdè conferre ad probandum metum dixit Rota &c. & coram Dunozet. Jun. decis. 930. numer. 1.* ibi: *Adeò statum Religionis abhorrebat, ut declaraverit, se potiùs velle in puteum proiicere, quam Religionem profiteri, quæ maximi ponderis esse ad effectum annullandi professionem respondit Rota, &c. & in part. 1. recent. decis. 175. numer. 1. in fine, & in par. 13. rec. dec. 211. num. 1.* ibi: *Apertè constare Dominis visum fuit de totali aversione Æmilii à Religione, &c. & numer. 3.* ibi: *Quæ repugnantiæ, &c. maximè conferunt ad probandam voluntatem illius, alienam à profitendo in Religione, & ostendunt consensum, professioni præstitum, non fuisse liberum; sed coactum, & meticulosum.*

11 Ea qua aversione, omnibus notoria, ortum habuerunt violentiæ illæ, & pessima tractamenta Genitorum ergà Principalem, unicè directa ad flectendum ipsius induratum animum, *quali mali trattamenti* (Notentur quæso sequentia verba, apta ad flectendum animum cujuscumque obstinatissimi Viri provectæ ætatis) *consistevano in colpi di bastoni, di catene, schiaffi, e pugni, quasi tutti li giorni dall' età di 15 anni, fino à che entrò nel Monastero.* Et concordat Sebastianus Garnier germanus frater Principalis loquens de visu ibi: *E' stata battuta à colpi di piedi, di pugni, e schiaffi quasi tutti li giorni alla presenza delli predetti per opposizione, che testificava di avere alla volontà de' suoi Parenti ad entrare dentro il detto Monastero.* Concordat etiam Anatolius Garnier ejus Pater ibi: *Li mali trattamenti consisteano in calci, pugni, &c.* quæ præ oculis hubuit hæc Sacro Congregatio *in Romana, seù Genev. 31. Martii* 708 ut *in Folio dicta die distributo § 1. in fine* ibi: *Calcibus, & pugnis impetitum, intolerabilibus feritatibus, &c.*

12 Itaut eadem Principalis non valens aliquandò easdem violentias, intolerabiles feritates, & barbaras crudelitates suorum Genitorum patientèr sustinere *fuggì nella Campagna tutta affatto disperata di quello, che li suoi Parenti li volevano far pigliare un stato di vita, per il quale ella non aveva, che avversione.* Et concordat Sebastianus Garnier frater germanus Principalis, qui *vedendola fuggire per la Campagna, le corse addietro per ricondurla al detto Nozzeroy, e che la trovò in stato d' una persona disperata, dicendo, che ella amava molto più di perdersi così, che di altra maniera, poiche li suoi Parenti la volevano sforzare ad entrare nella Religione, per la quale ella aveva una mortale avversione.* Asserens ulteriùs, quod, attenta dicta avversione à statu Religioso, Parentes *per molti giorni* noluerunt Principalem in eorum domo recipere, itaut hæc coacta fuerit *à rifugiarsi in altre Case fuori della paterna,* quam circumstantiam ad nostrum præcisum effectum considerant adducti à *Pannoll. decis. 104. adnot. 1 num. 6.*

13 Inter frequentes verò crudelitates, & barbaras feritates ad eundem finem ergà Principalem exercitas, aliis gratia brevitatis omissis, de quibus *in nostro Summario* ibi: *Ella è stata battuta à colpi di piedi, di pugni, e schiaffi quasi tutti li giorni alla presenza del Rispondente, per opposizione, ch' ella testificava d' avere alla volontà de' suoi Parenti, ad entrare dentro il detto Monastero*

14 Speciali animadversione digna videtur solemnis illa verberatio, quam ab utroque Parente patientèr sustinuit Principalis in publica via, ferocitate majori pauló post reiterata tempore, quo reperiebarur in lecto, teste omni exceptione majori eadem Matre Principalis, deponente de facto proprio ibi: *L' hà battuta in publica strada, e la*

condusse

conduſſe così dentro la Caſa paterna, dove la detta Reclamante, eſſendoſi poſta in letto, ella col ſuo Marito la batterono con loro mani aſpramente, rinfacciandoli la ſua inclinazione per il matrimonio, & concordat deponens pariter de facto proprio Pater ejuſdem Principalis, Frater deponens de viſu, & Joanna Gravelle, loquens pariter de viſu. Ac ſi inclinatio ad matrimonium eſſet aliquid culpam involvens, idemque matrimonium non eſſet unum ex ſeptem Eccleſiæ Sacramentis, ratione inſtituentis, loci, ſtatus, iterationis, communitatis, utilitatis, ſignificationis, & ſocietatis, ſuperans alia Sacramenta, ut obſervant *Divus Auguſtinus de Bono Conjugal. cap. 18 Dionyſ Chartuſian in Summ. Ortodoxæ Fidei lib. 4 cap. 162. S. Ivo Carnoten. Epiſcopus epiſt. 83. Joann. Lorich in Lexicon Theol tom. 2. de Sacram. Matrimon. num. 4. fol. mihi 1140. Rodulph. Arden. in Domin. 2. poſt Epiphan Ludovic. Cacc. in Theſaur. Cathol libr. 9. titul. de Matrim. numer. 1580. folio mihi 909. Sayr. de Sacram in Commun. lib. 6. cap. 3. in fine, Petr. Lombard. lib. 4. diſt.* 26. ubi quod cum alia Sacramenta poſt peccatum, & propter peccatum exordium ſumpſerint, Matrimonii Sacramentum, etiam ante peccatum legitur à Domino inſtitutum, cum aliis adductis à *Cavacc. nell' Anello Matrimoniall. part. 3. folio 45. & à Hyeron. Gattic. in Prax. Sacramentor. titul. de Sacramento Matrimon. folio 66. Sylveſt. Prier. in Summ. verb. Matrimonium primò numer. 5. Montaign. de Bigam. quæſt. 1 num. 6. & Franciſc. Pacous in Scenograph. de Sacram. in gen. tit. de Matrimon. in princ.* ubi quod, licèt Matrimonium minus habeat ſpiritualitatis, quàm reliqua Sacramenta, magnum tamen eſt, quatenus ſignificat conjunctionem Chriſti cum Eccleſia, juxtà id, quod ſcripſit *Apoſtolus ad Epheſ. 5. 32.*

15 Quæ omnia robur accipiunt à timida natura Principalis, de qua teſtia, omni exceptione major, eſt ejus Pater, & à feroci qualitate ejuſdem Patris, ſoliti minas exequi, & à filiis contrà eorum voluntatem extorquere id, quod ei placebat, referente uno ex eiſdem filiis, germano fratre Principalis, & loquente de propria doloroſa experientia, ut conſiderando timidam naturam metum paſſi, obſervant *Honded. conſ. 19. numer. 28. lib. 1. Menoch de Arbitr. caſ. 135. numer. 4. & 5. Surd. deciſ. 194. numer. 20. Sanchez de Matrim. libr. 4. diſput. 3. numer. 4. & Pavimoll. deciſ. 102. adnotat. 1. numer. 17.* Et præ oculis habendo ferocem qualitatem incutientis metum, præcipuè quando ei reverentia debetur, advertunt *Felin. conſil. 29. numer. 36. libr. 1. Pignat. conſult. 180. num. 23. & ſequentibus tom. 9. Corrad. in Prax. diſpenſat. libr. 5. cap. 14. numer.* 10. ibi: *Maximè quando Pater eſt multum terribilis, aſper, & ſeverus, quæ quidem qualitas in perſona, cui debetur reverentia, eſt multum conſiderabilis, & Rot. deciſ. 316. numer. 12. & deciſ. 374. numer. 16. coram Ludoviſ.* ubi quod reverentia cum terribili qualitate perſonæ, metum incutientis, ſuperabundat ad probandum metum, *& coram Ubald. deciſ. 234. numer. 5.* Et utramque qualitatem conſiderando, benè *Rot deciſ. 98. numer. 7. & 3. coram Peuting.* ibi: *Ipſum eſſe natura valdè mitis &c., & Parentes timere &c. undè faciliùs metu affici poterat &c. Parentes verò natura feroces, rigidos, & iracundos, & ſolitos exequi minas, quod maximè in Patre obſervant &c.*

16 Imò tranſeunt in evidentiam, conſiderando fragilitatem ſexus muliebris; Metus enim faciliùs incutitur mulieribus, & præcipuè teneræ ætatis, in quibus proindè minor requiritur metus ad annullandam profeſſionem, quam in viris juxtà magiſtralem *Gloſſ. in capit. Cum locum verb. Metus de Sponſal* quam ſequuntur *Phiring. in Jus Canon. titul. his, quæ vi, metuſvè cauſ. §. 1. verſ. Affection. 6. circà finem, Clarlin. controverſ. 108. numer. 33. Sanchez de Matrimon. libr. 4. diſput. 3. numer. 2. & 4. Rota coram Carill. deciſ. 178. numer. 1. & coram Royas deciſ. 491. num. 6. & coram Arguell. dec. 9 num 38. & deciſ. 25. num. 54. & ſeq. & coram Dunozet. Jan. deciſ. 930. num. 4.*

17 Itaut in mulieribus ad profeſſionem annullandam non requiratur probatio metus, cadentis in conſtantem virum, ſed ſufficiat ille, cadens in coſtantem mulierem, ea ratione, quià mulieris animus, etiam conſtans, levioribus movetur affectibus, quam animus virilis juxtà diſtinctionem *Butrii*, communitèr receptam *in cap. Conſultationis num. 6. de Sponſal.* ibique *Abbas numer. 4. Præpoſit. numer. 3. & Faguan. numer. 14. Barboſ vot. deciſ. 1. numer 22 & ſeqq. Suarez de Relig. tom. 3. lib. 6. cap. 4. numer. 11. Sanchez de Matrimon. lib. 4. diſp. 17 num. 2. & Rot. cor Merlin. deciſ. 600. n. 1. & cor. Arguell. deciſ. 9. num 38.*

18 Imò quod ſufficiat ſolus metus reverentialis, junctus cum minis, & importunis ſuaſionibus Patris, ob reverentiam ei debitam, atque cum proteſtationibus, conqueſtionibus, & lacrymis filiæ, notabiliter advertunt *Abb in cap Cum virum numer. 7.* ibique *Butr numer. 6 de Regular. Navar. conſil. 89. numer. 1. lib. 1. Graſſ de Effect. Cler. effect 4. num. 15. Clarlin. contr* 108. *num.* 33. loquens de metu reverentiali erga Fratrem natu majorem, *Portell. caſ. 32. numer. 3. pag. 3. Pignatell. conſ. 173. numer. 30. & 151.* ubi, referendo plura exempla, teſtatur de praxi hujus Sac. Congregationis, & *conſult. 180. num. 23.* ubi concluſionem ampliat, quando, ut in præſenti verificatur, Pater eſt naturæ terribilis *tom. 9. Rot. coram Burat deciſ. 305. numer. 27.* ibique *Adden. numer. 42. & coram Royas deciſ. 49. numer. 6 & 7. & coram Dunoz. Jun.* loquente in terminis Puellæ annorum 17. *in deciſ. 930. numer. 2 & coram Merlin. deciſ. 590. num. 2. & ſeqq* ubi probat, hanc opinionem veram eſſe, nedum attento Jure Eccleſiaſtico, & poſitivo, ſed etiam naturali, & Divino, & teſtatur etiam de praxi hujus Sac. Congregationis.

19 Poſito hujuſmodi innegabili principio metus, & coactionis, quibus mediantibus infelix & oppreſſa Principalis coacta fuit Religionem ingredi, facilior erit probatio continuationis ejuſdem metus, & coactionis, *Difficile enim eſt, ut bono peragantur exitu, quæ malè ſunt inchoata principio* ſcripſit *S. Leo Papa ad Mauros Epiſcopos* Epiſtola, regiſtrata *in Can Principatus, prima qu 1.*

20 Et propterea nil mirum, ſi ipſamet die ingreſſus in Religionem *fù à ſpedirſe con lacrime da Michaele Ratte* 8. Teſte, qui ſequentia deponit. *Avendoli domandato in qual luogo andava à ritirarſe, e ſe lo faceva di buona voglia, ella riſpoſe, che andava dentro il Monaſtero, e che di buona, ò di mala voglia biſognava, che ſi faceſſe Religioſa, di maniera che, e dal diſcorſo, e dalle lacrime della detta Reclamante, accompagnata da ſoſpiri, il Deponente, conoſcendo, che la forzavano &c.* Itaut ſi unquam aliàs ſanè in præſenti eædem lacrimæ vocis pondera habuerunt, eaſdemque violentias, & coactiones comprobarunt, juxta illud Poetæ. *Nam lacrimæ interdum pondera vocis habent.* quod ad noſtrum præciſum effectum, accipiendo eaſdem lacrymas pro univoco ſigno coactionis, & innegabili teſtimonio metus, ſequitur *Rota in deciſ. 25. numer. 49 cor Arguell.* & concordant adducti à *Clarlin. controver. 108. ſub numer. 1. & 53. & ſeqq. & Rota coram Royas deciſ. 291. ſub numer. 1. & coram Dunoz. Jun. dec. 930. numer. 3.* ibi: *Genitorem minis, importunis ſuaſionibus, ac verberibus, & Mariannæ ſuſpiriis, lamentationibus, & lacrymis. & in part. 23. recent deciſ. 211. numer. 10. & in part. 16. deciſ. 212. numer. 1.* Cum quibus proceſſit hæc Sacra Congregatio *in Cephaluden. 14 Februarii, & 18. Julii 1699 libr 49. Decretorum folio 171. & 252 & alia Biſuntina 18 Junii, & 9. Julii 1701. libr. 51. Decretorum folio 300. & 378 à tergo.*

21 Imò tempore, quo eadem Principalis verè invita, & reluctans ducebatur ad Monaſterium per viam obviam habuit Franciſcam Dumond, quæ hæc ait: *Conducendo la detta Supplicante dentro il Monaſtero dell' Orſoline, avendo veduta, paſſando la Deponente &c. la ſalutò, e la Supplicante alzò alle ſpalle con un ſegno, che eſprimeva d'eſſere sforzata di andare al Monaſtero, coſa, alla quale ebbe molta compaſſione la Deponente*, qui actus, nimis expreſſivus ejus coactæ voluntatis, in rei veritate ſub oculis haberi non poteſt, ſine maxima compaſſione.

22 Durante Novitiatu, non minora habemus argumenta hujuſmodi coactæ voluntatis ex formali depoſitione Sororis Mariæ ab Incarnatione Magiſtræ Novitiarum ibi: *Interrogata, ſe è vero, che durante il Noviziato ella* (hoc eſt infelix Principalis) *hà dati molti ſegni della ſua afflizzione, e diſguſto, e della Religione.* Reſpondit: *E' vero, che durante il Noviziato, detta Sorella Garnier le hà fatto vedere molti effetti del ſuo diſguſto, coſa, che l'hà fatto giudicare più volte, che la ſua vocazione non era ſoda, per lo che ella ſpeſſe volte communicò queſti ſuoi ſentimenti alla Communità.* Et concordant circa hujuſmodi animi declarationes, & replicatas conqueſtiones tempore Novitiatus Sebaſtianus Garnier germanus frater Principalis ibi *Mi replicò Voi ſapete ben mio Fratello, che io non ſon qui, che per la violenza de noſtri Genitori, e ſe foſſe libera da eſſi io uſcirei, non credendo poter ritrovar qui la mia ſalute &c.*, & Stephanetta Joanna Groſs famula.

23 Se approximante verò profeſſionis tempore, non deſtitit ſe conquerere de apertis violentiis, ſed illatis, ad extorquendum ipſius conſenſum, referente illius lacrymas, & conqueſtiones dicta famula Stephanetta Joanna Groſſ. ibi *Qualche giorno avanti, che la Supplicante faceſſe li ſuoi preteſi voti &c. domandandole, ſe ella dimorava volon-*

tieri nel Convento, rispose la Supplicante, che non vi dimorava volentieri, ne che vi stava di sua buona volontà, & essendosi messa a piangere, soggiunse, mio Padre, e mia Madre mi fanno molto torto.

24 Itaut Vicarius Generalis Reverendissimi Archiepiscopi Bisuntini æquè providus, ac sagax Director, & unicus Gubernator nostri Monasterii, specialiter missus ad explorandam ejus voluntatem, & habilitatem emittendi professionem, omnibus maturè consideratis, æquali intrepiditate, & claritate omnibus Monialibus asseruit, fecitque in Libris Monasterii ad perpetuam rei memoriam sequentia scribere: *Di non averla giudicata capace di fare li voti, e di essere ammessa alla professione.* Et quia, sivè ob munera illa, quæ à Patruo Principalis data fuerunt Monialibus ad hunc effectum, de quibus testis est ejus Frater, Sivè ob alias diligentias, ab ejus Parentibus procuratas, de quibus. *in Summ.* Moniales dicta declaratione Vicarii non attenta, voluerunt Principalem admittere, idem Vicarius *con sua gran meraviglia &c. cambiatosi di faccia disse con parole d'indignazione alle Monache, Voi dunque la volete, voi l'averete*, referente totam facti seriem dignissima Moniali Sorore Maria à Bambino Jesu, una ex Superiorissis nostri Monasterii, quæ tunc temporis erat Magistra Noviciarum.

25 His verò omnibus non obstantibus, infelix Principalis coacta fuit dictam professionem omninò emittere, at, pro veritate interpellatus, testatur Reverendiss. Archiepiscopus ibi *Per vim, & metum, sibi à Parentibus incussos, Religionem fuisse ingressam, & inea præteasam professionem, iisdem vi, & metu durantibus, emisisse &c.* Idque ultra confirmarunt eidemmet Parentes, qui metum incusserunt, nempè Pater ibi *In riguardo alla certa scienza, che hà, essere ella stata forzata, e violentata ad entrare nella Religione &c.* & Mater ibi *L'hà indotta, e forzata &c. di di concerto col suo Marito, e col Signor Canonico Garnier suo Cognato*, de quo non semel gloriata fuit cum consanguineis, vicinis, & proximis, ut de facto proprio rotundè testatur honesta illa Mulier Anna Garnier ejus affinis ibi: *Ecco ch' io vengo di mettere mia figlia nel Monastero &c. non si parlerà più di lei*, ac si filias invitas cogere ad ingrediendum Monasterium, atque in illo professionem emittere, esset res commendatione, applausaque digna, non autem ageretur de operatione sub terribili excommunicationis pœna prohibita à Sacrosancto Concilio Tridentino *sess. 25. de Regul. cap. 18.* his verbis *Anathemati S. Synodus subiicit omnes &c. qui quomodocumque coegerint aliquam Virginem &c. invitam &c. ad ingrediendum Monasterium &c. vel ad emittendam professionem &c.*

26. Post professionem audiamus Sororem Mariam Angostinam à Jesu actualem Superiorissam nostri Monasterii, quæ hæc asserit, *hà sempre fatto apparire un discontento nel suo stato, disgusto, & odio all' esercitii della vita Religiosa sempre una faccia severa, abbronzita, e gl' occhi torti, e biechi &c. da che la detta Garnier è nel Convento, mai l'hà vista di fare il debito di una vera Religiosa, e che l' hà sentita dire più volte, che ella non era obligata à simil debito, perche aveva detto io non sò noto*, circa quam sæpiùs repetitam declarationem concordant aliæ Moniales *in dicto Process. à folio 2. usque ad 10.* & signanter Soror Maria ab Incarnatione, quæ erat Magistra Noviciarum tempore receptionis Principalis ait: *La Sorella Garnier da che è nel Monastero non hà mai mostrato d' esser contenta dello stato Religioso &c.* Considerando præcipuè dictiones illas *sempre*, & *mai* ad ostenden, ipsius coactam voluntatem, & continuationem quærimoniarum pluries repertas, includentes omne tempus post dictam professionem, ut in terminis terminantibus ægregiè observat. *Rot. in decis. 1276. nu. 14.* ibi *Cumque deponant per verbum semper, quod includit omne tempus, & decis. 177. numer. 16 & sequentibus coram Ubald.* ibi *Deponentes etiam per verbum* semper, *quod includit omne tempus, & decis. 142. numer. 16. coram Dunozet. Jun.* ibi *Ponderando vim illius dictionis universalis* semper, *quod includit omne tempus, & decis. 1176. numer. 10. part 19. recent* ibi: *Adverbium* semper *est comprahensivum omnium temporum, mensium, & casuum, absque ulla interuptione ejus continuationis.*

27 Imò transiens eadem actualis Superiorissa ad actus desperationis, ad quos nimis incautè Principalis non semel devenit, inter alios refert illum, qui vix credibilis videretur, nisi concurrerent, uniformes depositiones omnium Monialium *in nostro Process. à fol. 2. usque ad fol. 10. d' essersi aperte le vene delli due bracci con un cortello, e perdè tanto sangue, ch' essendo come morta, convenne correre per il Confessore, e serrargliele subito le vene, senza di che sarebbe spirata.*

28 Circà quas incautas operationes, continuas conquæstiones, & perpetuas lamentationes concordant tres aliæ antecedentes Superiorissæ nostri Monasterii, nempè Soror Maria à Nativitate asserens, *che questa Sorella non hà mai mostrato contento del suo stato, che hà sempre protestata aversione al Chiostro, &c. & clarius dict. numer. 18. lit. E. Anzi una volta, essendo venuta sua Madre à visitarla, ella la rinfacciò in presenza della Deponente di averle fatto un gran torto, facendola fare Religiosa per forza, che però sarebbe dannata, al che la Madre della Reclamante non contradisse*, Et demum Soror Maria à Bambino Jesu, & Soror Maria à Jesu.

29 Transiens deindè eadem qualificata Monialis ad alios actus desperationis, per infelicem Principalem exercitos, tempore sui Gubernii ad rem ait, quod detenta *in una camera, fermata con catenaccio, lo fece saltare, se ne fuggì, &c. che aveva detta più volte, che se fosse dimorata più longo tempo in detta camera, averebbe posto fuoco al Convento, che averebbe avvelenate le Religiose, e che ve ne sarebbero state morte per le sue mani.*

30. Ad evitandam verò majorem prolixitatem in hac parte subjungimus, quod circa omnia hæc concordant tredecim aliæ qualificatæ Moniales, nempè Soror Maria ab Incarnatione Zelatrix. Soror Jacoba Margarita à Matre Dei; Soror Maria à Sancto Ignatio: Soror Jacoba à Jesu: Soror Maria Anna à Nativitate: Soror Maria Cordula à Sancta Theresia: Soror Maria Ursola à Jesu: Soror Maria à Sancto Xaverio: Soror Anna Agatha à Sancto Josepho: Soror Maria Getruda à Sancto Francisco; Soror Maria Carlotta à Sancto Augustino. Soror Susanna Angela à Sanctissimo Salvatore, & Soror Maria Victoria à Sancto Carolo, quarum juratas depositiones ad parcendum inutilibus expensis supplicamus recognoscere in secondo Processu à *folio 2 usque ad folio 10.*

31 Subdens circa dictos actus desperationis, eadem dignissima Monialis Soror Maria à Bambino Iesu, quod aliquæ Religiosæ *l'impedirono di precipitarsi in una Cisterna, e la condussero per forza alla sua Cella, alla Porta della quale fù necessario mettervi delle Religiose per Sentinelle*, & paulò post, prosequendo ait, *che sforzò la prigione facendo saltare il Catenaccio, e passando sopra le Muraglie della Città, se ne fuggì*, quem actum desperationis velle se proiicere in Cisternam pro univoco signo nullitatis professionis in terminis magnifecit *Sacr. Rota in decis. 930. numer. 5. coram Dunozet. Jun* ibi: *Illa adeò Statum Religionis abhorrebat, ut declaraverit se velle potius in puteum proiicere, quam Religionem profiteri, quæ maximi ponderis esse ad effectum annullandi professionem respondit Rota, &c.*

32 Et quia, ut ipsamet Principalis cum juramento ingenuè fatetur, *aveva da lungo tempo il disegno di fuggire doppo la morte del fù Canonico Guarnier suo Zio, essa non pensava, che di andare à gettarsi à piedi del Sommo Pontefice à Roma in caso, che li fosse riuscito, &c.* Circa quam declarationem concordat Mater ibi *Che voleva andare à Roma per domandare l' annullazione de' suoi Voti*, juxtà similes casus, aliquando ad praxim reductos à Monialibus æquè desperatis, ac derelictis, at, omissis antiquioribus, practicavit illa, de qua sermo est *in Patavina 29. julii, anni proximè præteriti* 1713. Imò ad sibi facilitandum intentum, nullum reliquit involutum lapidem pro parandis necessariis expensis ad adeò longum iter arripiendum, difficilemque gratiam restitutionis in integrum obtinendam, nimis improprio, & æquè illaudabili modo, clam subripiendo è bonis, & rebus Monasterii quidquid poterat, mediante etiam usu cujusdam adulterinæ clavis, & uno ore asserant omnes dictæ Moniales; Cumque, instante tempore fugæ animo adeundi Summum Pontificem, una ex iisdem sagacioribus Monialibus *avendo osservati smossi li chiodi della Serratura della sua porta, li volse rimettere*, parùm absuit, quin ab eadem occideretur, *stante la rabbia di vedersi scoperto il suo artifizio, &c.* eo quia, ut cum juramento deponit eadem Monialis *avendo travagliato à procurarsi la libertà, si vidde delusa per mezzo della detta Sorella.*

33 Quæ omnia confirmat dignissimus Confessarius earundem Monialium, nimis in his materiis versatus, edoctusque ab experientia annorum septuaginta, asserens, nullam omninò fructum reportasse ab ejus replicatis exhortationibus, Principali non semel, neque per transitum iactis, in cujus ore semper resonabat intercalaris illa propositio, *dicendo non poter fare altrimente, ne credendo di essere obligata di osservare à Dio quello, che non gli aveva promesso.* De efficacia autem, & pondere dictarum attestationum Confessariorum Monialium benè *Pignatell. consult. 173. sub num.* 159.

vers.

vers. Confessori fassas fuerit, & *vers. Religiosis*, & *Confessario to. 9.* & melius *Rota dec. 277. num. 5. cor. Ubald.* ibi. *Idemque deponit primus Testis Confessarius Renatæ*, & *dec. 1166. num. 1. cor. Seraph.*, ibi. *Fratrem Hilarium Suarez Mariæ Confessarium, cui multum Doctores deferunt.*

34 Ex quibus, præsertim simul unitis, prout in omni materia faciendum est, & in nostris præcisis terminis advertunt *Ciarlin. controvers. 108. sub num 68. Barbos. vot. decis. 16. n. 56. & vot. 77. numer. 111. Sperell. decis. 79. numer. 30. Pignatel. consult. 173. numer. 157. tom. 9. coram Royas*, & *decis. 9. num. 58. & sequentibus cor. Arguell.* tali claritate, tantaque evidentia constare videtur de violentiis, & coactionibus, Principali factis, ad illam obligandam ad statum Religiosum, ut forsan casus similis cum difficultate inveniri possit in Regestris hujus Sacræ Congregationis.

35 Nec dicatur, quod omnia hæc procederent, quando tales violentiæ probarentur exercitæ in ipsomet actu professionis; Secus verò dum apparent practicatæ longè antè ipsummet actum profitendi, post quem verificantur dd. conquæstiones, & lamentationes. Hoc enim ad nostrum effectum nullatenus est necessarium, sed sat est, constare de dd. violentiis antè professionem illatis, ut benè observant *Honded. cons 29. num. 40 lib. 1.* ibi *Quia non minus ex minis præcedentibus metus probatur, quam si in actu contrahendi illatæ essent Paris cons. 60. num. 14 & seqq. lib. 4.* ibi. *Illi enim actus præcedentes justissimum intulere metum*, *Thesaur. qu. for. lib. 1. cap. 51. numer. 19.* ubi solidè advertit quod conclusio hæc nullum habet in Jure contradictorem, ibi *Neque hac in re reperio Doctorem contradicentem*, *Sperell. dec. 80. numer. 8 & seq.* & ibi *Durante causa metus actus quantumlibet ex longo intervallo celebratus, censetur ex præcedenti metu gestus &c. & in hoc non reperiri contradictorem &c.*, *Covarru. de Sponsal. part. 2. cap. 3. §. Quinto num. 12.* ibi *Si verò fiat ante actum &c. etiam ex intervallo, actus gestus præsumitur metu expeditus* egregiè *Matthæuc. in Offic. Cur. Eccles. V. Officialis quoad professionem num. 24. & seqq.* ibi *Quamvis in actu externo appareat libertas &c. in eos influit causa metus adhuc durans &c. Rot. cor. Ludovis dec. 326. num. 30. & seq.* ibi *Nec refert, quod non sint factæ in actu contrahendi matrimonium, sed ante &c. prout nec etiam, quod sint factæ absente Patre &c.*, & *in par. 13. & recent. & seqq. dec. 211. par. 13.*, ibi *Sufficit minas præcedere, tametsi non illatas in ipso actu profitendi.*

36 Et in terminis professionis summa pace, & absque ullo displicentiæ signo, sed purè, & simpliciter à profitente emissæ, habemus casum individualiter decisum *ab hac Sacr. Congreg. in Bononien. 17. Aprilis* 1706 ut clarè legitur in Folio, dicta die distributo ibi *Enladè die 28. Februarii 1676. inter Patres Conventuales Sancti Francisci Bononiæ habitum Regularem &c. susrepit*, quando respondit, esse concedendam gratiam restitutionis in integrum post annos 29. à die emissæ professionis, ea ratione, quæ in casu præsenti punctualiter verificatur, quia hoc medio tempore duraverat causa metus.

37 Et in terminis professionis, emissæ Melitæ, eo tempore, quo metum incutiens moram faciebat Messanæ, *Rot. decis. 98. numer. 15. cor. Peutingen.*, illa adducta ratione, quæ pariter in casu nostro verificatur, *satis est minas præcessisse, eandemque causam metus durare.*

38 Idque verum est, etiamsi professio emissa appareat jucundo, læto, indifferenti, atque hilari animo, ut reprobato, seu declarato *Abbate*, in terminis advertunt. *Adden. ad Ludovis. dec. 385. num. 6. in fin. & Panimoll. dec. 29. num. 35. & seqq.* ibi *Quoniam hujusmodi actus, licet videantur spontanei, adhuc tamen dicuntur metu facti, si duret eadem causa metus Reverendiss. Zaul. ad Stat. Faveat. tom. 1. lib. 3. rub. 45. n. 21. & seq.* ibi *Etiamsi actus videatur factus læto, & jucundo animo, dum durat eadem causa metus*, *Ciarlin. contr. 108. num. 66.*, ibi *Data causa metus, licèt metum passus videatur læto animo facere, nihilominus actus censetur meticulosus*, & pluries firmavit Rota, & signanter *in dec. 524. nu. 1. & seqq. & per tot. cor. Dunoz. Sen. & dec. 75. num. 7. cor. Peuting*, ibi *Dictæ epistolæ liberam voluntatem, jucundumque profitendi animum arguentes, tantò magis metum confirmant*, & *cor. Ludovis. dec. 392. num. 3. & seqq.* ibi *Quandiù enim durat causa metus, quicumque actus fiat, etiamsi præseferat liberam voluntatem, & lætum, jucundumque animum, nedum metum non purgant &c. sed potiùs eum magis confirmant, ut dixit Rota &c.*, & *cor. Carill. dec. 178. nu 7. & 8. & seqq.* ibi *Istæ namque lamentationes, & declarationes excludunt tacitam, & præsumptam professionem, resultantem ex delatione habitus per viginti annos, & ultrà ex hilaritate &c. dec. 373. num. 11. & seqq. par. 18. rec.* ibi. *Idque procedit etiamsi actus fiat in specie læto, & jucundo animo, dum nec per hæc censetur cessasse timor, quousque durat illiùs causa*; Et loquendo de splendido, sumptuosoque convivio, facto Monialibus in die professionis, deque choræis, aliisque signis lætitiæ ad ostendendum lætum animum professionem emittentis eadem *Rot. cor. Merlin. dec. 455. num 5.*

39 In nostro autem casu hujusmodi animi hilaritas, lætaque signa, neque etiam per umbram verificantur, ex quo Principalis semper visa fuit ab omnibus Monialibus, *con faccia abbronzita, secesa, & con gli occhi torti, e che bla detta Giovane aveva una faccia fusiboada doppo la sua professione.*

40 Non attenta depositione illarum Monialium, quæ in primo Processu asseruerunt, se nescire, Principalem fuisse coactam, à suis Parentibus ad ingrediendum illarum Monasterium. Id enim factum fuit ad evitandam ejusdem Monasterii diffamationem, juxtà minus veram opinionem, in illis Partibus vigentem, de qua in terminis terminantibus, imò in longè fortioribus depositionis quatuor Monialium, uno ore testantium de libera voluntate emittendi professionem, & permanendi in Religione, *resolvit hæc Sac. Congr. in citata Bisnatina 9. Julii 1701.* juxta illa verba Folii, *dicta die distributi*, & registrati *in Libr. 51. Decretorum folio 375. à tergo Receptisque per eundem Archiepiscopum depositionibus, tam ipsius Genitricis, & aliorum Conjunctorum super prædictis minis, & violentiis, quam quatuor Monialium deponentium in contrarium, hoc est super libera voluntate dictæ Mariæ, & super illius permanentia in Religione, nulla penitùs emissa conquestione, seu reclamatione &c.*, & infra ibi *Præfatas quatuor Moniales in contrarium deposuisse propter vitandam coram Monasterii diffamationem &c.*, & firmavit *Rot. decis. 178. numer. 10. coram Carill.* ibi. *Sunt Moniales ejusdem Monasterii, cujus interest, professionem esse validam.*

41 Minus replicetur, quod omnia hæc procedant respectu professionis expressæ, nullo autem modo influant in nullitatem tacitæ professionis, quæ induci prætenditur ex ejusdem Principalis longa permanentia ferè annorum 20. in nostra Religione cum gestatione habitus, aliis Monialibus communis. Talis enim præsumptio tacitæ professionis tollitur per aliam contrariam longè efficaciorem, resultantem ex verbis, aliisque actibus, eidem tacitæ professioni ex diametro oppositis, juxta singularem *Gloss. in cap. Tuarum verb. Signatos de Privil.*, quam uno ore sequuntur innumeri illi Doctores, quos referunt *Pignatell. consult. 173 numer. 76 tom. 9. Panimoll. decis. 29. à numer. 50. usque ad finem, Rot. decis. 34. num. 11. coram Carill.*, & *decis. 189. nu. 3. cor. Ubald.*, & *decis. 205. num. 24. coram Barat.*, & *decis. 117. num 5. coram Ottobon.*, & *dec 9. num. 33. coram Arguel.* & *dec. 34. num. 11. part. 14. Recent.* Habemusque in hac parte magistralem *dec. 626. per totam cor. Merlin.*

42 Et in punctualissimis terminis alterius Monialis, quæ per spatium 24. annorum in Monasterio permanserat in eoque omnes actus aliis Monialibus communes, absque ullo displicentiæ signo, fecerat, *Rot coram Carill. dicta decis. 229. numer 3.* ibi. *Nec dicta professio sic nulliter emissa ex cursu longissimi temporis, quo Francisca permansit in Monasterio, deferendo habitum, & faciendo diversos actus, ad professas pertinentes, potest dici saltem tacitè ratificata, quia per Testes pro ea examinatos, constat de continuis lamentationibus, & protestationibus, ab ipsa, tam antè, quàm post professionem immediatè, & successivè omni tempore factis, ex quibus tacita professio omninò excluditur, cum expressus dissensus faciat cessare tacitum, & præsumptum.*

43 Fortiùs quia hoc medio tempore supervixit Canonicus Sebastianus Garnier Patruus Principalis, quem ipsa meritò vocat *il Principale Autore* suæ coactionis, *& il più crudele persecutore* ejus liberæ voluntatis, quia revera totum fecit, parsque magna fuit omnium violentiarum, directarum ad illam reluctantem, & invitam detrudendam in Monasterium, nec non indurato animo Genitoris Principalis usque ad annum 1711. nulla ratione, nulloque modo permittere voluerunt præsentem recursum: In istis enim circumstantiis nunquam inducta dicitur tacita professio per quamcumque longissimi temporis taciturnitatem, ea ratione, quia malum principium influit in omnes sequentes actus, quodque omnes operationes subsequentes, tanquam provenientes ab initio meticuloso, & infecto eodem prorsus vitio laborant, quam his ferè verbis exornant adducti à *Panimoll. decis. 29. numer. 57. & seqq. Matthæucc. in Official. Cur. Eccles.*, *verb. Officialis quoad professionem num. 26. vers. Nec ex lapsu longissimi temporis*, & *Pignat. consult. 173 numer. 30. & seqq. tom. 9.* ibi *Nec ex lapsu longissimi temporis*

censetur ratificata professio, dum viget eadem causa metus, & *Rot. in decis. 9. numer. 4. cor. Arguell.*, loquence in terminis taciturnitatis annorum 24., in quibus etiam terminis loquitur *cor. Carill. decis. 178. numer. 6. & sequentibus*, Et in terminis taciturnitatis per spatium longissimi temporis *cor. Royas decis. 491. numer. 16. & cor Burat. decis. 206. num. 30.*, ibiq; *Adrn. numer. 35. & cor. Seraphin. decis. 1166. numer. 3. & cor. Ubald. decis. 189. num. 9. & decis. 267. numer. 8. & 9. & in par. 1. rec. dec. 175. num. 5. & in par. 2. dec. 705. num. 1. & per tot. & in par 13. dec. 211. numer. 25.*, *& in par. 18. decis. 373. num. 10.*

44 Cum quibus procedere solet hæc Sacra Congregatio, concedendo restitutionem in integrum illis, qui durante causa metus per quodcumque spatium longissimi temporis, nullatenus reclamarunt, ut signanter videre est in *Sabinen. 1. Julii 1662. lib. 23. Decret. fol. 211.* & in *Papien. 17. Februarii 1633. lib. 23. Decret. fol. 237.* Et in *Taurinen 23. Februarii 1669. libr. 26. Decret. folio 180. à tergo*. Et in *Albinganen. 18. Augusti 1669. lib. 26. Decret. folio 302.* ubi de taciturnitate annorum 13. Et in *Sulmonen. 24. Aprilis 1694. libr. 44. Decret. folio 173. à tergo* ubi de taciturnitate annorum 18 Et in *Albinganen. 28 Julii, & 18. Augusti 1698. libr. 46. Decret. folio. 298. & 341. à tergo*, ubi de taciturnitate annorum decem. Et in *Veneta, seù Mantuana 18. Augusti 1696. lib. 46. Decret. folio 345* ubi de taciturnitate annorum 12. Et in *Januen. prima Decembris 1696. libr. 26. Decret. folio 480.* ubi de taciturnitate annorum 21. Et in *Corduben restitutionis in integrum 25. Januar. & 21. Martii 1698. lib. 48. Decret. fol 71. & 131.* ubi de taciturnitate annorum 17. Et in *Lingonen. 22. Aprilis, & 20. Decembris 1698. lib. 48. Decret. folio 213. & 398.* ubi de taciturnitate annorum 10. Et in *Mantuana 15. Novembris 1698. libr. 48 Decret. folio 432.* ubi de taciturnitate annorum 21. Et in *Cephaluden. 18. Junii 1699. lib. 49. Decret. fol. 171. & 252.* ubi de taciturnitate annorum 17. In cujus casu hæc Sacra Congregatio *dicta die 4. Februarii*, quando resolutionem distulit, rescribendo, *Dentur Literæ Episcopo ad Mentem*, hæc fuit ut idem Episcopus referret, qua de causa Oratrix distulerat tanto tempore judicialitèr reclamare, cum successiva ejusdem Episcopi relatione, id referentis continuationi metus ob Patris duritiem, ibi. *Ex Patris duritie processisse coactum Oratoris silentium*. Et in *Bajocen. 8 Januar. 1700. lib. 50. Decr. fol. 1.* ubi de taciturnitate annorum 29. Et in *Mantuana eiisdem die, & anno lib. 50. Decret. folio 3.* ubi de taciturnitate annorum 25. confirmat. *die 19. Julii 1701. lib. 151. Decret. fol. 375.* Et in *Aquen seù Arelaten 29. Januarii, & 16. Februarii 1701. libr. 51. Decret. folio 26. à tergo*, ubi de taciturnitate annorum 15. Et in *Elnen. 5. Martii, & 9. Aprilis 1701. libr. 51. Decret folio 98., & 179. à tergo*, ubi de taciturnitate annorum 29. Et in *Bisantina 8. Junii, & 9. Julii 1701. libr 51. Decret. folio 300. & 375. à tergo*, ubi de taciturnitate annorum 13. Et in *Corduben. 17. Decembris 1701. lib. 51. Decret. folio 587.*, ubi de taciturnitate annorum 24 Et in *Provinciæ Bethicæ 11. Martii 1702. libr. 52. Decret. folio 91.*, ubi de taciturnitate annorum 23. Et in *Mantuana restitutionis in integrum 1. Aprilis 1702. libr. 52. Decret. folio 131*, ubi de taciturnitate annorum 21. Et in *alia Mantuana 19. Maii 1703. lib. 53. Decret. folio 221. à tergo*, ubi de taciturnitate annorum 22. Et in *Senen. restitutionis in integrum 1. Decembris 1703. libr. 53. Decret. folio 118. à tergo*, ubi de taciturnitate annorum 14. Et in *Altisiodoren. 24. Januar. 1705. lib. 55. Decr. fol. 45. à tergo*, ubi de taciturnitate annorum octo. Et in *Tholosana 8. Julii ejusdem anni lib. 55. Decretorum fol. 264.* ubi de taciturnitate annorum 30. Et in *Melevitana 8. Augusti paritèr 1705. lib. 55. Decretorum folio 311.* ubi de taciturnitate annorum 32. Et in *Sancti Miniati 3. Octobris ejusdem anni 1705. lib. 55. Decret. fol. 362. à tergo*, ubi de taciturnitate annorum 16. Et in *Bonon. 17. Aprilis 1706 libr. 56. Decretor. fol. 190.* ubi de taciturnitate annorum 19. Et in *Antuerpien. 10. Julii 1706. lib. 56. Decretor. folio 311.*, ubi de taciturnitate annorum 13. Et in *Romana, seù Geneven. 3. Martii 1708. Lib. 58 Decretorum folio 113. & seqq.* ubi de taciturnitate annorum 14. Et in *alia Neapolitana 13. Aprilis 1709. & 12. Aprilis ejusdem anni 1710. Libr. 59 Decretor. fol. 182. & lib. 60. Decret. folio 191.* ubi de taciturnitate annorum 16. Et in *Caputaquen. 2. Augusti paritèr dicti anni 1710. Decr. lib. 60. fol. 11.* ubi de taciturnitate annorum 24. Et in *Urbevetana 11. Decembris 1711. libr. 61. folio 593. & 11 Martii 1713.*, ubi de taciturnitate annorum 25. Et in *Taurinen. 5 Martii 1712. lib. 62. Decret. fol. 112.*, ubi de taciturnitate annorum 12.

49 Et respectu *Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium*, omissis gratia brevitatis, aliis Resolutionibus minoris temporis, respondit in *Januen. Nullitatis professionis 6. Junii 1696. Ponente clar. me. Card. Colloredo*, ubi de taciturnitate annorum 31.

50 Imò in illis etiam terminis, in quibus vivunt adhuc illi, qui fuerunt unica causa coactionum, & violentiarum, quando deindè pœnitentia ducti, eorum errores fatentur (ut respectu Genitorum Principalis ad unguem verificatur in præsenti ex illorum ingenuis confessionibus, datis in *Summarium*) adhuc solet hæc Sacra Congregatio benignè inclinare pro gratia restitutionis in integrum, ut, consulendo brevitati omissis antiquioribus resolutionibus, novissimè practicavit in *Neapolitana, seu Suessana 2. Januarii 1710. lib. 60. Decretorum folio 19.* ibi. *De facto proprio Genitor ipse deponit, qui piorum hominum consilio ab inceptis se destitisse ait*. Nec non in *dicta Taurinen. 5. Martii 1712. in libr. 62. Decretorum folio 112. § primo in fine* ibi. *Idem Genitor pœnitens facti, & ad propriam exonerandam conscientiam declaravit, libenter se procuraturum solutionem sui Filii è vinculis Religionis, etiam cum subministratione necessariorum sumptuum*, In utroque casu, omnibus maturè perpensis, respondendo pro gratia restitutionis integrum, non attento quod vivebat Pater, qui metum incusserat.

51 In nostro autem casu, nedum ex hoc forti motivo, sed ulteriùs ad evitanda pejora accidentia, *e per prevenire li mali successi, che potrebbero arrivare di ritenerla contro sua volontà è pronto di riceverla, e darle ricovero nella sua Casa, e trattarla, come un' altro de suoi figlioli*, sunt verba ejusdem Patris, antea obstinati ad non permittendam filiæ præsentem recursum, modò verò detestantis ejusdem præteritas operationes, & concordat pariter Mater.

52 Cæterùm in illis etiam casibus, in quibus quis non reclamat post mortem illius, qui metum incussit, ex subsecuta acquiescientia cujuscumque longissimi temporis, nunquam inducta dicitur tacita professio, nisi cum præcisa scientia nullitatis ejusdem professionis, concurrant ulteriùs *actus certi, & positivi, dictam tacitam professionem clarè inferentes*, juxta punctualem *decisionem in Neapolitana Professionis cor. Gyptio*, quam refert, & sequitur *Sacr. Rot. in magistrali decis. 277. per tot cor. Ubald.* & signanter *num. 12.* ibi. *Etiamsi probaretur mors, & illius scientia, tamen pro purgatione metus non sufficit sola acquiescientia etiam longi temporis post mortem ejus, quæ metum atulit, sed requiritur, quod metus probetur sublatus per actus positivos contrarios, alias durare præsumitur*; & concordant innumeri illi antiquiores Authores, quos referunt, & sequuntur *Panimoll. decis. 29. num 56. & seq. & annot. 3. numer. 33. & Rot. decis. 2. per tot. apud Tambarin. de Jur. Abbatis. & decis. 237. numer. 3. cor. Priolo* ibi. *Actus verò facti post professionem nullam non inducunt ratificationem, nisi fiant à sciente nullitatem, animo illam validandi, & sese sufficientèr obligandi, quemodo ex adverso concludenter probari debeat*.

53 Circa Religionis officia, à quorum exercitio solet hæc Sacra Congregatio duriorem se præbere ad concedendas in integrum restitutiones, parùm videtur immorandum: Principalis enim, attento ejus inordinato procedendi modo, irregularibus operationibus, & crassa negligentia in adimplendo obligationes, omnibus aliis monialibus communes, nedum ullo unquam tempore aliquod, vel minimum in Religione exercuit munus, sed ferè semper privata fuit voce activa, & passiva, ut restantur quatuor Superiorissæ, & omnes aliæ Religiosæ nostri monasterii in *secundo Processu à folio 2. usque ad 10. & signanter folio 4. à tergo*.

54 Ultra quod in illis etiam terminis, in quibus concurrat exercitium similium Officiorum, id in nulla consideratione haberi solet ad nostrum effectum, quando eadem Officia exercita fuerunt durante causa metus, juxta individuales Doctorum authoritates, & innumeras hujus Sacræ Congregationis punctuales resolutiones, à me citatas in *Institut. Crimin. libr. 1 titul. 10. §. 4. à numer. 192.* inter quas speciali animadversione dignæ sunt. *decis. 628 numer. 7. & 8. cor. Merlin.* loquens in terminis exercitii muneris Cellerariæ, & resolutio hujus Sacræ Congregationis *in Cephaluden. 14. Februarii 1699.* loquens in terminis Monialis, quæ, ut legitur in Folio, dicta die distributo *§. Non similis* ibi *Munera etiam Magistræ Novitiarum, & Decanissæ laudabilitèr exercuerat*.

55 Nulla pariter vis fieri potest in renovatione Votorum, quolibet anno ex vi Regulæ solita fieri à Monialibus nostri Monasterii. Ultra quod enim Principalis nunquam

veré

verè illam fecisse, semper, palamque asseruit omnibus Monialibus, & ipsismet Superiorissis, quæ hodie id testantur *in Summ. & in secunda Processu à fol. 2. usque ad 10.*

56 Strictè respondemus, quod talis votorum renovatio, uti actus necessarius, & injunctus à Constitutionibus, nunquam apta est impedire in integrum restitutionem, ut in terminis probant adducti per *Pignatell. consult. 180. numer. 26. tom. 9.* ibi. *Non obstaret, si statutis temporibus, secundum consuetudinem Religionis, ratificaverit professionem, quia hæc ratificatio, tanquam veniens in consequentiam ad professionem coactam, quamvis libera videatur, præsumitur tamen ex eadem causa provenire, & ex suppositione, quod aliud non potuerit agere, ac proinde pro meticulosa habenda est, ut docent &c.*

57 Idemque resolvit, & practicavit hæc Sacra Congregatio *in Lingonien. 12. Aprilis, & 40. Decembris 1693.* ubi secuta fuit fundatissimum Votum Episcopi, in Folio, dicta die distributo, registratum ibi. *La dichiarazione, che l'Oratore hà fatta ogn' anno nella Casa Conventuale con tutti gli Religiosi per la rinovazione de' suoi Voti, non lo deve impedire di reclamare, perche questa sorte di renovazione di voti è una ceremonia di devozione, e pietà, solita practicarsi in tutte le Case de Religiosi, & essendo necessaria, e di Regola, non puol dirsi approvazione volontaria.*

58 Eandemque votorum renovationem, quolibet anno factam ab alia moniali, per spatium 32. annorum, præcisè ex eodem motivo, quod erat actus necessarius, & injunctus à Regula, seu Constitutionibus monasterii, nullatenus attendere voluit *hæc Sacra Congregatio*, concedendo gratiam restitutionis in integrum, eadem renovatione votorum non obstante, *in Milevitana 29. April. & 19. Novemb. 1703.* ut refertur *in Folio, dicta die 29. Aprilis distributo §. Episcopus autem* ibi *Successivè quotannis renovationem Votorum solemniter peregisse in die Epiphaniæ Domini, juxta Consuetudines Ordinis &c. & omnes Ordinationes Regulares, sicuti cæteræ Moniales professæ, observasse &c.*

59 Addita bona illa consideratione, quod in his terminis Moniales ante sententiam, declarantem nullitatem earum professionum, contradicere non possunt Abbatissæ, & proindè omnes illarum operationes præsumuntur earum jussu factæ *Panimoll. decis. 29. numer. 37.* ibi *Credendum est gestasse habitum, & intervenisse aliis actibus ad formam Regulæ, & Ordinis Instituti, à Religiosis expleri solitis, ob reverentiam, seu vigore metus, & imperii Superioris, cui ille, cum sit quoad formam exteriorem in statu Religioso subditus, contradicere non poterat, nec potest, præsertim ante sententiam, & rem judicatam ad favorem nulliter professi, Rot. cor. Carill. dec. 178 sub numer. 8.* ibi *Monialis præsumitur intervenisse actibus, jussu, & ob reverentiam Abbatissæ, & in par. 8. recent. dec. 399 sub num. 6.* ibi *Credendum est, Renatam intervenisse in illis actibus, ex adverso relatis, jussu, & ob reverentiam Abbatissæ, cui illa cum esset quoad formam exteriorem in statu monialis, & professæ, contradicere non poterat, & decis. 2. numer. 4. & 5. post Tambur. de Jur. Abbatissar.*

60 Et in fortioribus terminis solemnis ratificationis, factæ durante causam metus, habemus punctuales resolutiones hujus Sacræ Congregationis *in Cephaludea. 14 Februarii 1699* juxta verba illa Folii §. *Non similis* ibi *Professionem expressè ratam habuit, & munera Magistræ Novitiarum, & Decanissæ laudabilitèr exercuit*. Nec non *in Mantuana 9 Julii 1701. lib. 51. Decr. fol. 380.* ibi *Die 25. Septembris 1675 solemnem emisit professionem &c. eamque die 28. sequentis mensis Januarii ratificavit &c.*

61 Et in longè durioribus terminis illius Monialis, quæ sequentibus verbis suam meticulosam professionem ratificaverat, *Quamvis Monialis non esset, hodiè Monialis esse volebat*, adsunt magistrales decisiones *in Ulixbonen. Nullitatis professionis coram Caril. le 178. & 229. & coram Arguell le 9. & 35.*

62 Demum nullius relevantiæ est alia reflexio, innixa replicatæ fugæ Principalis à nostro Monasterio, ex qua pariter moveri solet *hæc Sacra Congregatio* ad differendam causæ resolutionem, rescribendumque, *Redeat ad Claustra, & postea supplicet*, juxta laudabilem praxim, EE. PP. probè notam, atque innixam litterali dispositioni *Sacri Concilii Trident. in sess. 25. de Regul. cap. 9.* ibi *Quod si antea habitum spontè dimiserit, nullatenus ad allegandam quamcumque causam admittatur &c.*, & observat *Rot. in dec. 523. num. 1. cor. Merlin.*

63 Quià hodie de mandato hujus Sacræ Congregationis, de quo *in Proces. fol. 1. in fine, & fol. 7. in princ.* eadem Principalis reperitur in nostro Monasterio, vitamque in illo ducit ad instar omnium aliarum Monialium, ut ex earundem concordi relatione testatur Judex, qui de mandato hujus Sacræ Congreg tionis Processum confecit *fol. 7.* ibi. *Confessando le dette Religiose, che la detta Sorella di San Domenico è stata restituita nel suo Monastero di Nozzeroyli 20. del presente mese di Giugno (1711.), che elle l' hanno ricevuta volentieri per obedire all' ordini, che sopra questo li erano stati fatti, e che attualmente ella si trova con l' abito della Religione, e sotto l' obbedienza della Superiora*. Imò ex hujusmodi fuga, & coacto reditu ad Monasterium aliud desumit argumentum coactæ voluntatis profitendi *Rota in decis. 926. num 5. vers quis etiam adduat semel è Monasterio fuisse egressam coram Merlin.* & concordant adducti per *Crarlin contr. 108. numer. 5.* ibi. *Exinde etiam metus probatur per fugam subsequentem.*

64 Ex quibus omnibus, unitim sub oculis habendis, & sic facientibus plenam probationem, ut in terminis probat *Barbos. vot. decis. 16. numer. 56. lib. 2.* & firmavit *Rota dec. 25. numer. 47. cor. rguell.* præsens casus omni commiseratione dignus videtur, & proindè non attento lapsu 18 annorum à die emissæ professionis, firmiter sperat Principalis multiplici EE. PP suffragio consolari, eo modo, quo ab hac Sacra Congregatione, me scribente, similem obtinuit gratiam alia monialis post longè majorem cursum annorum 32. *in dicta Melevitana 8. Augusti 1705. lib. 55 Decr fol. 312.* & alia paritèr monialis a Sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium similem obtinuit gratiam, Ponente clar. memor. Card Colloredo *in Januen. Professionis 6 Junii 1696.* in cujus casu agebatur de lapsu paritèr annorum 32. & solo Abbatissatu excepto, eadem monialis omnia alia exercuerat proprii monasterii Officia.

65 Observando præcipuè, quod agitur de metu, incusso fœminæ, nedum teneræ ætatis, & imbecillis judicii, sed quod magis est, derelictæ, imò suffocatæ, & angariatæ ab ejus Patre, Matre, & Patruo, solitis minas exequi, ferocisque naturæ, ut præter supra adductos; ad nostrum effectum advertunt *Carrad. in Prax. dispens. lib. 5. cap 19. num. 9. & Rot. decis. 25 numer 19. cor. Arguell.* quæ proinde cum omni sermonis proprietate dicere potest cum *D. Paul. ad Timoth. 4. 16. Nemò mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt* Quamvis hodiè *inteneriti dalla sua mala sorte il Padre, e la Madre della reclamante* præsenti instantiæ nullatenus se opponant

66 Non omissa illa alia reflexione, quod Moniales nostri Monasterii *non consentono, ne dissentono al fine della reclamazione, e pretesa nullità de' Voti della detta Sorella di San Domenico, ma che elle si rimettono intieramente à quello, che sarà decisa dalla S. Sede Proc. fol. 6. in media*, Quæ circumstantia magnifieri solet à magnis Tribunalibus ad comprobandam professionis nullitatem, coactumquè animum professionem emittendi, ut videre est apud *Lurr decis. Granat. 63. num. 15. vers Ideo. & Rot. cor. Merlin. dec. 523. n. 2. & in par. 19. rec. dec. 361. num. 11.*

67 Perstringendo igitur omnia hujusquè expensa, dignentur EE. PP. eorum misericordes oculos convertere ergà infelicem, miserrimamque Principalem, quæ ex concordi quadraginta ferè testium formali examine, constare fecit.

68 Quod à teneris annis, *non mostrando la minima inclinazione ad essere Religiosa*, ejus inhumana Mater *la maltrattava con colpi di piedi, e schiaffi, à fine di poterla far risolvere ad essere Religiosa.*

69 Quod enixè rogans amicas, & consanguineas ad flectendum animum ejus Genitorum, à Patre sequentem reportavit responsionem, quod volebat, ut omninò fieret Monialis, *ò fosse di suo gusto, ò nò*, à Matre verò non dissimilem, *mia Figlia hà da essere Religiosa Orsolina, ò abbia, ò non abbia la volontà, Io voglio esser Padrona de' miei Figli* Ab utroque demum Parente longè duriorem *assolutamente volevano, che si facesse Religiosa, ò buona, ò mala volontà ne avesse.*

70 Quod ad eundem effectum *è stata battuta à colpi di piedi, di pugni, e schiaffi quasi tutti li giorni alla presenza del Rispondente.*

71 Quod *dd mali trattamenti, che consistevano in colpi di bastone, di catene, schiaffi, e pugni*, ad praxim redacta fuerunt *quasi tutti i giorni dall' età di 14. anni sino, che entrò nel Monastero.*

72 Quod nè in illud ingrederetur invita, *se ne fuggì per la Campagna, correndogli dietro* ejus Germano Fratre, *che la trovò in stato di una persona disperata.*

73 Quod alia vice *per evitare le violenze de' suoi Parenti fù à risfuggiarse in altre case fuor della Paterna.*

74 Quod ejus Parentes *per obligarla à seguitare la loro volontà, unitamente la chiusero in una Camera alta della loro Casa, con ordine alla lor Serva di non darle altro per suo sostentamento, che pane, & acqua, sperando con questa di doverla meglio far risolvere ad entrare nel Chiostro.*

75 Quod *non fù messa in libertà, se non doppo d' avere promesso, che si sarebbe Religiosa, cosa, che ella non dichiarò, se non per avere la libertà.*

76 Quod tempore, quo invita ducebatur ad monasterium, videns mulierem, sibi cognitam, *alzò le spalle con un segno, che esprimeva d' essere forzata di andare al monastero.*

77 Quod tempore novitiatus Magistræ Novitiarum *free vedere molti effetti del suo disgusto, & hà dati molti segni della afflizzione, e disprezzo del Chiostro, e della Religione.*

78 Quod Germano Fratri, ipsam novitiam interroganti, *se era contenta del suo stato,* dixit *Voi sapete ben mio Fratello, che Io non sono quì, che per le violenze de miei Parenti, e che se fossi libera da esse, uscirei, &c.*

79 Quod ante professionem examinata à Reverendissimo Vicario Bisuntino, *non fù giudicata capace di fare li voti, e d' essere ammessa alla professione.*

80 Quod videns idem sagax, & prudens minister caecitatem illarum monialium, quæ, precibus, & pretio allucinatæ, contra suum judicium volebant admittere Principalem ad professionem, *cambiatosi la faccia, disse con parole d' indignazione alle monache: Voi dunque la volete, Voi l' averete.*

81 Quod post professionem *hà fatto sempre apparire un discontento del suo stato, disgusto, & odio alli essercitii della Religione, avendo sempre una faccia severa, abbronzita, e gl' occhi torti, e biechi*

82 Quod post eandem professionem inter actus disperationis, æquali frequentia, ac imprudentia practicatos, neque etiam propriæ vitæ pepercit, Vel tentando *volersi amazzare con un coltello, & essendole stato levato il coltello, volse precipitarsi nella Cisterna, &c. Secundo Processo folio 5. à tergo*; Vel de facto non semel è monasterio arripiendo fugam; Vel sæpè offendendo moniales; Vel ab eisdem *condotta per forza alla sua Cella; &c. fù necessario mettervi delle Religiose per sentinelle, &c.* Vel è bonis, & rebus Monasterii auferendo quidquid poterat, ad parandas necessarias expensas pro accessu ad Urbem, ad obtinendam gratiam restitutionis in integrum. Vel *tentato di rovinarsi con un coltello, che li fù levato dalle mani dalle Religiose.* Vel *Correndo per li Dormitorii la notte come una disperata*; Vel *tagliandosi con un coltello le vene, & essendo accorsa, la trovò morta, &c e fù chiamato, per portarle il Santo Oglio, &c. Secundo Processu fol. 7. à tergo, & fol.* 8. & alibi; Quorum omnium maximam hodiè displicentiam habet, solemniterque in ejus secundo examine *ne chiede à Sua Santità umilmente perdono, come pure à tutta la Religione, di tutti i mancamenti.*

83 Quod ex his, aliisque in utroque Processu latius comprobatis, Reverendissimo Archiepiscopo Bisuntino, ab hac Sacra Congregatione specialiter deputato, & uti in facie Loci existenti, omnium in Partibus gestorum egregiè informato, ad oculum demonstravit, *probatam elucescere per vim, & metum, sibi à Parentibus incussos in Religionem fuisse ingressam, & in ea prætensam professionem, iisdem vi, & metu durantibus, emisisse.*

84 Quodque demum, quando omnia ista cessarent, *meliores testes adducere non potuit ad probandum metum, quam illosmet, qui ipsum incusserunt, & de facto proprio deponunt, Rot. decis. 1356. num. 12. cor. Emerix junior.* nempè Patris serium & clarum confessionem ibi *L' hà maltrattata à questo effetto, &c. l' hà chiusa in una Camera, con la mira di farla risolvere ad entrare nel Chiostro, &c.* ibi *In riguardo la certa scienza, che hà, esser' ella stata forzata, e violentata ad entrare nella Religione*, & æquè rotundam, ac seriam juratam confessionem Matris ibi *L' hà indotta, e forzata ad entrare nella Religione di concerto col suo Marito, e col Sign. Canonico Garnier suo Cognato &c.*

85 Si enim omnia hæc, simul unita, non videntur sufficientia pro gratia restitutionis in integram, humillimè petita nomine mulieris angariatæ, oppressæ, & suffocatæ, nec non carceri mancipatæ ab illismet, qui ipsum defendere omni jure tenebantur, quæ inaudita crudelitate tot, & tanta passa fuit ad hoc, ut invita, & reluctans monasterium ingrederetur, in eoque, eisdem vi, & metu durantibus, professionem emitteret, testibus illismet, qui metum incusserunt, & de facto proprio deponunt, vix poterit dari casus majori commiseratione dignior: Noster enim, cum omnibus suis circumstantiis consideratus, talis videtur esse naturæ, & qualitatis, ut forsan similem non habuerit, & cum difficultate sequentem habebit.

Sacra Congregatio Concilii die 9. Septembris 1713 dubio: *An sit locus restitutioni in integrum*, respondit *Affirmativè*,

---

DISCEPTATIO II.

Januen. Restitutionis in Integrum.

PRO

Michaele à Janua Ordinis Reformatorum S. Francisci Januæ.

ARGUMENTUM.

Est idem cum antecedenti.

FRater Michael à Janua Ordinis Minorum Sancti Francisci de Observantia Reformatorum Januæ, in sæculo vocatus Dominicus Maraglianus, per apertam vim, & metum, cadentem in constantem virum, sibi incussam à Michaele Maragliano ejus Patre, die 28. Maii 1702. ingressus fuit dictam Religionem Sancti Francisci, in eaque per similem vim, replicatasque violentias die 28. Maii 1703. professionem emisit. 1

Quia verò intrà quinquennium, ad reclamandum à *Sacro Concilio Trident. sess. 25. de Regular. cap. 19.* determinatum, attenta continuatione violentiarum, & duratione causæ metus, reclamare judicialiter non potuit, anno 1710., quo, ut infrà videbimus, eadem causa cessavit, recursum habuit ad Sanctissimum Dominum Nostrum pro gratia restitutionis in integrum adversus dictum lapsum quinquennii, à quo remissis de more precibus huic Sacræ Congregationi, hac die quinta Julii 1710. scripsit Emminentissimo Archiepiscopo Januæ, *ut dignaretur Sacram hanc Congregationem instructam reddere, ac prudentissimum animi sui sensum aperire, audito Superiore locali, receptisque summitèr, & sec. sec. probationibus, per Oratorem inducendis.* 2

Omnia hæc punctualiter adimpleta fuerunt mediante compilatione *Process. fol. 35. in totum*, usque de mense Decembris 1711. huic Sacræ Congregationi transmisso, & in Secretaria existente, ut constat ex Epist. Emminentissimi Archiepiscopi, in qua asserit, *ex probationibus, contentis in adjuncta copia Processus, structi in hac mea Curia, juxtà istius Sacræ Congregationis mandata, super instantia Patris Michaelis à Janua Ordinis Strictioris Observantiæ Sancti Francisci, talis apparet fumus, ut videatur, posse esse locum restitutioni in integrum; Sed hoc tamen saniori Sacræ Congregationis, ac E. V. judicia plenè remittens, ejus manus interim humillimè deosculor.* 3

Cumque ex eodem Processu evidentes resultent probationes violentiarum, & metus, quibus infelix Principalis, tunc temporis annor. 16. plusquam invitus compulsus fuit ad ingrediendi Religionem, in eaque professionem emittendi, cum omni fundamento speramus, & enixis precibus supplicamus proposito dubio *Affirmativè* responderi. 4

Ex concordi enim depositione sex testium, de mandato hujus Sacræ Congregationis priùs summariè examinatorum, deindè verò servatis omnibus servandis, mediantibus 106 interrogatoriis, exhibitis à Domino Promotore Fiscali Curiæ Archiepiscopalis Januæ, auditisque interesse habentibus, multa concludentissimè demonstrata resultant. 5

Primum nempè, quod Principalis antè dictum ingressum in Religionem, quia nullam omninò ostendebat inclinationem ad obediendam ejus Genitori: *Che voleva &c. si facesse Religioso in detta Religione de' Padri Riformati di S. Francesco, detto mio Padre la batteva, lo minacciava, e le diceva che se n'andasse di Casa sua; Onde &c. detto Padre Michele &c. si ritrovava in disperazione*: juxtà præcisa verba Petri Mariliani primi testis, germani fratris Principalis, & uniformitèr in hac parte concordant omnes alii testes, circa quintum Interrogatorium.

Secundum, quod per apertam vim coactus fuit ingredi dictam Religionem, eò quià *detto mio Padre*, ut prosequitur d. testis *Process. fol. 5. continuamente batteva, e minacciava detto Padre Michele &c e li diceva, che voleva, che si facesse*

Reli-

Religioso nel detto Convento di Santa Maria della Pace, e per dette battiture, e minaccie fù forzato entrare in detta Religione; Circà quam veritatem concordant etiàm omnes alii testes, juxtà octuvum interrogatorium.

8 Itaque non valens aliud facere miserabilis Principalis, publicas, replicatasque emisit protestationes coràm omnibus Consangnineis, quod cogebatur per apertam vim Religionem intrare, juxtà verba dicti testis, *Process. fol. 7.* ibi *Avanti, che detto Padre Michele entrasse nella detta Religione de' RR. Padri della Pace, si protestò, e disse à tutti Noi, & à quasi tutti li Parenti, che esso si facea Religioso per non poterne da meno, per forza, e non di sua voglia, per non sapere dove andare, ritrovandosi scacciato di casa dal suo Padre il quale nè averebbe dato conto à Dio:* Circa, quod concordant alii testes.

9 Tertium, quod durante novitiatu, omnem movit lapidem ad emolliendum induratum animum Patris, ut ei permitteret reditum ad propriam domum, eodemque tempore ad dictum effectum quotidiè gemens, & plorans, se commendabat consanguineis, ut de facto proprio asserit tertius testis *Process. fol. 9* his verbis *Mentre si ritrovava nel novitiato, ci fece mille lamenti e con pianti ci disse, che se non fossero le angustie, e miserie, che provava in Casa di suo Padre, si sarebbe spogliato dell'abito, e si partirebbe*, & concordant omnes alii testes juxtà nonum Interrogatorium.

10 Quartum, quod instante fine ejusdem novitiatus, & se approximante tempore professionis, non valens aliud facere, in illis angustiis, in quibus reperiebatur, scripsit epistolam R. P. Balestrino, dignissimo Religioso Dominicanæ familiæ, olim suo Magistro, eidem narrando, *Che di mala voglia stava in Religione, e per forza, e che non vi si poteva accomodare, e perciò si portasse dal detto Signor Michele suo Padre, &c. con pregarlo à non volerlo astringere à professare in detta Religione, e che li permettesse il poterne uscire, perche altrimenti, sicome per forza era entrato; e s'era vestito in detta Religione, così averebbe professato, process. fol. 11.* Irrito tamen conatu, & absque ullo effectu, attenta obstinatione sui Genitoris, ut prosequitur dictus testis, & concordant omnes alii.

11 Quintum, quod post professionem taliter emissam, *Ogni volta, che qualcheduno de' suoi Parenti l'andava, & è andato, da poi si è vestito, e professato, fino al presente, à ritrovarlo, diceva sempre, che è Religioso per forza, non altrimenti: Process fol. 8.*, & concordant omnes alii testes circa nonum Interrogatorium.

12 Sextum denique, quod de prædictis omnibus adest publica vox, & fama, quod nempè, *Detto P. Michele si sia fatto Religioso per forza, e per disperatione, attese le continue battiture, e minaccie, sì di privarlo de' beni, come anche di vita, &c. che li faceva detto suo Padre, se non si faceva Religioso in detta Religione*, juxta præcisa verba testis *in Process. fol. 7.*, & concordant alii testes circa 22. Interrogatorium.

13 Ex quibus remanet manifestissimè demonstrata aperta vis, & innegabilis metus, tam ingrediendi Religionem, quàm emittendi in illa solemnem professionem, & consequenter videtur esse locus affirmativæ resolutioni nostri dubii; Deus enim coacta servitia aspernatur, ut legitur *in Can. Jam verò 15. quæst. 6.*; Atque voluntarium sibi militem elegit Christus, ait *D. Ambrosius de Vit. Beata lib. 1. cap. 3.*, relatus *in Can. Non est 15. quæst 1.*; Et proindè uno ore asserunt Doctores, professionem per vim, & metum emissum, nullitatis vitio subjacere, juxtà *Text. in cap. 1., & 2. de His, quæ vi, metusvè caus.* cum aliis apud *Navar. consil. 5. num. 2 eodem tit. Paris. consil. 65. num. 13. lib. 4. & Rot. dec. 229. num. 2. cor Carill.* ubi illam adducit convincentem rationem, quod ubi concurrit metus, deficiunt consensus, & libera voluntas, quæ sunt de substantia validæ professionis.

14 Observando præcipuè, quod in nostro casu probationes talis metus, & apertæ coactionis, non possunt esse concludentiores, ex quo agitur de testibus informatissimis, deponentibus de illis rebus, & factis, quæ sub eorum oculis, ipsisque audientibus, gesta fuerunt, & sunt Consanguinei Principalis, cùm eodem continuam habebant familiaritatem, & conversationem, quod eorum fidem summoperè auget, per ea, quæ notant *Menoch. de Præsumpt. lib. 6. præsumpt. 38. num. 14. & Rot dec. 343. num. 4 cor. Dunoz. Junior. & decis. 197. numer. 18. cor. Priolo, & decis. 113. numer. 5. cor. Emerix Junior.*

15 Supplicantes hìc, ad eruendam perfectam probationem ejusdem metus, ullìm præ oculis habere omnes prædictas circumstantias, de quibus deponunt dd. testes, ut in his terminis faciendum esse monent *Ruin. consil. 83. num. 20. Menoch. cons. 856. num. 8. & 9., Redenasch. cons. 62. num. 38. & Rot. dec. 39. num 9. cor. Zarat. & dec. 317. num. 7. cor. Emerix. junior.*, eò quia ex illarum ponderatione talis metus concludentissimè probatus dicitur.

Ut considerando animi aversionem, atque apertam repugnantiam amplectendi aliquod Religiosum Institutum, in 16
terminis advertunt *Ciarlin. controv. 108. num 48. Pignatell. consult. 180. num. 12. tom 9. Rot. cor. Buratt. dec. 205. num. 11. & cor. Royas dec. 491. num. 1 & 3. & cor. Dunoz. junior. dec. 93. num. 1 & cor. Arguell. dec. 9. num. 36. & in par. 13. rec. decis. 211. numer. 2. & seqq.* Cum quibus processit hæc Sacra Congreg. *in Aquen. seu Arelaten 29. Januarii & 19. Februarii 1701. & in Provincia Bethicæ 11. Martii 1702.*

Et considerando violentas atque irregulares operationes 17
Patris, ante ingressum filii in Religionem, *Pignatell. consult. 173. num. 116. & seqq. tom. 9. & Rot. decis. 930. num. 3.* ubi cumulantur concordantes, *cor. Dunoz. jun.* Cum quibus recedendo ab antea decisis, processit Sacra Congregatio Episcoporum *in alia Januen. Restitutionis in integrum 1. Decembris 1696.*

Et considerando protestationem, emissam, ad decla- 18
randum animum non emittendi voluntariè professionem benè *Franc. de Protestation. consider. 55. numer. 3.* & meliùs *Rot. decis. 134. numer. 13. part. 14. recent. & in Taurinen. nullitatis professionis cor. Verosp.* ferè per extensum impressa *apud Pignatell. consultat. 173. numer. 163. tom. 9.*

Et considerando conquestiones tempore novitiatus, ge- 19
mitusq; & lacrymas, quibus mediantibus, infelix Principalis se commendabat consanguineis, ut emollirent induratum, obstinatumque Genitoris animum, punctualiter advertunt *Ciarlin. controv. 188. sub num. . & num. 53. Rot cor. Arguell. decis. 9. num. 37. & decis. 25. num. 49.* ubi refert, & sequitur illud Poetæ:

Nam lacrymæ interdum pondera vocis habent. Et dec. 211. num 10. par. 13. & decis. 212. num. 1. par. 6. rec. cum quibus processit *hæc Sacra Congregatio in Cephaluden. 14. Februarii, & 18. Julii 1699. & in Bisantina 18. Jun. & 9. Jul. 1701.*

Et considerando preces, Religiosis Viris directas, ad 20
flectendum animum Patris, metum incutientis, egregiè advertunt adducti in punctuali *decis. 231. num 9. & seqq. par. 13. recent.*

Et considerando extrajudiciales conquestiones, emissas, 21
tàm antè, quàm post professionem, observant adducti *in decis 178. numer. 6. & 7. cor. Carill. & decis. 98. numer. 2. cor. Peutinger. & decis. 205. numer. 1. & 14. cor. Buratt. & decis. 533. numer. 5. part. 21. recent. & decis. 232. numer. 1. part. 16.*

Et considerando dd. extrajudiciales conquestiones, emis- 22
sas intra annum à die professionis eadem *Rot cor. Ubald decis. 189. num 4.* Et de conquestionibus, emissis intra quinquennium, *Rot. cor. Merlin. decis. 688. numer 5. & in part. 13. Recent. decis. 212. numer. 19.* Cum quibus processit hæc Sacra Congregatio *in Neapolitana 15. Decembris 1696 & 4. Martii 1697.* Et de eisdem conquestionibus, continuò per nulliter professum emissis, *Rot. cor. Ubald. decis. 278. numer. 16 & cor. Carill. decis. 178. numer. 7. & seq. & decis. 229. num. 3.*

Et considerando publicam vocem, & communem fa- 23
mam, ad comprobandum metum in nostris terminis benè *Cepoll Cons. civ. 2 numer. 3. Menoch. de Præsumption libr. 3. præsumpt. 126. numer. 22. Rot. decis 859. numer. 7. cor. Seraphin. & decis. 205. num. 18. cor. Buratt: & decis 9. num. 81. cor. Arguell.*

Nec dicatur, quod prædicta procedant respectu professio- 24
nis expressæ; In nostro autem casu verificetur tacita professio, inducta ex gestatione habitus, aliis Religiosis communis, & ex susceptione Sacrorum Ordinum ad titulum religiosæ paupertatis.

Duplici enim responsione idem objectum omninò tolli 25
videtur.

Primò, quia omnes dicti actus gesti fuerunt, durante cau- 26
sa ejusdem metus, imò visiliter se opponente Patre cuicumque recursui, per Principalem interponendo, ut concorditer deponunt testes, specificantes ulteriùs tempus sexdecim circiter mensium, à quibus dicta causa, seu impedimentum cessavit. In quibus terminis in nulla habentur consideratione ad inducendam tacitam professionem, eò quia malum principium influit in omnes alios actus, durante causa ejusdem metus, gestos, ut considerando durationem causæ metus, advertunt *Rebuff. cons. 68. num. 22. vers nec me,*

Clar.

Ciarlin. controv. 308. numer. 56. & Pignatell. consult. 173. numer. tot. tom. 9. Cum quibus quotidie procedere solet hæc Sacra Congregatio, ut, omissis antiquioribus, lato calamo à me cumulatis in Instit. Criminal lib. 1. tit. 10 §. 4. à num. 195. videre est in Bononien. 17. Septembris 1706. Lib. 58. decr. fol. 190. & in Romana, seu Geneven. 3. Martii 1708. Lib. 58. decret. fol. 113. & in Neapolitana, seu Suessana 8. Februarii 1718. Lib. 60. decr. fol. 87. & in Neapolitana 12. Aprilis ejusdem anni Lib. 60. decr. fol. 191. & in Caputaquen. 2. Augusti pariter ejusdem anni 1710. eodem Libr. 90. decr. fol. 311.

27 Et considerando durationem impedimentorum, retardantium possibilitatem reclamandi, notant adducti à Pignatell. consult. 173. num. 77. tom. 9. ibi & in hac materia certum est, quod non solum debet cessare causa metus, sed etiam impedimenta, quibus à reclamando professus impeditur, Principalis enim in suis continuis querimoniis; & lamentationibus de metu, sibi illato ad ingredien. Religionem, emittendamque in illa professionem, omnem expertus fuit verbalem compassionem ab aliquibus consanguineis, & pluribus amicis, sed nullus ex eisdem adjutrices manus eidem effectivè porrexit, ad hoc, ut reclamare posset, itaut cum omni sermonis proprietate de illo verificentur ea, quæ leguntur apud D. Paul. 2. ad Thim. 4. In prima mea defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquere.

28 Secundò, quia tacita professio ex iisdem actibus non dicitur inducta, nec probata concludenti aliqua probatione, sed præsumptivè solùm, & per conjecturas, inducentes Judicis animum ad credendum, quod nulliter professus per eosdem actus ratificare voluerit suam expressam professionem, in radice nullam. Hujusmodi autem præsumptio cedere semper debet locum veritati illi, quæ resultat ex actibus, conquestionibus, & operationibus, eidem tacitæ professioni expressè oppositis, juxta celebrem Gloss. in cap. Tuaram verb. Signatis de Privileg. quam uno ore sequuntur adducti à Fagnan. in cap. Perlatum namer. 50. de His, quæ vi, metusvè caus. Pignatell. consult. 173. num. 40. & 179. tom. 9. Bertacchin tot. decis. 130. num. 6. Rot. cor. Ubald. decis. 149. num. 3. & decis. 277. num. 2. & seqq. & cor. Caroll. decis. 229. numer. 3. & pluribus seqq. cor. Merlin. decis. 228. numer. 7. & 8.

29 Cum qua communissima opinione quotidie procedere solet hæc Sacra Congregatio, juxta innumeros casus, non sine magno, vereque improbo labore à me collectos, & registratos in meis Instit. Crimin. libr. 1. tit. 10. §. 4. num. 163. & plurib. seqq.

30 Atteotis præcipuè replicatis illis protestationibus, per Principalem sæpè emissis, non coram una, vel altera persona, idque clam, & in abscondito, sed coram omnibus ejus domesticis, omnibusque consanguineis. Che si faceva Religioso per non potere da meno, e per forza &c. e che detto suo Padre ne averebbe dato conto à Dio &c. Idque da principio sino al fine, cioè prima, il giorno stesso, e dopo la sua vestizione, e professione, dicendo sempre, che esso si faceva Frate per forza. Process. fol. 29. Quæ operantur, ut actus concomitantes, sequentesque tales replicatas, & nunquam interruptas protestationes, nullo modo attendantur ad inducendam tacitam professionem, per ea, quæ in nostris individualibus terminis probat Franc. de Protestation consider at. 55. numer. 3. & concordant adducti in decis. 134. part. 14. recent. & in Taurinen. nullitatis Professionis 6. Januarii 1654. cor. Verospio, impressa apud Pignatell. consult. 173. numer. 163. tom. 9.

31 Nec non præ oculis habendo circumstantiam illam, quod à talibus protestationibus Principalis nunquam recessit, sed ogni volta, che qualcheduno de suoi Parenti l'andava, & è andato, dapoi si è vestito, e professato, fino al presente, à ritrovarlo, diceva sempre, che è Religioso per forza, e non altrimenti &c. quæ cùm includant omne tempus, digito excludunt tempus illud, in quo professio tacita induci prætenditur ex dictis actibus, in terminis terminantibus Sacra Rota in decis. 276. numer. 15. cor Ubald. & concordant adducti in decis. 476. num. 10. part. 19. Recent. ibi. Adverbium semper est comprehensivum omnium temporum, mensium, & casuum, absque ulla interruptione ejus continuationis.

32 Eademque responsio mirabiliter etiam applicatur susceptioni Sacrorum Ordinum, dum hoc evenit pariter durante eadem causa metus, ex auhtoritatibus supra citatis, imò ex speciali consilio qualificati Religiosi sui Magistri.

33 Quibus addimus, quod susceptio Sacrorum Ordinum non est actus specificans, seu distinguens Religiosos à Laicis, cùm sit etiam communis Sacerdotibus sæcularibus, ex quo communiter inferunt Doctores, quod concurrentibus conquestionibus nulliter professi, in tali susceptione Sacrorum Ordinum non possunt figi pedes pro inducenda tacita professione, egregiè Pignatell. consult. 173. num. 76. tom. 9. ibi Neque obstat, si fuerit elapsum quinquennium, quod susceperit Sacros Ordines &c. quia cùm constet de assiduis querimoniis &c. utique ex his tacita professio omninò excluditur, & meliùs, atque magistraliter Sacra Rota in decis. 1220. per tot. cor. Penia, & decis. 705. pariter per tot. part. 4. recent. Habemusque in hac parte oraculum sa. me. Alessandri VII. anni 1665. relat. à Pignatell ubi supra numer. 75. Itaut sub Sole non possimus meliorem, magisque concludentem demonstrationem hujus veritatis afferre, per ea, quæ, concordantibus cumulatis, ad rem notat Cardin. de Luca de Benefic. disc 89. sub numer. 2. & Rot. in Legionen. Parochial 11. Novemb. 1693. §. Non obstante cor. Pio, & in Minodonien. prætensæ observationis Constitutionis 1. Mart. 1606. §. Verum ex hoc cor. R. P. D. Ansaldo.

Pro quorum faciliori admissione dignentur EE. PP. quinque facti circumstantias sub eorum misericordibus oculis habere. 34

Primam, quod Pater Principalis, ejus miseriæ miserendo, conscientiæque stimulis agitatus, paratus est in hac parte paupertati ejusdem occurrere, constituendo ei congruum patrimonium, ne in Ordinis Ecclesiastici dedecus in statu Sacerdotis sæcularis mendicare cogatur, motus ex improprarium operationum consideratione, veréque inhumanis illis tractamentis, quibus infelicem Principalem ad amplectendum statum religiosum omnibus modis, omnibusque viis coegit, manibusque palpans, che dopò che ha forzato il Padre Michele a farsi Religioso, li suoi negozj per permissione di Dio sono sempre andati male. Process. fol. 6. 35

Secundam, quod dictus ejus Pater, nedum erat, & est terribilis naturæ, testardo, e che vuole, che ogni cosa vada à suo modo, avendo sempre così praticato con tutti, e massime con li figli in congiontura di preuder stato, &c. Process. fol. 88., Itaut à dignissimo Religioso Ordinis Prædicatorum, qui non semel eidem aperuit miserias Principalis, ejusque animum à statu Religioso aversum, appelletur Un'Uomo barbaro, e tanto, & intrattabile, ut videre est in Process. fol. 32. ubi quod optaret continuas habere conciones adversus illos, qui infelices cogunt filios ad Religiosum statum invitos amplecten., eo quia hodiè latissimas hujusmodi malum radices extendir, suntque similes casus nimis frequentes. Quam terribilem naturam Patris ad obligandum filios ad statum Religiosum incutientis metum, ad nostrum precisum effectum, facilioris probationis ejusdem metus, considerant Felin. cons. 14. numer. 9., Hondod. cons. 29. numer, 36. lib. 1. & Rot. cor. Ludovis. decis. 326. numer. 12. & decis. 374. numer. 16 & cor. Peutinger. decis. 98. numer. 3. & cor. Ubald. decis. 234. num. 5. 36

Tertiam, quod è converso Principalis, nedùm erat teneræ ætatis, sed quod magis est, ab uno etiam ex ejus fratribus oppressus ad eundem finem ingrediendi Religionem, Itaut quo se verteret nesciret, ut ingenuè testatur idem Frater. Fueritque, proindè Religionem ingressus vera ductus desperatione, juxtà precisa verba restium, & ex consilio sui Magistri, ipsum exhortantis, à prender l'abito, assicurandolo, che lo contutti li suoi Condiscepoli l'averessimo sempre fatta fede, che si faceva Religioso per forza, quando à suo tempo avesse volato uscire, e fosse stato in stato di dire la sua ragione. 37

Quartam, quod antequam ad d. actum contra propriam voluntatem deveniret, fecit totum id, quod potuit, Sivè tentando fugam à Civit. & Dominio Januen; Sivè continuo gemens, & plorans, sæpissimè aperte se protestans de violentiis, quas patiebatur; Sivè scribens Epistolas suis amicis, ut se interponerent cum Patre; Sivè effectivè mittendo æque doctos, ac pios Religiosos ad Patrem; Omnia tamen irrito conatu, imò coactus fuit desistere etiam ab hujusmodi humilibus precibus, nè iterùm experiretur illam verè inhumanam verberationem, usque sanguinis effusionem, quam refert testis de visu in Process. fol. 27. his verbis, Partito, che fù detto P. Girolamo &c. se li avventò contro, e malamente lo percosse, à segno, che grondava sangue dalla faccia, dicendoli, che non occorreva, che mandasse mediatori &c. poichè voleva, che à tutti modi se lo facesse. 38

Quintam, quod omnia hæc, nedùm notoria sunt in Civitate Januæ, sed etiam apud suos Correligiosos, & Superiores, qui proindè nullam partem faciunt in hac causa; 39

Quæ

Quæ consideratio plusquam tacitè easdem violentias comprobat, ex animadversis per *Larr. dec. Gran.* 63. *nu.* 15. *Rot. cor. Merlin. decis.* 523. *numer* 2. & *in part.* 19. *recent. decis.* 361. *eodem num.*

40 Sacra Congr. Concilii die 17. Junii 1713. dubio *An sit locus restitutioni in integrum*, respondit *Coadjuventur probationes juxtà Instructionem*.

In eadem Causam.

41 Die 17. Junii 1713. rescriptum fuit in hac Causa *Coadjuventur probationes, juxta Instructionem*, quæ continebat quinque sequentia puncta: Primum. *Ut examinaretur Pater Principalis*: 2. *Ut examinarentur alii testes, præsertim Regulares*: 3. *Ut videretur, an idem Principalis obtinuerit Officia in Religione, & quæ*: 4. *Ut recognoscerentur epistolæ, scriptæ ab eodem Principali*: Et 5. *Ut recognoscerentur acta ordinationis, an in iis reperiatur declaratio validitatis suæ professionis*.

42 Circa primum caput dictæ Instructionis, insuperabilis statim se obtulit difficultas, quia Pater ejusdem Principalis, post ipsius claram, & seriam judicialem confessionem, timens hujus Sacræ Congregationis judicium, metuensque rigorem, juxta modernos casus, relatos *à Menacello in Formular. tom.* 3. *tit.* 2. *form.* 36. *per totum fol.* 94., noluit examini se subjicere; Et propterea Eminentissimus Archiepiscopus censuit, ipsius Curiam non posse procedere ad aliorum quatuor sequentium punctorum executionem, seu comprobationem.

43 Coactus proindè fuit idem Principalis iterum ad hanc Sacr. Congregat. humillimum recursum habere, ingenuè eidem hanc difficultatem aperiendo, & submissè instando pro opportuna provisione, quæ sub die 19. Novembris 1713. benignè rescripsit *Ordinario, pro Informatione super novis precibus*.

44 Verùm quia renuebat adhuc Curia Archiepiscopalis Januæ ad coadjuvationem aliarum probationum devenire, nisi id specificè, & literaliter eidem injungeretur, specificando casum, in quo Pater Oratoris nollet examen subire: Die 9. Junii 1714. ad enixas, reiteratasque preces Principalis, benignè injunctum fuit eidem Curiæ, *Ut procederet in reliquis, in eadem Instructione contentis, prætermisso examine d. Genitoris*.

45 Compilatus tandem fuit novus Processus, servatis omnibus servandis à dicto Eminentissimo Archiepiscopo, & transmissus ad hanc Sacram Congregationem. En quo cùm superlativè comprobentur omnia dicta puncta, speramus, & enixis precibus supplicamus, antiquo dubio, *An sit locus restitutioni in integrum*, *Affirmativè* responderi.

46 Servatis enim omnibus de Jure servan. examinati in illo apparent mediantibus 103. Interrogatoriis tres alii testes, duo Regulares, nempè P. Hyacinthus à Genua, & P. Joannes Benedictus de Saxello, ejusdem Religionis, & alter sæcularis, nempè D. Lazzarus Maraglianus; Qui omnes uniformi depositione concordant circa violentias, illatas Principali, ad hoc ut ingrederetur Religionem, utque in illa professionem emitteret, nec non circa conquæstiones, tàm intrà, quàm post quinquennium semper emissas; Itaut ex hujusmodi novis probationibus, resultantibus en dicto Processu, ultimo loco ad hanc Sacram Congregationem transmisso, & in Secretaria existente unitis cum aliis, contentis in dictis duobus anterioribus Processibus, in eadem pariter Secretaria exhibitis, & quorum particulæ datæ fuerunt in *præterito Summario*, concludentissimè dicatur probatus metus, quo mediante à Principali emissa fuit professio, qui operatur, ut perindè habenda sit, ac si non esset emissa, ex adductis per *Ciarlin contrav.* 108 *num.* 29. & firmatis per *Rot.* in *decis.* 830 *numer.* 5. *cor. Dunoz. Jun.*

47 Inter alia autem infortunia Principalis, & magna præjudicia, eidem obventa ob fixam renitentiam Curiæ Archiepiscop. Genuæ in non procedendo ad coadjuvandas ejus probationes, non infimum occupat locum illud, quod durantibus dd. dilationibus, ferè per duos annos continuatis, & pendentibus recursibus ad hanc Sacram Congregationem pro opportuno remedio, discessit à Civitate Januæ Joannes Baptista Maraglianus, testis informatissimus, sicque examinari formiter non potuit; Veritatem nihilominùs omnium præmissorum eo modo, quo ad praxim reduci potuit, palàm fecit mediante solemni attestatione, in eod. ult. Processu inserta, solitisque legalitatibus munita, quam supplicamus recognoscere in præsenti *Summario*.

48 Eadem claritate ex dictis novis probationibus resultat evidens probatio tertii puncti, Principalem scilicèt nullum obtinuisse Officium in Religione: Juxtà 88. Interrogatorium. *Se sà, che detto Fra Michele abbia avuta mai Carica alcuna in detta sua Religione*, & juxtà 89. *Se puole avere avuta qualche Carica, senza saputa di esso testimonio*, uniformiter deposuerunt dd. tres testes. *Non hà mai avuta Carica alcuna, perche si sapeva, che egli voleva reclamare, che per altro sarebbe stato fatto Lettore*: Asserendo ulteriùs, non posse aliter esse, quin ipsi scirent ibi *Essendo dell'istessa Provincia lo saprei*. Circa quam veritatem concordat etiam Reverendiss. P. Proc. Generalis nostræ Reformationis in attestatione exhibita in Secretaria.

49 Recognitæ pariter juxtà quartum punctum ab eodem Eminentiss. Archiepiscopo fuerunt epistolæ, à Principali scriptæ P. Balestrino Dominicano, à quo originaliter exhibitæ fuerunt in formali ipsius examine, & per extensum insertæ in dicto ultimo Processu: Ex quibus ad hominem comprobantur ea, quæ relativè ad easdem epistolas dicta fuerunt à testibus, formiter examinatis in primo Processu, & in illarum particulis, exhibitis in præterito *Summario*.

50 In eisdem siquidem epistolis, scriptis anno 1706., & sic intra quinquennium, & signanter in prima, eo modo, quo illi possibile erat, ex quo *il P. Guardiano dissigilla le lettere, in particolare de' Chierici*, enixè se commendat eidem Patri Balestrino Ordinis Prædicatorum, jam suo Magistro, ut ad ipsum accederet, *desiderando parlargli per una cosa di grande importanza, cioè per salute dell'anima mia &c. Non mi spiego in altra maniera &c per paura che la lettera non venghi nelle sue mani &c.* In secunda verò clariùs ipsum exorat *à fare quella protesta, che già lei sà &c. pregandola à non lasciare questa gran carità, &c., e sopra tutto lo prego à fare che sii secreta*. Et sic ultrà conquestiones illas intra quinquennium, quæ probatæ fuerunt in præterito *Summario* habemus illarum evidentem comprobationem en hujusmodi epistolis, dicto tempore eidem qualificato Religioso scriptis. De efficacia autem dictarum conquestionum intra quinquennium emissarum ad nostrum præcisum effectum benè *Barbos. ad Concil. sess* 25. *de Regular. cap.* 29. *num.* 10. *Rodric. in Compend. quæst. regular. resol.* 101. *numer.* 71. *Cyriac. controv.* 37. *numer.* 37. *Novar. in Lucern. Regular. verb. Professio numer* 31., & meliùs *Rota in decis.* 125. *num.* 27. & 28. *cor. Arguell.* & *decis.* 324. *numer.* 14. *part.* 14. *recent.*

51 Respectu demùm quinti puncti, respicientia Acta ordinationis Principalis, ibi *Recognoscantur Acta ordinationis ejusdem ad Sacros Ordines, & an in iis reperiatur declaratio, seù protestatio Oratoris super validitate suæ professionis*. Eminentiss. Archiepiscopus hæc habet. *Recognita etiam fuerunt Acta suæ promotionis ad Sacros Ordines, in quibus nulla apparet declaratio, seù protestatio, ab Oratore facta &c.*

52 Præscindendo autem à dicta protestatione, seù declaratione validitatis professionis Principalis, quæ nullatenùs legitur in Actis suæ ordinationis, de Jure in Sacrorum Ordinum susceptione nullum fieri valet fundamentum pro convalidanda professione meticulosa, juxtà celebre *consil.* 6. *Navar. de His, quæ vi metusque causa fiunt*, sequut. à *Rodriquez quæst. regul. tom.* 3 *quæst.* 17. *art.* 16. *Pellizar. in Manual. Regular. tom.* 2. *tract.* 3. *cap.* 1. *numer.* 70. *Donat. Rerum Regular. tom.* 2. *tract.* 8. *de Demib. Regular. quæst.* 5. *numer.* 11. *Gros. controv.* 41. *numer.* 15. *Caren. resolut.* 81. *numer.* 83. *Cyriac. controv.* 371. *num.* 28. & 29. *Pignatell. consul.* 173. *num.* 74. & 95. *tom.* 9., ubi *num.* 105 *in fine* refert simile oraculum san. mem. Alexandri VII. anni 1663. in una *Mediolanen.* & *Rota decis.* 705. *per tot. part.* 4. *recent.* & *decis.* 122. *numer.* 1. & *per tot. cor. Pen.* & *decis* 522. *numer.* 20. *cor. Ubald.*

53 Præcipuè quia iidem Sacri Ordines suscepti fuerunt vivente Patre Principalis, qui eidem metum incussit ut conclusionem ampliando, egregiè observat *Rot.* in *decis.* 176. *num.* 1. *cor Ubald.*

54 Quæ procedunt etiam si agatur de Sacris Ordinibus, susceptis ad titulum religiosæ paupertatis, ut in terminis terminantibus notat *Pignatell. dicta consultat.* 173. *numer.* 96. & 97. *tom* 9. Et practicavit hæc *Sacr. Congregatio in Papien.* 17. *Februarii* 1663. quæ est in *Lib.* 23. *Decretor. fol.* 237. & *in Anconitan.* 20 *Decembris* 1664. & 1. *Martii* 1665. quæ est in *Lib.* 24. *Decretor. fol.* 347. *à ter. ac fol.* 460. *à ter.* Et in *Urbevetana* 21. *Martii* 1713. quæ est in *Libr.* 63. *Decret. fol.* 182. In quibus, nedùm agebatur de Religiosis nostræ Religionis ordinatis ad titulum religiosæ paupertatis, sed cum

illo

illo addito, quod Missas quotidiè celebraverant etiam per
annos viginti.
55 Ex quibus, & aliis, latiùs deductis in aliis nostris
Scripturis, cum omni fundamento sperat Principalis con-
suetæ misericordiæ hujus Sacri Consessus experiri effectum.
Sacr. Congregat. Concilii die 13. Aprilis 1715. dubio
An sit locus restitutioni in integrum, respondit *Affirmativè*.

DISCEPTATIO III.

Veneta, seù Mantuana Nullitatis Professionis.

PRO

Baptistina de Cellinis.

ARGUMENTUM.

*Ob ætatis defectum, & novitiatum non completum,
quando professio dicatur nulla, & ex quibus probe-
tur emissa per vim, & metum. Tacita professio ex
quibus excludatur, & quando non impediat gratiam
restitutionis in integrum.*

1 MUtato in hac causa facto ex duobus fundamentis novi-
ter deductis, ob ætat. 16. annorum non completam,
& annum novitiatus vix inceptum antè professionem infe-
licissimæ mulieris Magdalenæ Farner, quæ in monasterio
appellatur Soror Baptistina de Cellinis: Atque meliùs com-
probatis circumstantiis metus, doli, circumventionum,
importunarum precum, & violentiarum, quibus procurata
fuit illius professio, mediante novo examine quinque testium
de ordine, & cum speciali facultate hujus Sacræ Congrega-
tionis, *videtur recedendum à decisis 31. Januarii* 1688., &
25. *Junii* 1689; Novis siquidem facti probationibus con-
currentibus, gloria reputatur Supremorum Tribunalium
ab antecedentibus resolutionibus recedere, ut de seipso scri-
2 ptum reliquit *Justinian. in Authent. de Nupt. post princip.*
ibi *Non enim erubescimus, si quid melius horum, quæ ipsi
priùs diximus adinveniamus, hoc sancire, & competentem
prioribus imponere correctionem*, & de hac Sacra Congrega-
tione advertit *Pignatell. Consultat. Canon.* 162. *numer.* 17.
tom. 4. & practicavit Sact. Rota in simillimo casu, nullam
declarando professionem cujusdam Monialis ex novis mo-
tivis, & rationibus, quam priùs validam existimaverat, ut
videre est *in decis.* 255. *in princip. & per tot. cor. Priol.* Et in
specie sequendo resolutionem hujus Sacræ Congregationis
in hac causa observavimus *in tract. de Matrim.* §. 31. *sub in
conclus. num.* 1.
3 Nullitas professionis ob defectum ætatis non potest esse
clarior; Constat enim, Principalem natam fuisse die 12.
Maii 1665. & professionem emisisse die 31. Martii 1681. sic-
que non adhuc completo 16. anno suæ ætatis; Proindeque
nulla ipso jure remansit professio, juxtà literalem dispositio-
nem Sacri Concilii Tridentini *in sess* 25. *de Regul. cap.* 15.
& observant *Navar cons.* 23. *numer.* 1. *de Regul. lib.* 3. *Barbos.
de Potest. Episcop. allegat.* 100. *numer.* 2 *& seqq. Pasqualig.
quæst moral. cent.* 1. *quæst* 23. *num.* 9 *Marc. Vidal. cas. con-
scient. tit. de Relig. inquis* 5. *num.* 9. *fol.* 325. ubi, quod
hujusmodi nullitas est adeò relevans, ut possit Religiosus
4 absque scandalo statim detecta veritate à Religione exire,
quodque etiamsi per multos annos steterit in Religione,
nunquam convalescit professio, quod notant etiam *Ema
nuel Sà verb. Religio numer.* 71. *Sanch. de Matrim. libr* 7.
disputat. 37. *numer.* 6. *Moron. resp* 82. *numer.* 246. ubi,
quod ex ætatis defectu invalidè professus nullo Religionis
vinculo tenetur, nulloque modo Religiosus dici potest *Nar-
5 bon. de Ætat. ann.* 16. *quæst. unic. num.* 6. *Scopp ad Gratian.
dec. March.* 37. *numer.* 17. *Adden. ad Pamphili. decis.* 552.
num. 8. *Pignatell. consult. canon.* 173. *numer.* 41. *tom.* 9 *Pani-
mol. decis.* 29. *num.* 3. *& Rot. decis* 952. *& decis.* 983. *per tot.
cor. Emerin Junior.*
Pondus, & relevantia in Jure hujusmodi novi, & insu-
perabilis motivi, agnita fuit exadverso, & propterea opera
viri Magnatis, ut refert Reverendissimus Venetiarum Nun-
tius, procuratum fuit tollere illius subsistentiam in facto,
mediante laceratione illius paginæ Libri Baptismatum, in
qua adnotata reperiebatur nativitas dictæ Magdalenæ; Ve-
rùm iste parùm commendabilis modus operandi comprobat
quidem infelicissimum statum miserabilis Principalis, cui
omnibus modis paratur via disperationi, mediantibus hujus-
modi impedimentis, nè veritas detegatur; Cæterùm nullo
modo præjudicavit subsistentiæ motivi, dùm ex eodem Li-
bro, à publico Officiali, ad quem spectabat, ser. sec. extra-
cta præventivè fuit authentica fides, munita solita legalitate 6
Reverendissimi Venetiarum Patriarchæ, quæ ætatem su-
perlativè probat ut benè observant *Menoch. de Præsumpt.
libr* 2. *præsumpt.* 51. *numer* 56. *Gratia. discept. foren.* 155.
num. 14. *Antonell. de Temp. leg. lib.* 2. *cap* 13. *num.* 9, & fir-
mavit *Rot. cor. Caval. decis* 444. *num.* 1. *&* 4. *& in Cajetana
Matrimonii* 28. *Junii* 1683. §. *In præsenti cor. Caradn. Mat- 7
thæio*; Et in nostris individualibus terminis ad præcisum
effectum nullitatis professionis *Rot. decis.* 134. *numer.* 3. *part.*
14 *recent.*
Quinimò eadem laceratio, quando etiam non adesset di-
cta publica, & authentica fides, deserviret pro concludenti
probatione nostræ intentionis: Præsumitur enim id factum
fuisse ad occultandum ea, quæ erant nocitura per Textum
in l. Ex quibusdam ff. de Jur. Fisc. ibi *Et si veram aliter* 8
*non invenitur, ea subtracta esse credantur, quæ nocitura cau-
sæ ejus fuerant, dubitatum non est*, & benè observat *Card.
de Luc. de Judic. disc.* 28. *numer.* 27. ubi in specie considerat
circumstantiam, casui nostro congruentem, quod reperia-
tur lacerata unica solùm pagina, non verò multæ paginæ,
vel totus Liber deperditus, & *num.* 28. & firmavit *Rot in* 9
decis. 73. *numer* 37. *cor. Zarat. & dec.* 303. *num.* 15. *part.* 18. *&
dec.* 186. *num.* 14 *& seqq. par.* 19. *recent*
Quæ conclusio est adeò vera, ut quando agitur cum illis
personis, quarum respectu hujusmodi præsumptio non de
facili, neque directè admittitur, dicendum sit, laceratio-
nem secutam fuisse ab aliis inferioris conditionis hominibus,
contemplatione tamen earundem qualificatarum persona- 10
rum, & supponendo eisdem rem gratam facere, ut ad pro-
positum observat *Adden. ad Pamphil. decis.* 304. *numer.* 10.
& firmavit *Rot. in decis.* 368. *num.* 6. *post Farinac. cons. cri-
min. tom.* 1.
Huic novo motivo, quod de per se solum ad victoriam su-
perabundat, jungitur aliud non minus subsistens, & in præ-
teritum non adductum, ob novitiatum scilicet Principalis
vix inceptum, qui defectus, tàm attento Jure communi,
quàm Sacro Concilio Tridentino, reddit professionem ipso
jure nullam, & invalidam, ut videre est *in cap Ad Aposto-* 11
licam de Regular. & in cap. 1. *eod. tit. in* 6. *& in d. Concil.
Trident. sess* 25. *de Reform. cap* 15. *de Regul.* & apud *Suar.
de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 1. *Mirand. in Manual. Præ-
lat. quæst.* 22. *art.* 7. *Sanch. ad Præcept Decalog. lib.* 5. *cap.* 4.
num 9. *Panimoll. dec.* 29. *num.* 28. *&* 40. *Scopp. ad Gratian.
dec. March.* 37. *num* 17. *Adden. ad Pamphil. dec.* 552 *num* 10.
& Rot cor Priol dec. 237. *& dec* 255. *per tot & cor. Royas dec.*
491. *num.* 14. *& cor. Cerr dec.* 829. *num.* 1. *& dec.* 15. *num.* 14.
par. 11. *& dec.* 454. *num.* 2. *&* 3. *par.* 14. *Rec.*
Et quidem optima concurrente ratione, hujusmodi enim
tempus unius anni continui assignatum reperitur in subsi-
dium humanæ fragilitatis, tam in favorem novitiæ, quàm
monasterii, ut scilicet istud ejusdem novitiæ animum, &
mores inspiciat, atque cognoscat; Illa verò Religionis as-
peritates experiatur, suas vires cum illis metiendo, toto
novitiatus tempore, ne detur casus, ut aliqua asperitas pra-
cticanda occurrat in ultimo mense, imò in postremis diebus
novitiatus, quandò novitius blandè, benevolèque alibi
moram facit, quam ferre, vel nollet, vel non posset, &
propter quam forsan statueret non profiteri, ut adver-
tunt *Lap. alleg.* 46. *numer.* 3 *Peyrin. de Offic. Prælat. Regul.* 12
tom. 2. *quæst* 3. *cap.* 2. §. *unico num.* 2. *& plurib. seqq. Navar.
in Summ Bullar. comment.* 91. *num.* 3. *part* 2. *Gratian. disc.
for.* 440. *num.* 10. *& seqq. Panimoll. decis.* 29. *num.* 31. *&* 32.
Pignatell. consult. canon. 173. *numer.* 54. *tom.* 9. & firmavit
Rot. cor. Priol. decis. 273. *num.* 3. ubi quod annus probationis
institutus est, ut novitius experimentum faciat, non solùm
de Regula, votisque substantialibus, sed etiam de singulis
asperitatibus, & forma vivendi, & *numer.* 19. ubi, quod
probationis anno renunciari non potest, & *decis.* 255. *nu-
mer.* 8. *& cor. Arguell. decis.* 89. *num.* 1. *& decis.* 175. *num.* 13
2. *part* 1 *& decis.* 454. *num.* 4. *part* 14., ubi quod aliàs da-
retur casus, quod novitius non probaret omnes asperitates
Regulæ.
Non attenta dispensatione 10. mensium novitiatus, a 14
Sacr. Congregat. Episc. concessa, ad preces, supposito no-
mine Principalis, porrectas die 28. Februarii 1681. quæ
dispen-

dispensatio, unacum decreto Exequutoris tandem post multas diligentias, in vanum in præteritum adhibitas, ultimò tandem loco reperta fuit, ut testatur Reverendiss. Nuntius Venetiarum in Relatione, huic Sac. Congregat. trasmissa, ibi *Authenticas etiam copias epistolæ Sacr. Congregat. Concil. super dispensatione 10. mensium novitiatus pro dicta Serore Baptistina, decreti pro ipsius executione à Patriarcha Venetiarum emanati, & non nisi post maximam diligentiam, à Patriarchali Cancellario adhibitam, reperti.*

15 Sola enim confrontatio diei hujusmodi dispensationis, & ingressus Principalis in Monasterium corruere prorsus faciat totam molem hujusmodi subterfugii, ostenditque innegabiliter deficere duos integros menses novitiatus; Dispensatio enim concessa legitur die 28. Februarii 1681. ingressus verò in Monasterium apparet secutus die 29 ejusdem mensis, & anni. Cùm autem annus 1681. non esset bissextilis, sed primus post bissextilem, Februarius non potuit habere dies 29. Igitur ingressus, vel dici debet contemporaneus ad dispensationem, die scilicet 28. vel antecedens; Utroque autem modo semper verum erit, quod defecerunt duo integri menses novitiatus Principalis, & tamen defectus paucarum horarum sufficientissimus communiter à Doctoribus reputatur ad invalidandam professionem, ut videre est apud *Car-*
16 *cad. in Prax. dispens. libr. 5. capit. 14 numer. 9.* ubi de defectu duarum horarum, & refert ita decisum *Bonac. Oper. moral. tom. 1. de Clausur quæst. 2. punct. 10 § 3. num. 2 Donat. Rer. Regul. tom 2. tract. 9 de Novit. quæst 5. num 3. & quæst. 21. per tot* ubi, quod novitius huic annali tempori renunciare non potest, utpotè inducto ad communem utilitatem, & tangenti jus publicum. *Fagnan. in cap. Ad nostram 8. à num 30. usque ad finem de Regular.* ubi de defectu quinque horarum, & in fine testatur, suo tempore bis hanc controversiam delatam fuisse Sacr. Congr. quæ censuit, professionem esse invalidam, sed abstinuit à decisione ad evitandos mo-
17 tus in Religionibus; *Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 16. num. 2. & ad Præcept. Decal. tom 2. libr. 5. cap 4. numer. 31. in fine, Suar. de Religion tom 3 libr. 5. cap. 15 num. 1. Navar in Lucer Regular verb Annus num 2. Nald. in Summ. verb. Professio num. 6. Barbos. ad Concil. sess. 25. cap. 15. num. 20 & de Potest. Episc. alleg. 101. num. 22. in fine, Ciarlin. lib. 1. contr. 108. num 50. & Rot. dec 89. num. 84. & seqq cor. Arguel.* & de defectu unius horæ *Pignat. consult. can 173. num. 57. tom. 4.*
18 Et in terminis deficientiæ solius medietatis horæ *Dian. resol. moral. par. 2. tit de Dub. Regul. resol. 57. vers. sed quæres, & Pasmmel dec. 20. num. 9. & 12. in fine.*

Itaut in anno bissextili non possit quis profiteri die antecedenti ad illum, quo ingressus fuit Religionem, sed expectandus sit alter, correspondens diei ingressus, non attento, quod illo anno accrescat unus dies, ut advertunt *Mar. Vidal. Cas. conscient. tit. de Relig. stat. inspect 5. num. 9. fol. 325.*
19 *Less. de Justit. & Jur. lib. 2. cap 41. dub. 7. num. 59. vers. Hinc sequitur, Peyrin in Constit. Clericor. Regular. part. 2. cap 1. lit. C §. 7. Tambur de Jur. Abbatiss. disp. 4. quæst 9. numer. 2. Bonac. Oper. moral. tom. 1. de Clausur. quæst. 2. punct. 10. §. 3. num. 3. Lavor. variar. lucubr tom. 1. tit. de Comit. cap. 6. num. 35.* & resolvit Sacra hæc Congreg. *in Patavina 5 Julii 1627. & in Andegaven. 2. Augusti ejusdem anni*, teste *Barbos. ad Concil. sess. 25. de Reform. cap. 15. num. 22.*

Et tamen perlegendo totum contextum hujusmodi precum, & correlativæ dispensationis, nec etiam syllaba earundem innititur veritati, sicque, uti prorsus subreptitia,
20 nullius est momenti ad *Text in cap. Super literis cap. Postulante, & capit. Constitutus de Rescript. Nicol. in Instit. Canon. eod. tit. numer. 11. & Rot. decis. 301. numer. 2. cor. Dunoz Jun. & in recent. dec 122. num. 3. par. 16.* Et in præcisis terminis alterius Brevis subreptitii dispensationis novitiatus punctualiter firmavit *Rot. in decis. 42. num. 27* apud *Zuff.*
21 *de Legitim. Process.* Et in terminis subreptitiæ dispensationis novitiatus, obtentæ à Sacr. Congregatione super Statu Regularium *cor. Cerr. decis 829. numer. 6. vers Non urget, & numer. 7.*

Dicitur enim in eisdem precibus, Principalem, *essere entrata sono ormai due mesi nel Monasterio &c.* Et tamen eo tempore, vel non erat adhuc ingressa monasterium, vel vix illius interiores parietes aspexerat; Subsequitur dubitatio ejusdem *di poter essere disiolta da sì santa risolutione*, quan-
22 do, ut infrà probabimus, nullum umquam dederat, vel minimum signum hujusmodi resolutionis, nullumque præstare voluit consensum ingrediendi monasterium, ad Religionem profitendam, solùmque ibidem interclusa reperiebatur sub mendicato prætextu interessendi cuidam Repræsentationi, seù Comediæ, ut fassa fuit in Judiciali Constituto ibi *G. B. C. fingendo un giorno di farmi andare à spasso, come era solito, mandò à pigliarmi da un suo buomo confidente, e sotto pretesto di farmi vedere un Opera nel monastero delle Convertite sadette, fui condotta alla porta di esso monastero, dove trovai molte delle monache vestite da Secolare, e fui di peso dalle monache condotta dentro la clausura*: Subnectitur deindè desiderium *di consacrarsi à Dio quanto prima* eo tempore, quo ex modo animadversis, & infrà subjungendis, illius animus prorsus erat alienus ab hujusmodi verè pio, laudabilique desiderio: Demùm exponitur Sacræ Congregationi, pro motivo dispensationis illius perfecta instructio
Regularum monasterii, ibi *Ritrovandosi di già instrutta nel-* 23
la disciplina Regolare, quæ sola instructio solet esse unica causa hujusmodi dispensationis novitiatus, ut advertit *Carcad. in Prax. dispens. lib. 5 cap. 14. numer. 57. & 29.* ubi, quod in his casibus nunquam Summus Pontifex dispensare solet, nisi professanda sit perfectè instructa ad satisfaciendum menti Sacr. Concilii Tridentini; Quæ instructio in nostris terminis certè sequi non potuit in sæculo, ubi nec etiam transitorios discursus Religiosæ vitæ libenter audiebat, minùsque in paucis illis horis, quibus decepta, & invita per-
manserat in monasterio. Circa causas autem dispensandi 24
in his terminis latè discurrit *Fagnan in Capit. Ex litteris à numer. 23 de Di or.* ubi quatuor enumerat causas hujusmodi dispensationis, & testatur, non fuisse concessam à Gregor. XIII. Ducissæ Amalphitanæ, quæ per annos decem permanserat in Monasterio.

Veritas igitur est, quod eædem preces (quæ ad hoc, ut mereantur attendi, probandum est, ad cujus instantiam porrectæ fuerunt, ut observat *Rot. in dec. 217 num. 1 par. 18.*
recent præcipuè quando, ut in caso nostro Oratrix non est in 25
Urbe, eadem *Rot. cor. Burat. decis. 503. num. 1.*) Sacræ Congregationi porrectæ fuerunt opera cujusdam Magnatis, Principali, nedùm prorsus ignorante, sed penitus resistente, ut de jure in his casibus præsumitur, per ea, quæ in
præcisis terminis probat *Pignatell. consult. 273. num 53 tom.* 26
9. & ipsamet deponit in suo Judiciali Constituto ibi *Io non ho d'haver mai richiesta, nè fatta alcuna diligenza per haverla, e come hò detta di tal dispenza non hò havuta alcuna notitia prima di professare, mà l' hò sentita dire doppo, che lo cominciai à querelarmi sopra la nullità della mia pretesa professione*. Idque comprobant multi testes signanter verò 3. ibi *Detto G. B. C. &c. havendola lui voluto, che si facesse monaca, e perciò procurata la dispensa di Roma, perche presto facesse la professione*: Et 4 testis, ibi *Il medemo C. mi disse, che haveva scritto à Roma per far venire la dispensa per vestire, e professare avanti il tempo*. Propterea que tantum abest, ut dispensatio cum his circumstantiis procurata, professionis validitatem coadjuvet, quin potiùs evidenter comprobet, illam non voluntariè, minusquè animo deliberato emissam
fuisse, ut in terminis individualibus probat *Pignatell. con-* 27
sult. 173. num. 53. tom 9. & firmavit *Rot. in decis. 491. numer. 14 cor. Royas, & decis. 499 num. 10. part. 24. recent.* ibi *Sed agi de professione, nullo præcedente novitiatu editâ, vigore Brevis Apostolici, quod non solùm fuit, inscio Marchione, impetratum, verùm etiam illi fuit damtaxat aperitum ferè immediatè ante professionis actum, quare illa censetur ex improvisa, & sine animi deliberatione peracta, ac facilius perindè intrat prætensio dissensus, ex traditis ab Ancharano &c.*

Quod non obscurè deducitur etiam ex insolito modo, at- 28
que inaudita festinatione, quibus mediantibus eædem preces fuerunt executæ, ut considerando hujusmodi insolitum modum in terminis alterius Brevis dispensationis novitiatus firmavit *Rot. in decis. 45. num 28. apud Zuff. de Legit. Proc.* Et quod præsumptio doli, circumventionis, fraudis, & machinationis egregiè deducatur ex hujusmodi festinatione,
temporisque coarctatione, benè probant *Farinac. in Prax.* 29
part. 3. quæst 89. numer. 115. & seqq. Sperel. decis. 79. numer. 9. & 10. & firmavit *Rot. in decis 326. numer 36. cor. Ludovis.*

Hujusmodi verò subreptio in impetranda dispensatione operatur etiam, ut nullius sint roboris ea, quæ in executionem ejusdem gesta fuerunt à Reverendissimo Venetiarum
Patriarcha Judice delegato per *Text literalem in cap. Super* 30
litteris de Rescript. ibi *Si verò per hujusmodi falsitatis expressionem etiam veritatis literæ fuerint impetratæ, qua tacita, vel expressa, Nos nullas prorsus literas dedissemus, à Delegato non est aliquatenus procedendum*, ubi latè *Innoc. num 4. Host. num. 10 & Barbos. num. 2. & seqq. & de Just de Dispensat Matr. lib. 1. cap. 6 num 604.* Et in individualibus terminis Brevis subreptitii dispensationis novitiatus, quod nul-
lum

lum Jus tribuat, tàm supplicanti, quàm delegato Aposto-
31 lico, seù Executori *Rot. dec.491. nu.15. vers. Ideò cor. Royas, & dec.829. num.7. cor. Card. Cerro.*

Falsitati, & insubsistentiæ narratorum, pro obtinenda
dispensatione novitiatus, jungitur inadimplementum plu-
rium conditionum ejusdem dispensationis, ibi *purche in essa
concorrino tutti li requisiti necessarii, venghi accettata dalle
monache capitolarmente, e per voti secreti &c. e del resto si os-*
32 *servino tutte le conditioni, prescritte alle monacande.* Quæ
omnia nullo modo præcessisse professionem, neque etiam
exadverso impugnat. illorumque inadimplementum suffi-
cientissimum reputatur pro nullitate professionis, ut in ter-
33 minis probat *Pignatell. consult.173. num.126. & seqq. tom.9.*
ubi, quod nulla excusatio salvare apta est hunc defectum,
neque rusticitas, neque sexus, neque ætas, vel alia quævis
qualitas, neque Parentum consensus; Itaut, sive attendatur
innegabilis defectus duorum mensium novitiatus; Sive fal-
sitas, & insubsistentia subreptitiæ dispensationis decem men-
sium ejusdem novitiatus, à Principali nunquam desidera-
tæ, multoquè minus petitæ; Sivè demùm clarum inadim-
plementum omnium conditionum dictæ dispensationis, &
Constitutionum Monasterii, hæc nunquam salvare po-
terit ab evidenti nullitate professionem, de qua est quæstio.

34 Utrumque ex istis duobus motivis, etiam separatim con-
sideratis, validissimum appatet pro recessu à decisis, absque
necessitate ostendendi subsistentiam, & efficaciam tertii mo-
tivi, deducti ex importunis precibus, circumventione, mi-
nis, dolo, & violentiis, quibus oppressa fuit infelix Prin-
cipalis, tunc temporis annorum quindecim, ad ingredien-
dum monasterium, necnon ex illius lacrymis, singultibus,
conquestionibus, & reclamationibus, à quibus tunc solum
cessavit, quando fugæ auxilio in monasterio Convertita-
rum Mantuæ convolavit, ubi permissum eidem est suas ra-
tiones huic Supr. Tribunali exponere.

35 Ad hujus motivi basim stabiliendam præmittimus, quod
ex concordi depositione novem testium, ex speciali facultate
hujus Sacræ Congregationis examinatorum, evidenter con-
stat de iisdem inhumanis, & impropriis actibus antè pro-
fessionem, ipso professionis tempore, & post professionem,
& quidem mediantibus verbis, quæ non sine maxima com-
passione, sub oculis haberi possunt.

Si igitur Principalis ex concordi depositione omnium te-
stium antè professionem, & ab ipsamet infantia semper se
declaravit, nolle Religiosam vitam ducere, sequens subi-
tanea professio dicitur nulla, vel prorsus involuntaria, &
36 nullo modo animo deliberato emissa, ut in præcisis terminis
aversionis à Religione declaratæ, non ab infantia, ut in ca-
su nostro, sed per solos menses 33. antè actum professionis,
firmavit *Rot. in decis.491. num.3. cor. Royas, & cor. Arguel.
decis 9. num.36.* ubi, quod hujusmodi repentina, inverisi-
milis voluntatis mutatio, habetur pro concludenti proba-
37 tione metus, *& decis.211. num.24. vers. & inverisimile, &
num.25. par 53. recent.*

In ipsomet actu, seù veriùs tempore professionis hujusmo-
di circumventiones, & violentiæ in immensum creverunt,
& quidem cum publico, & evidenti scandalo totius Populi,
functioni interessentis, circa quod factum habemus forma-
lem depositionem quinque testium, quæ non potest sub ocu-
lis haberi absque animi horrore, & maxima compassione
38 hujus miserabilis Mulieris, tunc temporis annor. quinde-
cim considerando præsertim dictam teneram ætatem, sexus-
que imbecilitatem, quibus attentis, metus faciliùs dicitur
probatus, ex innumeris allegatis per *Sanch. de Matrim. lib.
4 disput.3. num.2. & 4.* Et in specie considerando ætatem 16.
annor. observat *Clarlin. controv. for.108. num.31.* & firma-
vit *Rot. in decis.491. num.6. cor. Royas, & decis.25. num.54.
& 55. cor. Arguel. & decis.779. num.9. par.3. & decis.300. nu-*
39 *mer.57. par 10. recet.* Et considerando sexus imbecillitatem
est magistralis *Gloss. in cap. Cum locum Verb. Metus de Spon-
sal. Castill. quotidian. controv. lib 3. cap.1. num.144. & se-
quen. Pignatel. controv.180. num 20. lib.9 & Rot. cor. Merlin.
decis.620. num.1. & 2.* Et habendo præ oculis tàm ætatem,
40 quàm sexum *Rot. cor. Seraph. decis.772. num.4 & cor. Merlin.
d. decis.620. num.1. & 2.*

Qui testes sunt omni fide digni, omnique exceptione ma-
jores: Duo enim ex eis sunt exemplaria vitæ Cappuccini,
sola devotionis causa in Ecclesiam, in qua professio fieri debe-
bat ingressi, cujus Religiosæ, & Sacerdotalis qualitatis respe-
ctu solam eorundem depositionem plenam, & concludentem
facere probationem, generaliter firmavit *Rot. in decis.348.*
41 *num.20. & 22. cor. Peuting. & decis 384. num.4. cor. Priolo,
& decis.201. num.16. par.12. & decis.301. num.11. & dec.378.
eod. num. part.17. & decis.259. num 8. part.19. recent. & in
Cajetana Matrimonii 28. Junii 1683. §.5. coram Card. Mat-
thæio*, cum aliis longè post hæc scripta allegatis *in Voto, edi-
to ab R. P. D. Cerr. in Romana annuæ præstationis 26. Ja-
nuarii 1714 §.4.* & in alio *extenso ab R. P. D. Lonio 23.
Martii 1715. §. 14.* Et in præcisis terminis similis attestatio- 42
nis aliorum PP. Cappuccinorum, probantium nullitatem
professionis alterius Monialis *Rot. coram Dunoz. Jun. decis.
930. num.1.*; Unus ex illis est Juris Utriusque Doctor, &
Advocatus; Alter erat tunc temporis famulus Confessarii
Monialium; Omnesquè sunt optimè informati, atque ad
solam veritatem comprobandam deposuerunt & quidem non 43
obstantibus contrariis operationibus, ut veritatem detege-
rent, examini se subjiciendo, quibus omnibus attentis, ple-
nam facere probationem advertunt *Bald. in leg. Dictantibus
num.4. in fine C. de Testam. Farinac. de Testibus quæst.44.
num.3 & quæst 54. num 79 Rot. decis.775. num 9. & 10. cor.
Barat. & decis.180. num.5. cor. Cerr. & decis.105. numer.25.
par 17. recent.* Et in terminis testium, deponentium de nul- 44
litate professionis *Rot. cor. Ubald. decis.394. num.8 & 9. &
decis.397. numer.2. part.4. & decis.211. numer.13. & seqq.
part.13.*

Post professionem non minorem displicentiam, animiquè
aversionem à Religione demonstravit, præcipuè quando
remota prohibitione colloquendi cum sui Genitoribus, &
Consanguineis (de cujus prohibitionis efficacia ad annul- 45
landam professionem benè *Pignatel. consult.273. num.143.
tom.9. Rot. cor. Ludov. decis.326. num.32. & cor. Dunoz. Jun.
decis 930. num.4.*) potuit suam voluntatem propalare, ut
deponunt multi testes: Ex qua statim subsecuta conquæstio-
ne, & reclamatione univocum signum repugnantiæ volun-
tatis in profitendo, adductis concordantibus, desumpsit
Sacr. Rot. in decis.9. numer.25. & seqq cor. Arguel. ubi quod
afflatus boni spiritus non tàm citò pertransit.

Cum formali depositione undecim testium, uno ore de- 46
ponentium de hujusmodi violentiis, coactionibus; & inhu-
manis operationibus, concordat Judiciale Constitutum ejus-
dem Magdalenæ, ad interrogationem Vicarii Generalis
Ferrarien. ex speciali ordine hujus Sacræ Congregationis:
Interrogata enim; *Se mai habbia havuto genio allo stato re-
ligioso*, Respondit: *Io non hò mai havuto inclinatione allo sta-
to Religioso, anzi più tosto avversione, & aborrimento, e se
sono stata con la vita quest'anni nel monastero, Io non vi sono
mai stata con l'animo, e col cuore, Anzi non hò portato l'ha-
bito, non hò voluto fare l'Ufficii, non hò voluto imparare l'
ufficii Divini, e molto meno l'hò mai detto, sono stata in esso
monastero &c. per non poter far di meno, & hò fatto dare le
monache in disperatione.* De cujus confessionis viribus, Ju-
dice interrogante, emissæ, benè *Rot. decis.105. numer.12.
cor. Priol.* & meliùs *in decis 236. num 21. part.57. recent.* Et
in fortioribus terminis, quod, concurrentibus adminiculis,
jurata confessio nulliter professi multum operetur pro decla-
ratione nullitatis professionis, probat *Pignat. consult.4. num.
9. tom.1.* ibi *Non obstat, quod in re professionis stari non de-* 48
*beat juramento professi &c. 2. Quando sunt aliæ præsumptio-
nes potentissimæ, adminicula, & conjecturæ, quæ nulliter
professo favent, multi Authores, iiquè gravissimi docent stari
posse juramento illius, ita limitant suam doctrinam Anglec,
Cajetanus, & Navar ac tenent Bart. Menoch. Oddus &c.*

Atque concordat etiam publica vox, & fama totius Ci-
vitatis Venetiarum, de qua deponunt iidem testes, illam-
que approbat Reverendissimus Nuntius Venetiarum in Re-
latione, huic Sacr. Congregat. transmissa, ibi *Cattantùm* 49
*subdo. communem Venetiis vagari famam, dictam Sororem
Baptistinam involuntariè monasticum habitum suscepisse,
professionemque emisisse &c.* Quam publicam vocem, & fa- 50
mam multùm in his materiis attendi observat *Menoch. de
Præsumpt. lib.3. præsumpt.126. num 22. & Rot. cor. Seraph.
decis.859. num.7 & cor. Bich. decis.395 num.2. & cor Arguel.
decis.9 num.82. & in par.13. decis.211. num.17. & in par.16.
recent. decis 216. num.6.*

Ex his igitur omnibus, unitim consideratis, juxtà regu- 51
lam *singula, quæ non prosunt &c.* de qua in nostris terminis
*Barbos. vot.77. nu.11. Sperell. dec.79. num.30. & Rot. cor. Ar-
guel. decis 9. num.81. & decis 89. num.56.* adeò clarè patet,
professionem, de qua agitur, esse nullam, involuntariam,
metu extortam, indirectis, & illicitis modis procuratam,
ut forsan difficile sit invenire aliam similem professionem,
respectu cujus tot, & tantæ circumstantiæ verificentur con-
tra illius validitatem, ut considerando multo minores 52
actus professionem meticulosam emittentium observant
Rodriq. Quæst. Regul. tom.3. q.27. art.18. Sanch de Matrim.
lib.2.

lib.2. disp.45. num.22. Prat. discept. foren. cap.18. num 43. & seqq. Barbos. vot. decis.1. num.41. & seqq. Bordon. resol.38. num.87. Pignatel. consult.173. num 64. tom.9 & Rot. dec. 590. per tot. cor. Merlin. & decis.1166. per tot cor. Seraphin. & decis.205. num 14. & seqq. cor. Barat. & decis.930. num.3. cor. Dunoz. Jun. & decis.9 num 32. & seqq. & decis.89. num.50. & seqq. cor. Arguel. & decis.211. num 2. & per tot. par.13. recent. Et in terminis terminantibus, imò multò fortioribus alterius monialis, quæ nedùm semper Religiosum habitum gestavit per spatium 27. annorum, quibus moram traxit in
53 monasterio, sed quod magis est omnia exercuerat officia, monialibus propria, novissimè resolvit *Sacr. Congregat. Episcoporum in Januen. Nullitatis Professionis 6. Julii 1696. Ponente Eminentissimo Card. Colloredo* Et quod solæ importunæ persuasiones, ad irritandam professionem sufficiant, probat *Pignatel. consult.173. num.39. & 50 lib 9.* & firmavit *Rot. in decis.491. num.8. cor. Royas.*

54 Et tamen duas adhuc addimus probationes, nimium stringentes, & desumptas ex dictis, & factis illarummet personarum, quæ maxima pars fuerunt controversæ professionis.

Ex facto scilicet ipsius nobilis Viri, cujus opera, vel intuitu omnia supradicta evenerunt considerando nimirùm, nedùm illius præsentiam tempore professionis, de qua ad nostrum propositum *Pignatel. consult.173. num.141. tom.9. & Rot. cor. Seraph. decis.1166. sub num.1. vers. & sanè:* Verùm etiam, quod optimè conscius modi, quo emissa fuit
55 professio, assignavit quidem Principali quemdam Livellum, sed cum illa expressa conditione, ibi *Che restando essa Madre Battistina nel sudetto Luogo delle Convertite gli siano corrisposti, o non vi stando, sia priva di simile corresponsione.*

Quod certè dubium non permanendi in monasterio implicitam, nimisque verisimilem præsefert confessionem nullitatis nostræ professionis; Factum autem illius, qui metum incussit, professionemque illicitis modis procuravit, multùm attenditur pro declaratione illius nullitatis ad *Textum*
56 *in Can. Præsens 20 quæst.3*, & observant *Barbob. inter cons. matri. divers cons.14. num,24. lib.1. Barbos. vot. decis. 56. sub num.54. lib.2* & firmavit *Rot. cor. Burat. decis.86. numer 13. & cor Royas decis.491. num.4. & in recent. decis.373. num.13 & seqq. par.18.*

57 Nec non ex facto Monialium, quæ eandem veritatem insubsistentiæ, & nullitatis professionis planè agnoscentes, liti cesserunt, seque expresse declararunt, nolle partem aliquam facere in præsenti controversia, per ea, quæ punctualiter advertit *Lavr. decis. Grun. 63. sub num. 15. vers. Ideò* & firmavit in terminis *Rot in decis.523. num.2. cor Merlin. & decis.361. num 11. par.19. recent.*

58 Admissa ex his nullitate, & in subsistentia expressæ professionis Principalis, non credimus insistendum in tacita, deducta ex mora in monasterio Venetiarum, & ex prætensis actibus, monialibus communibus, ab ipsa in eodem monasterio exercitis.

59 Multiplex enim, & quælibet de per se sufficientissima occurrit responsio.

60 I. Quia deficiunt in nostris terminis probationes omnium requisitorum tacitæ professionis, gestatio nimirum habitus Monialium, & exercitium actuum, ad professos spectantium, non vagè, & generaliter, sed cum quinque illis indispensabilibus conditionibus, I. scilicet, Ut hujusmodi actus fiant authoritate, & consensu Superioris, qui ad professionem admittere potest, II. Ut spontanea voluntate emittantur; III. Ut id sequatur cum præcisa scientia, & certa notitia, quod hujusmodi actus ad solos professos pertineant. IV. Quod tales actus emittens non se habeat negativè, sed verum animum, & voluntatem profitendi foveat;
61 Et V. Ut annum 16. expleverit, de quibus *Mirand. in Manual Prælat. tom.1. quæst.24. numer.8. Sanch. ad Præcept. Decal. tom.2. lib.5. cap 3. à num.14. Sperel. decis.161. num.42. de Vecch. in Praxi Novit. disput.13. dubit.8. num.13. Pignatel. consult 173 num 89. tom 9. & Panimol. decis.29. Annot.*
62 *3. num.33 & Rot. cor. Royas decis 491. num 16.* Sine quibus conditionibus tacita professio nunquam inducitur in sensu etiam Doctorum, in illam summopere inclinantium, ut videre est apud *Fagnan. in cap. Significatum num.19. & seqq. de Regular. Dian. Oper. moral par 3. tract.7. resol.59. in fin. Hurtad de Resident. tom.2. resol.8. num.43. Panimol decis.29. annot.3. num.3. Ventrigl. in Prax. tit. de Anno probat. annot. 47. §.1. num 30.*

63 Nedum autem deficiunt necessariæ probationes hujusmodi requisitorum, cum dictis quinque indispensabilibus conditionibus, imò nec etiam allegatur, aut specificatur aliquod officium à Principali exercitum, ut esset concludenter probandum ex parte prætendentis validitatem professionis, ex authoritatibus allegatis per *Rot. cor. Priol decis.237. in fine.* Sed quod magis est, habemus contrarium concludenter probatum ex individuali confessione ejusdem Principalis, quæ nedùm uti talis ex supra animadversis, sed etiam uti roborata silentio, & taciturnitate, imò adminiculata ab expressa
declaratione Monialium, præsenti controversiæ cedentium, 64
omnem fidem meretur *Sard decis.315. num.5. de Angel. de Confess. lib.5. quæst.7. effect.1. num.2. in fine, & Rot. dec.334. num.8. par.1. recent. & cor. Bic. decis.297. num.8. & 9.* Et in 65
specie solam non delationem habitus Monialium, sed incessum cum vestibus sæcularibus pro exclusione tacitæ professionis magnifecit *Rot. in decis.9. num.47. vers. Tum demum cor Arguel.* quàm refert, & sequitur *Pignatel. consult.173. num 133. tom.9.*

II. Quia tacita professio ad hoc, ut inducta dicatur juxtà
literam omnium Textuum, de materia tractantium, præ- 66
supponit à parte rei expressam professionem nulliter, vel indebitè, ab ipsamet professanda emissam, ut videre est *in c. Si-*
gnificatum 15. de Regul ibi *Post 4. annum professionis à se* 67
prius factam, ratam habuerit, in cap. Cum virum 12. eodem tit. ibi *Præsertim si ratihabitione sequuta, quod antea gestum fuerat, roboratur, in cap. Sicut tenor eodem tit in argument.* ibi *Si probatum fuerit, non timore mortis præfatam mulierem Religionem intrasse, aut quod fecit postmodum ratum habuisse, & in cap.1. de Regular. in 6.* ibi *Vel si quam prius fece-*
rat (professionem) *ratam habuisse videtur.* Et observat *Na-* 68
var. cons.34. & seqq de Regular. Marches. de Commiss par.1. fol.94. tit. de Signatar. Grat. divers. num.458. vers. Loquens, & numer.463. vers. Sed in casu isto, & Rot. in dicta dec.952. num.6. cor. Emer. jun.

In nostris autem terminis, ut supra probatum est, expressa professio Principalis manifestè deficit, illusque loco habemus solummodò lacrymas, & singultus profiteri debentis, quæ quatenus vocis vices gerere dicantur; juxtà illud *Ovidii.*

Nam lacrymæ interdum pondera vocis habent.

relatum per *Rot. cor: Arguell. decis.25. num 49* illæ fuerunt quidem loquutæ, sed contrarium, alienumque ostendendo
animum à professione, ut egregiè prosequitur eadem *Rot. cor.* 69
Arguel. loco mox adducto, & in decis.211. numer.5. part 13 recent. ibi *Mæstitia, & dolor in actu profitendi, dum quasi contremiscens obmutuit &c. quod pariter demonstrat, quod contra propriam voluntatem inducebatur ad profitendum.*

III. Quia hujusmodi tacita professio locum sibi vindicat in illis Civitatibus, & Locis, in quibus liberum est nulliter
profitentibus reclamare, nullo autem modo procedit in illo 70
Statu, in quo Principalis professionem emisit, in quo ex rigorosissimis decretis annorum 1627 & 1648. etiam sub capitali pœna nulliter professis reclamandi facultas impeditur juxta individualem *Gloss. in cap. 2. verb. Permanent. il secondo de Regular.* ubi quod non reclamatio non præjudicat, quando quis reclamare non potuit, quam sequuntur *Less de*
Just. & Jur lib.2. cap.41. dubit.7. num 63. Navarr. cons.6. 71
num.2. de His, quæ vi met. caus. Bartol. de Vecch. in Prax. novit. disput.13. num.10. Gratian. discept 413. num.9. & 10. Et in terminis impedimenti à Superiore provenientis, aliis adductis, probat idem *Pignatel. consultat. 173. numer.9. tom 9.*

Itaut ad ista insuperabilia obstacula tollenda opus fuerit Principali fugæ auxilio se extra dictum Statum conferre; Proindeque nisi aliundè probetur omninò voluntaria permansio nulliter professi in Religione, particularis limitatio regulæ tacitæ professionis constitui posse videtur in illa Civitate, in qua Principalis professionem emisit, attentis hujusmodi fixis impedimentis reclamandi, quibus duranti-
bus nullum currere tempus ad tacitam professionem inducen- 72
dam, observant *Bord. de Profess. cap.22 num.14. & seq. Panimol. decis.29. num 45 Pignatel. consultat.173. numer.32. tom.9* & firmavit *Rot. in decis.205. numer.31. cor. Burat. & cor. Peuting. decis 27. numer. 6. & decis. 98. eod. num.*

IV. Quia tacita professio nunquam admittitur, quando defectus illius provenit, ut in casu nostro, à noviriatu non completo, ut referendo; exornandoque Constitutiones Summorum Pontificum Clementis VIII., & Urbani pariter
VIII. adductis innumeris concordantibus, advertunt, 73
Novar. in Summ Bullar. comm.88. num.8. par 1. Donat Rer. Regul tom.2 tract 8. de Dom Novit. quæst.5. num.11. & seq. fol.115. Panimol. decis.29 ad notat.1. num.9. & Pignatel. consult. Canon. 172. numer.75. 77. & 88. tom 9. & firmavit *Rot. in decis.491. num 16. cor. Royas, & decis 817. num 2.*

cor.

coram Cerr. & decis. 134. *numer.* 8. *part.* 14. *recentiorum*.

V. demum, aliis omissis gratia brevitatis, quia cùm dicta tacita professio fundetur in simplici Juris præsumptione, eo ipso, quod ex hucusque animadversis, constat de positivis actibus, eidem præsumptioni ex diametro contrariis, hæc cedere debet veritati, juxta communiter receptam Doctorum, Tribunalium, & hujus Sacræ Congregationis 74 opinionem, & praxim, de qua *Sylvest. in Summ. Verb. Religio num.* 19. *Suar. de Relig. tom.* 3. *quæst.* 17. *artic.* 15. *Ventrigl. in Prax. tit. de Anno probat. annot.* 3. *num.* 18. *Cyriac. controv.* 371. *numer* 36. *Pignatel. consultat.* 173. *numer.* 22. 73. & 76. 100. & 154. *tom.* 9. *Adden. ad Ludov. decis.* 385. *numer.* 6. *Rot. cor. Ubald. decis.* 189. *num.* 3. & 6. & *decis.* 352. *numer.* 17. & *cor. Carill. decis.* 229. *num.* 3. & *cor. Arguel. decis.* 25. *num.* 10. & *seq. cor. Peuting. dec.* 75. *num.* 9. & 10. & *cor. Royas decis.* 491. *num* 18. & *in recent. decis.* 705. *numer.* 3. *par.* 2. *ubi num.* 5. quod declarationes hujus Sacræ Congregationis, 75 quæ videntur esse contrariæ, habent locum quando non adsunt hujusmodi actus positivi in contrarium, & *decis.* 211. *numer.* 19 *part.* 1. & *decis.* 131. *numer.* 12. & *seqq. part.* 14., ubi quod hoc casu sumus in claris, & constat de veritate, cui standum est, præsumptionibus omissis, & *in dicta de-* 76 *cis.* 952. *numer.* 25. *cor. Emerin Jun.* Et in specie considerando reclamationes, & conquestiones ante professionem, tempore professionis, & post professionem egregiè *Rot. in decis.* 189. *per tot.*, & signanter *num.* 4 *cor. Ubald.* & *decis.* 356. *numer.* 4. ubi innumeri concordantes *coram Card. Cerr.* & *decis.* 397. *per totam* & signanter *numer.* 2. *part.* 4. *recentiorib.*

Supplicamus igitur responderi pro nullitate professionis, pro qua habendo præ oculis salutem animæ nulliter profitentis, necnon quietem, & pacem monasterii, etiam in du- 77 bio respondendum esse observat *Cardin. de Luc. de Regular. disc.* 41. *numer.* 2. & *disc.* 43. *numer.* 13. Attento præcipuè, quod sumus in terminis dubietatis ex defectu consensus, quo casu in dubio semper pro nullitate respondendum constantissima est Doctorum opinio, ut benè observat *Rebuff. consil.* 68. *colum. final. versic. Nec me conturbat*, ubi quod in his terminis non consideratur favor Religionis, qui nunquam adest, non probato valido consensu, &, aliis anti- 78 quioribus omissis, in punctualibus terminis firmavit *Rot. decis.* 491. *numer.* 20. *cor. Royas*, ubi quod conclusio illa, quod in dubio facienda sit interpretatio pro nullitate professionis, limitatur in illa, quæ prætenditur nulla ex defectu consensus, per vim, & metum exorti, quo casu semper facienda est interpretatio pro libertate personæ, & *decis.* 9. *num.* 83. & *seqq. cor. Arguel.* Deus enim voluntarios milites sibi elegit, coacta verò servitia contemnit, & aspernatur, ut vidimus supra *disc.* 1. *num* 4.

Perstringendo demùm rationes, & circumstantias hujus tertii motivi; Quid magis potuit dicere, aut facere ista 79 miserabilis mulier ad ostendendum animum suum à Religioso statu prorsus alienum. Certè quilibet constantissimus Vir fortior tot, & tanta non fecisset, itàut in futurum operationes Principalis deservire possint pro instructione, seu exemplo resistendi illis, qui in propriarum animarum perniciem contra Concilii Tridentini dispositionem *in sess.* 25. *de Regul. capit.* 18. involuntarias, coactasque professiones extorquere procurant; Ab infantia enim nunquam signum aliquod dedit, nec minimum verbum protulit, Religiosæ vitæ directum, imò omnibus illis, cum quibus familiares discursus habebat, patefaciebat suam voluntatem, Religioso statui aversam. A multis sæpè rogata, ut ab hujusmodi proposito diverteret, sempet remansit inflexibilis; Reiteratis precibus à nobili Viro, etiam flexis genibus, & cum donorum, & munerum larga promissione, maximisque oblationibus, iste nihil aliud obtinere potuit, quàm sulitas, univocas, & claras negativas. Quandò autem, sepositis precibus, deventum fuit ad circumventiones, minas, & violentias, atque opera ejusdem nobilis interclusa fuit monasterio, quod à se ipso regebatur, & in quo omnes moniales ab ejus nutu pendebant, superaddita rigorosissima prohibitione Parentibus, Consanguineis, & aliis, ne cùm illa loquerentur, in talibus circumstantiis, in dicta tenera ætate, à suis remota, ab illis circumdata, quæ ejus voluntatem data opera flectere debebant, quid non dixit? quæ non fecit? ut non profiteretur? Tempore verò quo aliud non supererat subterfugium, noluit ad professionis locum accedere, cum magna functionis interruptione, maximoquè Populi tumultu; Strepitante autem eodem nobili, atque Abbatissæ, monialibusque injungente, ut illam ad locum professionis adducerent, non valens catervæ monialium resistere, comparuit quidem in Ecclesia plorans, & gemens, sed cum fixa, stabilique resolutione verba professionis non proferendi, & in effectu tali animi firmitate in hoc nunquam interrupto proposito permansit, ut ad novos strepitus, atrocioresque minas ejusdem nobilis, obstupente Populo, novo, inauditoque professandi genere, Confessarius ipse verba professionis protulerit, nullo præcedente signo, nulloque subsequente consensu ejusdem professandæ; Itaut eodem Populo Judice, viva voce dignus habitus fuerit corporales pœnas prod. improprio operandi modo luere, & in rei veritate nunquàm ad monasterium successivè accessit sine suspiriis, & lacrymis, quas nec etiam proprio famulo, ipsum associanti, celare poterat, ob memoriam assistentiæ, & cooperationis eidem professioni: Hoc igitur modo Principali monasterio interclusæ, & non valenti ob rigorosissima decreta judicialiter reclamare, nihil aliud superfuit quàm silentio, & aliis actibus, & exercitiis monialibus communibus, gesta per violentias non approbare, Regulas proindè monasterii non observavit, Religiosas vestes nunquam detulit, Divinum Officium non recitavit, neque addiscere voluit, & unico verbo semper uti sæcularis se gessit, ferè cum desperatione monialium, animo semper revolvens nullitatem suæ professionis coràm hac Sacra Congregatione proponere, quamplures rogando, obsecrandoquè, ut huic desiderio manus porrigerent adjutrices; Desperans autem hoc sequi posse Venetiis, præcipiti quidem, sed fructuoso consilio Mantuam aufugit, solo fine nullitatem suæ professionis apetiendi, ad quem effectum spreta sæculi libertate, recto tramite, nulloquè interposita mora ad monasterium Converitarum se contulit ibique non animo tacitè suam professionem approbandi, sed Justitiæ complementum consequendi de præsenti reperitur, mediante rescripto, nullam declarante suam professionem, pro quo iterùm, & enixè supplicamus.

Sacr. Congregat. Concilii die 18. Augusti 1696. rescripsit 80 *Prævio recessu à decisis, non constare de professione, & ad mentem*; Quæ fuit, ut Episcop. Mantuanus non sineret monialem egredi è monasterio, nisi ad effectum nubendi, ut sequutum fuit cum Doct. Cæsare de Bersellis, juxtà Relationem Sacr. Congregationi transmissam de mense Februarii 1697. ab eodem Episc. Mantuano.

DISCEPTATIO VI.

Lingonen. Restitutionis in Integrum.

PRO

Joanna Catherina Thiery.

ARGUMENTUM.

Moniali non reclamanti intra quinquennium à die emissæ professionis per vim, & metum, quando succurrendum sit mediante in integrum restitutione; Et an ad dictum effectum suffragentur denegatio alimentorum, & periculum amissionis omnium bonorum.

JOanna Catherina Thiery, asserta monialis in monasterio Santissimæ Annuntiationis Loci de Champlitte, Comitatus Burgundiæ, Lingonen. Diœcesis, in sæculo vocata Gabriellis Francisca, filia Nicolai Thiery, & Helenæ Suche- 1 rant, ex istius inhumanis operationibus, victus denegatione, minis, & comminatione privationis, & expoliatione omnium omninò bonorum, eidem obventorum ex defuncti Genitoris patrimonio, coacta fuit Religiosum habitum suscipere in eodem monasterio; *Eadem siquidem ejus Mater* (sunt verba Relationis, & Voti Illustrissimi Episcopi Lingonensis Ducis, & Paris Franciæ, ab hoc Sacra Congregatione prò veritate requisiti) *mortuo marito, capiens se recipere in Domo dictarum Monialium, nihil non egit, sicuti erratum suum confitendo declaravit, ut filiam ibi voti Religione obstringeret, quod negotium ut conficeret, rem omnem suam mobilem, & immobilem, contracta publico, & à monialibus acceptato, ipsis donavit; Sinè mora omnis suppellex transferatur in monasterium, urgetur Catherina, ut habitum sanctum induat, illa sollicitationibus, precibus, & minis cedit, & tandem*,

tandem, licèt invita, solemnia vota Deo nuncupat, quod cùm ita sit, licèt vix sine malo exemplo solvatur præscriptionis lex, tamen circumspectis rebus omnibus, rationibusque subductis, mihi videtur Soror Catherina, non obstante lapsu quinquennii, posse à Sede Apostolica exaudiri, & placata, æquaque dimitti.

Recursum proindè habuit ad Sanctissimum, precibus ad hanc Sacram Congregationem de more remissis, pro obtinenda in integrum restitutione adversùs lapsum quinquennii, quo durante, reclamare non potuit, ex inauditis oppositionibus, & crudelibus operationibus ejusdem ma-
2 tris, de quibus infrà, ab hac autem Sacra Congregatione usque sub die 0. Maii 1710. exquisita fuit dicta Informatio, & Votum dicti Reverendissimi Episcopi Lingonensis, ubi cùm asserat, *sibi constitisse, & constare ex probationibus, & testimoniis, quæ collegit Vicarius noster Generalis in ipso Oppido de Champlitte, quod dicta Catherina per vim & metum habitum Regularem suscepit, & necessitate coacta votum Deo emisit*, enixis precibus supplicat hodiè eadem Principalis prò affirmativa resolutione dubii *An sit locus restitutioni in integrum*, & sperat exaudiri.

Constat siquidèm de ipsius coacta voluntate in emittenda asserta professionem, deque Matris improbis operationibus, minis, & violentiis, denegatione victus, aliisque crudelitatibus, ad obligandum omnibus modis filiam reluctantem, & invitam ad ingrediendam Religionem, atque in il-
3 la professionem emittendi, quæ proindè omni jure nulla est, *ex adductis suprà discept. 1. n. 4.*

Ad dictum autem effectum concludentis probationis ejusdem metus, sufficere videtur dicta solemnis assertio adeò qualificatæ personæ, Episcopi, Ducis, & Paris Franciæ, loquentis cum fundamento probationum, & testium ejusdem met Oppidi de Champlitte, Patriæ Principalis, superlativè informatorum de omnibus operationibus, & crudelitatibus matris, à quibus eadem infelix Principalis, uni-
4 ca ejus filia, coacta fuit ad ingrediendum monasterium, in eoque professionem emittere, juxtà *Textum in can. Nobilissimus 97. distinct.* ibi *Nos tamen &c. eius gravitatem, & eloquiorum illius veridicas cognoscentes assertiones &c.* cum aliis apud *Rot. dec. 401. n. 9. cor. Emer. Jun.*

Et nihilominùs addimus ingenuam depositionem ejusdem Matris, quæ de mandato hujus Sac. Congregationis ser. ser. examinata, repetito juramento ex conscientiæ stimulis
5 veritatem hanc intrà evidentiæ fines posuit, asserendo, *quod ad inducendam filiam, ut in monasterium ingrederetur, & in eo habitum regularem susciperet, & professionem emitteret, ipsam filiam suam vehementer hortata est, primùm blandis sermonibus, deindè obiurgationibus, ut in eo monasterio monialis fieret, quod verò ipsa filia fortiter renuebat. & resistebat desideriis ipsius Helenæ Matris, ipsa mater minas addidit vehementes, & frequentes, illi in omnibus quotidiè molesta, & sæpissimè dicens, & repetens, quod nisi monialis ibidem fieret eam exhæredaret, & nisi desideriis importunis obsequeretur, ipsam privaret certissimè, non tantum bonis propriis maternis, sed etiam paternis, iuxta potestatem id faciendi, quam asserebat, & repetebat sibi competere ex vi testamenti prædicti Nicolai Thiery, quondam Coniugis sui, & prædictæ Gabriellis filiæ suæ Patris, uno verbo protestans, quod ipsum Gabrielem, resistentem in hac parte desideriis maternis, reduceret ad statum extremæ mendicitatis, quas obiurgationes, molestias, & minas cùm diutiùs ferre non posset, propter earum continuam, & vehementem formidinem, ipsa filia Gabriellis tandem coacta, ut responderet matri, importunè, vehementer, & minaciter sollicitanti, respondit in hæc verba. Quando quidem necesse est, & oportet, ut hoc faciam, quod vis, & petis à me, certè oportet, ut faciam, quæ verba protulit non voluntariè, ut apparuit, sed animo involuntario, & coacto &c. de quibus actibus &c. adhibitis minis, & molestiis puerulæ filiæ, à se illatis, pœnitet ipsam Helenam, sicuti iamdudum pœnituit, & de tanta culpa eo confidentiùs sperat à Domino veniam obtinere, quò peccavit ignoranter, melius, utilius, & securius saluti, & tranquillitati puerulæ filiæ suæ à se consultum esse, quare iam sertior facta, & doctior, se non potuisse licitè, & validè ita agere cum filia, suctì jam, & dudum pœnitens, peccatum suum coram nobis confitetur, prout semel, & iterùm coram Notariis, & testibus palàm confessa est.*

Hujusmodi autem seriam, & juratam confessionem matris, totam facti seriem ingenuè hodiè confitentis ex conscientiæ stimulis, attendendam esse ad probandum metum, & coactum animum filiæ ad ingrediendum Religionem, in eaque professionem emittendam in terminis individualibus considerant *Baroob inter cons. Matrim. divers. par. 1. cons. 24. n.*
24. Barbos. vot. dec. 16. n. 34. lib. 2. & Rot. dec. 225. num. 12. & dec. 6
1356. sub n. 1. cor. Emer. Jun. & dec. 373. num. 13. & 14. par. 8. rec. Cum quibus processit hæc Sacra Congregatio *in Bisantina 9. Julii 1701. Lib. 51. decr. fol. 375. à tergo, & in Mantuana eisdem die, & anno eodem Lib. fol. 175. & in Neapolitana 14. Aprilis 1709. Lib. 59. decr. fol. 171. & lib. 60. decr. fol. 191. &*
in Neapolitana, seu Suessana 26. Januarii 1710. Lib. 60. decr. 7
fol. 73. & novissimè in dicta Bisantina 9. Septembris anni 1713. in quibus ad probandum metum, incussum filiabus, præ oculis habuit confessiones, & juratas depositiones matrum earundem.

Comprobant hanc matris ingenuam confessionem, omnesque circumstantias, ab ipsa specificatas, & longè duriores, nimis aggravantes factum ejusdem Matris, septem alii testes, ser. ser. examinati, ex quorum depositionibus plura concludentissimè probata resultant.

I. Scilicèt, quod afflictæ Principalis auribus ante ipsius in-
gressum in monasterium semper, & ubiquè intonabatur an- 8
tiphona illa, *quod nisi monialis fieret, mater eam exhæredaret, & privaret certissimè, non tantùm bonis propriis maternis, sed etiam paternis, iuxta potestatem id faciendi, quam asserebat, & repetebat competere ex vi testamenti paterni.*

II. Quod dictis verbis *addidit posteà ipsa mater verbera, & minas vehementes, quod nisi fieret monialis, eam desereret, & rediret in Patriam, distantem à loco de Champlitte decem stricter leucis &c. eamque ad extremum mendicorum miseriam redigeret*, Sunt verba Catherinæ Callin secundæ testis, loquentis de proprio auditu, & visu.

III. Addidit ulteriùs privationem victus, *Vidit eam* (sunt 10
verba ejusdem secundæ testis ubi supra) *quod ipsa mater filiæ suæ Oratrici alimenta bona denegaret, & pulmentum, quod ab ipsa teste clam sæpius postulabat Oratrix, quam dura mater herbis, & leguminibus victitare cogebat*, & concordant Joanna Claudia Faulin tertia testis, & Francisca de Gand quarta testis, loquens pariter de visu, deque proprio auditu, ibi *nisi fieret monialis, iuxta voluntatem Helenæ matris suæ, fore, ut ab ipsa matre necaretur propter famem quam invita pateretur &c. & quod ipsa cognata, sortem Oratricis miserata, pulmentum Oratrici præbere consuevisset, illi denegatum à matre &c.*

IV. In istis miseriis, angustiis, & afflictionibus constan- 11
tissimè eadem Principalis Renatæ Carellæ primæ testi, *cum multis lacrymis asserebat, amaro corde, se nolle ingredi Religionem, propositam à matre, conquerendo, quod ipsi vim inferret, & coactionem, quæ omnia vidit, & audivit ipsa testis, cùm frequenter in domo dictæ Helenæ versaretur.*

V. Quia verò infelix Principalis in eisdem angustiis Inve- 12
niebat consolatrices aliquas verè pias mulieres, non destitit eadem crudelis mater illas objurgare, & reprehendere, atquè vehementer increpare, eis injungendo, ne ampliùs filiam consolarentur, ibi: *A matre Helena obiurgata fuerit ipsa testis, quia consulebat Oratrici, ne contra voluntatem suam fieret monialis, & sic eluderet sollicitationem matris suæ &c. adeout &c. de hujusmodi consiliis acerbè conquereretur &c.*

VI. Postquam omnia hæc inutiliter experta fuerat eadem 13
mater, quamvis tunc temporis Principalis constituta esset in ætate tredecim dumtaxat annorum, illam recludere voluit in nostrum monasterium, rogando, obsecrandoque Canonicum Claudium Pernelle, *Directorem iam defunctum Monasterii &c. ad quem sæpius accedebat, rogans &c. ut induceret Oratricem ad Religionem profitendam in dicto monasterio &c. qui statim urgebat eam, ut fieret monialis in eod. monasterio, à quo Directore ipsa testis sæpiùs audivit &c.*

VII. Ad faciendam verò majorem impressionem vigore 14
antecedentis donationis omnium omninò bonorum, mediante publico Instrumento factæ eidem monasterio *mobilia, & alia bona, tam paterna, quàm materna illius, nulla interposita mora, fuerunt translata in prædictum monasterium, ubi in Ædibus externis cum ancillis illius remansit Helena mater*: Et ibi, *post duras huiusmodi vexationes vidit deferri ad monasterium Annunciaturum mobilia valdè pinguia, & numerosa de hæreditate paterna, & materna Oratricis*: Cum
Illa amaro addito, quod eadem mobilia, data opera indistin- 15
ctè cōfusa fuerunt cum aliis mobilibus monasterii, ne ullo unquam tempore possent separari, ut jurata deponit Principalis, ibi, *mobilia hæreditatis suæ, tum paterna, quàm materna tradita fuisse dictis Monialibus. & quod cætera cum prioribus mobilia similiter eisdem Monialibus ex integro tradita fuerint, & cum mobilibus ejusdem monasterii indistinctè confusa*, & concordant Priorissa ejusdem monasterii, nec non Subpriorissa, & secundus Testis.

In istis igitur extremitatibus constituta, nulla alia super-
16 fuit Principali via, præter illam submittendi humeros Re-
ligionis jugo, matrisque voluntati se conformare, suscipien-
do habitum Regularem, *ad quem nullum affectum habebat*,
juxtà verba secundæ testis.

17 Cæterum dubitans eadem mater, quod durante novitia-
tu posset Principalis procurare egressum à Monasterio, *ne*
ab eo discederet, egit apud Magistram novitiarum, & Con-
fessarios earum, ut juxta intentionem suam ita cum filia sua
novitia se gereret, quod omnem exitum à monasterio novitiæ,
si discedere vellet, præcluderent, & prohiberent.

Æquè promptas, ac punctuales exequutrices suæ volun-
tatis experta fuit eadem mater dictam novitiarum Magi-
stram, aliasque moniales, inter quas summa pace divisa an-
tecedenter fuerant mobilia omnia infelicis Principalis, alia-
que bona monasterio incorporata, ita ut *cùm sæpiùs infrà*
annum probationis Gabriellis filia vestes sæculares repeteret,
18 *ut ad sæculum rediret, & quidem cum instantia, illicò, & to-*
ties à petitione repelleretur, tanquàm à tentatione, quæ à
Diabolo procedere dicebatur, sunt verba ejusdem matris,
hodiè pœnitentis, & non sine intimo cordis dolore totam fa-
cti seriem ingenuè narrantis. Verùm tamen est, quod eo-
dem tempore novitiatus nunquam læto animo in monasterio
permansit, semperque valdè molestam fuisse, his verbis,
asserit quarta testis, loquens ex auditu ab ancilla mona-
sterii.

Se approximante tempore professionis nullatenùs permis-
sum fuit alloqui aliquem ex ejus consanguineis, idquè *in*
19 *denegatione libertatis postulatæ, ut posset libere de violento*
statu, sibi illato, remotis arbitris, loqui, & conqueri, ut
ipsamet cum juramento testatur; Asserendo ulteriùs *multò*
minus ab ullo alio extraneo consilium habere potuisse, nec alli
angustias cordis sui aperire, obstante Regularis Instituti pro-
hibitione alloquendi ullum extraneum, quamvis probum, &
doctum, absque speciali licentia Priorissæ monasterii, quam
20 *licentiam Priorissa semper denegavit &c.* Et quod ferè vide-
tur incredibile extraordinarium *Confessarium, licèt multo-*
tiès petitum, & postulatum, nunquam potuit obtinere, præ-
terquam unicam, cui non potuit confidenter aperire animi
sui sensum, quia studiosissimè agebat pro interesse monialium.

Considerando proindè omnia hæc unitim sumpta, prout
in his terminis faciendum esse monent *Clarlin. controv.* 108.
sub num. 68. *Barbos. vot. dec.* 16. *num.* 56. *Rot. dec.* 491. *num.*
21 9. *cor. Royas*, & *dec.* 9. *num.* 81. & *seq. cor. Arguell.* ta-
li, tantaque evidentia probata videtur coacta voluntas, &
metus, quo mediante Principalis professionem emisit, ut
nil magis addi possit ad illius comprobationem, juxtà pun-
ctualissimè firmata per *Rot. in dec.* 975. *num.* 10. & *seq. cor.*
Dunoz. iun. Et in terminis minarum subtractionis alimen-
torum egregiè *Rot. in dec.* 9. *num.* 3. *cor. Arguell.* Toto spiritu
enixè supplicantes hìc observare, quod in nostris terminis
hujusmodi minæ, fuerunt ad praxim redactæ, cum actuali
22 subtractione eorundem alimentorum, dum obligata, coa-
ctaq; fuit miserabilis Principalis ad illa mendicanda à te-
stibus.

Eo autem magis hujusmodi minæ exhæredationis, &
alimentorum subtractio, emicant in præsenti, si considere-
tur tenerrima ætas Principalis, circà quam concordant om-
nes testes, necnon illius timida natura, animique pusilla-
nimitas, ex quo ipsa *Oratrix tremens ad omnia matris ver-*
ba visa est continuò, juxtà præcisa verba secundæ testis, &
demum qualitas sexus muliebris; Metus enim faciliùs in-
cutitur mulieribus, & præcipuè teneræ ætatis, in quibus
23 proindè minor requiritur metus ad annullandam professio-
nem, quàm in viris, juxtà magistralem *Gloss in cap Cum lo-*
cum verb Metum de Sponsalibus, quam cumulatis concor-
dantibus sequitur *Rot. in dec.* 078. *num.* 2. *cor. Carill.* & *dec* 9.
num. 38. & *dec.* 55. *num* 54. & *seq. cor. Arguell.* & *dec.*
939. *num.* 4. & *dec.* 975 *num.* 10. *cum seq. cor. Dunoz. jun.* Et
24 considerando pusillanimem naturam metum passi, benè ob-
servant *Honded cons.* 09 *num.* 08. *lib.* 1. *Menoch. de Arbitr. cas.*
535. *num.* 4. & 5. *Sard dec.* 194. *num.* 20 & *Panimoll. dec* 102.
adnot. 2. *num.* 17. & *Rot. dec.* 23 *num.* 14 *par.* 12. *rec.* ibi
Angela verò erat puella annorum 13. *omnique alio auxiliato-*
re destituta.

Et tamen in casu nostro superlativè verificatur actualis
amissio omnium bonorum, tàm paternorum, quàm ma-
ternorum Principalis, quando solum periculum amissionis
majoris partis bonorum, ea se solùm aptum est ad inducen-
dum metum, cadentem in constantem, & constantissimum
25 viram, juxta Textum literalem *in cap.* 2 *de His, quæ vi,*
metus. caus. cum concordantibus, apud *Menoch. de Arbitr.*
cas. 135. *num.* 9. *Barbos. vot. dec.* 16. *num.* 37. & *seq. Pont. de Ma-*
trim. cap. 4. *num.* 9. *Boss. eodem tract cap.* 10. *num.* 47. &
seqq. Sanch. paritèr *de Matrim. lib.* 4. *disput.* 5. *nu.* 20. & *Rot.*
dec. 306. *num* 19. *cor. Ludovis.* & *dec.* 735. *nu.* 9. & 10. *cor. Emer.*
jun. ubi ampliat conclusionem, etiamsi non probetur, mi- 26
nantem fuisse solitum exequi minas, & *dec.* 38. *num.* 3. *par.*
16. *recent.*

Et rationem assignat *Bossius*, ubi supra, his verbis, *quia*
cùm patrimonium vita hominis existimetur &c. juxtà illud; Pe-
cunia est anima miseris mortalibus &c. metus amissionis patri- 27
monii &c. æquiparatur mortis timori, & concordant adducti
in dec. 975. *n.* 10. *cor. Dunoz jun.* Ibi *Metus amissionis bonorum*
æquiparatur metui mortis.

Non attenta depositione Superiorissæ, & duarum aliarum
monialium nostri monasterii, asserentium, se nescire Prin- 28
cipalis coactiones; Cohærenter siquidem ad firmata per
Rot. in dec. 178. *num.* 10. *cor. Carill.* dicendum est, id depo-
suisse ad evitandam earum Monasterii diffamationem,
juxtà minùs veram opinionem, in illis Partibus vigentem,
de qua habemus testem, omni exceptione majorem, Illu- 29
strissimum Archiepiscopum vicinæ Civitatis Bisentinæ, *in*
Bisuntina 9. *Julii* 1701. *lib.* 51. *Decr. fol.* 375. & novissimè
in alia Bisuntina, de qua supra *discept.* 1. *n.* 40.

Præcipuè quia in veritatis obsequium, postquam idem Il-
lustrissimus Episcopus Lingonen. retulit dictarum Monia-
lium tumultuarias depositiones, commendabili ingenuitate,
& candore, Processum sigillavit sequentibus verbis, omni
consideratione dignissimis, *Fidem facimus, in hujusmodi* 30
monialium inquisitione graves iracundiæ motus, & impetus à
nobis observatos, & vehementes animorum turbationes, quas
etiam verbis expresserunt, verbis minas adjiciendo, quod in
causa ad Judices Laicos provocarent &c. quæ verba ex consi-
lio Laicorum non timuerunt moniales prædictæ temerè jacta-
re, cùm singula responderint ad nostra interrogata juxtà te-
norem, & seriem eorum, quæ in scriptis habebant, & præ
manibus tenebant, quæ omnia, & singula ea conditione dige-
sta, & scripta appareant à Laicis, ad S. Matrem Ecclesiam
certè minus piis, & reverentibus, prodiisse; Cujus rei fidem
facere cogimur pro debito nostro.

Nec dicatur, quod omnia hæc procederent, si prædictæ
coactiones, & minæ verificarentur practicatæ in actu pro-
fessionis, secus verò, dum probantur exercitæ antè dictum
actum. Hoc enim ad nostrum effectum nullatenus est ne-
cessarium, sed sat est, constare de eodem metu antè pro- 31
fessionem, quia ille influit in sequentem actum ejusdem
professionis, ex punctualiter animadversis supra *discept.*
1. *num.* 35.

Minus replicetur, quod procedant saltem respectu pro-
fessionis expressæ, nullo autem modo influant in tacitam
professionem, quæ induci prætenditur ex taciturnitate re-
clamandi, & ex longa permanentia Principalis in Religio-
ne, cum gestatione habitus, aliis monialibus communis;
Talis enim præsumptio tacitæ professionis tollitur per aliam
contrariam longè efficaciorem, resultantem ex verbis, aliis-
que actibus, & conquæstionibus, ab omnibus testibus com-
probatis, eidem tacitæ professioni ex diametro oppositis ex 32
adductis *in dicta discept.* 1 *n.* 41.

Tollitur ulteriùs in nostro casu eadem præsumptio taci-
tæ professionis per replicatam fugam Principalis à nostro mo- 33
nasterio, per ea, quæ in terminis advertit *Clarlin. controv.*
108. *num.* 50. & firmavit *Rot. in dec.* 626. *num.* 5. *cor.*
Merlin.

Ultra quod respectu monialium nostri Instituti hujus-
modi taciturnitas non reclamandi nullum operari valet effe-
ctum, nullamq; inducere præsumptionem tacitæ professio-
nis, eo quia moniales nullo modo, nulloque prætextu allo-
qui valent extraneos, quamvis probos, & doctos, ex
animadversis supra num. 58. Undè Principali nullus alius re- 34
manebat aditus reclamandi, nisi per organum matris, quam
in determinatis anni temporibus alloqui poterat, & tamen
eadem mater fuerat, & erat illa unica terribilis causa coa-
ctionis suæ voluntatis, & privationis libertatis, ex hucus-
que probatis, & signanter ex ipsius matris feria, & jurata
confessione, qua nulla major adduci potest probatio, ex 35
punctualissimè firmatis per *Rot. in dec.* 1356. *num.* 55. *cor.*
Emer. jun.

Præcipuè quia ante præsentem instantiam in nostro Mo-
nasterio incognita prorsus semper fuit facultas reclamandi
contra professionem, teste Moniali annorum 72. id cum ju-
ramento fatente *in Process. fol.* 17. his verbis, *Se nihil un-*
quam scivisse de facultate reclamandi, concessa Regularibus, 36
quia incognita fuit sibi, & aliis Monialibus hujusmodi fa-
cultas

cultas, de qua nulla mentio unquam habita fuit in eodem Monasterio.

Quibus addimus, quod perventa ad aures Superiorissæ notitia voluntatis Principalis reclamandi adversus suam professionem per aperitionem epistolæ, scriptæ Superiori, eo quia ex Regulis nostri Instituti, neque etiam possunt Mo-
37 niales scribere epistolas, nisi illas videat prius Superiorissa, hæc nedùm *easdem epistolas retinuit sed minas adjecit Oratricem incarcerandi, si ulteriùs de hujusmodi reclamatione loqui, aut scribere auderet.*

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo vivit etiam hodiè mater Principalis, & sic duravit semper causa metus, in quibus terminis in nulla habentur consideratione quicumque actus, per quodcumque longissimum tempus exerciti, ad convalidendam professionem in radice nullam, ex pun-
38 ctualiter firmatis per *Rot. in dec. 9. num. 4. cor. Arguell. & dec. 178. num. 6. & seqq. cor. Carill. & dec. 491. num. 16. cor. Royas & dec. 175. num. 5. par. 1. rec. & dec. 705. num. 1. & per tot. par. 2. & dec. 211. num. 25. par. 13. & dec. 373. num. 10. par. 18.*

Cum quibus procedere solet hæc Sacra Congregatio, quando, ut in præsenti verificatur, pænitentia deinde ducti iidem metus incutientes, eorum operationes fateantur, & detestentur, ut, omissis antiquioribus, ultimo loco pra-
39 cticavit *in Neapolitana, seu Suessana restitutionis in integrum 2. Janu. 1710. lib. 60. Decr. fol. 19. & in Taurinen. 5. Mart. 1711. lib. 62. Decr. fol. 112. & novissime in Bisantina 9. Septemb. 1713.* in quibus pro gratia restitutionis in integrum respondit, non attenta supervenientia metum incutientis, atque præteritas operationes detestantis, ut facit mater infelicis Principalis.

Circa Religionis Officia, à quorum exercitio solet hæc Sacra Congregatio duriorem se præbere ad concedendas in integrum restitutiones, parum videtur immorandum; Principalis enim, attento ejus inordinato procedendi modo,
40 & replicata scandalosa fuga a monasterio, nedum ullo unquam tempore aliquod, vel minimum, in monasterio exercuit Officium, sed ferè semper privata fuit voce activa, & passiva.

Et tamen in illis etiam terminis, in quibus concurrat exercitium similium Officiorum, id in nulla consideratione haberi solet ad nostrum effectum, quando eadem Officia exercita fuerunt, durante causa metus, juxtà individuales Do-
41 ctorum authoritates, & innumeras hujus Sacræ Congregationis punctuales resolutiones, a me citatas *in Instit. Canonic. lib. 1. tit. 10. §. 4. an. 192.*

Nulla demum vis fieri potest in renovatione votorum, quolibet anno, vi Regulæ solita fieri à monialibus nostri monasterii. Illa enim, uti actus necessarius, & à nostris
42 Constitutionibus determinatè præscriptus, non est apta impedire in integrum restitutionem, ut latè probavi supra *discept. 1. num. 55.* & addo alias resolutiones hujus Sac. Congregationis *in Mantuana 9. Julii 1701. lib. 51. Decret. fol. 375. & seq.* Et in terminis probat *Pignatell. consult. 180. num. 16. tom. 9.* & quotidie id admittere solet hæc Sacra Congregatio, & signanter ita practicavit *in alia Lingonen. 12. Aprilis, & 30 Decembris 1698. lib. 48. Decretor. fol. 213. & fol. 598.* ubi sequuta fuit Votum nostri Illustrissimi Episcopi, asserentis *questa sorte di rinovazione de' Voti è una cerimonia di divozione, e pietà, solita praticarsi in tutte le Case &c. & essendo necessaria, e di Regola, non può dirsi approvazione voluntaria, & in Cephaluden. 4. Februarii 1699. lib. 49. Decr. fol. 252. & in Mantuana 9. Julii 1702. lib. 52. Decr. fol. 285. & in Melevitana 8. Augusti 1705. lib. 55. Decr. fol. 351.*

Pro quorum omnium faciliori admissione dignentur EE. PP. considerare infelicem, & undique miserabilem Principalis statum, ejus miseriæ miserendo, ex quo ad tenorem
43 jurati testimonij Medicorum *laborat motibus convulsivis, seu epilepticis, & mediæ partis corporis paralysi, cordis palpitatione, dolore colico antè singulos insultus epilepticos, qui singulis diebus, bis, aut ter eam invadunt.* Quæ omnia propriis oculis viderunt Vicarius Generalis Lingonen., & illius Scriba tempore examinis ejusdem Principalis rotundis literis asserentes, eandem Principalem tempore, quo examinabatur, *nobis videntibus, motus convulsivos, seu epilepticos passam fuisse vehementer, adeòut omni sensu, & animo careret, & caruerit per quartam partem horæ antius.* Asserentes ulteriùs, continuasse dictum examen *statim ac reassumpto,*
44 *& recepto animo, respondere potuit;* Ita ut eo magis in talibus extremitatibus, vireq; evidenti periculo constituta eadem Principalis veritatem dixisse præsumendum sit, per ea,

quæ notant adducti *in dec. 40. n. 10. cor. Cels. & dec. 244. n. 8. par. 14. & dec. 391. n. 7. par 17. recent.*

Sacra Congreg. Concilii die 12. Maii 1714. dubio *An sit locus restitutioni in integrum*, respondit: *Redeat ad Claustra, & posteà supplicet.*

In eadem Causa.

PRoposita fuit præsens Causa in Congregatione, habita 45
die 12. Maii 1714. Verùm attento, quod infelix Principalis ex causa infensissimæ infirmitatis, teste, omni exceptione majori, Illustrissimo Episcopo Lingonen. Duce, & Pari Franciæ, moram faciebat extra monasterium, rescriptum fuit *Redeat ad Claustra, & postea supplicet.*

Quia verò ejus vires non correspondebant promptæ 46
voluntati parendi mandatis hujus Sacræ Congregationis, eo quia durante adhuc dicta infensissima infirmitate non poterat se conferre ad Oppidum Champlitre, ubi positum est monasterium, in quo coacta fuit professionem emittere, supplex rediit in Congregatione, habita die 4. Augusti ejusdem anni 1714. prò gratia, ut posset ingredi aliud monasterium, existens in Civitate Lingonen., ubi in dicto statu graviter infirmæ moram faciebat, fueruntque ejus preces benignè exauditæ, cum rescripto *Arbitrio Ordinarii, reassumpto habitu in monasterio claustrali, & si adsit, ejusdem Ordinis.*

Promptæ exequutioni demandato eodem rescripto usq; de 47
mense Octob. ejusdem anni 1714. mediante ingressu in monasterium Sanctissimæ Annunciationis dictæ Civitatis Lingonen. intercedente decreto d. Curiæ Episcopalis, & concurrente Capitulari acceptatione omnium monialium ejusdem monasterii, iterùm, & tertiò humillimas porrexit preces in Congregatione, habita die 26. Januarii præsentis anni 1715. prò affirmativa resolutione dicti antiqui dubii, *An esset locus restitutioni in integrum*, fuitque rescriptum, *ut coadjuvarentur probationes super prætensis reclamationibus, factis post professionem, tàm iudicialiter, quàm extraiudicialiter, & præsertim coram Vicariis Generali, & Foraneo, ut Oratrix asserit, quot nempè vicibus, de quo tempore, & cum quibus; Ulteriùs super continuatione metus, incussi à matre post professionem, ne ipsa Oratrix reclamaret, & denique, an Oratrix prædicta exercuerit munera, & Officia monialium, & quæ?*

Cumque prædicta omnia superlativè resultent ex novissi-
mo Processu, in Secretaria existente, humillimas reiterat 48
hodiè eadem infelix Principalis preces prò dicta gratia restitutionis in integrum, & exaudiri confidit.

Ultrà siquidem formalem repetitionem matris ejusdem Principalis, nec non ultra ejus novum Constitutum, octo alii ser. ser. examinati fuerunt testes, duæ nimirùm nobiles mulieres, Anna Francisca de la Rochette, & Maria
Francisca Justina de Clermont Dumboise, quatuor mo- 49
niales, nempè Soror Maria à Sanctissimo Sacramento, antecedens Priorissa monasterii Sanctissimæ Annunciationis Lingonen. & Soror Maria ab Incarnatione, actualis Priorissa ejusdem monasterii, nec non Soror Maria Anna Claudia Oudeau Priorissa monasterii Sanctissimæ Annunciationis Loci de Champlitte, & Soror Maria Susanna Gerbaulet, Procuratrix ejusdem monasterii, & demum duo dignissimi Sacerdotes Sæculares, hoc est D. Carolus le Mannier Officialis seu Vic. Gener. Lingonen. & D. Franciscus Bocquin, eximius Theologus, & Parochus ejusdem Loci, ex quorum depositionibus ad evidentiam usque comprobantur tria puncta, circa quæ hæc Sacra Congregatio mandavit, probationes esse coadjuvandas; I. Nempe circa reclamationes Principalis; II. Circa continuationem metus, à matre incussi, & III. circa Religionis Officia, quæ nunquàm exercuit.

Quoad Principalis continuas reclamationes, (eo modo, quo ad praxim reduci possunt à monialibus nostri Instituti, quibus sinè Superiorissæ licentia ex Regulis nostræ Religionis nullo modo permissum est sæculares personas alloqui, quamvis pias, & religiosas, etiam circa res, concernentes conscientiæ statum, ut in nostra Religione notorium est, & advertit dicta Soror Maria Susanna Gerbau-
let actualis Procuratrix *in Proc. fol.* 10. nec non D. Maria 50
Francisca Justina de Clermont *in Proc fol. 4.*) hæc habet illius mater *Declaravit etiam Helena mater, se singulis annis alloquutam fuisse filiam suam Gabriellem, à qua audivit, quod absolutè vellet è monasterio egredi, & quod non posset ampliùs ibi remanere; Quæ omnia dixit ipsa Helena sub iuramento &c. & sub pari iuramento affirmavit esse vera.*

Et concordat nobilis mulier Anna Francisca de la Ro-
chette, asserens se probè recordari, quod Princ. ipsa præ-
51 sente, & probè audiente *asseveravit M. Mariæ Hyacinthæ.*
Priorissæ dicti Monasterii &c. quod per annum suæ probatio-
nis sæpe sæpius petierit ab ipsa Priorissa vestes sæculares, quæ
semper sibi denegatæ fuerunt, & quod reclamaverit coram
D. Amat Vicario Generali, & ejusdem monasterii Superiore,
& toties quoties ipse D. Amat instituebat visitationem monaste-
rii; Qui D. Amat cum obierit die 27. Decembris 1710. ex
formali depositione hujus nobilis mulieris habemus continuas
reclamationes, & conquestiones Principalis usque, & per
totum supra d. ann. 1710. & sic usque ad principium præsentis
instantiæ, ser. ser. promotæ anno 1711. ut patet ex combina-
tione Informationis, & Voti Illustrissimi Episcopi Lingonen.
sub die 24 Sept. ejusdem anni 1711.

Concordat pariter alia nobilis mulier Maria Franc. Justi-
na de Clermont Damboise cum juramento asserens, quod
52 *Principalis à primo anno professionis reclamaverit apud D.*
Amat, Superiorem localem d. Monasterii, & apud alios, qui
decesserunt.

Concordat demùm d. D. Franciscus Bocquin, pariter
cum juramento asserens, nedùm Principalem sæpè sæpius,
& sæpissimè reclamasse post ejus coactam professionem, sed
habuisse etiam recursum ad dictum D. Amat, Superiorem
monasterii, nec non etiam ad Illustrissimum D. Episcopum
Lingonen. sed irrito semper conatu, idq; non sine ejus, &
multorum aliorum proborum Virorum admiratione, ibi
53 *Addidit etiam, se epistolam accepisse ab Oratrice, ut eam tra-*
deret Illustrissimo D. Episcopo, qua reddita, ipse Episcopus,
eam legendo, visus est commotus respondenti, rationibus ab
Oratrice in ipsa epistola recensitis, qui D. Episcopus promisit
ipsi Respondenti, se jussurum Vicario suo Generali, qui tunc
erat D. Amat, ut querimonias Oratricis acciperet &c quod ta-
men postea non egit dictus D. Amat, quam ob causam prædi-
ctus Prior Augustinianorum, & Successores ejus, Viri probi,
& meritis clari, conquesti sunt apud Respondentem, quod nul-
lum Jus Oratrici redderetur, & querimoniæ, ac reclamatio-
nes ipsius comprimerentur, quæ omnia asserunt iterato jura-
mento esse vera.

Quo verò ad metus continuationem, ultrà quod ista su-
perlativè desumitur ex supervivientia ejusdem matris, quæ
ipsum incussit juxtà unanimem Doctorum traditionem, de
54 qua *Pantmol dec. 29. num 57. Pignatel. consult. 173. num. 30.*
& seqq. tom. 9. Rota dec. 178. num 6. & seqq. cor. Caril. & dec.
379. num. 20. par. 18. rec. Cum quibus procedere solet hæc Sac.
Congregatio juxtà casus relatos *in meis Institut. Crim. lib. 1.*
tit. 10. §. 4 à num. 193.

Subjungimus, quod non possumus eandem continuatio-
nem metus magis convincenti, magisquè efficaci probatione
demonstrare, quàm ex jurata, scita, & repetita formali
depositione ejusdem matris, asserentis incussisse filiæ metum
55 eique minas, & molestias addidisse, ut e monasterio non
egrederetur, ibi *De quibus actibus adhibitis, minis, & mo-*
lestiis, puerulæ filiæ suæ, à se illatis, pœnitet ipsam Hele
nam, sicuti jamdudum pœnituit, & de tanta culpa eo confi-
dentiùs sperat à Domino veniam obtinere, quo putavit igno-
ranter melius, & securius, atque utilius saluti, & tranquil-
litati puerulæ filiæ suæ à se consultum esse, ut in punctuali-
bus terminis, quod matris confessio, quæ metum filiæ in-
cussit, illum concludentissimè probet, notant *Barbos. Vot.*
56 *dec. 16. num. 54. lib 2. Monacell. in Formul. tom. 3. tit. 1 formul.*
26 à num. 6 & Rot. cor. Emer. Jun dec. 215. num. 13. & 14.
Cùm quibus processit hæc Sacr. Congregatio *in Bisuntina 9.*
Julii 1701. Lib. 51. Decret. fol. 375. & in Neapolitana 14.
Aprilis 1709. Lib. 59 Decr. fo. 171. & in alia Neapolitana
seu Suessana 26. Januarii 1710. Lib. 60. Decret. fol. 73.
& in Taurinen. 5. Martii 1712. Lib. 62. Decr fol. 112.
& in alia Bisuntina 9. Septembris 1713. Lib. 63. Decr.
fol. 281.

Ultrà quod cùm habeamus innegabile principium metus,
57 repetitis vicibus eidem Principali incussi, illius continuatio,
non docto de contrario, omni Jure præsumitur, per ea,
quæ observant adducti à *Pantmol. dec. 29. num. 56. &*
seqq. Rot. dec. 2. per tot. apud Tambur. de Jur. Abbatis. & dec.
237. num. 3. cor. Priol. & in Neapolitana Professionis cor Gy-
psio, quam refert, & sequitur eadem *Rot. dec. 277. num. 28.*
& per tot. cor. Ubald.

Imò speciali animadversione in hac parte dignum vide-
tur, quòd infelix Principalis non potest alio concludentiori
modo probare continuationem metus, sibi illati; Tùm
quia usque ad annum 1710. benignas eidem aures præbere
58 nunquàm voluit D. Amat Superior nostri monasterii; Tùm
etiam, quia nunquam fuit permissum eidem alloqui, nec
etiam mulieres sæculares, quæ de illo testari possent, ut in-
genuè fassa fuit dicta nobilis mulier Maria Francisca Justina
de Clermont Damboise, ibi: *Ipsa D. Respondente sæpè sæ-*
pius petierit a Superioribus, ut aliqua officia, aut munera in
dicto monasterio de Champlitte demandarent Oratrici, ut
ipsam aliquando alloqui posset, quæ ipsi denegata sunt &c.
Tùm demum, quia nec etiam tempore Visitationum mona-
sterii quæ sæpè factæ fuerunt ab ipsis Episcopis Lingonen. per-
missum ei fuit à monialibus eosdem alloqui, ut juratus asse-
rit insignis testis, socius dicti Episcopi in Visitationibus,
his verbis: *Addidit etiam ipse Respondens, quod socius fue-*
rit Visitationis prædicti monasterii Annunciatarum de Cham-
plitte quam instituebat Illustrissimus Episcopus Lingonen. anno
1697. qui non audivit querimonias Oratricis de vi, sibi illata,
ut habitum Regularem, & professionem amplecteretur, quia
inclusa erat Oratrix, quod probè asserit ipse Respondens, ut
præsens visitationi dicti monasterii.

Quo demum ad officia, seu munera monasterii, quòd ista 59
nunquam exercita fuerint à Principali, omnibus palam fa-
ciunt dd. Soror Maria Oudenau Priorissa, & Soror Maria
Susanna Gerbaulet Procuratrix monasterii Sanctissimæ An-
nunciationis Loci de Champlitte, Prima enim in *Process.*
fol. 9. sub iterato juramento respondit, nulla unquam munera,
nec officia exercuisse in dicto monasterio; Secunda verò *in di-*
cto Process. fol. 10 idem confirmat his verbis: *Tandem respon-*
dit sub eodem juramento, nulla munera, aut officia habuisse in
dicto monasterio &c. & concordat dicta nobilis mulier D. de
Clermont, ibi *Respondit se certam esse, Sororem Thiery Ora-*
tricem prædictam nullumque officium exercuisse in præd. Mo-
nasterio.

Ut autem EE. PP. manibus palpent prædicta omnia, & 60
alia, per nos adducta circa voluntatem Principalis, nun-
quam inclinatæ ad amplectendum statum Religiosum, eo-
rum fidelibus oculis subjicimus diligentias, & laudabiles
operationes Expriorissæ, & Priorissæ monasterii Sanctissi-
mæ Annunciationis Lingonen., ubi eadem Principalis de
præsenti reperitur; Eædem enim piæ mulieres, & dignis-
simæ moniales *Statim ab ingressu ipsius Sororis Thiery* (sunt
illarum præcisa verba) *nihil non egerunt ipsa Priorissa, &*
Expriorissa respondentes, ut cognoscerent ipsius animi sensum
de vocatione ad Religionem, quòd semper responderit, mo-
nasterium Annunciatarum invitam ingressam fuisse, & pro-
pter minas, molestias, verbera, & exprobationes, à ma-
tre sibi illatas, quæ omnia diutiùs, & amplius ferre non su-
stinens, coactam fuisse monasterium ingredi &c. & se nunquam
inco vota emisisse. Ab hujusmodi autem averso animo erga
Religiosum statum magnum coactionis argumentum desu- 61
munt *Pignatel. consult. 180. num. 12. tom. 9. Ciarlin contr. 108.*
num 48. & Rot. cor Penting. dec. 98. num 1. & cor. Dunoz. Jun.
dec 930. n. 1. & cor Emer Jun dec. 870 n 9.

Omnia hæc supplicamus unitim considerare cùm iis, quæ
latè suprà adduximus, ubi inter alias coactiones species,
& inhumanitates, ad hominem comprobavimus, Princi-
palem, etiam mediante denegatione necessarii victus, om-
nibus modis coactam fuisse monasterium ingredi, atque in
illo professionem emittere; Id, cum juramento asserentibus
duabus piis mulieribus, quæ misericordia motæ erga infeli-
cissimam puellam, tunc temporis annorum 15. victum, ei
a matre crudeliter denegatum, gratis subministrarunt, ibi: 62
Vidit etiam, quod ipsa mater filiæ suæ Oratrici alimenta bona
denegaret, & pulmentum, quod ab ipsa teste etiam sæpiùs
postulabat Oratrix, quàm dura mater herbis, & legumini-
bus victitare cogebat, ibi: *Nisi fieret monialis juxtà volun-*
tatem Helenæ matris suæ, fore ut ab ipsa matre necaretur
propter famem &c. & quod ipsa Cognata sortem Oratricis mi-
serata, pulmentum Oratrici præbere consuevisset, illi dene-
gatum à matre.

Supplicamus pariter solita benignitate ponderare, quòd
ultra eà, quæ resultant ex utroque Processu, circa vim, &
metum, violentias, molestias, & crudelitates, erga Prin-
cipalem exercitas, ad illam expoliandam omnibus bonis Pa-
ternis, atquè vel invitam ad collocandam *in* monasterio, ha- 63
bemus solemne illud testimonium Illustrissimi Episcopi Lin-
gonen, Ducis, & Paris Franciæ, non sub verborum invo-
lucro, sed rotundis illis literis prædicta omnia intra eviden-
tiæ fines collocantis, ex adductis supra *n. 1.* & addimus *Rot.*
in dec 401. n. 9. cor. Emer. Jun & in dec. 378 n. 13. cor. Cels. & 64
dec. 83. n. 26. cor. R. P. D. Ansaldo, & dec. 200. n. 11. par. 18. rec.
& in Leodien Dismembrationis 25. Jan. 1715. §. Quod verò
cor. R. P. D Lancetta, & in Romana Hæreditatis 1. Februarii
1715 §. Hæc testamentaria cor. R. P. D. Crispo.

Suppli-

Supplicamus demum eorum misericordes oculos convertere erga verè miserabilem statum infelicissimæ Principalis, de quo suprà *num.* 43. Ipsa enim humana natura dictat,

85 In omni casu, & tempore succurrendum esse infirmis, etiam non petentibus, neque auxilium implorantibus, id observantibus, *Thom. Act. de Infir. par. prima cap.* 28. *num.* 1. *& seqq. & Scannarol. de Visitat. Carcerat. lib.* 3. *§.* 4. *num.* 9. Undè multò magis speramus, & enixis precibus supplicamus, succurrendum esse Principali, quæ, nedum concludenter ex hucusque animadversis probavit suæ petitionis justitiam, sed omnem ab EE. PP. implorat misericordiam, ut liberetur ab illo statu, quem non voluntariè, sed mediante expoliatione omnium Paternorum bonorum, & crudeli denegatione victus, coacta fuit amplecti, & durantibus iisdem impropriis operationibus, in monasterio perseverasse, neque etiam data eidem facultate alloquendi Illustrissimum Episcopum Lingonen. visitantem dictum monasterium, ibi *Illustrissimus Episcopus non audivit querimonias Oratricis, quia inclusa erat Oratrix &c.* quæ omnia tali evidentia metum illiusq; continuationem comprobant, ut nihil aliud addi posse videatur ad majorem comprobationem.

Sac. Congreg. Concilii die 26. Januarii 1715. rescripsit *Coadjuventur probationes*.

Die verò 20. Sept. ejusdem ann 1725. antiquo dubio *An sit locus restitutioni in integrum*, respondit *Affirmativè*.

DISCEPTATIO V.

Dubia Celebrationis Missarum.

ARGUMENTI.

Loco subnectuntur duo dubia, de mandato Sacr. Congregationis Concilii pro veritate discussa.

I. Dub. *An onus Missarum, à piis disponentibus injunctum Regularibus, vel Sacerdotibus sæcularibus, absque designatione Ecclesiarum, adimpleri debeat in eorum respectivè Ecclesiis; Vel sit iis in facultate celebrari faciendi missas, vel in aliis Ecclesiis ejusdem Ordinis, vel ubilibet; Et quatenus affirmativè quoad primam partem.*

II. Dub. *An, & sub quibus conditionibus sit indulgendum, stante penuria Sacerdotum, in aliquibus Ecclesiis Urbis, tam Parochialibus, quàm aliis, ut Missæ celebrentur alibi.*

1 Fateor ingenuè arduam, ac perdifficilem mihi fuisse commissam provinciam, de mandato hujus Sacræ Congregationis, meum pro veritate proferendi sensum circa dicta duo dubia, ad hoc, ut super illis certa regula statui valeat; Cæterùm, ut eo meliori, quo possum, modo, muneri, mihi injuncto, satisfaciam.

2 Præmitto cum *Sac. Rot. in dec.* 1149. *num.* 8. *cor. Seraph.* difficile esse in circumstantiis dd. generalium dubiorum aliquid certè affirmari posse, dum in facto nihil particulariter deducitur, ex quo desumi cum fundamento possint conjecturæ voluntatis piorum Benefactorum: Circa universalia enim sermones sunt faciliores, circa particularia autem veriores dicebat *Aristotel. lib.* 2. *Etic. c.* 7. *in princip.* sequutus *ab R. P. D. Fatinell. respons.* 56. *n.* 5.

3 Præmitto secundò, eadem dubia juxta propriam, & litteralem sensum intelligi posse, tàm de oneribus missarum manualium dumtaxat, quàm respectu onerum missarum perpetuarum, quæ acceptari nullatenus possunt, nisi prævia speciali, & expressa licentia Episcopi, vel Superioris Regularis, procedentium cum illis cautelis, quæ demandatæ fuerunt *in Decret. Gener. hujus Sac. Congr. ann.* 1625. §. 10. pro quarum missarum perpetuarum celebratione in determinata Ecclesia, ex parte piorum relictorum, seu legati missarum, urgere videntur speciales rationes, & congruentiæ de quibus latè, & egregiè *Amostaz. de Caus. Piis lib.* 2. *cap.* 5. *de Miss. sub num.* 24. *&* 19. Ex parte verò illorum, qui dictas Missas celebrare debent urgere videtur *Const.* 43. *fa. me Urbani VIII.* §. 9 *& duobus seqq.* in qua, ut his verbis notat *Card. de Laur. in Epit. Can. verb. Missarum onera, fol. mihi* 320. *Missarum perpetuarum onera acceptari non permittant Episcopi, Generales, ac Provinciales, nisi in Ecclesiis tot sint Sacerdotes, quot sufficiant ad satisfaciendum pro novis, & antiquis oneribus.* Si enim in his terminis iidem Superiores prospicere debent, ut in Ecclesiis, in quibus perpetuarum missarum onera relinquuntur, tot adesse debeant Sacerdotes, quot commodè sufficiant ad satisfaciendum, tam antiquis, quàm novis oneribus, plusquam manifestè infertur, quod eadem perpetua onera adimpleri non possint extra illas Ecclesias, in quibus relicta fuerunt, ut consideranti patet, ac notat *Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. qu.* 996. *num.* 5.

4 Præmitto tertiò, verba illa dd. dubiorum, *absque designatione Ecclesiarum*, non solùm accipienda esse pro designatione expressa, & literali, sed etiam pro tacita, & conjecturali: *Non solum enim habetur pro expresso, quod verbis specialibus designatur, sed etiam quod colligitur ex mente, & conjecturis*, ut omissis generalibus, his verbis notat *Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. quæst.* 908. *num.* 2 & meliùs *quæst.* 238. per totam; Itaut deficiat, tam expressa, quam conjecturalis Ecclesiarum designatio, quia si ista concurrat, tunc nullum adest arbitrium missas alibi celebrandi, sed omninò celebrari debent in Ecclesiis, a piis Benefactoribus, quomodocumque designatis, ut post antiquiores, quos citant, & sequuntur, notant *Azor. Instit. Moral. par.* 1 *lib.* 10. *cap.* 24. *quæst.* 8. *Navar. in Manual. cap.* 25. *num* 134. *Pheb. decis. Lusitan.* 100. *num.* 3. *&* 4. *Zerol. in Prax. Episc. par.* 1. *verb. Missa, vers. Ad tertium in fine, Homobon. de Bon. in Enam. Eccles. tom.* 1. *tract.* 4. *cap.* 13. *quæst.* 123. *Graff. Aurear. dec. par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 53. *num.* 9. *Ricc. in Prax. par.* 4. *resolut.* 93. *per tot. Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. quæst.* 1139. *per tot. Novar. in Summ. Bullar. comment.* 79. *num.* 9. *Pat. Jordan tom.* 1. *var. resolut lib.* 4. *de Sacrific. Missæ num.* 526. *Pignatell. consult.* 276. *num.* 1. *& per tot. tom.* 1. *iuxta Roman impress. Clericat. de Sacrif. Miss. dec.* 36. *num.* 22 *& Rot. cor. Coccin. dec.* 1522. *n.* 2.

5 Idque adeò verum est, ut procedat etiam si hæredes fundatoris consensum præstarent, ut missæ ab eo relictæ, in particulari Altare, vel Ecclesia celebrandæ, alibi possent celebrari; Voluntas enim hæredum subordinata esse debet voluntati testatorum, non autem eis permissum est illorum judicia intervertere, & non servare, ut, præter nimis notas generales regulas, in nostris præcisis terminis observant *Homobon. de Bon. in Enam. Eccles. tract.* 9. *cap.* 10. *vers. Sentæ fol.* 229 *Fraxinell. de Obligat. Sacerd. sect.* 4. *concl.* 4. §. 10. ibi *Non est enim adimplenda voluntas hæredis sed testatoris, Ugolin de Potest. Episc cap.* 24. *num.* 4. *Marchin. de Sacram Ord. tract.* 3. *par.* 2. *cap.* 24. *num.* 2. *Aversf. de Sacrif. Miss. quæst.* 11. *sect.* 18. *vers. Octavo fol.* 308. *Franc. de Lag. de Sacram. lib.* 5. *de Miss. cap.* 11. *quæst.* 5. *num.* 47. *& seq. Capon. discep.* 196. *nu.* 14 *Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. quæst.* 1140. *per tot. & Pignatell. consult.* 125 *pariter per tot. tom.* 2. *iuxta Roman. impress.* ubi, quod hæc Sacra Congregatio in una *Bononien.* 23. *Februarii* 1647 quæ est in *Lib.* 18. *Decretor. fol.* 300. condemnavit heredem ad reiterandam celebrationem in Ecclesia, designata a testatore; Multoque minus ad id se extendit facultas, & arbitrium illorum, quibus missarum cura demandata est, ut notat in specie *Nicol. in Flosc. vers. Missa n.* 38. *in fine*.

6 Quamvis autem inter conjecturas, quas in hac parte considerant Doctores, annumeretur illa Ecclesiæ, in qua pius Benefactor sepultus est, ex quo honestius sit missas in illa Ecclesia celebrare in qua defuncti corpus requiescit, juxtà *cons.* 99. *Abbat.* sequutum *à Ricc. in Prax. par.* 4. *resol.* 97. *num.* 2. *Pasqualig. quæst. mor.* 238. *in fin. Pheb. dec. Lusit* 100. *num.* 11. *Portell. de Dub. Regal verb. Missa num.* 13 *Pellizar. in Manual. Regul. tract.* 5 *cap.* 9. *sect.* 4. *num.* 123. *& Rot. cor. Cavaler. dec.* 494. *num.* 4. *&* 5. ubi quod præsumitur, testatorem habere majorem affectionem erga illam Ecclesiam, in qua sepultus est.

7 Nihilominus illa videtur potiùs congruitas, quam solida ratio figendi pedes in tali consideratione pro determinanda Ecclesia, vel Altari, in quo necessariò celebrari debeant missæ; Nec desunt alii Anthores, talem conjecturam nullatenus admittentes, quos, nominatim reprobato *Riccio*, ubi supra, sequitur *Tambar. in Meth. celebr. Miss. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 24 *vers. Multò minus placet Aloysius Riccius*: Idque resolvere nimis difficile visum fuit *Fagundez. ad Præcept. Eccles. lib.* 3. *c.* 9. *sub n.* 2.

8 Itaut in Hispaniarum Regnis determinatum sit, ut quando Testator extrà suam Parochiam sepultus est, dimidia pars missarum celebretur in Ecclesia, ubi est sepultura, alia verò medietas celebretur in ejus Parochia, quod uti factum magno cum judicio, & congruentia refert, approbat. *Ricc. d. res.* 97. *num* 4. *p.* 4. Et uti demandatum à Constitutione Synodali Ulissiponensi, refert pariter, & sequitur *Pheb. dec. Lusit.* 100. *nu.* 1. Et respondendo *d. dec.* 494 *cor. Cava-*

ler. atque observando, illam procedere respectu anniversariorum, quæ quantum fieri potest, celebrari debent in illa Ecclesia, in qua sepultus est pius Benefactor, non autem circa missas manuales, advertit *Capon. discept.* 196. *num.* 20. *& Rot.cor Coccin.dec.* 1118 *n.*11.ubi, *quod non loca, sed merita sanctificant.*

9 Præmitto quartò, quod præsens quæstio versatur in terminis, in quibus Rectores, vel Administratores Ecclesiarum ex propria voluntate, & absque ullo facto Superiorum, indefinitè prætendunt, missas manuales celebrare facere in Ecclesiis, sibi benevisis, non autem quando concurrit justa causa, ab Ecclesiastico Superiore recognita, & approbata, puta, quia Ecclesia designata proximam minatur ruinam, vel de facto diruta sit, quo attento, Episcopus provisionaliter demandet, ut missæ alibi celebrentur, quod omni jure permissum est, ut videre est apud *Pat. Jordan.tom.*1. *var.resol.lib.*4.*tit.*5. *de Sacrif. Miss. num.* 543. ubi, quod ita pluries dispensavit, *Bonacin. Oper. moral.tom.* 1. *tit.de Sacram. Euchar. disp.*4.*quæst ultim.punct.*7.§ 4.*num.* 2. *Ricc.in Prax par.*4. *resolut.* 104. *per tot. & Navar. in Summ. Bullar.comment.* 79. *num.* 3. *& Rot. cor. Coccin. dec.* 1522. *num.* 5.

10 Dixi *Episcopus*, *& ex justa causa*, quia Generalibus Religionum id permissum indefinitè nullatenus est; Non enim ex eorum ordinaria authoritate possunt celebrari facere in Conventu, vel monasterio unius Civitatis missas, alteri Conventui, vel monasterio ejusdem, vel alterius Civitatis relictas, ut latè probat *Pignatell. consult.* 276. *per tot. tom.*1. *juxta Roman. impress.* asserens, ita *decisam ab hac Sacra Congr. die* 17. *Augusti* 1647. *in ann Regularium, quæ est in Lib.*18.*Decr fol.* 393.

11 Ad quam difficultatem evitandam, atque ad se eximendum à probatione dictæ justæ causæ, illiusque duratione, Religiosi monasterii S. Gregorii de Urbe à san. mem. Urbano VIII. die 9. Decembris 1626. particulare obtinuerunt Indultum, & specialem gratiam, ut celebrari facere possent in Urbe, & in aliis Ecclesiis, tàm per Sacerdotes Sæculares, quàm Regulares, illas missas, quæ in eadem Ecclesia S. Gregorii celebrari non poterant, neque possunt, ut videre est apud *Pignatell. consult.* 74. *num.* 10. *tom* 7. ubi, per extensum impressit idem indultum, seu gratiam; Eandemque gratiam, seu indultum die 26. Aprilis 1696. obtinuerunt pariter à san. mem. Innocentio XII. Canonici S. Mariæ ad Martyres, seu Rotundæ, registratum in Secretaria Tribunalis Emminentissimi Urbis Vicarii *in Libr. Decret. ab anno* 1694.*ad annum* 1696 *fol.*345.

12 Præmitto demum, quod regulariter duæ solent esse causæ, seu motiva relinquendi pia legata pro missarum celebratione, suffragium nimirum animarum, & devotio erga Sanctum, seu affectum erga Ecclesiam, itaut in circumstantiis nostrorum dubiorum, cessante hac secunda causa, seu motivo, juxta præcisos terminos primi dubii, unicum remaneat motivum, seu causa suffragii animæ illius pii disponentis, qui missarum celebrationem demandavit, ut notant *Amostaz. de Caus. piis lib.*2. *cap.* 5. *de Missa sub nu.* 14. *&* 19. *Tambur. in Method.celebr. Miss. lib.* 3. *cap.* 1. §. 3. *num.* 25. *Pignatell. consult.* 80. *num.* 3. *tom.* 9. *Avers. de Sacrif. Miss. quæst.* 11. *sect.* 18. *vers. Si tandem fol.* 310. ibi *Et ita quidem præsumendum erit de mente Testatoris quandocumque res sit dubia, & non positivè oppositum constet, Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. quæst.* 118. *num.* 9. ibi *Si fundator obliget ad celebrandum, absque ulla mentione loci, vel temporis, certum esse, quod intendat applicationem Sacrificii, quia ex hoc manifestum fit, quod eius intentio fertur in obligationem Sacrificii, atque adeo intendit sibi obligare ministerium Sacerdotis in ordine ad obtinendam oblationem Sacrificii, Fravinell. de Obligat. Sacerd.sect.*4 *conclus.*4. §. 11. ibi *Nam credibile est omninò, fundatorem potiùs voluisse missarum fructum sibi, & suis defunctis applicari, quàm loci particularis venerationem, & Rot. dec.* 335. *n num.* 27. *par.* 19. *recent.*

13 Ad differentiam alterius casus, quando legatum non fit pro simplici celebratione missarum, sed determinatè pro tali Ecclesia, quia tunc censetur relictum, tàm contemplatione Ecclesiæ, quàm favore animæ testatoris, benè *Peuting. dec.*201.*n.*1.

14 Dixi *in circumstantiis nostrorum dubiorum*, hoc est, quando missarum manualium onus, absque Ecclesiarum designatione iojunctum est, quia in istis terminis prætendi non potest, quod pius Benefactor motus fuerit, vel à devotione erga unam potiùs, quàm aliam Ecclesiam, vel à commoditate volentium audire missas, puta respectu illarum, quæ celebrantur in Ecclesiis monialium, in Ecclesiis ruralibus, in Oratoriis Confraternitatum, & similibus considerationibus, latè expensis *ab Alphon. de Leon. par.* 3. *de Jubil. quæst.* 20. *num.* 27. *Amostaz. de Caus. piis lib.* 2. *cap.*3.*num.*52.*Dicastill.de Sacram. tract.*5.*disp.*4 *dub.*21. *nu.* 385.*Card de Lugo eod. tract. tit. de Euchar. disp.*21. *sect.* 2. *num* 36. *Pellizar in Manual. Regular. tract.*5.*cap* 9. *sect.* 4. *num.* 98. *&* 111. *& Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. quæst.* 908 *num.*12.*& quæst.*1142 *num.* 1. *& seqq. & quæst.* 1146. *num.*6. Et ratio evidens ea est, quia si supponimus, non fuisse designatam Ecclesiam, quæ est subjectum, multò minùs dici potest, quod habita fuerint in consideratione accidentia, qualia sunt cultus particularis, propria devotio, Populi commoditas, ut de se notum est, & faciunt animadversa per *Amostaz.de Caus piis l.*2.*c.*5 *de Missis n.*14.*in medio, & n* 19.*in princ.*

Et ex his resultare videtur negativa resolutio primæ partis primi dubii: Quia suffragium animæ pii Benefactoris omninò, & eodem prorsus modo habetur ex missa, celebrata in uno Altari, quod non sit privilegiatum, ac habeatur, si illa celebretur in alio; Missarum siquidem valor, quoad opus operatum, intentum à piis Benefactoribus, æqualis est, juxta omnium Theologorum sententiam, neque crescit, vel minuitur ex eo, quod, præciso particulari privilegio, celebretur in uno, vel in alio Altari, seu ab uno, vel alio Sacerdote, juxta Textum *in Can. Utrum de Consecr. distinct.* 2. & animadversa *per Ricc.in Prax. par.*1.*resolut.*109 *num.*2.*& Rot.in dec* 825.*num.*16.*cor.Merlin. & dec.*394.*num.*14 *par* 9.*& dec.*335.*num.* 28 *& seq. par.* 19. *recent.* 15

Indeque uno ore asserunt Doctores, quòd in illis terminis, in quibus obligatio celebrandi, non præcisè, & personaliter, sed generaliter; & indefinitè demandata est Beneficiato, seu Cappellano, semper illa capienda sit interpretatio, ut missa celebrari valeat à quocunque Sacerdote, & ab eis substituto, ex quo non dicitur demandari factum aliquod variabile, & non determinatum, minusque dicitur injungi aliquid ingenii, naturæ, doctrinæ, & institutionis, & demum ad dictum effectum electa nullatenus dicitur industria personæ, ut solidè discurrunt *Gratian. dec. Marchiæ* 155. *a num* 13.ubi latè *Scopp in Addit a num.* 1. *usque ad num.*15. *Reja in Casib. Conscient. par.* 1. *cas.* 23. *vers. Respondetur*, ibi *Nec desideratur industria personæ, sed quotidiana missa, Barbos de Potest. Episc par.*1.*alleg.* 42. *nu.* 29. *in fine, Pignatell.consult.*2.*num.*15.*tom* 7.*Rot.dec.*13. *à n.* 11. *cor. Bich.& dec.*175.*num.*3.*cor.Priol & dec.* 825. *num* 4. *& seqq & num* 15.*&* 16.*cor.Merlin & dec.*335.*num.*4.*& seqq. & per tot par.*19 *rec & in Ortanen.Beneficii* 23 *Martii* 1708. §. *Quæ quidem cor.Illustrissimo Scott.* 16

Quæ omnia in casu fortiori admisit Sac. Congregatio Episcoporum *in Nepesina* 16. *Novembris* 1708. *&* 5. *Septembris* 1710. *ad primum dubium*, & post hæc scripta *in Romana Cappellaniæ*, 12. *Maii* 1714. *ad tertium dubium.* 17

Dixi *in casu fortiori*, quia in dicta Nepesina obligavit Beneficiatum ad personaliter inserviendum omnibus Divinis Officiis, & functionibus, peragendis in Oppido Mazzani, ubi situm erat beneficium; In tertio verò dubio *ejusdem Nepesinæ*, in eo fuit sensu, ut idem Beneficiatus continuò residere tenetur in eodem Loco Mazzani, & tamen in primo eum liberavit ab onere celebrandi per seipsum, non alio motivo, nisi quia tale onus celebrandi per seipsum præcisè, & literaliter eidem Cappellano, seu Beneficiato injunctum non fuerat; Sicuti neque etiam eidem imposita fuerat obligatio assisterdi Parocho, vel Sacramenta ministrandi; Sed simpliciter *di assistere in Mazzano, & a tutti li Divini Offici, e funzioni, che si faranno in qualsivoglia tempo nella Chiesa Parocchiale.* Quæ continua residentia nimis dura visa fuit *Ventrigl. in Prax. annot.*19.§.1 *num* 1.*& seqq* ibi *Nimis dura videtur residentia totius anni, fragilitas enim humana exigit sibi indulgeri aliquod tempus ad recreationem corporis, & animi.* 18

Ex quibus, & aliis rationibus, à præfatis, & infrascriptis Anthoribus adductis, & frustra hic transcribendis, ita in præcis terminis nostri dubii fieri posse notant *Ricc. in Prax. par.*4.*resol.*69.*per tot. & signanter num.*1. ibi *Si testator mandet celebrari missas in tali Altari, seu Cappella, ad quam constat habere devotionem; non erit licita loci mutatio &c. Licèt aliàs, cessante huiusmodi coniectura, posset, tam in uno loco, quàm in alio missa celebrari, cum utraque modo satisfiat animæ testatoris, Gratian. discept.* 63. *a num.* 4. *& discept.* 833. *num.*8.*&* 9. ibi *Secunda ratio est, quia non est verisimile,* 20

quod

quòd testatoe se voluerit arctare ad missam unius potiùs, quàm alterius, cùm missa sit sacrificium, quod potest per alium Deo offerri &c. Prout dicimus de locu, seu Ecclesia, cùm valeat argumentum de loco ad personas, quia idem est si pro illius anima in una, vel altera Ecclesia celebratur, Marchin. de Sac. Ordin tract. 3. par 2. cap. 14. num. 2. ibi : *Temperanda tamen peimòest hæc doctrina, ut habeat locum tantummodo in eo casu, in quo constet, eestatorem eu peculiari devotione tale Altare elegisse, vel quia in testamento illud expresserit, vel quia illud vivens frequenter colere soleret, vel quia elegerat Altare privilegiatum; At cessantibus iis causis, liceret Sacerdoti alibi celebrare, cum in quolibet loco sacrificium sit æqualis valoris, Amostaz de Causis piis lib. 2. cap. 5. de Missis sub num. 14.* ibi *Nam aut constat, similibus missis tantum testatorem intendisse suffragium animæ, vel applicationem, & in hoc casu mortale peccatum non est alibi celebrare, quia quoad animæ suffragium nihil interest, an hic, aut alibi celebretur, Tamburinus &c. qui dicit, nec adhuc veniale quidem esse, quod in dubio admittendum videtur, quoties legatum missarum manualium pro unica vice relinquitur; Nam, ut plurimum, hæ missæ tantum ad suffragium animæ eeliquuntur, Gavant. ad Rubr. missal. par. 3. tit. 12. num. 5.* ibi. *Ratione loci tenetue Sacerdos sacrum facere in certu Altari, non impeditus legitimè, si testator, aut alius locum celebrandæ missæ præscripserit, Pac. Jordan to. 1 vae. eesolut. lib. 4. tit. 1. de Sacrificio missæ num 540.* ibi : *Quod si expressum minimè fuisset certum, ac determinatum Altare privilegiatum, licebit absque dubiu super quocumque illurum id præstare &c. sine dubio petens missam talem, intendit satisfactionem, & liberationem animæ à Purgatorio, non autem Sacerdotis devotionem, vel Altaris, aut Ecclesiæ honorem, Tambur. in Method. celebr. miss lib. 3. c. 2. §. 1. num. 1.* ibi : *Regula secunda, quando verò principalis finis fuit velle missæ applicationem, non est peccatum mortale alibi celebrare, imò ne veniale quidem, quando constat, non curari, nisi de applicatione, Pignatell. consult. 80. num. 4. tom. 9.* ibi *Nam quoad primam causam, nempè suffragium, certum est, quod omninò adimpletur, cùm illud non magis ex missa, celebrata in uno Altari, quod non sit privilegiatum, ut in hoc casu, quàm in aliu, proveniat &c. Passerin. de Stat. Homin. tu 2. qu 187. nu. 1185.* ibi. *In imponendu onere missarum fundator principaliter eespicit eemedium animæ suæ, quod non magis ex una, quam ex alia Ecclesia provenit, Antunell. de Loc Legal. lib. 1. cap 3. n. 87.* ibi *Missæ in alia Ecclesia celebrari possunt, quandò eu conjecturis constat, testatorem non habuisse devotionem in Ecclesia designata, Card de Luc. ad Conc. discur. 17. num. 4.* ubi sequitur *Rot. in Tudert. celebr. missar. 23. Maii 1653. cor. Meltio*, quæ non reperitur impressa, *& Rot cor. Seraphin. dec. 1149 sub num. 1.* ibi *Quod comprobatur eu eo, quòd in onere principaliter habitus fuit respectus ad eemedium animę suæ, quod remedium non magis ex una, quam ex alia Ecclesia provenit &c. & missa eundem effectum, ubilibet celebretue, operatur.*

21 Et applicari videtur punctualis resolutio Sac. Congr. Episc. & Regul. quam in nostris terminis refert, & sequitur *Gavant. in Man. ver, Missa num. 14.* ibi *Promissis, ex legato eelicite, non assignatulocu, debet Capellanus eligere locum, ne innotescat, an satisfeceeit*; Observando, quod dicta Sacra Congregatio non obligavit eundem Capellanum ad celebrandum potiùs in ona, quam in alia Ecclesia, eu conjecturis designanda, sed unicè voluit providere exequutioni voluntatis pii Benefactoris.

22 Quibus aliam non spernendam congruentiam addit *Pignatel. d. consult. 80. num. 5. tom. 9* Quòd scilicet, si pii disponentes circa nostrum dubium fuissent interrogati, ità verisimiliter respondissent, & concordant *Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. quæst. 1139. num 6. in fine, & num. seq. & Phæb. decis. Lusitan. 47. num. 6.* Illa autem interpretatio semper sumenda est, secundùm quam verisimile est, quòd iidem pii Benefactores respondissent, si cogitassent, vel si interrogati fuissent, juxta allegatus à *Pignatel. ubi supra*, & præter ibidem adductos, egregiè *Gratian discept. 133. n. 8. & Scopp. ad eundem Gratian. dec. Marchiæ 155. num 13.* Et in terminis alimentorum habemus *Text in leg. Cùm servus ff. de Condit. & Demonstr.* quem sequitur *Rot. in decis. 1137. num. 5. coràm Emerin Jun.*

23 Ego autem duas alias addo rationes, quæ dictam negativam resolutionem primæ partis primi dubii comprobare videntur; Primam, deductam à paritate obligationis, injunctæ Cappellano, ut quotidiè, vel determinatis diebus, missas celebret pro suffragio animæ pii Benefactoris: Nisi enim in fundatione Capellaniæ expressè dicatur, quod dictas missas celebret per se ipsum, vel cum aliis personalissimis dictionibus, certum est, quod illas potest per alium celebrare, ut præter supra allegatos *num. 19. & 20.* habemus dictas *magistrales decis 815. cor. Merlin. & 335. par. 19. rec.* uno ore sequutas à Doctoribus, & quotidiè amplexas à magnis Tribunalibus, cum quibus novissimè processit *Sac. Congr. Episcop. Ponente Eminentissimo S. Clementis in d. Nepesina Cappellaniæ 16. Novembris 1708. & 5. Septembris 1710 ad primum dubium*, nec non Sacra Congreg. Concilii *in d. Romana Capellaniæ 12. Maii 1714.* confirmata 20. *Septembris 1715. ad primum dubium*; Quod autem valeat argumentum de persona ad locum, generaliter probat *Barbos. loc. 83. num. 1.* Et in nostris individualibus terminis punctualiter non minùs quam egregiè advertit *Gratian. discept. 73. num. 10. & dicta discept. 133. n. 8.*

Et propterea eodem modo discurrendo in nostris terminis, 24 eo ipso, quod onus missarum manualium non est demandatum in certa Ecclesia, vel Altari, sicuti quando injunctum individualiter, & personaliter non fuit certis personis, semper adimpleri potest in qualibet Ecclesia. Non enim assignari potest valida, atque fundata diversitatis ratio, quare Cappellanus quotidiè, vel certis diebus, ut supponimus à Testatore obligatus ad celebrandum, suam præcisam obligationem per alium possit adimplere, & id permitti non debeat respectu Sæcularis, vel Regularis Ecclesiæ seu loci, præcisa, ut supponimus designatione ejusdem Ecclesiæ, & non concurrente particulari privilegio respectu Altaris.

Addita animadversione, quod dum in onere celebrationis 25 missarum non fuit habita ratio certæ Ecclesiæ, vel determinati Altaris, illud dicitur fuisse injunctum contemplatione personæ, non autem loci, ut in nostris terminis benè observat *Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. qu. 1143. nu. 5.* & concordant *Passer. de Stat. homin. tom. 2. quæst. 187. nu. 1188. & Capon. discept. 196. num. 6.* & proindè erit in facultate dictæ personæ illud adimplere, vel adimpleri facere, in quacumque Ecclesia, sibi benevisa, *ex authoritatibus supra adductis*.

Secunda ratio in eo consistit, quòd per celebrationem mis- 26 sæ in quacumque Ecclesia pio Benefactori solvitur totum id, quod ei debetur *Solvens enim in alio loco* (sunt verba *Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. quæst. 1148 num. 9.*) *solvit totum id, quod debet, nisi ex eo, quod non solvat in loco præscripto, obveniat aliquod damnum creditori. quod tunc esset eesarciendum*. Quod in nostris terminis nullo modo, nulloque colore verificatur. Manifestum siquidem est, quod nullum damnum, nullumque præjudicium provenit pio Benefactori ex eo, quòd missæ in una potiùs, quam in alia Ecclesia vel in uno, seu alio Altari celebrentur, præciso particulari privilegio, quod ad nostrum effectum benè explicat *Amostaz. de Caus. piis lib. 2. c. 5. n. 36.*

Neque turbat reflexio, quod ut plurimùm missarum ce- 27 celebratio demandetur in Ecclesiis Regularium, Objecto enim punctualiter occurrit *Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. quæst. 1143. num. 3. & 4.* solidè advertens id regulariter, fieri, ex quo eædem Ecclesiæ dicuntur magis aptę ad exequenda onera sibi injuncta, nonquam autem expressæ dicuntur taxativè, minùsque à tali qualitate Ecclesiarum Regularium, onus celebrationis missarum dicitur potiùs restrictivè impositum ad unam, quam ad aliam Ecclesiam; Subdendo ulteriùs, quod in omnem casum eadem Ecclesia non diceretur electa ratione sui, sed ratione pertinentiæ ad Regulares, itaut favore personarum fuerit adiectus locus, seu Ecclesia, juxtà id, quod legitur 2. *Maccabeor. cap. 5. versic. 16. Non propter locum gentem, sed propter gentem locum elegit*, quod refert *in quæst. 1145. num. 3 Pautmol dec. 98. adnot. 2. num. 14.* benè *Capon. discept. 196. num. 7.* & meliùs *Rot. cor. Seraph dec. 1149. num. 16* ibi *Locus &c. non censetue appositus gratia taxationis, sed fuit expressus gratia facilioris executionis, & quando locus non exprimitur cum mysterio, etiamsi ponatur in eadem ratione, non restringit dispositionem*

Imò ex hac reflexione Ecclesiæ Regularium alia insurgit 28 conjectura, exclusiva taxationis, & determinationis certæ Ecclesiæ quod pius Benefactor, ultrà sacrificii fructum, voluerit etiam consulere indigentiæ eorundem Regularium, ut plurimùm mendicantium, exercendo eodem tempore actum pietatis erga eosdem Regulares, ut in specie observant adducti per *Passerin. de Stat. homin tom. 2. quæst. 187. numer. 1189. in fine, & Capon. discept. 196. num. 11.*

Minùs adversantur decreta generalia hujus Sacræ Con- 29 gregationis, emanata die 1. Jun. 1625. cum speciali, & præcisa approbatione fe. me. Urbani VIII. in quibus præci-

pitur, ibi: Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro missis celebrandis ità demùm iidem accipere possint, si oneribus, anteà impositis, ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant, alioquin omninò abstineant ab hujusmodi eleemosynis, etiam sponte oblatis, in futurum recipiendis, ut videre est post Constit. 45. ejusdem s. m. Urb. VIII. & refert Fagnan. in Cap. Fraternitatem n. 66. de Sepult. ubi, quòd eadem sanctiss. decreta emanarunt eo tempore, quo ipse erat Secretarius hujus Sacræ Congr., Quæ decreta confirmata fuerunt à fa. mem. Innoc. XII. die 23. Decembris 1697. ut videre est apud Matthеucc. in Offic. Cur. Ecclesiast. c. 10 §. 27. ibi. Cùmquè hujusmodi absurda ex eo plerumque proveniant, quod onera missarum supra vires suscipiantur, caveant omnes, & singuli Rectores, Superiores &c. ne onera, seù missas, tùm perpetuas, tùm temporales, tàm etiam manuales, quarum satisfactioni impares fuerint, quoquo modo suscipiant. Et novissimè confirmata pariter fuerunt à SS. D. N. die prima Decembris 1704.

30 Omisso enim, quòd eadem decreta declarata ab hac Sac. Congregatione, approbante eodem fa. me. Urbano VIII. fuerunt, ut non procedant in rigore literæ, & absolutè, ibi: Ad 11. respondit, non prohibere absolutè, ac propterea, et si oneribus jam susceptis non satisfecerint, posse tamen nova etiam onera suscipere missarum celebrandarum, dummodò infra modicum tempus possint omnibus satisfacere, quod repetitum fuit in dicta confirmatione fa. me. Innoc. XII. ibi: Quorum implemento si moraliter, & intrà præscriptum, seù breve tempus, satisfacere non posse &c.

31 Circa quod modicum tempus determinandum Doctores nullatenùs sunt concordes; Aliqui enim, rem confusè, & generaliter pertractantes, ut facit Peyrin. de Privil. Regular. tom. 3. ad Constit. 9. Urbani VIII. fol. 385. illud liberalitate maxima extendunt ad tres annos. Alii illud restringunt ad duos menses, in specie reprobantes eundem Peyrinum, ut sunt Dian. coordinat. tom. 2. tit. 1. de Celebrat. miss. resolut. 48. num 5. Garz. in Summ. quæst. moral. tract. 3. difficul. 10. sub num. 8. Pellizzar. in Manual. Regular. tom. 1. tract. 5. cap. 9. sect. 3. num. 27 Lezan. tom. 4 Oper. moral. verb. Missa num. 39. P. Maur. in Oper Theolog. tom. 3. lib. 12. quæst. 218. sub num. 15. Alii octo dies, ut est Thesaur. in Prax part. 2. verb. Missarum onera in fine; Alii demùm, & quidem meliùs, atque solidiùs, distinguentes motiva generalia demandandi missarum celebrationem, à particulari urgentia, ac individuali necessitate, putà ob infirmi salutem, amici excarcerationem, liberationem ab aliquo alio eminenti periculo, exgr. proximi partus mulieris, vel similibus particularibus indigentiis, asserunt, spectandam in hac parte esse rationabilem voluntatem offerentis eleemosynam ut sunt Dicastill. de Sacram. tom. 1. tract. 5. disput. 4. num. 399. Tamburin. in Method. celebr. Miss. lib. 3. cap. 1. § 9. num. 4. & 7. Gobat. in Theolog. experim. tract. 3 de Sacrif. miss. tit. Quo stipendio sacrificandum, sea cas. 17. sub num. 597. Pellizzar. in Manual. Regular. tract. 5. cap. 9 sect. 3. num. 27 ibi Nisi missa petatur pro aliqua insigni necessitate, judicio prudentis non patiente moram, & Avers. de Sacrif. miss. quæst. 11. sect. 18. vers. Quinto fol. mihi 308. ibi Sed advertendum est, pro urgentia, rerum posse contingere, ut si quis hoc mane petat missam prolite, ea die decidenda, pro infirmo ægrotante, vel periclitante, & similibus, itaut præter gravem culpam dilationis, teneatur Sacerdos restituere stipendium, transacta jam indigentia.

32 Strictè, & breviter objecto respondentes, dicimus, eadem decreta nullatenus obstare, quia illa pro certo supponunt, onus fuisse injunctum certis, & determinatis Ecclesiis, seù Altaribus, & proindè præsupponunt moralem impossibilitatem, seù impotentiam adimplendi nova onera, ex eo resultantem, quòd Ecclesiarum Ministri, & Rectores vellnt in eorum Ecclesiis, in quibus antiqua onera juxtà illorum præcisam, & innegabilem obligationem satisfacta adhuc non sunt, nova respective adimplere, idque post longum tempus, ut clarum est ex contextu, & integra lectura dictorum generalium decretorum, & signanter ex illis anni 1625. §. 1. ibi Cùm sæpè contingat in quibusdam Ecclesiis (notentur verba hæc, In quibusdam Ecclesiis) tàm magnum missarum celebrandarum numerum, ex variis defunctorum relictis, aut piorum eleemosynis, impositum esse, ut illis pro singulis diebus præscriptis nequeat satisfieri. Quæ impotentia in terminis nostri dubii nullatenùs verificatur, quia supponimus, quod Ecclesiæ designatæ nullatenus sint, quodque Rectores, & Ministri illarum Ecclesiarum, in quibus relictæ fuerunt eleemosynæ, effectivè vellnt novis oneribus intra breve tempus satisfacere, eademque satisfactio, uti facta ab aliis Sacerdotibus, in eorum locum subrogatis, perindè haberi debet, ac si ab illis facta esset, juxta notam regulam, quòd qui per alium facit, per se ipsum facere videtur, de qua, omissis generalibus, in nostris terminis benè Piasec. in Prax. par. 2. cap. 3. num. 32. Pellizzar. in Manual Regular. tractat. 5. cap. 9. sect. 4. num. 116. Bonacin. Oper. moral. tom. 1. tit. de Sacram. Euchar. disp. 4. quæst. ultim. punct. 7. §. 1. num. 5. Gonzal. ad Regulam 8. Cancell. glos. 5. num. 77. & Pac. Jord. var. resolut. tom. 1. lib. 4. tit. 1. de Sacrificio missæ num. 563.

33 Comprobantur hæc ex eisdem decretis generalibus, in quibus dicitur: Ac similiter omne damnabile lucrum ab Ecclesia removere volens, prohibet Sacerdoti, qui missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat, & clariùs in dubio 10. ibi: An Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna, major solita, pro celebratione missæ, debeant dare eandem integram eleemosynam iis, quibus missas celebrandas committunt, an verò satis sit, ut dent celebrantibus eleemosynam consuetam. Ad 10. Debere absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

34 Si enim permissum non esset manuales missas, cum certa eleemosyna susceptas, alteri simpliciter celebrandas committere, inanes, frustratoriæ, & de subjecto non supponente dicerentur hujusmodi feriæ, replicatæ, & celebres resolutiones hujus Sacræ Congregationis, canonizatæ etiam à fa. me. Alex. VII. in propositione 9. quam damnavit die 24. Septembris 1665. & uniformi calamo sequutæ ab omnibus Doctoribus, de materia tractantibus, per extensum impressis a Ricc. in Praxi par 4. resolut. 105. post num. 4. Barthelom. a S. Fausto in tract. de Suffrag. post quæst. 91. Barbos. ad Conc. sess 25 de Reform. cap. 4 à num. 14. & de Potest. Episc. par. 2. alleg. 29. a num. 16. & 10. 3. tit. Constitutiones Pontificiæ, & decreta fol. mihi 51. Nicol. lib 3. Instit. Canon. post tit. 41. de Celebrat Missar. Brugnol. in Specul. Clericor. tit. de Sacrific. Miss. post cap. 13. Card. de Lug. de Sacram Eucharist. disp. 21. sect. 1. à num. 42. Novar. in Summ Bullar. comment. 81. a num. 1 Pat. Jordan. tom. 1. variar. resolut. lib. 4. tit. 1. a num. 515. Gobat. in Theolog. experiment. tract. 3. cas. 16. a nu. 518. Tambur. in Method celebrand. missas lib. 3 c. 1. a num. 7. Pignat. consult. 58. tom. 1. & Matthеucc. in Officiul. Cur. Eccles. cap. 10. a num. 10.

35 Ultra quòd vix potest clarior adduci probatio ad demonstrandum, hoc esse permissum à dictis decretis generalibus, quàm verba illa: Debere absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse, ut in responsione ad 10. Eo igitur ipso, quòd integra eleemosyna traditur Sacerdoti celebranti, res videtur plana ad terminos dictorum decretorum generalium, ut de se patet, & faciunt animadversa per Gonet. in Clyp. Theolog. Thomist. to 5. disp. 11. de Sacrif. Miss. art. 6. n. 12.

36 Absque ulla difficultate, ex quo in tantùm in eisdem decretis generalibus, confirmatis à dictis tribus Summi Pontificibus Urbano VIII. Innocentio XII. & SS D. N. nec non in successivis resolutionibus hujus Sacr. Congreg., processum fuit, & meritò proceditur cum illo rigore, ut nova manualium missarum onera nullatenus suscipiantur ab iis, qui antiquis non satisfecerunt: Ne fideles frustrentur, ut dicitur in illis anni 1625. Atque Defunctorum animabus integra, & prompta præstentur suffragia, juxtà præcisa verba illarum anni 1697. & generaliter observat Marcant. in Tribunal. Sacram. tom. 1. tractat. 1. lib. 4. quæst. 2. resolut. 5. vers. Colligo, ibi Ne piæ defunctorum, vel Fundatorum voluntates, & legata defraudentur; Quæ inconvenientia nullatenus verificari possunt, admissa facultate subrogandi quascunque Ecclesias, loco illarum, in quibus fuerunt relictæ eleemosynæ pro missis manualibus, quia hoc modo, nec fideles frustrantur eorum pio desiderio, nec defunctorum animabus differtur integra, & prompta suffragiorum præstatio, Et quod magis est, atque summopere considerandum videtur, hac via tolluntur etiam prætextus illi recurrendi ad Congregat. Rev. Fabricæ ad extorquendas compositiones sub insubsistentibus motivis pro missarum oneribus, nullatenus adimpletis, ad quæ inconvenientia evitanda principaliter, & primariò emanarunt dictæ resolutiones hujus Sacræ Congreg. anni 1697. ut videre est in §. Cùmque hujusmodi.

37 Observantes hìc, quòd quamvis ex laodabili solito, & inconcussa praxi dictæ Sac. Congreg. Rev. Fabricæ apponi soleat in compositionibus clausula illa Dummodo malitiosè non omiserint animo habendi compositionem, aliàs gratia

nullo

nullo modo suffragetur, difficultas in eo residet, quod circa dictum animum haberi non possunt claræ, & concludentes probationes, sed standum est assertioni supplicantium, ut cuilibet notum est.

38 In eisdem quoque terminis designationis certæ Ecclesiæ, & specificationis altaris loquuntur, & interpretari debent resolutiones hujus Sacræ Congr. in quibus demandarum fuit, desistendum esse à receptione aliarum missarum, donec satisfiat antiquæ obligationi; Procedunt enim cum eodem supposito, quod missarum celebratio injuncta sit in certa Ecclesia, vel determinato altari, ut signanter recognosci potest ex *Nullius* 15. *Maii* 1631. *lib.* 14. *Decret. fol.* 404. *& in Materanen.* 23. *Novembris ejusdem anni* 1631. *Lib.* 14. *Decret. fol.* 536. quas sequutus fui *in meis Institut. Crimin. lib.* 2. *tit.* 10. §. 2 *num.* 109. & addo aliam in una *Regularium* 17. *Augusti* 1647. *Libr* 18. *Decretor. fol.* 393.

39 Nec replicetur, easdem declarationes, & decreta intelligenda esse de eleemosynis, datis pro missis manualibus, quæ per alios Sacerdotes celebrari debent in illis Ecclesiis, in quibus relictæ fuerunt, non autem pro illis celebrandis in aliis diversis, & distinctis Ecclesiis.

40 Quia, hoc admisso, in necessariam sequitur consequentiam, easdem declarationes, & decreta non comprehendere nostra dubia, ex quo in illis supponitur, quod onus missarum injunctum sit absque designatione Ecclesiarum, in quibus celebrari debent.

41 Quod comprobat subsecuta observantia, dum mihi constanter supponitur, quod ferè in omnibus Ecclesiis Urbis practicata in præteritum fuerit, ac de præsenti practicetur subrogatio aliarum Ecclesiarum, sive in eadem Urbe, sive extra illa, pro adimplemento illarum missarum manualium, quæ relictæ fuerunt absque designatione Ecclesiarum, vel specificatione altarium. Observantia autem primum occupat locum in interpretandis Apostolicis Constitutionibus, & decretis, ut in specie probat *R. P. D. Fattinel. resp.* 43. *num.* 12. *& resp.* 112. *num.* 3. & firmavit *Rota in Bonon. Sportulatum* 22. *Junii* 1693. §. *Quæ clariorem car. Reverendiss. Molines*, *& in Romana Clericatus Beneficiatus S. Petri* 3. *Decemb.* 1696. §. *Quod talis coram Eminentiss. Priolo*. Talemque observantiam in præcisis terminis adimplementi onerum missarum magnifecit *Pasqualig. de Sacrific. nov. leg. quæst.* 996. *num* 4. & novissimè admisit hæc *Sac. Congr. in Recineten. Celebrat. Missar.* 7. *Julii* 1708. *Lib.* 58. *Decret fol* 443 *à tergo*, *& in Romana* 18. *Augusti ejusd anni Lib.* 58 *Decr. fol.* 502.

42 Comprobatur ulterius eadem intelligentia ex resolutione dubii septimi, in quo dictum fuit permittendum non esse, ut Ecclesiæ, & Loca pia, seu illorum Administratores ex missarum eleemosynis ullam portionem retineant, ratione expensarum, quas subeant in missarum celebratione: Quod manibus palpare facit, Sac. Congr. fuisse loquutam, cum supposito, quod missæ celebrari debeant in illa Ecclesia, in qua missarum eleemosyna relicta fuit, qui non sunt termini nostri dubii.

43 Eo autem libentiùs, & faciliùs in hanc inclino benigniorem opinionem, quia, ut dixi, & ad opportunitatem repeto, per illam facilis sternitur via promptæ executioni demandandi pias disponentium voluntates, & ex alia parte omnis clara clauditur altera exaggerandi impossibilitatem adimplendi missarum onera, dum in substantia mens, & intentio hujus Sac Congreg. in dd. replicatis decretis generalibus, à tribus Summis Pontificibus, ut supra vidimus, specificè confirmatis, non alia fuit, quàm tollere omnes prætextus, & moras, impedientes promptam executionem piarum dispositionum ut videre est in illis anni 1625. §. 1. incipien. *Cùm sæpè contingat*, ibi *Indeque fiat*, *ut depereant piæ testantium voluntates*, *obstricta Benefactorum fides violetur*, *defunctorum animæ suffragiis priventur*, *Ecclesiis debitus subtrahatur cultus*, *ac Christifideles*, *gravi scandalo affecti*, *plerumque à similibus charitatis operibus retrahantur*. Et in aliis anni 1697. incipien *Cùmque hujusmodi*, & longè clariùs in antecedenti §. 24 ibi *Cupiens &c. pro viribus &c. opportunè providere*, *ut*, *sublatis fraudibus*, *ac emendata negligentia*, *piæ disponentium*, *seu benefactorum voluntati fides illibata servetur*, *defunctorum animabus integra*, *& prompta præstentur suffragia*.

44 Ubi enim agitur [sunt verba *Rot in dec.* 113. *num* 3. *& 4. coram Ottobon.*) *de suffragio animæ Testatoris*, *illa præferri*, *ac verisimilior censeri debet ejus voluntatis interpretatio*, *qua pleniùs providetur illius saluti*. Atque applicari videntur ea, quæ in proximis terminis notant *Marchin. de Sacr. Ord. tract.* 3. *quæst.* 2. *cap.* 24. *sub nu.* 5. his verbis, *Doctores uno ore gregatim asserunt*, *melius esse alibi*, *quàm nullibi celebrare*, *atque sic interpretandam Testatoris voluntatem Pellizar. in Manual: Regular. tract.* 5 *cap* 9 *sect* 4. *num.* 127. ibi *Rationabiliter censetur voluisse obligare ad id*, *quod sibi utilius est*, *Francisc. de Lug. de Sacram. lib.* 5. *de Miss. cap.* 11. *quæst.* 5. *num.* 50 ibi *Testator præsumitur voluisse*, *quod utilius sibi foret*, *& Card. Joan. de Lug. de Euchar. disput.* 21. *sect.* 2. *num.* 42. ibi *Testator potius præsumitur voluisse obligare ad id*, *quod sibi erat utilius*.

Posita ea his negativa resolutione primæ partis primi dubii, nulla remanet necessitas immorandi in discussione secundi. 45

Cujus nihilominus affirmativa resolutio in casu respons: 46 negativæ quoad primam partem primi dubii, inferri videtur ea animadversis *supra num.* 8. quia deficientia Sacerdotum reputari solet justa causa indulgendi, ut missæ celebrari possint in Ecclesia, diversa ab illa, in qua relictæ fuerunt, juxta animadversa per *Abb. cons.* 49 *in fine lib.* 2. & firmata per *Rot. dec.* 1486. *num* 9. *& seqq* & signanter *num* 11. *coram Coccin* ibi *Sed quando non possint celebrari propter penuriam Sacerdotum*, *in quacumque Ecclesia possunt celebrari*, *quia loca non sanctificant*, *sed merita*.

Limitando tamen talem indulgentiam, vel ad determinatum tempus, ut practicavit hæc *Sacr. Congr. in Romana* 1. *Sept.* 1708. pro PP. S. Laurentii in Lucina, his verbis: *Ad triennium arbitrio Eminentiss. Protectoris pro missis*, *non affixis certis Altaribus*; Vel illam indefinitè concedendo, usquequo scilicet duret talis penuria Sacerdotum: Semper tamen cum illa conditione, ut interim ab illa Ecclesia, in qua celebrari non possunt, ut supra, missæ ob Sacerdotum penuriam, non recipiantur alia onera perpetua, quam apposuit hæc *Sac. Cong in d. Romana* 1. *Dec.* 1708. 47

Et hæc pro meo sensu, judicio saniori semper salvo. 48

De mandato ejusdem Sacr. Congregat Concilii egregiè de more scripsit etiam Illustriss. & Reverendiss. D. meus Prosper de Lambertinis, Sacræ Consistorialis Aulæ Advocatus, Fideique Promotor, Vir literis, nobilitate, ingenuitate, & probitate insignis, illiusque Discursus pro Veritate, impressus fuit post meum *Tractatum de Livellis in Append. à fol.* 33. in quo in eadem pariter fuit opinione; Cæterum relata causa in Sacr. Congreg. Concilii, habita die 16. Martii 1709. eadem Sac. Congreg. in eo fuit sensu, ut dubia tamquam omnis generalia congruè definiri nequeant unica declaratione, seu responsio, adaptabili diversis defunctorum dispositionibus, vel piorum Benefactorum largitionibus rescribendo proinde: *Dabitur resolutio in casibus particularibus*. 49

DISCEPTATIO VI.

Januen. Præcedentiarum.

PRO

Collegiata Ecclesia Sanctæ Mariæ Vincarum Genuæ,

CUM

Collegiata Ecclesia SS. Fabiani, & Sebastiani ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM

Ex quibus constare dicatur de Collegialitate alicujus Ecclesiæ cum qualitate insignitatis: Quando illius Canonici capitulariter, unà cum illorum Præposito accedere possint Processionibus; Et an præcedentiam habeant in concursu Parochorum urbanorum.

1 ANtiquissima in Civitate Genuæ controversia viguit inter Ecclesiasticos super jure præcedendi in processionibus, aliisque functionibus Ecclesiasticis, adeout ad illam dirimendam, nedum opus fuerit, ut de anno 149[illegible] Vicarius Generalis tunc temporis Archiepiscopi promulgaret sententiam, respicientem omnes, & singulos dictos Ecclesiasticos, qua præcepit, ut unaquæque Ecclesia cum proprio Clero sub propriæ Crucis vexillo incederet in processionibus, & aliis functionibus, digniorem locum assignando

Clero

Clero Metropolitanæ Ecclesiæ, sequentem Cleris Collegiatarum Ecclesiarum, & ultimum Rectoribus, Curatis, & Prioribus Ecclesiarum Parochialium, cum hoc, quod hi omnes uno ordine insimul incedere deberent post prænominatas Ecclesias Metropolitanam, & Collegiatas; Verùm etiam pro majori firmitate necesse fuit hujusmodi sententiæ confirmationem obtinere à Sancta Sede, mediante Breve, seu Bulla sa. mem. Alex. Sexti sub die 4. Junii ejusdem anni 1496.

Non obstante autem dicta sententia, ut supra, Apostolica authoritate cum clausula sublata, & decreto irritante confirmata, occasione discordiæ ortæ inter Præpositum Ecclesiæ Collegiatæ Sanctæ Mariæ Vinearum, prætendentem
2 tem curam animarum, & jus Parochialitatis ad ipsum independenter spectare, & illius Canonicos, jus d. Parochialitatis penes totum Capitulum residere autumantes, ordo incedendi in processionibus in eadem sententia præscriptus interruptus fuit; Cum enim prædictus Præpositus (semper tamen renuentibus Canonicis) insimul cum aliis Parochis incederet, a cætu Parochorum (Canonicis incedentibus absque prima Dignitate, & sic non capitulariter, & absque capite) impugnata fuit præcedentia, & signanter in generali processione, peracta in fine Synodus Diœcesanæ, celebratæ de anno 1684. Quamobrem in judicum re deducta, & sequenti anno 1685. controversia ad hanc Sacr. Rituum Congregationem devoluta, propositisque per Eminentissi-
3 mum D. Card. Pamphilium, tunc Ponentem die 2. Junii ejusdem anni, dd. tribus dubiis, rescriptum fuit *Ad Sac. Congregat. Concilii, & videatur, an constet de Collegialitate*: In nova autem propositione die 28. Julii d. anni, prævio recessu à dicto rescripto, demandata fuit propositio causæ in hac Sac. Congregat.

Cumque ad normam hujus rescripti die 24. Novembris dicti anni dubia prædicta proposita fuerint, quia ex parte RR. Parochorum impugnabantur documenta, in quibus fundata erat probatio Collegialitatis Ecclesiæ S. Mariæ Vinearum,
4 & prætendebatur immemorabilis consuetudo dictam Collegiatam præcedendi, placuit huic Sac. Congreg. utrique Parti remissoriam concedere, cujus vigore, compulsatis dictis documentis, & compilato Processu, citatis in omnibus supradictis actis Parochis, illoque ad hanc Sacram Congreg. deinde remisso, Causa siluit, tam ex parte Parochorum, eorum malum jus agnoscentium, quàm ex parte Canonicorum, qui non valentes inducere eorum Præpositum; & primam Dignitatem ad insimul cum ipsis capitulariter incedendum in Processionibus, ob dissidia inter ipsos circa Jus Parochialitatis, jam prius exorta, & tunc temporis vigentia, dubitantesque, quod si non incederent capitulariter præcedentiam habere non possent, ab ulteriori litigio, & accessu ad processiones se abstinuerunt, ita permittentibus, seu tollerantibus Reverendiss. Archiepiscopis pro tempore ad evitenda majora scandala.

In hoc rerum statu alia nova controversia pariter super jure præcedendi orta fuit inter præfatos Parochos, & Ecclesiam SS. Fabiani, & Sebastiani, ac S. Mariæ de Carignano in
5 Collegiatam, ut prætenditur erectam de anno 1671. vigore Indulti sa. me. Gregorii XIII. anno 1583. concessi descendentibus à nobili D Bandinello Saulio de erigenda præfata Ecclesia in Collegiatam postquam à dictis descendentibus constructa esset, in qua controversia cùm Eminentissimus Archiepiscopus per ejus decretum ordinaverit, *quod post Cathedralem incederet Collegiata S. Mariæ de Carignano, ex quo Collegiata S. Mariæ Vinearum non est solita collegialiter intervenire*, hæc quoque controversia devoluta fuit de anno 1694. ad hanc Sac. Congregationem, eaque proposita sub die 4. Septembris dicti anni rescriptum fuit, quod pro parte Ecclesiæ de Carignano exhiberetur Breve erectionis in Collegiata in forma probanti, & RR. Parochis denuò concessa fuit remissoria ad probandam assertam immemorabilem, nul-
6 laque per dictos Parochos facta probatione prætensæ immemorabilis, & reproposita Causa die 24. Novembris 1696. resolutum fuit *Præcedentiam deberi Collegiatæ super Parochos*.

Adversus quam resolutionem, obtenta sub die 19. Januarii 1697. per Parochos nova audientia, ac iterum proposita Causa per Emin. D. Cardinalem Barberinum, suffectum in locum Eminentissimi Pamphilii, sub die 7. Februarii 1699. citatis quoque Canonicis S. Mariæ Vinearum, dene-
7 gata fuit antedictis Parochis remissoria, quam postulabant, & dictum, ut proponeretur causa inter Parochos, & Canonicos Carignani, ac etiam alia causa inter dictos Parochos & Collegiatam Vinearum super præcedentia, & collegia-
collegialitate, quæ quidem Remissoria fuit postea die 11. Jul. 8
ejusdem anni 1699. Parochis concessa, expedienda tamen intra mensem, & cum termino trium mensium ad complendum esamen, non retardata propositione causæ super collegialitate Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Vinearum, ac successivè Sacra Congregatio die 12. Septembris 1700. inter Parochos, & Ecclesiam Carignani stetit in decisis sub die 24. Novembris 1694. idest pro præcedentia favore Ecclesiæ Carignani, & postremò Parochis novam audientiam concessit, non retardata executione d. decreti.

Quamvis autem Ecclesia de Carignano pro se favorabilem resolutionem, & quidem exequibilem contra Parochos haberet, attamen distulit ea uti, tum ob prætensionem præ- 9
cedendi quoque nostram Insignem Collegiatam Vinearum, tum ob ei ab Ecclesia Cathedrali impugnatam delationem habitus similis illi, quo ipsa Cathedralis utitur; Sed absoluto per viam judiciariam hujusmodi litigio super delatione habitus favore Ecclesiæ Cathedralis, & impetrato ab Ecclesia de Carignano per viam gratiæ speciali privilegio utendi habitu prædicto, cepit ad Processiones accedere, & prætendere præcedentiam, nedùm contra Parochos, contra quos favorabilem resolutionem habet, sed etiam supra nostram Collegiatam S. Mariæ Vinearum antiquiorem, & insigniorem, qua de re in Civitate Genuæ irrepsit abusus, quod multi ex Parochis, & Canonicis Collegiatæ Vinearum ad Processiones non accedebant.

Ad tollendum igitur hujusmodi abusum, modernus Eminentissimus Archiepiscopus edictum publicavit, quo præcepit omnibus Ecclesiasticis, ut intrà terminum quindecim dierum eorum jura circa præcedentiam coram ipso deducerent, ad effectum postea providendi. Quare pro parte Parocho- 10
rum, præsentata quadam Scriptura super prætensa consuetudine immemorabili, & pro parte Ecclesiæ de Carignano exhibita favorabili resolutione contra Parochos reportata, vigore cujus prætendebat præcedentiam, etiam contra Collegiatam Vinearum, & pro parte tandem Collegiatæ Vinearum allegata pendentia litis super jure præcedendi in hac Sacra Congregatione, placuit nihilominus eidem Eminentissimo D. Archiepiscopo pronunciare, causam remittendam esse ad eandem Sac. Congregationem, & interim per modum provisionis, & citrà præjudicium jurium Partium, necnon usque ad jus cognitum, mandavit, in Processionibus dictam Ecclesiam de Carignano incedere debere immediatè ante Ecclesiam Cathedralem, & attento ultimo statu Parochos debere incedere immediatè ante d. Ecclesiam de Carignano, nostram verò Collegiatam Vinearum ante Parochos.

Verùm quia hæc provisio jura prædictæ nostræ Collegiatæ S. Mariæ Vinearum summopere lædit, dum illius Canonici, qui prius ad Processiones non accedebant, nunc ince- 11
dere coguntur, & quidem in loco minùs digno, & sic præcedentiam cedere, nedùm Parochis minus dignis, sed etiam Ecclesiæ de Carignano, vel nullo modo Collegiatæ, vel si Collegiatæ nullatenus Insigni, & moderniori; Hinc propterea supradicti Canonici Collegiatæ Ecclesiæ S. Mariæ Vinearum, reportata ab eorum moderno Præposito declaratione, quod ipse intendit accedere ad Processiones, & alias Ecclesiasticas functiones capitulariter cum ejus Canonicis, volentes jura eorum Insignis Collegiatæ tueri, tam adversus Parochos urbanos, quàm adversus Ecclesiam de Carignano, Causam, coram hac Sacra Congregatione pendentem, reassumpserunt, concordatisque tribus dubiis, in hodierna audientia humillimè supplicant pro illorum favorabili resolutione, quam obtinere non desperant ex inalterabili justitia EE. PP.

Pro affirmativa resolutione primæ partis primi dubii, in quo quæritur, *An constet de Collegialitate cum qualitate insignitatis Ecclesiæ S. Mariæ Vinearum Genuæ*, præmitto, 12
cum D. m. Adv. Piton. discept. 8. num. 9. conclusionem infallibilem (sunt ejus verba) *quod duobus modis potest Collegialitas legitimè probari; vel per Bullam erectionis, vel per signa, argumenta, & conjecturas, dictam Collegialitatem inferentes*, juxta originalem dictum Canonistarum Patris *Innoc. in cap. Postulasti sub num. 1.* ibique *Fagnan. num. 5. de Jurepatron.* & concordant adducti *per Rot. in dec. 87 la a. num. 6. & 7. cor Merlin. & dec. 85. num. 11. apud Urceol. de Transact. & dec. 469. nu. 16 par. 19 rec. & in Mediolanen. Præposituræ 19 Junii 1690. §. Neque cor. Reverendiss. Molines.*

Præmitto secundò, quod ad dictum effectum non est ne- 13
cesse, ut copulativè verificentur, & unitim concurrant omnes conjecturæ, quæ à Doctoribus in hac parte considerari solent, sed sufficit, aliquas adesse, ex quibus Collegialitas

argui

argui possit, & verisimilis reddi, ut prosequitur *idem D. m.*
Adv. Piton. ubi supra, juxta opinionem *Zabarell. in Clem. 2.*
num. 10. vers. Non tamen putes de Ætat. & qualit. quem se-
quuntur *Fagnan. in dicto cap. Postulasti num. 5. de Jurepa-*
tron. Decian cons. 6 num 9. lib. 2. Corrad. in Prax. Benefic.
lib. 2. cap. 9. num. 28. Barbos. de Canon. cap. 2. num. 9. & 16. Pac.
Jordan. var. lucubr. tom. 2. lib. 7. tit. 5. num 11. R. P. D. Petra ad
Constitut. Apostolic tom. 3. fol. 70. num. 16. Rot. dec. 85. num 14.
apud Urceol. de Transact. & dec. 960. num. 2. cor. Penia, & dec.
292. num. 12. par 4. tom. 2. & dec. 234 num. 4 par. 16. & dec. 469.
num. 22 par. 19. recen. & in Mediolanen. Prælaturæ 19. Junii
1690 *§. Neque cor. Reverendiss. Molines.*
Præmitto tertiò, quod eædem conjecturæ, & argumenta
14 non sunt sigillatim expendenda, & seorsim criticanda, sed
unitim præ oculis habenda, cum regula, *ut singula, quæ*
non prosunt &c. de qua generaliter *Ruin cons. 83. num. 10.*
Menoch. cons. 856. num. 8. & seqq. & Rot cor. Zarat. dec. 39 nu 9.
& cor Emer. jun. dec. 327. num. 7. Et in nostris præcisis termi-
nis, benè *Card. de Luc. de Præemin. disc. 8. sub num. 11. &*
disc. 51. num 3. R. P. D. Petra ad Constit. Apostolic. tom. 3. fol.
69. num. 23. & Rot decis. 29. numer. 3. vers. Cæterùm par. 2.
divers.
His præmissis, tot, tantæque conjecturæ in nostro casu
15 concurrunt, ut intellectum ferè cogant ad affirmandam qua-
litatem Collegialitatis respectu nostræ Ecclesiæ, quæ ad
sensum, & verba *Tonduti lib. 2. quæst. benefic. par. 2. cap. 1.*
num. 4. nihil aliud est, nisi Ecclesia illa, in qua adest multi-
tudo personarum, unum corpus constituentium; Et prose-
quendo ordinem nostri Summarii circa existentiam, & effi-
caciam dictarum conjecturarum.
I. Loco se offert Breve san. mem. Gregorii IX. sub datum
14. Octobris 1233. directum Præposito, & Canonicis S.
Mariæ de Vineis, quo mediante approbata fuit, & confir-
16 mata præfixio numeri Canonicorum nostræ Ecclesiæ; Ex
quo collegialitas concludenter probata dicitur, per ea, quæ
notant adducti *per Tondut. quæst. benefic. par. 1. cap. 2. §. 2.*
num. 1 & sequentib & per Rot. cor. Ottbobon. dec. 240. num.
13. & sequentib.
II. Adducimus Bullas Summorum Pontificum Innocen-
tii III. anni 1213. Gregorii XIII anni 1581 Urbani VIII.
anni 1627. Alexandri VII anni 1661. & Innocentii XI. anni
1686. in quibus nostra Ecclesia semper denominata fuit Col-
legiata, quas enunciativas, uti prolatas ab eis qui Colle-
giatam constituere possunt, magni faciunt *Capon. discept.*
288. num. 12. ibi *An enunciativæ antiquæ probent Collegia-*
17 *tam; Respondeo, si essent enunciativæ, à Papa prolatæ,*
qui potest Collegiatam facere, rectè probationem inducerent
&c Gen. de Verb. enunciat. lib 2. par 2 num. 1 & seqq. Pasqua-
lig. de Sacrif. nov leg quæst. 884. num. 3. in fine, & Rot. coram
Ottbobon. decis. 240. num. 12. & in Mediolanen. Præpositu-
ræ 19 Junii 1690. §. Ex antiquissimis coram Reverendissi-
mo Molines,
III. Concurrunt visitationes nostræ Ecclesiæ, factæ ab
Archiepiscopis Januensibus, cum dicta enunciativa colle-
gialitatis, de quarum efficacia, ea adducta ratione, quod
Ordinarii perfectè sciunt statum Ecclesiarum, sibi subjecta-
18 rum, latè discurrunt *Fagnan in cap. Postulasti num. 14. de*
Jurepatron. Card. de Luc. de Præemin. disc 51. num. 6. R. P. D.
Petra ad Constit. Apost. tom. 3. fol. 72. & 34. & Rot. dec 482.
num 3. cor. Ludovis. & dec 87. in 2. n. 13. cor. Merlin. & dec 85.
eod. num. apud Urceol de Transact & dec. 234. num. 15. par. 16.
& dec. 469. num. 18. par. 16 recen & in Comen. Canonicatus 8.
Februarii 1704. § Visa fuit cor. Illustriss. Scotto Urbis Gub &
in Matheranen. Archipresbyteratus 27. Jun. 1707. §. Colle-
gialitas cor. Kaunitz.
IV. Antiquissimæ sententiæ, ab eisdem Ordinariis pro
tempore ser. sec latæ, in quibus nostra Ecclesia, uti Colle-
giata nuncupata fuit, & canonizata, signanter annis 1227.
1228. 1232. 1356. 1388 1384. 1578 & 1560. quas ad nostrum
19 effectum considerant *Fagnan. in cap. Postulasti num. 17. de*
Jurepatron. & Rot. in dec. 85. num. 12. apud Urceol. de Trans.
& dec. 469. num. 16. par. 19 rec.
V. Eædem enunciativæ leguntur pariter in Synodis, pro
tempore factis ab Archiepiscopis Januensibus, Typisque
20 impressis, signanter in illa Cardinalis Saulii anni 1588. In
alia Archiepiscopi Spinulæ anni 1604. Et in alia Archiepis-
21 copi de Marinis anno 1619 de quibus *Corrad in Prax. Benef.*
lib 2 cap. 9 num. 27. Rot dec. 85 num. 18 apud Urceol. de Trans.
& cor. Mantic. dec. 175. num. 1. & cor. Ottbob. dec 240. num. 13.
vers In Synodis.
VI. Relationes Status Ecclesiarum Civitatis, & Dioece-
sis Januen. occasione visitationis Sacrorum Liminum, cum
eisdem replicatis enunciativis, *Admodùm enim* (sunt verba
Rot in dec. 14 num. 17 cor R. P. D. Ansaldo) attendendæ sunt
consimiles relationes &c. Et, generaliter loquendo, concor- 22
dant *Fagnan. in cap. Ego N. Episcopus num. 1. & plurib.*
seqq. & signanter num. 71. de Jurejur. Bertacch. vot. dec. 100.
num. 16. Rot. dec 685. num 9. cor. Cerro, & in Bituntina Juris-
patron 20 Novembris 1705. §. Nec dicti cor. Eminentiss. Priol.
& in Herbipolen Monasterii 10. Junii 1707. §. Constare cor.
Caffarello; Et in punctualibus terminis nostri casus egregiè,
& solidè discurrit eadem *Sac. Rota in dec. 233. num. 16. & 17.*
par. 16. recen.
VII. Innumera Instrumenta, aliique actus Capitulares,
semper facti à Canonicis nostræ Ecclesiæ, cum dicta qua-
litate, & denominatione Collegiatæ, ex quibus possent Vo-
lumina adduci; Aliquæ tamen particulæ gratia brevitatis ex
45. Instrumentis adducuntur *in Summ.* incipien. ab annis
1213. 1264. 1261. 1264. 1313. 1316. 1325. 1358. 1365.
1400. 1433. 1442. 1463. 1467. 1487. 1494 1508 1530.
1539. 1577. 1589 1608. 1637. 1670. 1682. egregiè *Fagn.* 23
in cap. Postulasti num. 14. de Jurepatron. ibi: *Primò enim id*
colligitur ex Instrumentis antiquissimis, Sac. Congreg. exhibi-
tis, quorum nonnulla excedunt ducentos, & trecentos annos
(quingentos absque ulla exaggeratione possumus addere in no-
stro casu) *quæ Ecclesiam hanc Collegiatam nominant, & cum*
versemur in antiquissimis, licet enunciativè loquantur, pro-
bant saltem præsumptivè &c & Rot dec 85. num. 9. vers. Ju-
stitiæ apud Urceol. de Transact. & in Mediolanen. Præpositu-
ræ 9. Junii 1690. §. Secundo ex convocationibus cor. Reve-
rendiss. Molines.
VIII. Docemus de sigillo nostri Capituli, cum sequenti
inscriptione: *Capitulum Collegiatæ B. Mariæ Vinearum,*
quòd ad collegialitatem probandam in terminis expendunt 24
Massobr. in Prax. concurs. prælud. 2 num. 2. Corrad. in Prax.
Benef. lib. 2. cap 9. num. 30. & seqq. Gavant. in Manual. verb.
Ecclesia Collegiata num. 1, Pasqualig. de Sacrif. nov leg quæst.
884 sub num. 5. Capon. discept. 227. num 7. Rot. coram Achill.
de Graff. decis. 20. num. 2. de Præben. & cor. Mantic. decis.
175. num. 1.
IX. Exhibemus receptiones Canonicorum, semper fa-
ctus cum assignatione stalli in Choro, & loci in Capitulo,
de quarum efficacia ad probandam Collegialitatem benè
Barbos. de Jur. Eccles. lib. 2. cap. 6. de Eccles. Collég num. 7.
Capon discept 288 sub num 6. Rot. cor. Pen. dec. 960 & dec. 1163. 25
versic. Tertium signum, & in rec. dec 405 num. 2. par. 4. tom. 1.
& dec 221 num 5 par. 6. & cor. Ottbobon dec. 240. num. 13. & seq.
& in d Mediolanen. Præpositura 9 Junii 1690 §. Quarto ex
possessione cor. Molines.
X. Deputationes Cappellanorum, factas per nostros Ca-
nonicos capitulariter congregatos, scientibus, & approban-
tibus Ordinariis pro tempore, juxtà animadversa *per Cor-* 26
rad. in Prax. Benefic. lib 2. cap. 9. num. 30 & plurib. seqq & Rot.
cor. Ottbob. dec. 240 num. 3. & seqq.
XI. Statuta nostræ Ecclesiæ, approbata ab Archiepisco-
pis Januæ, usque ab anno 1375. quæ esse manifestum si-
gnum; atque concludentem probationem Ecclesiæ Colle-
giatæ, uno ore advertunt *Adden ad Barat. dec. 455 sub num.* 27
5. vers. Item manifestum est signum Collegiatæ, quando Cano-
nici, seu Clerici in Ecclesia faciunt propria statuta, Barbos. de
Jur. Eccles lib. 2. cap. 6 num 11. Capon discept. 227. num 7. Lez-
zan. consult. 50. sub num. 107 tom. 4. Rot. cor. Pen. dec. 960. num. 9.
& cor. Mant. dec. 175 num. 1 vers item quia habet statuta propria,
& dec. 215 pariter sub num. 1. versic. Etiam.
XII. Idem comprobat univoca, & clara confessio Paro-
chorum Adversariorum in articulis, exhibitis *in Summ.* ubi
qualitates nostræ Ecclesiæ exactè describuntur, illaque ap-
pellatur Collegiata insignis, quam confessionem in nostris ter- 28
minis benè, & in terminis expendit *Fagnan. in cap Postulasti,*
num. 17. de Jurepatron. & meliùs *Rot in dec. 88. num 12. apud*
Urceol de Transact. & dec. 455. sub num. 1. cor. Barat. & dec.
469. num. 16 par. 19. rec. ibi: *Dictam judicialem declarationem*
Parochorum; in qua amplius dixerunt, quod est major, &
principalior omnibus aliis Ecclesiis
XIII. Solemne testimonium Vicarii Generalis Genuen-
sis, anno 1676 transmissum Serenissimo Episcopo Pader-
bonen. & Monasterien. omnia prædicta amplissimè compro-
bans, cui omnis fides in hac parte adhibenda est *ex allegatis* 29
supra num. 7. & addimus *Rot. in dec. 27. num. 4. & 15 par. 17.*
recent.
XIV. Usus Crucis Patriarcalis, quâ à tempore immemo-
rabili utuntur nostri Canonici, descriptæ, & delineatæ *in*
nostro Summ. per ea, quæ notat *Sebastian. Cæsar. de Eccles.* 30
Hierarch. par. 1. disput 4 §. 2. nu. 22. & seqq.

XV. Col-

XV. Collationes nostræ Præpositūræ, semper factæ à
Sede Apostolica, juxta naturam similium primarum Digni-
tatum in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, quas pro
univoco signo Collegialitatis Ecclesiarum considerant *Card.*
31 *de Luca de Præemin. disc. 8. num.11. vers. Applicando*, ubi,
quod univŏcum, maximumque argumentum Collegiatæ est
quando prima Dignitas confertur à Sede Apostolica, *R.P.D.
Petra ad Constit. Apostol tom.3. fol.62. num. 6. & seqq. & Rot.
dec.234. num.2. par.16. rec. & cor. Ottbobon. dec. 240. num.20.
& seqq.*
XVI. Concurrunt pariter deputatio Syndici, Arca com-
munis, Congregationes Canonicorum ad sonum Campa-
næ, ex quibus, unitis cum prædictis aliis argumentis, &
conjecturis, magnum Collegialitatis adminiculum desumunt
Authores illi, quos referunt, & sequuntur *Decian. cons. 6.
num.2. lib.1. Alex. cons.75. num.7. lib.4. Adden. ad Barat. dec.
455. sub nu.5. versic. Præcipua autem, Pasqualig. de Sacrif nov.*
32 *leg. quæst. 88. sub num.5. Corrad. in Prax. Benef. lib.2. cap 9. à
num.8. Card. de Luc. de Præemin. disc.8. sub num. 11. R. P. D.
Petra ad Constit. Apostol. tom.3 fol.70. à num.19. Rot. cor. Merl.
dec.87. la a. num.10 & seqq. & in par.16. rec dec.234 num.4 &
plurib. seqq.*
XVII. Existentia Præpositi; *Præpositus enim propriè
dicitur* [sunt verba *D. Advoc. Piton. discept.8. num.15.*) *ubi
adest Collegiata*, & concordant *Add. ad Barat. dec. 455. sub
num. 5.* ibi *Item potissima collegialitatis conjectura est, si in*
33 *Ecclesia adsit aliquis, uti Capus, & Clerici, vel Canonici,
uti membra, Tondut. quæst. Benefic. par.2. cap. 2. §.2. num.1.
versic. Et unus, Barbos. de Jur. Eccles. lib.2. cap.6. num.10.
Capon discept.227. num.7. Pasqualig. de Sacrific. nov. leg. quæst.
384. sub num.5. Corrad. in Prax. Benef. lib.2. cap.2. num.55. &
erib. sequentib. & Rot. coram Merlin. dec. 87. la a. num. 8.
& coram Mantic. decis. 875. sub num. 1. & decis. 215. eo-
dem num.*
XVIII. Demùm, aliis omissis, prædicta omnia mirabi-
liter comprobantur ex plurimorum classicorum Historicorum
testimoniis, uno ore affirmantium collegialitatem nostræ
34 Ecclesiæ, ut videre est apud *Maximilian. Tezzam in Libro,
cui Titulus, Istoria della Famiglia Spinola fol. mihi 18. & 19.
Marcb. Anton. Sauli nelli Saggi Cronolog fol. 105. P. Albertam
nell' Apparition. della Madonna SS. di Savon. lib.4. cap39. &
del Dieco Episcopum Brugnaten. in Libro, inscripto: Il
Concorso quotidiano della Madonna delle Vigne di Genoa fol.*
32. Circa fidem siquidem dandam similibus classicis historicis
habemus *Textum in leg.1. in princ. ff. de Offic. Præsid.* ibi: *A
quibusdam Scriptoribus traditum est*, & concordant *Melchior*
35 *Canus lib.11. de Loc. Theologic. cap.13. Bertacch. vot. dec.141.
num.11. Rot. dec.502. num.2. cor. Dunoz. jan. & dec.24. num.8. cor.
Ubago & dec.77. num.2. cor. Emer. sen & dec.24. num.3 & decis.
395. num 9. cor. Emer. jan & dec.316 num.5. par.14. rec.* & ma-
gistraliter *in Terracinen. Cathedralitatis 23. Junii 1705. §.11.
& seq. cor. Molines, & melius in Castellana validitatis concor-
diæ, seu bipartitæ super Remissoria, & Compulsoria 4. Fe-
bruarii 1705. §. Quartò cor. eod.*
Et in nostris præcisis terminis ad effectum probandi quali-
tatem collegialitatis, pro veritate consultus, suo more egre-
giè, & solidè probat *D. Adv. Piton. discept. Eccles.8. num.10.*
ibi *Habemus attestationem Josephi de Brescianis, publici Hi-
storici Civitatis Cremonæ, cui tanquam in facto antiquissimo,*
36 *& in quo impossibile est, vel saltem difficile, reperiri posse
Bullam, & Instrumentum, plenissima fides adhibenda est*,
citans alios concordantes.
Observantes hic, quod eisdem nostris Historicis eò magis
fides in hac parte adhibenda est, quo testantur de rebus pro-
priæ Patriæ, de quibus apprimè informati præsumuntur,
ut ad augendam fidem Historicis ampliat *Rot. in dec.396. num.*
37 *11. par.17. rec.* quam sequutus fui *in Differt. Historico legal. de
Livell. cap.1. §.4. num.2.* Atque omnes ad unguem concordant
circa eandem veritatem, quam inquirimus, *Veracis enim
historiæ indicium est, si de rebus iisdem omnes eadem scribant,
& dicant*, ut scriptum reliquit *Joseph Hebræus lib. 1. contra
Appion.* Ultra quod nimis inverisimile est, quod personæ
disparis conditionis, & qualitatis, diversis temporibus suos
labores luci dantes, absque ullo proprio interesse, conspira-
re in hac parte voluerint in perniciem illius veritatis, quam
quærimus, ut ad rem observat *Rot. in dec.135. num 7. coram*
38 *Merlin. & dec.408. num.10. cor. Priol. & dec.1251. num. 7. cor.
Emer. jun. & dec.11. num.13. par.18. rec. & in Forosempronien.
Testamenti 5. Decembris 1698. §. Minusque coram Cardin.
Caprara,*
Deveniendo modo ad secundam partem primi dubii, cir-
ca qualitatem insignitatis nostræ Collegiatę, pro affirmativa
illius resolutione præmitto pariter cum *eodem D. Advocato
Pitonio*, scribente pro veritate, atque quamplures classicos 39
sequente Authores in *discept.40. num.2.* quod non reperitur in
Jure determinatum quæ, & quanta debeant esse signa, & ar-
gumenta insignis Collegiatæ. *Attamen ex circumstantiis ar-
bitrium Judicis desumere potest insignitatem, putà si Ecclesia
sit antiqua, nobilis ex celebritate situs, insignem habeat stru-
cturam, sit referta magno ministrorum numero &c* ad rem ob-
servando in fine d. numeri, quod hujusmodi, & aliæ circum-
stantiæ sunt demonstrativæ, neque restringunt arbitrium Ju-
dicis, seu hujus Sac. Congreg. ut talem qualitatem ex aliis 40
quoque indiciis desumere valeant, juxta *magistralem dec.26.
num.5. & per tot. par.2. divers.*
Videamus igitur, an eædem circumstantiæ in casu nostro
concurrant, *Si Ecclesia sit antiqua*, Quod nostra Ecclesia
nedùm sit antiqua, sed antiquissima, & fundata, atque
constructa usque de anno 1000. sumptibus Oberti, & Guido- 41
nis Spinulæ, testatur dictus *Maximilianus Tezza in Libro*
Placentiæ impresso cum titulo *Istoria della Famiglia Spinola,
descritta dalla sua origine fino al secolo 16. fol. 18. & 19.* ubi
alios sequitur Historicos, multaque ad id probandum refert
autentica documenta, quorum aliqua, & præsertim anti-
quiora indicantur etiam in *nostro Summ.* Et concordat solem-
ne documentum Vicarii Generalis Januæ, exhibitum pari-
ter in *nostro Summ.* testans, ex publicis scripturis liquidò con-
stare, quod in nostra Ecclesia à quinque sęculis aderant Præ-
positus, & Canonici.
Nobilis ex celebritate situs. Circumstantia hæc adeò noto-
ria est in Civitate Januæ, atque apud illos, qui eandem Ci-
vitatem viderunt, ut nulla ægeat probatione, aliqua tamen 42
indicantur in dicta attestatione Vicarii Generalis, his verbis:
*In majori parte nobilium Principalium hujus Serenissimæ
Reipublicæ, utpotè in medio, & commodiori Civitatis loco
positam.*
Insignem habeat structuram. Hujusmodi pariter qualitas
æquè notoria est in Civitate Januæ, oculisque corporeis con-
spicitur; Nostra siquidem Ecclesia ab excellenti archite-
cto delineata, atque pulchra simetria ornata conspici- 43
tur, columnisque marmoreis, cum choro, atque duodecim
capellis, auro, & celeberrimis picturis, undique terminata
apparet, atque perfecta, inter quas mirificè emicat illa, San-
ctissimæ Virgini dicata, cum marmorea statua, manu unius
ex primæ classis Artificibus sculpta.
Sit referta à magno ministeriorum numero. Non repetitur
forsan in Orbe Collegiata similis, quæ tot habeat fixos, cer- 44
tosque ministros, quot numerantur in nostra Ecclesia, & in
ipsamet Urbe quamplures insignes Collegiatæ reperiuntur,
quæ nostræ in hac parte locum cedunt; Ascendunt siquidem
illius ministri ad numerum triginta trium, suntque Præposi-
tus cum novem Canonicis, quatuor Mansionarii, sexdecim
Capellani, & quatuor Clerici, *ultrà perpetuas alias Capel-
lanias, quibus ab aliis non Beneficiatis dictæ Ecclesiæ Sacer-
dotibus, cum celebratione Missæ inservitur*, juxta verba dicti
Vicarii Generalis Januæ.
Si autem ex his conjecturis, copulativè sumptis, conclu-
denter probata dicitur qualitas insignitatis respectu nostræ 45
Collegiatę ex adductis per *Piton. d. discept.8. num 9 & discept.
49. nu.2.* firmatis per *Rot. in dec.29. num.5. par.2. divers.* Quan-
tò magis idem dicendum erit, ex quo prædictis junguntur
aliæ circumstantiæ, in Civitate Januæ omnibus notoriæ
eamdem qualitatem insignitatis intra evidentiæ fines consti-
tuentes.
Accessus nimirùm ad nostram Ecclesiam quolibet anno
amborum Sereniss. Collegiorum Januæ, cum Sereniss. Duce, 46
ad assistendum missæ solemni, cum Litaniis, & publica con-
cione in gratiarum actionem.
Continua existentia sex candelarum cerearum, semper
ardentium ante celebrem, & miraculosam Imaginem Bea-
tissimæ Virginis, ad instar illius verè pii relicti, quod con-
spicitur in Liberiana Basilica: Una cum magno numero 47
lampadum argentearum, continuò pariter ardentium ante
eandem Sanctissimam Imaginem, juxtà simile pietatis opus,
quod omnium oculis in Urbe expositum est in Ecclesia S.
Ceciliæ.
Destinatio nostræ Ecclesiæ pro consequendis plenariis In-
dulgentiis ad formam Jubilæi, ex quo semper in Civitate Ja-
nuæ post Cathedralem designatur nostra Collegiata, ut no- 48
torium pariter est ibidem, & concludenter hodiè docemus,
juxta id, quod practicari pariter videmus in Urbe, in qua
pro similibus Indulgentiarum thesauris consequendis desti-
nantur semper visitandæ digniores, seu Patriarchales
Ecclesiæ.

Mul-

Multitudo, & frequentia Christifidelium, ad eam pro Divinis audiendis confluentium, sunt verba *Rot. in dec.29 sub num.5.par.1.divers.* Quæ adeò patens est in Civitate Januæ, ut circa illam integrum composuerit Librum *Jo: Battista del Diece Episcopus Brugnaten.* cum titulo, *Il Concorso quotidiano della Madonna delle Vigne di Genova.*

Usus Crucis Patriarchalis ad instar Metropolitanæ, illiusque delatio, tam in funeralibus, quàm in aliis, & quidem in concursu etiam ipsius Ecclesiæ Metropolit. de cujus
50 Patriarchalis Crucis prærogativa agunt *Gretzer. de Ortu Sanct. Crucis par.3. vers. Verum cùm circa Hieronym.Roman. de Republ Christ par.3.lib.2.cap.6.in fin & lib.3 cap.6. pariter in fin. Sebastian. Cæsar. de Eccles hierarch. par.1. dispat.4.§.4. num. 2.& 23. Barbos. de Jur. Eccles. univers lib.1 cap.6.nu.33.* Et generaliter *Rot. in Trojana delationis Crucis super bono Jure 10. Decembris 1708. §. Minimè, & seqq. cor. R. P. D. Aldrov.*

Excellens qualitas Concionatorum, qui in nostra Ecclesia verbum Dei prædicare solent, in eadem Civitate, imò
51 in tota Italia notoria, de qua in dicta attestatione ejusdem Vicarii Generalis Januę, ibi: *Totius Italiæ doctissimis, & primariis Divini Verbi Præconibus libentissimè frequentatam*, quod illius insignem qualitatem non mediocriter comprobat, ut considerunti patet.

Solitum Apostolicæ Sedis, conferentis Præposituram nostræ Ecclesiæ Magistris in Theologia, vel Doctoribus, aut
52 Licentiatis in publicis Universitatibus, per ea, quæ in terminis firmavit *Rot. in d.dec.29.num 8.par.n. divers.*

Assertiones dictorum classicorum Historicorum, appel-
53 lantium nostram Ecclesiam Collegiatam Insignem, *ex allegatis supra.*

Enunciativæ diversorum Summorum Pontificum, cum eadem denominatione insignitatis, signanter illæ sa. mem.
54 Alexandri VII. ibi: *Sæcularis, & Insignis Collegiatæ S. Mariæ de Vineis*; Et altera fa. mem. Innocentii XI. ibi *Præposito Sæcularis, & Insignis Collegiatæ Ecclesiæ S. Mariæ de Vineis.*

Attestatio Vicarii Generalis Januæ ann. 1679. transmissa
55 Episcopo Monasterien. ibi; *Fuisse, & esse Collegiatam Insignem.*

Relatio à Card. Duratio Archiepiscopo Ianuæ, occasione visitationis Sacrorum Liminum, Sacr. Congreg. Concilii
56 transmissa, ibi: *Inter Ecclesias Civitatis Insignis, ac percelebris est Collegiata, quæ dicitur Divæ Mariæ de Vineis.*

Qualitas Civitatis, ubi sita est nostra Collegiata, si enim hæc Sac. Congregatio ex eo solùm, quod Oppidum Civitatis Novæ, Firmanæ Diœcesis, constabat ex quinque milli-
57 bus Incolis, determinavit, Collegiatam S. Pauli, in illo existentem, posse dici Insignem, testibus *Barbos. de Jur. Eccles. lib.2 cap.6 num.15. Pellegr. in Prax. Vicar. par.1 sect.5. num.13. versic Insignis, & Massobr. de Synod cap.71. dub.9. num.14.& 15.* Et generaliter *Gavant in Manual verb Ecclesia Collegiata num.3. & Monacell. in Formul tom.3 fol.100. sub num.8.* Quid dicendum in casu nostro, in quo non est sermo de Oppido aliquo, quantumvis magno, imò maximo, sed de una ex primariis Italiæ Civitatibus, atque totius Orbis celeberrimis Emporiis? Quam meritò felicissimam, inter
58 omnes alias Orbis Civitates, vocat doctissimus *Caramuel. in Theolog. Fundament. tom.4. fol 24. lit. C.* ex quo centum, & ultrà Cives habet, omnes Senatoria, seu maxima Dignitate, etiam per sortes, dignissimos, quem ad alium finem sequutus fui *in meis Institut. Crimin. lib.3. tit.10. de Lud num.21 9.*

Publica demùm vox, & fama, quam in his terminis ma-
59 gnifaciendam asserunt *Corrad. in Prax. Benef. lib.2. cap.9. nu. 27. Tondut. quæst. Benef par.2. cap.2. §.2. num.8. Rot. dec.85. num.11. apud Urceol de Transact dec.29. num.1 par.2. divers. & dec.469 num.16. par.9. rec.* cum aliis, relatis, & sequutis à *Ricc in Prax. par 1. resolut. 544. num 2*

Quibus non adversatur reflexio, quod Præpositus nostræ Collegiatæ non habeat usum Pontificalium. Objecto enim
60 punctualissimè occurrit *Rot in sæpè citat. dec.29. in fine par. 2. divers.* ibi *Ratio, quam ipsi allegant non est bona, neque concludens* (notentur quæso singula verba, quia gemmæ sunt) *quia non sequitur, Præpositus, & Canonici talis Ecclesiæ non utuntur insignis Pontificalibus; Ergo Ecclesia non est insignis.*

Affirmativa resolutio 2 dubii, in quo quæritur: *An liceat Canonicis ejusdem Ecclesiæ capitulariter cum eorum Præposito incedere in Processionibus, & aliis functionibus Ecclesiasticis?* videtur nimis plana; Non enim in controversiam
61 revocari potest, atque ex hucusque animadversis remanet concludentissimè probatum, Præpositum dici Caput, Canonicos verò membra nostræ Ecclesiæ, & addimus adductos à *Barbos de Canon cap.4. in fine, & cap.9. sub num 18 & Ricc. in Prax. par.4. resolut. 559. num.1. & D. Advoc. Piton disceptat 8. num 15. & Rot dec.21. num. 32.* apud *D. de Prosper de Terr. Separat.*; Ad evitandam igitur monstruositatem separationis capitis à suis membris; de qua *Rot. decis. 120. num.3. par.13. & dec.148 num.1. par.14* dicendum est, Præposito nedùm licere capitulariter incedere cum suis Canonicis, sed ad id posse
cogi, & omni jure teneri, ex animadversis per *Franc. de* 62
Eccles. Cathedr. quæst. 33. num. 199. & punctualiter firmatis per *Rot. in dec.284. num.3 & 4 cor Ludovis. & dec.469. num.46. par.19. rec.* cum ibi copiosè allegatis.

Et præter ibidem adductos, ita etiam punctualiter demandavit hæc Sac. Congr. *in Colonien. 29. Jan. 1628 & in Lucerina 19. Jan. 1633.* in qua per viam Regulę, & Legis universalis re-
spondit: *Quando sunt plures Abbates in eodem Loco, habentes* 63
Clerum distinctum, debet in Processionibus quisque incedere cum suo Clero, ut videre est, apud *Pignatell. consult. 30 num. 51. & seqq. tom 4. juxta Rom. impress. & Barbos. Sum Apostol. dec. collect. 1. num. 34.* Quæ punctuales resolutiones vim legis
habent, per ea, quæ notant *Fagnan in cap. Quoniam de Con-* 64
stit. & Pasqualig quæst. moral. centur. 1. cap.61. num.4 & per totam & firmavit *Rot. in dec 7. num.3. post Antonel. de Jurib. Cleric & coram R. P D. Ansald dec 72 num.4 & in Genuen. Juris mutandi 2 Julii 1706. §. Quod indubitanter coram Kaunitz.*

Fortiùs quia cum hac Juris dispositione concordat etiam sententia Vicarii Generalis Genuæ, anno 1496. specialiter
confirmata à fa. me. Alexandro VI. in qua demandatum fuit, 65
ut Præpositi Ecclesiarum nostræ Civitatis, qui habent Canonicos, & Capellanos, cum illis ad processionem teneantur accedere, & personaliter intervenire; Necnon concordat pariter decretum Episcopi Bossii anno 1582. Apostolici Visitator totius Civitatis, & Diœc. Januen. demandantis, ibi: *Quod Processiones, Præpositus, Canonici, & Capitulum simul collegialiter eant, idque omninò servetur.*

Si autem in hac parte adversus hujusmodi obligationem,
neque etiam merentur attendi sententiæ Judicum Ecclesiasti- 66
corum, scr. ser. laiæ, uti adversantes sacris Ritibus, & Ceremoniali Episcoporum *in Lib. 2. de Process. Corpor. Christi vers. Ordo autem*, per ea, quæ in terminis punctualibus advertit *Pignatel. a. consult. 30. num. 15 tom. 4.* ubi refert, & sequitur resolutionem hujus Sac. Congr. *in una Nolana*, in qua injunctum fuit, ut ad prædictorum observantiam deveniretur, non attenta quacumque sententia contraria, & concordant adducti per *Rot. in dec. 87. num 53. & 54 par 17. rec.* Quanto magis in nulla haberi debent considerationes contraventiones de facto, atque voluntarius non accessus ad Processiones, sive Præpositi cum suo Capitulo, sive Capitoli,
& Canonicorum cum Clero Civitatis, nè verificetur incon- 67
veniens illud, improbatum à *Card. de Luc. in Epist ad Lector. Epis Can.* ut scilicet non leges voluntatibus, sed voluntates legibus præferantur, ibi *Nec amplius ad amussim lapidem, juxta Philosophi præceptum, sed ad lapidem amussim aptare contendamus, nonnunquam legi voluntatem subiicimus, sed legem ipsam ad voluntatem trahere non formidamus.*

Præcipuè, quia non defuit motivum, sive subsistens, sive non, talis inobservantiæ, prætensio nimirum antecedentium Præpositorum, volentium incedere cum Parochis Ci-
vitatis, non autem cum suis Canonicis, quæ prætensio in 68
suspensum relicta anno 1675. usque ad decisionem hujus Sac. Congregat. ab Arbitro, tunc temporis unanimiter electo, penitùs cessat hodiè per solemnem hodierni Præpositi declarationem, cubitalibus literis se declarantis *in ogni miglior maniera, e forma di esser pronto, anzi volere onninamente, come Preposto, e Capo, sì nella Processione, che in altre funzioni publiche, che occorressero farsi, andare unito col suo Ca-*
pitolo, e Clero. Et proindè ex tali limitata causa, & parti- 69
culari motivo non accedendi ad Processionem, nullum potest dici illatum præjudicium in circumstantiis accessus cum suis Canonicis, per ea, quæ notat *Bordon Oper. moral to.4. de Præced. sub num.76.*

Non attento, quod cura animarum nostræ Ecclesiæ resident penes Præpositum, qui proindè potiùs cum reliquis Parochis, quàm cum suis Canonicis incedere tenentur; Objecto enim punctualiter occursit *D. Alv Piton discept Ecclesiast. 8. num 16.* ad rem advertendo, nomen Præpositi ea sua propria significatione nullatenùs importare significatum Parochi, licèt quando est Parochus, adhuc retineat nomen Præpositi, ea adducta congrua ratione, quod id procedit ex quo cura animarum est penès Collegium, & exercetur per

Pre-

Præpositum, tanquam ipsius Caput, quod unte ipsum ob-
71 servaverant *Corrad. in Prax Benef. lib. 2. cap. 2. num. 4. 51. & seqq. & Rot. dec 37 num. 10. par. 9. rec.* ubi, quod in circum-
stantiis nostri coius Præpositus dicitur gerere vices duarum
personarum, Præpositi nimirùm, quatenus substinet locum
primæ Dignitatis in Capitulo, & Parochi, quatenùs exer-
cet curam animarum, eidem Capitulo annexam.

Duas habet partes tertium dubium, in quo quæritur,
*An dictis Canonicis debeatur præcedentia adversus Paro-
chos urbanos, & Canonicos Ecclesiæ S. Mariæ, & SS.
Fabiani, & Sebastiani de Carignano, ejusdem Civitatis*
72 *Genuæ* Illiusque affirmativa resolutio quoad primam ad-
versus Porochos urbanos, illi innititur rationi, quod Cano-
nici Ecclesiæ Collegiatæ in omnibus functionibus præceden-
tiam habent in concursu Parochorum, ut sequendo disposi-
tionem *Carem. Episc. lib 2. cap. 33. de Festivis. SS. Corpor.
Christi*, necnon *Conc. Trid. in sess 22. de Reform cap. 3 & sess.
24. de Reform cap. 14.* atque innumeras resolutiones hujus Sac.
Congreg. ita tenent adducti per *Pellegr. in Prax. Vicar. par. 1.
sect. 5. num 9. in fine*, *Barbos. in Summ. Apostol. dec. collect. 181.
num. 4. Tondut. quæst. Benef par. 2. cap. 2. §. a num. 14. Novar.
in Summ Bullar. comm. 116 num. 23. Rot. dec. 1445. per tot. cor.
Seraph dec. 87. num. 4 par. 17. & decis 469 num. 25 par. 19. rec.*
loquens in debilioribus terminis simplicis Collegiatæ, &
nullatenùs insignis.

Minimè attenta asserta immemorabilis consuetudine, ex
adverso prætensa, quia illa non probatur in facto, & proba-
73 ta non relevaret in jure. Non probatur in facto, in quo con-
stans est, quod anno 1661. in solemni associatione funeris
Ducis Fregoni, quando Præpositus nostræ Ecclesiæ accessit
ad funus, unitus cum suo Capitulo, præcedentiam habuit
supra Adversarios: Si enim solus sumus in contrarium su-
perabundat ad destruendam consuetudinem immemorabi-
74 lem, per ea, quæ notant *Marescott. var. resolut. lib. 2. cap. 190.
num. 10. Gratian. discept. 918. num. 39 Rot. cor. Ottbobon. decis.
259. num. 6. & cor. Emer jun. dec. 1296. num. 14 & in rec. dec. 469.
num. 57. par. 9. & in Mindonien. prætensæ observationis Con-
stitut. 1. Julii 1706. §. Quin officeret cor. R P. D. Ansaldo*.
Quantò magis inallegabilis erit in præsenti, attento dicto
solemni, & publico actu, eidem prætensæ immemorabili
opposito, ut ampliando dictam receptam conclusionem, obser-
75 vant *Jo: Andr. in cap. 1. in fin. de Præscrips. in 6. Rot. coram
Seraph. dec. 1363. num. 1. & cor. Cels. dec. 104. nom. 3. & cor.
Emer. jun. dec. 1296. num. 13. & in rec. dec. 248. num. 7. par. 2. &
dec. 604. num. 22. par. 19.*

Minùsque relevaret in jure, quatenus etiam dicto imme-
morabilis per insubsistentem, & falsam hypothesim conclu-
denter probata esset in facto, uti irrationabilis, & confun-
dens ordinem à natura præscriptum, nec non, uti repu-
gnans omnibus Juribus, Divino nimirùm, Naturali, Ca-
nonico, Civili, per ea, quæ, cumulatis antiquioribus,
76 in terminis observant *Decian. respons. 7. num. 17 lib. 3. Man-
riq. de Præced. par. 18. num. 9. Crus. eodem tract. lib. 5 cap. 10.
num 5. Rot dec. 34 num. 3. apud Novac. in Sum. Bullar. & decis.
4. num. 36. & seqq. cor. Ottbobon. & in Colonien Præcedentiæ 1.
Julii 1695. §. Potissimè cor. Muto*, & egregiè *Pignatel. consult.
28 num. 8. tom. 4.*

Et in longè durioribus terminis observantiæ, nedùm im-
memorabilis, sed quod magis est uniformiter practicatæ in
Papæ præsentia, ipso vidente, & tolerante, acerrimè in-
formantibus DD. Magistris Cæremoniarum Cappellæ Pon-
tificiæ, favore Liberianæ Basilicæ, *ad relationem Eminen-*
77 *tissimi D. Cardin. Barberini*, intrepidè respondit *hæc Sacra
Congregatio in Romana 26. Aprilis 1704. & 7. Julii ejusdem
anni*, denegando etiam novam audientiam adversùs prio-
rem resolutionem, cujus rationes, & motiva registravi *in
meis Instit. Crim. lib. 1 tit. 10. §. 4. à num. 206. usque ad nu 239.*
& signanter *num 334. & seqq.*

In conflictu autem dictæ punctualis, & celebris resolutio-
nis hujus Sacræ Congregationis, inallegabiles sunt aliæ au-
thoritates, de facili ex adverso exagerandæ; Non enim
in his terminis videndum est, quid Authores scribunt, sed
78 quid Supremo Tribunalia resolvunt, ut dicebat *Card. de
Luca de Success. disc 16. num. 15.* cum quo concordant *Rovis.
dec. 69. num. 19. & Pignatel. consult. 8. num. 19. tom. 8. & consul.
147 num. 16 in fin tom. 9* & firmavit *Rot. in Lauden. Census 21.
Junii 1666. in fin. cor. Card Taya, & in Romana, seu Januen.
Successionis super reservatis 17. Martii 1706 § Quid dicendum
cor. R P D. Ansaldo.*

Affi· motivo pariter resolutio secundæ partis d. tertii dubii
non minùs fundata videtur; Omissa enim inspectione, an
Collegialitas Adversariorum sit, vel non sit concludenter
probata, cum, vel sine qualitate insignitatis; Hoc unum
est indubitatum, quod, uti recenter fundata, nullam habet 79
præcedentiam erga antiquiores, ut in terminis resolvit *hæc
Sacra Congregatio apud Nicol. in Floscul. verb. Collegiata num.
2.* ibi: *Collegiata nuper erecta non habet præcedentiam super
antiquas*, & probant *Pellegr in Prax. Vicar. par. 1. sect 5. nu.
13. Tondut. quæst. Benef. par. 2. cap. 2. §. a num. 15. & Card. de
Luc. in Miscel. Eccles. disc. 45. num. 6.*

Sive autem eadem Collegiata Adversaria suam desumat
fundationem ab anno 1671. quo de facto erecta fuit, sive ab
anno 1583. quo à fe. me. Gregorio XIII permissa fuit illius
fundatio, longè major antiquitas in concursu nostræ Col- 80
legiatæ, ex supra animadversis, remanet evidens; Itaut
cum omni sermonis proprietate dicere possimus Collegiatæ
Adversariæ, *antequam tu fieres, per quinque sæcula ego
eram*; quod loquendo de una ex antiquissimis Italiæ familiis,
lepidè usurpavit Author, probatæ quidem eruditionis, &
judicii, sed meritò damnatæ memoriæ in Libro, cui titulus
P. del P. P fol. 23.

Nullo habita ratione usus Cappæ, ex speciali gratia SS.
D. N. Adversariis, ultimo loco concessæ; Quia hæc nul-
lam denotat superioritatem, vel præeminentiam, sed solùm
personarum ornamentum, juxtà punctualem doctrinam
Ceccopec. Lucubr Canon lib 1. num 93. cujus verba registravit 81
D. Advoc. Ftion. discept. 49. num. 9. ubi *num. 1. in fine*, ad com-
probandum, quod usus Cappæ nullam importet præeminen-
tiam, vel superioritatem, duo adducit exempla concessionis
ejusdem usus Cappæ, etiam non Canonicis, simplicibus ni-
mirùm Cappellanis Ecclesiæ Ferrarien. & Capellanis de
Massa nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ Januen. de quibus
exemplis mentionem quoque faciunt *Corrad. in Prax. Benef.* 82
*lib. 2. cap 14. num. 13 & seq. & Barbos. in Summ Apostol. dec. verb.
Cappa num. 10. & 11.*

Sequitur Responsio in eadem Causa.

AFfirmativè in omnibus rescribendum videtur, quia 83
ex adverso deducta pro exclusione Collegialitatis no-
stræ Ecclesiæ S. Mariæ Vinearum, illiusque insignitatis,
nullatenus subsistunt.

Non enim subsistit primò, quod Canonici dictæ Ecclesiæ
consueverint incedere in Processionibus absque propria Cru-
ce, & separatim à proprio Præposito, quia etsi in aliquibus
processionibus, non erecta propria Cruce, & separatim à 84
Præposito incesserunt, id tamen processit ex eo, quia orta
inter ipsos, & Præpositum lite, super jure Parochialitatis,
penès quem nempè resideret cura animarum, eaque ferè per
centum annos numquam decisa, ex quo, apparet incepta
anno 1559. & continuata usque ad annum 1653. Præpositus
nè suis juribus præjudicaret, se separavit à Canonicis, &
cum Parochia incessit, cui innovationi Canonici nunquam
consensum præstiterunt, imò ob illo reclamarunt, adeout
in Visitatione facta à Reverendiss. Bossio Visitatore Aposto-
lico anno 1582. reportarunt decretum, quod Præpositus in-
cedere deberet ad processiones una cum Canonicis, & Cap-
pellania collegialiter, & ann. 1687. Præpositus obtinuit à Re-
verendiss. Petro Hieronymo Tiscornia favorabile Laudum,
ut eidem liceret separatim à Canonicis incedere in processio-
nibus, usque ad jus cognitum ab hac Sac. Congregat.

Ex quo remanet manifestum, quod incessus Canonico-
rum separatim à Præposito, non processit à spontanea illo-
rum voluntate, sed à dicta limitata causa, proindèque nequit 85
fieri illatio; Canonici S. Mariæ Vinearum non incesserunt
in Processionibus capitulariter cum eorum Præposito, & sub
propria Cruce; Ergo Ecclesia non est Collegiata. Quando-
quidem illatio prædicta forsan procedere posset, si inces-
sus, separatus à Præposito, processisset ex actu voluntario
ipsorum Canonicorum, non verò quando, prout hic, pro-
cessit ex causa litis, vertentis inter Præpositum, & ipsos
Canonicos, qui semper se opposuerunt, juxta in specie ani-
madversa per *Bordon Oper. moral. tom. 4 tit. de Præced sub nu.
76.* ibi: *Non enim per hoc aliæ Religiones antiquiores dicun-
tur posteriori cedere locum, sed tantùm ex illa causa, quæ
cùm limitata sit, effectum quoque limitatum producit*, & con-
cordant *Ferret eod. tract de Præced. num. 29 & seqq. & nu. 23.
& Rot. dec. 1020. sub num 1 cor. Coccin & dec. 203. num. 4. par. 5.
& dec. 560. num 20. par 19. rec.*

Licèt autem ex parte nostra non probetur, Canonicos ante
annum 1559 quo orta apparet lis inter ipsos, & Præpositum, 86
incessisse capitulariter, & cum Præposito sub propriæ Cru-
cis vexillo: Nihilominùs cùm hæc probatio impossibilis
red-

reddatur, ex quo agitur de actibus, gestis, ante metam centum annorum, super quibus fieri non solent documenta publica, nec reperiri possunt testes adeò annosi, qui valeant de illis deponere in casu, & circumstantiis, in quibus versamur, præsumendum est, Canonicos ante ortam dictam litem capitulariter, & cum eorum Præposito incessisse ad processiones, tùm quia in Civitate Januæ vigebat Constitutio fa.mem. Alexandri VI. confirmatoria sententiæ Vicarii Generalis, latæ de anno 1496. in specie præcipientis, ut
87 unaquæque Ecclesia cum proprio Clero sub propriæ Crucis vexillo incederet in processionibus; Tum etiam quia tempore, quo duravit lis cum Præposito, Canonici à tali inordinato modo incedendi, à Præposito introducto, reclamarunt, & Visitator Apostolicus in Visitatione nostræ Ecclesiæ per suum decretum injunxit eidem Præposito, ut cum suis Canonicis capitulariter incederet, & successivè Præpositus provisionale laudum obtinuit incedendi separatim usque ad jus cognitum ab hac Sac. Congreg.

Secundò non relevat, quod nostri Canonici voluntariè, pacificè, & absque ulla reluctantia cesserint præcedentiam Parochis, quia exadverso nullus actus præcedentiæ affertur, sed adducuntur tantùm testes, examinati pro parte Parocho-
88 rum, deponentes de recentissimo tempore, & sic de tempore, quo duravit lis inter Præpositum, & Canonicos, ob quam, ut diximus, non potuerunt incedere capitulariter, ob renitentiam eorum Præpositi, & vice versa coacti fuerunt à Reverendissimis Archiepiscopis pro tempore ad accedendum, uti singuli, & proindè uti tales non potuerunt habere præcedentiam adversùs Parochos collegialiter incedentes.

Verùm anno 1653. terminata lite cum eorum Præposito, occasione Processionis in funere Ducis Frugnoi de anno 1660
89 in qua nostri Canonici capitulariter cum eorum Præposito, & sub propriæ Parochialis Crucis vexillo incesserunt, præcedentiam adversus Parochos, & locum immediatè ante Clerum Metropolitanæ Ecclesiæ S. Laurentii habuerunt & subindè exorta fuit præsens controversia occasione processionis in fine Synodi Diœcesanæ anno 1679. peractæ, in qua Parochi cœperunt prætendere præcedentiam, innixi assertæ consuetudini, quæ non potuit incipere ex actibus gestis à nostris Canonicis tempore, quo duravit lis inter ipsos, & eorum Præpositum, ex supra animadversis: Consuetudo autem, uti stricti juris, nunquam extenditur de casu ad casum, sed in illis præcisis circumstantiis servanda est, in qui-
90 bus practicata fuit, per ea, quæ notant *Natt. cons. 46. num. 2. Soccin. jun. cons. 101. num. 13. lib. 2. Cravett. cons. 96. nu. 4. & Rot. dec. 56. nu. 7. & 8. cor. Mantic. & dec. 379. nu. 23. cor. Priol. & dec. 304. nu. 7. & seq. par. 12. rec.*

In hac autem parte *in contraria Facti §. primo*, absque ulla similitudine veri decretum Reverendiss. Archiepiscopi, da-
91 tum in fronte contrarii Summarii, adjudicans præcedentiam Collegiatæ Adversariorum, appellatur definitivum; Illius enim sola lectura facit manibus oppositum tangere, juxta illa cubitalia verba: *Cum declaratione, quod non intendatur per hunc ordinem illatum præjudicium alicui, sed quod integra, & salva remaneant cujuscumque jura, talia, qualia*, ex quibus nullum potest dici illatum præjudicium nostræ Collegia-
92 tæ Ecclesiæ, per ea, quæ notant communiter *Repetentes in §. Cum testamento §. Cum ita ff. de Manumiss. testam. Paris. cons. 123. num. 142. lib. 2. Rot. dec. 212. num. 11. cor. Priol. & dec. 38. num. 21. par. 9. rec.*

Fortiùs, quia in eodem provisionali decreto adducitur præcisa ratio, & unicum motivum postpositionis nostræ Collegiatæ, ibi: *Ex quo Collegiata S. Mariæ Vinearum non est*
93 *solita collegialiter intervenire*. Igitur quando collegialiter intervenire vult, etiam ad tenorem ejusdem provisionalis decreti, ei debetur præcedentia in concursu Collegiatæ Adversariorum, ut de se patet.

Sed quando omnia ista cessarent, posita ex his collegialitate nostræ Ecclesiæ, Canonici illius temporis, qui vel propter propriam incuriam, vel ad effugiendum incommodum expensarum, ut frequenter evenire solet in rebus Capitularibus, seu communibus, neglexerunt defensionem jurium Ecclesiæ, non potuerunt successoribus præjudicare, & efficere, vel, ut Ecclesia, quæ erat Collegiata, hujusmodi qua-
94 litatem amitteret, vel, ut præcedentia, eidem Collegiatę, omni jure debita, transferretur in Parochos rurales, per ea, quæ notat *Garz. de Benef. par. 1. cap. 9. num. 69.* & firmavit *Rot. in dec. 448. num. 7. coram Pen. & decis. 46. num. 22. coram Priol.*

Tertiò non obstat, quod emolumenta curæ animarum sint applicata integrè Præposito, qui habet curam animarum, quia emolumenta quartæ funeralis, & alia pinguiora emolumenta Parochialia, spectant ad Canonicos, & Capitulum, 95
& ad Præpositum spectant emolumenta, provenientia occasione baptismatum, matrimoniorum, & benedictionum, sponsis dandarum, ad cujus sententiæ tenorem, non obstantibus successivis sententiis, & decretis, deventum fuit inter Præpositum, & Canonicos ad concordiam, quæ finem imposuit liti, inter ipsos tàm longo tempore agitatæ, super pertinentia juris Parochiæ, quod nihil relevat ad effectum Collegialitatis an illud sit penès Præpositum, vel penès Capitulum, cùm infinitæ reperiantur Ecclesiæ Collegiatæ, quæ nullo modo sunt Parochiales, prout est Ecclesia de Carignano in Civitate Genuæ, & multæ aliæ reperiuntur in Urbe, EE. PP. probè notæ.

Quartò non subsistit, quod præbendæ fuerint determinatæ ab ipsismet Canonicis authoritate privata: Quia hujusmodi præbendarum determinatio facta fuit à Canonicis de consensu Hugonis, tunc temporis Archiepiscopi Genuæ, & deinde confirmata extitit à Gregorio IX. ut ex ejus Bulla, ubi prædictus Summus Pontifex approbavit præfinitionem 96
certi numeri Canonicorum & consequenter etiam præbendarum, cùm non possit dari canonia sine præbenda *cap. Si quis objecerit 1. quæst. & cap. Relatum de Præben.* & canonia est mater præbendæ, & eam parit, ac se habet, sicut mater ad filium, *Hostien. in Summ. tit. de Præben. num. 1. Card. in Clem. final. de Præben. quæst. 10. Monet. de Option. Canon. cap. 7. quæst. 1. num. 4. Aloys. Ricc. in collect. decis. par. 4. collect. 749. in fine*, cum aliis relatis per *Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 12. num. 10. & D. Advoc. Piton. discept. 17. num. 12. & sequentib.*

Cùm igitur appareat ex prædicta Bulla Gregorii IX. præbendas, licèt determinatas ab ipsis Canonicis, ad id accessisse consensum Archiepiscopi, confirmatas, & approbatas fuisse authoritate Papæ, non videtur ex tali denominatione 97
posse desumi argumentum exclusivum Collegialitatis, dùm hujusmodi præbendæ, & Canonicatus provideri consueverunt in titulum à Sede Apostolica, vel ab Ordinariis respectivè, juxta regulam mensium, ut tenet *Card. de Luc. de Præemin. disc. 8. num. 12. vers. Applicando.*

Quintò non regit, quod Canonici Ecclesiæ S. Mariæ Vi- 98
nearum non habeant residentiam quotidianam in Choro, sed tantùm octo, aut decem diebus festivis singulo anno, quodque in casu absentiæ alicujus à dicta exigua residentia non adsit punctatura; Nam quidquid dicant testes, de auditu deponentes, exadverso Deus scit quibus mediis expiscari, quorum primus nempè D. Antonius Curletto, est nepos D. Bernardi Tagliaferri, unius ex Canonicis Adversariis: Secundus, D. Cajetanus Jacherius, est filius unius actualis famuli Domus Saulię: Tertius, & quartus, DD. Bernardus Fatius, & Franciscus Baccicalupus, sunt duo ex Adversariis meis, uti adscripti servitio Ecclesię de Carignano, quibus proindè credendum non est, ex vulgaris juribus, de qui- 99
bus *Alex. cons. 150. num. 14. lib. 5. Grattian. discept. 144. num. 11. & Rot. cor. Duran. dec. 148. num. 5. & cor. Cels. dec. 150. nu. 1.*

Quotidiana residentia in Choro Canonicorum Collegiatę S. Mariæ Vinearum comprobata exuberanter remanet, nedùm ex antiquissimo Volumine Statutorum ejusdem Collegiatę, Gotico charactere inscripto, ubi *in Cap. 4.* decerni- 100
tur, quod Prępositus debeat celebrare missam in Altari majori in solemnioribus festivitatibus, quę sigillatim ibidem enumerantur, & eidem inservire debeant Canonicus, & Subdiaconus; *in cap. 5.* statuitur, quod Canonici Sacerdotes debeant celebrare in aliis festivitatibus intra annum minùs solemnibus per Turnum, & hę quoque ibi enumerantur. *In cap. 6.* ordinatur, quod in reliquis diebus festivis, & non festivis debeant celebrare quatuor Cappellani, electi ad mediam præbendam per turnum, quibus inserviendum est ab aliis Cappellanis inferioribus. *In 7. cap.* imponitur pęna in prędictis casibus non servientibus. *In 8. cap.* disponitur, quod omnes debeant in- 101
teresse Divinis Officiis, tam de nocte, quam de die, & non interessentibus imponitur pęna. *Et in 15. cap. & in aliis tribus sequentibus*, ordinantur distributiones quotidianę, tam pro diebus festivis, quàm feriatis, illęque cuilibet horę canonicę assignantur; Ac demùm *in 19. Cap.* disponitur, quod dictę distributiones quotidianæ non solvantur à Kal. Julii usque ad Kal. Octobris, quę omnia digito ostendunt necessitatem residendi in Choro.

Verùm etiam d. quotidiana residentia comprobatur ex depositione plurium testium, ex certa scientia deponentium, quia viderunt quotidiè in dicta Ecclesia à Canonicis recitari Divina Officia, eo modo, & forma, qua practicatur à Canonicis Ecclesię Metropolitanę S. Laurentii, & notoria 102
red-

redditur ea insigni testimonio Episcopi Brugnaten. *in ejus
Opusculo*, cui titulus *Il concorso quotidiano della Madonna
delle Vigne*, ubi testatur de punctuali, & exacta officiatura
his verbis, *Allettate non tanto dalla puntuale officiatura di sì
insigne Collegiata*; Nec non ictu oculi desumitur ex Libris
punctaturarum coram Judice compulsoriali exhibitis, ubi
legitur, fuisse exhibitos Libros prædictos, quorum aliqui
ita inscribuntur: *Libro, dove si noteranno le falle, e resi-
denza ordinaria, e Capitoli*; Alii subtitulo *Libro delle Si-
gnature del Coro delli Canonici, e Mansionarii*; Alii verò
denominantur *Libro, dove si hà da fare le note della Segna-
tura del Coro*.

A quibus nullatenùs videntur discordare iidem contrarii,
affectati, & interessati testes, dum asserunt, nostros Prin-
cipales pro illis diebus quibus ad Chorum non accedunt, ob-
103 tinuisse ab Urbe necessariam facultatem, & rotundam li-
centiam, ibi: *Abbiamo ottenuto da Roma licenza di non an-
dare ad officiare in Coro &c.* Et ibi: *Hanno ottenuto da Roma
di non andarvi, nè officiare in Coro* & ibi: *Perchè avevano
ottenuto licenza di non officiare detto Coro*. Ex quibus duo
sequuntur; Primum, quòd licentia abessendi supponit obli-
gationem accedendi, egregiè *Bursat. cons. 324. num. 3.* & me-
liùs *Rot. dec. 172. num. 15. cor. Burat. & dec 224. num. 25. coram
Ottbobon. & dec. 678. num 19. cor. Dunoz. jun.* Secundum verò,
104 quod absens a Choro cum licentia Superioris, & ex legitima
causa, ad omnes Juris effectus dicatur præsens, ex adductis
*ab Hostien. in cap. Ad audientiam num. 3. de Cleric. non resid.
Gonzal. in cap. De cætero num 7. versic. Et meritò eodem titulo
Trullenk ad Præcept. Decal. lib. 1 cap. 8. dub. 8. num. 3. Lotter. de
re benef. lib. 3 qu. 27. n. 134. Card. de Luc. de Canon. disc. 12. n. 3.
& Rot. dec. 108 num. 8. cor. Coccin.*

Dùm igitur de quotidiana residentia in Choro nefas est
dubitare, argumentum exclusivum collegialitatis ex defectu
dictæ residentiæ exadverso desumptum, suaptè natura ruit,
& benè procedit argumentum oppositum, nempè Canonici
Ecclesiæ S. Mariæ de Vineis habent residentiam quotidia-
105 nam, in Choro punctaturas, & distributiones quotidianas;
Ergo Ecclesia est Collegiata, ut optimis rationibus probat
D. Adv. Pitan. discept. Eccles. 8. num. 3. ubi innumeros allegat
concordantes, & addimus *Card. de Luc. de Præemin. disc. 8.
num. 12.* ubi, quod signum celebrationis missæ conventualis
quotidianæ procedat quidem affirmativè, sed non conclu-
dat negativè, ratione desumpta ab observantia, juxtà quam
habemus, quod hic in Urbe multę adsunt Collegiatę, in
quibus non nisi diebus festivis celebratur missa conventualis,
106 & nihilominùs sunt verè Ecclesię Collegiatę, experientia
teste, & id observante *eod. Card. de Luca de Præemin. dicto
disc. 8. num. 12.*

Sed quando omnia ista cessarent, atque inexcusabilis esset
negligentia debentium residere in Ecclesia Collegiata, ex
tali negligentia nunquam Collegiata Ecclesia desineret esse
Collegiata, sed Canonici compelli deberent ad residendum
juxta punctualem dec. Rembold. in 276. nu. 14. ibi: *In omnem
eventum Ecclesia, de qua agitur, est adhuc actu Collegiata,
107 ex quo in ea sunt Canonici, qui licet non resideant, possunt
tamen compelli ad residendum ex sententia Sacr. Congregatio-
nis, cujus copia data fuit, & culpa, seu abusus dictorum Ca-
nonicorum non facit, quod dicta Ecclesia desinat esse Collegia-
ta*, quod per eadem numero verba repetit *Addon. ad Burat.
dec. 455. num. 7.* & concordat *Carrad. in Prax. Benef. lib. 2. cap.
14 num. 41. versic. Verùm.*

Sublatis proindè conjecturis, exadverso pro exclusione
Collegialitatis nostræ Ecclesię, desumptis ex facto, nulla-
tenùs subsistente, opus non esset nostra Collegialitatis signa
ab ulterioribus contrariis oppositionibus vindicare, nam quo-
ties in Ecclesia, de qua dubitatur, an sit Collegiata, de-
ficiunt signa, seu conjecturę, collegialitatem excludentes,
quoad signa collegialitatis mitiùs procedunt Doctores, &
108 Sacra Rota, quę in tali casu longè minoribus, & paucióri-
bus signis illis, per nos adductis, contentatur, ut constat
ex dec. 214. par. 6. & dec. 469. num. 19. tom. 2. rec. in quibus
licèt in illis Ecclesiis, de quibus erat quæstio, non concur-
rerent tot, & tàm efficacia signa collegialitatis, quę in no-
stra Ecclesia concurrunt, attamen ex motivo, quod non ad-
erant signa in contrarium, resolutum fuit pro Collegialitate;
Prout ex contraria ratione, quia nempè aderant signa exclu-
109 dentia collegialitatem, contrarium resolvit *Rot. in Veusina
Archipresbyteratus cor. Caril.* inter ejus impressas *le 41. & 60.*
aliàs *dec. 143. & 216. par 7. rec. & in Materanen. Archipresby-
teratus cor. Corrad. dec. 147 par. 10. rec.* ac novissimè *in Pla-
centina prætensæ Collegialitatis 19. Novembris 1703. coram
110 Illustriss. Scotto Almæ Urbis Gubernatore*; in qua ultrà con-
currentiam signorum pro exclusione collegialitatis, illa si-
gna, quæ ibidem adducebantur pro collegialitate, numero,
& pondere longè debiliora erant nostris signis, quæque proin-
dè nullatenus applicabiles sunt casui nostro, vel potiùs,
facta comparatione casuum, nobis assistere videntur, ducto
argumento à contrario sensu, quod in jure validum reputa- 111
tur, ex adductis per *Everard. in Top. legal. loco 4. Barbos. de
Loc. comm. loc. 27. num. 1. Gratian. discept. 995. nu. 1. & Rot. dec.
445. n. 55. cor. Duran. & dec. 7. nu. 16 par. 17. rec.*

Nihilominùs, ne videamur laborem effugere in confutan-
dis dd. oppositionibus, libenter illis sigillatim respondemus.
In primis autem videtur præmittendum, quod ad coloranda
contraria signa collegialitatis, & debilitanda nostra, nul-
lum fieri valet fundamentum in *Augustana Canonicatus Pro-
vinciæ Moguntiaæ 26 Junii 1709. cor. Reverendiss. Molines*
millies in contrariis Scripturis citata. Reproposita enim ea- 112
dem causa *die 14. Martii 1710. cor. eodem*, fundamenta dictę
prioris decisionis, apposita in statera, inventa fuerunt mi-
nùs habentia, & propterea Sacra Rota stetit quidem in deci-
sis ex alio prorsùs separato motivo fundationis, seu erectio-
nis Ecclesiæ S. Gertrudis, rotundis literis se declarando in
§ *Præterea*, quod circa collegialitatem ejusdem Ecclesię, ex-
clusam in priori decisione, nihil firmare voluit in secunda, 113
juxta verba illa, *Quidquid sit, an Ecclesia S. Gertrudis dici
possit vera, & legitima Collegiata, prout requiritur, adhoc,
ut locum habeat supracitatam Conciliare decretum, circa quam
inspectionem, tanquam non necessariam, in hodierna audien-
tia nihil firmare voluerunt.*

Et proindè contrarii Defensores contra Principales nostros
figere non possunt pedes in terminis illius collegialitatis, in
qua Sacra Rota nihil firmare voluit, ne verificetur inconve-
niens illud, quod eadem decisio, quæ approbata non fuit in
illa met causa, in qua emanavit, robur habeat in alia pror-
sùs distincta, imò longè diversa, quod improbat *Card. de
Luc. de Fideic. disc. 98. num. 4.* ibi: *Hic autem est unus de ni- 114
mis claris, & contemptibilibus pragmaticorum erroribus,
quod illæ doctrinæ, &c. quæ non fuerunt efficaces in suo casu
præcisa, in quo accuratè, ac studiosè editæ fuerunt, debeant
effici tales in diverso casu.* Esset enim illam fidem prestare te-
stibus in uno judicio, quam non meruerunt in illo, in quo
fer. fer. fuerunt examinati, quod absurdum per hæc præcisa
verba improbat *Rot. cor R. P. D. Ansald dec. 24. num. 13.* Et in
proximioribus terminis, quod ad hoc, ut vis fieri possit in 115
aliqua decisione, opus est videre, & attente considerare, an
conclusiones in illa firmatæ approbatæ fuerint in sequenti de-
cisione, aliàs non attendatur, punctualiter firmavit *Rot. in Rom.
seu Fanen successionis 2. Febr. 1706. § Quod dicendum cor eod.
R. P. D. Ansald.* quam sequutus fui *in meis Instit. Crim. lib. 3. tit.
10. num. 37.*

Secundò videtur premittendum, quod ex Historia familię
Spinulę Maximiliani Dezzę, non habetur, neque ex illa in-
fertur, quod nostra Ecclesia fuerit deputata in Parochialem,
& Collegiatam à Clero Januensi, ut malè exadverso suppo-
nitur, sed ex particula dictę Historię clarè resultat, & literis
rotundis in ea legitur, nostram Ecclesiam fundatam fuisse 116
circa annum 1000. ab Incarnatione Verbi ab Oberto, & Gui-
do de Spinulis, & erectam in titulum Prepositurę, nec non
assignatam Canonicis Regularibus Sanctę Crucis, deindè
verò ad breve tempus, absque eo, quod notus sit annus præ-
cisus, mutasse statum, & de Prepositura transiisse in Col-
legiatam insignem, cum Præposito, & Canonicis Sęculari-
bus, & denique anno 1146. ob excrescentiam Civitatis Janue
fuisse deputatam à Clero Januensi in Ecclesiam Parochialem,
& Collegiatam insignem; Et proindè ex hac Historia, licet
obscurum remaneat tempus precisum, quo erecta fuit in Col-
legiatam, non tamen dubitatur de tali erectione, antequam
à Clero deputaretur in Parochialem cum superadditione qua-
litatis insignitatis & per consequens perperam exadverso
constituitur in dicta Historia fundamentum tituli infecti, ere-
ctionis nempè in Collegiatam, factæ à Clero, non haben-
te hujusmodi facultatem, soli Pontifici reservatam, cùm in
dicta Historia non legatur, fuisse erectum in Collegiatam à
Clero, sed tantùm erectam fuisse in Parochialem, postquam
jam fuerat in Collegiatam erecta.

Tertiò præmittendum est, quod ante editionem declara-
tionis Sacræ Congregat. Concilii, emanatam *die 27. Jun.
1629* qua mediante fuit prohibitum Ordinariis Locorum, 117
ne Parochiales Ecclesias erigere possint in Collegiatas, li-
citum erat Episcopis in propriis Diœcesibus ordinaria au-
thoritate id facere, *ut ex Text. in cap. Quoniam de Vit.
& honest. Cleric.* ibique *Jo. Andr. num. 3. Butr. num. 2. Pa-
norm. numer. 2. & 6. Imola num. 1.* & ex aliis firmat in

spe-

specie *Rot. decis. 608. num. 1. par. 4. to. 3. rec.* repetita *coram Coc-
cin. la 1575 à n. 1.*

Poni igitur possunt ad partes authoritates omnes, exadver-
so longa manu cumulatæ, firmantes, facultatem erigendi
118 quascumq; Ecclesias Parochiales in Collegiatas, privativè
quoad omnes, spectare ad S. Sedem; Quia procedunt, &
locum habent in illis, Collegiatis, quæ erectæ sunt post d.
ann. 1629. non autem antè, ut in terminis terminantibus, lo-
quendo de erectione Parochialis Ecclesiæ in collegiatam, or-
dinaria authoritate facta anno 1623. firmavit *Rot. in magi-
strali decis. 1084. per tot. cor. Emer. Jun.* & signanter à *num.*
2. ibi: *Anno 1623 sequutæ primæ erectionis communis erat
inter Doctores opinio, cui etiam pluries nostrum Tribunal ad-
hæserat, quod ex justa, & rationabili causa &c. licitum esset*
119 *Ordinariis Locorum Ecclesias erigere in Collegiatas, ut per
Textum, &c. Secundum quam opinionem iudicari debet de ejus
temporis erectione, licèt deinceps, ob supervenientes declaratio-
nes Sac. Congr. interpretationi Sac. Conc. Trid. præpositæ, con-
traria invaluerit.*

Quod autem erectio nostræ Ecclesiæ in Collegiatam insi-
gnem sequuta fuerit, nedum ante dictum annum 1629. sed
per quinque sæcula ante, nempe ante annum 1146. testis,
omni exceptione major, est idem celeberrimus historicus
Maximilianus Dezza, cujus historiæ particula exhibit fuit
etiam in contrario Summario, ibi: *Oberto &c. insieme con*
120 *Guida suo minor fratello, prese à fabricare il sontuoso Tempio
di S. Maria delle Vigne, con tanto splendore, che non solo per
l'antichità, ma pur anche per le altre nobili conditioni, che
l'accompagnano, fù sempre riputato in Genova per uno de'
Santuarii più riguardevoli, e venerandi: Egli da principio
l'eresse in titolo di Prevostura, e lautamente dotato, assegnol-
la à Canonici Regolari di Santa Croce, che fiorivano allora in
Mortara; Indi à poco, nè si sà precisamente il tempo, si mutò
in Collegiata insigne con Prevosto, e Canonici Secolari, e final-
mente nel 1146. crescendo sempre più l'abitatione intorno, e nell'
augumento della Città, convertendosi le Vigne in Palazzi, fù
deputata dal Clero per Chiesa Parrocchiale, e Collegiata insi-
gne, nel qual stato tuttavia si conserva.* In qua parte non pos-
sumus, neque debemus omittere innumeras agere gratias
contrariis Defensoribus, nobis generosè exhibentibus in eo-
rum Summario insignem hanc probationem qualitatis insi-
gnitatis nostræ Ecclesiæ Collegiatæ.

Verùm cessat quælibet difficultas, quia, licèt ob nimiam
temporis antiquitatem non possit ostendi Breve Apostolicum
formalis erectionis, attamen pro hac parte ostenditur Breve
121 Gregor. IX. datum circa annum 1233. ex quo licèt non ha-
beatur formalis erectio nostræ Ecclesiæ in Collegiatam, in eo
tamen tanquam necessarium antecedens præsupponitur col-
legialitas; Tùm quia confirmatur certus, & determinatus
numerus Canonicorum, & Præbendarum, quæ ex supra ani-
madversis Collegiatæ propriè conveniunt, Tùm quia illud
directum apparet unico contexto Præposito, & Canonicis
collectivè, quod idem est, ac si fuisset directum Collegio,
quod utiq; d. Summus Pontifex non fecisset, si d. Ecclesia non
esset Collegiata, sed esset Ecclesia matrix, vel receptitia, &
illius Beneficiati nuncupati fuissent Canonici tantùm abusivè
ut exadverso prætenditur, cum regulariter Papa non soleat
scribere, & dirigere Bullas cum expressione tituli personis,
122 abusivè titulatis, sed tantum habentibus titulum verum, &
validum per ea, quæ notat *Barbos. de Canon. c. 1 nu. 3. & seqq.*

Deveniendo modo ad oppositiones, exadverso datas signis
collegialitatis nostræ Ecclesiæ, dicimus, nullo modo obsta-
re respectu actuum Capitularium pro nos exhibitorum, quod
illa non sint continuata, & facta in loco fixo, quia quoad
non continuationem reflectendum est, quod fuerunt exhibi-
123 ta quindecim Volumina Instrumentorum coram Judice
compulsoriali, qui ab aliquibus tantùm ex illis extraxit ver-
ba, quæ enunciant qualitatem collegialitatis, & hæc sunt
illa, quæ referuntur in contrario Summario. Reliqua In-
strumenta, contenta in prædictis quindecim Voluminibus,
asservari solitis in Archivio nostræ Ecclesiæ, quæ ostendunt
continuationem, tanquàm non continentes enunciativam
collegialitatis fuerunt omissa, sed non propterea deficiunt,
Cæterum ultra infinitum Instrumentorum numerum, con-
tentorum in prædictis quindecim Voluminibus, fuerunt
quoque exhibiti alii infiniti Libri, continentes acta Capitu-
124 laria, indicati in contrario Summario, de quibus non fue-
runt stipulata publica Instrumenta, & gesta in Capitulis fie-
ri solitis quolibet die Sabathi ad formam *Cap. 23. Statutorum*,
ubi decernitur, quod omni die Sabathi post Missam majorem
debeant Canonici cum Præposito coadunari in Cappella San-
cti Gabriellis, quando pulsatur Campanella.

Quo verò ad variationem loci, ubi dicti actus Capitulares
gesti fuerunt, reflectere supplicamus, quod major illorum
pars apparet facta in Cappella S. Gabrielis, & in Claustro
Superiori Ecclesiæ, & actus gesti alibi, quam in prædictis
duobus locis, fuerunt expleti tempore, quo pro dilatatione
Sacristiæ opus fuit incorporare dictam Cappellam S. Gabrie- 125
lis, & ob istam rationem cum adhuc non esset destinatus
alius locus certus, acta fiebant diversis in locis: Peracta
deinde destinatione loci, nempe mansionis in Claustro, su-
periori non solum ibidem gesti, & expleti fuerunt omnes a-
ctus Capitulares, verum etiam fuit obtentum à fa. me. Ur-
bano VIII. Breve approbationis, & confirmationis destina-
tionis prædictæ; Unde cum prætensa variatio loci fuerit oc-
casionalis, de ea curandum non est, cum attendi nullatenus
debeat id, quod raro observatum fuit, per ea, quæ notant
adductis per *Barbos. axiom. 82. num. 3. & Rot. dec. 151. num.
3. cor. Coccin.*

Minus obstare videtur reflexio, quod enunciativæ, tam
Summorum Pontificum, quam Ordinariorum, & illæ,
quæ leguntur in nostris Libris Capitularibus, non semper im- 126
portent denominationem collegialitatis, & illæ, in quibus
talis mentio fit, sint recentes, tanquam non excedentes me-
tam centum annorum; Satis enim videtur respondere, quod
idem est enunciare collegialitatem, ac Capitulum, & Ca-
nonicos, cùm quælibet Ecclesia habens Canonicos, cum
præbenda distincta, & distributionibus quotidianis, ac ser-
vitio in Choro, & punctaturis, ex necessitate dicatur, &
sit Collegiata, ad differentiam illarum Ecclesiarum, qua-
rum Beneficiati habent servitium in Choro ex sola electione,
vel ob salarium, quæ dicuntur, & sunt receptitiæ.

Parumque refert, quod aliquæ ex eisdem non excedant me-
tam centum annorum, quia enunciativæ, excedentes d. me-
tam annorum centum, tunc requiruntur, vel quando ex illis
dumtaxat prætenditur deduci probatio collegialitatis, vel
quando in contrarium urgent multò plures conjecturæ, ex- 127
clusivæ ejusdem collegialitatis, in quibus terminis loquun-
tur omnes authoritates, exadverso ad hunc effectum allega-
tæ. In nostra vero hypothesi, neq; prætenditur deduci pro-
batio collegialitatis ex solis enunciativis, cum tot alia univoca
signa concurrant, neque in contrarium urgent majores con-
jecturæ pro exclusione collegialitatis, ut supra demonstra-
vimus.

Dicimus *aliquæ ex eisdem enunciativis*, quia habemus
multas, quæ longè excedunt d. metam annor. centum, 128
signanter illa, quæ legitur in sæpe citata Bulla Innoc. III.
ibi: *Dilectis Filiis Præposito, & Capitulo S. Mariæ de Vi-
neis*, sub Dat. 16. Jan. 1211. Nec non illa, quæ legitur in
Brevi fa. me. Greg. IX. ibi: *Dilectorum in Domino filiorum
Præpositi, & Canonicorum S. Mariæ de Vineis* sub Datum
18. Octobris 1233. Illa, quæ legitur in Bulla f. m. Alexan-
dri VI. ibi: *Ortis inter Præpositos Collegiatarum, & Recto-
res Parochialium Ecclesiarum* sub Datum 4. Junii 1496. Illa,
quæ legitur in Breve f. m. Gregorii XIII. 9. 2 sub Datum an- 129
ni 1581. Illa, quæ legitur in Synodo Cardin. Antonii Sauli,
ibi: *Come anche si escludano le Chiese Collegiate. di S. Maria
delle Vigne, e di S. Siro &c.* terminat. die 1. Septembris 1588.
Illa, quæ legitur in Bulla Clementis VIII ibi: *Cum Præpo-
situra Sæcularis, & Collegiatæ Ecclesiæ S. Mariæ de Vineis
&c.* sub Dat. 18. Nov. 1602 Illa, quæ legitur in altera Synodo
Archiepisc. Horatii Spinulæ, ibi: *Propterea eadem Anni-
versaria in Ecclesia nostra Metropolitana, & Collegiata B. Ma-
riæ de Vineis reducimus &c.* intra die 6 Octobris 1604., Quæ
omnes enunciativæ excedunt respectivè metam annorum cen-
tum, biscentum, tercentum, quatuorcentum, quingento-
rum, & sexcentorum, ut ex calculatione remanet manife-
stum; Ultra innumeras alias similes enunciativas annor 1619.
& sequentium, quæ recognosci possunt in contrario Summa-
rio, quæ non possunt dici adeò recentes, ut in qualibet mate-
ria unitæ cum dd. aliis demonstrationibus collegialitatis ex
hac parte deductis concludentem, imo concludentissimam
non faciant probationem ejusdem collegialitatis, proceden-
do cum axiomate illo *singula, quæ non prosunt, unita juvant*, 130
de quo in nostris punctualibus terminis egregiè *Card. de Luc.
de Præem. disc. 8. sub n. 11. & disc. 31. n. 3. & R. P. D. Petra ad
Constit. Apost. to. 2. fol. 69. n. 3 & Rot. dec. 29. n. 5. vers. Cæterum
par. 2. divers.*

Obiter hic observando respectu d. antiquæ enunciativæ an.
n. 1588. Synod Card. Saulii, quod iste fuit unus ex illis,
qui in minoribus, nimirum in statu Referendarii Utriusq; Si- 131
gnat. supplicavit fa. me. Gregorio XIII pro erectione Ec-
clesiæ Adversariorum in Collegiatam, ibi: *Exhibita siqui-
dem Nobis nuper pro parte Vener. Fratris nostri Alexandri*

Episcopi Alerien., *ac dilectorum Filiorum Magistri Antonii Utriusque Signaturæ Referendarii, & Literarum Apostolicarum Scriptoris*, *& Secretarii*, *Familiaris nostri &c.*, Itaut respectu dictæ enunciativæ verificetur qualitas illa, quod procedat ab uno ex Fundatoribus Collegiatæ Adversariorum, sicquè contra illos plenam faciat probationem, ex adductis per *Dec cons.29.n.33.lib.1.& Rot.dec.679.n.4.par.18. rec.*

132 Minus relevant oppositiones adversus signum deputationis Massarii, seu Exactoris, & Conservatoris fructuum de Massa, Syndici, seu Procuratoris Arcæ communis, & retentione proprii sigilli; Respectu enim Massarii, & Syndici, quod etiam Congregationes, & Confraternitates Sæcularium habeant hujusmodi Officiales, ponderare supplicamus, quod Massarii, & Syndici Congregationum, & Confraternitatum habent quidem facultatem exigendi, & conservandi bona, & fructus Confraternitatis, at non habent facultatem distribuendi dictos fructus inter dd. Confratres, imò nihil expendere possunt absque licentia Prioris; vel Guardiani, noster verò Massarius juxta dispositionem Statutorum *cap.* 34. nedum habet facultatem exigendi, & conservandi fructus de massa, sed ulterius habet facultatem dictos fructus distribuendi, & expendendi, & absentias Canonicorum punctandi pro facienda legitima distributione, quod est propriè officium deputari solitum in Ecclesiis Collegiatis: Undè licet Massarii Congregationum, & Confra- 133 ternitatum conveniant in nomine cum Massario Collegiatarum, tamen in substantia, & quoad facultatem sunt omnino diversi. Vanum autem esse insistere in argumentis, deductis à simplici denominatione, dicebat *Bartol. in l. Quominus num.22. ff. de Flumin.* ibi: *Non curo de nomine*, & concordat *Rot. in Pisana Jurispatronatus 2. Julii 1700.§. Ut enim cor. R.P.D. Ansalda*, cum aliis, à me citatis *in Tract. de Livell.c.1.§ 21.n.52.*

Respectu verò Arcæ communis, quod debeat esse materialis, & deservire pro asservatione fructuum, & scripturarum Ecclesiæ, & non sufficiat Arca formalis, quæ repræsentatur per Massarium, hæc videtur distinctio noviter à Parte ideata; Authoritates enim, ad id allegatæ, talem distinctionem non faciunt, & contrarium passim servatur, tam 134 in Urbe, quam in omnibus aliis Ecclesiis Collegiatis, & Cathedralibus Orbis, in quibus nulla adest Arca materialis pro reponendis fructibus, sed hic in Urbe ob commodum publicorum Bancorum pecuniæ, retractæ ex fructibus, in dictis Bancis deponuntur, & in aliis Locis fructus, & pecuniç conservantur per unum ex Canonicis, diversimmodè nuncupatis, juxta diversitatem Locorum.

In ordine autem ad Sigillum, quod non sufficiat illius materialis existentia, nisi simul probetur illius usus, & quod alteri usui nullatenus deserviat; Dicimus, hanc oppositionem procedere, quando dubitatur, an tale sigillum sit Collegiatç, vel Parochiç, quo casu requiritur probatio usus ad certificandum, quod sigillum sit Collegiatç, juxta authoritates, exadverso allegatas, in quibus constabat, sigillum fuisse, & spectasse ad Parochiam, non ad Collegiatam; Non autem procedit, quando in dubium non revocatur, sigillum esse 135 Collegiatç, prout in casu pręsenti, quo constat ex inscriptione, in eodem sigillo existente, his verbis: *Capitulum Collegiatæ B.Mariæ Vinearum*, quoniam probata pertinentia sigilli quod illud sit & spectet ad Collegiatam, necessaria non est probatio illius usus, qui præsumitur, & habetur in illis actis Capitularibus, qui explentur à Canonicis capitulariter, absque celebratione publici Instrumenti à Notario rogati, sed per solam subscriptionem Pręposito, & Canonicorum.

Observando hic circa sigillum Adversariorum, quod in illo adest quidem imago B. Virginis, sed unita cum armis Gentilitiis Domus Sauliæ, ut dicunt testes, exadverso dati 136 in contrario Summario, ibi: *Sigillo &c. con l' impronta di Nostra Signora, e l' armi à piedi dell' Illustrissimi Signori Saoli*: Quod non parum derogare videtur prætensæ insignitati, exadverso inculcatæ, quia Adversarii nedum fruentes pro præbendis, & distributionibus redditibus, sibi assignatis à dicta familia Saulia, sed ulterius utendo pro sigillo armis Gentilitiis ejusdem nobilissimæ familiæ, dicuntur potius illius Cappellani, & nullo modo contendere possunt de præcedentia cum Principalibus, nullam omnino dependentiam habentibus à particularibus familiis Januæ, & utendo proprio sigillo, absque ulla mixtura Stemmatum Gentilitiorum 137 alterius familiæ. Quòd enim Ecclesia patronata, & dependens à particulari, seu privata, licet nobilissima familia, tanquam serva, & subdita, postponenda sit Ecclesiæ liberæ, & à secularis à nemine dependenti, adeò naturale est, ut nullo Authore ad id probandum egeat, juxtà nobilem animadversionem *Cardin. Pallavic. nell' Istor. del Concil. Trid. lib.3.cap.13.num.8.* & concordat *Rot. in Giennen Iuris vetundi 9. Februarii 1705. §. Tantum verò cor. R.P. D. Scotto, & 3 Iulii 1706.§. Quod indubitanter cor. Kauntiz*; Eo prorsus modo, quo, loquendo de ipsamet nostra Januæ Civitate, nulli, quantumvis Regiæ, & Imperiali Civitati locum cedit, non alia ratione, nisi quia libera, est, & à nemine dependens.

Postremò non relevat oppositio, quòd in susceptione possessionis Canonicatuum, Canonici de novo provisi non pręstent juramentum de servandis statutis; Contrarium enim resultat ex juribus, per nos datis in nostro *Summ.* In quibus, & aliis receptionibus Canonicorum, de novo provisorum in Fratres, datis in manibus Eminentissimi Ponentis, ad evitandam prolixitatem Summarii; in specie legitur Juramentum 138 de servandis statutis; Et licet in *Summ. Partis* referantur binæ receptiones sine dicto juramento, non tamen in illis constitui potest aliquod fundamentum, quia esse potest, vel quòd juramentum prædictum fuerit præstitum per actum separatum, vel quia ubi constat de pluralitate actuum cum juramento antedicto, isti plures actus veniunt attendendi, non autem pauciores, in quibus deficit juramentum, cùm talis defectus potuerit evenire ex errore, & incuria Notarii, vel ex quo fuerit præstitum juramentum per actum separa- 139 tum, juxtà firmata per *Rot. in dec. 2226. num. 14. cor. Coccin. & dec. 301. num. 1. cor. Emer jun. & dec. 1. num. 15. par 8. recent.*

Remanet oppositio respectu existentiæ Præpositi, & collationis Præpositurae, Sedi Apostolicæ reservatæ, quòd nempe existentia Præpositi tanquam Capitis possit convenire etiam simplici Congregationi, & quòd ex provisionibus Apostolicis, per nos exhibitis de antedicta Pręposítura, non re- 140 sultet illius reservatio tanquam de prima Dignitate; Tùm quia sunt recentes, & in parvo numero, Tum quia continent clausulam, *seu alio certo modo vacan*

Cæterùm respectu primæ partis oppositionis dicimus, illam procedere, ubi ageretur de probanda collegialitate ex so- 141 la existentia Pręposici, vel concurrerent in contrarium conjecturæ in majori numero, exclusivæ collegialitatis, non autem procedere potest in præsenti casu, ubi collegialitas probatur ex tot aliis signis, & nullæ concurrunt validæ conjecturę, exclusivæ collegialitatis ex hucusque animadversis.

Quo verò ad secundam partem, quòd provisiones sint recentes, & in parvo numero, & cum d. clausula, *vel alio certo modo vacan.*, dicimus, ex illis benè probari reserva- 142 tionem collationis Pręposituræ, non obstante, quòd sint recentes, quia istæ præsumuntur factæ ad formam, & tenorem aliarum collationem præcedentium, cùm alias Ordinarii Januæ, si collatio Præposituræ non esset reservata, tanquàm de prima Dignitate, ię opposuissent illarum reservationi, ob præjudicium eis resultans; Et quòd sint in parvo numero, respondemus, esse nihilominùs sufficientes, cùm ad probandam reservationem Præposituræ non cogantur Canonici exhibere omnes collationes, sequutas ab erectione ejusdem Præpositurę usque ad pręsens, & Regestra Datarię revolvere per decursum septem, & ultrà seculorum; Maximè cum exadverso non exhibeatur ulla collatio, quod fuerit facta ab Ordinariis; Cęterùm ad satisfaciendum Parti in pręsenti *Summario Additionali.* superaddimus aliam collationem, factam à fa. me. Clemente VIII. Anno X. sui Pontificatus, & sic de anno 1602. cum expressione collegialitatis Ecclesię, & quòd eadem Prępositura sit ejusdem Ecclesię principalis Dignitas. Ex clausula verò illa, *sive præmisso*, *sive quovis alio modo*, nullatenùs excluditur reservatio, sed apposita censetur de stylo Datarię, ad effectum magis validam reddendi, & ratio est. quia prædicta clausula de stylo apponitur in qualibet provisione pri- 143 marum Dignitatum, etiam Cathedralium ex traditis, per *Corrad. in Prax. dispens. lib.5.cap.1.num 51 & à D. Adv. Piton. discept. 12. sub num. 30.* ibi: *Clausula, sive præmisso, sive alio quovis modo, admitti solita in provisionibus Apostolicis.*

Devenlendo modo ad secundam partem dubii, respicientem qualitatem insignitatis nostræ Ecclesiæ, concordamus cum DD. exadverso Scribentibus, quòd hujusmodi qualitas non a verbali denominatione, sed à rei substantia, & con- 144 comitantibus circumstantiis metienda sit, eo quia illa non habet in jure præscripta certa signa, illorumque efficacia arbitrio Judicis remittitur.

Tot autem, tantaq; adduximus univoca signa in nostris Scripturis ad probandam insignitatem nostræ Ecclesiæ, ut nullus forsan allegabilis sit casus, in quo congruentiùs, quàm in nostris terminis verificari possit dicta qualitas insignitatis.

gnitatis, ad quem effectum superabundaret sola illa enunciativa *celebris Historici Dezzæ*, qui ante annum 1146. nedùm attribuit nostrę Ecclesiæ epitetum *di Tempio fontuoso*,
145 sed ulterius, quòd fuit ædificatum eum tali munificentia, *e con tanto splendore, che non solo per l'antichità, ma pur anche per le altre nobili condizioni, che l'accompagnano, fu sempre riputato in Genova per uno de Santuarii più riguardevoli, e venerandi*. Insignitas major, sivè consideretur antiquitas, sive omnes aliæ conditiones ad nostrum effectum solitæ à Doctoribus considerari, difficile est, quòd possit nedùm de facto dari, sed de possibili fingi. Præsertim si omnia hæc præ oculis unita habeantur cum enunciativis Summorum Pontificum, appellantium nostram Ecclesiam Collegiatam Insignem; Cùm enim agatur de enunciativis à Summis Pontificibus prolatis, qui possunt Collegiatas insignes, & insi-
146 gnissimas facere, ex illis concludent ssimè probata dicitur insignitas, *egregiè Capon. discept. 188 n. 12.*

Remotis itaque contrariis oppositionibus quoad collegialitatem, atque insignitatem nostrę Ecclesiæ, non obstant ea, quæ exadverso allegantur circa secundum dubium: *An*
147 *liceat Canonicis capitulariter, & cum eorum Præposito incedere in Processionibus, & aliis functionibus Ecclesiasticis*, cùm ea procedant, quandò ageretur de Canonicis, vel Beneficiatis Ecclesiæ non Collegiatæ, quandò enim sermo est de Ecclesia, quæ suum habent Caput, & Clerum distinctum, ut in nostris terminis verificatur, nunquam Caput separatur ab illius membris, ut, præter adductos in nostris Scripturis, referendo punctualem resolutionem hujus Sacrę Congregationis, notat *Barbos. in Summ. Apostol. dec. collect. 2. num. 24.*

Nec dicatur, quòd nostri Canonici tempore, quo duravit lis inter ipsos, & eorum Præpositum incesserint, uti singuli, & non capitulariter. Quia incessus prædictus non fuit voluntarius, sed coactus, quia Præpositus ab ipsis se separavit, cumq; huic separationi iidem Canonici semper, & uniformiter se opposuerint, ea ea nullum præjudicium reci-
148 pere potuerunt, nec incipere potuit ulla consuetudo, ipsis contraria incedendi, uti singuli, per ea, quæ ad rem firmavit *Rota in decis. 1120. sub num. 1. cor. Coccin.* ibi: *Ac proindè solutionem non incepisse à spontanea oblatione, quæ requiritur ad effectum consuetudinis, & dec. 203. num. 4 par. 5. rec.* ibi: *Quod apertè arguit contradictionem, & repugnantiam, non autem voluntatem, quæ requiritur ad inducendam hanc consuetudinem, & dec. 560. num. 20 par. 19.* ibi: *Et ideircò ex actibus, ob prænarratam necessitatem gestis, nullo modo inducta dici posse aliqua consuetudo*; Quæ nequaquàm canonizzata fuit ab hac Sac. Congregatione per decretum, emanatum de anno 1618. nedùm, quia d. decretum emanavit inter Archiepiscopum, prætendentem obligare Abbatem S. Matthæi ad personaliter accedendum ad publicas Processiones in loco, sibi assignato, non citatis, vel auditis Canonicis Collegiatæ S. Mariæ Vinearum, quibus proindè præjudicare non potuit; Verùm etiam quia illud emanavit in simplici possessorio manutentionis, & de tempore, quo ob litem cum Præposito Canonic. S. Mariæ Vinearum capitulariter non incedebant, quod efficit, ut, quandò etiam, adversus rei evidentiam, dici posset, quod emanasset, ipsis citatis, & auditis, adhuc eis nullum præjudicium inferre posset in præsenti controversia quæ agitatur in petitorio, cùm decreta, & sententia emanata in judicio possessorio non prę judicent in judicio petitorio ex firmatis *per Rot. in dec. 230. num. 10. & seq. par. 18. rec.* Et in terminis præcedentiæ egregiè *Rot. in dec. 18. num. 16. apud Antonell. de Juribus Clericor.*

Demum circa 3. dubium, respiciens præcedentiam nostrorum Principalium in concursu Adversariorum, concordamus pariter cum DD. exadverso Scribentibus circa commu-
149 niter receptum conclusionem, quòd semper Collegiata insignis pręcedere debeat simplici Collegiatę, quantumvis antiquiori, quodq; in concursu utriusq; Collegiatę insignis, pręcedere semper debeat antiquior.

Ex hucusq; autem animadversis remanet manifestum, quod nostra Collegiata, nedùm est insignis, sed longè antiquior Ad-
150 versaria, & consequenter retorquentur ad hominem authoritates omnes, exadverso adductę.

Quia verò magnus ex adverso fit rumor, maximusque clamor, in duabus circumstantiis ad probandam qualitatem insignitati Ecclesię Adversariorum, nempè in jurisdictione, qua
151 fruitur Abbas supra Clerum, sibi subjectum, atque in illius honorificis indumentis, & insigniis.

Dicimus primò, quòd antequam dd. honorifica ornamenta competerent Adversariis, vigore specialis gratię, ultimo loco ab eisdem obtentę, nostra Ecclesia erat absq; ullo dubio Insignis, ex supra animadversis, & consequenter quatenus 152
etiam dictę circumstantię redderent pariter Collegiatam Adversariorum Insignem, adhuc semper pręcedentia deberetur nostrę, attenta anterioritate insignitatis, quod probant ipsęmet doctrinę, exadverso allegatę, quibus addimus punctualem resolutionem hujus Sacrę Congreg. *apud Nicol. in Floscul. verb. Collegiata num 2.* ibi: *Collegiata nuper erecta non habet præcedentiam super antiquas.*

Dicimus secundò, quod ea, quæ erat jurisdictio Abbatis non est tàm ampla, qualis exadverso prætenditur, dum si consideretur locus, non egreditur Ecclesiam; Si personas, strictè comprehendit solùm illas, quæ actuali servitio ejusdem Ecclesiæ adscriptæ sunt; Si demum præ oculis habeatur mo- 153
dus, ille præcisè, & taxativè concernit solum ea, quæ ad dictam Ecclesiam spectant juxta præcisa verba Brevis san. mem. Gregorii XIII repetita in alio Brevi san. mem. Alexandri VIII ibi: *Superioritate, & jurisdictione in prædictos Canonicos, Beneficiatos, Ministrosque &c. In his tamen quæ ad dictam Ecclesiam spectant, habeat, & exerceat*; Itaut in substantia jurisdictio hæc, & facultas nil aliud comprehendant, quam ea solùm, quæ concernunt Divini Officii celebrationem, Divinique Cultus in eadem Ecclesia conservationem *Rot. dec. 254. num. 5. par. 19. rec.*

Dicimus tertiò, quod ab erectione Ecclesiæ Adversariorum in Collegiatam, demandata anno 1583. à sa. mem. Gregorii XIII. nullum insignitatis signum desumi valet ea indumentis, tam Abbati, quam Canonicis Adversariis præscriptis, & demandatis. Idque ictu oculi desumitur ex verbis illis: *Nec non Abbati, & Canonicis dictæ Ecclesiæ pro* 154
tempore existen. ut ornamentum, ac indumentum ad instar Canonicorum, & aliarum Collegiatarum Ecclesiarum illarum Partium deferre, & ejus omnibus, & singulis privilegiis &c. aliis Collegiatis Ecclesiis Partium earundem &c. concessis uti, potiri, & gaudere possint &c. Ornamenta igitur Adversariorum, ea Bulla eorum erectionis debent esse ad instar Canonicorum aliarum simplicium Collegiatarum Ecclesiarum, non autem Collegiatarum insignium; Idque clarum est ex sola, & simplici lectura Brevis eorum erectionis, absque ulla necessitate glossæ, vel interpretationis.

Dicimus quartò, quod multò minus fundamentum fieri potest in illa met gratia, & Brevi s. m. Alexandri VIII. in quo honorificentiora ornamenta, & indumenta Abbati, & Ca- 155
nonicis Adversariis concessa fuerunt; In illo enim septies reperitur Ecclesia Adversariorum, semper cum titulo simplicis Collegiatæ, nunquam verò cum denominatione insignis; Hujusmodi autem reflexio eò magis stringit, quo idem Breve appellari congruè potest epilogus qualitatum Ecclesię Adversariorum, dum in illo exactissimè describuntur omnes illius prærogativæ, ut ex lectura; Non igitur verisimile est, & via sano intellectui persuaderi potest, quod si qualitas insignitatis, tunc temporis competiisset Ecclesiæ Adversariorum, enunciata non fuisset in eodem Brevi, & longè inverisimilius est, quod idem Summus Pontifex eo tempore, quo multa nova honorifica ornamenta eidem Ecclesiæ regio animo attribuit, & gratiosissimè concessit, omisisset facere mentionem insignitatis, si hæc tunc temporis Ecclesiæ Adversariorum revera competiisset.

Dicimus quintò, quod prædicta omnia, & alia, quæ leguntur in eodem Brevi sa. m. Alexandri VIII fuerunt Adversariis concessa *ex specialis gratiæ dono*, juxta illius præcisa ver- 156
ba; Non solent autem Summi Pontifices Tertiis prejudicare, iuique eis tollere per quascumque gratias, etiam motu proprio concessas, juxta solemnem illam declarationem quam facere solent in *Reg. 18. Cancell.* & notat *Pignat. consul. 55. nu. 7. tom. 12.* Cum cujus authoritate *in Pragen. Indulti 31. Augusti 1715.* processit: *Sac. Congr. Rituum Ponente Emin. Barberino*, ut videbimus infra.

Dicimus sextò, quod ead. honorifica ornamenta *non denotant superioritatem, vel potestatem, sed dumtaxat perfectio-* 157
nem gravitatem, & ornamentum personarum, & quod non sine simplices Presbyteri, sunt verba *Cecoperii lucubrat. Canon. lib. 1 n. 93.* quem sequutus fuit *D. Ad. Piton. discep. 94 sub n. 9.* ubi ad rem observat, quod usus ejusd. Cappę, ex adverso plus justo magnificatę, solet etiam concedi simplicibus Cappellanis, juxta exempla ibidem adducta.

Dicimus septimò, quod sicuti dicta honorifica ornamenta non faciunt, Ecclesiam Collegiatam esse insignem, ex modò allegatis, ita illorum non usus respectu aliarum Ecclesiarum, quibus illa non competunt, nullatenùs præindicant illarum insignitati, in qua parte habemus Sacr. Ro-

158 tæ decisionem, quæ non potest esse magis punctualis *in dec. 49. in fin. par. 2. divers.* ibi; *Ratio, quam ipsi allegant, non est bona neque concludens, quia non sequitur: Præpositus, & Canonici talis Ecclesiæ non utuntur insignijs Pontificalibus. Ergò Ecclesia non est insignis*: Et rationem assignat *Ricc. in Prax. par. 4. resol. 544. per tot.* solidè advertens, qualitatem insignitatis posse etiam probari per famam, seu communem reputationem, ex qualitate Loci, & confluentia Populi, alijsque circumstantijs, prorsùs separatis, & omninò distinctis à dictis honorificis personæ ornamentis, quarum circumstantiarum concursus superlativè verificatur in nostro casu.

Tandem dicimus, quòd usus Pontificalium respectu Abbatis, & facultas gestandi Rochettum, ac Cappam magnam respectu Canonicorum, expressè concessa legitur in Brevibus exadverso obtentis cum clausula *sine præjudicio alicujus*, quç proindè nequit eisdem tribuere talem qualitatem insignitatis, ob quam competat præcedentia adversùs alias antiquiores Ecclesias Collegiatas insignes, quam seclusa dicta facultate utendi Pontificalibus, & gestandi Rochettum cum Cappa magna respectivè, & ante obtenta d. specialem gratiam, non habebat, cùm naturalis, & quidditativus effectus clausolæ prædictæ sit præservare jus, & præeminen-
159 tias aliarum Ecclesiarum, per ea, quæ in terminis firmavit *Rot. in dec. 1084. num. 7. cor. Emer. jun.* ibi: *Utcumque se habeat res &c., cùm prædicta erectio reperiretur saltem in implicito stata validitatis, ac Ecclesia semper fuerit in opinione, & figura Ecclesiæ Collegiatæ, nec nova erectio processerit, infirmando priorem, imò in illa expressè legatur clausula sine alicujus præjudicio, quæ jus Episcopi præservavit &c. & dec. 120. num. 8. par. 13. rec.* ibi: *Unde stante dicta præservatione jurium DD. Canonici Cathedralis debent præcedere in Ecclesia Collegiata propriis Canonicis ipsius Ecclesiæ eodem modo, quo præcedebant ante erectionem, cum hujusmodi erectio propter illam clausulam sine præjudicio &c. perindè habeatur, ac si facta non fuisset.*

Ex quibus duo corollaria solidè inferuntur pro demonstranda insubsistentia dictarum duarum conjecturarum Jurisdictionis, & ornamentorum in quibus totus conatus DD.
160 exadverso Scribentium hodiè restringitur, deducta ex illismet fontibus, ex quibus illæ desumuntur, ex Brevi nimirum fa. me. Gregorii XIII., & ex altero Brevi fa. me. Alexandri VIII. In istis enim, in quibus conceduntur dicta Jurisdictio, & usus honorificorum ornamentorum, nec miserabile legitur verbum, quod etiam à remotissimis insignitatem Ecclesiæ Adversariorum valeat importare; E converso autem, quoties in eisdem Brevibus fit mentio ejuidem Ecclesiæ, semper, atque semper denominatur Collegiata simplex; Plusquam evidens signum, quod iidem Summi Pontifices, nec illam agnoverunt unquam insignem, nec ad insignitatis gradum sublimare eam voluerunt eo tempore, quo Jurisdictionem, & ornamenta honorifica eis concesserunt; Reflexio hæc adeò solidè excludere videtur prætensionem insignitatis Ecclesiæ Adversariorum, saltem usque ad tempus, quo dicta Brevia emanarunt, ut nihil magis addi posse videatur pro demonstranda ulteriori ejusdem insignitatis insubsistentia, ut ad sensum patet.

Quibus non adversatur prætensus exiguus numerus ministrorum nostræ Ecclesiæ, & modicitas præbendæ nostrorum
161 Canonicorum; Quia exiguitas numeri Ministrorum non subsistit in facto, ex quo constat, in eadem Ecclesia, ultrà Præpositum, novem Canonicos, quatuor Mansionarios, seu Cappellanos, habentes mediam præbendam, adesse sexdecim fixos Cappellanos, quatuor Clericos, & alios Ministros inferiores, *ultra perpetuæ alias Cappellaniæ, quibus ab alijs non Beneficiatis dictæ Ecclesiæ Sacerdotibus cum celebratione Missæ inservitur*, juxtà præcisa verba Vicarii Generalis Januæ, qui quidem numerus longe excedit numerum Ministrorum Ecclesiç de Carignano, itaut si major, vel minor insignitas sumenda esset à numero Ministrorum, absque dubio nostra Ecclesia esset insignior Ecclesia Adversariorum.

Modicitas verò Præbendæ compensatur, quia, ultra Prębendam, nostri Canonici habent terratica, & pensiones do-
162 morum, ut constat *ex Cap. 21. Statutorum*, & distributiones quotidianas, in quibus major pars reddituum Canonicatuum consistit ita dispositum, ad hoc ut sub spe lucri dictarum distributionum promptiores sint, in servitio Ecclesiæ, quod valde uniforme est dispositioni *Sacri Concilii Tridentini Sess. 21. de Reformat. c. 3.* ubi decernitur, quod saltem tertia pars fructuum convertatur in distributionibus quotidianis, ne Canonici servitium Ecclesiæ negligant, prout negligebant anteà, quandò in Cathedralibus, & Collegiatis dictæ distributiones quotidianç non aderant, & eadem erat conditio, & emolumentum servientium, & non servientium.

Et ulterius dd. Canonici participant de emolumentis majoribus, & pinguioribus Parochiæ, exceptis emolumentis minutis, spectantibus ad Præpositum, in recompensam la- 163
boris in exercitio Curæ; Adeòq; redditus Canonicatuum non sunt adeò tenues, ut exadverso decantatur, sed calculatis certis cum incertis, ascendunt ad sc. 550. quolibet anno, ut est notorium in Civitate Januæ.

Nullam tandem meretur animadversionem monstruositas, quæ prætenditur resultare, si in processionibus haberent præcedentiam Canonici Sanctæ Mariæ Vinearum
sola Almutia induti, in concursu Canonicorum Adversa- 164
riorum, indutorum Cappa magna. Recurrunt enim eædem animadversiones, supra punctualibus authoritatibus comprobatæ, quod similia honorifica ornamenta nullam denotant superioritatem, vel præminentiam, sed solum ornamentum personarum, & ob istam rationem videmus hic in Urbe, quod Collegiata Sanctæ Mariæ ad Martyres, seù Rotundæ, quamvis non habeat usum, neque Rocchetti, neque Cappæ magnæ, neque Almutiarum, nihilominus in Processionibus, & aliis publicis functionibus, ratione suæ antiquitatis præcedit omnes alias octo Collegiatas ejusdem Urbis, quarum major pars habet proprium, & honorificum signum distinctum, & proprium Almutiam.

Monstruositas igitur in hac parte in eo residere videtur, quod pleno ore qualificatur exadverso pro inconvenienti,
absurdo, & monstruoso, id quod quotidiè practicari vi- 165
demus in Urbe ante oculos Summi Pontificis, & in conspectu hujus Sacrosancti Senatus, Sacror. Rituum conservationi, & instaurationi præpositi, quandò omnes Theologi, & Canonistæ omnes in eo, una voce, unoque calamo concordant quod praxis, & consuetudo Urbis (sunt verba *Rot. in Majoricen. Parochialis de Manac. 2. Julii 1708. §. Hocque coram Omanna*) *veluti in conspectu ipsius Sedis Apostolicæ inducta, haberi solet pro lege in universo Orbe, & normam Episcopis, alijsque inferioribus Prælatis, tribuere debet*, confirmata 16. *Novembr. ejusdem anni §. Attenta cor. Reverendiss. Molines.*

Ex quibus omnibus, præcipuè simul junctis, tali evidentia probata videtur qualitas Collegiatæ Insignis respectu nostræ Ecclesiæ, ut si in Juris Consultorum Scholis, ut verbis utar *clar. memor. Card. Sfondrati in Lib. cui titulus L. R. fol. mihi* 500. exemplificari velit Ecclesia aliqua, ab antiquissimo, imò immemorabili tempore Collegiata cum qualitate
insignitatis, cum omni fundamento, sermonisque proprieta- 166
re, poni posset Ecclesia S. Mariæ Vinearum Genuæ; E converso autem difficile erit ostendere exemplum aliquod alterius Ecclesiæ, quæ se prætendat Collegiatam Insignem à recentiori tempore, ac sit illa Adversariorum, dum vix exsiccatum est attramentum, quo subscripta fuit Gratia illa, ex qua talis prætenditur insignitas. Cumque eodem tempore penderet lis inter has Partes super eadem insignitate, eo minus fundamentum in eadem recentissima gratia, fieri potest contra Principales per ea, quæ firmavit *Rot. in dec. 67. num. 2. cor. Minut. & dec. 37. n. 3. & seq. part. 14. recent.*

Sequitur Replicatio in eadem Causa.

IMitatur in sua Responsione unus ex DD exadverso in Ju- 167
re scribentibus matrem illam, quæ anno mundi 3022. cum non posset obtinere à Salomone integrum, vivumque infantem illum, qui suus non erat, coram eodem Rege adversus veram matrem exclamabat: *Nec mihi, nec tibi, sed dividatur*, ut legitur 3. *Reg. 3. 26.* & notant communiter *Repetentes in Cap. Afferte, de Præsumpt. D. Ambros. lib. 2. de Offic. capit. 8. & Pined. de Reb. Salomon lib. 6. capit. 13.* dum in §. *Imò* cum supposito æqualis insignitatis inter no-
stram, & Adversariorum Ecclesiam, ait, *ubi ageretur de* 168
æquali insignitate, servanda venit alternativa quoad præcedentiam. Sed cum æqualis hæc insignitas nullatenus subsistat, dum nostra longè insignior est Ecclesia Adversariorum, præcedentia in omnibus attribuenda videtur Principalibus:

De collegialitate nostræ Ecclesiæ satis dictum in nostris Scripturis, in quibus adeò solidè illa demonstratur, ut alter ex DD. exadverso in Jure scribentibus, illa consultò omissa, se restrinxerit ad discussionem solius tertii dubii.

Strictè igitur ad tertium dubium, in substantia prætenditur exadverso præcedentia, attenta insignitate, competen-
te Adversariis ex privilegio, in concursu insignitatis nostræ 170
Ecclesię, cui competit de Jure.

Quandò

Quandò autem, morem gerendo Adversariis, rem ad hanc extremitatem vellemus reducere, adhuc facili negotio causa terminata esset, quia *Canonici Collegiatæ, de Jure insignis, præferuntur Canonicis Collegiatæ, quæ est insignis per Indultum de recenti, vel dic, Collegiata antiquior, quæ habet insignitatem à Iure, præfertur habenti insignitatem*
171 *ex privilegio posteriorem*, sunt verba *Monacell. in formul. legal. tom. 1. tit. 1. formul 4. num. 22. fol. 39.* ubi sequitur *punctualissimas resolutiones hujus Sac. Congreg. in Castellana Præcedentiæ 13. Februarii 1700 & in Novarien. 8 Maii ejusdem anni ad dub. 11.* in qua scripsi, & obtinui, & in cujus casu concurrebat ulteriùs illa alia circumstantia, quod Collegiata S. Bartholomæi Burgi Mainerii, quæ succubuit, habebat insignia honorificentiora Collegialitatis SS Gervasii, & Prothasii Domus Ossulæ, & S Victorii Intri. Hujusmodi enim punctuales resolutiones hujus Sac. Congreg. per ea, quæ egre-
172 giè firmavit *Rot. in dec. 7. nu. 3* apud *Antonell. de Jurib. Cleric.* vim legis habent, & præferuntur regulis generalibus, e adverso inculcatis, quas pannos calidos vocat *Card. de Luc. de Legat disc 61. num 7.*

Quæ si procedunt in terminis insignitatis, absque ulla operatione intellectus, resultantis ex sola lectura Apostolici privilegii, quid dicendum in nostris terminis, in quibus tale privilegium non adducitur? Quod evidens fit, observando cum Doctoribus illis, quos retuli, & sequitur *Pellegrin. in Prax Vicar. par. 1. sect 5. num. 3 fol. 53* quod *Collegiata Insignis ex privilegio dicitur illa, cui à Summo Pontifice*
173 *tale privilegium conceditur, ut ita vocetur*, juxtà terminos Collegiatæ Burgii Mainerii, cui tale privilegium anno 1682. à fe. me. Innocentio XI. fuerat literaliter concessum.

Videamus igitur, an in dictis duobus Apostolicis privilegiis, exadverso decantatis, legatur, ut Ecclesia Adversariorum vocetur insignis; Ego non semel illa perlegere volui, tàm illud fe. me. Gregorii XIII quàm aliud fe. me. Alexandri VIII & tale quid neque per somnium adinveni; Et pro-
174 indè dicuntur de subjecto non supponente omnes contrariæ animadversiones conclusiones, & discursus, quia supponunt, quod Ecclesia Adversariorum sit insignis ex privilegio, quod est prorsus insubsistens, ex sola lectura dictorum privilegiorum. Inveni potius oppositum, quia in utroque Breve, semper denominatur Collegiata simplex, absque ullo addito insignitatis.

Nec dicatur, quod talis Insignitas desumatur ex usu Mitræ, & Jurisdictionis Abbatis in Ecclesia Adversariorum, ex illius magnifica structura, & ex usu Cappæ magnæ respectu Canonicorum, quæ conceduntur Adversariis in dictis Brevibus, & in altero SS. D. N. expedito die 10. Febr. 1706. Quia ita discurrere est transitum facere ab insignitate ex privilegio ad insignitatem Juris, quę prçcisè, & univocè desu-
175 mitur à dictis, & aliis similibus conjecturis, per ea, quę in terminis notant *Massobr. de Synod. cap. 4 dub. 14. n. 9. & seqq Lotter. de Benefi: lib. 1 q. 15. n. 8 & Barbos. ad Conc. sess. 12. cap 14. de Reform. nu 52.*

Ultra quod ego fateor ingenuè meam imbecillitatem, non percipio, quomodo possit dici insignis, Ecclesia Adversariorum à dd. conjecturis, desumptis à dd. Brevibus, si Sum-
176 Pont. qui illa concesserunt, quive fuerunt, & respectivè sint tria Oracula, utriusque Juris, eadem signa, & conjecturas non habuerunt pro efficacibus ad importandam insignitatem; Si enim eadem Ecclesia habita fuisse pro insigni à dictis tribus Summis Pontificibus, nil facilius, quàm eam pro tali denominare, & canonizare in illis actibus, qui unicè directi sunt ad illam condecorandam, ut de se patet, & cuilibet considerandi notum est.

Prçciso igitur contrario privilegio, quod non ostenditur, totum id, quod potest exadverso prçtendi, restringitur ad Insignitatem Juris. Inter duas autem Collegiatas insignes de
177 Jure, semper prçcedere debet antiquior, ut resolvit hac Sac. Cong. apud *Nicol. in Floscul. verb. Collegiata sub n. 2* & probant *Pellegr. in Prax Vicar. par. 1. sect. 5. num 13 Tondut. quæst. Benef par. 2. cap 2. § 2. num 15. & Card. de Luc. in Miscell. Eccles disc. 45. num 6*

Nec dicatur, quod insignitas Ecclesię Adversariorum, quę habet pro se claram Bullam erectionis, uti certa, expressa, & prçcisa, prçferenda sit insignitati nostrę Ecclesię, quę dubia est, obscura, & disputabilis, uti desumpta à conjecturis: Quia hoc est ęquivocum plusquam palmare.
178 Aliud enim est, quod Ecclesia Adversariorum habeat pro se claram Bullam erectionis in simplicem Collegiatam, quod non negamus; Aliud verò est, quod habeat pro se claram Bullam erectionis in Collegiatam insignem, quod est prorsus insubsistens, atque oculi evidens fit ex sola lectura dictę Bullę.

Magnificato usui Cappę, quę etiam simplicibus Cappellanis concedi solet, *teste D. Adv. Piton discept. 49. num. 1.* & concordant *Corrad. in Prax benef. lib. 1. cap 14. num 13. & seqq & Barbos in Summ. Apostol decis. verb. Cappa num. 10. & 11.* respondet alter ex DD. exadverso in Jure
scribentibus, cum punctualissima authoritate *Massobr, in* 179
Prax. prælud. 2. dub. 2 num. 27 & de Synod. cap 4 num 45. & seqq. his verbis: *Quamvis autem usus hujusmodi vestimentorum per se non soleat multum attendi ad significandum, an Ecclesia sit insignis, nec ne, Massobr. &c. attamen inficiari non potest, quin supposita qualitate insignitatis, inservire non valeat ad effectum determinandi controversias præcedentiæ inter Collegiatas æquè insignes*. Si igitur usus dictæ Cappæ non solet multùm attendi ad cognoscendam insignitatem Ecclesiarum Collegiatarum, non deberet hodiè tantum exagerari, tantusque rumor circa illam fieri; Prout etiam si usus Cappæ supponit qualitatem insignitatis, In nostro casu insignitas non potest inferri ex usu Cappæ, ne effectus præcedat suam causam, neve principiatum sit prius suo principio, adversùs omnia principia.

Damus in nostris Scripturis, & constanter repetimus,
quod nulla verificatur monstruositas in eo, quod habens usum 180
insignium magis honorificorum cedat locum digniorem, vel nulla habenti insignia, vel habenti minùs honorifica.

Probamus hoc ad evidentiam tribus exemplis, primò respectu Collegiatę Rotundę, quę, ut diximus, atq; observa-
vimus suprà *n. 165.* nulla habet insignia, & nihilominùs prç- 181
cedit octo aliis Collegiatis Urbis, quarum major pars habet insignia honorifica, & ornamenta nobilia.

Secundò respectu Collegiatæ Ss. Gervasii, & Protasii Ossulæ, necnon alterius Collegiatę Sancti Victorii Intri, Novarien Diœcesis, quæ minus honorifica insignia habent in
concursu Collegiatæ S. Bartholomæi Burgi Mainerii, & ta- 182
men prçcedentiam obtinent ex decreto hujus Sac. Congr. *in Novarien 8. Maii 1700 ad xi. dubium*.

Tertiò respectu Insignis Collegiatę Terrę Gallesii, cui fuit adjudicata præcedentia in concursu insignis Collegiatæ Ss.
Vincentii, & Anastasii Terræ Arignani, habentis usum Al- 183
mutiarum, quem non habebat dicta Collegiata Gallesii *in Civitatis Castellanæ 13. Februarii 1700.* ut videre est in Libro Decret hujus Sacr. Congr. *fol. 78* & refert *Monacell. tom. 1. tit. 2 formul. 4 n. 22 fol. 19*

Nec dicatur, quod major adsit differentia inter almutias, quas deferunt Principales, & Cappam magnam, quam de-
ferunt Adversarii; Et inter almutias, quas deferebant dictę 184
Collegiatæ insignes Urbis, Burgi Mainerii, & Arignani, atque inter simplex superpelliceum, quem deferunt Canonici Rotundę, Domus Ossuli, Intri & Gallesii.

Tùm quia longe major differentia videtur adesse inter simplex superpelliceum, seu nullum signum honorificum, & almutias, ac adsit inter almutias, & Cappam magnam, ex ratione, quia primo casu agitur de transitu à non esse, ad esse honorificum, inter quæ nulla adest proportio, ut dicunt Philosophi, quod non verificatur in secundo, in quo solùm agitur de majori, vel minori honorificentia; Magis autem,
& minùs non mutat speciem. Tum etiam, quia vis non stat 185
in majori, vel minori signo honorifico, sed in eo, quod in particulari aliquo casu, puta in Processionibus, in nostris terminis, habens signum magis honorificum cedit locum illi, qui tale signum non habet, vel habet minus honorificum, quod nullam importat monstruositatem: *Non enim indecens videtur, nec Iuri repugnat, ut inferior in certo loco, & tempore magis dignum præcedat*, sunt verba *Rot.* cumulantis innumeros concordantes, *in dec. 560. n 17 par 19 rec.*

Pro quorum omnium faciliori admissione dignentur EE. PP. observare, quod usus dictorum insignium, & ornamen-
torum Rocchetti, & Cappæ magnæ, neque de Jure, ne- 186
que ex gratia ante annum 1705. Adversariis competebat; Ad quod demonstrandum non utimur argumentis, neque conjecturis, sed adducimus probationes probatas, ab eisdem solemniter acceptatas, cum litis renunciatione, nempe sententiam R. P. D. Aldrovandi, quando erat A. C. Locumtenens, duas *Sacræ Rot Decis. in Ianuen. Insignium anni 1705. cor. Muto*, firmantes clarum & manifestum esse non Jus Adversariorum circa delationem dictorum ornamentorum in §. 9. ibi: *Quod autem non Ius Collegiatæ sit clarum, & manifestum, constat &c.* Et demum duo oracula hujus Sac. Congreg., exclusiva cujuscumque Gratiæ in hac parte, ut in §. 2. ibi: *In hoc rerum statu porrexerunt Canonici ejusdem Collegiatæ supplicem libellum SS. D. N. pro obtinenda gratia*

187 *delationis ejusdem habitus, illoque Sac. Congr. Rituum pro Voto remisso, emanavit per binas vices rescriptum, non esse locum Gratiæ*; Prout omnia hæc latiùs referunt in Breve Ss. D. N. sub die 10. Febr. 1706. ubi ulteriùs subditur, quod Adversarii *hisce judicatis obsequendo, & parendo, habitum, & insignia hujusmodi deposuerunt*; Pro cujus intelligentia est supponendum, quod aliquibus annis antea, tempore præsentis litis, coram hac Sac. Congr. pendentis, de facto, & attentatè dictum habitum, & insignia propria authoritate deferebant; Itant d. anno 1705. & 1706. respectivè nullum omninò habitum honorificum detulerunt, sed simplex superpelliceum.

Et proindè videtur nimis durum, ferèque insupportabile, quod hodiè tantus fiat rumor, tantæque audiantur exclamationes, super delatione dicti habitus, & insignium, pro quorum delatione clarum, & manifestum erat, quod ante ann. 1706. nullum omninò jus Adversariis competebat, & 188 quod magis est, neque etiam aderant congruentiæ tales, ut esset locus Gratiæ; Quamvis autem dicto anno 1706. à munificentia SS D. N. non obstantibus quibuscumque, talem obtinuerint Gratiam, illa ut extorta precibus, & lacrymis, atque ea compassione, & misericordia, apta non est Principalibus præjudicare, *ad Text. in cap. Quod alicui de Regul. Jur. in* 6. cum aliis apud *Barbos. axiom* 196. *num.* 17. *& Thomas. in Florib. leg. regul.* 283. Præcipuè quia obtenta fuit, nulla omninò facta mentione litis, quæ ab annis decem, & novem inter Principales, & Adversarios pendebat coram hac Sac. Congreg. quæ dictam Gratiam constantissimè per binas vices denegavit.

Adversùs affirmativam resolutionem secundi dubii, multa exadversò cumulantur, unicè innixa assertæ consuetudini, qua à tempore immemorabili prætendunt, Principales 189 semper accessisse ad processiones sigillatim, & nunquàm cum eorum Præposito, seù Capite. Cæterùm ultrà ea, quæ diximus suprà, sit citè respondemus, quòd talis consuetudo, sivè immemorabilis, sivè centenaria, nullam habet in facto subsistentiam, ex adductis in nostro Summar. *Si enim immemorabilis*, sunt verba *Rotæ*, innumeros cumulantis con- 190 cord. *in Mindonien.* 1. *Martii* 1706. *§. Quin cor. R. P. D. Ansald. nedum probatione, sed rumore in contrarium obnubilatur, atque enervatur, & inefficax redditur*, quantò magis obnubilabitur, enervabitur, & reddetur inefficax in nostro casu, non ex rumore, sed ex adeò solemni, & solemnissimo actu functionis publicæ, in funere Ducis Frugoni, quod idem est, ac dicere in funere illius, qui faciebat figuram veri Regis in nostra Civitate?

Ultrà quod non sine magna inchoærentia respectu hujus secundi dubii impugnatur Principalibus à DD. exadversò in Jure scribentibus id, quod ultrò admittitur, eisque conceditur à Domino Causæ Patrono *in* §. 44 suæ Scripturæ facti, 191 accessus nimirum ad processiones unitim cum eorum Præposito, ubi id probat cum punctuali resolutione hujus Sacr. Congreg. relata per *Barbos. in Summ. Apostol. dec. collect.* 172. *num.* 11. his verbis: *Ac procedendo etiam cum supposito, quòd licere possit dictis asserctis Canonicis in Processionibus, & aliis functionibus Ecclesiasticis incedere, unacum Præposito, quod etiam Clero simplicis Parochialis permittitur, juxta resolutionem hujus Sac. Congregationis &c.* Videtur enim nimis improprium denegare Ecclesiæ Principalium id quod admittitur, & conceditur cuicumque Ecclesiæ Parochiali, quantumvis simplici, ut de se notum est.

192 Sac. Rit. Congr. die 19 Julii 1710. ad relationem Eminentissimi Barberini infrascriptis dubiis.

I. *An constet de Collegialitate, cum qualitate insignitatis S. Mariæ Vinearum Genuæ.*

II. *An liceat Canonicis ejusdem Ecclesiæ capitulariter cum eorum Præposito incedere in processionibus, & aliis functionibus Ecclesiasticis, & quatenus affirmativè.*

III. *An eis debeatur præcedentia adversus Parochos urbanos, & Canonicos Ecclesiæ S. Mariæ, & SS Fab. & Sebastiani de Carignano ejusdem Civitatis.*

Respondit *Affirmativè in omnibus*.

DISCEPTATIO VII.

Januen. Præcedentiarum.

Inter easdem Partes.

ARGUMENTUM.

Decisa Causa ab una ex Sacris Congregationibus, an illius revisio committi possit eidem, vel alteri Congregationi cum Voto Rotæ.

PEtunt DD. Canonici Ecclesiæ Ss. Fabiani, & Sebastiani, ac B. Mariæ de Carignano Januæ committi hujusmodi causam Sacr. Congr. Rituum cum *Voto Rotæ*; Sed 1 rejicienda videtur instantia, qui post acerrimam disputationem, habitam in d. Sac. Congreg. *die* 19. *Julii* 1710. proponente Eminentissimo Barberino, & citatis, tàm Parochis Civitatis Januæ, quàm Canonicis ejusdem Ecclesiæ de Carignano, emanavit resolutio in omnibus favorabilis nostræ insigni Collegiatæ *S. Mariæ de Vineis*; Nam prævia disputatione trium dubiorum fuit solemniter resolutum *Constare de Collegialitate, cum qualitate insignitatis d. nostræ Ecclesiæ S. Mariæ Vinearum; Et eiusdem Canonicis, una cum eorum Præposito competere Ius incedendi per modum unici corporis in processionibus, & aliis functionibus Ecclesiasticis; Eisdemque esse debitam præcedentiam, tam adversus Parochos urbanos, quàm Canonicos d. Ecclesiæ de Carignano.*

At quemadmodum Parochi prædictæ resolutioni, tanquàm justæ, & cum summa, atque consueta maturitate editæ acquieverunt, quamvis prætenderent, & allegarent 2 longam, & immemorabilem consuetudinem præcedendi in processionibus nostris Canonicis, ut singulis, de eo tempore, quapropter contentiones, habitas cum Præposito, in uno, & assueto corpore intervenire non poterant, ita par erat & est, ut etiam Canonici S. M. de Carignano eidem resolutioni se submittant.

Justitia enim d. resolutionis, prò qua de cætero semper, & fortissimè de jure præsumitur, præsertim quando agitur de 3 supremo judicio Sac. Congreg. Rituum, lucuienter resultat, ea adductis in d. Sac. Ritum Congr. & registratis in antecedenti Disceptatione.

Cumquè punctus præcipuus d. controversiæ steterit in qualitate Collegialitatis nostræ Ecclesiæ, ad quam excludendam insistebatur in eo, quod talis qualitas probanda foret, vel ex primæva legitima Institutione, vel ex subsequenti privilegio Apostolico, juxtà vulgatam doctrinam *Innoc. in c. Postulasti* 4 *n.* 2. *de Iure Patr.* cum aliis apud *Rot. dec.* 147 *n.* 3. *par.* 10. *rec.* & latius *in Placentina prætensæ Collegialitatis* 19. *Nov.* 1703. *cor. Illustrissimo Scotto Urbis Guber. § Cum enim.*

Facilis data fuit, & datur responsio, quod etiam sine A- 5 postolico Diplomate, præsertim, quando agitur, prout hic, de Ecclesia, erecta per septem circiter sæcula antecedentia, qualitas collegialitatis ea circumstantiis, enunciativis, signis, & conjecturis probari potest, si tales sint, quæ 6 sint pondere, & numero graves, & quæ hujusmodi qualitatem præseferant, juxtà aliam receptam *doctrinam Abbatis in cap. Nobis sub num.* 8. *de Iur. Patr.* & benè, & latè, aliis adductis concordantibus, *firmatum fuit in Augustana Canonicat. Provinciæ Moguntinæ* 26. *Jan.* 1711. *cor. R. P. D. Falconerio §. Cum enim*; In qua approbantur ferè omnes illæ probationes, signa, & circumstantiæ, quæ in nostro casu concurrunt; Imò in illo casu, non adeò graves, & multiplices concurrebant, & præsertim deficiebat adeò notabilis antiquitas, cum insigni structura ejusdem Ecclesiæ, & tantus Canonicorum, Mansionariorum, Beneficiatorum, & Cappellanorum numerus, ut ea illius lectura.

Hinc attendi non merentur authoritates, laudari solitæ 7 in contrarium signanter *in d. Placentina prætensæ Collegialitatis cor. Illustrissimo Urbis Gubern.* In illo enim casu quæstio erat *de firmando statu Ecclesiæ in petitorio quoad omnes Juris effectus, ut videre est in d. dec. §. Cum enim*; Nos verò agimus de statu d. nostræ Ecclesiæ ad solum effectum, ut illi, tanquam digniori, & antiquiori, adscribatur in processionibus debita præcedentia; In eo pariter casu signa, & circumstantiæ qua- 8 litatem collegialitatis prorsus excludebant, quia possessio Canonicis non tradebatur capitulariter cum assignatione stalli in choro, & loci in Capitulo, & nulla reperiebantur statuta, adaptata formæ Collegii, sub quibus Beneficiati viverent,

& ad

& ad quorum formam juramentum præstarent; Neque aderat sigillum commune, aut Arca communis, imò non ha-
8 bebant locum suum, in quo se congregarent, & Præpositura
semper collata fuerat jure Ordinario, ut videre est *in d. dec.
§. Circumstantiæ*; Imò in *d. §. Cùm enim* admittur, quod,
quando signa, & circumstantiæ sunt tales, quæ potiùs conveniant Ecclesiæ Collegiatæ, quam simplicibus Congregationibus Beneficiatorum, tunc pro Collegialitate præsumatur; Undè in casu nostro, in quo habemus enunciativas
Summorum Pontificum, & Episcoporum, tam in actu visitationis, quàm in Relationibus, occasione accedendi ad Sacra limina, tum provisiones Apostolicas de Præpositura, tanquam prima Dignitate peractas, tum ordinem distinctum
9 Canonicorum, Mansionariorum, & Cappellanorum, tum
deniq; tot alia signa, & demonstrationes univocas, ad convincendum statum collegialem d. nostræ insignis Ecclesiæ, militant à fortiori, & ad hominem applicantur supradicta fundamenta, deducta *in d. Augustana Canonicatus Provinciæ Moguntinæ cor. R.P.D. Falconerio*.

Majorem continet exorbitantiam alia instantia Partis Adversæ pro commissione hujus causæ *cum Voto Rotæ*; Quia
10 dùm de consensu Partium: hujusmodi causa fuit discussa, &
terminata in maximo, sacrosanctoque Tribunali Sacræ Congreg. Rituum, resistit juris censura, qua edocemur, judicium esse absolvendum coram eo Judice, seu Tribunali, coràm quo cæptum fuit, juxtà *Textum in leg. Ubi cæptum Cod. de Judic. Innoc. in cap. cùm M. num. 10. lit. B & C. de Constit. Franch. in cap. Ut debitus num. 55. de Appellat.* ibi: *Excepto Papa, nullus alius poterit, quia de causa principali debet cognosci, ubi ipsa pendet. Cyriac. controvers. 634. num. 12. Carlev. de Judic. tom. 5. disp. 2. num. 809. Ridolphin. in Prax. par. 1. cap. 7. nu. 55. Card. de Luca de Feud. disc. 33. n. 2. Rot. in rec. dec. 91. n. 19. par. 16. & cor. Coccin. dec. 1506. num. 16. & dec. 1859. num. 106.*

Quod si procedit simpliciter, multo magis perurget, quando, prout hic, agitur de judicio acto, & terminato, in Sac.
Rituum Congregat. cui ex Constitutionibus Apostolicis, &
11 præsertim sa. me. Sixti V. in 75. §. 1., competit privativum
jus summariè cognoscendi, & terminandi hujusmodi controversias, quæ super Sacris Ritibus enascuntur ibi: *Controversias &c. cognoscant, summariè terminent, & componant*, & notat *R.P.D. Farinell. in respons. 73. ex num. 7.*, ubi benè ponderat, quòd imo Tribunal Rotæ declarationes, & resolutiones Sacrar. Congreg. reverenter suscipere profitetur, & consuevit; Quodque Sacræ Congregationes solent Rotæ inhibere, ne in materiis, ad eam spectantibus, manus apponat; Et demum, quòd cum Sacræ Congregationes non arctentur sequi votum Rotale, talia vota non de-
12 serviunt, nisi ad defatigandas Partes litigantes cum inutilibus, & magnis expensis, ut antiqua, & recentia ostendunt exempla, idemque etiam ponderat *Fagnan. in c. Quoniam n. 39. de Constitut.*

Indeque receptum fuit, quod quoties agatur de materia, pertinente ad dictas Sacras Congregationes, vel ipsamet Rota solet illarum Votum exquirere, vel Signatura Sanctissimi avocando causæ cognitionem, illam remittit Sacris Congregationibus, ut videre est *ex dec. 46. antè n. 1. par. 10. rec. & dec. 401. in princ. cor. Ludovis. & dec. 845. num. 1. cor. Coccin. &*
13 *dec. 1154. num. 1. & dec. 1219. antè num. 1. cor. Emerix. jun.* & notat etiam *R. P. D. Petra ad Constit. Apost. to. 4. ad Constit. 10. Martini V. n. 32. & 32.*

Habemusque in casu fortiori illud æque notorium, ac celebre exemplum famigeratæ causæ *in Salamantina Cutallæ*, quæ quamvis adhùc decisa à Sacra Rituum Congregatione non fuisset, adhuc commissa fuit eidem Sacræ Congregationi à sa. me. Alexandro VII. in plena Signatura Gratiæ,
14 cum hoc, quod in illa procedere deberet de Voto Rotæ, *appellatione remota*, ut refertur *in dec. 584. in princ. cor. Cerr.* Cùmque ab eadem Rota, re maturè perpensa; lis decisa fuisset favore PP. Benedictinorum, *ut ex dictu dec. 648. cor. Cerr.* & ex illius confirmatoria *dec. 612. cor. eod.* quæ emanarunt sub diebus 4. Decembris 1658. & 23. Junii 1659., & prætenderent Defensores eorundem Benedictinor., Sacram Rituum Congreg. teneri sequi Votum ejusdem Rotæ, re maturiùs revisa ab eadem Sacra Congregatione die 27. Septembris ejusdem anni 1659. favore Basilianorum, intrepidè respondit, dictum Votum nullatenùs esse exequendum, atque resolutio Sacræ Congreg. approbata fuit per specia-
15 lem *Constitutionem sa. me. Alexandri VII.* die 24. Decembris 1659. ut videre est *in Constit. 81.* inter alias ejusdem Summi Pontificis *in Bullar. nov. to. 6.*

Aliud æquè notorium habemus exemplum ejusdem Sac.
Congregationis Rituum in illa celebri *Romana Commemorationis Defunctorum 3. Junii 1665. & 9. Junii 1666. cor. Otta- 16
lor.* cujus decisiones impressæ sunt *in par. 14. rec. in 316. & 481.* In quibus Rota plenè firmavit, licere facere Octavam pro Defunctis intrà Octavam Omnium SS. sine speciali Indulto Apostolicæ Sedis, & tamen proposita causa in dicta Sacra Rituum Congreg. die 13. Augusti 1667., hæc oppositum declaravit, & servandum demandavit, quacumq; consuetudine non obstante, juxtà tenorem dictæ resolutionis, quam per extensum registravit *Pignatell. consult. 52. per tot. tom. 3.*

Si igitur hoc solemniter practicatum fuit in dictis duobus
casibus, in quibus Sacra Congreg. Rituum præcedenter su- 17
um oraculum non protulerat, relinquimus considerandum Illustrissimis DD. quid sperari possit in præsenti, in quo constans in facto est, quòd eadem Sacra Congregatio plenissimè cognovit, & attentissimè consideravit omnia Adversariorum jura, omnesque eorundem exagerationes, quæ appositæ in statera acris judicii EE. PP., dictam Congregationem componentium, omnium ferè votis inventæ fuerunt minus habentes ad impediendas favorabiles resolutiones omnium trium dubiorum, solemniter in illa disputatorum.

Respectu verò aliarum Sacrarum Congregat. multa alia
cumulari possent similia exempla, signanter verò adest illud 18
recens Sacræ Congreg. Episcoporum *in Castellana Bipartitæ 16. Novembris 1705.*, quandò Rota, Ponente Reverendissimo Molines, rescripsit, *esse locum aperitioni oris*, quam sequi noluit eadem Sacra Congr. die 27. Junii 1704. Ponente cl. me. Card. Gabriellio; Et quia omnes adhibitæ fuerunt diligentiæ, omnesque revoluti lapides adversus dictam resolutionem Sac. Congregationis, in Signatura Gratiæ, coram Sanctissimo habita, novus fuit admissus recursus cum rescripto, ut, prævia aperitione oris, Sacra Congregatio procederet cum Voto ejusdem Rotæ, quod ista propalavit affirmativam, mediante alia decisione *cor. eodem Reverendissimo Molines, die 12. Januar. 1705.* Adhuc istud nullatenùs fuit exequutum; Etenim non sine magna altercatione,
commissa tandem causa particulari Congregationi trium S. 19
R. E. Cardinalium, Acciajoli, Panciatici, & Spinulæ, re maturè discussa, & Partibus acerrimè informantibus *diebus 3. Februarii, & 27. Junii 1707.*, intrepidè responsum fuit pro punctuali executione resolutionis dictæ Sacræ Congregationis Episcoporum.

Aliud æque celebre habemus exemplum Sac. Congregat. 20
Concilii in illa *Romana Matrimonii*, in qua *Rota, Ponente Ursino die 4. Februarii 1697.* rescripsitia, pro validitate Matrimoniorum sufficere præsentiam Parochi, etiamsi purè physicam, seu materialem, quam sequi noluit eadem Sac. Congreg. die 7. Martii 1700. testibus *Bertachin. vot. dec. 100. num. 19. & seq. & Monacell. in Formular. tom. 3. formul. 5. tit. 5. num. 12.*

Nec credimus insistendum in aliquibus exemplis, quæ videntur contraria; Aut enim sunt in illis terminis, in qui-
bus eædemmet Sacræ Congregationes Rotale Votum exqui- 21
siverunt, ut præ cæteris practicatum fuit à Sac. Congregatione Concilii in dicta *Romana Matrimonii 17. Novembr. 1696.* cum rescripto: *Exquiratur Votum Rotæ*, & in alia *Bononien. Transactionis 16. Novembri 1705. § final. cor. R. P. D. Ansaldo, & in Theatina Jurisdict. 14. Maii 1708. §. Instante cor. Illustrissimo Scotto Almæ Urbis Gub. & in Senogallien. Pandationis 16. Maii 1710. in principio coram Reverendissimo Molines.*

Aut, si quæ alia contraria exempla forsan adduci possent, ea in aliis terminis processerunt, in quibus agatur de aliqua
materia, seu articulo gravi, & exemplari, & Vota EE. 22
DD. Cardinalium valdè scissa inter se fuerint, adeout capi non potuerit resolutio, ut notat *Fagnan. in cap. Quid nobis sub num. 33. de Clandest. desponsat.*, & respectu Sacræ Congregationis Concilii practicatum fuit in celebri *Mediolanen. nullitatis Professionis*, in qua adsunt *dec. 952. 983. & 1003. cor. Emerix. jun.* ut refertur *in 1. dec.* ibi: *Reproposita causa sub die 30. Aprilis 1685. sigillatim vocatis omnibus dictæ Congregationis Cardinalibus, nulla ob scissuram Votorum capi potuerit resolutio; In hoc rerum statu placuit Sanctissimo &c. ob gravitatem simul, & exemplaritatem materiæ, mandare ipsius Sacræ Congregationis Eminentissimo Præfecto, ut desuper exquireret Votum totius Rotæ.*

Imò tanta est veneratio, quam, ut par est, Tribunal Sacræ Rotæ profitetur erga oracula, declarationes, & resolutiones Sacrarum Congregationum, ut si quando aliquid firmaverit, aut declaraverit, cujus subindè contrarium declaratum extiterit per easdem Sacras Congregationes

statim sententiam mutaverit, & prædictis resolutionibus se
24 uniformaverit, ut plaries protestata fuit, & observavit, &
videre est in dec.18. num.6. dec 325. num.12 cor. Cerr. & dec.
627.num.8. cor. Caval. & dec.532.num.2. & dec.878. num.10.
cor. Dunoz. jun.& dec.57. num.10. cor. Priol. & dec.55. num.2.
cor. Beninc.& dec 72. num.7. cor. R. P. D. Ansaldo, & dec.46.
sub num. 6. apud Vivian.de Jurepatron. & in par. 14. recent.
dec.71. in fine, & in par.18.dec.516. in fine, & in par.19. dec.
257. num,17.& in Bonon. Exemptionis 6. Junii 1708. §. His
tales cor. R. P. D. Falconerio ibi: Sacræ Rotæ mos est venerari,
& obsequi Sacrarum Congregationum resolutiones &c. &
in Burgen. Jurisdictionis 2. Julii 1708.§. Mot cor. R. P. D.
Lancetta, & in Trojana Delationis Crucis super bono Jure
10. Decembris ejusdem anni 1708. §. Sublato, cor. R.P.D.
Aldovrando.

In eadem Causa.

25 INaudito exemplo prætenditur exadverso, ut resolutio
præsentis causæ, utraque Parte acriter informante, nervosè
pro Adversariis scribentibus tribus primi nominis Advocatis,
solemnissimè capta à maximo, Sacrosanctoque
Tribunali Sacræ Congregationis Rituum, idque ex utriusque
Partis æquè innegabili, ac voluntario consensu; alterius
Judicis subiiciatur placitis, magni quidem, sed longè
Inferioris eidem Sac. Congregationi; Si autem magna
exempla speciem iniqui habent, juxtà verba illius nimium
noti Authoris, quem tacito nomine refert, & sequitur Rot.
26 dec.308.num.20.& 25.cor.Dunoz.sen. quæ recognosci possunt,
ex lib.14. Histor.ante finem, ibi: Habet aliquid ex iniquo
omne magnum exemplum; Nonnè plusquam iniqui speciem
habere videtur maximum illud exemplum, quod, omni
adhibito conatu, prætenditur hodiè constabiliri adversus notorias
facultates dictæ Sacræ Congregationis Rituum, de
quibus in Constit.75 Sixti V.Congr.5. mediante instantia, ut
Causa, accuratissimè de more decisa, & terminata, instaretur
iterùm coram Tribunali Sacræ Rotæ, quo nihil insubsistentiùs
dici, nilve irrationabilius valet excogitari;
Non enim in Regestris Signaturæ Sanctissimi aliud reperietur
exemplum in his terminis, quàm, vel concessionis solius
novæ audientiæ, vel novæ quidem revisionis, semper tamen
faciendæ ab illa Sacra Congregatione, quæ causam decideat,
ut, omissis antiquioribus exemplis, respectu alterius
Causæ nostræ Civitatis practicatum fuit in famosissima
27 illa Causa Januen. Matrimonii diebus 13. Martii, & 8. Maii
1706. à Sac. Congregat. Concilii decisa pro validitate Matrimonii,
& ex oraculo Sanctissimi in plena signatura Gratiæ;
non alteri, quàm eidem Sacræ Congregationi iterum
commissa, & deindè terminata, mediante confirmatione
priorum resolutionum diebus 17. Februarii & 9. Aprilis
1707.

Non attento verè frivolo prætextu arduitatis Causæ; Si
enim attentè pervolvantur Regestra omnia ejusdem Sacræ
Congregationis Rituum, ex una parte vix reperietur causa
28 minoris momenti, ac sit præsens, respiciens qualitatem
Collegialitatis duarum Ecclesiarum, à qua dependet illarum
præcedentia; Ex alia verò parte cum difficultate reperietur
Causa, vel ex Scripturis hinc inde in dicta Congregatione
exhibitis magis enucleata, vel cum majori votorum uniformitate
decisa adeout denegata etiam nova Audientia, prævia
unica dumtaxat resolutione, penitus terminata remanserit,
juxta amplissimas facultates ejusdem Sacræ Congregationis,
de quibus in dicta Constitut. 75. Sixti V. Congr.
5. in fine.

29 Undè applicatur aurea illa animadversio Sancti Gregorii
Magni lib.7.Epist.61.Indict.2. ibi: Valdè Ecclesiasticæ est moderationi
conveniens, ut quæ ordinata fuerint, vel decisa,
nulla in posterum debeant refragatione turbari, & loquendo
in punctualibus terminis nostri casus, concordat R P D.
Fattinell.resp.73 à num.7.

Præcipuè inter Ecclesiasticas personas, in quarum ore
quotidiè resonant verba illa: Dissolve litis vincula, Ne litis
30 horror insonet, Extingue flammas litium, &c. ut ad rem observat
Urceol. de Transact. in Proœm. num. 22. & meliùs Rot.
in Neapolitana Processionis 22. Junii 1707. cor. Omanna,
ubi, quod non decet Ecclesiasticas personas circa litium sollicitudines
occupare, ut ab illis penitùs absoluti, sacris operibus
vacare possint.

31 Absque ulla prorsùs difficultate, quia ex contrariâ petitione
(sunt verba ejusdem R. P. D. Fatinel. d. resp.73. num 7.)
frustrarentur litigantium labores, & sumptus, remanente
æmulatione inter Jurisdictionum culmina. Et revera tanti
Viri reflexio videtur omni consideratione digna, quia adversùs
claram dispositionem Text. in l. Properandum, Cod. de
Jud. instauraretur lis, postquam solemniter terminata fuit, 32
cum illis expensis, quæ notoriè annexæ sunt causarum defensionibus,
quasve indicat R. P. D. Ansald in Addit ad dec.
37.sub num.57. ibi: Posset quis diù defatigari, cum sequela
illarum expensarum, & ærumnarum, quibus lites abundè
scatent, & comprobat Rot. in dec.325.num.18: par.14.recent.
ibi: Cùm omnibus pateat, lites in Urbe non sine magno dis- 33
pendio agitari, & dec.527.num.2.par.18. ibi: Lites non fiunt
sine impensa, ut experientia docet miseros litigantes, & dec.
479.num.17.par.19. ibi; Lites in Urbe non sine magno dispendio
agitantur.

Fortiùs, quia ageretur de magnis impensis, deque temporis
maxima jactura, absque ulla prorsùs utilitate, exindè
retrahenda: Quidquid enim dicendum sit de Tribunalibus
inferioribus, vel de uno, seu altero Jud. particulari, obligato
ad procedendum cum, vel de voto Rotæ, juxta distin- 34
ctionem, de qua Gratian.discept.524.nu.2.& 3.Coccin.annot.
185.per tot.Card.de Luc.de Judic.disc.4.num.10.& 11:& R.P.
D. Ansald.in Addit.ad dec.27.num.5.& 6. Hoc unum est indubitatum,
quod Sac. Congreg quacumque formula eis committantur
Causæ, nullatenus tenetur sequi Votum alterius
Tribunalis, quantumvis Collegialis: Et proindè prorsùs
supervacaneus esset labor, & omninò frustraneæ expensæ,
ut in terminis advertit R P.D. Fattinel.cit.resp.73.in fin.ubi,
quod ex tali libertate, & libera facultate, quam habent Sac. 35
Congr. hæ plerumque respondent, Votum Rotæ non esse exequendum,
ut antiqua, & recentia ostendunt exempla.

Ultrà siquidem quatuor illa exempla Causarum Salamantina
Cucullæ, Romana Commemorationis Defunctorum, Castellana
Bipartitæ, & Rom. Matrimonii, de quibus supra à
num 14. subnectimus undecim alia, ad hominem comproban- 36
tis jacturam temporis, & expensarum amissionem in
committendo Sacræ Rotæ causas, à Sac. Congregationibus
decisas, vel quia istæ sequi noluerint Vota ejusdem Sac. Rotæ,
vel quia hæc proprium reformaverit judicium, illud aptando
resolutionibus Sac. Congregationum, nempe in

Calaguritana Fructuum 1. Julii 1693. §. Et hanc veritatem
cor. Eminentiss. Priol. ibi: Judex debet sensui Congregatio- 37
nis se uniformare.

Calaguritana Præeminentiarum 13 Martii 1668. cor.Ottal.
in par. 15. rec. la 210. recedendo ab antecedentibus decis. 10. 38
Decembris 1664. & 4. Januarii 1665. quæ sunt in par. 14. la
234. & 256. Ea adducta ratione, quia contrarium resolverat
hæc Sac. Congreg ut se declaravit in princ.d.dec.210.par.15.
ibi: Recesserunt DD. à decisis &c. quia super his consulta Sac.
Rituum Congregatio respondit, non licere &c. quàm resolutionem
libenter Rota amplexa est, quamvis contrarium firmaverit
in præcedentibus dec. ut in simili factum fuit in Romana,
&c.

Cæsaraugustana Domus 22. Junii 1615. cor Manzan. impressa
in par. 2. rec. la 745. à qua recessit cor Cels in dec.60 illa 39
adducta ratione num. 40. quia Sac. Congr. contrarium declaravit,
& Rota similes declarationes reverenter suscipit, &
observat, ut dictum fuit &c.

Ferrarien. Distributionum 4. Julii 1636. cor. Pirovan. in
qua dictum fuit, distributiones, non deberi, sed proposita 40
causa in Sac Congreg. Concil. die 3. Septembr d. anni 1636.
responsum fuit deberi distributiones, referente Pignat consul.
547.num.21 & 22 tom.4.

Januen. Restitutionis in integrum 3. Julii 1702. cor Molines,
non sequuta à Congregatione particulari EE. DD. Carpinei,
Marescotti, Panciatici, Bicchii, ac Colloredi 8. Aprilis
1704. Secretario Card. Paracciano tunc Prælato.

Lucen Jurisdictionis 26 Junii 1662. cor Cerr. inter impres-
sas coram eodem la 723. à qua fuit recessum in dec.744.cor eod. 41
ex illo speciali motivo num. 13. DD. recesserunt à decisis, attento
decreto Sac Congr. Rituum, confirmata 16 Februar. 1705.
cor. Card. Caprara.

Maceraten. Beneficii 16 Ianuarii 1640. coram Merlin. quæ
est inter ejus impressas la 825. num. 10. ibi: Et licet Rota prius 42
censuerit, tali casu esse sacerdotale beneficium &c. tamen, audita
contraria sententia Sac. Congreg. Conc. recessit à prima resolutione
&c.

Massanen. Archipresbyteratus 21. Maii 1629 cor Card Verill,
impressa apud Postb. de manut dec. 264. ubi Sac Rota 43
approbando concursum, dedit mandatum de manutenendo
favore illius, qui in dict. concursu præelectus fuerat, sed
proposita Causa in Sac. Congreg. Concil. 15. Decembris dict.
anni 1629. Sac. Congreg respondit, supradictum concursum

fuisse

fuisse nullum, teste *Pignatel. d.consult.* 547 *n.*19.*&* 20.*tom.*4.
Mediolanen. Capellaniæ 2. *Decembris* 1663.*cor. Cardin.*
44 *Carpin. in part.*16.*recent. dec.*335.*num.*12. ibi: *Hinc meritò*
Rota nostra iisdem innixa resolutionibus quas semper excipit
reverenter, *recedendo à contraria opinione*, *quam tenue-*
rat, *&c.*
Mediolanen. Decimarum de Carlatio cor. Mart. And. inter
45 alias ejusdem *in* 39.*& in par* 4 *rec.dec.*496.*num.*1. ibi: *Stante*
declaratione Sac.Cong.Conc.&c. facilis visa fuit resolutio dubii,
quod sit recedendum à decisis sub die 18 *Maii* 1616.
Romana Capellaniæ 23. *Junii* 1589. *cor. Pamphil.* apud
46 *Marchej de Commiss.tom.*1 *fol.*140. ibi: *DD attenta resolutio-*
ne Illustriss. DD.Sac.Conc.Interpretum &c. recesserunt à resolu-
tis in hac causa.
Vicen. Jurisdictionis 2. *Martii*, *&* 9. *Aprilis* 1650. *coram*
Cerr. inter ejus impressas, *le* 325.*&* 24. *num.* 15. ibi: *Ca-*
47 *terùm in hanc sententiam eò faciliùs DD. devenerunt*, *quia*
d. Sac. Congreg.DD.Card.Sac Conc.Interpretum, *auditis Par-*
tibus super eisdem in Rota toties deductis, *& causa exactissimè*
discussa, *ita ter declaravit*, *quæ Rota solet*, *ut par est*, *reve-*
renter amplecti &c. &
Urbinaten. Parochialis 12. *Februarii* 1629. *cor. Verosp.*
juxta decis. impressam à *Pignatel.d.consul.*147.*num* 10.*tom.*4.
48 & firmantem, non constare de irrationabili judicio Archie-
piscopi; Cujus contrarium resolvit Sac.Congreg. Concil.die
17. Februarii ejusdem *anni* 1629. Demandando *ulteriùs*, ut
in Rota nihil in dict. causa innovaretur *ut* observat *Pignatel.*
ubi supra, & patet *ex Lib.* 14. *Decret.ejusdem Sac. Congre-*
gat.fol 40.
Posito igitur ex his, & aliis similibus casibus, qui cum
majori otio cumulari possunt, & in quibus Sacr. Rot. sem-
per protestata fuit sequi velle, & cum effectu semper
sequuta fuit resolutiones Sac. Congreg. cum illis se unifor-
49 mando, mediante recessu à propriis decisionibus; Remanet
manifestum, quod omnes contrariæ diligentiæ, omnisque
contrarius conatus nullum alium habent finem, quàm defa-
tigandi Principales, cum innumeris expensis novæ litis, in-
choandæ cor. magno Tribunali Sac. Congregat. Rituum,
composito ex 25. EE. PP. qui possent integrum Concilium
componere, ex quo in primis sessionibus Generalis Concilii
Tridenti. vix tot adfuerunt Votantes, *ut* notat *Card. Pallavic.*
in Histor ejusdem lib 25.*cap* 4 *& plur.seqq*
Cum illo addito, quod si resolutiones ejusdem verè excelsi
50 Tribunalis in materiis, longè urgentioribus, & pondero-
sioribus, Beatificationis, & Canonizationis Sanctorum, &
similium, tanquam oracula omni Jure ab omnibus Christifi-
delibus recipiuntur, & venerantur, videtur nimis impro-
prium prætendere, ut in materiis longè facilioribus, quoti-
diè omnibus obviis, non debeant *uti* leges servari, sed placi-
51 tis Sac. Rotæ subiici, quod in terminis improbat *R.P.D.Fat-*
*tine d.respons.*73. *in fin.*
Poterant verò omitti exempla, desumpta ex *dec.*25. apud
D. de Prosperis de Territ. separ. quæ est in illa *Placentina*
52 *Cathedralitatis cor.Reverendiss.Molines.* Ex *dec.*154.*nu.*5.
cor. Emer. jun. Ex *dec* 46. *ante num.* 1. *par.*10 *rec.* Et ex au-
thoritate *Card. de Luc.in Relat. Roman.Cur. disc.*18.*num.*13.
Omnia enim hujusmodi exempla optimè conciliantur cum
solida illa distinctione, de qua supra *num.* 15. *& pluribus*
sequentib.
Dec. enim Placentina Cathedralitatis, commissa fuit Sac.
53 Rotæ, non super articulo, concernente gratiam Cappæ,
à Sac. Congreg. deciso, sed super alio, longè diverso, &
nunquam in d. Congreg. proposito, hoc est super Cathedra-
litate, cum illa taxativa dictione *tantùm*, ibi: *Recursum*
habuit ad Signaturam Gratiæ, *à qua reportavit rescriptum*,
ut dicta Sac. Congreg. alia vice illius instantiam examinaret,
exquisito hujus Sac. Tribunalis Voto super articulo Cathedra-
litatis tantùm.
Decis 154.*cor Emer.jun.* est in terminis Sac Congreg. Boni
54 Regiminis, compositæ pro majori parte ex Prælatis, &,
quod magis est, in illius causæ repropositione Votantes non
fuerunt concordes ut ex illis verbis in principio: *Ac tandem*
non concurrentibus ejusdem Congreg DD nostro Auditorio de-
legato, *cum ordine*, *quod loco Congreg Boni Regiminis &c.*
*Decis.*46 *par.*10.*rec.* est in terminis causæ, avocatæ, non
55 ab aliqua ex Sac.Congr sed à Tribunali R.C. & commissæ
Emin. Camerario de Voto Rotæ.
Card demùm *de Luc.* loquitur in terminis causarum, nul-
56 latenus resolutarum à Sac Congreg. in quibus terminis non
verificatur injuriosa illa causarum avocatio, quæ innegabi-
lis est, postquam eædem Sac. Congregat. suum protulerunt
judicium, juxta authoritates, allegatas supra *numer.* 7. &
addi possunt aliæ citatæ *in disc.* impresso post *Antonel. de*
Jur.Cleric.fol mihi 22.*num.*1 *&* 2.
Absque ulla prorsùs difficultate, quia procedendo etiam
per modum insubsistentis discursus cum contrario verè frivo- 57
lo prætextu, ut scilicet causa maturiùs decidatur, finis iste
longè meliùs haberi potest in Sacr Rituum Congr. quæ si un-
quam aliàs composita fuit ex sapientissimorum Votantium
numero, & qualitate maximo, id sanè in præsenti innega-
bile est; Cum illo addito, quod major pars eorundem EE.
PP. in illis hodiè meritissimè sedentium, in Congr. habita ano.
1710. nullatenùs Votum dedit, eo quia in albo ejusdem Con-
greg. descripti non erant; Unde ad hominem retorquetur re-
flexio contraria, quod integrum dicitur illud judicium, quod
plurimorum sententiis confirmatur, ut dicit *Gloss.in cap Pru-* 58
dentiam, *verb. Plurimorum de Offic. Deleg* Et nos addimus,
quod faciliùs invenitur, quod à pluribus quæritur juxta aliam
Gloss in Can. De quibus, *verb. Pluribus dist* 20. Atque per
ampliores homines perfectissima veritas revelatur, juxta pun-
ctualem *Text. in l. Quæstionem* 32. *Cod. de Fideicom* quem se-
quutus fui *in meis Instit, Crimin. lib* 3. *tit.*9 *num.*168. *& seqq.*
& addo *Pignatel.consul.*34. *num.*12. *lib.*10. Ita ut ex his omni-
bus, præcipuè simul junctis, palpetur manibus insubsisten-
tia contrarii prætextus, & remaneat manifestum, esse me-
ram antipathiam, cum d. maximo Tribunali Sac Congreg.
Rituum contrarium pruritum avocan. ab ipsa præsentem cau-
sam, quæ non potest esse magis propria ejusdem Tribunalis,
minusque potuit cum pleniori, & spontaneiori consensu Ad-
versariorum in illa proponi, & resolvi.
Non minus frivolus est alter prætextus magnificati grava-
minis, Parti adversæ illati ab eadem Sac. Congreg. Quia il-
lud est prorsùs insubsistens *ex deductis in discept. antecedenti*;
Et tamen semper redit idem solidum principium, quod ad-
versùs gravamina, sive vera, sive apparentia, quæ illata 59
prætenduntur à Judicibus, recurrendum est ad Judices supe-
riores, non autem ad æquales, & multò minùs ad inferiores,
ea viva ratione, quia superior debet corrigere, quod fecit
inferior, non autem è converso, *ut* benè notat *Jo: Ferrar.*
*de Appellat. lib.*2. *cap.*5. *num.* 138 ubi, quod naturalis ratio
hoc dictat; Idque est adeò verum, *ut* nec etiam per pactum
conveniri possit, minusque per consuetudinem introduci, *ut*
appelletur ad æqualem, vel minorem Judicem, rationibus
adductis *a Scacc. de Appellat.quæst* 1.*num.*8. *&* 9. quem sequu- 60
tus fui *in meis Instit. crimin.lib.*4 *tit.*9 *num* 11. ubi *num* 12. *&*
seqq. ex hac ratione observavi, à sententia Papæ licitum non
esse apellare ad Generale Concilium, sive præsens, sive fu-
turum, quia illud semper inferius est Papæ, *ut* sancivit *fa.*
me. Alexan.VIII 8.*Decemb.*1690.*proposit.*9.
Posset proindè hic terminari Responsio, quia nihil exad-
verso repetitum fuit coram Illustriss. DD. circa asserta gra-
vamina, quæ in dicto Tribunali Sac.Congreg. Rituum latis- 61
simè non fuerint exagerata, atque inventa minùs habentia
ad impediendam favorabilem resolutionem nostrorum dubio-
rum, itaut Adversarii in eodem Tribunali, neque etiam no-
vam audientiam meruerint obtinere.
Et tamen, percurrendo exadverso magnificata circa 1 du-
bium, breviter dicimus, quod illorum insubsistentia est adeò
clara, ut in dicta propositione causæ coram Sac. Congregat.
Rituum unus ex DD. exadverso in Jure scribentibus, nec uni-
cum verbum addiderit circa dictum dubium; Alter verò ex 62
eisdem, qui in dictæ causæ propositione suo more nervosè
scripsit, plusquam tacitè admittendo insignem qualitatem
nostræ Collegiatæ, cum insubsistenti supposito æqualis insigni-
tatis inter nostram, & Adversariorum Ecclesiam, asseruit, 63
ubi ageretur de æquali insignitate, *servanda venit alternati-*
va quoad præcedentiam; Quæ tamen alternativa nullatenùs
fuit admissa, & meritò, ob notoriam majorem, antiquio-
remque qualitatem insignitatis nostræ Ecclesiæ.
Quam inter alias demonstrationes, de quibus *in anteceden-*
ti discept. probavimus ex classicorum Historicorum testimo- 64
niis; Quibus plena fides adhibenda est *ex adductis in dict.*
*discept.*6. *num* 35. quibus generaliter addo nobilem animad-
versionem *Josephi Hebræi lib.*1. *contra Appion.* ibi: *Veracis*
historiæ indicium est, *si de rebus iisdem omnes eadem scribant*,
& dicant; Præcipuè quando agitur, ut ad unguem verifica-
tur in præsenti, de historico contemraneo, ut ampliando con-
clusionem firmavit *Rot. in dec.*391. *num.*11. *par* 17. *rec.* quam
sequutus fui *in meo Tract. de Livellis cap.*1.*§.*4.*num.*2.
Et in præcisis terminis ad effectum probandi qualitatem
Collegialitatis, pro veritate consultus, suo more solidè pro- 65
bat *D m. Adv Piton.discept.Eccles.*8 *num* 10 ibi: *Habemus*
attestationem Josephi de Bresciani publici historici Civitatis
Cremonæ, *cui tanquam in facto antiquissimo*, *& in quo impos-*
sibile

sibile est, vel saltem difficile, reperiri posse Bullam, & Instrumentum, plenissima fides adhibenda est.

Contorquetur nimis exadverso in facto scribens ad debili-
66 tandam horum historicorum fidem, in ea tandem animadversione pedes figit, quod prædicti historici, non solùm asserant, nostram Ecclesiam esse Collegiatam insignem, sed ulteriùs aperiunt, illam esse talem authoritate ordinaria, non ex privilegio Summi Pontificis, inferendo proindè, quod talis titulus, uti infectus, & invalidus, attendi non debeat, eo quia Episcopi nullam habeant facultatem erigendi Ecclesias in Collegiatas, juxta modernas resolutiones, ibidem allegatas.

Cathegorica autem responsio ea est, quod hæc opinio communiter hodie inter Canonistas recepta, & à Supremis Tri-
67 bunalibus canonizata, non erat talis anno 1623. *ut videre est in decis. 1573. num. 1. cor. Coccin. & in dec. 1084. num. 2. & seqq. cor. Emer. jun.* Undè multò minùs admitti potest per sex sæcula antecedentia, nempè anno 1000. de quo tempore loquuntur dicti Historici; Et propterea non est videndum, quæ opinio in hac parte vigeat hodiè, sed quæ dicto tempore vigebat, ut in terminis firmavit *Rot. in magistrali dec. 1084. num. 2. & per tot. cor. Emer. jun.*

Admisso igitur ex his, & supra latè expensis, quod qualitas insignis nostræ Collegiatæ Ecclesiæ sit innegabilis, non mereotur attendi ea, quæ exadverso adducta fuerunt cum
68 supposito, quod Collegiata Adversariorum sit insignis ex privilegio, & consequenter major nostra Ecclesia, quæ in omnem casum non potest prætendere insignitatem, nisi à Jure. Absolutè enim negamus suppositum; quod illa sit insignis ex privilegio, quod non ostenditur, observando cum DD adductis à *Pellegr. in Prax. Vicar. par. 1. sect. 5. fol. 53. quod*
69 *Collegiata insignis ex privilegio dicitur illa, cui à Summo Pontifice tale privilegium conceditur, ut ita vocetur.*

Videamus igitur, an in duobus Apostolicis privilegiis, exadverso decantatis Adversariorum Ecclesia vocetur insignis. Ego non semel illa perlegere volui, & tale quid neque per somnium adinveni, sed solùm miserabilem denominationem simplicis Collegiatæ, absque ullo addito insignitatis, & proindè dicuntur de subjecto non supponente omnes con-
70 trarii discursus, quia supponunt, quod Ecclesia Adversariorum sit insignis ex privilegio, quod est evidenter insubsistens ex sola lectura privilegiorum, quæ ad dictum effectum allegantur.

Nec replicetur, quod talis insignitas licet oculis corporeis
71 non legatur in dd. privilegiis inferatur tamen ex qualitatibus, & decorosis insigniis, quæ conceduntur Adversariis in dd. privilegiis; Ita enim discurrere, non est difficultatem tollere, sed transitum facere ab insignitate ex privilegio ad insignitatem Juris, quæ univocè desumitur, à dictis, & aliis similibus conjecturis, & signis, ex adductis, per *Massobr. de Synod. cap. 4. dub. 14. num. 9. & seqq. Lotter. de re Benef. lib. 1. quæst. 15. num. 8. & Barbos. ad Concil. sess. 12. de Reformat. cap. 14. num. 52.*

Ultra, quod ego fateor ingenuè meam imbecillitatem non percipio, quomodo possit dici insignis Ecclesia Adversariorum, à dd. signis, & conjecturis, desumptis à Brevibus
72 Summorum Pontificum, si illimet, qui illa concesserunt, eadem signa & conjecturas non habuerunt, pro efficacibus ad importandam insignitatem: Si enim eadem Adversariorum Ecclesia habita fuisset pro insigni à dd. Summis Pontificibus, nil facilius, nilvè clariùs, quàm eam pro tali denominare, & canonizare in illis Brevibus, quæ unicè expedita fuerunt ad illam condecorandam, ut patet consideranti.

Cæterùm, quando, morem gerendo Adversariis rem ad hanc extremitatem vellemus reducere, per falsam hypothe-
73 sim admittendo recens privilegium insignitatis respectu Ecclesiæ Adversariorum, adhùc nullatenus conqueri possent Adversarii de aliquo gravamine, sibi illato à Sac. Rit. Congreg. *Quia Canonici Collegiatæ de Jure insignis præferuntur Canonicis Collegiatæ, quæ est insignis per Indultum de recenti; Vel dic, Collegiata antiquior, quæ habet insignitatem à Jure, præfertur habenti insignitatem ex privilegio posteriorem*, sunt verba, *Monacell. in Formul. legal. tom. 1. formul. 4. num. 22. fol. 39.* ubi sequitur punctualissimas resolutiones hujus Sacr. Congreg. *in Castellana Præcedentiæ 13 Februarii 1700. & in Novarien. 8. Maii ejusdem anni ad 11. dubium*, in qua scripsi, & obtinui.

Hinc præciso contrario privilegio, quod non ostenditur, totum id, quod potest exadverso prætendi, restringitur ad
74 insignitatem Juris; Inter duas autem Collegiatas insignes de Jure semper præcedere debet antiquior, ut resolvit *Sacr. Congr. Rit.* apud *Nicolin. Floscul. verb. Collegiata n. 2.* & probant *Pellegr. in Prax. Vicar. par. 1. sect. 5. num. 13. Tondut quæst. Benef. par. 2. cap. 2. §. 2. num. 15. & Card. de Luc. in Miscellan. Eccles. disc. 45. num. 6.*

Minùs replicetur, quod insignitas Ecclesiæ Adversariorum, quæ habet pro se claram Bullam erectionis, uti certa, expressa, & præcisa, præferenda sit insignitati nostræ Ecclesiæ, quæ dubia est, obscura prætenditur, & asseritur disputabilis, uti desumpta à conjecturis: Quia hoc est æquivocum plusquam palmare; Aliud enim est, quod Ecclesia Adversariorum habeat pro se claram Bullam erectionis in simplicem Collegiatam, quod non negamus; Aliud verò, lon- 75
gèque diversum, quod habeat pro se claram Bullam erectionis in Collegiatam insignem, quod est prorsùs insubsistens, ictuque oculi, tanquam tale deprehenditur ex sola lectura dictæ Bullæ.

Exagerato usui Cappæ, quæ etiam simplicibus Capellanis concedi solet, id observantibus *Corrad. in Prax. Benef. lib. 2. cap. 14. num. 14. & seqq. Barbos. in Summ. Apostol. dec. verb.* 76
Cappa num. 11. & 12. D. Piton. discept. 40. num. 1. respondet *Massobr. in Prax. haben. concurs. prælud. 2. dub. 2. num. 27. & de Synod. cap. 4. num. 45.* asserens, simile privilegium Capparum non multum attendi ad significandum, an Ecclesia sit insignis, necnè; Non deberet proindè idem usus adeò exagerari exadverso, tantusque rumor circa illum fieri; Præterea si usus Cappæ, ut dicitur exadverso, supponit qualitatem insignitatis, in nostris terminis insignitas non potest ex tali usu inferri, ne effectus præcedat suam causam, neve principiatum sit prius suo principio, adversus omnia principia.

Demùm non est universaliter verum, minusque aliqua monstruositas verificatur in eo, quod habens usum insignium 77
magis honorificorum cedat locum digniorem, vel nulla habenti insignia, vel habenti minus honorifica, ut probavimus *in discept. 6. à num. 164.*

Congreg. Particularis à SS. D. N. loco Signaturæ Gratiæ 78
deputata, die Vener. 17. Augusti 1714 rescripsit: *Ad Sac. Congr. Rit. pro nova audientia.*

DISCEPTATIO VIII.

Placentina Funerum.

INTER

Moniales Carmelitas Excalceatas Placentiæ.

ET

Paróchum Sancti Pauli ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM

Functiones funebres, quæ fiunt in Ecclesiis Monialium occasione humationis cadaverum personarum Sæcularium, quæ in illis cum debita licentia tumulantur, an spectent ad Confessarium earundem Monialium, seu potiùs ad Parochum, intra cujus Parochiæ fines positum est Monasterium.

Occasione sepulturæ, dandæ cadaveri Ursulæ Ciresiæ in Ecclesia exteriori monialium Carmelitarum Excalceatarum S. Josephi Placentiæ, usque de anno 1711. orta fuit controversia inter Confessarium earundem monialium, Religiosum Carmelitam Excalceatum, & Parochum S. Pauli a
ejusdem Civitatis, intra cujus fines anno 1670. erectum fuit idem monasterium, cum omnibus illis exemptionibus, privilegiis, ac immunitatibus, quæ competant aliis monialibus, nostræ Religionis, ad quem ex eisdem spectaret facere funebres functiones circa idem cadaver, pro cujus resolutione habitus fuit recursus ab EE. PP. de cujus mandato die 24. Januarii ejusdem anni 1711. de more exquisita fuit Informatio, ac Votum Reverendiss. Episcopi, auditis interesse habentibus, à quibus una cum d. Relatione Reverendiss. Episcopi transmissæ fuerunt innumeræ attestationes, aliæque Scripturæ, ex quibus prætendit idem Parochus ad ipsum spectare dd. functiones: Cùmque ex illarum recognitione ictu oculi appareat irrelevantia ejusdem prætensionis, enixis precibus supplicamus responderi, easdem functiones spectare

ad

ad Confessarium nostrarum monialium, nullo autem modo
ad d. Parochum, & obtinere confidimus.
Regula enim, & quidem indubitata, assistit nostris Prin-
cipalibus, quod scilicet similes functiones in Ecclesiis Regu-
2 larium, à Jurisdictione Ordinariorum notoriè exemptorum,
nullatenùs spectent ad Parochos, ea viva ratione (sunt
verba *Card. de Luc. de Praem. disc. 32. num. 5.*) *quia in Ecclesia*
Regularium Parochus nullum habet jus, nullamque jurisdi-
ctionem, nec actualem, nec habitualem, itaut ille extra pro-
priam Parochiam, propriumque territorium existere dica-
tur, & consequenter positiva Juris resistentia adesse videtur,
ut privatus in aliena domo, privativè ad proprium dominum,
seu Prælatum, jus dicere, seu præeminentiam habere de-
beat, & concordant adducti *in dec. 1089. numer. 16. & seqq.*
cor. Coccin.
Indeque quotidiè respondere solent Sacr. Congreg. similes
functiones, non ad Parochos, sed ad Regulares pertinere,
ut, omissis antiquioribus resolutionibus, quæ de facili pos-
3 sent cumulari, quasve referunt, & sequuntur *Novar. in*
Summ Bullar. comment. 91 nu. 1 Pasqualig ad Laur. de Franch.
de Controv. inter Episcop. & Regular. num. 1591. Vener. in
Examin. Episcop. lib. 6. cap. 3. num. 4. & cap. 11. eodem num.
Barbos. ad Concil. sess. 25 de Reform. cap. 13 num. 33 Joann.
Mar. Novar. in Lucerna Regular. verb. Officium num. 12. Gallet.
in Margarit. Cas. conscient. verb. Sepult. num. 3. Tambur. de Jur.
Abbat. tom. 1. disp. 15. quæst. 11. num. 11. Gavant. in Manual. verb.
Exequiæ in addit. num. 10. Peyrin. de Privil. Regular. tom. 3. in
fine in resp. ad 3. fol. mihi 567. Frass. de Patr. Regul. Indiar.
tom. 2. cap. 91. à num. 10. & Panimoll. dec. annot. 10. nu. 18.
In ultimo loco respondit *Sac. Rituum Congreg. in Vaden. 3.*
4 *August. 1698. ad 3. dub. Ponente Card. Noris, & in Spoletana*
Funerum 19. Julii 1710. Ponente Card. Caprara; Nec non
hæc pariter respondit *Sac. Congregat. Episcopor. in Montis Po-*
litiani 26. Martii 1711. ad 4. dub. Ponente Eminentissimo
Paracciano.
Et favore Principalium, Parochis Lauden. acriter infor-
mantibus, ita etiam respondit *hæc Sac. Congreg. in Lauden.*
5 *Funerum 1. Maii 1711. ad 1. dub.* in qua, neque etiam conce-
dere voluit *in 2. dub.* Literas compulsoriales, & remissoria-
les ad probandam contrariam consuetudinem, uti irrelevan-
tem, & improbabilem.
Et contra omnes Parochos nostræ Civitatis Placentiæ, in-
ter quos aderat etiam ille S. Pauli, hodiernus noster Adver-
6 sarius, re maturè discussa, ita resolvit *Sac. Congreg. Episcop.*
in alia Placentina 16. Decembr. 1661. & resolutionem specifi-
cè approbavit fa. me. Clemens X. *in ejus Constit. 57. in Bullar.*
nov. tom. 6. Ultra quatuor alias similes resolutiones *Sacrar.*
Congreg. Rituum, Episcoporum, & hujus Sac. Congregat. in
forma pariter specifica approbatas à fa. me. Alexandro VII. *in*
ejus Constit. 93. in d. Bullar. nov. tom. 6.
Et quod magis est, per viam legis universalis favore no-
stræ Religionis, amplissimè derogando quibuscumque in con-
trarium facientibus, ita individualiter determinavit fa. me.
7 Innocentius XI. mediante speciali Indulto, concesso 11.
Mart. 1670. ultra quindecim alia similia privilegia, Carme-
litanæ Religioni concessa à Summis Pontificibus Nicolao
IV. Joanne XXII. Clemente VI. Eugenio IV. Nicolao V.
Sixto IV. Clemente VII. Pio IV. Gregorio XIII. Sixto V.
Clemente VIII. & Paulo V. per extensum impressa *in Bul-*
lariolo Privilegiorum Carmelitarum Excalceatorum à fol. 136.
usque ad fol. 317. Quæ omnia extendit, & communicavit
Carmelitis Excalceatis fa. me. Clemens VIII. mediante ejus
particulari Constit. impressa *in d. Bullariolo fol. 210. num. 13.*
duplata *in Bullar. Rom. tom. 3. Constit. 25.* inter alias ejusdem
Pontificis §. 14.
Itaut contraria prætensio adversus tot Papalia Privilegia,
totque individuales resolutiones hujus, & aliarum Sac. Con-
greg. supra allegatas, & in forma specifica approbatas à duo-
bus Summis Pontificibus Alexandro VII & Clemente X.
omninò rejicienda videatur, nullatenus attentis contrariis
8 generalitatibus, & insubsistentibus discursibus, ut egregiè
ratiocinatur *Rot. in dec. 3. num. 6. cor. R. P. D. Ansaldo*, ibi:
Non erat amplius contra Bullam, tàm sanctam, & expres-
sam, super generalitatibus, conjecturis, & discursibus, in
oppositum excitatis, immorandum, sed eandem Bullam ad-
amussim, & præcisè servanda pro lege; Et meritò, quia
Summi Pontificis auctoritas, uti maxima, & necessaria,
nullum admittit prætextum, nullamque excusationem, ap-
tam ad retardandam illius punctualem, & promptam exe-
quutionem, ut benè advertit *Card. de Luc. de Benef. disc. 89.*
sub num. 2. vers. sed melius, & firmavit *Rot. in Legionen. Pa-*
9 *rochialis 4. Decembris 1693. §. Non obstat cor. Pio, & in*
Lindonien. 1. Martii 1706 §. Verùm coram R. P. D. Ansaldo.
Nec dicatur, quod omnia hæc procedant, & vera sint
respectu Religiosorum, non autem respectu Monialium no- 10
stræ Religionis, juxta præcisos terminos casus, de quo dis-
putamus.
Responsio siquidem in promptu est, quia scilicet in iis, in
quibus non repugnat sexus, privilegia omnia, concessa Re-
ligiosis alicujus Ordinis, competunt etiam Monialibus ejus- 11
dem Ordinis, ex latè animadversis per *Tamb. de jur. Abbat.*
tom. 1. disp. 17. à num. 49. & de Jur. Abbatiss. disput. 17. num. 1.
Bordon Oper. moral. tom. 2. resolut. 52. num. 365. R. P. D. Petra
in Comm. ad Apostol. Constit. tom. 2. fol. 198. à num. 25. & Rot. in
Herbipolen Monasterii 27. Februarii 1722. §. Absque ex coram
R. P. D. Ansald. & pro nostris monialibus habemus id solem-
niter concessum à *fa. me. Gregorio XIII. in ejus Constitut. 64.*
§. 9. in Bullar. nov. tom. 2. Necnon à *fa. me. Clemente VIII. in*
ejus Constit. incipien. *Cùm dudùm 23. Martii 1594.* impressa
in Bullariol. Privileg. Carmelitarum Excalceatorum fol. 218.
numer. 2.
Et in terminis Juris sepelliendi benè *Samuel. de Sepultur.*
tract. 2. disput. 2. contr. 1. conclus. 5. num. 12. fol. mihi 45. ibi:
Nomine Religiosorum secundum omnem proprietatem, & usum
loquendi comprehenduntur etiam moniales. Et in præcisis ter-
minis nostri casus egregiè *Nicol. in Floscul. verb. Sepultura*
num. 5. in fine, ubi refert, & sequitur resolutionem *Sac. Con-* 12
greg. Episcop. in Nullius 15. Junii 1616. Capon. contr. 131.
num. 37 & seq. Bordon dec. 128 nu. 1 & seqq. Ventrigl. in Prax.
par. 2. tit. de Funer. & Exequiis annot. 31. §. unico num. 3. Anton.
à Spiritu Sancto tract. 2. disput. 3. sect. 4. à num. 128. & meliùs
Matthæuc. in Official. Cur. Eccles. cap. 48. de Sepultur. num. 4.
vers. Posito, ibi: *Posito autem, quod alicui, cum debita li-*
centia, sit danda sepultura in Ecclesia exteriori monialium,
Regularibus subjectarum, oritur difficultas, à quo sit officium
peragendum, à Parocho, an à Regularibus: Respondeo, à
Confessario, quia Ecclesiæ monialium exemptarum non sunt
de territorio Parochorum, proindè in casu ipsi debent officium
facere usque ad portam Ecclesiæ, ut censuit Sac. Congreg. &c.
Habemus in hac parte æquè punctualem, ac magistralem
resolutionem hujus Sac. Congreg. re maturè, & funditùs dis-
cussa, promulgatam die 19. Martii 1639. quæ per extensum
registratur in fine *à num. 27.* & quæ uti casum nostrum ad li- 13
teram feriens, habetur pro casu legis, omnemque in hac
parte dubietatem tollit, per ea, quæ ad rem advertunt *Fa-*
gnan. in cap. Quoniam num. 3. de Constit. Pasqualig quæst. mor.
centur. 1. cap. 61. num. 4. & per tot. & firmavit *Rot. in dec. 7. nu. 3.*
post *Antonel. de Jurib. Cleric.* cum aliis à me allegatis *in Instit.*
Crimin. lib. 10. tit. 1. § 4. nu. 149. quibus addo *Rot. apud Bertà-*
chin. vot. dec. 93. num. 17.
Et in durioribus terminis Ecclesiarum sæcularium, nulla-
tenùs dependentium à Parochiali, quod functiones funebres
fieri debeant in eisdem a propriis Capellanis, ad exclusionem
illorum Parochorum in quorum Parochiis positæ sunt, aliis
adductis, probant *Tondut quæst. Benef. lib. 1. cap. 63. num. 7.* 14
Card. de Luc. de Paroch. disc. 31. num. 7. & Rot. dec. 1089. nu. 16.
& seqq. & per tot. cor. Coccin. ubi illam adducit bonam ratio-
nem, *cùm facere officium, postquam cadavera sunt illata,*
non sit de Juribus Parochialibus, &c. sequitur per necesse,
quod si fideles eligant sibi sepulturam in dd. Ecclesiis, prout
facere possunt &c. quod officium debeat celebrari per Presbyte-
ros dd. Ecclesiarum, non per Parochos, cùm Parochi nihil
agere habeant in dictis Ecclesiis, &c. Quæ ratio mirabiliter
casui nostro applicatur, attenta totali, & maxima exemptio-
ne Ecclesiæ nostrarum monialium à subjectione, nedùm Pa-
rochi, sed ipsiusmet Ordinarii, *ex alleg. supra nu. 2.*
Minùs insistatur in prætensa contraria immemorabili con-
suetudine, quæ exadverso prætenditur justificata ex magna 15
illa attestationum mole, in Secretaria exhibitarum.
Quia illa respectu nostri monasterii nullatenus in facto pro-
bata est, nec ullo unquam tempore probari poterit. 17
Non est de præsenti in facto probata, quia si uno ore admit-
tunt DD. quod nedùm unicus actus, sed solus rumor in con-
trarium aptus est ad tollendam omnem umbram immemo-
rabilis consuetudinis, ex allegatis per *Marescot. var. resol. lib.*
2. cap. 190. num. 10. & firmatis per *Rot. in dec. 159. num. 6. & seq.*
cor. Ottbob. & dec. 1296. n. 13. & 14. cor. Emer. jun. & in par. 17.
rec. dec. 278. num. 8. & in par. 19. dec. 116. num. 7. & in Trojana
Translationis Crucis super bono Jure 25. Jan. 1708. § Minùsque cor.
R. P. D. Aldrovando.
Actus iste, & quidem publicus, & notorius, in nostris 18
terminis nullatenùs desideratur, fuitque ad praxim reductus
24 Augusti 1682 respectu cadaveris Thomæ de Sacchis, ul-
trò exadversu admissus in contrario Summario.

Est

Est ulterius eadem immemorabilis prorsùs improbabilis, quia ab ædificatione nostri Monasterii, sequuta ann. 1670. usque ad ann. 1680. quo tempore obtentum fuit d. Indultum à fa. me. Innoc. XII. cum amplissimis, & effrenatis clausulis, & cum derogatione omnibus in contrarium facientibus, vix effluxi erant anni decem, usque ad ann. verò 1711. quo præsens incepit lis, & controversia, vix numerantur anni 41. Ex qua evidenti reflexione in radice tollitur omnis prætextus, omnisque color consuetudinis immemorabilis, ut de se patet, & egregiè advertit *Rot in dec.30.num.16.cor Ottbob.* ibi: *Cum appareat de principio moderno, & proximo, de immemorabili agi non potest*.

Certiùs considerando vim, & efficaciam *decreti irritantis*, contenti in dicto Indulto Innocentiano, eo quia illud, nedùm inficit quamcunque consuetudinem antecedentem,
20 sed ulteriùs impedit, ne alia inchoari possit, ex cumulatis per *Cobell.ad Bull.Boni Regim.cap.28. numer.72. Philippin. de privileg. ignor.cap.1. à num 396. & Card.de Luc. de Jurisd. disc.25.num 8. & Rot.dec.30.num.13. & 14.cor.Ottobon.& dec. 1279. num.18. coram Emer. jun.dec.25.num.5. cor. R. P. D. Ansald. & dec.331. num.25. par.12. & dec.418. num 7.& seqq. par.18 rec.& in Colonien Jurisdictionis 17. Aprilis 1679. §. Nec suffragari, & 29. Martii 1680 §.Cùm enim cor. Albeug. & in Hispalen. Juris sedendi in Synodo 28. Junii 1697. §. Post Breve cor.Muto*.

Ultrà quod, quando etiam ageretur de monasterio antiquissimo, & exadverso concludentissimè probaretur eadem exagerata consuetudo (quæ omnia prorsùs falsa sunt, & evidenter insubsistentia in nostris terminis,) adhuc non possunt exadverso figi pedes in facto unius, vel alterius Religiosi ad privandum totum Ordinem, seu Religionem privilegiis,
21 eidem concessis à Summis Pontificibus, ex punctualissimè firmatis per *Rot.in Hispalen. Quarta funeralium 4.Julii 1590. cor.Pamphil sen.* impressa apud *Dunn. coordinat. tom.8.dec.25. §. Neque fol. mihi 196. & cor. Royas dec. 179. num.6. & 7.* ibi: *In omnem casum dd Fratres non potuerunt præjudicare successoribus, aut monasterio, nec renunciare privilegiis, toti Ordini concessis, & dec.10.num 2.& 3 cor.Cerr & dec.2070.num. 25.cor.Coccin & dec.97.num.19 & seqq cor.Caril & dec.63.num. 20 par.5.& dec 44.num.11.& 12 par.7.rec.* ubi, quod contrarium prætendere est mera simplicitas, *& in Trojana delationis Crucis super bono Jure 21. Martii 1708 § finali cor. R. P. D Lancetta*.

Cùm quibus processit *hæc Sac.Congreg in d.Lauden 2.Maii*
22 *1711. ad 1.dub.* nullam habendo rationem eorum, quæ aliqui Religiosi nostri Conventus Laudæ inconsultò fecerunt, & à Parochis ejusdem Civitatis cor. hac Sac. Congregat. d. die exagerata fuerunt.

Non relevat demùm reflexio, quod Parochi Placentini,
23 sint in prætensa possessione faciendi officia mortuorum, omniaque alia, d.occasione solita peragi erga cadavera illorum, qui sibi sepulturam elegerant in Ecclesiis omnium Regularium utriusque sexus Placentiæ.

Quidquid enim sit de subsistentia in facto hujus assumpti,
24 ex diametro oppositi punctualissimæ resolutioni *Sac Congreg. Episcoporum à fa.me.Clemente X.* specificè approbatæ *in ejus Constit 57. in Bullar nov. tom.6* & uti magistrali per extensum relatæ, & sequutæ à *Panimol. dec 1. annotat.10 num.18. & seqq & in Matthaeucc.in Offic.Cur.Eccles.cap.20.num.5.*

Strictè respondemus, quod in hac parte non licet inferre à facto unius, vel alterius Religiosi adversùs Religiosos alte-
25 rius separati, & distincti Ordinis, & diversæ Religionis, ob peculiares facti circumstantias, quæ in utrisque possunt militare. neque proindè facta, & operationes Religiosorum aliarum Religionum, quatenus in facto subsisterent, allegari possunt contra Principales, ex punctualissimè firmatis per *Rot in Roman delationis Crucis super bono Jure 24. Martii 1708 § finali cor.R.P.D Lancet.* ibi: *Non licet Regularibus, sine legitima authoritate Superioris transigere in præjudicium Iurium Ecclesiæ, & Conventus &c. Multò minùs illorum factum, & confessiones præjudicare possunt aliis Regularibus &c. ad Textum in leg.1. Cod. rec inter alios acta, & sæpius Rota, &c.*

26 Causa hæc pendet adhuc indecisa.

27 Resolutio Sac.Congreg. Conc. 19. Martii 1639. de qua fit mentio supra *num.13.*

28 Ab hac Sac. Congreg. anno 1626. emanavit Decretum tenoris sequentis, videlicet: Sac. Congreg. Card. Conc. Tridentini Interpretum sæpiùs censuit, quoties cadavera defunctorum ad Ecclesias Fratrum mendicantium deferuntur, officia mortuorum, ac reliqua, quæ in hujusmodi ministerin adhiberi solent, non à Canonicis, neque à Clero, sed à Fratribus obiri, ac peragi debere.

„ Cùm verò ab aliquibus Ordinariis Locorum, & Capitulis 29
„ Canonicorum dubitatum fuerit, an hujusmodi decretum de Ecclesiis, tantùm virorum, non autem de Ecclesiis monialium intelligi debeat, humiliter supplicatur, quatenùs Sacr. Congreg. declarare dignetur, an sub prædicto decreto etiam Ecclesiæ monialium, Regularibus subjectarum, comprehendantur, quod referetur in gratiam.

Die 19. Martii 1639 Sac. Congregat. Concilii censuit, su- 30
prædictum decretum habere locum etiam in Ecclesiis Monialium Ordinis Mendicantium.

Ut videre est in tom. 160. Positionum existente in Archi- 31
vio Sac. Congr. Conc. fol.972. & in Regest. authographo decret.ejusdem Sac. Congreg. Lib.16.fol.563.

DISCEPTATIO IX.

Anglonen. Jurisdictionis.

INTER

Reverendiss. Episcopum Anglonæ,

ET

Modernum Eminentiss. Abb. Commendatarium Abbatiæ S. Eliæ Oppidi Carboni.

ARGUMENTUM.

Ex quibus exclusa dicatur qualitas Abbatiæ Nullius, cum Territorio separato; Durante lite super probatione talis qualitatis, Episcopus manutenendus est in quasi possessione exercendi suam jurisdictionem in omnibus Locis, sitis intra fines suæ Diœcesis.

Oppidum Carboni, in quo adest Abbatia S. Eliæ Ordinis S. Basilii, situm reperitur intra fines Diœcesis
Anglonen. cujus Episcopus die 14. Januarii 1660. ad se exi- 2
mendum à vexationibus, & impedimentis, quæ à tunc temporis Abbate Rapacciolo parabantur ad impediendam illius visitationem, obtinuit in hac Sac. Congr. disputari dubium: *An stantibus rationibus, in facto, & in Jure per Informantes deducendis, liceat Episcopo Anglonen. visitare prædicti Monasterii Ecclesiam in omnibus, concernentibus curam animarum, Confessarios approbare, Ordines conferre, & in eo sacris Concionatoribus licentiam impartiri*, quod fuit resolutum cum rescripto. *Competere Episcopo Anglonen. facultatem prædicta faciendi, donec per rem judicatam constiterit, præfatam Abbatiam esse Nullius, & cum separato territorio, & jurisdictione, quasi Episcopali*, ut refert *Card de Luca*, qui scripsit pro eodem Episcopo in *disc.9.num.3.de Iurisd.* ubi testatur ulterius, quod idem Episcopus in executionem ejusdem rescripti d. Oppidum pluries visitavit, in eoque juxta casuum contingentias, omnes jurisdictionis actus successivè exercuit, quod comprobatur etiam hodiè, dum docemus in *Sum.* de Visitatione in illo peracta *senza nessuna repugnanza, nè di Cittadini, nè del Clero*. Idemque comprobatur ulteriùs, dum constat anno 1661. Archipresbyterum, & Cantorem d Terræ Carbonis accessisse ad præstandam obedientiam Reverendiss. Episcopo Anglonen. Necnon ex processu civili anno 1662. fabricato in Curia Episcopali Anglonen. contra d. Abbatem Rapacciolum, pro solutione census debiti Mensæ Episcopalis, una cum mandato, illiusque executione, & solutione ejusdem census.

Siluit deindè causa, nihilque actum fuit ex parte Abbatum pro tempore, usque ad annum 1709 quando ad instantiam moderni Eminentiss. Abbatis Commendatarii disputata
fuerunt tria dubia, de quibus infra *num. fin.* quæ non fuerunt 3
resoluta, sed rescriptum: *Dilata, & dentur Literæ Remissoriales, & Compulsoriales, cum præfixione termini quatuor mensium*; In cujus rescripti executionem, quando coram Reverendiss. Episcopo Cassanen. ab hac Sac. Congr. de Partium consensu delegato, parabantur novæ probationes, exhibiti fuerunt nonnulli articuli pro parte ejusdem Emin. moderni Abbatis, quos hæc Sac. Congr. nedum admisit die 25. Januar. 1710. sed ulteriùs rescripsit: *Pro prorogatione trium men-*

mensium, ad effectum examinand. testes super articulis per
Judicem delegatum: Quibus peractis sub eisdem dubiis, Par-
tibus acriter informantibus, iterùm proposita fuit causa die
4 19. Maii 1711. rescriptumque fuit; *Dilata, & coadjuventur*
probationes, non retardata interim executione decreti Sacræ
Congreg. anni 1660.
Coadjuvatis igitur dictis probationibus, mediante proces-
su compulsoriali, de mandato Sac. Congreg. confecto per
Reverendiss. Episcopum Marsicen. in Secretaria exhibito,
reproponitur hodiè, & respectu primi dubii, supplicamus
respondere; *Standum esse in decisis d. anno* 1660. Respectu
5 verò secundi; *Non constare d. Abbatiam esse Nullius, minus-*
que habere territorium separatum cum jurisdictione quasi Epi-
copali, & demùm respectu tertii; *Omnimodam jurisdictio-*
nem Ecclesiasticam competere Reverendiss. Episcopo Anglonen.
Incipiendo à primo, non potest controverti situatio Ter-
ræ Carbonis, intra fines Diœcesis Reverendiss Episcopi, *ut*
latius videbimus in discussione secundi dubii; & proindè non
potest eidem denegari manutentio in quasi possessione exer-
cendi spiritualem jurisdictionem in eodem Oppido, ut omis-
sis generalibus in nostris præcisis terminis observant adducti
6 in *dec.184 num.2.apud Tambur.de Jur. Abb. & dec.43.num.6.*
apud Antonel. de Jurib. Clericor. & dec.13.nu.2.& seqq.& dec.
24.num.140.apud D.de Prosperis de Territ. separ. & dec 810.
nu.1.cor.Coccin & dec 436.nu.3.cor.Dunoz.jun.& dec 10.n.18.
cor Zarat.& in Tarraconen Jurisd.10.Maii 1700 §.Habet cor.
Olmo, & in Firmana Jurisd. super reservatis 15. Aprilis 1701.
§.Et licet cor.Reverendiss.Molines.
Quæ si procedunt ex solis Juris operatione, & prescinden-
do ab actuali possessione Ordinariorum, ut in specie cumula-
7 tis antiquioribus, observant *Marescot. var.resol.lib.1.cap.11.*
num.5 & Possib.de Manuten.observ 45.nu.7. & pluries firmavit
Rota, signanter *cor.Carill.dec.326.num.2 & cor.Zarat.dec.10*
nu.9.& in rec.dec.128. nu 4. p. 1.& in Leodien.Iurisdictionis
11.April 1698.§ Ita ex eadem, & 18.Februar.1699.§.1.& seq.
cor.Emin.Priolo, & in d.Tarraconen.Iurisdict.10 Maii 1700.
§ habet cor Olmo
Multò magis habebunt locum in præsenti, in quo de tali
possessione Reverend Episcopi non potest dubitari; Illaque
8 in acerrimo Partium contradictorio canonizzata fuit ab hac
Sac. Congr. tam d anno 1660. quàm anno 1711. ut, conclu-
sionem ampliando, egregiè advertunt adducti in *dec.810 nu.*
5 cor.Coccin & dec.436.nu 3.cor. Dunoz.jun & dec.10.n.18 cor.
Zarat.& dec 43.num.6.post Antonel.de Iurib.Cler.& in dec.13.
nu.3.apud D de Prosperis de Territ.separ.
Quo verò ad secundum dubium, ante illius discussionem,
quatuor præmitto, duo in facto, & totidem in jure.
In facto præmitto primò, quod Terra Carbonis innegabi-
liter sita reperitur infra fines Diœcesis Anglonen. nullusque
9 alter compares hodiè vicinus Episcopus, prætendens situa-
tionem ejusdem Terræ intra fines propriæ Diœcesis, quod
ex se notum est, atque ad evidentiam resultat ex oculari in-
spectione, & recognitione Cartarum Geographicarum, si-
gnanter *ex novo Atlante in Descript Basilic. lit DDD. ex Io:*
10 *Blaeu in Theatr. Orbis Terrar. tom.8. in Descript Ital. liter.*
QQQQ, & ex Petro Mortier dans le Theatre d'Italie tab.46.
Venetiis impresso anno 1704. à quibus Oppidum Carbonis des-
cribitur in medio trium aliorum Oppidorum Diœcesis An-
glonen. nempè *Castel Saraceno, Episcopia, e Castro Novo,*
ac si esset punctum circuli, seu potiùs centrum perfecti trigo-
ni æqui lateris, compositi ex dictis tribus Terris, seu Ca-
11 stris, quæ undique circumdant Oppidum Carbonis: Hu-
jusmodi autem Geographicas descriptiones perfectum situa-
tionis demonstrationem importare cumulatis concordan. in
specie firmavit *Rot.dec 1.nu.1.apud D.Prosp.de Territ.separ.&*
dec.395 nu 3 cor Emer jun.
Demonstratur ulteriùs veritas hæc ex concordi plurium te-
12 stium depositione, de cujus vigore, & efficacia egregiè *Rot.*
in Nullius, seu Fulden Iurisdict. super præscriptiva 15.Iunii
1711 §.6.& seq.cor.Caffar.
Necnon ex diversis Summorum Pontificum Constitutio-
nibus, & Bullis, favore Monasterii S. Eliæ emanatis, in
quibus eadem Terra Carbonis semper denominatur, uti de
13 Diœcesi Anglonen. signanter in Brevi Innocentii V. anni
1275. impresso *apud Sanctorium in Historia Carbonensium,*
fol.173. & apud Ughell.in Italia Sacra tom 7 fol 107 & in 1.
Processu fol.27. In alio Brevi Bonifacii IV. anni 1404. im-
presso *apud eundem Sanctorium, ubi supra, & apud Ughell.*
loco proximè cit. necnon in Processu dicto *fol.27.* In solemni
compromisso anno 1320. facto ab hominibus d. Terræ Car-
bonis, impresso *ab Ughell.loco supra citato fol 146.* Et demùm
in Epistola, anno 1612. scripta Paulo Emilio Sanctorio
tunc temporis Abbati, à Maraldo Datario in his materiis
versatissimo, ubi dictio, *seu Anglonen. Diœcesis*, per erro-
rem omissa ab Amanuensi in corpore d. epistolæ, superaddita
fuit proprio charactere ejusdem attentissimi Datarii Maral- 14
di, cum speciali signo, vulgò *chiamata, seu rimessa*, ubi ap-
poni debebat, ut ex recognitione illius originalis in Secreta-
ria existentis remanet evidens.
Circa quam veritatem situationis d. Abbatiæ in nostra
Diœcesi Anglonen. concordat ulteriùs diligentissimus om-
nium Abbatiarum Italiæ Scrutator, & Christianissimi Re-
gis Ordinarius Geographus *Augustinus Lubin*, in Libro, cui
titulus *Abbatiarum Italiæ brevis notitia*, in Urbe impressa
anno 693 fol.mihi 83. ibi: *Abbatia tituli S.Eliæ &c. Ordi-* 15
nis S. Basilii Diœcesis Anglonen. Concordat etiam *Ughellius*,
quando aliquid de suo addidit Scripturæ Abbatis Sanctorii *in*
Italia Sacra tom.7.fol.110. ibi: *Situm est hoc Cœnobium in Cla-*
ramontensi Comitatu, Anglonen. Diœcesis. Et demùm con-
cordat *Card.de Luc.* loquens ad nostrum præcisum effectum
de Iurisd. disc.9. num.4 vers. Tum etiam.
De quarum enunciativarum efficacia, & virtute ad pro-
bandam situationem alicujus Loci in illa Diœcesi, intra cu-
jus fines enunciatur, in nostris præcisis terminis, cumulatis 16
innumeris concordantibus, egregiè *Rot.dec.345.num 5.coram*
Emer.jun.& dec.156.num.1.& seqq par.1.& dec.40.num.6. &
seqq.par.15.rec & in Brixinen Jurisd.5 Iulii 1688.§. Seu cor.
Card Capr.
Præmitto secundò in facto, quod nullum omninò fieri va-
let fundamentum, favore Eminentiss Abbatis *in Liberculo* 17
(ut utar phrasi *Card.de Luca de Iurisd.dict.disc.9.n 2.4.& 6.*)
composito à bo. me. Emilio Sanctorio Abbate nostræ Abba-
tiæ, cum specioso illo titulo; *Historia Carbonensium*, in
Urbe impresso anno 1601. contra tunc temporis Episcopum
Anglonen. quem ad literam fideliter transcripsit *Ughellius in*
Italia Sacra to.7. à fol.117. & ex quo desumpta fuit tertia pars
voluminosi contrarii Summarii.
Si enim in nulla consideratione haberi solent authoritates
illorum classicorum Doctorum, qui uti Advocati in aliqua
causa scripserunt, ea ratione, quam his verbis adducit *S.* 18
Io: Chrisostom in Epist.1.ad Corinth. hom 7.post med. quia
magna vis est præoccupata opinionis, ut pro responsione ad
Lotter. observavit *Rot.in dec.99.in fin.par.10.rec.* Et pro res-
ponsione ad *Mansium* advertit *Card de Luc de Credit. disc.*
158.num.2. ad rem observans, quod publica impressio quali-
tatem Scripturarum nullatenùs alterat, quod notavit etiam 19
Fagnan.in cap.Cùm venissent num.74.de Iudic. ibi: *Quasi im-*
primendi licentia æqualem infundat omnibus authoritatem.
Prout etiam, si in nulla pariter consideratione haberi so-
lent illi classici Authores, qui scripserunt pro ea dignitate,
quam in vita obtinuerunt ut, pro responsione ad *Bertrandum*, 20
observavit *Rot in Carpentoraten Iurisd.11.Maii 1699 §.finali*
cor. R P.D Lancett.
Quantò minus fides præstanda est eidem Liberculo, illius-
que transcriptioni, apud nimis credulum *Ughellium*, nimis-
que facilem ad implenda ejus Volumina ex iis, quæ sibi ab
interesse habentibus transmittebantur, ut observat *Card. de* 21
Luc.de Iurisd. disc.20. num.7. dum non agitur de Libro, pro
veritate edito, sed de Scriptura, cum suo Summario, com-
posita ab uno ex Collitigantibus, ut in punctualissimis ter-
minis nostri casus, me scribente practicavit *hæc sac. Congr.*
in Aquilana, seu Nullius Pizzali 15 Iulii 1695. nullam adhi-
bendo fidem simili Liberculo, ab uno ex antiquis Archipres-
byteris dicti Loci, prætendente ibidem quasi Episcopalem 22
jurisdictionem composito, & typis dato sub simili specioso
titulo, cujus resolutio reperitur impressa apud *Antonel.de Iu-*
rib & onerib Cleric fol 16.
Et in punctualibus terminis pro responsione ad *Caponem*,
cujus authoritate prætendebatur probari similis Territorii se-
paratio adversus Reverendiss. Archiepiscopum Surrenti-
num, firmavit *Rot in Surrentina Manutentionis 4 Maii 1695.* 23
§.Disceptationes cor Illustriss Scotto Urb Gub.
Et reprobando similem historiam, post litem motam,
compositam *ab Horatio Avicenna Urbinate*, eadem *Rot.in dec.*
17.à num 15 cor. Arguell quam sequutus fui *in meis Instit.Cri* 24
m nal. lib.4. tit 8. num 119 ubi solidè Rota limitat conclusio-
nem illam, ex adverso magnificari solitam, quod fides dan-
da sit Historicis, ut scilicet procedat respectu historicorum 25
classicorum, ut videre est *ibidem num.20.& duob seqq.* quod
repetit *Card.de Luc.* respondendo in specie *dict. Ughellio, in*
disc.20.nu.7 & seqq de Iurisd.
Addito, quod idem Liberculus non est de numero illarum
Scripturarum, *quæ non sine miraculo inventæ fuerunt* juxta
exagerationes prætériti contrarii Restrictus §.46. sed est Scri-
ptura

ptura crambe recocta, dum dicto anno 1660. exhibitus fuit
26 & attentè consideratus ab hac Sac. Congregatione ut testatur
Card. de Luc. de Jurisd. disc. 9. nu. 1. & 6. inventusque minus
habens ad probandam separationem Territorii, & meritò,
dum in illo Author utitur claris illis verbis, ipsum denotantibus
Adversarium, non historicum fol. 204. *Ne pari naufragio,
turbinibusque abripiantur ad vota Adversariorum*, quæ
phrasis quantum usitata est inter Curiales, tantùm impropria
videtur in ore historici, dum historia nihil aliud est,
quàm rerum gestarum expositio, sive narratio, ut notat
Cicer. lib. 4. Accad. nullosque alios recognoscunt Historici
Adversarios, præter adulationem, & mendacium, ut observat
*Card. Pallavic nell' Istoria del Concil. in Introd. cap. 2.
num. 1.* ibi: *Ogni Istorico non è altro, che testimonio, narra,
e non prova &c. Onde a levargli credenza non si ricerca in lui
la maligna volontà d'affermare il falso per vero, basta l'animo
appassionato, che approvi l'inverisimile per verisimile.*

Non credimus proindè repetenda hodiè verba ejusdem magnificati
Liberculi, minusque maiuscolis adnotanda esse, ac
si ageretur de verbis alicujus Pontificiæ Constitutionis, seu
27 Decretalis, cùm non sint, nisi gratuitæ exagerationes unius
ex nostris perpetuis Adversariis; Multòque minus credimus
repetendas pias illas meditationes ejusdem *Liberculi fol. 191.*
transcriptas *ab Ughellio tom. 7. fol. 159* circa vindictam, quam
gratis ubique asserunt Ss. Eliam, & Anastasium sumpsisse de
Episcopo Amanio, mediante repentina morte, quæ non
benè forsan operationibus Sanctorum attribuitur, dum nec
etiam Christianis convenire videtur; Considerando præcipuè
verba illa *ope Sanctorum Eliæ, & Anastasii*, quia videtur,
nimis improprium asserere, quod Sancti opem tulerint
28 ad procurandam subitaneam mortem uni ex illis, quos Spiritus
Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei, à qua subitanea
morte S. M. E. omnes Christifideles liberare desiderat, mediante
speciali supplicatione in majoribus Litaniis.

In jure verò præmitto primò textualem illam conclusionem,
de qua in *can. Omnes Basilicæ 6. quæst. 7. & in cap. conquerente
29 de Offic. Ordin.* quod Episcopus habet fundatam intentionem
pro pleno exercitio suæ Jurisdictionis in omnibus
Locis, sitis intra fines suæ Diœcesis, quam latè exornant
*Fagnan. in cap. Nimis prava à n. 3. de Exces. Prælat. Tomas.
de Benef. lib. 3. cap. 26. per tot. Van Espe. de Jur. Eccles. univers.
par. 3. tit. 12. cap. 2 per tot. Franc. in Pastor. Regul. quæst. 2. par.
2. à num. 8. usque ad fin.* & latissimè *Rot. dec. 15. num. 1. & seqq.
apud D. de Prosper. de Territ. separ.* ubi, quod hæc propositio
30 nimis sumigerata est, atque communiter admissa ab omnibus
Canonistis, ita ut proindè superfluum videatur ad illam comprobandam,
ulteriùs hic immorari.

Præmitto secundò in jure, uno ore receptum esse inter Canonistas,
& quotidiè approbatum à supremis, & magnis Tribunalibus,
quod ad probandum teritorium separatum, non quælibet
probationis species admittitur, neque quilibet actus indis-
31 ferenter attenduntur, sed strictè, & præcisè requiritur, vel
Apostolicum privilegium, clarum, rotundum, & literale,
vel immemorabilis consuetudo, concludentissimè probata,
atque à nullo actu contrario interrupta, ad quod probandum
facili negotio componi possent Volumina.

Nos autem ad evitandam prolixitatem, remissivè nos
habemus ad latè animadversa per *R. P. D. Petr. in Commentar.
ad Constit. 6. Alexandri III sect. 1. à num. 67. fol mihi* 142. nec
32 non *ad tres magistrales Sac. Rot. dec.* nempè *Brixinen. Jurisdiction.
5. Julii 1688. cor. Card. Caprar. Dertbusen. Jurisdict.
5. Martii 1692. cor. Reverendiss. Molines, & Nullius, seu
Fulden. Jurisdictionis 1. Junii 1708. à §. 102. coram R. P. D.
Ansaldo*, in quibus ad probandam separationem territorii,
ac qualitatem *Nullius*, cum Jurisdictione quasi Episcopali,
adductæ fuerunt multò plures conjecturæ, & longè efficaciores
actus, ac sint illi, qui exagerari solent ex parte moderni
Eminentiss. Abbatis, quive à commendabili diligentia contrariorum
Defensorum in præterita causæ propositione, *ex
33 antiquitatis latebris erudita supellectile in lucem eruti fuerunt*,
juxta præcisa verba *dictæ dec. Brixinen. § Quibus*, &
nihilominus in nulla prorsùs consideratione habiti fuerunt,
neque etiam unitim perpensi, & insimul considerari, & rationem
adduxit *Rot. in dicta Nullius, seu Fulden. § 74.* quia
scilicet *aliàs permitteretur conjunctio imperfectorum, quæ de
Iure exulat à Tribunalibus.*

His præmissis, à seipsis corruunt omnia ea, quæ exadverso
adducuntur; Strictè enim respondendo dicimus, quod,
34 aut exadverso insistitur in privilegio claro, & literali, importante
territorium separatum, verè, propriè, & realiter,
& hoc nunquam exhibitum fuit, quia in rei veritate
exhiberi nullatenùs potest; Quod est adeò verum, ut contrarii
Defensores, talem veritatem nullatenùs controvertentes,
ultrò asseruerunt, talia privilegia exhibere non posse,
*tanquam ex antiquitate temporis partim deperdita, & partim
subtracta*, juxta eorum præcisa verba.

Tales autem deperditio, & subtractio non probantur, neque
præsumuntur.

Non præsumuntur, quia sunt quid facti, & hæc concludenter
probari debent, & non concurrentibus claris proba- 35
tionibus, nunquam præsumuntur, ex notoriis axiomatibus,
de quibus *Rot. cor. Dunoz. jun. dec. 713. num. 7. & in par. 15. rec.
dec. 254 num. 12.*

Neque etiam probantur, quia, incipiendo à prætensa deperditione,
informis notula, exadverso exhibita, nullam
meretur fidem, ex quo nescitur, à quo composita fuit, cui 36
facta fuit consignatio Scripturarum, in illa descriptarum, &
ad quem effectum ad Urbem fuerint transmissæ, & quod magis
est, neque etiam in tali notula registratur titulus hujusmodi
clari privilegii; Igitur vanum est illud probatum prætendere
ex dict. informi notula Scripturarum, ubi nedum illius
substantia, sed nec etiam simplex, & merus titulus registratur.

Minùs probatur prætensa subtractio post obitum Card. de
Lauræa ex affectatis contrariis fidibus, quia illa, uti enorme
delictum, non ex similibus informibus attestationibus, 37
sed concludenter probanda est, *ex notis juribus* apud *Conciol.
resol. crimin. verb. Delictum resol. 1. per tot.*

Secundò, quia privilegia omnia, Abbatiæ concessa, per
extensum registrata fuerunt in d. *Sanctoriano Liberculo à fol.*
137. ibi: *Prolata sunt privilegia, & ostensa diplomata Summorum
Pontificum, quibus cavetur. declarataque, Monasterium
Carbonense Tetrarum dumtaxat subesse Rectori, pen- 38
dereque à S. Sedis imperio, & potestate, sed adiiciamus sacras
Pontificum paginas*, & *fol. 203. & 204.* ibi: *Diplomata,
& Scripturarum volumina &c in potestatem devenere peculiari
Numinis favore servata, &c.* Asserens *à fol. 204.* quod aliqua
ex eisdem monumentis erant macie obsessa, & carie abrosa,
illaque proindè transcribere fecisse, *nè pari naufragio,
turbinibusque abripiantur ad vota Adversariorum;* Notetur
quæso phrasis hæc nimis impropria in ore historici *exanimad- 39
versis supra num. 26.*

Quis igitur credere poterit, quod Author iste adeò diligens
in transumptandis Scripturis, etiam macie obsessis, &
carie abrosis, negligens esse voluerit in omissione registrationis
privilegii clari, & literalis, importantis separationem
territorii, & jurisdictionem quasi Episcopalem, cum qualitate
Nullius, ad quam totus illius conatus directus erat; 40
Dicendum proindè est, anno 1601. quo talis Liberculus lucem
aspexit, dictum privilegium non adfuisse in Archivio
Abbatiæ; Ex quo in necessariam sequitur consequentiam,
quod non potuit transmitti ad Urbem anno 1635. describique
in d. informi notula, minùsque subtrahi anno 1693. juxta
contrariam insubsistentem prætensionem.

Non aderat pariter in rerum natura idem privilegium anno
1320. quando stipulata fuit d. solemnis concordia, transcripta
ab *Ughellio in Ital. Sacr. to. 7. fol. 46.* cum recognitio- 41
ne Episcopi Anglonen. in ordinarium Superiorem Terræ
Carbonis, facta ab omnibus Monacis Abbatiæ; Quia vim
facit intellectui consideratio illa, quod totus Monachorum
cœtus, consueto more congregatus voluerit se subiicere Jurisdictioni
Episcopi Anglonen si ab eius superioritate per speciale
privilegium, importans separatum territorium, fuisset
exemptus.

Remanet propterea imperceptibilis exagerata subtractio
affectorum privilegiorum ante dictum annum 1601. quia subtrahi
non potest id, quod in rerum natura existere, vel exti- 42
tisse non demonstratur, juxta notoria axiomata apud *Barbos.
axiom. 162. num. 1. & Rot. in Romana Immissionis super
expensis 7. Decembris 1705. in fine coram R. P. D. Ansaldo.*

Neque minùs imperceptibilis est talis prætensa subtractio
post d. annum 1601. dum habentur in promptu authentica
Registra, & publica Archivia, in quibus omnes gratiæ, &
privilegia, quæ à Sede Apostolica concessa sunt, punctualiter
registrantur; Ex quibus nimis facilè esset tale prætensum
privilegium reperire, illudque in authentica forma exhibere,
si illud in rei veritate concessum fuisset, ut de se
patet.

Exclusa ex his titulo privilegii clari, & literalis, quod
revera videtur adeò evidens, ut vix aliquid evidentiùs dari
possit, non minus insubsistens deregitur aliter titulus prætensæ
immemorabilis, aptæ quidem ad inducendum mille privilegia,
præsumendumque omnem alium meliorem titulum

de Mundo, juxta contrarias exagerationes, sed quando est
concludenter, imo concludentissimè probata per testes, de-
44 ponentes cum notoriis requisitis celebris *Glossæ in cap. 1. verb.*
Memoria de Præscript. in 6. latissimè, & magistraliter expli-
catis à *Sac. Rot. in Trojana delationis Crucis 10. Decemb. 1708.*
per tot. cor. R. P. D. Aldovrando. Non autem, quando talis
concludens probatio non concurrit, & adversùm prætensam
immemorabilem adducuntur actus, nedum incompatibiles,
sed ex diametro oppositi eidem prætensæ immemorabili.

Si enim *de essentia immemorabilis est* (sunt verba *Rot. in Bri-*
xien. Jurisdictionis 5. Julii 1688. § finali cor. Card. Caprar.
45 confirmatoriæ aliarum in eadem causa emanatarum *coram*
Caril. la 126. & cor. Benincasa la 58. & cor. Rondinino,) *quod*
nihil actum, aut auditum fuerit in contrarium; Itaut vel uni-
cus, vel minimus actus, satis sit ad exclusionem immemorabi-
lis, & ad præservandam Jurisdictionem universalem Ordina-
rii, juxta punctuales authoritates in eisdem decis. plena ma-
46 nu cumulatas, & aliàs facilitate maxima cumulandas;
Quonam colore, & quanam verisimilitudine dici poterit pro-
bata in nostro casu asserta immemorabilis, dum constat de
multis actibus, quamlibet etiam ordinariam consuetudinem,
ad evidentiam destruentibus?

Omissa enim superflua repetitione illarum enunciativa-
rum, *de quibus supra num. 13.* quæve incompatibiles sunt
47 cum prætensa immemorabili consuetudine in contrarium,
per ea, quæ oonant adducti *in dec. 13 num. 16. apud D. Pros-*
per de Territ. separat.

Habemus 1. loco solemnem illam, & solemnissimam con-
cordiam anno 1320 stipulatam, ut ibi sepies dicitur, *pro*
bono pacis, & concordiæ, & ut de cætero, nulla sit dissentio-
48 *nis occasio, vel scandalorum origo*, per extensum impressam
ab *Ughellio tom. 7. fol. 146.* gratia brevitatis omissa à *Sancto-*
rio in ejus Liberale, sub specioso titulo *Historiæ Car-*
bonensium; In eadem siquidem concordia non potest
prætensa consuetudo clariùs insubsistens demonstrari, quàm
verbis illis: *Dei gratia, Partium voluntate, & veritatis*
agnitione sopita dicti Fratres Jacobus, & Conventus, dd.
Episcopum, Capitulum, & Ecclesiam in suos Superiores or-
dinarios agnoscentes, ad eorum obedientiam sunt reversi.
Observando verba ista *ad eorum obedientiam sunt reversi*
Reversio enim ad antiquam obedientiam per necessarium an-
49 tecedens supponit subjectionem præcedentem, ex animadver-
sis per *Rot. in dec. 172. num. 15. cor. Burat. & dec. 678. nu. 29. cor.*
Dunoz. jun. & dec. 224. nu. 2. cor. Otthob.

Habemus 2. anno 1548. consensum, solemniter præstitum
50 ab Episcopo Anglonen. ad enixas preces Universitatis Ter-
ræ Carbonis pro fundatione Conventus S. Francisci de Ob-
servantia in eadem Terra.

Habemus 3. anno 1569. rescriptum hujus Sac. Congreg. &
51 monitionem Abbatis, nè se ingereret in Oppido Carbonis in
iis, quæ ad Episcopalem pertinent Jurisdictionem.

Habemus 4. anno 1588. concursum, habitum cor. Epis-
52 copo, in provisione Parochialis Ecclesiæ d. Terræ Carbo-
bonis, quem refert *Card. de Luc. de Jurisd. disc. 9. num. 7. vers.*
Doctum.

Habemus 5. anno 1606. similem concursum in provisio-
53 ne ejusdem Parochialis Ecclesiæ, *teste eodem Card. de Luc.*
ubi proximè.

Habemus 6. resolutionem hujus Sac. Congr. anni 1660. de
54 cujus viribus hodiè disputamus.

Habemus 7. eodem anno 1660. visitationem, pacificè fa-
55 ctam ab Episcopo de Luca, una cum aliis actibus Jurisdi-
ctionalibus, in nostra Terra Carbonis exercitis, & relatis
à Card. de Luc. de Jurisd. disc. 9. sub n. 7.

Habemus 8. solemnem administrationem Sacramenti
56 Confirmationis, eodem anno 1660. in Oppido Carboni fa-
ctam à d. Episc. de Luca.

Habemus 9. approbationem, seu præelectionem anno
57 1687 factam ab Episcopo Anglonen. in concursu habito ad
Archipresbyteratum ejusdem Terræ Carbonis.

Habemus demùm aliam Visitationem, factam ab Episco-
58 po summa pace, *e senza nessuna repugnaza, nè de Cittadini,*
nè del Clero, admissam ab Incolis ejusdem Terræ.

In conflictu igitur horum actuum unitim præ oculis consi-
59 derandorum, per ea, quæ in præcisis terminis nostri casus
firmavit egregiè *Rot. in dec. 395. num. 10. cor. Emer. jun.* ni-
mis dura videtur contraria prætensio, ut probata dicatur im-
memorabilis consuetudo, quæ ex solo tumore in contrarium
penitùs exclusa dicitur, ex generaliter firmatis per *Rot. dec.*
310. num. 9. apud Posth. de Manut. & dec. 70. num. 67. par.
13. recent.

Et in punctualibus terminis in *d. dec. 395. num. 17. cor. Emer.* 60
jun. & in Brixien. Jurisdictionis 5. Julii 1688. § Unicus coram
Card. Caprar. & in Dertusen. Jurisdictionis 5. Martii 1692. §.
3. & seqq. cor. Reverendiss. Molines, & in Firmana Jurisd. 15.
Apr. 1701. §. In præsenti cor. Eodem.

Ex quibus nulla remanet necessitas sigillatim confutandi
actus omnes, exadverso exagerari solitos, quia ex summa
diligentia, exadverso practicata ad illos eruendum ab anti-
quitatis latebris, sive tenebris, nihil aliud infertur, quàm
quod in numero superent illos, quos ex hac parte adducimus; 61
Hoc tamen nullo modo destruit fundatam intentionem Re-
verendiss. Principalis, *quia* (sunt verba *Rot. in Nullius, seu*
Fulden. Jurisdictionis 1. Junii 1705. §. Respectu, seu 91. cor.
R. P. D. Ansald.) *Non solùm actus numero minores superabun-*
dant pro excludenda contraria prætensione, sed exuberant pau-
cissimi, & etiam unicus in oppositum. Estque conclusio uno
ore admissa à Doctoribus, & communiter recepta à Supre- 62
mis Tribunalibus, ut videre est apud *Bald. in cap. Querelam*
num. 23. de Elect. Dec. cons. 215. num. 2. & Rot. dec. 912. num. 8.
cor. Burat. & dec. 24. nu. 35. & seqq. par. 10. & dec. 382. num. 13.
& 14. par. 16. & dec. 375. num. 6. par. 18. & in Brixien. Jurisdi-
ctionis 5. Julii 1688. §. Et frustrà cor. Card. Caprara, & in
Leodien. Jurisdictionis 10. Aprilis 1695. §. Iure etiam coram
Reverendiss. Molines.

Fortiùs quia iidem actus, exadverso exagerari soliti, non
respiciunt primam, & principalem speciem inferiorum Præ-
latorum, cum territorio separato, & qualitate *Nullius*, quæ 63
hodiè exadverso prætenditur, sed ut plurimum tertiam, &
aliqui dumtaxat ex eisdem actibus vix attingunt extrema re-
quisita secundæ speciei eorundem Prælatorum inferiorum, ut
ex illorum combinatione remanet manifestum; Ad quem ef-
fectum dignentur EE. PP. observare, quod iidem Prælati
inferiores communiter in tres dividi solent classes à Docto-
ribus.

Prima species est illorum, qui plenam, & omnimodam
habent jurisdictionem spiritualem, & quasi Episcopalem,
privativè quoad Episcopos, mediante formali, vera, &
propria territorii separatione, itaut in rei veritate constitue-
re dicantur novum, & particulare territorium, stans de per 64
se, tanquam per speciem Diœcesis, ut ex gr. sunt Abbas
Nonantulanus, Abbas Montis Cassini, & similes, juxta de-
cisa per *Rot. in Nonantulana Jurisdictionis 22. Junii 1693.*
cor. Card. Caprar. & in Capuana, seu Montis Casinen. Parochia-
lium 10. Martii 1679. cor. Bottin. & 17. Junii 1686. cor. Card.
Matthæjo, & 6. Aprilis 1693. cor. Ursino, & isti veniunt sub
Ordinariorum nomine, & exceptis iis, quæ sunt Ordinis E-
piscopalis, in nihilo videntur ab Episcopis differre, ut notat
Card. de Luc. ad Concil. disc. 5. num. 21.

Secundæ species est illorum Prælatorum inferiorum, qui
habent spiritualem Jurisdictionem in Clerum, & Populum 65
sæcularem alicujus Loci, cum impropria, & abusiva terri-
torii distinctione, & ficta denominatione *Nullius*, compa-
tibilem tamen cum Jurisdictione Episcopi, vel per concur-
sum cumulativum, vel per subordinationem, vel per aliquo-
rum actuum, & causarum distinctionem, ad terminos *Text.* 66
in cap. Auditis, & cap. Cum olim de præscript. nulloque modo
istis inferioribus Prælatis conveniunt ea, quæ sunt Jurisdi-
ctionis Episcoporum, dicuntur tamen inferiores Prælati jure
singulari, impropriè, & abusivè, juxta firmata per *Rot. in*
Toletana Iurisdictionis super excessibus 17. Iunii 1689. §. Et
quamvis, cor. Reverendiss. Molines, & in Burgen. Iuris insti-
tuendi 23. Iunii 1690. §. Minus cor. eod. & in Gerunden. Iurisd.
23. Iun. 1690. §. Et qua pariter cor. eod.

Tertia demùm species Prælatorum inferiorum est Abba-
tum, & aliorum Superiorum Ecclesiasticorum, & Regula-
rium in suis respectivè Ecclesiis, Monasteriis, & Conven-
tibus, existentium quidem in Diœcesi, sed cum clara, & 67
incontrovertibili exemptione à Jurisdictione Episcopi, & isti
nullum habere dicuntur territorium separatum, neque pro-
prium, neque improprium, sed illorum Jurisdictio coarcta-
ta est, & restricta intra fines, & terminos Ecclesiarum,
Monasteriorum, & Conventuum, extra quorum ambitum
eadem Jurisdictio est quidem in personas, sibi subjectas, sed
sine territorio, ut has inferiorum Prælatorum species distin-
guendo, antiquioribus adductis observant *Fagnan. in cap. Ac-*
cedentibus à num. 20. de Exces. Prælat. Pignatel. consult. 204.
num. 18. tom. 4. Lotter. de Re benefic. lib. 1. quæst. 52. num. 6.
& sequent. Fillius. Oper. moral. tom. 1. tract. 11. cap. 5.
quæst. 9. num. 149. Card. de Luc. de Iurisdiction. disc. 1.
num. 7. vers. Hinc proindè, & seqq. & Rota in sæpè cita-
ta Brixinen. Iurisd. 5. Iulii 1688. §. Nec urgent cor. Card. Capr.

Au-

Authenticis autem documentis, ex hac parte adductis ad
probandam limitatam, & restrictam Jurisdictionem Abba-
tis Terræ Carbonis ad hanc tertiam speciem limitatæ Juris-
68 dictionis, addimus seriam, & claram confessionem unius
ex illius modernis Abbatibus, nempè Card. de Lauræa,
contenta in epistola, proprio ejus charactere scripta die 12.
Martii 1687. & directa ejus Vicario Abbatiali, in qua ne-
dùm clarissimè aperuit proprium sensum, sed ingenuitate
commendabili testatur etiam de opinione hujus Sac. Congreg.
ibi: *Quanto al futuro circa il concorso, esame, & institutione
dell' Arciprete in virtù della Lettera, mandatali dalla Sagra
Congreg. il Vescovo mandarà le sue ragioni, li vedremo, se
potiamo, accordarsi amichevolmente lo faremo, quando nò,
litigaremo; Mà già la Congregatione da mò la stà contro di
noi, perche la Parrocchia non è commendata, nè unita all'*
69 *Abbadia di S. Elia*. Quam ingenuam, & seriam confessio-
nem Abbatis, ad excludendum territorium separatum, &
Jurisdictionem quasi Episcopalem, magnifecit *Rot. in decis.
295. nu. 7. cor. Emer. Jun. & in decis. 181. num. 6. par. 12. rec.*

Si enim vera essent ea, quæ prætenduntur hodiè circa
amplissimam Jurisdictionem quasi Episcopalem, & territo-
rium separatum, nemo non videt, quod non fuisset opus
mendicare exemptionem ab unione Parochialis, facta Ab-
batiæ, quia posito territorio separato, & admissa Jurisdictio-
70 ne quasi Episcopali in Prælato inferiori primæ speciei, Ec-
clesiæ omnes, sive unitæ, sive non unitæ titulis Abbatia-
rum, semper providentur ad nominationem Abbatum, &
mediante concursu coram eisdem, vel eorum Vicariis habi-
to, ut EE. PP. probè notum est, & patet ex firmatis per *Rot.
in Capuana, seu Montis Cassinen. Parochialium 20. Martii
1679. cor. Bourlem & 17. Iunii 1686. cor Card. Matthæio, & 6.
Aprilis 1693. cor. Ursino, & in Nonantulana Jurisd. 22. Junii
1693. cor. Card. Caprara.*

Cæterùm ad abundantiorem cautelam descendendo ad par-
ticulare examen omnium conjecturarum, quæ solent ex ad-
71 adverso exagerari, & expendi, quasvè magistraliter exami-
navit, ac rejecit *Rot. apud D. de Prosp. de Territ. separ. dec. 10.
num. 13. & seqq. & dec. 14. nu. 12.*

I. Circa Prætorium edictum tempore Episcopi Joannis
Antonii Scotti anno 1512. *Ut possidetis, ita possideatis*, quan-
do etiam ex adverso concludenter probaretur, nihil ponit in
esse, quia per necessarium antecedens demonstrandum esset,
72 quod antea Abbates Carbonenses essent in possessione
quasi Episcopalis Jurisdictionis cujus oppositum ultrà alias
demonstrationes, de quibus supra, ad oculum resultat ex
solemni illa transactione, quæ legitur apud *Ughell. tom. 7.
fol. 146.*

II. Circa assertum bellum inter eundem Episcopum, &
tunc temporis Abbatem, istiusque persecutiones, & infor-
tunia, gratis ex adverso sulita magnificari, innititur gratui-
tis verbis, & ampullosis exagerationibus unius ex Abbati-
73 bus nostris perpetuis Adversariis, nempè Sanctorii, cui an
congruat epiterum illud *gravissimorum Historicorum* circa Li-
berculum in octavo, miserabilium chartarum 214. ubi An-
glonenses Episcopos vocat suos Adversarios, remissivè nos
habemus *ad supra animadversa num. 17.* Ultrò autem admit-
timus optimas qualitates ejusdem Sanctorii, & longè di-
gniores Cardinalis ejus Patrui, satis noti in Ecclesiasti-
cis Annalibus, & Summorum Pontificum Conclavibus,
sed hæc in materia defensionis propriæ Jurisdictionis nullum
pondus addunt, minusque in consideratione aliqua haberi so-
lent in prejudicium alterius Colliticantis, *ut observavimus
supra num. 26.*

III. Circa prætensam Synodorum convocationem, ista
unicè innititur *testimonio d. Sanctorii*, circa cujus fidem, &
74 authoritatem in re, proprium concernente commodum, &
particulare interesse, habemus integrum *quintum titulum
tertii libri Codicis*. Aliæ autem Scripturæ, quibus gratis
ex adverso nomen Synodi attributum fuit, sunt potiùs actus
obedientiæ, præstitæ à subditis Abbati in festo S. Eliæ, ut
ex illorum recognitione.

IV. Circa assertas visitationes, factas ab Abbatibus pro
tempore in Ecclesia sibi subjecta, non probantur exercitæ
75 cum scientia, & patientia Episcoporum, & consequenter
ad nostrum effectum non solent in aliqua consideratione ha-
beri, ex animadversis per *Rot. in dec. 340. num. 12. par. 15. rec.
& in dec. 13. num 34. apud D. de Prosp. de Territ. separ. & in
Leodien. Jurisdictionis 12. Apr. 1698. §. 2. cor. Reverendissimo
Molines*, Certiùs, quia docemus de visitationibus ejusdem
Ecclesiæ, summa pace peractis ab Episcopis pro tempore,
quæ ubi assistentia Juris suffoltæ præferendæ sunt aliis, ab in-
ferioribus Prælatis factis, per ea, quæ in præcisis termi-
nis firmavit *Rot. in dec. 10. num. 34.* apud *D. Prosp. de Territ. se-
parat. & in Leodien. Jurisd. 11. Aprilis 1698. §. 2. cor. Reverend.
Molines, & in Firman. Jurisdiction. 15. April. 1701. §. Nec. cor.* 76
Eodem. Illa autem verba Plateæ, registrata in contrariis
Scripturis, non sunt visitationes, sed gratuitæ assertiones
unius ex Abbatibus nostris Adversariis, & proindè applica-
tur responsio data *Liberculo Sanctoriano*.

In omnem verò casum, eò minùs fieri potest fundamentum
in dd. visitationibus, ex quo etiam in concernentibus curam
animarum illæ cumulativè fieri possunt, tam ab Ordinariis, 77
quàm ab inferioribus Prælatis, ut ad præcisum effectum
excludendi qualitatem territorii separati à similibus visitatio-
nibus, in terminis firmavit *Rot.* apud *Card. de Luc. de Iurisd.
disc. 1.* & apud *D. de Prosp. de Territ. separ. dec. 10. n. 34.*

V. Circa beneficiorum curatorum collationem, nihil con-
cludit, quia illæ non probantur factæ cum scientia, & pa-
tientia Episcoporum pro tempore, quibus prorsus præjudica-
re non poterunt ex firmatis per *Rot. in Firman. Jurisdict. 15.* 78
April. 1701. §. Nec turbant cor. Reverendiss. Molin. Cæterùm
per talem, & insubsistentem hypotesim adhùc admissa dicta
scientia, & patientia, nullatenùs relevarent, quia dantur
multi Prælati inferiores secundæ speciei, quibus hoc jus com-
petit, & tamen separatum territorium cum qualitate *Nullius*
nullo modo prætendunt *ex allegatis supra n. 67.* Addito, quod
multæ collationes eorundem curatorum beneficiorum pro-
bantur factæ ab Episcopis, à quibus illas faciendas esse asse-
ruit Card. de Lauræa, loquens ex sententia hujus Sac. Congr.

VI. Circa aliorum beneficiorum non curatorum collatio-
nes applicatur à fortiori eadem responsio; Ultra quod possunt
esse de illorum numero, quæ unita sint Abbatiæ, juxta di- 79
stinctionem, insinuatam ejus Vicario à d. Card. de Lauræa;
Et tamen regulare est in his materiis, quod *Beneficiorum col-
lationes non evincunt in conferente Iurisdictionem ordinariam*
juxta præcisa verba *Rot. in dec. 14. nu. 13.* apud *D. de Prosp. de
Territ. separ.*

VII. & VIII. Circa gubernium, & fundationem Hos-
pitalis, quando etiam in facto probarentur, nullam habent 80
connexionem cum Jurisdictione quasi Episcopali, & quali-
tate territorii separati, ut de se patet.

IX. Circa approbationes confessariorum, nullatenùs ca-
nonizzatur pro univoco signo territorii separati *in Theatina* 81
Iurisdict. 14. Maii 1708. §. fin. cor. Illustriss. Scotto, in qua Præla-
tus inferior illud nullatenus prætendebat, sed suam præten-
sionem restringebat ad aliquos particulares actus, à Sac. Rot.
approbatos.

Fortiùs, quia hodiè exhibemus similes licentias, & ap-
probationes confessariorum, factas ab Episc. de Luca, & 82
multoties confirmatas, nempè in personis Sacerdotum Mar-
ci Antonii Continanzæ, & Joannis Dominici Padulæ.

X. Circa dimissoriales considerata fuit, & admissa à *Rot.
in Theatina Iurisdict. 14. Maii 1708. tantum ad tolerandum* 83
*titulum, & pro concedenda reintegratione adversus spolium,
majori discussioni, & examini reservanda*, juxta præcisa ver-
ba *d. dec.* Undè non benè detorqueri prætenditur ad nostrum
casum, ad effectum canonizzandi Jurisdictionem quasi Epis-
copalem, & probandi separationem territorii per omnia sæ-
cula sæculorum.

XI. Circa reductiones missarum, & attestationes super
statu libero, istæ nullam pariter habent connexionem cum ter- 84
ritorio separato, cum qualitate *Nullius*, & Jurisdictione
quasi Episcopali, possuntque iidem actus ex speciali delega-
tione fieri etiam à Prælatis secundæ, & tertiæ speciei *ex ani-
madversis supra num. 67.*

XII. Circa actus voluntariæ Jurisdictionis in uno, vel al-
tero casu, ex adverso specificato, illi admissi quidem fuerunt
à *Rot. in d. Theatina Iurisdictionis* ad reddendam turbidam as- 85
sistentiam Juris pro Episcopo, *non intendens de cætero super
eisdem quidquam firmare*, ut his præcisis verbis se declarat *in
dec. 14. Maii 1708. §. Quæ omnia*.

XIII. Circa electionem ass. Vicarii Capitolaris non regit
in facto, quia idem Vicarius eligitur à Clero, non autem à 86
Canonicis, qui nunquam fuerunt, nec hodiè adsunt in Ter-
ra Carbonis. Et in effectu, atque in rei veritate Sac. Con-
greg. Episcop. in decreto, ex adverso exhibito, mandavit,
eligendum esse Vicarium simpliciter, non autem Capitula-
rem, ut ex lectura; Quidquid ex errore forsan Impressoris
dicatur in apostilla contrarii Summarii, gratis qualificando
pro Vicario Capitolari eum, qui in corpore decreti talis non
denominatur.

XIV. Circa denominationem, & enunciativas *Nullius*,
oppo-

opponimus alias similes cum denominatione *Diœcesis Anglo-*
87 *nen. ex adductis supra numer.* 13. Cum illa tamen differen-
tia, quod nostræ enunciativæ continentur in privilegiis,
exhibitis ab ipsismet Adversariis, quæ proindè habent vim
illorum propriæ confessionis, *ex animadversis* in puncto no-
stri casus per *Cardin. de Luc. de Jurisdict. discurs. 9. sub num.*
4. Atque uti adductæ ad comprobationem assistentiæ Juris,
militantis pro Episcopis, præferri debent contrariis, etiam-
si essent in numero longè majori, ex punctualiter firmat. per
88 *Rot. in Nullius, seù Fulden Jurisdictionis 3. Junii 1708. §.
91. cor. R. P. D. Ansald.*

Prout etiam magna consideratione est alia similis enuncia-
tiva, quæ legitur in solemni compromisso, facto in personis
Consorti de Continuanza, & Roberti Bonucci ab homini-
bus Terræ Carbonis anno 1473 occasionem cujusdam con-
89 troversiæ circà Terram Tiganam, ibi: *Monast. S. Eliæ
de Carbono &c. Anglonen. Diœc.*, ut videre est apud *Sancto-
riam fol.* 116. inadvertentèr ex ejus calamo elapsa in eo Liber-
culo, in quo totus est ad impugnandam dictam qualitatem.

XV. Innixa dispensationi matrimoniali, & provisioni
Archipresbyteratus, exadversò exhibitis, uti ortum habens
à petitionibus Adversariorum, juxtà illis verba: *Ad preces*
90 *&c. Dom. Flavii Damiani ejusdem Terræ*, ibi: *Oblatæ Nobis
&c. petitionis series continebat*, in nulla paritèr consideratio-
ne haberi potest, uti enunciativa, emanata ad Partis suppli-
cationem, egregiè, & in terminis *Rot. in Brixien. Jurisdi-*
91 *ctionis 5. Julii 1688 §. 6. cor. Card. Caprar.* & melius apud *D.
de Prosper. de Territ. separ. dec. 10. n. 33. & dec. 14. n. 14.*

XVI. Circa confessionem *Cardin. de Luc. disc. 9. numer. 2
de Jurisdict.* non regit in facto, quià ibi utitur verbo illo *fortè*
quod est signum dubitationis, non affirmationis, ex cumu-
latis per *Barbos. dict. 127 num. 1. & 2. & Rot dec. 17. num. 3.*
92 *cor. Coccin.* Et non relevaret in Jure, in quo indubitatum est,
quod in Advocatorum confessionibus, etiam puris, & abso-
lutis, nullum fieri valet fundamentum ex adductis *a de An-*
93 *gel. de Confess. libr. 3. qu. 1. num. 4.*

XVII. Circa repetitionem bellorum, & exageratas perse-
cutiones Abbatum, gratis impictas Episcopis Anglonensibus
nullum aliud habent fundamentum, præter gratuitas asser-
tivas, contentas *in dicto Liberculo* anno 1601. in Urbe im-
presso, in totum chartarum 114. quarum major pars conti-
net omnes illas veteres chartas, fumoque repletas, tempora-
les concessiones Regum utriusque Siciliæ, nihil ad causam
94 facientes, & quod magis est, ferèque videtur incredibile,
omissa in illo fuit celebris, & solemnissima concordia, in
qua totum continetur, circa spiritualia, & Jurisdictionem in
spiritualibus ejusdem Terræ, quamvè per extensum registra-
vit *Ughel. in Ital. Sacr. tom. 7 fol.* 134.

XVIII. Demum circa Breve S. Pii V. ann. 1572. in quo
95 datur facultas tunc temporis Abbati procedendi contra quen-
dam Religiosum, sacrilegum machinatorem, & conspirato-
rem in perniciem plurimarum personarum, ubi legitur illa
enunciativa, quod in Oppido Carboni illius Abbas, Episco-
palem, & temporalem Jurisdictionem habet, ejusdem pari-
ter est irrelevantiæ.

I Quia in eodem Breve legitur enunciativa quod Oppidum
96 Carboni *sit Anglonen. seù Nullius Diœcesis*, quæ potiùs ex-
cludit, quam comprobat territorium separatum, & jurisdictio-
nem quasi Episcopalem ex *supra adductis n.* 13.

II. Quia Episcopalis Jurisdictio, de qua in eodem Breve
97 sermo est, commodissimè verificari potest in secunda, vel
tertia specie Jurisdictionis, quæ competere potest Inferioribus
Prælatis, nullum habentibus territorium separatum *ex ani-
madversis supra num.* 67.

III. Quia non est novum, quod Summi Pontifices com-
mittant punitionem alicujus atrocis delicti inferioribus Præ-
98 latis, magna, & temporali pollentibus potestate in loco
commissi delicti, absque eo, quod ex tali facultate dica-
tur præjudicatum Locorum Ordinariis, ut simili objecto
punctualissimè respondendo, in terminis advertit *Rot in dec.
24. num.* 79. apud *D. de Prosp. de Territor. separ.* ibi: *In om-
nem verò casum, cum totum hoc negotium committendi aut po-
tius, quàm alteri, pendeat ab arbitrio, & libera voluntate Sum-
morum Pontificum, fortassè tunc vice Episcopi scelegerunt Ab-
batem, tanquam sub eorum magis intrinseca protectione recep-
tum, ulteriusque in domo propria præditum potestate brachii
temporalis, quod sæpè sæpiùs admodum confert executioni re-
rum, concernentium regimen, & bonum Ecclesiasticum, quandò
de reliquo, neque hæ delegationes concludunt certum suppositum
Jurisdictionis quasi Episcopalis; Possunt etenim ad Papæ libi-
tum, & ut rectius judicat in Domino expedire, etiam commit-
ti simplicibus Sacerdotibus &c.*

IV. Quia anno 1569. & sic tribus annis anteà ab hac Sa-
cra Congregatione nedum tanquam Ordinarius Terræ Car-
bonis canonizatus fuerat Episcopus Anglonensis, sed ad præ-
servandam in eodem Episcopo ordinariam Jurisdictionem in 99
d. Oppido, monitus fuit tunc temporis Abbas Commenda-
tarius, ne se ingereret in iis, quæ Episcopalem Jurisdictio-
nem concernebant; Idque, nedum vigore ordinariarum fa-
cultatum hujus Sacræ Congregat. sed ex speciali authoritate
Papæ, ibi: *Quæ cum ex authoritate SS. D. N. ac de sententia
ipsorum Illustrissimorum PP. Amplitudini tuæ significaverim,
non vereor &c.* Et propterea in conflictu hujus solemnis decla-
rationis, Papæ authoritate firmatæ, frigescit efficacia dictæ
enunciativæ, per ea, quæ communitèr notant *Repetentes in* 100
l. Non fatetur ff. de Regul. Jur., & concordant *Dec. cons. 408.
num. 5. & 6. Roland. cons. 69. n. 48. lib. 3. & Rot. cor. Pamphil.
dec. 211 n. 5. & cor. Bich. dec. 467. num. 7*

Supplicantes hic observare magnum discrimen, quod in-
tercedit inter eandem simplicem enunciativam, contentam
in privato Breve, à Summo Pontifice per organum Secreta-
riæ Brevium ad Partis instantiam, seù querelam, expedito, 101
& inter resolutionem hujus Sacræ Congregationis authorita-
te Papæ roboratam, demandata illius exequutione Archie-
piscopo Materæ Metropolitano; Si enim magna est hujus
Sacr. Congregationis authoritas, de per se considerata, jux-
tà notata per *Fagnan. in cap. Quoniam à numer. 3. de Constit.
& Pasqual quæst. moral centur. 1. quæst. 61. num. 1. per tot.* &
firmata per *Rot. in dec. 7. num. 3. post Antonel. de Jurib. Cleric.
& in Gienn Juris metandi 2. Julii 1706. §. Quod indubitan-
tèr coram Kaunitz*; Multò magis efficacior erit, attenta dicti 102
Summi Pontificis approbatione, seù oraculo, ut ampliando
observat *Cardin. de Luc. de Benef. disc. 89 numer. 2.* & firma-
vit *Rot. in Legionen. Parochialis 21. Novembris 1693. §. Non
obstat cor. Pio.*

V. Quia tale Breve videtur potiùs ad hominem retorque-
ri, eò quia superflua utique fuisset talis specialis delegatio,
si Abbas habuisset territorium separatum, cum Jurisdictio- 103
ne quasi Episcopali, & vera qualitate *Nullius*; Quia in istis
terminis idem Abbas ex propria, & nativa Jurisdictione,
absque ulla speciali delegatione Papæ, potuisset tale faci-
nus sui subditi punire, ut egregiè discurrendo in termi-
nis firmavit *Rot. in Nullius, seù Fulden Jurisdictionis
1. Julii 1708 §. Pariter vè coram R. P. D. Ansald.* ibi: *In pri-
mis retorqueri videbatur argumentum, ex quo eædem delega-
tiones pro majori parte superfluæ penitùs extitissent, quoties
Abbas Fuldensis habuisset territorium proprium, & verè Nul-
lius, utpotè respicientes exercitium ipsius plenariæ, & quasi
Episcopalis Jurisdictionis.*

VI. Demum, quia idem Breve emanavit ad instantiam
Abbatis, adversùs quem inita fuerat conspiratio illa, cu-
jus punitionem demandavit Summus Pontifex, ut ex il-
lis verbis: *Cum nuper &c. acceperimus &c.* In istis enim cir-
cumstantiis nullum omninò fieri valet fundamentum in qui-
buscumque amplissimis Summorum Pontificum privilegiis 104
ad probandam qualitatem territorii separati, & quasi Epis-
copalem Jurisdictionem, ut in terminis firmavit *Rot.* apud *D.
Prosperis de Territor separ. decis. 10. numer. 33. & decis. 14.* 105
sub num. 14. Cum illo addito, quod in casu dictarum decisio-
num agebatur de Breve, nedùm motu proprio expedito, sed
prævia matura discussione Sacræ Congr. Episcop. & nihilo-
minùs, attento, quod in illo legebantur eadem numero ver-
ba: *Cum acceperimus*, quæ leguntur in Breve Piano, Sacra
Rota solidè firmavit in illo, uti ad Partis instantiam emana-
to, non posse figi pedes, in præjudicium ordinariæ Jurisdi-
ctionis Archiepiscopi Firmani.

Pro quorum omnium faciliori admissione dignentur EE.
PP observare, quod quò magis exadversò multiplicantur con-
jecturæ, & exagerantur præsumptiones, eò magis mirabili- 106
tèr emicat defectus privilegii clari, & literalis, & dicitur de-
ficere concludens probatio ass. immemorabilis consuetudinis,
quia consuetudo non probatur conjecturis, & præsumptioni-
bus, & in claris, & circa privilegium literale, & nitidum;
quale in nostris terminis requiritur, non est opus recurrere ad
conjecturas *ex vulgatis*.

Quæ omnia dicta sint ad materiæ ornatum; atque ad
ostendendam insubsistentiam omnium contrariarum animad-
versionum, quia ad nostrum effectum videtur superabunda- 107
re brevis illa, & unica reflexio, quod duo Poli, super qui-
bus tota machina territorii separati, & Jurisdictionis quasi
Episcopalis, unicè volvitur, & revolvitur, innegabilitèr
sunt, vel privilegium clarum, & literale, quod non addu-
citur, neque adduci potest, quia revera non adest, Vel con-
suetudo immemorabilis, quæ non probatur, neque *ex suprà*

animadversis probabilis est, quibus non concurrentibus frigescunt omnes alias præsumptiones, & discursus cujuscumque sint qualitatis.

Demùm circa tertium dubium, illius favorabilis reso-
108 lutio satis, superque inferri videtur ex animadversis circa secundum.

Sac. Congr. Concilii die 17. Nov. 1714.

I. Dubio: *An sit standum, vel recedendum à decisis sub die 24 Januarii 1660.*

Respondit *In decisis, & ampliùs.*

II. Dubio: *An constet, Abbatiam S. Eliæ Terræ Carbonis esse Nullius, & habere territorium separatum, & Jurisdictionem quasi Episcopalem.*

Respondit *Ex deductis Negativè.*

III. Dubio: *An, & quæ Iurisdictio competat Episcopo Anglonen. in d. Terra Carbonis.*

Respondit *Proponatur super singulis actibus.*

Vide *Tom. 2. Discept. 5.*, quæ est in eadem Causa.

DISCEPTATIO X.

Pragen. prætensi Indulti.

INTER

Consistorium Curiæ Archiepiscopalis Pragen.

ET

Abbatem Monasterii Brzeunovii.

ARGUMENTUM.

Indultum benedicendi Abbates inferiores, consecrandi Ecclesias noviter ædificatas, & obtinendi benedictionem à quolibet Catholico Antistite, communionem cum Ecclesia Romana habente, an concedi possit Abbati Regulari, non habenti Jurisdictionem quasi Episcopalem, nec Territorium separatum.

1 PEtit ab hac Sac. Congreg. Reverendiss. Abbas Hotmarus Zinz exorbitantissimum Indultum, *ut tam ipse, quam ejus in dicto Monasterio successores Abbates prædicti, de cætero perpetuis futuris temporibus Ecclesias noviter ædificatas, seu restauratas, tam prædicti monasterii, quam aliorum Locorum, illi subjectorum prædictorum, etiam ritu solemni, in Pontificali conscripto, cum Chrismatis unctione, consecrare liberè, & licitè valeant; Omnesque, & singulos alios Abbates inferiores, vel Præpositos, seu Superiores Claustrales à se, aut prævia Canonica electione, postulatione, vel nominatione confirmatos, institutos, & installatos, benedicere possint, & ipsimet Abbates Brzeanovienses à quocumque Archiepiscopo, vel Episcopo, cum Ecclesia Romana communionem habente, benedici etiam possint, & valeant, etiam Apostolica authoritate perpetuò concedere, & indulgere &c.*

Ejus autem preces omninò reiiciendæ videntur, uti Juri communi adversantes, quo attento prædicta omnia non ad inferiores Prælatos, quacumque exemptione præditos, sed
2 ad illos dumtaxat spectant, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesias, pretioso D. N. J. C. sanguine redemptas, juxtà *Textus in Can. Placuit 1. qu. 2. & in Can. Nemo de Consecrat. distinct. 1.* & communitèr animadversa per Doctores, adductos à *Fagnan. in cap. Conquestus numer. 63. de Fer. Gavant. in Manual. verb. Ecclesiæ consecrationum. 1. & 2. Barbos. de Potest. Episcop. alleg. 27. num. 1. & in Summ. Apostol. dec. verb. Abbas num. 9. & 13.* ubi, quòd ità resolvit hæc Sacræ Congr. *in Cameracen. 6. Decembris 1631. Del Ben. de Immunitat. Eccles. tom. 1. cap. 2 dub 2. sect. 10. n. 1. Novar. in Summ. Bullar. comment. 50. n. 1. & plurib. seq. Capon. discept. 183. num. 35.* Et ex Monachorum cœtu benè *Tambur. de Iur. Abbat. tom. 1. disput. 23. quæst. 7. per tot.* & signanter *n. 3.* ubi, quod ipsum latet, *simile privilegium hactenus alicui fuisse concessum, & quæst. 8. pariter per tot.* Et ex Regularibus familiis *Mattheucc. in Offic. Car. Eccles. cap. 7. n 5. & seqq.*

Fortiùs; quia cum hac Juris communis dispositione, de
3 qua, præter suprà adductos, latissimè *Rot. in decis. 24. num. 18. & seqq.* apud *D. Prosper. de Territ. separ.* concurrit in nostro casu plusquam immemorabilis consuetudo, & innegabile antiquissimum solitum quatuor ferè sæculorum favore Celsissimi Principalis, concludentissimè probatum in facto, & cujus vigore ad exclusionem contrariæ prætensionis allegare possumus de Jure mille Apostolica privilegia, omnemque alium meliorem, magisque utilem titulum de Mundo, juxtà animadversa per *Speroll. decis. 37. numer. 13. & seqq. & Cardin. de Luc. de Benef. disc. 32. numer. 2. & 4. & de Canon. disc. 11. num. 6.* & firmata per *Rot. in dec. 22. num. 4. part. 8. & dec. 320. num 2. part. 16. & decis. 671. num. 16. part. 18. rec. & cor. R. P. D. Ansaldo dec. 76. num. 3.*

Major autem exorbitantia verificatur respectu ultimæ partis ejusdem prætensi Indulti, respicientis facultatem, ut Abbates Brzeunovienses benedici in futurum possint à quocumque Antistite, gratiam, & communionem cum Catholica
Ecclesia habente, uti oppositi literali dispositioni *Sacri Con-* 4
cilii Tridentini sess. 6. de Reform. cap. ultimo, ibi: *Nulli Episcopo liceat, cujusvis privilegii prætextu, Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarii Loci expressa licentia &c. Ex quo loco Sacri Concilii* (sunt verba) *Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 1. disput. 23. quæst. 8. nu. 5. constat, non valere ampliùs privilegia, Monachis concessa, quibus poterant absque Diœcesani licentia Episcopos quoscumque, ad eorum Ecclesias consecrandas vocare*, & observat etiam *Mattheucc. in Official. Car. Eccles. cap. 7. n. 13. vers. Quatuor*: Si enim talia privilegia meritò per Sacr. Concilium revocata expressè fuerunt, ratione majori adversùs claram dispositionem ejusdem Conciliaris sanctionis iterum concedenda non videntur, sed omnis in hac parte relinquenda est Ordinariis jurisdictio, per Sacrum Concilium eisdem attributa, nulla habita ratione cujuscumque exemptionis inferiorum Prælatorum, ut observat *Barbos. ad Concil. d. sess. 6. de Reformat cap. 5. n. 28.*

Absque ulla prorsùs difficultate, ex quo ea, quæ in prædicto contrario Indulto prætenduntur, unicè directa sunt
ad eximendum Adversarios ab illa subjectione, & subor- 5
dinatione erga Celsissimum Archiepiscopum Pragen. quam ipsimet per plurium sæculorum decursum verbis asseruerunt, & factis comprobarunt; Et proindè absque nova, justa, & rationabili causa, quæ in præsenti exadversò nullatenus probatur, nimis injuriosa eidem Celsissimo Archiepiscopo videtur contraria prætensio exemptionis ab ejus jurisdictione, & superioritate, per ea, quæ notant communiter *Repetentes in cap. Cum persona de Privileg in 6.* & firmavit *Rot. in Giennen. Juris mutandi 21. Februarii 1698. §. Cum enim coram Ursino*, & resolvit Sac. Congreg. Concil. *in Ostunen. Indulti 26. Aprilis 1698. ad 1. dub.* ut videre est *in Libr. 48. Decret. fol. 183.*

Habemusque in hac parte celebrem illam animadversionem *Sanct. Bernard. lib. 3. de Consid. ad Eugen. in princ.* se-
quutam à *Paulut. in Juris prud Sacr. tom. 1. lib. 2. capit. 54.* 6
de Metropolit. numer. 4. & in discur. impress. apud Antonell. de Jurib. Cleric. folio mihi 26. num. 46. ibi: *Murmur loquar, & quærimoniam Ecclesiarum, truncari se clamitant, & demembrari, vel nullæ, vel parvæ, admodum sunt, quæ plagam istam, aut non doleant, aut non timeant. Quæris quam? subtrahuntur Abbates Episcopis &c.* juxtà præcisos terminos nostri casus, in quibus sub verborum involucro, nil aliud in substantia quærit Adversarius, quàm ut subtrahatur à subjectione Celsissimi Principalis, mediante magna illa libertate obtinendi benedictionem à quocumque Catholico Antistite, gratiam, & communionem habente cum Catholica Ecclesia, nec non benedicendi alios inferiores Abbates, solemnique ritu cum Chrismatis unctione consecrandi Ecclesias suorum monasteriorum.

Habemus etiam hoc solemnissimè decisum in punctualibus terminis exemptionis ab Ordinariorum jurisdictione, & superioritate *in Sacrosancto Generali Lateranensi Concilio sess.*
10. ut scilicet sine rationabili causa similia Indulta, & exem- 7
ptiones nullius sint roboris, & efficaciæ, juxtà clara illa verba ejusdem Generalis Concilii: *Exemptiones autem de cætero absque rationabili causa, & quorum interest minimè citatis, pro tempore concessas, nullius roboris, & momenti esse decernimus.* Cujus dispositionem referunt, & sequuntur *Chokier de Jurisd. in Exempt. lib. 1. qu. 12. nu. 3. Gratian. discept. for. 918. n. 61. & Rot. dec. 132. n. 12. par. 19. rec.*

Eo autem magis Adversarii preces in hac parte exaudiendæ non videntur, attento, quod, nedum non concurrit aliqua justa causa deveniendi ad d. odiosam subtractionem Adversariorum à jurisdictione sui Superioris, qua deficiente, nunquam Apostolica Sedes devenire solet ad dictam exorbitantem gratiam, exadversò petitam, ex suprà allegatis, quibus addimus novissimam resolutionem hujus Sacræ

Congr.

Congregationis *in Uratislavien.* 21. *Aprilis* 1714. in qua simi-
li irregulari instantiæ Ignatii Georgii Magnet Magistri,
5 ac Superioris Militaris Ecclesiæ Crocigerorum cum rubra
Stella Uratislavien. pro facultate benedicendi, & reconcilian-
di Ecclesias, respondit negativè, seù *Lectum*; Sed ulterius
omni consideratione dignæ videntur qualitas d. Superioris, &
Adversarii operationes.

Quoad Superioris qualitatem supplicamus observare, quod
sermo est de Celsissimo Principali Sanctæ Sedis Legato na-
to, Regni Bohemiæ Primate, & uno ex principalioribus
9 Ecclesiasticis Principibus Germaniæ, ex animadversis per
*Gonzal. in cap Constitutis liter. C. de Testibus & in capit. Ve-
niens in notis liter. B. de Accusat. Conring. in notis Lampad.
par. 3. cap. 6. § 4. & Vitriar. in Instit. Jur. public. titul. 15. de
Princ. Imper. numer. 12. fol mihi* 155. Cujus, ejusque Ante-
cessorum operationes pro Catholica fide tuenda in Regno
Bohemiæ, præcipuè circa principium præteriti sœculi, oc-
casione electionis in Bohemię Regem, factæ in personam aca-
tholici Principis Friderici Comitis Palatini, satis notæ sunt
in historiis, signanter ea, quæ narrat *Inchofer. in Annal. Hun-
gar. anno Christi* 983 *folio mihi* 221. & 223. *de Sancto Adal-
berto Pragensi Episcopo*, atque Fundatore Monasterii Ad-
versariorum, ut videbimus infrà, *n.* 16. ubi, quod ad im-
plorandam opem adversus pessimos mores suorum subdito-
rum, Romam venit, quodque iidem subditi in illius odium
quinque ejus germanos fratres quos ibidem propriis nomini-
bus designat, crudeliter necarunt; Quæ omnia magnam vi-
dentur mereri considerationem, præcipuè si uniantur cum
pacifica quasi possessione Archiepiscoporum Pragensium in
exercitio jurisdictionis ordinariæ respectu Adversariorum,
non per unum, vel alium actum, sed per plura sæcula, ut in
terminis observat *Rot. in dict. Giennen. Juris mutandi* 21. *Fe-
bruar.* 1698. *§. Cum enim, cor. Ursino*, ibi: *Idque fortius in ca-
su, in quo possessio Episcopi sæculorum decursu roborata est,
quæque ubi potentior eò minus in judicii limine vulnerari
debet &c.*

Neque Adversario grave videri debet id, quod ab omni-
bus suis Antecessoribus summa pace admissum fuit, ipseque
præ oculis habere debet aurea illa verba S. Leonis Papæ, re-
10 lata *in Can. Qui scit 2. quæst. 6.* ibi: *Qui scit se quibusdam es-
se præpositum, non molestè ferat, aliquem sibi esse prælatum,
sed obedientiam, qua exigit, etiam ipse dependat*; Atque
ad praxim reducere optimum illud *consilium Innocentii III.*
datum Soffraganeis Episcopis Arelatensis Ecclesiæ, regi-
stratum *in tom. 1. Epist. ejusdem fol. mihi* 228. ibi: *Cum secun-
dum Doctrinam Evangelicam quæcumque vultis, ut faciant
vobis homines, & vos eis eadem facere debeatis, eam obedien-
tiam vos convenit præstare Prælatis, quam vobis vultis à sub-
ditis exhiberi*; Nec non aliud, quod legitur in alia Epistula,
scripta Episcopo Lexovien. ubi suprà *fol.* 108. ibi: *Ad hæc,
ne propter hoc tu videaris ab ipsius subjectione subtractus, vo-
lumus, ut sibi tanquam Metropolitano tuo debitam obedientiam
exhibeas cum honore.*

Quò verò ad Adversarii operationes, prætèr ea, quæ le-
guntur in Epistula Celsissimi Principalis, directa Emminen-
tiss hujus Sac. Congreg. meritissimo Præfecto, habemus in
11 facto, quod non inter domesticos parietes, sed in publico
documento, relicto in Secretaria Nunciaturæ Viennæ, die
20. Maii 1703 ausus fuit afferere, Concilium Tridentinum
in Regno Bohemiæ, non esse in omnibus suis partibus recep-
tum; Idque adversùs rei evidentiam, & claram legem Sy-
nodalem, in eodem Regno vigentem, undè applicari viden-
tur ea, quæ in similibus terminis statuta fuerunt in eodem
Sacro Concilio adversùs illos, qui Ecclesiæ benignitatem ex-
periri volunt eo tempore, quo ejus præcepta contemnunt,
ut videre est *in sess. 24. de Reform. cap* 5. ibi: *Non enim di-
gnus est, qui Ecclesiæ benignitatem facilè experiantur, cujus
salubria præcepta temerè contemnit*, & concordat *Text. in cap.
fin. de Immunit. Eccl. & in cap. Quia frustrà de Usur.*

Pro quorum faciliori admissione dignentur observare,
quod contrarium indultum involvit novitatem, à multis sæ-
culis inauditam in Regno Bohemię, & forsàn etiam in to-
12 ta Germania, incognitamque celeberrimo *Tamburrino*, qui
tres composuit *Libros de Jure Abbatum*, undè eò certiùs
speramus, & supplicamus, illud esse denegandum; Novi-
tates enim semper esse odiosas, atque perniciosas existere, ni-
hilque magis animos perturbare, quam innovare, & à con-
suetudine alienum facere per hæc numero verba scriptum re-
liquit *S. Jo: Chrys. in Epist. ad Corinth. hom* 7. quem refert, &
sequitur *Rot. in dec. 19. in fine apud Antonel. de Jurib. Cleric.*
& concurdant adducti per *Capon. discept.* 85. *nu.* 11. *& pluri-
bus seqq. & Rot. in Aretina Jurium Parochialium 3. Januarii*
1703. *§. Cæterùm coram R. P. D. Ansaldo, & in Pampilonen.
Manutent.* 10 *Maii* 1706. *§. fin cor. Caffarello.*

Vivamq, hujus conclusionis rationem adducit *Card. Milli-
nus in Epistola scripta s. m. Greg* XIII & registrata in ejus Vi-
ta *cap.* 7. necnon apud *Pigantel. consult. 9. num. 18. tom.* 8. his
verbis: *Le novità non dimostrano mai al primo aspetto tutte le* 13
*difficoltà, che possono produrre, vedendosene tutto il di molte,
che promosse con ottimo fine, hanno partorito pessimi effetti.*

Hujusmodi autem mali effectus in nostris terminis non lon-
gè distant à verisimilitudine, quià si verum est, quod ma-
gnum exemplum habeat speciem iniqui, juxtà clara verba
illius noti Authoris, quem, tacito nomine, refert, se-
quitur *Rot. in decis.* 308. *numer.* 29. *coram Dunozet. sen.* ex ad- 14
missione contrariæ exorbitantis petitionis aperiretur ma-
gna via, nedum in Regno Bohæmiæ, totaque Germania,
sed in cæteris etiam Regnis Catholici Orbis instandi pro simi-
libus Indultis, & quidem à personis æqualiter qualifica-
tis, & nullatenùs inferioribus Adversario, deque Aposto-
lica Sede optimè meritis, sicque verificaretur hodie id, quod
à sex sæculis cirrà prævisum fuit à D. Bernardo, non minus
miraculorum gloria, quam sapientiæ splendore illustri, de
conquestionibus Episcoporum, & Archiepiscoporum, quod
ab illorum subordinatione, & reverentiali Jure subtrahun-
tur Regulares Abbates, ut observavimus supra *numer.* 6. &
addimus *Rota in decis.* 15. *num* 7 *apud Dominum de Prosper.
de Territor. separ.* ubi, quod ille Sanctus quamquam, & ipse
claustralis, acri, & acuto stylo hujusmodi Regularium libe-
rationes à potestata ordinaria Episcoporum perstrinxit, cum
aliis ibidem allegatis.

Neque omittimus observare, quod cum in hac parte adhuc
pendeat indecisum judicium, à multis annis introductum,
circà prætensam adversariorum exemptionem ab Ordinarii
Pragensis Jurisdictione; Quæcumque resolutio hujus Sacræ 15
Congr. apta erit Jura unius ex dictis Partibus Colligantibus
infringere, seù lædere, quod, pendente adhuc eadem con-
troversia, non videtur permittendum, ex firmatis per *Rota
in dec.* 495. *num.* 2. *par.* 18 ibi: *Donec lis terminetur, omnia de-
bent in eod. statu permanere*, & concordant adducti per *Lan-
cellot. de Attent. par. 2. cap. 7. num.* 8.

Præcipuè si observetur ulteriùs, quod Monasterium Br-
zeunoviense, cui hodiè Adversarius præest, in suum reco-
gnoscit Authorem, seù Fundatorem unum ex Pragensibus
Ordinariis, nempè S. Adalbertum, Pragensem Episcopum,
quod probamus ex documento, ab ipsomet Adversario exhi- 16
bito in Curia Nunciaturæ Viennensis, & signanter ex illis
verbis: *Cùm igitur monasterium vestrum in Ducatu Bohemiæ
primum, & novella sit plantatio, sicut Ven. Fratre Nostro
Adalberto Pragensi Episcopo, Fundatore ejusdem referente,
intelleximus &c.* Quæ veritas, uti contenta in Scripturis, ex-
adverso exhibitis, impugnari in hac parte hodiè non potest,
& haberi debet pro concludenti probatione, ex adductis per
*Paris. cons. 104. n 53. lib. 1. Rot. cor. Bich. dec. 645. num. 10. &
seqq. & cor. Priol. dec 433. n. 5.*

Eademque veritate admissa, omnis æquitas, omnisque
congruitas, & justitia exposcunt, ut nullatenùs eximantur
Adversarii à Jurisdictione, & superintendentia eorum Fun-
datoris, & Benefactoris, neque in illius præjudicium nul- 17
latenus ab Apostolica Sede dictum Indultum concedatur ex
animadversis per *Cardin. de Luc. de Can. discurs* 39. *numer.*
2. & 3., ubi ad hoc probandum considerat ulterius *Regulam*
18. *Cancellariæ*, in qua Summi Pontifices se declarant, nol-
le concedere gratias, aliis præjudiciales, quod multò magis
procedit in illis gratiis, in quibus, ut in præsenti verifica-
tur, agitur de præjudicio dignitatis Episcopalis, non autem
privatæ personæ, ut considerat ibidem *Cardin. de Luc. d. di-
scurs. 39. num.* 3.

Quæ omnia, si vera sunt etiam in casu, in quo agatur de
modico, atque temporaneo præjudicio, ut notabiliter firma- 18
vit *Rot. in dec. 81. num 3. cor. Pamphil. & dec.* 898 *numer* 13.
cor. Emer. jun. fortiùs admittenda videntur in præsenti, dùm
agitur de maximo, perpetuoque præjudicio Archiepiscopi
Pragensis *ex sup allegatis.*

Est etiam animadversione dignum, quod Monasterium
Adversariorum multas possidet Parochiales Ecclesias, sub-
jectas Celsissimo Principali, in quibus indifferenter omnia
Sacramenta ministrantur, vel à Religiosis, vel à Sæcula- 19
ribus Presbyteris, & proindè nimis absonum videtur, dd.
Adversarios à Jurisdictione Ordinarii eximere, etiam re-
spectu eorum, quæ maximam habent connexionem cum ea-
dem Sacramentorum administratione, ut est, Ecclesias de
novo erigendas, consecrare, restaurandas benedicere, &
alia facere, quæ in contraria petitione continentur, quæque

præcisè spectant ad dictorum Locorum Ordinarios ex adductis in principio.

In eadem Causa.

MAgous apparatus antiquorum, & antiquatorum privilegiorum Joannis XV., & Bonifacii IX. poni potest ad partes; Aut enim ea, quæ sub specioso nomine Indulti prætenduntur hodiè ab Advariariis, continentur
20 in dictis privilegiis, atque exadversò probatur illorum usus & poterunt gaudere impetratis à dictis Summis Pontificibus, absque ulla posteriori exorbitanti nova gratia, seù extraordinario Indulto. Aut verò, vel non continentur in dictis privilegiis, vel eadem antiqua privilegia ex illorum non usu per quatuor sœcula haberi debent pro abolitis; ex firmatis *per Rot. decis. 75. numer. 19. coram Ottbobon. & decis. 1206. numer. 7. coram Emer jun.* & in *Salisburgen. Vicariæ super bono jure 4. Februarii 1715. § fin. coram R. P. Crispo*, Vel fuerunt revocata *in Concil. Trident. sess. 6. de Reform. c. 5.* & in hoc secundo casu, nullo modo videntur exaudiendæ illorum preces; Non quidem ex defectu potestatis hujus Sacræ Congregationis vel Summi Pontificis, sed ex eo, quia non expedit illas exaudire; Non enim omnia ea, quæ licent, expediunt, vel ædificant, scriptum reliquit *D. Paul. 1. ad Corinth.* 6. 12. & 10 23.

Quod autem non sit expediens exorbitantissimum indultum, exadversò prætensum, concedere, remanet evidens ex animadversis in nostris Scripturis. Tum quia illud tendit in
21 tertii præjudicium, seu in destructionem authoritatis, & jurisdictionis Celsissimi Archiepiscopi Pragensis, de Catholica Religione, deque Apostolica Sede optimè meriti, egregiè *Pignatel.* cumulans concordantes *in consultat.* 52. *numer. 7. tom.* 10. Tum quia esset ansam dare aliis Abbatibus, longè majoribus prærogativis decoratis, quorum multi reperiuntur in sola Germania, petendi similia exorbitantia Indulta. Tum quia daretur locus novitatibus quæ quantum fieri potest, nunquam introducendæ sunt. Tum demum, quia Adversarii non constituunt unum Corpus, unamque Congregationem, sed, ad terminos antiqui juris Canonici, quodlibet ex Monasteriis regitur de per se, undè ipsorum respectu inapplicabilia sunt illa indulta quæ conveniunt Capitibus, seù Generalibus Regularium Communitatum, ex animadversis *per Card. de Luc. de Jurisd. disc. 28. per tot. & signanter num. 8.*

Convicti contrarii Defensores ab hujusmodi solidis, & stringentibus congruentiis, ad augen. dignitatem Abbatis Brzenovnii, atque ad coacervanda motiva, saltem apparentia, pro extorquenda controversa gratia, asserunt, illum post
22 Celsissimum Archiepiscopum primum obtinere locum inter Ecclesiasticas personas inclyti Regni Bohemiæ, idque ex privilegio Bonifacii IX. Necnon insistunt in eo, quod Abbas Brzenovnii sit, & vocetur Caput, Generalis, Magister, & Visitator Generalis omnium Monasteriorum, existentium in Regno Bohemiæ, de cujus mandato in certis, & determinatis temporibus convocetur Capitulum Generale.

Verum tamen est, quod ex animadversis per Celsissimum Principalem in Epistola directa Sacræ Cæsareæ, Regiæque
23 Majestati, omnia hæc, vel sunt meræ assertiones Adversariorum, nullamque habent à parte rei subsistentiam; Vel ex contrario usu prorsùs abolita sunt.

Non enim in facto subsistit, quod Adversarius post Celsissimum Archiepiscopum Pragensem habeat primum locum in Comitiis Generalibus totius Regni Bohemiæ, in quibus
24 duodecimum occupat locum. Cumque id, non ab uno, vel ab altero anno, sed à quatuor, & ultrà sœculis semper practicatum fuerit; idque, non in angulo unius ex contrariis Monasteriis, sed in publicis, & generalibus Comitiis totius Regni, ad dictum effectum vigore dictæ quadruplicatæ centenariæ, non unum, sed mille Apostolica privilegia, eidem assignantia dictum duodecimum locum, allegare possumus per ea, quæ notant adducti *in dec. 76. num. 3. cor. R. P. D. Ansaldo & dec. 671. n. 16 par. 18. rec.*

Fortiùs, quia adversus talia asserta privilegia, necnon prætensas exemptiones, & prærogativas militant innumeri actus jurisdictionales, expleti antiquo, & moderno tem-
25 pore ab Archiepiscopis Pragensibus, ut ex vetusto instrumento Visitationis; Ex electione Abbatis, facta cum assistentia ministrorum Ecclesiæ Pragen.; Ex monitione Archipræsulis, transmissa Monachis pro recta electione Abbatis; Ex recenti actu benedictionis, impartitæ ipsimet Abbati Orhmaro Adversario, per ea, quæ in terminis præscriptionis privilegiorum observat *Gratian. discept. forens. d. cap. 918. num. 45.*, ubi, quòd multi Canonistæ tenent, favore Episcopi sufficere præscriptionem solius decennii adversùs hujusmodi Prælatos inferiores, qui se prætendunt exemptos, ea ratione, quia per talem interpretationem, & privilegiorum præscriptionem fit reditus ad primævum statum, propter assistentiam Juris, militantem favore Ordinarii, ex theorica *Abb. in cap. ultim. num. 10 in fine de Consuetud.* de quo *Felin in cap. Cùm accessissent num. 5. & 6. de Constitut.* & applicantur ea, quæ novissimè firmavit *Rot. in Salisburgen. Vicariæ super bono jure 4. Februarii 1715. §. Fortius coram R. P. D. Crispo*, ubi *in §. Quia*, admittit ulteriùs, contrariam observantiam posse perimere qualitatem privilegiorum, & priùs *in Barchinonen. Parochialis de Altimara 1. Junii 1695. §. Convenerunt coram Muto*, & ratio esse videtur, quia exemptus potest renunciare juri suo, ex privilegio acquisito, ad tradita *per Feder de Sen. cons. 14 num. 5. Glarit. respons. 1. num. 42. par. 3. & Tiraquell de Jur. Primogenit. qu. 24. num. 4. & seq.*

Absque ulla prorsus difficultate, quia cum exemptio solùm eximat à subjectione, non autem à situatione *Vitalin. in Clement. 2. num. 4. de Privileg Franc. in cap. 2. §. Statu-* 26
to num. 10. de Constit. in 6 & prosequitur *Gratian. dict. cap. 918. num. 9. & 10.*, ubi, quòd Loca exempta dicuntur esse in Diœcesi, *ad Text. in c. Cum Episcopus*, ubi *Gemin. n. 3. de Offic. Ordin. in 6. Abb in cap. Apostolicæ n. 3. de Donat. Anchar. in c. Postulasti n. 45 de For. compet. Feder. de Sen. cons. 2. num. 4 & Gonzal. ad Regul. 8. gloss. 43. n. 167.*

Hinc est, quod tam d. Monasterium Brzeunoviense, quam cœtera Manasteria Ordinis Benedictini, semper permanserunt, & sunt in Diœcesi, & sub jurisdictione Celsissimi 27
Archiepiscopi, non solùm de Jure communi, *ut in Can. Omnes Basilicæ 16. quæst. 7.* cum aliis in punctualissimis terminis casus nostri animadversis per *Card. de Luc. de Jurisd. disc. 28. num 8. versic. Verum*. Sed quod plùs est, ad comprobsn. illius jurisdictionem, ultra innumeros illas legales, & authenticas justificationes, registratas in nostro Summario, adducimus in testem unum ex Bohemiæ Regibus, ibi: *Per Archiepiscopum Pragensem, cui monasterium ipsum, sicut, & alia Ordinis S. Benedicti monasteria per Diœcesim sita, in spiritualibus subesse dignoscitur.*

Nec est cur contrarii Defensores magnifaciant prærogativas Abbatis Adversarii, ac si esset Caput, & Generalis Magister Ordinis S. Benedicti in Regno Bohemiæ, prout 28
est Abbas Montis Cassini, qui est Abbas Abbatum, & prout est quilibet alius Præsidens Generalis alicujus Congregationis Monasticæ, complexivæ plurium monasteriorum, quibus præsit; Et proindè supplicamus cavere in hodierna disputat. super prætenso Indulto à quibusdam fidibus extrajudicialibus, Deus scit, quibus modis exadverso expiscotis; Ultrà quod enim sufficit respondere, quòd fides non facit fidem, juxtà vulgata axiomata, de quibus *Rot. in dec. 301. num. 5. par. 14. rec.* Addimus insuper, quòd Celsissimus Archiepiscopus, cui ratione insignis Dignitatis longè major debetur fides *Rot. dec. 460. num. 10. & 12. par. 18. rec. & in Leodien. Dismembrationis 25. Januarii 1715. §. Quod verum cor. R. P. D. Lancett. & in Romana Hereditatis 1. Februarii 1715. §. Hæc testamentaria cor. R. P. D. Crispo*, nedùm rotundè contrarium asseruit, & bonis rationibus, & congruentiis probavit in epistola, directa hujus Sacræ Congreg. meritissimo Præfecto, sed ulteriùs pro congrua interpretatione dictorum contrariatum informium attestationum, aliam recentiorem transmisit epistolam ejus D in Urbe Agenti, ubi advertitur, ipsi Archiepiscopo fuisse insinuatum, quàmplures Abbates ad complacendum Reverendissimo Abbati Adversario, eidem tradidisse multa folia in albo, in quibus nimis verisimiliter præsumi potest, fuisse scriptas affectatas illas attestationes, ad suadendum, illum esse Caput Congr. Benedictinæ Bohemicæ.

Ultra quòd major pars probationum tituli Generalis, vel perpetui, desumitur à suprascriptis epistolarum, quæ fieri 29
solent à Secretariis & mirum est quòd exadversò fuerint conservata, cùm soleant projici in terram statim ac aperiuntur epistolæ, ut cuilibet notum est.

Cavendum pariter est ab illis actibus, recensitis *in contrario Summario*, & ab asserta serie Capitulorum Generalium; 30
Hujusmodi enim asserti extractus, seu documenta nobis non fuerunt communicata, ut possemus illa considerare, ac de illorum veris tenoribus certiorem reddere Celsiss. Principalem, adeout pro nunc adversùs dd. informia documenta urgeat vulgata illa Juris regula, quòd Jura in actis legaliter non producta, dicuntur esse extra Mundum, & non veniunt attendenda, *Rot. dec. 259. num. 12. par. 16. rec.* Præcipuè quia super

per

per dicta exemptione, ab Adversario prætensa, pendet lis
in Tribunali Nunciaturæ Viennæ.
Et nihilominus ad omnem abundantiorem cautelam præ-
ventivè probavimus in nostris Scripturis, quod de nulla
31 Congregatione Benedictina, juxtà modum monarchi-
cum, cum proprio Capite superintendente pluribus mona-
steriis, sibi subjectis (excepta illa Bulserdiensi) constat in
tota Germania, ut refert *Cardin. de Luca de Jurisd. disc.* 28.
ubi ad rem advertit, quod regulariter in Regionibus Ultra-
montanis monasteria Monachorum, militantia sub Regula
Sancti Benedicti, singulariter regi, & gubernari solent,
absque ullo Generali Capite, seù Præsidente, per singulos,
& proprios Abbates. Quamobrem absque ullo fundamento
Abbas monasterii Brzeunoviensis vult effici Caput aliorum
Abbatum, & prætendere jurisdictionem in cœteris mona-
steriis, existentibus in Regno Bohemiæ, & præsertim in
Diœcesi Celsissimi Principalis, qui semper in præteritum re-
ligiosè exegit ab omnibus dictis Abbatibus neoelectis pro tem-
pore juramentum fidelitatis, & obedientiæ, ut ex longa se-
rie juramentorum, de quibus in nostro *Summario*; Quæ sa-
nè juramenta, præstita in manibus Archiepiscopi, superla-
tivè etiam probant subjectionem, seu possessionem benedi-
cendi Abbates per *Text. in Auth. de Defensor. Civit. §. Jusju-
randum*, & animadversa per *Spad. cons.* 126. *nu.* 23. *lib.* 2. &
firmata per *Rot. dec.* 126. *cor. Bich. & dec.* 1257. *n.* 2. *cor. Emer.
jun. & decis.* 404. *n.* 44. *par.* 19. *rec.*
Rursus, quando etiam tales actus jurisdictionales, citrà
veri præjudicium, fuissent attentatè, & perperam gesti ab
Abbate pro tempore monasterii Brzenoviensis, veluti asser-
to Visitatore Generali, ut legitur in illis, adhuc ejus inten-
32 tioni minimè possent prodesse; Quia non apparent exercitii
cum scientia, & consensu Celsissimi Archiepiscopi, haben-
tis intentionem fundatam, tam in assistentia Juris, quam in
aliis actibus, ab ipso gestis, super iisdem singulis monaste-
riis, & eorum Abbatibus, impartita illis benedictione;
Explorati enim Juris est, quod in concursu promiscuorum
actuum, semper favendum est Locorum Ordinariis, ut, la-
tè examinata materia, firmatum fuit in *Leodien Jurisdictio-
nis* 11. *Aprilis* 1698. §. *Prout coram Reverendissimo Molines*,
ubi illam convincentem adducit rationem, quia *Ordinarius,
habens intentionem fundatam in juris assistentia, non dicitur
agere ad acquirendam jurisdictionem, sed potius ad illam con-
servandam; E' contra Abbatissa, pro justificatione suorum
actuum jurisdictionalium, debere probare scientiam, & pa-
tientiam Episcopi, ut in Gerunden. Jurisdictionis* 5. *Martii*
1692 §. *Neque cor. eod.*
Prætetquam quod favore Episcopi sufficit docere, non de
pluritate actuum jurisdictionalium, sed de unius tantum
33 exercitio, ut sibi præservata dicatur omnimoda jurisdictio
in sua generalitate, juxtà *theoricam Bald in capit. Querelam
n.* 23. *de Elect. & in cap. Cum Ecclesia de Caus. Possess. & Propr.*
quam sequuntur adducti à *Rot. cor. Bich. dec.* 290. *num.* 31. &
dec. 287. *num.* 3. *par.* 18. *rec.*
Nec subsistit, quod Celsissimus Archiepiscopus Pragen.
benedixerit Abbat. jure delegato, authoritate nimirum
Apostolica, ut legitur in dicta Bulla Joannis XV., non
autem jure ordinario, & tanquam Diœcesanus, & per
consequens actus jurisdictionales benedictionum tribuendi
sint Pontifici deleganti, non autem Archiepiscopo dele-
gato; Talis enim responsio nullam habet subsistentiam;
Dato enim per malam hypothesim, sed nunquam admis-
so, quod sit authenticum privilegium Joannis XV., ad-
huc dicendum est, quod Summus Pontifex voluerit so-
lum inibi excitare jurisdictionem ordinariam Celsissimi
Archiepiscopi, non autem, quod de novo illam ei tradi-
derit, utque haberi debeat uti Delegatus Apostolicus, ut,
disputato formiter articulo, in proximis terminis Sacri Con-
cilii Tridentini, tribuentis facultatem Episcopis visitandi
Ecclesias exemptas in concernentibus curam Animarum,
quod Visitatio dicatur facta jure ordinario, & non delega-
to, latissimè firmavit *Rot. apud D. de Prosperis de Terr. se-
34 par. decis.* 15. *numer.* 18. & 19. ibi: *Quibus omnibus ea poten-
tissima accedit ratio, quod in quæstione illa, adeò inter anti-
quos, & modernos Doctores, confusè pertractata, an juris-
dictio concessa per decretum Canonis, seù Legis, censeatur
ordinaria, vel delegata, cum ea tandem conveniunt distin-
ctione, quod, aut jurisdictio, quæ tribuitur, est omninò nova,
nec Episcopo competebat de Jure ante concessionem, & tunc
concessio dicitur facta jure delegato, cum à sola delegantis autho-
ritate profluere dicatur; Aut verò hæc jurisdictio pertinet ad
ea, quæ Episcopo competebant de jure communi ante concessio-
nem, & tunc illius concessio dicitur potiùs excitatoria jurisdi-
ctionis, & consequenter refertur ad jurisdictionem ordinariam,
ut post Felin. in cap. Licèt in corrigendis in prin. de Offic. Ord.
& in cap. Ex te n.* 11. *vers. Quarta differentia de Rescriptis tra-
dunt communiter Bobadill. de Polit. lib.* 2. *cap.* 21. &c.
Poterat autem omitti resolutio hujus Sacræ Congregatio-
nis in *Nullius, seù Fuldea.* 22. *Septembris* 1703. quæ ad du-
bium super facultate consecrandi, & benedicendi, affirma- 35
tivum dederit responsum favore Abbatis Fuldæ, in Locis
subjectis propriæ jurisdictioni; Hoc enim exemplum non suf-
fragatur Adversario, qui non fruitur jurisdictione, quasi
Episcopali, cum vero, & proprio territorio separato, & con-
sequenter de uno ad alium casum, seù de uno in alium Ab-
batem, non debet fieri illatio, ex vulgato *Text. in leg. Pa-
pinianus ff. de Minor.*
Cœterùm si velimus medullitus scrutari privilegia etiam
Bonifacii IX. ex illius accurata lectura non desumitur, nisi
simplex exemptio passiva pro disciplina regulari, à qua non
rectè infertur ad activam super cœteris Abbatibus alio- 36
rum monasteriorum, ut in specie sequendo *Franc. in capit.
Per exemptionem num.* 3. *versic.* 5. ibique *Anchar. num.* 3. *ver-
sic.* 4. *de Privileg. in* 6. necnon *Felin. in cap. Grave num.* 2. *de
Offic. Ord.* in nostris terminis observat *Rot. ad ornatum Card.
de Luc de Jurid. dec.* 20. *num.* 5. Et quamvis dictus Bonifacius
IX. receperit monasterium sub protectione B. Petri, hujusmo-
di tamen receptio tribuit duntaxat exemptionem passivam,
non autem concedit activam, ex latè firmatis *in dec.* 20. *n.* 18
apud D. de Prosperis, de Territ. separ.
Retorquetur autem ad hominem, potius quam obster Indul-
tum Martini V., concessum Abbati Sancti Pancratii Flo-
rentiæ, registratum à *Tamburin. in Tract. de Jure Abbatum* 37
tom. 1. *disput.* 21. *quæstion.* 10. *sub numer.* 2.; Quia in dicto
casu nullum omninò verificabatur præjudicium Archiepisco-
pi Florentini, ex quo, ut dicitur in eodem Indulto: *Abba-
tes, qui pro tempore fuerunt vestri monasterii &c. hactenus be-
nedici non consueverint*; Hoc autem nullo modo verifica-
tur in præsenti, eò quia, nedum Abbates omnes Brzeno-
vnii benedici consueverunt ab Archiepiscopo Pragensi, sed
ipsemet Adversarius anno 1710. quando fuit electus Ab-
bas, talem petiit, & obtinuit benedictionem. Itaut non sit
assignabilis unicus Abbas dicti Monasterii, qui eandem
benedictionem non obtinuerit ab antecessoribus Archiepis-
copis, seù quod non consueverit ab eisdem benedici; Im-
plicat autem, quod benedici non debeat Abbas inferior à
Celsissimo Principale, dum ab eo benedici debet illorum pro-
prium Caput, seù Abbas Brzenovii, quia membra non de-
bent esse melioris conditionis eorum Capiti, egregiè *Rot. co-
ram Priol. decis.* 295. *nu.* 10. & *apud D. de Prosper. de Territ.
separ. dec.* 17. *num.* 7.
Ultrà quod semper urget reflexio illa, quod privilegia om-
nia, quomodocumque concessa ante Concilium Tridenti-
num, quorum vigore, poterant Episcopi in alienis Diœ-
cesibus Pontificalia exercendo, exemptorum Ecclesias 38
consecrare, aliasque Ecclesiasticas functiones peragere,
cubitalibus literis abrogata fuerunt in eodem *Concil. sess.* 6. *de
Reformatione capit. ultim.* In cujus sequelam ad rem advertit
Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 2. *disputat.* 23. *quæst.* 8. *nu-
mer.* 2., hodie non amplius valere privilegia, Monachis con-
cessa, quibus poterant absque Diœcesani licentia, Episco-
pos quoscumque ad eorum Ecclesias consecrandas vocare.
Itaut pro prætenso exorbitanti Indulto nullo modo figi hodiè
possint pedes in assertis privilegiis, vel non continenti-
bus facultatem faciendi ea, de quibus est hodierna quæstio,
vel respectu illorum, quæ in illis continentur, per non usum
abolitis, vel per Concilium Tridentinum expressè revoca-
tis; Cujus observantia eo magis procuranda videtur in Regno
Bohemiæ ad hoc, ut Adversarius opere expetiatur, illud re-
ceptum esse in eodem Regno.
Enixis precibus supplicantes hic observare, quod exadver-
sò hodiè non petitur Indultum benedicendi, seù consecrandi
simplex Altare portatile, juxtà casum, novissimè disputa-
tum *in Causa Salisburgen. Ponente Eminentissimo Præfecto*, in
qua die 27. *Julii* 1715. *recessum fuit à decisis*, sed est sermo de 39
vera, & propria consecratione Ecclesiarum, quæ unicè fieri
debet ab Episcopis juxtà *Text. in Can. Placuit* 1. *quæst.* 2. & *in
Can. Nemo de Consecr. distinct.* 1. cum aliis allegatis supra,
quibus addimus *Rot. in decis.* 31. *numer.* 5. *apud Tondut. de
Pens.*, ubi quod inter alia innumera Indulta, quibus amplis-
simè decoratus existit insignis Abbas Cavensis, nullatenus
legitur istud consecrandi Ecclesias.
Quidquid autem sit in facto de exemplis, in contra-
riis Scripturis cumulatis, cum quibus judicandum non est, 40
juxtà *Text. in Leg. Nemo Codic. de Sentent. & Interloqu.* cum
D 3 aliis,

aliis, apud *Rot. in Roman., seù Liman. Cambiorum* 15. *Junii* 1698. §. *Majorem coram Ursino*, hoc unum est certum, quòd SS. D. N. in hac parte noluit uti ejus maxima potestate, adversus quam nemo dicere potest, *cur ità facis*, ut observat *Lotter. de Re Benef. lib.* 1. *quæst.* 11. *num.* 13. sed Adversarii preces remisit arbitrio hujus Sacræ Congregationis, quod regulari solet à jure, ut quotidiè respondit *Rota*, & videre est *in dec.* 642. *num.* 1. *cor. Ebch.* & *cor. Benincas. dec.* 68. *num* 8. & *dec* 571. *num.* 1. *par.* 19. *rec.* Jus autem non patitur, ut Adversarii, à tempore immemorabili Celsissimo Principali subjecti, inter alias raras qualitates, debeant hodiè decorari illis prærogativis, quæ Episcopis verè, & propriè conveniunt, ut in longè durioribus terminis Abbatis, seu Præpositi Sæcularis, habentis jurisdictionem in Clericos, servitio ejus Ecclesiæ adscriptos, novissimè respondit *Sacra Congregatio Concil. in Amalphitana* 27. *Januar.* 1714. *ad secundum dubium, ut videre est in Lib.* 64. *fol.* 37. Cujus casus circumstantiæ erant absque exageratione maximæ, eòquia à duobus, & ultra Sæculis idem Præpositus, videntibus, & tacentibus Archiepiscopis Amalphitanis fecerat ea, pro quibus petebat Indultum, & tamen istud intrepidè denegatum fuit, contradicente eodem Archiepiscopo, ea viva ratione, cui nunquam exadverso dabitur adæquata, & categorica responsio, quam ve his verbis adducit *Pignatell. consult.* 52. *num.* 7. *tom.* 10. *Quia Sedes Apostolica non concedit gratias in præjudicium Tertii.*

Ex quibus cum omni fundamento speramos, negativam responsionem nostris dubiis, non esse scilicet concedendum
11 Indultum, à Jure exorbitantissimum; summopere lesivum juris Tertii, seu jurisdictionis Celsissimi Principalis, inductivum mali exempli, quod iniqui speciem habet juxtà celebre dictum *Tacit. lib.* 15. *Annal.* atque productivum novitatis, omnibus juribus exosæ,

Sacra Rituum Congreg. die 31. Aug. 1715. respondit: *In omnibus Negativè.*

DISCEPTATIO XI.

Pragen. prætensæ Communicationis Privilegiorum.

Inter easdem Partes.

ARGUMENTUM.

Communicatio Privilegiorum Congregationis Cassinensis, an, quando, & quomodo suffragetur Monachis S. Benedicti, non viventibus sub uno Capite, seù Generali Superiore.

IN Archi-Diœcesi Pragensi, quinque reperiuntur Monasteria Ordinis S. Benedicti. I. videlicet Brzenovii nuncupatum ad S. Benedictum. II. Cladrubii ad S. Mariam. III. Pragæ ad S. Nicolaum. IV. Ad S. Joannem sub Rupe, & V. Ad S. Procopium ad Sazavam. Non solum autem hujusmodi monasteria sita sunt in præfata Archi-
1 Diœcesi, sed etiam erga eadem Celsissimi Archiepiscopi Pragenses, pro tempore ab illorum origine, tanquam Ordinarii, quamplurimis, & diversi generis actibus, Jurisdictionem exercuerunt.

Et quidem usque ab anno 1357. Ernestus Archiepiscopus
2 prædictum monasterium Brzenoviense, personaliter visitavit, variasque ordinationes, & reformationes pro munere suo Pastorali à Religiosis ejusdem monasterii, tanquam Jurisdictioni Ordinariæ subjectis, sub virtute S. Obedientiæ jugiter observandas fecit, ut constat ex antiquissi. Instrumento.

3 Vacata Abbatia d. monasterii Brzeunoviensis anno 1553, omnes Religiosi ejusdem monasterii, Jurisdictionem Archiepiscopalem recognoscentes, à tunc temporis authoritate Apostolica Archiepiscopatus Pragensis constitutis Administratoribus, videlicet Ecclesiæ Metropolitanæ Pragensis Præposito, Decano, & Archidiacono, facultatem procedendi ad electionem novi Abbatis submissè petierunt; Iidemque Administratores novæ electioni interfuerunt, &
4 electum publicarunt, Correligiosis commendarunt, & Ordinaria authoritate confirmarunt, ut liquet ex alio publico, & authentico Instrumento.

Successivè anno 1575. Antonius Archiepiscopus Pragensis, ratione Officii, ac intuitu Jurisdictionis suæ Ordinariæ,
5 vacata iterum Abbatia dicti Monasterii Brzeunoviensis, Priorem, ac Fratres Conventus monere non destitit, ut ex gremio suo alium Abbatem eligerent, ulteriùs ab eodem Archiepiscopo recepturi, quæ pro Religionis monasticæ conservatione ratio ipsa postulaverit.

Anno verò 1603. Vitus Hiestel Abbas Cladrubiensis ob senium, viriumque defectum, Abbatiam resignare cupiens, per repetitas Epistolas, & cum expresso consensu Visitatoris, instantissimè interpellavit Sbigneum Berkam, tunc temporis Archiepiscopum Pragensem, ad hoc ut facultatem resignandi ab eo reportaret, eaque obtenta, cum certa, & ple-
na voluntate Archiepiscopi se ie abdicavit hujusmodi Abba- 6
tia, quæ in P. Andream, accedente simul unanimi Fratrum consensu, translata fuit.

Hancque Episcopalem Jurisdictionem in omnia monasteria Ordinis S. Benedicti Pragen. Diœcesis luculentissimè fassus fuit Matthæus Ferdinandus, ejusdem Ordinis professus
Brzenoviensis in monasterio Braunensi, primùm Abbas ad 7
S. Nicolaum Pragæ, & ad S. Joannem sub Rupe, dein Archiepiscopus Pragensis in suis Literis die 9. Junii 1672. ad monasterium S. Crucis Ordinis S. Cyriaci Pragæ exaratis, sequentibus disertis verbis: *In nomine S. P. Benedicti per nostram Archidiœcesim Pragensem Sacras Familias, quæ exemptione non gaudent &c.*

Hinc licet defunctus Abbas Brzeunoviensis, moderni Abbatis prædecessor (impetrato per subreptitias preces à Sua Cæsarea, Regiaque Majestate rescripto) Religiosum quendam ex suo monasterio Brzenoviensi, pro Abbate violenter intruserit; Mox tamen Religiosi memorati monasterii con-
tra hanc violentiam ad Joannem Fridericum, tertium ab 8
hinc Archiepiscopum Pragensem in scriptis recursum habuerunt; dumque idem Joannes Fridericus præfatam Cæsaream, Regiamque Majestatem meliùs informasset, Intrusus Abbas, non tantum revocatus, & libera electio subsecuta fuit; Sed postquam ipsemet Visitator in responso ad sæpedictum Archiepiscopum ingenuè contestatus est, præter monasterium Brzeunoviense, de exemptione aliorum monasteriorum sibi non constare, nec asserere velle (quamvis, nec de hujusmodi asserta exemptione monasterii Brzeunoviensis, aliqua Bulla in Originali producta fuerit, & quamvis produceretur; adhoc per diversos Jurisdictionis actos, etiam in hoc monasterio exercitos, eidem derogatum censeretur; & favore Archiepiscopi ex vulgatis Juris principiis contra prætensam exemptionem præscriptum;) Jure suo, ipse videlicet Archiepiscopus, etiam tam luculenta Visitatoris confessione roborato, usus, ad electionem canonicam Abbatis loco intrusi, suos Commissarios legitimè instructos; nulla prorsus ex parte Visitatoris contra id facta protestatione, aut provocatione, deputavit, itaut sub ho-
rum præsidio, seu intervento, unanimi concordia postula- 9
tus Cælestinus ex monasterio Cladrubiensi, & post hujus obitum cum expresso assensu ejusdem Joannis Friderici Archiepiscopi Pragensis, ex recensito monasterio Cladrubiensi P. Benedictus alius Abbas noviter assumptus, & uterque Abbas fuerit, juxtà Regni Constitutiones, in temporalibus à Majestate prædicta confirmatus.

Ulterius, cum idem Thomas, vacata iterum Cladrubiensi Abbatia de anno 1679. non petitis Commissariis Archiepiscopalibus ad electionem Abbatis Tobiæ Hokman de fa-
cto processisset, prælaudatus Archiepiscopus Joannes Fri- 10
dericus ex Comitibus de Valdestein, taliter celebratam electionem, tàm per Literas ad Visitatorem, quàm per alias ad Conventum Cladrubiensem datas, cessavit, & irritam declaravit, neque prius electionem noviter electi Abbatis Hokman, quàm prævia humiliatione, & deprecatione ab eodem, & alio Religioso nomine Conventus, & monasterii Cladrubiensis personaliter facta, datisque simul Reversalibus, & ad ipsorum Religiosorum Cladrubiensium, errorem suum agnoscentium, ac pro Electo intercedentium, humiles preces, super defectu non petitorum Commissariorum, dispensando, revalidavit, quemadmodum ex propriis Literis ejusdem tunc temporis de novo electi Abbatis liquidò constat, atque inter Partes in confesso est.

Post obitum dicti Joannis Friderici Archiepiscopi, Sede Archiepiscopali vacante, & similiter vacante Abbatia S. Joannis sub Rupe ann. 1695. celebrata fuit electio Abbatis, & ad hujusmodi electionis actum idem monasterium à Capi-
tulo Metropolitano pro parte Ordinarii, sciente, & non 11
contradicente Visitatore, mittendos Commissarios expetiit, quibus missis, & præsidentibus, electio canonicè in persona Religiosi fratris Æmiliani peracta fuit.

Assumpto ad Archiepiscopalem Cathedram Pragen. Joanne Josepho è Comitibus Breuner, hic non destitit, pro viri-

viribus Archiepiscopalem Jurisdictionem contra prædictum
11 moderuum Brzeunoviensem Abbatem, seu Visitatorem,
qui variis conatibus eam minuere nitebatur, defendere, ac
vindicare, prout constat ex recursibus ad Sacram. Congreg.
Concil. ad hunc effectum nomine dicti Archiepiscopi habitis;
Attamen quadam inhibitione ab Aula Viennensi, per evi-
12 dentem obreptionem reportata, eo sub obtentu, quod ex-
strà Bohemiæ Regnum ab eodem Archiepiscopo minimè evo-
cari valeret; Archiepiscopus ipse coactus fuit obtinere spe-
ciale Breve delegationis, super hujusmodi controversia Juris-
dictionali, directum Eminentissimo, tunc temporis Nuntio
Apostolico Viennæ residenti, ac ejusdem Civitatis Celsissi-
mo Episcopo, sub die 27. Februarii 1705.
Præsentato prædicto Brevi memorato Nuntio, statuta
fuit præfixio termini 30. dierum eidem P. Abbati Hotmaro,
13 causa tamen ulteriorem progressum non habuit, tam ob aliud
rescriptum ab Inclyta Cancellaria Bohemo Aulica à præli-
bato Patre Abbate explicato, ne in hoc Judicio Delegato,
utpotè non in ipso Regno Bohemiæ constituto, quidpiam
ageret, quam ob discessum dicti Nuntii, accedente etiam
14 obitu d. Jo: Josephi Archiepiscopi, ac successiva vacatione
Sedis Archiepiscopalis per annos circiter tres, itaut Delega-
tio ipsa expiraverit, & acta Originalia, pro parte Archie-
piscopi producta, fuerint etiam restituta.
In hoc rerum statu, atque imminente propositione Causæ
super alio dubio, jam concordato in Sacr. Rituum Congre-
gar. de quo in antecedenti Disceptar. fuit exadversò exhibita
simplex copia Brevis, quod dicitur expeditum die 6. Octo-
bris anni 1714. super amplissima communicatione Privi-
legiorum Ordinis Cassinensium; Sed cognita hujusmodi
15 gratiæ obreptione, attentaque clausula illa, quæ data ope-
ra apposita fuit in eodem Breve: *Salva tamen semper in præ-
missis authoritate Congregationis memoratorum Cardinalium*,
non destitimus ad eandem Congregationem recurrere, rela-
tisque nostris precibus sub die 24. Maii 1715. prodiit rescrip-
tum: *Detur Ponens, & proponatur Causa citata Parte*; in
cujus sequelam deputatus fuit Eminentiss. D. Cardin. Odes-
calcus in Ponentem.
16 Cum igitur hodiè proponi contingat dubium, *An, & quo-
modo communicatio privilegiorum Congregationis Cassinensis,
& S. Justinæ de Padua, de qua agitur, sustineatur*.
Pro negativa resolutione nostri dubii, urgere videntur duæ
communiter receptæ propositiones. Prima, quod ubi verifi-
catur Tertii præjudicium, communicatio, quamvis am-
17 pla, imò amplissima, quorumcumque privilegiorum conces-
sa, non audito eodem Tertio, nullum operatur effectum,
de qua, aliis adductis, *Cardin. de Luc. de Paroch. discur. 38.
numer. 3. Rota in Valentina Decimarum 28. Novembris 1603.
coram Lancellot.* impressa apud *Marches de Commiss. part. 1.
folio 639 & coram Pen. dec. 5090. num 4 & 15. & cor. Cavaler.
dec 101. num. 3. & dec 95. num 2. & 3 apud Tamburin. de Jur.
Abbat. tom. 3.*
Secunda verò, quod *eadem communicatio Privilegiorum*
(sunt verba *Rot. in decis. 201. num. 15. & seqq. part. 19. rec.*)
18 *non comprehendit ea, quæ sunt speciali nota digna, & diffi-
cillima concedi*, & concordant *Barbos. de Jur Eccles libr. 3
cap. 26. §. 3. numer. 41. Tamburin. de Jur. Abbat. disputat. 15
quæst. 17. numer. 14. & seq. tom. 1. & Rot. decis. 53. numer. 17.
coram Zarat. & dec. 345. numer. 4. par. 51. & decis. 24. num. 4.
& 8. par. 13. rec.*
Ea ratione, quia Summus Pontifex, communicans pri-
vilegia, nunquam censetur præjudicare voluisse Tertio,
etiam si aliquid faciat, vel rescribat cum clausula *Motu pro-
prio*, juxtà theoricam *Bald. in cap. Ad audientiam de Rescript.
19 Geminian in cap. Si propter col 6 eod. titul in 6. Gratian. di-
scept. 421. numer. 38.* & benè *Natt. cons. 4. num. 5.* Nam mo-
tus proprius excludit dumtaxat subreptionem, vel obrepti-
20 tionem, non autem operatur ultrà intentionem concedentis,
& sic non validat, aut sustinet gratiam contrà illius mentem
quæ tanquam à Justitia regulata, non est intelligenda, ut
voluerit alteri præjudicare, nisi adsit certioratio de Jure il-
lius Tertii, de cujus præjudicio agitur, *Abb. in cap. Causam
quæ illa numer. 3. & 4. de Testibus & in cap. Super eo de Offic.
deleg. Mandos. ad Regal. 16 Cancell. quæst. 4. num 8. & quæst.
6. num. 10 Gonzal. ad Regul 8. Cancell. glos. 32. num. 5. & 6.*
& prosequitur *Gratian. d. cap 421. num. 42. & seqq.*
Quæ conclusio transit in evidentiam in nostris terminis,
ex regula 28. *Cancell. de non tollen. Jur quæsitum*, in qua
Summus Pontifex cubitalibus literis se declarat, suæ inten-
21 tionis nunquam esse, quod per quamcumque Gratiam seù
Literas Apostolicas, etiam motu proprio emanatas, Jus al-
teri quæsitum nullo modo sublatum, vel diminutum dici
possit, in cujus sequelam in nostris terminis id uno ore affir-
mant Doctores illi, quos referunt, & sequuntur *Natt. consil 4.
n. 6. & seqq. Pignat. consult. 53. n. 7 tom. 10.*
Præjudicia autem, & quidem innumera, ex eadem gra-
tia communicationis Privilegiorum indefinitè intellecta quæ
resultant Celsissimo Archiepiscopo Pragen., omnibusque il-
lis Locorum Ordinariis, in quorum Diœcesibus posita sunt
Adversariorum monasteria, evidentissima sunt, inter quæ 22
non infimum occupat locum illud, quod cum communicatio
privilegiorum illum, inter alios, producat effectum, ut il-
le, cui sit talis communicatio, dicatur habere eademmet pri-
vilegia, tam in substantia, quam in qualitatibus, quæ ha-
bebat illa Religio, cujus privilegia communicantur, ex ad-
ductis per *Oldr. consil. 300. numer. 8. Mandos. de Privileg. ad
instar. quæst. 2. per tot. Gratian. disceptat 791. numer 9. Por- 23
tell. in Dub Regular. verb. Privilegia numer. 4. & Rota decis.
30 numer 2. & 3. part 4. tom. 2. & decis. 337. numer. 71. par.
10. recent. & coram Zarat. decis 45 numer. 26. & coram Royas
decis. 327. numer. 2. & coram Cels. dec. 70 numer. 11. & coram
R. P. D. Ansald dec. 65. nu. 56. & 17.* Eo ipso, quòd Adver-
sarii possent uti indefinita communicatione omnium privile-
giorum Cassinensium, mediante unico actu, obtinerent om-
nia illa privilegia, quæ continentur in magno Volumine,
cui titulus *Bullarium Cassinense*, compilatum à *Margarino*,
& signanter totalem exemptionem à Jurisdictione Ordinarii,
vigore notoriæ dispositionis Juris communis in *capit. Omnes
Basilic. 16. quæst. 7.* de qua in puncto casus nostri benè *Cardin.
de Luc. de Jurisdict. disc. 28. sub num. 8.* cum concordantibus, 24
ibidem cumulatis, à tempore immemorabili, respectu mo-
nasteriorum eorundem Adversariorum exercuerunt omnes
Antecessores, & etiam modernus Celsissimus Archiepisco-
pus Pragensis.
Quantæ verò, & quales controversiæ ex hac indefinita
gratia orirentur, facili negotio mente concipi, quàm expri-
mi hic possunt; Non enim daretur actus, seù functio Eccle-
siastica, quæ, vel revera fieri potest, vel prætenditur posse
fieri à Monacis Cassinensibus, quam Adversarii vigore com- 25
municationis eorum privilegiorum non possent pariter præ-
tendere; Itaut eadem Gratia esset verum, & proprium
litium, & controversiarum seminarium; Si autem istæ,
præcipuè inter Ecclesiasticas personas, quantum fieri po-
test, semper de medio tollendæ sunt, vel impediendæ, ne
introducantur, juxtà firmata per *Rot. in Neapolitana Pro-
fessionis 22. Junii 1707. §. finali coram Oman.* vel statim ter-
minandæ, postquam sunt introductæ, ex animadversis per
eandem *Rot. in decis. 33. num. 2. coram Priol. & dec. 39. numer.* 26
27 cor. R. P. D. Ansald ubi, quod hoc multò magis procedit
in magnis Tribunalibus, quæ solent lites, & jurgia quantum
fieri potest semper resecare; Eò magis speramus, & enisis
precibus supplicamus, non esse dandum fomentum eisdem li-
tibus, mediante dicta indefinita gratia communicationis pri-
vilegiorum, sed in omnem casum restringenda videtur quoad
Indulgentias, & spiritualia tantum, juxta sensum EE. PP.
in Congregat. habita die 30. Julii 1714. quando rescripserunt:
Pro gratia quoad Indulgentias tantum.
Cum illo æquè amaro, ac exorbitanti addito, quod sup-
plicamus præ oculis habere, quod etiam in casu alicujus du-
biæ compræhensionis, vel non compræhensionis unius, vel 27
alterius actus in d. privilegiorum communicatione, non pro-
ceditur exadversò, ut par esset, per solitas, & laudabiles
vias Juris, ser. ser. procurando declarationem talis dubii, sed
non sinè maximo scandalo proceditur de facto, nedum non
permittendo, ut Celsissimus Principalis manuteneatur in il-
la possessione eorundem actuum, in qua à tempore immemo-
rabili reperitur, sed prorsus negligendo, atque parvipenden-
do illius juridica præcepta, illaque non semel, sed ter in ter-
ram proiiciendo, in una ex magnis festivitatibus, & coram
maxima Populi multitudine.
Itaut si EE. PP. dictum scandalosum actum non re-
probent, declarando ad illum non potuisse Adversarios,
vigore d. communicationis privilegiorum, devenire, in fu-
turum nullus erit actus, nullaque Ecclesiastica solemnis,
& solemnissima functio, quæ de facto ab Adversariis non 28
reducatur ad praxim, non attentis, imò parvipensis Celsis-
simi Principalis præceptis, & inhibitionibus: Uno verbo,
omnia ea, quæ venient in mentem Adversariorum, de
facto exequentur, quibuscunque non obstantibus: Quod
quantarum consequentiarum sit productivum, necnon quan-
torum scandalorum futura erit origo, EE. PP. consideran.
relinquimus.
Subjungentes solum, quod si unquam aliàs talis commu-
nicatio privilegiorum sustineri non posset, absque ullo 29
imagi-

imaginabili dubio illa practicari non potest hodiè, ex duplici
circumstantia.
Prima, quià multis annis pendet lis inter Curiam Archie-
piscopalem Pragen., & Adversarios, circa dict. prætensam
exemptionem Adversariorum à jurisdictione ordinaris. Se-
cunda verò, quia coram Sacr. Congreg. Rituum, Ponente
Emminentissimo D. Card. Barberino pendet lis super conces-
30 sione exorbitantis Indulti, exadverso prætensi, multa fa-
ciendi independentèr à Celsissimo Principali, & signantèr
benedicendi Abbates Monasteriorum Adversariorum; Om-
nis igitur ratio, omnisque congruentia eaposcere videtur, ut
saltem pendentibus dd. controversiis, ser. ser. in dd. Tribuna-
libus introductis, Adversarii non possint facere ea, quæ à dd.
Judicibus petunt, nè verificetur illud *Taciti libr. 15. Annal.
circa medium* ibi; *tùm intellecto Barbarorum irrisu, qui pe-
terent, quod eripuerant.*
Idque cohærenter ad omnia juris principia, secundùm
quæ non adest propositio forsan in jure magis certa, magis-
que in praxi admissa, quam pendente lite nihil esse innovan.
31 juxtà *Textus in cap. 1, & 2. Ut lit. pendent. & in capit. Non so-
lum de Appellat. in 6. & toto tit. ff. Nihil innov. appellat. pend.*
cum aliis apud *Rot. in dec. 102. num. 1. & 2. cor. Emer. Jun. &
dec. 12. num. 13. cor. R. P. D. Ansaldo*,
Imò ex d. pendentia litis in dicta Sac. Congregat. Rituum,
neque etiam substineri potest quoad spiritualia communicatio
privilegiorum, exadverso extorta, quod non probamus ar-
gumentis, & conjecturis, sed ex rotundo oraculo s. memor.
Innocen. XII. qui in *ejus Constit. 69.* ad occurren. litigan.
tium calliditati, cubitalibus literis demandavit (sunt ejus
verba) *quod si quis in posteram preces alicui en Sacra Congre-
32 gat. quomodolibet obtulerit, seu præsentaverit, itaut Sacra
Congreg. mediante præsentatione precum præventa, manus
quomodocumque desuper apposuerit, nequeat ullo modo idem ne-
gotium causam, vel petitionem ad alteram en Sacr. Congregat.
etiam mediante rescripto S. Suæ, &c. sub quovis prætextu, &c.
deferre, &c. alios rescripta, decreta quæcunque, indulta, gra-
tiæ &c. nec non Literæ Apostolicæ, quas illorum, vel illarum
vigore desuper expedire contingeret, haberi debeant omninò pro
subreptitiè extortis, nulliusque penitùs sint roboris, vel mo-
menti, nec ullatenus in judicio, vel extrà suffragari possint,
& valeant, perindè ac si nunquam emanassent.*
Proindequè, tam Gratia communicationis privilegiorum,
quam subsequens Breve SS. D. Nost. approbativum ejusdem
33 gratiæ, cum solita tamen, salutarique clausula. *Salva in
præmissis authoritate Congregationis memoratorum Cardina-
lium*, poni possunt ad partes, & perindè haberi, acsi exad-
versò non fuissent obtentæ, nullamque mereantur exequutio-
nem, nec in judicio, nec extrà, ex dicto rotundo Oraculo
Pontificio. *Quando enim allegatur Summi Pontificis authori-
tas*, dicebat *Rot. in Legionen. Parochialis 11. Novemb. 1693.
§. Non obstante, coram Pio, fas non est cæteris Judicibus à
Summorum Pontificum sententiis, qui sunt legum Conditores,
imò Juris fontes, longè oberrare, eidemque adversari, cum
34 potiùs obsequentissimi filii sint Patris placita reverentèr amplecti,
& ea, qua decet, reverentia exequi, & venerari*, & con-
cordant adducti à *Card. de Luc. de Benef. disc. 89. sub nu. 2. &
à Rot. in Mindonien. prætensæ observationis Constitutionis
Martii 1706. §. Verùm cor. R. P. D. Ansaldo.*
Absque ulla prorsùs difficultate, ex quo Adversarii non
constituunt unum Corpus, seù unam Religiosam Communi-
tatem, ad instar aliarum Religionum, sed unumquodque ex
35 contrariis monasteriis regitur da per se, & independenter ab
aliis, juxtà distinctionem in his punctualibus terminis ex-
pensam à *Cardin. de Luc. de Jurisdict. discur. 28. per tot.* & si-
gnantèr *sub num. 7.* In quibus terminis nullo modo suffragari
eis potest communicatio quorumcumque privilegiorum Con-
gregat. Cassinensis, ea ratione, quia ista elargita fuerunt à
Summis Pontificibus intuitu universi Ordinis Regularis, non
autem respectu unius, vel alterius monasterii, quorum respe-
ctu iidem particulares Religiosi præciso particulari privilegio,
tam quoad personas, quam quoad eorum Ecclesias subjacent
ordinariæ Episcop. jurisdictioni, ut in terminis punctualibus,
36 loquendo de Abbate monasterii S. Cornelii ad Indam ex Re-
ligione Benedictina, cujus monasterium positum est in Diœ-
cesi Colonien. pro quo scribebat, egregiè observat *Cardin. de
Luc. de Jurisd. d. disc. 28. per tot.* & signantèr *numer 8. vers.
Reflectendo ad veritatem.*
Nec dicatur, quod vigore Privilegiorum Summorum Pon-
tificum Joannis XV. & Bonifacii IX. possint Adversarii fa-
37 cere ea, quæ continentur in Privilegiis Congregationis Cas-
sinensis, sibi communicatia.
Responsio enim non subsistit in facto, & non relevat in ju-
re: *Non subsistit in facto*, in quo supponitur, authenticè,
seù legalitèr nullatenus constare de dictis privilegiis, quæ ul-
teriùs non concernunt omnia monasteria Adversariorum, sed 38
dumtaxat illud Brzenovii. *Neque relevat in jure*, dum non
docetur exadverso de usu dictorum assertorum Privilegiorum,
& quidem per longissimum spatium plurium sæculorum. Ne-
mo autem ignorat, quodcumque etiam amplissimum privi- 39
legium amitti per longè minorem non usum, juxtà animad-
versa per *Barbos. in l. 1. ff. de Nundin. Card. de Luc. de Præ-
emin. disc. 2. n. 22. & de Regal. disc. 49. n. 16.* & firmata per *Rot.
dec. 75. n. 8. cor. Ottbob. & in Salisburgen. Vicariæ super bono
jure 4. Februa. 1715. in fin. cor. R. P. D. Crispo*, & loquendo
de non usu per solum spatium annorum 40. benè eadem *Rot. in
decis. 1206. nu. 7. cor. Emer. jun.* ibi *Illiusque observantia exe-
quutioni demandata per annos ferè 40. quæ sola sufficeret, &
per eam, tanquam per non usum, seù veriùs contrarium usum,
quæcumque privilegia censeantur abolita, ad Textum &c.*
Ad omnem verò abundantiorem cautelam, talem non
usum dictorum assertorum Privilegiorum concludentissimè
probamus, tam ex authenticis Scripturis, concernentibus 40
actus jurisdictionales per Celsissimos Archiepiscopos Pragen.
pro tempore exercitos, & quidem pacificè, & absque ulla Ad-
versariorum contradictione; Quàm ex aliis, respicientibus
solemnem benedictionem, quam semper impertiti fuerunt
Archiepiscopi Pragenses Abbatibus monasteriorum Ad-
versariorum, & quidem postquam ab eis fuerunt supplicitèr
exorati.
Quæ omnia dicta sint ad demonstrandam insubsistentiam
contrariarum petitionum in omnibus suis partibus: Quia in-
spectio existentiæ, & subsistentiæ dictorum privilegiorum 41
Joannis XV. & Bonifacii IX. non est remissa judicio hujus
Sacrosanti Consessus, sed de Partium placito, & mediante
speciali Breve SS. D. N. pendet in Civitate Viennæ: Undè
non expectato judicio ejusdem Tribunalis Viennen. non po-
test hodiè coram aliis Tribunalibus agitari, per ea, quæ ad
rem notantur adducti per *Lancell. de Attentat. par. 2. cap. 7. n. 8.* 42
& firmavit *Rot. dec. 495. n. 2. par. 18. rec.*
Semperque urgere videtur in hac parte breve illud, ac
stringens dilemma, quod postquam asserta privilegia conclu-
denter probata erunt in partibus, coram dd. aliis legitimis
Judicibus, aut illa erunt æqualia, vel majora, ut decan-
tantur exadversò privilegiis Congreg. Cassinen. si majora,
aut æqualia nescimus videre, quare hodiè tanto conatu, tan- 43
tisque defatigationibus, & expensis petunt Adversarii, quod
jam habent, adversus regulam, de qua *Rot. in Romana fru-
ctuum Census 26. Jan. 1705. §. Addebatur coram R. P. D. An-
sald.* Aut verò erunt longè inferiora dictis privilegiis Cassinen-
sium, & ea hucusque animadversis, neque dignum, neque
justum videtur, ut concedatur eisdem communicatio amplio-
rum privilegiorum, in præjudicium, imò totalem subver-
sionem jurisdictionis Archiepiscopalis.
Si enim nimis injuriosum reputatur quemcumque Superio-
rem privare sua jurisdictione in unum, vel alterum ex ejus
subditis, ad *Text. in cap. Cum persona de Privileg. in 6. & 44
in leg. prima Cod. de Execunt rei judic.* cum aliis adductis à
*Rota in Gienuen. Juris mutandi 21. Febr. 1697. §. Cum enim,
cor. Ursino*, ubi id probat etiam ex mente Sacri Concilii Tri-
dentini, & punctualitèr resolvit eadem Sac. Congreg. Conci-
lii *in Ostunen Indulti 26. Aprilis 1698. ad primum dubium*,
ut videre est *in Libr. 48. Decretor. fol. 183.* Et *in Herpibolen.
29. Novembris ejusdem anni 1698. eodem Libr. 48. Decretor.
fol. 352.* de se patet, longè magis injuriosum esse, absque ullo
proprio demerito, privare Ecclesiasticum Superiorem sua ju-
risdictione, quam habet in quinque monasteria sita in sua
Diœcesi, in quibus à tempore immemorabili ejus Antecesso-
res Archiepiscopi omnem exercuerunt jurisdictionem, con-
siderando præsertim illius excelsas prærogativas, & insignes
qualitates Legati nati, & Primatis Regni Bohemiæ, om-
niumque Ecclesiasticorum ejusdem Regni Capitis, & Dire- 45
ctoris, de quibus *Gonzal. in cap. Constitutis lit. C. de Testi-
bus & in cap. Veniens in notis lit D. de Accusat. Conting. in no-
tis Lampad par. 3. cap. 6. §. 4. & Vitriar. in Institut. jur. publ.
tit. 16. de Princip. Imper. num. 12 fol. mihi 155.*
Pro quorum facillori admissione non omittimus rogare EE.
PP., ut dignentur observare, quod exadverso processum non
fuit cum illo candore, & ingenuitate, quæ practicari solent
coràm excelsis Judicibus, & sacrosanctis Tribunalibus: 46
dum non solum EE. PP. narrata non fuit dicta lis, quæ pen-
debat coram dictis aliis Judicibus; Sed nec etiam expressum
fuit, quod Archiepiscopi Pragenses à tempore immemo-
rabili sunt in possessione exercendi jurisdictionem in mona-
steriis Adversariorum, dandi benedictionem illorum Ab-
batibus,

batibus, omniaque illa faciendi, quæ laté comprobavimus
47 in Summario; Et quod magis est, gratis ubique supposue-
runt EE. PP. reperiri in Regno Bohemiæ veram Congrega-
tionem Ordinis Sancti Benedicti, cujus Caput, & Magi-
ster in correctione, & reformatione regularis disciplinæ est
P. Othmarus Adversarius, Abbas monasterii Brzenovien-
sis, Sedi Apostolicæ immediaté subjecti, quæ omnia nul-
lam habent à parte rei subsistentiam. Et propterea corruen-
tibus dictis suppositis, cum omni fundamento speramus cor-
ruere etiam dd. privilegiorum communicationem, cum
omnibus indè sequutis, juxtà regulam, de quà generaliter
Rot. in decis.274. num.11. par.17. recent., & in terminis re-
solutionum Sacrarum Congregationum, extortarum cum
insubsistentibus suppositis bené *Bertacchin. vot. decis.113.
num.3.* & meliùs *Rot. in decis.102. num.15. & seq. part.19.*
48 *rec.* ibi: *Neque obstitit DD. resolutio Sacræ Cong. Concilii,
quia illa fuit furtivè obtenta &c. non apposita tota serie facti &c.
Ideoque decretum, utpotè obtentum tacita veritate, & non nar-
rato jure Capitularium, non præjudicat, ex ratione Text. &c.*
Et in præcisis terminis resolutionis Sacr. Congregationis
Rituum, per speciale Breve approbatæ à s. m. Urbano VIII.
egregié eadem *Rot. in decis.855. num.5. cor. Danoz. jun.* ibi:
49 *Non obstat decretum Sacræ Congregationis Rituum, editum
sub die 22. Januar. 1644. & confirmatum per Breve s. m. Ur-
bani VIII. sub die 1. Martii ejusdem anni, quia patitur defe-
ctum subreptionis, vel intentionis ejusdem Sacræ Congrega-
tionis, ac Summi Pontificis, quibus cùm non fuerint exposi-
ta Statutum, ac Cæremoniale prædicta, eorumque obser-
vantia, neque lis, eo tempore inter Partes introducta de men-
se Augusti anni 1645. nullo pacto censeri possunt illa tollere,
ac juribus Capituli Metropolitanæ specialiter acquisitis, præ-
judicare voluisse &c.*
Ex quibus cum omni fundamento speramus, rescriben-
dum esse, communicationem privilegiorum, exadverso
sub, & obreptitié extortam, non sustineri, sed locum ha-
bere posse quoad indulgentias tantùm, juxta sensum EE.
50 PP. expressum in resolutione diei 30. Julii 1714. ut in decla-
ratione alterius communicationis privilegiorum, prævio
Voto aliquorum S. R. E. Cardinalium à s. m. Paulo V. con-
cessæ, in casu omninò simillimo practicatum fuit, teste *Rot.
in decis.89. num.19. apud Tambarin. de Jure Abbat. tom.3.*
ibi: *Sed hic certa scientia, & causæ cognitio quoad exemptio-
nem à decimis, omninò excluditur, ex attestatione duorum
Illustrissimorum DD. Cardinalium, ad quorum relationem fuit
hæc communicatio per SS. D. N expedita, asserentium, non
fuisse de ipsorum intentione, quòd communicaretur exemptio
à decimis &c.* Quem restrictum sensum ad solas indulgentias
in nostro casu non probamus ex authoritate duorum ex EE.
PP. sed ex authentico rescripto, à quo cùm recessum fuerit,
atque indefinité ampliata Gratia ex erroneis suggestionibus,
& insubsistentibus suppositis, eadem secunda gratia perindè
51 habenda est, ac si non emanasset, juxtà literalem *Text. in
cap. Super literis de Rescript.* & in specie firmata per *Rot. in
decis.289. num.10. cor. Priol.*, loquente de simili amplia-
tione, cum erroneis suggestionibus extorta à s. m. Alexan-
dro VII.

Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium, Po-
nente Eminentissimo Odescalco, die 13. Septembris 1715.
dubio: *An, & quomodò Communicatio privilegiorum Con-
gregationis Cassinensis, & S. Justinæ de Pauda, de quà agitur,
sustineatur*, respondit: *Sustineri quoad indulgentias tantùm.*

DISCEPTATIO XII.

Romana dissolutionis Matrimonii.

INTER

Eleonoram.

ET

Alexandrum.

ARGUMENTUM.

Ob Viri impotentiam quando sit locus dissolutioni matrimonii, vel potiùs cohabitationi triennali; Impotentiæ species enumerantur, & ostenditur magna differentia inter illas; Prout etiam alia ostenditur differentia inter casum, in quo Mulier, detecta Viri impotentia, reclamat statim, vel post aliquod tempus.

VEram non minùs, quàm commiserandam facti histo-
riam expositori, supplicamus EE. PP. nobis ignosci,
si nonnulla aliqua impudica cogimur contexere, quæ ad
Principalis defensionem sunt necessaria, sectantes in hac
parte morem *Hostiensis*, qui similia discussurus, Lectori 1
precatus fuit, ut sibi ignosceret *in Summa de Frig. & malef.
§. Quæ impotentia num 6.* Pro justa enim causarum notione,
oportet castissimas Judicum aures, quandoque similia, &
pejora audire; Agitur namque de controversia super disso-
lutione matrimonii, sub die 1c. Januarii 1695. contracti in-
ter Eleonoram, & Alexandrum, ad cujus effectum opus
habemus in medium proferre cuncta ea, quæ ad demonstran-
dam illius naturalem impotentiam coeundi, & generandi
conducunt, cum quo intento præmittimus, quòd d. Ale- 2
xander ab ipso momento temporis, quo pubertatem exces-
sit, usque in præsens, in ætate supra 40. annorum consti-
tutus, impotens semper, & perpetuò fuit ad coeundum,
ob malé constructas partes genitales; adeoùt, vel erectio-
nem membri virilis nullam habuerit, vel adeò instanta-
neam, & flocescentem, ut ad Veneris usum reddatur
prorsus inepta, de quo impedimento à tempore, quo ratio-
nis usum habuit usque ad præsens, deponunt multi testes,
quorum depositiones datæ fuerunt in *Summ.*, quas omnes
depositiones, & demonstrationes ejusdem naturalis, per-
petuæque impotentiæ comprobavit specifica, & præcisa
confessio ejusdem Alexandri, cum juramento in Positioni-
bus emissa.
Non omisit idem Vir per plurium annorum decursum re-
media omnia, de quibus *Sinibald. in Geneatropeja lib.3. tract.* 3
1. num.10. de Ignavia Phalli lit. B & C. fol.334. procuratio-
ne adhibere; Et quidem, ope tàm Medicorum, quàm Chi-
micorum, Chirurgorum, & Pharmacopolarum, incas-
sum tamen, & absque ullo prorsus beneficio, attenta perpe-
tuitate, & insanabilitate impedimenti, ut deponunt quam-
plures Medici, & testes, dati in *d. Summ.*, & cum jura- 4
mento fassus fuit idem Vir *in posit.23. & 24.* ibi: *Che li medi-
camenti non hanno fatto profitto alcuno, e che detti medica-
menti riuscivano nocivi, e pericolosi alla vita di esso.*
Ultrà opem medicamentorum, & pharmacorum, ad ma-
gis excitandam Venerem, usus est dictus Vir illicitis etiam
mediis, nimirùm intentata copula cum pluribus inhonestis
mulieribus, sed inani semper conatu, quemadmodum de 5
facto proprio, deque experimento per spatium 2. annorum
deponit NN. & de simili irrito conatu NN. & de auditu ab
ipsomet Viro, illiusque Consanguineis eadem NN. & alii
testes, specificantes multos alios conatus cum diversis Puel-
lis, forma venustis, illique admodùm gratis, necnon de
reiteratis inanibus conatibus cum plurib. aliis pulcherrimis,
nimiumque in Veneris usu expertis mulieribus.
Non obstantibus his experimentis, omninò certam, imò
evidentem reddentibus ejus impotentiam, & non obstante, 6
quòd in ætate 41. annorum, & ultrà esset constitutus, in
qua potentia coeundi, & generandi in dies decrescit, &
languet juxtà illud Poetæ *Qui non est hodiè, cras minus
aptus erit*, idem Alexander matrimonium de facto contra-
xit cum Eleonora, æquè pulchra, ac innocenti Puella,
nulla habita ratione ad magnum matrimonii Sacramentum,
minusque considerando proxima pericula, paratamque pec-
candi occasionem, quibus se, & conjugem quotidiè expo-
nebat, quando in simplicibus terminis dubiæ, probabilisque
perpetuæ impotentiæ, matrimonii celebratio non levi cul-
pæ attribuitur à Theologis, quos citant, & sequuntur *San-
chez. de Matrim. lib.7. disp.104. num.10.* ibi: *At tenendum
est, non licere huic matrimonio copulari, quoniam &c. Ec-
clesia triennium experientiæ concedens, permittit in eo dubio
impotentiæ matrimonium contrahi, sed quandò semel initum
est, ac laboritur id dubium concedit illud spatium ad inda-
gandam veritatem &c. & Guttier. eod. tract. cap.116. num.3.
& Castropal. Oper. moral. tom 5. tit. de Sponsalib. disputat.4.
punct.14. §.2. num.9. & §.7. num.1.* Et in debilioribus termi-
nis impotentiæ temporalis idem *Sanch. de Matrim. lib.7. disp.* 7
92. numer.5. in fine, ubi quod culpa in hoc casu fundatur in
deceptione Conjugis, quæ exponitur periculo incontinentiæ,
nec potest ei imputari, quòd de d. defectu non quæsiverit,
quia ille erat occultus, de eoque non solet inquiri, quod ad-
vertit etiam *Perez. de Matrim. disp.37. sect.3 num.3. in fine
Bonac. de Matrim. par.3. punct.13. proposit.3 num.12. ante
finem,*

finem, *& Zippæus in Jure Pontificio lib. 4. tit. de Frigid. &*
8 *malefic.* ibi *Improbè faciunt, qui matrimonium attentant*,
cujus sunt incapaces.
Contracto autem d. matrimonio, & ad propriam domum
traducta sponsa, idem Vir omnes conatus, omnesque pos-
sibiles diligentias adhibuit pro consumatione matrimonii,
ipsa Puella non detrectante prout cum juramento fassus fuit
in Positionibus, à se datis, & individuant testes, dati in
9 *Summ.* Verùm exoptatus effectus haberi nullatenùs potuit,
ob solitam, & naturalem perpetuam frigiditatem, & im-
potentiam ipsius, quemadmodum claris verbis explicavit
in 9. Positione; *Che il d. matrimonio non restò consumato per*
essersi trovato impotente d. Sig. Alessandro.
Ab hoc itaque solemni, & posteriori experimento com-
probata fama perpetuæ impotentiæ, eaque in dies crescen-
10 te, tùm ex nova applicatione medicinalium, & phamaco-
rum, tùm ex necessario ministerio famulorum, illi assisten-
tium, tùm ex replicatis confessionibus ipsius Viri, de qui-
bus deponunt testes, dati in *Summ.* innocentis Puellæ ope-
rationes omnes erga Deum directæ erant: *Con far celebrar*
molte messe, quali io medema hò ordinate, con pagare la so-
lita elemosina, tanto nella Chiesa di S. Andrea della Valle,
che di S. Francesco di Paola, e molti giorni hò fatto fare ora-
zioni à Zitelle, con pagarle un giulio il giorno di elemosina,
acciò digiunassero in pane, & acqua &c. con dirci detta Signo-
ra Eleonora, che pregassimo N. Sig. Iddio à voler illuminare
detto Signor Alessandro, e che mettesse la pace frà di loro per
la salute dell'anima &c. come anche ogni sera habbiamo recita-
to il Santissimo Rosario intiero, contemplando li 15 Misterj,
recitando il Miserere, e le Litanie della Madona SS., e de
Santi, con altre orazioni, e di più detta Signora Eleonora re-
citava ogni giorno l'Officio della Beatissima Vergine, e molt'
11 *altre orazioni &c.* De quibus, & aliis devotionibus, oratio-
nibus, jejuniis, Sacramentorum frequentatione, & simi-
libus pietatis operibus, deponunt etiam Petrus Paulus,
Dominicus, Frater Ambrosius Maria, P. Isidorus, P. Fe-
dericus, & Superiorissæ Conservatorii, in quo permansit
eadem Eleonora, quibus, tàm ratione qualitatis Religio-
sæ, quàm Sacerdotis plena fides adhibenda est, ex cumula-
tis per *Rot. in Romana prætensi matrimonii 20. Aprilis 1668.*
§. Et licèt cor. Cardin. Carpineo, & in Cajetana matrimonii
28. Jun. 1683. §. In præsenti, & §. Quartò comprobatur cor.
Cardin. Matthæjo, & in Roman. seù Perusin. filiationis 13.
12 *Martii 1690. §. Non obstat cor. Card. Caprar.* Et uti deponentes
de bonis qualitatibus Puellæ, concordantes in hac parte cum
juris dispositione, præferendi sunt testibus contrariis, in-
numeras patientibus exceptiones in personis, & in dictis,
ut in specie firmavit *Rot. in Lunen. Sarzanen. Sponsalium*
19. Novembris 1663. §. Nec movent cor. Bevilaqu.
E converso autem Alexander, ejus afflictæ sponsæ affli-
13 ctionem addendo impropriis, inauditisque modis verbis, &
factis eandem Eleonoram tractabat, ut concludentissimè
probatur ex depositionibus multorum Testium, omni fide
dignorum.
Inter quas non sine maxima commiseratione haberi pos-
sunt sub oculis depositio Cæciliæ Cubiculariæ, testantis de
amotione ab auribus, collo, & digitis Puellæ inaurium, tor-
14 quis, & annulorum, atque de projectione in terram om-
nium vestium pretiosarum, & aliarum rerum ejusdem, cum
expressa, & reiterata prohibitione nè à famula recolligeren-
tur; Depositio Hyacinthi, testantis de importuno rumore
ferè per totam noctem manibus, pedibus, & voce propè
Cubiculum Puellæ, intensissimo dolore capitis laborantis,
quo attento enixis precibus petierat à famulo, ne illam per-
turbaret; Depositio Annæ Margheritæ, asserentis, quod
tempore quo Puella ead. *fù forzata à stare in letto per lo spa-*
tio di 16. ò 17. giorni, in detto tempo detto Signor Alessandro
non è mai entrato in sua Camera à vederla, nè domandarli co-
sa alcuna del suo male, benche habbia prese medicine, e sisia
cavata sangue, quod comprobat etiam Medicus Curæ in
ejus jurata attestatione.
In harum circumstantiarum duro sistemate constituta
15 sponsa omni miseratione dignissima commendabili modestia
alloquentibus de impotentia Viri respondebat, *che stasse quie-*
ta, che non gli davano fastidio queste cose.
Imo cuidam qualificato Religioso, Parocho, & exem-
plari Confessario, ex Viri commissione cum ipsa de hac re
colloquia habenti, imperturbata fronte, animique maxima
compositione respondit, *che giacche S. D. M. l'haveva voluta*
in questo stato, lei n'era contentissima, e non si curava punto
di questa sua impotenza, anzi l'essortava à non prender più
medicamenti, stante che si vedeva, che questi riuscivano per-
niciosi alla sua salute, e che lei haverebbe convissuto con Lui, co-
me sorella, purche l'havesse trattata con la dovuta convenienza.
Inhærendo autem mœstissimi Patris consilio, & suasioni-
bus, coacta fuit Judicis officium implorare, à quo in mona- 16
sterio collocata fuit die 14. Mensis Martii 1695. & expedi-
tum successivè fuit Monitorium super matrimonii dissolutio-
ne, ob Viri impotentiam.
Mediante verò interpositione Monialium, cum quibus
Puella convivebat, inhærendo etiam unius ex Eminentiss. 17
Patribus consilio, post duorum mensium decursum, rediit
ad habitandum cum Viro, qui se potentem jactabat; Re-
conciliatisque proinde animis, & conjugali affectu, per spa-
tium 8. mensium & ultra, pluries novum tentatum fuit ex-
perimentum pro matrimonii consumatione, sed eventu à
priori non dissimili, ob dictam perpetuam Viri impoten-
tiam, qui conscientiæ stimolis non leviter agitatus, ut de-
ponunt qualificati Religiosi, etiam extrajudicialiter instabat
pro matrimonii dissolutione, ut recognosci potest ex ejus 18
epistolis, & post cohabitationem octo circiter mensium, li-
tem super eadem dissolutione prosequi curavit coram Præla-
to, ad ejus instantiam in locum Cardinalis Vicarii deputato.
Cùmque in dies crescerent sevitiæ, malæque tractatio-
nes, paucis elapsis diebus oppressa fuit Eleonora repentino
morbo, à quo non leve vitæ periculum mœstis, afflictisque
Parentibus indicabatur, ut ex relatione Medici ejus curæ, 19
& ex alia parte congruum, & expediens non reputabatur
cum intractabili Viro alteriùs cohabitare, præsertim quia
de brevi erat deveniendum ad utriusque corporis inspectio-
nem; Hinc institum fuit coram eodem Judice pro aliquâ pro-
visione quoad habitationem, pro quâ postposito etiam mo-
nasterio congruam reputare solent Doctores maternam do-
mum, ut in nostris præcisis terminis, quod hæc præferen- 20
da sit monasterio, observat *Ricc. dec. 21. per tot. par. 2. Pont.*
de Matrim. lib. 9. cap. 23. num. 11. in fine Bordon. cons. 79. per
tot. & egregiè Rot. in dec. 182. per tot. cor. Cæsar. de Grass. ibi:
Fuit per DD. unanimitèr resolutum, d. Prudentiam debere
permanere in dicta domo Patris, in qua una cum matre, fra-
tre, & alia sorore jam nubili, honestè habitat, juxta for-
mam dictæ sententiæ, nec voluerunt, eam esse reponendam
in monasterio, & decis. 262. cor. Duran. & d. 660. cor. Cocco
& d. 108. num. 3. par. 6. rec.
Citato igitur Viro collocata fuit, una cum alia sorore nu-
bili, & fratribus in domo ejus matris, satis laudatæ famæ,
& honestatis Viduæ, ob morte ejus Viri lite pendente defun-
cti, quod Judicis provisionale decretum, mediante quadam 21
protestatione, acceptatum in substantia fuit à Viro, se de-
clarante ab inde citra, nolle ampliùs eandem Eleonoram pro
Uxore recognoscere, attento quod matrimonium tacitè de-
claratum fuerat nullum quoad Deum.
Institit successivè idem Vir pro deputatione Peritorum, &
Obstetricium, ad effectum recognoscendi se ipsum, & Uxo-
rem, prout de Partium consensu electi à Judice fuerunt, ut
ex citatione, & decreto, & sub die 12 Julii sequentis anni
1696. prævia Judiciali intimatione ad instantiam Viri exe-
quuta, facta fuit recognitio ejus corporis, ex cujus inspe-
ctione retulerunt Periti, impotentiam esse naturalem, perpe-
tuam, & insanabilem, ut ex eorum accurata Relatione.
Quando autem insistebatur ab hac parte pro causæ termi-
natione coram Judice, ab ipsomet Viro procurato, super- 22
venit commissio manu SS. signata, & eidem Judici directa,
ut procederet de Voto hujus Sac. Congr. Subscripto igitur du-
bio, *An sit locus triennali cohabitationi, vel potius dissolutio-*
ni matrimonii, supplicamus responderi locum esse dissolutio-
ni matrimonii, absque necessitate triennalis cohabitationis.
Quia triennalis cohabitatio, non est simpliciter & indi- 23
spensabiliter necessaria ad dissolutionem matrimonii ex cau-
sa impotentiæ Viri, neque absolutè præscripta à Sacris Ca-
nonibus, sed conditionaliter tantùm, quatenus scilicet aliun-
dè probari non possit, ut literaliter determinatur *in cap.*
Laudabilem de Frigid. & Malefic. ibi: *Si frigiditas prius*
probari non possit, cohabitent per triennium, ex cujus cele-
bris decretalis dispositione à contrario sensu communiter in-
ferunt DD. quod si probetur per prius impotentia viri, in hoc
casu non requiratur triennalis cohabitatio, ut observat *Glos.*
in ver. Prius probari, ibi: *Quod si prius probari possit impe-*
dimentum, non expectabunt per triennium, & communiter
notant ibidem *Ancaran num. 2. Abb. eodem num. Specular. §.*
1. num. 3. Jo: Andreas in addit. ad eumd. Specul. Butr. nu. 14.
Præposit. num. 8. Alex. de Nevo num. 17. Innoc. num. 1. versic.
Nam si primò probari possit, statim petenti dabitur licentia
contrahendi, Barbos. n. 2. & Gonzal. n. 3. ibi: *Si impedimentum*
coeundi constet, statim matrimonium separetur, alias cohabita-
bant

24 bunt conjuges per triennium; Pirhing. in Jus Canon. lib. 4. tit.
15. de Frig. & malef. §. 3 sub num. 12. versic. Neque verò fol.
145. Cuccib. Instit. Canon. libr. 3. de Sacram. matrim. tit. 9.
fol. 108 à tergo versic. Si triennio simul habitent, & alii alle-
gati, per Guttier. de Matrimon. cap. 120. sub num. 3. versic.
Triennium namque Mascard. de Probat. concl. 311. numer. 4.
Pont. de Matrim. lib. 7. cap. 66. nu. 1. Card. de Luc. eod. tract.
disc. 9. num. 1. & Feuret de Abusc. lib. 5. cap. 4. num. 1. fol.
25 127. ibi: Il est cependant à remarquer en ce chapistre Laudabi-
lem, que le Pape Celestin III. y apporte une limitation tres con-
siderable, car il dit que les mariez seront tenus cohabitare per
triennium, si tamen frigiditas prius probari non potuerit; D'
ou il faut inferer, que si par la visitation du mary, & rapport
des experts il appar de quelque vice, e defaut apparant, la fri-
gidité erant notoire, il seroit inutil d'ordonner, que les marits
demeurent ensemble les trois ans entiers, ou parache veroient
le reste du triennium s'ils l'avojent deja commencé.

Et resolvit Sacra hæc Congreg. in una Vallisolena 15. Fe-
bruarii 1607. cum illius verbis: Episcopus significavit &c.,
26 dictaque mulier deindè egit pro dissolutione, ac nullitatis de-
claratione d. matrimonii, propter impotentiam d. Joannis &c.
Proposita facti specie, omnes uno ore censuerunt &c. rescriben-
dumque Episcopo, ut, si sibi non constiterit de impotentia per-
petua ob frigiditatem, vel maleficium, ad præscriptum sacro-
rum Canonum, compellat eos ad cohabitandum &c. & in for-
tiori casu impotentiæ ob maleficium in Hydruntina dissolutio-
nis matrimonii 17. Januarii 1693.

Congrua accedente ratione, quia dilatio per tempus trien-
nale datur à Jure, ut impedimentum impotentiæ eodem cur-
27 su detegatur, sed quandò ex aliis probationibus incontinenti
constat de tali impedimento, frustrà expectatur eventus, cu-
jus nullus induceretur effectus; Quinimò tali casu, nec lici-
tum est, nec permitti debet tale experimentum, ut ponde-
rant Guttier. de Matrim. cap. 120. sub num. 3. Pont. eod. tract.
lib. 7. cap. 66. num. 1. & Tamburin. Oper. moral. lib. 8. de Matr.
tract. 2 cap. 13. §. 2. num. 5. ubi, quod in his casibus etiam si
28 Judex sub excommunicationis pœna imponat conjugibus, ut
se matrimonialiter tractent, non tenet præceptum, quia in-
niteretur præsumptioni potentiæ, quæ cedit veritati, & §.
4. num. 5. & Dicastill. eod. tract. disput. 7. dubitat. 52. nu. 566.

Circa modum autem, quo facienda sit hæc probatio im-
potentiæ, & qualis esse debeat, plures distinguunt casus Do-
ctores; Aut enim impotentia est naturalis, & perpetua,
29 adeout dari possint illius signa evidentia & tunc, constito de
dictis signis, statim ad dissolutionem proceditur, sivè ela-
psum sit tempus triennalis cohabitationis, sivè non, & sive
mulier reclamaverit statim, & intrà bimestre, sive etiam
post annum & quandocumque; Cùm enim impotentia sit
evidens, & perpetua, matrimonium non potuit unquam
valere, ac consequenter sine matrimonio non licet magis diu-
turnum experimentum copulæ demandare, vel permittere,
ut clarè colligitur ex Text. in d. cap. Laudabilem, & cap. fi-
nal. de Frigid. & malef., & tradunt Pont. de Matrim. lib. 7.
disp. 107. num. 3. Filliuc. Oper. moral. tract. 10. quæst. 2. cap.
4. num. 106. TrallenK Oper. moral. lib. 7. cap. 9. dub. 17. num.
16. Avers Oper. moral. de Matrim. quæst. 16. sect. 5. in princ.
Sperell. dec. 141. nu. 37. Merbes. in Sum Ethic. Christian tom.
2. tit. de Sacram. Matrim. dissert 7 quæst. 83. quæsitum enl. 2.
& seq. Natal. ab Alex. in Theolog. Dogmat. & moral. de Sa-
cram. Matrim. lib. 2. regul. 9. fol. 744. Panimoll. dec. 52. nu. 2.
de Justis de Dispensat. Matrim. lib. 2. cap. 17. num. 26. de An-
gel. de Confess. lib. 2. quæst. 47. nu. 7. & 8 & firmavit Rot. in
dec. 965. nu. 2. par. 2. rec. & in Romana Dissolut. matrim. 25.
Junii 1685. § Et quia cor. Paulut. & 28. Januarii 1686 § Cùm
enim cor. Ursino.

Aut impotentia non est certitudinaliter, sed verisimiliter
solùm, & moraliter evidens, probaturque per signa, veri-
similiter eam concludentia, & hoc casu, nequè requiritur
30 triennalis cohabitatio, sed pro dissolutione sufficit juramen-
tum conjugum, asserentium, se coire non posse, & septima
manus propinquorum, jurantium, se credere, eos verum
fateri, ut observant communiter Repetentes in d. cap. Lauda-
bilem, & signanter Barbos. num. 2. citans antiquiores, &
Gonzal. num 3. Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 107. num. 14.
Brunell. de Sponsal. conclus. 28. nu 16. Castropal. Oper. moral.
tom. 5. tit. de Sponsal. disp. 4. punct. 9. num. 4. Panimoll. dec.
51 num. 3 Baron. de Corpor. tit. de Virilib. num. 81. & seqq.
Zacch quæst. medic. legal. lib. 3. tit. 1. quæst. 5. num. 25. Fil-
liuc. Oper. moral. tract. 10. de Sacram matrim par. 2. cap. 4.
num 106. de Angel. de Confess. tom. 2. quæst 49. num. 8. ubi,
quòd quoties signa sunt verisimilia, ità ut moraliter certiam
31 demonstrent impotentiam, matrimonium est statim dissol-
vendum, canonico termino non expectato, Mascard. de Pro-
bat. conclus. 311. num. 4. ubi, quod id, quod hodiè constat,
hodiè sine ulla temporis dilatione agi debet, Escobar. in Theo-
log. moral tom. 3. par. 2. lib. 27 dubitat. 130. fol. 266. ubi,
quòd quando fere evidenter constat de impedimento, non est
locus triennali experimento, Leander. Oper. moral. tom. 2.
tract. 9. de Matrim. Sacram disp. 21. de Impedim. impot quæst.
2. & quæst. 43. Christin. dec. Belgic. 338. per tot. tom. 1. ubi
nu 6. quòd, constito in suo casu ex Medicorum relatione de
impotentia Viri, data fuit mulieri facultas contrahen-
di aliud matrimonium, & firmant in eorum tract. de Matrim. 32
Sanchez. lib. 7. disp. 107. num. 14. Pont. cap. 66. nu. 2. lib. 7.
Guttier. cap. 120. num. 4. Perez. disp. 37. sect. 11. nu. 6.
Tancred. lib. 7. disp. 107. num. 3. & Dicastill. tract. 10. disp. 7.
dubit. 52. n. 963. ubi, quod in his circumstantiis non possunt
conjuges se matrimonialiter tractare, etiamsi ad id per censu-
ras compellantur, & num. 566. Card. de Luc. disc. 9. num. 11.
ubi, quòd in his casibus nulla ratio subesse videtur, ob quam
triennale experimentum per quandam speciem Judaismi om- 33
nioò requiri debeat, & Jorius par. 8 quæst. 86. num. 13. &
firmavit Rot. in dec. 40. nu. 3. post Zacch. quæst medic. legal.
& dec. 695. sub num. 2. & 4. par. 1. rec. & in citata Romana dis-
solution. matrim. 25. Junii 1685. §. Et quia cor. Paulut. ubi,
quòd hoc procedit ad evitandum scandalum, & peccatorum
maximum scrupulum, & §. Tandem, quod probabilis certi-
tudo quoad impotentiam perpetuam, sufficit ad statim dissol-
vendum matrimonium, absque triennali cohabitatione, &
28. Januar. 1686. §. Impotentia cor. Ursino.

Et ratio est, quia signa, verisimiliter evidentia, intelle-
ctum convincunt, atque eundem effectum pariunt apud pe-
ritos Judices, quem parit aperta probatio per aspectum, 34
apud imperitos, legalis, & philosophiæ rationis inexpertes;
Frustrà igitur requireretur alia dilatio, sive triennalis coha-
bitatio, quæ nil aliud afferre posset in fine triennii, quàm id
quod per media, verisimiliter evidentia de præsenti constat,
ut observant Abb. in cap. Laudabilem num 2. de Frigid. & ma-
lefic., ibique Alex. de Nevo num. 3. & Butr num. 10. Hurtad.
de Matrim dispat. 22 difficult. 11. nu. 28. & Castropal. Oper.
moral. tract. 5. tit de Sponsal. disp. 4. punct. 14. §. 9. num. 5.

Aut denique impotentia non est certa, & indubitata, mi-
nusque verisimiliter evidens, sed probatur per signa dubia in-
certa, & præsumptiva, & tunc procedendum est cum sub- 35
stitutione duorum casuum, quorum primus est, quando mu-
lier statim non reclamavit ab initio, sed tacuit per annum &
ultra; Tunc enim non dissolvitur matrimonium nisi facto
triennali experimento, ea ratione, quia mulier, allegans
in istis circumstantiis viri impotentiam, duplicem habet con-
tra se Juris præsumptionem, alteram scilicet, quod tandiù
tacendo non reclamavit, alteram verò, quod magis credi-
tur viro neganti, qui caput est mulieris, ut ferè per hæc ver-
ba statuit Text. in cap. 1. de Frigid. & malefic. & in his termi-
nis loquuntur, & sunt intelligendæ authoritates omnes, fir-
mantes triennalem cohabitationem esse necessariam, quan-
do concurrunt signa, præsumptivè impotentiam indicantia,
ut monent in eorum Tractatibus de Matrim. Sanchez lib. 7. disp.
109. num 2. & 10. & seqq & Pont. lib. 7. cap. 66. nu. 7. & 11.
& Piringh. in Jus Canon. lib. 4 tit. 15. de Frigid. §. 3. num.
14. fol. 145.

Alter casus est, quando mulier, quæ nupsit virgo statim
in ipsa novitate post mensem, aut duos ad Episcopum, aut ejus
missum proclamaverit, dicens volo esse mater, volo filios pro- 36
creare, & ideò maritum accepi, sed vir, quem accepi frigidæ
naturæ est, & non potest illud facere, propter quæ illum acce-
pi; Si probari potest per rectum judicium, separari potestis,
& illa, si vult, nubet in Domino, sùnt verba punctualis Text.
in c. 1. de Frigid. & malefic ubi communiter Repetentes, &
signanter Henrich Boich num 2. & 4 in fine, ibi: Et si per
ipsius inspectionem statim potest de defectu constare, & tunc
poterit statim matrimonium separari, servata solemnitate, de
qua hic, & alii infrà allegandi.

Rationem nimis convincentem assignat Jo: Sanc. in qq.
select. qu. 49. nu 8. relatus à Tancred. de Matrim. lib. 7. post 37
disputat. 109. fol. 218. cum illis verbis: Sicuti enim cùm duo
in judicio contendunt, aliquam rem sibi deberi. Judex melius
probanti, licet non evidenter, & mathematicè, illam tenetur
adjudicare, ut docent &c. pariter conjugi, melius probanti im-
potentiam, constrictus erit Judex illicò matrimonium nullum
fuisse declarare, nec matrimonii natura ultra probationem me-
liorem à conjuge postulante triennii experientiam, erit judican-
dum &c. Juncta alia bona, & convincenti consideratione, de
qua Tamburin Oper. moral. lib. 8. de Matrim. tract. 2. cap. 13.
§. 4. num. 12. quia scilicet, quando mulier statim reclamat,
impo-

impotentia præsumitur antecedens ad matrimonium, quod
proindè uti contractum cum mala fide viri, hoc est cum
scientia ejus impotentiæ, non dat illi possessionem, conti-
nuandam per triennium.

Rectum autem judicium, quod Canonicam solemnitatem
38 vocat *Hostiens. in d. cap. Laudabilem de Frigid. & malefic.* in
proposito magis communitèr statuitur à DD. esse, quando
mulier, statim reclamans, reperitur virgo, & concurrunt
ex parte viri signa impotentiæ, vel verisimilitèr evidentia,
vel dubia, & præsumptiva, ut conciliando *Text. in d. cap.
1. & cap. Laudabilem de Frigid. & malefic.* observant *Repe-
tentes in d. cap. 1.* & signanter *Abb. antiquus in fine, Panor-
mitan. num. 5. Alexand. de Nevo num. 13. Joannes Andr. sub
num. 1. Barbos. num. 1. 3. & 8. Hostiens. sub num. 1. Innocent.
num. 2. in fine, Præposit. sub num. 5. & Zabarell. numer. 1.*
& advertunt *de Angel. de Confess. tom. 2. quæst. 49. numer. 8.
Baron. de Corpor. tit. de Virilib. numer. 83. Castropal. Oper.
moral. tom. 5. de Spons. disp. 4. punct. 13. § 8. num. 2. Dicastill.
de Matrim. tract. 10. disp. 7. dubit. 52 sub num. 574 Filliucc.
Oper. moral. tract. 10. de Matrim. part. 2. cap. 4. de Impotent.
natural. num. 208. Guttier. de Matrim. cap. 120. num. 28. Ma-
stard. de Probat. conclus. 816. num. 15. Perez. de Matrim. dis-
putat. 37. sect. 11. num. 9. Pyrhing. in Jus Canon. lib. 4. tit. 15.
§. 3. sub num. 14. vers. Notandum tertio fol. 145. & fol. 227. in
Indice Synoptico, seù Methodico tit. 15. §. 3. Pont. de Matrim.
lib. 7. cap. 66. num. 12. Sanchez eod. tract. lib. 7. disp. 109. nu-
mer. 16. Sancius in Select. disp. 49. num 29.* relatus à *Tancred.
de Matrim. lib. 7. post disp. 109. fol. 107. Anton. à Spiritu San-
cto in Direct. Confess. part. 2. tract. 15. de Matrim. disput. 7.
sect. 13. §. 7. num. 463. fol. 485. Tamburin. Oper. moral. libr. 8.
de Matrim. tract. 2. cap. 13. num. 9. Tancred de Matrim. lib. 7.
disp. 109. num. 7. & Trullench. in Prax. Sacram. lib. 7. cap. 9.
dub. 16. num. 27.*

His pro thesi præmissis, descendendo ad hypothesim no-
stri casus, dicimus, quod concurrunt omnia requisita per
39 *Text. in d. cap. 1. de Frigid. & malefic.* dum agitur de mulie-
re, quæ nupsit virgo, & talis probatur post intentatam co-
pulam ex confessione ipsiusmet viri, de cujus viribus ad no-
strum propositum benè *Rot.* loquens in terminis alterius mu-
lieris, appellatæ eodem nomine Eleonoræ *in decis. 6. num. 2.
& 3 post Zacch. quæst. medic. legal.* ibi: *Secundò ex confessio-
ne ipsiusmet &c. qui confessus fuerat, quod non poterat cogno-
scere D. Eleonoram.* Et ulteriùs eadem uxor ab initio con-
40 tracti matrimonii, adhuc non transacto bimestre, reclama-
vit, & concurrunt, nedùm signa dubia frigiditatis viri,
quæ impotentiam præsumptivè probant, quæque absque
alio triennali experimento de jure sufficiunt ad dissolutio-
nem matrimonii, ex modò animadversis; Sed quod magis
est, non desunt signa verisimilitèr evidentia, quæ quod-
cumque aliud copulæ experimentum prorsus inutile, & om-
ni jure illicitum demonstrant; Attenta præcipuè intractabi-
li natura viri, qui anno suæ ætatis 22 à proprio Patre se se-
parando, cum eo usque ad obitum *non ebbe mai confidenza,
ne trattamento*, ut deponunt testes, ad instantiam ejusdem
examinati, quibus propterea contra ipsum plena fides est
adhibenda, ex firmatis per *Rot. in Ulixbonen. Matrimonii
21. Junii 1613. §. Primò quia coe. Sacrato.*

Specialitèr reflectendo ad Medicorum, & Chirurgorum
41 juratam Relationem, de ordine Judicis, & de Partium
consensu deputatorum, reddentium optimas rationes ejus-
dem impotentiæ, ob malam scilicet partium structuram, ac
totalem ineptitudinem ad copulam, resultantem ex eo,
quod corpus fistulare virilis membri est brevius sua extremi-
tate, & venæ, quæ scrotum circumsepiunt, in majori par-
42 te sunt turgidæ, & crassæ, atque stagnanti sanguine reple-
tæ, quodque textura nerviculorum, per quos transmittuntur
spiritus, ad erectionem necessarii, contracta est, & con-
vulsa, sicque penitùs inhabilis, ex iis quæ observat *Sini-
bald. in Geneanthropeja lib. 3. tract. 1. cap. 4. tit. Qua ratione,
ex quibus causis fiat Priapi per tot. fol. 314. & cap. 10. de Igna-
via Phalli fol. 332.*

Indequè fit, ut colis erectio instantanea fit, & illicò floc-
43 cescens, concordantes Medici, & Chirurgi in hoc cum
confessione ipsius viri, emissa in Positionibus in quibus fate-
tur insufficientiam, instantaneitatem, & momentaneita-
tem erectionis; Hæc autem signa, ab artis Peritis in claris
posita, vel sunt omninò certa, vel in omnem casum verisi-
mili evidentia concludunt perpetuam impotentiam, ut in
terminis punctualibus habentis membrum cum sola instanta-
nea erectione, in totum illicò floccescentem, observant
*Præposit. in d. cap. final. num. 5. de Frigid. & malefic. Specu-
lat. eod. tit. num. 3. vers. Vel habet, Zacch. quæst. medic-legal.
tom. 2. lib. 3. tit 1. quæst. 3. num. 2. & quæst. 5. num. 23 in fin.
Sennert. Instit. medic. lib. 2. cap. 3. sect. 1. cap. 8. de Matrim.
facult.* ubi, quòd evidentissimum simptoma naturalis impo-
tentiæ est, quando membrum elevari conatur, & contra 44
voluntatis imperium illicò deprimitur, *Castropal. Oper. mo-
ral. tom. 5. de Spons. disp. 4. punct. 13. §. 59. num 2.* ibi: *Signa
&c. verisimilia censentur ex parte viri, quando aliqualiter
membrum ad copulam erigitur. Baron. de Corpor. tit. 17 de
Virilib. sub num. 83.* ibi: *Levis tanta, vel nulla erectio, at-
que per considerabile tempus in erectione non perseverans, Si-
nibald. in Geneantropeja libr. 3. tract 1. cap. 10. de Ignavia
Phalli fol. 332.* ibi: *Dum videlicet facultate, & reliquis coeun-
di instrumentis ex omni parte integris, penis, neque protén-
ditur, neque excitatur, quantumvis lasciviat Venus, aut si
parùm elevatur, statim recidit, aut si modicum perduret, ex
floccitie ad certamen ineptus est,* & firmavit *Rota in d. Roman.
Dissolutionis Matrimonii 25. Jun. 1685. §. Tertio loco, & §. Tan-
dem cor. Paulutio, & 28. Jan. 1686. §. Quando, & seq. cor. Ursino.*

Medicorum autem judicium in hac materia habetur pro 45
probatione probata, & omninò attenditur, quando, ut in
præsenti ad unguem verificatur, de ordine Judicis factum
apparet, ut observant *Jo: Andr. in d. c. Laudabilem de Frigid.
& malefic.* ibique *Card. n. 2. Abb. antiquus eod. n. Alex. de Nevo
n. 17. & Gonzal. n. 6. Zacch. q. medic-legal. tom. 2. lib. 2. tit. 3. q. 3.
plurib. n. 6. & seqq. Baron. de Corpor. ejusque partibus tit 17.
de Virilib. n 48. & seqq. Layman. in Teolog. moral. lib. 5. tr. 10.
quæst. 4. cap. 11. de Impedim. impotent sub num. 4. fol. 1012. de
Angel. de Confess. tom. 2. quæst. 49. num. 8. Card. de Luca de
Matrim. disc. 9. num. 13. & Rot. in dec. 80. num 4. post eum d.
Zacch & dec. 702. num. 1. & dec. 2291. num. 4. cor. Coccino, &
in citata Roman. Dissolutionis Matrimonii 25. Junii 1685. §.
Tertio loco cor. Paulutio, & 28 Jan. 1686. §. Et sanè cor. Ursino.*

Attenta præsertim, nedum non reclamatione Viri ab eo- 46
dem Medicorum, & Chirurgorum judicio, sed positiva ap-
probatione, & comprobatione, contrà quam proinde au-
diendus ampliùs non videtur, ut, omissis generalibus, in
specie firmavit *Rot. in dec. 1526. num. 12. cor. Emer. jun.* ibi:
*Undè adversus proprium factum non videtur in præsenti au-
diendus;* Et quod iidem Periti concordant cum aliis proba- 47
tionibus, & demonstrationibus impotentiæ, per ea, quæ
firmavit *Rot in Colonien. Matrim. 4. Jun. 1640. § Quibus,
cor. Panzirolo.*

Probatur 2. Viri impotentia, cum qualitate verisimilis
evidentiæ, ex confessione utriusque Conjugis, præsertim ve-
rò ipsiusmet Viri, qui & si in hoc judicio stet pro validitate 48
matrimonii, in Positionibus tamen, à se datis cum juramento
ingenuè fassus fuit, se esse impotentem; Hæc autem utrius-
que Conjugis confessio, licèt de se sola sufficiens non sit ad
probandam impotentiam, verisimilitèr evidentem, neque
proindè tollere valeat necessitatem triennalis cohabitationis,
juncta nihilominùs cum judiciali Peritorum Relatione, &
roborata aliis probationibus, præsumptionibus, & admini-
culis, concludentem facit probationem, ut in proximis ter-
minis firmavit *Rot. in dec. 350. num. 4. cor. Dunoz. jun. & in* 49
*Mediolanen. Impotentiæ 16. Martii 1588. §. Confessio cor. Gy-
ptio, & in Favent. Matr. 9. Jan. 1658. §. Id enim cor. Taya,* ibi:
*Confess. anhelantis ad matrimonium plenè probat contra ipsam
& in Colonien. Illegitimitatis 6. Maii 1639. §. Quo verò coe.
Verosp.* ubi, quòd confessio Partis præcellit quibuscumque te-
stibus, & conjecturis contrariis, præcipuè quando geminata
est, & Sacramento munita, quod verificatur in nostris termi-
nis, *& in Bononien. Nullitatis Matrimonii 15. Junii 1676. §.
Et licèt in fin. Bourlem & in Neapolitana Matrimonii 2 Apri-
lis 1683. §. Hinc opus cor. Guaxardo,* ubi, quòd depositio te-
stium, etiam integræ fidei, & nullam patientium exceptionem,
non habetur in aliqua consideratione in concursu contrariæ 50
confessionis Principalis, *& in Theatina Matrimonii 5. Junii
1696. §. Hinc autem, cor Pio,* ibi: *Habentur positivæ confessio-
nes ejusdemmet Faustinæ, quæ modò validitatem matrimonii,
&c.* Et in nostris individualibus terminis, quòd confessio im-
potentiæ illius Conjugis, qui aliàs cupit matrimonium valere,
juncta cum aliis probationibus, reddit illam verisimiliter evi-
dentem, & sufficit ad statim dissolvendum matrimonium, 51
distinguendo observat *Mastard. de Probat. conclus. 888 nu. 1.
& seqq.* & sunt magistrales *Decisiones in d. Roman. Dissolutio-
nis Matrimonii 25. Junii 1685. §. Impotentia cor. Paulutio, &
28. Januarii 1686. §. Et nihilominùs cor. Ursino.*

Tertiò idem comprobat communis vox, & publica fama,
atque reiterata assertio ejusdem viri, pluriès, atque pluriès, 52
tàm antè, quam post contractum matrimonium cum mul-
tis personis, super ejus omnimoda impotentia, quæ confes-
sio, toties geminata de tempore non suspecto, & ante-

quam

quam ageretur de contractu, vel dissolutione matrimonii
superlativè probat ejus perpetuam, & verisimiliter eviden-
tem impotentiam, ut generaliter observat *Rot. in decis.* 11.
num. 12. *coram R. P. D. Ansaldo*, semper cum laude, & in-
signi elogio nominando, & in nostris præcisis terminis no-
tant *Baron. de Corpor. tit.* 17. *de Virilib. num.*69. & 70. &
Mancin de Conf. cap. 1. *sub num.* 35. *vers Quæro*.

Quarta species probationis eruitur ex usu medicamento-
rum, quæ ad hunc præcisum effectum curandæ impotentiæ
53 D. Alexander à tempore, quo rationis usum habuit adhibe-
re cœpit, continuavitque post contractum matrimonium
absque ullo prorsus beneficio, imò cum non modico præju-
dicio propriæ salutis, ut cum juramento ipsemet fassus fuit,
& justificatur ex depositione Medicorum, qui eum curarunt,
ex dictis multorum testium & signanter omnium Medico
rum, & Chirurgorum, in Peritos à Judice deputatorum,
54 & ab ipsomet Viro approbatorum Ex his enim, præcipuè
simul junctis, & unitis cum aliis probationibus, de quibus
supra perpetuam coeundi impotentiam probari, ad proposi-
tum advertunt adducti per *Baron de Corp. tit.* 17. *de Viril.*
*num.*83. *vers. Atque etiam*, & firmavit *Rota in decis.*6. *nu.*6.
post Zacch. quæst. Medic legal

Accedit quintò experimentum illicitæ copulæ, inani sem-
per conatu pluries factum ab ipso Viro, cum pluribus mu-
lieribus de tempore, quo erat in ætate magis florida, ut de-
55 ponunt quamplures testes de auditu ab ipsomet, ac ejus con-
sanguineis, & comprobant in eorum depositionibus duæ ex
ipsismet mulieribus, quæ etiam si non sint testes omni exce-
ptione majores, nihilominùs cùm deponant de facto pro-
prio, deque actu illicito, qui perfici non solet, cum mulie-
ribus qualificatis, concurrentibus præsertim, ut in præseo-
ti, pluribus adminiculis, & aliis probationibus, plenè pro-
bant, ut observant *Castrens. in leg. Sed alto Jure §. Alveus*
*num.*5. *ff. Si ex novali caus. Decian. cons* 362. *num.*3. *Spad.*
cons 83. *num* 14. *vers. Non obstat, & duobus seqq lib.* 1. *Bur-*
*satt. cons.*218. *num* 7. *vers.*3. *concedunt*, & *Rot. decis.*284.
*num.*8. *post secundum volum. consil. Farinac. & in decis.*818.
*num.*9. & *seqq.* & signanter *num* 19. *part.*18. *rec.* & *in Bar-*
chinonen Divortii 14. *Aprilis* 1679. *§. Constat verò cor. Vice-*
com. & 15. *Martii* 1680. *§. Adulteria*, & *§. Proindè*, & *§.*
Pariter cor. eod. & 30. *Jan.* 1680. *§. In proposito autem*, &
§. Tertio de Adulterio cor. Emerix, impressa inter suas la
520. *num.*1. & *seqq.* & 9. *Decembris ejusdem anni §. Aliquæ*
nullitates cor. Gouard. & *in Colonien. Nullitatis Matrimo-*
nii 1. *Julii* 1693. *§. Ex quibus omnibus*, & *seqq. cor. Reve-*
rendissimo Molines, & *in decis.*2194. *numer.*4. *coram eodem*
Emerixjon,

Ex hoc autem probari impotentiam, verisimiliter evi-
56 dentem, deducitur ex *Text in cap Literæ vestræ de Frigid.*
& malefic. ibi: *Postmodum per Presbyterum, de cujus Paro-*
chia Vir exislit, fecistis inquiri, utrum ipse aliquam cogno-
visset, nec per inquisitionem ipsam vobis constare potuit ali-
quam esse carnaliter cognitam ab eodem, & in individualibus
terminis *Card. de Luc. de Matrim. disc.*9. *num* 13. ibi: *In*
hac verò facti specie videbatur, quod signa, si non evidenter,
ac indubitatè, attamen satis verisimiliter causam naturalem
potius, quàm accidentalem præseferebant, &c. quia nulla
fama erat, quod cum aliis mulieribus, etiam corruptis,
magisque facilibus, ut præsertim sunt meretrices, rem ha-
57 *buerit, potissimè quia ex ejusdem viri moribus, ac vivendi*
licentia id referri non poterat ad causam, ob quam mulierum
cognitionem non habuerunt S. Casimirus, & similes, & *Rota*
in Nicon. Matrimonii 27. *Januarii* 1586. *§. eodem autem cor.*
Gypsio, ubi, quod in his casibus exitus acta probat.

Considerando præcipuè hæc omnia insimul unita, prout
58 faciendum esse in punctualibus terminis observat *Rot. in Co-*
lonien. Illegitimitatis 13. *Januarii* 1653. *§. Qui sanè cor. Ve-*
rospio, & *in Romana Matrimonii* 19. *Januarii* 1684. *§. Con-*
stat hæc cor. Ursino, & *in d. Romana dissolutionis Matrimonii*
25. *Junii* 1685. *§. Impotentia in fine cor. Paulotio*; Et cum
animadversione ad floridam ætatem viri de tempore præte-
59 rito, & ad debiliorem de præsenti; Quanam enim verisi-
militudine in ætate annorum 42. sperare potest, id quod
natura, tot pharmacis adjuta, juveni denegavit? In his
enim casibus, & circumstantiis qui non est hodiè cras mi-
nus aptus erit, atque inhabilitas, quæ inest de tempore præ-
terito, inhærere dicitur de præsenti, magisque augetur in
futurum & in ætate invalidiori in qua coeundi, & gene-
randi potentia insensibiliter paulatim languet, & notabili-
ter decrescit, ut observant *Ann Robert. Rer. judic. libr.*4.
cap 10. *vers. Absurdum est*, *Narbon. de ætat. annor.* 50.
*quæst.*3. *per tot. Pont. de Matrim. lib.*7. *cap.*66. *sub num.*1.
& firmavit *Rot. in d. Romana dissolutionis Matrimonii* 28. *Ja-*
nuar. 1686. *§. Neque hujusmodi cor. Ursino*.

Quibus non adversantur Jura, ex adversò exhibita; Uni-
ca enim, & brevis responsio deservire posset pro omnium re- 60
jectione, quia scilicet sunt merè extrajudiciales attestationes
& simplices fides, lite pendente non citata Parte, procura-
tæ, quæ proindè nullam faciunt probationem ex vulgatis, &
in nostris terminis *Rot. in Toletana Matrim.* 26. *Apr.* 1596 *§.*
1. *in medio cor. Justo*, & *in Colonien. Matr.* 4. *Jul.* 1640. & *§.*
Quibus non obstat cor. Puteolo. Maximè quia omnes funda-
tæ sunt in verbis, & insubsistentibus assertionibus ejusdem
Viri, seù mutilata, & deficienti relatione causarum suæ im- 61
potentiæ, ut ex lectura, sicque nullam merentur animadver-
sionem; Satis enim absurdum videtur illos admitti ad pro-
bandum, quorum repellerentur authores, ait *Text in capit.*
Quodam de Testibus, & firmavit *Rot. in Lunen. Sarzanen.*
Sponsalium 19. *Novembris* 1663. *§. Nec obstat cor. Bevilaqua*,
& *in Lauden. Prælationis* 4. *Julii* 1696. *§. Neque potuit cor. Car-*
din. Caprar.

Pro congrua nihilominus, & distincta confutatione, sepa-
rando contrarias attestationes in duas classes, unam scilicet 62
Medicorum, & Chirurgorum, alteram verò Consanguineo-
rum, & amicorum Viri, generaliter dicimus, quoad prio-
res, quod cùm sint ultroneæ attestationes Professorum, à
Judice in Peritos non electorum in nulla consideratione ha-
bentur ad celebrem theoricam *Felin. in cap. Proposuisti sub*
*num.*6. *de Probat.* ibi: *Et si cautus, quia non sufficit, quod*
Pars conducat Medicum per viam testimonii, sed opus est, ut
Judex imponat relationem, quam adductis antiquioribus, in
specie sequuntur *Peregrin. cons.*12. *num.*6. *lib.*3. *Baron. de*
*Corpor. tit.*17 *de Virilib. num.*100 & *seqq. Ricc. collect.*3065.
*vers Et licet part.*7. ibi: *Non valent fides, factæ à Medi-*
cis, non destinatis à Superiore ad illum proprium actum.

Optima quidem ratione, quia Medici electi in Peritos ju- 63
dicialiter, sunt deputati ad respondendum pro veritate, &
ità presumitur, quod in eodem sensu veritatis judicium pro-
ferant, secùs autem in casu, quo respondent tanquam te-
stes, vel consulti ad instantiam Partis, quia eo casu ad gra-
tificandum potiùs Parti requirenti, quàm in sensu veritatis
respondere solent, ut in proximis terminis observat *Conciol,*
*alleg.*81. *num.*3.

Specialiter verò illa N. N. in nihilo refragatur habetur si- 64
quidem ibidem sermo de tenuissima probabilitate curationis,
mediante applicatione medicamentorum, & pharmacorum
de mense Julii 1695. subsequutus autem eventus docuit, ni-
mis debilem hanc probabilitatem, prorsus evanuisse, &
perseverasse eandem perpetuam impotentiam, circa quam
adducimus sequens judicium aliorum Medicorum, & Chi-
rurgorum, post annum à Judice electorum, quod præferen-
dum est aliis, ut in punctualibus terminis monent *Menoch.*
consil. 252. *num.*13. & 14. *Marant. rer. judic. par.*4. *cap.*8. &
*Baron. de Corpor. tit.*17. *de Virilib. num.*84. & *seqq.* Adduci-
mus ulteriùs posteriorem juratam confessionem Viri, *che li*
medicamenti non hanno fatto profitto alcuno, o che dd. medi-
camenti riuscivano nocivi, e pericolosi alla vita di esso &c.
quæ præferenda est, & unicè attendenda, ut firmavit *Rot.*
in d. Mediolanen Impotentiæ 16. *Martii* 1588. *cor. Gypsio*, & 65
in proximis terminis *in Hispalen. Separationis Thori* 27. *Fe-*
bruarii 1636. *§. Sed quod magis cor. Macchiavello*, & *in Co-*
lonien. Illegitimitatis 6. *Maii* 1653. *§. Quorum*, & 13. *Ja-*
nuarii ejusdem anni §. Validitas cor Verospio, & *in Faven-*
tina Matrimonii 7. *Junii* 1658. *§. Non obstant cor. Card. Ta-*
ya, & *in Neapolitana Matr.* 2. *Apr.* 1683. *§. Hic opus cor.*
Guazad. Et denique adducimus judicium, seù declaratio-
nem eorundem DD NN. de rei veritate, medicamento-
rumque usu, & inefficacia edocti à D. NN. cui in Consulto
specialiter commissa fuit cura ejusdem Viri, ibi: *Supposto*
che li medicamenti, nel sudetto Consulto tra noi concertati, e
stabiliti, e poi puntualmente posti in uso, non habbiano pro-
fittato, &c. sono di parere, che tal impotenza dall'arte non
sia curabile &c.

Et ex hoc Excellentissimorum Professorum posteriori ju-
dicio, seù declaratione prioris attestationis, nullius rema- 66
nent efficaciæ mendicatæ fides aliorum Professorum, per ea
quæ ad nostrum propositum firmavit *Rota in Meliten. præten-*
sorum Sponsalium 4. *Maii* 1681. *§. Inducti in fine coram Pau-*
lutio, & *in Neapolitana Matrimonii* 2. *Aprilis* 1683. *§. In*
dictis verò cor. Guazardo.

Sola lectura alterius attestationis Medici NN. ostendit
illius insubsistentiam, addentes solùm, quod idem Me-
dicus manifestissimè erravit in primis principiis, non mino- 67
ri cum jactantia, quàm obstinatione, *attestando contra*
quæ-

à qualunque sia, che l'asserisce, essere uno impotente insanabi-
le da congietture, &c. mentre uno non si può dire insanabil-
mente, se non visibile, cioè quando il membro è sproportiona-
to, &c. Circa quod ex diametro se opponit universali sensui
Philosophorum, Medicorum, & Canonistarum, ut vide-
re est ex authoritatibus supra citatis *num.19. & 20.* & aliis
adductis à *Tancred. de Matrim. lib.8. disput.107. num 4. &*
Rota in d. Romana Dissolutionis Matrimonii 25. Junii 1685.
§. Tandem coram Paulutio, ibi: *Tandem licèt Periti non*
concludant super defectu, vel ariditate, non est ambigendum
68 *de impotentia naturali, & perpetua, sufficiunt enim ad præ-*
dictum effectum frigiditas, & inhabilitas coeundi, de quibus
Periti benè testantur, &c. Si inquam erravit iste Medicus in
his generalibus propositionibus, omnibus notis, & ipsismet
medicinæ Tyronibus notoriis, de se patet, quænam fides
præstanda sit eidem, neganti existentiam, & probationem
verisimilis, & perpetuæ impotentiæ, nedùm in concreto
personæ Viri, sed etiam in genere, seù in abstracto.

Ejusdem farinæ est alia fides Medici N N. innixa prorsus
69 insubsistenti supposito, à Viro ei facto, ibi: *Essendo di più*
certificato, che il detto Signor Alessandro non haveva in tutto
il tempo di sua vita mai usato con Donna alcuna, e conseguen-
temente, che non haveva positivo esperimento, dal quale po-
tesse arguire non haver egli l'erettione necessaria all'uso del ma-
trimonio, stimai, che questo suo dubio nascesse dalla poca espe-
rienza, & inessercitatione &c. Quo supposito corruente, ex
animadversis supra, nulla fides præstanda est eidem *ad Text.*
in Canon. Principatus, & Canon. Cùm Paulus 1. quæst.1.
Roman. cons.194. numer.2. & 2. Mascard. de Probat. conclus.
358. num.7. & firmavit *Rot. in decis.584. num.17. cor. Du-*
noz. jun.

70 Attestatio demum Chirurgi N. refert omnes illas observa-
tiones, quas fecerunt iidem Medici, nihilquè aliud novi
continet, quàm ingenuam confessionem diversorum morbo-
rum earundem partium, pro quarum curatione usus est illis
medicamentis, quæ toties in præteritum, & in floridiori
ætate adhibita, nullum prorsus beneficium Viro attulerunt.

71 Remotis igitur extrajudicialibus hisce attestationibus, ex
falsa causa emanatis, nihil remanet, quod potentiam co-
eundi in Viro suadeat, quinimò è contrà omnes Medici,
omnes testes, ab hac parte inducti, omnes amici, qui eum
cognoverunt, quivè cum eo conversarunt (quos omnes,
pro formiter examinatis, velle habere declaravit idem Vir,
sicque contra ipsum plenè probant *Rot. decis.822. numer 8.*
vers. Quo verò cor. Cerro,) publica vox, & fama, & ex-
72 perientia, rerum magistra, exclamant contra affectatam,
nimis debilem, & piùs justo exadversò exageratam spem
curationis Viri, atque probant ejus perpetuam impoten-
tiam, nedùm dubiam, & præsumptivam, quòd, attenta
reclamatione intrà bimestre, pro dissolutione sufficeret, sed
moraliter, & verisimiliter certam, ita ut absque ulla trien-
nali dilatione, & cohabitatione cum Viro, qui nec etiam
cum proprio Genitore cohabitare potuit, dissolvendum sit
matrimonium: In humanis enim moralis certitudo eviden-
tiæ æquiparatur, ut in nostris terminis observant *Hurtad. de*
Matrim. disp.22. diffic.11. num.38. Castropal. Oper. moral.
tom.5. de Sponsal. disput.4. punct.13. §.9. num 4. Baron. de
Corpor. tit.17. de Virilib. num.82. & Tancred. de Matrim.
lib 7. disp.107. sub num 6. & alii supra adducti *num.10.*

Et ex his confutatæ etiam remanent aliæ attestationes
Consanguineorum, & Amicorum Viri, deponentium de
73 audita ab eodem, nihilque aliud in substantia asserentium
quàm congovisse eund. Virum per *Galanthuomo*, cum quo
præsupposito credunt vera eis asseruisse; Quare autem cum
eodem præsupposito asserere non possumus, eundem vera ju-
rasse, quandò eandem impotentiam in Positionibus fassus
fuit? Cum hac animadversione, atque considerabili diver-
sitate, quòd in comprobationem ejusdem veritatis judicialis
confessionis urgent tot aliæ probationes, & adminicula,
supra expensa, & signanter tot depositiones testium, &
Medicorum, ab hac parte productæ, & exadversò appro-
74 batæ. E' conversò autem in contrarium nil aliud affertur,
quàm simplices fides, pendente lite, & sine Partis citatio-
ne mendicatæ, quæ nihil ponunt in esse *ex notissimis*; Ul-
trà quod etiam si essent formiter examinati testes contrarii,
adhuc nihil relevarent, uti in solo dicto ipsius Viri unicè
fundati, juxtà firmata per *Rot. in Lunen. Sarzanen. Sponsa-*
lium 19. Novembr. 1663. §. Nec obstat cor. Bevilaqua.

Verùm in harum attestationum conflictu audiamus in veri-
tatis obsequium, & dilucidationem ipsummet Virum, no-
75 vissimè cum juramento coràm Deo, & hominibus testan-
tem, *che tanto per il passato, quanto di presente mi sono sti-*
mato potente, ed abile. Cùm autem pro tempore præterito, &
usque ad diem 3. Junii, qua emisit d. protestationem illius im-
potentia intra evidentiæ fines constituta videatur, nedùm ex
nostris probationibus, sed ex ipsismet contrariis attestationi-
bus, idem prorsus dicendum est de tempore præsenti, vigo-
re illarum parificatarum dictionum; *tàm, & quam*, de
quarum natura, & efficacia *Rot. cor. Peutinger. decis.166.*
num 5. & in par.7. rec. decis.109. num.9. & in par.8. decis.55.
num 15. & in par.9 decis.146. num 9.

In omnem verò casum ex his informibus, ultroneis, affe-
ctatis, & lite pendente procuratis attestationibus, nil aliud 76
prætendi posset, quàm nimia debilis probabilitas curatio-
nis, fundata in dubietate signorum, impotentiam præsefe-
rentium, cùm autem Puella statim reclamaverit, etiamsi
hujusmodi signa essent dubia, & præsumptiva, adhuc lo- 77
cus esset dissolutioni matrimonii, non expectata alia dilatio-
ne, seu triennali cohabitatione, *ex authoritatibus supra al-*
legatis à num.35.

Nec dicatur, quòd in hac materia dissolutionis matrimo-
nii nulla diligentia sit superflua, quodque in dubio pro vali- 78
ditate matrimonii standum sit *ad Text. in cap. Licet de Testi-*
bus, quia regula non procedit, quando matrimonium suum
effectum verisimiliter sortiri non potest, & mulier à princi-
pio reclamavit, tunc enim non sunt permittendi actus illi,
qui sine vero matrimonio illiciti sunt, & peccaminosi, &
in tali dubio potius contra matrimonium respondendum est,
ut docent *Abb. in cap. Fraternitatis num 16. circa medium*
de Frigid. & malef. Angel. in Summ. verb. Matrimonium 8.
num.16. circa finem vers. Nec obstat, Baron. de Corpor. tit.
17. de Viril. num.97. & seqq. Perez. de Matrim. disputat.37.
sect.11. numer.1. & 6. Hurtad. eod. tract. disp.22. difficul.11.
num.38. Tancred. pariter de Matrim. lib.7. disp.108. numer.6.
ubi, quòd favorabilitas matrimonii habet locum, si dubi- 79
tetur, seu certum sit esse consumatum, secus verò si mani-
festum sit, non esse consumatum, *& Gig. in Singul. de Ma-*
trim. singul.72. per tot. ibi: *In dubio pro matrimonio est sen-*
tentiandum cap. Licet ex quadam in fine de Testibus; Fal-
lit hæc regula, ubi matrimonium suum non potest habere effe-
ctum, ut puta quando tractatur de dissolutione matrimonii ob
impotentiam Viri, & Uxoris Abb. &c. Trivultan. decis.28.
num 3. tom.1. ubi, quod in pari probatione contra matrimo-
nium obtinuit, quia quando matrimonium suum effectum
sortiri non potest, in dubio contra illud est judicandum, &
de Just. de Dispensat. matrim. lib.2. cap.17. num.18. ubi,
quod regula quod in dubio respondendum est pro matrimo-
nio, non habet locum, quando istud non potest habere suum 80
effectum, quia hoc casu agitur de præjudicio, & injuria
ipsius matrimonii.

Certiùs attenta mala fide Viri, cùm qua contraxit ma-
trimonium, non obstante scientia suæ naturalis impoten-
tiæ; In his enim terminis in dubio pro dissolutione matri- 81
monii respondendum esse, punctualiter observat *Tamburin.*
Oper. moral. lib.8. de Matrim. tract.1. cap.13. §.4. num.11.
ibi: *Quid si probetur per certas probationes mala fides, nem-*
pe, conjugem cum cognitione suæ impotentiæ matrimonium
contraxisse, respondeo perfectò putarem &c. tunc esse matri-
monium à Judice dissolvendum, quia in eo casu conjugi non
faveret possessio.

In eadem Causa.

IN controversiis super matrimoniorum dissolutione ob im-
potentiam, triennalis cohabitatio, non est indefinitè, &
absolutè prescripta à Sacris Canonibus, sed solùm in casu, 82
quo signa, illam inferentia, sunt dubia, & præsumptiva,
& quando mulier non reclamavit statim, seu post bimestre
ex deductis supra *num.35.* Nos autem sumus in casu impoten-
tiæ, probatæ ex signis verisimiliter evidentibus, & recla-
mationis intra bimestre, proindeque, nulla alia expectata
dilatione, videtur locus dissolutioni, ex supra allegatis, qui-
bus addo *Canis. in Summ. Jur. Canon. lib.4. tit.15. de Fri-*
gid. & malef. §. Ubi tamen.

Nec refragatur *decis.14. apud Zacch. quæst. Medic-legal.*
Ultra quod enim in casu d. decisionis, spatio solùm 2. hora- 83
rum procuraverant Sponsi matrimonium consumare; Et
quod magis est, tàm ex relatione Medicorum, quam ex con-
fessione mulieris constabat de aliquali Viri potentia, *ut le-*
gitur ibidem num 4. & 6. In eadem decisione apertè admit-
titur, quod quando, ut in præsenti verificatur, impotentia 84
per justum judicium probatur non expectatur triennium, ut
legitur in principio ibi: *Petente Muliere dissolutionem matri-*
monii

*monit ab Viri impotentiam, nisi hujusmodi impotentia per ju-
stum judicium fuerit priùs probata, certum est, deveniendum
esse ad cohabitutionem triennalem.*

Non obstat, quod non adducamus juramentum Propin-
quorum Viri, quia illud superlativè suppletum fuit à juratis
85 depositionibus 20. & ultrà testium, ab eodem approbatorum,
ac si essent formitèr examinati; Hoc siquidem Propinquo-
rum juramentum non esse de forma, sed posse suppleri aliis
probationibus nulli dubium est, ut observant communitèr
Repetentes in cap. Fraternitatis de Frigid. & malef. ubi *Ab-
bat. num. 51. & Barbos. numer. 14. Spad. consf. 143. numer. 1.
& seqq. Mascard. de Probat. conclus. 816. numer. 7. & 18. Spe-
cell. decis. 141. sub numer. 33. Sanchez de Matrimon. libr. 7.
disp. 107. numer. 3. & 7. & Guttier eod. tract. cap. 120. nu. 10.*
& egregiè *Rot. in Romana Dissolution. matrimonii 25. Junii
1685. §. Hir omnibus cor. Paul. & 28. Januarii 1686. §. Mul-
tòque minus cor. Ursino* ibi: *Multòque minus relevat, quod in
86 hac specie probationis adhibiti non fuerint Propinqui septi-
mæ manus, sed testes domestici, quoniam longè exuberantior
probatio resultat ex undecim testibus domesticis examinatis,
& medio juramento deponentibus de veritate omnium confessa-
torum per utrosque Conjuges, ac de impotentia perpetua co-
eundi, quàm illam, quæ regulariter provenit ex depositione
Propinquorum, qui de ea solum debent jurare, quod scilicet cre-
dunt, Conjuges vera dixisse, juramentum hoc Propinquorum
remanet per testes abundè suppletum &c.*

Et tamen materiam altiùs, & per juris principia assumen-
do, dicimus, quod juramentum septimæ manus Propin-
87 quorum Viri impotentis, tunc solum requiritur, quandò
Conjuges, concorditèr impotentiam admittentes, ambo
instant pro matrimonii dissolutione, secùs verò, quando unus
Conjux fatetur impotentiam, alter verò illam negat.

Patet hoc percurrendo omnes textus, in quibus de juramen-
88 to septimæ manus fit mentio, ubique enim sermo est de impo-
tentia, ab utroq; conjuge admissa, ut

In can. Requisivisti 33. quæst. 1. ibi: *Quòd si mulier dicit,
volo esse mater, & uterque coram cum septima manu Propin-
89 quorum, tactis sacrosanctis Reliquiis jure jurando dicant,
quod nunquam, per commixtionem carnis conjuncti, una caro
effecti fuissent.*

In cap. 1. de Frigid. & malefic. ibi: *Si illa, quæ Uxor tua
esse debuit, eadem affirmat, quæ tu dicis, & probari potest
90 per verum judicium, ità esse, ut dicitis, separari potestis,*
ubi *Gloss. verb. Verum judicium*, declarando Textum, addit,
quod uterq; juret cum septima manu Propinquorum, juxtà
disposita in *citato Can. Requisivisti 33. quæst. 1.*

In cap. Laudabilem § Si autem de Frigid. & malefic. ibi: *Si
autem quod nunquam se invicem cognoverint, ambo fatentur,
91 cum septima manu Propinquorum, vel Vicinorum bonæ famæ,
si Propinqui defuerint, tactis sacrosanctis Evangeliis, uter-
que jurejurando dicat, quod nunquam per carnis copulam una
caro effecti fuissent, & tunc videtur, quod mulier valeat ad se-
cundas nuptias convolare.*

Et in capit. fin. de Frigid. & malefic. ibi: *Ad vestram præ-
sentiam reversi consona voce dixerunt, quod non potuerunt car-
92 naliter commisceri; Quocirca mandamus, quatenus si consti-
terit vobis, præfatum Virum, & mulierem intrà dd. 8. annos
per triennium continuum cohabitasse, ipsis cum septima manu
Propinquorum firmantibus, se admisceri carnalitèr nequivis-
se, sententiam divortii proferatis.*

E converso autem, quando alter ex conjugibus stat pro
matrimonio, alter verò illud ob impotentiam dissolvere præ-
93 tendit, nunquam Sacri Canones juramentum septimæ ma-
nus Propinquorum requirunt, sed solùm quod impotentia
probetur, vel per aspectum, vel per peritos, vel per alia con-
cludentia media, ut

In capit. Proposuisti de Probat. ibi: *Mulier proposuit se,
nec à viro cognitam, nec potuisse cognosci, quod tam juramen-
to, quam testimonio septem mulierum probavit &c. viro per ju-
94 ramentum suum contrarium asserente, videtur nobis, quod ju-
ramento puellæ, & testimonio illarum septem mulierum fides
potiùs est adhibenda.*

Et in *capit. Causam matrimonii de Probat.* ibi: *Recepturi
probationes viri, quas inducere voluerit, quæ contrà mulie-
res illas, quæ ad investiganda signa virginitatis ex parte mu-
lieris fuerint introductæ, mandamus, ut adhuc matronas ho-
95 nestas, provideas, & prudenter deputare curetis ad inquiren-
dum, utrùm dicta puella virginitatis privilegio sit munita.*

Hanc eandem discretivam comprobant *Glossa in dicto cap.
1. de Frigid. & malef.* in qua concurrebat concors conjugum
96 confessio, *eadem Gloss. in verb. Verum judicium ait*, scilicet,
quod uterque juret cum septima manu Propinquorum, ratio-
nē assignans *in ver. Probari*, quia non est standum eorum con-
fessioni contra matrimonium & si uterque confiteatur, non
videtur credendum, ne in fraudem hoc diceretur, nisi quod
asserunt, probaverint cum septima manu Proprinquorum.

In can. verò *Quod autem 33. quæst. 1.* ubi alter conjux affir-
mabat, alter negabat *Gloss.* ibi *in verb. Perjurium ait. Sed* 97
*hic appellat verum judicium &c. legitimorum testium, & verb.
Judicium;* ibi: *Per aspectum corporis, si virgo est,* & cla-
rius *in sequenti can. Requisivisti verb. Septima manus,* ibi:
*Hoc intellige, cùm hæc non erat virgo, quia si esset virgo, tunc
sufficeret verum judicium per obstetrices,* & observat *Sanchez
de Matrim. lib. 7. disp. 108. num. 21. & disp. 109. num. 13.* &
firmavit *Rot. in decis. 1416. num. 5. cor. Coccin.* duplata *in dec.
52. apud del Bene de Juramen.*

Fundamentalis, & viva ratio, quare Sac. Canon. juramen-
tum septimæ manus Propinquorum requirant, quando con-
juges concorditer fatentur impedimentum, ea est quia cùm in
his circumstantiis procedi non possit per viam formalis judi- 98
cii, Ecclesia deferre cogitur utriusque conjugis juratæ con-
fessioni, qua licet regulariter nulla sit major probatio in om-
nibus judiciis, nihilominùs, quia ista confessio principali-
ter non tendit, contra confitentes, sed contra matrimo-
nium, cujus dissolutionem petunt, meritò Ecclesia illam
pro sufficienti probatione non admittit, requirendo propin-
quorum juramentum, & præsumendo, quod isti in conju-
gum possibilem fraudem non concurrant; Non sic autem,
quando alter conjux negat impedimentum, imò tunc ad evi-
tandum peccatum est prorsus omittendum; Non enim sinè
judicii temerarii nota possent propinqui, incerti de occulta
impotentia coeundi, & dubia magis effecta propter alteriùs
conjugis negationem, cum juramento asserere, quod cre-
dant, alterum ex Conjugibus vera dicere, quin etiam in ne-
cessariam consequentiam, alterum conjugem, contrarium
asserentem, falsu affirmare; Ad quod evitandum inductum 99
est, nè hoc casu propinquorum juramentum requiratur, ut
ad propositum observat *Panimoll. decis. 51. num. 2. & Perez
de Matrim disp. 37. sect. 11. num. 6. in fine*, ubi probat, hu-
jusmodi juramentum, in bis terminis non requiri, neque
Jure positivo, neque naturali *Sanchez de Matr. libr. 7. disp.
108. num. 15. & disp. 109. num. 13. & Rot. d. decis. 1416. num.
5. cor. Coccino.*

Juramentum viri super illius impotentia legi potest in Sum-
mar. adminiculaturque ex tot aliis probationibus adductis in
eodem Summar. Non est autem necesse ad matrimonii disso- 100
lutionem, ut legitimis concurrentibus probationibus, ve-
risimili, & probabili evidentia eandem impotentiam infe-
rentibus, vir in eodem juramento perseveret, imò, ipso
etiam reclamante, & contrarium asserente devenire solent
suprema Tribunalia ad dissolutionem ad evitandam scanda-
lorum, & peccatorum proximam occasionem, ut practica-
vit *Sac. Rot. in d. Romana Dissolutionis Matrimonii cor. Pau-
lutio, & Ursino.*

Minùs obstat, quod impotentia viri dici non possit perpe-
tua, ex quo visibile non habet vitium in partibus generatio-
ni destinatis; Hoc enim est solemne æquivocum inferio- 101
ris notæ Professorum, exadverso expiscatorum, ad quod
probandum, omissis innumeris authoritatibus, quæ possunt
adduci, *præter allegatos §. 1.* habemus individualem casum
per *Sacr. Rot.* non semel decisum *in sæpius citata Romana
Dissolutionis Matrimonii*, in cujus terminis nullum aderat
sensibile, vel visibile vitium in viro, ut constat ex Summa-
rio exhibito tunc in Sacr. Rota. Et tamen attento, quod
perpetua impotentia deducebatur ex signis, verisimiliter
evidentibus, & fundabatur in Relatione Peritorum, de- 102
ponentium de eorum credulitate, juxtà regulas artis, nullo
alio expectato triennio, ad evitandam scandalorum, & pec-
catorum occasionem, ad matrimonii dissolutionem deven-
tum fuit.

Legalis præsumptio potentiæ viri cedit veritati, ab ipso
juramento confirmatæ, à testibus comprobatæ, & ab ex-
perientia, rerum magistra, intra evidentiæ fines positæ.
Distinctio autem ejusdem potentiæ habitu, & actu, per ejus-
dem Defensores allegata, ad concilliandas contrarias juratas 103
attestationes viri, est de illarum genere distinctionum, quæ
traduntur in scholis pro ingeniorum exercitatione, quæque
sub aliis terminis dici solet potentia possibilitatis, & potentia
futuritionis. In nostra autem hypothesi, Scotisticis istis sub-
tilitatibus omissis, illa potentia desideratur, quæ devenire
possit ad actum, & in nulla habetur consideratione potentia
possibilitatis, quæ de suo formali conceptu concludit non fu-
turitionem ejusdem actus.

Quo magis exagerantur dissentiones, & jurgia inter vi-
rum,

104 rum, & mulierem, eo magis inutilis apparet, prorsusque
frustranea longior dilatio cohabitationis; In his enim casibus
inter conjuges cohabitantes *la corrispondenza d'affetto non
solo è sommamente profittevole, anzi necessaria, per l'adem-
pimento totale dell'atto conjugale*, ut experientia docet, &
observat insignis Physicus, in attestatione, data in Summa-
rio viri. An autem ex parte mulieris, potius quam viri dis-
105 sentiones hujusmodi ortum, & progressum habuerint, osten-
dit nostrum Summarium, comprobatque etiam illud viri,
ubi legitur attestatio, quod *in età di dodici anni si separò dal
Padre per alcune differenze, e litigi, di modo che non si trat-
torno più insieme.*

106 Verùm quidem est, quod omnes Canonistæ uno ore Ju-
dices hortantur, ut exactissimas adhibeant diligentias, an-
tequam ad matrimoniorum dissolutiones deveniant, sed æquè
verum est, quod istæ in casu nostro non deficiunt, quodque
omnes sacri Canones majori cum energia, non hortantur
solùm, sed positivè vetant scandalorum, & peccatorum
proximam occasionem.

107 Novam speciem frigiditatis, ortum habentem à principio
calido, nunquam cecidisse in mentem *Hipocratis in Apho-
rism.* 16 ostendunt verba ejusdem, à Defensoribus viri addu-
cta; Mirum verò est, quod insignes Medici, contra exage-
ratam potentiam viri deponentes, de dicta specie frigiditatis
mentionem non faciant; Quomodocumque autem sit, certum
est, quod *ex Galen. de Sanitat. tuend. lib.6. cap.3. class.2.* nul-
lus Medicus negare potest in frigidis senectutem incipere ab
108 ann.40. Quomodo igitur vir in hac senectute à tribus annis
existens; & postquam in juventute nullum beneficium ab
arte, & medicamentis recipere potuit, tanta facilitate mo-
do se jactat, potentiam habere posse, alii judicent.

109 Contra judicialem peritiam, a quatuor ex primariis Pro-
fessoribus exaratam, inculcatur defectus citationis viri in
illius productione, sed hoc pariter est aliud æquivocum, or-
tum habens à multiplicitate, & mutatione Defensorum ejus-
dem viri; Peritia enim non fuit à Nobis, sed ab ipsomet
procurata, & propterea nescimus videre quando, & quo-
modo debebat idem vir citari ex parte mulieris.

Allegatur autem, nimiumque exageratur judicialis Peri-
tiæ error, sed tantùm abest, ut hujus erroris minima detur
probatio, quin summoperè coadjuvetur, & fulciatur ab
ejusdem viri approbatione, & acceptatione, nec non à po-
steriori judicio aliorum insignium Professorum; Reclama-
tio verò ab eadem peritia, ultimo loco, ad consilium novis-
110 simi Defensoris viri, in actis emissa, nullius est momenti,
ut firmavit *Rot. in decis.* 226. *num* 11. & 12. *cor. Emer. jun.*
Aliud enim est, quod sententia, super matrimonii validita-
te in judicatum non transeat quoad Judices, juxta authorita-
tes exadversò allegatas; Aliud verò, quod licitum sit Par-
111 tibus contra propriam confessionem, & approbationem de-
venire, quod non est permissum, ut distinguendo observat
in punctualibus terminis *Rot. in decis.* 381. *numer.8. & seqq.
cor. Pamphil.*

112 Ea, quæ lato calamo differuntur contra attestationem,
datam in nostro Summario, corruunt ex sola consideratio-
ne, quod non est novum, nec inauditum in Urbe, ut Col-
legiales, vel Alumni de Parentum, vel Consanguineorum
consensu statutis diebus exeant, pro brevi tempore à Colle-
giis, causa curandæ alicujus infirmitatis; Et tamen in hoc
etiam proceditur exadversò cum alio æquivoco, confunden-
do unum fratrem ejusdem testis cum alio; Testis enim lo-
quitur de medicamentis, ordinatis à Medico NN. suo fra-
113 tri, eo ipso tempore, quo vir utebatur opera ejusdem Medici,
contrariæ verò mendicatæ fides loquuntur de altero fratre
ejusdem testis.

114 An vir concordiæ tractatum dissolverit ex fine supernatu-
rali, & nè universalis Ecclesia læderetur, ut exadversò præ-
tenditur, vel potiùs ex aliis mundanis, & terrenis conside-
rationib. recognosci potest ex nostro Summ. ubi quod id fece-
rat, *perche haverebbe havuto à pagare la dote, da lui promessa*,
cum quo concordant testes, exadversò exhibiti in Summa-
rio, & ipsemet vir in novissima declaratione, in actis emis-
sa, & data in nostro Summario, in qua se declaravit, velle
115 habere pro formiter examinatis nostros testes quoad matri-
monii dissolutionem, non autem quoad dotis restitutionem:
Quod est prorsus impracticabile, nimiumque absonum in
Jure: Actus enim humani, quoad approbationem sunt in-
dividui, nec possunt in parte approbari, & in parte repro-
bari *Leg. Pomponius scribit* 10. *ff. de Negot. gest.* ibi *Gloss.
verb. Semel probatam Bald cons.*10. *lib.*1., *Rot. dec.*13. *num* 7.
*cor. Mantic. & dec.*138. *num.*3. *par.*18. *rec. & in Romana Cam-
biorum* 27. *Junii* 1695. §. *Nec plus urget cor. Pio.* Absque
ulla difficultate, ex quo vir eosdem testes aprobavit ad effe- 116
ctum excellentiorem, & maximi momenti qualis est, ma-
trimonii subsistentia, vel dissolutio egregiè *Rot. in decis.*969.
*num.*8. & 9. *cor. Emerix jun* ibi: *Exquisitiores probationes
requiruntur ad effectum susceptionis Sacrorum Ordinum, quàm
ad effectum successionis bonorum, cùm Sacerdotium sit dignius
successione, ac spiritualia temporalibus præferantur.*

Agnoscentes Defensores viri vim publicæ famæ ejusdem 117
impotentiæ, supponunt illam ortum habere potuisse à recla-
mationibus mulieris post litem motam; Responsio autem
tollitur ex sola lectura nostri Summarii, ex quo apparet,
multò ante contractum matrimonii divulgatam fuisse, cum
hoc solo discrimine, quòd ex ejusdem mulieris maximo in-
fortunio ad illius, & illorum Parentum aures, ante matri-
monii contractum nullatenùs devenerat.

Exagerata inverisimilitudo, quod Veronica, & Angela
recordari non potuerint de facto à decem, & ultra annis se-
quuto, cedere debet veritati per ea, quæ observat *Rot. in* 118
*decis.*112. *num.*3. *coram Priolo.* Cæterùm cùm agatur de fa-
cto notabilissimo, nimiòque raro, quod scilicet ad Vene-
rem impotens accedat ad mulieres, solitas rem habere cum
potentibus hominibus, istius facti oblivio, nedum per de-
cennium non præsumitur, sed nunquam datur ejusdem sin-
gularis facti è memoria deletio, ut probant adducti per *Rot.
in decis.*269. *num* 20. *par* 16. *rec* &, longè post hæc scripta,
observavi latiùs in meo *Discursu de Annat. Præstat.* §.1. *nu-
mer.*141. & *seqq.*

Verissima est regula, quod fama impotentiæ, unita con-
jugum confessioni, apta non est ad dissolvendum matrimo- 119
nium, juxta authoritates, exadversò allegatas, sed æquè
vera est limitatio, ut regula non procedat, quando, prout
in casu nostro verificatur, concurrentibus aliis probationi-
bus impotentiæ, unus ex conjugibus stat pro matrimonio,
alter verò illud impugnat, ut probant *Sanchez de Matrim.
lib.*2. *quæst.*45. *num.*33. & 34. & *de Angel. de Confess. tom.*1.
*lib.*2. *quæst.*6. *num.*27 & 31 & egregiè admittit *Panimoll. in
exadversò allegata dec.*19. *annot.*3. *num.*53 & 58.

Ad mulieris inspectionem deveniri solet in casu quo vir as-
serat, illam cognovisse, negante uxore, ut, innumeris
concordantibus cumulatis, benè probat *Pont. de Matr. lib.*7. 120
*cap.*63. *num.*5. *in fine.* Cùm autem inter quamplures insub-
sistentes, & sibi invicem adversantes juratas assertiones vi-
ri, quæ recognosci possunt in ejus Summario, nullum ha-
beatur verbum de nostri matrimonii consumatione, sed po-
tiùs de contrario, ut concludenter probatur in nostro Summ.
nescimus ad quem finem, & effectum illa petatur, quando
etiam in casibus, quo vir asserat uxorem cognovisse, ad il-
lam non esse de facili deveniendum probant *Divus August.
lib.*1. *de Civitat. Dei cap* 18. *Divus Ambros. lib.*6. *epist.*1. *ad
Siagrium Episcopum Veronensem. Divus Basil. de vera Vir-* 121
ginit. pag 531. *Divus Cyprian. de Habitu Virginum in princ.
Clem. Alexandr. lib.*2. *Pedag. cap.*6. & *lib.*3. *cap.*5. *Nicephor.
lib* 8. *cap.*4. & *lib.*10. *cap.*9. *in princip.* quos refert & sequitur
*Pont. de Matrim. libr.*7. *cap* 63. *per tot.* & in longè duriori-
bus terminis honestæ puellæ, accusatæ de stupro, non sit
recognoscenda si illud neget, docent *Galganett. de Tutel.
& Cur. lib.*1. *tit.*7. *num.*42. *fol.*29. & *de Angel. de Confession.
tom.*2. *quæst* 47 *num.*11 Corporis enim inspectio uti turpis,
& indecora, semper quod fieri potest evitanda est. *Rota in* 122
Mediolanen. Impotentiæ ad coeundum 16. *Martii* 1588., §.
Non obstat. cor. Gypsio.

In eadem Causa.

MAndavit in hac exemplari causa Sacra Congregatio die
27. Julii 1697. ut eligerentur novi Periti ex officio, pro
instructione animi, qui referre deberent cum interventu
priorum 4. Peritorum; In cujus rescripti exequutionem etiam 123
de Partium consensu ab Eminentissimo Præfecto deputati
fuerunt D. Joannes Prothomedicus, & D. Antonius Medi-
cus, nec non DD. Jo: Baptista, & Marius Chirurgi, qui
die 19. Aug proximè præteriti 1697. prævia judiciali intima-
tione, coadunati una cum antiquis quatuor Peritis in domo
viri, dictante uti antiquiore, D. Antonio concorditèr pu-
blico Notario, ibidem ad hunc effectum existenti, demau- 124
darunt descriptionem omnium vitiorum, & defectuum pu-
dendarum partium ejusdem viri.

Congregatis deindè in domo ejusdem D. Prothomedici,
pro efformando judicio circa ea, quæ viderant, observave-
rant, & Notario describi fecerant, primi quatuor in omni-
bus concordes, eorum novam Peritiam in actis exhibuerunt
Ex reliquis autem quatuor, tres exhibuerunt pariter in actis 125
eorum

eorum peritiam, D. autem Antonius nescitur qua ratione,
quovè spiritu ductus, separatam voluit in actis exhibere Pe-
ritiam, & exeundo postea personam Periti, atque induendo
illam acerrimi Defensoris ejusdem viri, duas nimis insolitas,
impropriasque Appendices in eisdem actis, una cum duabus
aliis æquè insolitis Appendicibus successivè superadditis, ex
hibuit, & à se ipso medio juramento produxit, ut constat ex
illarum productionibus.

Cùm autem, tam ex deductis in nostris præteritis Scriptu-
126 ris, quàm ex dictis duabus posterioribus peritiis, & aliis in-
feriùs deducendis, undique effulgeat perpetua, & insanabi-
lis impotentia viri, iterùm enixis precibus respondendi suppli-
camus, non esse locum cohabitationi triennali, sed dissolu-
tioni matrimonii.

Suppositis enim indubitatis theoricis, suprà comprobatis,
127 quod cohabitatio triennalis non sit simpliciter, & absolutè
necessaria ad dissolutionem matrimonii ob impotentiam, sed
solùm in casu, quo impotentia aliundè probari non possit;
Constat de d. perpetua, & insanabili impotentia ex tri-
bus peritiis, ex prima scilicet DD. Pauli, & Jacobi Me-
dicorum, & DD. Hyppoliti, & Joannis Chirurgorum.
Ex 2. Peritia eorundem, facta post lapsum unius anni, &
post novam recognitionem, & diligentiorem inspectionem
corporis viri. Ex 3. peritia DD. Peritorum, ultimo loco de
putatorum, ex concordi voto primorum Professorum insignis
128 Collegii Patavini, asserentium, virum *magis impotentem
ad Venerem, & ad debitam matrimonii persolvendum, quàm
Spadones, Eunuchos, & Eviratos &c. nec ulla minima licet
ex rationis, & experientiæ prius deducta spes viget humana
ope demendæ, ablegandæque coenadi impotentiæ absolutissi-
mæ, in eadem confirmatissimæ, & inemendabilis omninò, ha-
bitualisque, ac relati connatæ, innatæve*; Et demum ex ni
mis eleganti, & æquè fundato Voto, ad solam veritatem
eruendam composito ab insigni physico, celeberrimoque no-
stræ ætatis Medico, D. Joanne Maria, non sine magna com-
mendatione approbato in omnibus sui partibus à D. Luca San-
ctissimi D.N. Medico Secreto, & primario in Urbe medi-
129 cinæ Professore, à DD. Petro Paulo, Florido, Francisco
Antonio, Luca, Hieronymo, & Ridolpho, qui omnes
una cùm tribus ex nostris Peritis, (unico dumtaxat excepto
olim Discipulo D. Antonii) constituunt totum Medicorum
Urbis Collegium, & ulterius à magno numero aliorum Ex-
cellentiorum Urbis Professorum, quorum nomina videri pos
sunt in Summario; Ità ut ex his omnibus peritiis, & attesta-
tionibus nullum amplius remanere videatur dubium perpetuæ
insanabilisque impotentiæ viri, circa quam standum esse Me-
130 dicorum judicio observant innumeræ authoritates, suprà alle-
gatæ, quibus addi possunt *Tancred. de Matrim. lib. 3. disp. 109
vers. Deinde pag mihi 123. & Marchant. in Tribunal. Sacram.
to. 3. tr. 1. tit. 2. de Contr. matrim. q. 1 vers Petes a. fol. 356. & Rot.
cor. Coccin. dec. 702 n. 1 & in d. Romana Dissolutionis Matrimo-
nii cor. Paulutio, & Ursin* in qua, adductis innumeris authorita-
tibus, egregiè firmatur, non esse necessarium, ut Periti deponant
cum certitudine indubitata, sed sat esse loqui secundum pro-
babilitatem, & rationabilitatem, artisque peritiam.

Solidè autem fundatur hujusmodi Medicorum judicium in
131 consideratione quamplurium realium vitiorum pudendarum
partium viri, in penis nimium flaccidi ... , & albedine,
in corporum fistulosorum præternaturali angustia versus pu-
bem, in illorum parvitate excessiva, & improportionata
duritie, & coarctatione, habito respectu ad glandem, in ve-
nis varicosis, & crasso, stagnantique sanguine repletis, in
pinguedine excessiva & magna hernia probè umbilicum, &
aliàs latius descriptis in d. Summario, & egregiè rationibus,
132 & authoritatibus comprobatis in dictis peritiis, & celebri
Voto famosissimi Physici, & aliis Scripturis, ut præter au-
thoritates, ibidem adductas, probant *Guido Guliat tract. 1.
de Decarat. & Fragos in Chirurg. uni ers. tract. 2. de Declarat.
tit. Como declara al Cirujano*, quos refert, & sequitur *San-
chez de Matrim. lib. 7. disp. 94. nu. 5.* ubi de signis perpetuæ im
potentiæ, deductis ex eo, quod vir penem habeat malè com-
133 positum, corrugatum, & à colore debito degenerantem *Di-
castill. pariter de Matrimon. tract. 10. disp. 7 dubio. 47 num 487.*
ubi de impotentia, fundata in crassitie, & pinguedine viri,
atque sunt punctualissimæ authoritates Theologorum, Ca-
nonistarum, & Juristarum, ad hunc præcisum effectum al-
legatæ *in Romana Dissolutionis Matrimonii 28. Ianuarii 1686.
cor. Ursino*, ubi in specie de impotentia perpetua, comproba-
ta ex floccescentia, & flacciditate penis, & ex eo, quòd in
radice esset paulò gracilior, *ut in §. Illi quippe, vers Genita-
le membrum ejusdem esse in radice paulò gracilius, & §. Rur-
sus quando est flaccidum.*

Alia æquè valida, & convincentissima ejusdem impoten-
tiæ probatio deducitur ex univocis, seriis, juratis, replica- 134
tis, omnique detorsione incapacibus confessionibus viri, etiam
ante contractum matrimonium, & tempore non suspecto
emissis; Quibus propriis confessionibus non potest melior da-
ri probatio, juxta punctuales authoritates suprà allegatas,
quibus addimus *Spad. cons. 146 n. 5 vo. 2. ubi*, quod Judex po-
test credere confessioni illius conjugis, qui stat pro matrimo-
nio, & *Rot. dec. 320 n. 4 cor. Dunoz. jun.* Obscuram enim esse
impotentiæ probationem, & uni ei, qui se ad Venerem im- 135
potentem facit, credendum esse, ex Medicis etiam observat
Joannes Baptista Silvatic de his, qui morbum simulant c. 7 pag. 61.

Præcipuè quia eædem univocæ confessiones reale, & physi-
cum habent fundamentum in vitiosis & defectuosis parti- 136
bus pudendis viri consistentes, concordantque cum tot aliis
adminiculis & probationibus, de quibus in nostris Scriptu-
ris, sæpèque seriò replicata in actu nimis proportionato, re-
cognitionis suæ impotentiæ, ut testantur quatuor fide dignis-
simi, omnique exceptione majores testes, contestes de loco,
tempore & verbis, ibi: *Il quale ore proprio ce la confessò à
tutti quattro noi infrascritti, come attestiamo sù la nostra co-
scienza, e mediante il nostro giuramento*; Qui proindè con-
cludentissimam faciunt probationem impotentiæ, à viro
confessatæ, ex cumulatis per *Rot. in Romana Cambiorum 3.
Martii 1692. §. Cæterùm coram Emanuel.*

Ità ut his stantibus eò magis perfectam, & concludentem
faciunt impotentiæ probationem, ut, cumulatis concordan-
tibus, in individuo casus nostri, observat *Spad. cons.* 146. 137
*num. 5. vers. Maxime, cùm illa confessio esset multum admi-
niculata lib. 2* & firmavit *Rot. in d. Romana Dissolutionis Ma-
trimonii 25. Junii 1685 § Impotentia cor. Paulutio & 28. Ja-
nuarii 1686 § Et nihilominus cor. Ursino*, & egregiè pariter
*in Bononien. Nullitatis Matrimonii 15 Junii 1676. §. Et licèt
cor. Card Vicecomite*, ibi: *Et ipsamet fatetur in sua jurata
declaratione &c cujus quidem declarationi quamvis pro disso-
lutione matrimonii regulariter non sit habenda ratio, tanquam
alterius ex contrahentibus, per Text. in c. Super eo, de eo, qui
cognovit Consang. Uxor. suæ, Nihilominus, cum aliundè appa-
reat ex rationabilibus, & fide dignis probationibus, hujusmo-
di confessio non repellitur*, *ut limitando subdit idem Textus*, &
*late Jo: Jacob de Canib cons. 19. n. 5 & 6. inter cons. divers. lib.
1 & ita utraque &c.*

Nec offuscatur hujusmodi limpidissima probatio ex poste-
riori declaratione viri, ibi: *Tanto per il passato, quanto per* 138
*il presente mi sono stimato potente, & abile &c & to mai mi so-
no stimato impotente*; Omissa enim nube illa testium, duo-
rum in nostro præterito Summ. & ad hominem eundem vi-
rum in hac assertione de mendacio convincentium, qui super- 139
lativè contra ipsum probant, attenta declaratione, qua vo
luit illos habere pro formiter examinatis, ut in puncto *Rot.
cor. Cerro dec 822 num 8 vers Quo verò.*

Prorsùs insubsistens detegitur dicta posterior, & affectata
assertio ex ipsomet proprio Summ Viri, ibi: *Io infrascritto
Chirurgo, curante il Sig. Alessandro dell'indisposizione di non
avere una perfetta erezzione &c. Et nu 23. ibi: Essendo venu-
to da me il Sig. Alessandro per consultarsi meco, se lui era abile
&c sul dubio di non avere una vigorosa erezzione &c Et n. 24.
ibi: Io infrascritto &c cominciai à curare il Sig Alessandro so-
pra la sua detta impotenza, qual cura non terminai, perche
esso volse tralasciarla &c Et n. num. 25. ibi: Fo fede io sottoscrit-* 140
*to &c. fui convocato in un Consulto &c nel quale intervennero
li Signori Pietro Paolo Paolo Medici fisici, ed Ippolito Ci-
rurgo per essaminare, se l'impotenza nell' uso conjugale del
sudetto Sig Alessandro fosse curabile &c. Io Luca, Io Pietro
Paolo*;

Necnon ex nostro præterito Summ ibi. *M' incontrai con il
Sig. Alessandro mio conoscente, fui dal medemo richiesto di
qualche ajuto efficace, per procurarsi l' erezzione, asserendo-* 141
mi non poter usare il coito &c. Et ex nostro præsenti Summ. *n.
37 §. 13. ibi: Ma anche perche il medemo Sig. Alessandro più volte
mi ha communicata la sua impotenza al matrimonio, con dir-
mi, che non poteva questo consumare per mancanza d' erezzio-
ne &c. desiderando, che io gli dassi qualche rimedio, al quale
effetto venne anche à trovarmi in mia casa &c.* Et ex eodem
nostro præsenti Summ *num 9* ibi: *Ebbi occasione di conosce-
re il Sig. Alessandro, mi confidò una sua indisposizione, con dir-
mi, che non aveva l'erezzione &c. da che aveva l'uso di ragio-
ne, e che per tal male s'era fatta curare da più, e diversi Me-
dici, e presi varj e più medicamenti, tanto per bocca, che
per unzioni esterne, e daciò non ne aveva mai potuto ritrarne
giovamento alcuno &c.*

Si igitur vir toto suæ vitæ tempore, nil aliud studuit, fe-

est, & practicavit, quàm potiones sumere, medicamenta
142 adhibere, unctiones unguentorum, undiquè insupportabili
fœtore scatentium, practicare, quotidiè consulere Barbiton-
sores, Aromatarios, Chirurgos, Chimicos, Empiricos,
Spargiricos, & Medicos, & quidem etiam insignes, pri-
meq; classis, inter quos principalem locum obtinuit D. Lu-
cas, eosque enixè rogavit, obsecravitque pro medicamentis,
aptis ad curandam ejus impotentiam, quorum aliqua ipso-
met teste, non sine vitæ discrimine usurpavit; A multis au-
143 tem ex dd. Excellentissimis Professoribus, vel cum *Hostiens. in cap. 1. sub num. 5.* ei dictum fuit, *nec per Medicum potes ju-
vari*, vel cum *Propertio lib. 2. eleg. 2.* responsum ei fuit: *Crede
mihi non ulla tuæ medicinæ figura est*; vel cum doctissimo Re-
dio, relato à Magnete in *Bibliot. Medic. pract. tit. impot. Viril.
fol.* toto *col. 2. Ex consilia mea abstineas ab omni genere medi-
144 camentorum, etenim dum in iis persistes, poteris in vitæ pe-
riculum incurrere*; Qua nam veri apparentia cum juramento
asserere non dubitavit: *Io mai mi sano stimato impotente*?
Quidquid autem, sibi manifestè contradicendo, inconside-
ratissimè, nec sine perjurii nota, affirmaverit, hoc unum
est indubitatum, innegabileque, quòd qui medicamenta pro
curanda impotentia quæsivit, non sine impensis adhibuit, &
nullum fructum reportavit impotens reputandus est; & pro-
pterea confessio his circumstantiis roborata omne aliud pro-
bationis genus superat, ex supra allegatis.

Imò ex hoc medicamentorum, & pharmacorum usu aliud
æquè solidum argumentum, & concludentissima probatio
145 impotentiæ deducitur, qui enim potens ad rem veneream se
existimat, vel in rei veritate est, medicamenta pro illa pro-
movenda non quærit, ut punctualiter observat *Guido Giulinc.
tract. 6. de Decorat. fragos. in Chirurg. univ. tract. 2. de Delat. tit.
Como declara el Cirujano, Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 94.
num. 5. vers. Ab effectu autem, Baron. de Corpor. tit. de Viril.
lib. num. 83. vers. Atque etiam*, & firmovit *Rot. in dec. 6. apud
Zacch. quæst. med. leg.*

Nec deest alia demonstratio ejusdem impotentię, ex com-
muni voce, & publica fama desumpta, ortum habente lon-
146 gè ante matrimonii contractum, & antequam de illius disso-
lutione ageretur, sitque uti vigens de tempore non suspecto,
concludentissimè probat, ut generaliter *Rot. dec. 11. n. 12. cor.
R. P. D. Ansaldo*, & in nostris præcisis terminis notant *Baron.
de Corpor. tit. 17. de Viril. lib. n. 69. & 70. & Mancin. de Confess. c.
3. sub n. 35. vers. Quæra.*

Omnem verò aliam probationem superat illa ab experien-
147 tia 11. mensium cum uxore desumpta tempore, quo ambo
consumationi matrimonii omnem operam dederunt, ipso-
met viro id clarè fatente in *posit.* 8. ibi: *che dd. Signori Sposi
facevano tutte le diligenze per consumare il matrimonio &c.*
Et ab experimentis illicitarum copularum, inani semper co-
natu, per multos annos tentatis, replicatisque ab eodem vi-
ro cum diversis, famosisque mulieribus, etiam corruptis,
tempore, quo erat in ætate magis florida: Et addimus aliam
148 comprobationem eorundem experimentorum ejus propriæ
confessioni innixam, ibi: *In oltre parimente disse aver anco
cercato d'aver commercio carnale con varie giovani, belle, e
di suo genio, e con le medeme anco dormitoci con tutto il suo
commodo, ne tampoco aver potuto consumare l'atto venereo,
benche dalle stesse gli fossero stati fatti tutti li mezzi immagina-
bili per tal'effetto &c.* quā circumstantiam in individuo consi-
derat *Card. de Luc. de Matrim. discur. 9. num. 12.* ibi: *Quia
nulla fama erat, quòd cum aliis mulieribus, etiam corruptis,
149 magisq; facilibus, ut præsertim sunt meretrices, rem habue-
rit potissimè, quia ex ejusdem viri moribus, ac vivendi licen-
tia, id referri non poterat ad causam, ob quam mulierum co-
gnitionem non habuerunt S. Casimiras, & similes*; Ageba-
turque in d. casu de viro, *qui constitutus erat in florida ætate
atq; 24. annorum, quandò majores libidinis ardores habentur,
coeundi potentia viget*, juxta præcisa verba ejusdem Author.

Quantò igitur magis habebunt locum respectu viri, qui re-
150 peritur constitutus in ætate duplo majore, quando libidinis
ardores etiam in potentissimis languescunt, & in qua, per-
volutis quampluribus Authoribus per diligentissimum Medi-
cum Jo: Mariam, neminem reperire potuit, qui post 40. an-
nos medicamenta pro curanda impotentia quæsiverit, ut te-
statur in ejus doctissimo Voto.

Considerando præcipuè hæc omnia simul unita, prout fa-
151 ciendum esse in punctualibus terminis observat *Rot. in Colo-
nien. Illegitimitatis 13. Januarii 1653. §. Qui sanè coram Ve-
rospio, & in Romun. Matrimonii 19. Januarii 1684. §. Can-
ctæ hæ coram Ursino, & in d. Romun. Dissolutionis matrimonii
25. Junii 1685. §. Impotentia in fine cor. Paulutio*; Et cum
animadversione ad floridam ætatem viri de tempore præte-
rito, & ad debiliorem de præsenti; Quanam enim veri-
militudine, in ætate annorum 42. sperare potest vir id, quod 152
natura, tot pharmacis adjuta Juveni denegavit? In his enim
casibus, qui non est hodiè, cras minus aptus erit, atque inha-
bilitas, quæ inest de tempore præterito, inhærere dicitur de
præsenti, magisq; augetur in futurum, & in ætate invalidio-
ri, in qua coeundi, & generandi potentia paulatim languet,
& notabiliter decrescit, ut eruditè observat *Eneas Silvius
Epist.* 63. ubi, quòd, qui ad ætatem 40. annorum pervenit,
ad vesperum pergit, nihilq; est, quod ei cum fœminis con-
veniat, & egregiè *Annæus Robert. rer. judic. lib. 4. cap. 10.
vers. Absurd. est Narbon. de ætat. anno 50. quæst. 5. per
tot. Pont. de Matrim. lib. 7. cap. 66. sub num. 1.* & in individua-
libus terminis nostri casus firmavit *Rota in d. Romana Disso-
lutionis matrimonii 08. Januarii 1686. §. Neque hujusmodi
cor. Ursino.*

Posito igitur ex his; quòd de viri impotentia si non per as-
pectum, & manifestam evidentiam, saltem per media veri- 153
similia, probabilia, & moraliter certa, constet, locus est
dissolutioni, nullo canonico experimento assignato, juxta
communem & receptissimam Theologorum, & Canonista-
rum opinionem, in praxi ab omnibus Tribunalibus ample-
xam, ut recognosci potest ex supra allegatis, quibus addi-
mus *Marchant in Tribun. sacr. tract. 1. tit. 4. quæst. 1. vers.
Petes a. in fine fol.* 356. ibi: *Aliàs ubi aliunde apparet per visi-
tationem, vel aliam experientiam, triennium expectandum
non est, & Rot. dec. 693. num. 2 post med. par. 1. rec. & cor. Cocciu.
dec. 702. num. 6.* & practicavit *Sacr. Rot* in casu deciso infæpius
citata *Romana dissolution. matrimonii 25. Junii 1685. cor. Pau-
lutio, & 28. Januarii 1686. cor. Ursino*, in cujus circumstan- 154
tiis signa verisimilia, & probabilia impotentiæ erant longè
debiliora, ac sint nostra, ut testatur unus ex nostris Peritis,
qui peritiam pariter fecerat in d. casu, juxta illa verba: *Io
Paolo &c. Perito deputato, affermo, e giuro quanto di sopra,
ed aggiungo, che in questo soggetto sono nelle parti pudende più
sensibili difetti di quelli, che osservai nelli pudendi del Signor
N. N. quando dal Sagro Tribunale della Rota fui perciò deputa-
to, ed eletto Perito; Anziche in d. Sig. N. N. vi osservai qual-
che lieve, e diminuta erezzione, che nel Sig. Alessandro in tre
volte, che l'hò osservato, non l'ho mai ne meno per ombra ve-
duta, mano propria*; Et clariùs apparet ex attestatione pro
parte viri exhibita tunc temporis in Sac. Rota, ibi: *Abbia-
mo visto, che il d. membro non ha imperfezzione alcuna natu-
rale, poiche è della forma solita degl'altri membri, ne hà gros-
sezza alcuna straordinaria nella testa, ne meno sottighezza
nel fine, e come abbiamo detto tutto uguale, come gl'altri mem-
bri*; Et tamen non obstante, quòd signa, impotentiam vi-
ri indicantia, non essent adeò conspicua, ut in nostro casu,
adhuc matrimonium dissolutum fuit, & novum per mulie-
rem contractum, ut est in Urbe notorium.

Cujus communissimæ, & in praxi receptissimæ opinionis, 155
duæ solent inter alias assignari congruæ rationes; Prima,
quia in hominis moralis certitudo æquiparatur evidentiæ,
quam in nostris individualibus terminis exornant *Hurtad. de
Matr. disput. 02. diffic. 11. num. 38. Castropal. Oper. moral.
tom. 5. de Sponsal. disput. 4. punct. 13. §. 9. num. 4. Baron. de
Corpor. tit. 17. de Viril. num. 80. & Tancred. de Matrim. lib. 7.
disput. 107. sub num. 6.* Quæ moralis certitudo, non est in Ju-
se definita, qualis, & quanta esse debeat, sed talis sufficit,
quæ virum prudentem, attentis circumstantiis, & conjectu-
ris, certum moraliter reddere possit, juxta præcisa verba
Ciarlin. contr. 131. num. 20. Secunda verò quia signa, ve-
risimiliter evidentia, intellectum convincunt, atque eun-
dem effectum pariunt apud peritos Judices, quem parit aper-
ta probatio per aspectum apud imperitos, legalis, & philo-
sophicæ rationis inexpertes; Frustra igitur requireretur alia
dilatio, sive triennalis cohabitatio, quæ non evidentem,
& manifestam impotentiæ probationem, sed nil aliud affer-
re posset in fine triennii, quàm id, quòd per media, verisi- 156
militer evidentia, de præsenti jam constat ex experientia lon-
gè majori viginti, & ultra annorum, & non cum unica, &
virgine, sed cum diversis, & corruptis, magisque facilibus
mulieribus, ut observant *Abb. in cap. Laudabilem num. 2. de
Frid. & malefic.* ibique *Alex. de Nevo num. 3. & Butr. num. 10.
Hurtad. de Matrim. disp. 22. difficult. 11. num. 38. & Castropal.
Oper. moral. tr. 5. tit. de Sponsal. disp. 4. quæst. 14. §. 9. nu. 5. & Rot.
in Tullen Nullitatis Matrimonii 18. Martii 1647. §. Quia cau-
sa cor. Ghislerio.*

Quibus addi potest alia specialis in nostro casu; Quid enim
boni à cohabitatione triennali sperari posset? Forte consu-
matio matrimonii, & quà verisimilitudine? Si vir in flori- 157
da juventute, & ope omnium medicamentorum adju-
tus,

tus, copolari oon potuit cum defloratis, formosisque mu-
lieribos cum illis circumstantiis, in earum depositionibus
descriptis, quas hic exprimere non licét: Quomodo po-
terit in ætate annor. 42. cum Virgine? Si cum hac fieri non
potuit una caro, quando in priucipio attentati matrimooii,
eam vehementer amabat, & ipsa impedimenti prorsus in-
scia, bona fide studebat illi cooperari, quauam veri appa-
rentia poterit hodie hoc sperari post tot lites, contentiones,
& odia? ortum babentia ab impropriis diffamationibus vi-
ri, io omnibus Urbis Tribunalibus, & mediantibus tot
libellis, feré famosis, divulgatis, nulla habita considera-
158 tione aii familiæ, & personarum qualitatem, ut recognosci
etism potest ea ejus præterito Summario; Et hoc ea ratio-
ne, quia: *La corrispondenza d' affetto non solo è som-
mamente profittevole, anzi necessaria, per l' adempimento
totale dell'atto conjugale;* Sunt verba attestationis insignis,
primariique Urbis Physici, quæ data fuit per eateusum in
Summario Viri.

Poterit forsan juvamen aliquod sperare à medicamentis,
& unctionibus, & undé inveniri poterunt alia medicamen-
159 ta, aromata, & unguenta, quæ adhùc practicata non fue-
runt? Quæ si in ætate validiori, ipsa natura coadjuvante,
nullius efficaciæ experta fuerunt, certé idem sequetur in fu-
turum. *Difficile enim negotio pristinam robar partibus illis
conciliari potest, cùm & in juvenibus, id magnis laboris opus
esse, experientiæ fide constet,* sunt verba: *Jo: Baptistæ Sil-
vatici cent 4. cons. 3. pag. 475.*

Nec abs re fortasse esset consideratio, quod sumus in ter-
160 minis valoris unius ex septem Sacramentis circa quæ habe-
mus à S. Sede nuvissimé definitum die 2. Martii 1679. Illici-
tum esse in Sacramentis sequi opinionem probabilem de va-
lore Sacramenti, relicta tutiore; Quod autem opioio, in
quam concordant duo celebria Medicorum Collegia Roma-
num, & Patavinum (una cum adhæsione tot aliorum insi-
gniam, celeberrimorumq; Professorum, quorum feré om-
nium nomina mediantibus operibus typis datis, toti Orbi no-
ta sunt) sit tutior, magisq; probabilis in concursu unius Do-
ctoris, nec etiam credimus ex adversò impugnari.

Vel saltem ex hac tantorum virorum opinione pro perpe-
161 tua, insanabilique impotentia viri, iufertur non esse per-
mittendam cohabitationem, sub alia consideratione aperi-
tionis nimirum januæ infinitis peccatis, quæ ex tali cohabi-
tatione ortum haberent; Esset enim contra rationis bonum
permittere ut vir, & mulier per triennium in eodem lecto
morentur, quando unus ex eis moraliter certam habet scien-
tiam impotentiæ alterius, & iste postquam omnibus modis,
& viis palam fecit suam impotentiam, nimis debiliter, & so-
lùm colorate fundat suam assertam potentiam in simplici di-
cto unius Doctoris. In tantùm enim excusautur à lethali pec-
cato illi conjuges, qui in triennali cohabitatione dantes ope-
162 ram rei nuptiali, copulam consumare non possunt, in quan-
tùm bona fide conjunguntur, cum probabili, fundataque
spe talem impotentiam superandi, quæ omnia, nullomodo
locum babent respectu mulieris, moraliter plusquam certę de
impotentia viri, nec etiam respectu ejusdem viri, qui cum
scientia suæ impotentiæ, & sic cum pessima fide, matrimo-
nium contrahere tentavit, ad firmata per *Rot. in Mediolanen.
Impotentiæ ad coeundam 16. Martii 1588. §. Verùm cor. Gyptio.*

Absque ulla prorsus difficulrate locus esse nou non videtur
163 in nostris terminis triennali cohabitatioui, attenta reclama-
tione mulieris intra bimestre à die contracti matrimonii,
quod operatur, etiamsi signa, impotentiam indicantia es-
sent solum dubia, & præsumptiva, adhuc statim, nullaq;
interposita mora locus esset dissolutioni, Quanto igitur ma-
gis hoc asserendum est, attento, quod hujusmodi signa in
nostris terminis sunt innegabiliter, moraliter, probabiliter,
& verisimiliter cetra ad *Textum literalem, & nimis rotan-
dum in cap. 1. de Frigid. & malefic.* cojus verba sunt hæc: *Si
164 autem statim in ipsa novitate post mensem, aut duos ad Epis-
copum, aut ejus Missam proclamavit, dicens volo esse mater,
volo filios procreare, & ideo maritum accepi, sed vir quem
accepi frigidæ naturæ est, & non potest facere ea per quę ac-
cepi, si probari potest per rectum judicium, separari potestis,
& illa si vult nubat in Domino:* In cujus *Textus* sequelam ita
tenent communiter *Canonistæ in d. cap.* 1. & innumeri alii
165 Doctores, adducti supra, quibus addimus *Barbos. in cap. 1.
sub num. 8. de Frigid. & malefic.* ibi: *Loquitur ergo Textus in
eo casu, quando signa sunt verisimilia tantum, vultque, ut si
proclamaverit mulier, sive virgo, sive corrupta, intra duos
menses à die intentatę copulæ computandos, etiamsi vir renuat,
& alias sint sufficientes probationes ad rectum judicium, sepa-
rentur, non expectato triennio.*

Ea convinceoti ratione, assignata per *Jo: Sanc. in quæst.* 166
select. quæst. 49. num. 8. relatum à *Tancred. de Matrim. lib. 7.
post disput. 109 fol. 218. & Tamburin Oper. moral. lib. 8. de Ma-
trim. tract. 2. cap. 13. §. 4. num. 12.* quia quando mulier statim
reclamat impotentia præsumitur antecedens ad matrimo-
nium, quod proinde uti contractum cum mala fide viri, hoc
est com scientia ejus impotentiæ non dat illi possessionem, per
triennium continuandam, quæ viri mala fides in nostris ter-
minis manibus palpatur ex depositionibus tot medicorum, &
testium, datis in Summ. mulieris. Et etiam ex illo viri, ex
quo apparet, ipsum immediaté ante contractum matrimo-
nium petiisse medicamenta à D. Medico Joanne. Igitur agno-
scebat se impotentem & consequeoter, cum pessima fide ma-
trimonium contrahere tentavit.

Et quod non sine congrua animadversione prætereundum
videtur, dignentur EE.PP. reflectere, quod idem vir omni- 167
bus aliia medicis, à se ipso super ejus impotentia consultis in-
genue fassus fuit experimenta cum aliis mulieribus facta, ut
ex nostro Summario manifestissimé liquet, & tamen eidem
D. Med. Joanni, quem adivit, omnia eidem non manifesta-
vit, sed quod intolerabilius est, supposuit contrarium, ut
ex ejus præterito Summario. An autem hoc excusare aliquo
colore possit illius malam fidem iu contrabendo matrimo-
nium EE PP. judicandum relinquimus.

Alia quoque accedente validissima consideratione; quod
posita concludenti probatione perpetuæ, insanabilisq; impo-
tentiæ antecedeotis matrimonium, istud est incontrovertibi-
liter nullum in terminis *Add. ad dec. 392. n. 34. par. 4. tom. 2.* 168
rec. & Rot. dec. 320. nu. 6. cor. Dunoz jun. Posita autem nullita-
te matrimonii, oullo velamine permittenda est viri, & mu-
lieris cohabitatio, ut de se patet.

Non valentes autem viri Defensores congrue in Jure res-
pondere huic literali Textui, communiter sequuto, se re-
strinxerunt ad factum, impugnantes eandem reclamationem 169
intra duos menses, quæ tamen innegabilis est, dum matri-
monium contractum fuit die 18. Jaouarii 1695. & exitus mu-
lieris à domo viri Judicis authoritate, sequutus fuit die 14.
mensis sequentis, non obstante, quod monitorium fuerit ex-
peditum die 23. Aprilis, cùm enim à d. die 14. Martii, us-
que ad diem 23. Aprilis, mulier moram fecerit in monaste-
rio, & non cum viro, quem d. tempore, nec etiam vidit,
plusquam manifestum redditur, reclamationem ortum ha-
buisse ab ejus impotentia, in monitorio expressa, de qua ex-
perientiam nollam habere poterat tempore, quo in mona-
sterio permaosit. Quæ incontrovertibilis veritas comproba-
tur ulterius ex depositionibus nostrorum testium, à viro ap-
probatorum, deponentium de conquestionibus, & reclama-
tione intra biduum, & quatriduum respective, & a jurata
confessione ejusdemmet viri.

Nec dicatur, D. Marium concordare quidem cum DD.
Joanne, & Jo: Baptista aliis Peritis, circa impotentiam prę-
sentem, sed non quoad futuram; Testibus enim omnibus ce-
lebrioribus Urbis Medicis, subscriptis in fundatissimo Voto
D. Doctoris Jo: Mariæ, & alio celebri Professore cujus fun- 170
datum judicium, & convincens discursos legi potest in d. Sum-
mario, hujusmodi discrepantia quoad futurum tempus nullo
modo adest, & ratio est manifesta, quia d. Peritus impoten-
tiam viri incurabilem existimat: *Quando altronde si provasse,
che li rimedii, da lui praticati fino al presente tempo, fossero
stati canonicamente ordinati, e non havessero giovato:* Circa
quod adducimus in testem ipsummet virum, hæc omnia ro-
tundis literis cum juramento asserentem, ibi: *che li medicamen-
ti non avevano fatto alcun profitto, che essi medicamenti riusci-
vano nocivi, e perniciosi alla vita &c.* Adducimus ulterius at- 171
testationem D Lucę, subscribentis, & approbantis in om-
nibus suis partibus Votum D. Jo: Mariæ, in quo §. 10 dicitur:
*Mentre è stato forzato di ricorrere à tanti mezzi distinti, e re-
plicati, anzi à tal uni incompetenti ad un huomo savio, à cui
haverebbe dovuto bastare l'havere sperimentati inutili tutti li
consegli de Medici, fra quali vi è stato anche quello di Monsig.
Luca, che tiene il primo luogo &c.* Ita ut, his stantibus, nefas
prorsùs sit dubitare, vel de canonica ordinatione me-
dicamentorum, vel de horom inefficacia, ut patet ad
sensum.

Insauabilem quoque existimat idem Peritus viri impoten- 172
tiam, quando: *Dipenda da qualche vitio interno, non visi-
bile, ne osservabile:* Et circa hoc habemus pariter æqué pun-
ctualem, & præcisam, juratamque confessionem viri: *Che
l' impotenza di d. Signor Alessandro non era visibile:* Habe-
mus pariter coofessionem Chirurgi Alexandri; Habemus
demum similem coufessiunem D. Doctoris Antonii in ejus
Peritia, & quatenus aliqua alia desideretur hujus veritatis de-

monstratio, hæc ad oculum habebitur ex sola, & simplici le-
ctura fundatissimi Voti d. D. Doctoris Jo: Mariæ.

Non obstante, quod iste Peritus credat, quod vitia, quæ
reperiuntur in partibus pudendis viri: *Possino essere per se*
173 *stessi sanabili*: Hoc enim non excludit simpliciter illius im-
potentiam, sed indicat solùm, illam esse insanabilem per
accidens, non per se, juxta ea, quæ cum punctuali autho-
ritate celebris *Bran. Seidelis de Morb. incur. pag. 8.* mirabiliter
observat, & solidè probat idem celeberrimus D. in d. Voto,
& in punctualibus terminis advertit *Sinibald. in Genran. op.
lib. 3. tract. 1. cap. 10. de Ignavia Phalli fol.* 332. ubi de hac se-
cunda specie impotentiæ per accidens, ita ait: *Dum videli-
cet facultate, & reliquis coeundi instrumentis in omni parte*
174 *integris, penis neque protenditur, neque excitatur, quan-
tumvis lasciviat venus, aut si parum elevatur, statim recidit,
aut si modicum perducat, ex flocitie ad certamen ineptus est*:
Et iste pariter est casus, de quo *Rot. in d. Roman. Dissolutionis
Matrimonii cor. Paulutio, & Ursino.*

Præterea iste Peritus dicit solùm, quod vitia quæ viden-
175 tur in pudendis viri, sint secundum se, non autem in tali
determinato subjecto sanabilia; Minusque asserit, quod il-
lius impotentia sit sanabilis, & ratione convincentissima,
cùm enim, tàm ipse, quam omnes alii Periti, & Medici, (
nec etiam D. Antonio, & Chirurgo Alexandro exceptis) exi-
stiment impotentiam viri dependere etiam à multis aliis cau-
sis, & accidentibus internis, ex hoc, quod externa vitia se-
cundum se sanabilia, sint, non potest ullo modo inferri sana-
bilitas illius impotentiæ, quæ dependet etiam ab aliis causis
internis, & non visibilibus, ut de se patet.

Non est autem in aliqua consideratione habenda Relatio
176 D. Doctoris Antonii, una cum nimis affectatis Appendici-
bus; Ultra enim physicas, & medicas responsiones, & so-
lidas animadversiones insignis Professoris, ad partes datas in
Summario mulieris.

I. Legaliter dicimus, illam attendendam non esse, quia
quando deputantur plures Judices, sive Periti, non attendi-
177 tur, quid unus ex illis arbitretur, sed illorum major pars,
& habens in his casibus majorem partem dicitur habere con-
sensum totius corporis ad *Text. in leg. Nulli*, ubi *Gloss. verb.
Duæ partes, & leg. Pianè 4. ff. Quod cujusque univers. nom.
& leg. Et suam hæredem 8.* ubi *Gloss. verb. Quarta parte vers.
Item notu ff. de Pact. Abb. in cap. Cum omnes num. 13. de Con-
stit.* & omissis concordantibus, quos citat, egregiè notat *de
Angel. in Opusc. de Patron. suffrag. impresso post tract. de Im-
pensis dotal. num. 16.* ibi. *Siquidem is, qui habet majorem par-*
178 *tem corporis, interpretative habere dicitur consensum omnium,
& factum in majori parte, perinde habetur ac si ab omnibus fa-
ctum esset*: Id quod [exceptis duntaxat Poloniæ Dietis)
practicari quotidiè videmus in omnibus Universitatibus, col-
legialibus Tribunalibus, & Sacris Congregationibus; Et in
terminis scissionis opinionis Medicorum, quod duodecim ex
istis præferendi sint octo aliis, contrarium attestantibus eo
quia major pars præferenda sit minori, firmavit *Rota in
dec. 43. numer. 6. & duabus seqq. apud Zacch. quæst. medic.
legal.*

Certiùs, quia iidem Periti non fuerunt judicialiter depu-
tati, sed extrajudicialiter tantum, & pro ipsa animi instru-
179 ctione, juxta casum *dec. 336 in expositione facti p. 13. rec.* &
animadversa per *Card. de Luc. de Judic. disc. 33. nu. 29.* Quæ
animi instructio superlativè haberi potest ex dd. aliis peritiis,
& Scripturis excellentium Professorum, unanimiter affir-
mantium, virum esse impotentem, prorsusque insanabilem
Insignioribus enim, & excellentioribus Peritis fides major
adhibenda est, ut observant *Ancbar. in cap. Proposuisti num.*
180 *3. de Probat. & Costa cons. 153 num 8. & 17* & firmavit *Rot. in
dec. 49. num 17. & 18 apud Zacch. quæst. medic. legal. & in dec.
246. n. 4. & 5. cor. Celso, & in Colonien. Matrimonii 4. Julii
1640. § Quibus vers. Et ideo potius videtur attendenda inter-
pretatio facta à viris peritissimis cor. Puazholo.*

II. Quia iste Peritus in secunda appendice literis rotundis
se declaravit, noluisse attendere, & observare celibatum,
181 dissuetudinem experimenta cum tot formosis, corruptisque
mulieribus, onctiones, unguenta, & innumera alia medi-
camenta, à viro pro curanda ejus impotentia per multorum
annorum spatium inutiliter practicata, Quomodo igitur po-
tuit sine harum consideratione fundatum judicium ejusdem
impotentiæ huic supremo Tribunali aperire? Color au-
tem ille, quod ista omnia respicerent legalem materiam
prorsus insubsistens apparet ex ipsa terminorum notione, ac
explicatione, nec benè cohæret cum attestationibus aliorum
Medicorum pro eodem viro deponentium, ut videre est in
182 eius Summ. Nisi dicamus ista medicæ esse inspectionis

quando considerantur in viri favorem, desinant verò talis es-
se naturæ, quando perscrutari debeat à Perito ad veritatis di-
lucidationem, quo nihil absurdius dici, nilvè insubsistentius
valet excogitari.

Excluditurque ulterius ista excusatio à D. Luca f. m. Inn.
XII. & primario Urbis Medico, à toto ejusdem Urbis Me- 183
dicorum Collegio, & aliis insignibus Professoribus, qui ap-
probarunt Votum D. Doctoris Jo: M., & demum à celebri
Patavino Medicorum Collegio, per ea, quæ observavit *Ca-
ramuel in Theolog. Fundament. pag. 542.* ibi: *Ut multitudi-
ne saltem Doctorum illuminetur, qui non potuit firmitate, &
pondere rationum*; Omnes enim illi medici, numero vigin-
ti duo, una cum quatuor primæ classis Chirurghis, nedum
attentissimè consideraruut ea, quæ iste Peritus noluit atten-
dere, sed super iisdem considerationibus in majori parte eo-
rum fundatissimum judicium posuerunt.

III. Quia iste Medicus probè agnovit impotentiam viri po-
tius esse: *dependente da qualche altra causa intrinseca laten-* 184
te, e non verificabile, che per via d'altre prove, ut totidem
verbis fassus fuit in ejus peritia, quod ante ipsum fassus etiam
fuerat eadem viri Chirurgus, ibi: *Scorrono per lo scroto, ò
borsa del sudetto varicose vene di stagnante sangue, ed altri
interni morbosi accidenti &c.* Quare autem examinare recusa- 185
verit has intrinsecas, & latentes causas impotentiæ, quan-
dò ad hunc præcisum effectum specialiter ab hac Sac. Congre-
gatio fuerat electus, & deputatus, investigare nescimus; Si
enim nil aliud Periti facere debebant, quam statum, figu-
ram, & magnitudinem pudendarum partium viri referre,
non fuisset opus excellentes Professores in Medicina, & Chi-
rurgia quærere, & deputare, sed potius simplices Barbiton-
sores, vel alios fide dignos, & crassæ minervæ testes adhibe-
re, quod prorsùs alienum fuit ab intentione EE. PP., qui non
alia ratione præsentiam etiam, & interventum primorum Pe-
ritorum demandarunt in nova inspectione, quàm ut novi Pe-
riti sufficienter ab iisdem edocti de statu illarum partium, per
annum antè ab iis descriptum, deq; medicamentis, ab iisdem 186
peritis jam præscriptis, & nullo commodo usurpatis, funda-
tum darent judicium, consideratis omnibus considerandis ad
firmata per *Rot. in Neapolitana Matrimonii 5. Aprilis 1683. §.
In dictis vers. cor. Guaxardo.*

IV. Quia in Peritia nil aliud facit, quàm declarare, &
exponere ea, quæ in controversiam nunquam deducta fue- 187
runt, ibi: *Dalla sola inspettione, e contrettatione de genitali
esteriori &c. non inferisca bastantemente l'asserta impotenza del
medemo, ò preterita, ò presente, ò futura*; Circa quod con-
cordant omnes Medici, impotentiam viri solidis rationibus
comprobantes, nec unquam tale quid somniavimus asserere,
& à multo tempore cum juramento comprobaverat ipsemet
vir in *Posit.* 10. ibi: *Che l'impotenza ded. Sig. Alessandro non
era visibile, in modo tale, che dall'ispettione delle parti si pote-
va conoscere*; Et clarissimè fassus etiam fuerat unus ex viri
Defensoribus, his verbis, ibi: *Ex triplici probationis gene-
re impotentia argui valet, ex illa scilicet, quæ evidens fit, &
per virilium aspectum probetur &c. certum verò est, quòd in
casu primæ probationis, præsens, quæ agitur causa, allo mo-
do non reperitur.*

Videant igitur EE. PP. & eorum summa prudentia, & sa-
pientia judicent, quanam ratione, quove fundamento unus 188
ex Peritis, tanto apparatu electis, tantisq; incommodis in-
structus, postquam ad viri domum pervenit, consideravitq;
illius genitalia, atque non semel in congressu cum aliis Peri-
tis de illorum vitiis disseruit, mediantibus tot peritiis, seu
appendicibus, judicium suum efformare voluit super illis re-
bus, quas ipsæmet Partes contendentes, non impugnant,
& rogatus non semel ab iisdem Partibus, convictusq; solidis
rationibus ab aliis Peritis, ut in ferendo judicio consideraret
ea omnia, quæ ad veritatis dilucidationem conferre poterant, 189
id facere constantissimè recusaverit, contentus potius certa
in dubium vocare, quàm juxta onus proprii officii, dubia
certa facere, quod, non esse legitimum ingenii usum benè
observavit *Bacon. de Verulam. lib. 3. de Vanit. scient. cap. 4.* ibi:
*Ille sit ingenii usus legitimus, qui ex dubiis certa faciat, non
qui certa in dubia vocet*; Et improbat *Wendrock in notis ad
Epist. Provinc. Montalt. Epist. 14. sect. 3. vers. At in hoc fol.
284.* ibi: *Illustrari &c. debent dubia perspicuis, incerta
certis, non è contra perspicua dubiis, & certa incertis laba-
factari.*

Ex dicta autem assertione, quòd ex inspectione, &
contrectatione pudendarum partium viri cognoscere nescive- 190
rit illius impotentiam præsentem, & præteritam (de qua
testantur ipsimet Medici pro eo deponentes) validissi-
mam deducimus argumentum, quòd ratione majo-

ri,

ri, nulla sit ei præstanda fides, quoad impotentiam futuram,
ut patet ad sensum.
V. Quia in Peritia supponit viri impotentiam satis dubiam
ibi: *In giudicio assai dubia*, & tamen ex explicatione omnium
191 partium pudendarum ejusdem, nec etiam in una ex illis re-
cognovit aliquid minimum signum, indicans dubietatem
talis impotentiæ? Quomodo autem respectu unius, ejus-
demque personæ, & capitis, possunt stare simul, quòd
quis credat aliquem impotentem, vel saltem de impotentia
non leve dubium habeat, quodque ad scrupulum usque scru-
tinatis, perpensisque omnibus, ad rem medicam spectanti-
bus, nec minimum reperiatur signum, eandem dubiam im-
potentiam indicans in genitalibus. Imò omnes illius partes
in statu prorsùs naturali reperiantur, & quod magis est, ad-
sint etiam aliquæ, majorem potentiam indicantes, ut res-
pectu viri cum maxima detorsione authoritati magni Avi-
cennæ supponuntur à d. Doctore, venæ turgidæ in scroto,
ibi: *anzi &c le vene turgide conspicue nel scroto sono argomen-
to di maggior potenza*, quòd esse evidenter falsum, & insub-
192 sistens, atque à mente ejusdem authoris prorsùs alienum,
egregiè demonstrat Protomedicus, & olim in Romano Sa-
pientiæ Archigymnasio Anathomiæ Lector D. Joannes in ejus
peritia.
VI. Quia, ut benè advertitur in Voto, seu Consulto D.
Pauli M., scatent Peritia, & Appendices manifestis con-
193 tradictionibus in pluribus, signanter verò in ea parte, ubi
dicitur in descriptione, facta per Notarium, ipso dictante:
*Li corpi fistolosi, cioè nervosi, più piccioli, più duri, e coar-
tati alla proporzione del glande &c* Et in prima ejus peritia,
ibi: *Li corpi fistolosi, cioè nervosi, più duri, e coartati alla
proporzione del glande &c* & ibi: *che li medemi corpi nervosi
sono più duri &c. quid inde?* Et tamen contrarium legitur in
ultima Appendice, ibi: *Perche conforme à bastanza dissi so-
pra quelli due corpi, cioè tubi fistolosi, oltre non essere più soli-
di, e duri di quel, che li compete; secondo lo stato naturale, e
più commune &c* Eadem contradictio reperitur etiam quoad
testium descriptionem, quos in actu recognitionis descibi fe-
cit *più tosto piccioli, che grandi*. In Relatione postmodum il-
los ad mediocritatem detorquet, ibi *Devonsi intendere tali in
194 comparatione de minimi, e majuscoli, e per conseguenza me
diocri, quali veramente erano*: Et quod omni ponderatione
dignum videtur, quia hujusmodi mediocritas non erat apta
ad finem præscriptum, impotentiam confundendi, iterum
illos ad parvitatem reducit in prima Appendice, ibi: *E li
testicoli furono riconosciuti più tosto piccioli*; quod replicavit
in 2. Appendice, ibi: *Li testicoli sono videnti più tosto pic-
cioli*.
Ultra quod autem indecens reputatur, ut quod quis sua
voce dilucidè protestatus est; in eundem casum velit suo te-
stimonio infirmare, ut post *Textam in leg. Generaliter Cod.
de Non numer. pecun.* his præcisis verbis observat *Card. de
Albic. de Inconstant. in Judic. quæst. 2., num. 5* hujusmodi
195 contradictio operatur, ut eidem Perito nulla sit adhibenda
fides, ut, omissis generalibus, de quibus *Rot. in Cavallicen.
Pecuniaria 14. Jan. 1696. §. Contra cor. Ulmo*, in nostris præ-
cisis terminis notant *Alex. cons. 143 num. 2.* ubi refert exem-
plum Susannæ, *& cons. 153. num. 5 in fine, & num. 6. lib. 1.
Cephal. cons. 140 num. 39. Gigni cons. 46 num. 19 Jo: Maria
Brunel. inter cons. matrim. divers. cons. 70. num. 27. & Rot. in
Roman. matrimonii 24. Februarii 1668. §. Dao verò cor. Emi-
nentissimo Card. Carpineo*.
VII. Demum, aliis responsionibus, gratia brevitatis
omissis, quia iste Peritus, eo ipso tempore, quo derelinque-
196 re voluit Regiam viam, per quam unanimiter, firmi er-
que ambularunt omnes alii Periti, & celebriores Urbis Pro-
fessores; defecisse constat in illis rebus, & diligentiis, in qui-
bus abundassent ipsimet in Medicina Tyrones; Quis enim
ex istis accersitus ad aliquem ægrotum, dubitantem, an la-
boraret febri maligna, vel putrida, vel acuta &c. non consi-
derat attentè linguam, non perlustrat attentissimè urinam,
non tangit; & retangit pulsum, petitque à patiente, an do-
197 lore capitis laboret, & similia, non aliam ratione; nisi quia
ab omnibus istis signis, & non à solo pulsu judicium de mor-
bo dari posset; Et propius ad nostros terminos accedendo,
non reperietur forsan in Medicis Bibliothecis liber aliquis,
in quo agatur de patiente v. g. paralisim in brachio, pro cujus
curatione vocatus sit Medicus, qui nil aliud faciendo, quàm
ipsum considerare, & videre, an sit debitæ magnitudinis,
vel coloris, judicium de paralisi inconsideratè proferat, sed,
198 ut doctissimè in nostris terminis ratiocinatur D. J. M., &
cum eo omnes celebriores Urbis Medici, quilibet mediocri-
ter in Medicina, & Chirurgia versatus, imitando celebre
consilium *Jo. Baptistæ Silvatici*, imo quilibet Barbitonsor,
diligentiam aliquam adhiberet, experientiamq; faceret, an
ægrotus posset brachium in suspenso tenere, an puncturas sen-
tiret, ab eoque peteret, an unquam brachium movere tenta-
verit, an ad hunc effectum medicamenta adhibuerit, an ista
juvamen aliquod attulerint; & similia.
Cur autem in nostris terminis à Perito id practicatum non
fuit, nostrum non est perscrutari, quando recursus habitus
fuit ad meras divinationes, & prorsùs insubsistentes præsum-
ptiones in fine secundæ Appendicis, quæ divinationes de di- 199
recto repugnant juratis confessionibus viri; Ita ut non sine
fundamento conqueri possimus, quòd iste Peritus observare
recusaverit ea, quæ ex omnium Medicorum judicio, & ex
ipsamet terminorum explicatione, ad rem medicam perti-
nebant, quæque summopere ad rem, de qua agebatur, fa-
ciebant, & deindè insistere voluerit in meris divinationi-
bus, habentibus contra se evidentiam facti, & juratas con-
fessiones viri, quòd ex Medicis etiam improbat *Vincentius
Alzarius Crucius in quæsitis per epistolam centur. 3. Epistola
ad Julium Cæsarem in Galin*, ibi: *Non prudentis sit in re
tanti momenti divinatione uti*: Non esse autem præstandam 200
aliquam fidem testi, seu Perito, asserenti contrarium ejus,
quod dixit Principalis, observant adducti per *Rot. in dec. 3.
num. 24. apud Salgad. in Labyr. Credit. & dec. 423. num. 12.
& decis. 916. num. 5. cor. Cerro*; Et in punctualibus terminis
confessionis impotentiæ *Rot. in Mediolanen. Impotentiæ ad
coeundum 16. Martii 1588. §. Confessio cor. Giptio*, ibi: *Con-
fessio enim Alphonsi &c. medio juramento facta, procul dubio
&c. ipsi notet, & quibuscumq; testibus, aliter dicentibus,
præfertur &c.*
Et applicantur ea, quæ scripta reliquit *D. Gregor. homil.
37. in Evangel.* ibi: *Nunquid aliud Judex nunciat, aliud 201
Præceptum*. Vir enim juramento non semel dixit: *Che li
medicamenti, non hanno fatto effetto alcuno; che dd medi-
camenti riuscivano nocivi, e pregiudiciali alla vita di esso*: Et
iste Peritus, abutendo nomine, & violando Periti officium,
verè cum illis metaphisicis ideis, quas in secunda Appendice
improbat, divinando asseruit: *Che il Sig. Alessandro dall'
ultima cura sia forse rimasto risanato*.
Minus credimus ex adverso insistendum in resolutionibus
hujus *Sacræ Congreg. Mutinen. Matrimonii diebus 30. Julii
1672. & 17. Mart.* 1674. Repetita enim Positione ejusdem 202
causæ, illaque attentè pervoluta, apparet, quod quidam
Matthæus de Casalgrandis, bonus potius, quam impotens
vir, die 12. Februarii 1654. matrimonium fer. fer. contraxe-
rat cum quadam Clara Vezzali cum qua per plures annos pa-
cificè cohabitaverat, deinde vero eadem Clara, viro reli-
cto, liberioris vitæ gratia, ad Urbem accessit, ubi sine
viro facile est conicere, qualem vitam per spatium 16. an-
norum duxerit; Tractu autem longissimi temporis 18. sci-
licet, & ultra annorum, stimulis honoris potius, quam
conscientiæ agitatus idem Matthæus, prætendere cæpit ma-
trimonii nullitatem, quia *indotto da preghiere, e forzato da
minaccie mi convenne sposare in Modena una tal Mad. Chiara
Vezzali, ma non prestai mai il mio libero consenso, ma violen-
tato, se bene poche ore dopo il supposto matrimonio mi fu leva-
ta la sudetta dalle mani, e condotta, per quanto hò poi inteso,
fuori di Modena, e dopo à Roma, della quale io non ne hò mai
fatta alcuna istanza*; sunt verba juratæ depositionis ejusdem,
in qua habetur quidem mentio ejusdem assertæ impotentiæ,
sed potius tanquam appendicis, quàm principalis motivi
dissolutionis, ut ex lectura, cum qua confessione viri se
conformavit ejusdem Procurator coram Sacra Con-
gregationis insistendo principaliter in d. qualitate me-
tus, & violentiæ, ut ex ejus Scriptur, ibi: *Annis
retrò elapsis fuit violenter contractum matrimonium in-
ter Matthæum Casalagrandem ex una, & Claram Vezaliam
ex altera, nulla servata forma sacrorum Canonum, quod au- 203
tem supradictum matrimonium fuerit violenter contractum, con-
stat ex propria confessione supradicti Matthæi &c.* & infrà;
*Tanto magis est locus irritationi supradicti asserti matrimonii,
quia non fuit adhuc consumatum carnali copula, non solùm ob 204
deficientiam potentiæ coeundi suprad. Matthæi &c*
Cognita autem fraude, atque manibus palpando insubsi-
stentiam hujusmodi prætensionis, & nimis affectatæ deposi-
tionis, ferè per eadem verba duorum vulgarium Medico- 205
rum Carpensium, circa confictam impotentiam ejusdem
Matthæi, meritò summoque jure Sacra hæc Congregatio
dd. diebus rescripsit *Ex deductis non constare de nullitate di-
cti Matrimonii*, quæ proindè resolutiones prorsùs inallega-
biles sunt in nostro casu.
Quia (ut liquet ex pluribus Votis EE. PP. tunc temporis in

Congregatione (ſe-lentium) quidquid ſub involucro debiliſſi-
206 mæ probabilitatis de mero poſſibili divinabatur, aſſerta im-
potentia non probabatur de præterito, & ante matrimonium
concludenter, & certitudinaliter, ut eſſet neceſſarium, ſed
ſolùm de præſenti, poſt ſcilicet 18. annos à die contracti ma-
trimonii, ut legitur in atteſtationibus Medicorum, ibi: *Qua-
propter probabiliter conjicimus, quantum ars conjecturalis
polliceri poteſt, ipſum ineptum eſſe ad rem veneream exercen-
dam, ac completam copulam carnalem perficiendam &c. Car-
pi die 6. Octobris* 1671. Et in alia atteſtatione Medicorum,
ibi; *Teſtamur, illum eſſe nunc impotentem plene ad actum,
ſive copulam conjugalem. Mutinæ die* 8. *Junii* 1673. Et in
207 Relatione Reverendiſſimi Epiſcopi Mutinen., ibi. *Quia duo
ex medicis, &c. teſtantur, illum eſſe nunc impotentem pla-
ne ad actum, ſeu copulam conjugalem &c. Mutinæ 6. Maii*
1673.

Ex optima ratione, quia totum fundamentum Medico-
rum, pro impotentia affectatè deponentium, conſtitueba-
tur in pravitate teſticulorum, allegata poſt 18. annos,
208 quam ſupervenire poſſe temporis progreſſu, licèt a nativita-
te non adſit, communiter aſſerunt Medici, ut probant ad-
ducti per *Schenck lib. 3 obſervat. Medic. de Teſtic. pag.* 584. ubi
id refert ſequutum in perſonam cujuſdam Monachi: *Cujus
teſtes* (ſunt ejus verba) *licet in adoleſcentia moderatam ma-
gnitudinem a natura fuiſſent adepti, nihilominus proceſſu tem-
209 poris &c. fere penitus contrahere, &c. Zacch. quæſt. Medic.
legal. &c.*

Impotentiam autem ſubſequentem non eſſe aptam ad diſ-
ſolvendum matrimonium, præcipue poſt lapſum longiſſimi
210 temporis ſuperventam, determinant *Textus literales in Ca-
non. Si Uxorem 32. quæſt. 5. & in Can. 32. qu. 7.* late *Bonacin.
Oper. moral. to. 1. de Impedim matrimon. q. 3. punct. 13 propoſit.
3. num. 12. ante finem*, & latiſſimè *Sanchez de Matrim. lib 7.
diſp 102. per tot.*

In Romana quarti Dotalis 15. Junii 1635. quæ eſt *in* 399.
cor. Dunoz. jun repetita *in rec. dec. 54. par 7. & apud Zacch qu.
211 Medic. legal. deciſ. 71.* agitur de matrimonio incidenter, & ad
effectum lucrandi quartum dotale non autem de illius fœdere,
ſeu diſſolutione; Meritò autem dicitur ibidem *nu. 4. & ſeqq.*
quod ad dictum burſalem effectum mulier, non obſtante re-
clamatione infra bimeſtre, tenebatur præſtare patientiam vi-
ro, quia eadem mulier nullo modo probaverat ejuſdem viri
impotentiam, ut ex lectura. Imo ex lectura aliarum deci-
ſionum antecedentium, in eadem cauſa emanatarum, ap-
paret de contrario, potentia nimirum viri, quem uxor admit-
212 tere ſemper recuſavit, ut videre eſt in *dec.* 3an. *n.* 5. & 6. & *in
dec. 361 n. 1 a cor. eodem.*

Dec. verò 695. par. 1 & 392. par. 4. t. 2. rec. ſunt *in Pampilo-
nen Matrimonii cor. Coccin* cor. quo in eadem cauſa ſunt aliæ
ſex deciſiones, ex quarum lectura patet, eſſe in terminis
viri, nullam impotentiam realiter, & ſecundùm ſe haben-
tis, ſed ſolum comparative ad mulierem, quæ ſupponeba-
tur valde arcta, quod nihil prorſus commune habet cum no-
ſtris, in quibus impotentia ſe tenet ex parte ſolius viri, im-
potentis cum omnibus mulieribus, ſive corruptis, ſive vir-
213 ginibus, cum quibus copulam habere tentavit; Aliæ demum
authoritates ad noſtrum caſum, nullo modo applicantur,
ut ex lectura, ſupplicantes EE. PP. obſervare, quod nulla
ex hucuſq; allegatis deſcendit ad noſtros terminos, matrimo-
nii ſcilicet contracti cum mala fide viri, antea impotentis,
in qua circumſtantia totum cauſæ pondus reſidere videtur,
214 & in quibus terminis impoſſibile forſan erit adducere, ne-
dum reſolutionem aliquam hujus Sacræ Congregationis,
vel alterius ſupremi Tribunalis, ſed etiam aliquem Conſu-
lentem ad cauſæ opportunitatem qui aſſerat permittendum
eſſe cohabitationem viro impotenti, & matrimonium at-
tentanti cum mala fide, & morali certitudine ſuæ perpetuæ
impotentiæ.

Regulæ demum generales favorabilitatis matrimoniorum
215 habent locum in caſu, quo illa ſuum effectum ſortiri poſſunt,
benè *Gigas in ſingul. de Matrimon. ſingular. 72 per tot.* Nec
procedunt quando certum eſt, matrimonium non fuiſſe con-
ſummatum, egregie *Tancred. de Matr. lib. 7 diſp. 108. num.
6. & de Juſt. de Diſpenſat. Matrim. lib. 2. cap. 17. nu. 18.* Mi-
nuſque habent locum, quando daretur occaſio ſcandalis, &
peccatis, ut in præſenti, ut probat *Sanchez de Matr. lib. 7.
diſp. 100. num 14.* His enim concurrentibus verus matrimo-
216 nii favor eſt, illud ſtatim diſſolvere juxta communiter rece-
ptam theoricam *Abb. in cap Series num. 5. ante med. de Teſtib.*
de qua *Felin. in cap Lator ſub num. 3. Sent. & re judic.* ubi,
quòd dictum Abbatis eſt veriſſimum, quia ita favor eſt diſ-
ſolvere matrimonium, nulliter, & mala fide contractum,
ſicut conſolidare legitimè contractum, & *Rot. cor. Pamphil.
dec. 16. num. 6.* Ultra quod termini diſſolutionis in noſtra hy-
potheſi, nec etiam ſunt applicabiles, quia attenta antece-
denti perpetua, inſanabilique impotentia viri ante contra-
ctum matrimonium, iſtud fuit in radice nullum, ut in præ-
ciſis terminis advertit *Adden. ad dec. 392. num. 34. par. 4.
tom. 2. rec* & firmavit *Rot. in dec. 320. num. 6. cor. Dunoz.
iun.* & quando matrimonium nullum eſt, diſſolvi non dici- 217
tur, ut in individualibus terminis noſtri caſus obſervant
*Hoſtienſ. in cap. 1. nu 1. & Frigid. & maleſic. & Monald. conſ.
5. num. 95. tom. 2.*

Perſtringendo igitur omnia hucuſque deducta, ſupplica-
mus obſervare, quod duos habemus Textus in Jure Cano-
nico, ad rem facientes, qui inter ſe videntur diverſi,
Unum *in cap. 1. de Frigid. & maleſic.* Alium verò *in cap.
Laudabilem eod. tit.* Aut igitur in præſenti controverſia pro- 218
cedendum eſt cum diſpoſitione *d. cap. 1.* & attenta reclama-
tione mulieris intra bimeſtre, & impotentiæ ſignis, nedum
dubiis, & præſumptivis, qualia requirit Textus, ſed etiam
veriſimiliter certis, ex hucuſque probatis, & nulla ſupereſ-
ſe videtur difficultas, quin in executionem d. Textus poſſit
mulier, ſi velit, alteri in Domino nubere. Aut proceden- 219
dum eſt cum alio *Text. in cap. Laudabilem*, & attentis pro-
bationibus perpetuæ impotentiæ viri, ante matrimonium,
nec etiam eſt locus cohabitationi triennali, ad literam ejuſ-
dem Textus, ibi: *Si frigiditas, priùs probari non poſſit, co-
habitent per triennium*, ubi *Gloſs. verb. Priùs*, ait. *Quod ſi
prius probari poterit impedimentum, non expectabunt per
triennium. Innocen. num. 1. verſ. Nam ſi primo probari poſſit
ſtatim petenti dabitur licentia contrahendi, & Gonzal num. 3.*
ibi: *Si impedimentum coeundi conſtet, ſtatim matrimonium
ſeparatur, aliàs cohabitabunt conjuges per triennium*, & latè
Guttier. de Matrim. cap. 120. ſub num. 3. Pont. eod. tract. lib. 220
*7. cap. 66. num. 1. & Card. de Luca pariter de Matrim. diſc. 9.
num. 11.* & egregiè *Feuret. de Abuſ. lib. 5. cap. 4. num. 11. fol.
mihi* 127. ubi, quòd quando ex medicorum judicio conſtat
de viri impotentia non eſt permittenda cohabitatio trienna-
lis, imo nec terminanda eſt, ſi fuerit inchoata.

Aliàs enim ſequeretur intolerabile abſurdum, ut ſcilicet 221
vir, qui de ſua impotentia eſt pluſquam moraliter certus,
reniando cum peſſima fide, & non ſine maxima profanatio-
ne magni Sacramenti, innocentem mulierem ſibi matrimo-
nio jungere, poſſet per triennium cohabitationis omnem vo-
luptatem cum illa captare abſque ulla peccati nota, & for-
ſan non ſine meriti prætenſione, per ea, quæ videri poſſunt
apud *Div. Thom. in Supplem. 3. partis quæſt 41. art. 4. & quæſt.
42. art. 3. & Card. Bellarm. tom. 2. contro. lib. 2. de Matrim. c. 1.
& ſeqq. & du Hamel. in Theol. ſpecul. & pract. tom. 7. de Matri-
mon. lib. 1. diſput. 3. cap. 4. per tot.* Quod ad ſenſum unius ex
EE. PP. nedum repugnare videtur omnibus principiis, ſed 222
directè opponi ipſimet rationis bono.

In eadem Cauſa.

IN ſequelam literalis diſpoſitionis Sacroſancti Concilii
Tridentini *ſeſſ. 24. de Reform Matrim. cap. 5.* habentis lo-
cum in omnibus impedimentis dirimentibus, ut cumulatis 223
concordantibus obſervat *ibid Barboſ num. 2.* & probat *San-
chez de Matrim. lib. 2. diſp. 42 num. 7.* non adeſt apud tra-
ctantes de magno matrimonii Sacramento propoſitio magis
certa, magiſque communiter recepta, quam, conjugem,
qui mala fide matrimonium contraxit, cum ſcientia nimi-
rum, vel etiam dubio ſuæ perpetuæ impotentiæ, vel alte-
rius impedimenti dirimentis, ſtatim ſeparandum eſſe, &
nedum indignum prorſus eſſe omnium ſacrorum Canonum
favoribus, ſed carere etiam ipſamet ſpe ab illis juvandi; Nec 224
taliter contrahentem abſque peccati labe poſſe debitum pe-
tere, ut videre eſt apud innumeros, quos citant, & ſequ-
untur *Sanchez de Matrim. lib. 2. diſp. 41. num. 24. & 51. & diſp.
42 num 7. & diſp. 43. num. 3. & 8. Toler. Inſtitut. Sacerd. lib. 7.
cap. 18. num. 3* ubi, quòd in hoc omnes conveniunt, *Perez
de Matr. diſp. 53. ſect. 2. num. 1. Bonac. Oper moral. tom. 1. de Ma-
tr. quæſt. 4. punct. 4. propoſ. 3. num. 10. Barboſ. ad Concil. ſeſſ.
24. de Reform. Matrim. c 5 n. 2. Filliuc Oper. moral. tom. 1. tr. 10.
c. 9. n. 343. & Guttier de Matrim. c. 50. n. 1.*

Et viva ratio ſubnectitur in eadem diſpoſitione Concilia- 225
ri, ibi: *Non enim dignus eſt, qui Eccleſiæ benignitatem fa-
cile experiatur, cuius ſalubria præcepta temere contempſit*,
exponendo ſcilicet tam magnum Sacramentum evidenti nul-
litatis periculo; Addita alia ratione, per eoſdem Authores
communiter adducta, quia per matrimonium mala fide con-
tractum,

tractum, nullum jus in uxoris corpus acquiritur; Sicuti
enim qui incipit rem alienam cum dubio, & mala fide possi-
dere, juxta notoria, utriusque Juris principia non potest il-
la uti, vel retinere, ita etiam qui mala fide matrimonium
contraxit, illo uti non potest.

In præsenti autem, virum cum pessima fide, hoc est, cum
indubitata scientia suæ perpetuæ impotentiæ, matrimonium
226 attentasse, vel saltem juxta lecturam proprii Summarii, &
sensum ipsius Defensorum cum maxima, innegabilique du-
bietate suæ perpetuæ impotentiæ, comprobant actus illud
antecedentes, concomitantes, & subsequentes, de quibus la-
tè in nostris Scripturis.

Hoc posito, & præ oculis habendo innumeras alias demon
227 strationes ejusdem perpetuæ impotentiæ, supperadditas post
matrimonium ex replicatis Peritiis, & Votis excellentissi-
morum Professorum, ex irrito conatu, inutilique experi-
mento ferè per annum cum uxore, ex frustraneo usu tot me-
dicamentorum adhibitorum mediantibus replicatis con-
gressibus insignium Medicorum, & aliis in nostris Scripturis
comprobatis, & recensitis, quæ omnia, nedum dubium
in summum auxerunt, sed imo illud totaliter abstulerunt,
reducendo illius impotentiam ferè ad evidentiam: atque ad
talem statum, ut verè innegabilis sit. Nescimus videre quo
nam colore tantu apparatu in qualibet linea contrariarum
Scripturarum insistatur in intrinsecè mala in his circumstan-
tiis, cohabitatione triennali: *Ecclesia enim triennium ex-*
228 *perientiæ concedens, non permittit in dubio impotentiæ ma-*
trimonium contrahi, sed quando semel legitime initum est, ac
subortitur id dubium, concedit illud spatium ad indagandum
veritatem &c. sunt verba doctissimi, & in matrimonii mate-
ria communis Magistri *Sanchez de Matr. lib. 7. disp. 103. n. 10.*
ante medium, & egregiè pariter *Ledesm. eod. tract. in addit. ad*
tertiam partem, *D. Thom. q. 55 art. 11. artic. 2. lit. D. vers. Ad*
quartum, ibi: *Si cohabitatio haberet adjunctum periculum*
morale accedendi ad non suam, ipsa cohabitatio ut sic esset in-
trinsecè mala, sicut ipse accessus ad non suam, nam qui amat
periculum peribit in illo, & ita in tali casu nullo modo deberent
229 *cohabitare simul*. Antecedenter autem *lit. C.* firmaverat, non
posse totam Ecclesiam in his circumstantiis facere, ut cohabi-
tatio, sivè accessus ad mulierem sit licita.

Numquam somniavimus asserere, errasse Ecclesiam sta-
biliendo cohabitationem triennalem, & præcipiendo me-
230 dium peccaminosum ad explorandam impotentiam, quia
hanc triennalem cohabitationem non concessit cuicumque
matrimonium attentanti, seu veriùs profananti, sed illis
dumtaxat, qui cum bona fide, & fundata, probabilique spe
consumationis illud validè contraxerunt, quod nullam in-
volvit malitiam, ut de se patet: Benè verum est, quod
id, quod ex institutione Ecclesiæ sanctissimum est, vellet
ex adverso ad peccatorum abyssum trahi prætendendo idem
experimentum concedendum esse etiam ei, qui matrimonium
cum pessima fide suæ perpetuæ impotentiæ contraxit, quo
nihil absurdius dici, nilve intolerabilius valet excogi-
tari.

Sola lectura *Textus in cap. 5. de Frigid. & malefic.* ostendit
231 insubsistentiam contrariæ interpretationis circa concessio-
nem audientiæ tantum ad favorem mulieris reclamantis in-
tra bimestre, non verò quoad sententiam super dissolutio-
ne matrimonii, cùm enim ibidem literaliter determinetur,
ut in tali casu reclamationis mulier, si vult, nubat in Domino
hæc verba, non obstantibus contrariis glossis, manifestissi-
mè indicant, Textum loqui de dissolutione, non de simpli-
232 ci audientia, in quem sensum illum communiter interpretati
sunt Doctores, citati in principio, & signanter *Perez de*
Matrim disp. 37. sect. 11. n. 9. ante finem, ibi: *Probatur id to-*
tum, quia in dicto c. fit distinctio inter casum, quo mulier non
statim clamat, viro negante impotentiam, & decernitur, vi-
ro credendum esse, nec audiendam mulierem &c. & casum quo
statim clamat, & decernitur audiendam esse, dissolvendum-
que statim matrimonium per rectum judicium; At si per hoc
rectum judicium intelligeret Textus, quando transactum est
triennium, vel signa sunt verisimiliter evidentia, nulla esset
differentia, quia etiam, quando non statim proclamat, est in
hoc duplici casu audienda, ac dirimendum matrimonium.

Nec contrarium firmant *in d. cap. Burr.* supponens, nulla,
233 vel nimis debilia adesse signa frigiditatis, *Præpositus*, ex-
plicans solum in genere, quod nam dicatur rectum judicium,
Zabarella, loquens, in casu quo frigiditas probari non po-
test, *Barbosa*. stans pro contraria opinione, *Tamburin. de*
Matrim lib. 8. tract. 1 de Impedim cap. 13. §. 4 num 9. &
seqq. qui retorquetur ad hominem quando, ut in præsenti ve-
rificatur, matrimonium contractum fuit cum mala fide, *ut*
in num. 12. ibi: Quod si probetur per certas probationes mala
fides, nempè, conjugem cum cognitione suæ impotentiæ ma-
trimonium contraxisse, respondeo, profectò putarem tunc es-
se matrimonium à Judice dissolvendum, quia in eo casu conju-
gi non fuerint passissa, & *Rot. dec. 261. cor. Dunoz. jun.* loquens
ad effectum pecuniarium, seu burlalem.

Nihil respondetur mathematicæ demonstrationi viri im-
potentiæ, derivanti ex corporum fistulosorum angustia ver- 234
sùs pubem, & excessiva duritie in quibus partium dispositio-
nibus, seu verius indispositionibus omnes Periti fuerunt con-
cordes, Ex hujusmodi enim corporum duritie, & angustia,
quæ componuntur ex venulis, nervis, & musculis, impos-
sibilis redditur penis extensio, quia illorum minimæ cavita-
tes non sunt permeabiles a spiritu & sanguine, quibus defi-
cientibus impedita remanet extensio, & durities, ad coi- 235
tum necessaria, ut mathematicè, & eruditè ostenditur in
omnibus peritiis, & meliùs in fundatissimo Voto D. J. Ma-
riæ

Nec meretur allegari, quid quid aliqui Medicinæ Profes-
sores, extrajudicialiter dixerunt anno 1695. quando fuerunt
extrajudicialiter vocati ad consulendum, circa impotentiam
viri. Nemo enim ignorat, quod requisitus Medicus ab in- 236
firmo salutem propemodum desiderante, pro aliquo oppor-
tuno remedio, licet morbus secundum artem insanabilis cen-
seatur, attamen ad complacendum Infirmo, medelas non
denegat, salutem restituere promittit, morbum insanabi-
lem nullatenus asserit, & similia pronunciat, ut sublevetur
infirmus, ut in dies experimur, neque ideo redargui potest de
contrarietate, & inconstantia, si deinde tanquam Peritus a
Judice deputatus, ut suum judicium pro veritate affirmet su-
per qualitate morbi, illum exinde insanabilem judicet, quem
prius sanare promiserat, quia diversum penitus est simplici-
ter consulere, & seriò judicare, ejusque sententiam medio ju-
ramento, secundum ejus conscientiam, proferre.

Ultra quod præd. excellentissimi Professores, & si tunc
temporis dixerint, nullum reperisse defectum in pudendis 237
viri, non ideò sibi contradixerunt in successiva judiciali Re-
latione, in qua vitia, & signa impotentiæ descripserunt,
quia aliud est excludere defectus in virilibus, quod idem est,
ac deficientiam, aut privationem alicujus partis quæ inte-
græ erant, dum non carebat vir, neque testibus, neque vir-
ga, de quibus intellexerunt Professores; Aliud est vitium,
& signa, de quibus in eorum Relatione habetur sermo, quæ
sunt innegabilia, & ab omnibus Peritis admittuntur.

Pro responsione ad decantatam viri potentiam, innixam
affectatis attestationibus proprii famuli, unius Aromatarii, 238
& cujusdam Chirurgi, sufficeret consideratio, quod sunt sim-
plices fides lite pendente procuratæ, quæ ex vulgatis nul-
lam merentur attentionem, & tamen illis opponimus sequens
judicium septem primæ classis Professorum, ab hac Sacra
Congregatione specialiter deputatorum, trium nimirum
collegialium Medicorum, & quatuor Chirurgorum, uni-
formiter affirmantium, & per physicas rationes, mediante
præcedenti inspectione, & contrecta tione pudendarum par-
tium viri, demonstrantium, post dictas affectatas attesta-
tiones ejusdem viri perpetuam impotentiam; Quibus si jun-
gatur judicium aliorum viginti, & ultra Professorum, de 239
eadem impotentia deponentium una cum Doct. A confes-
sione in ultima Scriptura circa principium §. *Replica*, ibi:
Stante che le confessioni fatte dal Sig. A. restavano abbattute dal-
le retrattationi, e disdette del medemo, la potenza ventrea
del quale, adhuc sta sub Judice, si sia stata diminuita, o abo-
lita, &c. ad sensum patet, quænam consideratio de dd. atte-
stationibus habenda sit.

Non est autem multum laborandum pro detegenda volun-
taria affectatione, vel palpabili errore eorundem testium; 240
Posse enim imperitos in hac re allucinari etiam in ipsis cada-
veribus observat doctissimus D. J. M. in ejus Voto, quod re-
spectu Professorum non ita de facili evenire solet, ut experien-
tia demonstravit; Cum enim circa initium præteriti mensis
Novembris vir idem practicare tentasset cum D. Medico D.
iste contrarium, hoc est viria majora expressis, in illis par-
tibus invenit, ut mediante jurata attestatione palam fe-
cit.

Nulliusq; ad hunc effectum remanet efficaciæ exemplum
Cardani, qui cum potens esset, ex accidenti tamen ab anno
ætatis suæ 21. usque ad annum 31. erectionem non habuis- 241
se impudentissimè, & non sine scandalosis circumstantiis
scriptum reliquit in ejus Libris, ab Ecclesia sanctissimè pro-
scriptis; Quatenus enim magis propria, magisq; stringentia
exempla impotentiæ à nativitate desiderentur ex adverso,
videri possunt in d. Voto D. J. M. Vis autem stat in eo,

quòd Vir in nostris terminis, neq; ante annum 21. neque post annum 31. erectionem habuit, quodque de præsenti reperitur in ætate annorum 43. atque ab ejus pueritia usque ad præsens, nullum reperitur medicamentum, quo usus non
242 sit, ferè nullus Medicus, nullus Chirurgus, nullus Chimicus, nullus Aromatarius, quem non consuluerit. In his enim circumstantiis, & terminis, nedum difficile erit invenire aliquod exemplum impotentiæ de facto recuperatæ, sed vix credibile remanet persuadere, id posse evenire, præcipuè cum muliere in summum ad versa viro, nisi recurramus ad illa miracula, & ad divinam gratiam, ad quæ re-
243 cursum habuit unus ex viri Defensoribus, & quæ nullo modo apta sunt ad retardandam declarationem nullitatis ob impotentiam ex allegatis per *Sanchez de Matrim. lib. 7. disput. 93. num. 8.*

Circa peritiam D. M. C. sumitur exad verso voluntarium equivocum, ut enim latissimè ostendimus supra §. 173. iste Chirurgus non dicit, viri impotentiam esse accidentalem,
244 & in eodem viro sanabilem, sed, quod vitia secundum se possunt esse sanabilia, quę inter se multum differunt, quia impotentia per accidens potest esse perpetua, ut egregiè observat D. J. M. in ejus Voto.

Non opus habemus recurrere ad Galeni aphorismata, ad Decretales, ad Decisiones Sperelli &c. ad ostendendam fal-
245 laciam, & insubsistentiam in certis casibus judicii Peritorum; Unus enim ex Peritis ultimo loco deputatis, luculentissimum nobis exhibuit testimonium in hac causa; Aphorismatis autem ratio non consistit in intellectu, sed in voluntate Peritorum, in qua an defecerit solus iste Peritus, vel potius septem alii, imo 30. alii insignes Professores, inter quos principalem locum obtinet D. L. doctrina, & integritate fa-
246 tis notus, quorum major pars litigantes nunquam viderunt, stantes pro viri impotentia EE. PP. judicandum relinquimus.

Iis autem, quæ preventivè supra diximus ad hunc propositum, addimus cum *Divo Augustino serm. 27. de Verb. Dom. cap. 9.* eundem Doctorem factum esse viri acerrimum Advocatum, eo ipso tempore, quo de ordine hujus Sacræ Con-
247 gregat. fuerat Peritus interpellatus, quod sicut illius inclinationem, animique propensionem ostendit à sola lectura ejus Scripturæ intra evidentiæ fines positam, ita omnem fidem illi adimit, ut observant *Cyriac. controv. 114 num. 38. Et Card. de Luc. de Dot disc. 57. num 5.* ubi, quòd suspecta nimis, satisque levis dicitur authoritas scribentis ad gratificationem, & firmavit *Rot. dec. 438. n. 12. par. 9. rec.*

Generalitates de favorabilitate matrimonii pro quo nulla diligentia reputetur superflua, & in dubio respondendum fit,
248 habent locum, quando matrimonium consequi potest fines illos, ad quos fuit ordinatum, in officium scilicet naturæ, & in remedium concupiscentiæ quando enim prolis, bonum, vel fornicationis vitatio haberi non possunt, ut in præsenti verificatur, in dubio potius contra matrimonium respondendum est, ne inducta in favorem, retorqueantur in odium,
249 contra omnes Juris regulas; de quibus in nostris punctualibus termini *Sanchez de Matr. lib. 7. disp. 103. sub num. 1.* ibi: *In dubio favendum esse valori matrimonii, procedit, quando matrimonium potest suum consequi finem, nimirum bonum prolis, aut fornicationis vitationem, quod minime contingit, ubi conjux est impotens, sed utroque fine frustratur, potius ergo tunc adversus matrimonii valorem præsumendum est &c. Sic enim conjux potens non manebit eo matrimonio ligatus, at integrum illi erit ad alias nuptias transire, quo prolem suscipiat, atque incontinentiæ periculum vitet.*

Conclusio autem, quòd opinio unius Doctoris faciat rem dubiam, ad nostrum effectum retorquetur, quia posito ante-
250 cedenti dubio impotentiæ ante contractum matrimonii, in hac dubietate antecedenti, & consequenti conjux mala fide contrahens, nullum habet Jus petendi debitum, seu cohabitationem cum muliere, ut probavimus in principio; Imo attenta mala fide ex dicto antecedenti dubio impotentiæ resultante, nedum non sufficit opinio unius Doctoris ad reddendam licitam cohabitationem, sed ad sensum *doctissimi Ledesmæ de Matrimonio in addit. ad tertiam partem qu. 55. artic. 11. difficul. 2. litera C fol. mihi 108.* ad id non sufficit authoritas totius Ecclesiæ.

Utinam vir in hac causa de anima ageret, non de lana ad sensum *Hostiens. in Summ. de Frigid. & malefic. §. Quomodo, & quando num. 14.* ad quod demonstrandum sufficeret sola
251 consideratio, quòd idem vir solemniter declaravit, velle habere pro formiter examinatis omnes testes, ex hac parte adductos, quoad validitatem matrimonii, secus vero quoad dotis solutionem; Et tamen adducimus testem Religiosum, omniq; exceptione majorem, summa integritate, & doctrina dotatum, & ab ipsomet viro in hac causa consultum, cujus depositio videri potest in nostro Summ. ibi: *Gli portai le dottrine nella mia Camera di molti, e stimatissimi Dottori, e Teologi, dandogli à considerare la stretta obligatione, che ne* 252
aveva, e da questo non avendo egli, che replicare, solo mi soggiunse, che il mio dire era un bel discorso da Confessionario, ma non per lui, dicendomi, che quando si fosse dichiarato per tale, averebbe auto à pagare la dote, da lui promessa &c. Ed in tutto lo conobbi esser diretto dalla confessione di tal verità dal solo interesse &c. & ibi: *Mi ricordo, che ne partiti, e ripieghi presentatomi dal d. Signor Alessandro per il controverso discioglimento matrimoniale da farlo seguire secondo il suo volere di indennità di buona fama, ed interesse dotale, egli mi disse, che ogni qual volta la d. Sig. Eleonora avesse voluto deporre sopr nullitate matrimonii, come forzatavi dal Padre &c. e vi avesse procurato sopra di ciò due testimonj, egli non si sarrebbe opposto, ed averebbe lasciato seguire la sentenza al di lei favore. questo ripiego fù da me detestato, come creduto vano, e falso &c.* Relinquentes EE. PP. judicio, an iste operandi modus viri connexionem aliquam habeat cum plis meditationibus Sacræ Scripturæ locis adductis per illius Defensores. 253

Supplicamus igitur responderi pro dissolutione, seu veriùs pro declaratione nullitatis istius matrimonii, usque ab Initio, quia in rei veritate attenta mala fide viri, illiusque perpetua impotentia, nedum validum momento temporis nunquam fuit, sed ex omnibus matrimonii proprietatibus nihil aliud congruentius de illo prædicari potest, quam profanatio, seu devastatio ad sensum *Conineb de Sacram. disp. 30. de Matrim. dub. 2. num 18* relati à *Perez de Matrim. disp. 22. sect. 2. num. 2.* ibi: *Nam profanant ritum, et nomen Sacramenti, iisque abutuntur ad nequitiam, honesto nomine velandam, quod Sacramento omnino injuriosum est.* 254

Sacra Congreg Concilii in hac Causa dubio: *An sit locus triennali cohabitationi, vel potius dissolutioni matrimonii.* 255

Die 27 Julii 1697. Respondit: *Dilata, & eligantur novi Periti ex officio pro instructione animi, &c. & referant etiam cum juramento 4. Peritorum.*

Die 12. Januarii 1698. Respondit: *Dilata, & vir experiatur nova medicamenta per Peritos benè visos sub directione D. P. per totum mensem Novembris proximè futuri.*

Die verò 10. Maii ejusdem anni 1698. Respondit: *Esse locum cohabitationi triennali.*

Die demum 15. Novembris 1698. Respondit: *In decisis, & causa amplius non proponatur.*

In hujus Causæ resolutionibus, & in multis aliis, in quibus succubui, expertus sum id, quod in suo casu notavit *Rovit. dec. 49 num. 13.* his verbis: *Nos experti sumus; quod sæpe sæpius decreta proferuntur ex variis figuris causarum, & ex motivis, quæ nec Partes, nec eorum Advocati somniaverant quidem*, & concordat *Card. de Luc. de Regalib. disc. 128. nu. 3. & de Benefic. disc. 73. num 19.* ubi, quod magna, & Collegiala Tribunalia solent resolutiones capere ex solidis quidem, & fundatis motivis, sed à Partibus, eorumque Advocatis non deductis, neque excogitatis, dum longè diversum ea itum habuit in Sacra Rota alia similis Causa, sub titulo *Romana Dissolutionis Matrimonii*, in qua emanarunt decisiones cor. Paulutio, & Ursino, sæpissime supra citatæ; Prout diversum pariter habuit exitum, in eadem Sacra Congregatione, alia contemporanea similis causa *Januen. Matrimonii*, in qua mulier non reclamaverat statim, sed post annos tres die con racti matrimonii, & tamen dict. Sacr. Congregat. re solita maturitate discussa, tandem absque alia, cohabitatione respondit, locum esse dissolutioni matrimonii, ut ex illius resolutionibus, quæ sunt sequentes. 256

Die 14. Novembris 1699 dubio: *An Causa sit remittenda ad Curiam Archiepiscopalem, vel potius sit cognoscenda in Sac. Congregatione.* Respondit: *Remittendam esse Causam ad Curiam archiepiscopalem præfixo termino trium mensium ad illam expediendam.* Die 5. Junii 1700 dubio: *An constet de nullitate matrimonii, vel potius an sit locus cohabitationi triennali.* Respondit: *Ad Archiepiscopum præfixo alio termino trium mensium pro terminatione Causæ, & ad D. Secretarium juxta mentem, quæ fuit ut Archiepiscopus præfigeret terminum viro, ad declarandum an vellet se curationi subjicere.* Die 7. Maii 1701. Respondit: *Dilata.* Die 21. Maii ejusdem anni 1701. Respondit: *Archiepiscopo pro electione novorum Peritorum ex offi io eligendorum, Partibus non suspectorum, extra meam dominium Januæ, & qui referant intra tres menses, juxta Instructionem, ab Urbe transmittendam* Die 18 Julii 1703.

Res-

Respondit: *Præfigatur terminus verò duorum mensium ad se subiiciendum curæ, quo elapso providebitur.* Die 26. Januar. 1704. *Assignetur novus terminus unius mensis viro à die interpellationis, ad effectum se subiiciendi curæ sub peritis sibi benè visis absque interventu alterius personæ, & transmittatur ad Sac. Congregat. relatio causæ.* Die 17. Maii 1704 *Proponatur dubium, an sit locus dissolutioni matrimonii omninè in prima, etiam unica.* Die 14. Junii 1704. *Dilata.* Die 15. Novemb. 1704. *Pro electione Peritorum ad effectum recognoscendi, & adhibendi fomenta, præfixo termine unius mensis.* Die 14. Novembris 1705. *Dilata.* Die 6. Februar. 1706. *Dilata.* Die 13. Martii 1706. dubio: *An sit locus dissolutioni matrimonii.* Respondit: *Affirmativè.* Die 8. Maii 1706. *In decisis, & causa ampliùs non proponatur.* Obtenta autem per virum in Signatura Sanctissimi nova audientia. Iterum die 12. Februarii 1707. disputatum fuit dubium: *An esset standum, vel recedendum à decisis diebus 13. Martii, & 8. Maii 1706.* fuitque responsum: *In decisis.* Die 9. Aprilis 1707. Respondit: *Indecisis, & ampliùs causa non proponatur.* Vide *tom. 2. par. 5. discept. 3. & tom. 3. par. 2. discept. 21.*

DISCEPTATIO XIII.

Papien. Congregationis Intermediæ.

PRO

R. P. Provinciali, & tribus Definitoribus Provinciæ S. Didaci Papiæ.

CUM

PP. Custode, & Definitore Papiensi ejusdem Provinciæ.

ARGUMENTUM.

Congregatio intermedia; quando dicatur validè celebrata, & quæ concurrere debeant ad illius validitatem.

Facti series præsentis causæ non potest magis clarè, ma-
jorique brevitate fidelibus oculis EE. PP subiici, quàm
1 illud desumendo ea jurata depositione majoris, & sanioris
partis Definitorii nostræ Provinciæ, nempè RR. PP. Pro
vincialis, P Archangeli à Belgioioso Exprovincialis, &
Definitoris subrogati, P. Sereni à Brandate, & P. Pii à Ri-
torbido Definitorum, qui nedùm magna pars fuerunt eorum,
quæ in d. Congreg. intermedia peracta fuerunt, sed attento
voluntario discessu P. Custodis, & P. Definitoris Papiensis
à loco destinato, d. Congregat. composuerunt, eademque
jurata depositio, & facti usque ad minutias accurata descri-
ptio, igitur per extensum registrata in Processu, ser. ser-
confecto, quæ talis est.

Il P. M. R. Carl'Alfonso da Pavia Ministro Provinciale
della Riformata Provincia di S. Diego, ottenuta la facoltà
dal Reverendiss. P. Vice Commissario Generale di celebrare
2 la prima Congregatione Intermedia, spedì per tutti li Con-
venti della Provincia la Circolare, data circa li 19. di Giu-
gno dell'anno corrente 1714. nella quale, benche non fosse
determinato il giorno preciso di celebrarla, s'ingiongeva pe-
rò di fare le solite Orationi a tal'effetto, come parimenti che
li Padri del Definitorio, si trovassero nel Convento di Fon-
tana Santa per tutti li 3 di Luglio, e che li 5. di detto mese si
cantasse in tutti li Conventi della Provincia la messa dello
Spirito Santo.

3 Pertanto io Frà Pio da Ritorbido Definitore mi portai al
detto Convento alli 2. di Luglio, dove ritrovai il P. M. R.
Provinciale, il P. M R. Archangelo Definitore surrogato,
& il R P Definitore Sereno da Brandrate, per non perde-
re il tempo si diede principio à rivedere li conti de Conventi,
e visitare le Fedi delle messe. Comparvero la sera delli 3. det-
to li RR. PP. Giuseppe Girolamo da Borgo Sessia Custode,
e Giuseppe Francesco di Pavia Definitore, onde uniti tutti
li PP. del Definitorio la mattina delli 4. s'esibirono li conti,
riveduti de Conventi, e le Fedi, visitate delle messe alli
sudetti PP. Custode, e Definitore di Pavia, quali dopo d'
haverne riveduti alcuni, e visitate ancora loro le Fedi delle
messe, dissero, che n'avevano a sofficienza, e che si fidava-
no di Noi quattro.

Proseguissimo poscia tutti assieme à visitare il rimanente
delle Fedi, sì dello stato di ciascun Convento, come delle
messe, e trovate queste legitime, e sufficienti à tenore della 4
Bolla Innocentiana si venne à trattati Consultorii, in cui let-
tasi la facoltà sudetta del P. Reverendiss. sentendo li RR.
PP. Custode, e Definitor di Pavia, che ivi s'ordinava l'os-
servanza delle Pastorali, di detto P. Vice Commissario Ge-
nerale, chiesero cosa comandavano le dette Pastorali. A
che rispose il P. Provinciale di non saperlo, perche quando
furono spedite non era Superiore, nè si ritrovava in Provin-
cia, soggiunse però, che non poteano essere se non coerenti
al Testo canonico *de Elect.* à Decreti della Sagra Congregat.
ed alle Constitutioni dell'Ordine, quali osservatesi, suppo-
neva parimente d'osservare le dette Pastorali.

Dimandarono poi li PP. Custode, e Definitore di Pavia 5
al P. Provinciale s'aveva nissuna direttione dal Superior Ge-
nerale, e che se l'aveva l'esibisse, per darle il suo effetto, à
che rispose il P Provinciale, che averebbe osservato quanto gli
era imposto, ma che non aveva debito di publicare quello,
che aveva in confidenza.

Si cominciorono dunque li trattati consultorii, ne' quali il
P. Provinciale stimò bene, che precedesse la nomina de Sog-
getti capaci, e per merito, e per sofficienza della voce passi- 6
va; Mà là dove esso P. Provinciale, e gl'altri trè Definito-
ri nominorono ciascheduno da 10. o 12. Soggetti per Guar-
diani, non fù mai possibile, che li PP. Custode, e Defini-
tore di Pavia ne volessero produrre, ne meno un solo, no-
minando per altro tutti quelli del loro Distretto respettiva- 7
mente, che erano capaci di voce passiva, e pretendendo,
che prima, com'essi diceano per la giustitia distributiva, &
equilibrio, statuito, e posto in Capitolo dall'Eminentissimo
Presidente Cusani, gli fossero assegnati li Conventi di loro
sodisfazione, onde dopo assai molesta altercatione, e repli-
cate dissenzioni trà d. P. Provinciale, e trè Definitori da una
parte, & il Custode, & un altro Definitore dall'altra, fù
loro accordata la scielta de Conventi.

Dopo di che il P. Provinciale esortò ciascheduno a nomi-
nare 3. o 4. Soggetti per cadun Convento rispettivamente.
Il che fu eseguito dalli 4. del Definitorio, ma non dalli due,
cioè Custode, e Definitore di Pavia, che dissero di volere 8
nominare un solo per Convento, e che quest'uno doveva es-
ser proposto dal Provinciale per la ballottazione, e dagli Elet-
tori infallibilmente approvato, & eletto: E perche a questo
fù risposto, che ciascheduno Elettore doveva regolarsi col det-
tame di sua propria coscienza, massime per il giuramento,
che doveva farsi sul Crocefisso, perciò pretendere piena li-
bertà fino alla ballottatione *inclusivè*, ripigliarono, che era-
no ancora loro uomini di coscienza, che averebbero nomina-
to un Soggetto, la di cui elezione non averebbe pregiudicata
la coscienza.

Si che vedendo, ch'erano comparsi alla Congregatione, o
per non farla in modo alcuno, o per farla à loro modo; Il P.
Provinciale stimò bene di fare, e publicare il decreto, come
fù fatto di celebrare la d. Congregatione il giorno delli 5. di
Luglio, in cui si cantò la messa dello Spirito Santo, alla qua-
le intervennero detti quattro PP. del Definitorio, ma non li
due predetti Custode, e Definitore di Pavia.

Terminata la messa, si diede col campanello il segno soli-
to di congregarsi per l'elezioni, onde comparsi tutti li PP.
del Definitorio *nemine excepto*, li due PP. Custode, e Defi-
nitore di Pavia cominciarono ad opporre, che non s'erano 9
fatti li trattati consultorii. Al che fu risposto, essersi fatti à
bastanza il giorno antecedente, che se essi non avevano volu-
to individuare alcuno soggetto, era loro colpa, e per loro
colpa non si voleva più tardare la Congregatione; Pregati
nondimeno à nominare i loro soggetti, finalmente risposero;
che cominciasse il P Provinciale, e questi nominò per Guar-
diano di Santa Croce il P. Michiele di Pavia, *omni exceptione majorem*, à cui li PP. Custode, e Definitore di Pavia,
diedero eccezione sotto pretesto, che non era à consonanza
della pace, mentre non era loro amico, e però non lo vole-
vano Gaardiano in quel Convento, dove essi, e il loro
Principali erano di famiglia: Con tutto ciò non s'ammi-
se l'eccezione: Il Definitore di Pavia, nominò per Guar-
diano di San Giacomo il P. Carlo Maria di Pavia, ma non
fù approvato per giustissime cause, che s'addurranno dal P.
Provinciale.

Vedendo li due PP. Custode, e Definitore di Pavia, che non poteano far a loro modo, chiesero di far li suoi atti, in che furono compiaciuti, onde fatti venire due testimonii, cioè

10 cioè il P. Salvatore di Barona, & il P. Leopoldo da Pavia,
gli disse il P. Provinciale; PP. devono sapere, come noi 4.
siamo qui per fare la Congregatione con pace, e sodisfazio-
ne di ciascheduno de PP. del Definitorio, vogliamo osserva-
re li Decreti Pontificii della Sagra Congregatione, e le Con-
stitutioni dell'Ordine; Vogliamo pure osservare la giustitia
distributiva, & a questo fine si sono distribuiti li Conventi
con sodisfazione di tutti, e ciascheduno di Noi. Ma là dove
noi 4. abbiamo nominato 3. soggetti, per cadaun Convento
11 respettivamente, non è stato mai possibile indurre li RR.
PP. Custode, e Definitore di Pavia ad inviduere più sogget-
ti, ma si dichiararono di voler nominar un solo per cadun
Convento, e pretendono, che quest'uno, da medesimi no-
minato, sia da me proposto, ed infallibilmente approvato,
& eletto; A che opponendosi tutte le leggi, non se gli può
accordare.
Rispose il P. Custode; E quando questo solo fosse soggetto
degno d'esser eletto per Guardiano? Horsù via disse il P.
Provinciale, quando il soggetto da loro nominato sia tale,
12 gl'accordaremo *pro bono pacis* di nominarne un solo per Con-
vento, onde fatti sortire li due testimonii, il P. Custode no-
minò per Guardiano di Binasco il P. Geminiano d'Oleggio,
che nell'ultimo Capitolo fù escluso da ogni posto dal P. Visi-
tatore, e parimente qui fù escluso dal P. Provinciale per reato
di ribelione, da lui preteso nel fatto di Binasco, dicendo, che
era *sub Judice*.
Qui il P. Definitor di Pavia s'alzò in piedi dicendo: Fi-
niamola una volta, e mise mano alla carta per leggere l'ap-
pellazione, e protesta preparata, per il che fatti rientrare li
13 due sopradetti testimonii, gli disse il P. Provinciale: PP.
siano per testimonio, come il P. Custode ha nominato per
Guardiano uno, che per cause, à me note non lo posso pro-
porre, e non ne vuole nominare altro. Senz'altro dire il
Definitore di Pavia lesse la detta appellatione, e protesta:
A che essendosi dal Provinciale, alla presenza de testimonii,
risposto in voce nella maniera, che poi si ridusse in scritto,
s'essibì sobito a sudetti P. Custode, e Definitore di Pavia
anche in scritto, del che non si curorno, non sortendo altro
dalla loro bocca, se non che stavano *in appellatis*, e parti-
rono dal Congresso.
Allora il P. Provinciale ordinò al P. Segretario di citarli
gioridicamente, come fù fatto alla presenza de due predetti
testimonii, ma sentita da Noi 4. la risposta del P. Custode,
14 che voleva prevalersi della sua libertà, e che stava *in appel-
latis*, e del Definitore di Pavia, che stava *in appellatis,
absque præjudicio Definitoriatus*, essendosi à questo solo in-
timata le pena statutaria, fù risoluto di non più ritardare la
Congregatione, siche citati nella Circolare tutti li PP. del
Definitorio, per tutto li 3. Luglio ritrovarsi nel Convento
di Fontana Santa per celebrarvi la prima Congregatione, e
visitate tutte le fedi delle messe legitime, e sufficienti, pu-
blicato il decreto di celebrare in d. Congregatione nel detto
Convento li 5. Luglio, nel qual giorno ivi si cantò la messa
dello Spirito Santo, ordinata in tutti li Conventi della Pro-
vincia per l'istessa mattina, deto col campanello il segno della
Congregatione, citati canonicamente li due PP. Custode,
e Definitor di Pavia, che non volsero intervenire, fatti, e
conchiusi i trattati consultorii, ne quali s'individuorno gl'
15 Esteri ancora, discorrendosi della loro idoneità. Il P. M.
R. Provinciale con gl'altri 3. Definitori invocarono di nuovo
lo Spirito Santo, e premesso il giuramento sul Crocefisso di
eleggere li più degni, si celebrò la Congregatione con giu-
stitia distributiva, e con plenezza di voti à tutte l'elezioni.
Fù publicata in Refettorio, sentita da medesimi PP. Custo-
de, e Definitore di Pavia, che si fermorono in Capitolo,
appresso le porta di detto Refettorio, in cui entrarono ter-
minata la publicazione, senza dire parola alcuna; Tale in
sostanza fu il fatto della Congregatione &c.
Ex quibus remanere videtur evidens validitas, seu subsi-
16 stentia ejusdem Congreg intermediæ, omniumque in illa
gestorum, & propterea cum omni fundamento sperant; ac
enixis precibus supplicent Principales responderi, *Congre-
gationem intermediam sustineri*, ut in punctualissimis termi-
nis duarum aliarum Congregationum intermediarum nostræ
Provinciæ, re maturè perpensa. & Partibus acerrimè in-
formantibus, me scribente pro illarum validitate, bis res-
pondit hæc Sac Congreg. *in Papien Congregationis, inter-
mediæ*, nempè *die 21. Januarii 1707. Ponente cl. me. Card.
Gabriellio, & die 19. Julii 1709. Ponente Eminentissimo D.
Cardinali de Abdua*.
Attentis autem dictis æquè punctualissimis, ac recentissi-
17 mis resolutionibus hujus Sac. Congreg. acriter contradicen-
tibus Partibus, & inter alios Oppositores in specie emanata
contra unum ex hodiernis Adversariis, nempè contra P. Jo-
sephum Hieronymum à Burgosessia, tunc temporis Defini-
torem, & hodiè Custodem nostræ Provinciæ, mirùm certè
videtur, quod ad impugnandam validitatem, & subsisten-
tiam nostræ Congregationis insistatur in illis met frivolis præ-
textibus, & coloratis appellationibus, quæ, acriter infor-
mante, ut supra, dicto Adversario, ab EE. PP. tunc tem-
poris inventæ fuerunt minùs habentes, & propterea meritò 18
rejectæ, unde eo magis speramus, & supplicamus, eosdem
prætextus reijciendos esse hodiè, ut in simili ponderat *Rot. in
dec 1640 num 4 cor. Coccin.* ibi: *Visum fuit DD. ridiculum ea
allegare; quæ sæpiùs fuerunt rejecta*.
Nedùm enim pro validitate, & subsistentia gestorum in
dicta Congregatione intermedia, omnia Jura clamant, ex
animadversis per *Abbat. in cap licet Episcopus num. 3. & seqq.
de Probat.* ibique *Geminian. num. 12. & Pignatel consult. 40. nu.* 19
1 & seqq tom. 10. & firmatis per *Sac. Rot. in decis 444. num. 34.
part 8. recent & decis. 505. num. 59. cor. Priol. & in Spoletana
13. Febr. 1683 §. Mimusque cor Ursino*. Sed, consideratis om-
nibus iis, quæ illam præcesserunt, & concomitata fuerunt,
undique emicant talis validitas, & subsistentia; Ex dicta
siquidem æquè distincta, ac innegabili facti serie, superlati-
vè ulteriùs comprobata ex infra observandis, remanet evi-
dens, servata fuisse omnia requisita validæ electionis, nec-
non fuisse præmissa omnia ea, quæ tam de Jure, quàm vi-
gore nostrorum Statutorum præmittenda erant ante illius
coadunationem; Dùm ante illam præcessit specialis facul-
tas P. V. C. Generalis, necnon illius vigore expedita fuit en-
ciclyca Epistola, qua mediante invitati fuerunt Vocales ad
dictam Congregationem faciendam, cujus vigore pro tem- 20
pore in illa determinato, omnes Patres, componentes De-
finitorium, comprehensis etiam Adversariis, se contule-
runt ad Conventum Fontanæ Sanctæ, ubi habiti fuerunt
tractatus consultorii, in quibus recognitæ, & approbatæ
fuerunt attestationes Superiorum circa celebrationem missa-
rum, ad formam notoriæ Constitutionis sa. mem. Innocentii
XII. necnon visa, & unanimi consensu admissa fuit facultas 21
P. V. C. Generalis pro celebratione d. Congregationis. Pro
die Jovis 5 dicti mensis Julii 1714. peracta fuerunt in omni-
bus Conventibus nostræ Provinciæ ea, quæ præscripta fue-
runt in dicta Epistola circulari, & quæ ex stylo nostræ Re-
ligionis, solent concomitari coadunationem Congregatio-
nis, tam respectu Sacerdotum, quàm Clericorum, & Lai-
corum Provinciæ; Solemniter publicatum fuit decretum pro
celebratione Congregationis dicta die 5. Julii, illudque de mo-
re publicè affixum in Refectorio.
De manè ejusdem diei 5. Julii, cohærenter ad omnia su-
pradicta, post solitam missam de Spiritu Sancto, consueto
more datum fuit solitum signum initii Congregationis, me-
diante pulsatione Campanulæ. Atque summa pace celebra- 22
ta fuit Congregatio, in qua omnium votis in illa congrega-
torum, servatis omnibus de jure servandis, electi fuerunt
Guardiani, & alii Officiales nostræ Provinciæ, de quorum
habilitate, idoneitate, & optimis qualitatibus, nedùm
testes, omni exceptione majores sunt A. R. P. Provincialis,
& tres alii Definitores, qui illos unanimi voto elegerunt,
sed, præter illos, alii quinque meritissimi Exprovinciales 23
nostræ Provinciæ in solemni attestatione, ubi cubitalibus li-
teris testantur, nedùm omnes esse famæ integerrimæ, ac
bonæ existimationis. sed ulterius (sunt verba eorum attesta-
tionis) *unquam nostri triennali cujusque guberno* (& sic per
tria integra lustra) *alicujus criminis, vel delicti notati, in-
quisiti, aut processati sunt, nec in actis nostræ Provinciæ, in
quibus sic criminosi notari consueverunt, quidquam, quan-
tumvis minimum, de supradictis descriptum*.
Supplicantes hic observare, eosdem dignissimos testes non
loqui ex aliorum judicio, opinione, vel relatione, sed ex 24
propria *experimentali scientia, & indubitata notitia*, &
proinde ad augendum illorum fidem verificantur de eisdem ea,
quæ de se ipso scripta reliquit *S. Joann. epist. 1. in principio*,
ibi: *Quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, &
manus nostræ contrectaverunt, &c. testamur, & annun-
tiamus &c.*
Itaut respectu optimarum qualitatum eorundem Officia-
lium, nedùm applicentur ea, quæ sancivit Cœlestinus III.
in cap. Prudentiam de Offic. Deleg. quod scilicet *integrum est* 25
judicium illud, quod plurimorum sententiis confirmatur, ibi-
que Gloss. *verb. Plurimorum*; Sed etiam id, quod habetur *in
leg. Quæstionem 32. Cod. de Fideic.* ibi: *Per ampliores homi-
nes perfectissima veritas revelatur*, cum aliis à me allegatis *in
Institut. Crim. lib. 3. tit. 9. num. 169. & seqq.* quibus addo *Pignat.
consul 54.*

consul.54.num.12.lib.10. Et ad rem mirabiliter confert specta-
26 bilis authoritas *Cassiodori*, relati, & sequuti *à Perez in*
Codic.lib.10.tit.65.num.7. dicentis, *Dignus à multis, qui me-*
ruerit approbari, uni enim acceptum fuisse, interdum gratia
est, multis placuisse judicium.
Quibus Religiosorum attestationibus junguntur replicatæ,
& enixæ preces multarum sæcularium personarum, pro ma-
jori nostræ Reformationis bono instantissimè supplicantium,
27 ut in Guardianos eligerentur illi, à quibus Conventus spe-
rare possent utilitatem, exclusis aliis, à quibus nimium fue-
rant præjudicati, ut respectu Conventus Filizzani justifica-
mus *in Summ.* effectu subsequnto, ut ex confrontatione ele-
ctionum.
Compatibiliter cum dictis bonis qualitatibus electorum,
servata fuit ad unguem, justitiam distributiva inter omnes
Religiosos nostræ Provinciæ; Quod est adeò verùm, adeò-
28 que evidens, ictuque oculi resultans ex sola confrontatione
Officialium descriptorum *in Summ.* ut id neque etiam negare
ausus fuerit P. Definitor Papiensis Adversarius; Interroga-
tus enim à P.Generali, *an in nostra Congregatione fuerit obser*
vata justitia distributiva, intrepidè respondit: *In questa*
parte pare, che fosse osservata, perche elessero 7. Guardiani
Pavesi, 3. per gl'Esteri. e 3. o 4. per la Lomellina, e per gl'al-
tri secondo li loro distretti. In hac autem parte, non possu-
mus summoperè non dolere de nostro infortunio, deque hu-
jus causæ fato; Cùm enim illius principalis inspectio unicè
29 in ea resideat circumstantia, an in Congregatione, de qua
disputamus, servata fuerit distributiva justitia, in Guar-
dianorum, ac aliorum Officialium electione, postquam P.
Definitor Papiensis interrogatus specificè, & juxta æquè
distinctum, ac necessarium interrogatorium, an illa serva-
ta fuisset, & rotundis illis verbis affirmasset: *In questa parte*
pare, che fosse osservata; ob inadvertentiam Amanuensis,
interrogatorium hoc indispensabiliter, imò unicè necessa-
rium, nullatenus evacuatum fuit à R.P. Custode, imo nec
à remotissimis circa hoc fuit interrogatus, quamvis multa
alia fuerint multiplicata interrogatoria, vel parum, vel ni-
hil ad causam facientia.
Promulgata postmodum, & more sollito divulgata electio
ne dd. dignissimorum Guardianorum, & aliorum inferio-
rum Officialium nostræ Provinciæ, nemo, vel jota unum,
vel miserabilem apicem illis opposuit, neque etiam, vel
30 minimum verbum adversùs illos protulerunt acerrimi Ad-
versarii PP. Custos, & Definitor Papiensis, quamvis,
ambo ad nostram Congregationem accessissent, non
animo illam faciendi, sed totis viribus impediendi, ad dict.
effectum paratas ferendo appellationum formulas, ut ipsimet
ingenuè fassi fuerunt in examine in Urbe peracto.
Specialiter autem interrogati, quare adversùs tales ele-
ctiones, concordibus votis conclusas, non reclamaverint,
non minùs curioso, quàm puerili adinvento responderunt:
31 *Essendo quel Convento di Novitiato, non volemmo in publico*
dir niente per non scandalizzare li Novizj, sunt verba P.Cu-
stodis: *Non si fece atto alcuno in publico per non scandalizzare*
li Novizj, sunt verba P. Definitoris Papiæ.
Notetur quæsò delicatissimus operandi modus eorundem
Religiosorum; Nullam habuerunt difficultatem, nullum-
32 que, vel minimum dubium non accedendi ad missam de Spi-
ritu S. solemnissimè cantatam de mane diei 5. Julii, quando
celebrata fuit Congreg. ad quam non semel, & legaliter,
& officiosè invitati fuerunt, idque cum evidenti, palpabili-
que scandalo, nedùm omnium Novitiorum, omniumque
qualificatissimorum Religiosorum nostræ Provinciæ, ibidem
coadunatorum, sed omnium Sæcularium, omniumque il-
larum personarum, ad quarum aures simile factum in præ-
teritum pervenit, vel in futurum pervenire poterit, expres-
sè mediante tali obstinata recusatione, denegando conveni-
re, atque assistere incruento illi Sacrificio, quo mediante
33 juxta nobilem animadversionem *S. Ambrosii in præpar. ad*
Miss. §. Suscipe ergo, liberantur plebes à tribulationibus,
populi à periculis, captivi à gemitibus, orphani à miseriis,
peregrini à necessitatibus, debitores ab inopia, languentes
à desperationibus, senes à defectibus, juvenes à suspiriis,
virgines, & viduæ à lamentis.
Et deindè ea delicatæ conscientiæ scrupulis, mira facili-
tate asserentes, in tantùm nullam emisisse protestationem,
nullumque fecisse actum in oppositum, audita electione dd.
34 dignissimorum Guardianorum, & aliorum Officialium à Con-
gregatione solemniter incæpta, & solemniùs terminata,
per non scandalizzare li Novizj; Ac si modestè tollere unam
ex illis formulis appellationum, quibus plena erant illorum
caputia, illorumque maniceæ, illamque æquali modestia

consignando, vel A. R. P. Provinciali, vel saltem P.Secre-
tario Provinciæ, fuisset ex propria natura actus, ex se dire-
ctus ad alios scandalizzandum; Quo nihil absurdiùs dici,
nilvè irrationabiliùs valet excogitari, ut de se patet.
Præterea ad penitus, penitusque excludendum hujusmodi
somniatum prætextum; Nonnè absque ullo scandali remo-
tissimo colore, vel panico timore, emittere poterant quam- 35
cumque protestationem, & recusationem coram honestis vi-
ris, sive de Clero Sæculari, sive de Regulari, sive etiam
Laicis, juxta formulam, quam Adversarii poterant reco-
gnoscere apud eorum Correligiosum *Amen. in Prax. Crim.*
par.1.tit.Canonee num.35.& 40.& par.2.sect.9.num.15.& in 36
Tractat. de Delict. & Pæn. tit.2 §.1.num.29. nec non apud
Passerin. in Trib. Regular. quæst.32.artic.unic.num.3.& seqq.
quos sequutus fui *in meis Instit. Crimin. lib.4.tit.9.de Appel-*
lat. num.20.
In omnem verò casum, cùm ageretur de solo scandalo pas-
sivo, seu Pharisaico, poterant, illo prorsùs spreto, facere
quidquid eis justum, & congruum videbatur ad veritatem 37
propalandam, palamque faciendam, juxta auream illam
sententiam, celebreque dictum S.Gregorii *homil.7.in Ezech.*
relati, & sequuti *à Pignatel. consult 34. num. 4. tom.2. Si de*
veritate scandalum sumitur, utiliùs permittitur nasci scan-
dalum, quàm veritas relinquatur.
Constabilita ex his validitate, & subsistentia nostræ Con-
gregationis, omniumque in illa legitimè gestorum; Nec
non demonstrata distributiva justitia, cum qua in illa, te-
stibus ipsismet PP. Custode, & Definitore processum fuit;
Et demùm præsupposita idoneitate, & habilitate omnium 38
illorum Officialium, qui in illa ser ser. fuerunt omnibus vo-
tis canonicè electi; Videamus, quid adversùs illam in Par-
tibus fuerit oppositum in strepitosa appellatione, vel meliùs
postea edocti, atque Sapientum consilio instructi, quid ii-
dem Custos, & Definitor Papiæ subjunxerint in Urbe in il-
lorum examine, facto sub assistentia P.V.C.G.
Primo loco insistitur ex adverso pro nullitate d. Congregat.
interpositioni d. appellationis, acriter prætendentes Adver-
sarii, omnes electiones, omnesque actus, in illa factos post
d. appellationem esse prorsùs nullas, irritas, & invalidas,
eo quia ipsi non appellarunt ab una, vel altera specie electio- 39
nis, sed ab omni, & quacumque electione, juxta verba
illa d. appellationis, *Ideò cùm simus in Jure Ecclesiæ, & in*
contemptu nostro, protestantes de nullitate cujuscumque electio-
nis, nullam, & irritam existimantes &c
Pro detegenda insubsistentia hujusmodi magnificati obje-
cti, præmittimus textualem illam, aureamque distinctio-
nem, ab Innocentio III canonizzatam in *cap. Cum nobis 19.* 40
de Election. quod scilicet, aut appellatio taliter interponi-
tur, ut comprehendat omnes electiones, itaut nulla electio
fieri debeat, post d. generalem appellationem, & illa est
prorsùs insubsistens, & nullo modo attendenda, eo quia, ut
dicit ibidem *Gloss. verb Nulla*: talis generalis appellatio non
valet; Aut verò interponitur appellatio, *Non, ut nulla ele-*
ctio fieret: (sunt verba d. Textus) sed, ut fieret canonica, &
tunc si factum electionis canonicè fuerit sequutum, non atique
contra formam appellationis hujusmodi, sed magis secundùm
eam videbatur esse processum, & ideò licet post appellationem, 41
non tamen contra eamdem fuit electio celebrata, propter quod
non erat aliquatenus irritanda: Consultò autem abstinemus
ab allegatione aliorum Authorum, in corroborationem hu-
jus celebris distinctionis, quorum aliquos indicat ibidem
Gonzalez, & alios citant, & sequuntur *Anton. à Spirit. S.*
in Director. Regular. tom 1 de Elect. tract 5. disput. 5 sect 3. nu.
37. Sanctor. in Stat. 19. cap. 8. Regul. pag 582. & Mattheucc. in
Offic. Cur. Eccles. cap. 18. num. 17. versic. Cæterùm, quia existi-
matur debilitas intellectus adducere Doctores ad probandum
id, quod literaliter in aliquo Textu determinatur, ut notant
adducti à *Gratian. dec. March 85 num 16.*
Remanet nunc videndum, quomodo appellaverint Ad-
versarii pro applicatione hujus distinctionis; Videtur autem 42
evidens appellasse, ut nulla omninò fieret electio, juxta illa
verba *protestantes de nullitate cujuscumque electionis*; Et
propterea eadem appellatio perindè habenda est, ac si non
fuisset interposita, ut sequendo d. Textum notat ibidem
Gloss. verb. Nulla.
Sed quatenus, palinodiam in hac parte cantando, ad-
versùs dicta eorum cubitalia verba, prætenderent hodiè Ad-
versarii appellasse, ut fieret canonica tantùm electio, non, 43
ut nulla electio sequeretur in d. Congregatione, objectum
præventivè sublatum fuit supra, ubi ostendimus, electio-
nes omnes fuisse canonicè factas, servatis omnibus de jure
& ad terminos nostrarum Constitutionum servandis, ad ter-
minos

minos justitiæ distributivæ, & superlativè concurrentibus
habilitate, idoneitate, & bonis qualitatibus electorum;
Et proindè pro adæquata, & cathegorica responsione ad
ad hanc parinodiam applicarentur illa alia verba Textus *si
factum electionis fuerit canonicè subsequutum, non utique
contra formam appellationis hujusmodi, sed magis secundum
eum videbatur esse processum, & ideò licet post appellationem,
non tamen contra eadem electio celebrata, propter quod non
erat aliquatenus irritanda &c.*

Quibus additur, quod cùm ex hucusque animadversis, &
infra observandis, palpetur manibus, exadversò rationabi-
le nihil, nihilque subsistens fuisse oppositum adversùs ea,
44 quæ ser. ser. gesta fuerunt in nostra Congreg. in omnem ca-
sum adversùs talem frivolam appellationem applicarentur
ea, quæ ex Generali Concilio Lateranensi registrata fuerunt
in *cap. 1. de iis, quæ fiunt à majori parte cap.* his verbis *Cùm
&c. quod pluribus, & sanioribus fratribus visum fuerit, in-
cunctanter debeat observari, grave nimis, & reprehensione
dignissimum, quod &c. pauci, quandoque* (duo possumus ad-
dere in nostris terminis) *non tam ratione, quàm de propria
voluntate ad ordinationem Ecclesiasticam procedere non per-
mittunt; Quocirca præsenti decreto statuimus, ut nisi à pau-
cioribus, & inferioribus aliquid rationabiliter objectum fue-
45 rit, ac ostensum, appellatione remota, prævaleat semper, &
suum consequatur effectum, quod à majori, & saniori parte
Capituli fuerit constitutum &c.*

Absque ulla prorsùs difficultate, ex quo, quamvis co-
hærenter ad hujusmodi Canonicas, & Textuales sanctiones,
possent Principales impunè spernere, & nullatenus atten-
dere d. frivolam, & captiosam appellationem, illa nihilo-
46 minus in obsequium hujus Sacrosancti Consessus, mediante
solemni contraprotestatione: *Si, & in quantum acceptarunt,
& ad solum effectum devolutivum, non autem in suspensivo;*

Et quidem optima ratione, quia ad tenorem replicatorum
decretorum hujus Sac. Congreg. in electione Officialium no-
stræ Provinciæ, nulla omninò habenda est ratio Nationum,
sed solius meriti eligendorum; Ex parte autem Adversario-
rum, tam in d. appellatione, quàm clariùs in scandalosis
47 Capitulis, exadversò exhibitis Eminentiss. Cusano, unicè
insistebatur in dicta Nationum, seu Districtuum prærogati-
va, & prælatione, quorum insubsistentia ad hominem de-
monstrata fuit in responsionibus ad dictas contrarias præten-
siones; datas eidem Eminen. Cusano, qui agnoscens exor-
bitantiam, & insubsistentiam dd. contrariarum prætensio-
num meritò noluit ampliùs in hac materia se ingerere, ma-
nusque apponere circa dd. Adversariorum prætensiones.

In istis igitur terminis, & circumstantiis contrariæ appel-
lationis, interpositæ quidem exadversò ad hanc Sac. Con-
gregat. sed ad impediendam eam normam, & fixam regulam
48 electionis Officialium nostræ Provinciæ, quæ ex ejus repli-
catis oraculis pro omni futuro tempore bis stabilita, & in se-
quentibus Capitulis, & Congregationibus intermediis sem-
per ad praxim redacta fuit, nonnisi in solo devolutivo admit-
ti poterat contraria appellatio, nè adversùs omnia Jura
Mundi, dicamus, repositum fuisse in arbitrio Adversario-
rum Provinciæ pacem turbare, Congregationem interme-
diam impedire, & oracula hujus Sac. Congreg. eludere, in-
terponendo appellationes, ex diametro oppositas Textuali-
bus sanctionibus, supra citatis, nec non replicatis oracu-
lis hujus Sacrosancti Senatus, ex speciali gratia recogno-
49 scendis apud *Lantusc. in Theatr. Regular. verb. Elect. n. 3. &* 10.
quo nihil insubsistentius valet excogitari.

Et in longè durioribus terminis appellationis indefinitè in-
terpositæ à P. Custode, tunc temporis Defin. nostræ Pro-
vinciæ sequentibus verbis: *appellando d'adesso per allora da
qualunque atto &c. non solo à Superiori, & alla Sagra Congre-
gazione, ma anche immediatamente ad Sanctissimum &c. Io
Frà Giuseppe Girolamo Burgosessia Definitore recuso, & ap-
50 pello, come sopra*; Et absque ulla restrictione acceptatæ,
& sequentibus verbis admissæ à P. Præsidente Congregatio-
nis intermediæ habitæ anno 1709. *Fanno bene li Padri à fare
li suoi atti giuridici, ed io accetto l'appellazione*; Quas cir-
cumstantias exclamando, exagerabat P. Custos in suo Me-
moriali, Sacræ Congregationi tunc distributo *§. Tantò* ante
finem, ibi: *Tanto maggiormente, perchè detta protesta, ed
appellazione &c. fu accettata dal Presidente, perche conobbe
forse anch'egli ragionevole &c. tutti gl'atti fatti dopo d'esso sono
nulli, ed attentati*; in terminis terminantibus contra ipsum-
met P. Custodem rotundis literis respondit hæc Sac. Congre-
gatio in sæpecitata, sed nunquam satis laudata *Papien. Con-
51 gregationis intermediæ 10. Julii 1709. Ponente Eminentiss.
de Abdua*, cum rescripto: *Congreg. intermediam sustineri*:

Secundo loco insistitur in defectu tractatuum consultorio-
rium, cum supposito, quod P. Provincialis noluerit ad illos
admittere Adversarios, ex quo motivo asserunt appellasse,
ut ait P. Definitor Papiensis in *Process. fol. 1.* his verbis, *Inter- 52
rogatus, quare appellaverit*, respondit, *Perche &c. non ci
volle ammettere alli previi trattati consultorj*, & concordat
P. Custos in examine, facto in Urbe, *d. Process. fol. 13. à terg.*
In quo nescimus percipere ad quem finem asseruerit, se esse
constitutum in ætate annorum 40. & 32. Religionis, ac si in 53
illa admissus fuisset in ætate annorum 8. ut constat Processus
fol. 12. ex curiositate recognitus ab A. Rev. P. Provin-
ciali.

Non possumus insubsistentiam hujus objecti, concludentiùs
ostendere, quàm demonstrando contrarium ex illa probatio-
nis specie, qua in jure non datur major, quævè proindè à
Doctoribus, sequutis *à Rot in dec. num. 7. cor. Priol.* probatio-
num Regina uno ore appellatur, nempè mediante jurata,
seria, & literali confessione, quæ legitur in Adversariorum
appellatione ad hanc Sac. Congreg. in qua hæc leguntur, *&
cùm in tractatibus consultoriis ad prædictam Congregationem 54
primam intermediam celebrandam habitis, d. P. Provincia-
lis, addictus reliquis PP. Definitoris supradictis, ausus sit sibi
usurpare facultatem coarctare Electores ad restringendum nu-
merum eligendorum in Superiores Locales.*

Cùmque uterque Adversariorum actus juramento firma- 55
tus sit, hoc est, tam appellatio supradicta, quàm examen in
Urbe expletum, antequam ipsi declarent, cuinam ex dictis
contrariis juratis depositionibus credere debeamus; nesci-
mus, cuinam ex iisdem oppositis propositionibus fidem præ-
stare possimus; Obiter proindè notantes hic, quod Adver-
sarii hoc modo, contradictoria cum juramento asserentes,
invenerunt modum semel saltem veritatem pandere, juxta
nobilem animadversionem; *Cur. Pallavic. nell' Istor. del 56
Concil. lib. 4. cap. 12. num. 8.* ibi: *Or il Soave ha trovato la ma-
niera di far vedere, che egli non sempre mentisce, poiche es-
sendo impossibile, che tra due contradizioni una non sia vera,
certo è, che egli dicendole ambedue, in una di esse è verace.*

Ultra quod nimis incivile videtur ea, quæ Adversarii in
Partibus dilucidè protestati fuerunt, in eundem casum in
Urbe infirmare, proprioque testimonio resistere, ut per lon- 57
gè expressiora verba, modestiæ causa hic omissa, id impro-
bat *Textus literalis in l. Generaliter, versic. Nimis enim, Cod.
de non numer. pecun.* & concordant adducti per *Rot. in dec. 105.
in fin. cor. Ottbob. & in dec. 231. num. 9. cor. Priol.*

Demùm præter omnem necessitatem, sed ad solius maté-
riæ ornatum, subjungimus ea; quæ adversùs hujusmodi de-
fectum diximus pro validitate alterius Congregationis inter-
mediæ nostræ Provinciæ anni 1707. quando similis defectus 58
de more, sed patet inscitia se exageratus fuit *in contrario
Memoriale*, huic Sacr. Congregationi distributo *§. 2.* ibi;
*Perche non precedeteno a detta elezione li trattati consultorij,
mentre avendo convocato il Definitorio &c.* quæque absque ullo
scrupulo admissa fuerunt ab hac Sacra Congregatione, illam
validam declarando, quod scilicet hujusmodi tractatus con-
sultorii non consistunt, vel in determinato numero verbo-
rum, vel in certis discursibus, & limitatis sermonibus; sed
in sola aperitione, seu cognitione qualitatum; & idoneita-
tis proponendorum, ne Electorum voluntas feratur in inco-
gnitum, ut in specie notant *Rodriquez quæst. regul. quæst. 53.* 59
art. 1. per tot. & Novar in Summ. Bullar. Comment. 168. num.
48. Quæ eligendorum qualitates superlativè cognitæ erant
omnibus PP. Definitorii; & plusquam sufficienter discussæ
fuerunt in illis præviis tractatibus consultoriis, quos neque
etiam Adversarii negare ausi fuerunt.

Tertiò insistitur in eo quod Adversariis non innotuerit cer-
ta, & specialis assignatio diei 5 Julii 1714. pro habenda Con- 60
gregatione intermedia, ut ait P. Definitor Papiæ *in Process.
fol. 3.* ubi interrogatus: *Quo die celebrata fuit Congregatio.*
Respondit: *Fù celebrata li 5. di detto mese di Luglio, &c.*
Iterùmque interrogatus: *An esset illa dies præstituta, & de-
terminata ad talem Congregationem*, rotundè id negavit,
asserendo *Padre nò*, & consonat P. Custos in eodem *Pro-
cess. fol. 13*:

Prò confutatione pariter hujus prætextus repetenda ad
amussim sunt hic, sed energia majori, ea, quæ supra dixi- 61
mus in demonstranda insubsistentia secundi, quia pro desti-
natione dictæ Congregationis faciendæ die 5. mensis Julii, &
quidem mediante solito Decreto R. P. Provincialis publi-
cè de more affixo in Refectorio, adducimus in testes, omni
exceptione majores, ipsosmet Adversarios, in dicta eorum
appellatione, solemni juramento firmata, & eorum solem-
niori subscriptione roborata, ubi hæc leguntur: *Datum ex*
præ-

prædicto Conventu Fontis Sancti die 5. mensis Julii: Assignatu per Decretum A. R. P. Provincialis ad prædictam Congregationem celebrandam anno 1714. Ego Fr. Joseph à Papia Definitor, &c. Ego Fr. Joseph Hieronimus à Burgo Sexio Custos, &c. Quomodo igitur, & quanam frunte potuerint hæc solemni juramento firmata, & proprium nominum innegabili subscriptiona munita, in Urbe mediante alio contrario juramento, verbis illis omni detorsione incapacibus, *Padre no*, constanter negare EE. PP. judicandum relinquimus.

Quartò insistitur in eo, quod P. Provincialis recusaverit Adversariis ostendere epistolas P. V. C. Generalis, id con-
63 faecinando pro alio motivo appellandi, seu impediendi coadunationem dictæ Congregationis intermediæ, ut facit P. Definitor Papiensis, his verbis: *Interrogatus quare appellavit?* Respondit: *Perche primieramente il P. Provinciale non volse mai mostrare le direzzioni, auute dal P. Reverendissimo* & concordat P. Custos *in Process. fol. 53.*

Quàm frivolus sit prætextus ille ostendit ipsummet nomen, quo ea adverso vocantur epistolæ P. V. C. Generalis, quia si erant solùm directivæ, nullatenùs obligabant P. Provincialem, prout ipsemet P. V. C. Generalis illas vocat, & pro
64 talibus qualificat in 9. Interrogatorio, facto PP. Adversariis, ibi: *Si articuli illi non obligabant sub nullitate electionis, ut ajebat Pater Provincialis, quare igitur ob illos non ostensos appellationem interposuerunt?*

Frigescente gratuita illa responsione, quæ datur per dictum P. Definitorem eidem Interrogatorio, his verbis: *Perche non osservandosi quelle direzzioni &c. non poteva osser-*
65 *varse la giustizia distributiva*; Dùm ex ipsomet ore Adversariorum in nostra Congregatione, absque ostensione dictarum epistolarum directivarum, servata fuit eadem justitia distributiva.

Verissima autem fuit, & ex omni parte subsistens, replicata illa responsio, quam obstinatæ interrogationi Adversa-
66 riorum, pro ostensione dictarum epistolarum directivarum, semper dedit P. Provincialis, quamve registravit dictus P. Definitor Papiensis *in Process. fol. 1. à tergo. Detto P. Provinciale sempre rispose, di non avere altro, che la licenza della Congregazione, e se aveva altre lettere, erano di confidenza, e non era obligato mostrarle al Definitorio, e che le lettere erano direttive, e non precettive;* Quia confidenciales epistolæ nemini unquam pandendæ sunt, per ea, quæ notat *Gonzal. in cap. Cum olim 33 lit. D. de Offi. & potest. Judic. Delegat.* ubi sequendo *Ciceronem Philipp. 2.* humanitatis omnis
67 expertem meritò vocat eum, qui epistolas confidentiales palàm facit, aliisque communicat, quem sequutus fui *in meis Instit. Criminal. lib. 2 tit. de Crimin. fals. num. 59.*

Certiùs, quia P. V. C. Generalis eadem facilitate, & simili confidentia, qua aliqua scripserat P. Provinciali, scripserat etiam multa PP. Adversariis, ut idem negare ausi non fuerunt, eidem P. V. C. Generali, illos judicialiter interro-
68 ganti, ibi: *Interrogatus undè sciret, P. Provincialem habuisse à me directiones, &c.* Respondit, *Lo sapevo, perche avessimo lettere da V. P. Reverendiss. nelle quali significava, aver mandate le direzzioni, &c.*

Ex qua innegabili facti circumstantia duo sequuntur, primum, quod placere nullatenùs poterat eidem P. V. C. Generali apertio, seu publicatio eorum, quæ in dicta epistola confidentiali P. Provinciali indicaverat, quia si ad praxim
69 reducere voluisset, facili negocio includere poterat duplicatum in dictis epistolis, Adversariis, ut supra, confidentialiter scriptis, & proindè ultrà crimen illud, quod connexum est propalationi eorum, quæ alicui confidentialiter nota sunt, ex animadversis per *Menoch. de Arbitr. cas. 538. num. 3. & seqq & Clar. in Prax. Crim lib. 5 § Falsum num 33* ibique *Bajard. num. 103 & seqq.* verificicatum fuisset etiam mortale peccatum in promulgatione eorum, quæ scribens secreta voluit remanere, per ea, quæ observant *Barbos. in cap. Cum olim num. 33 de Offic. & potest Jud Deleg & Amen. de De-*
70 *lict. & pæn. tit. 6. § 2. num. 1.* quos sequutus fui *in meis Institut. Criminal. lib. 2. tit. 6. num. 68.* quibus addo *Ritt. dec. 98. per tot. part. 3.*

Secundum verò, quod sapere videtur nescio quid contraria prætensio, insistendi ad effectum videndi epistolas, scriptas P. Provinciali summa confidentia, & summo deindè silentio celandi ea, quæ sibi ipsis scripta fuerant, circa eau-
71 dem materiam ab eodem P. V. C. Generali, dum nec miserabilem emiserunt vocem in Definitorio, eo tempore, quo fiebant tractatus consultorii, quod aliqua etiam ipsis scripta fuerunt, circa directionem gerendorum in Congregatione.

Cæterùm pro alia cathegorica responsione adversus hujusmodi prætextum videndi Epistolas confidentiales, P. Provinciali scriptas pro directione eorum, quæ fieri debebant in d. Congregatione intermedia, mirabiliter urget reflexio illa, quod eædem directiones non poterant esse, nisi conformes
Sac. Canonibus, Sacrosanctis Apostolicis Constitutionibus, 72
& Ordinis Statutis, solidè detumendo illius voluntatem à potestate, quam non habebat aliquid injungendi adversùs prædicta, juxta ea, quæ ad rem notant *Roman. cons. 403. num. 5. Soccin. sen. cons. 252. num. 19 & Mandell. Alb. cons. 29. num. 16.* & firmavit *Rot. in dec. 192. num. 12. cor. Priol.*

Indèque nimis solidè ad nostrum præcisum effectum obser-
var reformatæ Religionis Alumnus *Mattheuc. in Official Cur.* 73
Ecclesiast. cap. 18 sub num. 2. ibi: *Si Generalis proponeret tres, aut quatuor, cæteris ab electione passiva injustè exclusis, mandans expressè Electoribus, ut unus ex illis eligeretur, adjuncto etiam Decreto irritante electionem, aliter factam, non tenerentur electores ei obedire, & proindè non obstante tali præcepto, & decreto possent electores alium idoneum validè eligere, quem Generalis teneretur confirmare, si haberet cætera requisita.*

Eo igitur ipso, quod ex hac parte adductis remanet evidens, in nostra Congregatione fuisse ad unguem servata om-
nia ea, quæ in Sac. Canonibus disponuntur, ab Apostolicis 74
Constitutionibus præscribuntur, & in Ordinis Statutis determinantur, superlativè adimpletæ dicuntur, & ad praxim reductæ eædem directiones, in confidentialibus epistolis P. Provinciali indicatæ, ut patet consideranti.

Nullatenùs attentis iis, quæ ab eodem P. V. C. Generali sperabant Adversarii, dum ad id non solùm non se extende-
bant ejus facultates, sed positiva jussio hujus Sac. Congre- 75
gationis urgebat; ut oppositum exequererur, servarique mandaret, ut videre est in punctualissimo *Decreto*, impresso à *Lantuse in Theatr. Regular. verb. Electio num. 10.* ibi: *Si que & non aliter exequi mandet, & præcipiat*, idest, Superior Generalis nostræ Religionis.

Quintò insistitur in eo, quod Adversarii nullatenùs fue-
runt præsentes electionibus, in d. Congregatione intermedia 76
celebratis.

Textualis autem responsio ea est, quod cùm voluntariè
noluerint esse præsentes eidem electioni, postquam ter lega- 77
liter moniti, & ulteriùs ad illam civiliter, & paternè invitati fuerunt, dicuntur se ea proprio facto extraneos fecisse, & reputandos esse, ac si essent alieni, juxta *Textum in cap. Cùm nobis 29. de Elect.* ibi: *Quoniam ad electionem faciendam accedere noluerunt, alienos se fecisse videntur, propter quod electioni &c. de jure non posse contradicere videbantur,* cum multis concordantibus apud *Card. de Luc. de Regul. disc. 53 num 3 Sigismund. à Bonon. de Elect. Canonic. dub. 12. num.*
5. Passerin. eod tract cap 15 num 91. & seq. & apud *Matthæuc.* 78
nostræ Religionis Alumnum *in Offic. Cur. Ecclesiast. cap. 18. num. 17. & R. P. D. Ansald. in dec 86. num. 13.* ibique latissimè *in addit. num 85 & 86.* ubi, quod stante illegitimo recessu Vocalium, juridicè convocatorum, sive intimatorum, Capitulum integrè censeatur remanere, & residere in illis, qui in
eodem Capitulo perseverantes, devenerunt ad electionem; 79
Idem enim est, Capitulares legitimè vocatos non venire, at postquam venerint recedere sub insubsistenti prætextu, dicebat *Abb. in cap. Cum Nobis num 13. de Elect.* & advertunt *Tamburin. de Jur. Abbat. disp. 5 quæst. 3. ex num. 234. Passerin. de Elect. cap. 11. quæst. 11. num 92. & seqq. & Sperell. dec. 181. num. 44.*

Cumque non sit sermo de Vocalibus, vel non legitimè intimatis, vel post intimationem moram facientibus extra
Conventum illum, in quo celebrata fuit electio, sed de Ad- 80
versariis, qui post legitimam intimationem accesserunt ad locum electionis, in eoque præsentes fuerunt tractatibus consultoriis, de more habitis ante diem electionis, & quod magis est audientibus sonum tintinnabuli, illos in specie invitantis ad interveniendum Congregationi, ibi: *Fra tanto sonò il Campanello, che ci chiamava all'elezzione, & il Compagno del Provinciale venne à chiamarci*, nullam habent excusationem, nullumque allegare valent, vel minimum prætextum impugnandi illius validitatem, ut in individualibus terminis notant *Matthæuc. in Offic. Cur. Eccl cap. 17. n 17. in fin.* loquens in punctualibus terminis electionum Officialium,
quæ fiunt inter Reformatos, ibi: *Nec potest dici contemptus* 81
elector, qui præsens in Conventu, ad electionem non accedit sonum campanæ, quo omnes vocantur, &c. & sibi imputet defectum &c.

Imò notanda in hac parte, & commendatione digna videtur

detur moderatio A. R. P. Provincialis, qui cùm ad terminos
*nostrorum Statutorum cap.8.num.92.fol.*199. post juridicas ci-
tationes. posset P. Definitorem Papiensem ex dicta causa
82 non accessus, Definitoriato privare, ut notat *Lantasc. in
Theatr.Regul.verb.Definitor Provincialis n.*3. ibi: *Si verò co-
rumdem Definitorum aliquis,legitimè non impeditus, convenire
renuit, Officio privetur*, ad talem extremitatem nullatenùs devenit, non sine laude ad praxim reducens vulgarum
illud *Taciti in Vita Agricolæ, nec pœna semper, sed sæpius
pœnitentia contentum esse*, quem sequutus fui *in meis Institut.
Crim.lib.5.tit.5.de Pœn.num.*9.

Sextò insistitur in eo, quod in nostra Congregatione processum non fuerit cum illis Capitulis, seu restrictionibus,
quæ ab Adversariis præsentatæ fuerunt Eminentiss. Cusano,
83 & ab eo nullatenùs fuerunt approbatæ, cum supposito, quod
fuerint posteà in parte approbatæ à P. V. C. Generalis, ut
asserit P. Definitor Papiensis, quæ conditiones non possunt
sine risu, & bile sub oculis haberi, ut sequendo suum Conci-
84 vem *Horatium Flaccum* ad propositum observat *Card.de Luc.
in addit ad discurs 64 de Jurisd.num.*52.

Seu veriùs non possunt sine animi horrore considerari, signanter prima, ibi: *Essendo la Provincia formata di 21.
Conventi, abbia ciascuno de' PP. del Definitorio trè Guardia-
nati, con le loro rispettive Vicarie di loro precisa nomina, e so-
85 disfazione*, & sic habita distincta ratione Nationum, &
æqualitatis Definitorii, non autem meriti eligendorum, adversùs omnium Sacrorum Canonum, omniumque Apostolicarum Constitutionum dispositionem, necnon adversùs recentissimum illud, sacrosanctum Decretum hujus Sac. Congregationis 24 Februarii 1709. quod non est, *se non che una
dichiarazione di quel, che dispongono le Constitutioni Apostoliche, & i Statuti per l'elezione de' più degni senz' altro rispetto, o dipendenza*; Viamque aperuit distributivæ justitiæ
administrationi, *come uniformi alle Constituzioni Apostoliche,
& alla giustizia distributiva, che compete a meritevoli*, juxta
86 æquè clara, ac cubitalia verba P. Custodis, in Memoriali
huic Sac. Congregationi distributo; Eademque monstruositas evidenti à majori verificatur respectu secundæ, in qua curiosissimo adinvento prætenditur, ut in canonica electione
facienda à sex Vocalibus, componentibus Definitorium,
vota duorum electorum superent vota alior. quatuor; Itaut si
verum amamus, fateri omninò cogimur, contrariam prætensionem ex ipsorummet Adversariorum ore esse destructivam eorum, quæ disponuntur in Apostol. Constitutionibus,
& Ordinis Statutis, circa digniorum electiones, quæ prætensio sicuti tolerari nunquam deberet, si in angulo alicujus
87 remotæ Civitatis de facto promoveretur, ita videtur prorsùs
intolerabilis, dum tali, tantaque diligentia, & strenuis operationibus promota fuit apud Eminentiss. Cusanum, qui meritò illam rejecit, & hodiè tanta publicitate, tantoque strepitu promovetur coram hoc Sacrosancto Senatu.

Ultra quod ego, fateor ingenuè meam imbecillitatem,
nescio percipere, quomodo ex una parte inter se compatibilia
88 sint tremenda illius juramenti verba, quibus ad tenorem nostrorum Statutorum coram Sanctissimo Crucifixo jurare debet elector, se eligere meliorem, quæ refert noster *Matthæuc.
in Offic Car.Ecclesiast.verb.Officialis quoad Elect.Prælat.num.*
48. unita cum illo rigoroso præcepto P. V. C. Generalis occasione Congregationis intermediæ, de qua disputamus, cubitalibus illis literis injuncto A. R. P. Provinciali: *Injungimus &c. ut electores sub pœna non suffragandi, antequam ad
89 hujusmodi electiones procedant sigillatim coram Ven. Crucifixi
Imagine, ac te præsente, juramentum præstent, eos eligendi quodlibet prædictorum Officiorum respectivè, quos in conscientia, & omnibus æqua lance libratis, digniores judicabunt*. Et ex alia parte indefinita illa libertas, illudque illimitatum arbitrium: *Che ciascheduno de' PP del Definitorio
abbia tre Guardianie con le loro rispettive Vicarie di loro propria nomina, e sodisfazione*.

Nescio ulteriùs, & ratione majori percipere quomodo
Religiosi illi, qui *per non scandalizzare 3 o 4. Novizj* in
uno ex nostris Conventibus, magnum habuerunt scrupulum
90 religiosa modestia præsentare in scriptis judicialem appellationem in manibus A. R. P. Provincialis, vel Secretarii
Provinciæ, nullum deinde habuerint, vel minimum scrupulum scandalizzandi integram Provinciam, imo totam Religionem, contra propria Statuta Ordinis, contra Constitutionem Urbani VIII. contra dispositionem Sac. Conc. Trid.
91 & contra Sac. Canones, prætendendo deputare Guardianos, non per Regiam viam canonicæ electionis, sed *di loro
precisa nomina, e sodisfazione*.

Ante confutationem autem hujus veræ scandalosæ prætensionis, dignentur EE. PP. observare, quod hæc Sac. Congregatio ad conservandam formam canonicarum electionum
in nostra Religione, per viam regulæ, & legis generalis,
re maturè perpensa, anno 1657. die 5. Decembris solemniter determinavit, *injungendum esse* (sunt verba Decreti) 92
P. Commissario Generali Ordinis hujusmodi (hoc est nostri)
*qui curet, ut omninò tollatur asserta divisio, & conventio,
ac electiones præfatæ fiant ad præscriptum Constitutionum
Apostolicarum, & Ordinis ejusdem; Sicque, & non aliter
exequi mandet, & præcipiat*, quæ per extensum refert, atque exornat *Lantasc. in Theatr Regular. verb. Electio fol.
mihi* 226.

Dicta verò divisio, seu conventio, quam hic reprobavit
Sac. Congregatio, & per viam legis eliminandam esse præcepit, consistebat in præcisissima, & individualissima præ- 93
tensione Adversariorum, claris literis expressa in primo Capitulo ex illis, quæ prætendunt fuisse approbata à P. V. C.
Generali, opportunè hic repetenda: *Essendo la Provincia
formata da ventun Conventi, abbia ciascheduno de PP. del
Definitorio trè Guardianie con le loro respettive Vicarie di loro* 94
precisa nomina, e sodisfazione, prætendendo hoc scandaloso adinvento immutare canonicas electiones digniorum in
verum, & proprium Juspatronatus dd. Patrum, componentium Definitorium.

Quod autem hujusmodi præcisissimus esset abusus, reprobatus d. anno 1657. ab hac Sac. Congregatione, patet ex serie facti, fideliter per extensum reg strata à *d. Lantasca*, ubi
supra *fol* 226. & hic ad literam repeten *Tra li molti abusi, in-* 95
*trodotti nel Capitolo passato di questa Riformata Provincia,
&c il principale fu l'introdurre in detta Provincia sei distretti,
assegnando a ciascheduno distretto un Padre di tal distretto in
Definitorio, con i suoi Guardiani, cosa, che a prima faccia
pare, che abbia assai del ragionevole, ma li disordini, che del
continuo nascono, mostrano il contrario, per essere un elezzione ristretta, & artata contro la libertà, e disposizione de' Sagri
Canoni, li quali vogliono, che l'elezzioni siano secondo le virtù, e meriti, e non secondo il luogo, e Patria, simili elezzioni facevano anche le Provincie della Marca, e Bologna, e furono per li molti disordini, che nascevano con gran maturità levate dalla Sag. Congregazione &c.*

Dignentur ulteriùs observare quod, his non obstantibus
similis scandalosus abusus prætendebatur introduci etiam in
nostra Provincia S. Didaci anno 1693. sed proposito dubio in
hac Sac. Congregatione die 5. Martii ejusdem anni, attenta 96
Relatione Card. Cybo, tunc temporis Protectoris, & referente Card. Petruccio, contraria prætensio fuit penitùs rejecta, mediante Rescripto: *Nihil innovandum esse quoad
divisionem*.

Dignentur tandem observare, quod verè futili prætextu
obscuræ intelligentiæ verborum d. decreti, continuantes PP.
Papienses in prætensione habendi medietatem Definitorii no- 97
stræ Provinciæ, ad omnem prætextum radicitùs tollendum
Religiosi forenses, & cæteri anno 1709. die 19. Februarii
humillimum habuerunt recursum ad hanc Sac. Congregationem pro ejusdem Decreti (quamvis literalis, & clarissimi)
opportuna declaratione, quam referente Eminentissimo de
Abdua, benignè obtinuerunt, mediante Resolutione illa 98
Rescriptum anni 1693. nihil esse innovandum quoad divisionem, ita intelligendum esse, itaut nulla habeatur ratio Nationum, & æqualitatis Definitorii, sed solùm meriti eligendorum, quod successivè in forma specifica confirmatum fuit à
Sanctiss. D. N. die 8. Martii ejusdem anni 1709.

Hujusmodi Decretum non esse, *se non una dichiarazione
di quel, che dispongono le Constituzioni Apostoliche, ed i Statuti per l'elezzione de più degni, senz'altro rispetto, o dipendenza* non probamus adminiculis, & frivolis conjecturis, sed 96
seria, & literali confessione P. Custodia Adversarii, jurati inimici Congregationum intermediarum nostræ Provinciæ, totiesque succumbentis, quoties in controversiam illarum validitatem adducere coram hoc Sacrosancto Consessu
tentavit; Ipse enim in Memoriali, ejus nomine dato in hac
Sac. Congregatione *in Papien Congregationis intermediæ die
19 Julii* 1709. nedùm prædicta asseruit *in §. Al secondo*, sed 100
ulteriùs *in §. E se bene*, subdidit: *Nulladimeno fù &c. gradita, e col dovuto rispetto da loro ricevuta tal dichiarazione,
uniforme alle Constituzioni Apostoliche, & alla giustizia distributiva, che compete à meritevoli*.

Ex quibus palpatur manibus exorbitantia contrariæ prætensionis, aperta fronte omnibus viis insistendo, ut omnibus
istis non obstantibus, adhuc in nostra Congregat. intermedia
esset procedendum per d. reprobatam viam divisionis, tam 101
Definitorii, quàm Guardianiarum, non semel, sed ter solemni-

ter ab hac Sac. Congreg. ut supra, proscriptam, cum præciso mandato, injuncto Superiori Generali nostræ Reformationis, ut nullo modo illam permittat, sed omninò exequi curet dicta Decreta Sac. Congregat. pro omnimoda libertate electionum, nullam habendo rationem districtuum, sed solius meriti eligendorum, ut observat *Lantusc. in Theatr. Regular. d. verb. Electio fol. mihi* 226.

Conceptum hic retinendo sermonem, ne mea verba ab Adversariis molestè accipiantur, non possum omittere reflexionem illam, ex qua exorbitantia contrariæ prætensionis
102 crescere videtur in immensum, dum non solùm prætendebant, procedendum esse per d. ter reprobatam viam divisionis Conventuum, sed ulteriùs, quod non multos, sed unum dumtaxat pro unoquoque Conventu, possent nominare Religiosum ex eorum districtu, illumque necessariò eligere tenerentur reliqui ex Definitorio, ibi: *Il Custode, e Definitore di Pavia, disse, di voler nominare un solo per Convento, e che quest'uno doveva essere proposto dal Provinciale per la ballottazione, e dall'elettori infallibilmente approvato, ed eletto.*

Idque, nedùm contra naturam, proprietatem, & essentiam electionis, ex animadversis per *Camil. in Director.*
103 *election. cap. 2. num. 9. Bordon. resol. moral. resol. 26. num. 26. Barbos. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 19. num. 233. & Castellin. de Elect. cap. 8 num. 7. & seqq.* ex quo electio nunquam potest in tali numero, seu veriùs, & proprius in principio numeri, verificari, eo quia unitas non est numerus, sed numerorum principium, ut sequendo *Euclidem lib. 7. Element. definit. 2.* notant generaliter illius Commentatores, & signanter *Vitalis Jordanus fol. mihi* 304 & in nostris præcisis terminis egregiè *Passerin. de Elect. cap. 2. num. 5. & seqq.* ubi sequendo *Div.*
104 *Thom. 1. 2. quæst. 13. art. 2.* aliosque ibidem citatos, convincentem adducit rationem his verbis: *Et ratio est, quia non est electio, ubi non sunt plura eligibilia &c. & ita est contra substantiam electionis, quod electores necessitentur ad unum certum, & determinatum eligen.*

Sed contra Jus Commune, contra dispositionem Sac. Concilii Trident. contra cubitalem Bullam fa. me. Urbani VIII.
105 in specie emanatam pro nostra Religione, quam per extensum registravit *Lantus. in Theatr. Regular. verb. Electio nu. 2.* uno verbo adversùs omnium Jurium dispositionem, omnesque congruentias, & naturalem discursum.

Et quod intolerabiliùs videtur, prætendendo habere majus jus in deputando, seu nominando Guardianos, & alios
106 Officiales in Conventibus propriorum districtuum, seu Nationis, ac habeant illi maximi Sæculares Principes, qui ex eorum redditibus Archiepiscopatus, & Episcopatus fundarunt, & ad quos ex benignitate, & gratia Apostolicæ Sedis saltem tres nominare solent dignissimas personas in qualibet vacatione, ut EE. PP. probè notum est.

Imò prætendentes ulteriùs longè effrenatiorem habere potestatem, ac habuerit Eminentiss. Cusanus, nedum cum
107 amplissima facultate ab hac Sac. Congregatione deputatus in Præsidem ultimi Capituli nostræ Provinciæ, sed cum illa nimis rara authoritate, à Sanctiss. D. N. specialiter approbata *di restringere il numero, e le persone de Soggetti da eleggersi in Provinciale, Custode, e Definitori, secondo l'E. V. riconoscerà essere necessario alla quiete, e buon regolamento della Provincia*; Qui non unum, sed tres Religiosos ad d. effectum elegit, ut Adversariis probè notum est, dum fuerunt
108 à d. Eminentissimo Cusano pro duobus ex Patribus nostri Definitorii nominati, & deindè per secretum scrutinium electi, quæ sunt in nostra Provincia notoria.

Septimò insistitur in eo, quod in nostra Congreg. servata non fuerit Justitia distributiva, nec non regula illa, quam gratis ubique supponunt Adversarii præscriptam fuisse ab E-
109 minentissimo Cusano in antecedenti Capitulo Provinciali, ex speciali facultate, ei delegata ab hac Sac. Congreg. Interrogatus autem P. Definitor Papiæ à P. Generali, *quænam fuerit distributio facta ab Eminentissimo Cusano; Respondit lasciò tutta la piena libertà al P. Visitatore, acciocche distribuisse le Guardianie secondo la convenienza di ciascun Definitore*, & concordat P. Culles.

Objectum hoc tres habet partes; Prima respicit distributivam justitiam, servandam in Capitulis, & Congregationi-
110 bus intermediis nostræ Provinciæ, & circa hanc nulla potest superesse difficultas, quia ex animadversis supra §. 41. & ex seria confessione nolusea nostris Adversariis, data in nostro Summario, illa fuit punctualissimè servata in nostra Congregatione.

Hoc unum subjungentes, quod juxta Adversariorum sen-
111 sum distributiva justitia non est illa, quam definivit *Ptolomæus in Institutionibus Criminalibus par. 1. tit. 1. tit. de Justitia, & Jure fol. mihi* 10. quem sequutus sui *in meis Institut. Criminalibus lib. 4. tit. 7. num. 65. & seqq.* Minùsque illa de qua ad nostrum præcisum effectum benè discurrit *Less. de Justit. & Jur. lib. 2. cap. 1. dub. 4.* ibi: *Finis justitiæ distributivæ est constituere æqualitatem inter proportionem, & proportionem, ut eadem sit proportio inter res, quæ dividuntur, quæ est inter conditiones personarum, quibus fit distributio.*

Sed non sine maxima improprietate pleno ore prædicatur e adversò pro justitia distributiva solemnissimus ille abusus,
quem semper detestatæ fuerunt Sac. Congregationes, quem- 112
vè ad præcisum effectum cognoscendi irrationabilitatem contrariæ prætensionis lepidè describit nostræ Religionis Alumnus *Lantusc. in Theatr. Regular. verb. Electio num. 10.* his verbis. *Cùm nil magis proficuum sit Religioni, quàm meliores eligere Superiores; & nil deterius illi evenire possit, quàm sub*
titulo justitiæ distributivæ in conferendis honoribus æqualita- 113
tem sustinere, ut æqualia omnia omnibus, idest doctis, & indoctis, junioribus, & senioribus, stultis, & sapientibus, robustis, & debilioribus reddantur. Quod quàm monstruosum sit, præcipuè inter Religiosas familias strictissimæ observantiæ, de se patet.

Secunda concernit facultates ejusdem Eminentissimi Cusani, quas supponunt Adversarii respicere omne tempus fu-
turum, itaut id, quod ipse in d. Capitulo practicavit, pro 114
infallibili regula servandum sit per omnia sæcula sæculorum, atque omnis ejus actio accipi debeat pro futurorum Capitulorum, & intermediarum Congreg. institutione, & norma; Et hæc est eorundem Adversariorum pia meditatio, quia facultates ejusdem sunt literaliter restrictæ ad d. antecedens Capitulum Provinciale dumtaxat, ut ex illis verbis Epistolæ hujus Sac. Congreg. *Affinche il prossimo Capitolo Provinciale &c. Che il d. Capitolo Provinciale debba celebrarsi con la presidenza di V. E. &c. A cui à tale effetto vengono dalla Sagra Congregazione comunicate tutte le facoltà &c. Acciò siano in esso osservate le Constituzioni Apostoliche &c.*

Supplicantes observare verba illa: *Affinche il prossimo Ca-*
pitolo &c. Il d. Capitolo &c. A tal'effetto &c. Siano in esso osser- 115
vate &c. quæ omnia tali evidentia, tantaque palpabilitate, digito ostendunt, facultates ejusdem Eminentiss. Cusani restrictas fuisse ad d. antecedens Provinciale Capitulum, ex animadversis *per Barbos. dict. 87. num. 5.* & firmatis *per Rot. in dec. 346. num. 4. cor. Bich. & dec. 1125. num. 7. cor. Coccin. & in Romana relevationis indemnitatis 12. Januarii 1688 §. Nec refert cor. Molines*, & alibi quotidie, ut mirum certè videatur, quod Adversarii ad hanc devenerint extremitatem prætendendi, ut dictæ personalissimæ dictiones: *prossimo Capitolo,*
detto Capitolo, a tal'effetto, in esso Capitolo &c. adversùs 116
propriam naturam extendantur ad ea, quæ, neque ex verborum sensu, & proprietate, minùsque ex Doctorum interpretationibus contrariam admittere valeant detorsionem, nisi excusare velimus eosdem Adversarios verbis illis *Pellegrin. in Prax. Vicar. fol. 428 sub num. 19. Sed certè excusari merentur, quia hæc dixisse noscuntur, non voluntate, sed potiùs extrema necessitate ob defectum Juris, & inopiam rationum.*

Tertia demùm pars respicit factum Eminentissimi Cusani, cujus respectu ad videndum ea, quæ ipse demandavit
circa electiones Guardianorum, & Vicariorum nostræ Pro- 117
vinciæ, non opus habemus recurrere ad Scotisticas subtilitates, atque pias illas meditationes Adversariorum P. V. C. Generali palliatas, quibus inaudita facti alteratione ausi sunt asserere, eundem Eminentiss. Cusanum dedisse *tutta la libertà al P. Visitatore, acciocche distribuisse le Guardianie secondo la convenienza di ciascun Definitore*, ut gratis cum juramento asseruit Definitor Papiæ; Dum in publico instrumento actorum d. Capituli registrata per extensum habemus omnia ea, quæ ibidem peracta fuerunt de mandato ejusdem E-
minentissimi Cusani, qui tantùm abest, quod libertatem de- 118
derit eidem P. Visitatori distribuendi Guardianias ad libitum Definitorum, seu *secondo la convenienza di ciascun Definitore*, quin potiùs eidem strictissimè injunxit, & enixissimè demandavit, effectu punctualiter subsequuto, *ut seriò animadverteret* (sunt verba ejusdem Visitatoris) *ut digniores, & probiores eligerentur &c.* cum subsequuta confessione ejusdem Visitatoris, id sedulò adimplevisse, *quantum humana capacitas peragere potest &c. ad mentem, & intentionem prædicti Eminent.*

Cùmque lyppis, & tonsoribus notum sit, quantum inter
se distent *probiores, & digniores eligere, quantum humana* 119
capacitas percipere potest, necnon dare alicui *tutta la piena libertà di distribuire le Guardianie secondo la convenienza de*
Defi-

Definitori; Idque non possit ullo modo attribui ignorantiæ,
vel oscitantiæ ejusdem jurati, & qualificati testis, acerrimi,
Adversarii, remanere videtur evidens nimis exorbitans, &
æquè voluntaria facti alteratio in hac parte adeò delicata,
majorique consideratione digna in teste, præsertim Religio-
so, & in sua Provincia qualificato, ac esset panicus ille ti-
mor scandalizzandi tres, vel quatuor novitios, mediante ap-
pellatione in scriptis, modestè exhibenda A.R.P. Provincia-
li, vel P. Secretario nostræ Provinciæ.

Licitumque in hac parte sit mihi, consideranti talem,
tantamque diversitatem, & diametralem oppositionem in-
120 ter juratam confessionem P. Definitoris Papiensis, & inge-
nuam facti narrationem, candidamque veritatis propalatio-
nem P. Visitatoris nostræ Provinciæ, quando celebratum fuit
ultimum Capitulum Provinciale, uti verbis illis *S. Gregorii
homil. 37. in Evangel. Nunquid aliud Judex nuntiat, aliud
præco clamat?* Dum d. P. Definitor Papiæ nunciat P. V. C.
Generali, electiones Guardianorum factas fuisse, non ad
terminos Canonicarum sanctionum, & sacratissimar. Apo-
stolicarum Constitutionum, & nostri Ordinis Statuta, sed
121 *secondo la convenienza di ciascun Definitore*; E contra P. Vi-
sitator clamat, illas fecisse ex dignioribus, & probioribus
Religiosis Provinciæ, quantùm humana capacitate perci-
pere potuit, idque ad mentem, & intentionem Eminentiss.
Cusani expressum mandatum, ac literale præceptum, ei præ-
cisè injunctum.

Ex quibus, perstringendo omnia hucusque animadversa,
remanere videtur æquè evidens, ac palpabilis validitas, seu
122 subsistentia nostræ Congregationis, dùm ante illius convo-
cationem præcessit solita facultas P.V.C. Generalis, necnon
adimpleta fuerunt omnia ea, quæ illam præcedere debebant
in electionibus, in illa concordi voto peractis, servata fuit
123 distributiva justitia, & bonæ qualitates, necnon superlati-
vè idoneitates omnium Officialium, in illa electorum, sunt
notoriæ in tota Provincia.

Adversùs quam nullatenùs merentur attendi magnificati
124 prætextus, exadversò consarcinati pro estorquenda declara-
tione nullitatis gestorum in nostra Congreg. & quidem

Non interpositio contrariæ appellationis, quia illa, uti
generalis, & impeditiva omnis electionis, de jure non subsi-
stit; Vel in omnem casum, uti respiciens electiones non ca-
nonicas, eo ipso quod electiones in illa sequutæ, apparent
canonicæ, omni jure sustinentur, uti factæ post, non autem
contra dd. Adversariorum appellationem.

Non defectus antecedentium tractatuum consultoriorum,
125 quia ex ipsorummet Adversariorum seria confessione, &
innegabili subscriptione, probamus, illos fuisse præmis-
sos.

Non ignorantia determinatæ diei pro habenda Congrega-
126 tione, quia contrarium patet ea sola, & simplici lectura
contrariæ appellationis.

Non recusatio P. Provincialis ostendendi Adversariis epi-
127 stolas confidentiales P. V. C. Generalis, quia potiùs in hac
parte laudem, & approbationem merentur gesta per eundem
P. Provincial.

Non absentia Adversariorum à nostra Congreg. quia cùm
fuerint ser. set. citati, & voluntariè recusaverint eidem in-
128 tervenire, se fecerunt extraneos, & totum jus eligendi con-
solidatum fuit in aliis, componentibus Definitorium.

Non absoluta necessitas servandi in nostra Congreg. Capi-
tula, proprio marte ab Adversariis confecta, seu veriùs con-
ficta, quia hujusmodi prætextus uti incompatibiles cum Sa-
cris Canonibus, & sacratissimis Apostolicis Sanctionibus,
& consequenter ad praxim nullatenus reducibiles, potiùs
merentur reprobationem, quàm approbationem ab hac Sac.
Congreg.

Non demùm gratuita illa exageratio, quod in nostra Con-
gregat. servata non fuerit justitia distributiva, atque ad pra-
129 xim redactæ nullatenùs fuerint perpetuæ illæ Regulæ, quas
in ultimo Capitulo Provinciali præscripsit Eminentiss. Cu-
sanus; quia omnia hæc non aliam habent existentiam præ-
130 ter illam, quæ reperitur in Adversariorum mente, itaut
proindè omnes contrariæ exagerationes in hac parte cum
omni sermonis proprietate vocari possint vera entia ra-
tionis.

Tandem supplicamus, nobis ignosci, si intra brevitatis
commendabiles fines, præsens Scriptura contineri non po-
tuit; Id enim attribuendum potiùs est Adversariis, totam
nostram Provinciam revolventi ad multiplicanda motiva, &
exagerandos prætextus adversùs nostram intermediam Con-
gregat. itaut non sine probabilitate credi possit, P. Custodem
131 Adversariorum occasione impugnationis duarum aliarum in-
termediarum Congreg annor. 1707. & 1709. composuisse
Promptarium omnium illarum nullitatum, Formularium
illatum appellationum, & Manuale protestationum, qui-
bus intermediæ Congreg valent in controversiam deduci,
retardari, vel à Superioribus emendari, & corrigi, ex eis-
dem magno studio deducendo hodiè multa, & magna adver-
sùs nostram Congregationem. Et proindè necessarium om-
ninò fuit dd. prætextus insubsistentes demonstrare, ne vide-
remur tacitè approbare illum, contra quem nihil dictum fuis-
set, juxta nobilem animadversionem *S. Hieronymi epistol.
61. ad Pamachium* dicentis: *Qui arguitur in pluribus, &
in dilatione &c. aliquid prætermittit, quid, aid tacuerit,
confitetur.*

In eadem Causa.

OMissa responsione quatuor integris paginis contrarii Me-
morialis, in quibus fit magna divagatio circa descriptio-
nem nostræ Provinciæ, necnon circa genia, & inclinatio- 132
nes, & demùm circa æquilibrium voluntatum Religioso-
rum, illam componentium, quorum omnium respectu fides
sit penes Authorem dicti Memorialis, cùm nihil commune
habeant cum præsenti inspectione, nullaque exadverso addu-
catur illorum justificatio, seu probatio.

Strictè ad causæ merita, nulla ex contrariis nullitatibus 133
subsistit in facto, minusque relevat in Jure.

Non prima, innixa defectui tractatuum consultoriorum,
seu qualificationis illatum personarum, quæ proponi debe-
bant in Congregatione; Omnia etiam hæc superlativè pro-
bantur in præsenti. Et revera exceptio videtur idealis, quia 134
Adversarii non negant, nec possunt negare, ante Congreg
intermediam, non semel, sed ter convenisse cum aliis Defi-
nitorii Patribus, in quibus ter replicatis congressibus habitus
fuit sermo de illis, qui poterant eligi, seu de qualificatione
eligendorum, qui sunt verè, & proprii tractatus consultorii,
ut de se patet, quando ad hunc effectum superabundaret se-
mel tantùm de personis eligendis habere sermonem ante in-
gressum in Definitorium, juxta præcisa verba Statuti, ibi:
Prima che si entri nel Definitorio, discorrino li Padri trà di 135
loro delli meriti, e qualità delli Soggetti, ut præcisè factum
fuit in nostro casu.

Ultra quod respectu hujus prætensæ nullitatis jugulantur
Adversarii à propria confessione, dùm in publico, & solem-
ni Instrumento, dato in eorum Sum. hæc habent; *Cùm in* 136
*tractatibus consultoriis, ad prædictam Congregat primam in-
termediam celebrandam, habitis* In Calepino enim non pos-
sunt reperiri magis clara, magisque rotunda verba, ex qui-
bus probatum dici possit, quod dicti tractatus consultorii præ-
cesserint, seu habiti fuerint, ut ex sola terminorum notione
evidens est.

Non secunda innixa Literis directivis P.V.C. Generalis,
nullatenùs ostensis à Principali ante Congregat. Est enim hu-
jusmodi prætextus adeò frivolus; adeòque insubsistens, ut 137
mirum certè videatur, quod exadverso fiat ex supra animad-
versis.

Non tertia, innixa absentiæ Adversariorum à nostra Con-
gregatione, quia illorum voluntarius discessus in nihilo præ- 138
judicavit validitati ejusdem Congregationis, omniumque
in illa servatis servandis gestorum.

Non quarta, innixa interpositioni contrariæ appellatio-
nis; Eidem enim punctualissimis authoritatibus satisfecimus 139
supra à num. 39.

Quia verò Adversarii proprio marte negant qualificatum
illum modum, quo admissa fuit, & acceptata eadem appella- 140
tio, *Si & in quantum; & quoad effectum devolutivum tan-
tùm, non autem suspensivum*, non possumus illum conclu-
dentiùs probare, quàm mediante formali examine P. Secre-
tarii, qui illam recepit, & duorum testium, in illa sub-
scriptorum.

Cùm illa tamen animadversione, quod primus testis, nem-
pè P. Thomas à Papia, Secretarius Provinciæ, cui rotun-
dè asseruit, *fù accettata sì, & in quantum, quoad actum* 141
devolutivum, non suspensivum, fuit ab Adversariis accepta-
tus, & recognitus pro legali, & veridico, his verbis: *Il P.
Provinciale, oltre il suo Segretario, volse chiamare due testi-
moni suoi confidenti, e da noi non richiesti, mentre ci bastava
il Segretario, &c.* & proindè contra ipsos plenè probat, 142
etiamsi esset unicus, ex firmatis per *Rot in dec. 409. num. 7.
par. 19. rec. & dec. 13. num. 9. cor R.P.D. Ansald.*

Non quinta, innixa prætensis attentatis; Nescimus
enim videre, ubi ista fundentur, nisi confundantur cum ap- 143
pella-

latione, exadversò interposita cui satis responsum fuit suprà *num.* 39. *& seqq.*

Non demùm sexta, innixa defectui justificationum circà
144 missarum celebrationem, juxtà disposita *in celebri Constitut. s. m. Innocentii XII.* impressa *apud Matthæum in Offic. Curiæ Ecclesiast. V. Officialis quoad celebrationem Missarum à* §. 9. Ille enim non regit in facto, & non relevat in Jure.

Non regit in facto idem defectus, quia non revocatur in dubium, quod punctualissimè adimpleta fuerint omnia onera missarum, quibus gravati sunt nostri Conventus; Mi-
145 nùsque ausi fuerunt negare Adversarii, quod attestationes, concernentes dictum punctuale adimplementum, juxtà præcisam formam, præscriptam in dicta Constitutione, præsentatæ non fuerint in Definitorio; Necnon, quod non fuerint attentè revisæ, & uti legales, recognitæ à Patre Provinciali, & tribus Definitoribus; Et demùm, quòd non fuerint etiam exhibitæ Adversariis, ad hoc, ut possent illas ad proprium libitum recognoscere, juxtà illorum præcisa verba, ibi: *Furono realmente esibite le fedi delle messe, e*
146 *stati, che stavano sul tavolino, ma non vi fù tempo di rivederle*, ut asserit P. Definitor Papiæ, & ibi: *Non furono rivedute, da Noi, ancorche ce li esebissero &c. perche dovevano essere collegialmente essaminati li sudetti stati &c.* ut ait P. Custos, quod tunc poterat perfectissimè adimpleri.

Minùs relevaret in Jure idem prætensus defectus, si enim ad tenorem dict. Constitut. §. 3 sat est, quod eædem fides recognoscantur à tribus tantum Judicibus, seù Religiosis
147 in quocumque Capitulo, seù Congregatione, composito ex magno, imò maximo numero Vocalium, quantò magis satisfactum erit eidem Constitutioni in nostro casu, dùm recognitæ fuerunt à quatuor qualificatis PP. Definitorii, nempè à Provinciali, & tribus Definitoribus, necnon publicè, & palam exhibitæ reliquis duobus PP. ejusdem Definitorii? Sivè enim non adfuerit tempus illas revidendi, ut gratis dicit unus ex Adversariis, sivè esset necessarium, omnes componentes Definitorium illas collegialitèr recognoscere, ut alter ex eisdem Adversariis opinatur, quorum neutrum subsistit, hoc unum verum est, quod in nihilo defecerunt illi, ad quos spectabat dictas attestationes fa-
148 cere, atque ad Definitorium transmittere. Et consequenter, absque eorum culpa, non possunt in hac parte redargui, vel puniri rigorosa pœna privationis vocis, in dict. Constitit. præscripta, & ad praxim reducibili in solo casu magnæ culpæ, vel innegabilis doli, juxtà notoria generalia Juris axiomata, de quibus *Bald. in cap.* 1 *n.* 15, *de Constit.* cùm aliis à me allegatis *in Institut. Criminal lib.* 1 *tit.* 1. *num.* 6.

Et in punctualissimis terminis nostri casus individualitèr hoc determinavit *hæc Sacr. Congreg. in Camerinen. Provinciæ Marchiæ Capituli Provincialis* 1. *Decembris* 1713. *ad re-*
149 *lationem Eminentiss. Casini*, in qua admisit etiam attestationes factas post electionem Provincialis, noluitque attendere alias resolutiones, quæ exadversò allegantur hodiè, & quas ego etiam allegabam, ea disparitatis ratione, quia in istis concurrebat bona fides facientium attestationes, & punctua-
150 le adimplementum onerum missarum, quæ duæ circumstantiæ sunt adeò notoriæ in nostro casu, ut neque etiam exadversò impugnentur.

Pari insubsistentia laborant ea, quæ exadversò absque ulla
151 justificatione asseruntur de qualitatibus illorum, qui electi fuerunt Guardiani in nostra Congregatione; Tùm quia illis opponuntur seriæ, & juratæ depositiones quinque meritissimorum Exprovincialium nostræ Provinciæ.

Tùm etiam quia in contraria Informatione P. V. C. Gene-
152 ralis, super qua magnum exadversò constituitur ad hunc effectum fundamentum, tale quid nullatenùs firmitèr asseritur sed referendo Adversariorum accusationes, ait: *Guardiani verò nuper electi, &c. indigni dicuntur*, hoc est ab Adversariis; Ne autem major fides detur copiæ, quam originali, nemo dubitat, quin in his casibus nullatenùs credendæ sint ea, quæ asseruntur ex auditu ab Adversariis, juxtà *Textum in capit. Licèt ex quadam de Testibus*, ibi: *Cùm satis videretur absurdum, illos admitti, quorum repellerentur Au-*
153 *thores*; quem sequuntur à me citati *in tract. de Matrim.* §. 27 *numer.* 13. & addo *Rot. in decis.* 282. *num.* 19. *part.* 17. *recent. & in Lauden. Pensionis* 4. *Julii* 1696. §. *Neque coram Cardin. Caprara.*

Consultò autem abstinemus à responsione ad id, quod asseritur circa probationes indignitatis dictorum Guardiano-
154 rum, resultantes ab Actis Visitationis Pastoralis, quæ asservatur etiam hodiè à tunc temporis Visitatore, ne habeatur prò verisimili adeò atrox delictum revelationis eorum, quæ continentur in Visitationibus Pastoralibus nostrarum Provinciarum, quibus ex Statutis Generalibus nostræ Religionis, de quibus *Sanctor. part.* 1. *folio* 60. post semestre nigrum præfigendum est theta, nullamque probationem facere possunt in judiciis, juxtà nobilem illam animadversionem *Sancti Athanasii*, ibi: *Nè habita fuisse credibilia videantur*, sequutam à Doctoribus, citatis *in meis Institut. Crimin. lib.* 11. *titul.* 8 *num.* 123. Cohærenter enim ad ea, quæ post *Text. literalem in leg.* 2. *Codic. Quand. & quib. quart. pars libr.* 10. his verbis notat *Rot. in decis.* 437 *numer.* 2. *coram Coccin. Est æquè durum, inhumanum, ac injuriosum nostros defectus de-*
tegere, horret animus hic describere, quam inhumanum sit 155
idem delictum, usque ad hodiè inauditum in nostra Religione, & multò magis horret calamus hic transcribere ea, quæ de eodem delicto scribunt *Sanctor. ad Statut. Gener. tom.* 1. *fol.* 246. 660. *&* 669. *& Amen. de Delict. & Pœn. tit.* 5. §. 6. *verb. Revelatio secretorum n.* 12. *&* 13. *fol. mihi* 323.

Quòd speciosus prætextus temperamenti, *che si osservino gl'*
articoli, prescritti dal detto P. V. C. Generale, anche per le 156
altre Congregazioni future per il buon regolamento della giustitia distributiva; Dicimus, non aliud adesse in nostris terminis temperamentum, quàm illud ter approbatum ab hac Sacra Congreg. ut scilicet: *Reprobata scandalosa divisione exadversò prætensa, nihil innovetur quoad distinctionem nostræ Provinciæ, in qua canonicæ electiones fiant ad terminos Sacror. Canonum, & Apostolicarum Constitutionum, & Ordinis nostri Regulas, itaùt nulla habeatur ratio Nationum, sed solùm meriti eligendorum*

Quod enim hujusmodi Sacr. Congregat. oracula non sint, nisi declarationes eorum, quæ continentur in Sacr. Canoni-
bus, & Apostolicis Constitutionibus, quodque ab illorum 157
exequutione latissima pateat via administrationi justitiæ distributivæ, & recognitioni meritorum personarum eligendarum, non probamus inductionibus; & argumentis, sed se-
ria, & rotunda confessione Pat. Custodis Adversarii, facta 158
huic sacrosancto Consessui in ejus Memoriali, his verbis: *Qual decreto non è, che una dichiaratione di quel, che dispongono le Constitutioni Apostoliche, & i Statuti per l'elezzione de' più degni, senz' altro rispetto, e dipendenza &c.* & ibi: *Tal dichiaratione uniforme alle Constituzioni Apostoliche, & alla giustitia distributiva, che compete a' meritevoli.*

Itaut per viam temperamenti contrarium hodiè aperta
fronte prætendere atque exhibere articulos, Juris commu- 159
nis dispositioni, & hujus sacrosancti Senatus Oraculis oppositos, ad hoc, ut approbentur, confirmentur, & per omnia sæcula sæculorum exequantur, est sibi ipsi contradicere, nec non impugnare veritatem, nedùm à se cognitam, sed etiam aliis palam confessatam

Poterant autem omitti ea, quæ absque ulla connexione materiæ asseruntur de privato congressu, habito de mense Maii 1714. in Conventu Sanctæ Crucis, illum pleno ore, non si-
ne maxima improprietate vocando Conciliabulum, quod no- 160
men non nisi schismaticorum Prælatorum unioni convenit *ex animadversis nel Vocab. della Crusca verb. Concilia in fine*. In illo enim non fuit habitus sermo nisi *del fatto di Binasco, sopra del quale mi mandano un foglio con il loro parere sottoscritto da tutti*, ut his verbis ipsismet Adversariis hanc veritatem patefecit P. V. C. Generalis in ejus epistola neque poterant cum majori ingenuitate, & candore omnes illum componentes procedere, quam æquali sinceritate, & claritate omnia submittere fidelibus oculis Superioris Generalis, mediante folio, ab omnibus congregatis subscripto.

Nec habent, de quo conqueri possint Adversarii, si in il-
lo non fuerunt invitati, id enim factum fuit, ex quo ipsi fue- 161
runt causa, & motores, & instigatores scandalosæ ribellionis, palam sequutæ in eodem Conventu; Quod nedum ex eo patet, quod Religiosi omnes dicti Conventus Binasci pendebant ab eorum nutibus, sed plusquam tacitè ipsimmet fassi fuerunt in alia Epistola, scripta eidem Superiori Generali ibi: *Per la grave sospettione, ch' abbiano contro di Noi intentato qualche negotio, &c.* juxtà *illud Catonis folio mihi* 9 *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici*, ubi latè ejus *Glossatores*;
Quod enim idem privatus congressus unicè directus fuerit ad 162
dictum particulare factum Conventus Binasci, neque à remotissimis appellari potuerit Congregatio vel Capitulum, est adeò evidens ex ipsum antecedentibus, concomitantibus, & subsequentibus, ut nihil addi possit ad clariùs excludendum talem prætextum.

Saec Congregat. Episcoporum Ponente Eminentissimo 163
Casino, die 8. Februarii 1715 rescripsit: *Congregationem intermediam sustineri, & ad mentem Eminentiss. Ponentis*, qui post prandium ejusdem diei 8. Februarii 1715. in præsentia Reverendiss. P. Francisci à Brandelio Procuratoris Generalis Re-

lis Re-

lis Reformatorum, neque etiam accidentaliter præsente, in
exequutionem mentis Sac. Congr. comburere fecit duas Scri-
pturas injuriosas exadversò divulgatas.

DISCEPTATIO XIV.

Lunen. Sarzanen. Dismembrationis.

PRO

Marchione Ferdinando Malaspina, ac
Hominibus Castri Pontis.

CUM

Jacobo Mariotto Parocho Lycianæ.

ARGUMENTUM.

Quando locus sit dismembrationi Parochiæ, vel potiùs deputationi Cappellani. Enumerantur causæ, ex quibus deveniri solet ad Parochiarum dismembrationem, quæ juxtà laudabilem praxim Sacr. Congregat. Concilii faciliùs obtineri solet, quando illam petentes parati sunt novam Parochiam de proprio dotare. Declarantur authoritates contrariæ.

CONstans in facto est, quod moderna Parochia Ecclesiæ
S. Jacobi Apostoli Lycianæ à primordio erecta fuit in
1 Ecclesia S. Rocchi, sita in loco aperto, omnibusque obvio,
& viciniori ad Castrum Pontis, & deindè, ob commodita-
tem Hominum Lycianæ, non multis ab hinc annis translata
fuit intrà ipsum Locum Lycianæ, remotiorem, & clausum;
Ea qua translatione sicut longè aucta fuit commoditas Po-
puli Lycianæ, ità etiam summoperè crevit incommoditas
Populi Castri Pontis; Quamobrem cùm ob distantiam duo-
rum milliariorum à dict. Castro Pontis ad dictam modernam
Ecclesiam Lycianæ, asperitatem itineris, interjectionem
novem torrentium, situationem Ecclesiæ in loco clauso, am-
plitudinem dictæ Parochiæ Lycianæ, conflatæ ex decem, &
septem divisis, distinctisque Populis, diversitatem dominii
temporalis, & mutuas finitimorum Populorum discordias,
difficillimus, meticulosus, & summè incommodus factus es-
set accessus, & recessus Parocho Lycianæ, & Parochianis
Pontis ad Ecclesiam Pontim, & Castrum Lycianæ respecti-
vè, & ea hujusmodi causa frequentissimè evenissent obitus
Parochianorum sinè Sacramentis, diù inhumata mansissent
domi cadavera defunctorum, caruissent ab hominum memo-
ria necessaria instructione circa doctrinam Christianam,
Fideique rudimenta pueri, nec ullo unquam tempore asporta-
tum fuisset ab Ecclesia Lycianæ ad Castrum Pontis Sacro-
sanctum Eucharistiæ Sacramentum pro infirmis, & homines
Pontis coacti semper fuissent adire Ecclesiam Plebis Mon-
tium pro audiendis Sacris, atque ab eodem Archipresbytero
pro moribundis Sacramenta suscipere, quemadmodùm pro
veritate ab hac Sac. Congreg. requisitus, & interpellatus, re-
tulit Reverendiss. Episc. in sua Relatione, & sigillatim com-
probant, testes, inferiùs recensendi; Ideò D. Marchio Ma-
laspina, & Homines Castri Pontis Principales, vertentes
oculos ad miserabilem statum suarum animarum, in quo ha-
ctenùs, & præsertim à translatione prædictæ Parochiæ à lo-
co viciniori, & libero, ad alium remotiorem, & clausum, fue-
rant deplorabilitèr constitutæ, pro hisce evitandis periculis,
& præjudiciis sese somno excusserunt, & minimè curando
expensarum incommoda, sibi Ecclesiam extruere, ad effe-
ctum petendi, ut illa sibi, prævia dismembratione ab altera
Lycianæ, in Parochialem erigeretur.

Verùm quia, extructa Ecclesia, adhuc eorum desideria in
precibus, porrectis Episcopo Sarzanen. de mense Jun 1710.
explere non potuerunt, ob defectum sufficientis congruæ prò
decenti manutentione Parochi eligendi, ob cujus defectum
2 coacti fuerunt petere tantummodò deputationem Cappellani,
quæ usque tunc ab Episcopo fuit benignè concessa; Idcircò,
ut tandem aliquandò voti compotes fierent, non dubitarunt,
post erectam Ecclesiam, offerre etiam sufficientem con-
gruam, arbitrio EE. PP. assignandam: Et ità præmoniti,
sub die 18. Februarii 1711. proponi curarunt in hac Sacra
Congregatione dubium, eorum favore resolvendum: Sed
cum in ea Causæ propositione totus cardo probationum unì-
cè niteretur Relation. Episcopi, cæteræ autem probationes,
per nos adductæ, essent informes, nullam propterea placuit
EE. PP. capere resolutionem; Veruntamen benignè incli-
nantes ad petitam gratiam dismembrationis, injunxerunt ei- 3
dem Episcopo, ut conficeret Processum, non retardata in-
terim deputatione Cappellani, mediante sequenti rescripto.
Dilata, & Episcopus conficiat Processum, auditis interesse habentibus, non retardata deputatione Cappellani, sumptibus petentis, & deindè cujus de jure.

Provisionale hoc decretum libentèr exceperunt Homines
Pontis Principales, & statim illius vigore testes examinandos
induxerunt, & successivè etiam institerunt pro accessu ad fa-
ciem Loci, ad hoc, ut ea actuali mensuratione itineris, & 4
locorum inspectione, res, qualis ipsa est, in aperto posita,
sine ulla contentione, ad oculos EE. PP. perveniret.

E' contrà Pars Adversa, tutiùs sibi ducens in tenebris am-
bulare, nedùm omnem conatum adhibuit pro retardando exa-
mine nostrorum testium, & interim sub specie suppositorum
attentatorum in odium hujus Sacrosancti Senatus nostros
Principales vexare; Sed ulteriùs, nè veritas satis explorare-
tur, totis viribus incubuit, nè prædictus accessus in faciem
Loci sequeretur, mediantibus pluribus, & iteratis affectatis 5
exceptionibus, de quibus extat Processus *fol.* 107. & resultat
ex Relatione Episcopi, data super novis precibus. Ad ulti-
mum tamen videns, quod illum ratione impedire non poterat,
recursum habuit ad positivas violentias, ausoque temerario
stetit contrà ministros hujus Sac. Congreg. contrà quos armata
manu se opponere non dubitavit.

Sed cum denique, his non obstantibus, compilatus reman-
serit plenissimus Processus 13. testium, formitèr examinato- 6
rum sub tortura 190. Interrogatoriorum, optimè supradi-
ctas causas probantium, quos testea damus in Summario,
quin etiam expletus fuerit accessus in faciem Loci, cum in-
terventu Reverendissimi Episcopi, & Peritorum, quorum
Relationes damus paritèr in Summario, ex quibus omnibus
liquidò constat de subsistentia præallegatarum causarum.
Ideò solidiori fundamento revocata hodiè ad trutinam Causa,
supplices redimus pro favorabili resolutione, & ea innegabi- 7
li justitia hujus Sacrosancti Consessus constantèr exaudiri
speramus.

Et quidem quoad primam partem dubii capienda videtur
resolutio affirmativa: Quia in casu nostro concurrunt tot ur-
gentissimæ causæ, magnam difficultatem adeundi Ecclesiam
Parochialem præseferentes, ut eis attentis, ambigi nequeat, 8
quin procedendum sit ad dismembrationem, ac erectionem
novæ Parochialis, ad *Textum expressum in capit. Ad audientiam de Eccles. ædific.* ubi communitèr *Repetentes*, & signan-
tèr *Fagnan. numer. 1. Concil. Trident. sess. 21. cap. 4. de Reformat. Pignatell. consult. ultim. numer. 4. & 5. tom. 4. Addem. ad Gregor. decis. 504 sub numer. 8. Antonell. de Regim. Eccles. lib. 3. cap. 8. sub num. 26. Rot decis 384. num. 3. par. 1. rec.* & ma-
gistralitèr *in Lucana Dismembrationis 9 Maii 1611. per tot. coram Ortembergo*, quam sequitur *in dec. 87. cor. Ubaldo*, nec
non illam paritèr citat. & sequitur *Lotter de Re benefic. libr. 1. quæst. 23. num 27.* & firmavit *eadem Sacr. Rot. in Aretina Jurium Parochialium super bono Jure 15. Jan. 1703. §. Cæterùm cor. R. P. D. Ansald.*

Præsertim, quia tales causæ, tanquàm sufficientes pro pe-
tita dismembratione, canonizatæ fuerunt, prævia inspectio-
ne Loci, à Reverendiss. Episcopo Sarzanen cujus religioni, 9
& judicio Sacr. Conc. Tridentinum remisit pondus, & effi-
caciam talium causarum, eique deferendum esse decrevit, ut
uno ore firmant omnes *Doctores*, de hac materia agentes. &
præsertim *Rebuff. in Prax. Benefic. part. 1. titul. de Erect. in Curat. & Paroch. numer. 9. Menoch de Arbitrar. cas 497. per tot. Ricc. resol 476. num 5. Barbos ad Concil sess 21. capit. 4. num. 8. & de Potest. Episcop. allegat 68. n. 3. Spada cons. 48. num. 6. lib. 3* ibi: *Multùm tamen hoc pendet à judicio Episcopi, & aliorum Superiorum, cui hoc negocium remittitur à d. Conc. Trident. dict. capit. 4. sess. 21. qui ex inspectione Locorum poterit cognoscere, & arbitrari, an hìc adsit illa magna difficultas, & illa magna incommoditas, considerata in d. cap. Ad audientiam, Bevetachin. vot. dec. 100. num. 16. Rot. dec. 39. numer. 2 cor. Penting.* ibi: *Et ipsius Ordinarii judicium, cui statur circà rationabilitatem causæ faciendi similes erectiones, & dec. 234. numer. 16. & 17. part. 16. & decis. 460. num. 9. & 10. part. 18. recen. & in Calaguritana erectionis in Parochialem 11 Januarii 1719. §. 2. cor. Verospio, & in Aretina Jurium Parochialium super bono Jure 27. Februarii 1704. §. Ast ubi Episcopus cor R. P. D. Ansaldo*, ibi: *Firmior. namque probatio in hac, cæteroquin æquivoca materia, haberi non valet, quàm declaratio*

ratio Ordinarii, *& in Florentina quartæ Funeralis 1. Decembris ejusdem anni §. 3. coram Moliner*, *& in Comen. Nullitatis Contractus 18. Junii 1706. in fin. cor. eodem R. P. D. Ansald. & in Pampilonen. Exemptionis 23. Junii ejusdem anni coram eodem*, *& in Pampilonen. Juris sedendi 28. Februarii 1707. §. Provocavit pariter cor. eodem*, *& in Bituntina Jurispatronatus 18. Martii ejusdem anni 1707. §. Et demùm*, *cor. Illustr. Scotto Urbis Gubernat.*

Quibus non contradicunt Authores, exadversò de facili
allegabiles, loquuntur enim in illis terminis, in quibus Ordi-
10 narii de facto, & ex eorum propria, & ordinaria authorita-
te processerunt ad formalem erectionem novæ Parochiæ, cum
dismembratione ab antiqua, ea ratione, quia tunc illorum
Relationes tendunt ad comprobandum proprium factum;
Non sic autem in præsenti, in quo Reverendissimus Episco-
pus authoritate propria nullatenùs fecit talem erectionem no-
væ Parochiæ, sed ab hac Sacra Congregatione requisitus pro
meta veritate, circà exposita hinc indè, nil aliud fecit quàm
mandatis EE. PP. promptè, ut par erat, obedire; Tunc enim
omnis fides, & meritò, illorum Relationibus habenda est,
ex punctualibus authoritatibus, suprà adductis.

Singulas igitur prædictas causas recensendo, primò se of-
ferr distantia duorum milliariorum à Castro Pontis ad Eccle-
siam Parochialem Lycianæ, tantamque scilicèt, & non mi-
11 norem esse distantiam, refert Reverendiss. Episc. in ejus Re-
latione, tantamque pariter esse testantur nostri testes, formi-
tèr, & sub rigorosis Interrogatoriis examinati.

Contra hanc probationem incassum laborant contrarii te-
stes, affectando distantiam in unico milliario, vel, ut aliàs
12 dixerunt in prima hujus Causæ propositione, in tribus par-
tibus unius milliarii: Quià, stante supradicta facti eviden-
tia, eorum dictum, tamquam falsum detegitur, & potiùs
pro nobis militat, quia ex eo agnoscere poterunt EE. PP.
quanta affectatione ferantur contrarii testes in favendo
causæ Partis Adversæ, in cujus gratiam, ut deponant,
eorum oculis ad medietatem rerum aspectus diminuitur,
& quali, quantaque arte Pars Adversa impugnare cura-
verit actualem mensurationem itineris; Nam, ea seclusa,
sperabat in quæstionem vocare distantiam, quam modo,
tanquam oculari, & innegabili mensura vindicatam, im-
pugnare non potest.

Ex hac distantia duorum milliariorum, superiùs firmissi-
mè comprobata ex dictis testibus, per ea, quæ in punctuali-
bus terminis nostri casus firmavit *Rot. in decis. 39. numer. 2. &*
per tot. coram Peuting. & decis. 1250. numer. 5. coram Coccin.
13 emergit illa sufficiens causa dismembrationis, præseferens il-
lam incommoditatem adeundi Ecclesiam Parochialem, quæ
à Sacris Canonibus requiritur; Nam licèt in jure non præfi-
niatur, quanta esse debeat distantia, sed solùm dicatur, quod
debeat esse talis, ut ab ea incommodus remaneat accessus ad
Ecclesiam Parochialem, & hujusmodi considerationem, &
mensuram incommoditatis relinquat arbitrio Episcopi, qui
in præsenti illam considerat sufficientissimam; Adhuc non
requiritur magna longinquitas *Pignatell. consult. ultim. num.*
9. tom. 4. & quod ea sit talis, ut inducat illam magnam diffi-
cultatem, expressam *in cap. Ad audientiam* per illa verba *si-*
ne magna difficultate, quia ut advertit *Fagnan. in dicto capit.*
Ad audientiam numer. 1. & 2. talis expressio ejusdem celebris
14 Textus magis rigorosa, modificata deindè fuit per *Conc. Tri-*
dent. capit. 4. per illa verba *sine magna incommodo*, per quam
expressionem multum remittitur ex illo rigore Sacror. Cano
num, cum illud solùm possimus, quod commodè possumus
cap. fin. de Dilation. cap. Quià propter de Elect. & supr. d. cap.
Ad audientiam notant *Hostien. versic. Sine magna difficultate*,
Ancharan. ibid. vers. Nota 2. sed sufficit quod sit talis, ad ef-
fectum, ut distantia præbeat justam causam dismembrationis,
ut hac via reddat difficilem frequentiam, & statis horis Popu-
lus, præsertim adversis temporibus, commodè interesse non
possit Divinis Officiis, ut eisdem fermè verbis observat, &
distinguit *Fagnan. in dicto cap. Ad audientiam sub nu. 18.* cum
aliis ibidem cumulatis, quem sequitur *Pignatel. consultat. ult.*
num. 9. tom. 4 & concordat *Rot. coram Peuting. dec. 39. num. 4*
15 *& 5.* ibi: *Opus esset, ut duponerent, Incolas sine periculo, &*
incommoda horis condignis posse accedere ad Divina audienda,
& Sacramenta percipienda, ut per Butrium &c. Nam id dici-
mus posse, quod commodè possumus, & non posse venire hora
congrua idem est, ac non posse venire, cum quibus processit
hæc Sacra Congregatio in Anglonen. de qua infrà §. 73. in qua
16 habuit pro sufficienti causa spatium duorum milliariorum,
cum illo addito, quod in dicto casu nulli aderant Torrentes,
nullaque viarum asperitas, quæ in nostro casu verificantur, ut
mox videbimus.

Hæc autem difficultas interveniendi Divinis Officiis, de-
ducta ex motivo distantiæ, denegari non potest in casu no-
stro; Nam cùm Concilium Tridentinum tendat ad commo-
ditatem Populi, non solum ad effectum percipiendi Sacra-
menta, quod rariùs fit, sed ad Divina Officia audienda,
quod fit bis saltem in eadem die, necnon ad instruendos pue- 17
ros circà Fidei rudimenta; Populus nullatenùs commodè
potest ipsis intervenire, quià eundo de manè ad audiendam
Missam Parochialem, da serò redeundo ad Vesperas, eun-
do, & redeundo per duas vices in eadem die, metiri debet
spatium octo milliariorum, quod nedùm fieri non potest, si-
ne magno incommodo, maximaque difficultate, præsertim
quia Patres, Matresque necesse habent pueros humeris defer-
re, sed hyberno tempore est omninò impossibile, prout ad in-
terrogatoria data, respondent iidemmet contrarii testes;
Qui testes, cum sint exadversò inducti, plenissimam contrà 18
inducentem probationem faciunt ex generalitèr adductis per
Adden. ad Barat. decis. 298. liter. B. Rot. decis. 107. numer. 22.
par. 10. & decis. 35. nu. 4. par. 19. rec. & alibi quotidiè, & in
nostris individualibus terminis *Rot. dec. 39. sub num. 1. vers.*
Tantò majorem cor. Peuting.

Multò autem magis respectu puerorum, senum, mulie-
rum prægnantium, aliarumque invalidarum personarum, ad
tàm longum iter capiendum inhabilium; Nam si pueri, qui 19
habent majorem necessitatem adeundi Ecclesiam, ad hoc,
ut in pietate, rudimentisque Fidei imbuantur, debent, pro-
ut necesse est, de manè adire Lycianam pro audienda Mis-
sa Parochiali, quæ in meridie celebratur, & ea audita, re-
dire domum ad prandium; Rursusque accedere ad Lycianam
pro addiscenda Doctrina Christiana, quæ fit paulò post pran-
dium, ut communitèr referunt contrarii testes ad interroga-
torium 109. non solùm infinitam incommoditatem pati de-
bent ob eorum teneram ætatem, sed nec in tempore, & sta-
tis horis advenire possunt, cum intèr Missam Parochialem,
& Doctrinam Christianam, non intercedat tanta temporis
intercapedo, ut pueri Castri Pontis post Missam Parochialem
valeant cibum sumere, & spatium quatuor milliariorum in
eadem hora eundo, & redeundo dimetiri.

Atque hinc evanescit admiratio, quod ab hominum memo-
ria pueri Castri Pontis nunquam adiverint Ecclesiam Lycia- 20
næ pro addiscenda Doctrina Christiana, quodque dicti pue-
ri adulti, & nonnulli etiam senio graves, sint penitùs igna-
ri rudimentorum Catholicæ Fidei, prout tales reperiisse in
Sac. Visitatione, testatur Reverendiss. Episcopus, quia po-
tiùs mirum esset, si in eo temporis articulo ad Lycianam ac- 21
cederent, ut benè referunt nostri testes, ibi: *E' vero, che*
per la lontananza, e difficoltà della strada cattiva, che è da Li-
ciana al Ponte, restano affatto privi della Dottrina Cristiana,
ed io non mi ricordo, che ve ne sia andato mai alcuno.

Et consequentèr, cum distantia, de qua agitur, sit talis,
ut non solùm afferat summum incommodum Parochianis,
sed illis reddat etiam impossibilem accessum ad audienda Di-
vina Officia: Hinc sufficiens oritur illa causa dismembratio-
nis, canonizzata à Reverendiss. Episcopo, prout ex solo mo-
tivo distantiæ notat *Barbos. ad Concil. Triden. sess. 21. cap. 4.* 22
num. 11. ibi: *Habet enim locorum distantia evidens animarum*
periculum, & sancitum erat *in capit. Ad audientiam*, *ibique*
Fagnan. num. 16. & observat *Pignatel. consult. ultim. num. 1.*
& 5. tom. 4 Menoch. cons. 477. num. 9. Cutta de Remed. Subsid.
remed. 76. Aloys. Ricc. resolut. 476. num. 6. Trullench. in Ex-
posit. Decal. lib 3. cap. 3. dub. 8. num. 9. Rot. apud Tamburin.
de Jur. Abb. dec. 32. num. 6 & hæc Sac. Congreg. in Anglonen.
20. Dec. 1704. de qua infrà.

Fortiùs verò; quia ultrà distantiam duorum milliario-
rum, accedit etiam asperitas itineris, quod ducit à Castro
Pontis ad Lycianam; Hoc enim non solum redditur omni- 23
nò impervium ab interiectione novem Torrentium ponte
destitutorum, & accessum impedientium, præsertim hy-
berno tempore, quandò pluviis exundant, sed etiam dict.
iter est angustissimum, & à labentibus aquis in variis lo-
cis corrosum, tenditque per apices, & continuata supercilia
altissimarum rupium, formantium profundissimas ripas sub-
jecto flumini Tavaroni, in quod ex maxima ejus parte præ-
cipitium ostendit, ut referendo ea, quæ ejus fidelibus oculis
subjecta fuere, testatur Episcopus in ejus Relatione, & col-
ligitur ex authentica Plancta, desuper per Peritos fabricata
data in manibus Rever. P. Dom. Secretarii; Et demum ex
nostris testibus ad interrogatorium 29. ibi: *E' verissima,*
che la strada &c. è malagevole, difficoltosa, e pericolosa, non
solo per essere angusta, ed in più luoghi in cima delle rupi, e
lame, ma ancora per esser traversata da torrenti di acque &c.
Et licèt inviti, fatentur etiam contrarii testes *interrogato-*

ria 68. ibi : *Detta strada per quasi mezzo miglio resta sopra
balze, lame, e precipizi.*
Absque quo hujusmodi via dici valeat minùs aspera sub
obtentu, quod per eam transeant mulæ oneraræ, aliæque
25 jumenta ; Quia ultra quod id genus animalium transit etiam
per Alpes, quæ propereà non sunt planæ, & expeditæ,
& si transeunt, id faciunt eorum periculo, prout aliàs ac-
cidisse probamus in *Summario*. Adhuc id non provenit sine
incommodo, & ex eo, quia via sit plana ; Sed provenit ex
necessitate ob defectum alterius viæ, & cum summo incom-
modo, & periculo dictorum animalium, ut referunt dicti
Testes.
Admissa autem hujusmodi naturali itineris asperitate jun-
cta cum supradicta distantia duorum milliariorum, utique
26 comprobata remanet illa incommoditas accedendi, per
quam ad petitam dismembrationem deveniri debet, quia
ad hunc effectum opus non est, ut via sit penitùs inaccessibi-
lis, itaut per eam nullatenùs transiri valeat, sed sufficit,
quod sit talis, ut non sine magno incommodo transiri queat,
prout de facto, & multò magis habetur in casu nostro ;
Nam cum Parochiani Pontis, ad effectum adeundi Ec-
clesiam, metiri debeant in eadem die per octo milliaria,
viam montuosam, angustam, saxosam, & periculosam,
hyemalique tempore nivibus obsitam ; utique non sine ma-
gno incommodo id facere poterunt, prout benè observat
Reverendissimus Episcopus Sarzanen. in ejus Relatione quod
sufficit pro obtinenda petita dismembratione, etiam seclusa
distantia, cum *Concilium Tridènt. in cap. 4. sess. 21. de Refor-
mat.* alternativè loquatur ibi : *Ob locorum distantiam, sive
27 difficultatem* ; Itaut propterea alterutrum sufficiat, ut benè
observat *Fagnan. in dicto cap. Ad Audientiam num. 19. de Ec-
cles. ædificand.* ibique *Gonzal. num. 4.* ibi : *Vel si una Parochia
habeat domos, ita ab Ecclesia distantes, ut difficile sit &c.* &
punctualitèr notant *Pignatel. d. cons. ult. sub n. 9. tom. 4. & Rot.
dec. 39. sub n. 2. vers. Sine periculo, & incommodo cor. Peuting.
& in Aretina Juriam Parochialiam 16. Januarii 1703. §. Cæ-
terum vers. Pro ipsa Populorum necessitate, vel majori commo-
ditate cor. R. P. D. Ansaldo.*
Præsertim quia eadem via intersecatur à præallegatis no-
vem Torrentibus, descendentibus ex vicinis Alpibus, nun-
28 cupatis *di San Rocco, di Rè di Margine, della Crosa, della
Matagna, di Maginla, di Gabanasca, del Magianello, del
Romantino, e della Colombara*, ut referunt testes, exadversò
inducti *ad Interrogatorium 92. & 93.* & videre est in Planta,
data in manibus Reverendiss. P. D. Secretarii, qui nec saltari,
aut superari possunt, nisi pedibus excalceatis, vel ut expli-
cat tertius testis, exadversò paritèr inductus *Interrog. 102.* nisi
saltando super incerta saxa, quæ mediis aquis supereminent,
cum periculo in flumen dilabendi, prout accidit in personam
cujusdam mulieris, quæ ità saltando sibi pedem fregit, & lu-
29 xata remansit, ut deponit tertius testis *Interrogator. 24.* Quæ
omnia si ferè impracticabilia sunt robustis hominibus, non
assuetis ad hujusmodi saltus, juxta ea, quæ videmus in Ur-
be practicari in aliquibus viis, occasione magnarum pluvia-
rum, quantò minùs practicari poterunt à mulieribus, vel
senibus, vel prægnantibus, à pueris, aliisque hominibus,
debilitate, vel infirmitate aliqua laborantibus, ut de se
patet.
Iidemque torrentes hybernis pluviis adeò tumescunt, ut
inundent ipsam viam, accessumque impediant, tàm homi-
nibus, quàm equis, & jumentis, transire tentantibus, ut
refert Reverendissimus Episc. & deponunt uno ore nostri te-
stes *ad Interrog. 33.* necnon *ad Interrog. 42. & 88.* ibi : *In d. ca-
30 nale di Rè di Margine, quando vi sono acque, & è ripieno, non vi
può ne anco passare un cavallo con non pericolo, mentre anca
questo riempie la strada vecchia, e non si può passare con facili-
tà, e quello di S. Rocco nè meno si può passare, quando è ripie-
no, perche un canale coll' altro corrispondono assieme, & alla-
gano la strada vecchia*, & & comprobant etiam testes, exad-
versò inducti *ad Interrogat. 61. & 102.*
Quod est adeò verum, adeoque subsistens, ut non solum
Viatores sæpiùs necessè habuerint retrocedere, & domum
remigrare, ut de facto proprio testatur primus testis *ad Inter-
rogat. 33.* octavus, & decimus testes *ad Interrogatorium 42.*
Sed etiam aliquando in dd. Torrentibus homines, & nonnul-
31 la animalia equina miserabilitèr perierint, prout paritèr te-
statur Reverendiss. Episcopus, & concludunt omnes testes
ad Interrog. 75. Quinimò ob eorum excrescentiam impeditus
fuit per plures dies transitus Parochus, euntis ad Castrum
Pontis pro accipiendo cadavere, tumulando in Parochiali
Ecclesia Lycianæ; Et consequentèr, cum dictis Torrentibus
hyberno tempore impediatur liber accessus ad Ecclesiam Ly-
cianæ, & æstivo tempore transvehi nequeant à mulieribus,
& pueris, nisi cum aliquo periculo, & ex iisdem Torrentibus
retardari etiam valeat subministratio Sacramentorum, inde
surgit plusquam sufficiens causa dismembrationis *Fagnan. in* 32
*dicta cap. Ad audientiam num. 19. Barbos. de Offic. & Potestat.
Episcop. par. 3. alleg. 68. numer. 1. Rebuff. loco citat. num. 2. &
Pignatel. dict. consult. ult. num. 9. tom. 4. & Rot. decis. 39. nu-
mer. 1. cor. Peuting. & dec. 204. num. 1. par. 1. rec.* ubi innume-
ri allegantur concordantes.
Et sanè dissimulari non potest difficultas accedendi ; Quia
contra Partem adversam stat innegabile factum Dom. Mar-
chionis Lycianæ, qui pro dd. itineris asperitate evitanda,
coactus fuit, occasione suarum nuptiarum, novam ape-
rire viam per nonnullorum particularium fundos, & ulteriùs 33
militat confessio Antecessorum moderni Rectoris Lycianæ,
qui ex hac causa rogarunt Reverendum Archipresbyterum
Plebis Montium, ut dignaretur ægrotantibus Sacramenta
conferre, ut deponunt nostri testes *ad Interrogatorium* 101.
& communiter testes, exadversò inducti *Interrogator.* 196.
& 204. ; Et demùm militat recens factum Partis adversæ,
quæ agnoscens illius difficultatem, non sine affectato studio
curavit viam dilatare, mediantibus nonnullis trabibus,
quas superinjecta terra, viæ supposuit ad effectum, ut ità
eluderet Reverendissimi Episcopi, & Peritorum inspectio-
nem in accessu, tunc proximè faciendo, quæ itineris reapta-
tio potiùs ostendit illius difficultatem, quàm commoditatem
tanquàm pendentem ex insubsistenti reaptatione ; quæ ad
primum acquarum impetum corruet, relicta via in primo pes-
simo statu.
Minùs huic itineris difficultati occurri potest transeundo
per aliam viam, minus asperam, paritèr tendentem à Castro
Pontis ad Lycianam : Quia ultrà quod talis minor incommo-
ditas non tollit distantiam inter Pontem, & Lycianam in-
tercedentem, imò eam maximè auget, cum ista via nova sit
majoris longitudinis, quàm antiqua, ut referunt communi- 34
tèr testes *ad Interrog. 17. & 18.* ascenditque ad passus geome-
tricos 2075. constantes duo milliaria Italica, & passus 75. jux-
tà depositiones decimi, & undecimi testium, deponentium
de facto propriæ mensurationis.
His additur, quod Ecclesia Parochialis, quæ aliàs exta-
bat in loco aperto, & viciniori, ob commoditatem Populi
Lycianæ translata fuit intra eorum Locum, mœnibus undi-
que clausum, cujus fores singulis diebus de nocte clauduntur,
& claves asportantur ad Palatium Domini Marchionis Ly- 35
cianæ, vel retinentur à Custode, habitante in medio ejus-
dem Loci, ad quem impossibile est, ut sub noctis silentio per-
tingat pulsantium sonitus, ut benè referunt nostri testes *In-
terrogatorio* 105. & testes, exadversò inducti *Interrogatorio*
114. Ideòque, sicuti dicta Ecclesia ob commoditatem Po-
puli Lycianæ translata fuit intra eorum Locum, non obstan-
te præjudicio hominibus Pontis Principalibus, ex tali trans-
latione irrogato, ita à fortiori permittenda est hodiè dismem-
bratio, ob positivam necessitatem eorundem hominum Ca-
stri Pontis Principalium, qui ex tali translatione constituti
fuerunt in majori distantia, & in longè majori difficultate
accersendi Parochum in casibus repentinis, & in illis præsér-
tim, qui noctu eveniunt, prout consideratis hujusmodi facti
circumstantiis, in puncto latè probat *Lap. allegat. 66 inci-
pien. Quoddam Monasterium*, quem allegant, & sequuntur
Fagnan. in d. cap. Ad audientiam num. 20. & Lotter. de Re Be- 36
nefic. lib. 1. quæst. 28. numer. 26. ibi : *Et hinc est, quod si in-
tra mœnia Civitatis includatur aliqua antiqua Parochia, ad
quam saltem noctu non pateat accessus Comitatensium, qui ibi
prius suberant, erit justa causa dismembrandi hanc Paro-
chiam, & aliam extra Civitatem erigendi, ut in casu Lap. &c.*
Habemusque in hac parte æquè practicum, ac recens exem-
plum Urbis, in qua ex dicta circumstantia, quod illius por-
tæ nemini pateant de nocte, SS. D. N. jussit, quatuor erigi
Parochias extra Urbem, ut est notorium, & dum hæc scri-
bimus, seriò tractatur de aliis erigendis, & dismembrandis
à Parochiis, intrà Urbem existentibus
Spreta inani reflexione, quod adiri valeat Parochus per
quandam januam secretam suæ domus, contiguæ mœnibus
Lycianæ : Tùm quia hujusmodi janua, exadversò aliàs adeò 37
decantata, est quoddam arctissimum foramen, apertum ad
simplicem descensum de stabulo Parochi in ejus contiguum
hortum, undique circumseptum, ex quo nemo potest exire,
nisi prius emittat foras pedes, & deindè manibus sese exerat,
& expromat, ut referunt communitèr testes, id deponentes
de visu, de que facto proprio.
Tùm etiam, quia prædicta apertura fuit quædam preca-
ria concessio, facta à Domino Marchione Lycianæ ad preces
suas

38 suæ filiæ favore antecessoris moderni Parochi Lycianæ, ut
testantur primus, & secundus testes, fratres ejusdem Paro-
chi defuncti; Ideòque salus nostrorum Parochianorum com-
mittenda non est incertitudini d. januæ, quam D. Marchio
Lycianæ potest, quandocumque sibi visum fuerit, obstrue-
re: Cum nemo possit muros Civitatis perfodere, nec ingres-
sum habere in Civitatem, aliàs quam per publicas portas, ut
ultrà generalem prohibitionem *Textus in leg. fin. ff. de Rer. di
vis.* advertunt *Clar. in Prax. §. fin. quæst 65 versic Muros*
39 *Civitatis, Farinac. quæst. 20. num. 147. & Rota in Ariminen.
Foveæ Patarinæ 11. Martii 1699. §. Quatenùs cor Molines*,
ibi: *Uti constructæ ad commune Civium tutamen, non solum,
tanquam sanctæ, dicuntur esse quasi Divini Juris, adeoque
delinquentes in eis aliquando capitali plectantur pœna &c.* &
accedit etiam peculiaris prohibitio D. Marchionis Lycianæ,
de qua deponunt testes exadversò inducti *Interrog. 222.*

Tùm demum, quia supradicta apertura correspondet in
hortum ipsius Parochi, sepibus circumductum, & altissimo
40 inhærentem scopulo, pro quo adeundo semita est, non so-
lùm periculosa, & inaccessibilis, sed angustissima, & latitu-
dinis unius palmi cum dimidio, ut testantur nostri testes *ad
Interrogator. 110. & 111.* & clariùs testes exadversò inducti
Interrogator. 229. Ultra quam quod, nec Rector Lycianæ;
nec Parochiani Pontis unquam consueverunt ingredi, aut res-
pectivè exire per dictam aperturam ad effectum subministran-
di Sacramenta, ut testantur nostri testes, & concordant alii,
exadversò inducti.

Accedit ulteriùs amplitudo Parochiæ Lycianæ, quæ ha-
bet sub se 17. distinctos populos, inter se, & multum ab ipso
Loco Lycianæ, distantes, nempè Castrum Pontis, de
41 quo agitur, Castrum del Piano, & Villas Baccanæ, Bos-
chi, Renchi, Gabanasche, Magliole di sopra. Magliole
di sotto Carpanede, Rèdi Margine, Vallis Sancti Martini,
Vaglie, Arielle, Mezadri Fratrum, Montis Vinealis, &
Ipsum Locum Lycianæ, prout est notorium, & deponunt
nostri testes, & clariùs, ac sigillatim testes, exadversò in-
ducti *ad interrogator 253.* Quibus populis nullatenùs valet
Parochus Adversarius supplere, & invigilare, prout depo-
nunt contrarii testes *Interrogat. 272.* Et propterea, cum ex
hujusmodi amplitudine, & latitudine Parochiæ timeri sem-
per possit, quod dum Parochus, juxtà suam Pastoralem obli-
gationem, necesse habet adire unum Castrum, in alio ur-
geat eadem necessitas pro subministrandis Sacramentis infir-
mis, & moribundis, & præsertim mulieribus parturienti-
bus, & ex hac causa deficere valeant auxilia Ecclesiastica,
42 hinc legitimè infertur plusquam sufficiens causa dismembra-
tionis, benè *Fagnan. in sæpè citato cap. Ad audientiam nu 17
Garz. de Benef. par. 12. cap. 3. num. 9.* & meliùs *Pignatel. d.
consult. ult. n 10. tom. 4. & Rota dec. 204. num. 1 par. 17. rec. &
in d. Aretina Jurium Parochialium super bono Jure 15. Jan.
1703. §. Cæterùm cor. Ansald*

Non obstantibus authoritatibus, exadversò forsàn alle-
gandis, quod nimirum ex solo motivo amplitudinis Parochiæ
deveniri non debet ad dismembrationem: Quia Authores,
id affirmantes, loquuntur de amplitudine Parochiæ, relati-
vè ad numerum populi ejusdem Loci, quemadmodum pas-
sim habemus in variis Urbis Parochiis. Secùs autem, quan-
dò amplitudo Parochiæ, prout hic, non solum talis est res-
43 pectu magni numeri Parochianorum, sed etiam respectu li-
mitum ipsius Parochiæ, seù distantiæ Populorum, sub di-
cta Parochia degentium: Tunc enim amplitudo Parochiæ
est sufficiens causa dismembrationis, cum semper militet
prædicta ratio, quod timeri valeat animarum periculum, ad
quod evitandum Sacri Canones voluerunt ad dismembratio-
nes omninò deveniri, ut benè advertit *Fagnan. in dicto capit.
Ad audientiam sub num. 7.* ibi: *Undè satis est ad validitatem
erectionis, ut immineat periculum, ne sic decedant, neque hu-
jusmodi eventus est expectandus, quin potiùs præveniendum,
ne contingat, cum satius sit occurrere in tempore, quàm post
exitum vindicare:* ubi etiam fatetur, sic censuisse hanc Sa-
cram Congregationem pro erectione novæ Parochiæ, quam
per extensum refert *Garz. de Benefic. par. 12. cap. 3. num. 9.* &
concordant adducti per *Pignatell. loco suprà citato num. 10 &*
44 *Monacell. in Formul tom 1. tit. 2. form. 3. n. 3. fol. 34.* ibi: *Abs-
que eo, quod teneatur expectare, quod aliqui ex Parochianis
decedant sine Sacramentis, ut probant dec. Rotæ &c.*

Minùs fundamentum fieri potest in authoritate *Bertacchin.
in vot. decis. 117. numer. 2. & 3.* uti punctualissima exadversò
exagerata, literisque majusculis in præteritis Scripturis di-
stincta: Loquitur enim cum supposito, quod pro exclusione
45 dismembrationis responderit hæc Sacra Congregatio *in
Militen. 26. Januarii 1697.* Et tamen diligenter pervolutis
Regestris hujus Sacræ Congregationis *in Libr. 47. Decretor.
folio 27.* ubi registratur eadem resolutio, nullum adest positi-
vum decretum, exclusivum petitæ dismembrationis: Sed
hæc Sacra Congregatio simpliciter rescripsit: *Episcopo, qui
conficiat Processum ser. ser. & ad Sacram Congregationem tran-
smittat*, quod usque ad hodiè exequutum non est, ut rema-
net manifestum ex replicatis diligentiis, in eisdem Regestris
factis; Undè ex una parte edocemur, nimis solidè ab hac
Sacra Congregatione die 2. Augusti 1631. cum successiva ap-
probatione s. mem. Urbani VIII demandatum fuisse, ut non
credatur Authoribus, referentibus resolutiones hujus Sacræ
Congregationis, nisi illæ exhibeantur munitæ subscriptioni- 46
bus Eminentiss. Præfecti, & Illustriss. Secretarii, ut videre
est *in Libr. 14 fol. 473.* & norant *de Just. de Dispensat. Matri-
mon. lib. 1, cap 4. n. 357. & seqq. & Herintz in Theolog. Moral.
tract. 5. disp. 5. quæst. 2. sub nu. 2.* Ex alia verò applicatur com-
muniter recepta conclusio, quod Authori, loquenti cum ali-
quo supposito, isto cessante, nulla præstanda sit fides, ex ad-
ductis per *Lotter. lib. 1. qu. 31. n. 59. Gob. consult. 80. num. 7. &
Rot. dec. 1223. num. 8. cor. Emer. jun.*

Poterat autem omitti contraria diligentia procurandi atte- 47
stationes à Parochis Basilicæ Lateranensis, Sanctæ Mariæ
Transtyberim, & Sanctæ Ceciliæ, Urbis, circà vastitatem
earum Parochiarum, quibus addi possunt Ecclesiæ S. Ma-
riæ Transpontinæ, S. Susannæ, S. Mariæ de Populo, Ba-
silicæ, Vaticanæ, & aliæ: Quia hujusmodi reflexio retor-
quetur ad hominem.

Primò, quia habitantes sub dictis Parochiis extrà Urbem
magnum habent commodum, maximamque facilitatem au- 48
diendi plures missas, nedùm omnibus diebus festivis, sed
etiam ferialibus in infinitis Ecclesiis Ruralibus, intrà ambi-
tum dictarum Parochianorum existentibus: Idque sine ullo
periculo, vel incommodo attento, quod non adest minimus
torrens, vel parvus fluvius, suprà quem multi non adsint Pon-
tes, & ut plurimum lapidei, ut omnibus notum est.

Secundò, quia pro Instructione in rudimentis Fidei habent
etiam commodum Missionariorum nedum Clericorum Sæ-
cularium, qui ex devotione missiones extrà Urbem faciunt,
sed etiam Presbyterorum Congregationis Missionis, qui ex 49
eorum Instituto, omnibus noto, octo mensibus cujuslibet an-
ni tales missiones in Locis campestribus extrà Urbem facere
debent, quod punctualissimè adimplent.

Tertiò, quia habitantes sub dictis Parochiis extrà Ur-
bem non constituunt unum Locum, seù Castrum, sed
omnes sunt Vinitores, & Rustici, habentes curam Vinea- 50
rum, & rusticorum prædiorum, suntque ulteriùs inter se
prorsùs divisi, & omninò separati, & proindè in his circum-
stantiis de se patet, nimis improprios esse terminos erectionis
novæ Parochiæ.

In hac autem parte non possumus non rogare EE PP. ut
dignentur cavere à magnificato illo animarum numero, qui
exprimitur in dictis attestationibus signanter in illa Parochi
Lateranensis, qui inter alia dicit *à Torre Pignatara habitano
circa 100. anime:* Et tamen innegabilis veritas ea est, quod 51
in dicta Turri, nonnisi unicus, & miserabilis habitat Eremi-
ta, quod est adeò notorium habentibus vineas, & prædia
propè dictam Turrim, ut nonnisi cum admiratione sub oculis
haberi possit dicta attestatio.

Quartò, tandem quia non obstantibus hujusmodi reflexio-
nibus, clamores dictorum miserabilium Rusticorum benignè
excepti fuerunt à Sanctiss. D. N. de cujus mandato ultimo lo-
co erectæ fuerunt in Parochias quatuor Ecclesiæ, nempè S.
Agnetis, Sancti Pauli, & Sancti Laurentii extrà Mænia, 52
necnon S. Francisci in Monte Mario, agiturque hodiè de
multiplicandis dd. Parochiis extrà Urbem, itaut, Deo dan-
te, limites dictarum Parochiarum, qui ampullosè magnifi-
cati fuerunt in dictis contrariis attestationibus ad milliaria 25
15. & sex respectivè, ad longè minorem distantiam re-
ducentur, mediantibus aliis dismembrationibus à dictis an-
tiquis Parochiis.

Perstringendo igitur omnia hucusque latè expensa, si ne-
gari non potest magna difficultas hominum Pontis Bossii ac-
cedendi ad Ecclesiam Lycianæ, tam pro Sacramentis per-
cipiendis, quam pro Divinis Officiis audiendis, atque ad
assistendum Doctrinæ Christianæ instructionibus, remanet
manifestum, concurrere sufficientem, & sufficientissimam
causam dismembrationis Parochiæ, quia negari non po-
test cum doctissimo *Fagnano*, in materiis hujus Sacræ
Congregationis peritissimo, ex quo priùs sub ejus Avunculo
Secretario educatus, deindè in eodem munere eidem subro- 53
gatus fuit, ut observat *Rot. in Romana Matrimonii 4. Februa-
rii 1697. §. Quæ si ex parte cor. Ursino* & ipsemet testatur *in*

cap. Cum contingat n. 51. vers. Postremò de Decim. In effectu, unicam esse causam erigendi novam Parochiam, videlicèt magnam difficultatem accedendi ad Ecclesiam matricem pro Sacramentis percipiendis, & Divinis Officiis audiendis, nam aliæ causæ, videlicèt distantia loci, flumina intermedia, portæ Civitatis clausæ &c. intantum justificant erectionem, in quantum pariant difficultates hujusmodi, juxta illius præcisa verba *in d. cap. Ad audientiam il primo n. 23. de Eccles. ædificand.*

Adnectitur insuper ipsa diversitas dominii temporalis ipsorum Locorum Pontis, & Lycianæ, ex qua fit, ut benè advertit Reverendissimus Episcopus, quod accessus difficultas
54 in infinitum augeatur non solum ex eo, quia Populus Castri Pontis, qui tenetur assistentiam præbere D. Marchioni dicti Castri Domino, non potest uno tempore confluere ad Ecclesiam, ne relinquat totam Patriam, propriasque domos incustoditas, præsertim, quia in dicto Castro varia negocia, & artes exercentur, sed etiam quia, ob prætensum commodum D. Marchionis Lycianæ, protrahitur celebratio missæ Parochialis ad horam, satis incommodam Parochianis Pontis Principalibus, domum quasi ad Vesperas revertentibus, adeòut eorum multi præceptum Ecclesiasticum non adimplerent, nisi haberetur missa à Cappellano D. Marchionis, ut refert Reverendissimus Episcopus & concludunt testes, exadversò inducti *Interrogatorio* 314.

Et proindè, cum ex diversitate dominii temporalis perpetuò insurgant inconvenientia, multòque majora oriri valeant,
55 ob situationem Parochialis Ecclesiæ in loco clauso, ob affectatum commodum D. Marchionis Lycianæ, qui ex hujusmodi motivo ostentat exercere quandam speciem dominii super alteriùs subditos: Ideò ex hac temporalis dominii diversitate, efficacacissima oritur causa petitæ dismembrationis, quæ talis censenda est, quoties populus ex dicta causa, & difficultate retrahi potest à Sacris, & ab audiendis Divinis Officiis, ut referendo casum, de quo *Lap. alleg. 66.* benè inquit *Fagn in cap. Ad audientiam sub num.* 20. Non obstante quod ex finibus temporalibus non arguatur ad fines spirituales; Nam, ut ait *Cardin. de Luca in Miscell. Eccles. disc 73. numer.* 8. Licèt à finibus temporalibus non arguatur ad spirituales, ideòque ex diversitate dominii temporalis, de rigore justitiæ, peti non possit dismembratio aliqua, attamen talis ratio est consideratione dignissima, ut juxtà regulas prudentiæ id concedatur, si aliàs, prout hic, propter d. dominii diversitatem aliquis malus exitus timeatur.

Absque ulla difficultate, attentis perpetuis illis contentio-
56 nibus, & simultatibus, quæ naturales sunt inter finitimos populos, experientia teste, & illas observante *Rot. in decis. 215. sub numer. 7. part. 13. rec.* ibi: *Ne de consanguineis, & conterraneis transferantur ferè ad inimicos, & hostes, prout inter finitimos vetus, atque antiqua simultas, immortale odium, & nunquam sanabile vulnus, perpetuis contentionibus &c.*

Evidentiùs denique, quia in casu nostro, ultrà d. diversitatem dominii simultates, & contentiones inter Populos,
57 concurrunt apertissimæ dissentiones inter utriusque Populi Dominos, ut refert Reverendissimus Episcopus; Quæ dissentiones influunt etiam in subditos respectivè Populos, qui, ut plurimum genium Principis comitantur, ad ejusque exemplum componuntur.

Absque eo quod pro vera reconciliatione mereantur attendi mutuæ convenientiæ, aliàs hinc indè habitæ inter ipsos, unum alterum invitantes in propriam domum in aliquibus
58 occasionibus; Tùm quia hodiè dd. & omnes aliæ convenientiæ omninò cessarunt, tùm etiam, quia talia signa haberi non merentur in consideratione in nobilibus personis, & magnatibus, inter quos, experientia teste, practicabilis non est incivilis usus plebejorum, se non salutandi, ac rusticè tractandi, ut advertit *Card. de Luc. Miscell. Eccles. disc. 9. n. 7.* & confert recepta Criminalistarum conclusio, quod offensa, semel ad animum revocata, non tollitur dissimulatione, aut actibus socialibus, *Host. in cap. Olim sub n. 5. & seq. & num. 8.*
59 *versic. Soluto* & ibi *Jo: Andr. n. 4. Butr. n. 7. Marian. Soccin. n. 46. de Injur.* & est *Gloss. in 9. fin. in ult. glos. in fin Instit. eodem tit. de Injur. Farinac. cons. 98. num. 6.* Ideòque deveniendum omninò videtur ad petitam dismembrationem, ne aliàs istæ dissentiones, prudenter hucusque dissimulatæ, & modo per pendentiam litis exacerbatæ occasione istius necessariæ communionis, & subjectionis respectivè, erumpant tandem in aperta scandala, & vindictas, tantò graviores, quantò fuerint tardiores, cum maximo præjudicio publicæ quietis, & animarum, ad tradita per *Cardin. de Luc. in Annot. ad Concil. Trid. disc. 26 n. 6.*

Ex his omnibus cumulatis, & tam fundatis causis quarum quælibet sigillatim considerata de per se sufficeret ad dismembrationem Parochiæ decernendam, liquidò constat, quam
sit justa, & fundata petitio Principalium, humilitèr instan- 60
tium in hoc supremo Senatu pro petita dismembratione nè ulterius infelix iste Populus privetur suo Pastore, & cogatur mendicare subministrationem Sacramentorum ab alienis Parochis, prout hactenùs accidit, non sine bonorum omnium scandalo; Nihil enim scandalosius audiri potest, quam quod ab hominum memoria in Castro Pontis, & consequentèr in Oppido, à Catholicis inhabitato, à proprio Pastore, & Parocho nunquam pro infirmis asportatum fuerit Sacrosanctum
Eucharistiæ Sacramentum, ut testatur primus testis inter- 61
rogat. 94. ibi: *Nel tempo, che io sono stato a Liciana in tempo di mio fratello, non è stato mai portato Sagramento alcuno da Liciana al Ponte*, & sextus testis interrogat. 6. ibi: *E' vero, che à mia memoria &c. non hò veduto mai il Paroco di Liciana al Luogo del Ponte, che abbia portato il Santissimo Sagramento all' Infermi; Ma bensì queste è state à medesimi somministrato dall' Arciprete de' Monti, ò suo Cappellano &c.* Septimus testis interrogat. 94 ibi: *Non l' hò mai inteso dire, ne mai l' hò vedute à mia memoria*, cum quibus concordant alii testes, ex adversò inducti ad interrog. 191.

Tales siquidem sunt supradictæ causæ, ut absque dubio subsequi indè valeant mali eventus, quod satis est ad effectum
dismembrationis, prout ex solo, & unico motivo distantiæ 62
probat *Barbos. ad Concil. sess. 21. capit. 4. numer.* 1. cum sola possibilitas malorum eventuum sufficientem præbeat causam dismembrationi, ac erectioni novæ Parochialis, *Fagnan in d. cap. Ad audientiam num.* 17. ibi: *Hujusmodi eventus non est expectandus, quin potiùs præveniendum, ne contingat, cum satiùs sit occurrere in tempore, quam exitum vindicare ad Text. in l. 1. C. Quandò hic unicuique sine judic. vindic.* & ità dicit censuisse hanc Sacr. Congreg. pro erectione novæ Parochiæ non esse expectandum; ut Parochiani absque Sacramentis decesserint *Pat. Jordan. var. lucubrat. tom. 2. lib. 10. elt. 31 num. 6. Garz. de Benef. d. par. 12. cap. 3. numer. 9. & Monacell. in Formul. tom. 1. fol. 34. num. 3.* ibi: *Absque eo quod teneatur expectare, quod aliqui ex Parochianis decedant sine Sacramen-*
tis, ut probant Decisiones Rotæ &c. Neque *Host. Abbas*, & 63
alii exigunt, quod sine Sacramentis aliquis ex Parochianis decesserit, sed loquuntur per modum exempli, nam alioquin esset sumere clypeum post accepta vulnera, ut notat *Pignatel consult. ultim. num. 10 tom 4.*

In infinitum tamen supradicta stringunt in casu nostro, ubi moveri necesse non habent EE. PP. ad consulendum miserrimo statui Populi Pontis cum sola reflexione possibilita-
tis malorum eventuum, indè sequendorum; Sed movendi 64
sunt à deplorabilibus casibus, jam sequutis; In quacumque enim parte oculos vertant, occurrent scandala, & inconvenientia, jam hucusque sequuta, & à prædictis causis producta; Equidem non unus, aut alter Parochianorum decessit sine Sacramentis, sed plures, & frequentissimi decesserunt.

Obiit siquidem sine auxilio extremæ unctionis bon. mem. Marchionissa Castri Pontis, quæ decessit eo tempore, quo Parochus Lycianæ ad Locum Pontis tendebat, ut re-
ferunt communitèr nostri testes, & decessisset etiam destitu- 65
ta Sacramento Eucharistiæ, nisi illud delatum fuisset à Domino Cappellano Ecclesiæ Plebis Montium, ut referunt prædicti testes loco supracitato; Supplicantes observare, quod si hæc evenerunt respectu nobilissimæ Matronæ, Dominæ in temporalibus nostri Castri Pontis, facili negotio considerari potest, quid dubitandum sit de subditis, & miserabilibus personis, ex quibus obiit sine Sacramentis Dominica, Mater Jacobi Federici, ut fatetur sextus testis, ejus filius ad interrog. 63. cum quo concordant alii testes ad interrog. 65. Paritèr sine Sacramentis decesserunt de anno 1689 Joannes Carolus Jannetti. de anno 1690. Uxor Caroli Ferretti, de anno 1692. Camillus Turchetti, ut deponit Reveren. D. Marchus Galeazzius ad interrog. 200. Et cum tot sint, tamen plures etiam sine dd. auxiliis decessissent, nisi ad subministrationem Sacramentorum accurrissent, vel Rev. Cappellanus d. D. Marchionis Pontis, vel Rev. Archipresbyter Pontis Plebis Montium, ut fatentur nostri testes, & signanter nonus, & decimustertius, uterque super *Artic.* 7.

Rursus illud verè scandalosum habemus ex prædictis causis productum, quod pueri Castri Pontis ab hominum memo-
ria nunquam adiverint Lycianam, ut in rudimentis Fidei In- 66
formarentur, ut est in illis partibus notorium, & concordant omnes nostri testes, nec dissentiunt contrarii.

Habemus paritèr, quod ex causa inundationis torren-
tium inhumatum remansit per plures dies cadaver Cathari- 67
næ Uxoris Jacobi Ridolphi, teste Reverendiss. Episcopo, &

concor-

concordantibus in hac parte omnibus aliis testibus ad *in-
terrog.* 73.
Et denique habemus, quod Parochi Lycianæ nunquam,
vel rarissimè præbuerint assistentiam infirmis Castri Pontis,
68 & quod pejus est, nunquam, ut diximus, detulerint ad dict.
Castrum SS. Viaticum.
Undè cùm non versemur in difficultate accedendi, ex
qua tantum possibilis sit aliquis malus eventus, in damnum,
69 & perniciem animarum hominum Castri Pontis, sed de
facto simus in casu, ubi inconvenientia propter obitus si-
ne Sacramentis, & scandala jam acciderunt, & per con-
sequens multò fortiùs accidere valeant in futurum attento
præsertim augumento Populi, in diem excrescentis, non
70 est hæsitandum in concedenda petita dismembratione, sed
totis viribus ad eam deveniendum est, nè contrà censuram
Sacrorum Canonum iste infelix Populus, altissimè reclamans
à prædictis inconvenientibus, & scandalis, diutiùs relin-
quatur sine proprio Pastore, qui eorum animarum curam
habeat, sicut omninò sperat obtinere à summa providentia,
& benignitate hujus Sacræ Congregationis, quæ in simili-
bus, imò in debilioribus terminis nunquam dubitavit ad for-
malem dismembrationem devenire, ut testatur *Fagnan. in
d. cap. Ad audientiam sub num. 7. Pignatell. consult. ultim. nu.*
71 *5. tom. 4. Barbos. de Offic. & Potest. Episc. par. 3. alleg. 67. nu-
mer. 10. 12. & 21. Garz. de Benef. par. 12. cap. 2. num. 28. &
Rot. dec. 415. num. 6. par. 2. & dec. 204. n. 1. & per tot. par. 17.
rec. & in d. Aretin. Jurium Parochialium super bono Jure 18.
Januarii 1703. §. Cæterùm cor. R.P.D. Ansaldo.*
Habemusque in hac parte quatuor magistrales resolutiones
hujus Sac. Congr. I. in *Januen. 16. Jan. 1694. l. 44. Decr. f. 5.*
II. in *Puteolana Erectionis Parochiæ 18. Jun. 1701. l. 5. Decr.
f. 340. à tergò*, in cujus punctualissimo casu longè duriores
72 concurrebant circumstantiæ, quia ultra apertum dissensum
Eminentiss. Archiepiscopi Neapolitani, pro veritate ab hac
Sac. Congreg. interpellari, agebatur de paucis rusticis homi-
nibus, *habitantibus in Mappaliis, seu Tuguriis, circum quæ
plures aderant Cappellæ, in quibus festivis diebus missæ cele-
brabantur, atque in casibus infirmitatum iidem Rustici se trans-
ferebant ad proprias Patrias, pro casibus verò repentinis ade-
rat simplex Sacerdos, semper promptus ad illis subveniendum,*
juxtà præcisa verba Folii, distributi, dicto die 18 Junii
1701. Et nihilominùs attenta difficultate recipiendi Sacra-
menta, necnon ad facilitanda rudimenta Fidei filiis, & filia-
bus colonorum, & rusticorum, ibidem habitantium, hæc
Sacra Congregat. utraque Parte acerrimè informante, atque
sua jura strenuè deducente, dubio: *An sustineatur erectio
Parochiæ in Loco Baculi*, die 2. Septembris 1701. intrepidè
respondit *Affirmativè*; Antecedenter autem, hoc est die 9.
Julii ejusdem anni, OEconomo, seu Cappellano pendente
lite ab Episcopo Puteolano deputato omnem facultatem tri-
buerat cuncta Sacramenta administrandi, cum rescripto: *OE-
conomus deputatus administret Sacramenta.*
Tertiam verò *in Anglonen. 15. Novembris 1704. libr. 54.
Decr. fol. 453.* in quo agebatur de dismembratione à Parochia,
quæ, ut dicitur in Folio, dicto die distributo, *suum habebat*
73 *Parochum cum 9. Coadjutoribus, in tota Parochia Sacramen-
ta alternatim ministrantibus, necnon aliam Parochiam filia-
lem, cui unus Rector, aliique tres simplices Sacerdotes inservie-
bant*; Agebatur ulterius in eodem casu, non de impossibili-
tate, neque de maxima difficultate, sed de sola incommodi-
tate itineris, minusque de intersecatione magni alicujus
fluminis, vel maximi torrentis, deque distantia duorum mi-
liariorum, & demùm de numero bicentum animarum, pro
quibus dismembrata fuit nova Parochia, ut legitur in eodem
folio, ibi: *Propter distantiam à d. Terra, incommoditatemque
itineris, ac numerositatem Populi, ducentas circiter animas
constituentis, in novam Parochiam erexit &c.*
Et attenta pariter sola difficultate percipiendi Sacramen-
ta, hæc Sacra Congregatio die 20. Decembris 1704. nedùm
74 respondit *Affirmativè*, 1. dubio, his verbis concepto, *An
Episcopo Anglonen. licuerit dismembrare ab Ecclesia matrice
S. Jo: Baptistæ Claramontis Ecclesiam, seu Oratorium sub ti-
tulo Sancti Antonii Casalis Fardellæ, & illam erigere in novam
Parochiam*; Sed ulteriùs in 2. dubio eidem novæ Parochiæ
assignavit decimas, quæ priùs solvebantur antiquæ Parochiæ.
Cum quibus post hæc scripta processit in *Frequentina. seu
Abellinen. Erectionis Paroch. 27. Maii 1713. lib. 63. Decretor.
fol. 220.* in qua recedendo ab antecedenti resolutione, capta
75 *die 18. Septembris 1688.* dubio, *An sententia super erectione
Parochialis SS. Dominici, & Francisci sit exequenda*, nedùm
respondit *Affirmativè*, sed raro exemplo causam amplius non
proponi, mandavit, quamvis ageretur de unica resolutione,

revocatoria alterius; Et tamen ab Incolis dismembrationem
petentibus, neque etiam integraliter assignata fuerat congrua
Rectori, sed solùm in 30. ducatis, reliquis 20. detractis ex
decimis Capitulo solvi consuetis, ut rotundis literis dicitur in
Folio, d. die distributo.
Hujusmodi autem punctuales resolutiones hujus Sac. Con-
greg. habendæ sunt pro casu legis, ea adductis per *Rot. in de-
cis. 72. num. 4. cor. R. P. D. Ansaldo, & in Giennen. Juris vo-* 76
*candi 2. Jul. 1706. §. Quod indubitantèr coram Reverendiss.
Kaunitz*, atque ad illarum tramites videtur in nostris termi-
nis procedendum, non attento, quid unus, vel alter ex Do-
ctoribus, vel incidenter, vel materia nullatenus examinata,
contrarium asseruerit, quia quandò allegantur hujus Sacro-
sancti Consessus oracula, omnes aliæ authoritates poni pos-
sunt ad partes, dum ipsummet sacrum, supremumque Sacræ
Rotæ Tribunal reverenter ejus oracula suscipit, ut testatur
in *Januen. Professionis 3. Julii 1702. §. Et quamquam cor. Mo-
lines* & vidimus supra *disc. 7. à n. 15.*
Quæ omnia, si sufficiunt ad effectum deveniendi ad ere-
ctionem novæ Parochialis, prout esse sufficientissima de-
monstravimus, & uti talia canonizzata fuerunt per Reve-
rendissimum Episcopum, cujus judicium, respectu qualita- 77
tis causarum, est omninò attendendum, juxtà animadversa
per *Pignatel. consult. ult. num. 3. tom 4* & alibi passim, & ad
nostrum præcisum effectum firmata per *Rot. in decis. 105. nu-
mer. 1. coram Emer. jun.* cum aliis allegatis suprà *numer. 7.*
Multò fortiùs sufficere debent in casu nostro, ubi non petitur
dismembratio redituum Ecclesiæ Lycianæ, & sumptus ne-
cessarii ad effectum extruendi Ecclesiam, & manutenend. Pa-
rochum eligendum, in quo tantum casu procedit rigor au-
thoritatum, exadversò allegandarum; Sed prædicta Eccle-
sia jam extructa fuit sumptibus Principalium, & insuper per
hanc Partem offertur sufficiens congrua pro necessaria manu-
tentione Parochi eligendi, ut in terminis terminantibus, se-
quendo *Abbatem, & Hostiensem*, probat egregiè *Ferrett.
consil. 36. numer. 1. & per tot.* nec aliud petitur per Principa-
les, quam petiolum Terreni annui redditus scutor. 4. vel mul-
tò minoris, juxtà depositionem contrariorum testium, exa-
minatorum super redditu Ecclesiæ Lycianæ, situm intrà
territorium Castri Pontis, una cum aliqua parte decimarum
frumentariarum, ad dictam Ecclesiam Matricem spectan-
tium, EE. PP. bene visa, ut ad rem consuluit Reverendiss. 78
Episcopus, quæ, respectu patrimonii Ecclesiæ Lycianæ,
ascendentis ad libr. 610. 19. monetæ Januæ, ut referunt de fa-
cto propriæ recollectionis primus, & secundus testes *ad inter-
rog. 529.* sunt nullius, vel saltem levissimi præjudicii, in re
tanti ponderis omninò spernendi, cum adhuc, eis demptis,
Parochus Lycianæ valeat commodè sustentari, maximè quia
cessat incommodum subministrandi Sacramenta Parochianis
Principalibus, ut advertit idem Reverendiss. Episcopus, quo
casu, etiam seclusis legitimis causis, nullo pacto denegari
potest dismembratio, ad literalem, *Text in dict. cap Ad au-
dientiam*, ibi: *Quod quidem fieri posse videtur, cum ejusdem
Villæ Dominus 20. agros terræ frugiferæ velit ad usus Sacer-* 79
dotis conferre, & sequendo *Lambertinum alleg. 66.* In puncto firmat
idem *Fagnan nu. 20.* ibi: *Si Parochialis habet in Villa aliquas
obventiones, sine quibus ejus Rector possit commodè sustentari,
& reperiatur aliquis, qui vult novam Ecclesiam fundare, &
obventiones illas competentèr augere; Episcopus erigit novam
Parochiam, eique assignat hujusmodi obventiones cum d. augu-
mento, & Rectorem in ipsa instituat, Barbos. ad Conc. sess. 21.
d. c. 4. num. 16.* & melius *Ferrett. in d. magistrali cons. 36. per
tot. & signanter n. 2.* ibi: *Ampliatur ista conclusio, ut procedat,
etiamsi non adest magna necessitas, sed aliqualis incommoditas
Parochianis, si nova Ecclesia non ædificaretur, dummodo do-
tetur per construentem, prout dotata fuit per præfatum Nobi-
lem, ità ampliat idem Abbas post Glossam, & Hostiensem.*
Nec ullatenùs merentur attendi contrarii testes, deponen-
tes de redditu Ecclesiæ Lycianæ in solis libris 450 monetæ
illarum partium; Quia Jacobus Santinus contrarius testis ad 80
hunc effectum inductus, est subditus D. Marchionis Lycia-
næ, & deponit de propria affectione *ut in interrog. 248* ibi:
Vorrei, che la vincesse il nostro Rettore, in terminis terminan-
tibus *Rot. in decis. 39. num. 2. cor. Peuting. & dec. 250. num.
5. & seqq. cor. Coccin.* Undè hujusmodi testes, nedum aliam
probationem, sed nec ullum contrariæ probationis admini-
culum constituunt, præsertim in concursu nostrorum testium,
deponentium de facto proprio fructuum recollectionis *Rota
coram Dunozet. jun. decis. 647. numer. 21. & decis 147 num.* 81
6. part. 1. recent. Et propterea cum his attentis, erectio Pa-
rochialis, de qua agitur, nullum Parocho Adversario infe-
rat præjudicium, ex quo adhuc ipse remanet abunde provisus

de redditibus Ecclesiæ, & vice versa sint omninò necessaria
hominibus Castri Pontis pro suarum animarum salute;
Hinc profectò videtur, quòd dicti Parochi oppositio conti-
neat manifestam invidiam, & æmulationem, etiam in acti-
bus, aliàs licitis, de jure damnatam, quæ propterea nullate-
nùs est admittenda, juxtà communitèr notata per Doctores
82 *in l. Altiùs, Cod. de Servit. Urban. præd.* cum concordanti-
bus apud *Rot in dec. 6. numer. 16. & seqq.* apud *Antonell. de
Jurib. Clericor.* Præsertim in iis, in quibus agitur de anima-
rum salute, quarum lucrum, non autem bona fugacia Paro-
chus quærere tenetur, *Barbos. de Paroch par. 1. cap. 3. num. 9
& 10.* & benè *Ferett. d. cons. 36. sub num. 1.* ibi: *Et propter
imminens periculum animarum tendit ad augendum cultum
Divinum, ideò non est habenda consideratio de aliquo privato
commodo Plebani, vel alterius.*

Clariùs, quia data tali dismembratione Castri Pontis, ad
huc Ecclesia Lycianæ remanet enim suo antiquo splendore,
83 cùm adhuc sub ea remaneant sexdecim Populi, numerati su-
prà *numer. 4.* Qui non solùm sufficiunt, pro conservando de-
core Parochiæ Lycianæ, sed etiam superabundant, cum
unus Parochus non valeat omnibus incumbere, ac de illis cu-
ram habere, ut referunt testes, exadversò inducti *ad interog.*
289. Quapropter cessante diminutione decoris Ecclesiæ ma-
84 tricis, faciliùs deveniendum est ad petitam dismembratio-
nem, *Cardin. de Luca in Miscellan. Eccles. disc. 1. numer. 115.
& 116. & disc. 52. num. 14. & in annot. ad Concil. Trident. di-
scurs. 16. num. 6.*

Et denique sine ulla difficultate, quia in eadem Diœcesi,
imò ab ipsa Lycianæ Ecclesia, pura exempla similium dis-
membrationum suppeditantur, nempè à dicta Ecclesia Ly-
85 cianæ Castri Bastiæ, ab Ecclesia Giovagalli Bullæ, Nivi-
gulæ; ab Ecclesia Gabbianæ Luzanæ, & Bussetti; & ab
ea Bibulæ Villæ Bibulæ, seu Terræ Trecchetti, factarum
per Antecessores moderni Reverendissimi Episcopi Sarza-
nen. de annis 1516. 1517. 1519. 1626. 1627. 1634. non obstan-
te minori distantia, quæ in illis verificabatur, quàm sit illa
in casu, de quo agimus; Ideòque attentis talibus exemplis,
& tali consuetudine particulari in ista Regione, non solùm
ad dismembrationem Parochialium deveniri potest, & debet,
sed etiam ad illam Ecclesiarum Cathedralium, difficilius
permittendam, ut in puncto *Card. de Luc. in annot. ad Conc.*
86 *d. disc. 16. n. 6.* Eoque magis, quia, ut supra diximus, favore
Principalium militat judicium, & Votum pro dismembra-
tione, Reverendiss. Episcopi, cui deferendum in hac mate-
ria constanter tenet hæc Sacra Congregatio, ut ultrà autho-
ritates allegatas supra *nu. 9.* notant *Pignatell. consult. alt. nu. 3.
tom 4. Ricc. in Prax. resolut. 676. numer. 5. & Pac. Jordan lu-
cubr. tom. 3. lib. 10. tit. 31. de Divis. Benef. n. 5. in fin.*

Rejecto penitus objecto, alias exadversò perperam addu-
cto, quod sit incongrua erectio Parochialis in Castro Pontis,
ob exiguitatem Populi: Quia licet Populus Pontis habeat
87 solùm viginti focularia, ut deponit Consul dicti Loci, qui
numerus focularium est sufficiens pro constituenda Paro-
chia, cum ad hunc effectum sufficiant decem focularia,
Cardin. de Luc. de Paroch. discurs. 23. numer. 17 Adhuc ha-
bet congruum numerum animarum, ascendentem ad 130. &
refert eundem animarum numerum reperiisse in Sacra Visi-
tatione Reverendissimus Episcopus Sarzanen. quatum ani-
marum numerus, non autem focularium attendi debet, ad
effectum, ut Popolus Castri Pontis jure suo petere valeat Pa-
rochum, innixus Sanctioni *Text. in canon. unico 10. quæst. 3.*
88 in quo disponitur, quod sufficiant 10. animæ pro petendo Pa-
rocho, ibi: *Ecclesia, quæ usque ad decem habuerit mancipia,
super se habeat Sacerdotem*, quem sequitur *Rota dec. 380. nu-
mer. 8. & 29. par. 5. rec. Cardin. de Luc. de Paroch. d. discur.
23. num. 17.* & egregiè *Fagnan in d. cap. Ad audientiam num.
28.* ibi: *Et meritò, quia decem faciunt Plebem*, ut ait *Gloss. in
verb. Mancipia*, Et sic etiam habet Populum, quod requiri-
tur in sensu Concilii, ut compellere possit Parochum ad dis-
membrationem, & meliùs *Amost. de Caus. piis lib. 5. c. 4. sub n.
45.* ibi: *Ecclesia sub se habeas decem mancipia debet habere Sa-
cerdotem, sin minus aliis conjungatur Ecclesiis, quæ quidem
sententia admittenda est, nàm Concilium in d. cap. 4. asserit, ad
novam Parochiam alendam Populum esse cogendum, supponit
enim Populum ad id esse necessarium, qui quidem ex decem ho
minibus componitur &c. Ergo semper debet esse numerus decem
personarum, quod non solum intelligas de his, quæ communi-
tèr tantam, sed & quæ habeant usum rationis, cum istæ quo-
tannis teneantur ad præceptum Confessionis, tùm diebus festi-
vis ad missam audiendam, ut benè considerat Fagnanus, &c.*
89 Et de dismembratione facta ob solum n. 200. animarum adest
dicta punctualis resolutio hujus Sac. Congr. *in dicta Puteo'ana*
18. Junii 1701. & Anglonen. 10. Decembris 1704. de quibus *in
Lib. 51. Decr. fol 340. à ter. & in Lib 54 fol. 453.* & novissimè
in Spoletana 16. Nov. 1715.

His stantibus, recurri nullo pacto debet ad deputationem
Cappellani, (quæ est secunda pars nostri dubii,) quià quo-
tiescumque *ex* prædictis constat, esse locum erectioni novæ 90
Parochialis, prout verè constat, de se evanescit remedium
deputationis Cappellani, qui non datur, nisi in casu, quo
deficiant causæ, ad dismembrationem necessariæ, *ex* pun-
ctualibus authoritatibus, & hujus Sacr. Congregationis ora-
culis, supra citatis; Alias supervacaneum prorsùs esset insu-
dare in demonstrandis causis pro petita dismembratione, si
subinde, eis non obstantibus, ad solam deputationem Cap-
pellani esset deveniendum, ut de se patet.

Verum quia in casu nostro, undequaque superabundat ma-
teria ad effectum etiam positivè excludendi debile hoc reme-
dium deputationis cappellani: Ideò, ad omnem abundantio- 91
rem cautelam, aggrediendo etiam hujusmodi inspectionem,
dicimus, tale remedium esse omninò impracticabile; Ideòq;
quoad secundam partem nostri dubii videtur *Negativè* re-
spondendum, prout iterùm supplicamus.

Etenim in hoc procedendum non est indistinctè, quia aliàs
nun daretur casus imagnabilis, in quo consuli non posset
per deputationem Capellani: Sed est procedendum dis-
cretè, & distinguendo inter remedium, quod habetur *ex*
concessione proprii Pastoris, & illud, quod habetur *ex* 92
deputatione Cappellani, per quem certum est, quod con-
sultum non remanet eo modo, quo consultum esset per
deputationem Parochi, tàm ratione personæ, quæ semper
habebitur dignior in Parocho, quam ratione dignitatis, &
proventuum ipsius officii, in quo Parochus, utpotè sue Ec-
clesiæ Sponsus, & suarum ovium Pastor, majori studio, &
charitate curat Parochianorum salutem, quod non facit sim-
plex mercenarius, qualis in proposito dicendus est Cappel-
lanus, seù Vicarius, ex deductis per *Cardin. de Luc. de De-
cim. disc. 12. num. 12.* & firmatis per *Rot. in dec. 78. numer. 53.* 93
coram R. P. D. Ansald. ibi: *Easdem Parochiales Ecclesias ad-
ministrari per merè mercenarios, seù quod idem est, per Pres-
byteros amovibiles ad nutum, qui malè regularitèr pascunt
oves, ut proprietate non suas.*

Posita autem hac diversitate remedii, est mera vanitas sup-
ponere, quod per deputationem Cappellani consuli valeat
Parochianis Principalibus, quia hujusmodi remedium erit
semper defectuosum, inefficax, & insufficiens; Salus enim
Populi Castri Pontis, tanquam commissa mercenario, & 94
aliquandò etiam Cappellanis rudibus, & ignorantibus, sem-
per erit in periculis, semperque incidet in aliquod inconve-
niens, *ex* adductis per *Gonzal. ad Regul. Cancellar. gloss. 5. §.
6. numer. 60. & sequen. & Rot. decis. 24. vers. Quarta ratio de
Præbend. in Novis*, quod proindè ab EE. PP. omninò evi-
tandum videtur.

Prætereà, procedendo etiam cum toto rigore, nulla ra-
tione deveniri valet ad deputationem Cappellani. Primò 95
quia, quotiescumque Parochiæ amplitudo, & respectivè
Loci distantia, torrentium excrescentia, itineris asperitas,
supradictorum inconvenientium productiva, talis, ac tan-
ta est, ut oves faciem Pastoris non de facili videant, neque
Pastor oves frequentèr cognoscere, & personalitèr, ac quo-
tidiè visitare valeat, talisque sit provisio, prout in casu no- 96
stro, ut antiquæ Ecclesiæ matricis dignitas non vilescat,
ac nova filialis congruè dotetur, tunc omninò ad dismembra-
tionem, non autem ad deputationem Cappellani deveniri de-
bet, ut benè probant *Ferrett. consil. 36. numer. 1. & sequenti-
bus & Cardin. de Luc. in Miscell. Eccles. discurs. 1. num. 45. &
116. & disc. 52. num 13. & in annot. ad Conc. Trident. disc. 16
num. 6.* & firmavit *Rot. dec. 204. num 1. & 2. par. 17. rec.* ut
ità oves faciem Pastoris, & iste illam ovium quotidiè videre,
& recognoscere possit, ut fieri debet juxtà Divinum oraculum
*Joann. 10. 11. & seqq. Ego cognosco oves meas, & cognoscunt
me meæ*, cui innixus *Joannis XXII. in Extravag. Salvator*, 97
dicit, etiam ob dictam causam deveniendum esse ad dismem-
brationem etiam Cathedralium, aliàs difficiliùs permitten-
dam, ibi: *Cum unus Pastor singulorum vultus inspicere ne-
queat, aliasque partes boni Pastoris adimplere*: Alitèr enim
contrà Divinum Oraculum committerentur oves simplici
mercenario, qualis est Cappellanus, *Card. de Luc. de Decim.
d. disc. 12. num. 12.* qui tantùm propriam utilitatem curat,
non autem animarum, quas deserit in periculis, quia si vidit
lupum venientem, fugit, quod non facit Pastor, qui animam
suam ponit pro ovibus suis, juxtà in specie firmata per *Rot. in
d. dec. 78. num. 3. cor. R. P. D. Ansaldo.*

Secundò, quia omnes authoritates, exadverso aliàs alle-
gatæ,

gatæ, & quotquot allegari, & forsan reperiri possunt super
98 d. deputatione Cappellani procedunt cum supposito tempo-
ralis impedimenti, nimirùm ad tempus hyemale restricti,
& provenientis a fluminum eactescentia, non autem quan-
do concurrit distantia, hic abunde probata, & limitum Pa-
rochiæ amplitudo: Et cum hoc sensu procedit præsertim
aliàs exadverso magnificata *decis. 578. par. 19. rec.* in qua so-
lùm dictum temporale hyemale impedimentum, non autem
perpetuum distantiæ, & itineris asperitatis concurrebat, ut
videre est in *num. 2.* ibi: *In proposito non constat de tali cau-
sa, & quamvis illa desumatur ex necessitate ob distantiam,
&c. non tamen fuit à testibus proparte Incolarum probata di-
stantia*; Ideoque dicta authoritas mirificè retorquetur contra
Adversarium, quia in casu nostro verificatur fixum, perpe-
99 tuumque impedimentum distantiæ, & asperitatis itineris,
aliarumque causarum supra recensitarum.

Tertiò quia, ut diximus, dictis intestinis, & mutuis Po-
pulorum discordiis mederi non potest per deputationem Cap-
100 pellani, non auferentem illam subjectionem, & respectivè
superioritatem unius Populi cum altero, quæ fortè tales dis-
sentiones causavit: Imò ista deputatio, tanquam præsefe-
rens causæ victoriam favore D. Marchionis Lycianæ, ma-
gis exasperaret animum hominum Pontis, qui utpote victi,
non sine fastu tractarentur ab hominibus Lycianæ atque ità
cogerentur ad detegendam, aperiendamque inimicitiam,
adhùc, quo magis fieri potuit, dissimulatam, ob spem dis-
101 membrationis, ab hac Sacra Congregatione obtinendæ.
Tantò magis, quia accedit diversitas dominii temporalis,
satis in proposito considerabilis ex punctualiter animadversis
per *Card. de Luc. in Miscell. Eccles. d. disc. 53. num. 8*

Quartò, quia in dismembrationibus multùm attenditur
102 qualitas personæ, illam petentis, quæ, si in casu nostro est
Loci Dominus, & Princeps, faciliùs concedenda est dis-
membratio, ut observat idem *Ferret. d. consil. 36. sub num. 2.
versic. Prout dotata fuit per præfatum Nobilem*.

Quintò, quia D. Marchio, ac Populus Pontis offerunt
sufficientem congruam pro decenti manutentione Parochi
103 eligendi; quo casu, ut advertit fundatè *Monacell. in For-
mular. tit. 2. numer. 6. par. 1. fol. 34.* (sunt verba ejusdem)
*oblatio Cappellani, seu Coadjutoris pro administratione Sa-
cramenti diebus festivis per Rev. Rectorem facta, non est suf-
ficiens ad retardandam novæ Parochiæ erectionem, sed ad il-
lam justè proceditur, ea non obstante, ut declaravit Sacra
Congregatio in Januen. 26. Januarii 1694.* (in Lib. 44. De-
cret. fol. 3.) *quod est contra opinionem Rot. in Oveten. de an-
no 1661. quæ decisio allegabatur in dicta Causa favore Matri-
cis*: Quæ quidem authoritas est consideratione digna, non
tantùm ratione sui, sed ea quo refert casum, ità decisum ab
hac Sacra Congregatione, & sic remissa ad partes opinione
Rot. in Oveten. quæ est *decis. 478. par. 19.* ab hac Sacra Con-
gregatione non sequuta, ut supra, ex hoc etiam capite deve-
niendum omninò est ad dismembrationem, non autem ad de-
putationem Cappellani.

Nec subsistit, quod opinio hujus Authoris attendenda
104 non sit, utì opposita *d. Dec. Sac. Rotæ in Oveten. erectionis
Parochiæ 13. Maii 1681.* quæ est *decis. 578. par. 19. rec.* cui
sunt conformes resolutiones hujus Sacr. Congreg. quæ post-
modùm hujusmodi sententiæ semper adhæsit, sicuti elicitur
à pluribus resolutionibus ad hunc effectum cumulatis à *Pa-
scuct. de Paroch. tom. 2. fol. 203.* ut his præcisis verbis, aidem
Authori respondendo in terminis advertit *Rota in Leodien.
Dismembrationis 1. Februarii currentis 1712. §. Nec in tot
cor. R. P. D. Falconerio, confirmata post hæc scripta 3. Julii
1713. cor. R. P. D. Crispo §. Medio itaque, & 22 Junii 1714.
cor. R. P. D. Lancetta §. Præsens itaque, & 25. Januarii
1715. cor. eod. § Ita pariter*.

Nos enim non insistimus in simplici opinione d. Authoris,
105 prætendendo, ut illa in concursu opinionis Sacræ Rotæ
præferanda sit. Sed dicimus, & constanter respondemus,
quod in terminis præferanda utique semper est opinio, non
d. Monacelli, sed hujus Sacræ Congreg. quam sequitur ibi-
dem d. Author, quod nec ipsummet verè magnum Sacræ
Rotæ Tribunal in dubium revocare solet, juxtà replicatas
illius protestationes, & resolutiones, de quibus supra *par. 1.
discept. 7. num. 34. & seqq.*

Quod autem hæc Sacr. Congreg. in ea firmiter semper fue-
106 rit, & constanter hodiè perseveret opinione, ut offerenti-
bus Parochianis congruam Parocho, deveniendum sit ad
novam Parochiæ erectionem, non autem ad debile remedium
mercenarii Cappellani evidens fit ex dd. individualibus qua-
tuor resolutionibus, de quibus supra, & hodiè attenta reso-
lutione præsentis causæ, in qua acerrimè disputatus fuit iste
præcisus articulus, res videtur redacta ad evidentiam.

Quibus non opponuntur resolutiones, cumulatæ à *Pascuc-* 107
cio ubi supra, sed potiùs mirabiliter retorquentur, quia *idem
Pascuccius* unicam dumtaxat refert, & sequitur resolutionem
contrariam *in Frequentia* 18. *Septembris* 1678. amplifica-
tam, & sequutam *in d. decis. cor. R. P. D. Crisp. §. Medio
itaque post medium*; Et tamen hæc resolutio est illamet,
quam revocavit hæc Sacra Congregatio dicta die 27. Maii
1713. Aliæ verò resolutiones, relatæ per *eundem Pascuc-
cium*, ubi supra §. *Quinimò si constiterit*, & §. *Et quando*
sunt potiùs conformes prædd. resolutionibus pro erectione,
& dismembratione, ut ex sola lectura manifestum est.

Fatalis demùm, & nullam replicationem admitens, res- 108
ponsio ea est, quòd tali distantia, vel difficultate itineris ac-
cedente, tàm *cap. Ad audientiam*, quàm *Concilium Triden-
tinum*, illud innovans in *cap. 4. sess. 21.* deveniendum omni-
nò statuit ad formalem dismembrationem, & respectivè no-
væ Parochialis erectionem, nec contentatur simplicis Cap-
pellani deputatione, quam solùm demandat in particulari
casu eacrescentiæ Populi, aut alicujus temporalis impedi-
menti, ibi: *In his verò, in quibus ob Locorum distantiam,
sivè difficultatem, Parochiani sine magno incommodo ad per-
cipienda Sacramenta, & Divina Officia audienda accedere
non possunt, novas Parochias, etiam invitis Rectoribus,
juxta formam Constitutionis Alexandri III. quæ incipit Ad
audientiam, constituere possunt*: Ideoque, cum lex unum
casum ab altero distinguat, non debemus nos eos confunde-
re, etiamsi omnes Doctores Mundi contrarium dicerent,
quia illa facit authoritatem necessariam, isti verò solùm
probabilem, imò nullam, quando loquuntur sinè lege,
& consequenter magis nullam, quando loquuntur contra
legem, etiamsi ista dura videretur, *Textus est in leg.* 109
*Prospexit §. Ipsa igitur ff. Qui, & à quibus, & in leg. Non
omnium ff. de Legib.* cum concordan. apud *Rot. in decis. 38.
num. 18 & 19. part. 18. recent.*

Quæ omnia videntur clara, & undiquè concludentia:
Cæterùm, quatenùs in hac parte aliqua remaneret dubietas,
quod non credimus, adhùc semper in talibus circumstantiis
inclinandum esset pro dismembratione, attento quod illa 110
tendit ad majorem Dei cultum, animarumque Fidelium sa-
lutem, juxta *Text. in cap. Quia per ambitiosum de Consuetud.
in 6.* ibi: *Minuitur cultus Divinus, quem desideramus auge-
ri*, benè *Rot. in Romana Ornatus 6. Junii 1708. §. Verùm
cor. Omanna*, ubi quod in dubio semper illa via tenenda est,
illeque modus amplectendus, qui tendit ad inducendum ma-
jorem cultum Divinum.

Præcipuè si omnes dictæ causæ considerentur unitæ, jun-
ctimque sub oculis habeantur, ut ampliando notat *Amostaz.* 111
de Caus. piis lib. 5. cap. 4. sub num. 9. ibi: *Si verò Rusticani
isti pauperes &c. præstat sufficientem causam creandi novam
Parochiam, etiamsi distantia tam gravis non sit prout, quan-
do fuisset causa ipsa sola*.

In eadem Causa.

AD cognoscendam necessitatem dismembrationis nostræ
Parochiæ non est inutiliter terendum tempus circa an- 112
tiquitatem Castrorum Pontis Bossi, & Lycianæ, sed illa
mensuranda est ab incommodis, & difficultate itineris in
recipiendis Sacramentis, & assistendo Divinis Officiis,
juxta theoricam *Fagnan. in cap. Cùm contingat. num. 51. de
Decim.* ortum habentibus à mutatione Porochiæ Lycianæ;
Cumque in facto constans sit, quod *prima la Parocchia di
Liciana era San Rocco*, & sic extrà mœnia Lycianæ, quod-
que *è maggior distanza dal Ponte a Liciana, che non è da San
Rocco al Ponte*, juxta præcisa verba contrariorum testium
ad Interrogat. 298. & 321. poterant omitti ea, quæ in hac
parte exagerantur circa tarditatem petitæ dismembrationis,
quæ peti non poterat tempore, quo non concurrebant cau-
sæ, ad illam deveniendi.

Concordamus cum contrariis Defensoribus, quod justa
causa dismembrationis reputatur illa animadversio, *ut Pa-* 113
*rochus nonnisi cum magna difficultate, & incommodo, præstò
esse valeat ad succurrendum spiritualibus indigentiis suorum
Parochianorum, & respectivè ipsis non minùs grave, & dif-
ficile reddatur adire Ecclesiam matricem pro percipiendis Sa-
cramentis, Divinisque audiendis*. Hujusmodi autem ma-
gnam difficultatem, tam ex parte Parochi, quàm Paro-
chianorum, tali claritate probavimus supra, ut illa rema-
neat hodiè intra evidentiæ fines posita.

Supplicantes hic observare, quòd in hac parte tunc pro-
ceditur

ceditur cum omni rigore, tàm circa distantiam, quàm cir-
ca itineris asperitatem, necnon insisti solet in qualitate ma-
114 gni incommodi, & maximæ difficultatis percipiendi Sacra-
menta, quando Parochia dismenbrata petit congruam à Pa-
rochia dismembrante, secùs verò, quando illa offertur à
petentibus dismembrationem, *juxta punctuales authorita-
tes*, supra *num.77. allegatar*, quib. addimus *punctualiorem*
115 *ecsolutionem hujus Sacr. Congrerationis in Januen. Paro-
chialis 12. Decembris 1692. Lib.42. Decretor. fol.621. & 16.
Jan. 1694. Lib.43. fol.26.* In cujus casu hæc Sacra Congreg.
eo faciliùs circa petitam dismembrationem inclinavir, quia
à petente dismembrationem constituta fuit dos novæ Paro-
chiæ, ut dicitor in Folio, his verbis: *Assignata ex piorum
eleemosynis dote lib.300.*

Decisio Lucana 9. Maii 1612. cor. Ortemb. allegata supra
num.8. exadverso summopere magnificata, quævé nullate-
nùs reperitur impressa, atque per eatensum sequens est :
116 *Fuit resolutam, locum esse dismembrationi Ecclesiæ, & Loci
de Casali ab Ecclesia matrice S. Basilii de Lambriel, nametsi
regulariter intra Parochiam alia nova Parochialis Ecclesia
non est ædificanda can. Ecclesia can. Quicumque 16. quæst.1.
& can. Bonæ res 12. quæst.2. & notatur in cap. Cùm dicat de
Eccles. ædifican. Tamen excipiuntur nonnulli casus, & inter
cæteros, si ob Locorum distantiam, sivè difficultatem Paro-
chiani sinè magno incommodo ad percipienda Sacramenta, &
Divina Officia audienda, ad Ecclesiam Parochialem accedere
non possint; Necessitas enim non habet legem, & cura anima-
rum omnibus præponderat cap. Ad audientiam de Eccles. ædi-
fican. Decretum Concil. Trident. sess.21. cap 4. de Reformat.
Lap. alleg.66. Difficultas autem benè probatur per duos testes,
deponentes, Locum Casalis ab Ecclesia matrice distare per
sesqui milliare, & viam esse montuosam, & sanosam, ac
penè alpestrem, itaut tempore hyemali, cùm flumen inunda-
re solet, non possint Parochiani sinè magno incommodo illam
adire: Accedit adminiculum ex attestatione Vicarii Episcopi
in Visitatione, cui in hoc multum deferendum esse DD. dice-
bant. Et ita fuit decisum, utraque Parte informante.*

Retorquetur ad hominem, & mirabiliter favet huic Par-
ti, eo quia ad unguem verificantur in nostro casu, *quod via
sit montuosa, ac penè alpestris, itaut tempore hyemali, cùm*
117 *flumen inundare solet, non possint Parochiani, sinè magno
incommodo, illum adire*, juxtà præcisa verba ejusdem de-
cisionis.

Est autem forsan error Amanuensis, vel Impressoris,
expressio illa *sex milliarium*, ad multiplicandas paginas im-
pressas literis majusculis *in contraria Scriptura* §.4. quia in d.
118 decisione non legitur *sex milliaria*, sed solùm dicitur *sesqui
milliare*, & sic distantia erat minor nostra, ex quo erat so-
lùm unius milliarii cum dimidio, attenta dicta dictione
sesqui, quæ importat tantondem, & ejus dimidium, ut di-
cit *Calepinus eodem verbo*, & in specie dictionis *sesqui mil-
liari* notat *Nathanael Duez in Dictionario Germano Gallico
Latino verbo: Audert halb meyl uuegs, un lieue, e demie*,
Sesqui milliare, de cujus authoritate benè *Rot. in decis. 291.
num.6 par.16 rec. & in Carpentoratea. hæreditatis 23. Ja-*
119 *nii 1690. § Minùs cor Card. Priolo:* Et de authoritate *Cale-
pini Capon. discept.327. numer.20. Card. de Luc. de Regal.
disc. 97 num.5. & Pacichell. de Distant. cap.5. num.3.* ubi,
quòd Cardinalis de Aracæli solitus erat dicere, quod quoti-
diè versari debet in ejus lectione is, qui vult omnia discere,
quem sequutus fui *in meis Institut. Crimin. libr. 2. tit.10.
num 124.*

Quatenus verò in hac parte evidentior desideretur proba-
tio hujus parvæ distantiæ unius dumtaxat milliarii cum di-
midio, illa ad oculum resultat ex mensuratione, facta cum
120 circino ad scalam milliarior. positam in tabula Dominii
Lucensis apud *Gerard. Mercatorem lit. mihi E E.* ex quo ap-
paret, Casale positum esse propè flumen Ozzorium, ex
parte respiciente dominium, & Civitatem Pisanam.

*Dec 39. cor. Mart. Andrea, quæ est in Mediolanen. Decima-
rum, seu Primitiarum de Carlatio 18. Martii 1616.* revoca-
121 ta fuit 24. Maii 1617 *cor. eodem*, quæ quamvis non reperia-
tur impressa inter aliàs ejusdem Auditoris, ex quo ultima
est sub die 10. Decembris ejusdem anni 16.7. quamvis fuerit
Rotæ Auditor usque ad diem 20. Jun 16.9. quo obiit, *teste
Cantalm. in prohem. ad Indic. decis.* Est tamen impressa *in
par.4. rec in ord. la 497.*

Et nihilominùs in conclusionibus, à quibus non recessit,
122 potiùs favet huic Parti, quia *num.2.* ultrò admittit pro justa
causa dismembrationis solùm periculum pro recipiendis Sa-
cramentis, & audiendis Divinis officiis, ibi: *Adeò quod
Parochiani sine magno incommodo, imò etiam periculo, pro
recipiendis Sacramentis, & audiendis Divinis Officiis ad di-
ctam matricem accedere non possunt:* agebaturque de sola di-
stantia duor. milliariorum, ibi: *Distat à Præpositura circa
duo milliaria.*

Coccin. decis.1528. & 1250. & Peuting. decis.39. necnon 123
decis.204. part.17. rec. favent etiam huic Parti, illasque uti
punctuales sæpissimè allegavimus supra.

*Decisio in Leodien. Dismembrationis 1. Februarii 1712.
cor R.P.D Falconerio*, confirmata deinde mediantibus aliis 124
tribus decisionibus, adductis supra *num.104.* fundatur in de-
ficientia potestatis Vicarii, erigentis novam Parochiam,
necnon in defectu citationis Illatum personarum, qui fun-
datum Jus habebant ad se opponendum eidem erectioni; In
omnem verò casum in conflictu punctualium authoritatum
hujus Sacr. Congregationis; quæ vim legis habent ex addu-
ctis supra *disceptat.8. numer.13.* & aliarum quarumcumque
authoritatum diversorum Tribunalium, etiam qualificato-
rum, semper præferendæ sunt resolutiones hujus Sacræ
Congregationis ea animadversis supra *disceptat. 7. num.36.
& seqq.*

Agnoscentes præmissorum veritatem, & subsistentiam, 125
contrarii Defensores, excitarunt prætensionem, quod hæc
Sacra Congregat. fuerit pariter in eo sensu, ut in his termi-
nis non sit locus dismembrationi Parochiæ, sed solùm de-
putationi mercenarii Cappellani; Verùm intentum nullate-
nùs probarunt, dum nec etiam à remotissimis applicari pos-
sunt resolutiones, ex adverso citatæ.

Resolutio enim hujus Sacr. Congregat. *in Januen. 16. Ja-* 126
nuarii 1694. in Lib.45. Decr. fol.26. non potest esse magis
punctualis, ut observavimus supra *num.115.* Et proindè re-
torquetur ad hominem potiùs quàm retractetur.

Alia resolutio *in Cajetana 24. Maii 1659* cujus verba *ex
Barba controv. forens.55. in fine*, registrantur *in contraria
Scriptura* §.12. neque etiam ad nostrum casum applicatur; 127
Ut enim apparet ex *Libr. 21. Decretor. hujus Sacræ Congre-
gationis fol.631. à tergo*, in eadem causa omnia fuerunt re-
missa arbitrio Episc. cum hoc tamen, quod, quatenus om-
nibus maturè pensatis, inclinaret pro deputatione simplicis
Cappellani, id faceret, absque ullo præjudicio Ecclesiæ
matricis, ibi: *Sacra Congregatio rem ad Ordinarium Loci
remisit, qui pro suo arbitrio, & conscientia id statuat, quod
Divino cultui, ac animarum saluti magis expedire censuerit.
Ita tamen, ut si precibus &c. id, salvis omnibus juribus Ec-
clesiæ Parochialis, fiat.* Cùmque in nostro casu Ordinarius
animarum saluti, & Divino cultui magis expedire censeat
dismembrationem nostræ Parochiæ, potiùs quàm deputa-
tionem Cappellani, resolutio hæc potiùs retorquetur, ut
de se patet.

Non merebatur autem adduci alia resolutio *in Mileten. 26.
Januarii 1697.* quàm refert *Bertachin. vot. decis.117. num 2.* 128
& 3. Quia ex *animadversionis supra num 45.* hæc Sacra Con-
gregatio in dicta causa nullatenus resolvit, non esse locum
dismembrationi, ut videre est *in Libr.47. Decretor. fol. 27.*
ubi illa registrata reperitur.

In resolutione demùm *causæ Balneoregien. Parochialis 19.
Julii 1698. Libr.48. Decr. fol.335.* nulla concurrebat causa
dismembrationis; Non distantia, quia, ut dicitur in Fo- 129
lio, dicta die distributo, illa neque etiam erat unius millia-
rii, ibi: *Ratione distantiæ minus fere milliarii*; Non aspe-
ritas, & periculositas itineris, quia, ut in eodem Folio pa-
riter dicitur, illa nullatenus probata erant, ibi: *Parochus
omnia prædicta impugnans, acriter contendat &c.* Et quod
magis est, nullatenus offerebatur congrua à petentibus dis-
membrationem, in qua præcisa circumstantia consistit vis,
& fundamentum æquissimæ, & justissimæ opinionis hujus
Sacræ Congregationis, sed prætendebatur obligari Paro-
chus antiquus ad illam subministrandam, cui proindè, *non
supererat congrua substentatio*, ut dicitur in eodem Folio.
Et propterea nil mirum si in eadem causa non fuit concessa
gratia dismembrationis, quam speramus in nostro casu, in
quo omnia supradicta concursunt, superlativè probantur in
nostro Summario.

Ex quibus relinquitur manifestum, quod non solùm nulla
allegabilis est resolutio hujus Sacræ Congregationis, quæ 130
in terminis obligationis, factæ à Parochianis dotandi de pro-
prio novam Parochiam dismembrandam, vel de novo eri-
gendam, denegaverit hanc spiritualem consolationem eis-
dem, éniaé dictam gratiam petentibus, sed potiùs remanet
evidens, d. resolutionem *in Militen. 26. Januarii 1697* al-
legatam, & sequutam *in d. Leodien. Dismembrationis 1. Fe-
br. 1712. § Idcircò cor. R. P D. Falconerio*, nullam habere
in facto subsistentiam; Prout etiam, aliam resolutionem
Sacræ

Sacræ Congregationis *in Frequentina 18. Septembris 1678.*
allegatam pariter, & sequutam *in d. Leodien. 3. Julii 1713.*
§. finali cor. R. P. D. Crispo, revocatam fuisse ab hac Sacra
Congregatione die 22. *Maii ejusdem anni 1713.* ut videre est
in Lib. 63. Decretor. hujus Sacr. Congreg. fol. 280.

Ostensa ex his inapplicabilitate omnium authoritatum,
exadverso allegatarum, frustra ad demonstrandam itineris
131 facilitatem insistitur in accessu, facto per Reverendissimum
Episcopum. Nos enim nunquam somniavimus asserere,
illud esse adeò impervium adeoque inaccessibile, ut per illud
nullo modo, nullaque persona incedere valeat, sed solùm
diximus, & constanter repetimus, illud esse nimis difficile,
& æque incommodum, quod ad nostrum effectum superabundat,
egregiè *Rota in exadverso laudata decis. 224. num. 6.*
part. 10. rec. ibi: *Illa distantia concurrere debet, quæ difficilem admodum, atque incommodum reddit Parochianorum accessum ad suscipienda Sacramenta, Divinaque Officia audienda, eorandemque illis in extremis vitæ conflictibus ministratione, ità quod inde resultent animarum pericula, quibus occurrere necesse sit:* & meliùs *Pignatell. consul. 226. pariter exadverso citat. num. 9. in fine tom. 4.* ibi: *Magna longinquitas, & certum discrimen non requiritur, sed solum talis, ut propterea Parochianis, absque magno incommodo, non pateat accessus ad Ecclesiam Parochialem, & Roc. dec. 39. num. 4. & 5. cor. Peuting.* ibi: *Dum utuntur aspectentem viæ excludere, minime satisfaciunt, num opus esset, ut deponerent, Incolas sine periculo, & incommodo horis condignis posse accedere ad Divina audienda, & Sacramenta percipienda &c. Nàm id dicimus posse quod commodè possumus, & non posse venire hora congrua, idem est ac non venire*

Quæ omnia si in nostris terminis vera sunt respectu hominum
robustorum, multò magis erunt talia respectu mulie-
132 rum, senum, & puerorum pro replicatis accessibus in eadem
die ad audiendum Sacrum, & ad interveniendum Doctrinæ
Christianæ, ut de se patet, & latè probavimus supra,
& egregiè *Burra, exadverso citatus controv. 52. num. 13.*
vers Itaut, in puncto considerans majorem difficultatem,
quam in nostris terminis experiuntur pueri, senes, & prægnantes,
ibi: *Sed quod constet, quod propter difficilem ac-*
133 *cessum ad antiquam Parochialem, ob nimiam distantiam, vel itineris difficultatem, præsertim prægnantibus, pueris, senibus, & debilibus, sine magna difficultate, & quod aliquis ex Parochianis decesserit sine Sacramentis, vel propter impedimentum, periculum sit patens.*

Ex hujusmodi autem oculari experientia ejusdem Reverendissimi
Episcopi validissima resultat probatio illius justæ
134 causæ, ob talem itineris difficultatem, quam huic Sacræ
Congregationi expressit in duplici Relatione, data in nostro
Summario; Cui omnis adhibenda est fides ex adductis
supra *num. 9.* quibus addimus exadverso citatos *Ricc. part. 3.*
decis. 209. num. 3. ibi: *In arbitrio Episcopi residet causæ justitia, scilicet difficultas, vel Loci distantia in eundo ad curatam Ecclesiam, & Barr. controv. forens. 52. num. 13.* ibi: *Ar-*
135 *bitrio Episcopi relictum est quanta debeat esse hæc distantia, & Rota decis. 39. num. 2. cor. Peuting.*

Prout etiam ex eadem reflexione magnæ fidei quæ omni
jure debetur Ordinariorum Relationibus, testes contrarii
non sunt habendi in aliqua consideratione in concursu nostrorum
deponentium de dictis asperitate, & difficultate
itineris, eò quia concordant cum Relatione Reverendissimi
Episcopi, per ea quæ punctualiter firmavit *Rot. in dec. 1228.*
136 *& decis 1250. per tot & signanter num. 5. cor. Coccin. & in d. decis. 39. num 2. coram Peuting. & decis. 59. num. 3. cor. Mort. Andr* ibi: *Fides testium plurimum coadjuvatur ex præsumptione, quam pro se habet d. decretum Archiepiscopi, & in dicta Lucana cor. Ortemberg. in fine, & in Calaguritana 21. Januarii 1619. per tot cor. Verospio.*

Respectu illius deplorabilis status puerorum, imò etiam
adultorum Castri Pontis, omnia fidei rudimenta ignoran-
137 tium, ut dicit Reverendissimus Episcopus, respondetur
exadverso, quod Parochus Lycianæ singulis diebus festivis
Doctrinam Christianam paratus sit docere in sua Ecclesia:
Vis autem reflexionis in eo residet, quod pueri, & puellæ
ejusdem Castri Pontis, qui de manè ad eandem Ecclesiam
se contulerunt pro audienda missa, post prandium non possunt
commodè ad illam iterum se conferre, ut latè observavimus
supra *num. 60. Ea autem, quæ commodè fieri non possunt, censentùr quodammodo impossibilia*, sunt verba *Barr. in dicta contr. 52. num. 13. in fine*, & concordat *Rot. in dicta decis. 39 num. 11. cor. Peuting.*

138 Casus enumerati supra, & concludenter justificati in nostro
Summario, ostendunt realitatem illius periculi, quod
reputatur justissima causa dismembrationis Parochiarum,
& tamen communiter receptum est in hac materia, quod
pro decernenda dicta dismembratione non sunt expectandi
dicti casus, sed præventivè occurrendum, nè eveniant,
atque prævenienda pericula, antequam experiantur, quod
nedum probant authoritates, per nos adductæ supra *num. 60. & seqq.* sed etiam exadverso allegatæ, nempè, *decisio 224. num. 6. par. 10. rec.*

Clausura portarum Terræ Lycianæ tempore noctis justis-
sima reputatur causa dismembrationis, *juxta magistrale* 139
cons Lapi 66. cum aliis adductis supra, quibus addimus punctualem
authoritatem *Mondos. de Signat Grat. verb. Erectionis vers. Insuper fol. mihi 118. à tergo.*

Repetentes hic, quod circa hujusmodi causam habemus
æquè punctuale, ac innegabile exemplum Urbis, in qua
Sanctissimus Dominus Noster ex eodem præcisu motivo ul- 140
timo loco quatuor dismembravit Parochias extra Urbem,
& dum hæc scribimus seriò agitur de aliis dismembrandis,
ut est notorium.

Posita ex his distantia, difficultate itineris, & periculo
animarum, locus est dismembrationi Parochiæ, non autem
deputationi Cappellani *juxta magistralem decisionem in d.*
Lacuna Dismembrationis 9 Maii 1612. cor. Ortemberg. quam
præter adductos supra, sequitur *Pignatell. consult. 226. nu-* 141
mer 9. tom. 4. & latè *Barr. controv. 52. à num 12. vers. Verum*,
ubi, quod concurrente justa causa pro dismembratione,
non est agendum de deputatione Cappellani, sed de novæ
Parochiæ erectione.

Hujusmodi autem necessitatem deputationis novi Parochi
intra evidentias fines ponit dominiorum diversitas, &
utriusque Populi æmulatio ex latè animadversis supra *nu-*
mer. 29. quibus non solùm non adversatur, sed potiùs mira- 142
biliter favet *Card de Luc ad Concil. disc. 16 num. 5.* pro punctuali
exadverso expensus. Postquam enim *num 4.* præmiserat
regulam, exadverso inculcatam, quod Ecclesiarum
multiplicitas, æmulationes inter Populos parit, notabiliter
illam limitat (sunt ejus verba) *Quando Pars æmula alterius, &c. illam subjectionem egrè ferat, undè propterea*
resultent inconvenientia, quibus cum adjutricis Ecclesiæ, 143
seù Vicariorum, & Coadjutorum deputatione consultum non sit, ad hanc divisionem procedendum est, adeo ut in uno casu, in quo major Populi numerus, majorque territorii amplitudo adsit, divisio facienda non sit, in altero autem expediat, qui sunt præcisi termini nostri casus, ex latè *animadversis* supra, & addimus *Mandos. de Signat. Grat. verb. Erectiones vers. Insuper fol mihi 118. à tergo, & Pignatell. consult. 226. num. 10. in fin. tom 4.*

Observando hic, quod ex hoc eodem præciso motivo consulendi
animarum saluti, & ad obviandum irreparabilibus
damnis, & periculis imminentibus, antecessores Episcopi
in nostra Diœcesi, non deputarunt simplices Cappellanos,
sed effectivè devenerunt ad quatuor alias dismembrationes
Ecclesiarum, teste moderno Reverendissimo Episcopo,
ibi: *Non ostante, che fossero meno distanti dalle loro matrici* 144
di quello non è il Ponte, quæ non benè impugnantur in contraria
Juris, dum ultrò admittuntur in contrariu Facti, ibi:
Prout antiquitas fecerunt in aliis occurrentiis, enumeratis in prima Relatione Episcopi Surzanen Eædemque dismembrationes,
sunt adeò notoriæ in nostra Diœcesi, ut nullam admittant
dubietatem.

Pro quorum omnium faciliori admissione dignentur EE.
PP. duo observare, primum, quòd incommoda, & pericula,
ex hac parte adducta, & à nostris testibus comproba-
ta, & quod magis est à Reverendissimo Ordinario ultrò ad- 145
missa, non respiciunt aliquod temporale, & caducum, sed
æternam salutem omnium hominum Castri Pontis. *Si autem*
sunt verba (*Mandosi de Signatur Grat. verb Erectiones vers. Insuper fol. mihi 518. à tergo*) *mortis corporalis periculum, quod fieri potest, evitari debet, juxta id, quod dictant Jus Divinum, & humanum, ac ipsomet natura suadet &c. Multò magis periculo perdendi animas occueri, & animarum saluti consuli debet*, & concordat *Pignatell. consult. 26 num. 10. in fine tom. 4.*

Secundum verò; quod utilitas Parochorum in his terminis
postponenda semper est animarum saluti, ut egregiè notat
Vener. exadverso citatus in Exam. Episcopor. lib. 4. cap. 146
46. num 27. ibi: *Semper attenditur commoditas vicinorum, qui debent recipere Sacramenta. & non utilitas Parochi, & Rota in d. Lucana dismembrationis cor. Ortemberg* ibi: *Cura animarum omnibus præponderat.*

Sacr. Congregat. Concilii die 12. Julii 1712. dubio: *An* 147
sit locus dismembrationi ab Ecclesia Parochiali Sancti Jacobi Lycianæ,

Lycianæ, & erectioni novæ Parochialis in Castro Pontis Bosi; Seu potiùs deputationi Coadjutoriæ Parochi in dicto Castro Pontis, Partibus acerrimè informantibus; Respondit: *Affirmativè quoad primam, & Negativè quoad secundam partem.*

DISCEPTATIO XV.

Firmana Cappellaniarum.

PRO

Capitulo, & Canonicis S. Mariæ in Via lata de Urbe.

ARGUMENTUM.

Pium relictum, quando dicatur Ecclesiasticum Beneficium, seu potiùs simplex Cappellania, & quando hæc ex gratia erigi possit in Beneficium Ecclesiast. Enumerantur, & expenduntur requisita Ecclesiastici Beneficii.

Michael Caucelus, Canonicus S. Mariæ in Via lata de Urbe, in ejus ultimo testamento, quoad Cappellanias, de quibus est quæstio, ita disposuit.
1 *Item lascio che &c. si debbano erigere 6. Cappellanie perpetue, per dote delle quali, lascio, ed assegno 100. Luoghi de'monti &c. voglio però, che non ostante d. assegnatione, l'esattione de'frutti di dd. 100. Luoghi de'monti debba sempre farsi dal medesimo Capitolo di S. Maria in Via lata, e che egli sia poi obbligato pagare ogn'anno alli dd. 6. Cappellani l'intiero frutto, che esigerà da dd. 100. Luoghi de'monti senza alcuna diminutione, ò spesa di dd. Cappellani; La nomina poi di dd. 6 Cappellani perpetui, per la prima volta la riservo à me stesso, e di poterla fare in qualsivoglia forma, e senza solennità, ed anco in voce; Che la nomina suddetta in qualsivoglia occasione, che vacherà ciascheduna di dette Cappellanie per qualsivoglia causa, spetti sempre, ed appartenghi in perpetuo agl'altri Cappellani superstiti, ed al Parocho &c. non volendo, che queste Cappellanie siano mai compatibili*
2 *con altri Beneficij residentiali; La collatione poi di tutte le dd. 6. Cappellanie, voglio, che sempre in ogni tempo, ed in perpetuo unicamente spetti, ed appartenghi à d. Reverendissimo Capitolo di S. Maria in Via lata*, privativè, & exclusivè *à qualsivoglia altro Collatore, e Superiore, di modo, che non possa mai qualsisia altro per qualsivoglia titolo, ò causa ingerirsi, ò pretendere di fare d. collatione, in verun tempo in pregiuditio del d. Capitolo, al quale li sopradetti Compadroni voglio, che mandino in qualsivoglia occasione di vacanza la nomina, e presentatione, da loro fatta, e che à favore di quelli averanno, come sopra, presentati, debba il medesimo Capitolo concedere la Bolla, ò Patente della collatione, ed istitutione, senza la quale non possa mai il Nominato, ò*
3 *Presentato essere ammesso al possesso della Cappellania, che poi ottenuta d. Bolla, voglio possa prendere liberamente senza altra formalità &c. Dichiarando in oltre, che dette 6. Cappellanie non possino mai per qualsivoglia causa essere soggette*
4 *alle Regole di Cancellaria, ne agl'Indulti de'Signori Cardinali, ne ad alcun'altra riserva, ò affettione, benchè clausæ* in corpore juris; *Ma che debbano sempre considerarsi, e regolarsi, come di Juspatronato mero laicale, per averle dotate*
5 *de'miei proprij beni. Dichiarando però, che li sei Cappellani suddetti della Chiesa di S. Michele non siano tenuti à pagare cosa alcuna alla Sagrestia per il consumo di cera, ed altri utensili per la celebratione delle dette Messe &c.*
6 Ex quibus oritur dubium, an eædem Cappellaniæ sint Beneficia Ecclesiastica, vel potiùs reputari debeant tanquam Laicales, circa quod requisitus pro veritate
Prima facie videtur dicendum, illas esse Ecclesiastica Beneficia, quia concurrunt illorum requisita. Habent enim aliquid spiritualitatis annexum, missarum scilicet celebrationem, onus audiendi confessiones, docendi doctrinam
7 Christianam &c. Sunt conferendæ Sacerdotibus, vel saltem Clericis infra annum promovendis ad Subdiaconatum; Conferri debent ab Ecclesiasticis personis, quæ non possunt illas pro seipsis retinere; Et demum sunt perpetuæ cum dote certa, & invalidabili; Quæ omnia simul unica sunt constitutiva Ecclesiasticorum Beneficiorum, ut videre est apud *Vivian. de Jurepatron. lib. 1. cap. 1. num 61 & seqq. Garz. de Benef. part. 2. cap. 2. per tot Corrad. in Prax. benef. libr. 1.* 8
cap. 1. num. 13. Gonzal ad Regal. 8. Cancel gloss. 5. num. 7 & seq. Rebuff. tract. var. tit. de Pacif. possessor. num 344. & seqq. Card. de Luc. de Benef. in Summ num. 4. Bordon. cons. 46. num. 3. & Rot dec. 224. num. a & seqq. cor. Buratt. & dec. 87. per tot. & decis. 396. num. 5. cor. Pamphil. & decis 508. num. 3. par 2. divers.
Quibus addantur quatuor circumstantiæ, ex sola lectura 9
testamenti satis clarè idipsum comprobantes.
I. Quod Cappellani pro tempore non debent admitti ad Cappellaniarum possessionem, nisi prævia expeditione
Bullarum, quæ nullatenùs adaptantur deputationi Cappel- 10
lanorum, sed unicè verificantur in Beneficiis Ecclesiasticis, per ea quæ notant *Corrad. in Prax. Benefic. libr 1 capit. 2. num 32. & Card. de Luc. in Relat. Cur. discurs. 7 sub num. 10.* & firmavit *Rot. in decis. 87 num 7. cor. Pamphil.*
II. Quia testator demandavit, Cappellanias non esse sub-
jectas Regulis Cancellariæ, Indultis EE. Cardinalium, & 11
aliis reservationibus, & affectionibus Apostolicis, etiam in corpore Juris clausis, quæ sollicita Apostolicarum reservationum exclusio redderetur prorsus superflua, si testator mandasset erigi Cappellanias laicales; Notum siquidem est, reservationes, & affectiones Apostolicas comprehendere
dumtaxat Beneficia Ecclesiastica, nullatenùs verò Cap- 12
pellanias laicales ex animadversis per *Vivian. de Jurepatr. lib. 1. cap 2. num. 155. & Corrad. in Prax. benefic. lib 1. cap. 2. num 37. & Card. de Luc. de Benefic. disc. 97. num 20.*
III. Quia pro motivo exclusionis earundem affectionum, & reservationum, & ad colorandam illarum naturam, ut reputari deberent tanquam Juspatronatus laicale, adduxit testator rationem, quia illas dotaverat ex propriis bonis, & tamen congruentiùs expressa fuisset propria ratio fundatio-
nis Cappellaniarum laicalium *ex supra animadversis*; Præ- 13
cipuè quia eo ipso, quod Juspatronatus reservatum fuit Cappellanis superstitibus, & duobus Parochis, & sic personis Ecclesiasticis, semper dicitur Ecclesiasticum, non obstante fundatione ex bonis laicalibus, ut observant *Abb. in Cap. Quod autem numer 3. ibique Gonzal. num. 4 de Jurepatron.*
Corrad. in Prax benefic. lib. 4. cap 2. n 56. & seqq Garz. de 14
Benefic. par. 5. cap 1. ex num 553. Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 12. num. 6. Rot. 6 post Vivian. de Jurepatron. decis. 83. num. 5. & in par. 7. rec. decis. 157. num 5. & 6.
IV. Demùm, quia quandò testator in eodem testamento voluit erigere Cappellanias laicales, id fecit, demandando, illas esse amovibiles ad nutum Reverendissimi Capituli sui hæredis, nullam requirendo Bullarum expeditionem, nec excludendo Apostolicas reservationes, & affectiones,
sed usus fuit verbo *deputare*, quòd propriè convenit Cap- 15
pellaniis laicalibus, *ex allegatis per Rot. in Pampilonen. Cappellaniæ 15. Martii 1646. §. Hoc autem cor. Corrad.* E
converso autem in nostris sex Cappellanis, in casu illarum 16
vacationum, usus fuit verbis *nominandi, præsentandi, conferendi &c.* Quæ propriè beneficiis, non autem simplicibus Cappellaniis laicalibus conveniunt *ex allegatis per Pamphil. decis. 21. num. 10.* Sicuti igitur, quando testator fundare voluit Cappellanias laicales, id scivit propriè exprimere, ità fecisset respectu sex Cappellaniarum, de quibus est quæstio, si illas voluisset erigi in Ecclesiastica Beneficia, ducto argumento à discretiva locutione, de qua *Paris. cons. 50. num 19. lib. 4. Menoch. cons. 259. num. 69 & seqq. & Rot.*
decis. 176 numer. 18. cor Priolo, & decis. 80. numer. 16. 17
par 19 recent.
His tamen non obstantibus, attentè considerata integra dispositione nostri pii testatoris, crederem, easdem Cappellanias esse merè laicales, & nullatenus Beneficia Ecclesiastica.
Moveor autem ex defectu authoritatis Apostolicæ, sive Ordinarii in illarum erectione & fundatione, quam nulla-
tenus requisivit, imò positivè exclusit noster pius testa- 18
tor, & sine qua etiamsi omnia alia concurrant requisita Beneficiorum, nunquam Cappellaniæ, sine dicta authoritate fundatæ, dici possunt Beneficia Ecclesiastica, juxta *Text. in cap. Ad hæc, de Religios. domib.* & animadversa per *Gloss. in Clementin. 2. verb. Si Beneficiorum in fine vers.*
Judic. de Decim. Guidopap. decis. 187. num. 1. Garz de Be- 19
nefic. par. 1. cap. 2. num 103. & seqq. Gonzal ad Regul. 8. Cancell. gloss 5. num. 20. Lotter. de Re benefic. lib. 1. quæst. 5. numer. 59 Rebuff. tract. var tit. de Pacif. possessor. num 349. Nicol in Floscul. verb. Cappellania num. 1. Card. de Luc. de Benefic disc. 27. num. 3. & disc. 64. num. 6. & disc. 80 num. 17. & disc. 92.

& disc.92. num.7. & disc.97. num.1. & 17. in fine. ubi, quod
moderno tempore nimis usitatæ sunt hujusmodi Cappella-
niæ, ad evitandas affectiones, & reservationes Apostoli-
cas, & de Jurepatr. disc.55. num 4. Pignatel. consult.80. nu-
mer.1. tom.10. Rot cor. Cavaler. decis 639. num.6. & seqq. &
cor. Dunoz jun. decis.101. num.1. & seqq. & par 13. recent.
decis 2. num 9. & in par.15. decis.127. num.8. & in Pampi-
lonen. Cappellaniæ 25. Maii 1646. §. Verum, & §. Nam pri-
mum cor. Corrad. & in Corduben. Cappellaniæ 26. Maii 1696
§. Nec obstare, & 4. Julii ejusd. anni §. Minusque cor. Muto,
& in Hydruntina Cappellaniæ 10. Maii 1697. §. Rursus cor.
dell'Olmo & 9. Maii 1698. super confirmatione sententiæ §.
Hanc verò cor Pio.

20 Quæ conclusio est adeò vera, ut procedat, etiamsi per
errorem, vel per positivum consensum hæredum in illarum
fundatione accesserit Ordinarii authoritas, quando illa à
Fundatore non fuit requisita; Non est enim in potestate
hæredum in his terminis, mutando naturam Cappellania-
rum, successoribus præjudicare, ut benè advertunt Corrad.
in Prax. benefic. lib.1. cap.2. num.30. & seqq. & num.40. &
seqq. Pantmoll. decis.21. numer.5. & seqq. Rot. cor. Merlino
decis.79. num.4. & cor. Dunoz jun. decis 101. num.3. & in
21 par.18. rec. decis 182. num.13. & in citat Pampilon Cappel-
laniæ 25. Maii 1646. §. Tum quia cor Corrad. & in Senogal-
lien. Cappellaniæ 16. Aprilis 1696. §. Nec ex eo coe Reveren-
dissimo Molines, & in Hydruntina Cappellaniæ 10. Maii
1697 §. Adhuc, & §. Multoque minus cor dell'Olmo.

22 Iste autem defectus authoritatis Ordinarii in erectione no-
stræ. Cappellaniarum videtur clarus, & ictu oculi resultat
ex solo lectura testamenti, in quo, nedum de eadem nec
minima habetur mentio, quod ad nostrum effectum suffice-
ret, ex animadversis in punctualibus terminis per Pasqualig.
de Sacrific. nov. leg. quæst.1040. num.5. ubi, quod in his ter-
minis non censetur volitum, quod non apparet dispositum,
& num 8. quod cum testator potuerit exprimere aliquo mo-
do, quod erigeretur Beneficium, & non expresserit, præ-
sumendum est noluisse, quodque idem testator, non requi-
rens authoritatem Ordinarii, non videtur, voluisse facere
23 Beneficium Ecclesiasticum, Rota decis 529 num.8. post me-
dium cor. Remboldo, ibi; Ex eo quod testator non requisivit
authoritatem Ordinarii, non videtur voluisse facere Benefi-
cium Ecclesiasticum, & propterea erigere Beneficium Eccle-
siasticum, esset alterare dispositionem, & voluntatem testato-
ris, & in Senogallien. Cappellaniæ 16. Apr. 696. §. Etenim
cor. Reverendissimo Molines, ibi: Absque eo quod requisita
fuerit in erectione authoritas Ordinarii; Et in Hydruntina
Cappellaniæ 10. Maii 1697. §. Rursus cor. dell'Olmo, ibi:
24 Absque eo quod requisiverit consensum Ordinarii, vel alterius
personæ, in Ecclesiastica dignitate constitutæ; Signum evi-
dens, quod illius voluntas alia non fuerit, quam instituendi
Cappellaniam laicalem.

25 Sed quod magis est, eadem authoritas literaliter fuit ex-
clusa, demandando ibi: La collatione poi di dette 6. Cap-
pellanie, voglia, che sempre in ogni tempo, ed in perpetuo
unicamente spetti, ed appartenghi à detto Reverendiss. Ca-
pitolo di S Maria in Via lata privativè, & exclusivè à qualsi-
voglia altro Collatore, e Superiore, di modo, che non possa
mai qualsisia altro, per qualsivoglia titolo, ò causa ingerirsi,
ò pretendere di fare detta collatione in verun tempo in pregiu-
ditio di detto Capitolo; Quæ verba sunt adeò clara, & tali
energia ostendunt enixam nostri testatoris voluntatem pro
26 exclusione authoritatis Ordinarii, ut congruè deservire pos-
sint pro formula futurarum Cappellaniarum laicalium.

Nec dicatur, hanc literalem exclusionem authoritatis
Ordinarii respicere collationem Cappellaniarum, non au-
tem illarum erectionem, & fundationem, quæ tanquàm
27 facta impersonaliter per illa verba, si debbano erigere, in-
terpretanda, prout de jure, eandem Ordinarii authorita-
tem includant.

Testamentum enim in his circumstantiis non est in partes
scindendum, sed ex toto illius tenore testatoris voluntas in-
daganda est, juxta Text. in leg. Numeris ff. de Legat. &c. &
in leg. Prævia ff. de Manumiss. testam. & animadversa per
28 Mantic. de Conject. ult. volunt. tit 13. num.1 & seq. & Rot.
decis 817. num.10. cor. Dunoz jun. & decis. 29. num.6. par 19.
rec. Præcipuè quia quatuor paragraphi ejusdem testamenti,
concernentes easdem Cappellanias sunt omninò inter se con-
nexi, & incipiunt per verba Item, Perciò, Poi &c colli-
gantia totam dispositionem; Ad differentiam aliorum pa-
ragraphorum, incipientium per verba, & Inoltre, discon-
tinuantia sermonem, & orationem, atque diversos impli-
29 cantia sensus, & dispositiones, ex adductis per Honded.

cons.69. numer.24. lib.2. Barbos. dict.175. num.11. & Rot. de-
cis.1645. num 8. cor. Coccin. & decis.556. num.16. part.18.
recent.

Et tamen cùm noster testator enixissimè voluerit conse-
quens, hoc est quod Ordinarius nullo modo se ingerere pos-
set in collatione earund. Cappellaniarum, dicitur voluisse
etiam necessarium antecedens, seu exclusionem ipsius au- 30
thoritatis in illarum erectione, ut præter generalem regu-
lam Text. in leg. Illa à ff. de Acquirend. hæredit de qua, aliis
adductis, Rot. decis 353. n.18 par.19. rec in nostris punctua-
libus terminis observant Amostaz. de Caus. piis lib.3. cap.2. 31
num.10. Pasqualig. de Sacrific. nov. leg. quæst.1041. la secon-
da per tot. illam adducens convincentem rationem, quod
quando testator vult, quod Ordinarius non provideat, in-
tendit præservare jus providendi iis, quibus provisionem 32
commisit, & consequenter, Cappellaniam remanere in eo
statu, in quo id ad praxim possit reduci Alphons. de Leon. de
Offic. Cappellan. quæst 5. sect.10. per tot. Castropal. Oper.
moral. tract.13. tit. de Benefic. disp.1 punct.6. num.7. vers.
Quapropter, ibi: Si Fundator in provisione Cappellaniæ
excluderet Ordinarium, eo ipso censeri debet, noluisse Cappel-
laniam Ecclesiasticam erigere, sed laicalem, Lar. de Cappel-
lan. lib.2. capit.1. numer.22. & seqq. Corrad. in Prax. benefic. 33
lib.1. cap.2. num.55 & seq. Garz. de Benefic. par 1. cap.2. nu-
mer 105. ubi assignat rationem, ex qua moveri solent funda-
tores ad excludendam authoritatem Ordinariorum, nè sci-
licet bonis, per eos relictis Cappellaniis, imponantur subsi-
dia, vel alia onera solita imponi bonis, & redditibus Eccle-
siasticis, Pantmol. decis.21. num.4. & Rot. decis 611. num.2.
cor. Seraphin. & decis.224. sub num.1. cor. Buratt. & dec.183.
num.1. par.18. rec.

Advertendo, subjectionem beneficiorum authoritate Or-
dinariorum promanare ex ipsamet natura earundem bono-
rum Ecclesiasticorum, non autem ex aliquo addito vel ex- 34
trinseco accidente; Undè eo magis dicendum est, quòd no-
ster testator voluerit excludere causam illam, ex qua natu-
raliter sequebatur effectus, ejus enixæ voluntati ex diametro
oppositus, & totaliter destructivus finis ab eo unicè inten-
ti, ad evitandam manifestam contradictionem, quod scili-
cet voluerit Ordinarium, ut ità dicam, spiritualizzare bene-
ficium, mediante ejus Ecclesiastica authoritate, quodque 35
deinde in illo non posset amplius se intromittere, ad quas
contradictionem, & repugnantiam evitandas, sumenda est
dicta legalis, & voluntati pii testatoris consona interpreta-
tio, ut firmata per Rot. in decis.14. num.9. & 10 par. 2. &
decis.33. num.4. par.17. rec. & in Romana Fideicomm. de Al-
bertinis 10. Mart. 1698. §. Nil relevante post medium cor.
R. P. D. Lancet. & in Gerunden. Pecoratus 17 Junii 1698.
§. Et licet cor. eodem.

Non subsistente, quod verba illa: Si debbano erigere 6.
Cappellanie perpetue, tanquam impersonaliter prolata, in-
telligenda sint, & interpretanda secundùm juris dispositio- 36
nem, & consequenter, requisita Ordinarii authoritate,
Objectum enim videtur petere principium, quia supponit,
generaliter in omnibus, & specialiter in nostris Cappellaniis
de jure requiri authoritatem Ordinarii, quod nullatenus sub-
sistit, ex allegatis per Card. de Luc. de Benefic disc.97. nu- 37
mer.1. & 17. & de Jurepatron. disc 55. num.7. & Rot. in dec.
327. num.8 par.15. rec. & in Hydruntin Cappellaniæ 9 Maii
1698 §. Nec obstat cor. Pio; Et in individualissimis terminis
impersonalis dispositionis, Si eriga, istituisca, e fondi, 38
non sex Cappellaniæ perpetuæ, sed un juspatronato perpe-
tuo, quod non importet consensum, nec includat authorita-
tem Ordinarii ex voluntate fundatoris, egregiè firmavit Rot.
in Senogallien. Cappellaniæ 16. Aprilis 1696. §. Minusque
cor. Reverendissimo Molines.

Imò hujusmodi impersonalitas loquendi retorquetur po-
tiùs, & clarè demonstrat voluntatem nostri testatoris, sub
illis non comprehendendi authoritatem Ordinarii; Quia ea- 39
dem impersonalitate loquendi si eriggano due Cappellanie,
usus fuit idem testator in antecedenti paragrapho; ubi man-
davit, erigi duas alias Cappellanias in Ecclesia S. Mariæ in
Via lata, absque eo, quod prætendatur, sub illis compre-
hendi eandem authoritatem, ex quo indubitanter admit-
tuntur laicales; Non potest autem melior dari interpretatio
verbi dubii, in testamento contenti, quam illamet, quæ
ibidem in alia parte legitur à testatore data, ut bene adver-
titur in decis.882. in fine cor. Dunoz jun. Estque regula satis
nota, quod una pars testamenti aliam declarat, de qua in
par.16. rec. decis.248. num.16. & decis.343 num.17. & decis.
360. num.4.

In quam opinionem me magis confirmat consideratio,
quod

quod in nostro testamento plusquam viginti vicibus nominantur hujusmodi legata pia simplices Cappellaniæ, nunquam autem beneficia Ecclesiastica, & tamen cùm idem te-
41 stator esset Canonicus in insigni Collegiata Urbis, probè illi nota erat differentia inter Cappellanias, & beneficia, quæ quando voluit nominare in eodem testamento §. *Dichiaro perciò*, in medio, illa scivit exprimere ibi: *Purche non fossero provisti di altri Beneficj di residenza, ò di cura d'anime, non volendo che queste Cappellanie siano mai compatibili con*
42 *altri Beneficj residentiali*; Signum evidens, quod sub nomine Cappellaniæ non cogitavit exprimere, & constituere Ecclesiastica beneficia, ex adductis *in decis. 638. num. 8. part. 18. recent.*

Non refragante dictione illa *altri*, *fossero provisti d'altri Beneficj*, quæ refertur ad similia *Rot. decis. 221. num. 6. cor.*
43 *Priol* Quia eadem dictio verificatur in qualitate residentiæ, ad evitandam instantaneam correctionem, & absurdum, ut, limitando generalem regulam, observant *Gonzal. ad Regul. 8 Cancell. gloss. 3. num. 39. & seq. & Barbos. dict. 26, num. 14.* ad id probandum adducens verba illa *Evangelii S. Lucæ 23. 32. Ducebantur autem, & alii duo nequam cum eo, ut interficerentur*, quæ referuntur dumtaxat ad qualitatem associationis in itinere, non autem ad nequitiam duorum latronum.

Ex qua consideratione, alia stringens insurgit animadversio, exclusiva qualitatis beneficialis; Admisso enim per insubsistentem, & falsam hypotesim, quod nostræ Cappellaniæ essent beneficia Ecclesiast. essent per consequens residentialia ex quotidianis oneribus, Cappellanis injunctis in
44 testamento §. *Rispetto poi*: Duo autem beneficia Ecclesiast. sunt incompatibilia de jure, juxta *Text. in cap. De multa de Præbend. & in Extravag. Execrabilis §. Si verò eod. tit.* de quibus latissimè *Rot. in Moguat. Canonicat. 1. Jul. 1697. in princip. cor. dell'Olmo*, & in nostro casu incompatibilitatem injunxit testator ex sola ejus voluntate, & lege in testamento adiecta ibi: *Non volendo &c.* Igitur pernecesse dicendum est, illa testatorem non considerasse, neque voluisse constituere beneficia Ecclesiastica, ut in simili egregiè firmavit *Rot. in Hydruntina Cappell. 10. Maii 1697. §. Et fortius cor. dell'Olmo*, ubi ex eo, quod testator prohibuerat alienatio-
45 nem bonorum, relictorum pro dote Cappellaniarum, benè infert, nullatenus habuisse intentionem fundandi beneficium Ecclesiasticum quia bonorum Ecclesiasticorum alienatio satis, superque per sacros Canones prohibita sit.

Præterea laicalem Cappellaniarum qualitatem denotat exemptio illa ab expensis paramentorum, & ceræ, qua ter-
46 minatur, & clauditur testamentum cum istis verbis: *Che li sei Cappellani sudetti della mia Chiesa di S. Michele non siano tenuti à pagere cosa alcuna alla Sagrestia per il consumo di cera, ed altri utensili per la celebratione delle dette Messe*;

Omnia enim ista onera, non ad Beneficiatos, sed ad Cappellanos spectant, ut est omnibus notorium, & observat *Pasqualig. de Sacrific. nov. leg. quæst. 968. num. 3. & 4.* Attentè hic ponderando, quòd non sumus in terminis dispositionis, factæ a fœmina, vel sæculari inexperto, & similium materiarum ignaro, sed Sacerdotis, & Canonici, multa possidentis beneficia, & ex propria experientia forsan
47 in minoribus probè scientia, onera hujusmodi paramentorum sacrorum, & ceræ, non ad Beneficiatos, sed ad Cappellanos spectare. Testatoris enim qualitas, & professio nimis conferunt ad solidam intelligentiam, & congruam interpretationem verborum testamenti, ex animadversis per *Card. de Luc. de Benefic. disc. 61. num. 12.*

48 Prout etiam eadem laicalem qualitatem demonstrat administratio, & cura omnium bonorum, & effectuum, assignatorum pro dote Cappellaniarum, relicta Reverendissimo Capitulo, non autem Cappellanis; Administratió siquidem bonorum beneficiorum Ecclesiasticorum integraliter penes Beneficiatos esse debet, ut in specie pro canonizanda qualitate Cappellaniæ laicalis, observat *Rota in decis. 254. num 3. par. 2. rec.*

49 Et demùm magnopere consideranda venit ad hunc effectum reservatio illa pro prima vice nominandi Cappellanos, *in qualsivoglia forma, e senza alcuna solennità, ed anco à voce*. Ista enim omnia sicuti apprimè conveniunt deputationi Cappellanorum, ita prorsus impropria sunt in beneficiis Ecclesiast. quæ nullatenus conferuntur absque aliqua formalitate, & solemnitate minusque *à voce*, nec etiam ab ipsomet Summo Pontifice, ut est notorium.

50 Quibus non adversantur animadversiones, in principio adductæ, licet enim negari non possit, quod in nostris terminis concurrant omnia materialia beneficiorum Ecclesiasticorum, supra enumerata; Attamen cùm non fuerit requisita, sed positivè exclusa authoritas Ordinarii, deest illorum causa efficiens, sine qua etiamsi omnia alia requisita simul concurrant, nunquam dicitur constitutum Ecclesiasticum beneficium, ex cumulatis supra *num. 16.* & resolvit *Sacra Congregatio Concilii in Civitatis Plebis 9. Aug. 1690. in Lib. 40. Decr. fol. 567.*

Expeditio Bullarum, in testamento demandata, quæ 51
verè, & propriè conveniunt beneficiis Ecclesiast. tunc forsan esset aliqualis considerationis, quando non esset immediatè modificata à sequentibus verbis, *ò Patente*, quæ certum est, verificari in Cappellaniis, nullatenùs autem in beneficiis Ecclesiasticis. Nihil igitur aliud voluit mediantibus dictis verbis, significare testator, quàm actum illum approbationis, seu deputationis, necessariò præmittendum à Reverendissimo Capitulo, ad hoc, ut Cappellani, nominati à Compatronis, possessionem Cappellaniarum possent licitè accipere, absque ulla reflexione ad Ordinarium vel Data-
riam, ut infertur ex claro tenore ejusdem testamenti, ibi: 52
Debba il medesimo Capitolo concedere la Bolla, ò Patente della collatione, ed istitutione, senza la quale non possa mai il nominato, ò presentato essere ammesso al possesso delle Cappellanie.

Cæterùm in his terminis non est facienda vis in verbis, sed in concursu authoritatis Ordinarii, quæ si deficiat, nul-
latenùs attenditur ipsamet denominatio beneficiorum Eccle- 53
siasticorum, repetitis etiam vicibus in testamento facta, ut in specie observant *Felin. cons. 45. num. 2. & seqq. Corrad. in Prax. benefic. lib. 1. cap. 2. num. 52. Gonzalez ad Regul. 8. Cancellar. gloss. 5. num. 17. & 18. Rot. decis. 611. num 1. & 4. cor. Seraph & decis. 254. num. 5. par 2. rec. & in Hydruntina Cappellaniæ 10 Maii 1697. §. Minusque cor. dell'Olmo.*

Eademque responsio tollit vim aliorum verborum *institutionis*, *collationis*, *præsentationis*, *& vacationis*, à nostro
pio testatore usurpatorum; Non enim novum est in Jure, 54
verbum *institutionis* accipi, & intelligi pro admissione ad possessionem, *ex allegatis* in nostris præcisis terminis per *Barbos. de Potest. Episcop. par. 3. allegat. 72. num. 173. & Rot. dec. 671. n. 18. par. 18. rec.* Prout etiam verba, *nominationis*, *præsentationis*, *vacationis &c.* commodè interpretari pos-
sunt, & intelligi prò deputatione, & admissione novorum
Cappellanorum, saltem ex vulgari, & promiscuo loquendi 55
usu, & proindè nequeunt tribuere qualitatem Ecclesiasticam Cappellaniis laicalibus, prout in specie huic objecto respondendo, observant *Gonzalez ad regul. 8 Cancellar. gloss 5. numer. 17. & seqq. Lar. de Cappellan. lib 2. cap. 2. num. 22. & seqq. Panimoll. decis. 21. numer. 12. Card de Luc. de Benefic. disc. 97. num. 19. Rot dec 66. num. 1. & seqq. cor. Ludovis.* benè advertens *num. 7.* quod quando testatoris verba in sensu
proprio operari non possunt, ut ejus voluntas adimpleatur, 56
sunt impropriandа, *& decis. 567. num 8. & seqq. par. 5. rec. & in Pampilonen Cappellaniæ 25. Maii 1646. §. Hinc etiam cor. Corrad.* egregiè advertens *in §. Demùm* ex punctuali *dec. 25. sub num. 5. par. 2. rec.* verbum *vacare* congruè verificari etiam in Cappellaniis perpetuis, quæ non sunt beneficia Ecclesiastica, mortuo nimirùm Sacerdote ad eas deputato, quod posteà firmavit etiam *in decis. 152. numer. 16. par. 10. recent.*

Ex reservationum, & affectionum exclusione, tunc forsan desumi posset adminiculum ad inducendam qualitatem Ecclesiasticam in nostris Cappellaniis, quando illam injunxisset testator per modum novæ dispositionis, secùs au-
tem dum idem expressit per illud verbum *declarando*, quod 57
nihil de novo addit, sed aperit dumtaxat, quod latebat, juxta *Textum in leg. Adeò vers. Cùm enim grana ff. de Acquir. rer. domin.* & animadversa per *Rot. in decis. 293 num. 18. & 19. par. 12. & decis. 159. num. 12. & seqq. part. 15. recent. & in Ferrarien. seù Imolen. Bonorum 2. Decemb. 1699. §. Tùm quia*
cor. Reverendissimo Molines; Cùm enim de Jure eædem affe- 58
ctiones, & reservationes locum non habeant in similibus Cappellaniis laicalibus, ex infra allegandis *num. 63.* id magis declarando noster testator nihil aliud fecisse dicitur, quàm
apertius ostendere suam enixam voluntatem, uniformem in 59
hac parte cum Juris dispositione, & sic cessat argumentum à superfluitate deductum, ex animadversis per *Rot. in dec. 249. num. 21. par. 7. recent. & decis. 85. num. 20. & seqq. cor. Ludovis. & decis. 463. num 4. & 5. cor. Priol* ubi, quòd ad hoc ut ratio superfluitatis evitetur satis est, quod actus, qui asseritur superfluus, quid modicum operetur, *& decis. 244. numer. 21. & seqq. cor. Ottbob.* ubi, quod nullo modo dicitur superfluum, quod operatur majorem declarationem. Cujus majoris declarationis exempla habemus in eodem §. ubi volens testator, quod collatio spectaret, ad Reverendissimum Capitu-

Capitulum, id satis, superque expressit mediantibus illis
clarissimis verbis: *In ogni tempo, & in perpetuo omninamen-*
60 *te spetti à detto Reverendissimo Capitolo.* Sed deindè istis non
contentus, subdit: *Privativè, & exclusivè à qualsivoglia*
altro Collatore, e Superiore, di modo che non possa mai qual-
sisia altro &c. pretendere di fare detta collatione in verun tem-
po, &c. quæ, ut illorum simplex lectura ad oculum osten-
dit, nihil aliud sunt, quam major, clariorquè declaratio
antecedentis dispositionis.

61 Hæc literalis interpretatio comprobatur ex aliis partibus
testamenti, in quibus quando testator voluit demandare ea,
quæ de Jure præscripta non erant, usus fuit verbis illis: *Or-*
dino, voglio, lascio, debbano, non volendo, & similibus,
importantibus novas, & à Jure independentes dispositio-
nes, ex adductis per *Rot. in d. decis. 1748. num. 2. & 3. & de-*
cis. 1807. num. 3. cor. Coccin. & decis. 748. num. 50. post medium
cor. Dunoz. jun.

62 Quidquid sit, an ratio fundationis Cappellaniarum laica-
lium clariùs explicasset voluntatem testatoris pro exclusione
affectionum, & reservationum Apostolicarum, quàm ex-
pressio illa, quod fundatæ erant ex propriis bonis laicalibus;
Certum est, quod eundem operantur effectum, quia eædem
63 affectiones, & reservationes, nec habent locum in Cappel-
laniis laicalibus, nec in Jurepatronatu, fundato ex bonis
laicalibus, ex adductis per *Gonzal. ad regul. 8. Cancellar.*
gloss. 18. num. 2. Barbos. de Potest. Episc. allegat. 57. numer. 96.
Card. de Luc. de Benefic. disc. 97. num. 20. & Rot. in Romana
Cappellaniæ 14. Junii 1680. §. Maximè cor. Vicecomite;
64 Proindeque ex una potius, quam alia expressione non benè
prætenditur exclusa qualitas Cappellaniarum laicalium.

Non benè autem inepta prætenditur eadem ratio ob reser-
vationem Jurispatronatus ad favorem personarum Ecclesia-
sticarum, cum supposito, quod dici debeat Ecclesiasticum,
65 etiamsi fundatum ex bonis laicalibus; Quia, quidquid sit
respectu dominii, seù pertinentiæ, quoad modum exercen-
di, & providendi, dicitur laicale; nullo modo Ecclesiasti-
cum, ut, articulo maturè discusso, resolvit *Rota in Roma-*
na Jurispatronatus coram Sacrato impressa apud *Vivian. de*
Jurepatron. lib. 4. cap. 9. num. 56. vers. Nec videtur, quam
sequuta fuit *in decis. 64. num. 10. apud Tondut. de Pension. &*
decis. 639. num. 5. cor. Cavalet. & decis. 557. num. 7. part. 7. &
decis. 307. num. 3. par. 15. recent.

66 Erectio demum aliarum duarum Cappellaniarum in Ec-
clesia Sanctæ Mariæ in Via lata, quæ admittuntur laicales,
confirmat potius, quàm destruat laicalem qualitatem alia-
rum sex, erigendarum in Oppido S. Elpidii; Sicuti enim
in illis non fuit requisita authoritas Ordinarii, ex cujus de-
fectu admittuntur laicales, ità idem dicendum est de aliis
sex, de quibus est quæstio, per eadem verba erectis, & fun-
datis, & convenientibus cum dictis duabus in dote perpe-
67 tuà, in spiritualitate eis annexa, nedùm in celebratione
missarum, sed in interessentia Choro, & Divinis Officiis,
atque in audiendis confessionibus, & in collatione facienda
actu Sacerdotibus, & differentibus in sola perpetuitate, quæ
tamen nullatenùs apta est mutare naturam Cappellaniarum,
68 illasque ex laicalibus constituere beneficia Ecclesiastica, ut
benè probat *Gonzalez ad regul. 8. Cancellar. gloss. 5. num. 20.*
& seqq. & Corrad. in Prax. benefic. lib. 1. cap. 2. num. 43. &
seqq. & firmavit *Rot. in sæpius citatis dec. Pampilonen. Cap-*
pellaniæ 25. Maii 1646. §. Secundum verò cor. Corrad. & in
Hydruntina Cappellaniæ 10 *Maii 1697. §. Prout nec refert*,
coram dell'Olmo.

69 Ex quibus in sensu veritatis censeo, Cappellanias, de
quibus agitur, esse merè laicales, & resistente testatoris vo-
luntate, nullo modo posse erigi in Ecclesiastica beneficia.

70 Agnoscentes Canonici præmissorum subsistentiam, post-
quam non potuerunt ex motivis justitiæ obtinere erectionem
dictorum Cappellaniarum in Ecclesiastica beneficia, recur-
sum habuerunt ad SS. D. N. id petentes ex gratia; Remissis
autem illorum precibus ad Sacr. Congregat. Concilii, in
eaque die 30 Septembris 1702 proposito dubio: *An sit si-*
gnanda supplicatio ex gratia, Responsum fuit: *Negativè.*

71 Scripsi pariter pro veritate in alio simili casu, *in una Nul-*
lius Bosci Cappellaniarum, in cujus casu Laurentius de Pe-
trinis Archipresbyter Bosci, inter alia in suo testamento or-
dinavit erectionem duarum Cappellaniarum in Cappella S.
Annæ ab ipso constructa in Parochiali Ecclesia ejusdem
Terræ, ad quas in eodem testamento nominavit Petrum
Antonium de Petrinis, & Hieronymum Antonium de Co-
bellis suos Nepotes, & post illorum mortem voluit, ut fa-
cultas eligendi dictos Cappellanos, spectaret ad suos hære-
des, & successores; Voluit insuper, & per caput separa-
tum ordinavit, ibi: *Item circa la sopradetta mia dispositione,*
fatta per le sopradette due Cappellanie ordinare, mi rimetto
anco al giudizio, e prudenza del P. Frà Innocenzio, al quale
lascio l'autorità di potere in miglior forma ordinare, e drizza-
re questa sadetta mia dispositione di dette due Cappellanie, se
io rettamente non hò saputo drizzarle, e disporle &c. ma che
il detto P. Frà Innocenzio con la sua prudenza possa dichiarare
quel, che li pare più spediente circa detta dispositione &c. an-
zi che possa moderare, & arbitrare quel, che li pare, che io
non habbia ben espresso, & ordinato, mentre confido alla sua
integrità, e prudenza &c.

In executionem hujus specialis facultatis per publicum In-
strumentum stipulatum Neapoli die 14. Maii 1694. idem P.
Innocentius executor testamentarius declaravit: *Che dette* 72
Cappellanie siano semplici laicali, e pio legato, maggiormen-
te, che in detta dispositione testamentaria non vi è determina-
zione alcuna di beneficio Ecclesiastico, nè alcuna petitione d'im-
petratione di beneplacito dell'Ordinario, ò confermatione &c.
ut ex publico Instrumento dictæ declarationis, in quo speci-
ficatur arrendamentum olei, in quo ab eodem executore te-
stamentario erogata fuit pecunia, relicta pro dote earundem
Cappellaniarum.

Suborta autem dubitatione circa erectionem dictarum 73
Cappellaniarum, cum obligatione expediendi Bullas ad for-
mam beneficiorum Ecclesiasticorum, promotam à Vicario
Bosci, pro veritate requisitus, crederem prætensionem, uti
prorsus insubsistentem, esse rejiciendam.

Supposito enim, quod ad constituendum Ecclesiasticum
beneficium indispensabilitèr concurrere debeant sex requisi-
ta, enumerata per *Vivian. de Jurepatr. lib. 1. cap. 5. num. 61.* 74
& seq. Garz. de Benefic. par. 1. cap. 2. per tot. Gonzal. ad regul.
8. Cancellar. gloss. 5. num. 7. & seqq. Rebuff. tractat. var. tit.
de Pacific. possessor. num. 344. & seqq. Card. de Luc. de Bene-
fic. in Summ. num. 4. Bordon. cons. 69. num. 3. & Rot. dec. 214.
num. 2. & seqq. cor. Buratt. I. Scilicèt, quod sit fundatum au- 75
thoritate Episcopi; II. Quod pium relictum habeat aliquid
spiritualitatis annexum; III. Quod sit conferendum Cleri-
co; IV. Quod conferri non possit, nisi ab Ecclesiastica per-
sona; V. Quod sit perpetuum; Et VI. quod conferens non
possit sibi illud conferre, nec retinere.

Deficiunt in nostro casu primum, & quartum, proinde-
que nullo modo eædem Cappellaniæ sunt, nec nominati pos-
sunt beneficium Ecclesiasticum, sed potiùs, & congruentiùs
sunt, & dici debent legata pia, ut probant *Gloss. in clement.* 75
2. verb. Si Beneficiorum in fine vers. Tu dic de Decim. Guidop.
decis. 187. num. 1. Garz. de Benefic. part. 1. cap. 2. num. 103. &
seqq. Rebuff. tra. var. tit. de Pacific. possessor. num. 3. 9. Card.
de Luc. de Benefic. disc. 64. num. 6. & disc. 87. num. 18. & disc.
92. num. 7. & de Jurepatr. disc. 5. num. 4. & Rot. cor. Dunoz.
jun. decis. 101. num. 1. & 2. per tot. ubi nulla habita fuit ratio 77
institutionis Ordinarii, quæ contra clarum intelligentiam
testamenti procurata fuerat à possessore legati pii, *& cor.*
Caval. decis. 639. num. 6. & seqq. & in par. 15. rec. decis. 327.
num. 8. & in Pampilonen. Cappellaniæ 25. Maii 1646. per to-
tam coram Corrado.

Et individualiter *Gonzal. ad Regul. 8. Cancellar. gloss. 5.*
num. 20. ibi: *Ex quibus infertur, quod Cappellaniæ, quæ* 78
sæpe fundari solent &c. absque aliqua Episcopi, vel alterius
Superioris authoritate, ut in illis succedant Clerici de paren-
tela, vel alii, quos apposuerint Patroni laici, desuper nomi-
nati, vel aliter vocati sint, quod quamvis talis Cappellania de-
beat esse perpetua usque ad obitum Cappellani, & habeat cæte-
ra requisita, præter authoritatem, & institutionem, seù pro-
visionem Ordinarii, nihilominus non erit beneficium Ecclesia-
sticum &c. ubi infinitos cumulat pro comprobatione hujus
opinionis.

Ex quibus sequitur, quod in his casibus hæredes possunt
tales Cappellanias ad libitum conferre nec consulto, nec re-
quisito Loci Ordinario, ut advertunt *Gregor. Tholos. in In-* 79
stit. Benef. cap. 11. num. 10. in fin. Guidop. decis. 187. Valasc.
decis. 60. num. 12. & 13. part. 1. & latè materiam examinando
Ricc. in Prax. tom. 2. in Prax. Cappellaniar. resolut. 354. per
tot. Cui Ordinario interdictum est à Jure alterare, vel mu-
tare, etiam in minimo, qualitatem Cappellaniæ, contra
testatoris voluntatem, & in præjudicium eorum, quibus
ejus vigore jus aliquod competit, *ad Text. in cap. Porrò de*
Privil. & in clement. Quia contingit §. Aut autem de Religios.
domib. & advertit *Salgad. de Libert. benef. & Cappellan. art.*
9. num. 16. Gonzal. ad Regul. 8. Cancell. gloss. 5. num. 35. & fir- 80
mavit *Rota in d. Pampilonen. Cappellaniæ 25. Maii 1646. §.*
Tum quia nequè cor. Card. Corrad.

Non attento, quod noster testator bis easdem Cappella-
nias

nias nominaverit beneficium; Ultra quod enim lato sumpto
vocabulo, etiam Cappellania vocari potest beneficium, ad
81 tradita per *Barbos. tract. var. tit. de Appellat. verb. appellat.*
32. sub num. 1. & 2. & firmata per *Rota in Hydruntina Cap-*
pellaniæ super confirmatione sententiæ 9. Maii 1698. *§. Nec*
obstat in fine cor. Pio; In his casibus non est facienda vis in
verbo, seù denominatione, sed in substantia, seù concursu
requisitorum, quibus deficientibus, parum refert, quibus
nominibus utantur testatores in suis ultimis voluntatibus,
82 ut in individuo, aliis adductis, advertit *Gonzal. ad Regul.*
8. Cancellar. glos. 5. num. 17 & 18. & firmavit *Rot. in dec.* 615.
num. 1. & 4. *cor. Seraph. & in dec.* 254. *num.* 5. *par.* 2. *rec.*

Quæ si de jure procedunt, inspecta sola litera testamenti
Laurentii de Petrinis, transeunt in evidentiam, attenta de-
claratione P. Innocentii executoris testamentarii; Si enim
83 in similibus controversiis multum defertur declarationibus
simplicium executorum testamentariorum, ad magistrali-
ter, & latè firmata per *Bart. in l. Theopompo ff. de Dot. præ-*
legat. Bald. consil. 259. *num.* 1. *lib.* 4. *Paris. cons.* 26. *num.* 29. &
30. *pariter lib.* 4. & in nostris terminis *Rot. decis.* 299. *num.* 11.
part. 15. *rec.* Ita ut communiter firment Doctores, declara-
tiones executorum testamentariorum censeri emanasse ab
84 ipsismet testatoribus, ut videre est apud *Ancbar. cons.* 329.
num. 2. in fine, & 3 *Mierez. de Majorat. par. 1. quæst.* 44. *nu-*
mer. 14. *Mantic. de Conject. ult. volunt. lib. 3. tit. 1. num.* 20.
& seqq. Rocca Selectar. interpret. lib 1. cap. 44. *num.* 3. *Adden.*
ad Pamphil. decis. 442. *num.* 7. *vers. Executor Rot. decis.* 263.
num. 21. *par.* 15. & *decis.* 152. *num.* 14. *& seqq par.* 17. *rec. &*
in Romana Successionis, & Legitimæ 13. *Februarii* 1696. *§.*
Prædictis cor. Illustrissimo Scotto, & in Tertulen. Beneficii 25.
Junii ejusdem anni §. Omnemque cor. Muto.

85 Quantò magis idem affirmandum est de declaratione, per
publicum Instrumentum facta ab eodem P. Innocentio, de
cujus potestate dubitari non contingit ex ipsa litera testamen-
ti, & de cujus voluntate constat ex sola lectura ejusdem pu-
blici Instrumenti, ut considerando amplitudinem potestatis,
in testamento attributæ, observat *Panzil. cons* 131. *num.* 10.
Rocca Selectar. interpret. d. lib. 1 *cap.* 44. *numer.* 4. & *Rot. de-*
cis. 73. *num.* 2. *par.* 15. *rec.* Proindeque opus non habemus re-
currere ad alia argumenta, & conjecturas per *Teatum in leg.*
Ille, aut ille §. Cum in his verbis ff. de Legat tertio, & in
86 individualibus terminis *Rot. in decis.* 254. *num.* 2. *in fine par.*
2. *rec.* Sed tenor erectionis Cappellaniarum per executorem
testamentarium in claris positus, est attendendus *Pasqua-*
lig. de Sacrif. nov. legis quæst. 1117. *sub num.* 1. & *Rot. coram*
Coccin. decis. 2210. *num.* 9.

87 Juxta præmissa conclusum fuit, ut ex sequenti Epistola,
scripta Vicario Bosci.

Molt'Illustre, e Molto Rev. Sign.

NElla Congregatione, tenutasi jeri 15. del corrente so-
pra gli affari delle Badie, essendosi veduta, & atten-
tamente essaminata una copiosa, e fondatissima Scrittura
del Signor Avvocato Ursaya in ordine alle due Cappella-
nie, fondate dalla buona memoria di D. Lorenzo de Petrinis,
Arciprete di cotesta Chiesa Parrocchiale, alla Cappella di
88 S. Anna. Questi miei Signori concordemente dichiarorono,
essere semplici Cappellanie, e non Beneficii, e che perciò
non hanno bisogno alcuno dell'institutione dell'Ordinario.
Sabbato passato scrissi à V.S. che si astenesse da qualunque no-
vità sopra questa materia, e questa valerà per significarle,
che ella non se ne ingerisca, e ne lasci il pensiero, e la dispo-
sitione à quelli, alli quali appartiene, e me le offero, e rac-
comando con tutto l'animo. Roma 16. Aprile 1695.

Affetionatiss. per servirla sempre
Antonio Baglioni Canonica deputato.

DISCEPTATIO XVI.

Romana.

P R O

Archiconfraternitate SS. Sacramenti in Ecclesia SS.
Laurentii, & Damasi.

C U M

Canonicis ejusdem Ecclesiæ.

ARGUMENTUM.

Confraternitates laicales, prætextu soliti, an possint co-
gi ad faciendas propriis expensis, functiones illas,
quæ fieri solent à Parochis, vel Capitulis Ecclesia-
rum Parochialium, & Collegiatarum.

IN Sæculo 14 cultum externum SS. Sacramenti, incredi-
biliter apud Ecclesiasticos collapsum, instaurarunt in Ur-
be quinque pii homines sæculares, qui videntes, *il Salvator* 1
Nostro andare à visitare, e recreare l'infermi &c. non con altro
onore, che d'un solo Sacerdote, e d'un sol ministro, con un po-
vero lume in mano, vergognatisi non meno &c. statuirono de-
dicare le loro persone, e facoltà proprie &c. e trarre ancora coll'
essempio quanti avessero potuto all'istesso essercizio, ut legitur
in cap. 1. fol. 5. nostrorum Statutorum, & notat *Piazz. nell'*
Opere pie di Roma fol 440.

Considerantes verò, ad eundem effectum *essere necessario*
ritrovare un luogo, nel quale si potessero adunare per esercitar-
si in così lodevole ministero, giudicarono attissima la Chiesa de 2
SS. Lorenzo, e Damaso, e domandarono à Sig. Canonici di
essa il luogo vacuo, à man sinistra nell'ingresso di quella, e dal-
la bontà di quei Signori favoritamente ottenutolo, l'anno del
Signore 1501. *à sue spese vi eressero l'Altare*, juxtà præcisa
verba ejusdem Statuti, ubi supra, & concordant decem so-
lemnia, & publica Instrumenta, concernentia acquisitio- 3
tionem dicti situs, ejusque ornamenta, sumptibus Archi-
confraternitatis magnificenter extructa.

Laudabile hoc exemplum alios consocios invitavit, & tra-
ctu temporis eadem pia radix ita fructus multiplicavit, ut ne-
dum in Urbe, sed in toto Catholico Orbe nostris temporibus
cum decenti pompa Venerabile ad infirmos deferatur, præci- 4
puè verò id practicatur in Ecclesia SS. Laurentii, & Damasi,
ex nota pietate, & nunquam satis laudata generositate, Regia-
que magnificentia Eminentiss. D. Card. Otthoboni, clemen-
tissimi Protectoris nostræ Archiconfrat. ut est notorium.

Volens autem verè pium hoc opus coadjuvare cl. m. Card. 5
Riarius, S. R. E. Camer. & Commendatarius Ecclesiæ SS.
Laurentii & Damasi, qui, ut notorium pariter est, Pala-
tium Cancellariæ proprio ære magnificè ædificari tunc tem-
poris mandaverat, non solùm mediante *Joanne Staphilæo*,
authore tractatus de literis Gratiæ, ejus Vicario in dicta Ec-
clesia, concessionem situs pro nostra Cappella approbavit,
ut legitur in dicto Instrumento, sed eosdem pios homines be-
nigniter ad prosequutionem tanti operis animando, benefi-
ciis cumulavit, ne deficientia mediorum optatum finem im-
pediret: Ideoque gratiosissimè illis concessit duo cubicula,
unum superiùs, aliud verò inferiùs, sita in eodem magnifi-
co Palatio, contigua muro Ecclesiæ prædictæ, in quibus se
recipere, & intorticia, aliaque Sacra utensilia conservare
possent: Permisitque per Concionatorem Quadragesimalem
commendari fidelibus eleemosynas, applicandas pro indi-
gentiis Archiconfraternitatis, ut pariter resultat ex d. proe-
mio Statuti *vers. Poiche*.

Adaucto verò numero Confratrum authoritate ordina- 6
ria instituta fuit nostra Archiconfraternitas, in qua ne-
dum multæ qualificatæ personæ adscriptæ fuerunt, sed
ipsemet sa: me: Julius II. *si compiacque di essere nel numero de*
Fratelli, ut legitur *in Statuto cap. 1. fol. 8.*

Constructum paulò post fuit sumptuosum Altare in eodem
situ, in quo de præsenti extat Cappella SS. Sacramenti, sum- 7
ptibus Archiconfraternitatis fabricata, magnificè ornata, &
splendidè terminata, quæ omnia non sine evidenti Divinæ
providentiæ beneficio peracta fuerunt cum eleemosynis piis-
simæ æquè, ac nobilissimæ mulieris Theresiæ Henriquez,
ut refertur in eodem Statut. cap. 1. fol. 6. vers. Doppo questo,
& latiùs in dd. decem Instrumentis.

Ad

Ad denotandum verò terminos situs, sibi concessi, & in quo pavimentum, picturas, & alia ornamenta sumptibus Archiconfraternitatis constructa fuerunt, quæ etiam hodiè 8 omnium oculis exposita sunt, apposita fuit pila marmorea propè januam extante, cum aqua lustrali, quæ insignibus Archiconfraternitatis inspicitur ornata, & distincta à consimili, posita in dextero latere, spectan. ad Ecclesiam.

In prædicto Instrumento concessionis situs pro Cappella solidè fundatur intentio nostræ Archiconfraternitatis, & ab eo excluditur quælibet prætensio Capituli, quia clarum 9 titulum, & principium habemus primævæ concessionis, factæ absque ullo onere liberè, & in perpetuum, cum clausulis *ad habendam*, *&c.* cum expressa conditione perpetuitatis, & in ea officium faciendi, ut moris erat, & nostræ Societatis imposterùm placuisset, & cappellam fabricandi ad Confraternitatis libitum, irrequisitis DD. Canonicis, & Capitulo, fabricandi sepulchrum pro Confratri- 10 bus, & cum expressa permissione perpetuæ manutentionis, quod Instrumentum fuit stipulatum in Sacristia S. S. Laurentii, & Damasi, ut ex illius benigna recognitione remanet manifestum

Successivè de anno 1508. fa. me. Julius II. *intesi gl' Instituti, & i progressi della Compagnia*, ut dicitur *in Statut. cap. 1. fol.* 8 Archiconfraternitatem nostram laudavit, & speciali- 11 ter sub pœna excommunicationis, & sub clausula irritante, ordinavit, nè pecuniæ, & res, ad illam spectantes, ullo unquam tempore à quoquam in alios usus, quàm ejusdem Confraternitatis, ac de ejus Officialium licentia, & voluntate erogarentur.

Ex quibus, & mox recensendis patet, nostram Archiconfraternitatem, nullum à principio habuisse aliud Institutum, quàm associandi Venerabile, per Viaticum deferendum infirmis, & manutenendi altare SS. Sacr. in propria sua particulari Cappella, in qua aperuit opportunas portas, correspondentes prædicto cubiculo, in Sacristiam converso, & as- 12 signato superiore pro habitatione cappellani, & confessoris ipsius Confraternitatis, cum janua libera exteriore, respondenti in atrium Palatii, ut est notorium, & visibile; Cui Sacristiæ anno 1680. ex gratuita concessione f. m. Innocentii XI. additus fuit alter parvus situs, pro ampliatione ejusdem Sacristiæ, juxtà eum statum, in quo de præsenti reperitur.

Ad hoc autem, ut Curatus S. Laurentii suo muneri incumbere semper posset, fuit illi tradita clavis cancellorum, qui- 13 bus cappella circumdata fuit, ut juxta opportunitatem, & indigentias Parochiæ, ad eam haberet ingressum, sicuti usque in præsentem diem practicatur.

Ab erectione Confraternitatis usque ad annum 1593. officia, & spiritualia opera, per Confratres exercita fuerunt in 14 ead. Capella, & Sacristia, juxta facultatem, habitam in dicto Instrumento concessionis: Sed postmodùm auctis Confraternitatis redditibus, ex piis benefactorum dispositionibus, & elargitionibus, ejus Officiales dicto ann. 1593. emerunt ab Annibale Guerra domum, positam è conspectu Plateæ Cancellariæ, in qua publicum Oratorium construi curarunt, ibique Confratres usque ad præsens Officiis, aliisque piis exercitiis incumbunt, & juxtà reddituum augumentum opera etiam pia adaugere voluerunt: Hinc celebrem Processionem in Octava die Solemnitatis Corporis Christi duci de manè per vias Parochiæ introduxerunt, ut est notorium, & observat *Piazz. nell' Opere pie di Roma p.* 444. 15 quę ab anno 1691. sub auspiciis Eminentissimi Protectoris anticipatè fuit translata ad diem Mercurii ejusdem Octavę de sero, & hanc unicam Processionem expressè fieri mandat nostrum *Stat c. 16.*

In 2. Insuper Dominica uniuscujusque mensis introducta fuit celebratio missæ SS. Sacramenti per Canonicos in nostra cappella, vice missæ conventualis, & post eam processio per ambitum Ecclesiæ, ac etiam extra, juxta dispositionem 16 Bullæ sa me Pauli III. 30 Novembris 1539. extensæ ad omnes Confraternitates SS. Sacramenti à sa. me. Clemente VIII. 7. Septembris 1604. de qua *Clericat. de Euchar. dec. 60. num. 20. & Baudr de Sacr. Cærem. c. p. 16 art. 14. tit. de Process. SS. Sacram. facienda singulis mensibus à Sodalibus Confraternitatis SS. Sacramenti*; Quæ adhuc hodiè devotè, 17 & laudabiliter à nostra Archiconfraternitate fit, & de hac expositione, & processione respectivè disponit. pręd. nostrum *Statut. cap. 17.*

In hoc statu res nostræ Archiconfraternitatis erant anno 1626. in quo renovata, & reformata, aut potius adaucta fuere Statuta, confirmata per cl. me. Card. Ludovisium, tanquàm ejusdem Archiconfraternitatis Protectorem, ut legitur in eodem *Statut. c. 33.*

Ex tunc quia Archiconfraternitas majores redditus acquisiverat, & multæ confluebant piorum benefactorum eleemosynæ, non solum quotannis solebat pecunias exuberantes 18 investire; Sed magnificè explebat multa alia exercitia voluntaria, concernentia cultum SS. Corporis Christi, ejusque quinque Plagarum, cujus titulum univerat antiquo SS. Sacramenti.

Et quia Capitulum introduxit facere sepulchrum in majori hebdomada intùs dictam sumptuosam cappellam Archiconfraternitatis, tanquàm in loco decentiori, & melius or- 19 nato, ideò Archiconfraternitas præcise præcepit Confratribus provisoribus, ut de dicto sepulchro materiali curam haberent, nè scilicet ministri Capituli aliquod dominii signum exercerent in eo situ, & cappella, quæ erat, & est propria Archiconfraternitatis; Satisque probabile nimisque verisimile est, quod intuitu ejusdem loci, spectantis ad Archiconfraternitatem conservata fuerint à Confratribus ornamenta, adhiberi solita pro sepulchro. Verùm de cera necessaria pro eodem sepulchro, nec jota unum, vel minimus apex legitur in eodem Statuto, sed solùm de habendo curam sepulchri per Provisores: Imò notandum in hac parte est, in eodem capitulo fieri expressam, & taxativam mentionem curæ, habendæ per Provisores de cera, destinata ad associationem SS. Viatici, ut in c. 32.

Ex quo discretivo loquendi modo liquet, statuentes, nec 20 cogitasse de cera pro sepulchro, expressè prohibito Confraternitatibus laicalibus, ut videre est apud *Monacell. in Formul. to. 2. fol.* 15. *n.* 60 *ad dub.* 4 & 7 ubi innumeras refert, & sequitur Sac. Congregationum resolutiones, inter quas celebris est illa *Neapolit.* 18 *Maii* 1602.

Multa alia misericordiæ opera temporis progressu introducta fuerunt, & laudabiliter practicata à nostris Confratribus, mediantibus puellarum dotatione, visitatione infirmo- 21 rum, & similibus pietatis, & exercitiis, quæ per omnes Urbis Confraternitates exerceri solent: Et signanter, quia Capitulum *juxta dispositionem Cæremonialis Episc. lib. 2. cap.* 33. exponere cæpit SS. Sacramentum tempore Divinorum Officiorum per totam Octavam, placuit Officialibus illius temporis eandem expositionem famosis musicorum concentibus associare, & memores habemus Confratres viventes, quibus noti sunt sumptuosi apparatus, cum quibus Confratres Octavario præd. devotè assistebant, prout etiam hodiè assistunt.

Tenebatur pariter Capitulum suam processionem particularem facere cum puellis, à se dotatis, juxta testatorum dispositionem, eadem die Jovis Octava Corporis Christi post 22 Vesperas, & per complacentiam aliquorum Provisorum, cæperunt non multò abhinc tempore ministri Capitulares retinere in Altari majori Ecclesiæ candelas, ab Archiconfraternitate appositas pro processione matutina, propria Archiconfraternitatis, nec non intorstitia, sibi data eadem occasione, ita ut ea cera utebantur in propria processione, aut insciis majoribus Officialibus Archiconfraternitatis, aut post factum frustra reluctantibus.

Diximus *aliquorum Provisorum*, quia non omnes id in præteritum practicarunt, sed aliqui noluerunt ceram dare pro d. 2 processione, & Capitulum usum fuit suis candelis, & intor- 23 stitiis, ut justificamus in Summario

Imò omissa per decennium processione Archiconfraternitatis, à tempore scilicet obitus cl. me. Card. Francisci Barberini antiqui Protectoris, sequuto die 12. Decemb. 1679 usque 24 ad annum 1690. quo sub gloriosis auspiciis Eminentissimi Ottboboni renovata fuit, ut est notorium per totum d. tempus, decenniique cursum, Capitulum suis sumptibus suam fecit processionem.

A' prædictis spontaneis largitionibus, quia affluebant pecuniæ, inductum non fuit damnum sensibile nostræ Archiconfraternitati usque ad annum Jubilei 1700. verùm cùm de 25 eo tempore scr. ser. distracta fuerint multa loca montium, ad efformandum hospitium, & in eo recipiendas Confraternitates aggregatas, ac etiam paulo antè fructus cæterorum locorum montium fuissent diminuti in quarta parte; Et denique temporum notissima calamitas, eleemosynas cessare, & pensiones domorum nimium diminui fecerit, circa quod calamitas utinam non esset universalis, Officiales pro tempore post annum prædictum Jubilæi à dura atque amara hac necessitate pressi, seriò semper cogitarunt, quomodò expensis quotidianis supplendum esset, & quomodo exonera- 26 ri posset Archiconfraternitas à debito plusquam 2000. scutorum, ultrà dotes promissas, non adhùc solutas, ascenden. 1 ad insignem quantitatem scut. 1892.44 ut ex distinctis notulis, in Secretaria exhibitis.

Hinc quia, ut diximus, spes cessabat dimittendi debitum
ex eleemosynis, aut voluntariis confratrum, & benefacto-
rum elargitionibus, ob communes calamitates, opus fuit re-
27 formare ad inius, quantum possibile fuit, ne cultus divinus
exterior diminueretur, ideoq; antiquissima distributio can-
delarum in festivitate Purificationis Beatiss. Virginis, quæ
vigore *Statuti cap.* 31. fiebat omnibus Officialibus Congr. se-
cretæ, fuit prætermissa: Candelæ, distribui solitæ in Ora-
torio, diminutæ, & reductæ ad dracmas, seu quasi ad non
ens: Quæ accendi consueverant ab immemorabili ad Alta-
re, & scamna Officialium in Oratorio, redactæ ad meram
luminis necessitatem: Officia Defunctorum, magna pom-
pa recitari solita tempore quadragesimali post Solis occasum,
ad evitandam ceræ consumptionem, celebrantur de manè;
Sacci, dari soliti confratribus, prohibiti, itaut quilibet de
proprio illa parare sit coactus: Musica, flores, & festivitates
Oratorii penitus abolitæ, nisi absque ulla, vel minima Ar-
chiconfraternitatis impensa, fieri velint à confratribus, pro-
priis eorundem sumptibus: Et tandem institum fuit in sac.
Congr. Concilii pro reductione missarum, benigniter conces-
sa pro 12. partitis, sed cum parva utilitate.

Licèt autem hæc, & multa alia similia decreta, & refor-
mationes aliquam attulerint utilitatem, hęc longè impar est
28 necessitati, atque angustiis Archiconfraternitatis, ac pro-
pterea necesse fuit, se volvere ad expensas, aut non debi-
tas, aut superfluas, quæ in bursale commodum Capituli fię-
bant ab Archiconfraternitate, & quamquàm per viam sup-
plicationum, & intuitu d. meræ necessitatis habitus fuerit
frequens, & reiteratus recursus, ad hoc, ut de bono, &
a quo daretur remedium totali ruinę Archiconfraternitatis,
attamen per hanc supplicationum viam nihil obtinere potui-
mus, itaut coacti fuerimus recurrere primo loco ad Eminent.
Protectorem, mediante supplici libello: A' quo benignissi-
mè excepti, remissi fuerunt Officiales ad illius R.P.D. Au-
ditorem, ex cuius benigna permissione, novum habuerunt
29 recursum ad SS D.N. qui dignatus fuit humillimas Archicon-
fraternitatis preces ad hujus supremi Senatus pręsidium re-
mittere, omniaque parata erant pro Causæ propositione in
Congregat. destinata pro d. die 3. Sept. 1715. pro qua, nedum
exhibita fuit Scriptura nomine Capituli, cui datæ fuerunt
congruæ responsiones ex parte Archiconfraternitatis, in Scri-
ptura impressa, sed etiam informatum fuerat in voce, ut EE.
PP. & signanter Eminentissimus Poneus testari dignabitur.

In vigilia autem propositionis Causæ ad enixas preces, &
30 reiteratas instantias Canonicorum insinuantium, omnia pos-
se amicabiliter componi, dilata fuit causæ propositio, mul-
taq; deinde data verba, sed nulla penitus velita conclusio
circa amicabilem compositionem: Itaut, omni concordiæ
tractatu dissoluto, atque instante tempore sepulchri, humil-
limæ SS.D.N. porrectæ fuerint preces pro parte Archiconfra-
ternitatis, ut dignaretur demandare Canonicis constructio-
nem proprii sepulchri; Placuit verò S.S. die 23. Mart. 1712.
rescribere *SS.D.N. mandavit, pro præsenti anno fieri sepul-
chrum per Arch confraternitatem Oratricem, sine præjudicio
jurium ambarum Partium, & per modum provisionis, & cum
facultate repetendi contra quos de jure.*

Quia verò angustiæ Archiconfraternitatis ad eam redactæ
sunt extremitatem, ut impossibile fuisset expensas pro d. se-
31 pulcro facere, ad hoc, ut SS.D.N. rescriptum, ut par erat
promptè demandaretur executioni, coacti fuerunt Officiales
proprios humeros eidem oneri supponere, atque sepulchrum
facere ex pecuniis, vel improbo labore, vel proprio sudore
acquisitis, destinatisq; pro eorundem filiorum, & familia-
rum manutentione.

Ad hoc autem, ut in eisdem angustiis non reperirentur in
Octavario festivitatis SS. Corporis Christi, atq; in secunda
32 processione Capituli, quę fieri solet in Octava ejusdem festi-
vitatis, à multo tempore urgere cæperunt pro causæ proposi-
tione.

Verùm in efformatione dubiorum, non solum mordicùs in-
stetit Capitulum in prætensione præcisæ obligationis easdem
functiones continuandi, sed insuper, ut illæ fiant cum ea-
33 dem impensa, & forsan majori pompa. Imò alias excita-
vit prætensiones, usque ad controvertendam Archiconfra-
ternitati proprietatem Capellæ, qua à 200. annis, & ultrà
pacificè fruitur, in vim apertissimæ, & amplissimæ conces-
sionis, decem publicis instrumentis roboratę, & comprobatæ.

Concordata itaque tandem aliquando fuerunt 17. dubia,
post quam concordationem, imò postquam nomine Capituli
sub initio mensis Aprilis 1712. eadem dubia judicialiter inti-
34 mata fuerunt huic Parti, licèt cum aliqua diversitate, novi
introducti fuerunt tractatus pro amicabili compositione, &
quia hæc sincero animo, & bona fide ex parte Officialium
Archiconfraternitatis omni via desiderabatur, memores
ejus, quòd quotidiè in ecclesiasticorum ore resonat: *Extin-
gue flammas litium: Dissolve litis vincula: Ne litis horror
insonet*, & animadversa per *Urceol. de Transact. in præfat. n.
22. & seqq.* & firmata per *Rot. in dec. 305. n. 1. par. 18. rec.* pronis
auribus excepti fuerunt iidem discursus.

Cùmque pro faciliori compositione ex parte Capituli desi-
deratum fuerit ab Archiconfraternitate, ut una deputaretur
persona, cum potestate omnia dubia concordandi, amplæ 35
concessæ fuerunt facultates uni ex ejus dignioribus confratri-
bus, hoc est Priori, immediatè antecedenti, pro d. composi-
tione ineunda. Quia verò vulgare fert adagium, quòd sere-
nitas matutina indicare solet qualitatem diei, quodque ex
præteritis validum desumitur argumentum quoad futura,
non obscurè ab ipsomet initio apparuerunt indicia, quòd
amicabilis compositio exadversò efficaciter non quærebatur.
Undè ad omnes amputandas excusationes, quòd ob multi-
plicitatem dubiorum non potuerint exadverso parari con-
gruæ informationes, novus habitus fuit recursus ad SS. D.
N. felici eventu, ad hoc, ut pro præsenti Congreg. digna- 36
retur demandare propositionem illorum dubiorum, quæ
unicè respiciunt expensas pro Octavario proximo Festivita-
tis SS. Corporis Christi, atque pro secunda processione ca-
pitulari. Ea ratione, quia respectu horum dubiorum nul-
latenùs applicantur contrarii prætextus, quia quoad has 37
functiones jam Capitulum suas deduxit defensiones coram
hac Sac. Congreg. usque de mense Augusti 1751. ut ex illis
claris verbis §. *Al presente* contrariæ Script. *Fratelli moder-
ni pretendono non esser tenuti &c. escludendo affatto il Sepol-
cro, l'Ottavario del Corpus Domini, la Processione in fine
di d. Ottavario, come ancora l'uso di 4. torcie per servire il
Venerabile, quando si porta di notte tempo agl' Infermi, e
per il trasporto nelle solenni feste di precetto dall' Altare del SS.
Sagramento à quello di S. Nicola &c. Per rispondere brevemen-
te à queste pretensioni &c.* Itaut si aliquid addere velit Capitu-
lum, id potest de more facilè ad praxim reduci à doctissimis 38
contrariis Defensoribus, ut quotidiè practicatur in omnibus
Tribunalibus, in quibus Responsiones, & Replicationes di-
stribui solent in vigilia propositionis causæ, ut est notorium,
& de facto proprio testatur *Card. de Luc. de Dot. disc.* 111.
num. 3. ibi: *Romanæ Curiæ Advocati semper currenti cala-
mo properando, atque, ut vulgò dicitur, correndo la posta,
scribere cogantur.*

Strictè igitur ad dicta dubia, exadversò proposita usque à
mense Augusti 1711. concernentia Octavarium, & secun-
dam processionem occasione festivitatis SS. Corporis Chri-
sti, quintum his verbis conceptum est: *An eadem Archicon- 39
fraternitas teneatur facere in d. Cappella SS. Sacram. omni-
bus, & singulis diebus Octavæ SS. Corporis Christi, tàm de
manè, quàm ad Vesperas expositionem SS. Sacramenti, seu po-
tius possit illam omittere in futurum in casu &c.*

Hujus dubii resolutio unicè pendet ab illa inspectione, ad
quem spectet onus, seu quis facultatem habeat faciendi dd.
sacras functiones, seu expositionem SS. Sacramenti, quia 40
si illæ fieri debent ab Archiconfraternitate, certum est,
quòd succumbere debet expensis, pro illis necessariis; Si ve-
rò fieri debent à Capitulo, non debet istud proprias obligatio-
nes sumptibus nostræ Archiconfraternitatis adimplere, quia
esset locupletari cum aliena jactura, quod si omnibus interdi-
ctum est, multò magis Ecclesiis, ecclesiasticisque personis;
quæ sunt cultrices æqui, & justi, & in hac parte exemplum
sæcularibus dare debent, ut exclamando notat *Card. de Luc.
de Alienat. disc.* 12. *n.* 11. ibi: *Cùm etenim ipsa dicatur æquita-
tis, ac justitiæ mater, & cultrix, atque super hisce virtuti- 45
bus, privatorum exemplar sit, ita justitiam, & æquitatem læ-
dere videretur, obtinendo locupletationem de alieno.*

Ad cognoscendam verò obligationem nostræ Archiconfra-
ternitatis, non possumus recurrere ad Rituale Romanum,
ad Cæremoniale Episcoporum, vel ad similes Libros, ex
quo sunt incapaces jurium spiritualium, seque in illis immi-
scere non possunt, ut aliis adductis notat *Monacell. in. For-
mul. tom. 2. fol.* 14. *nu.* 5. sed unicè inspicienda sunt ejus Statuta,
quæ sunt Textus, cum quibus juxta solitum regulantur laica-
les Confraternitates, & quæ pro lege servanda sunt, ex ge-
neraliter adductis per *Abbat. in cap. Quod Clerici sub n.* 23. *de* 42
For. compet. Felin in c. Cùm omnes de Constit. & Rot. dec. 365.
n. 5. *cor. Pamphil. & cor. Ansald. dec.* 30. *n.* 59. ubi quod habens
pro se Statutum non habet opus allegare Doctores. Et in ter-
minis Confraternitatum benè *Ricciull. var. lucubr. tit. de Con-
frater. c.* 5. *n.* 1 *in fine.*

Istis autem diligentissimè pervolutis, nulla mentio ha-
betur

betur de dicto Octavario, tàm de mane, quàm de serò; & consequenter mathematicè in hac parte demonstratum habemus, quòd talis sacra functio nullatenus spectat ad Archicon-
43 fraternitatem laicalem, & proindè cum omni fundamento speramus, & supplicamus, dicto dubio negativè responderi.

Certiùs, quia cum negativa obligationis respectu Archiconfraternitatis, unitur præcisa obligatio Capituli faciendi
44 dictam expositionem in Octava SS. Corporis Christi, juxta universalem praxim Urbis, & Orbis, cohærenter ad disposita in *Cærem. Episc. cap. 33. lib. 2.* & animadversa per *Clericat. de Eucharist. dec. 60. n. 20. Castald. in Prax. Cærem. lib. 2. sect. 10. c. 2. & Baudr. in Manual. Sacr. Cærem. c. 26. de Festivit. Corp. Christ. art. 7. num. 1. & seqq.* circa quod uno ore concordant omnes tractantes de sacris Ritibus, frustra hic transcribendi.

Nec insistatur in eo, quòd cùm eadem expositio fiat in cappella, seù altare Archiconfraternitatis, ubi toto anno SS. Eucharistiæ Sacramentum asservatur, & colitur, dignum,
45 & justum videatur, ut illa fiat expensis ejusdem Archiconfraternitatis; Argumentum siquidem probat nimis, & consequenter nihil, ex firmatis per *Rot. in Spoletana, seu Nullitatis oblationis ceræ 18. Martii 1705. § Tertiatur R. P. D. Ansald.* quia si id subsisteret, posset Capitulum in omnibus festivitatibus toto anno celebrare in eadem cappella, & hoc modo se liberare ab expensis ceræ, quod quantum absurdum sit, oppositumque rationi, & sensui, de se patet.

Absque ulla difficultate, ex quo in hac parte non attenditur materialis cappella, ubi sacræ functiones celebrantur, sed formalis, ut ità dicam, obligatio illas celebrandi; Vi-
46 demus hoc quotidiè practicari in omnibus Patriarchalibus, & Collegiatis Urbis, in quibus Canonici celebrant festum in aliqua cappella illius Sancti, cujus festum illa die solemnizatur, dùm illud celebrant sumptibus propriis, non autem Domini, seu Patroni cappellæ, nisi iste voluntariè expensas velit subministrare, qui non sunt nostri termini, dùm Officialibus Archiconfraternitatis id literaliter prohibitum est à Bulla f. m. Julii II., de qua suprà n. 15.

Et vivà ratio ea est, quia in tali cappella patronata Cano-
47 nici non celebrant missam pro illius Domino, seu Patrono, sed in adimplementum propriæ obligationis, & loco missæ conventualis, quam celebrare tenerentur in proprio altare, & consequenter non possunt obligare Tertium ad subministrandas expensas, quæ necessariæ sunt pro adimplemento propriarum obligationum, ut de se patet.

Cæterùm nè in hac parte, & in ipsamet Urbe desit punctuale exemplum, dignentur Eminentissimi PP. observare, quòd in Ecclesia Collegiata SS. Celsi, & Juliani adest simi-
48 lis Archiconfraternitas sub eadem denominatione SS. Sacramenti, quæ propriam habet cappellam in dicta Ecclesia, estque illa, in qua adest altare majus, & in qua illius Canonici per dictam Octavam SS. Corporis Christi Divina persolvunt cum expositione Venerabilis: Ex hoc autem, quòd id fiat in cappella Archiconfraternitatis, iidem Canonici quamvis longè minores habeant redditus, nunquam somniarunt petere ceram ab Archiconfraternitate, ut justificamus in præsenti Summario; Verum tamen est, quòd cùm in dicta festi-
49 vitate soleat Archiconfraternitas in eodem Altare retinere sex candelas, illius Officiales tolerant, ut illæ accendantur, sed reliquæ candelæ ponuntur à Canonicis, ut notorium est, & patet ex nostro Summario.

Sequitur dub. 6 posito scilicèt, quod Archiconfraternitas
50 teneatur facere dictam expositionem: *An teneatur illam facere modo, & forma, qua practicatum fuit de præterito*

Quod congruè resolvi potest cum rescripto *Provisum in 5.* mediante ejus negativa resolutione, rationibus hucusque
51 animadversis. Cæterùm non possumus in hac parte non observare magnam exorbitantiam respectu contrariæ prætensionis, ut nostra Archiconfraternitas continuare teneatur id, quòd unus, vel alter ex ejus ministris proprio marte jureque cervellotico facere voluit, vel ad complacentiam, vel ad vanamgloriam, vel ad quemcumque alium finem, dum habemus in hac parte dispositionem Cæremonialis, & Auctores, tractantes de Sacris Ritibus, præscribentes certum numerum candelarum pro decenti, & congrua expositione Venerabilis, ultra quem nemo obligari potest, nisi dicamus esse in arbitrio inconsiderati ministri obligandi suum Principalem pro effrenato arbitrio & mera sua voluntate, quo
52 nihil absurdius dici, nilvè irrationabilius excogitari potest; Esset enim non ad amussim lapidem, sed ad lapidem amussim aptare, seu non legi voluntatem subjicere, sed legem ipsam ad voluntatem trahere, quòd per hæc præcisa verba improbat *Card. de Laur. in Epitom. Canon. in Epist. ad Lector.*

Dub. 7. *An Archiconfraternitas teneatur relinquere saltem duas candelas accensas in Altare dictæ Cappellæ SS. Sacramenti pro tempore, quo, reposito SS. Sacramento, per Capitulum recitatur Completorium antè dictum Altare in præfata Octava.* Si ego vellem in Scholis argumentari pro tuenda af- 53
firmativa resolutione hujus dubii, fateor ingenuè, quòd nescirem, ubi nam apparentem rationem fundare possem, ad obligandam pauperem Archiconfraternitatem ad ponendam ceram in Altare, adhoc ut Canonici, reposito SS. Sacramento, adimplere possent eorum obligationem, mediante Divini Officii recitatione: Ex una si quidem parte Laicales Confraternitates, nil commune habent cum obligatione Ecclesiasticorum circa recitationem Divini officii; Ex quo institutæ nullatenus sunt, ut partem aliquam habeant in Ecclesiastica hyerarchia, sed ad hòc, ut pietatis, & Christianæ charitatis officia exerceant, ut sequendo claram Constit. Clem. VIII. notat *Monacell. in Formul. tom. 1. fol. 154. nu. 2. & tom. 2. fol. 14. num. 55.* Ex alia verò adhoc assignatæ sunt distributiones, adhoc attributi fuere redditus Canonicales, ut
Canonici facere possint expensas illas, quæ necessariæ sunt 54
pro Divinorum celebratione, residuumque sibi applicare, ut altari inservientes, de altari vivere possint, juxtà dictum *Apostol. 1. ad Corinth. 9. 13.* Atque proprio muneri incumbant propter retributionem illam, de qua loquebantur *David Psalm. 118. 112. & Moyses*, teste *D. Paulo ad Hebræos 11. 26.*

Quæ omnia longè distant à Confratribus, qui nullam in
hoc mundo retributionem expectant, quivè ad proprium of- 55
ficium adimplendum, non solùm propria negocia segniter tractare coguntur, sed non sæpè proprias substantias in Locorum piorum sublevamen exponere ex charitatis præcepto obligantur, juxta id, quod ultimo loco practicatum fuit ab Officialibus nostræ Archiconfraternitatis pro sepulchro de mense Martii 1751. & quolibet anno practicari solet in gratuita distributione saccorum, nec non vestium, quam faciunt Officiales erga pauperes Confratres, illarumque consanguineos.

Dub. 8. *An Archiconfraternitas teneatur subministrare candelas in Altare majori dictæ Ecclesiæ, & intersititia Canonicis, & Beneficiatis pro processione SS. Sacramenti, die Jovis Octavæ SS. Corporis Christi, post Vesperas fieri solità,*
in casu, &c. Prò congrua hujus dubii resolutione præmitten- 56
dum in facto est, tanquàm indubitatum, notoriumque in Urbe, quòd in Ecclesia SS. Laurentii, & Damasi duę fiant processiones in Octava SS. Corporis Christi, una est propria ejusdem Archiconfraternitatis, quæ antè annum 1691. fie-
bat de mane die Jovis, & de qua loquitur Statutum, & cir- 57
ca hanc nulla adfuit in præteritum, nullaque adest de præsenti difficultas, quod fieri debeat sumptibus Archiconfraternitatis, quod admissum fuit in contraria Scriptura §. *Al presente*.

Alia processio fieri solet post Vesperas diei Jovis, in qua, uti propria Capituli, intervenire solent puellæ, quæ ab eo-
dem dotes habent, & de qua processione nulla prorsus men- 58
tio habetur in nostro Statuto: Et proindè negativa resolutio hujus dubii videtur clarè resultare ex hucusque animadversis, quia Archiconfraternitas non potest obligari ad expensas illarum functionum, quæ tertio modo spectant ad Capitulum

Essetque in rei veritate nimis exorbitans obligare pauperem Archiconfraternitatem ad faciendas duas solemnes processiones extra Ecclesiam in una, eademque Octava Corporis Christi, quod nulli alteri Patriarchali Ecclesiæ Urbis, nullique alteri privilegiatissimę Ecclesię in toto Orbe permissum est, adversaturque omnibus sac. ritibus.

Ad evitandam verò æquivoca, humillimè reperimus hic ea, quæ diximus in Responsione ad contrarias Scripturas in
§ *Per evitare*, quòd nostra Archiconfraternitas: *Non ri-* 59
cusa d'intervenire sempre con suoi Fratelli à tutte le fonzioni, che riguardano il culto del SS. Sacramento; Solamente supplica à considerarse, non esser tenuta dare le Tarcie alli Sig. Canonici, oltre quelle, che portano li Fratelli, per quelle fonzioni, che non spettano all' Archiconfraternità, mà sono proprie nel Capitolo.

Dub. 9. *An Archiconfraternitas teneatur subministrare duo*
intersititia pro associanda SS. Sacramento, quando per Parochum 60
ab Altare Cappellæ SS. Sacramenti ad illud S. Nicolai transfertur, & respectivè reportatur.

Dub. 10. *An Archiconfraternitas teneatur subministrare sal-* 61
tem quatuor intersititia pro associanda SS. Viatica, privatim tempore noctis deferenda in casu, &c. Negativa resolutio horum dubiorum superlativè infertur ex hucusque animadversis,

madversis, quia cùm respiciant functiones concernentes Parochiale munus, circa illas non possunt, neque debent se ingerere laicales Archiconfraternitates, ex notoriis.

Quibus omnibus non adversatur prætensum solitum, &
62 decantata immemorabilis consuetudo.

Illa enim nullatenùs probatur in facto, & probata non relevaret in Jure. Non probatur in facto, in quo ultra interruptionem illam decem annorum, de qua supra *num.* 24.
63 habemus, quòd tres Provisores nostræ Archiconfraternitatis viventes, una cum Camerario pariter adhùc vivente, notæ probitatis, & integritatis, laudabili constantia tempore eorum officii recusarunt subministrare ceram ministris Capituli, quod proindè suam processionem fecit cum propria cera, ut justificamus in Summario. Si autem solus rumor in contrarium superabundat ad excludendam consuetu-
64 dinem immemorabilem, per ea, quæ notant adducti per *Marescot. var. resol. cap.* 190. *num.* 10. *Gratian. discept.* 918. *num.* 39. & *Rot. dec.* 139 *num.* 6 & *seqq. cor. Ottbob.* Quanto magis illa exclusa dici debet ex facto, & positiva, atque reali probatione Interruptionis ejusdem? ut ampliando observant ad-
65 ducti per *Rot. in dec.* 296. *num.* 13 *cor. Emer. jun.* & *decis.* 78. *n.* 8 *a. cor. Ansald.* & *dec.* 314 *num.* 7 *par.* 11. *rec.* & *in Trojana delationis Crucis super bono Jure* 25. *Junii* 1708. §. *Minusque cor. Lancetta.*

Nec dicatur, quòd eisdem Officialibus credendum non sit
66 favore propriæ Archiconfraternitatis: Cùm enim deponant circa ees, quæ non spectant ad Confratres uti singulos, sed uti repræsentantes totam Archiconfraternitatem, eorum testimonium conveniens est, & superlativam facit probationem, ut distinguendo observant *Corn. cons.* 47. *num.* 7. *lib.* 3 *Farinac. de Testib. qu.* 6. *n.* 494 & *seqq.* & firmavit egregiè *Rot. in Gerunden.* 18 *Februarii* 1707. §. *Non attentis cor. Aldrovando*, & *in Trojana delationis Crucis* 10. *Decembris* 1708. §. *Non relevantibus cor. eodem*, & 23. *Decembr.* 1709. §. *Minoris cor. Eminentissimo Priolo.*

Ut autem EE. PP. manibus palpent, facilitatem illam, quam cum uno, vel altero ex Provisoribus nostra Archiconfraternitas experta est in sui præjudicium; ortum habuisse ex
67 principio nimis naturali, & proprio, dignentur observare, quod ad terminos *Statutorum in cap.* 5. electiones Officialium fiunt die Veneris post 2. Dominicam mensis maii, & possessionem accipiunt post Octavam Corporis Christi: Itaut Provisor, qui terminat suum officium, quivè forsan non fuit nimiùm diligens in principio, & medio, propter quod mutatus fuit, nil mirum, si neque etiam talis est in fine sui officii: Alter verò, qui debet capere possessionem sui officii, neque etiam scit ea, quæ ad illud pertinent, ut consideranti notum est.

Minùs relevaret in jure, quatenùs per falsam hypothesim probata esset, quia de essentialissimo requisito consuetudinis est, ut illa introducatur ab habente potestatem juxtà præci-
68 sa verba *Sac. Rot. in dec.* 78. *num.* 59. *cor. Ansald* ubi innumeræ allegantur punctuales authoritates; Quod autem ministri Archiconfraternitatis non habeant facultatem convertendi redditus ejusdem in usus, sibi benevisos, non probamus argumentis, & præsumptionibus, sed rotundis literis Constitut. Summi Pontificis Julii II. Itaut sub sole majorem authoritatem ad id comprobandum adducere non possimus, *ut videre est in fine Statutorum fol.* 46. & 54.

Itaut videntur sapere nescio quid prætensio, ut in Urbe, sub oculis Summi Pontificis, ad probandum præjudicium Lo-
69 corum piorum, illudque æternandum, allegentur actus illi, qui sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, ab eodem Summo Pontifice reprobati sunt, & nullius efficaciæ declarati, ut de se patet.

Et tamen præscindendo ab hac solida responsione. II. res-
70 pondemus, quòd in præjudicium Locorum piorum allegari non possunt illorum ministrorum operationes, quia isti nullam habent facultatem, neque etiam per actus publicos, &
71 solemnes, dd. Locis piis præjudicium afferre, ut ncora observant adducti per *Bertacch. vot. decis.* 100. *nu.* 15. & *Rot. dec.* 298. *n.* 6. *cor. Dunoz. jun.* & *dec.* 140. *n.* 11 *cor. Cels.* & *dec.* 10. *nu.* 2. & 3 *cor. Cerr.* & *dec.* 579. *num.* 7 *cor. Royas*, & *decis.* 44. *num.* 12. *par.* 7. *recent.*

Quæ si procedunt in actis publicis, & solemniter gestis, juxta terminos dd. authoritatum, multò magis admittenda
72 videntur in actibus tacitis, & abusivis, nè major virtus attribuatur tacito, quàm expresso, contra *Text. in leg. Cum quid ff. Si cert. pet.* cum aliis apud *Gonzal. ad Regul.* 8. *Cancell. gloss.* 14. *nu* 64. & *Rot. dec.* 7. *n.* 19. *cor. Bich.*

III. Quia, quandò etiam concludenter probaretur talis consuetudo, & ageretur de actibus, gestis ab illis, qui possent illam introducere, adhùc in nulla consideratione habenda esset, quia posito principio illo, seu rotundo titulo ac- 73
quisitionis Jurus nostræ Capellæ, absque ullo onere, excludente omnem alium contrarium prætextum, ex adductis per *Amostaz. de Caus. piis lib.* 2. *c.* 13 *nu.* 8. & *Gonzal. ad Regul. Cancell. gloss.* 18. *num* 48. & *seq.* remanet manifestum, nos versari in terminis actuum facultativorum, in quibus non possunt figi pedes pro coactione in futurum, juxta theoricam *Ripæ in c. Cùm Ecclesia Sutrina à n.* 29. *de Caus. possess.* & *propriet.* quam sequuntur adducti per *Capiblanc. de Baron. pragm.* 1. *num.* 26. & *seqq. Cerr. dec.* 136. *num.* 10. *Ansald. dec.* 62. *in fin.* & 74
Priol dec. 104. *num.* 37. ibi: *Ex hisce actibus facultativis non inducitur contraria consuetudo, impeditiva libertatis* &c.

Non attento, quòd agatur favore causæ piæ, quia cùm etiam ex hac parte defendatur causa, & Locus pius, majori compassione dignus, utì in maximis angustiis constitutus, in his circumstantiis privilegia conquassantur, & unus privilegiatus contra alium pariter privilegiatum non utitur suo privilegio, juxta *Text. in leg. Sed & milites ff. de Excus. Tut.* quem sequuntur *Mantic. de Tacit. lib.* 11. *tit.* 26. *num* 7 *Gratian.* 75
dec. Mareb. 196. *num.* 18. & 19. & *Mar. Anton. var. resol. lib.* 2. *resol lib.* 2. *resol.* 8 *n.* 58.

Imò cùm noster Locus pius tractet da damno vitando, in conflictu Capituli, agentis de lucro captando, semper præferendum est privilegium Loci pii, insistentis pro vitando 76
damno, ut, cumulatis concordantibus, notant *Castrens. cons.* 37. *in fine lib.* 2. *Menoch. cons.* 447. *nu.* 37. *Covarr. in Regul. Possessor. par.* 2. §. 2. *num.* 4. & *Mar. Antonin. ubi supra dicta resol.* 8 *num.* 59.

Absq; ulla prorsùs difficultate, ex quo Capitulum allegat generale privilegium Loci pii nostra verò Archiconfraternitas insistit in specialissimo privilegio Julii II. nè illius reddi- 77
tus distrahantur ad libitum Officialium; Est autem conclusio, nullum admittens contradictorem, quòd privilegiatus in specie semper præfertur privilegiato in genere, ut videre est apud *Menoch. cons.* 52. *n.* 43. *Covar. ubi proxim. par.* 2. §. 2. *n.* 4. *vers. Quòd verò*, & *Barbos axiom.* 190. *n.* 4.

IV. Demùm, ad hoc, ut semper oratio crescat, dicimus, quòd in omnem casum sumus in terminis consuetudinis exorbitantis, irrationabilis, & contra charitatem, ut scilicèt cū jactura unius verificetur locupletatio alterius, in ultimum exterminium illius Loci pii, à quo Urbs mediante unio- 78
ne quinque laicalium personatum, & ab Urbe totus Orbis, recognoscit venerationem SS. Viatici in eo statu, in quo de præsenti omnium oculis exposita est, *juxta animadversa in principio*; In his autem terminis quælibet consuetudo, etiam immemorabilis (sunt verba *Rot in dec* 1703. *n.* 11. & 12. *cor. Coccin.*) *non potest induci*, & *inducta non suffragatur Gloss.* 79
&c. *Ultrà quod non videtur certam, quòd ista consuetudo non sit ex se mala, cùm sit contra charitatem*, & possemus in hac parte innumeras allegare authoritates ad probandam hanc conclusionem, in qua concordant omnes Doctores, & eum qua constanter processit *Sacra Congr. Concilii in Salisburgen.* 23. *Decemb.* 1710. in qua neque etiam concedere voluit remissoriam ad probandam talem consuetudinem, licèt immemorabilem; Et constantius *Sacra Congreg. Rituum in Romana* 26. *Aprilis*, & 2. *Junii* 1704. *referente Eminentissimo Barbe-* 80
rino, in qua nullatenus admisit, nec tolerare voluit immemorabilem consuetudinem, licèt introductam præsentibus, videntibus, & tolerantibus Summis Pontificibus, non alia ratione, nisi quia illa erat irrationabilis.

Quibus addimus, quòd in illis terminis, in quibus Papa non est solitus concedere privilegia, ut sunt illi, de quibus 81
disputamus, ut scilicèt quis locupletetur cum alterius jactura, seu extermino, neque etiam allegabilis est immemorabilis, benè *Felinus*, sequutus à *Fagnan. in c. Consuetudines n.* 31. *de Consuetud.*

Calamum hic reponimus, obtruncando ea, quæ concernunt alia dubia, suis loco, & tempore discutienda, ad hoc, ut nulla omnino excusatio afferri, nullusque prætextus ulterioris dilationis ex adversò exagerari valeat, dùm ex una parte strictè, & præcisè loquuti sumus de illis dubiis, quæ continentur, & admissa fuerunt in contraria Scriptura, EE. PP distributa usque de mense Augusti 1711. Ex alia verò pro celeri eorundem dubiorum resolutione urgare videntur extremæ ferè angustiæ, in quibus reperitur nostra Archiconfraternitas, inhabilis ad faciendas expensas, contentas in supradictis dubiis, una cum præcisa necessitate, ut dd. sacræ functiones de brevi fiant.

Itaut in omnem casum, quatenus in hac parte aliqua capienda sit provisio, dum Officiales Archiconfraternitatis
de

de propriis ſubſtantiis fecerunt expenſas pro ſepulchro,
82 promptiſſimè (ut par erat) obediendo oraculo SS. D. N.
ibi: *Mandavit pro præſenti anno fieri ſepulchrum per Archiconfraternitatem Oratricem, ſine præjudicio jurium ambarum Partium, & per modum proviſionis, & cum facultate repetendi contra quos de jure.* DD. Canonici cum eiſdem quidem
cautelis poterunt facere illas, de quibus eſt quæſtio, ſed
cum illa maxima diſparitate, quod Capitulum, abſq. ullo
incommodo, & ſe uniformando laudabili ſolito omnium
aliorum Capitulorum Urbis, & Orbis, illas facere poteſt de
83 redditibus communibus, à piis benefactoribus ad d. præciſum effectum relictis, & deſtinatis; Officiales verò prædicti illas fecerunt de proprio, non ſine præjudicio propriorum filiorum, & familiarum.

In eadem Cauſa.

Interpellati die Lunæ 9. currentis menſis ad audien-
84 dam voluntatem Eminentiſs. Ponentis, circa cauſæ
propoſitionem, humillimè nos ſubmiſimus ejus totali arbitrio; Placuit verò eidem deſtinare diem 24. menſis
Maii 1712 atque utrique Parti facultatem tribuere ſcribendi, etiam ſuper aliis dubiis, ante quorum diſcuſſionem neceſſarium duximus aliqua, tam circa ordinem,
quam circa merita cauſæ præmittere, ex quibus illorum
reſolutio facilior reddatur. Suppoſita igitur ſerie facti ſuprà expoſita *num. 1. & ſeqq.*

Præmittimus I. præſentem litem non fuiſſe promotam
85 à voluntate unius, vel alterius ex Confratribus, ſed propter
importunas preces, communeſque exclamationes omnium
illorum, quibus notæ ſunt extremæ anguſtiæ Archiconfraternitatis, & quorum aliqui videntes, illorum preces non
exaudiri, ſe abſtinuerunt, ſeque etiam hodiè abſtinent à
frequentando Oratorium, atque ad interveniendum piis
Archiconfraternitatis exercitiis.

Unum autem præ cunctis hic indicare ſufficiat, qui mentiri non poteſt, & qui cum in vita noſtram, Archiconfraternitatem dilexiſſet, in morte omnia ſua bona eidem reliquit.
Iſte eſt bo. me. Abbas Sebaſtianus Continus qui ſuum diem
clauſit extremum 16. Januarii 1712. qui vè poſt mortem ejus
86 ſororis, quam reliquit hæredem uſufructuariam, mandavit,
ex fructibus ejus hæreditatis in Cappella Archiconfraternitatis celebrandam eſſe miſſam quotidianam pro ſuffragio
ejus animæ, & reſiduum diſtribuendum ab Officialibus in dotandis pauperibus puellis orphanis. Ferè ſiquidem omnia dubia, de quibus diſputamus, deſumpta ſunt ex Scriptura, propria manu ejuſdem exarata, *quam originaliter à duobus menſibus, & ultrà exhibuimus in manibus Eminent. Ponentis*. quæ
87 ita incipit: *Sebaſtiano Contini Archiviſta della noſtra Compagnia ſupplica il Sig. Avv. Urſaya Priore della di lui aſſiſtenza nelle ſeguenti propoſitioni, che potrebbero eſſer di molto ſollievo nella moderatione delle dilci ſpeſe.*

Præmittimus II. quod non obſtantibus dictis exclamationibus Confratrum, nulla omiſſa fuit diligentia à modernis
88 Officialibus, omniſq; adhibitus fuit conatus ad amicabiliter concordanda omnia noſtra dubia nedum, mediantibus
illis operationibus, quas innuimus ſuprà *à num.* 28. ſed ulteriùs mediante illa operatione, ſeu uſque ad illum terminum, quem Philoſophi vocant *maximum quod ſic*, hoc
eſt ſe promptos exhibendo ad ſubſcribendum folium album,
illudq; humillimè præſentandum in manibus Eminentiſs.
noſtri Protectoris, ad hoc, ut poſſet in illo quidquid E. S.
89 placuiſſet apponere, irrito tamen effectu, ut notum eſt Eminent. Ponenti, atque uni ex DD. Canonicis, cui non ſemel d. exibitio facta fuit, & repetita die 9. menſis Maii 1712. in Palatio ejuſdem Eminent. Ponentis hora 21.

Præmittimus III. quod Confraternitates Sæculares inſtitutæ reperiuntur (ſunt verba *Monacell in Formul. tom. 2.*
90 *fol. 14. ſub num. 55.*) *non at in hyerarchia Eccleſiaſtica, cujus non ſunt membra, partem aliquam habeant, ſed ad hoc, ut pietatis & chriſtianæ charitatis officia exerceant &c. & propterea, cum ſint incapaces ſpiritualium jurium, illis ſe immiſcere non poſſunt &c. & quod per ſeipſos exercere prohibentur, nec aliis valeant demandare*; Quæ omnia ſolidè probat idem
Author ex nota *Conſtit. 115. s. m. Clem. VIII. §. 5. & 3. & ex Conciliis Provincialibus V. & VII. S. Caroli Borromei*, à s. m.
Paulo V. approbatis.

His præmiſſis, deveniendo ad 1. Dub. *An Cappella, ubi aſſervatur SS. Sacramentum in Eccleſia S. Laurentii, ſit propria Archiconfraternitatis SS Sacramenti*, pro illius affirma-
91 tiva reſolutione militat ampliſſimum Inſtrumentum literalis conceſſionis ſitus, in quo constructa fuit noſtra cappella, cubitalibus literis factæ Archiconfraternitati per Capitulum, cum approbatione Card. Riarii, una cum novem aliis publicis Inſtrumentis, concernentibus ornamenta ejuſdem cappellæ, quæ dantur impreſſa, quæ
cum faciant probationem probatam, ponere videntur
rem in claris, atque intra evidentiæ fines, ex notis Ju- 92
ribus *apud Farinac. quæſt. 156. num. 156.* ubi, quod de ſimilibus Inſtrumentis publicis verificatur illud: *Noli me tangere*, quem ſequutus ſui *in meis Inſtitut Crim. lib 1. tit. 4. n. 34.*

Præcipuè ſi eadem Inſtrumenta conſiderentur unita cum
pacifica poſſeſſione ejuſdem Cappellæ, quam à 200. & ultrà annis habuit noſtra Archiconfraternitas; Itaut in Ur- 93
be, nedum Parochiani noſtræ Eccleſiæ, ſed omnes alii
aliarum Parochiarum perfectiſſimè hanc veritatem ſciant,
cum ſit res notoria, omniumque oculis expoſita cum inſigniis Archiconfraternitatis. quæ, nedum inſculpta conſpiciuntur in Balauſtris, ſed etiam in pila aquæ luſtralis, quæ terminat ſitum Archiconfraternitati conceſſum,
ex quibus inſigniis dominium cappellæ concludenter probari antiquioribus cumulatis, benè notant *Tondut reſol. Benef. lib. 1. cap. .. num. 9. & Andreol controv. 38. num. 13. & ſeqq.* & firmavit *Rot. in dec. 171. num. 4. & dec 1311. num. 2. cor. Emer. jun.*

Obſervando hìc, quod non eſt quæſtio cum aliquo extraneo, vel extero, qui dicta inſignia ignorare potuerit,
ſed cum DD. Canonicis, qui eo ipſo, quod ingrediuntur 94
eorum Eccleſiam, in adoratione SS. Sacramenti, primo
intuitu eadem Inſignia neceſſario vident: Atque in 2. Dominica cujuslibet menſis, quandò aſſiſtunt miſſæ cantatæ
in eadem cappella, etiamſi vellent, non poſſunt non vide- 95
re dd. inſignia, eorum oculis non in uno tantum, ſed in
pluribus locis undique obvia.

Sequitur II Dub *An eadem Archiconfraternitas SS. Sacramenti teneatur facere ſepulchrum in majori hebdomada in d. Cappella SS. Sacramenti, ſita in Eccleſia S. S Lauren- 96
tii, & Damaſi.*

Sepulchrum, de quo diſputamus in hoc dubio, una eſt
ex illis functionibus Eccleſiaſticis, quæ individualiſſimè
prohibita eſt Confraternitatibus laicalibus, ut ſequendo
innumeras reſolutiones ſacrarum Congreg. notant *Ricciul. var. lucubr lib. 4 tit. de Confrater Sæcul cap. 6. numer 8.* 97
Barbo. de Paroch. cap 12. nn. 3. & in Collect. Apoſt. dec. cap. 391 num. 6 Pignatel. conſul 79 num. 13 tom. 9 & Monacell. in Formul tom. 2. fol. 16. n 5. ubi refert. ita decitum à Sacr.
Congreg. Conc. *in Nullius Nonantulana Jurium Parochialium 13. Januarii 685. ad 4. dub.* Et propterea non poteſt
cogi noſtra Archiconfraternitas ad illud faciendum, quia
eſſet illam obligare ad id, quod ei de Jure conceſſum
non eſt, contra omnia principia, juxtà quæ illud dici- 98
mus poſſe, quod de Jure poſſumus, juxta *literales Textus*, quos referunt, & ſequuntur adducti per *Barboſ. axiom. 184. num . & Gratian. dec March. 13. n 4.* & in noſtris
terminis *Monacell. in Formul tom. 2 fol 14. ſub num. 55.*

Nec inſiſtatur in præſenti ſolito, Ultra ſiquidem ea,
quæ obſervavimus ſuprà à n. 61. ſtrictè dicimus, quod non 99
ſumus in judicio manutentionis, nec quærimus an Capit.
manutenendum ſit in prætenſa quaſi poſſeſſione ſepulchri,
circa quæ multa dici poſſent, à quibus gratia brevitatis conſultò abſtinemus; Sed dubium reſtrictum eſt ad petitorium,
hoc eſt ad jus, ſeù facultatem faciendi ſepulchrum, cujus
negativa ſuperlativè infertur ex dictis punctualiſſimis au- 100
thoritatibus, & S. Sacrarum Congr. reſolutionibus, quæ tanquam leges ſervandæ ſunt, ut notant *Fagnan. in cap. Quoniam num. 3 de Conſtitut. Paſqualig. quæſt moral. cent. 1 cap. 6.. num 4. & Rot. dec. 7. num 2. poſt Antonell. de Jurib. Cler. & dec. 72. n. 4. cor R. p. d Anſald.*

III. Dub. *An teneatur illud facere modo, & forma, qua factum fuit de præterito in caſu &c* Ultrà ea, quæ diximus ſu- 101
prà *à n. 19* ſubjungimus hic, quod in nulla Eccleſia Urbis,
neque etiam in cappella Paulina, ſervatur hujuſmodi uniformitas, nedum in faciendis ſepulchris, ſed neque etiam
in aliis Eccleſiæ majoribus ſolemnitatibus, ut eſt notorium,
dum ſæpiſſimè variari ſolent, & propterea neſcimus videre, ubi nam fundetur contraria prætenſio, ut ſepulchrum
ſemper eodem modò fieri debeat in Eccleſia S. Laurentii, relegando varietatem illam, quæ ſummoperè commendatur 102
in ſacris Paginis. & ſignanter *Pſal. 44. 10. & 15.* quæve in
rei veritate multum decoris attribuit ſacris functionibus,
ut de ſe patet.

IV Dub. *An teneatur etiam ſubminiſtrare Canonicis, & Beneficiatis interſtitia occaſione ejuſdē fūctionis in diebus Jovis & Ven. majoris hebdomadæ, neceſſaria pro aſſociãdo SS Sacramē- 103
to.*

to. Intorstitiorum subministratio, de quibus sermo est in
hoc dubio, nullam habet connexionem cum sepulchro, dum
103 gratia exempli, omissis aliis Ecclesiis Parochialibus, in Ba-
silica S. Mariæ Transtyberim, quæ fraternizzat cum illa
S.S. *Laurentii*, & Damasi, ex speciali conventione, inter
Capitulum, & Confraternitatem SS. Sacramenti, inita
ann. 1623. eadem Confraternitas facit quidem sepulchrum,
mediante assignatione ad dictum præcisum effectum illa-
rum eleemosynarum, quæ à pietate fidelium recolliguntur
in concionibus Dominicæ Palmarum, feriæ v. majoris
hebdomadæ de sero, & Dominicæ Resurrectionis, sed in-
torstitia, necessaria pro associando SS. Sacramento ad sepul-
chrum, ponuntur à Canonicis, & meritò, quia una opera-
105 tio longè distat ab alia, & consequenter ab una non valet ad
aliam inferri, vulgatis juribus apud *Ansald. dec.* 55. *num.* 10.
& 11.

Observando hic, quod dum in hac parte, una cum dicta
correspectiva assignatione eleemosynarum, quæ recolli-
106 guntur occasione concionum, de quibus supra, & in aliis
Ecclesiis Urbis, in quibus 17. Confraternitates sub eadem
denominatione SS. Sacramenti erectæ reperiuntur, enu-
meratæ *à Phanucc. nell'Oper. pie di Roma à fol.* 234. *usque ad
fol.* 307. quibus præteritis mensibus addita fuit 18. in Paro-
chiali Ecclesia S.S. Simonis, & Judæ, sepulchra, non à Con-
fraternitatibus, sed à Parochis, & respectivè Capitulis fiunt,
remanet manifestum, quod talis obligatio non promanet
à proprio Instituto, quod omnibus Confraternitatibus com-
mune est, sed ab alio diverso capite, quod in nostris termi-
nis non verificatur, dum habemus concessionem situs *absque
ullo onere*, & consequenter etiam absque illo faciendi se-
pulchrum, vel dandi Intorstitia, quia qui omne dicit, to-
107 tum excludit juxta regulam *Textus in leg. Julianus ff. de
Legat.* 3. de qua *Cephal. consil.* 144. *num.* 12. & *Rot. dec.* 92. *n.*
4. *cor. Ansaldo*.

Itaut in omnem casum longè expediens fuisset Fundato-
ribus nostræ Archiconfraternitatis annuam aliquam mini-
mam recognitionem Capitulo à principio promittere pro
108 illo mero, nudoque situ, in quo cappellam, & altare
construxit, potius quam illum *sine ullo onere acquirere*, at-
tenta hodierna prætensione, ut Archiconfraternitas faciat
ea, quæ in nostris dubiis continentur, quævè important
109 annua scut. centum circiter, ut patet consideranti, dum di-
cta recognitio in substantiam restringeretur ad unam, vel
alteram libram ceræ, ut dicitur in contraria Scriptura EE.
PP. distributa sub die 3. Septembris 1711. ibi *dal Capitolo &c.
fù conceduta &c. gratuitamente, e senza peso di alcuna reco-
110 gnizione, ò prestazione, à differenza di diverse Confraterni-
te, e Religioni, che sono state beneficate con la concessione di si-
mili luoghi &c. le quali ogn'anno danno alcuna recognizione, ò
in cera, ò in altro al Capitolo*.

Circa dubia 5. 6. 7. 8. 9. & 10 satis dictum supra à *nu-
mer.* 40.

XI. Dub. *An, non existente fundo pro dictis expensis, li-
111 ceat, & quomodo, de effectibus d. Archiconfraternitatis illas
sumere*. Pro congrua resolutione hujus dubii dignentur EE.
PP. observare, quod nostra Archiconfraternitas non ha-
bet bona libera, sed omnia gravata sunt aliquo onere, vel
missarum, vel dotium, vel distributionis panis, cum illo
sensibili, dolorosoque addito, quod cum onera sint semper
112 fixa, & redditus in dies diminuantur, hodiè in eo statu sunt
ejus bona, ut onera superent redditus in annuis scut. 517.
54. ultra debitum antiquum in scut. 2895. 44. ut ictu oculi re-
sultat ex ejus Libris, quarum partitæ exhibitæ fuerunt in
Secretaria.

Et proindè, cum ea pensæ, de quibus sermo est in nostris
113 dubiis, nullum habeant fundum, ad dictum effectum de-
stinatum, nescimus undè illas facere possit nostra Archi-
confraternitas.

114 Nec dicatur, quod possit id fieri eo modo, quo practica-
tum fuit in præteritum, quia modus iste fuit, ut Camera-
rii pro tempore illas facerent de proprio, quod moder-
nus diligens, & attentus Camerarius facere non intendit, nec
potest cogi ad id faciendum de propriis pecuniis, animo se
revalendi, dum effluxi sunt quinque anni, & Camerarius
antecessor non adhuc satisfactus est de eo, quod suo tempo-
re in dictam causam erogavit, modernus vero Camerarius
ex dicta causa est etiam creditor Archiconfraternitatis in
scut. 300. & ultra.

115 Et quod magis est, omnique animadversione dignum vi-
detur, non obstante facultate, fer. fer. à Sacr. Congreg. Conc.
obtenta usque de mense Decembris 1711. accipiendi ad
censum sc. 300. pro solvendis dotibus, in longè majori
quantitate, promissis, & non solutis, non potest dictam re-
nuem summam reperire, innumeris desuper adhibitis dili-
gentiis, & operationibus Proxenetarum, quibus fuit etiam
exhibita, sed sine ullo effectu, attergatio fructuum Lo-
corum Montium, qui sunt fundus missarum, pro facilio-
ri exactione fructuum dicti census; Itaut res ad hanc ex-
tremitatem redacta hodiè sit, ut nostra Archiconfraternitas
non habeat redditus liberos; Illi, quos exigit, non suffi-
ciant pro oneribus, quibus destinati sunt: Camerarius vero,
aliique Confratres, neque potestatem, neque voluntatem
habent erogandi aliquid de proprio in illam causam, ad 116
quam, uti voluntariam, Archiconfraternitas non tenetur.

Ex quibus cum omni fundamento sperat eadem Archi-
confraternitas ejus miseriæ miserendum, juxta phrasim,
qua in simili usus fuit *In oc. IV. in cap. Ex parte de Cle-
ric. non reside.* dum quandò in præteritum affluebant elee-
mosynæ, notorii sunt in Urbe magni illi apparatus, musico-
rumque concentus, quibus Capitulares sacras functiones as-
sociata fuit: Hodiè autem ad illam miseriam redacta vide- 117
tur, quæ describitur *in Evang. D. Matt.* 18. 25. ibi: *Cùm non
haberet undè redderet, jussit eum Dominus ejus venundare, &
uxorem ejus & filios, & omnia, quæ habebat*: In qua parte EE.
PP. pietati, & commiserationi humillimè se commendat, spe-
rans non esse reducendam ad ultimum exterminium, & suf-
focationem, ex quo non potest reddere, non quod ipsa de-
bet, quia *situm absque ullo onere acquisivit*, sed quod unus,
vel alter ex ejus Confratribus voluntariè forsan fecit, cir- 118
ca quod ipsam obligare non potuit, ex rotunda Constitut.
Julii II. impressa in fine *Statut. fol.* 54. In quibus miseriarum
terminis, & circumstantiis potius eidem subveniendum es-
set, atque in manutentione proprii Instituti coadjuvanda:
Undè dura nimis videtur contraria prætensio, juxta id, quod
observavit *doctiss. Cassiod. lib.* 5. *Ep.* relatus *à P. Segner. nella 119
pred.* 21. *in fine*, ubi quod videtur nimis exorbitans ab illis
miserabilibus aliquid petere, *quibus jubemur offerre*.

Non omittentes hic rogare, quod compassionem hanc
non imploramus pro Confratribus, sed pro Loco pio, at-
que pro illa Archiconfraternitate SS. Sacramenti, à qua 120
omnes aliæ similes Confraternitates suum recognoscunt in
Urbe initium, dum non adest in illa antiquior nostra, ere-
cta usque ab anno 1501. ex quo illa S. Mariæ suprà Miner-
vam, quæ pariter nimis antiqua est, confirmata fuit 30. &
ultra annis postea, sub Pontificatu nimirum s. me. Pauli
III. qui electus fuit Summus Pontifex die 13. Octobris 1534.
ut legitur in Bulla confirmatoria, impressa post ejus Sta- 121
tuta, & recognosci potest in *Instruction. pro SS. Viatico*, in
Urbe impressis anno 1695. §. 13. *num* 90. *fol.* 131. ibi: *La
fel. mem. di Papa Paolo III. che approvò la Compagnia della
Minerva in due Constituzioni &c.*

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo longè majorem,
& æquè commendabilem experiuntur compassionem similes
Confrat. in aliis Ecclesiis, minoribus dotatis redditibus, ut
gratia exempli in eadem Basilica S. Mariæ Transtyberim,
suprà indicata, eadem Confraternitas, nedum non gravatur 122
in iis, quæ respiciunt munus Canonicorum, sed sublevatur
ab eisdem in respicientibus proprium Institutum, ex quo, ut
est notorium in eadem Basilica, mediante tenui, miserabili-
que annua recognitione scut. trium, Capitulum ejusdem
Basilicæ subministrat toto anno ceram, & intorstitia pro se-
cunda processione, quam quolibet mense facit eadem verè
pia Archiconfraternitas, juxta regulas proprii Instituti.

XII. Dub. *An possit Archiconfraternitas in dicta Cappella
SS. Sacramenti celebrari facere à suis Cappellanis Anniversa-
ria, aliasque missas cantatas, quarum onus relictum fuit 123
ipsi Archiconfraternitati, tempore, quo non perturbantur
functiones Capitulares, seù potius eadem Anniversaria, aliæ-
que missæ cantatæ celebrari debeant à Beneficiatis, in casu &c.
Et quatenus affirmativè quoad* 2. *partem*.

XIII. Dub. *An id practicandum sit eo modo, & forma, qua
factum fuit de præterito*. Disputatio horum dubiorum eo fi-
ne procurata fuit, ut sublevari posset Archiconfraternitas 124
ab expensa juliorum septem cum dimidio, quot persolvit
pro dictis Anniversariis, & missis cantatis, dum potest id
adimplere, mediante eleemosyna unius julii dumtaxat, obli-
gando nimirum ejus Cappellanos ad canendum missas eisq;
assistendum, ut practicari videmus in multis aliis Eccl. Ur-
bis, in quibus quando acceptantur Cappellani, imponitur eis
d. leve onus, ex quo resultat magna utilitas Loco pio, omni-
bus modis ab illorum Officialibus procuranda

Signanter videmus, hoc practicari in Sacrosancta Vatica-
na Basilica, ut justificamus in præsenti Summario, spe-
rantes à benignitate DD. Canonicorum nostræ Ec- 125
clesiæ

clesiæ compassionem illam, quam experitur in hac parte
alia Confraternitas SS. Sacramenti à dictis DD. Canonicis
Basilicæ Principis Apostolorum.

Fundamentum verò talis facultatis desumimus ex illis
verbis Instrumenti concessionis situs pro nostra Cappella,
ut in eodem loco possint, & valeant ædificare Capellam, &
126 *Altare ad libitum, & voluntatem ejusdem Societatis, illam-*
que ornare, ut dictæ Societati placuerit liberam, & exemptam
ab omni onere &c. ad habendum, tenendum, regendum, &
gubernandum &c. dummodò Ecclesiæ prædictæ propterea dam-
num aliquod non inferatur, dum supplices petimus dd. mis-
sos celebrare eo tempore, quo non perturbantur functiones
Capitulares, juxta terminos nostri dubii.

XIV. Dub. *An pro functionibus, quæ fiunt per Parochum,*
127 *videlicet benedictione qualibet die Jovis, transportatione SS.*
Sacramenti à d. Cappella ad Altare S. Nicolai, delatione
SS Viatici, & administratione Sacramenti Eucharistiæ, te-
neatur Archiconfraternitas subministrare Stolam Curato in ca-
su &c. Pro favorabili resolutione hujus dubii urgere videtur
breve hoc dilemma, aut hæ functiones spectant privativè
ad Parochum, aut possunt fieri à Cappellano Confraterni-
tatis; Si spectant privativè ad Parochum, dignum, & ju-
128 stum videtur, ut iste accedat ad illas faciendas cum suo
proprio habitu, & cum illis insigniis, quæ ejus munus spe-
cificant, qualis est Stola, juxtà animadversa per *Cobell.*
ad Bullam Bon. Regim. cap 34. art. 5. num 16. & seqq. Aut
verò fieri possunt à Cappellano Archiconfraternitatis, &
tunc illam dabit eadem Archiconfraternitas, quia d. Cap-
pellanus est ejus minister, non sic autem Parochus, qui est
minister Capituli.

XV. Dub. *An Cappellanus Archiconfraternitatis possit*
129 *benedicere Ovatempore Paschali in Sacristia ejusdem Archi-*
confraternitatis, contingua dictæ Cappellæ SS. Sacramenti in
casu &c. Quod ista functio non sit merè Parochialis nec spe-
ctet privativè ad Parochum, fierique proindè possit à Cap-
pellanis Confraternitatum, quidquid antiquitùs disputa-
verint Doctores, novissimè per viam legis respondit *Sacr.*
Congreg. Rit. 10. Decembris 1703. ad 6. dub. quam sequuta
fuit *Sac. Rota in magistrali dec. Neapolitana Jurium Parochia-*
lium 13. Martii 1711. per tot. cor Ansald. ubi nervosè probat,
& hanc regulam solidè firmat quod ubi non agitur de fun-
ctionibus merè Parochialibus, cætera de jure permittuntur
aliis Regularibus, & Cappellanis, *ut in §. En abundanti.*

XVI. Dub. *An potuerint, & possint Canonici impedire,*
131 *quin Confratres exponant quocumque modo in d. Cappella SS.*
Sacramenti Lignum S. Crucis, in diebus Inventionis & Exal-
tationis ejusdem, in casu &c. Non est quæstio in hoc dubio de
solemni expositione Ligni S. Crucis in concursu Ecclesiæ S.
Laurentii, celebrantis festivitatem SS Crucifixi, quia no-
stra Archiconfraternitas, quamvis multiplicetur quotidiè
gente, seù Confratribus, qui in illa adscribuntur, non est ta-
men in statu magnificandi lætitias antiquatum festivitatum,
sed sermo est de nuda, simplici, & privata expositione
132 ejusdem pretiosissimæ Reliquiæ in ejus Altari, quæ cum
nil commune habeat cum juribus Parochialibus, ut in ter-
minis resolvit *Sac. Congr. Rit. d. die 10. Decemb. 1703. ad dub.*
10. apud *Monacell. tom. 2. fol. 11.* non potest eadem privata
expositio impediri, ut in terminis longè fortioribus sole-
mnis festivitatis, quam facere volebant Confratres, me
scribente, respondit *Sacr Congr. Concil. in Parmen. Festivita-*
tis S. Crucis 9. Augusti 1698. & 28. Martii 1699. ut videre est
in Lib. 48. Decretor. fol. 351. & lib. 49 fol. 159. in qua Sacr.
Congr. revocavit in hac parte ea, quæ statuta fuerant in
Synodo circa privativam expositionem ejusdem Reliquiæ,
133 faciendam in Ecclesia Cathedrali. Idemque resolvit *Sacr.*
Congr. Episcoporum in Castellaneten 22. Augusti 1704. Po-
nente Card. Rubino cum Rescripto: *Licere Confratribus,*
non tamen privativè, celebrare festum S. Crucis.

Non adversante reflexione, quod sumus in terminis unius
Ecclesiæ, in qua non debet celebrari eadem festivitas in
duplici Altare; Tum quia nos non prætendimus celebrare
134 festivitatem SS. Crucis, sed simpliciter decenter exponere
nostram Reliquiam in Altare Confraternitatis: Tum etiam,
quia non est novum in Ecclesiis Urbis, quod eadem die in
duplici Altari celebretur aliqua festivitas, ut est noto-
rium, & respectu festivitatis SS. Crucis id omnium ocu-
lis expositum est in Ecclesia Nationis Lucensis, in qua duo
adsunt Altaria, SS. Crucifixo dicata, Altare scilicet ma-
jus, & aliud à latere sinistro Ecclesiæ.

Fortiùs, quia Capitulum non habet, neque exponit simi-
135 lem Reliquiam Ligni SS. Crucis, juxta terminos *d. resolu-*
tionis Sac. Congr. Concilii in d. Parmen. undè eo minus impe-
dire potest, ut illa exponatur ab Archiconfraternitate in
suo Altare, in quo facere potest quidquid sibi videtur, ex
clara facultate Instrumenti concessionis situs, factæ cum 136
istis verbis: *Ad habendum, tenendum, regendum, & guber*
nandum, Officiumque in ea, ut moris est, & d. Societati pla-
cuerit, faciendum &c.

XVII. Dub. *An potuerint, & possint Canonici impedire*
Confratribus quæstuationem in Octava Defunctorum extrà,
& propè d. Cappellam SS. Sacramenti, in casu &c. Resolutio
hujus dubii pendet à lectura dd. Instrumentorum acquisitio-
nis situs, & ornamentorum nostræ Cappellæ, quæ dantur
ad partes, necnon à solito quæstuandi extra cancellos Alta- 137
ris. Cum enim ex illis remaneat manifestum, Confratres
quæstuationem facere non intrà, attentis maximis angu-
stiis, sed propè Cappellam Archiconfraternitatis; In eo ta-
men situ, qui comprehensus est in Instrumento concessionis, 138
non possunt impediri à Canonicis: Quilibet enim in re sua
potest facere id, quod sibi videtur, & utile est, juxta *Text.*
in leg. In re mandata C. Mandat. de quo *Ricc. in Prax. par. 1.*
resol. 149. num. 4.

Quod non alio fine quæritur, quam ad facilitandam elee-
mosynarum recollectionem, quia illi, qui assistunt missæ
extrà cancellos nostræ Cappellæ, non solent de loco, in quo
orant, moveri, seq; conferre intrà cancellos ad faciendas 139
eleemosynas, sed vix ad illam excitantur, quando Officia-
les Archiconfraternitatis, stantes extra cancellos, ad subve-
niendum defunctis, illos provocant, atque in omni patien-
tia obsecrant.

Imò, si toto anno, atque durante tempore omnium mis-
sarum, quæ ab ortu Solis usque ad meridiem celebrantur in
in nostro Altare, semper clerici nostræ Sacristiæ quæstuatio- 140
nem faciunt per totum situm nostræ Archiconfraternitati
concessum, & in quo fideles missam audiunt, ut est notorium
nescimus videre, quare id limitari pretendatur in Octava de-
functorum, cum restrictione intrà cancellos Altaris, quando
majora urgent motiva procurandi eleemosynas ad subve-
niendum animabus, in Purgatorio existentibus, ut cuiq; con-
sideranti de se patet.

In universum denique pro omnium prædictorum admis-
sione, quia de facili circa aliqua ex supradictis dubiis exage-
rabitur exadversò prætensa consuetudo, cum qualitate im-
memorabilis, ultrà ea, quæ diximus suprà *à num. 62.* ter-
minamus præsens Memoriale cum illis verbis *punctualissimæ* 141
decisionis Sac. Rotæ in d. Neapolitana Jurium Parochialium
13. Martii 1711. §. Cæterum cor. Ansaldo: Parochi mordicùs
insistebant super consuetudine immemorabili &c. sed inutili-
ter; Quoniam nullo modo videbantur iidem testes communi-
ti illis requisitis, indispensabiliter necessariis, ad constituen-
dam probationem immemorabilis; ad celebrem explicationem
Glossæ in cap. 1. &c. Ideoque ex hoc solo motivo cessabat inap-
plicabilis prædicta limitatio &c. Omisso pariter, quod nulla-
tenus prædicti testes deponebant de visu, & auditu proprio à
coævis per 40 annos, citrà illam amaram ulteriorem quæstionē,
an testes, deponere satagentes de immemorabili, teneantur depo-
nere de auditu auditus à suis majoribus, & sic de secundo auditu
quemadmodum præscribere visa est eadem Glossa &c. cum aliis
innumeris, discussa materia hinc indè &c. & in Trojana &c.

Quæ omnia fortiùs militant in præsenti, in quo nulla af-
fertur concludens probatio d. assertæ consuetudinis, quæ,
cùm consistat in facto, concludentissimè probanda est, &
usquequo non probetur, procedendum est cum juris dispo-
sitione, qua attenta, ex hucusq; animadversis cum omni
fundamento sperat Archiconfraternitas, in omnibus supra-
dictis dubiis multiplici EE. PP. favorabili suffragio cōsolari.

In eadem Causa.

PUlchra metamorphosi pauperrima Archiconfraterni-
tas SS. Sacramenti in Basilica SS. Laurentii, & Da-
masi, quæ in illius erectione *absque ullo onere* acquisivit pau-
cos palmos nudi, & miserabilis situs, in quo suis expensis
sumptuosam æddificavit Cappellam, & magnificum con-
strui fecit Altare, cum illo augumento divini cultus circa
SS. Viaticum, quod Urbi, & Orbi notum est, nostrisque
temporibus omnium oculis obvium, atque expositum, co-
gitur hodiè proprium Institutum deserere, omniaque ejus
bona vendere, ad supportandum, non unum, vel aliud, sed
omnia ferè principaliora onera ejusdem Ecclesiæ, atque ad
faciendas omnes majores expensas ceræ, quæ in toto anno in
illa consumitur, juxtà terminos decem nostrorum dubio-
rum; Itaut longè meliùs, longèque expediens fuisset illis

veré piis quinque sæculeribus hominibus, qui illam fun-
145 darunt, non *absque allo onere*, ut cantat salemne Instru-
mentum, d. situm acquirere, sed mediante solutione plu-
rium canonum, quia isti nunquam possent adæquare sum-
mam illam 100. scutorum, quot important illa onera, de
quibus sermo est in nostris dubiis.

Ultrà siquidem magnam illam impensam olei pro quin-
que lampadibus, quæ continuò accensæ sunt ante d. Alta-
re, aliasque omnium sacrorum utensilium pro SS. Viatico
ut experientia notum est, & observat *Abb. Piazz. nell Ope-
re pie di Roma cap* 20. *fol.*443. quæ impensæ in aliis Paro-
chialibus Ecclesiis fiunt à Parochis, habentibus commo-
da, annexa curæ animarum, nimis considerabilis vide-
tur expensa ceræ, seù intorstitiorum pro sepulchro, nec
non pro duplici processione in diebus Jovis, & Veneris
majoris hebdomadæ numerosi Capituli 32. personarum, in-
ter Canonicos, Beneficiatos atque Cappellanos Valtrinos
ut est notorium, nec non pro secunda processione capitulari
in Octava Corporis Christi post Vesperas, quorum intorsti-
tiorum subministrario colorari nullatenus potest veneranda
temporis antiquitate, dum habemus octo Provisores vi-
146 ventes, & unum Camerarium, qui dicta intorstitia, & ce-
ram non subministrarunt, ut probavimus in Summario; Et
de hac intorstitiorum præstatione sub involucro verborum
pauca nimis sicca, & æqualiter insubsistentia leguntur in
attestatione, data in contrario Summ. Quia veritas una est,
& non facilè delitescere solet. *Racc. cap.*46. *num.*28.

Si omnia hæc prætenderentur ab aliqua Parochiali Ec-
clesia paupere respectu alicujus Laicorum Confraternitatis
divitiis abundantis, possent forsan tolerari; Nimis tamen
147 exorbitantia, atque undique intolerabilia videntur in casu
opposito, pauperrimæ nimirum Archiconfraternitatis, ex
una parte, quæ neque habet redditus, sufficientes pro suis
piis exercitiis, neque invenire potest tenuem summam sub
usuria pro solvendis debitis antiquis, pro quibus adsunt
mandata, expedita pro summa scut. 673. 50. ÷ Ex alia
verò parte respectu Parochi, qui absque ulla exaggeratione
inter omnes Parochos Urbis primum occupat locum, dùm
148 nulla alia adest Parochia, quæ respectu nobilitatis superet
illam S. Laur. ut est notorium.

Verè igitur dignum, & justum est, ut Parochus d. Eccle-
siæ, qui magna commoda ejus numerosæ, & nobilis Pa-
149 rochiæ quotidiè experitur, sentiat illa incommoda respectu
ceræ, quas læto animo omnes alii Parochi Urbis faciunt;
Non attento prætextu, quod eædem functiones fiant in Al-
tare Archiconfraternitatis; Tùm quia id non verificatur in
dictis processionibus, quæ fiunt in Altare majori: Tùm
etiam, quia in istis circumstantiis non attenditur locus, ubi
dd. functiones fiunt, sed præcisa obligatio illas facciendi,
ut respectu alterius Collegiatæ Ecclesiæ Urbis, in qua simi-
lis Confraternitas SS. Sacramenti est Patrona Altaria majo-
ris, probavimus suprà *num.*48. Et respectu unius ex tribus
150 principalioribus Basilicis Urbis notorium est in Basilica Li-
beriana, in qua DD. Canonici, eodem prorsus modo, quo
practicatur in nostra Ecclesia, assistentes Octavario SS. Cor-
poris Christi, tam de mane, quam ad Vesperas in Cappella
Sixtina, utuntur cera propria, non autem illa d. Cappel-
læ, quamvis abundet divitiis, ut est in d. Basilica, & in
Urbe notorium.

Minùs insistatur in prætensa consuetudine, & continua-
tione soliti, quia nos hodiè non sumus in Curia Capitolina,
151 vel in illa A. C. in qua quotidiè audiuntur similes inspectio-
nes super manutentione; Sed lis est coram hoc sacrosan-
cto Senatu, & supremo Consessu super ipso petitorio;
deducto coram SS. D. N. & ab hoc remisso EE. PP. in qui-
bus terminis improprium est agere de manutentione, ut
benè notant *Possb. de Manuten. obser.*7. *num.*53. *versic. Nisi
constet*, *& adden. ad Pamphil dec.*136. *n.*4. & me scriben-
152 te, re mature perpensa, resolvit *Sac. Congr. Conc. in Lau-
dien.* 27. *Martii* 1718. ibi: *Nihil de subscriptione dubii quo-
ad manutentionem* de qua *in p.*2. *discept.*14. *num.*6.

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo coram hoc sa-
pientiss. Senatu non desideratur, sed adest expressus, inne-
gabilis, & rotundus consensus Capituli circa d. petitorium,
153 seu facultatem discutiendi merita causæ, ut *ex Scriptura im-
pressa die* 3. *Septembr.* 1721. *EE. PP. distributa*, unà cum
nostris Responsionibus, cujus titulus est. *Osservazioni per
154 escludere le pretensioni, nuovamente promosse dall' Archiconfra-
ternità del SS. Sagramento, contro il Capitolo di S. Lorenzo in
Damaso*; Advertendo hic, quod nostræ humillimæ petitio-
nes, quæ gratis in d. Scriptura vocantur prætensiones, non
respiciebant, neque respiciunt ass. manutentionem, sed ipsum-
met petitorium, ipsumq; fundamentale jus faciendi, vel non
faciendi functiones, de quibus agitur, cum quibus solidis
propositionibus concordat innegabile solitum Summorum 155
Pontificum qui nunquam remittunt Sacris Congr. causas
circa manutentionem, ut omnibus innotescit.

Posita igitur hujusmodi remissione SS. D. N. cum sub-
sequuto rotundo, & claro consensu Capituli circa faculta-
tem discutiendi merita nostræ causæ, superlativè com-
probato, & ultimo loco sigillato in concordatione nostro-
rum dubiorum, in quibus nec syllaba legitur, à remotissimis
tangens prætensam manutentionem, vanum est de ista dis- 156
currere, etiamsi lis ageretur corã aliquo pedaneo Urbis Tri-
bunali, ut benè notant adducti *in dec.*342. *n.*1. *cor. Bich.*

Et tamen pro fatali responsione, radicitùs destructiva
omnium assertorum actuum, ex quibus inducta prætenditus
contraria consuetudo, respectu omnium nostrorum dubio- 157
rum, nunquam satis repetimus literalem Bullam fa. me. Julii
II. in quà excommunicationis latæ sententiæ pœna, à qua
nonnisi mortis articulo, & satisfactione prævia, absolvi
possint, interdicitur Confratribus erogatio redditaum in
alios usus, quam nostræ Archiconfraternitatis, circa quàm
magnum servatur silentium in contrario Memoriali, quia
revera reflexio nullam admittit responsionem, ex quo ni-
mis absurdum videtur, ad probandam consuetudinem, & so- 158
litum in destructionem piorum Locorum, allegare in Urbe
voluntarios actus illorum Confratrum, qui sub pœna ex-
communicationis latæ sententiæ damnati sunt à Summis
Pontificibus, ut de re patet.

Ad cognoscendum verò, qui nam sint isti usus, in quibus
erogari possint, & debeant nostræ Archiconfraternitatis 159
redditus, unicè recurrendum est ad institutum, & Statuta:
Isti enim sunt duo illi Poli, super quibus volvitur, & revol-
vitur sistema Locorum piorum, ut omnibus notum est.

Si consideremus nostrum Institutum, istud non est uni-
cum in Urbe, sed commune 19. aliis similibus Locis piis,
enumeratis *à Phanuccio*, *& Piazza in eorum Opusculis de
Locis piis Urbis*: Eo igitur ipso, quod non omnia dicta
pia Loca sub eodem instituto faciunt ea, quæ in nostris
dubiis continentur, quod nec etiam exadversò præten- 160
ditur, remanet manifestum, quod illa non possint dici
propria Confratrum SS. Sacramenti ratione instituti, quia
hoc, ad instar essentiæ, omnibus individuis eodem pror-
sus modo convenit.

Retorquetur verò, potiùs quàm obstet, atque mirabili-
ter suffocat contrariam prætensionem solitum Ecclesiæ
B. Mariæ de Suffragio, probatum in contrario Summ. dum
ex distincto computo, ibidem registrato, ad oculum pa- 161
ret, sepulchrum fieri ex libr.72. ceræ, ex quibus 12. dan-
tur ab Eminent. Protectore, 22. à Benefactoribus, 30. ab
Ecclesia, & 28, dumtaxat à Custode Sepulchri, qui cum
ea residuali cera, quæ non consumitur, habeet libr. 52. 162
remanet manifestum, esse potius in lucro pro libr.24. Quæ
omnia longè distant à nostris terminis, in quibus Eccle-
sia nil subministrare prætendit, & totum onus imponi præ-
tenditur nostræ pauperrimæ Archiconfraternitati. Eadem- 163
que reflexio militat etiam pro sepulchro, quod fit in Ec-
clesia S. Mariæ supra Minervam, de quo *in contrario Me-
moriali* §.29. ex quo ibidem fit pariter ex piis Benefacto-
rum eleemosynis, non autem ex obligatione Societatis,
ut mihi constantissimè in his temporis angustiis suppo-
nunt duo Confratres ejusd. Archiconfr. Possetque ictu ocu-
li recognosci ex illa attestatione, quæ, præter omne so- 164
litum, data forsan opera non fuit exhibita in contr. Summ.
quamvè proindè videre non potuimus.

Ego autem quatuor alias addo Ecclesias, quæ d. sepul-
chrum in præteritum fecerunt, enumeratas *à Phanucc.
fol.*241. 302. & 307. nempè S. Jacobi *Scosciacavalli*, S. Lau-
rentii in Lucina. S. Mariæ Rotundæ, & S. Blasii, quæ
hodiè illud non faciunt, attentis notoriis præsentis tem-
poris calamitatibus, absque eo quod cogantur ad illud fa-
ciendum prætextu soliti, & consuetedinis; Signum plus-
quam evidens, quod non obligantur ad illud faciendum
ratione Instituti neque obligari possunt ex voluntario fa-
cto Officialium, ex quo isti non possunt obligare Loca
pia ex eorum voluntario facto, egregiè *Rot. decis.* 176. 165
*nu.*7. *cor. Royas*, *& decis.*44. *nu.*52. *par.*7. *rec.* ubi similem
prætensionem meritò canonizat pro mera simplicitate.

Si verò consideremus nostra Statuta, ictu oculi, & sola
aperitione eorundem, palpatur manibus, quod ea, quæ
prætenduntur exadverso nullum habent fundamentum in
eisdem Statutis, & propterea posset hic terminari Res- 166
ponsio, quia ex hucusque animadversis remanere viden-
tur

tur absque ullo fundamento ea omnia, quæ exadverso ad-
ducti fuerunt ad colorandas contrarias prætensiones.
Ut autem nihil omninò absque sua congrua responsio-
ne omittatur, quoad primum dubium concordamus circa
dominium nostræ Cappellę ad terminos Instrumenti acquisi-
167 tionis situs, neque discordamus circa retentionem clavis, reti-
nendæ à Parocho pro indigentiis Parochiæ, imò de illa ex-
presse loquuti sumus suprà *n.* 13. Et propterea poterat omit-
ti disputatio dicti dubii, & ea omnia, quæ illius respectu
in contrariu Memoriali gratis ubi que adducta fuerunt.
Consunduntur in contraria Scriptura dub. 2. 3. & 4 sed
malè, quia respectu uniuscujusque diversa militat ratio *ex*
168 *animadversis suprà à num* 96. quamvis respectu omnium
militet defectus probationis ass. immemorabilis, quæ non
probatur, nec probabilis est ex mendicatis fidibus aliquo-
rum de gremio Capituli, datis in contrario Summario dùm
deponunt ad proprium commodum, atque ad se exone-
randum ab expensis, quibus contribuere debent pro fun-
169 ctionibus, ad quas de jure tenentur, in quibus terminis ra-
tione interesse nihil probant, ex adductis per *Rot. in dec.*
180 *num.* 9. *part.* 16. *rec. & dec.* 425. *num.* 13. *cor. Priol.*
ibi: *Et sic ratione interesse fidem non merentur, præsertim in
concursu aliorum testium, &c.*
Fortius quia non deponunt ulteriùs, nec deponere pos-
sunt cum necessariis requisitis *celebris Glossæ in cap.* 1. *verb.*
170 *Memoria de Præscriptione in* 6. & signanter de visu per
annus 40. ex punctualissima *decisione Sacr. Rotæ in Tro-
jana*, de qua supra dum excepto 2. teste, qui, ut se de-
clarat in dicto contrario Summario, incepit *à servir da*
171 *Chierico di Coro*, & consequenter non poterat scire ea
quæ ad ipsum non spectabant, reliqui nullo modo depo-
nunt de solito per dictos annos 40. sed primus de annis
26. tertius de annis 29. quartus de annis 35. quintus de
annis 31. sextus de annis 27. septimus demùm de annis 14.
Et nihilominùs ipsi videant, quomodo illorum dicta
stare possunt cum magna illa interruptione annorum 10.
ab anno nimirum 1679. usque ad annum 1690. quibus,
ut notorium est, & observavimus suprà *num.* 24. nulla-
172 tenus facta fuit processio de qua deponunt: Nos enim
simpliciter subjungimus, quod regulare est in testibus,
in aliquo claudicantibus, quod in reliquis neque etiam
danda sit eis fides, ratione individuitatis juramenti, ut
uno ore advertunt adducti per *Guazzin. ad Defens. Reor.
defens.* 28. *cap.* 13. *num.* 17. ubi, quod in his casibus, qui
173 in uno delinquit, factus est omnium reus, justa dictum
B. Jacobi Apostoli, Rot. Avenionen. decis. 33. *num.* 1. &
2. *Farinac. quæstion* 67. *num.* 111. & *Rot. dec.* 58. *num.* 10.
cor. Ansaldo, & decis. 269. *num.* 7. *par.* 16. *rec.*
Absque ulla difficultate, ex quo eisdem affectatis fi-
174 dibus, ad proprium commodum, ut suprà, exaratis, op-
ponimus ingenuas attestatiuoes octo Archiconfraternita-
tis Provisorum, & unius Camerarii, hodiè viventium,
& asserentium oppositum, quibus omnis adhibenda est
175 fides, quia deponunt de facto proprio, & nullum habent
proprium, & particulare interesse in causa *ex allegatis
in par.* 2. *discept.* 14. *num.* 73.
In omnem verò casum, quatenus hæ contrariæ atte-
stationes conciliari velint benigna illa conciliatione *Text.*
176 *in cap. Cum tu de Testib.* ibi: *Nos dicta testium benigne
interpraetari volentes*, de qua *Rot. cor. Priol. decis.* 384.
num. 20. asserendo, contrarios testes vera dicere pro eo
tempore, quo non fuerunt Provisores illi Confratres,
qui contrarium deponunt, semper urget reflexio illa,
177 quod observantia pro tempore præterito non fuit uni-
formis, & coactiva, sed per longum spatium annor. 10.
innegabiliter interrupta, & voluntaria, sicque inhabilis
ad inducendam consuetudinem, obligatoriam in futu-
rum, ex allegatis suprà *num* 62.
Ad diminuendas expensas sepulchri, de mense Mar-
tii 1712. facti à modernis Officialibus de mandato SS.
D. N. non sine eorundem filiorum, & familiarum præ-
178 judicio, non benè *in contrario Memoriali* §. 31. illæ re-
stringuntur ad solas candelas, positas in sepulchro, no-
vo, curiosoque ponderationis genere, sola visione pon-
deratas à testibus, datis in contrario Summario, quia in-
ter expensas, dicta occasione factas, numerantur illæ 32.
Intorstitiorum pro duabus processionibus feriarum V. &
VI. majoris hebdomadæ, cum illo addito, quod in hac se-
cunda tenentur accensæ, usque ad consumationem, ut
omnibus notorium est, quæ consumptio ceræ non videtur
parvi momenti, cõsiderando dictum numerum 32. intorstitio-
179 rum pro totidem personis, quot componunt Capitulum S. S.
Laurentii, & Damasi. Hujusmodi autem reflexio eo ma-
gis videtur necessaria hic, quia exadverso, nescitur quo
motivo, omissa fuit in contrario Memoriali, & Summa-
rio, dum non semel facta fuit uni ex DD Canonicis, qui
nihil omnino respondit, illamque ultro admittere in veri-
tatis obsequium fuit coactus.
In hac autem parte, extra quidem contenta in nostris du-
biis, sed non extra propositum, gratias agimus tribus illis
testibus, datis in contrario Summario, asserentibus, sa- 180
cram functionem feriæ 6. majoris hebdomadæ terminatam
fuisse hora 16. ibi: *Talmente, che terminata la sacra fonzio-
ne del sepolcro, quando, che in processione dal Reverendissimo
Capitolo si portò il Venerabile all' Altare maggiore il Venerdì
Santo mattina li 25. detto, ad erore 16. in circa, &c.* Quia cum
d. tempore meridies fit hora 18. palpatur manibus, adversus
laudabile solitum omnium Ecclesiarum Urbis, & forsan
etiam Orbis, functionem terminatam fuisse duabus horis 181
ante meridiem, & propterea nil mirum esse debebat, nul-
laq; aderat necessitas per omnes angulos Urbis extollere,
atque ad pedes etiam SS. D. N. per viam querelæ crimina-
liter exagerare deficientiam Officialium Archiconfraterni-
tatis in deferendis hastis Baldacchini: Isti enim non pote-
rant divinari adeo exorbitantem anticipationem duarum 182
horarum, & nihilominus aderant prompti tres Guardiani
cum saccis, duo Cappellani, jam cæperant illis se induere,
& Provisor cum Mandatario exiverant ad vocandos tres
alios pro dicta functione: Ad quam mirum non est, si non
aderant alii Cofratres quia d.d. diebus non tenebantur ex ob-
ligatione accedere ad dictas functiones, sed ex mera devo-
tione soliti erant Officiales tantum id præstare, ut, peracta
functione in feria V. dictæ majoris hebdomadæ hora consue-
ta, & solita, punctualiter præstiterant.
Hodiè vero ad impediendum similem casum in futurum,
in Congregatione secreta, habita die 15. præteriti mensis
Aprilis 1712. omnium suffragiis eædem functiones determi- 183
natæ fuerunt ex obligatione pro omnibus Confratribus;
Cum illo addito quod ubi in omnibus aliis anni festivitatibus
Confratres, assistentes Divinis Officiis, lucrantur unum
punctum, dd. feriis V. & VI. majoris hebdomadæ lucran-
tur quatuor, nempè duo pro qualibet functione seu assi-
stentia.
Idque eo fine factum fuit ut DD. Canonici manibus pal-
pent, quod in illis functionibus, in quibus Archiconfrat.
non gravatur onere bursali, ad quod ex ejus æque notis, ac 184
magis calamitatibus concurrere non potest, prosequitur ve-
nerationem SS. eo spiritu, eoque fervore, quem practica-
runt primi illius fundatores, juxtà verba Statutorum, regi-
strata in contrario Memoriali; Dum ex alia parte dictas ha-
stas Baldacchini in dicta functione pro majori decore, & ve-
neratione portare debent Sacerdotes, pluvialibus, vel sal-
tem cotis indui, *juxta rotundam dispositionem Cæremonialis* 185
Episcop. lib. 2. *cap.* 25. & 26. innovatam *a s.m Innocentio XII.
nelle Regole, & Instruzzioni per l' accompagnamento del SS.
Viatico*, in Urbe impressis anno 1695. fol. mihi 73. ibi: *Le
aste del Baldacchino devono almeno esser sei, &c. & infallibil-
mente si porteranno, ò da Sacerdoti, ò da Chierici, mà con
Cotte, overo da Fratelli della Comp. con i Sacchi.*
Quoad 5. & 6. dub. constantissime hic reperimus, quod hæ
functiones nullo modo, nulloque colore spectant ad no-
stram Archiconfraternitatem, neque vigore Instituti, ne- 186
que ex dispositione Statutorum, neque prætextu soliti,
quod exadverso non probatur, nec probabile est, quia simi-
les expositiones in octava SS. Corporis Christi fieri debent à
Capitulis, & Clero, sive Sæculari, sive Regulari, non
autem à Laicis, & Sæcularibus Confraternit. ex adductis
suprà *nu.* 97.
Non attento, quod fiant in Altari, seu Cappella Archi-
confraternitatis, quia in Basilica Liberiana fiunt etiam,
tam de mane, quam ad Vesperas in Cappella Sixtina, & 187
nihilominus, neque dracma una cære ponitur à Sacrista
Cappellæ, sed tota, & integraliter à Capitulo, ut est no-
torium; Idemque practicatur etiam in insigni Collegiata SS.
Celsi, & Iuliani, in qua similis Archiconfraternitas SS. Sa-
cramenti reperitur, estque Patrona Altaris majoris, ubi 188
toto anno asservatur, & colitur SS. Sacramentum, & om-
nes functiones Capitulares fiunt expensis d. Capituli.
Responsio autem contrarii Memorialis, quod eadem
Societas *non sia Archiconfraternità, mà una semplice Com-
pagnia, introdotta per associare il Viatico agl' Infermi*, non
potest esse debilior, magisque voluntaria, ut ad oculum
infertur *ex c.* 1. *Statutorum impressorum ejusdem Archiconfra-* 189
ternitatis, quod adeò notum est in Urbe, ut mirum certe
vi-

videatur, quod talis veritas in controversiam adducatur, sed isti sunt effectus, qui quotidiè experiuntur in illis causis, omni juridico fundamento destitutis, quæ proinde similibus indigent fulcimentis, ut aliquo pretextu colorari possint.

Circa 7 dub. conqueritur contrarius Defensor in §. 45. *dell' Economica parsimonia de' moderni Officiali*, ex quo agatur *della spesa di due miserabili candele, che per tutte le otto*
190 *Compiete dell' Ottavario non eccede il consumo di sei, ò sette oncie di cera*. Possumus autem in hac parte solidè respondere, quod talem œconomicam parsimoniam non in libris, nec in unciis, sed in drachmis ceræ didicerunt iidem moderni Officiales ab attentissimis ministris Capituli, qui in præteritum vix terminata missa cantata super cadaver, statim extinguebant candelas, ardentes in Altari Archiconfrater. quamvis missa esset in statu proximæ terminationis, imò in ipso ultimo Evangelio S. Joannis; Cæterùm quamvis eadem quantitas ceræ respectu Capituli sit parvi momenti, non sic est respectu pauperis Archiconfraternitatis, unita cum aliis de quibus sermo est in nostris dubiis, cùm per omnium ora
191 volitet proverbium, illud quod *multa pauca faciant unum satis*, quod parvæ expensæ sæpè factæ consumunt substantiam, teste experientia, & id observante *Aristot. lib. 5. Polit.* quodque durum nimis est à mendico aliquod, vel minimum prætendere, juxta id, quod notavit *Cassiodor. lib. 5. epistol.* relatus *à P. Segner. nella pred. 21. in fin* ubi asserit, *ultra omnes crudelitates esse aliquid prætendere ab exiguitate mendici*.

Circa dub. 8. concordamus cum contrario Defensore, quòd duæ fiant processiones in octava Corporis Christi in Ecclesia S. S. Laurentii, & Damasi, una die mercurii, quæ est propria Archiconfraternitatis, alia die jovis, quæ spectat ad Capitulum. Concordamus pariter, quod pro prima à Provisoribus Archiconfraternitatis dentur Intorstitia omnibus de Capitulo, atq; ponantur candelæ, necessariæ in Altari majori, undè incipit, & ubi terminat processio; Sed
192 discordiamus in eo, quod gratis ubique dicitur *in d. contr. Memoriali §. 37. Terminata poi d. processione, perche nel giorno seguente si deve fare l' ultima, &c. lasciano gl' Officiali sudetti preparato l' Altare maggiore con l' istesse candele, e 30. torcie in circa &c.* Quia non sunt Officiales illi, *che lasciano le torcie*, sed ministri Capituli, qui nolunt illas restituere, & decentia loci, atque reverentia, personis sacris debita, non
193 permittit transitum ad illas operationes, quas ipsimet Theologi licitas recognoscunt pro recuperatione rerum suarum, ut videre est apud *Barbos. allegat. 51. nu. 6. part. 3. & Panimoll. dec. 22. adnotat. 8. nu. 2.* Et quia Provisores illi, qui anno 1702. ceram pro dicta secunda processione non subministrarunt, usi fuerunt attenta illa cautela petendi intorstitia ad effectum illa poliendi *dalle scolature*, reducti ab experientia ministri Capituli, sequentibus annis responderunt, *che l' averebbero fatte polire da loro ministri*, ut ingenuè fatentur iidem Provisores: An autem hoc sit *lasciare le*
194 *torcie*, vel illas nolle restituere, EE. PP. judicandam relinquimus; Repetentes ulterius, quod quando etiam Confratres illas voluntariè relinquerent, illorum facultas ad id non se extendit, estque actus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ interdictus à fa: me: Julio II. ex animadversis supra *nu. 157.*

Contorquetur contrarius Defensor ad evitandum inconveniens illud, quod pauperrima Archiconfrat. redacta ad hodiè ad ultimos confines calamitatis, & miseriæ, cogatur
195 facere propriis sumptibus, non unam, duas solemnes processiones in una, eademq; octava SS. Corporis Christi, in una, eodemque die, & in una, eademque Ecclesia, quod à nulla Patriarchali Ecclesia, imò neque à Papali Cappella practicatur, asserendo, *che la risposta caminarebbe, quando non si trattasse di Compagnia, che hà per proprio Instituto di onorare il SS. Sagramento*; Sed replicatio palmaris illa est, & cui libenter duplicationem viderem, quod id procedit cum suis Confrat. & Officialibus, qui semper tenentur accedere, & de facto semper accedunt ad similes processiones, non autem locum habet ad exonerandum illas perso-
196 nas, quæ ratione proprii officii tenentur pariter SS. Sacramentum honorare, & quidem non ex redditibus miserabilium Archiconfraternitatum Secularium, sed ex redditibus propriis, seu Ecclesiasticis, à piis benefactoribus primò, & principaliter pro Divino cultu relictis, juxta totius Cath. Orbis praxim, & laudabile solitum.

Est autem nimis frivola reflexio illa, quod nostra Archi-
197 confraternitas teneatur ad expensas dictæ primæ processionis, ex quo S. m. Paulus V. in ejus Brevi, impresso post Statuta *fol. 66.* concesserit Indulgentias *Confratribus, & Consororibus, qui SS. Eucharistiæ Sacramentum, quando recon ditur die octava Corporis Christi, cum luminibus, vel sine, comitati fuerint &c.* Quia Paulus V. loquitur de prima processione, quæ nedùm suo, sed etiam nostris temporibus fiebat in die octava ejusdem festivitatis: Ultra quod concedere Indulgentias pro illis Confratribus, qui cum luminibus, vel sine, associant SS. Sacramentum, nil commune 198
habet cum obligatione dandi Intorstitia omnibus de Capitulo, ut de se patet.

Circa 9. dub. redarguuntur *di poca convenienza li Sig. Officiali, &c.* quia præsens dubium voluerunt aliis unire. Dum autem id fecerunt non ad proprium interesse, & bursale commodum, quod non esset laudabile, sed ad sublevandum Locum pium, cujus sunt Officiales, libenter eandem, & similem sustinent redargutionem, cohærenter ad ea, quæ notavit *S. Augustinus in Ps. 63. vers. 7.* Cumque admittatur ex adverso, quod sermo sit *di quattro libre di cera* 199
l' anno, semper verum erit, quod idem valor superabit alium quatuor drachmarum quæ in præteritum meruerunt attentionem ministrorum Capituli, de quibus supra *num. 191.*

Serena fronte asserens hìc, quod si res restringerentur ad hujusmodi minutias, atque ageretur *di simile bagattella*, juxta præcisa verba contrarii Memorialis, non audirentur hodiernæ conquestiones, sed eadem facilitate, & promptitudine indubitanter ab eisdem Officialibus fierent, quà gra- 201
tis datis fuerunt Sacci aliquibus ex pauperioribus Confratribus, & multæ donatæ Vestes eisdem pauperibus Confratribus, non uno, vel altero, sed omnibus annis, consistentes in summa scutorum 2. pro qualibet, ad alliciendos eosdem Confratres ad assistendum piis Archiconfraternitatis exercitiis. Quæ omnia dicta sint ex illa necessitate, quam approbat *S. Gregorius lib. 26. Moral. cap. 3.* dicens, *qui, necces-* 202
sitate cogente, vera de se bona loquitur, tantò magis humilitati jungitur, quantò veritati sociatur.

Non possumus tamen in hac parte non mirari de exorbitantia illius assertionis, quòd similis prætensio habeat pro basi prætensam immemorabilem consuetudinem; Quia ista in hac parte est verum ens rationis chimericum, ex quo non sunt adhuc effluxi tres anni, in quibus se præsentavit in Congr. secreta hodiernus Curarus, id submissè petens ex 203
mera gratia, qui ex sua ingenuitate id non negabit, & convinci potest à magno numero testium, hoc est ab omnibus illis, qui præsentes fuerunt d. Congregationi: Cumq; moderni Officiales, uti paucis diebus antea assumpti ad eorum officium, non perfectè scirent, ea quæ concernebant interesse Archiconfr. annuerunt instantiæ, & petitioni, quam omnibus maturè pensatis, post aliquot menses revocarunt, effectu subsequuto, quia hodie eadem functio nullatenus fit ex pensis Archiconfraternitatis, ut credimus ex adverso non controverti, sed ex Regia munificentia Eminentiss. Protect. qui miserendo miseriæ nostræ Archiconfrat. jussit, ut ad dictum effectum, & pro SS. Viatico, tempore noctis ab- 204
sque Confratribus deferendo ad infirmos, juxta terminos sequentis dubii, Parochus utatur illis Intorstitiis, quæ quolibet anno Regia munificentia ad dictum verè pium opus Archiconfraternitati elargitur.

Prætextus verò plus justo in hac parte exageratus, quod id fiat ad commodum Cappellanorum Archiconfraternitatis, non potest esse magis frivolus, quia dictum commodum non petimus, hodiè ex gratia ab eodem Curato, sed nobis competit ex toto rigore justitiæ, vigore Instrumenti concessionis situs, ex quo Archiconfraternitas potest in no- 205
stro Altari facere *quidquid sibi placuerit &c. irrequisitis DD. Canonicis, & Capitulo præfatis*, juxta præcisa verba ejusdem Instrumenti.

Circa 10. dub. non sine fundamento, *si gloriano li moderni Officiali, che la loro Archiconfraternità habbia per principale Instituto di ossequiare il SS. Sagramento, e di servirlo in* 206
qualsivoglia tempo, e luogo, ut dicitur *in contrario Memoriali §. 54.* Sed hæc gloria nullatenus diminuitur ex eo, quod non possint id præstare nocturno tempore, quando Confratres non solent, neque possunt cum saccis accedere ad illud associandum; Repetentes sæpè, sed nunquam satis, quod Institutum Archiconfraternitatis SS. Sacramenti non obligat ad danda Intorstitia omnibus illis, qui ratione proprii of- 207
ficii tenentur illud associare, seu obligat solum ipsosmet Confratres, quod numquam fuit controversum, neque in dubium hodiè à nostra Archiconfraternitate revocatur.

Prætensa autem consuetudo in hac parte adeò improbabilis est, ut neq; etiam ex adverso assumi voluerit talis inspe- 208
ctio ad illam concludenter probandam, ut ingenuè fatetur contrarius Defensor in *Memoriali § 54.* ibi: *Non stimandu*

oppor-

opportuno il medesimo Capitolo per una simile bagattela assu-
mere l'ardua questione, se questa consuetudine sia provata con
suoi requisiti, & introdotta respettivamente da chi ne avea la
potestà, ex quo hujus respectu verificantur ea quæ supra
diximus de petitione à tribus dumtaxat annis retro, facta
à moderno Parocho.

Circa 11. dub. procedendo cum dilemmate, quod fit in
contrario Memoriali §. 57. *Che, ò l'insufficienza è universa-*
le, & in questo caso l'Archiconfraternità dovrà dirsi estinta
209 *&c. ò l'insufficienza è particolare per quelle poche fonzioni,*
che l'Archiconfraternità essercita col Capitolo, e chiara cosa è,
che questa, &c. non si deve attendere per riguardare il consueto
&c. Strictè dicimus, quod insufficientia est particularia,
hoc est pro illis oneribus, quæ nullum habent fundum, nul-
lumque fundamentum in nostris Statutis, quales sunt con-
trariæ prætensiones; Et proindè non sunt relinquendæ illæ
sacræ functiones, pro quibus pii benefactores propria bona
reliquerunt, sed illæ, quæ proprio marte, jureque cervel-
210 lotico factæ fuerunt ab illis, qui non erant Domini, sed
simplices Administratores bonorum Archiconfrat. cum ob-
ligatione illas non convertendi in alios usus sub excommu-
nicationis latæ sententiæ pœna.

Utinam vera non esset *quella radice del male, che l'anno*
santo passato volsero li Signori Officiali fare l'ospitalità delle
Confraternite aggregate, in niun modo ordinata dallo Statu-
211 *to, &c con alienare 17. luoghi de Monti, la maggior parte de*
quali erano soggetti à pesi di messe perpetue, transferendo gl'
oblighi predetti sopra i fondi liberi &c. ut dicitur in *contrario*
Memoriali §. 58. Relinquendo autem locum veritati circa
authorem dicti Hospitii, cujus respectu multi multa dicunt,
dum moderni Officiales tunc temporis, neque etiam erant
212 Confratres Archiconfraternitatis, hoc unum verum est,
quod cognito malo, opus est recurrere ad remedia, quæ
non minus necessaria sunt, quando principia mali sunt ac-
cidentalia, quàm quando voluntaria sunt, ut de se notum est.

Utinam etiam verum non esset debitum Archiconfrater-
nitatis prò dotibus promissis, & non solutis in summa scu-
torum 3175. juxtà distinctam notulam, exhibitam in Secre-
taria, in quà parte nimis impropriè redarguuntur moderni
213 Officiales, quod illam exhibuerint *per fare comparire l'Ar-*
chiconfraternità quasi fallita con artificioso proemio, senza
specificare il principio, da dove cominciano &c essendosi sco-
perto, che il detto calcolo comincia à conto longo dall' anno
1660. Quia hujusmodi simulatum artificium nullum habet
à parte rei fundamentum, non enim inspiciendum est, à
quo tempore citrà incipiant promissiones dotium, sed an
illæ vigore obligationis, seù promissionis debeantur; multæ
enim contentæ sunt habere illarum fructus: Aliæ ex necessitate
iisdem fructib. contentæ esse debent, ex quo eis non possunt
solvi fortes dotium, juxta terminos, in quibus de præsenti
reperitur Archiconfraternitas, ut est notorium, manife-
stumque est illis, qui vel minimam habent Locorum Piorum
Urbis notitiam.

Poterat proinde ad convincendum oppositum omitti
Scriptura, data in contrario Summario, quia dotes, de
quibus ibidem est sermo, quævè neque etiam hodiè solutæ
214 sunt spectant ad illas puellas quæ exclamant pro illarum con-
sequutione, ut ex illis verbis ejusdem Summ. *Ad solutionem*
scutorum 500. *pro dotibus promissis, & non solutis puellis,*
quibus modo instantibus pro solutione & deficientibus pecuniis
&c. quævè in omni Congregatione secreta compassionem
extorquent, narrando earum miserias, à quibus motus
primus ex modernis Officialibus se obtulit promptum ad
vendenda propria loca montium, & subveniendum dictis
225 pauperibus puellis, dando nostræ Archiconfraternitati sub
moderata usura illam summam, quam invenire non potuit
mediante opera omnium Proxenetarum Urbis.

Ex eo autem, quod aliæ puellæ contentæ sint dotis fru-
ctibus, vel quod non instent pro satisfactione capitalis,
216 non bene diminuitur debitum d. Archiconfraternitatis, quia
multa Loca pia dicerentur pauca habere debita, si inter ista
non connumerentur illa, pro quibus creditores non urgent,
vel ex operationibus Officialium, vel ex compassione cre-
ditorum, ut de se patet.

Verum est, quod promissio dotium incipit ab anno 1660.
à quo anno usque ad annum 1690. numerantur 33. puellæ,
217 & sic debitum in scutis 825. Ab anno 1690. usque ad annum
1700. numerantur puellæ 21. & sic debitum in sc. 525. Ab
anno demum 1700. usque ad annum 1711. puellæ 73. & sic
debitum in scutis 1825. In totum verò debitum est in scutis
3175. Sed falsissimum est, quod *la maggior parte delle Zitel-*
le sono morte, ò non si maritano più, ut dicitur in contrario

Memoriali §. 61. Quia circa illarum vitam, ex illomet
fonte, undè contrarius Defensor habuit notitiam d. anni
1660. eodem contextu videre potuit, quod specificatur illa-
rum vita, prosperaque salus; Pro eo verò, quod respicit *il*
non maritarse nullam sperare potest Archiconfraternitas 218
utilitatem, quia quando puellæ moriuntur innuptæ, illa-
rum dotes revertuntur quidem ad eandem Archiconfra-
ternitatem, sed cum obligatione illas iterùm aliis dandi, ut
præcisè respectu unius practicatur currenti anno; Idque ea
viva ratione, quia testatorum voluntates non debeant fru-
strari suo effectu, sed punctualiter exequi, dando dotem
alteri puellæ, quando una illam habere non potuit, morte
præventa; In hac autem parte adeò notoria est praxis Loco-
rum piorum, & innegabile solitum nostræ Archiconfrater-
nitatis, ut mirum certè videatur, quod ad notitiam contra-
rii Scribentis diligentissimi Scrutatoris soliti nostræ Archi-
confraternitatis, non pervenerit.

Circa 12. dub. pro illius negativa resolutione quoad pri-
mam partem adducuntur in contrario Summario documen- 219
ta, quæ ad evidentiam illam videatur excludere: In tan-
tum enim cl. me. Cardinalis Ludovisius anno 1627. median-
te Reverendiss. Cariophilo ejus Vicario mandavit, missas
extraordinarias, spectantes ad Capitulum, celebrandas
esse à DD. Beneficiatis, quia *tenentur cantare in d. Ecclesia*
omnes missas conventuales, necnon canonicales, & etiam om-
nes missas extraordinarias defunctorum, & alias ex devotio-
ne, vel obligatione, ut cantat decretum, datum in d. Sum-
mario, ubi illa adducitur convincens ratio, quòd *qui in uno* 220
gravatur, in alio relevari debeat; Quod cùm nullatenus ve-
rificetur in nostris terminis, quia nostra Archiconfraternitas
in nihilo gravat dictos Beneficiatos, meritò speramus, &
supplicamus, dicto dub. quoad illius primam partem affir-
mativè responderi. Neque in hac parte, agitur de parva Ar-
chiconfraternitatis utilitate, sed de annua summa scutor.
25. 35. quia pro 39. Anniversariis, quot tenetur quolibet 221
anno celebrari facere, si ista celebrantur à suis Cappellanis,
impendit julios 39. dumtaxat: Si verò celebrantur à Benefi-
ciatis, sc. 29. 25. ut patet calculanti.

Quibus non contradicit resolutio Sacræ Congreg. Conci-
lii *in Cæsaraugustana* 14. *Janu.* 1621. quia ista loquitur de 222
missis cantatis solemnibus privativè spectantibus ad Paro-
chos, ut ex tenore ejusdem resolutionis, per extensum re-
gistratæ *à Monacell. in Formular tom. 2. fol* 16. *nu* 66. qui non
sunt termini nostri casus, quia circà Anniversaria, à Locis
piis celebranda, nullum habent jus Parochi, ut videmus
practicari in Urbe in longè durioribus terminis Anniversa-
riorum, quæ celebrantur per Confraternitates in Cappel-
lis, & Altaribus, non ad ipsas Confraternitates, sed ad
Parochos spectantibus, ut respectu Vaticanæ Basilicæ pro- 223
bavimus in Summario, & respectu omnium ferè privilegia-
tarum Ecclesiarum Urbis notoria est inter alias Confrater-
nitates Urbis praxis Societatis Confalonis, quæ certis anni
temporibus mittit, gratia exempli, decem ex suis Cappella-
nis ad celebranda totidem Anniversaria in diversis Ecclesiis
Urbis, quorum unus celebret in una, aliis novem assisten-
tibus, & cantantibus respectivè in Choro, alter verò in alia,
& sic de singulis, quod Lippis, atque Tonsoribus notum
est, absque eo quod Parochi, vel Capitula illarum Eccle-
siarum, in quibus à Cappellanis antiquiss. Societatis Confa- 224
lonis dictæ missæ celebrantur privativam in hac parte præ-
tendant. Idemq; practicatur ab Archiconfraternitate SS.
Sacramenti erecta in Collegiata, & Parochiali Ecclesia SS.
Celsi, & Juliani, quæ facit celebrare Anniversaria à suo
Cappellano, cantantibus in Choro ipsismet Confratribus,
ut notorium est, & egomet video practicari, occasione,
quà, uti Prior, eisdem functionibus assistere teneor.

Circa 13. dub nihil ex adverso dicitur, nihilque proinde 225
respondere cogimur.

Circa 14. dub. admittimus quod illud respiciat interesse
Parochi, cumq; iste sua habeat pinguia commoda Paro-
chiæ, dignum, & justum est, ut incommodum sentiat pro
utensilibus sacris, quibus uti debet pro sui officii exercitio,
alias lucrum reportaret cum jactura pauperrimæ Archicon- 226
fraternitatis, quod omnibus juribus repugnat, atque ab om-
ni congruentia alienum est, ex adductis supra.

Circa ovorum benedictionem, de qua in 15. dub. pote-
rant omitti antiquæ, & antiquatæ authoritates, quæ alle-
gantur in contrario Memoriali, dum habemus individua-
lem resolutionem *Sacræ Rituum Cong anni* 1703. *& punctua-* 227
lissimas decisiones Sacræ Rotæ in Neapolitana, allegata suprà
quia in conflictu resolutionum, quæ inter se non cohærent,
applicatur axioma, quod posteriora derogant prioribus,
ut

ut respectu decisinnom rotalium videre est *in dec. 495. num.*
1. cor. Emer. jun. & respectu resolutionum Sacr. Congrega-
228 tioonm apud *Pignatell. consult. 103. n. 14. tom. 1. & Sylvetr.*
Opuscul. 2. de Declarat. Cardin. n. 11. fol. 273.

. Est autem prorsùs insubsistens, quod *la picciola Sagre-*
stia dell' Archiconfraternita sia posta dentro l'istessa Chiesa
Parrocchiale, e come tale constituisce un corpo identifico con la
Basilica, quia eadem Sacristia est pars Palatii, non autem
229 pars Ecclesiæ S. Laurentii, ad quod probandum non opus
habemus recurrere ad illos testes, nimiùm faciles ad facien-
das affectatas fides, eahibitas in contrario Summario, sed
sat est oculos in fronte habere, atque ad recognoscendam d.
veritatem in faciem Loci se conferre.

Circa 16. dub. repetimus, quod nostra miserabilis Archi-
confra ternitas non prætendit impedire Capitulo *le due feste*
solenni annuali, che celebra per la SS. Croce, con parati, lu-
230 *mi, e musica solenne*, ut dicitur in contrario Memoriali,
sed simpliciter Reliquiam SS. Crucis privatim exponere in
ejus Altari, quæ nullo prætexto valet impediri, *ex addu-*
ctis supra n. 31. & seqq.

Innumeras vero agimus gratias Capitulo pro illo pio de-
siderio, ut Archiconfraternitas exponat eandem Reliquiam
in Cappella SS Crucifixi; Nè temporis progressu de more
231 allegetur solitum, & eaageretur consuetodo ad privandam
Archiconfraternitatem eodem pretiosissimo thesauro, ab
uno ex ejos Confratribus paucis ab hinc annis eidem donato.

Verum est, quod Confratres *non hanno entrate sufficien-*
ti per la spesa di cera. & apparati per esporre d. Reliquia con
parati, lumi, e musica solenne, ut dicitur in d. contrario
232 Memoriali, sed gratias Deo, habent propriom somptuo-
sum Altare, in quo absque ulla impensa eandem Reliquiam
decentissimè possont exponere, eo tempore, quo missæ
ibidem in magno numero celebrantur.

Circa ultimum dubium non possumus pariter non agere
gratias Capitulo pro illa paterna cura, & œconomica ad-
233 monitione, quam insinuat Officialibos non quæstuandi in
Octava Mortuorom, ex quo *per la sodisfatione delle messe*
ci rimette gl'utensili, e paramenti, & qosmvis possemus
congruè respondere, humiliter petendo, qoarè ipsi faciant,
& privativè facere intendant, quod alios dissuadent: Stri-
ctè tamen dicimus, quod nostra Archiconfraternitas non
habet pro fine suarom operationum bursale interesse, sed
234 animatum suffragium; Cumqoe d. tempore à fidelium pie-
tate majores soleant elargiri eleemosynæ, ex ejos parte
vult saltem contribuere quantum in se est, in omni patientia
rogando, & obsecrando fideles ad subveniendum defunctis,
non corando, an id fiat sine Archiconfraternitatis utilitate,
dummodo id cedat in animarum salutem.

In ultimo §. contrarii Memorialis, ac si innumerabilia es-
sent commoda, à Capitulo collata in Archiconfraternita-
tem, itaot ibidem exprimi non possent, habetor relatio ad
235 contrarium Summ. quod, non sine aviditate recognitum, in-
ventum est minus habens; Itaut ad hominem retorqoeantor.

Exageratur primo loco missa solemnis, quæ cantatur à
Canonicis qualibet seconda Dominica cujuslibet mensis, sed
sine fundamento, quia dicta missa succedit loco illius missæ
236 quam ea præcisa obligatione tenetor cantare Capitulum
omnibus diebus festivis, itaut illam cantando in Altare Ar-
chiconfraternitatis lucretor ceram, quam ponere deberet
in suo Altari, & hoc non est primum incommodom Archi-
confraternitatis, sed unum ex commodis Capitulii, ut de se
patet; Poterat q; omitti allegatio *Statuti cap. 30. fol* 42. quia
237 ibidem nullum temporale, seu bursale aliud onus Confra-
tribus imponitur, sed solùm illud *di confessarse, e communi-*
carse ogni seconda Domenica del mese per poterlo degnamente
accompagnare nella solita processione, pregare Iddio per li
morti &c.

Exagerator secundo loco assistentia processioni, qoæ fit
die Mercurii, *ed il tutto gratuitamente*; Sed circa hoc non
potest nisi à præsenti anno gratias eidem agere nostra Ar-
238 chiconfrat. acceptando d. gratuitam exhibitionem, qoia pro
tempore præterito solvit semper pro d. functione scutta 22.
20 ot credimus non controverti, appareatque ex notolis, &
receptis Sacristæ ad nutom EE. PP exhibendis.

Exageratur tertio loco benigna illa permissio, qualibet
manè dierum festivorum transportandi Venerabile ab Alta-
re Archiconfraternitatis ad illud S. Nicolai, ob commodi-
239 tatem Parochi sacra communione reficiendi fideles; Sed hoc
est proprium officium Parochi, qui si non potest id adimple-
re in eo situ, quem Archiconfraternitati concessit *ad haben-*
dum tenendum &c debet id facere in alio. Bursale autem co-
modum ejusdem Parochi maximum est, quia si id faceret in
d. Altari S. Nicolai, deberet suis expensis manutenere qoin-
que illas lampades, ardentes continuò expensis Archicon-
fraternitatis, qoæ expensa non est de minutiis, neqoe *ba-*
gattella, ot de se patet.

Exageratur demùm, quòd in transactione cum Archi-
confraternitate Agonizzantium conventum fuerit, ut ista 240
mitteret sex Confratres cum intortitiis ad associandom SS.
Viaticum; Sed hæc non est utilitas Archiconfraternitatis,
quia non ex hoc illa mittit sex Confratres minùs, ut noto- 241
rium est, dum quando non adsunt in promptu Confratres,
unus ex Provisoribus cum fasciculo Intortitiorum sequitor
SS. Viaticum, ad illa distribuenda per viam volentibus ei-
dem sacræ functioni assistere.

Ultrà quod circa verba illa, *quando che poteva convenire*
alcun vantaggioso annuo partito di cera ò di altro per la sua
Sagrestia Capitolare, non ità de facili res poterant compo- 242
ni, quia opus erat videre, an eadem Confraternitas, id fa-
cere voluisset, & quod magis est videre, ulteriùs opus erat,
an Eminentiss Vice Cancellarius, cujus pietas, & devo-
tio erga Augustissimum Eucharistiæ Sacramentum Urbi, &
Orbi notissimæ sunt, id permittere voluisset; Itaut respe-
ctu omnium dictarum exageratarum utilitatum Archicon-
fraternitatis verificetur concessio solis de mense Augusti,
juxta id, quod ad rem observat *Card. de Luc in Relat. Rom.*
Cur. for. discur 46. n. 62.

In eadem Causa.

PRoceditor exadverso cum æquivoco palmari circa ass.
Juriipatronatus nostræ Cappellæ ratione fundi, quia 243
tunc solum sub hoc motivo acquiritur Juspatronatus, quan-
do fundus non venditur, seu conceditur per contractum *ad*
habendum, tenendum, & quidquid placuerit faciendum, ir-
requisitis DD. Canonicis, juxta terminos contrariarom au-
thoritatum; Secùs verò, quando concurrunt d. actus domi-
nii translativi, quia tunc implicat in terminis, quod quis
transferat in alium omne Jus. quod habet in aliquo fundo ad
illum habendum, tenendum, & quidquid placuerit facien-
dum, etiam ipso invito, & irrequisito, & eodem tempore
retineat dominium, ut de se patet.

Admittitur in contraria Responsione, quod Societates
Laicales institutæ *sint, ut pietatis, & christianæ charitatis*
officia exerceant; Hoc autem, ot sæpè diximus, cum inau-
dito silentio eaadverso, verum est respectu Confratrom, 244
non autem favore illorum, qui ad id obligantur ex officio,
quia tunc dicerentur institotæ non ad exerceoda opera pieta-
tis, sed practicanda officia bursalia, atque ad subministran-
das expensas, ut sacræ functiones Ecclesiasticæ ab aliis exer-
ceantur in proprii muneris adimplementum, quod nemo som-
nisvit asserere.

Consoetodo immemorabilis non est aliquid solo nomine
terrens, sed tunc solùm suùm operatur effectum, qoando 245
concludentissimè probatur: Tantum autem abest, quod hoc
in nostris terminis verificetor, quin potiùs concludentissimè
excludator à novem testibus, præsertim respectu secundæ
processionis Octavæ Corporis Christi. & processionum in
Feriis quinta, & sexta majoris hebdomadæ; Humillimè
supplicantes, hanc actuum, & functionum diversitatem
præ oculis habere, quia consuetudo, ot stricstissimi Juris, 246
non extenditur de sepulchro ad processiones, aliosque actus
omninò disparatos, de quibos in nostris dobiis.

Addimusque aliam exorbitantiam, qua non potest ma-
jor excogitari, quia prætenditur obligari, nedum eadem
Confraternitas, & in eadem Ecclesia, sed in eadem die 247
ad faciendam duplicem processionem, quia quod nostra
processio non fiat die Jovis, ut mandat Statutum, est merum
accidens, obsequiomque, omni jure debitum Eminentiss.
Protectori.

Phanuccius per eadem nomero verba asserit, sepulchrum
soo tempore fieri in nostra Ecclesia & in aliis qoatuor, enu-
meratis supra *n. 164.* Sicuti igitur in dd. pauperibus Ecclesiis 248
hodiè ampliùs non fit, nec audiuntor similes prætensiones
ratione soliti. & prætexto consuetodinis, idem dicendom 249
in nostris terminis: Velle autem obligare Confratres *d'an-*
dar questuando ad faciendum sepolchrum Curato S. Lauren-
tii, qui, ut legitur *in Libris Secretariæ Visitationis anni 1665.*
peractæ à cl. me. Card. Chrisio fol. 190. habet sc. 400. annua,
& sc. 500. Sacristia *fol.* 191. *à ter* videtur propositio admi-
ratione digna, & in praxi nimis exorbitans.

Non est verum, quod prætendamos omittere exercitia
nostri Instituti, sed humillimæ nostræ petitiones ad hoc
onicè

unicè restringuntur, ut unusquisque suam partem faciat; Lai-
250 cales nimirum Confraternitates, propriis, vel benefactorum
expensis cum suis Confratribus se exercendo in officiis pieta-
tis, & charitatis, alii verò in officiis justitiæ, propriis sum-
ptibus faciendo functiones illas, ad quas ratione officiorum te-
nentur, & pro quibus à piis benefactoribus redditus Ecclesia-
stici relicti sunt.

Historiolæ non probantur authenticis Scripturis, ut veri-
ficatur respectu illius Confratris, qui mentiri non potest, &
cujus memoria in benedictione est, dignabiturque Eminent.
251 Ponens, illam fidelibus oculis EE. PP. subiicere; Non est
autem ars nova ad ridicula deflectere, quando solidæ, & seriæ
responsiones non occurrunt.

Si congruo tempore nota fuisset contraria intentio, ut ex-
quirerentur vota *delli Fratelli artigiani, & illiterati, per
sentire il loro parere* circa præsentem litem, promptè huic
252 desiderio satisfactum fuisset, promptissimè autem, *& in con-
tanti* potest eidem satisfieri, mediante Memoriali, ab eis-
dem subscripto, & crucibus signato in num. 200. & ultra,
originaliter dato in manibus Eminentiss. Ponentis, & exhi-
bito in Congregatione secreta die 13. labentis mensis, in qua
junctis manibus turmatim se contulerunt ad Oratorium ubi
253 fiebat solita Congregatio secreta pro mutatione Officialium,
instantissimè rogantes, ut confirmarentur omnes moderni
Officiales non alio motivo, quàm prosequendi præsentem
Instantiam, raro exemplo, effectu subsequuto pro quarto
anno omnibus votis, absentibus Priore, & secundo Guar-
diano.

Cæterùm videtur res nimis impropria, ut modestè loqua-
mur, audire vota *delli artegiani, & illiterati*, ad cogno-
scendum pondus legalium rationum, omissis illis Sapientum,
254 quibus abundat Congregatio secreta, ut est notorium, me-
ritòque admissum in contrario Memoriali §. 15. Applican-
turque contrariæ prætensioni verba illa *Ciceron. in Parad.*
relati *à Calepin. verb. Bajulus*, ibi: *Utrum potius quæren-
dum, quid Bajuli, an quid doctissimi senserint.*

Cùmque ex eodem Memoriali §. 15. injectus fuerit scrupu-
lus moderno Priori, eidem benignè aperiendo, *che la sua
255 principal cura è di procurare con tutte le forze, che sia onora-
to il SS. Sagramento, acciò &c.* ad se exonerandum à dd. scru-
pulis considerandum proponit EE. VV. an, cum notabili
diminutione cultus SS. Viatici, permittenda sit interruptio
de facto illius æquè immemorabilis, ac laudabilis soliti, con-
256 cludentissimè probati respectu Clericorum Ecclesiæ S. Lau-
rentii, accedendi ad associandum Ss Viaticum, saltem in
num. 4. cum Cottis, & Intorstitiis.

Particolarmente (sunt verba ejusdem contrarii Memoria-
lis §. 16.) *perche non si tratta di atti indifferenti, ma bensì
tendenti all'augumento del Culto Divino, & in necessarium
257 implementum servitii Ecclesiæ, ne quali termini dove pren-
dersi ogni interpretazione esclusiva della facultatività Ab-
bas &c.*

Et in rei veritate videtur nimis exorbitans, magnumque
absurdum, quod à qualificatissima Ecclesia Parochiali,
Collegiata, & Basilica SS Laurentii, & Damasi, exeat
258 Ss. Sacramentum cum illa pompa, quæ de anno 1694 nu-
merabat 160. intorstitia, quodque nemo de numeroso Sæcu-
lari Clero dictę Ecclesiæ eidem sacræ functioni assistat, quan-
do Laici, & uxorati, propriis manibus victum quærentes,
certatim ad dictum effectum proprias artes deserunt, propria-
que negocia derelinquunt.

Supplicantes demùm benignè condonare tædium Scriptu-
259 rarum sub illa ponderatione, quod magni labores pro defen-
sione nostræ Archiconfraternitatis, non sine præjudicio il-
lius nimium debilitati sensus, in quo anima inhabitat, teste
Plinio, sequuto *à de la Motte nella Fisica del Prencip. cap. 24.*
suscepti sunt propter Jesum tantùm.

Sac. Congreg. Visitationis Apostolicæ die 24. Maii 1712.
260 Ponente Eminentissimo de Abdua, infrascriptis dubiis res-
pondit, ut infra:

Dub. I. *An Capella, ubi asservatur SS. Sacramentum in
261 Ecclesia S. Laurentii, sit propria Archiconfraternitatis SS.
Sacramenti.* Affirmativè in casu &c. Servata tamen consue-
tudine favore Capituli, & Parochi.

Dub II. *An eadem Archiconfraternitas SS. Sacramenti te-
neatur facere sepulchrum in majori hebdomada in d. Capella
262 SS. Sacramenti, situ in Ecclesia SS. Laurentii, & Damasi;
Et quatenus affirmativè.* Affirmativè in casu &c.

Dub III. *An teneatur illud facere modo, & forma, qua
factum fuit de præterito, in casu &c. Et quatenus affirma-
263 tivè.* Teneri modo, & forma decenti, juxta Rubricas Ec-
clesiasticas.

Juxta quas *Pignatel. consul. 90. num. 88. tom. 9.* sequendo
Instructiones Cæremoniales, circa cultum SS. Euchari-
stiæ, quas ibidem per extensum impressit, ait, sepulchrum
saltem debere esse cum duodecim candelis super Altare
positis.

Dub. IV. *An teneatur etiam subministrare Canonicis, &
Beneficiatis intorstitia occasione functionis in diebus Jovis, &
Veneris majoris hebdomadæ, necessaria pro associando Ss. Sa-* 264
cramento. Negativè in casu &c.

Dub. V. *An eadem Archiconfraternitas teneatur facere in
dicta Cappella Ss. Sacramenti omnibus, & singulis diebus
Octavæ Ss. Corporis Christi, tam de mane, quàm ad Vespe-* 265
*ras, expositionem Ss. Sacramenti, seu potiùs possit illam
omittere in futurum in casu, &c. Et quatenùs affirmativè
quoad primam partem.* Negativè, idest non teneri, in ca-
su, &c.

Dub. VI. *An teneatur illum facere modo, & forma, qua* 266
practicatum fuit de præterito in casu &c. Provisum in V.

Dub. VII. *An Archiconfraternitas teneatur relinquere sal-
tem duas candelas in Altari dictæ Cappellæ Ss. Sacramenti* 267
*accensas pro tempore, quo, reposito Ss. Sacramento, per Ca-
pitulum recitatur Completorium ante dictum Altare in præfa-
ta tota Octava.* Provisum in V.

Dub. VIII. *An Archiconfraternitas teneatur subministra-
re candelas in Altari majori d. Ecclesiæ, & intorstitia Canoni-* 268
*cis, & Beneficiatis pro Processione Ss. Sacramenti, die Jovis
Octavæ Ss Corporis Christi post Vesperas fieri solita in casu
&c.* Negativè in casu &c.

Dub. IX. *An Archiconfraternitas teneatur subministrare
duo intorstitia pro associando Ss. Sacramento, quando per Pa-* 269
*rochum ab Altare Cappellæ Ss. Sacramenti ad illud S. Nico-
lai transfertur, & respectivè reportatur.* Affirmativè in ca-
su &c.

Dub. X. *An Archiconfraternitas teneatur subministrare sal-
tem quatuor intorstitia pro associando Ss. Viatico, privatim
tempore noctis deferendo, in casu &c.* Negativè in casu &c.

Et quatenus affirmativè in omnibus, aut aliquibus ex su- 270
pradictis dubiis.

Dub. XI. *An, non existente fundo pro dd. expensis, liceat,
& quomodo de effectibus d. Archiconfraternitatis illas sumere.* 271
Videatur particulariter.

Dub. XII. *An possit Archiconfraternitas in dicta Cappella
Ss. Sacramenti celebrari facere à suis Cappellanis Anniversa-
ria, aliasque missas cantatas, quarum onus relictum fuit ipsi
Archiconfraternitati, tempore, quo non perturbantur fun-* 272
*ctiones Capitulares; seu potiùs eadem Anniversaria, alia-
que missæ cantatæ, celebrari debeant à Beneficiatis, in casu
&c. Et quatenùs affirmativè quoad 2. partem.* Negativè quoad
ad primam, affirmativè quoad ad secundam partem in
casu &c.

XIII. Dub. *An id practicandum sit eo modo, & forma, qua
factum fuit de præterito.* Affirmativè in casu &c. 273

XIV. Dub. *An pro functionibus, quæ fiunt per Paro-
cham, videlicet benedictione qualibet die Jovis, transporta-* 274
*tione Ss. Sacramenti à d. Cappella ad Altare S. Nicolai, dela-
tione Ss. Viatici, & administratione Sacramenti Eucharistiæ,
teneatur Archiconfraternitas subministrare Stolam Curato in
casu &c.* Servetur solitum.

XV. Dub. *An Cappellanus Archiconfraternitatis possit
benedicere Ova tempore Paschali in Sacristia ejusdem Archi-* 275
*confraternitatis, contigua dictæ Cappellæ Ss. Sacramenti, in
casu &c.* Negativè in casu &c.

XVI. Dub. *An potuerint, & possint Canonici impedire,
quin Confratres exponant quocumque modo in d. Cappella Ss.* 276
*Sacramenti Lignum S. Crucis, in diebus Inventionis, & Exal-
tationis ejusdem, in casu, &c.* Negativè in casu, &c. Absque
tamen celebratione festivitatis.

XVII. Dub. *An potuerint, & possint Canonici impedire
Confratribus quæstuationem in Octava Defunctorum extra,* 277
& propè d. Cappellam Ss. Sacramenti in casu &c. Negativè
in casu &c. Intra limites situs concessi, servata tamen dispo-
sitione Constitutionis Clem. VIII.

Aderant pariter disputanda sequentia duo dubia.

Dub XVIII. *An liceat Canonicis, & Beneficiatis, nec
non Curato in Altari Cappellæ Archiconfraternitatis celebra-
re missas lectas, seu cantatas pro adimplemento propriorum* 278
*onerum; sumptibus Archiconfraternitatis, seu potiùs tenea-
tur ad expensas utensilium in casu &c.*

Dub. XIX. *An candelæ positæ in Altari Ss. Sacramenti ab
hæredibus, dum Cadaver est expositum, possint tolli, statim
finita functione Exequiarum, quanquam in eodem Altari actu* 279
*celebretur missa; Vel potiùs sit expectandus finis omnium
missa-*

missarum, aut saltem illius, quæ actu celebratur in capsa &c.

Quæ non fuerunt proposita in d. Sac. Congregatione, eo
quia Defensores Capit. agnoscentes bonum Jus Archiconfra-
ternitatis, se declararunt admittere negativè esse resolven-
280 dum quoad primam partem, & affirmativè quoad secundam
partem dictum dubium 18. Quo verò ad dub. 19. ultra admi-
serunt, esse expectandum finem omnium missarum; Ex
quibus proindè cessavit necessitas illa proponendi in d. Sacr.
Congregatione.

Post resolutionem dd. dubiorum, novam excitarunt præ-
281 tensionem Canonici, non permittendi Clericis, inservien-
tibus missis in altare Archiconfraternitatis quæstuationem
extra Cancellos Cappellæ; Idque adversùs æquè laudabile,
pium, ac dupliciter centenarium solitum; Et quia de facto
per apertam vim illorum inferiores ministri abstulerunt de
282 manibus dd. Clericorum quæstuantium capsulam, in qua à
fidelibus, missam audientibus, poni solent eleemosynæ,
ex parte Archiconfraternitatis humilimus habitus fuit recur-
sus ad SS. D. N. de cujus mandato, nedùm restituta fuit
eadem capsula eleemosynaria, sed expressè injunctum, ut
Canonici in futurum abstinerent ab innovationibus, cum
subsequuta eorundem aequiescentia, & continuatione dictæ
quæstuationis pro tempore, quo celebrantur missæ in dicta
Cappella. Vide *tom. 3. par. 2. discept. 23.*

DISCEPTATIO XVII.

Taurinen. nullitatis Capituli.

PRO.

Reformata Provincia S. Thomæ Apostoli in Pedemontio.

CUM

Officialibus ejusdem Provinciæ.

ARGUMENTUM.

Capitulum, celebratum cum restrictiva, seu coarctatione personarum, & cum impressione sæcularis potestatis, cum simoniaca labe, & mediante præcepto S. Obedientiæ, intimato Vocalibus, ut unum determinatum Religiosum eligant, nullum est.

INstante tempore convocationis Capituli Provincialis Re
formatæ Provinciæ S. Thomæ in Pedemontio, trans-
1 missus ad illam fuit uti Visitator P. Aurelius Augustinus à
Tueno, qui in præjudicium libertatis Vocalium, in detri-
mentum observantiæ Regularis, & in contemptum Consti-
tutionum Apostolicarum, & Statutorum Ordinis, statim
cæpit habere discursus, & tractatus de eligendis Officialibus
ejusdem Capituli, mediantibus Breve, vel restrictiva à SS.
D. N. impetrandis. Cumque illi devenissent ad aures illo-
rum, qui tunc temporis componebant Definitorium ejusdem
Provinciæ, medio juramento exposuerunt P. V. C. G. id
nullatenus expedire, rationibus, latiùs expensis in epistola,
eidem scripta.

Videntes autem, quod eis nullus in hac parte dabatur au-
2 ditus & è converso pronis auribus accipiebantur ea, quæ con-
cernebant privationem Canonicæ libertatis omnium Voca-
lium d. Provinciæ, novum habuerunt recursum ad Eminen-
tissimum Spadam Ordinis Protectorem ipsum enixè rogan-
do, ut opportunum in hac parte ferre vellet auxilium eidem
Provinciæ, cujus libertas, & existimatio in summis repe-
riebantur angustiis, atque ab eodem summa, solitaque be-
nignitate omnia communicata fuere eidem P. V. C. G. cum
addito, quod ex fide dignis relationibus constabat eidem E-
minentiss. Protectori, talem restrictivam, seu electionem
3 Officialium per extraordinariam viam expeditionis Brevis
nullo modo necessariam esse, multoque minùs expedire; Ei-
dem propterea seriò injungendo, ut in hac parte nihil de
novo tentaret, absque ejusdem Eminent. Protectoris scien-
tia, consilio, & participatione.

Se exhibuit, ut par erat, promptum ad parendum idem
P. V. C. G. Cæterùm præter omnem expectationem, omnes-
que justitiæ, civilitatis, congruentiæ, & urbanitatis re-
gulas, post discessum Eminentiss. Protectoris ab Urbe, non
minùs obreptitiè, quàm subreptitiè extortum fuit à SS. D. N. 4
Breve, eidem reticendo dictam prohibitionem Eminentiss.
Protectoris, & forsan etiam exponendo inter alia, quod ille
non dissentiebat. Unde idem Emin. ad Urbem reversus, &
de prædictis omnibus informatus, illorum erroneitatem, &
insubsistentiam aperuit SS. D. N. qui demandavit primo loco
Capituli suspensionem, & deindè restitutionem Brevis, il-
liusque remissionem ad Urbem, & successivè de medio sub-
lata eadem suspensione Capituli, demandavit ad illius cele-
brationem procedi ad terminos Apostolicarum Constitutio-
num, & Ordinis Statuta, relinquendo Vocalibus liberta-
tem eligendi digniores, ut ex secunda epistola d. Eminentiss.
de mandato SS. scripta P. Visitatori, ibi: *Onde ella convo-
chi pure il Capitolo Provinciale, lasciando in libertà li PP.
Vocali.*

Punctualiter adimpleta fuit prima pars hujus oraculi SS.
D. N. & præcepti Eminentiss. Protectoris, circa Capituli 5
convocationem, sed inaudito, fereque incredibili exemplo,
prorsùs neglecta fuit secunda, circa necessariam libertatem
Vocalium, ex quo ad hoc, ut idem sequeretur effectus, ad
quem directum erat Breve, electionis nimirùm illorum, qui
specificati in illo fuerant, contra mentem SS. & præceptum
Eminentiss. Protectoris, habitus fuit recursus ad Sæcularem
Potestatem, supplices enixasque eidem porrigendo preces,
ut manus præberet adjutrices eidem P. Visitatori, prout in-
fra, cui per hæc formalia verba injunctum fuit, ut omnibus
modis procuraret electionem nominatorum, & specificato- 6
rum in epistola: *In virtù di S. Obbedienza ordino à V. P. R. &
à tutti gl'altri PP. Vocali, che &c. si compiacciano d'eleggere
per Ministro Provinciale, Custode, e Definitori delli qui sotto
nominati soggetti, da me approvati.*

Coadunato igitur Capitulo ab eodem Visitatore, *Et in
esso introdotto il Sig. Conte Foschieri Comandante di questa 7
Città, il medesimo disse alli Vocali, che S. A. R. desiderava,
e comandava, che per questa sol volta, senza tratto di conse-
quenza, dovessero obbedire agl'ordini del loro Superiore Gene-
rale, contenuti in una sua lettera, e che se qualcheduno de Vo-
cali avesse avuto qualche cosa in contrario la significassero per
portarla alla notizia di S. A. R. e non fù risposto da altri, che dal
Provinciale, e dal Guardiano del Convento, che dissero esser
tutti pronti d'obbedire alli comandi di S. A. R.* ut refert Reve- 8
rendiss. Archiepiscopus in Relatione, per extensum exhibita
in Secretaria.

In hoc rerum statu, nemo non videt summas illas angu-
stias, à quibus undique premebantur iidem Vocales, dùm
ex una parte fortiter laicales urgebant jussiones, & ex alia 9
formale S. Obedientiæ præceptum illorum conscientias strin-
gebat, torquebatque. Quibus ad majorem faciendam impres-
sionem à d. P. Visitatore duæ aliæ superadditæ fuerunt anti-
phonæ. Prima, quod P. V. C. G. *Aveva l'oracolo di S. S. circa
li Soggetti eligendi.* Secunda verò, quod *Avvertissero li Vo-
cali, perche se avesse ritrovata una schedola, difforme dal
concerto, tenuto nello scrutinio, averebbe ritenuta appresso di
se detta schedola, e si sarebbe immediatamente partito dal luo-
go Capitolare, e questo lo dicono undeci Vocali, & altri tredici,
confermando il medesimo, aggiungono, che detto Commissario
soggiungesse in tal occasione, che averebbe portata detta Sche-
dola à S. A. R.* ut refert Reverendiss. Archiepiscopus *in d. Re-
latione §. 1. in fine, & §. Dunque.*

Cum istis præliminaribus facilè fuit assequi finem, ab ini-
tio præfixum, oppressionis nimirum Provinciæ, & concul-
cationis Constitutionum Apostolicarum, & Statutorum Or-
dinis, mediante scilicet electione illorum, qui specificati fue- 10
runt in dicta epistola; Idque adversus rotundum Pontificium
oraculum, & cubitale Eminentiss. Protectoris præceptum.
Quia verò paulò post timebat recursum, & reclamationes
Vocalium, & universæ Provinciæ, adversùs hujusmodi
improprium, inauditumque modum, in dicto Capitulo pra-
cticatum, ad illas impediendas omnem movit lapidem Com-
missarius Visitator, imponendo etiam omnibus Vocalibus
sub præcepto sanctæ obedientiæ: *Di non parlare à chi si sia di
quanto s'era fatto in d. Capitolo, e della forma, tenuta in esso,*
sunt verba Reverendiss. Archiepiscopi in d. Relatione §. *Dopo.*

Omnia hæc exposita fuere SS. D. N. mediante supplici
Libello EE. PP. distributo, qui dignatus fuit per organum 11
Secretariæ Status scribere Reverendiss. Archiepiscop. Taurin.
ut super expositis in eodem Memoriali illi transmisso, justam,
atque veridicam sumeret informationem, illamque captam
eidem SS. mitteret; In cujus supremi præcepti obsequium
iidem Archiepiscopus solita maturitate, & prudentia sigilla-
tim

12 tim vocavit ad se, & strictè examinavit ferè omnes illos, qui
votum dederunt in Capitulo, legitimè composito ex 29. Vo-
calibus, dum *in §: Dunque* mentionem facit de 24 neque au-
dire potuit alios quinque, ex quo in longiquas discesserant
partes, à quibus, non sine maxima difficultate Taurinum
reverti poterant.

Habita à P. V. C. G. notitia hujus recursus per Principales
13 ad SS. facto, novas ipse porrexit preces Laicali Potestati,
cum secunda epistola per nos jam distributa, ex gratia pon-
deranda, quæ non sine admiratione recepta fuit, atque ori-
ginaliter consignata Reverendiss. Archiepiscopo, ut illam,
unà cùm Informatione Romam mitteret.

Transmissa itaque d. Informatione SS. dignata fuit hanc
particularem Congregationem deputare super omnibus præ-
missis, undè supplicamus humiliter pro declaratione nullita-
tis d. asserti Capituli, & libertate canonica Provinciæ, ut
14 valeat ad novum Capitulum procedere, servata forma Apo-
stol. Constit. atque dispositione Statutorum nostri Ord. & ab
EE. PP. obtinere speramus.

Siquidem ex facti serie, supra fideliter expressa, & com-
probata ex dicta Relatione Reverendiss. Archiepiscopi, con-
stat de restrictiva personarum eligendarum in nostro Capitu-
15 lo, à non habentibus talem facultatem facta, & quod magis
est, fereque videtur incredibile, adversùs Summi Pontificis
oraculum, & Eminentiss. Protectoris præceptum, artificiis
omnibus, indirectisque modis procurata, & quidem non sine
vilitate, implorato etiam auxilio sæcularis potestatis. *Cessat
autem electio* (sunt verba *Text. in cap. Ubi periculum §. Cæte-
rum de Elect.*) *dùm libertas adimitur eligendi*, ubi commu-
niter *Repetentes*, uno ore affirmantes, libertatem adeò esse de
substantia, & essentia electionis, ut sine illa nunquam valeat
16 subsistere, circa quod concordant adducti per *Mirand. in Ma-
nual. Prælat. quæst. 10 tit. 2 art. 12. concl. 2. Lavor. variar. lucubr.
tit. 4. qu. 55. Sigismund. à Bonon. de Elect. dub. 52. & seq. Pignat.
consul. 77. num. 7 tom. 10. & Matthæuc. in Offic. Cur. Eccles. cap.
58. num. 12.* Idque per viam legis generalis resolvit Sac. Congr.
Concilii, ut videre est in *Lib. 12. Decr. f. 136.* ibi: *Anstante
libertate electionis licent Prælato Regulari proponere duos, vel
tres, ex quibus necessariò eligatur unus, Sac. Congreg. censuit,
17 non licere.* Quæ resolutio vim legis obtinet per ea, quæ ob-
servat *Fagnan. in cap. Quoniam de Constitut.* cum aliis à me ci-
tatis in *Instit. Crim. lib. 1. tit. 10. § 4. num. 149*

Quod liquidò constat ex dicta Reverendiss. Archiepiscopi
18 Informatione, quæ superlativam facit probationem, etiam
omnium illarum circumstantiarum, quæ, vel præcesserunt,
vel fuerunt concomitatæ idem Capitulum. Magna siquidem
& meritò præberi solet fides similibus Episcoporum relationi-
bus, ut notat *Bertachin. vot. dec. 100. nu. 16.* & quotidiè *Rota*,
ut videre est in decis. à me citatis *in tract. de Livel. § 1 a n. 10.*

Fortiùs in nostro casu, in quo eadem Relatio composita,
vel transmissa non fuit ad unius, vel alterius Partis instan-
tiam; Minusque in hac materia ultroneè se intromisit idem
19 Reverendiss. Archiepiscopus, sed in executionem præcisæ
jussionis SS. D. N. ut se declarat in principio: ibi: *Per dare
à S. S. una distinta, & accertata Informazione del recente Ca-
pitolo di questi PP. Riformati di S. Francesco della Provincia
di S. Tomaso, come mi fù benignamente ingionto, &c.* ut in in-
dividualibus terminis ulterius Capituli nostræ Religionis, me
scribente, novissimè practicavit *Sacra Congregatio Episco-
porum in Papien. 22. Januarii 1707.* non solùm procedendo
cum dicta Relatione, sed ulteriùs demandando, ut idem
Eminentiss. Archiepiscopus præsidere deberet in proximo
20 Capitulo Provinciali, ut tunc fuit punctualiter exequutum,
& hodiè practicandum confidimus.

Videtur autem apertam vim facere intellectui considera-
tio illa, quod poni debeat ad partes, ut exadverso præten-
ditur eadem Relatio, & procedi cum affectatis attestationi-
21 bus Adversariorum. Deus scit, quibus mediis extortis; Si
enim id asserendum nullatenùs esset in nullo personarum ge-
nere, quanto magis in attestatione pro veritate edita, seu
Relatione personæ, adeò qualificatæ, & in sæculo, & in eccle-
siastica Hyerarchia, atque Summo Pontifici directa, & à SS.
demandata, & volita, juxta animadversa supra *discep. 4. n. 64.*
Præcipuè quia idem Archiep. nullum particularem interesse
22 habebat in hac re, nullumque lucrum sperare, nec præjudi-
cium timere poterat à validitate, vel invaliditate nostri Ca-
pituli, ut ad augendam fidem testibus, longè inferioris
qualitatis, notat egregiè *Rolan. consil. 38. num 38. lib. 1. Conciol.
resol. Crimin. verb. Falsum resol. 6. num. 2. & 3. & Rot. dec. 24 nu.
31. par. 19. rec. & in Romana Testamenti 4. Martii 1697. §. Res-
pectu cor. Card. Capraru.*

Cui tantùm abest, quod suffragetur, quin potiùs retor-
quetur ad hominem animadversio *contrariæ Scripturæ §. Sed
Adversarii*, ibi: *Ab Archiepiscopo Taurini, qui ætate senio* 23
*confectus, cùm sit facilis ad impressionem, auditis per suum
Vicarium Generalem extrajudicialiter nonnullis, suppresso
etiam nomine eorum, retulit Informationem satis gravem
Principalibus.* Similia enim gratis asserere idem est ac re-
darguere Summum Pontificem de mala electione personæ,
quæ ipsum de gestis in d. Capitulo, & illius occasione fustè,
ac sincerè informaret, & de non sufficienti cognitione Reve-
rendiss Archiepiscopi Taurinen. quod quantum insubsistens
sit de se patet.

Addito, quod eadem Relatio mirabiliter corroboratur ex
contrariis Scripturis, ut ex illarum confrontatione, præ-
cipuè circa præceptum sanctæ obedientiæ, datum in contr.
Summ. Circa personas, specificatas in epistola P. V. C. G. de 24
quibus in eodem Summ. Circa declarationem Commissarii
Visitatoris. *Che se li Vocali non gl'attendevano la parola, da-
tali nelli scrutini, averebbe prese le cedole, e sarebbe andato,
Dio sà dove.* Nimis autem facilè est devenire in cognitionem
istius loci, combinanti operationes illas, quæ præcesserunt
scrutinium. Et demùm circa recursum ad sæcularem pote-
statem, circa quem non possumus congruentiùs afferre testi-
monium, quàm seriam confessionem P. V. C. G. ibi: *Il che
essendo seguito mediante la Divina assistenza, e benignità di
V. A. R.*

Nec ullatenus officit ultronea illa attestatio, quæ registra-
ta fuit in contr. Summ. Quidquid enim sit, an permitti de- 25
beat Superioribus Generalibus ante celebrationem Capitulo-
rum Provincialium post informationes, quas habent, vel
paulò ante sumunt, circa qualitates concurrentium ad officia,
injungere Vocalibus, & Visitatori, *che premino sopra l'ele-
zione de tali, e tali proposti, giudicati da tutto il corpo della
Provincia li più idonei*, ut dicitur in d. contraria attestatio-
ne, qui neque est casus noster, dùm electi in nostro Capitu-
lo nulli existimati fuerunt idoneiores à tota Provincia. Hoc
unum est indubitatum, & contrarium erit forsan inauditum
in nostra, & in omnibus aliis Religiosis Provinciis, quòd ad 26
d. effectum possint iidem Superiores uti exorbitantibus, &
stranguiatoriis mediis, vel præcepti sanctæ obedientiæ,
vel recursus ad sæcularem potestatem, vel declaratio-
nis, quod aliàs aperientur schedulæ, & præsentabun-
tur: *Dio sa dove*, vel mediantibus violentissimis opera-
tionibus Visitatorum injungentium profundum silentium ge-
storum in Capitulo. Sunt enim hæc adeò impropria, ut mo-
destè loquamur, talique claritate opposita Sacris Canonibus, 27
Apostolicis Constitutionibus, & nostri Ordinis Statutis, ut
mirùm certè videatur, quod liniri prætendantur, vel cum
dd. affectatis attestationibus, vel sub prætextu zeli, publici-
que boni.

Insanabili huic defectui jungitur alius pacti simoniaci,
quod non negatur in contraria Scriptura §. *Insuper*, ibi: *Quia
etiam data veritate hujus pactionis, factæ per Commissarium
Visitatorem tamen hic non intraret simonia, quia ille tantùm* 28
promisisset propositionem P. Stephani de Baldisserto, & clariùs
exprimitur à Reverendiss. Archiepiscopo in d. Relatione
§. Oltre, ibi: *Per far cadere l'elezione del Definitoriato nel-
la persona del P. Onorato Marin di Saorgio, che il P. Commis-
sario aveva trovato escluso nelli scrutini, fu convenuto con
patto espresso, e simoniaco del P. Commissario, che haverebbe
proposto per Definitore della Custodia del Piemonte il P. Stefa-
ne di Baldisserto, desiderato dalli Vocali, non ostante, che non* 29
*fosse compreso in d. restrittiva, purche dalli Vocali fosse eletto
in Definitore della Custodia maritima il sudetto P. di Saorgio,
come è seguito.*

Quod enim hujusmodi pactum contineat detestabilem si-
moniacam pactionem, in terminis probat *Pignatel. consult.
44. à num. 30 usque ad 41. tom. 10.* ubi innumeros cumulat con-
cordantes; Quodque talis simoniaca labes, etiam respectu 30
unius voti, totam inficiat electionem, opereturque nullita-
tem integri Capituli, benè probant *Fagnan. in cap. Nobis nu.
3. & seqq. & num. 16 de Simon.* & meliùs *Barbos. de Jur. Eccles.
lib. 2. cap. 19. nu. 275. & Card. de Luc. de Canon. disc. 28. n. 7.*

Absque eo, quod obstet reflexio contraria, quod idem
Commissarius Visitator, qui ad talem devenerat detestabi- 31
lem pactionem, non debebat eligere, sed solum proponere;
Quia proponere aliquem Capitulo, cum formali præcepto
sanctæ obedientiæ, ut ipsum eligant cum expressa jussione
sæcularis potestatis, ut Vocales omninò pareant mandato
Superioris cum protestatione Visitatoris, quod si non exeque-
batur promissa volebat aperire schedulas, illasque deferre,
Dio sà dove, & cum aliis impropriis modis, supra perpensis,
est plusquam eligere, ut consideranti manifestum est; Nisi
dica-

dicamus in tantùm exadverso talem operandi modum non
32 vocari electionem, quia in illo nulla apparent signa libertatis, sine qua electio nunquam verificatur *ex supra allegatis*, & addimus punctualem *resolutionem Sacræ Congreg. Concil.* relatam *à Barbos. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 19. num. 33.* ubi, quod eadem Sac. Congreg. omninò improbavit similem operandi modum sub præcepto sanctæ obedientiæ, quodque electio, taliter extorta, sit prorsùs nulla, quia talis eligendi modus libertati electionis, & naturali consensui adversatur.

Probata ex his evidenti nullitate nostri Capituli, nulla vis fieri potest in generalibus illis regulis, quas herbam bettonicam,
33 & pannos calidos vocat *Card. de Luc. de Legat. disc. 61. num. 7.* quod in dubio respondendum sit pro validitate electionis, quodque illa semper sit valida reputanda.

Hujusmodi enim, & similes præsumptiones cedere debent veritati, concludenter ex supra animadversis comprobatæ,
34 per ea, quæ notant *Gall. Pract. observ. cap. 144. num. 6. lib. 2. & Rot. cor. Priol. dec. 115. nu. 3. & in Romana. Fructuum Census 26. Januarii 1705. §. Addito cor. Ansaldo.*

Prout etiam nullum fieri potest fundamentum in eo, quod non comparueant aperti Oppositores adversùs nostrum Capi-
35 tulum; Hoc enim non subsistit in facto, & non relevat in jure.

Non subsistit in facto, ut testari poterunt Eminentiss. Protector, & Illustriss. Secretarius; Non relevat in jure, quia
36 concurrente justa causa, qualis reputatur lis cum Superioribus, non solent magna Tribunalia obligare recurrentes, & oppressos ad pandendum eorum nomina, idque ad evertendas ab eisdem miserabilibus recurrentibus ulteriores vexationes, de quibus in nostro casu habemus plura exempla in d. Rulatione Reverendiss. Archiep.

In hac autem parte, omissis generalibus, de facili cumulandis, adducimus *individualissimam resolutionem Sac. Congreg. Episcoporum*, quæ anno 1707 in præcisis terminis al-
37 terius Capituli Provincialis nostræ Religionis in citata *Papiea.* nedùm non obligavit recurrentes, ut se subscriberent, sed permisit ulteriùs, ut ipsimet legales Defensores in Curia, neque etiam apponerent proprium nomen in Scripturis, vulgari idiomate ex d. causa compositis, & distributis.

Demùm non credimus exadverso insistendum in prætensa sanatione nostri Capituli; Sumus enim in terminis electio-
38 nis, evidenter nullæ, ob essentiales defectus libertatis eligentium, impressionis potestatis sæcularis, de qua in nostris terminis egregiè *Fagnan. in cap. Quisquis num. 23. de Elect.* necnon deceptionis Vocalium, & pacti simoniaca pravitate infecti, in quibus circumstantiis similes electiones dicuntur prorsùs insanabiles, ea viva ratione, quia ubi in radice nullæ dicitur adesse defectus subiecti sanabilis, & contraria prætensio importaret potiùs resuscitationem mortui, vel viventis creationem, quàm sanationem infirmi, ut egregiè distinguendo casum, in quo agatur de formalitatibus electionum, à casu nullitatum, concernentium ipsam essentiam, vel substantiam electionis, notant *Marr. de Caus. consist. sect. 20. num. 44. Pasqualig. Quæst. moral. can. cent. 2. quæst. 309. ex*
39 *num. 2. Passer. de Elect. cap. 33. num. 167. vers. Et nihilominus Card. de Luc. de Regul. disc. 1. num. 44. & sequent. & disc. 3. num. 5. & disc. 51. num. 5u. & disc. 53. num. 4.* & in debilioribus terminis nullitatum longè inferioris qualitatis, ac sint nostræ, novissimè respondit Sacr. Congreg. Episcoporum, Ponente Eminentiss. Paracciano, *in Tertii Ordinis nullitatis Capituli 29. Martii 1707.* cum rescripto: *Capitulum non sustineri, nec esse locum sanationi*, pro quo rescripto, & nos iterum supplicamus.

In eadem Causa.

SI pervolvantur Chronicbæ nostri Ordinis, & Annales omnium aliarum Religionum, difficile erit invenire Capitulum Provinciale, quod cum minori libertate, & majori sæcularis potestatis, & propriorum Superiorum impressione, atque spretis omnibus justitiæ, & congruitatis regulis erga mandata Papalia, & Ordinis Protectoris replicata præcepta, conclusum fuerit, ac est illud Capitulum, quod
40 coram hoc sacrosancto Consessu exadverso defenditur hodiè, prætenditurque omnibus modis sustineri, magnam aperiendo portam Superioribus Generalibus pro omnibus futuris temporibus, & casibus, non solùm qualificandi plures personas, aptas ad gubernium, sed mediante formali præcepto sanctæ obedientiæ strictissimè injungendi Vocalibus, ut illas eligant, adhibito etiam sæculari brachio, demandante eisdem Vocalibus, ut eidem præcepto pareant, qui modus procedendi per viam sanctæ obedientiæ in terminis reproabtus fuit à Sac. Congreg. Conc. in punctuali resolutione, quam referunt, & sequuntur *Passerin. de Elect. cap. 2. num. 68. & Sigismund. à Bonon. eodem tract. dub. 91. num. 13.*

Ad enervandam vim hujusmodi strangolatoriis modis, dicitur exadverso, præceptum obedientiæ modificatum fuisse
à verbis illis: *si compiaccciano eleggere*; Sed pro adæquata res- 41
ponsione dignentur EE. PP. observare, quod hoc præceptum non erat directum alicui novitio, vel duræ cervicis laico, sed integro Capitulo, composito ex omnibus qualificatis Religiosis nostræ Provinciæ, quive perfectè callebant vim formalis præcepti sanctæ obedientiæ, & quantæ sint efficaciæ etiam verba deprecativa in ore, vel in mandatis Superiorum, unita cum d. formali præcepto; Fuit igitur ad praxim reducta d. formula ad magis excitandum animos eorundem Vocalium ad parendum, ut scilicet mediantibus dictis civilibus verbis iidem qualificati Religiosi promptiùs obedirent.

Respondemus 2. quod res non steterit in dictis siccis verbis 42
si compiacciano, sed pro executione d. præcepti sanctæ obedientiæ ex parte P. V. C. G. scriptum fuit P. Commissario, *ordino à V. P. e à tutti gli altri Padri*. Ex alia verò parte superadditum fuit aliud rotundum præceptum laicæ potestatis, *che desiderava, e comandava, che per questa sol volta, senza tratto di conseguenza, dovessero obbedire agl'ordini del loro Superiore Generale*, à quo hujusmodi sæcularis Principis præceptum parum commendabiliter obtentum fuerat, ibi: *Supplicandola ad assistere con la sua suprema autorità al P. Visitatore*. Difficile siquidem erit ostendere quod d. formale præceptum sanctæ obedientiæ non dicatur obligatorium, ex eo, quod unitum fuit cum d. verbo *si compiacciano*, dum eodem tempore idem præceptum ad instantiam ejusdem V. C. G.
colligatum apparet cum aliis *comandava volessero obedire agl'* 43
ordini del loro Superiore: Advertendo, quod hic non dicitur *alle preghiere, alle raccomandazioni, &c.* sed *agl'ordini*, quod verbum nullam admittit conciliationem cum illa libertate, quæ simpliciter necessaria est ad validitatem canonicæ electionis, juxta *Text. in cap. Terra de Elect.* & animadversa per *Amen. de Delict. & Pæn. tit. 5. § 8. num. 58. & Donat. Rer. regul. tom. 1. tr. 1. de Statut. form. elect. qu. 9. à cetor.*

Concordant responsiones Vocalium, *che dissero, esser tutti*
pronti di obedire alli comandi di S. A. R. Verba enim ista *obe-* 44
dire alli comandi, clarè ostendunt elongationem libertatis à nostro Capitulo, ut consideranti manifestum est.

Ad quid enim seriò, & mediantibus replicatis epistolis recurrere ad sæcularem Principem, ut jubeat, præcipiatque Vocalibus, effectu subsequuto, *che per questa volta, senza tratto di conseguenza, dovessero obedire agl'ordini del loro Su-*
periore Generale, si iste procedere volebat per verba civilia, 45
si compiacciano, per obligarme con la loro prontezza &c. Sunt hæc adeò incohærentia, & se ipsa taliter destruunt, ut mirum certè videatur, quod coram hoc Sacrosancto Consessu exagerentur ad projiciendam pulverem ante oculos sapientissimorum Judicantium.

Quæ omnia mirabiliter confirmantur à declaratione ejusdem Principis sæcularis, qui terminato Capitulo *di questo fatto hà voluto S. A. R. esser pienamente informata, come che*
anche ad essa per ottenere il suo braccio fù supposta per legitima 46
la detta restrittiva. Ex quibus ad oculum patet, quod non fuit in controversiam deducta existentia claræ restrictivæ, sed solùm qualitas illius legitimitatis, ibi: *Fù supposta per legitima la detta restrittiva*, quæ tamen non potuit esse magis illegitima, magisque insubsistenter volita, & inculcata, dum processerat ex sola voluntate Superioris Generalis, adversùs mandata Papæ, & præcepta Eminentiss. Protectoris, injungentium *di lasciare in libertà li Padri Vocali*, quo nihil absurdius, nihilve scandalosius.

Observando etiam hic verba illa: *anche ad essa*, quæ manibus palpare faciunt, omnibus Vocalibus suppositam fuisse,
& pro valida decantatam illius legitimitatem, cum illo alio 47
gratuito adinvento, quod Superior Generalis *aveva l'oracolo di S. S. circa li soggetti eligendi*, cujus oppositum ex diametro justificavimus, dum SS. D. N. rotundis literis demandaverat, restituendum esse Breve, & relinquendos esse Vocales in eorum plena libertate.

Ex quibus clarè resultat dicta restrictiva prorsùs illegitima, & illegalis; Sed quando per modum simplicis discursus & falsæ hypothesis, aliquod circa illam remaneret dubium, quod non credimus, adhuc ad nostrum effectum superabundaret, quod talis restrictiva resonaverit in auribus omnium Vocalium, de mandato Superioris Generalis, cum suppo-
sito,

fito, quod in hac parte haberet Pontificium oraculum, &
48 cum illa alia circumstantia, quod Sæcularis Potestas demandaverit Vocalibus, ut pro hac vice omnino parerent eidem Superiori, ad hoc ut electiones cum talibus præliminaribus procuratæ corruant, per ea, quæ in nostris terminis notat egregiè *Passerin. de Elect. cap. 3. num. 49.* solidè advertens, quod in his terminis in tali electione dicitur deficere consensus, eo *quia Electores in alium consenserant, vel vi, vel fraude, vel saltem ex propria ignorantia ducti, & elegerant, quem non volebant eligere.*

Neque applicatur contraria responsio, quod Sæcularis Potestas nihil aliud in hac parte fecerit, quàm excitare animos Subditorum ad parendum eorum Superiori Generali, quod prætenditur illi esse permissum à Constitutionibus Or-
49 dinis; Quantum enim frivolus sit hujusmodi prætextus, ex eo evidentèr deducitur, quod eadem Sæcularis Potestas non injunxit, neque mandavit indefinitè, & generaliter Vocalibus, ut exequerentur contenta in epistola eorum Superioris Generalis, sed *per questa volta solamente, senza tratte di conseguenza, dovessero obbedire agl' ordini del loro Superiore Generale*, quæ manifestè ostendunt, eadem verba relata fuisse ad restrictivam, dictæ Sæculari Potestati gratis suppositam pro legitima, non autem ad generalem observantiam Constitutionum, & Regularum nostri Ordinis, quæ non pro unica vice dumtaxat, minusque absque consequentiæ tractu, sed semper Religiosos obligant, illasque exequi tenentur, ut de se patet.

Ex quibus nulla remanet necessitas insistendi in qualitate, & modo, quibus eadem Sæcularis Potestas manus in nostra electione apposuit; Ex eo enim, quod minister aliquis sæcu-
50 laris non intervenerit in ipsomet actu electionis, nullatenùs excluditur eadem impressio, dum habemus actus antecedentes, de quibus egregiè *Rota* in terminis similium actuum, de mandato ejusdem sæcularis Principis *in dec. 341. num. 9. par. 20. recent.* Habemus ulteriùs expressam voluntatem ejusdem Principis, omnibus Vocalibus latis, superque expressam, ut omninò parerent præcepto Superioris Generalis, utque ad ipsam Sæcularem Potestatem deferrent quidquid in contrarium habebant, ut, aliis adductis benè observat *Passerin. de Elect. cap. 9. numer. 3.* ibi: *Quæritur tertiò quid sit eligere per abusum sæcularis potestatis &c. Et tandem si laicus quo-*
51 *cumque modo se ingerat electioni*, & habemus *Textum in can. Nullus 63. dist. 63.* ibi: *Nullus Laicorum Principum, vel Potentatum semet inserat electioni, &c. ne videlicet ordinata, & incongrua fiat electio*, ubi egregiè *Fagnan. n. 36.* ibi: *Pondera quia non dicitur eligat, sed semet inserat electioni, & n. 23.* ibi: *Quintus casus, quando Laicus Princeps vel Potestas interest electioni, non cogendo, sed incutiendo metum electoribus, ut certam personam eligant, & hoc casu talis Electio procul dubio est per abusum potestatis laicalis. ut innuit hæc litera &c.*

Quæ omnia, eo majorem merentur animadversionem, quo talis impressio totis viribus, & mediantibus replicatis
52 epistolis procurata fuit à dicto Superiore Generali, ut tolleret in hac parte illam libertatem nostræ Provinciæ, quam ei de mandato Summi Pontificis, & ad tenorem præcepti Eminentissimi Protectoris relinquere tenebatur. & omni jure debebat; Illa superaddita circumstantia rotundæ declarationis Visitatoris, *che si sarebbe posta la cedola nel cappuccio, e l' averebbe portata à S. A. R.* quatenùs Vocales sibi promissa non servassent, postquam dixerant *di esser tutti pronti di obedire alli comandi di S. A. R.* Modus certè nimis extraordinarius, & in summo strangulatorius, non adhuc forsàn practi-
53 catus in aliquo Capitulo ad incutiendum metum Vocalibus, præcipuè postquam in nostro Capitulo notum erat quidquid paulò anteà in nostra Civitate practicatum fuerat cum PP. Carmelitis.

Nec relevat animadversio, quod eadem restrictiva non verificetur punctualiter adimpleta cum omnibus omninò Re-
54 ligiosis, specificatis in epistola Superioris Generalis, ex quo electus fuerat P. Stephanus à Baldisserio, in illa non comprehensus; Ultraquod enim illius verificatio in quinque ex sex electis in eodem Capitulo superabundare videtur ad effectum de quo agitur.

Supplicamus observare quod res discussa fuit in Capitulo, composito ex Theologis, in Doctoris subtilis schola nimis versatis, à quibus conclusum fuit, id posse fieri (an autem benè vel malè, ipsi videant, propriæque conscien-
55 tiæ consulant) non obstante dicta non comprehensione in epistola Superioris Generalis, eo quia idem Pater Stephanus comprehensus fuerat in Breve SS. Dom Nost. procedendo forsàn cum regula quod sicuti interpretatio admittitur etiam in Jure Divino, ità illa exclusa dici non debebat in nostro casu, ibi: *Dichiarandosi d' interpretare la mente di S. B. per trovarsi nel Breve &c nominato per Definitore.*

Il respondemus, quod electio ejusdem P. Stephani tantum abest, quod Capitulum, de quo agitur, à nullitate salvet,
quin potiùs illam concludentissimè comprobet, ex alio quidem 56
capite, sed æquè principali, & majori pœna digno, dum omnes Vocales concordant, electum fuisse mediante simoniaca pactione, seù labe, hoc est mediante expresso pacto circa mutuum reciprocumque suffragium, ut in terminis terminantibus egregiè probant *Anton.* nostræ Religionis Alumnus *in tract. de Delict. & Pœn. titul. 8. § 7. de Simon. num. 56. & Donat. Rer. Regular. tom. 2. tract. 1. de Natur. & form. elect. qu. 22. per tot. & Matthæucc.* pariter nostræ Religionis Alumnus *in Official. Cur. Eccles. cap. 18. sub num. 24.* quæ simoniaca labes ex se sola apta est totum Capitulum infringere, ex punctualibus authoritatibus adductis supra *num. 10.* quibus addi-
mus *Donat. Rer. Regul. tom. 2. tract. 1. de Nat. elect. quæst. 25. num. 9. Squillant. de Oblig. Cleric. par. 4. dub. 15. sub nu. 85. & Alphons. de Leon. de Offic. Cappellan. quæst. 5. n. 202.* 57

Poterat omitti exageratio, quod probationes, ex hac parte adductæ, fundentur in dictis illorum Religiosorum, quo-
rum aliqui contrarium attestati fuerunt in simplicibus, affe- 58
ctatisque fidibus, exadversò exhibitis.

Quia nos adducimus examen, seù depositionem ferè omnium Vocalium, pro veritate subscriptorum, atque transmittendam Jesu Christi in Terris Vicario ab uno ex ejus principalioribus ministris, & quidem de ejusdem Summi Pontificis speciali mandato; E conversò autem contrariæ attestationes mendicatæ fuerunt, & Deus scit, quibus artibus extortæ, opera Superiorum Generalium post intentatam, di-
vulgatamque Capituli nullitatem, & propreteà inter contra- 59
rias, & nostras probationes verificatur discrimen illud, quod ex ore Pii II. lepidè considerat *de Rubeis in disc. ad Stientiar. Amator* impresso *in par. 4. tom. 3. rec. n. 95.* quod scilicet *nostra transiverint per Veronam, contrariæ autem per Placentiam.*

Fortiùs, quia Vocales illi, qui contrarias fecerunt attestationes, concernentes libertatem in eligendis Officialibus nostri Capituli, decepti fuerunt ab Adversariis sub illo speciosi supposito, quod restrictiva, demandata à Superiore
Generali, uti innixa oraculo Pontificio, esset undequaque 60
legitima, ut apertè se declarant, ibi: *Soggiungo di aver segnate una fede all' odierno Provinciale, in cui dichiarai di aver proceduto all' elezzione liberamente; Mi dichiaro però di aver fatto questo col supposto che la restrittiva fosse legittima, come hò detto, perche fù canonizata da una lettera del Sign. Card. &c. coll' oracolo di S. S. e publicato dal P. Commiss. Visitatore*, & ibi: *Devo anche dire, che circa la metà di Quaresima er scorsa son stato richiesto dal P. Provinciale di sottoscrivermi in una fede, da lui presentatami, circa l' aver concorso liberamente nell' elezzioni capitolari, e mi sono à quella sottoscritto con il supposto, che detta restrittiva fosse valida, e legitima*; Quo supposito ex prædictis corruente, nullum fieri potest fundamen-
tum in dictis attestationibus, juxtà animadversa per *Rot. in decis. 584. numer. 12. coram Dunoz jun. & dec. 274. num. 12. part. 17. rec.* 61

Exclamationes circa relaxationem nostræ Provinciæ, & melita illa verba: *Desiderando Io, che si sbarbichino gli abusi introdotti, e si rimetta in piedi la decaduta osservanza*, quibus abundant contrariæ Scripturæ, nullum aliud habent à parte rei fundamentum, quàm assertiones Adversariorum:
Ex alia verò parte sumus in materia objectiva, & criminosa, 62
in quibus procedendum non est cum verbis, sed cum probationibus, sole meridiano clarioribus, ut in terminis advertit *D. Ad. Piton. discept. Ecclesiast. 21. num. 4.* ibi: *Excludunt totalitèr somniatam relaxationem Provinciæ, quæ cæteroquin, uti materia objectiva, non est de facili credenda, & præsumenda, sed contra illam capienda est omnis interpretatio ad Text. in cap. final. de Præsumpt. & optimè in terminis Pignatel. consult. 18. num. 6. tom. 1.*

Huiusmodi substantialibus nullitatibus coarctationis, seù restrictivæ, impressionis brachii sæcularis, & simoniacæ
labis, junguntur aliæ, publicationis unius schedulæ, neque 63
etiam exadversò impugnatæ, non intimationis Capituli prò determinato die, & tempore, renunciationis duorum ex designatis in epistola Superioris Generalis, absque ulla legitima facultate à Visitatore acceptatæ, cum illo inconvenienti, quod respectu officiorum, pro quibus erant specificati, verificari non potuit electio, dum remanserunt duo alii, qui necessariò fuerunt electi, eligere enim est unum ex pluribus accipere; *Donat. Rer. Regular. tom. 2. tract. 1. de Natur. elect. quæst. 9. num. 1.*

Itaut ad imitationem eorum, quæ in simili casu egregiè

notavit *clar. mem. Card. Sfondrat in Libro, cui titulus L. R.*
fol. mihi 100. non sine fundamento concludere possumas, quod
si in Scholis, gratiam exempli, specificandum esse Capit. evi-
denter nullum, assignari congrue posset Capitulum Refor-
matæ Provinciæ Sanct. Thomæ Taurini, celebratam de
65 mense Januarii 1708. eo quia respectu ejusdem omnes ferè de-
fectus, omnesque nullitatis species unitim concurrunt, quæ
sparsim à Doctoribus pro nullitatibus similium Capitulorum
considerantur.

In eadem Causa.

QUando nel Memoriale volgare distribuito all' EE. VV.
non vi si leggesse il nome di Religioso tanto qualificato,
quanto è quello del P. O. M. di Saorgio, si sarebbe lasciato
senza risposta, con fiducia, che l' EE. VV. ad imitatione
di ciò, che osservano *Farinac. quæst. 150. numer. 10. e Cosp.*
nel Giudic. Criminalist. quæst. 1. capit. 14. numer. 24. ne avesse-
66 sero fatto quel conto, che suole farsi de' Libelli famosi, sen-
za nome delli Autori, giache la sola lettara lo fà conoscere
per tale; Mà essendosi fatto lecito il medesimo Religioso di
distribuirlo à suo nome all' EE. VV. e divalgarlo per tutta la
Religione, si stima necessario rispondergli, in essecuzione
di quanto si prescrive ne' *Proverbii* 26. 5. e coerentemente à
quanto insegnano li primi Luminari della Sag. Teologia *Sant'*
Agost. de Serm Dom. in Montib. lib. 1. cap. 34. e S. Tomaso 2. 2.
quæst. 72. artic. 3. in corpore.

In 1. luogo alle asserzioni pur troppo insossistenti, che vi si
leggono contro Monsignor Arcivescovo di Torino, e suo
Signor Vicario Generale di parzialità, di affettazione, di
67 monopolio, di subornatione, e cose simili, brevemente si
risponde, che li medemi si sono ingeriti in questa materia in
essecuzione de' precisi comandi di N. Sig., e dell' Eminentis-
simo Preferto, ne si sono mai sognati di avere interesse alcu-
no particolare nella validità, ò invalidità del nostro Capito-
lo. Avendo per altro proceduto con circonspezione di somma
sodo, perche *à fine di dare à S. Sant. una distinta, ed accerta-
tissima distinzione del Capitolo, del quale si tratta*, come se ne
dichiara Monsignor Arcivescovo con queste precise parole
nel principio della sua Informatione, *serv. serv* si sono fat-
ti essaminare tutti quelli Vocali, ch' erano presenti in Tori-
no, e sentiti gli assenti per mezzo di lettere, che con proprie-
tà di parlare vengono chiamate *taciti nuncii* dall' *Alcatua*
Flacco in dispue. cum Pipino in fine Oper. ejusdem fol. 1391. E
per caminare con ogni candore, e sincerità, ne hanno poi
fatte pervenire all' EE. VV. *per extensum, & in forma pro-*
68 *bante* le copie collationate *de verbo ad verbum* con il loro ori-
ginale, autenticate con le proprie suttoscrittioni di tutti li
Vocali essaminati.

Che poi le deposizioni di quei pochi Religiosi, che inclina-
no per la validità del Capitolo, siano state registrate, ò in
confuso con gli altri, ò in fine del Processero, è una di quel-
69 le osservazioni metafisiche, che confinano con le sottigliezze
di Scoto, essendo ciò seguito per mero accidente, ed im-
portando poco, che si leggano doppo, ò prima, qualità
utile, e ricercata da quelli solamente, che corrono per vin-
cere il pallio.

Circa le parole del Sign. Co: Foschieri, concordano quasi
tutti li Vocali, che fossero di preghiere, e comando assieme:
Siche poteva fare di meno di diffondersi, l' Autore del Me-
70 moriale in osservare, che altri hanno deposto, che il medesi-
mo *pregava, e commandava*, altri, che *voleva, e comanda-*
va, & altri, che *desiderava, e comandava*; Riflessione di
niun' efficacia all' effetto, del quale si tratta, poco impor-
tando, che precedesse la parola *pregava, voleva, ò desiderava*,
quando immediatamente seguiva l' altra *comandava*.

Fraternizza con la sudetta l' altra non meno frivola rifles-
sione, che alcuni Vocali abbiano deposto, che il Visita-
tore si protestasse, che se non gli era osservato quel, che era
stato promesso al detto Signor Conte Foschieri, sarebbe usci-
71 to dal Refettorio; Altri, che sarebbe andato, *Dio sà dove*;
Et altri, che averebbe presa la schedola, e messala nel cap-
puccio, e l' averebbe portata à S. A. R. Perche la sostanza è,
che ogn' uno di questi tre modi, altrettanto insoliti, ed impro-
prii, quanto strangulatorii, e di niuna edificatione, ò dia-
metralmente opposto à quella libertà, che è necessaria nelle
canoniche elezioni. Con aggianta, che ogn' uno di essi essen-
do molto chiaramente opposto alle medeme elezzioni canoni-
che, riesce affatto soperfluo il ricorrere ad *Alborzea Hali, Lu-
ca Gaurico, Enrico Ranzovio, Girolamo Cardano, Andrea Argo-
li*, ò altro famoso Astrologo per indovinare il luogo, dove
72 sarebbe andato il Visitatore con le cedole nel cappuccio, us-
cendo dal Refettorio, & il *Dio sà dove* se non gli fosse stata
osservata la parola da Vocali, poiche in simile atto di co-
lera, e di escandelcenza, e di mancamento di parola, diffi-
cilmente da se solo sarebbe andato in Chiesa à cantare il *Te*
Deum laudamus, per l' elezzioni, canonicamente seguite in
Capitolo.

Non si sà vedere la necessità di andare ricontrando, se
quanti Vocali abbiano deposto, che il Superiore Generale
comandasse in virtù di santa obedienza al Visitatore, ed à
tutti li Vocali di eleggere li nominati nella sua lettera; E
se ve ne siano alcuni, che affettatamente asseriscano, che la 73
lettera di detto Superiore Generale contenesse una mera qua-
lifica, Poiche essendo stata la medema lettera esibita nel con-
trario Sommario, il precetto di santa obedienza, con le pa-
role *ordino à V. P., ed à tutti li Vocali* vi si leggono à lettere
di scatola.

Si ammette exadversò, che quattro Vocali concludemen-
te provino, che il Visitatore ordinasse in virtù di santa obe-
dienza, che non si parlasse di modo, e forma, tenuta nel
nostro Capitolo. Onde poco importa, che gli altri Vocali 74
non ne parlino, potendo essere, ò che non lo sentissero, ò
che non ne siano stati interrogati, già che ciò non si legge nel-
li sei interrogatorii, sopra quali sono stati essaminati dd. Vo-
cali. Essendo ben tenuta ogni ingenua persona, e partico-
larmente li Testimonii à non dire nessuna bugia à quelli con
quali trattano, overo al Giudice interrogante, mà non vi è
obligo alcuno di dire a' medemi spontaneamente tutte le veri-
tà, che li sono note.

Con agual chiarezza non si nega *nel § Nessun*, che dieci
Vocali con giuramento provino la convenzione di proporre
il Padre Stefano da Baldissero, acciò fosse eletto l' Avver-
sario, che è il Padre Saorgio; Mà si risponde, *che non basta* 75
la convenzione, mentre si richiede anche il patto, e perciò l' as-
serto (nuovo modo di citare gli Autori, senza specificazio-
ne di Trattato, di Libro, di Questione, Articolo, e Nu-
mero) *dice potersi dare convenzione, che non sia simoniaca, ed*
è allora quando il dato non è come prezzo, ò è stata almeno, co-
me dovuto.

Qui però si supplicano l' EE. VV. à considerare, che questa
propositione è una di quelle solennemente condannate *dalla*
s. memor. d' Innocenzio XI. li 2. Marzo 1679. proposit. 46. On- 76
de trattandosi di Scritture, divolgate in Roma, è distri-
buite publicamente in un Congresso tanto qualificato, si ri-
mette alla somma prudenza dell' EE. VV. il determinare se
vi sia necessario atto positivo di retrattazione, per evitare le
pene, e censure, comminate contro chi difende, e si serve di
dette propositioni dannate.

L' asserzione, che non debba credersi a' testimonii, essa-
minati per ordine di Monsig Arcivescovo, perche sono per-
sone *degne di proc. nelle prop. persone*, come *gratis ubique* si dice 77
nel contrario Memoriale al § *Questo*, senza specificarne li
delitti, individuarne le circostanze, & indicarne il tempo,
si può condonare alla simplicità di un Religioso claustrale,
Autore di detto Memoriale; Poiche per altro caminando con
le regole legali, e sodi principii, sarà difficile poterla com-
provare con autorità de' Dottori, ò con la prattica de' Supre-
mi Tribunali.

Se non si deve credere *a' testimonii non essaminati formiter*,
come si richiede in questo caso, giusta le parole del contrario
Memoriale *§. Le cinque*, potevasi à meno exadversò d' in- 78
fastidire l' EE. VV con tante Scritture, Risposte, Re-
pliche, Dupliche, e Memoriali, una delle quali composta
con Asiatico stile e longa di sopra 150. facciate, che non si
può leggere senza metter in prattica ciò, che, seguitando
Oratio Flacco, osserva il *Cardin. de Luc. in addit. ad disc. 64.*
de Jurisd. in princ. non si sà come, ne perche, porta in fron-
te il seguente curioso titolo: *Juris, & Facti pro Dei honore,*
Sanctæ Matris Ecclesiæ utilitate, justitiæ munimine, & Re-
ligionis, ac Animarum bono; Non avendo le medeme per
fondamento, ne pure un miserabile testimonio, essaminato
formiter, mà tutte si restringono, e sono appogiate à fedi
semplici, affettate, varie, ed improprie, estorte, Dio sà
come, da Sudditi, ed ad altronee assertive, che non devo-
no aversi in conto alcuno, essendo verissimo ciò, che riferen-
do il celebre fatto di Nometio, osserva *Gasp. de Valdaur. ob-* 79
servat. 2. numer. 1. che *Nemo innocens esse poterit, si accusasse*
sufficiat.

Finalmente si lascia considerare all' EE. VV. se quanto
fondamento possa farsi, e di qual natura sia il giuramen-
to di quelli sei Religiosi, che, come si legge nel contrario 80
Memoriale §. *ultimo*, hanno giurato, nel nostro Capitolo *es-*
sersi osservato il prescritto, da osservarsi in ogni canonica elezio-
ne,

ne, soppoendo allora legitima la restrittiva; Quando non
si debba ciò loterpetrare in quel senso, che si legge *in Gere-
mia* 5. 20. Restando pienamente provato dalle nostre Scrit-
tore, che nè pure una delle regole prescritte dalli sagri Ca-
nooi, sia stata osservata in detto Capitolo, e dall'insussi-
stenza di questa fede giurata argomentarne la qualità delle
altre, che si portano exadverso de' medesimi Religiosi,
81 come osserva la *Rota di Avignone nella decis.* 33. *n.* 1. & 2.
dove seguita, e riferisce il detto di *Vergilio Crimine ab uno
Disce omnes*.

Terminandosi la presente Risposta con quella soda riflessione,
sione, che resta superfluo l'addure maggiori argomenti,
per comprovare la restrittiva, l'impressione del braccio
secolare, e la libertà, tolta a' Vocali: Mentre quell'istes-
so degnissimo Prencipe, che innocentemente vi hà coope-
rato alle replicate istanze del Soperiore Generale, con raro
82 essempio ne hà essibite le lettere, si è dichiarato ingaonato,
con esserle stata supposta per legitima detta restrittiva, e
quel che più importa, *desidera, che venghi restituita alla
Provincia la sua canonica libertà*, sono parole di Monsig.
Arcivescovo nel fine della sua Relazione; Non potendosi,
83 nè in senso grammaticale, nè volgare, nè legale restituire
ciò, che non sia stato tolto, come osservano infiniti Autori
allegati nel *Trattat. de Offic. vacabil. del Card. de Luc. fol.* 273.
n. 7 & *fol.* 189. *n* 1. e lo avvertì anche *Terrent. in Andr.* ibi:
Restitue in quem me accepisti locum.

Sac. Congr. particularis EE. DD. Card. Spadæ, de Ab-
84 dua, S. Clementis, Gabrielii, & Fabroni die 2. Sept. 1708.
Rescripsit: *Capitulum non sustineri, & ad mentem, quæ
est ut fiat novum Capitulum cum præsidentia Archiepiscopi,
vel ejus Vicarii*.

Ab alio æquè ingenuo, ac qualificato Amico sui pro veri-
85 tate interrogatus; An, & quomodo resignatio beneficii,
vel Dignitatis in Religione, fieri possit in manibus Episco-
pi, vel Electorum ad favorem certæ personæ.

Respondi cum distinctione; Aut enim talis resignatio fit
absque ullo pacto, vel conditione, sed purè, & simpliciter
illud, vel illam in manibus Episcopi, vel Electorum resi-
gnando, concurrente una ex causis, descriptis *in Const.* 58
S. Pii V. §. 3. Et tunc, quamvis taliter resignans propriam
86 ostendat inclinationem ad favorem certæ personæ, dum-
modo hæc digna sit, & Episcopus, seu Electores nullam
dent fidem de conferendo beneficium vel Dignitatem eidem
certæ persone, non desunt Doctores, asserentes, nullam
considerari posse Confidentiæ, vel Simoniæ labem *juxt. do-
ctria Abb. in cap Dilecto numer.* 3. *de Præb.* quam sequuntur
Piasec in Prax p. u. cap 5. *art.* 3. *tit. Quando fit confer. benef.
n.* 48. *Ricc dec.* 207. *per tot. part.* 3. ubi suo more egregiè ma-
teriam tractat, contrariis respondendo, & *n.* 3 ad rem asse-
rit, *Quæ tene menti, quia propter eoram ignorantiam vidi
quendam alium Episcopum, verè pium, nolentem ullo modo
conferre beneficia, coram se renunciata*. & æquè in Jure doctus,
ac in praxi exercitatus *Monacell. in Formul. tom.* 1. *tit.* 2. *form.*
17. *n* 1. Ea ratione, quia in illis circumstantiis resignatio non
desinit esse libera, & Episcopos, seu Electores, ad eorum
libitum, absque ullo vinculo, vel respectu possunt benefi-
cium, vel Dignitatem conferre cui volunt, nulla habita ra-
tione personæ, ergo quàm resignans inclinationem ostendit,
quam adducunt præfati Authores, & signanter *Riccius*, plu-
res alios citaos concordantes, quibus addo *Barbos. de Potest.
Episcopi par.* 3. *alleg.* 69. *numer.* 30. *Sanch. in Opusc. tom* 1.
lib. 2. *cap* 3. *dub.* 36. *num.* 23. & *Antonell. de Regim. Eccles. lib.*
3. *cap.* 10. *n.* 15. *Dian. coordinat. tom.* 3. *titul. de Potest. Episcop.
resol.* 115. *n.* 3. *in fine*, & *Bonac. Oper. moral.* 1. *tit. de Simon.
disp* 1. *qu.* 4. §. 14. *n.* 5. Qui omnes in hunc sensum interpretan-
tur *d. Const.* 58. § 4. *S Pii*, & alias, quæ videntur esse contrariæ.

Aut verò resignatio fit quidem apparenter liberè in mani-
bus Episcopi, vel Electorum, sed præcedente speciali pa-
87 cto, ut beneficium, vel Dignitas, conferatur certæ perso-
næ, & non aliàs, aliter, nec alio modo, itaut in casu di-
verso non fuisset processum ad resignationem beneficii, vel
Dignitatis, ut mihi pro indobitato suppositum fuit in hoc
casu, Et tunc nulla omnino adest difficultates, quòd talis
resignatio sit nulla, omni effectu vacua, & perinde haben-
da, ac si facta non fuisset, *juxt. d. literalem Const.* 58. *S Pii
V.* §. 5. ibi: *Quod si secus &c. id totum ex nunc vires, & effectus
decernimus non habere*: In cujus cubitalis sanctionis sequelam
ita unanimiter tenent omnes præfati Authores, & alii quos ci-
tant, & sequuntur *Fagnan in cap. Non fine num.* 32. & *seq.
de Arbitr. Carthar decis. Crim.* 91. *nu.* 2. & *Zerba in Gemma
Episcopali quæst.* 55. *per tot.*

Ex quibus sequitur, quòd collatio hujusmodi beneficii, vel
Dignitatis nullo modo teneat, etiam si fiat personæ dignis-
simæ, & prorsus ignaræ dicti pacti, & evidens ratio, ea est, 88
quia personæ dignitas, & pacti ignorantia non possunt ullo
modo efficere, ut id, quod nullum est, & à Papa reproba-
tum, subsistant; Quidquid sit, an excusare eum possint à
pœnarum incursu, ut notant *Card. de Luc de Benef. dis.* 70. *n.*
9. *Antonell. de Jur. Cleric. lib.* 1. *par.* 3. *c.* 36. *per tot.* & *Matth.
in Offic. Car Eccles. c.* 50. *n.* 13. Itaut ad beneficium taliter ob-
tentum nullum omnino jus habeat ille, cui fuit collatum,
ex adductis per *Passer. de Elect cap.* 7. *n* 306. & *seqq.*

Nec relevaret, quatenus in facto concludenter probare-
tor, quod Episcopus, seu Electores, in rei veritate non ha- 89
bebant animum conferendi beneficium, vel Dignitatem per-
sonæ, per pactum à resignante designatæ, sed acceptatione
renunciationem cùm stabili, & fixa determinatione illud
conferendi personæ diversæ: Quidquid enim sit de subsisten-
tia, & probatione hujusmodi contrariæ intentionis, soli
Deo notæ, & de qua Ecclesia non judicat, ut ait *Innoc. III.
in cap. Sicut tuis de Simon* & observat *Rot in Januen. Profes-
sionis* 3. *Julii* 1702. §. *In foro cor. Molines*. Hoc unum est cer-
tum, quod talis præsumitur intentio, quale fuit pactum ab
ipsis acceptatum, & reciprocè ante resignationem stabili-
tum, ex cumulatis *per Barbos axiom.* 222 *n.* 2. Neque credi-
tur Episcopo, vel Electoribus contrarium asserentibus, be-
nè *Matthæuc in Offi. Curiæ Eccles cap.* 50. *num* 7. ibi: *Nec est
credendum eligenti in facto suo de sua intentione deponenti*, &
meliùs *Rota in dicta Januem ubi supra*, ubi, quod sicuti men-
titi fuerunt Electores cùm resignante, ita mentiri postea
possunt quando de propria intentione deponunt, ibi:
*Præsumendum est eum mentiri, quia jam se mentitum fa-
tetur*.

Quæ omnia nedum procedunt in pacto expresso, sed
etiam in tacito, ea ratione, quia confidentia, nedum indu- 90
citur per pactum expressum sed etiam per tacitum, ut no-
tant *Fagnan in cap. Non fine num.* 32. & *seq. de Arbitr.* & alii
adducti à *Zerb. in Gemma Episcopali qu.* 55. *per tot. Amen. de
Delict.* & *Pœn. tit.* 8. §. 7 *n.* 27 & 28. Proot etiam locum ha-
beant in Dignitatibus, & Officiis Regularium, ut observant
Cajetan in Summa verb. Excomunicatio na 72. *in fine Suar. de
Relig lib* 4. *cap* 57 *nu.* 47. & *Donat. Rer. Regul. tom.* 2. *tit. de
Natur. elect. tract.* 1. *q.* 27. & *Amen de Delict.* & *Pœn. tit.* 8. §.
7. *nu.* 24.

Omnis igitur difficoltas in his terminis restringi solet ad
probationem dicti pacti, ex adductis *per Pignatell. consult.* 91
44. *n.* 1. & *seqq. to.* 10 quod in præsenti casu mihi supponitur
innegabile in facto. Non est autem dubium, quòd probari
possit ex Partis confessione, sive hæc deducatur ex testium
depositione, sive ex epistolis, seu scripturis, ut notant *No-
var. in Summ Bull comment.* 117. *n.* 13. *par.* 2. *Amen de Delict.*
& *Pœn titul.* 8 §. 7. *numer.* 34. & firmavit *Rot. in decis.* 86.
numer. 1. & *decis.* 1359. *cor. Seraph.* Imo, deficientibus aliis
probationibus, ad veritatem propalandam, cogi possent
omnes illi, qui partem aliquam habuerunt in dicta resigna-
tione, etiam si essent Consultores Theologi, quibus, sub
naturalis sigilli secreto, tale pactum notum esset, ut refe-
rendo seorsum Sac. Congregat. Conc. *in Januen.* 3. *Augusti*
1696. adversus tres insignes Theologos Consultores, unum
Jesuitam, alterum Augustinianum, & tertium Benedicti-
num, notat *Monacell. in Formular tom.* 1. *tit.* 2. *formul* 19. *à
num* 7. *usque ad finem*. Quod rotundis literis strictissimè etiam
injungitur inter *Extrav. ag. comm. tit. de Simon. extravagant.
Cùm detestabile ante finem*.

Remanet inspectio circa pœnas, incursas propter d. pa-
ctionatam resignationem, tam à Resignante, quam à Col- 92
latoribus, ante quorum enumerationem præmitto verè tre-
mendum illud monitum *S. Pii V. Constit.* 58. §. 4. his verbis
expressum *Caveant autem Episcopi. & alii prædicti, itemque
omnes Electores, Præsentatores & Patroni, tam Ecclesiastici,
quam Laici, quicumque sint, nè verbo quidem aut nutu vel signo
futuri in hujusmodi beneficiis successores ab ipsis Resignantibus,
aut aliis, eorum significatione, vel hortatu designentur, aut de
his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscum-
que intercedat*

Quo præmisso, cum distinctione procedendo, aut sermo
est de ipsismet Beneficiis, seu Dignitatibus taliter collatis, 93
& hæ statim vacare dicuntur, atque Apostolicæ Sedi spe-
cialiter reservatæ sunt, ut cubitalibus literis demandatur
in *dicta Const.* 85 §. 5. *sa. me. Pii IV.* & *Constitut.* 68. §. 5.
in fine. Pii V. In quantum sequelam ita tenent adducti per *Pa-
ris. de Resig. lib* 2. *qu.* 16. *n.* 26. & *de Conrad. Benefic quæst.* 7.
numer. 79. *Piasecc in Prax. cap.* 5 *num* 4. *in princ. Novar in
Sum. Bull. comment.* 132. *per tot. par.* 1. & *comm* 23 *n.* 1. 2. *par.*

Barbos. de Episcop. alleg. 57. nu. 41. & Coccin. dec. 260. num. 3.
Ex quo sequitur, quòd illi, ad quorum favorem admissa
94 fuit talis confidentialis resignatio, nullum omnino jus ha-
beant ad beneficia taliter collata, & ad Dignitates d. modo
obtentas, *ut vidimus supra n. 72.* & addimus *Rebuff in Praxi
tit. de Simon in resignat num. 8. Menoch. de Recupe. remed. 1.
n. 135. & nu. 336. & remed. 5. nu. 68.* cum aliis allegatis *à Bar-
bos. in d. Extrav. Cum detestabile n. 5. de Simon. inter Extra-*
95 *vagantes communes*; Itaut tanquam tales nequeant proindè
votum habere in Capitulis, vel aliis actibus Collegialibus
vigore juris, descendentis à dd. Dignitatibus, & Benefi-
ciis, ut non obscurè determinatur in d. *Extravag. Cum
detestabile*.

Dicitur autem simoniaca collatio Dignitatis, seu Benefi-
cii, nedum quando illa ex reciproco pacto utriusque Partis
confertur, seu obtinetur, sed etiamsi *ipsum confidentiæ cri-*
96 *men alterius tantum Partis conscientia sit admissum*, sunt
verba alterius *Constitutionis S. Pii V.* quæ est *in Bull. novo
tom. 2. Const. 85. §. 3. in fine*, & concordant adducti per *Mas-
card. de Probat. conclus. 1306. n. 33.*

Aut verò sermo est de Episcopis, seu Collatoribus, vel
Resignantibus, & istis, tam in dicta *Extravag. Cum dete-*
97 *stabile*, quàm in citatis *Constit. 85. sa. mem. Pii IV. & 58. &
85. S. Pii V.* imponitur pœna excommunicationis latæ senten-
tiæ, soli Summo Pontifici reservatæ, quæ ex speciali decla-
ratione ejusdem S. PP. Pii V. comprehendit etiam personas
specialissima mentione dignas ut videre est in fine *d. Consti-*
98 *tutionis 85.* & concordant adducti per *Thesaur. de Pœn. Eccl.
verbo Simonia c. 3. per tot.*

Præterea ad hoc, ut in quo quis peccavit in eo puniatur,
juxta id, quod legitur *Sapient. 11. 17. in d. Const. 58. S. Pii V.*
100 *§. Qui verò 6.* tam adversus Collatores, & Electores, quàm
contra ipsos Resignantes illa alia imponitur pœna privatio
nis electionis, seu præsentationis, his verbis; *Qui verò
contra fecerint, ut in eo, quo deliquerint, puniantur, à Be-
neficiorum, & officiorum collatione, nec non electione, præsen-
tatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competie-
rit, tandiu suspensi remaneant, donec remissionem à Romano
Pontifice meruerint obtinere, & qui talia beneficia, seu officia*
101 *receperint, eos prædictis pœnis volumus subjacere. Et nihilo-
minus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere, præsentare, con-
firmare, vel instituere, ausi fuerint, excommunicationis quoad
personas quo verò ad Capitula, & Conventus à Divinis sus-
pensionis sententias ipso facto promulgamus.*

Quas pœnas his verbis in unum restringit *Amen. de Delict.
& Pœn. tit. 9. §. 7 de Simon. nu 47. & 48. Pœnæ committentium
crimen confidentiæ beneficialis sunt, Primò, quod provisiones*
102 *tales sint ipso jure nullæ, & Beneficia, taliter recepta, intelli-
gantur vacare à die receptionis & eorum dispositio est Sedi Apo-*
103 *stolicæ reservata. II. A prima die receptionis alicujus Beneficii
cum tali confidentia, ipsi recipientes privati sunt omnibus aliis
Beneficiis, legitimè obtentis quæ remanent Sedi Apostolicæ re-*
104 *servata, & talium fructus suos non faciunt, sed Cameræ Apo-
stolicæ censentur devoluti eique debiti sunt, & eos in utroque
foro restituere tenentur, III Præsumentes recipere* (est forsan
error impressoris, quia Bulla loquitur de conferentibus, non
de recipientibus, ut videre est supra *nu. 85.*) *Beneficia cum*
105 *prædicta confidentia, si Cardinales, aut Episcopi, aut Præla-
ti sunt, incurrunt interdictum ab ingressu Ecclesiæ, alii verò
excommunicationem, & tales censuræ incurruntur ipso facto,
& sunt Papæ reservatæ, ut ex Bullis Pii IV. & B. Pii V. su-
pracitatis colligitur.*

A quibus nullo modo prætendi potest excusatio, vel non
106 incursu, ratione probabilis, vel verisimilis ignorantiæ;
Cùm enim simus in terminis Constit. per viam legis ser. ser.
emanatæ statim ac illa publicata fuit in Urbe, omnes con-
trafacientes afficit, sivè contraventio sequatur scienter sivè
107 ignoranter, juxtà *decis. 669 per tot. par. 4. divers.* quam se-
quitur *Novar. in Summa Bull. comm. 31. n. 15.* ubi loquitur in
terminis Constitut. sa. mem. Greg. XIII. *de Public. resigna-
tion.* & alterius ejusdem S. Pii V. Atque adsunt in hac parte
duæ aliæ magistrales *decis. 49. & 51. apud Tondut. de Pension.*
loquentes in terminis similis Constitutionis sa. m. Innoc. X.
108 firmantes, quod Ignorantia Apostolicarum Constitutio-
num, emanatarum per viam legis generalis, postquam ser.
ser. publicatæ fuerunt in Urbe, neminem excusat, cum qui-
bus terminis longè debilioribus, processit Sac. Congr. *Conc.
in Lauden.* de qua *supra discept. 14. n. 26. par. 1.* Et in terminis
d. Constit. 58. S. Pii V. magistraliter *Rot. in dec. 260. à nu. 15.
usque ad 23. par. 17. recent.*

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo non sumus in
terminis mulierum, minorum, vel rusticorum, in quibus
facilè admittitur, & faciliùs præsumitur Juris Ignorantia,
sed sermo est, vel de Episcopis, vel de Electoribus, æquè 109
doctis, ac in ecclesiasticis materiis versatis, in quibus pro-
ptera eo minus præsumitur ignorantia circa illas Papales le- 110
ges, quæ, uti in Bullario contentæ, omnibus notæ sunt,
per ea, quæ in proximis terminis Juris peritorum circa leges
sæculares firmavit *Rot in dec. 667. num. 16. cor. Emer. iun &
dec. 324. n. 9. par. 15. recent.* Nec non applicari videtur cele-
bre dictum *Gloss. in Auth. de Judicibus §. 1. verb. Qui ex se*,
ibi *Doctor non debet esse indoctus*; Subdendo in nostro casu,
quod Collator, seu Elector ignorare non debet leges, cum
quibus beneficia, vel Dignitates de Jure conferri debent, ut 111
in punctualibus terminis dictæ Bulla 58. S. Pii V. benè obser-
vant *Navarr. tit. de Renunciat cons. 9. per tot & Paris. de Re-
signat lib 5. c. 6. n. 1. & seqq* & meliùs *doctissimus Fagnan. in
cap. Non sine n. 51. de Arbitr* ubi bonum dat consilium Epis- 112
copis & aliis Collatoribus beneficiorum, ut in his casibus re
integra petant à Summo Pontifice relaxationem suspensio-
nis, contentæ in dicta Pian. Constit. quia (sunt ejus præcisa 113
verba) *alioquin petenda esset absolutio ab excommunicatione,
& dispensatio ab irregularitate, si celebrasset.*

Circa Simoniam, quæsitum fuit *in una Ulixbonen. Dispen-
sationis*; An illa committatur ab Equitibus Militiarum Sæ- 114
cularium, obligantibus bona, seu fructus eorum Commen-
darum pro assecuratione dotium illorum Uxorum; Ad eli-
minandum verò omne dubium, & pro totali conscientiæ
securitate, consului, ut haberetur recursus ad Sac. Cong.
Conc. mediante sequenti supplici Libello.

Pro parte Josephi de Menesses Comitis de Viana, Militis
Professis Ord. JESU CHRISTI, exponitur humiliter EE.
VV. à liberalitate, & generositate, Serenissimi Portugal-
liæ Regis, ejusdem Ordinis Magni Magistri, obtinuisse In-
dultum, ut super fructibus Commendæ de Idanha; ac Præ-
stimonii S. Joannis de Caros prædicti Ord. JESU CHRI-
STI, necnon super fructibus alterius Commendæ de Gero- 115
meoha Ord de Avis, quas ipsemet Orator, à S. Sede beni-
gnè gratiatus super servitiis Africæ, pacificè possidet, va-
leat assecurare dotem, sibi traditam à D. Maria de Alenca-
stro, ejus Uxorem, consistentem in summa 32. m. Cruciato-
rum monetæ Lusitaniæ, una cum Arrha estque augumentum
tertiæ partis ejusdem dotis, ad hoc scilicet, ut deficienti-
bus ejus bonis liberis, in casu restitutionis dotis, & arrhæ, 116
quidquid ex iisdem fructibus singulis annis provenerit usq;
ad integram satisfactionem prædictæ summæ, solvi
possit.

Cupiens autem idem Indultum munimine Apostolicæ
confirmationis roborare, preces porrexit pro gratia usq; de
an. 1696. quando matrimonium inter Oratorem, & d. Ma- 117
riam de Alencastro adhuc non erat contractum, ut postmo-
dum sequutum fuit; placuit tamen EE. VV. quibus eædem
præces remissæ fuerunt, desuper audire Reverendiss Nun-
cium Apostolicum, in eodem Lusitaniæ Regno degentem,
qui in ejus Relatione pro eadem gratia suas adjungit præces
ex duobus æquè fundatis motivis, primo scilicet, quia plu-
rima adsunt exempla similium Apostolicarum dispensatio-
num in fortioribus terminis habilitationis mulierum, ad per-
cipiendos fructus ex dd. Commendis, & secundo, quia gra-
tia non petitur absolutè, sed solùm in casu deficientiæ bo- 118
norum liberorum, qui non de facili, pro tota summa eve-
nire potest.

Primum motivum, fundatum in exemplis similium gra-
tiarum, comprobatur in præsenti, nedum ex attestatione
Expeditionerii Regii Regni Lusitaniæ, & aliorum, qui id 119
sæpiùs practicarunt, sed ab aliquibus ex innumeris exem-
plis, quæ possent cumulari, indicatis in Summ. Quæ exem-
pla nullatenus à Jure exorbitare noscuntur, considerando
naturam Militiarum, & Commendarum, de quibus agitur;
Ex animadversis enim *per Sarment. de Redditib. in Defensor.
admonit.* 55. a. 5. se asserentem de eisdem benè informatum, 120
eo quia ejus Pater, & Frater fuerunt Commendatarii, *Pereir.
de Man Reg par. 2. cap 48. num. 7. & seqq. Cabed. de Patron.
Reg. Coron. cap. 13. nu 15. & seqq. Pheb. decis. Lusit. 85. num.
10 & seqq. tom. 1. & Barbos. de Jur. Eccles. univers. lib. 3. c.
7. de Præceptor. & Commend. Ord. Milit. num. 9. & seqq.* hu-
jusmodi Commendæ non dantur propter officium aliquod
spirituale, seu Ecclesiasticum, sed propter operam omni-
nò temporalem, seu militiam, neque aliquo sacro Ordine, vel
etiam prima tonsura insignitos esse oporte Milites, minusque
onere recitandi officium adstringantur; Concludentes proin- 121
de, easdem Commendas non esse materiam simoniæ, eo quia
conferuntur titulo laico, & dantur in subsidium, seu stipen-
dium pro temporalibus servitiis, quæ pretio æstimabilia sunt.

Secun-

Secunda verò consideratio Reverendiss. Nuntii non est mi-
nus juridica, quia præjudicia incerta, & merè contingibilia,
quale est istud, quod potest, & non potest resultare nostris
Commendis, ex deficientia bonorum liberorum Principalis,
122 non solent retardare concessionem similium gratiarum, ut,
adductis innumeris concordantibus, in specie firmavit *Rot.
in dec. 360. n. 24. & 25. p. 18. rec.*

Meritò igitur speramus fieri voti compotes, effusis desuper
humillimis precibus.

Sacr. Congregatio Concilii die 19. *Martii* 1703. rescripsit.
123 *Pro gratia quoad fructus tantùm.*

DISCEPTATIO XVIII.

Lucana Sponsalium.

INTER

Angelam Mariam.

ET

Laurentium.

ARGUMENTUM.

Sponsalia quandò, & ex quibus probata dicantur, & quandò illorum effectuatio impediri possit, & ex quibus causis. Subsequens matrimonium dirimit Sponsalia, antecedentèr contracta.

IN facti serie, mihi exhibita, supponitur, Angelam Ma-
riam die 30. Novembris 1708. in Villa, appellata *S. Gen-
naro.* allecta ab illecebris, & importunis suasionibus Lau-
rentii subscripsisse minutam quandam, sibi transmissam, per
1 manus cujusdam Religiosi, cujus nomen prudentèr pandere
noluit, in quo continetur obligatio contrahendi cum eodem
Laurentio Sponsalia, quia minuta, una cum copia, ab ipsa
innocenter exarata, non minus incautè, quàm inconsidera-
tè restituit eidem Religioso.

Vigore ejusdem obligationis prætendit hodiè idem Lauren-
tius cogere eandem Angelam Mariam ad contrahendum cum
2 ipso matrimonium, *ad Text. in cap. 2. de Sponsal.* ibi: *Hi,
qui de matrimonio contrahendo, &c. fidem dederunt, cogendi
sunt, & modis omnibus inducendi, ut præstitam fidem obser-
vent;* Cumque eidem matrimonio assensum justis de causis da-
re nolint Tutores & consanguinei ejusdem Angelæ Mariæ,
requisitus sui de meo sensu, tàm circa causę directionem, quàm
respectu efficaciæ d. obligationis Sponsalium.

Verùm considerare non potui tenorem talis obligationis,
quam retinet idem Laurentius, & propterea non erit facile,
3 circa illius efficaciam congruum dare responsum, *ad Text.
in leg. 15. Cod. de Transact.* ibi: *Ut responsum congruum acci-
pere possis insere pacti exemplum, ita enim intelligimus, utrum
sola conventio fuerit, an etiam Aquiliana stipulatio.* Cæte-
rùm, non sine magna verisimilitudine, supponendo, ean-
dem obligationem extensam fuisse cum Sapientum consilio
4 quibus semper in præteritum abundavit. & de præsenti abun-
dat Lucana Civitas, quodque proindè obligatio sponsalium
munita sit juramento, aliisque solitis effrenatis clausulis, cum
quibus concipi solent.

Adhuc in sensu veritatis magnoperè dubito de efficacia
obligationis, ex illis resultantis, & moveor ex eo, quod in-
terrogata eadem Angela Maria de modo, quo devenit ad di-
5 ctam Scripturam ingenuè, & solemnitèr fassa fuit, ibi: *In-
gannata da tali parole, li diedi qualche intentione, & esso all'
improviso mi fece capitare per mezzo d'un Religioso &c. per la
promessa fattali, una Scrittura, perche la copiassi, e la sotto-
scrivessi, che principiava: Adi 30. Novembre 1708. &c. e mi
6 pareva contenesse in sostanza di volerlo prendere per marito;
Io però per verità non mi ricordo delle parole, ma la copiai sen-
za sapere la forza, e l' obligatione di detta Scrittura, non essen-
do capace di queste cose, quale Scrittura copiata, con l' origina-
le, diedi inconsideratamente all' istesso Religioso &c*

Non constat igitur de animo determinato dictæ Angelæ
Mariæ se obligandi ad effectuationem sponsalium, & proin-
7 dè in illis nullum fieri potest solidum fundamentum, per ea,
quæ firmavit in specie *Rot. in Ulixbonen. Matrimonii 21. Jun.
1613. §. 2. cor Sacrat.* ibi: *Secundò principalitèr fuit dictum,
apocam non relevare, quia etsi fuisset conscripta manu D. Joan-
nis, adhuc illum non obligavit, nisi appareat de voluntate D.
Joannis consignata D. Antoniæ, ad Text. in l. Labeo &c. Po-
test enim esse, quod Dom. Joannes illa conscripserit per modum
exemplaris, seù mentis suæ discursum, absque animo devenien-
di ad illius executionem,* quam sequuta fuit *cor. Cerr. dec. 785
n. 2.* Quæ circumstantia mirabilitèr applicatur præsenti casui,
ex iis quæ fassa fuit eadem Angela Maria, cui omnis in hac
parte præstanda est fides in puncto *Sperell. dec 95. n 8.* & me-
liùs *Paulmoll. dec. 23 num. 10.*

Deficit ulteriùs mutua repromissio Laurentii in contractu
eorundem sponsalium, quæ paritèr operatur, ut ista nullate-
nùs dicantur perfecta: Ad essentiam siquidem sponsalium
non sufficit unius promissio, sed requiritur repromissio alte- 8
rius contrahentis, cum sit contractus, qui ad sui perfectio-
nem indispensabilitèr exigit duorum mutuum, & reciprocum
consensum, *ad Text. in capit. Tuæ de Sponsal* cum aliis addu-
ctis à *Rot. in dec. 163. num. 10. & 11. part. 9. rec. & in Gadicen.
Sponsalium 21. Aprilis 1694. § Videbatur, & seq. & 5. Julii
ejusdem anni, §. Cum namque cor Ursin. & in Lunen. Sarza-
nen. Sponsalium 28. Junii 1694. §. In proposito cor. Pio,* ibi:
*Vel denique etiam si dicta verba operentur veram promissionem
sponsalium de præsenti, ad nihilum tamen essent profutura,
cessante simultanea absentis Nicodemi repromissione.*

Remanet proindè observandum, an præcedente promis-
sione Angelæ Mariæ, subsequens separata acceptatio Lauren-
tii, habeat vim repromissionis, adeòut per talem actum 9
sponsalia dicantur perfecta; In qua quæstione, quamvis non
desint inclinantes in affirmativam, pro qua adduci inter alios
possunt *Bertacchin. Vot decisiv. 528. numer. 6. & Rot. dec.* 42
numer. 4. par. 15. rec. Verior tamen, magisque communis est
opinio negativa, quam latè tuentur communis in matrimonii
materia magister *Sanch.*, *& Gutier.* relati, & sequuti à *Card.
de Luc. de Matrim. disc. 8. numer. 4.* ubi refert, ità decisum in 10
quadam gravi causa in Urbe agitata.

Cæterùm vis in eo residet, quod usque ad hodiè, neque
concludenter constat de dicta repromissione Laurentii; Cum-
que hoc interim suum revocaverit consensum Angela Maria
usque sub die 27 Januar. 1709 talis repromissio, etiamsi hodiè
lucem aspiceret, nunquam habere potest locum, ut probant 11
iidemmet *Bertachin. & Rot. in locis suprà citatis:* Et in durio-
ribus terminis apocæ sponsalium in actis productæ per eum,
qui instabat pro illius effectuatione *Rot. in Roman. Sponsalium
9. Februarii 1629. per tot. cor. Pirovano.*

Quæ si procedunt in genere, multò magis admittenda vi-
dentur in concreto nostri casus, attenta triplici circumstan-
tia, in illo concurrente.

Prima apud me maximi ponderis, fundatur in tenera æta-
te ejusdem Angelæ Mariæ, *Licèt enim* sunt verba *Cardin. de* 12
*Luc. de Matrim. disc. 8. numer. 18. ubi contractum esset matrimo-
nium, itaut adesset jam vinculum spirituale Sacramenti, non cu-
rentur ea, quæ de jure communi, vel statutario disposita haben-
tur favore minorum contrahentium, utpotè de facili circumven-
tionibus subjectorum, dum in spiritualibus sufficit, adesse æta-
tem congruam, naturalitèr obligantem, attamen in ordine ad
regulandum d. arbitrium super obligatione sponsalium in ratio-
ne contractus, non autem in ratione Sacramenti, ista circumstan-
tia remanet valdè considerabilis, ideoq; justa fuit resolutio.*

Cujus solidæ animadversionis ratio illa assignari congruè
potest, quod puellæ teneræ ætatis facili negotio decipi pos- 13
sunt, ut notant *Tiraquell. ad leg. connub. l 9. gloss. 1. par. 9. nu.
173.* ubi refert illud *Propertii At nimium faciles aurem præbe-
re puellæ: Knipschil. de Fideicom. nobil. cap. 8. nu. 229. & Bar-
bos. Vot. dec. 17. n. 105.* & firmavit *Rot. in dec. 23. n 14. & seqq.
par. 12. & dec. 38. n. 10. par. 16. rec. & in Perusina Matrimonii
15. Martii 1688. § Literali in fine cor. Hervavult.* Indeque ad
rem scripsit *Brouver. de Jur. connub. lib. 1. de Sponf. dolo contr.
capit. 20. numer. 15. folio mihi 186. Non esse operosam gloriam
fallere credentem puellam, cujus simplicitas potiùs digna fa- 14
vore est,* quem sequutus fui *in meo Tractat. de Matrim. §. 22.
numer. 12.*

II. Circumstantia desumitur ab instabili natura Angelæ
Mariæ, seù potiùs à replicatis velleitatibus circa electionem
proprii status: Posita enim in educatione in monasterio San- 15
cti Josephi, in illo statim se declaravit, velle religiosam vi-
tam ducere, paulò post expressit suam voluntatem circa con-
jugium ineundum cum Carolo, quod tamen effectum non ha-
buit. Iterùm educationis gratia ingressa monasterium S. Jo:
rediit ad primam velleitatem emittendi in illo professionem.
Ad probandum verò, an talis voluntas ex Deo esset, posita in
alio monasterio S. Claræ, non ampliùs in illo S. Joannis, sed 16
in d. monasterio S. Claræ se declaravit velle permanere, vi-

tamque ducere religiosam, à quo tamen proposito paulò post
recessit, se declarando velle carnale inire conjugium, non
autem spirituale.

Quamvis autem hujusmodi mutationes non sint raræ in
fœminis, per ea, quæ ad rem notant *Gob. consult.* 15. *num.*
14. *Corrad. in Prax. Dispensat. libr.* 7. *cap.* 7. *num.* 37. & 38.
17 & *Cardin. de Albic. de Incostan. in Judic. in Præfat. num.* 39.
ubi, quòd ter in hora mutari solent, ad quam mulierum in-
constantiam alludere voluit *Dambauder in Patroc. Pupill. ca-
pit.* 9. *numer.* 97. *fol.* 80. quando scripsit, mulieres ex earum
rerum numero esse, quæ servando servari non possunt; Ve-
ritas tamen est, quod multum conducunt ad inclinandum
animum cujuscumque Judicantis pro excludenda coactione
ab illa obligatione, cujus respectu verificatur quidem volun-
18 tas, seù potiùs velleitas, sed extorta illis mediis, de quibus
loquitur *Text. in leg.* 1. *Cod. de Raptor. Virgin. Nisi etenim
eam sollicitaverit, nisi odiosis artibus circumvenerit, non facit
eam velle.*

19 III. Circumstantia desumitur à deceptione, cum qua as-
serit Angela, se inductam fuisse à dicto Religioso ad subscri-
bendum apocam assertorum sponsalium, prætextu transcrip-
tionis cujusdam minutæ, quæ deceptio, seù circumventio
admissa fuit à *Rot. cor. Pamphil. dec.* 69. *num.* 5. pro justa cau-
sa recedendi à sponsalibus, quamvis illa nullam admitterent
in reliquis dubitationem.

Pro quorum omnium faciliori admissione urgere ulteriùs
videntur duæ ex illis causis, quæ aptæ sunt ad dissolvenda
sponsalia, etiamsi perfecta essent, & nullam admitterent
exceptionem. Sponsalia enim, quantumcumque perfecta,
20 semper in se continent tacitam conditionem, quatenus non
accedat rationabilis causa recedendi ab illorum implemento,
ad Text. in Cap. ex lit. de Sponsal. & firmata *per Rot. cor. Cel-
so dec.* 374. *n.* 4. & *cor. Emer. jun. eisd. dec.* & *num.* & *in Mele-
vitana Sponsalium* 8. *Maii* 1696. §. *Et quatenùs cor. Pio.*

Idque verum est, etiamsi dictæ causæ præcesserint contra-
ctum sponsalium, quando ignorabantur à muliere, egregiè
21 *Sanchez de Matrim. lib.* 1. *disput.* 93. *numer.* 2. *Ricc. in Prax.
par.* 4. *resol.* 414. *numer.* 5. *Bonacin. Oper. moral. tit. de Spon-
sal. quæst.* 2. *punct.* 8. *numer.* 16. & 17. ubi illam adducit bo-
nam rationem, quod ad nostrum effectum paria sunt, aliqua
supervenire, vel de novo apparere, seù incipere cognosci,
Monacell. in Formular. tom. 1. *titul.* 8. *formular.* 10. *sub num.* 3.
folio 184. *P. Gavard. de Sacramen. tit. de Matrim. quæst.* 1.
artic. 2. *sub num.* 10. *vers. Idem dicendum*, *Gobat. in Theolog.*
22 *experim. tract.* 10. *cap.* 2. *numer.* 293. *Marchant in Tribunal.
Sacr. tom.* 3. *tractat.* 1. *de Matrim. tit.* 8. *concl.* 5. *quæst.* 2. *vers.
Respondetur fol.* 383. *Pont. de Matrim. lib.* 12. *cap.* 18. *num.* 1.
& *Rot. cor. Seraph. decis.* 1112. *num.* 9.

Una ex dictis causis mihi in facto supponitur verificari pos-
se ob habitualem invalitudinem dicti Laurentii, quam in no-
23 stris punctualibus terminis admisit *Rot. in dict. dec.* 1112. *nu-
mer.* 8. & 9. *coram Seraphin* quæ est in casu fortiori, quia in
circumstantiis nostri casus illa mihi supponitur facilè conclu-
denter probanda, & in terminis dictæ decisionis admissa fuit
à Sacra Rota, licèt ab uno tantum teste proberetur; ean-
demque decisionem sequitur *Ricc. in Prax. part.* 4. *resol.* 4 4.
24 *per tot.* & latè *Gobat. in Theolog. experim. tract.* 10. *num.* 304.
ubi de sola suspicione gravis infirmitatis, de qua sola suspi-
cione benè *Pont. de Matrimon. libr.* 12. *capit.* 17. *sub numer.* 4.
& *Tamburin. Oper. moral. lib.* 8. *de Matrim. tract.* 3. *de Spon-
sal.* §. 8. *num.* 3. & 4.

Altera verò ex dd. causis consistit in disparitate divitiarum
quæ pariter in facto mihi supponitur, & in jure valida cau-
sa recedendi à sponsalibus reputatur, ex adductis *per Ricc. in*
25 *Prax. par.* 4. *resolut.* 410. *num.* 2. *Bonacin. Oper. moral. tom.* 1.
de Matrim. tit. de Sponsal. quæst. 2. *punct.* 8. *num.* 17. *Gobat. in
Theolog. experim. tract.* 10. *num.* 299. *Anton. à Spiritu Sancto
in Director. Confessarior. tom.* 2. *de Matrim. tract.* 11. *disp.* 5.
sect. 6. *num.* 254. *Dicastill. eod. tract. disp.* 4. *num.* 181. & 204.
& *Dom. Advoc. Piton discept.* 52. *num.* 80 & 89.

Observando ulteriùs, quod pro alia legitima causa disso-
lutioni surgere etiam videtur disparitas ætatis in annis 25. in-
26 ter Angelam Mariam, & Laurentium, ut in terminis dispa-
ritatis in annis 24. consuluit *Menoch. consil.* 1084. *numer.* 19.
vers. Tertias. sequutus *a Rot. cor. Coccin. in decis.* 1462. *à nu-
mer.* 61. *usque ad num.* 44. Et generaliter de ætate senili unius
ex sponsis *Rot. in Eugub. Sponsal.* 28. *Junii* 1606. §. *Maximè
cor. Justo*, ibi: *Maximè quia allegatur ratio non contrabendi
cum illa, quæ est in senili ætate constituta, & quælibet causa
sufficit, ut non sit locus coactioni.*

27 Hujusmodi autem causæ, & motiva non sunt de per se,
& sigillatim criticanda, sed unitim consideranda, arbitrio
prudentis viri, in quo arbitrio juxtà communiter receptam
Doctorum opinionem, repositum est judicare, quænam di-
cantur justæ causæ recedendi ab effectuatione sponsalium, ut
in terminis observant *Ricc. in Prax. part.* 4. *resol.* 411. *num.* 2.
& *resol.* 417. *num.* 4. *Panimoll. decis.* 23. *num.* 29. *Cardin. de Al-
bic. in Addit. ad Pamphil. decis.* 96. *num.* 11. & firmavit *Rot.
in decis.* 242. *num.* 2. & *seqq. cor. Duran.* & *decis.* 1112. *num.* 4.
coram Seraph. & *cor. Emer. jun. decis.* 285. *num.* 5. & *in par.* 4.
rec. decis. 185. *num.* 2. ubi, quod quælibet rationabilis causa 28
arbitrio Judicis remissa, occasionem recedendi à sponsali-
bus legitimam exhibet, & *in Ulixbonen. prætensi matr.* 7. *Ja-
nuar.* 1599. §. 1. *in med. cor. Litt.*

Quæ omnia, peractis dd. probationibus, mihi videntur
nimis clara, & æquè fundata in jure, & nihilominùs etiam-
si aliquod remaneret dubium, in isto semper inclinandum es-
set pro exclusione obligationis ad rotundum *Text. in l. Quid-
quid adstringendæ ff. de Verb. obligat.* Præcipuè favore incau- 29
tarum puellarum, ea ratione, quia simpliciter, & innocen-
ter res tractare solent, & faciliùs à viris decipiuntur, ut no-
tavi *in meo Tract. de Matr.* § 6. *n.* 44. sequendo in eorum tra-
ctatibus *de Matrim. Sanchez lib.* 1. *disp.* 5. *num.* 5. ibi: *In dubio
obligatio inducenda non est, cùm sit contrà possessionem volunta-
tis, suam libertatem possidentis*, & *disp.* 18. *n.* 4. *in fine, Henri-
quez lib.* 11. *cap.* 11. § 6. *lit. O. Pont. lib.* 2. *cap.* 9. *n.* 15. *Boss. cap.* 30
3. *nu.* 246. & *Ledesm. quæst.* 45. *art.* 3. *dub.* 1. *concl.* 4. ibi: *Et
placet nobis, quod asserunt aliqui viri docti, videlicet, quod
in simili dubio inclinandum est favore puellæ.*

Advertendo ulteriùs, quod non agitur de re modici mo-
menti, sed de contractu importante perpetuam servitutem,
juxta doctrinam *D. Thomæ in supplem.* 3. *par. quæst.* 47. *art.* 31
16. *in corpore*, & firmata per *Rot. in dec.* 411. *numer.* 1. *cor.
Rojas*, Undè applicari videntur ea, quæ notat *Adden. ad De-
tis. cons.* 163. *lit. A.* ibi: *Hinc meritò irridenda, imò execranda
illorum superstitio præpostera, qui ex qua probatione non ju-
dicarent esse legitimam venditionem equæ, vel levidensæ,
tamen judicarent matrimonium, non solùm inæquale, sed fu-
nestum, perpetuamque alienationem, & servitutem &c.*

Crescitque vis hujusmodi seriæ reflexionis, postquam ea-
dem Angela Maria solemniter declaravit animum suum, 32
prorius alienum à nuptiis cum dict. Laurentio, rationibus in
dicta declaratione, & protestatione latiùs expressis, quia
coactæ nuptiæ infelices solent habere exitus, ex cumulatis
per Rot. in Meliten. prætensorum sponsalium 4. *Maii* 682. §. 33
Potissimum cor. Pauluce. & *in Lunen. Sarzanen. sponsalium* 28.
Junii 1694. §. *finali cor. Pio.*

Deveniendo modo ad Causæ directionem, crederem non
expedire, ut ex parte Angelæ Mariæ præventivum judi-
cium introducatur pro declaratione nullitatis dictæ apocæ 34
sponsalium; Tum quia potest dari casus, quod dict. Lau-
rentius, re meliùs perpensa, omnibusque attentiùs consi-
deratis, à sua prætensione desistat. Tùm etiam, quia sem-
per verum erit, quod quousque adversus Angelam Mariam
non inchoatur judicium pro exequutione apocæ, hæc dici
non potest incontrovertibiliter acceptata à Laurentio, ex
allegatis suprà.

Demùm nullum adest dubium, quòd si hoc interim Ange-
la Maria matrimonio jungatur cum alio Viro, coram Paro-
cho, & duobus testibus, res fit de facili, & breviter expedi- 35
ta, quia per matrimonium subsequens nullius remanent ef-
ficaciæ quæcunque antecedentia sponsalia, ea ratione, quia
res uni tradita per contractum indissolubilem non potest am-
pliùs tradi alteri, cui tantummodo promissa est, quam ad-
ducunt Authores illi, quos referunt, & sequuntur *Bonacin.
de Matrim. titul. de Sponsal. quæst.* 1. *punct.* 7. *numer.* 1. *Via. in
Summ. Juris canon. lib.* 2. *tit.* 8. *de Sponsal. fol.* 138. *vers. Ipso
jure*, *Cartar. Decis. crimin.* 21. *num.* 2. *Ciarlin. controv.* 131.
num. 72. *Dian. coordinat. tom.* 2. *tract.* 6. *de Sacram. matrimon.
resol.* 27. *per tot. Perez ab Unanoa de Matrim. disput.* 9. *sect.* 7.
num. 8. & *Gavard. de Sacram. tit. de Matrim. quæst.* 1. *art.* 2. 36
num. 5. *fol.* 342. & firmavit *Rot. in Lunen. Sarzanen. sponsa-
lium* 23. *Februar.* 1665. § *Hinc effectuationem cor. Bevilaq.*
In qua parte adest *Text. literalis in Cap. Si inter virum* 31. *de
Sponsal.* ubi *Fagnan. num.* 2. & novissima declaratio Sacræ
Congregationis *in Amerin. Matrimonii* 14. *Decem.* 1714. &
12. *Januarii* 1715.

Scripsi in hac causa obsequendo jussibus *R. P. D. mei Fati-
nelli*, paulò post editionem *primi Tomi ejusdem doctissimorum* 37
Responsorum, in quo cum legissem in *responso* 56. *seù folio*
538. multa, quæ ibidem adducuntur adversus notoriam
praxim, & antiquissimam consuetudinem solvendi Advo-
catis originalia Scripturarum, quæ recognosci potest *ex dec.*
744. *numer.* 9. & 13. *par.* 4. *tom.* 3. *recent.* ubi approbantur
& ca-

& canonizzantur summæ debitæ pro originalibus Scriptura-
rum, tam Advocatorum, quam Procuratorum, & adver-
tit *R. P. D. Ansald.* in his materiis versatissimus *de Commerc.
& merc. disc.64. nu 5* ad me uniformandum sensui *d. R. P. D.
Fatinel.* iniunxi, præcepiq; meo Amanuensi, ut non transcri-
beret meo more solito original, hoc est linearum : 5. pro qua-
libet pagina, sed illud scriberet more Scripturarum, quæ à
Copistis transcribuntur, ut factum fuit, illudque restrictum
in 7. foliis cartis, ità transcriptum, transmisi eid. *R. P. D. Fa-
tinel.* qui commendabili punctualitate, mediante ejus diligen-
ti Studiorum Adiutore, nedum mihi benignè misit duplica-
38 tum honorarium, quod solvi solet pro Discursibus, seù Scrip-
turis, quæ pro veritate componuntur, sed ulteriùs pro d. ori-
ginali mihi misit seu plastras, seu scuta sex & julios tres, ac si
illius cartæ fuissent 63. ad quem numerum nullo modo pertin-
gere potuissent, etiamsi de illius syllabis verificatum fuisset
illud. *Virgil. lib. 1. Æneid. Apparent rari nantes in gurgite
vasto.* Cumq; ego constanter respondissem ei, qui mihi d. sum-
mam dare volebat, in legali materia versato, non posse dict.
summam accipere absque nota illius extorsionis, de qua sermo
est *in dict. responsorum 13.* fuit mihi replicatum. & benè,
quod in hoc casu magnus labor in componendo dictam Scrip-
39 turam, non erat compensatus cum solito, quamvis duplica-
to honorario, quodque ob hanc causam idem dignissimus
Prælatus, nedum bis, aut ter, sed novies duplicaverat ori-
ginal. An autem innegabile hoc factum dicti doctissimi viri,
priùs in Advocati munere, & deinde in causis decidendis
exercitatissimi, congruè deservire valeat pro adequata res-
ponsione omnibus adductis in dicto responso, alii judicent.
Eadem enim reflexio ad hominem applicari videtur omnibus
aliis similibus Advocatorum magnis laboribus, quæ nullo
modo compensari possunt cum solito exiguo honorario julio-
rum 24. vel ad summum scutorum trium. Ponamus enim ca-
sum, qui non est metaphysicus, quod sermo sit de illis Scrip-
turis, quæ continent 10. & 12. & quandoque plura dubia ut
40 recognosci potest *ex discept. 16.* in quibus casibus multorum
dubiorum solent originalia esse multarum cartarum, præten-
dere in istis terminis, ut dd. magni labores pro quibus opus est
multos adhibere dies, compensati dicantur cum honorario ju-
liorum 24. & originali cartarum 10. videtur prætensio, desti-
tuta omni legali fundamento.

Et hæc forsan est ratio, quare Reformatio illa s. m. Innoc.
41 XI. de qua loquitur d. R. P. D. Fatinell. neq; ipso vivente,
neque tempore successorum Pontificum, ad praxim reducta
fuerit, quod in Curia notorium est.

SCripsi pariter in alia simili causa *Senogallien.* pro non ef-
42 fectuatione sponsalium simili modo contractorum, pro
quibus dicebam, & Sac. Congr. Concilii admisit.

Non videtur esse locus coactioni Barbaræ ad effectuanda
sponsalia cum Ludovico quia non una, sed plures justæ cau-
sæ concurrunt in nostro casu pro illorum non effectuatione,
43 in quibus terminis uno ore notant Canonistæ, nunquam esse
locum coactioni, ut videre est apud allegatos in *decis. 96. nu-
mer. 8. coram Pamphil. & in Albanen Sponsalium super Cen-
suris 15. Decembr 1710. §. In hac coram R P. D. Ansald, & in
illius confirmatoria 24. Junii 1711 § 1. cor. Illustr. Scotto Urbis
Gubern.* quod verum est, etiamsi sponsalia sint juramento mu-
nita, ea ratione, quia *vinculum juramenti non adeò firmat
sponsalia, quin non liceat ab eis recedere, justa accedente cau-
sa*, ut per hæc præcisa verba, cumulatis concordantibus, ob
servat *Rot. in dec. 19. num. 28. par. 10. rec.* cum aliis adductis in
dec. 185. num 8. par. 14. Et habemus in hac parte punctualissi-
mam resolutionem *hujus Sac. Congr. in Bononien. seù Parmen
Sponsalium 25. Septembris 1700. quæ est in Libr. 50. Decret.
fol. 285. & 312.*

Ante discussionem verò harum justarum causarum, qua-
rum pondus, & efficacia judicantis religioni, & arbitrio re-
linquuntur, ex cumulatis per *Rot. in Ulixbonen. prætensi ma-
trimonii 7. Januarii 1599. §. 1 cor. Litta, & in Comen. Spon-
salium 10. Junii 1705. §. Ratio cor. Molines*, supplicamus ob-
servare, quod ad præcisum effectum cogendi, vel non cogen-
44 di sponsos ad sponsalium effectuationem, maximam consti-
tuunt Doctores differentiam, *quandò* (ut in præsenti ad un-
guem verificatur) *abscedere volens à sponsalibus non est mas-
culus, sive vir, sed fœmina, idque, si non ad emolliendam rigidi-
tatem Textus in cap. Ex literis, saltem ad requirendam minùs
validam, & fortem justitiam causæ in recusando*, sunt verba
*Rot. in d. Albanen. Sponsalium 15. Decembr. 1710. §. Obser-
45 varunt coram Ansaldo*, ubi illam adducit bonam, atque ni-
mis naturalem rationem, quod mulieres, quantò magis sunt
ab initio mobiles, & pronæ ad assentiendum, tantò ex post
sunt pertinaciores, quod experientia comprobatur.

Cui alia addi potest ratio, desumpta ex sexus fragilitate,
quam adducit *Corrad. in Prax. dispens. lib. 7. capit. 7. numer.
37.* & quæ in mulieribus naturalis, & immutabilis est, teste
experientia, & id observante *Knipschild. de Fideicomm. no-* 46
bil. cap 8. num. 220. necnon ex illa simplicitate, qua tracta-
re solent res, & facilè omnia credere, de qua *Tiraquel. ad Leg.
Connub. leg. 9. glos. 1. par. 9 num. 138* ubi refert, & sequitur
illud Propertii; *At nimiùm faciles aurem præbere Puellæ*, de
quo suprà

Deveniendo modò ad dd. justas causas, primo loco se of-
fert inordinatus; atque insolitus ille modus, quo mediante,
extortus fuit consensus ad prætensa sponsalia, superlativè
comprobatus in facto, quivè operatur, *ut sponsalia sint ipso* 47
jure irrita, itaut sponsus deceptus nullo modo ipsis adstringatur,
ut per hæc numero verba id observat *Sanchez de Matrim. lib. 1
disput. 64. numer 6.* & concordant *Adden. ad Dec. consil. 163.
lit. A Marchant. in Trib. Sacrament. part. 1. tom. 3. de Sacram.
Matrimon. cas. 3. vers. Dini, Brouver. de Jur. connub. lib. 1.
tit. de Sponsalibus dolo contractis cap. 19 num. 1. & 2. fol. mihi
176.* cum aliis, à me citatis in *Tractat de Matrimon. §. 22. à* 48
num. 7. usque ad finem, quibus addo *Rotam in Aprutina nul-
litatis Matrimonii 30. April. 1708. §. Et ratio est cor. Illustriss.
Scotto Almæ Urb. Gub*

Alia æquè justa causa non effectuationis prætensorum spon-
salium desumitur à magna indignatione matris, & aliorum
consanguineorum, totiusque cognationis, & parentelæ spon- 49
sæ, quæ in facto innegabilis est; In jure verò pro sufficien-
tissima ad hunc effectum reputatur ex adductis à *Spad. cons.
152. numer 10. tom. 2 Cardin de Luc. de Matrimon. discurs.
8. numer. 11. 16. & sequent. D. Piton. disceptat. 58. numer. 87.
D. Gasparr. in Institut Canon part u. titul. 10. numer. 26 Rot.
decis. 1112. num. 4 & decis 258. num. 1. coram Seraph. & dec.
5 7. num. 5. & sequent coram Pæn. & dec. 415. num. 6. cor. Bu-
rat. & dec. 19. num 45. & 56. part. 10. rec.* ibi: *Indignatio Pa-* 50
*rentum, & Consanguineorum, &c præbeat justam causam re-
cedendi à sponsalibus, & in Viennen. prætensorum Sponsalium
12. Januarii 1705. §. Quinimò coram Kaunitz, & in Baren.
Sponsalium 22. Junii 1711. §. Quibus addi, versic. Dissensus
coram Lancet.*

Tertia causa desumitur ab illo implacabili odio, quo
Sponsa prosequitur Sponsum, nedùm ob detectas hodiè 51
eas artes, quibus illam induxit ad se subscribendum Folio
sponsalium, sed ea quo illum recognoscit uti authorem,
& unicam causam mortis ejus amantissimi Patris, quod
in facto concludentissimè probatur ex ejus epistola, uni-
ta cum supplici Libello, huic Sacræ Congregationi porrecto,
per ea, quæ in terminis similis probationis, desumptæ ex
epistola, firmavit *Rot. decis. 96. num. 4. coram Pamphil.* ibi:
Præsertim quod, ut per suas literas mihi significavit Anna 52
*Maria, ità abhorret ab istis nuptiis, & tali odio Marcum An-
tonium prosequitur, &c. ac si illum habeat pro inimico capita-
lissimo, & potiùs sit passura mortem, quàm cum eo matrimo-
nium contrahere, quæ etiam habetur pro legitima causa absti-
nendi à coactione.* In jure verò talem causam pro legitimo re-
cessu à sponsalibus, etiam juratis, approbant *Sanch de Ma-* 53
*trim. lib. 1. disput 88. numer. 3. Adden. ad Pamphil. dict. decis.
96. numer. 10. vers. Odium, Rot decis 447. nu 4 cor. Cavaler.
& decis. 242. num. 5. & seqq. coram Duran. & dec. 374. num. 7.
cor Cels. & in Gadicen. Sponsalium 28 Junii ejusdem anni §. fi-
nali coram Pio*, ibi: *Adeò exacerbatum virginis odium in Mar-
chinum suscitatum fuisse æstimandum est, ut æquissimo jure, nè
ex connubiali societate mali exitus sequantur, sit locus liberta-* 54
*ti, quam hisce, vel similibus concurrentibus circumstantiis,
etiam in casu, quo reverà sponsalia intercesserint, zelo bono
Ecclesia Mater benigna concedere solet, & in Melevitana
Sponsalium 30. Maii 1696 § Et quatenùs coram eodem, & in
Baren. Spons 22. Jun. 1711. § Quibus cor Lancet.* ibi: *Tales
concurrunt causæ odii inter Partes, ut locus esse nequeat effe-
ctuationi sponsalium, quatenùs adesset.*

Quarta desumitur ab obstinatissimo æquè ac ab exacerba-
tissimo animo Sponsæ, quæ non sine lacrymis, narrando in-
felix accidens, quo mediante, ut ipsa asserit, seque conque-
ritur, ejus amantissimus Pater ex hac vita post paucas horas 55
ferè ante ejus oculos migravit, EE. VV. expressit his verbis:
*La medema Oratrice &c. è così implacabile, e mal sodisfatta
&c. che è più tosto pronta à soffrire le censure Ecclesiastiche &c.
& ogn'altra pena insino alla morte istessa, che congiongersi mai
con il vincolo del matrimonio &c.*

Quæ obstinatio intrà evidentiæ fines posita est hodiè ab in-
genua Relatione Reverendiss. Episc de mandato hujus Sacr.
Congr non semel explorantis ejusdem Sponsæ voluntatem,
& asserentis, ibi: *Semper constanter respondit, nunquam in*

animo habuisse se obligandi ad sponsalia, &c. nec ullo pacto
prætensis sponsalibus assentiri velle, imò potiùs se mortem su-
bituram, addens, quod si centiès, vel à me, vel ab aliis in-
terrogetur, semper in eodem responso perseveraturam &c.

Talis autem obstinata voluntas justissima reputatur causa
non effectuationis sponsalium, etiamsi illa jurata sint, &
nulla alia concurrat justa causa illorum dissolutionis, ea viva
57 ratione, *quia coactio adhiberi solet à Judice, quandò videt*
aliquem, in sua simplicitate titubantem, secus eum, quem co-
gnoscit constanti animo reluctantem, nè præbeatur occasio
spretus censurarum juxtà auream doctrinam *Fortunat. in cap.*
1. de Pact. declarat. 6. numer. 30. quem his verbis sequitur
Rot. in decis. 1285. num.6. & 7. coram Emerix jun. & concor-
dant *Bell cons 32. numer. 11. Gabr. cons. 186. num. 7. & seqq.*
lib. 2. Rot. decis. 1212. num. 3. coram Seraph. & dec. 296. num. 9
coram Dunoz. jun. & in Toletana Matrimonii 20. Junii 1601. §.
1. coram Justo, & in Eugubina Sponsalium 28. Junii 1606. §.
1. coram eodem, & in Melitem. Sponsalium 11. Maii 1682. §.
58 *Potissimùm coram Paulutio, & in Viennen. prætensorum Spon-*
salium 12. Januarii 1705. §. Et quamvis cor. Kaunitz, & in
Albanen. Sponsalium 26. Junii 1711. §. Namque coram Illu-
striss. Scotto Urbis Gubernat.

Idemque practicavit hæc Sacr. Congregatio in *d. Bononien.*
seu Parmen. Sponsalium 25. Septembris, & 18. Decembris
1700, quæ, attenta simili obstinatione alterius nobilis puel-
59 læ, injunxit Eminentiss. Archiepiscopo, ut moneret quidem
eandem nobilem sponsam, indurato animo nolentem effectua-
re jurata sponsalia, ad implendam ejus promissionem; Cæ-
terùm si post monitiones, suasiones, & diligentias, adhuc
renueret, ad rigorosam coactionem nullatenùs deveniret, re-
60 ferente *D. Piton. discept. 32. nu. 26. & Rot. in d. Albanen. Spon-*
salium 15. Dec. 1710. §. Demum cor. Ansald.

Quinta demùm causa, desumitur ex clara dispositione Sta-
61 tuti nostræ Civitatis, *in cujus Lib. 3. titul. de Malefic. fol.* 17.
determinatur, *quod mulier, contrahens matrimonium sinè*
consensu Patris, vel requisitione trium proximiorum consan-
guineorum, ipso jure, & ipso facto sit privata, & pro priva-
ta habeatur omni commodo, & successione, & parte hæreditatis
bonorum, quæ eidem contingere potuerit ex successione quorum-
cumque consanguineorum suorum, ab intestato decedentium.

Licet enim ultrò admittamus cum *Ciarl. controv. 104. per*
tot. & cum caterva Doctorum, ab illo allegatorum, similia
62 statuta, uti opposita matrimoniorum libertati, nùllatenùs
sustineri: Non potest tamen negari, quod timor talis exhæ-
redationis, vel saltem lites circà interpretationem talium
Statutorum, non reputentur justa causa dissolutionis sponsa-
lium, eò quia non desunt Doctores, asserentes, talia statu-
ta valida esse saltem quoad effectus temporales, ut videre est
apud *dict. Ciarlin. citat. controv 104 numer. 9. & seqq.* & latè
apud *Medran. de Consens. connub cap.* 10. ubi refert Pragma-
ticam sanctionem Philippi II. Hispaniarum Regis, editam
anno 1563. & sic contemporaneè ad Sac. Conc. Tridentinum,
qua talibet matrimonia contrahentibus, nedùm exhæredatio-
nis pœna inflicta est, amissionisque omnium bonorum, sed
63 etiam illa exilii, juxtà verba ejusdem Authoris, quæ regi-
stravi in meo *Tract. de Matrimon. §. 8. num.* 1. & addo citatos
ab *Oliva de For. Eccles. par. 1 quæst. 29. per tot. & à Sanchez,*
communiter in matrimonii materia magistro *de Matrim. lib. 3.*
disp. 47. per tot. & signantèr *n.* 12.

Et in punctualibus terminis, quod procedendo etiam cum
recepta opinione, quod talia statuta sint nulla, nulliusque
64 prorsùs roboris, & efficaciæ, adhuc illa reputentur justa
causâ non effectuationis sponsalium, benè observat *Boss. de*
Matrimon. capit 11. §. 19. numer. 97. & melius firmavit *Rota*
in decis. 401. num. 8 coram Pæa. quam, uti continentem no-
tabilem doctrinam, per extensum registravit idem *Boss. in*
ejus Tractat. de Matrim. dict. cap. 11. §. 10. à nu. 97. usque ad
num. 102. & signantèr *num.* 100. ibi: *Quæ licèt manifestè sint*
invalida, ex quo violant matrimonii libertatem, quam Jura
Pontificia ubique requirunt, &c. ad incutiendum tamen justum
timorem &c. satis erat, ea de facto in Lotharingia observari,
&c. & hinc propterea oriebatur causa rationabilis, ob quam
foret ab hujusmodi compulsione abstinendum &c. & coram Se-
raphin. dec. 1258. numer. 2. ibi: *Quia Parentes Joannis eum*
65 *exhæredare volunt, casu, quo tale matrimonium contraheret,*
juxtà Statutum Lotharingiæ, quæ causa visa est relevans ad
recusationem implementi sponsalium, & coram Cavaler. decis.
447. numer. 2. ibi: *In casu autem proposito satis justa videba-*
tur subesse causa recedendi, quia Parentes puellæ expressè pro-
testati fuerunt, velle eam exhæredare, prout eis permittitur
per Statutum Lotharingiæ, casu, quo ipsa contraheret matri-
monium cum Martino, ut in his propriis terminis, quod tale
Statutum præbeat causam sufficientem ad recedendum à spon-
salibus, fuit centum &c. & decis 458. numer. 1. coram eodem,
ibi: *Tale Statutum erat invalidum, tanquam impediens li-*
bertatem matrimonii, juxtà dispositionem Conc Trid. quod in
Civitate Tulensi in specie fuit acceptatum, sed Informantes pro
puella respondebant, statutum hoc aliàs in decisione fuisse ha-
bitum pro invalido, sed non propterea cessare dicebant justam
causam recedendi à sponsalibus, resultantem ex comminatione
exhæredationis &c.

Supplicantes omnes has causas, & reflexiones unitim sub 66
oculis haberi ad effectum, de quo agimus, ut in his casibus
faciendum esse monent *Ciarl. controv.* 108. *sub num.* 68. *Bar-*
bos. vot. dec. 16. num. 56. Sperell. decis. 79. numer. 30. & Rot.
dec. 491. num. 9. cor. Royas, & dec. 9. numer. 81. & seqq. cor. Ar-
guell. & in nostris terminis *in d. Albanen Sponsalium 15. Dec.*
1710. *§. Profectò cor. Ansald.*

Nec credimus in præsenti repetenda ea, quæ ex adversò in
præterita Congregatione exagerabantur, de libera, & spon- 67
tanea voluntate Sponsæ effectuandi sponsalia, de quibus agi-
tur, deque illorum retardatione, unicè proveniente ex inju-
stis, & violentibus operationibus matris, & consanguineo-
rum ejusdem.

Pro adæquata siquidem omnium prædictorum rejectione,
dignentur EE. PP. perlegere brevem quidem, sed nimis ex-
pressivam, & æquè ingenuam Relationem Reverendissimi 68
Episcopi; Ex ista enim palpatur manibus obstinatissimus ani-
mus non matris, & consanguineorum, sed ipsiusmet Spon-
sæ nunquam effectuandi sponsalia, & nullo pacto velle illis
assentiri. De viribus autem, & efficacia talis explorationis
voluntatis alterius puellæ ad præcisum effectum aliam non co-
gendi ad effectuationem sponsalium egregiè *Rot. in dict. Alba-*
nen. Sponsalium 15. Decembris 1710. § Demùm coram Ansald.
ubi ad rem benè observat, quod sicuti pro cognoscenda spon-
tanea voluntate puellarum pro matrimonio spirituali, statur 69
Relationibus Episcoporum, ità etiam stari debeat eisdem
Relationibus, quando in controversiam vertitur sponta-
neus consensus quoad matrimonium temporale; eo quia
de uno ad aliud valet argumentum, juxtà authoritates ibi-
dem allegatas.

Posita ex his negativa resolutione dubii: *An sit locus coactio-*
ni? ad evitandos illos infelices exitus, quos coactæ nuptiæ
parere solent, ex punctualitèr animadversis per *Rot. in Co-* 70
men. Sponsalium 10. Junii 1705 §. Concurrente cor. Reveren-
diss. Molines, eadem facilitate speramus, & supplicamus af-
firmativè responderi alteri dubio: *An Sponsa possit matrimo-*
nium contrahere cum alio viro? superaddito in secunda causæ
propositione à Defensoribus Sponsi, prætendentibus talem
restrictionem libertatis Sponsæ resultare ex illis verbis spon-
cæ: *Prometto, &c prendere per legitimo sposo il Signor N. N.*
&c., e non alcun' altro; Insistendo in verbis illis, *e non alcun'* 71
altro, ac si ex illorum efficacia inductum esset perpetuum im-
pedimentum, indissolubileque vinculum ex parte mulieris,
nullo unquam tempore matrimonium cum alia persona con-
trahendi, citando ad id probandum, uti punctualem decis. 72
Barat. in 373. per tot.

Quantum autem insubsistens sit hujusmodi prætensio, fa-
cilè demonstratur observando, quod dicta verba non stant de
per se, & absque ulla connexione cum antecedenti promis-
sione accipiendi aliquem in sponsum, sed sunt penitùs acces-
soria, & unicè dependentia à dict. antecedenti promissione,
ut de se patet.

Sicuti igitur d. principalis promissio, vel corruit, vel ine-
xequibilis remanet, ex hoc usque animadversis, ità idem
omninò dicendum est de dicta accessoria, & consequutiva
obligatione non ducendi alium virum, procedendo in hac
parte cum regula *Textus in cap. Accessorium de Regul. jur. in 6*
de qua *Rot. decis 551. & decis. 523. utrobique numer. 6. coram* 73
Dunozet. jun. & in d Albanen. Sponsalium 26. Junii 1711. §.
Et hic cor. Illustr. Scotto Urbis Gubernatore, ubi quod ille, qui
justè ab aliquo contractu recedit, non potest ad illius obser-
vantiam compelli.

Et tamen præter necessitatem subjungimus, etiam in ca-
su unicæ, & simplicis promissionis negativæ, roboratæ spe-
ciali juramento non accipiendi alium in virum, vel in uxo-
rem præter Titium, vel Cajum, adhuc illo non attento,
non probatis concludenter, vel ex justa causa dissolutis
sponsalibus, vel damùm posito, quod non sit locus illo-
rum effectuationi, semper talia promittens remanet in sua 74
libertate matrimonium cum alio, vel alia contrahendi,
juxtà casum *Vintimilien. Sponsalium* in hac Sacra Congrega-
tione quater propositum *diebus 1. Junii, & 6. Julii, & 3. Au-*
gusti, & 28. Septembris anni 1709. & tandem solita maturi-
tate

tate resolutum pro libertate contrahendi aliud matrimo-
nium d *die 28. Septem. 1709.* mediante affirmativa resolu-
tione dubii: *An d. Antonius posset contrahere cum altera?*

Quibus non refragatur authoritas *Rot in decis. 373. cor.*
Burat. Casus enim d. decisionis toto cœlo distat à præsenti,
quia ibidem non agebatur, ut in præsenti verificatur, de
75 promissione, dependente à contractu sponsalium, sed, ut
dicitur in principio ejusdem decisionis, quæsitum fuit de vi-
ribus independentis, juratæ, præcisæ, & strictissimæ pro-
missionis cujusdam Cornelii, de non contrahendo matri-
monium cum alia, præterquam cum quadam Elisabetta,
quæ, ut dicitur in fine d. decisionis, subjecta erat gravi præ-
judicio, ob non effectuationem d. promissionis, itaut nimis
difficile alium virum, sibi æqualem, posset invenire. Cum
illo addito, *quod idem Cornel.* (sunt verba d. decisionis)
talem promissionem emiserat cum præsentia, consensu, &
voluntate parentum, at interventu duorum fidissimorum ami-
76 *corum, à quibus consultus fuit*; In nostris autem terminis
ex diametro verificatur oppositum, quia Sponsa inducta fuit
ad subscriptionem asserti folii, absque ullo consensu, & ad-
versùs innegabilem voluntatem nedùm parentum, & con-
sanguineorum, sed etiam propriam, ut ingenuè testatur
Reverendissimus Episcopus; Et quod magis est, adfuerunt
quidem duo mediatores, sub amicorum veste larvati, nem-
pè Religiosus, & famula, sed istis, cum omni sermonis
proprietate, competit titulus duorum Infidelissimorum
Consultorum.

Nil igitur mirùm, si in casu d. decisionis, & in circum-
stantiis adeò legitimi, spontanei, & legalis consensus Sacr.
77 Rota obligavit promittentem ad servandam promissionem,
ad differentiam asserti consensus Sponsæ, cui ex solo modo,
quo ab illa extortus fuit, succurrendum hodiè esset pro ea
liberanda ab effectuatione sponsalium sola probatio, quod
illa bona fide, & solito candore contracta non fuerint, jux-
ta punctualem *decis. 96. num. 5 cor. Pamphil.* ibi: *Secundùm*
aliquas ex DD. non videntur bona fide contracta, &c itaut
ex hoc etiam videatur justa causa ab illis recedendi &c.

78 Cæterùm ad materiæ ornatum non omittimus observare,
quod si non transit sine maxima difficultate opinio illorum,
qui tenent, validum esse præceptum, injunctum filiæ nu-
bendi cum certo personarum genere, & non extra illud,
ut videre est apud *Menoch. consil. 425 & cons. 1083. per tot.*
ubi citat pro opinione negativa viginti primæ classis Docto-
res, frustrà hinc transcribendos, nec non apud *Mont. cons.*
97. per tot. Vasquez Contrav. illustr. lib. 3. cap 44. num. 14.
79 *Capyc Latr. consult. 72. num. 10. & seqq. lib. 1 & Recc. Sele-*
ctar. Interpr. cap 19. num. 118. & seqq ea ratione, quia re-
strictio ad certum personarum genus est impeditiva illius li-
bertatis, quæ in matrimonio omni jure concurrere debet,
quantò minùs, præcisa probatione sponsalium, vel posito,
quod ista ex aliqua justa causa effectuanda non sint, substine-
ri potest obligatio, restricta non ad certum personarum ge-
nus, sed ad unicum dumtaxat individuum, ut patet consi-
deranti.

80 Pro recta autem applicatione authoritatum, exadverso
allegatarum, cum *Sanchez*, exadverso pariter citato *lib. 1.*
disput. 19. per tot. supplicamus observare, quod promissio
negativa, non contrahendi cum alio, potest dupliciter con-
siderari; Vel independenter à propositione affirmativa,
hoc est (sunt verba *ejusdem Sanchez. in fin. dictæ disputatio-*
nis) *Non contraham cum alia à te, vel quàm tecum, vel nisi*
tecum; & in hoc casu, quamvis *ex punctuali decis. 1635. per*
tot. coram Coccina, & punctualiori resolutione hujus Sacr.
Congregat. *Vintimilien. Sponsalium 28. Septembris 1709.*
id non transeat sinè contradictore, admittere videtur idem
author, quod dicantur contracta sponsalia conditionata,
in eo sensu, ut promittens non teneatur præcise ad contra-
hendum matrimonium, sed in eo solum casu, quo velit il-
lud contrahere, tunc obligatur dicta promissione negativa,
& isti, (qui non sunt nostri,) sunt præcisissimi termini,
in quibus, nemine excepto, loquuntur omnes Doctores,
81 exadverso citati, ut patet ex illorum recognitione, & con-
cordant alii, adducti per *Covarr. de Sponsal. part 2. cap. 4.*
sub num. 8. & Guttier Canon. quæst. lib. 1. cap. 21. per tot. &
signanter *num. 13 & seqq.*

Alio modo potest promissio negativa verificari, & consi-
derari, non de per se, & independenter à propositione affir-
mativa, sed cum totali, & absoluta dependentia à veris
82 sponsalibus, probatis à præcedenti promissione affirmativa
ducendi aliquem, & neminem alium, præter ipsum, juxta
terminos nostri casus ibi: *Prometto di prendere per legittimo*
sposo il Sig. N. N. &c. e non alcun altro; Et tunc, quia ex
dictis primis verbis affirmativis dicuntur probata sponsalia,
ut resolvit *hæc Sacr. Congregat. ad 1. dub.* sequentia verba
negativa, *e non alcun' altro*, regulari debent famulativè,
& accessoriè ad sponsalia, jam probata à dictis verbis affir-
mativis, nullamque proindè important distinctam obliga-
tionem, sed solùm clarius explicant id, quod continetur in
prima parte promissionis affirmativæ, id inferendo, vel ex
contextu totius actus vel ex partium voluntate, deducta à
conjecturis, & verisimilitudine, ut sequendo *Speculatorem*, 83
Alexandrum de Nevo, Cepollam, Lopez, & Guttierez,
observat *Sanchez de Matrim. lib. 1. disp. 19. num 7.* quem se-
quitur *Panimol decis. 23. annot 1. num. 9.*

Convincentissima autem ratio hujus distinctionis illa est,
quia ex dicta accessoria promissione, negativis verbis con-
cepta, nulla alia prætendi potest, & cum effectu nullam
aliam prætendunt hodiè obligationem contrarii Defensores,
præter illam conditionalem, non ducendi alium, nisi Ad- 84
versarium, non simpliciter, & absolutè, sed quatenus
eadem Sponsa velit cum alio matrimonio copulari; Videtur
autem evidens, quod hujusmodi distincta obligatio conditio-
nalis nullatenus possit verificari in præsenti, in quo verifica-
tur præcedens obligatio pura, resultans ex verbis affirmati-
vis, seù ex prima parte promissionis, canonizzata ab hac
Sacr. Congregat. mediante affirmativa resolutione 1. dubii.

Soliditas hujus distinctionis exadverso admittitur, & proin- 85
de fit transitus ad solitas exagerationes, quod nulla concur-
sat in nostris terminis legitima causa respectu Sponsæ resi-
liendi à sponsalibus, quodque illa unicè ad dissentiendum
moveatur à consanguineorum instigationibus

In hac autem parte non videntur discurrere cohærenter
ad ea, quæ in prima causæ propositione asseruntur his ver-
bis: *Quæ sit vera voluntas D. Adversariæ tunc manifestabi-* 86
tur, quandò illa in alio monasterio extrà Diœcesim Faven. &
Senogallien. in quo non sit, prout in isto, à duabus amitis cir-
cumdata, collocabitur: Collocata enim fuit, juxta Partis in-
stantiam, in diverso monasterio, atque separata pariter fuit
à suis amitis, & tamen ejus veram voluntatem his verbis
propalavit: *Semper constanter respondit, nunquam in animo*
habuisse se obligandi ad sponsalia, &c. nec ullo pacto præten-
sis sponsalibus assentiri velle, imò potiùs se mortem subitu-
ram, &c. deceptam fuisse testatur in apocæ subscriptione, &c.

Et propterea nescimus videre, cuinam verisimilitudini 87
innitantur contrariæ exagerationes, dum de clara, & inne-
gabili voluntate sponsæ non possumus hodiè amplius dubita-
re ex ingenua Relatione dignissimi Prælati, ab hac Sacra
Congregat. ad Partis instantiam specialiter deputati, ad
explorandam voluntatem ejusdem sponsæ, ex punctualiter
firmatis per *Sacr. Rot. in dicta Albanen. Sponsalium 15. De-*
cembris 1710 § Demùm cor. R P. D. Ansald.

Pro quorum omnium faciliori admissione semper magis
opportunè repetimus, quod termini, in quibus loquuntur
Doctores, in abstracto, & generaliter disputantes de viri- 88
bus, ac efficacia promissionis per verba affirmativa, vel ne-
gativa ad inducenda sponsalia pura, vel conditionata, re-
stricti sunt ad casus illos, in quibus nulla concurrat præsum-
ptio circumventionis, sed agatur de promissione facta à ma-
joribus ætate, cum præsentia, consensu, & approbatione
parentum, & consanguineorum, imò etiam fidissimorum
amicorum, juxta casum *decis. 373. cor. Barat.* Undè à for-
tiori videntur admitten. in præsenti, in quo agimus de obli-
gatione extorta ab incauta puella annorum 17. eo tempore,
quo sagax famula, ut modestè loquamur, *andava inanzi*, 89
& in dietro per guardare se veniva il Signor Padre; In qui-
bus circumstantiis, quantò magis multiplicantur exadverso
affectatæ attestationes illarum personarum à quibus æquè
simplex, ac innocens sponsa inducta fuit ad subscriptionem
folii sponsalium, eo magis emicat veritas illa, quam non
semel, sed semper deindè candidè patefecit in explicatione
ejus voluntatis, asserendo, *se tot importunis stimulis, &*
suasionibus ancillæ, tandem victam apocam subscripsisse, se-
que deceptam fuisse in illius subscriptione, quæ ex sola lectu-
ra dictarum affectatarum attestationum palpatur manibus,
quævè operatur, ut sponsalia, quibuscumque verbis, sivè
affirmativis, sivè negativis, concepta, & sivè pura, sivè
conditionalia sint, nullam mereantur executionem, nul-
lumque præstent impedimentum, vel importent vinculum,
impeditivum alterius matrimonii, ut egregiè probant *San-* 90
ch. de Matrimon. lib. 1. disput. 64. num. 6. Brouver. de Jur.
connub. tit. de Sponsal. dolo contract. cap. 19. num. 1. & 2. fol.
mihi 176 Bonac. Oper. moral. tom. 1. Matrim. de tit. de Spon-
sal. quæst. 2. punct. 9. num. 1. & Jot. de Matrim. par. 2. quæst.
3. num. 7. vers. 14. Dissolvuntur.

Non

Non obstante reflexione, quod in omnem casum sicuti
Sacr. Congreg. approbavit in 1. dub. existentiam sponsa-
lium, ità hodie non possit impugnari efficacia promissionis,
contentæ in 3. dub. non ducendi alium præter Adversarium,
etiamsi admittatur, unicam tantum esse Principalis obliga-
tionem, explicatam affirmativis, & corroboratam negati-
vis verbis; Quia aliud est, quod hæc Sacr. Congreg. me-
diante affirmativa resolutione 1. dub. approbaverit existen-
91 tiam de facto dictorum sponsalium, juxta terminos d. 1. dub.
Aliud verò, quod approbaverit efficaciam eorundem spon-
salium, aptorum ad cogendam Principalem ad illorum im-
plementum, ad terminos 2. dub. disputati die 12. Mar. 1714.
Nos enim admittentes existentiam de facto dictorum sponsa-
lium, strictè respondemus, quod nullatenùs approbavit il-
lorum efficaciam, aptam ad cogendam Principalem, ex quo
dicta die 12. Martii distulit resolutionem dubii circa dictam
coactionem, & hodiè contrarii Defensores ultro fatentur,
non esse locum eidem coactioni.

Cùmque negativa hujus coactionis solidè fundetur in cau-
sis, à Jure approbatis, quæ operantur illorum dissolutio-
nem, ex latè adductis in nostris Scripturis, ad differentiam
alteriùs casus, quando illa dependet à sola benignitate juris,
92 applicantur punctualiter firmata per *Sacr. Rot. in Albanen.
Sponsalium 25. Junii 1712 §. Et hinc cor. Illustrissimo Scotto*,
quod scilicèt in hoc casu nullum omninò fieri valet funda-
mentum in existentia de facto sponsalium, quia attenta illo-
rum inefficacia, seu inexequibilitate, nullum operantur ef-
fectum, nullamque inducunt validam, & efficacem obliga-
tionem: *Quia qui justè à sponsalium contractu recedit, nullo
Juris remedio ad illius observantiam compellitur*: juxta verba
Sac. Rot. ubi supra.

Speramus proindè, & enixis precibus supplicamus EE.
PP. favore Principalis esse responsuros, sequentes vestigia
Sancti Urbani Papæ, Sacratio Regi Aragoniæ in casu om-
93 ninò simillimo per hæc verba respondentis. *Hoc æquitate
dictante decernimus, ut si illa virum illum omninò, ut dici-
tur, renuit, & in eadem voluntatis authoritate perstitit, ut
viro illi prorsus se deneget nupturam* (juxta præcisos termi-
nos nostri casus) *nequaquam eam invitam, & reluctantem
ejusdem viri cogas conjugio sociari*. Illa adducta bona ratione:
Quorum enim unum corpus est, unus debet esse animus, ut
videre est *in Can. De neptis 31. quæst. 2.*

Sacra Congregatione Concilii die 12. Maii 1714. I. dub.
An constet de Sponsalibus in casu, &c. Respondit: *Affirma-*
94 *tivè*. II. vero: *An sit locus coactioni in casu, &c.* Et III.
*An B. possit matrimonium contrahere cum alio viro, quatenùs
nolit exequi Sponsalia, de quibus agitur.* Respondit: *Dila-
ta, & ad mentem*, quæ fuit, *ut Puella reduceretur ad Mo-
nasterium in Civitate Pisauri, ibique ejus voluntas ab Epis-
copo exploraretur*. Die verò prima Septembris 1714. II. dub
An sit locus coactioni: Respondit: *Negativè*. III. autem
dub. *An B. possit matrimonium contrahere cum alio viro, qua-
tenùs nolit exequi sponsalia, de quibus agitur, in casu &c.*
Respondit: *Affirmativè, & amplius*.

95 Circa primum dubium, concordatum antequam ego re-
quisitus fuissem ad scribendum, statim dixi dignissimo Re-
ligioso, qui fortiter promovebat partes mulieris ejus neptis,
quod impossibile erat illud vincere, eò quia non poterant ne-
gari sponsalia, uti ad oculum resultantia ex sola lectura apo-
cæ, quæ, uti à muliere innegabiliter subscripta, impugna-
ri non poterat. Consului proindè, ut viderer, an posset d.
dubium mutare, & ad instar alterius disputati *in d. Parmen.
Sponsalium, de qua supra num. 41.* disputari aliud sequentis
tenoris: *An constet de Sponsalibus, quæ sint exequenda, seù
quæ veniant effectuanda*, quia hoc modo parùm referebat
prima pars circa existentiam dd. sponsalium, nisi illa essent
exequibilia, vel effectuanda; Verùm tamen est, quod ni-
mis serò promota fuit ejus instantia, & opus fuit disputare d.
dubium, cum totali, & plena certitudine in illo succumbendi.
Unde benè observat *D. Advoc. Piton. in suis Disceptat. Eccle-
siast. in Parerg. fol. 7. num. 29. Incongruam dubiorum concorda-
tionem non leve præjudicium sæpè afferre miseris litigantibus.*

96 Proveniunt autem hujusmodi præjudicia ex eo, quod in
principio Causarum, præsertim magni momenti, negli-
gantur congressus illi Defensorum, à quibus ut plurimùm
pendet litium celer terminatio, quia dantur casus, & non
sunt metaphysici, quod post plurium annorum decursum,
in quibus aliqua lis duravit, cognita incongrua dubiorum dis-
putatione, opus est renunciare judicatis, & causam ex in-
tegro instruere. Experto credite.

DISCEPTATIO XIX.

Novarien.

PRO

Canonicis Regularibus Lateranen. Novariæ.

CUM

Capitulo Cathed. ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

*Accedentibus processionaliter Canonicis Cathedralis ad
Ecclesias Canonicorum Regularium Lateranensium,
isti quomodo teneantur illos recipere in ingressu, &
associare in recessu.*

EX speciali devotione erga SS. Virginem ab antiquo tem- 1
pore Decuriones Civitatis Novariæ, una cum Canoni-
cis, & Capitulo Cathedralis accedere processionaliter solent
in die Nativitatis ejusdem B. Virginis, ad Ecclesiam S. Ma-
riæ Gratiarum Canonicorum Regularium Lateranensium,
in Suburbiis ejusdem Civitatis positam, ibique, persolutis
aliquibus precibus, iidem Decuriones offerunt nonnulla ce-
rea intorstitia, ejusdem Civitatis insigniis decorata, & per
totum hujus temporis decursum fuerunt benignè recepti, as-
sistente ad januam Ecclesiæ uno ex Canonicis Regularibus
Lateranensibus cum aspersorio, ut non controvertitur.

Cùm autem post tanti temporis lapsum moderni Canoni-
ci ejusdem Cathedralis, nullo prorsus jure suffulti, suscita- 2
verint prætensionem, quod iidem Canonici Regulares Late-
ranenses, occasione talis accessus teneantur ipsos recipere ad
januam Ecclesiæ in corpore, & quidem etiam cum superpel-
liceo, eosque in ingressu, & regressu associare, proponunt
disceptanda duo dubia, de quibus in *fine*, per EE. PP. favo-
re eorundem Canonicorum Regularium Lateranensium re-
solvenda, prout humiliter, & enixè supplicamus.

Ante illorum autem discussionem, præmittenda videtur
conclusio, uno ore ab omnibus Doctoribus admissa, & com-
muniter à Supremis Tribunalibus recepta, quod vigore no- 3
toriorum privilegiorum, à diversis Summis Pontificibus
Religiosis familiis concessorum, istorum Ecclesiæ, prorsus
exemptæ sunt, & omninò liberæ ab Ordinariorum, & Cle-
ri sæcularis Jurisdictione, seù superioritate, itàut Clerus
sæcularis in Regularium Ecclesiis nullum Jus, nullamque
Jurisdictionem actualem, nec habitualem habeat, sed in
illis existens, dicitur existere extra proprium territorium,
& consequenter positiva Juris resistentia adesse videtur, ut
privatus in aliena domo præeminentiam aliquam præten-
dere valeat, ut ferè per hæc verba generaliter observat *Card.
de Luc. de Præem. disc. 25. num. 5.* & concordant adducti à 4
*Cesped. de Exempt. regul. dub. 391. num. 1. Tambur. de Jure
Abbat. tom. 1. disput. 15. quæst. 1. num. 4. Barbos. alleg. 103.
num. 11. & seqq. Kochier. de Jurisdict. in exempt. quæst. 17.
part. 1. num. 25. Petra ad Constitut. Apostol. tom. 1. ad Consti-
tut. 2. Paschal. 2. sect. 1. num. 8. Ansald. in addit. ad decis. 74.
num. 13. & 54. & Rot. in decis. 2089. num. 16. & seqq. cor. Coc-
cin. & decis. 10. num. 6. & seqq. apud de Prosper. de Territor.
separat.* Et in punctualibus terminis totalis, & omnimodæ
exemptionis Ecclesiarum nostræ Congregationis, *Pennot.
in Histor. Canonic. regular. lib. 3. cap. 31. num. 3.* ubi refert, &
sequitur individualem Constit. *Six. IV.* quæ reperitur etiàm
impressa *in Bullar. nov. tom. 1. Constit. 10. inter alias ejusdem* 5
Summi Pontificis, & referendo, ità decisum ab hac Sacr.
Congreg. *in una Bononien. 24. Febr. 1642.* probat *Pignatel.
consul. 58. num. 17. tom. 3.*

II. est præmittendum cum *Lotther. de Re benef. libr. 1.
cap. 16. num. 120. & seqq.* quod quatuor sunt gradus præroga-
tivarum, propter quos honorem sibi exhiberi prætendi po-
test; Duo scilicet superiores, cum administratione, & ju-
risdictionem, alii verò duo inferiores, sinè administratio- 6
ne, & jurisdictione; Non idem idcircò ait esse unicuique
gradui subjectum, ut propterea si versemur circa duos infe-
riores gradus, totum id, quod ex parte inferioris exhibetur su-
periori, sistit in simplici cultu, & reverentia, quod secus est
in duobus gradibus superioribus administrationis, & jurisdi-
ctionis; quia tunc id, quod exhibendum est ex parte inferio- 7
ris,

ris, non solùm consistit in cultu, & reverentia, sed etiam
*in obedientia, & honorificentia, prout obedientia est executio
præcepti, honorificentia verò est obsequium cujusmodi est gra-
tulabundus occursus*, & concordant *Angel Doct. in a. 2.
quæst 102. art. 2. vers Præterea*, ibi: *Cultum, & honorem
non debemus omnibus in Dignitate constitutis, sed solùm iis,
qui super nos prælationem habent, & Bald. in leg Liberti*
7 *num.6 Cod. de Oper. libert.* ibi: *Honorificentia est quidam
cultus, quo inferior superiorem honorat, puta si Canonici va-
dunt obviam Episcopo suo, in felici ejus ingressu processiona-
liter, sicuti moris est.*

His præmissis, respectu primi dubii, vel est sermo de pas-
siva, ut ita dicam, Capituli Adversarii receptione in nostra
Ecclesia, seù de patientia à Principalibus præstanda, ut
Canonici, ad eandem Ecclesiam processionaliter acceden-
tes, recitent antè altare Beatissimæ Virginis illas determi-
natas preces, quas ab antiquo tempore soliti fuerunt recita-
8 re; Et nulla circa hoc cadit difficultas, nullaque contradi-
ctio, quia ultrò admittimus, quod Ecclesiæ exemptæ in his
circumstantiis patientiam præstare debeant, illamque pa-
rati sunt Principales præstare prò adimplemento dicta-
rum piarum functionum, explendarum à Clero sæculari, ut
in terminis celebrationis missarum resolvit *Sacr. Congregat.
Conc. in Romana 15. Jan. 1639. Lib. 16 Decr. fol. 128.* quam
sequitur *Card. de Luc. de Legat. disc. 25 num. 10.*

Aut verò loquimur de receptione qualificata, ab exemptis
facienda per actus positivos, obviam eundo ingredientibus
in janua Ecclesiæ, illosque collegialiter recipiendo, & asso-
9 ciando, & ad hanc nullo modo tenentur Principales; Quia
nullo jure cavetur, quod accedens ad alienam domum, seù
ad Ecclesiam, in qua nullam habet jurisdictionem, nullam
que superioritatem, obligare possit dominum ejusdem do-
mus, seù Ecclesiæ, ad illum recipiendum modo, sibi be-
neviso, nisi agatur de Superiore, aut Patrono, ut tradunt
*Faga. in cap. Nobis num. 25 de Jurepatr. Lambertim. eodem
tract. lib 3. quæst 1. art. 1 num. 3. vers. Apertè, & num. 11.
Lotter de Re benef lib 2. quæst 4. num. 5 & seqq. Ventrigl.
in Praxi par 2 annot 1 §. 4 num. 9. & Cassan. in Cathal Glor
Mund. par. 4. consid. 80. circa med.* ea ratione, quia talis col-
legialis occursus in Janua Ecclesiæ est signum veræ subjectio-
nis, non autem solius reverentiæ, & simplicis honorificen-
tiæ, ut egregiè observat *Bosquet ad Epist. Inn. 3. lib. 4. reg.
16. epist. 1.* & tradit *Bald in leg Liberti n. 6. C. de Oper. libert.*

Et in fortioribus terminis ipsiusmet Cleri sæcularis, omni
jure subjecti jurisdictioni, & ordinationibus Episcoporum,
quod tunc solum teneatur ad dictum occursum, & qualifica-
10 tam receptionem, & associationem, quando ita consue-
tum est, habemus id solemniter determinatum *in Cæremo-
niali Episcop lib. 1. cap. 2.* his verbis *Eo ordine ibit processio
usque ad Ecclesiam, ad quam juxta consuetudinem Civitatis
dirigitur, cujus Ecclesiæ Clerus, ubi ita consuetum est, pro-
cedit obviam usque extra portam Ecclesiæ processioni, ibique
stans, eam recipiet*: & concordat *Bauldr. in Manual. sac.
Cærem. par. 2. cap. 24. de Process num. 20 & 21.* ibi: *Si dum
fit processio ad aliquam Ecclesiam divertendum sit, illius loci
Clerus cùm habitu chorali extrà Ecclesiæ portam obviam ire
debet, si talis est consuetudo, ex Cæremoniali Episcoporum
&c.* & ibi: *Cum autem processio pervenerit ad Ecclesiam de-
stinatam, ejus Ecclesiæ Clerus, si sit consuetudo, ut supra,
procedit obviam extra Ecclesiam, ibique eam excipiat.*

Quoties autem cæremoniale, ad effectum occursus, &
honorificæ receptionis, requirit consuetudinem, manifestè
demonstrat, assistentiam Juris esse in contrarium, *per Text.
in cap. Irrefragabili, §. Excessus de Offic. ordin. leg. Jus sin-
gulare ff. de Legib. Rot. decis 254. num. 17. par 19. recent &*
11 *in Gtennen. Juris votaudi 9 Febr. 1705. §. Et quamvis cor.
Illustrissimo Scotto*; Nàm permissum ex consuetudine arguit,
non esse de jure concessum, quia in uno casu permissum in
aliis dicitur prohibitum, *can. Qualis dist. 25* ubi *Glossa verb.
Negatur*, ibi: *Sic quod de uno conceditur, de alio negatur*,

Præcisa autem dicta consuetudine Ecclesiarum, quæ in
casu nostro nullatenus concurrit, ut videbimus infra, duplex
respectu Ecclesiarum exemptarum, & utraque efficax, con-
currit exclusiva contrariæ prætensionis.

I. Quia in Ecclesiis exemptis in tantùm similes functiones
permittuntur Archiepiscopis, Episcopis, aliisque de Clero
sæculari, in quantum, mediantibus dictis sacris functioni-
12 bus, nullum gravamen inducatur, nullaque molestia infe-
ratur Patronis, seù Dominis earundem Ecclesiarum exem-
ptarum juxta *Text literalem in Clement. 2. de Privileg.* ibi:
*Sic tamen quod prætextu concessionis hujusmodi in Locis ipsis
exemptis, &c. nullam aliam Jurisdictionem idem Archiepis-
copus, vel Episcopus exerceat, nec personis exemptis, vel
privilegiatis molestiam inferat, vel gravamen, &c.* ubi com-
muniter *Repetentes*, aliique, quos in *eadem Clement.* citant,
& sequuntur *Vitalin. num. 17. & Barbos num 1.* ibi: *Dummo-
dò tamen per hoc, tam Archiepiscopus, quam Episcopus in* 13
*Locis hujusmodi exemptis, vel privilegiatis nullam aliam ju-
risdictionem exerceant, nec personis exemptis molestiam,
vel gravamen inferant, nec in alio exemptioni privilegiato-
rum præjudicetur.*

Nemo autem non videt, quale gravamen, qualisque in-
tolerabilis inferretur molestia exemptis, si isti cogi possent
ad recipiendos, nedùm dictos Archiepiscopos, & Episco-
pos, sed etiam solum Capitulum, seù Canonicos dumtaxat, 14
absque eorum capite, cum illo qualificato occursu, & ma-
gis qualificata associatione in accessu, & recessu, quam
prætendit Capitulum, ut de se patet.

II. Ratio consistit in eo, quod honorificæ receptiones in
propriis domibus, vel Ecclesiis exemptis, dicuntur potius
ex urbanitate, quam ex necessitate, & debito convenire,
ideoque non potest quis obligari ad talem qualificatam rece-
ptionem, ut in terminis fortioribus solemnis functionis, fa-
ciendæ ab ipsomet Episcopo, punctualiter notat *Novar. in
Summ. Bullar. comm. 19. num. 11. par. 1.* his verbis: *Nec Re-* 15
*gulares cogi possunt ad assistendum missæ, vel ei occurrere, seù
obviam facere, cùm hoc potius sit de honestate, & ea, quæ
sunt honestatis, non inducunt coactionem*, & referendo ea-
dem præcisa verba, *Crisped. de Exempt Regular. capit 13.
dub. 220. num 4 fol. mihi 204. & Sanchez Consil. moral. libr 6.
cap. 9. dub. 1. num. 36.* & meliùs *Donat. Rer. Regular. tom. 1.
tract 13. de Exempt. Religios. quæst. 74. in fine*, ibi: *Tertiò* 16
*limita, ut Regulares cogi non possint ad assistendum missæ,
vel ei occurrere, seù obviam ire, quia hæc sunt honestatis,
proindè non possunt coactionem inferre.*

Quamvis autem respectu Episcoporum contrariam susti-
neat opinionem *Pellizz. in Manual. tom. 2. tractat. 8 capit. 6.
sect. 1. num 38.* id tamen procedere inquit ob specialem Bul- 17
lam *Leonis X* quæ monuit Regulares, ut Episcopos congruo
honore venerentur, tanquam *loco Sanctorum Apostolorum
subrogatos*, ut videre est *in Constitut. 22. ejusdem Summi Pon-
tificis §. 22.* ibi: *Ut eosdem Episcopos, loco Sanctorum Apo-
stolorum subrogatos, prò debita, & nostra, ac Apostolicæ Se-
dis reverentia congruò honore, & convenienti observantia
venerentur*, quæ ratio non militat respectu Cleri sæcularis,
seù Capituli, quod, ut de se notum est, nullatenus Sanctos 18
repræsentat Apostolos.

Et in terminis longè piæ functionis, & solemnioris pro-
cessionis, quæ fieri solet, non à toto Capitulo, sed ab eodem
una cum Capite, seu Episcopo, cum Reliquiis alicujus San-
cti Protectoris Civitatis, quod non possint cogi Regulares,
antè quorum Ecclesias transeat eadem solemnissima proces-
sio, illam expectare in januis Ecclesiarum, ad thurifican-
dum dictas Reliquias, benè probat *Pignatel. consultat. 53.
per tot. tom.* & signanter *num 40* ibi: *At nullibi, quod vide-* 19
*rim, in sacris Canonibus cautum est, quod Regulares extrane
domo, vel Ecclesia pro hac thurificatione &c. Ex quibus cen-
seo, hujusmodi egressum, venerationem, ac thurificationem
esse quidem piam, & Religioni, religiosisque viris consenta-
neam, non tamen necessariam, ac proindè posse Episcopum
Regulares hortari, non tamen cogere, maximè exemptos, ac
peculiaribus privilegiis Sedis Apostolicæ præmunitos*, quem
sequitur *Pascuc. tom. 2 tit. de Regular. fol. mihi 278.*

Quæ si absque ullo dubio procedunt in illis casibus; in qui-
bus tales solemnes functiones fiunt ab ipsismet Archiepisco-
pis, seù Episcopis, juxta præcisos terminos authoritatum, 20
supra allegatarum, multò magis habebunt locum in illis fun-
ctionibus, quæ sunt propriæ Capituli, neque annumeran-
tur inter processiones, quæ fiunt ex publica causa, & in qui-
bus caput eorundem, seù Episcopus, non intervenit; *Ni-
mis enim reputatur absurdum, ut major præeminentia tri-
buatur membro, ac inferiori, quàm capiti, & supremo*, ut
per hæc præcisa verba, cumulatis concordantibus, obser-
vat *Rot. in decis. 259 num. 10. cor. Priolo, & decis. 17. num. 7.
apud de Prosper de Territ separ*

Diximus, quod dicta functio non est propria Capituli,
quia illud accessoriùm tantum figuram facit in eadem sacra
functione, ex quo illa primò, & principaliter directa est ad
satisfaciendum antiquæ devotioni Civitatis Novariæ erga
Beatissimam Virginem, ad quod explendum in publica for- 21
ma illius Decuriones ad nostram Ecclesiam quolibet anno
accedunt, ut in eadem Civitate notorium est. Undè appli-
catur paritas illa, adducta à *P. Seguer. nel Cristian. instr.
par. 3. ragion. 7. num. 7.* de illo Principe, qui intervenit nu-
ptiis

ptiis unius ex suis familiaribus, quia, *se bene in tal caso il Principe è per se medemo il primo, tuttavia in ordine à quell' attione non vi fà la prima figura*; Et proindè ex hoc etiam capite eò minùs in nostris terminis prætendi exadverso potest extraordinarius occursus, talisque qualificata receptio, & associatio, dum primam, & principalem figuram in eadem sacra functione faciunt Decuriones, nomine totius Civitatis accedentes ad nostram Ecclesiam, non autem Canonici, comitantes solùm, atque associantes eosdem Decuriones, ut patet consideranti.

Diximus pariter, quod eadem functio non annumeratur inter processiones, quæ fiunt ex publica causa, sed dicitur merè privata, uti composita à Capitulo, & Clero Cathedralis tantùm, juxtà celebrem resolutionem hujus Sacr. 22 Congregat. quam referunt, & sequuntur *Barbos. in Summ. Apost. decis. collect. 605. num. 23. in fine*, ibi: *Dicuntur processiones privatæ. quæ à Capitularibus, & Clericis, & Cathedralibus tantùm fiunt, ob aliquas causas, & de Potest. Episc. par. 3. alleg. 78. num 6. in fin. Vener. in Exam. Episc. lib. 6. cap. 18. numer. 14. & Ricc. decis. Cur. Archiep. Neapol. par. 4. decis. 379. num. 6.*

Et ex hac animadversione alia insurgit reflexio, penitùs destructiva contrariæ prætensionis, quia si neque ipsimet Coninici, incontrovertibiliter subditi proprio Episcopo, tenentur capitulariter obviam ire, eundemque associare, quan- 23 do non est sermo de functionibus solemnioribus, *sed solùm ex urbanitate* (sunt verba *Barbos. in Summ. Apost. dec. collect. 99. num. 5.*) *satis est, ut hoc obsequium illi præstet aliquis ex Dignitatibus, & Canonicis, occurenda ad ostium Ecclesiæ cum aspersorio, & aqua benedicta*, quæ repetit *in tract. de Canon. cap 32. num. 7.* & concordat *Gavant. in Manual. verb Canonicorum munera ergà Episcopum num. 11.* ubi refert, & sequitur plures resolutiones hujus Sacr. Congregat. Multò minus idem obsequium à Religiosis, sibi nullatenus subjectis, prætendere poterunt Canonici in illa functione, quæ non solùm non est ex solemnioribus functionibus, determinatis in Cæremoniali, & specificatis *ab hac Sacr. Congreg. 17. Novemb. 1607. & 1. Decembr. 1632.* referente *Barbos. de Canon. cap 32. num. 21.* nempè *Epiphania, Pascha* 24 *Resurrectionis, Feria 5. in Cœna Domini, Ascensio, Pentecostes, necnon Festivitates SS. Petri, & Pauli, Assumptionis Beatissimæ Virginis, Nativitatis ejusdem, & omnium Sanctorum*, sed neque est propria eorundem Canonicorum, neque dicitur fieri ex publica causa, ex supra animadversis.

Ex quibus non credimus exadverso insistendum in præeminentiis, & dignitate Capituli Cathedralis, ex eo, quia illud, uti constituens unum, & idem corpus cum Episc. cujus fratres dicuntur Canonici, & idcircò de illius omnibus præ- 25 rogativis, & præeminentiis participet, unde est, quod omnes Ecclesiæ de Diœcesi parem Capitulo, & Episcopo obedientiam, ac reverentiam exhibere teneantur.

In primis etiam Episcopus Novariæ non accedit processio- 26 naliter ad Ecclesiam nostrorum Canicorum, & ideò cùm non habeatur modus, quo ille recipitur, perperam allegatur parificatio, quæ est de subjecto non supponente.

At cessat in universum difficultas ex duplici responsione, quarum prima est, quod regula prædicta, quamvis absolutè vera foret, proùt non esse justa ostendemus in secunda responsione, locum minimè sibi vindicaret quoad Ecclesias Regulares, quia illæ innegabiliter exemptæ sunt, atque obedientiam præstare non tenentur, sicut aliæ Ecclesiæ; Et licet Episcopo salva remaneant reverentialia, attamen hoc, quod est proprium personæ Episcopi nequit prædicari 27 de solo Capitulo; Maxima etenim intercedit inter utrumque differentia, ex quo licèt Episcopo ordinaria subiara sit jurisdictio in Ecclesias, & personas Regularium, utpotè exemptas, attamen in multis casibus, præscriptis à Constit. Apost & à Sacro Concilio Tridentino fruitur saltem jurisdictione delegata; E converso tamen Capitulo deest jurisdictio, tam ordinaria, quam delegata, & quidem, tàm Sede plena, quam illa vacante, de quo tempore indubitati juris est, illud haud quaquam succedere in jurisdictione delegata, quæ specialiter ex privilegio, aut particulari commissione, Episcopo competebat, *Cap. Pastoralis 11. §. Præterea de Offic. Ordin. cap. 2. de Stat. Monach. Abb. in cap. Cùm olim vers In 5 de Major. & Obed. Felin. in cap. Eam te n. 7. de* 28 *Rescript. Fagn. in d. c. Cùm olim n. 54. Feder. de Sen. consf. 130. n. 6. Alex. consf 110. n. 3. lib 6. Dian Oper moral. par. 5. tract. 4. resol 29. Frass. de Reg. Patr. Ind. lib. 2 cap. 4 n. 6. & 7. Fermos de Potest. Cap. Sed. vacant. quæst. 4. numer. 14. & 15. & Piasec in Prax. Episcop. in 6. Prac. nu. de Elect. nu. 21. §. Tanto.*

Quod circa Capitulum, sede vacante, nullo prorsus fruitur jure visitandi monasteria, neque loca exempta, quæ visitat Episcopus, ejusque Vicarius Generalis authoritate A- 29 postolica, *Garz. de Benefic. par. 5. nu 45. Quaran. in Summ. Bullar. verb. Capitulum sed vac. §. Quibus quæst. 1. Leo in Thes for. Eccles. par 1. cap. 10. de Vicar. num 8. ad fin.* Prout etiam non procedit contra exemptos in iis etiam casibus, in quibus procedebat Episcopus, *Passer. in cap, Per hoc num. 6. de Hæret. in 6. & Barbos. de Canon. cap. 112. à numer. 106.* Nec denique illud succedit in iis quæ Episcopo, tanquam 30 Sedis Apostolicæ delegato, tribuuntur à Concilio Tridentino *Fagn in cap. Cùm olim num 55. de Major. & obed. Barbos. de Episc alleg. 92 num. 57. & Gavant. in Enhyrid verb. Capitulum sed. vac. num. 5.*

Atquè hinc patet, quàm insubsistens sit prætensio æquiparationis cum Episcopo, à quo Capitulum nimis distare dignoscitur, tùm ratione dignitatis, tùm respectu jurisdictionis; & quidem, tam sede plena, quàm etiam sede vacante, 31 de quo tempore, quamvis illud succedat in jurisdictionem Episcopalem, attamen nunquam jurisdictio Capituli est adeò plena, ac omnimoda, ut illa Episcopi, non solùm quia, ut hactenus probavimus, illa locum sibi non vindicat, quoad Ecclesiam exemptam Principalium, illasque cæterorum Regularium; Verùm etiam, quia nec illa est talis, & quoad omnia respectu ipsarum personarum non exemptarum, sed tantummodo in iis, quæ sunt meræ necessitatis, nullatenus autem in gratiosis, nec in iis, quæ sunt liberalitatis, & jurisdictionis voluntariæ, *juxta Gloss. in cap. His, quæ verb. Pro bono de Major. & obed. & in clement. 19. de Hæret. verb. Capituli, Abb. in 4. cap. His, quæ numer. 3 vers. Quod in bis, Gemin. in can. 1. vers. Sed facit dist. 18. Pagn. in cap. Illa* 32 *num 13. Nè sede vacan. Garz. de Benef. par 5. cap. 7. num. 51. 54. 60. & 68. Lotter. de Re benef. lib 1. quæst. 9 num. 47. & libr. 2. quæst. 2. num. 25. Piasec. in Prax Episc. in proem. de Election. num. 22. §. Nequè, & Barbos. de Potestat Episcop. alleg. 132. num. 22.*

Hinc est, quod tantum abest, quod Capitulo debeantur 33 eadem reverentialia, quæ debentur Episcopo, ut illa in ipsum nullatenus transire, sede etiam vacante, in puncto tradat *Pignatel. consult. 24. num 2. tom. 5* ibi: *Ea, quæ competunt Episcopo ex jure delegato, non transeunt in Capitulum Sede vacante, quæ enim specialiter Episcopis, & Prælatis competunt, ea Capitulum expedire nequit; cap. 2. &c. Uti neque ardua, & reverentialia, Picard. consf. 82. num. 98. &c.*

Altera solidissima responsio est, quod communicatio præeminentiarum, ac prærogativarum, quas ab Episcopo mutuare prætendit Capitulum ea ratione, quia Canonici sint pars corporis Episcopi, cujus fratres dicuntur, non reddit Capitulum ita par eidem Episcopo, ut æqualibus, ac ille sit honoribus decorandum; Quod evidentissimè patet ex eo, quod Episcopus, & Capitulum non se se ad invicem æquali- 34 ter tractant, sed cùm maximo discrimine, quia Episcopus semper facit figuram Superioris, undè cultum, & reverentiam exigit à Capitulo, quod se habet, ut inferius, & idcircò Episcopo reverentiam, & venerationem præstat; Undè est, quod ipsimet Canonici Episcopo, ad Ecclesiam Cathedralem venienti, teneantur in solemnioribus anni festivitatibus occurrere, ac honorificè eum excipere, *Franc. de Eccles. Cath. cap 29. num. 154. & 155. Ric. decis. 25.* Ex quo palàm fit, quàm irrationabilis sit prætensio, quod illud parem, ac Episcopo sibi exhiberi contendat honorificentiam; Resistente alterius ratione, quod præeminentia, quæ competit ex jure alterius, ac veluti mutuo data, sit semper longè inferior illa, quæ competit ex persona propria, per ea, quæ tradunt *Purpur. in l. 1. ff. de Offic. ejus, cui Mand. est ju-* 35 *risd. nu. 632 Menoch. consf. 51. nu. 24. & 25 Dec. in cap. Sanè il 2. n 2. vers Et ad hoc de Offic. Jud. deleg. Bart. in leg. Quod Principi in fine ff. de Legat. 2. Alciat. resp 199. n 336. Cantucc. in voto* impresso penes *Grattan. disc. 111. n. 58. & 59. & Gunzal. ad Regul. 8. Cancell gloss. 5. §. 9. num. 104 & seqq.*

Non relevante, quod Canonici dicantur fratres Episcopi, quodquè unum, & idem corpus cum Episcopo constituant; Non enim exindè infertur parem, ac Episcopo sibi deberi præeminentiam; Et licèt Capitulum constituat unum corpus cum Episcopo, attamen semper est verum, quod in hoc corpore Episcopus gerit figuram capitis, Canonici autem illam membrorum, adeoùt nemo non videat, tantùm Episcopum Capitulo esse honorabiliorem, quantùm caput cæteris membris supereminet, ut egregiè firmavit *Rot. in Hispalen. Visitationis 30. April. 1700. Repetita cor. Molines*, ibi: *Quantùm caput membris, quantumque Princeps Senatoribus, & Consiliariis præstantior est, tantum Episcopi Canonicus antecellunt.*

Sanè

Sanè autem eatenus prærogativæ, & præeminentiæ Epi-
scopi quandoquè communicantur Capitulo, quatenus ip-
sum cum illo concurrit, & convenit, quia tunc continua-
tivè idem honor exhibetur Episcopo, & Capitulo, ut-
37 potè efformantibus unum, & idem corpus; At secus est,
cum Capitulum non incedit cum suo capite, sed solus, quia
tunc nequit considerari, uti pars corporis Episcopi, sed
uti Collegium separatum, ut utrumque casum distinguen-
do egregie observant *Pignat. consult. 12. n. 3 l. 3. Franc. de
Eccles. Cath. cap. 33. num. 37. & 38. Anguian. de Legib. lib. 2.
controv. 4. num 4.* ibi: *Canonicos Cathedralis bipartitò cer-
ni, & considerari posse: Uno modo, quatenus conjuncti, & co-
38 pulati in unum corpus, Capitulum, seù Collegium aliquod
constituunt; Alio verò modo, in quantum repræsentant illam
Ecclesiam, & illius Clerici sunt, qua ratione non possunt tales
Clerici unam Communitatem sive unum corpus constituere. nisi
cum Episcopo, qui caput ipsorum est, Clerici autem membra*,
optimè *Manriq. de Præcedent. quæst. 1. num. 27.* ubi, quod ho-
nor, & reverentia, quæ debetur Episcopo, adeò illius ossibus
inhæret, ut nequeat ad alium transire, & *Fermosin. de Po-
test. Capit. sed. vac qu. 4 num 4. & 27.*

Quantum autem discriminis sit inter casum, quo Capi-
tulum incedat unitum cum Episcopo, ac alterum, quo ab
illo dissocietur, patens fit ex eo, quod primo casu, quia
constituit unum, & idem corpus cum Episcopo, locum, &
39 præcedentiam suprà illud non habet Vicarius Generalis
Episcopi; At secus est, Episcopo absente, quia tunc ces-
sante ratione connexionis, Vicarius Generalis præcedit Ca-
pitulum *Barbos. de Canon cap. 6. num. 56. & in Sum. Apost.
Decis. collect. 714. n. 7. Cantuc. in Voto penes Gratian. d. discept.
511. num. 16. & 47 idem Gratian. discept 298. num. 37. Fer-
mosin. de Potest. Cap. sed. vac cap. 5 num. 7. & Manriq. de Præ-
ced. quæst. 52. num. 5.*

Minùs credimus exadversò insistendum in prætensâ con-
traria consuetudine, seù quasi possessione, tam respectu
40 nostræ Ecclesiæ, quam aliarum Ecclesiarum exemptarum
Novariæ; Illa enim non probatur in facto, & probata, per
falsam hypothesim, non relevaret in Jure.

Non probatur in facto, ad quod demonstrandum præmit-
timus, quod in hac præeminentiali materia, quando Con-
stitutio aliqua consuetudinem requirit, vel supponit, in-
41 ter Ecclesiasticas personas, hæc semper intelligitur de qua-
dragenaria consuetudine, seù quasi possessione, per annos
40. pacificè continuata, juxta plures authoritates, rela-
tas à *D. Piton. discept. Eccles. 50. num. 10.* & concordant ad-
ducti *à Carl. Anton. de Luca ad Grat. discept. 111. sub num 3.
Pignat. consult 63. num. 9. vers. Nisi tom 3. & Rot. in Hispa-
len Juris Sedendi in Synodo 21. Junii 1697. §. Et hoc coram
Muto*, ibi: *Nisi ex parte Capituli doceatur de legitima con-
suetudine in contrarium, dubitationi locus non est, quod Papa
intellexerit præservare consuetudinem quadragenariam ex
Text. in cap Cum Ecclesia, &c.*

Hoc præmisso, deveniendu ad contrarias probationes as-
seriæ consuetudinis, illa nullo modo probata dici potest ex
42 quodam informi Liberculo, ut prætenditur, usque ab ann.
1663. conscripto à Jo: Baptista Bellotto Cæremoniario Ca-
pituli, in quo legitur, Adversarios recipi à Principalibus,
atque à musicis cantari *la Salve Regina, finita la quale l'Eb-
domadario parato con Piviale dice l'Orazione, li Sig. Sindici,
e Consiglieri vengono ad offerire, e baciare la Pace. s'invia la
processione verso casa, &c. sono accolti da RR. Canonici Pa-
droni di d. Chiesa &c.*

Tum quia idem assertus Cæremoniarius nunquam som-
niavit asserere, Adversarios recipi à Principalibus incor-
43 pore, & cùm superpelliceo, juxtà contrariam nimis extra-
vagantem prætensionem.

Dùm quia verba illa; *Sono accolti da RR. Canonici, Pa-
droni di detta Chiesa*, commodè verificari possunt de re-
ceptione, ab uno dumtaxat ex eisdem Principalibus, qui
illos recipere dicuntur in janua Ecclesiæ, eo ipso, quod unus
44 ex eisdem ibidem expectat Adversarios cum aqua benedi-
cta, & aspersorio, eo quia ille Canonicus singularis in hac
parte repræsentat totum suum munasterium, ejusque nomi-
ne receptionem facit, & proindè verba prædicta, utì æqui-
voca, apta non sunt ad probandam prætensam contrariam
consuetudinem, ex cumulatis per *Rot in decis. 282. num.
10. part. 17. & decis. 292. numer. 21. part 18 rec. & cor.
Emer jun. dec. 1021. num. 1. & in Novarien. Interventus in
Pontificalibus 27. Jun. 1704. §. finali cor. Omanna.*

Tum quia asseritur extracta dicta particula ejusdem Li-
berculi ab uno ex Canonicis Adversariis, & ex prætenso
Archivio Capituli, unde nullam omninò fidem meretur;
Privatum siquidem Archivium Capituli adversus Principa- 45
les, eidem nullatenus subditos, nullam fidem addit Scriptu-
ris, in illo existentibus, ex punctualiter firmatis per *Rot.
cor. Seraph. dec. 643. n. 1. & cor. Millin. dec. 34. n. 1. & seq. &
cor. Emer. jun. dec. 181. num. 1. & dec. 228. num. 4.*

Tum quia detegitur innegabiliter erronea eadem asser-
tio in ea parte, in qua asseritur: *Da musici vien cantata la
Salve Regina*, eo quia ex ipso Memoriali, exadversò por-
recto huic Sac. Congr. à Relatione Rev. Episcopi Novarein.
& ab ipsa depositione testium, ex adversò inductorum, patet,
quod à musicis non cantatur *Salve Regina*, sed hymnus *Te* 46
Deum Laudamus, & consequenter nullam fidem in aliis par-
tibus meretur, *Rota Aven. dec. 33. num. 1.* cum aliis allegatis
in meis *Instit. Crimin. lib 2. tit. 6. num. 13.* quibus addimus
*Rot. cor. Beninc dec 268. num. 10. & in Bononien. Dotis 28.
Junii 1700. § Et sola cor. Muto*; Ita ut proindè de eodem Li-
berculo verificentur verba illa *Juvenal. Satyr. 7. Libellus,
nugis refertus.*

Tum demum, quia in omnem casum nulla prorsus fi-
des danda est eidem Liberculo, nullam omninò legalitatis 47
apparentiam habenti, atque ad propriam dumtaxat remi-
niscentiam conscripto ab uno ex ministris, salariatis ab eis-
dem Adversariis, ut in punctualissimis terminis nostri ca-
sus egregiè probat *Pignatel. consult. 161. num. 21. tom. 3.* & 48
generaliter *Rot. dec. 372 num. 12. par. 17. rec.* Ea ratione, quia
potuit idem minister ad dictamen Capituli sui domini scri-
bere in eodem Libro, in Principalium præjudicium, quid
quid sibi in mentem veniebat; Et propterea tanquam ipsius
Partis interesse habentis testimonium, veluti suspectum,
nihil probat pro Capitulo, juxta *Text. in Leg. Inter cartu-
las Cod. de Conven. Fisc. debit. lib* 10. quem sequitur *Rota
in dec. 359. num. 8. par. 9 rec. & in Romana Prælationis 20.
Apr. 1709. §. Atque cor. Molines.*

Et considerando qualitatem Libri privati, benè *Rota dec.
14 num. 1. par. 3. divers. & dec. 119. num 6. part. 16. rec* Et con-
siderando illegalem modum extractionis asseriæ partitæ ab
eodem Liberculo, absquè Judicis mandato, & hujus Par- 49
tis necessaria citatione, *Rot cor. Manzan. dec. 78. num 1. &
in par. 4. tom. 2. rec. dec. 100. num. 13. & in par. 14. dec. 15. n. 8.*

Ejusdem irrelevantiæ, ad probandam dictam prætensam
consuetudinem, sunt depositiones trium testium, ex adver- 50
sò inductorum; Primò, quia duo priores habent exceptio-
nem satis relevantem, quod inserviant Capitulo Adversa-
rio, nimirum Antonius Maria Bellottus in ministerio Cæ-
remoniarii, alter verò Joannes Baptista Frocca, uti musi-
cus: Undè de jure repelluntur à testimonio ferendo pro Ca-
pitulo, cui servitium præstant, *Rot. cor. Zarat dec. 81. num.
14. & in rec dec. 129. num. 16. par. 18.* Tertius demum Joseph
Bordo deponit simpliciter de auditu, & ideò nihil probat 51
illius dictum *Rot. cor. Burat dec. 538. num. 11. Manzadan.
dec. 620. num. 2. & in rec. dec. 297 num. 11. par. 19.*

II. quia hi testes manifestè convincuntur de aperto men-
dacio in ea parte, in qua testantur de praxi, juxtà sensum
Capituli Adversarii, etiam quoad cæteros Regulares, dum
ex authenticis documentis, inferiùs allegandis, contrarium
est verum; Crescitquè in immensum evidens insubsisten-
tia depositionis respectu primi testis, dum asserit, quod
de anno proximè præterito Capitulum Adversarium, ac-
cedens ad Ecclesiam S. Marci, Clericorum Regularium S.
Pauli, fuit receptum, & associatum, quandò in contrarium 52
habemus autenticum instrumentum, exaratum à publico
Notario coram multis testibus, quod in d. anno solus ad por-
tam Ecclesiæ adstitit Religiosus ex Clericis prædictæ Con-
gregar. S. Pauli cum aspersorio, quod sanè instrumentum,
nemo ignorat, plenam constituere probationem, *Cap. Cum
dilectus de Fid Instrum. leg. Cum precibus Cod. de Probat. Rot.
dec. 361. n. 1. cor. Peuting. & dec. 611. n 24 part. 19. rec.*

Perperàm verò depositiones dictorum contrariorum te-
stium adducerentur in linea examinis, formiter facti per
Reveren. Episcopum Novarien. Ultra quod enim hoc nul-
latenus salvaret illorum dicta à vitiis, & mendaciis, mox
adductis; Revera iidem testes nullo modo sunt recipiendi,
utì formiter examinati; Idem namque Episcopus habue-
rat ab hac Sac. Congreg. solummodò in mandatis, quod in-
formativam præberet responsionem epistolæ, eidem juxtà
solitum scriptæ, & ideò nullo pacto potuit procedere in for-
ma judiciaria ad articulorum admissionem, minusque ad
formale examen testium, ut benè observat *Card. de Luc.* 53
in Relat. Cur. forens. disc. 28. num. 9. 10. & 13. Ad solam ete-
nim Sacr. Congreg. coram qua causa pendebat, spectat fa-
cultas admittendi articulos, coram illa producendos, ac
prævia citatione Partis, concedendi literas remissoria-
les,

les, pro examine, ſuper illis demandandos; Adeoque di-
ctum examen triom teſtium eſt apertiſſimè nullum, ac pe-
nitus inſobſiſtens. Præſertim cum idem Epiſcopus, morem
gereodo ſuo Capitulo, contra omne Juris debitum, ſpre-
verit iteratas juſtiſſimas proteſtationes, ac appellationes
54 pluries à noſtris Cannnicis Regularibos interpoſitas, ad-
verſus dictum formale axamen, ſicque illud ſubjectum re-
manet inevitabili vitio nullitatis, per ea, quæ notant ad-
ducti in *dec.11.n.34.& dec.37.n.2. apud Iranc. de Proteſt.*

Quæ omnia videntur ſuperabundare ad noſtrum effe-
ctom, quia Adverſarii, ſe ſundantes in dicta prætenſa con-
traria conſuetudine, deberent illis coocludentiſſimè proba-
re, uti propriæ intentionis fundamentum, non mediantei-
bus dictis irralevantibus probationibus, & affectatis teſtium
depoſitionibus, ſed plenè, & concludenter per ea, quæ no-
55 tant adducti ab *Add. ad Burat. dec.707.num.10. & à Rot. in dec.109.num.15.par.15.rec. & in Romana Dotis 16. Junii 1679 §. Perperam cor. Bourlemont.*

Cœterùm ad omnem abundantiorem caotelam, conclu-
denter prohamus, eandem prætenſam conſuetudinem nul-
latenus in facto ſubſiſtere, & quidem, nec particularem reſ-
56 pectu noſtræ Eccleſiæ, nec univerſalem reſpectu aliarum
Eccleſiaram noſtræ Civitatis.

Non ſubſiſtit dicta prætenſa particularis conſuetudo re-
ſpectu noſtræ Eccleſiæ, ſed evidentiſſime excluditur ex ju-
rata, & ingenua atteſtatione omniom ferè illorum Canoni-
corum noſtræ Congregationis Lateranenſis, qui à mul-
tis annis moram ſecerunt in noſtro monaſterio, quorum
57 reſpectu, ad augendam illorum fidem, verificantur ea,
quæ da ſe ipſo ſcripta reliquit *S. Jo: Epiſt.1. in princ* his
verbis: *Quod vidimus oculis noſtris, quod perſpeximus, & manus noſtræ contrectaverant, teſtamur, & annunciamus:*
Cumque agatur de intereſſe, nullatenus tangente particula-
res perſonas eorundem Religioſorum, ſed totam illorum
Congregationem, omnem meretur fidem, juxta ſolidam
diſtinctionem, cujus author eſt *Felin. in cap. Inſuper num.6.*
58 *& num.17. de Teſtib.* quem ſequuntur *Hond. conſ.77. à num. 36. lib 2. Farinac. de Teſtib quæſt.60. num 465. Capon. controv.49 num.34. Ciroce. diſcept.8 num.9. & Rot. dec.268. n.3. cor Beninc.*

Excluditur ulterius eadem prætenſa particularis conſue-
tudo ea aliorum duorum teſtium depoſitionibus, loquen-
tium pariter de viſu, quorum primus, nempe Jacobus Ba-
ptiſtinus, per ſpatium 12. annorom, ab anno nempè 1694.
fuit magiſter Cappellæ muſicorum ejuſdem Cathedralis,
optimèque teſtatur, quod hoc temporis decurſu, occaſio-
ne tantùm proceſſionalis acceſſus Capituli ad noſtram Eccle-
ſiam S. M. Gratiarum die 8. Septembris, nunquam vidit re-
59 ceptionem qualificatam, exadverſo prætenſam, ſed ſim-
pliciter meram receptionem, mediante intereſſentia ad
januam Eccleſiæ unius ex noſtris Canonicis Regularibus,
pro aſperſione aquæ luſtralis, quibus proinde uti depo-
nentibus de re, ipſis perfectiſſime nota, quæve illorum fi-
delibus oculis ſubjecta fuit, omnis præſtanda eſt fides, ex
adductis per *Rot. in dec 312. num 4 cor. Celſ. & dec.288. n.10. cor. Benincaſa.*

Minùs ſubſiſtit eadem prætenſa generalis conſuetudo, re-
ſpectu aliarum Eccleſiarum noſtræ Civitatis; Concluden-
tiſſimè enim docemus de oppoſito, dum reſpectu Eccleſiæ
PP. S. Auguſtini Congreg. Lombardiæ, habemus depoſitio-
nes à pluribus Religioſis exaratas; Quoad PP. Conven-
60 tuales S. Franciſci, habemus pariter depoſitiones ipſorum
Religioſorum; Et quoad PP. Prædicatores, damus pariter
depoſitiones plurium Religioſorum; Et quoad Eccleſiam
Collegiatam S. Gaudentii, teſtantur Cuſtodes ipſius Eccle-
ſiæ; Et ad majorem comprobationem demonſtratur ea pu-
blicis documentis, confectis per Notarium coram teſtibus,
ad id ſpecialiter rogatis, nempe in Eccleſia *S. Clementis* PP.
Carmelitarum; In Collegiata Eccleſia *S. Gaudentii*; In Ec-
cleſiis *S. Jacobi* Presbyterorum Oblatorum; *S. Franciſci*
PP. Minorum Conventualium, *S. Marci* Clericorum Re-
gulariom Congregationis S. Pauli, *S. Ignatii* PP. Societatis
Jeſu. *S. Laurentii Martyris* PP. Cappuccinorum; *Et S. Quirici* PP. Prædicatorum.

Et quod magis eſt, ita etiam practicatur in qualificatiſ-
ſima Metropolitana Eccleſia Mediolani, quorum Canoni-
ci quando ſeparatim ab eorum capite, ſeu Emin. Archiepi-
ſcopo, in diebus Rogationum accedunt proceſſionaliter ad
61 Eccleſias Regularium, nullatenus recipiuntur collegiali-
ter in januis earundem, minuſque aſſociantur ad altare à
toto cœtu Regularium, ut reſpectu Eccleſiæ S. Simplicia-
ni PP. Benedictorum, & Eccleſiæ S. Victoris PP. Oliveta-
norum ejuſdem Civitatis Mediolani, concludentiſſimè ju-
ſtificamus ex jurata atteſtatione magiſtri Cœremoniarum
præfatæ Metropolitanæ Eccleſiæ; Idque pariter probamus
ex depoſitione Oſtiariorum ejuſdem Metropolitanæ Eccle-
ſiæ, & quoad Eccleſiam S. Victoris damus quoque depo-
ſitiones ipſorum PP. Olivetanorum, quibus omnibus plena
danda eſt fides, uti deponentibus de re, propriis oculis non 62
ſemel ſubjecta, ex authoritatibus ſuprà *num.57.* citatis qui-
bus addimus *Rot. dec 393 n.9 par.18.rec.*

Supplicantes in hac parte cavere ab atteſtationibus exad-
verſo ſtudioſè cautoris, pro eo tempore, quo in caſu extra-
ordinario pro unica dumtaxat vice fuerunt invitati à Re-
ligioſis S. Dominici pro celebratione ſolemnis feſtivitatis
canonizationis S. Pii V. Cum enim functio hæc, ad diſ-
ferentiam alterius ordinariæ, quæ quolibet anno fit in Ec-
cleſia eorundem Religioſorum, fuerit nimis extraordina-
ria, & pro unica tantum vice, atque adverſarii acceſſerint
ad d. Eccleſiam præcisè ad faciendam rem gratam ipſiſmet
PP. Dominicanis, illos invitantibus, nil mirum, ſi ex eo-
rundem urbanitate, & gratitudine recepti fuerunt in cor-
pore, & aſſociati uſque ad altare majus, ut utramque fun- 63
ctionem diſtinguendo, teſtantur iidem PP. Dominicani, &
propterea eadem unica receptio, dictis circumſtantiis veſti-
ta, trahi non debet in exemplum pro aliis caſibus, in qui-
bus d. particularis circumſtantiæ non verificantur, ad *Text.* 64
in leg. Nemo Cod. de Sent. & interlocut. cum aliis adductis à
Rot. in Romana, ſeu Limana Cambiorum 4. Julii. 1698. §. Majorem cor Urſino.

Et tamen, quando etiam talis ſolida, & ſtringens refle-
xio contrariam reflexionem prorſus non everteret, ſemper
urgeret, quod ad præjudicandum noſtræ Congregationi
nullatenus poſſunt figi pedes in facto, & operationibus Re-
ligioſorum aliarum Religionum, eo quia non eſt in iſtorum 65
facultate præjudicare aliis Religionibus, ut videbimus in-
frà *par.2. diſcept.14. à num 21.*

Abſque ulla prorus difficultate, ex quo Principales, ne-
dum in Civitate Novariæ, ſed in omnibus aliis Civitatibus,
& Locis, ubi monaſteria poſſideot, nullatenus recipiunt
Capitula Eccleſiarum Cathedralium, vel Metropolitana-
rum, imò nec ipſoſmet Epiſcopos, & Archiepiſcopos, eo
modo, quem prætendunt Adverſarii, ut reſpectu qualifi- 66
cati Capituli Eccleſiæ Lucenſis, juſtificamus in Sum. quod
ſolitum ad noſtrum effectum, & ad coadjuvandam intentio-
nem Principalium etiam pro noſtra Civitate, magni facien-
dum eſt, ex punctualiter animadverſis per *Pignatel. conſult. 161. nu. 30. to 1.* ibi: *Nam de hujuſmodi prætenſa poſſeſſione Regularium notoriè liquet ex eo, quod in eorum Eccleſiis Capitula Cathedralium aliarum Civitatum, poſt conceſſionem ſupradictorum privilegioram, nullum omnino actum ſuperioritatis exercuerunt, hæcq; eorum quaſi poſſeſſio in una Civitate ſuffragatur illis quoad alias &c.*

Cæterùm ad ſullius materiæ ornatum ſubjungimus, quod
quatenus etiam adverſus rei evideotiam, ex hucuſque ani- 67
madverſis concludentiſſime demonſtratam, per falſam hy-
potheſim, in facto probaretur prætenſa contraria conſuetu-
do, ſeù particularis quaſi poſſeſſio reſpectu noſtræ Eccleſię,
illa in nihilum atteodenda eſſet, eo quia non ſumus in ter-
minis exemptionis, ſeu privilegii conceſſi uni, vel alteri
Religioſo, ſed toti Congreg. Canonicorum Lateranenſium,
& proinde non potuiſſent aliqui ex eiſdem, mediantibus
propriis voluntariis, & urbanis operationibus, & abſque fa-
cto, ſeu approbatione Superioris Generalis, toti Congrega-
tioni præjudicare, juxta rotundum, & literalem *Text. in cap. Cum tempore de Arbitr.* ibi: *Cum etſi ſponte volueris, de Jure tamen nequiveris, ſine licentia Romani Pontificis, renunciare privilegiis, vel indulgentiis libertatis*, ibique communi-
ter Repetentes, quos referunt, & ſequuntur, materiam ex
profeſſo tractantes *Donat. Rer. Regul. to.1. tract.13. de Exempt. Regular quæſt.10. per tot.* quod ita reſolutum fuit in *Uliſſiponen. Matrimonii 19. Novembris 1685.* quodque id ve- 68
rum eſt, etiamſi agatur de actibus, capitulariter factis
per ipſoſmet Prælatos Religionis. *Tamburin. de Jur Abbat. tom.1. cap.15. quæſt.22. per tot Panimol. dec.84. n.6. Paſqualig. quæſt. moral. centur 2 qu.138 per tot.* cum aliis citatis *in* 69
p.2. diſcept.14. à num.22. Et ad noſtrum præciſum effectum
egregiè *Pignatel. conſult.161. nu.23. tom 1.* ibi: *Maximè quia* 70
non probatur, prætenſos actus poſſeſſionis factos fuiſſe ſcientibus, & patientibus Generali, & aliis majoribus Officialibus Religionis, quod tamen debet neceſſariò probari, cum agatur de acquiſitione poſſeſſionis juris incorporalis adverſus privilegia, conceſſa toti Relig.

Quæ ſi procedunt in terminis expreſſæ, & literalis re-
unn-

nunciationis juxtà præcisos terminos dd. punctualium authoritatum, multò magis habebunt locum in præsenti, in quo insistitur ea adversò in actibus vagis, tacitis, & referibilibus
71 ad urbanitatem, civilitatem, & affinitatem inter amicos, & affines forsan practicatis, nè major virtus attribuatur tacito, quam expresso, adversùs literales *Text in leg. Cùm quid ff. Si cert. petat. & in leg. Si filius familias ff. Eodem*, cum aliis citatis à *Rot. in decis. 7. num. 19. coram Bich. & in dec. 952. nu. 14. coram Emer. jun.*

Semperque urgeret animadversio illa, quod, cum notoria privilegia exemptionis nostræ Congregationis ab omni superioritate, & jurisdictione Cleri sæcularis, munita sint *clau-*
72 *sula sublata, & decreto irritanti*, ista inficerent omnem antecedentem prætensam consuetudinem, & ulteriùs impedirent, ne alia in futurum inchoari posset, ut probabimus infrà *discep. 14. num. 21.*

Ultrà quod, præter omnem necessitatem, subjungimus etiam, quod quando in hac parte probaretur, quod unus, vel alter ex nostris Principalibus urbanitatis, & civilitatis causa
73 associaverit aliquem consanguineum, vel amicum ex Adversariis, accedentibus ad d. functionem, nullo jure, nulloque prætextu prætendi posset continuatio in futurum, ea ratione, quam in nostris terminis punctualitèr his verbis adducit *Vitalin. in Clement. 2. num 28. de Privileg. Quia communitèr talia fiunt de gratia non ex debito &c. Indeque Episcopus &c. hospitatus mille vicibus in domo alterius Episcopi &c. non præsumitur hospitatus causa debiti &c. sed solum de gratia &c.* & concordat *Novarr. in Summ. Bullar. Comm. 104. nu. 18. par. 1.* Et generalitèr, quod ea, qui consistunt in urbanitate, nunquam inducant necessitatem in futurum, etiamsi per mille annos fuerint uniformitèr practicata, notant adducti per
74 *Posth. de Manut. observ. 43. num. 1 & seqq. Adden ad Ludov. decis. 162. sub numer. 5. & Rot. decis. 418 num. 9. cor. Cavalee. & dec. 1126. num. 9. & dec. 1236. num. 6. & dec. 1255. nu. 4. cor. Emer. jun. & decis. 125. num. 21. par. 14. rec.*

Nec replicetur, quod prædicta omnia procedant respectu subjectionis, non autem reverentiæ, quæ Episcopis, & Archiepiscopis debetur etiam ab exemptis: Omissa enim, uti extranea à nostris terminis, exactiori indagine qualitatis, competentiæ hujusmodi reverentiæ, ab exemptis in certis casibus practicandæ, quando agitur de exemptione,
75 ipsis concessa ab Episcopis; Secus autem, quandò, ut in præsenti verificatur, illorum exemptio est generalis, & plena, atque provenit à maxima Summi Pontificis potestate, ut distinguendo utrumque casum, benè advertit *Mandos. de Signat. Grat. verb. Exemptiones ab Episc. vers. An autem exempti*, ibi: *Si exemptio obtenta sit à Papa, & sit plena, exempti non tenebuntur ad jus reverentiale Episcopo* & concordant *Ricc. in Pennis part. 2. resol. 279. num 1. & seqq Franc. de Eccles. Cathedr. cap. 30. num. 307 Cesped. de Exempt. Regular. cap. 13. dub. 220. num. 5. Sanchez ad Præcept. Decal. lib. 6. cap. 9. dub. 1. numer. 36. & Rot. decis. 1025. num. 19. cor. Seraph. & decis. 1 5. per tot. cor. Puteo lib. 3.* Duo hæc sunt indubitata, I. quod jus reverentiale nullatenùs egreditur personam Episcopi, minusque transit, vel considerari potest in Capitulo, ex suprà animadversis. II. verò, quod in terminis processionis, de quibus disputamus, & qualificatissimæ receptionis, & associationis, exadversò prætensæ, nullatenùs verificantur termini honoris, & reverentiæ, sed po-
76 tiùs jurisdictionis, & superioritatis, ut ad rem observant *Vitalin. in d. Clement 2. numer. 55. de Privileg.* ibi: *Non posset ibidem illam Episcopus, vel Archiepiscopus facere processionem generalem, quasi sit potiùs officii, quam honoris*, quem sequuntur adducti à *Tambur. de Jur. Abbat. tom. 1. disp. 15. n. 10 & seqq.* & signanter *n.* 2. ibi: *Neque facere processiones solemnes, & generales, quia est potius officii, quam honoris Episcopalis*, & referendo ità pluries decisum ab hac Sac. Congr. benè *Barbos. in Summ. Apostol. dec. collect. 99. n. 1.*

Ex quibus nulla superest necessitas immorandi in discussione *2. dubii*; Si enim Principales, ex hucusque animadversis, tenentur duntaxat recipere Capitulum, solam præstando pa-
77 tientiam, ut in eorum Ecclesia exempta solitas preces quolibet anno reciteat, nullatenùs cogi possunt ad illos recipiendos eo modo, quo nedum S. R. E. Cardinales, sed nec etiam ipsummet Summum Pontificem solent in eorum Ecclesiis recipere, hoc est cum superpelliceo, juxtà contrariam insubsistentem prætensionem.

Proprius siquidem habitus Canonicorum Lateranensium
78 est tunica alba, cum rocchetto, ut post *Gloss. in Clement. 1. verb. Habitus de Election* notant *Tambur. in de Jur. Abbatiss. tom. 1. disput. 25. quæst. 1. numer. 29. Carol. Tap. in auth. Ingressi nu. 6 Cod. de Sacros. Eccles. & Barbos. in Summ. Apostol. dec. collect. 103. nu. 4.* cum quo habitu omnes proprias functiones peragunt, ut est notorium; Et propterea illos obligare ad recipiendum Adversarios habitu à proprio diverso, & nullatenus practicato in dd. aliis functionibus, & cum quo neque etiam S. R. E. Cardinales, & Summum Pontificem recipiunt, videtur prætensio nimis exorbitans, ut modestiæ fines non excedamus.

Crescitque exorbitantia contrariæ prætensionis ab illa associatione, quam prætendunt iidem Adversarii, tam in
accessu, quam in recessu, non ab uno, vel altero ex nostris 79
Principalibus, sed in corpore ab omnibus illis existentibus in nostro monasterio, atque Ecclesia, omni jure exempta, absque eo, quod pro tali qualificatissima receptione, & associatione cum superpelliceo, vel minima adducatur probatio, ex quo nemo ex contrariis affectatis testibus id somniavit asserere, quandò habemus in hac parte solemnitèr decisum ab hac Sacra Congregatione in una *Brachararen. 1. Septembr. 1607.* quod neque etiam Canonici, qui uti subditi, omni jure tenentur obviam ire, & associare Episcopum, venientem ad Ecclesiam ad solemniter celebrandum, tenentur idem obsequium præstare alteri Episcopo, quamvis Suffraganeo, ve-
nienti ad Ecclesiam ad celebrandum nomine proprii Episco- 80
pi, sed sat est, ut eidem Suffraganeo aliqui tantum ex iisdem Canonicis obviam eant, & refert *Barb. in Summ. Apost. dec. collect. 99. num 12.*

Si igitur Canonici, Episcopo totaliter subjecti, idem obsequium præstare non tenentur alteri Episcopo, quamvis iste, æqualis in eadem dignitate, nomine proprii Superioris se conferat ad Ecclesiam, ad solemnitèr celebrandum remanet imperceptibile, quod Principales, omni jure exempti à jurisdictione Capituli, teneantur in functione, nulla-
tenùs propria, & in qua solùm accessoriam faciunt figuram, 81
eidem præstare idem obsequium, quod nonnisi à subditis in solemnioribus anni festivitatibus proprio Superiori debetur, quodque à nullo alio, quantumvis qualificato Capitulo prætensum fuit à Religiosis familiis neque etiam excepto qualificatissimo Capitulo Metropolitanæ Ecclesiæ Mediolanensis, quos imitari in hac parte deberent Adversarii, atque contenti esse debent recipi à Principalibus in illorum Ecclesia exempta eo modo, quo in præsenti docemus recipi à Collegiata Ecclesia Sancti Gaudentii eis subdita, hoc est ab uno tantum Canonico cum aspersorio, &
aqua benedicta, juxtà in specie animadversa per *Quar. in* 82
Summ. Bullar. verb. Archiepiscopi authoritas numer. 5. vers. Decimam

Omnia hæc eò certiùs procedere videntur, quò non prætenditur talis qualificatus occursus, & magis qualificata associatio in accessu, & recessu ab aliquo rurali Parocho, modernis temporibus constituto, vel dependente ab Adversariis, una cum suis Clericis, ut vocant Sylvaticis de quibus latè *Novar. in Summ. Bullar comm. 50. per tot.* sed eadem præeminentialis instantia promovetur hodiè contra Canonicos Lateranenses, de quorum *Antiquitate, Nomine, Instituto, Approbatione Virisque illustribus*, sub his titulis integrum
composuit *Tractatum Jo: Trullus*, & latè etiam agunt *Cæ-* 83
sar. Franciott. in Histor. Sacr. Lucen in princip. Carol. Tapia in Author. Ingressi verb. Monasteria, cap. 2. numer. 3. Codic. de Sacros. Eccles & Barbos in Summ. Apost. decis collect. 103. numer. 1. & 2. Qui vere proindè, ut est notorium, præcedentiam obtinent antè quoscumque alios Regulares, suntque majores etiam Canonicis Collegiatarum, ut arguendo ab ordine literæ in *capit. Quin sæpè de Elect.* notant adducti à *Serav. de Adjunct quæst. 12. numer. 9* atque suam ducunt originem ab ipsismet Apostolis, quod non probamus præsumptionibus, inductionibus, & argumentis, sed ex duobus rotundis oraculis totidem Summorum Pontificum, nempè *Benedicti XII. in ejus Constitut. 6 in princip. tom. 1.* ibi: *Ideoque inter Religiones alias in agro &c ad Religionem Canonico-*
rum Regularium Ordinis S. Augustini, a Christi gloriosis Disci- 84
pulis in primitiva Ecclesia sacris institutionibus stabilitam, gerentes præcipuè charitatis affectum; Necnon *S. Pii V in ejus Constit. 116. §. 1. in Bullar. nov. tom. 2.* his verbis: *Dilecti filii universi Canonici Regulares Ordinis S. Augustini Congregationis Lateranensis, qui ab ipsis Apostolis originem traxerant quique ab eod S. Augustino, eorum Reformatore, iterùm per Reformationis viam Mundo geniti &c.* quod sequutum fuisse anno 397. testes sunt *Jo: Trulius in d. Tract. de Canonic. Regul Ord. Antiquit. Nomin. Instit. Approb. & Viris Illustrib. Gabr. Pennot. in Histor. tripart. de Origin. Canonic. Regal* aliique adducti à
Barbos. in Summ. Apostol. decision collect. 102. numer. 1. & 2. 85
Illorumque Ecclesia in nostra Civitate Novariæ una est ex antiquissimis ejusdem Civitatis Ecclesiis teste *Gallet. in anti-*

quis

quis Novariæ monument. inscript. 16. Fuitque miraculosè
intacta relicta anno 1552. quando ad muniendam Civitatem
destructæ fuerunt omnes aliæ Ecclesiæ, extra illius muros
existentes, referente *Carolo à Basilica Petri in Sacr. Novar.
lib.* 2. *fol.* 575. ibi: *Mirum item visum est &c. Ecclesiam cum
monasterio S. Mariæ Gratiarum Canonicorum Regularium rui-
næ subtractam fuisse.*

In eadem Causa.

IN contraria Scriptura, & Memoriale additionali nihil
prorsus reperitur, quod præventivè per nos non fuerit Su-
blatum in nostris Scripturis, in quibus ad oculum demonstra-
vimus, quod prætensa honorifica receptio, nimisque quali-
ficata associatio, nullatenùs competit Capitulo, neque at-
tento Jure communi, neque vigore alicujus legalis consuetu-
86 dinis, & propterea cum omni fundamento speramus, &
enixis precibus supplicamus EE. PP. ex eorum solita justitia
fore responsuros favore Principalium, repetitis desuper hu-
millimis precibus.

Et quidem contraria intentio non est fundata in Jure com-
muni, ut latè probavimus supra, ubi demonstravimus, ne-
dum contrariam prætensionem omni prorsus juridico funda-
mento esse destitutam, sed nihil honorificentius posse dari,
87 imò neque per possibile excogitari, occasione accessus EE.
PP. imò ipsiusmet Summ. Pontificis ad nostras Ecclesias;
Possentque proindè Adversarii acquiescere honorificæ rece-
ptioni, hucusque pacificè servatæ, mediante persona unius
ex nostris Canonicis Regularibus, ipsos recipientis in janua
nostræ Ecclesiæ cum aqua lustrali.

Minùs subsistit in facto contraria consuetudo, quæ potiùs
ad hominem excluditur ex justificationibus, exhibitis in no-
stro Summario.

Est autem curiosum, & studiosum adinventum Adversa-
riorum gratuitum illud suppositum, quòd nostri Canonici
Regulares, cum majori honorificentia recipiant Decurio-
88 nes Civitatis; Quidquid enim aliquando forsan evenerit cum
uno, vel altero ex nostris Principalibus, vel titulo amici-
tiæ, vel ex causa consanguinitatis, ex accidenti, cum illis
alloquendo, vel in janua, vel in medio Ecclesiæ, talis actus
absque ullo fundamento canonizatur exadverso pro honorifi-
centiori receptione, atque in omnem casum adversus talem
actum militant ea, quæ observavimus supra à *num* 96.

Nec aliquid facit ad intentum ass. rogitus Notarii, datus
in contrario Summario; Tùm quia est unicus; Tùm quia
nescitur, quo jure, quavè ratione potuerit idem Notarius
89 proprio marte d. actum canonizare pro honorifica receptio-
ne, dum ex illo patet, quod non omnes nostri Principales,
sed quatuor solùm ex illis, de facili moram facientes ante
januam nostri monasterii, occasione ejusdem piæ functionis,
vel ex accidenti exeuntes à porta ejusdem monasterii, pro-
cesserunt insimul cum toto cætu componentium processio-
nem; Tùm demùm, quia in omnem casum recurrunt om-
nia ea, quæ adversus talem gratuitam assertionem observa-
vimus supra.

Neque vis aliqua, ad probandam prætensam consuetudi-
nem, fieri valet in exagerato illo Libercolo, nugis refetto, seù
90 informi notula, extracta ab Archivio Adversariorum, ra-
tionibus latè explicatis supra à *num.* 42.

Minusque fundamentum aliquod ad eundem effectum fieri
valet in ass. depositione trium testium, examinatorum co-
ram Episcopo Novariæ, ex quo, ultra personales exceptio-
nes, dùm inserviunt Adversariis, atque sunt salariati à
91 Capitulo, sicuti est Joseph Bordo Campanarius, convin-
cuntur de aperto mendacio, *ex adductis supra à num.* 50

Sed quod magis est, fuerunt iidem testes nulliter exami-
nati à dicto Episcopo, quæ nullitas examinis palpatur ma-
nibus, dum ad illud devenit dictus Episcopus, omnem pro-
pensionem habens favore sui Capituli, absque ulla legitima
facultate: Ad quod demonstrandum, in præsenti Summa-
rio fidelibus oculis EE. PP. subjicimus Epistolam, quæ scri-
92 pta fuit d. Episcopo pro Informatione, longè diversam ab
alia formula, quæ solet expediri, quandò ab hac Sac. Con-
gregatione demandatur Episcopis formale examen testium,
quam recognoscere supplicamus in præsenti Summario.

Posita autem hujusmodi evidenti nullitate examinis dd.
testium, plena sunt omnia legalia Volumina quòd illorum
depositiones in nulla prorsus consideratione habendæ sunt,
quodquè examen, taliter nullum, poni debeat ad partes,
93 ac si factum non fuisset, & proindè poterat exadverso mi-
nus exagerari examen dict. affectatorum testium, ac si illi
essent omni exceptione majores, eo tempore, quo attenta
dict. evidenti nullitate examinis, ob essentialem jurisdictio-
nis defectum, & repetitas appellationes ad hanc Sacr. Con-
gregationem neque etiam nomen testium merentur, ex ad-
ductis in *decis.* 1368. *numer.* 105. *decis.* 1508. *numer.* 20. *coram
Coccino.*

Mirumque in rei veritate est, retorquendo contrarias exa-
gerationes in Partem adversam, quod Canonici Adversa-
rii, spretis dictis nostris replicatis protestationibus, & rei-
teratis appellationibus, ad hanc Sacr. Congregat. & ad S. 94
Sedem legitime factis, & interpositis ante examen, ansi
fuerint devenire ad actuale examen dd. trium testium cor.
d. Episcopo.

In omnem verò casum, saltem ex illa reverentia, quæ
majestati hujus Supremi Consessus, omni jure debetur, re-
currendum erat ad EE. PP. vel pro reportanda necessaria
facultate, vel saltem pro declaratione, quod sufficiens erat
Epistola, jam transmissa, quod non sinè mysterio omissum
fuit ad colorandam efficaciam dictæ informis depositionis 95
mendicatorum testium.

Præcipuè quia ex laudabili praxi hujus Sacr. Congr. om-
nia Jura, quæ coram illa deducuntur, tunc solùm ab Or-
dinariis Locorum inseruntur in eorum Relationibus, quando
illis demandantur formales processus; Secùs quando, ut in
præsenti factum fuit, interpellantur pro sola extrajudiciali 96
Informatione, ut ad rem observat *Card. de Luc. in Relat.
Rom. Cur. for. disc.* 18. *num.* 9. *& seqq.*

Documenta, adducta in nostro Summario, ad ostenden-
dam insubsistentiam contrariarum probationum, sunt validis-
sima, & intentum concludentissimè probant, poteratque
proinde omitti æquè animosus, ac verbosus apparatus, cum 97
quo inceptum fuit contrarium Memoriale additionale; Li-
cèt enim inter nostros testes adsit unus, qui in qualitate Au-
rigæ Principalibus inservivit, ex hoc titulo repelli non po-
test à testificando, ex quo deponit de re, per solum sensum
visus evidenter nota, omnesque nostri testes mirificè exclu-
dunt prætensam honorificam receptionem in nostra Eccle-
sia, adducendo legitimam causam eorum scientiæ, imò
apertè etiam de mendacio convincunt contrarios testes, affe-
ctatè, & ad puram complacentiam deponentes de universa-
li praxi, & inconcusso stylo omnium Regularium, circa
quos verificatur lepida illa observatio Pii II. de qua supra
discept. 17. *num.* 59. quod quando accesserunt ad locum exami- 98
nis *transierant per Placentiam, non autem per Veronam.*

Quibus, ad excludendam eandem prætensam consuetudi-
nem, addimus hodiè quamplures alias authenticas attesta-
tiones qualificatorum testium, deponentium, quod Capi-
tulum nunquam fuit aliter honorificè receptum, præter
quàm mediante persona unius Canonici Regularis, perma- 99
nentis ad januam Ecclesiæ cum aspersorio, quæ originali-
ter exibentur.

Ponderando præcipuè, quod prætensa consuetudo, non
à nobis, sed ab Adversariis plenè, & concludenter justifi- 100
canda est, cum suis requisitis, tanquam fundamentum pro-
priæ intentionis, nostraque documenta fuerunt ad exuberan-
tiam deducta, atque ad penitus, penitusquè demonstran-
dam insubsistentiam contrarii assumpti, & irrelevantiam
contrariarum probationum.

Non est verum, quod in toto Ducatu Mediolani practi-
centur ea, quæ prætendantur exadverso, id inferendo ex
eo, quod non adducamus attestationes, nobis favorabiles,
ex aliis Civitatibus ejusdem Ducatus, quia in nostro Sum-
mario, adduximus concludentes probationes respectu ipsius-
met Metropolitanæ Civitatis Mediolani, ad cujus exem- 101
plum regulantur aliæ Ecclesiæ suffraganeæ, ex firmatis per
Rot. in decis. 295. *num* 9. *&* 10. *cor. Priol. & decis.* 17. *num.* 7.
apud D. de Prosp. de Territor. separ.

Et tamen semper opportuniùs repetimus, quod procedi-
tur in hac parte cum æquivoco palmari, quia ex latè animad-
versis, & adductis supra; Nos habemus ad nostrum favo-
rem Juris dispositionem, & proindè non nobis, sed Parti 102
Adversæ incumbit demonstrare contrariam consuetudinem,
aliàs deficientibus Adversariis in tali probatione, ex noto-
riis Juris regulis, à contraria petitione absolvendi sunt Prin-
cipales.

Ad enervandam vim solemnis rogitus Notarii super stylo
nostræ Ecclesiæ in Civitate Lucen. idealiter figuratur exad-
verso, esse fidem nonnullorum ex nostris Canonicis Late-
ranen. & promptitudine vere mirabili, & inaudita libera- 103
litate in contrario Memoriali additionali §. *Nulliusque robo-
ris*, asseritur falsa, ea adducta ratione, ibi: *Ut audivi à
pluribus Lucensibus hic in Urbe:* Cùmque exadverso non
specifi-

specificentur, quinam sint isti Lucenses, qui in Urbe hoc
somniaverint asserere, applicatur pro congrua responsione
celebris illa reflexio *Card. Pallav. in Hist. Conc. Trid. lib. 11. c.
16. n. 7. ib: Il Soave al suo intento produce molti Autori, ma sen-
za citare ne i luoghi, nè le parole, maniera eccellente, per non*
104 *poter' esser convinto di falsità*, eoque magis, quia non est fides
sed rogitus publici Notarii, ut in nostro Summario.

Sententia anni 1632 lata per el. mem. Card. S. Honuphrii,
magno fastu exhibita in contrario Summario additionali, ni-
hil penitus ad rem facit. Quatenùs enim concernit decisio-
nem articuli, quòd Canonici Collegiatæ S. Gaudentii te-
neantur honorificè recipere Capitulum Cathedralis, suppli-
105 camus observare, quòd in ea nihil omninò disponitur circa
associationem in recessu, & ex notis Juris regulis de una ad
aliam Ecclesiam non potest fieri aliqua illatio, præcipuè quia
106 dicta Collegiata Ecclesia canonizatur pro filiali, & subjecta
Capitulo Cathedralis, quod longè distat à nostris terminis.

Præterea cessat omnis difficultas, nam Pars adversa fate-
ri debet in veritatis obsequium, quòd hodiè in eadem Eccle-
sia S. Gaudentii talem honorificam non habet receptionem,
107 nam, continuante lite inter Capitulum Cathedralis ex una,
& Capitulum ejusdem Collegiatæ ex altera, tandem ad se-
dandas omnes dissentiones fuit, inter cætera, conventum,
& inter easdem Partes concorditer stab litum anno 1659. ibi:
*Che andando il Capitolo della Cathedrale alla Chiesa di San
Gaudenzio, non siano tenuti li Sig. Canonici di S Gaudenzio in-
contrarè, e dare l'aspersorio a' Sig. Canonici della Cathedrale*,
& hanc concordiam canonizzavit *Rot. in Novarien. Inter-
ventus in Pontificalibus 27 Junii 1704. coram Omanna*, cir-
ca quod concordant omnes aliæ probationes, adductæ in no-
stro Summario; Undè retorquentur ad hominem contra Par-
tem adversam ea, quæ calamo nimis acuto gratis ubique
exagerantur in contrario Memoriali additionali.

Quatenus verò exadverso deducatur eadem sententia ad
demonstrandum universale Jus quoad omnes Regulares, sub
ideali supposito, quòd in ea illud canonizatum fuerit, strictè
dicimus, quòd tale factum nullatenùs subsistit; Attentè si-
108 quidem perlecta eadem sententia, atque ad minutias usque
omnibus illius partibus, & verbis non semel consideratis,
hæc nil aliud continet, quàm declarationem circa prærogati-
vas, & præheminentias, in eadem sententia enunciatas,
favore Cathedralis, in concursu dictæ Collegiatæ Sancti
Gaudentii, demandando, ut illæ omninò serventur, & ad
praxim reducantur, tam in Ecclesia Cathedrali, & in illa
S. Gaudentii, quàm in cæteris aliis, tàm Sæcularibus, quàm
Regularibus Ecclesiis; Nec aliter disponere poterat, quia
109 aliàs penitus insubsistens fuisset magis ampla declaratio, com-
prehensiva omnium Regularium, qui nec erant in eadem
causa, nec in illa auditi, vel citati fuerunt.

Caveri proindè supplicamus à supposito, quòd in eadem
Sententia determinetur, illud idem obsequium, quod præ-
statur à Capitulo S Gaudentii erga Capitulum Cathedralis,
præstari etiam deberi à Regularibus; Contrarium enim
Summ. Memorial. additionalis, ad id probandum, allega-
tum, non concordat cum contraria gratuita assertione, mi-
nusque cum verbis illis apostillæ ejusd. Summ. *lit C. Idem obse-
quium præstari mandatur etiam à Regularibus*. Aliud enim
est, quod Canonici Cathedralis, convenientes cum Cano-
110 nicis S. Gaudentii, tàm in Ecclesiis Sæcularibus, quàm Re-
gularibus, præcedentiam habeant, quod solùm legitur in di-
cta sententia; Aliud verò, totoque Cælo diversum, quod
Regulares omnes in eorum Ecclesiis teneantur exhibere Ca-
nonicis Cathedralis illud idem obsequium, quod eis præstant
111 Canonici S Gaudentii, quod nec per somnium legitur in di-
cta sententia, estque proindè verum ens rationis chimericum,
atq; de tertia generatione confictionum.

Ex quibus remanent de subjecto non supponente omnes re-
gulares propositiones, ac generales regulæ, exadversò cu-
112 mulatæ, innixæ dicto insubsistenti supposito; Isto enim ad
hominem corruente, easdem generalitates corruere, necesse
est, juxtà regulam, de qua *Rot. dec. 584. n. 12. cor. Dunoz jun.
& dec. 112. n. 7. par. 17 rec.*

Ad redarguendum publicum Notarium, qui plures confe-
cit rogitus, datos in nostro Summario, malè insistitur exa-
dverso in eo, quòd contrarium pateat ex affectata fide duo-
rum testium, exadversò exhibita. Redit enim semper ea-
113 dem intercalaris propositio, quòd non ad Principales, sed
ad Partem adversam spectat onus probandi contrariam con-
suetudinem; Licèt autem, ex insubsistenti supposito, illa
probata dici posset, respectu Religiosorum aliarum Ecclesia-
rum, illa nullo modo esset apta nocere Principalibus ex alle-
gatis suprà *n. 65.*

Ex quibus sequitur, quòd ex eadem depositione non appa-
ret falsus rogitus legalis Notarii, sed è converso ictu oculi de-
tegitur falsissima mendicata fides dd. testium, ex d. rogitu, 114
quia Notario rogato plena fides adhibenda est, ex notoriis
Juris principiis, de quibus *Rot. decis. 243. num 4. cor. Beninc.*
nec talis rogitus dicitur actus de preterito, sed de præsenti,
& cadente sub fidelibus oculis, tàm ipsius Notarii, quàm
testium, ad id specialiter vocatorum.

Nec est verum, quod idem Notarius somniaverit asserere,
Capitulum, & Canonicos Adversarios non fuisse benignè
receptos, & associatos in Ecclesia Patrum Prædicatorum,
quando invitati fuerunt pro solemni celebratione solemnissi- 115
mi Octavarii, occasione sanctificationis S. Pii V. sed rogitus
ejusdem Notarii cantat, quod Adversarii non fuerunt rece-
pti occasione Rogationum, quæ est functio ordinaria, &
speciali animadversione digna, ex adductis supra à *nu-
mer. 63.*

Quoad superpelliceum, ultrò agnoscit Pars Adversa exor-
bitantiam suæ prætensionis, dùm talem prætensionem re-
stringit ad unicum Religiosum, porrigentem aquam lustra- 116
lem, & tamen dubium loquitur de indefinita receptione cum
superpelliceo, quoad omnes in corpore, & licet tanquam ex-
trà dubium nulla esset danda responsio, ex abundanti tamen
dicimus, quòd ex adductis in contrario Summario, patet de
solito porrigendi aquam lustralem per unum tantum ex no-
stris Canonicis Regularibus, cum solo rocchetto, & stola.

Insuper ponderandum est, quod habitus Canonicorum
Lateranensium, nempe Rocchettus cum tunica talari al-
ba, est vetus habitus Clericorum, & cum eo habitu exer-
cent omnes functiones Ecclesiasticas, & administrant etiam
Sacramenta, *Author. Gallus in ejus tract. impresso Parisiis
de anno 1674.* intitulat. *Reflexiones Historiques, curieuses 117
sur les Antiquitez des Chanoines, &c.* sub Tit. *L' origine du
Rocchet*, inquit per hæc verba: *Habitus Episcoporum ab ha-
bitu Canonicorum Regularium traxit originem, nam antiqui-
tùs Episcopi erant Canonicorum Regularium Præsides, sivè
Præfecti, & tum illis convivebant*; Et inferiùs: *Plures
etiam vidimus Locorum Ordinarios &c. in Ecclesiis &c. suæ
Diœcesis Rocchettum Romanum, sive subtile, quod idem est,
supra cætera vestimenta sua, cunctæ Populo spectante, pa-
tenter deferre, & in eo celebrare, Divinis interesse &c.* Nec
non *Bordon. de Præcedent. cap. 5. num. 2.* loquendo de habitu
Canonicorum Regularium Lateranensium, refert resolutio- 118
nem Sac. Congr. Episcop. emanatam *die 1 Sept. 1561*, sequen-
tis tenoris: *Eadem Congreg. negotio maturè discusso, decla-
ravit, sufficere, ut ipsi Canonici Regulares Lateranenses in
omnibus actibus publicis, &c. remaneant, dimissa tantummo-
do superiori veste nigra, in linea veste, videlicet in Rocchetto,
absque alio superpelliceo, & tunc intelligantur esse in habitu
Clericali, juxta eandem sententiam Pii IV. & ita observari
mandavit &c.*

Quinimò authumantibus nonnullis, quod iidem Canoni-
ci Regulares Lateranenses non possent, ad eorum libitum
uti etiam Cotta supra Rocchettum, petitum fuit ab hac Sac. 119
Congreg. an eis liceret, ibi: *Petitum fuit ab hac Sac. Rituum
Congreg. an liceat Canonicis Regularibus Lateranen. in proces-
sionibus publicis uti Rocchetto & Superpelliceo*, & eadem Sac.
Congreg. sub die 28. *Augusti* 1628 respondit: *Licere.*

Sacr. Rituum Congreg. Ponente Card. S. Vitalis, die 18.
Augusti 1714. I. dub. *An accedentibus processionaliter, unà 120
cum Cruce, & Clero, & unà cum Decurionibus Civitatis, Ca-
pitulo, & Canonicis Cathedralis ad Ecclesiam S. Mariæ Gra-
tiarum in festo Nativitatis B. Mariæ Virginis, teneantur
Canonici Regulares Lateranenses d. Ecclesiæ recipere dictum
Capitulum, & Canonicos.* Respondit: *Affirmativè.* II. ve-
rò: *Et quatenùs affirmativè; In quo loco dictæ Ecclesiæ te-
neantur recipere, & quousque tàm in accessu, quàm in reces-
su associare, & an in corpore, & cum superpelliceo, an sine,
teneantur.* Respondit: *Dilata, & concedantur Literæ Re-
missoriales; & interim per modum provisionis, & sine præju-
dicio Jurium Partium, excipiantur in accessu, & associentur
in egressu eodem modo Capitulum, & Magistratus.*

DISCEPTATIO XX.

Mantuana Restit. in integrum.

PRO

D. Margharita.

CUM

D.D. ejus Sororibus.

ARUMENTUM.

Restitutioni in integrum adversus lapsum quinquennii, an sit locus, probata nullitate professionis, & ostensa difficultate reclamandi intra d. quinquennium. Metus ex quibus concludenter dicatur probatus; Et quando tacita professio exclusa remaneat ab extrajudicialibus conquestionibus, & reclamationibus emittentis professionem per vim, & metum.

ENixis precibus supplicamus, & cum omni fundamento
firmiter speramus obtinere affirmativam resolutionem
nostri dubii: *An sit locus restitutioni in integrum*; Sive enim
consideretur tempus antè ingressum Principalis in monaste-
rium, sivè in ipsomet ingressu, sivè quandò emissa fuit pro-
fessio, sivè durante noviciatu, sivè demum post eandem
professionem, intrà, & post quinquennium, undique emi-
cant concludentissimæ probationes innegabilis metus, &
apertæ vis, quibus mediantibus extortus fuit ejusdem Prin-
cipalis consensus; Quæ omnia operantur, ut eadem profes-
sio fuerit evidenter nulla; *Deus enim coacta servitia asper-*
1 *natur, atque voluntarium sibi militem eligit Christus*, juxtà
aurea verba *Divi Ambrosii de Vit. beat. lib. 1. cap. 3.* cum aliis,
allegatis supra *discept. 1. num. 4.* Quibus concurrentibus resti-
tutio in integrum nunquàm denegari solet, *juxta magistra-*
lem dec. 1356. per tot. cor. Emer. jun. & signanter *n. 1.* ibi: *Quoties*
datur magnus fumus nullitatis professionis ex causa metus,
2 *quodque iste tempore labentis quinquennii adhuc duraret, resti-*
tutio nunquam solet denegari.

Quoad tempus antè ingressum in Religionem, inter alias
inhumanitates, & barbaras tractationes, de quibus in Sum-
mario nostrorum testium, tres operationes proprii Parentis,
3 omni vis procurantis, ipsam inducere ad ingrediendam mo-
nasterium, non possunt sine maxima commiseratione sub
oculis haberi.

Prima nimirum; stricta illa reclusio Principalis in arcto,
parvoque cubiculo, ibi: *Sò, che detto Sig. D. G teneva rin-*
chiusa in una stanza con catenaccio di fuori d. Sig. D. Margarita
4 *&c. publicamente si diceva in casa, che li usasse tali stravagan-*
ze, perche si facesse monaca. Hanc autem circumstantiam
detentionis propriæ filiæ in cubiculo, ad illam obligandam
ad ingrediendam Religionem, in punctualissimis terminis
nostri casus, magnifecit hæc Sacr. Congregat. concedendo
gratiam restitutionis in integrum moniali, quæ per annos 18
moram fecerat in monasterio, *in Cephaluden. 14. Februarii*
1699. ibi: *Jacobus Nigrellus, ut ditiorem redderet Joan-*
nem, ejus unicum filium, Joannam, & Isabellam illius soro-
res, ejusque filias respectivè, prius occlusit in cubiculo domus,
& postea in monasterium: Sunt verba Folii, dicta die distri-
buti, & registrati *in Lib. 49. decret. fol. 171.* Nec non simi-
5 lem gratiam concedendo *in Burdegalen. 18. Novembris 1701.*
obi de simili retentione in cubiculo per breve spatium 15. die-
rum, ibi: *Testatur de retentione in cubiculo per 15. dies*: Sunt
verba Folii dicta die distributi, & existentis *in Lib. 52. decr.*
fol. 315. Et demum eandem gratiam concedendo moniali,
quæ per annos 20. moram fecerat in monasterio, *in Bisunti-*
na 9 Septembris 1713. ibi: *Postquam diù acris verbis, &*
verberibus ipsam quotidiè vexassent, at in privato carcere cohi-
buissent: Sunt verba Folii dicta die distributi, ac registrati
in Libro 63. Decret. fol. 296.

Et generaliter, quod ex simili custodia dicatur probatus
6 justus metus, benè *Rot. decis. 315. num. 6 par. 5. rec.* ibi: *Con-*
tinent d. Comitis inhumanitatem, &c. Imò illam tenebat sub
custodia, neminemque permittebat cum ea colloqui, vel ha-
bere commercium, præter unam famulam, & decis. 326.
n. 32. & seqq cor. Ludovis. ibi: *Quæ tam diligens custodia*
proculdubio excludit libertatem, imò plurimum confert ad
probationem metus, Barbat. &c. Prohibitio etiam commercii,
& loquelæ, non parum conducit ad arguendum metum Aymon.
&c. & decis. 374. num. 3. coram eodem, ibi: *Præsertim quia*
Marchionissa fuit in perpetua custodia posita, omni destituta
libertate, tàm eundi, quàm loquendi, nisi quo, & cum qui-
bus placuisset Marchioni Patri, & dec. 771. num. 1. coram Se-
raphin. ibi: *Sub perpetua personarum, quæ à nutu Principis*
pendebant, custodia, habita fuit, itaut non esset ei facultas
colloquendi, neque quidquam tractandi liberè cum aliqua per-
sona, &c.

Secundò, replicatæ illæ verberationes, usque ad sangui-
nis effusionem, & ad baculorum fracturam, ex illo unico
fine, *perche voleva si facesse monaca, e facesse la rinunzia*,
de quibus deponit testis de visu, his verbis: *Detto Signo-*
re &c. spessa era solito di venire in camera, ove Io dimora-
vo con detta Signora &c. con un bastone alla mano, che tante 7
volte la percoteva in forma, che anche se li rompeva addosso,
e sempre li diceva nell'atto, che la bastonava, che voleve si fa-
cesse monaca, e facesse la rinunzia, e per maggiormente in-
durla à fare ciò la teneva rinserrata, assieme con me. & con-
cordant alii testes in Summario; Quas inhumanas operatio-
nes ad nostrum præcisum effectum præ oculis habuit hæc Sac.
Congr. pro concessione gratiæ restitutionis in integrum in
Provincia Bethicæ 11. Martii 1702. ubi de minis, & violen- 8
tiis, à matre, & amita illatis moniali, quæ per annos 23.
permanserat in monasterio, ut videre est *in Lib. 52. Decr fol.*
91. ibi: *Professionis emissæ per vim, & metum, sibi à Paren-*
tibus incussum, & signanter ab amita, penès quam educaba-
tur &c. & ibi: *Verùm etiam graves minas, & asperitates,*
sibi illatas à matre &c. Necnon *in Burdegalen. 18. Novembr.*
1702. juxta verba Folii, dicta die distributi, & registrati in
Lib. 52. Decr. fol. 315. ibi: *Deponentibus de malis tractationi-*
bus, minis, & verberibus, quæ usque ad sanguinis effusio-
nem, aliisque impropriis modis &c. & ibi: *Il Padre, e la ma-*
dre per tre volte reserrate li diedero tante botte, che il sangue 9
usciva dalle battiture, & ibi: *De reiteratis verberibus ad*
præcisum effectum, che imparasse ad esser Frate: fraterni-
zantibus cum illis, de quibus loquuntur nostri testes: *Disse*
ti farò ben' Io venire la volontà di farti Suora; Et demum *in*
Melevitana 8 Augusti 1705. me scribente, pro concessione
gratiæ restitutionis in integrum favore monialis, quæ per an-
nos 30. in monasterio permanserat, juxta verba Folii, dicta
die distributi, & registrati in *Lib. 55. Decret. fol. 311.* ibi: 10
Professione coactè, & contra propriam intentionem emissa,
attento timore incusso per Genitorem, qui erat rigidæ, & as-
peræ naturæ erga proprios filios, itaut Oratricem semel per-
cusserit in capite.

Tertia demum, quam non sine tremore calamus ipse des-
cribere potest, quam ve his verbis refert testis de visu: *Verso* 11
le trè hore della notte nella festa dell'Assunta esso Sig. D. G. Pa-
dre con pistola, e stillo alla mano venne in camera in tempo che
vi ero anc'Io &c. e detta Signora &c. e si avventò verso la figlia
sudetta con moto di volerla ammazzare, e in tal'atto le disse,
che si risolvesse farsi Religiosa, e fare la detta rinunzia, altri-
mente voleva levarla di vita.

Iste autem verè inhumanus actus, de per se unicè conside-
ratus, manibus palpare facit æquè amatum, ac ducam il-
lam necessitatem, metumque cadentem in constantissimum 12
virum, à quibus innocens Principalis coacta fuit Patris desi-
derio se conformare, ex punctualiter firmatis per *Rot. decis.*
98. *sub num. 4. coram Peutng.* ibi: *Antonium Patrem, ira per-*
citum, stricto pugione in eum irruisse; Et *dec. 205. num. 9. co-*
ram Burat. ibi: *Et pugione interimeret*; Cum quibus proces-
sit hæc Sac. Congreg. in *Suessana 3. Augusti 1719.* ut ex Fo-
lio dicta die distributio, ibi: *Vincentius Bossius sibi in animo*
constituerat Oratorem filium in Religione Cappaccinorum collo- 13
care, ipsoque reluctante, crebrò minis afficiebat, verberibusq;
impetebat, quinimo semel, iterumque, evaginato ense, insequu-
tus fuit &c.

Præcipuè quia ad aggravandum eandem crudelem opera-
tionem, unicè directam ad suffocandam æquè innocentem, 14
ac nobilem puellam, concurrunt omnes illæ circumstantiæ,
contentæ in noto illo versu; *Quis, quid, ubi, quibus auxiliis,*
cur, quomodo, quando.

Quis? Crudelis Genitor, cui omnis reverentia debita erat
à filia, solitusque erat minas exequi, neque etiam parcen- 15
do sibi ipsi, seu illi, quæ una erat caro cum ipso. *Quid?* Mi-
nando ultimum terribilium, *con moto di volerla ammazare*,
voleva levarla di vita. Mortem enim ultimum terribilium
quis non perhorrescat? ait *Aristot. 3. Ethicor. cap. 6. Ubi?* In
arcto cubiculo, ubi detinabatur Principalis, & ubi nul-
lum

lum poterat expectare auxiliatorem, nullamque opem implorare, ei permissum erat. *Quibus auxiliis? Con pistola, e stile alla mano. Cur? Perche voleva si facesse monaca e facesse*
16 *la rinunzia. Quomodo*, seù quâ intentione? *Per lasciare ricco di patrimonio il Sig. E.C. suo unico figlio, nato dalla seconda moglie. Quando?* In una ex principalioribus anni festivitatibus, hoc est *nella festa dell' Assunta*, dùm medium silentium tenebant omnia, quo nocturno tempore frustra quis auxilium
17 implorat, ut sequendo celebre d. Demosthenes observat *Feltmann. de Inclus. Anim. cap.45. sect.9. n.3.* relatus in meis *Institut. Crimin lib.2. tit.2. nu.19.* ibi: *Inter diù aliquos auxilio implorat aliquis, noctu autem frustra.*

Quoad tempus ingressus Principalis in monasterium, ex Processu, in Secretariis existente, in necessariis relato in
18 nostro Summario, non minores emicant probationes ejusdem metus, & violentiarum; Concordant enim plures testes de visu, quod *prima di vestirsi piangeva giorno, e notte, quando non la vedeva il Sig. D. G. con esprimersi à me, & ad altra Donzella, che non si monacava volontieri, e che mai ne aveva avuta la vocazione*; Si enim unquam aliàs, sanè in hoc casu aedem lacrymae pondera vocis habuerunt ad evidenter ostendendam ejus coactam voluntatem, juxtà illud Poe-
19 tae; *Nam lacrymae iutendum pondera vocis habeat*, quem pro obtinenda declaratione nullitatis professionis ad nostrum praecisum effectum sequitur *Rot. in dec.25. n.49. cor. Arguell.* Et considerando easdem lacrymas pro univoco signo, & indubitato argumento coactae voluntatis ingrediendi monasterium, atque in illo professionem emittendi, in speci observant *Clarlin. controv.108. sub nu.1. & nu. 53.* & sequitur *Rot.*
20 *dec. 391. sub nu.1. cor Roxas, & dec.9 num. 37. cor Arguel. & dec.89. nu 12. & 50. & in part.13. rec. dec 2 1. nu. 10. & 12 in par. 16. dec.2 1. num 1.* Cum quibus processit *haec Sac. Congr in Cephaluden.14. Februarii, & 18. Julii 170 & in Melevitana 8. Augusti 1075. & in bisuntina 9. Septembris 1713. & in Januen.13. Apr.1715.*

Concordant pariter iidem testes in illa circumstantia, quod *avvicinandosi il tempo, stabilito dal detto Sig suo Padre*
21 *à vestir l' abito, li venivano frequenti accidenti, e questi cagionati dall' aversione, che conceprva di dover esser Religiosa.*

Praeterea tempore dicti ingressus in monasterium habemus alium actum, superlativè comprobantem ejus coactam voluntatem ingrediendi d. monasterium, sequentibus verbis relatum à quarto teste: *In occasione si portava detta Signo-*
22 *ra &c. in carrozza à farsi vestire monaca &c. gli sopragiunse un' accidente con sudore, dal quale rimase quasi fuori di se &c. e fu detto &c. che d. accidente fosse causato &c. e dalla sua forzata volontà di farsi monaca*

Cùm enim actus iste naturalis fuerit, & non consistat in verbis, quae quandoque possunt esse falsa, vel simulata, sed in facto innegabili, palam sequuto, eo tempore quo ad monasterium animo, & corpore trahebatur invita, faten-
23 dum utiq; est, quòd non possumus concludentiori modo eandem coactam voluntatem ostendere, juxtà nobilem animadversionem *S. Bernardi in Cantic sem.59.* ibi: *Operis vox vali dior est voce sermonis*, concordant *Card. Pallav nell' Istor. del Conc. lib.23. c 9. n.17.* ibi: *Non è al Mondo la più autentica approvatione, che quella de' fatti, linguaggio esente da sospettione di mensogna*, & in nostris terminis *Rot. dec.205. n.3. cor. Buratt.* ubi, quòd magis facto, quàm verbis in his casibus probatur coactus animus, & non libera voluntas; Cum quibus processit haec Sac. Congr. in *Ulixbonen 17. Novembris*
24 *& 1. Decembr. 1714.* juxta verba Folii, d. die distributi, & registrati in *Lib.74. Decr. fol.417.* ibi: *Jugiter animum Religioni repugnantem demonstrasse, lacrymis, & lamentationibus emissis, adeò quod prae angustia infirmitate langais.*

Habemus insuper depositionem alterius testis, asserentis: *Che nel riceverla, che fecero le monache alla porta nell'*
25 *atto del suo ingresso, li parve, che li venissero incontro tanti spiriti infernali*; Quae omnia, praecipuè simul juncta, ut in hac materia faciendum esse, monent adducti *supra in discep. 1. n.34.* palpabili evidentia comprobant metum & coactam voluntatem ingrediendi monasterium, ut consideranti remanent manifestum.

Tempore professionis non minores concurrunt probationes ejusdem coactae voluntatis, comprobatae in nostro Summario, inter quas speciali animadversione digna videtur
26 dilatio actus professionis per octo dies, terminato noviliatu, *à causa, che essa ripugnava*; Sunt verba dignissimae monialis in d. nostro Summ. ubi ulteriùs subiungit; quod *Dopo s' indusse a farla per le minaccie, che il Sig. D. G. di lei Padre, mandò a fare, si ad essa Sig. che ad un tal P. D. Giacomo, allora Confessore di questo monastero, mentre li mandò a dire, che facesse fare la professione a sua figlia, altrimente, et l' uno, come l' altra averebbe fatto lo stesso fine, & a me lo disse lo stesso P. Confessore*, cui omnis in hac parte adhibenda est fi- 27
des, ex firmantis per *Rot. decis.11 nu.9. par. 7. rec. & in Romana annuae praestationis 8. Martii 1700. §. At quando cor. Illustrissimo Scotto Urbis Gubernatore*; Et considerando eandem dilationem emittendi professionem benè *Rota in decis. 255. n.7. cor. Priolo.*

Necnon magna illa repugnantia in approbando professionem, mediante propria subscriptione, de qua haec habet testis de visu: *Sò di certo, che veramente non voleva ne meno scrivere, ne sottoscrivere la sua professione d. Signora &c. e piangeva continuamente à segno, che la sua professione fu di lagri-* 28
me, e non d' intentione, & concordant alii testes de visu, inter quos alia dignissima monialis prosequitur, quod ad d. effectum: *Li fu menata la mano da un' altra monaca assistente a fare d. sottoscittione, quale fu bensì terminata, tutto che detta Signora &c. eitrasse la mano per non sottoscirversi, e gettasse via più d' una volta la penna in mia presenza &c. S' aggionge, che essa non volle ne meno fare sù d. professione la croce solita* 29
colla penna, & inchiostro quale però fu fatta da un' altra monaca. Difficile autem erit concludentiores probationes adducere ad ostendendam coactam voluntatem emittendi professionem, ut de se patet; Et in terminis alterius professionis, emissae verbis prolatis à Confessario, non autem à muliere, illam per vim emittente, habemus casum, ab hac Sac. Congr. individualiter decisum in *Veneta, seu Mantuana*, de qua supra *discept 3.*

Durante noviciatu, & intra quinquennium testis, formiter interrogatus, de facto proprio haec asserit: *Tale sua intentione l' ha espressa meco, dopo che fiera vestita in d. monastero, dicendomi aver preso l' abito religioso per forza, e non mai di sua spontanea volontà &c. e tali espressioni ha fatte meco* 30
molte volte, che non mi ricordo il numero, che erano quasi ogni giorno non solo prima, che si vestisse, ma anche doppo vestita e dopo fatta la professione, & ibi: *Dopo aver preso l' abito religioso si esprimeva meco, non essersi fatta monaca volentieri, e ciò me lo disse, prima, che facesse professione*, & concordant alii testes, signanter monialeaipsae, nempè M. Julia Guerriera, ibi: *Quanto alle lagrime le ha versate nell' anno del noviziate*, M. Clara Victoria Perini, ibi: *Dopo aver vestito l'* 31
abito monacale, non ha mai cessato di querelarsi d' essere stata monacata per forze, e violenze, usatele dal suo Sig. Padre, & M. Laura Celestis Pellegrina, ibi: *Già ho detto, essersi lamentata avanti vestisse l' abito monacale, e dopo fatta monaca continuamente fino al giorno d' oggi, tanto meco, quanto con altre monache di questo monastero.*

De viribus autem, & efficacia similium conquestionum, & querimoniarum tempore noviriatus & intra quinquennium emissarum benè *Pignatel. consult.173 n.142. tom. 9.* & meliùs *Rot. dec.189. n 4 cor Ubald.* Quodque eaedem conquestiones, intra quinquennium emissae, sufficiant ad obtinendam gratiam restitutionis in integrum, testando de praxi 32
hujus Sac. Congreg. observant *Barbos. ad Concil. sess. 25. de Regular. cap.19. num.10.* ubi quod, ipso scribente, ita obtinuit in *una Conimbrica. 2. Apr. 1630.* quae reperitur registrata in *Lib.23. Decr. fo.251.* quamvè sequitur *Rot. in dec.25. nu. 18. cor. Arguel.* ibi: *Et ex eo, quod ante quinquennium cor. nonnullis consanguineis, & aliis, reclamaverat concessam restitutionem à Sac. Congr. Concilii 29. Aprilis 1630. se informante, dicit Barbos. &c.* & concordant *Roderic. in Compend. qq. regular resol.101. nu.71. Cyriac. controvers.37. num 37. Nov. in Lucern. Regular. verb. Professio nu. 31. & Rota in Taurinen. Nullitatis professionis 6. Februar. 1614. cor. Verospio, impress. apud Pignatel consult.173. num.163 tom. 9. & dec. 134. n.13. part.14. rec. & dec.1176. an 1. tor. Emer. jun.* Cum quibus processit haec Sac. Congr. *in Nicen.21. Jun. 1631.* quae est in *Lib.14. Dec fol.448. à tergo*, & in aliis allegatis *in discep. 1. numer.44.*

Demùm post quinquennium à die emissae professionis, usque ad tempus confecti processus, uno ore concordant omnes nostri testes, & signanter tres aequè nobiles, ac ingenuae 33
moniales, quod: *Dopo aver vestito l' abito monacale, non ha mai cessato di querelarsi d' essere stata monacata per forza, e violenza, usatele dal suo Sig. Padre: Da quando cominciai a prratticare con detta Signora &c. l' ho sempre sentita lamentarsi della forza usatali dal d. suo Sig Padre nel farla monaca, ripetendo le indolenze in ogni discorso, che accadeva aver seco, come se non avesse avuto mai altro da discorrere: Tutte le volte, che potevo discorrer seco, benche di raro, senza l' assistenza di d. D. S. sua Zia, mi faceva le lamentationi sopra espresse; Dic-*

esser verissimo, che la Signora &c. non ha mai dato segno da cui potesse arguirsi, essere veramente Religiosa, anzi si è sempre espressa d'esser venuta monaca per forza, e per le minaccie, usatele dal suo Genitore, e dolevasi continuamente della tirannia di suo Padre; E' verissimo, che la Signora &c. si è sempre espressa con altre Religiose di d. monasterio, ed anche meco d'aver vestito l'abito religioso per forza, e violenze, usatele dal d. suo Sig. Padre; Io non saprei mai assegnare alcun tempo, in cui non avessi sentita la Signora &c. a lamentarse di suo Padre, e della forza, da lui usatale. perche pareva non avesse mai altro da discorrere, come fa anche di presente.

Suplicantes observare dictiones illas: *Semper expressa, Mai ha cessato, Non ha mai dato segno, Come se non avesse mai avuto altro da discorrere, &c.* quæ digito ostendunt
34 nunquam interruptam, semperq; continuatam voluntatem Principalis, se conquerendi de vi, deque violentiis, sibi illatis ad ingrediendum monasterium, atque in illo professionem emittendi, cùm includant omne tempus ab initio ingressus usque ad hodiè, ut generaliter firmavit *Rot. in dec. 142. n.8. cor. Dunoz jun. & dec 476. n.10. par.19. rec.* ibi: *Adverbium* semper *est comprehensivum omnium temporum; mensium & casuum, absque ulla interruptione ejus continuationis*, Et in ipsissimis terminis nostri casus, & ad præcisum finem probandi coactam voluntatem emittendi professionem, firmavit eadem *Rot dec 705 nu. 6. par. 2. rec. & cor. Ubald dec.*
35 *276. n.5.* ibi: *Deponere per verbum* semper, *quod includit omne tempus, & cor. Caril. dec.178. nu.7.* ibi: *Testes, deponentes cum dictionibus*, unquàm, & semper, *quæ omne tempus includunt*.

Magnificandas autem esse similes continuatas querimonias reclamantis adversus professionem, emissas intrà, & post quinquennium, eo quia clarè demonstrant ipsius coactam
36 voluntatem egregiè observant *adducti à Pignatel. consult. 563. num.40. tom.9. & Rot. cor. Arguel. dec 9. n.25. & seq.* ubi, quod afflatus boni spiritus non tàm cito pertransit, quodque proinde subsecutæ conquestiones, voluntatis repugnantiam clarè ostendunt, & *dec.178. n.6. & 7. cor. Caril. & dec.98. n. 1. cor. Peuting. & dec.205. n.1. & 14. cor. Buratt. & dec.189. n. 4. cor. Ubald. & decis. 628 numer. 5. cor. Merlin. & decis. 326. num. 9.* ibi: *Secundo apertiùs animi repugnantiam declarant lamentationes, & protestationes, continuæ &c. & decis.374.*
37 *numer.3. cor. Ludovis.* ibi: *Sed etiam continuæ lamentatoines, & frequentes protestationes, quas ubique, omni tempore emittebat, suspiria, & lacrymas, animi delirium, & tristitiam, & alia signa &c. & dec.533. num.5. par.14. & dec.216. nu.1. par. 16. rec.*

Et considerando continuas monialis conquestiones; quæ per annos 20. permanserat in monasterio, emissas tam antè, quam post professionem, necnon post mortem patris, &
38 fratris, juxta præcisos terminos nostri casus, benè, *Rot. decis. 178. num.6. cor. Caril.* Cum quibus processit hæc Sac. Congr. *in Bisuntin. 24. Januarii* 1711. & 19. *Novembr.* & 2. *Decembris* 1713. In cujus casu reclamans nullam patites
39 omiserat occasionem se conquerendi de vi, sibi illata, ut dicitur in Folio, d. die 18. Novembris 1713. distributo, ibi: *Oratorem invito, reclamantique animo professionem emisisse, subindeq; omnem occasionem captasse exagerandi. nulliter penitus regularia vota emisisse, adeò quod per omnium ora in Oppido Salinensi id vulgatum fuit.*

Pro horum autem faciliori admissione dignentur EE.PP. præmissa omnia præ oculis habere sub aliis sex considerationibus, quarum I. desumitur à terribili, crudeli, & feroci
40 natura Patris Principalis, qui ei metum incussit, ut videre est Summario testium §. 1. per totum ubi specificantur multæ infelices personæ, cùm quibus majores violentiæ usque ad mortem effectivè practicatæ fuerunt; Quam feram naturam, & solitum exequendi minas respectu incutientis metum, ad præcisum effectum nostri casus, ponderant *Felin. cons. 14 n.9 Hond: cons.29. nu.30. lib.1.* aliique relati, & sequuti à *Rot. in dec.315. nu.7. & 8 par. 5. rec. & in meis Inst.*
41 *Crim. lib.1. tit.10. §.4. n.202.* Erat enim Pater Principalis ex illorum numero, quos his verbis describit *Bartol. in leg. Metum 9. C. de His, quæ vi, metusve caus. Sunt enim quidam potentes, & ita mali, quod dicunt, consueti sunt facere, tunc esset justus metus ex minis, & jactationibus.*

Præcipuè, quando metum incutiens, ut in præsenti verificatur, nedum est naturæ ferinæ, & crudelis, sed ulterius Pater metum passi, ob reverentiam illam, quæ ei à propriis filiabus debetur, ut conclusionem ampliando, bene
42 advertit *Corrad. in Prax. dispens l 5. c.14. nu.10.* ibi: *Maximè quando Pater est multum terribilis, asper, & severus, quæ quidem qualitas in persona, cui debetur reverentia, est multùm considerabilis*; Et cumulatis concordantibus, melius observat *Rot. in dec.326. n 12. cor. Ludov.* ibi: *Accedit, quod Marchio, ut dicunt testes, erat multum terribilis, asper, & severus, quæ qualitas præcipuè in persona, cui debetur reverentia, est multum considerabilis, & dec.374. nu.16. cor. eod.* ibi: *Reverentia, cum terribilitate, personæ, sufficit pro justo metu, quod etiam vult Felin. &c. & dec. 98. nu.3. cor. Peuting* ibi: *Parentes verò natura feroces, rigidos, & iracun- 43
dos, & solitos exequi minas quod maximè in Patre observant, &c.* Cum quibus processit hæc Sacra Congreg. gratiam restitutionis in integrum concedendo moniali, quæ per annos 16. in monasterio permanserat *in Suessan 3. Augusti* 1715. juxtà verba illa Folii: *Neque testes asserere prætermittunt, Vincentium Genitorem violentæ admodum indolis fuisse pluraque patrasse facinora.*

Indeque uno ore observant Doctores, quod, quando agitur de metu, incusso à Patre, neque etiam sit necesse probare qualitatem naturæ ferocis, & terribilis, quodque solitus 44
sit minas exequi, cùm sufficiat solus metus reverentialis, cum periculo mali gravis, ex sola illius indignatione suspicati, ut punctualissimè firmavit *Rot. in dec 870. num. 16. cor. Emer jun.* his verbis *Non enim refert, quod non constet, eum, qui metum incussit, fuisse terribilis naturæ, sive solitum minas exequi, juxta præscriptum leg &c. quia id requiritur in personis extraneis, non autem in Patre, cui de jure naturæ reverentia debetur; Nam in his terminis sufficit metus reverentialis, juncto periculo mali gravis, probabiliter opinati ex sola Parentum indignatione*; Circa quam conclusionem concordant adducti ab *Avers. de Sacr. matrim quæst. 4. sect.5 vers. Asserendum fol mihi* 188. ubi ad rem observat, *in filiis respectu Parentum, & similibus, sufficere, si non aliud malum timeant, quàm illarum perpetuam indignationem, & apud eos invisos haberi, quia sanè hoc esset gravissimum incommodum,* 45
tandiù subeundum, ut per se apparet, Barbos. vot. decis. 77. num 77. lib.3. Caren resol. 81. nu. 26. Garz. de Nobilit. gloss. 17 n.11. Rub. in Singul. Rot Rom tom. 1. circa decis. Groppert fol. mihi 220. & Rot. dec.930. n.2. & 3. cor Dunoz. jun. & cor. Peuting. dec.98. n.7.

II. Circumstantia desumitur ex eo, quod Principalis valde metuebat Patrem, ita ut etiam in monasterio, post coactam professionem *ogni volta veniva detto suo Padre, aveva* 46
tanto timore, che tremava formalmente, ut de visu fortiter examinata deponit dignissima monialis: *Ratione enim hujus timiditatis*, (sunt verba *Rot. in punctuali dec.326. nu.27. cor. Ludovis.* ubi concordantes cumulat) *minor requirebatur metus*.

III. Circumstantia desumitur à tenera ætate Principalis, tunc temporis annorum 17 Minor enim metus requiritur in eo, qui non est perfectæ ætatis, ut dicunt *Castrens. cons. 174.* 47
n.3. lib 1. Purpur cons.179. n 7. & Riminal. sen. cons.15. n.22. & punctualiter firmavit *Rot. in dec. 326. n.26 cor. Ludovis.* ibi: *In puerula &c constituta in minori ætate; Minor autem metus exigitur in minori, quàm in majori, & perfectæ ætatis, & dec.930 nu. 2. cor. Dunoz jun.* ibi: *Eoque magis concurrente metu reverentiali, qui exuberat in fœmina minore 17. annorum, & dec.205. n.21. cor. Burat.* ibi: *Propter quam teneram ejus ætatem minor metus exigitur.*

IV. Desumitur à qualitate sexus muliebris; Metus enim facilius incutitur mulieribus, & præcipuè teneræ ætatis, quam viris; Proindeque minor in eisdem requiritur metus, 48
quàm in viris, ad annullandam professionem, juxta magistralem *Gloss. in cap. Cum locum verb. Metus de Sponsal.* quem sequuntur adducti in *meis Instit. Crim lib.1. tit.10 §.4. n. 199.*
& 200. Et considerando insimul utramq; circumstantiam 49
ætatis, & sexus, bene *Rot. in decis. 771. n. 4. cor. Seraph.*

V. A magna aversione Principalis ad amplectendum statum Religiosum, de qua uno ore deponunt nostri testes, ibi: 50
Ha sempre dimostrato repugnanza all' essere Religiosa, ibi: *Dimostrando continua renitenza allo stato Religioso*, & alibi sæpissime, Nemo autem ignorat, quod à tali aversione, an- 51
tecedenter ostensa, efficax deducatur argumentum coactæ voluntatis, & nullitatis professionis, postea emissæ, ex punctualiter animadversis per *Pignatel. consult. 180. num 12. tom 9 Clarlin controv. 108. n.48. Bertacchin. vot. decis. 130. nu. 6. Rot. cor. Peuting. dec.98. n.1. & in par.1. dec.175. n.1. in fine, & in par.1 rec. dec.215 n.2.*

VI. Demùm à publica voce, & communi fama coactæ voluntatis Principalis, ante, & post emissam professionem, ibi: *Prima che prendesse l'abito nel monastero di S. Giovanni,* 52
prima che facesse la professione, anche doppo, in forma, che sempre si è detto, non esser si fatta volontieri; De cujus efficacia in jure ad nostrum præcisum effectum facilioris concessionis

sionis gratiæ restitutionis in integrum, benè observant adducti supra *discept. 2. n. 23.*
Nec dicatur, quòd omnia hæc procederent, quandò tales
violentiæ probarentur exercitæ in ipsomet actu professionis,
53 secùs verò, dum apparent practicatæ longè ante ipsummet
actum profitendi, post quem verificantur dd. conquestiones,
& lamentationes. Hoc enim ad nostrum effectum nullatenùs est necessarium, sed sat est, constare de dictis violentiis,
antè professionem illatis, ut observant adducti supra *discept. 3. num 35. & 4 seqq.* ubi observavimur, id verum esse, etiamsi professio appareat emissa læto, jucundoque animo, &
etiamsi emissa fuerit in loco, in quo non reperiebatur metum incutiens.
In nostro autem casu hujusmodi lætitiæ signa, animique
hilaritas, neque per umbram verificantur, ex quo infelix
Principalis fecit quantum in se erat, ad non emittendam pro
54 fessionem, juxta ea, quæ latè referunt testes, ibi: *Che il
giorno della sua professione fù differito per dieci giorni doppo,
spirato l'anno dell'approvazione, per causa, che essa ripugnava;* Quæ notabilis dilatio plusquam manifestè excludit lætum animum, promptamque voluntatem emittendi professionem, ut consideranti manifestum est, & advertit punctualiter *Rot. cor. Priol dec. 255 n 7.*
Nec dicatur, quòd prædicta omnia non probentur concludenter ab omnibus nostris testibus, sed ab uno, vel altero, loquente de visu, ab aliis verò de auditu, & publica
55 voce, atque communi fama; Cùm enim simus in terminis
metus, qui est difficillimæ probationis, tanquam passio consistens in animo, soli Deo noto, hinc uno ore asserunt Doctores, quod ad illum probandum sufficiat etiam unicus testis, cujus dictum coadjuvetur ab aliis conjecturis, & adminiculis, ut in terminis nostri casus, cumulatis concordantibus, advertunt *de Pont. consf. 11. num. 25 lib 2. Nogarol. allegat. 29. num. 18 & seqq. Fontanell de Pact. nupt. tom 2. claus. 7 glos 2. quæst 6 num. 82.* & pluries firmavit *Rot.* ut videre est *in decis. 595 num. 4. coram Merlin. & decis. 326. num 47. & dec. 374. num. 22. cor. Ludovis.* ubi, quòd pro
56 adminiculis optimè deserviunt depositiones aliorum testium,
loquentium de auditu, vel de communi fama, *& dec 205. num 17* ubi *Adden. num. 32 cor. Burat & dec. 870 nu 6 & seq. coram Emer. jun.* Estque regulare in qualibet materia, quod unicus testis, junctis adminiculis, plenam faciat probationem, præcipuè quando, juxta præcisos terminos nostri ca-
57 sus, agitur de testibus qualificatis, informatis, & nullum
habentibus in causa interesse, juxta magistraliter firmata in *Voto*, extenso à *R P D Cerro in Romana annuæ præstationis 29 Januarii 1714* & in altero extenso à *R P D. Lonio 23. Martii 1715 per tot.*
Quoad qualitates nostrorum testium, tres ex illis, deponentes de iis, quæ evenerunt in monasterio in actu professionis, tempore noviciatus, & post professionem, usque ad hodiè, sunt nobilissimæ moniales, nempè R. M Julia Guer
58 rieri, quæ ab annis 51. in illo professionem emisit, hoc est die
20. Julii 1664. fuitque pluries Abbatissa ejusdem monasterii;
R M Clara Victoria Perini, quæ professionem in illo emisit
ab annis 36. nempè die 5. Februarii 1679. & R. M. Laura Cœlestis Pellegrina, quæ emisit professionem die 11. Octobris 1682. & sic ab annis 33.
Alii verò septem testes, deponentes de iis, quæ evenerunt tam in sæculo, quàm in monasterio, non minorem merentur fidem. I Enim est Antonius Chiocchi sacerdos annorum 60. qui continuam habuit confidentiam cum D.
59 Patre Principalis ab anno 19 ejus ætatis usque ad illius obitum, ut considerando qualitatem sacerdotis, atque asserendo, illius depositionem habere vim duorum testium, generaliter advertunt adducti in *dec. 83 num. 27. coram Ansaldo, & dec. 63. num 2. part. 3. & decis. 815 num. 36 part. 18. & decis. 492. num. 23. par. 19. rec & in Romana hæreditatis 1. Febr. 1715. § Namque coram Crispo;* Et in punctualibus terminis sacerdotis, inducti ad probandum metum benè *Sperell.* cumulans concordantes, *in dec 75. num. 46.* II. Est Barbara Ganzella annorum 40. quæ per annos 8 in munere cubiculariæ D. Principali inservivit, ut considerando qualitatem domesticitatis, & famulatus in teste, atque asserendo, illam augere potius, quàm minuere fidem
60 testi, ea ratione, quia melius præsumantur informari, quodque non soleat metus coram personis extraneis incuti, observant adducti à *Sperell. in magistrali decis. 75. num 26. & seqq. & num. 43. & 44 & à Rot coram Emer junior. dec. 1356. num. 5.* Cum quibus processit *hæc Sacra Congr. in Bisuntin. 9. Sept. 1713.* juxtà verba Folii, d. die distributi, ibi: *Testimonium perhibent &c. ac præsertim Claudia Grey, quæ tunc tempore famulatum agens, sæpè iis præsens fuit, victumque Oratrici, cùm vincta detinebatur, clam subministravit.* III.
Est sacerdos Franciscus Paternieri annorum 58. qui per annos 35. continuam habuit familiaritatem, & conversationem cum Patre Principalis, cujus respectu applicantur ea, 61
quæ observavimus supra respectu alterius sacerdotis Antonii Chiocchæ, quibus addimus *Rot. in Nullius, seu Sublacen. donationis 26 Junii 1711. § Accedente cor. Lancet & 11. Jun. 1714. § Rebus cor. Falconer.* IV Est Alexander Taffanella ætatis annorum 51. qui cum juramento asseruit, habuisse *tutta la prattica, e cognizione del medesimo*, hoc est Patris
Principalis. V. Est Matthias de Valentinis annor. 40 qui est
informatus de omnibus rebus, concernentibus domum Prin- 62
cipalis, eo quia est filius nutricis ejusdem Principalis, atque
illius Genitor inservivit *per Mezzadoro, ò sia Lavoriero d' una possessione.* VI. Est Jacobus Franciscus de Bono annorum 40. qui per annos 16. una cum ejus Patre inservivit Patri Principalis, tanquam Ortor VII Demùm est Tenens Angelus de Mozzis, qui fuit mediator inter Principalem, &
multas qualificatas personas ad præstandum manus auxilia- 63
trices, adhoc, ut posset obtinere declarationem nullitatis suæ professionis.
Videtur autem vim facere cuicumque intellectui consideratio illa, ut tot, tantique testes, optimè informati, &
plenissimam habentes cognitionem domus Genitoris, &
consanguineorum Principalis, nullum omninò, neque à re- 64
motissimis, habentes in causa interesse, mentiri voluerint in perniciem veritatis, absque ulla propria utilitate, ut considerando numerum, qualitatem, & diversas professiones testium, benè observant adducti in *meo Tractat. de Livell § 4. num 4 & seqq* & alios addo, citatos, in Voto extenso *ab R P D Lonio in Romana annuæ præstationis 23. Mart. 1715. § Esset nè credibile.*
Posita ex his manifesta nullitate professionis expressæ,
nulla vis fieri potest in tacita, quæ forsan induci prætenditur
ex Principalis nimis longa permanentia in Religione, cum 65
gestatione habitus, aliis monialibus communis, absque ullo prorsùs recursu ad Superiores, vel ad hanc Sacr. Congregat. Talis enim præsumptio tacitæ professionis tollitur per aliam contrariam, longè efficaciorem resultantem ex verbis, aliisque actibus, eidem tacitæ professionis ex diametro oppositis, de quibus suprà, juxtà singularem *Glossam in cap. Tuarum verb. Signatos de Privileg.* quam uno
ore sequuntur innumeri illi Doctores, quos referunt à me ci- 66
tati in *meis Instit. Crimin. lib. 1. tit. 10. § 4 num 192. & seqq* & alii adducti supra *discept 1. num. 14* & meliùs *in dec. 705 nu 5. par. 2. rec*
Absque ulla prorsùs difficultate, ex quo hoc medio tempore vixerunt Pater, Frater, & Amita Principalis, qui ei me-
tum incusserunt ad ingrediendam Religionem, atque in il- 67
la moram faciens; In istis enim circumstantiis nunquam inducta dicitur tacita professio per quamcumcumque longissimi temporis taciturnitatem, ea ratione, quia malum principium influit in omnes sequentes actus, quodque omnes operationes subsequentes, tanquam provenientes ab initio mericuloso, & infecto, eodem vitio laborant, quam his ferè verbis exornant adducti à *Pamphil dec. 29 n. 57. & seqq.* cum aliis adducti supra *discept. 1. nu. 43.*
Cùm quibus procedere solet *hæc Sac. Congregat* concedendo restitutionem in integrum illis, qui durante causa metus,
per quodcunque spatium longissimi temporis nullatenus re- 68
clamarunt, ut signanter videre est in resolutionibus, citatis suprà *in dict. discept 1 num 44.* quibus addo alias posteriores, nempè in *Cremonen 27. Augusti 1712. 30. Septembris, & 18 Novembr. 1713. Lib. 62. Decr. fol. 238 & Lib. 63 fol 415 & 429.* ubi de taciturnitate annorum 29 & *in Bisuntina 24. Januar. 1711. & 18. Novembris 1713. & 2. Decemb. ejusdem anni, Lib 61. Decret. fol. 2. Lib. 63. fol 419 & 427.* ubi de taciturnitate annorum 14. *& in
Patavin. 29. Julii 1713 & 7. Julii 1714 Lib. 63 Decr fol.* 69
312. & Lib. 64. fol. 259 ubi de taciturnitate annorum 22. *& in Ulixbonen. 17 Novembris, & 1. Decembris 1714. Lib 6. Decr fol. 512. & fol. 527.* ubi de taciturnitate annorum 15. *& in Januen 23 Aprilis 1715* ubi de taciturnitate annorum 11. *& in Suessana 3 Augusti ejusdem anni 1715.* ubi de taciturnitate annorum 16 Et respectu *Sacr. Congreg.
Episcop. & Regularium*, omissis gratia brevitatis aliis reso- 70
lutionibus minoris temporis, respondit in *Januen nullitatis professionis 6. Julii 1696 Ponente clar. mem. Card. Colloredo*, ubi de taciturnitate annor. 41.
Quòd autem taciturnitas Principalis in non reclamando
processerit à duratione causæ metus, usque ad eviden- 71

71 tiam probamus in nostro Summario. Distinguendo autem
tempora mortis omnium illarum personarum, quæ fuerunt
causa ejusdem metus, & illius coactæ perseverantiæ in mo-
nasterio, constans in facto est, quod usque ad annum 1707.
72 vixit ejus inhumanus Pater, *il quale sarebbe stato capacissi-
mo per il suo naturale molto ardente, già disposto; di venire à
qualche risoluzione contro la medesima, benche in monastero,
e molto più contro chi avesse operato per Lei*; Usquè ad an-
num verò 1711. vixit *il Signor D. C. figlio della seconda moglie
di detto Sig. D. G. che ancor lui era del taglio del Padre*, quam
circumstantiam filii, sequentis Patris vestigia, magnifecit
hæc *Sacra Congreg. in d. Urbinaten. 18. Februarii* 1713. jux-
tà verba Folii, dicta die distributi, ibi: *Postquam verò è
vivis decessit idem Genitor, Oratarem secum pluries supplici-
ter egisse, mox dictus Franciscus prosequitur, ut potestatem
reclamandi adversùs emissam professionem, &c. Verùm sem-
per ei constanter restitisse, nè injuriam, quam sibi animo ef-
fingebat, communis Genitoris memoria causaretur*: Demum
73 usque ad diem 15. Decembris ano. 1712. vixit ejus Amita,
monialis in eodem monasterio, quæ non solum in prospera
valetudine, sed neque etiam in ultimis ejus vitæ periodis,
quandò post pauca momenta redditura erat Deo rationem de
omnibus ejus operibus, quod vix credi posset, nisi id jurata
referret dignissima monialis, tunc temporis Abbatissa no-
stri monasterii, ignorans forsitan, seu veriùs oblita illius
terribilis excommunicationis, quæ rotundis literis legitur
in *cap. 18. sess. 15. de Regul. & Monial. Sac. Conc. Trid.* non
omisit rogare Abbatissam illius temporis, ut nullatenus per-
mitteret Principali facultatem reclamandi, & recurrendi
ad Superiores, ibi: *Li è stato impossibile, che alcuno abbia
74 voluto mettersi à prestarli assistenza, anzi ne meno doppo la di
lei morte, finche è vissuta la di lei Zia, monaca professa, mor-
ta due anni in circa in questo monastero, mentre la teneva in
continua soggezzione, levandoli finole lettere &c. Anzi avon-
ti la sua morte raccamandò à me, come Abbadessa in quel tem-
po, volerli tenere l'occhio sopra, acciò se li rompessero tutti li
suoi disegni in questo particolare*, & in hac parte concordant
omnes nostri testes in eorum juratis depositionibus.

Diximus *in prospera valetudine*; Illa enim durante, quid
non fecit, quidque non dixit, & minacibus verbis se expres-
sit, ad impediendum Principali omnem omninò recursum
75 pro obtinenda declaratione nullitatis suæ professionis? Si-
*vè discacciando dal Parlatorio li Sig. Tenente Mozzi, e una
Sorella del Signor Dottor Jacobbi, su'l dubbio, che ajutasse-
ro detta Signora à sortire dal monastero, e far ricorso à Ro-
ma*; Sivè operando, *che ne meno la Signora D. O. andasse al-
le Grate*; Sivè *stando sempre, come si suol dire, alli fianchi di
detta Sig. D. O. quando vi andava alcuno per parlargli, come
hò fatto Io con mia madre, voleva sempre esserci presente essa
Signora &c.* Sivè *levandoli le lettere, dirette à persone, che
in questo potessero giovarli, e gl'impediva ogni mezzo, come
la stessa Signora D. S. mi hà raccontato più volte d'aver fatto*;
76 Sivè *tenendola molto riguardata, e ristretta, stante le racco-
mandationi di detto suo Signor Padre, tuttociò à fine d'impe-
dirgli li ricorsi*; Sivè, *quando non poteva essere alla Ruota,
raccomandarsi all'altre monache, acciocbe capitando alcuno
da detto Signor D. O. l'avvisassero*; Sivè *riprendendola sem-
pre sopra questo proposito di doglianze, che andava ripetendo
con tutte le monache*, Sivè demùm, *accortasi doppo la morte
del Padre, che la Sig. D. O. cominciava à far prattica per li
suoi ricorsi, & insossistenza della sua professione, procurando,
come li riuscì, d'esser Vicaria della Ruota, per meglio accer-
tarsi, che alcuno non li parlasse senza sua saputa*; Itaut om-
nes hæ impropriæ, & irregulares operationes ejusdem amitæ
77 deservire congruè possent pro instructione illarum, quæ om-
nibus viis procurare volunt, ut infelices moniales, per aper-
tam vim professæ, non possint habere recursum ad Superio-
res pro obtinenda declaratione nullitatis earum professionum
reducendo illas ad illum deplorabilem statum descriptum à
Seneca in Senten. juxta ordin. liter. fol. mihi 756 ut neque etiam
possint se conquerere de earum misero, infelicique statu,
relato *in meo Tractat. de Livell. cap. 1. §. 21. num. 45. post princ.*

Posita ex his clara, & concludenti probatione durationis
causæ metus usque, & per totum annum 1712. seù usque
ad diem 15. Decembris ejusdem anni, qua obiit d. D. J. S
78 constans pariter in facto est, quòd infelix Principalis sequen-
ti anno 1713. die 5. Augusti non omisit solemnem habere re-
cursum ad SS. D. N. in eo rotundis literis eidem aperien-
do, quod ejus Pater *l'aveva obligata contro ogni suo volere,
e vocatione, cose notorie à tutti, à monacarsi professa nel mo-
nastero di San Giovanni Battista &c. con piena fiducia dell'in-
nata, e paterna pietà della S. V. implorando il suo clementis-
simo patrocinio nel concedermi una retta giustitia*; Cumque
eædem preces de more EE. PP. remissæ fuerint usque sub die
15. Decembris ejusdem anni 1713. injunctum fuit Reveren-
dissimo Episcopo Mantuano, ut circa easdem preces Sacr. 79
Congr. informaret, cùm Processus transmissione.

Quæ omnia dicta sint ad omnem abundantiorem cautelam,
atque ad omnem omninò contrarium prætextum excluden-
dum, quia uno ore inter Doctores receptum est, quòd etiam 80
in illis terminis, in quibus quis non reclamat post mortem il-
lius, qui metum incussit, ex sequuta acquiescentia cujus-
cunque longissimi temporis, nunquam inducta dicitur tacita
professio, nisi cum præcisa scientia nullitatis ejusdem profes-
sionis, concurrant ulterius actus certi, & positivi, dictam
tacitam professionem clarè inferentes, *juxta punctualis-
simam decisionem in Neapolitana Professionis coràm Gy-
pto*, quam referunt, & sequuntur adducti supra *discept.
1. num.* 52.

Prout etiam ad dictum præcisum effectum non solùm con-
stare debet, quòd restaverit causa metus, sed quòd remota
fuerint obstacula omnia, quæ judicialem reclamationem 81
impediebant; ut in terminis probant adducti per *Pignatell.
consultat. 173. num. 77. tom. 9.* Cùm quibus processit hæc Sac.
Congregatio in *Cremonen. 27. Augusti* 1712. 30. *Septemb.
& 18. Novemb.* 1713. ubi de taciturnitate trium annorum
post mortem Patris, qui metum incusserat, eò quia dicto
tempore adfuerunt impedimenta judicialiter reclamandi;
Inter dicta autem impedimenta post mortem Patris & Fratris 82
Principalis, in nostro casu vigentia, usque ad mortem
amitæ, non solùm annumeratur epistolarum interceptio,
nec non prohibita colloquutio cum iis, à quibus reclamatio
poterat ad Superiorum aures deduci; Sed quod magis est,
concurrebat etiam deficientia pecuniarum, sine quibus lites,
præsertim in Curia, agitari, & prosequi non solent, ut ex-
perientia notum est, & observat *Rot. dec. 325. num. 1. par.
14. rec.*

Ad quod obstaculum superandum, non omisit Principalis
pecunias etiam mutuò quærere, sed inutiliter, ut refert te-
stis, cui Principalis se enixè commendavit; Itaut cum
omni sermonis proprietate respectu ejusdem Principalis ve- 83
rificata fuerint ea, quæ de se ipso scripta reliquit *D. Paul. ad
Timoth. 2. 16.* his verbis: *In prima mea defensione nemo mihi
adfuit, sed omnes me dereliquerunt.*

Minùs replicetur, quòd in omnem casum, si viventibus
Patre, Fratre, & Amita, reclamare judicialiter ex his mo-
tivis non poterat, saltem tenebatur protestari, suumque ani-
mum in hac parte, eo modo, quo ei permissum erat, cla-
riùs aperire: Objecto enim punctualiter occurrit *Fagn. in 84
cap. Perlatum num. 6. & sequen. de His, quæ vi, metusvè
causa*, ibi: *Quod adeò verum est, ut durante causa metus
non teneatur protestari, quia sicuti timor mortis excusat à re-
clamatione, ut hic, ita, & à protestatione*, & bonam adducit
rationem *Canonistarum Pater Innoc. in dicto c. Perlatum, n. 1. 85
versic. Nota*, asserens, *metum mortis, nedum imminere quan-
dò gladii præsentes sunt, sed toto tempore, quo vivit ille, qui
metum incussit*, & *Innocentium* sequuntur ibidem *Hostien. n. 10.
vers. Cave tamen*, & *Fagnan. n. 6.*

Ultra quòd, durantibus iisdem angustiis, & causa
metus, non omisit Principalis eo modo, quod potuit, su-
um animum apertissimè declarare usque ad importunitatem
semper una voce se conquerendo de violentiis, quæ sibi infe-
rebantur, *Ripetendo l'indolenze in ogni discorso, che accade- 86
va aver seco, come se non avesse avuto mai altro da discorrere
&c. In tutti li suoi discorsi non aveva altro da introdurre, che il
racconto di detta sua forzata monacazione, &c. Non saprei as-
segnare alcun tempo, in cui non avessi sentita la Sig. D. O. à la-
mentarse di suo Padre, e della forza da lui usatagli, perche
pareva non avesse mai altro da discorrere.*

Quoad Religionis Officia, à quorum exercitio probari so-
let tacita saltem professio, parùm videtur immorandum, eo
quia, testibus moderna Abbatissa, & tribus aliis ex senio-
ribus, & dignioribus monialibus nostri monasterii, *la Sig. 87
D. O &c per tutto il tempo che si ritrovava in d. Monastero di S.
Gio: Evangelista, questa mai hà avute cariche, ineranda alle
quali, questa abbia potuta comandare come hanno fatto, e fan-
no respettivamente oltre monache, che sono state, e sono in es-
se cariche*; Respectu cujus veritatis concordant omnes alii
nostri testes.

Et quod magis est, nedùm exercere nunquam voluit Re-
ligionis Officia, à quibus posset inferri aliqua, vel mini-
ma approbatio ejus coactæ professionis, sed neque etiam in- 88
teresse voluit communibus illis actibus, & Regularibus ope-
rationibus, quæ indifferenter practicari solent ab aliis
monali-

monialibus; Imò nunquam voluit *dimostrare quella vera obedienza alle Superiori, che prestano l'altre non volendosi levare al matutino, & andare al Coro*; Illa adducta semper, repetitaque ratione, *Dicendo, e protestandosi, che essa era Religiosa per forza, e non voleva fare cosa alcuna*, & ibi: *Dicendo, che non voleva fare cosa alcuna, perche non era entrata di sua spontanea volontà*: In qua parte miserendo ejus miseriæ, atque ne eidem, graviter afflictæ, nova adderetur afflictio, tolerabatur ab Abbatissis, ut testatur dignissima monialis, his verbis: *Non ha mai voluto d. Sig. D. O. fare quegl'*
89 *atti, che fanno le vere Religiose, &c. bisognava lasciarla in pace, e fare à suo modo, per non tormentarla più*: Coherenter forsan ad ea, quæ leguntur *in can Cùm percussio 7. qu. 1. & in c. Ex parte de Cler. ægrot.*

Hanc autem circumstantiam magnifecit hæc Sacr Congr. pro faciliori concessione gratiæ restitutionis in integrum alte-
90 ri moniali, quæ per annos 22. invita in monasterio permanserat, *Atque pro palam asserebat, neque Choro interesse, neque monialium officia subire velle, cùm nulliter regularia vota emisisset*, sunt verba *Folii in Putavina 28. Julii 1713.* & resoluta *7. Julii 1714 ut in Lib. 63. Decret. fol 219. & in Ulixbonen.*
91 *17. Novemb. 1714. Lib. 64. Decret fol. 512.* ibi: *Quia etiam, tanquam non professam se reputans, Communitatis observationes parvifaciebat, neque horas canonicas recitabat*; concedendo gratiam restitutionis in integrum alteri Moniali, quæ per annos 25. in Monasterio permanserat.

Cæterùm ad materiæ ornatum addimus, quòd in illis terminis, qui non sunt nostri, quandò concludenter constat de exercitio similium Officiorum, ex istis nunquam induci po-
92 test tacita professio, quando id practicatum fuit, durante causa metus, ut in terminis muneris Cellerariæ, quod non nisi professis competit, *est punctualis dec Merlin. 628. per tot. & signanter num. 7.* ibi: *Hinc non obstat, quod Catherina fassa fuerit, se ratificasse professionem, dum asserait, se per tria annum gessisse officium Cellerariæ, quod non nisi professis demandabatur &c. Quoniam, permanente causa incussi metus, nec functio muneris Cellerariæ, nec permanentia in Religione, nec quicumque alii actus suffragantur ad inducendam*
93 *professionis ratificationem, &c.* Et in terminis muneris Magistræ Novitiarum, & Decanissæ est punctualior resolutio hujus Sac. Congregat. *in Cephaluden. 14. Febr & 18. Junii 1699.* ut videre est in *Lib. 49. Decr fol. 171 & fol 252.* ibi: *Professionem expressè ratam habuit, & munera Magistræ Novitiarum, & Decanissæ laudabiliter in eo exercuit*; Et in terminis monialis, quæ per annos 32. permansit in monasterio, in quo (sunt verba Folii) *munera Infirmariæ, Sacristiæ, aliaque hujusmodi exercuerat &c. ac omnes ordinationes Regulares, sicuti cæteræ moniales professæ, observaverat*, resolvit *hæc Sac. Congreg. in Melevitan. 8. Augusti* 1705. ut videre est in
94 *Lib. 55. Decr. fol. 311.* Et generaliter de aliis inferioribus Officiis, & muneribus pluries resolvit hæc Sac Congr. juxtà innumeros casus, improbo labore à me sigillatim recognitos, & registratos in *meis Institut Crimin. lib. 1 tit. 10. §. 4. à num. 193.* In quo sensu fuit etiam Sacr. Congreg. Episcop *in d. Januen. Ponente Card. Colloredo*, de qua suprà *n. 70.*

Ex quibus, præcipuè simul junctis, evidenter constare videtur de nullitate professionis Principalis, utì emissæ per metum, cadentem in constantissimum virum; Et tamen, quando etiam aliquod remaneret in hac parte dubium, quod
95 non credimus, adhùc in tali dubio illius favore inclinandum esset, ea viva ratione, quia in hoc dubio, se tenente ex parte liberi consensus, non consideratur favor Religionis, qui
96 nunquam adesse dicitur, quando spontaneus, & liber consensus profitentis non præcessit, ut in specie observant *Rebuff. cons. 67. in fine, Card. de Luca de Regul. disc. 1. num. 2. & disc. 43. num. 13. Pignat. consult. 173. num. 43 75. & 157. tom. 9. & Rota dec. 491. num. 20. coram Royas, & dec. 9 num. 33. & seq. cor. Arguel. & dec. 23. num. 16. par. 14. rec.*

Itaut non defuerint Authores, in Urbis Tribunalibus
97 multum versati, existimantes (benè, an malè, ipsi videant) se obsequium Deo præstare, mediantibus eorum scriptis, & operationibus opem ferendo Religiosis illis oppressis, & angariatis à propriis parentibus, & consanguineis ad ingrediendam Religionem, qui, servatis servandis gratiam restitutionis in integrum ab hac Sac Congr. implorant, considerando in hac parte favorem aliorum Correligiosorum, quorum quies à reclamantibus non ampliùs turbatur, ut de se ipso testatur *Amaydea. de Styl. Datar. lib. 1. cap. 12. num 23* ibi: *Ego sanè, ut hoc ingenuè fatear, propensior sum erga dimissiones Regularium, in Claustris vitam degere renuentium, nàm ii sunt, qui reliquos quietos turbis miscent; Ordinemque universam sæquè, dequè agunt, & propterea existimo me obsequium præstare Deo, quandocumque adsum Causæ Regularis contra professionem reclamantis, qui ope mea à Religionis vinculo liberetur.* & concordant adducti à *Pignatel. consult. 173. n. 6. & 7. to 9.*

In eadem Causa.

Concordamus cum contrariis Defensoribus, quòd ad obtinendam Restitutionem in integrum adversùs lap-
98 sum quinquennii, duo copulativè debeant concurrere, probatio nimirum nullitatis professionis, & causa legitima, seu impedimentum non reclamandi intra quinquennium, juxtà individualiter firmata per *Rot. in dec. 1356. num. 1. cor. Emer. jun.* Cùmque utrumque in nostris terminis comprobetur ad hominem, ex adductis in nostro Summario, cum omni fundamento, etiam ad sensum contrariorum Defensorum, speramus, & enixis precibus supplicamus pro affirmativa resolutione nostri dubii

Quoad primum, seu nullitatem professionis, adduximus in nostro Summ. concludentes probationes metus, à
99 quo coacta fuit Principalis illam emittere, & qui operatur, ut perindè habenda sit, ac si nunquam fuisset emissa, ex defectu liberi consensus, ex adductis suprà *n. 1. & seq.* Ad excluden. verò efficaciam dd. probationum.

Primo loco insistitur exadversò in regula generali, quòd
100 actus quilibet præsumitur validus, præcipuè quando gestus fuit coràm Superiore monasterii, & in Civitate Mantuæ, in qua residebat vigilantissimus Præsul. Sed hujusmodi generales regulæ, & regulares propositiones, quas meritò pannos calidos vocat *Card. de Luca de Legat. discurs. 61. num. 7.* in nostro casu cedere debent veritati, concludenter probatæ à nostris testibus, individuantibus actus, & operationes, à quibus, nedùm Principalis imbecillis judicii, & debilis sexus, sed quilibet constantissimus vir coactus fuisset succumbere violentissimis impulsibus Patris, ex adductis suprà *num. 2.* ubi ad ponendum intrà fines evidentiæ irregulares modos, & violentias, cum Principali ad praxim reductas, ad extorquendum consensum meticulosæ professioni, combinavimus omnia tempora, ante ingressum Princi-
101 palis in monasterium, in ipsomet ingressu, quando emissa fuit professio, durante novitiatu, & post professionem, intrà, & post quinquennium; Quò verò ad qualitatem Civitatis Mantuanæ, ubi residebat Episcopus, dicimus, illam in nulla haberi consideratione ad nostrum effectum, ut in terminis meticulosæ professionis, emissæ Melitæ, ubi nedum residet Episcopus, sed Inquisitor, & Magnus Magister, cum nube Equitum, & personarum nobilium, habemus casum ab hac Sac. Congr. me scribente, decisum *die 8. Augusti* 1705. cum concessione gratiæ restitutionis in integrum post annos 32.

Insistitur secundo loco in nullitate examinis nostrorum testium, qui fuerunt examinati à Vicario Generali Mantuæ, non autem ab Episcopo, cui demandatum fuerat idem
102 examen ab hac Sac. Congregatio. Sed objectum nullam habet subsistentiam, quia ex eo, quòd in his casibus nunquam soleat Sacra Congr. directè scribere Vicariis, non potest dici taliter contemplata industria personæ Episcopi, ut iste per suum Vicarium Generalem non possit mandata Sac. Congr. exequi, ut, omissis antiquioribus exemplis, quæ de facili adduci possent, cadenti anno 1715. bis, me scribente, id admisit hæc Sacra Congr. nempè die 13. Aprilis *in Januen.* juxta verba illa Relationis Eminentissimi Archiepiscopi Januæ, *In adjuncta copia processus, structi in hac mea curia*, & *in Lingonen. 20. Sept* juxtà verba illa Relationis Episcopi Lingonen. *Ex probationibus, quas collegit Vicarius noster Generalis*, de quibus *suprà discept 2 n. 3 & discept 4. n. 2.*

III Pro nullitate examinis insistitur in defectu citationis
103 Adversariarum; Sed mihi constanter in facto supponitur, quòd iste nullam habeat subsistentiam; Quod etiam manibus palpare facit contrarium Summ Non enim ad invicem compatiuntur, quòd Adversariæ dederint positiones, quæ leguntur in d. contrario Summ. & multas alias, quæ in illo non fuerunt registratæ, quòdq; ignoraverint intentionem Principalis neque fuerint citatæ in examine testium; & quòd magis est, longè videtur inverisimilius, quod contrariis Defensoribus, ut ipsi gratis asserunt, prorsùs nova, & incogitata advenerit subscriptio nostri dubii, eo tempore, quo à multis mensibus antea paraverant adversùs illius affirmativam resolutionem eorum exceptiones, mediantibus dd. positionibus, ut patet consideranti.

IV. Insistitur in eo, quòd unicus dumtaxat testis de vi-
su deponat de violentiis, aliisque crudelitatibus, nempè
104 Barbara Gazella, alii verò de auditu à Principali, & con-
sequenter metus non dicatur concludenter probatus, nè ma-
jor fides detur copiæ, quàm originali. Respondemus ta-
men distinguendo actus, practicatos cum Princ. antè, &
post ingressum in monasterium. Respectu enim horum po-
steriorum, non unus dumtaxat, sed tres dignissimæ monia-
105 les una voce deponunt de facto proprio, deque actibus, qui
in earum auribus quotidiè resonabant, atque circa operatio-
nes, quæ earum fidelibus oculis subjectæ fuerunt, ibi: *Non
ha mai cessato di querelarsi d' essere stata monacata per forza,
e violenze, usateli dal suo Sig. Padre*, & ibi: *Si è lamenta-
ta avanti vestisse l' abito monacale, e doppo fatta monaca,
continuamente fino al giorno d' oggi, tanto meco, quanto
con altre monache di questo monastero*, & ibi: *Io non saprei
assegnare alcun tempo, in cui non avessi sentita la Signora &c.
non lamentarsi di suo Padre, è della forza, da lui usatale,
perche pareva non avesse mai altro da discorrere*. Respectu
verò illorum actuum, qui gesti fuerunt ante ingressum in mo-
nasterium, non possumus convenientiùs testimonium affer-
106 re, quàm illius famulæ, quæ fuit unica socia in passione,
seu in privato carcere, in quo detenta fuit Principalis, ut in
terminis terminantibus similis depositionibus alterius famu-
læ, resolvit hæc Sac. Congr. in *Bisuntina 9. Septemb.* 1713.
juxtà verba Folii, transcripta supra *num.* 60. Respectu de-
107 mum actuum utriusque speciei, dicimus quòd uno ore con-
cordant Doctores in illa propositione, quòd metus, uti diffi-
cilis probationis, concludenter probatur ab unico teste de
visu, cujus dictum coadjuvetur ab aliis conjecturis, & præ-
sumptionibus, quæ in casu nostro nullatenus desiderantur,
ut, omissis antiquioribus, videre est *in dec. 870 num. 6.
& seqq. coram Emer. jun.* cum aliis allegatis supra *nu-
mer.* 56.

V. Insistitur in eo, quòd Principalis exercuerit officia Re-
ligionis; Sed factum in hac parte non assistit, quia Abbatis-
sa nostri monasterii, quæ in hac parte præsumitur optimè in-
108 formata, & cum illa concordant aliæ moniales, cum jura-
mento asserentes; *La Signora &c. per tutto il tempo, che si
trova in d. monastero di S. Giov. mai ha havute cariche, incen-
do alle quali questa habbia potuto comandare, come hanno fat-
to, e fanno altre monache, che sono state, e sono in esse cari-
che*. Imo, quòd neque etiam voluerit *fare quegl' atti, che
fanno le vere Religiose*, per hæc numero verba testantur aliæ
moniales, de quibus supra.

Neque contrarium resultat ex illis verbis, registratis in
exadversò Summ. responsivis ad positiones ex parte Adver-
109 sariarum datas, ibi: *Hà fatti, & esercitati fino al presente,
fà, & esercita tutti gl' atti, funzioni, & esercitj &c. che si
pratticano da tutte l' altre monache &c. Non credit, prout poni-
tur, credit tantum se non spontè intuitu obligationis Ordinis
Religiosi interdum exercuisse functiones, munera, & acta,
quæ spontè fiant à cæteris Religiosis*; Considerando verba
110 illa, *se non spontè intuitu obligationis religiosæ exercuisse*.
Relinquimus enim EE. PP. considerandum, quodnam fun-
damentum fieri possit ad nostrum effectum ratificandi profes-
sionem, in radice evidentissimè nullam, in illis actibus,
qui non spontè fiunt à muliere, nedùm angariata, sed
etiam oppressa a suis Consanguineis, dum uno ore asserunt
Doctores, allegati supra *num.* 80. quòd ad hunc effectum
*tales actus debent fieri animo validandi professionem nullam,
seq; sufficienter obligandi*, juxta præcisa verba *panctaalie
decis. 137. num. 3. coram Priolo*, ubi Rota ad rem notabiliter
111 subdit, quòd hujusmodi animus validandi professionem, &
se sufficienter obligandi non præsumantur, sed concludenter
probari debent ab eo, qui se opponit concessioni gratiæ resti-
tutionis in integrum, & meliùs *dec. 705. num. 3. par. 2. rec.* ibi:
*Actus debent esse tales, ex quibus nulla alia præsumptio capi
possit, quàm purgationis metus*, cum aliis allegatis supra *di-
stept. 5. num.* 59.

Supplicantes observare, quòd verba Principalis, responsi-
va dictis Positionibus, non sunt apta comprehendere mune-
ra, & officia Religionis, quibus annexum est gubernium
monasterii, vel cura, seu directio noviciarum, & simi-
112 lia, quæ considerari solent ad nostrum effectum, sed sim-
pliciter restricta sunt ad indifferentes, & pias functiones,
atque officia, ac munera, neque etiam à remotissimis com-
munia cum supradictis, in quibus terminis nullum funda-
mentum in illis fieri valet ad nostrum effectum, juxtà indi-
vidualem resolutionem hujus Sacr. Congr. me scribente, ema-
natam in *Melevitan 8. Augusti 1705. ubi de officiis Infirmariæ,
Sacristæ, aliisque hujusmodi, deque observatione omnium
ordinationum Regularium, sicut cæteræ Moniales professæ*,
juxta verba Folii, registrata supra *num.* 9. ubi alias punctua-
liores allegavimus authoritates, loquentes de exercitio mu-
neris Magistræ Noviciarum, ac Decanissæ, nec non de alio 113
distincto munere Cellerariæ, quæ non fuerunt in aliqua consi-
deratione habita ad nostrum effectum. Considerando præci-
puè, quòd dd. actus, non sponte à Principali, ut supra
exerciti, fuerunt ad praxim reducti, durante causa metus,
& sic multò minus in illis possunt figi pedes ad effectum, de
quo agitur, ex authoritatibus allegatis supra *num.* 80. *&
seqq.*

VI. Insistitur in eo, quòd Principalis per sex annos distu-
lit reclamare post mortem sui Genitoris, secutam anno
1707. qui fuit causa metus, & violentiarum ad ingredien- 114
dam Religionem. Sed huic animadversioni præventivè ad
hominem satisfecimus supra, observando, respectu infelicis-
simæ Principalis, verificatum fuisse illud, *Uno avulso, non
deficit alter*, dum dicto anno 1707. sublato è vivis d. ejus Ge-
nitore, vivebat *il Sig. D. G. figlio della seconda moglie di det-
to Sig. D. G. che ancor Lui era del taglio del Padre*, ut dicunt
testes in nostro Summario. Defuncto verò d. ejus fratre *del
taglio del Padre*, die 5. Oct. 1711. superstes erat M. J. S. ejus
Amita, quæ obiit die 15. Decembris 1712. Quanta autem
hæc fecerit, quantave dixerit ad impediendum Principali re- 115
clamationem adversus suam coactam professionem, EE. PP.
ad evitandum tædium repetitionis, dignentur recognoscere ex
supra animadversis à *n.* 75.

Itaut combinando operationes Patris, Fratris, & Amitæ
Principalis, longè plus fecerit Amita, quàm illius Genitor,
& Frater; Cùm hac sola differentia, quòd quidquid isti sem-
per operati fuerunt fortiter, illa secundum temporis, & per-
sonarum circumstantias, cum fortibus operationibus erga
personas sæculares, sæpè miscuit suaves modos, blandaque
verba cum monialibus, ad obtinen. intentum, nè Principa-
lis reclamaret, procurando etiam officium assistendi Rotæ,
ad hoc ut nemo Principalem alloqui posset, ut observavi- 116
mus supra *num.* 76. Et quòd ferè videtur incredibile, tempo-
re quo agebat animam, *raccomandò à me come Abbadessa in
quel tempo, volerli tenere l' occhio sopra acciò se li rompessero
tutti li suoi disegni in questo particolare*, ut vidimus supra
num. 74.

Enixis precibus supplicantes observare, quod respectu
Fratris, & Amitæ non erant necessariæ operationes, &
crudelitatis, similes illis, quæ ad praxim redactæ fuerunt ad 117
illam invitam includendam in monasterium; Quia sat erat
attentè considerare personas illas, à quibus Princ. poterat ex-
pectare auxilium, manusq; adjutrices, illisq; id severè pro-
hibere, ut punctualiter fecit eadem Amita, ea adductis su-
prà *num.* 72. *& seqq.*

Non subsistit autem, quod cum miserabili impensa unius
vilis quadrantis, seu cum uno folio cartæ, potuisset Prin-
cipalis sua Jura ponere in tuto, recurrendo ad Episcopum 118
Mantuæ; Minusquè ridicula est excusatio non recurrendi
ob dd. impedimenta, ut dicitur in contraria Scriptura.
Quia post quinquennium reclamatio ad Episcopos non suffra-
gatur, ut notorium est, & sequendo Conciliarem dispositio-
nem advertitur etiam in dicta contraria Scriptura; Sed re-
currendum erat ad Urbem, seu ad Summum Pontificem, in
qua lites non agitantur cum impensa unius vilis quadrantis,
sed illæ sunt nimis excessivæ, cujus veritatis comprobatæ
ab experientia, & à *Rota in decis. 325 num 1. part 14. decis.* 119
479. num. 17. part. 19. rec. ego recentissimam habeo memoriam
in causa propria, in qua, sub titulo *Romana annuæ præ-
stationis*, emanavit Votum, extensum à *R P D Cerro die
26. Januarii* 1714. & aliud, extensum à *R P. D. Lonie die
23. Martii* 1715.

Prout etiam non subsistit in facto, quòd non reclama-
verit post mortem Fratris, & Amitæ, dum ista obiit 15.
Decembris 1712. Et ipsa solùm die 2. Augusti 1713. scripsit 120
SS. D. N. epistulam, de qua infra, & consequenter distulit
habere dictum recursum per spatium septem mensium. Ul-
tra quòd enim tale tempus, imò etiam illud longius unius an-
ni, non solet ad nostrum effectum haberi in consideratio-
ne, juxta notam praxim hujus Sacræ Congregationis,
de qua supra *num.* 81. & addimus aliam resolutionem Sac.
Congr. in *Corduben. 17. Septembris* 1701. cohærenter ad ea,
quæ leguntur *in cap. 2. de Regular.* his verbis: *Infra annum* 121
non reclamaverit ad Principem, ubi latè *Barbos.* & melius
Fagnan. num. 19. ibi: *Spatium unius anni ad reclamandum,
quod hic tribuitur &c.* Strictè respondemus, quod afflictæ
Princ. extrajudiciales reclamationes nunquam defece-
runt, etiam in dicto spatio septem mensium, quod non
proba-

probamus argumentis, & conjecturis, sed ex rotundis depo-
sitionibus itium dignissimarum monialium, quarum verba
præcisa *retulimus supra num.31.*

Respondemus 5. quod si non desunt Doctores, bonis ratio-
nibus innixi, in eam inclinantes opinionem, ut quinquen-
123 nium ad reclaman. præscriptum à Concilio *in sess.25. de Re-
gul.cap.19.* ex legitimo impedimento, durante uno, vel al-
terò anno, Imo etiam integro quinquennio, potest per acci-
dens non incipere à die professionis, sed à tempore, quo ces-
saverit idem impedimentum, ut videre est apud *Pignatell.
consult.173. num.6.& 7. tom 9.* his verbis: *Ex his autem colli-
gitur, quod quinquennium, concessum à Tridentino; ad re-
clamandum pro invaliditate professionis, debet computari à
124 die, quo cessat metus, & ideo si metus durat post quinquen-
nium, quia durat causa ipsius, adhuc concedendum est aliud
quinquennium, post cessationem metus, in quo possit reclama-
re, aut si cessat intra quinquennium, tunc debet incipere be-
neficium quinquennii concessum: Nam beneficium quinquen-
nii, à Concilio concessum, respicit capacitatem nulliter pro-
125 fessi; Unde tunc censetur concedi, quando ipsum recipere po-
test, ita ut sit in potestate ipsius, vel reclamare, vel silentio
convalidare professionem, saltem in foro exteriori, ac exhi-
bere præsumptionem ratificationis. Durante autem metu,
non potest recipere beneficium Juris, quia si metus effecit, ut
profiteretur contra ejus voluntatem, multò magis faciet,
quod non reclamet, unde non potest exhibere præsumptionem
ratificationis.*

*Nec obstat, quod Sacram Congregationem Concilii fertur
declarasse, non esse audiendum eum, qui prætendit toto quin-
quennio durasse vim, atque metum, sed esse consulendum Sum-
126 mum Pontificem. Nam oppositum quoque declarasse traditur
in novis declarationibus ex Bibliotheca Bellarmini ad d. cap.
19. verb. A die professionis, & ita etiam postea tenuit Rota in
Neapolitana pro Montalibus de Loffredo cor. Orano. Quod
sanè magis expediens est Religionibus, ac ipsis Regularibus,
quia Regularis eò deveniens, ut prætendat, nullam fuisse
suam professionem, dum invitus intra claustra manet, semper
molestias affert Religioni, nec quidquam boni ab ipso expecta-
ri potest, unde utilius est Religioni, ut dimittatur, si potest
127 dimitti*, & concordant *Navarr. cons.23.de Regular num.3.&
4. Suar.de Relig.tom 3.cap 4 num.6. Tamburin.de Jur. Abbat.
tom.3.disput. 6.qu.45.per tot.& signanter num 8.*

In omnem casum in hac parte, in qua sermo est de mera
gratia restitutionis in integrum, constito de dd. impedimen-
tis reclamandi, durante causa metus, miserendum videtur
128 miseriæ illius, qui suffocatus fuit, & angariatus ad non re-
clamandum, saltem ex gratia non imputando ei, neque
computando in dicto quinquennio illud tempus, quo in sua
potestate non erat reclamare, cohærenter ad ea, quæ ob-
servant Doctores de impedito ad aliquid faciendum, asseren-
tes legitimè impedito nullatenùs currere tempus, à lege sta-
129 bilitum, ut videre est apud citatos, & sequutos à *R. P. D.
Ansald. dec.62.num.3.* ibi: *Nullum tempus currere impedito.*
Et in nostris individualibus terminis ita practicavit hæc Sac.
Congregatio *in d. Corduben.* de qua supra *num.* 121. in qua
concessit gratiam restitutionis in integrum Religioso, qui
non solùm per annos 22. quibus vixit Pater, qui fuerat cau-
sa metus, nullatenus reclamaverat, sed ex legitimo pariter
infirmitatis impedimento distulerunt reclamare per biennium
post mortem ejusdem Patris, juxta verba illa Fnlii, distri-
130 buti die 17. Decembris 1701. *Eodem Genitore de anno 1695.
defuncto cæpit &c. reclamare anno 1697.* & ibi: *Se post obi-
tum ejusdem Genitoris pluribus infirmitatibus ferè per bien-
nium præpeditum fuisse, & prius hujusmodi instantiam pro-
ponere non valuerit.* Quæ legitima impedimenta ob dictam
infirmitatem ferè per biennium adduxit, & comprobavit in
exequutionem rescripti hujus Sac. Congregationis, quæ die
7. Maii ejusdem anni 1701. quando resolutionem distulit,
subjunxit: *Et Orator doceat, quare tandiù distulerit recla-
mare post mortem Patris.*

Septimo loco insistitur in eo, quod dicta die 3. Augusti
1713. Principalis non petierit à SS. D. N. restitui in integrum
131 adversus quinquennii lapsum, sed restitutionem suorum bo-
norum, ad satisfaciendum suis creditoribus, juxta Memo-
riale illud, quod per extensum exhibitum fuit in contrario
Summario. Respondemus tamen, quod sola lectura ejus-
dem Memorialis manibus palpare facit, illud compositum
fuisse, à Principali, ac proindè vanum est prætendere, ut
in supplici Libello, à fœmina composito, habeantur formu-
læ, & legantur phrases legales circa petitionem restitutionis
in integrum. Omissis proindè hujusmodi quæstionibus de
132 nomine, juxta doctrinam *D. Thom par.3. quæst.54. art.3. in
fine, & Bart.in leg. Quo minus num.22.ff.de Flum.* ibi: *Non
curo de nomine, & Rot.dec.234.in fin.cor.Ottbobon.* atque insi-
stendo substantiæ, in illo superlativè emicat veritas illa, de
qua disputamus, dum dicitur *D.G.&c. mi costrinse con vio-
lenze, e con pessimi, e barbari trattati alla rinuncia &c. &
indi obligommi di più, contro ogni mio volere, e vocazione
(cose notorie a tutti,) a monacarmi professa in questo monaste-
ro,* & ibi: *Pretendendo io di conseguire il tutto nel modo
stesso, come se fossi al Secolo, in vigore della nullità, sì della
rinuncia, come della professione.* Quæ verba superlativè pro- 133
bant recursum cum expressione violentiarum, & coactio-
num, ad effectum emittendi professionem; Quod unicè re-
quiritur ad obtinendam declarationem nullitatis ejusdem pro-
fessionis.

Quatenus autem aliqua in hac parte major exadversu ex-
quiratur declaratio, hæc ictu oculi desumitur ab innegabili
facto Summi Pontificis, qui nostras preces non remisit *Ad
Judices suos*, ut practicatur in instantiis, quæ non respi- 134
ciunt aliquod spirituale, seu professionis nullitatem; Sed ad
instar omnium aliarum precum, quæ eidem porriguntur,
pro obtinenda restitutione in integrum illas de more ad hanc
Sac. Congregationem remisit. Et ex longè clariori facto hujus
Sac. Congregationem, quæ, cohærenter ad ejus laudabile 135
solitum, dd. preces transmisit Reverendiss. Episcopo Man-
tuano, juxta epistolam, per extensum registratam in contra-
rio Summario.

VIII. Insistitur in toties repetita, & ad nauseam usque
exagerata *dec. Januen. Restitutionis in integrum 11. Julii* 1701. 136
cor. Molines. Quæ tamen in nulla prorsus consideratione ha-
benda est; Illius enim revisio de mandato SS. D. N. remis-
sa fuit Congregationi particulari cl. mem. Cardinalium Car-
pinei, & Colloredi, necnon EE. Marescotti, Panciatici,
& Bichii, à qua die 8. Aprilis 1704. unanimi consensu fuit
resolutum contrarium, illudque punctualiter exequutioni de-
mandatum. Respectu siquidem uniuscujusque ex eisdem Ju- 137
dicibus, absque ulla exageratione, verificatur id, quod de
Suarez asserit *P. Segneri nella predica 39. num.4.* ibi: *Huomo
il di cui Voto equivale a quello d'un intiera Università.* Exa-
gerare autem decisiones revocatas, seu insistere in authorita-
tibus reprobatis, pessimi juris optimum signum est: Imo, 138
non solùm ad causarum decisionem allegari nullatenùs va-
lent, ut aliis adductis, notat *Gob. consult 51. num* 119. Sed
Rot. in dec 1620. *num.4 cor. Coccino*, nimis notabiliter addit,
ridiculum esse illa allegare, quæ fuerunt rejecta. Indeque ea-
dem *Rota in Romana, seu Fanen. successionis 8. Februarii*
1706. §. *Quod dictum cor. R. P. D. Ansald.* quam sequutus fui
in meis Instit. Crimin. lib.3. tit.10. num.37. ad rem observat,
quod quando allegantur decisiones, opus est videre, an illæ 139
fuerint exequutioni demandatæ, seu approbatæ, quia qua-
tenus non fuerint confirmatæ, seu approbatæ, nullo modo
merentur allegari, & multò minùs veniunt attendendæ.

Insistitur tandem in eo, quod non fuerunt examinati om- 140
nes illi, quos nostri testes vocant in contestes. Responde-
mus tamen, quod non erat, neque est in nostra potestate exa-
minari facere omnes illas personas, etiam informatas de
violentiis Principali illatis, quæ nolunt se examini subiice-
re, neque fecerunt attestationes aliquas, concernentes ma-
teriam, de qua est quæstio, ut notat *Card. de Luca de Judic.* 141
disc.32. nu.77. Et propterea ex tali testium renitentia nullum
omninò irrogatur præjudicium aliis nostris probationibus;
Omissis enim, gratia brevitatis, aliis exemplis, quæ cum
majori otio adduci poterunt, habemus hoc cadenti anno so-
lemniter admissum ab hac Sac. Congreg. *in Januen* de qua
supra *discept.3 à num.41 usque ad num.4..* in qua præcisè in-
junxit hæc Sac. Congreg. ut in illa causa examinarentur Pa-
ter reclamantis; Et tamen illo, obstinatione inaudita, nolen-
te se subiicere examini; hæc Sac. Congreg. benignè dignata
fuit rescribere, *ut procederetur in reliquis ad probationum* 142
coadjuvationem, prætermisso examine Patris. Quæ eo for-
tiùs procedere videntur in nostris terminis, in quibus habe-
mus concludentes, Imo concludentissimas probationes, re-
sultantes ab examine decem testium, specificatorum supra à
num.58. usque ad 63. Quando juxta Divinum oraculum, de
quo *Matth.18.16.* duo tantùm sufficerent, ut advertunt *Card.
de Luc. de Credit. disc.33. num.7. & Rot. dec.611. num 6. coram
Emer. jun.* Ita ut contraria prætensio videatur potiùs directa
ad inutiliter defatigan. Principalem, illamque redigen. ad
majores angustias, atque ad eam obligandam ad maximas
imò intolerabiles expensas, quæ pro formali examine alio- 143
rum testium indispensabiliter essent necessariæ, juxta ea,
quæ latè observavi *in meo disc. de Annu. præst. §. 1. num
161. & 162.*

Ex

Ex quibus palpatur manibus insubsistentia illarum piarum meditationum, quæ fiunt exadverso, quod si Principalis non poterat judicialiter reclamare, tenebatur cum sola impensa unius vilis quadrantis, seu unius folii cartæ, recur-
144 rere ad Episcopum Mantuæ. Quia durante legitimo impedimento reclamandi, etiam post mortem illius, qui metum incussit, hæc Sac. Congreg. non habet in aliqua consideratione hujusmodi æquè futiles, ac insubsistentes criticationes, sed seriò, & solidè insistit in eo, an recurrens possit validè & cum effectu sua jura coram ipsa deducere, ut notat *Pignat. consul. 173. num. 77. tom. 9.* & practicavit *in Januen* de qua supra *discept. 2. num. 27.* Respectu autem Principalis, statim reclamare post mortem Amitæ, seu ante dictum breve spatium paucorum mensium, fuit prorsùs impracticabile, nedùm ob mediorum deficientiam, & ob testium renitentiam, sed etiam ob periculosam infirmitatem, quæ longo tempore eam afflixit, præcipuè in oculorum nimis infensa, & æquè obstinata prava affectione; Itaut eo tempore cogitare debuit de recuperanda valetudine, quæ nullam admittebat moram, & qua amissa, vel incurabili reddita, vanum prorsus fuisset circa gratiam restitutionis in integrum instantiam promovere; Itaut demonstrata ex his insubsistentia omnium
145 contrariarum criticationum, & quidem usque ad minutias, cum omni fundamento sperat, & enixis precibus supplicat Principalis, multiplici EE. PP. suffragio consulari.

Die 7 Decembris 1715. Sac. Congreg. Conc. dub. *An sit*
146 *locus restitutioni in integrum in casu, & ad effectum, &c.* Respondit: *Affirmativè*. Resolutio S. C. hic indicata, fuit confirmata die 28. Martii 1716. ut videre est in *tom. 2. par. 1. discept. 9.*

DISCEPTATIO XXI.

Ordinis Carmelitarum.

PRO

P. Andrea Bonadies Carmelita.

ARGUMENTUM.

Leges non comprehendunt casus præteritos; Provinciales titulares, quibus gaudeant prærogativis, & privilegiis.

REv. P. M. Andreas Bonadies petit ab hac Sac. Congreg. manuteneri in quasi possessione illarum prærogativarum, quæ ei uti Provinciali titulari competunt, & in quarum possessione à decem, & ultra annis pacificè reperitur, & sperat exaudiri. Innititur siquidem ipsius intentio literali
1 dispositioni Capituli Generalis anni 1686 quod editum dici potest de speciali ordine SS. Cum enim P. Generalis Monsignanus capitula aliqua antecedentis Capituli Generalis anni 1680. concernentia prærogativas Provincialium titularium de mandato fa. mem. Innoc. XI. suspendisset usque ad sequens Capitulum Generale, ad hoc ut in ipso, auditis Provinciarum Discretis, emendarentur ea, quæ uti mala ab aliquibus exagerabantur, in eodem Capitulo ann. 1686. concordibus votis stabilitum fuit: *Exprovinciales titulares in suis Provinciis, in quibus sunt affiliati, habeant præcedentiam super aliis Magistris, servatis tamen inter ipsos Exprovinciales, tam reales, quàm titulares, ordine, & loca, etiam Magisterii. Deindè quod hujusmodi Exprovinciales in suis Provinciis &c. sint Definitores perpetui, cum voto consultivo, & decisivo*

De pacifica autem possessione Oratoris omnium prærogativarum descriptarum in dicto Capitulo Generali anni 1686.
2 dubitari non potest, illamque ultrò admittit P. Procurator Generalis in suo Voto, imò notorium est in nostra Religione, quod, nedum Orator, sed omnes alii Exprovinciales titulares, nemine contradicente, semper in suis respectivè Provinciis potiti sunt prærogativis, & privilegiis, contentis in Capitulo Generali anni 1686. quod in hac parte specificè, & per insertionem illius integri tenoris confirmatum fuit ab hac Sac. Congreg. die 18. Decembris 1699 ad petitionem P. Alberti Mirialis Exprovincialis Saxoniæ, quæ confirmatio in publica forma in Secretaria exhibetur, una cum attestationibus cæterorum Exprovincialium titularium circa privilegia per eosdem in dictis suis respectivè Provinciis potita.

Quibus non adversatur novissimi Capituli Generalis determinatio, in qua dictum fuit: *Quoad Exprovinciales verò titulares, decretum fuit, illos non debere imposterum gaudere privilegiis, Exprovincialium realium.* Dispositio enim hujus Capituli ad instar omnium aliarum legum, & Constitutionum, non habet oculos retrò, nec apta est casus præteritos comprehendere, sed solùm dare normam futuris nego- 3
tiis, & rebus, juxta rotundos *Textus in leg. 7. Cod. de Legib.* ibi: *Leges, & Constitutiones futuris certum est dare formam negotiis, non ad facta præterita revocari, & in leg. Jubemus ante finem Cod. de Legitim. hæred.* cum turba Doctorum apud *Rot. in dec. 515. num. 12. par. 8. & dec. 104. num. 7. par. 16. & dec. 520. num. 8. par. 18. rec.* Et in punctualibus terminis dispositio- 4
nis, loquentis per verbum *in posterum*, quo usi fuerunt Capitulares in dicto ultimo Capitulo, egregiè *Rot. in Romana Cambiorum 26. Junii 1697. §. Nec deficit cor. Ursino*, ubi illam adducit congruam rationem: *Quia æquum non est, ut ex* 5
nova Constitutione, seu lege, præjudicium cuipiam generetur in Jure, sibi ante quæsito, ejusque conditio durior efficiatur.

Quæ si vera sunt in omnibus quibuscumque negotiis, & materiis, Juris dispositioni nullatenus adversantibus, multò magis vindicant sibi locum in nostris terminis ad salvandam dictam dispositionem novissimi Capituli Generalis à duplici manifesta iniquitate, seu palpabili injustitia, & impro- 6
prietate, ex quo illa esset contra Jus Divinum, & humanum. *Contra Jus Divinum*, quia dicerentur de facto spoliati eorum privilegiis, & prærogativis Exprovinciales titulares, nullatenùs auditi, neccitati, ut ponderando verba illa *Genesi 3. 19. Adam ubi es?* notat *Ridolphin. in Prax. in præfat. num. 7 & 11. & par. 2. cap. 11 nu. 1. 8.* &, reprobando primum decretum Definitorii Generalis nostri Ordinis, resolvit hæc *Sacra Congregat. in Neapolitana Vicarii Prioratus 8 Augusti, & 5. Septembris 1704.* Quod asserendum nullatenùs est, nec præsumendum de quorumcumque hominum Collegio, & Universitate, multò minùs de cœtu Religiosarum personarum, quotidiè Sæcularibus prædicantibus, & exagerantibus justitiæ, aliarumque virtutum exercitium, Jurisque Divini exequutionem. Contra *Jus humanum*, quia dictum de- 7
cretum ultimi Capituli Generalis est oppositum ex diametro Juris dispositioni, nempè 6 Synodi Constantinopolitanæ *can. 37. cap. Inter corporalia §. Sicut enim de Translation. Episc.* aliisque Juribus, pleno calamo cumulatis à *Ricciul. var. lucubr. lib. 2. de Episcopo titulari per tot.* Cum quibus concordat Romanæ Curiæ laudabilis praxis, in qua quotidiè videmus, Episcopos titulares omnibus illis prærogativis, & honoribus potiri, & gaudere, quæ potiuntur, & gaudent Episcopi reales, nulla prorsus, prorsusque inter ipsos existente, vel minima differentia, ut experientia notum est, & notant *Barbos.* 8
Apost. dec. 12. num. 12. & seqq. Panimol. dec. 1. annot. 4. num. 21. & resolvit Sac. Congreg. Rit. in *Compostellana 12 Iulii 1617. & in Calaguritana 3. Novembris 1621.* testibus *Barbos. & Panimol. ubi supra.*

Relinquentes autem EE. PP. determinandum, an toleranda sit similis dispositio à Religiosa Familia tumultuariè capta, in ipsamet Urbe, contra Jus commune, ac contra laudabilem praxim S. Sedis, illiusque Nunciorum Apostolicorum, qui uti titulares Episcopi in Aulis Catholicorum 9
Principum omnibus illis fruuntur honoribus, & præeminentiis, quæ communes sunt realibus Episcopis; Strictè ad nostrum intentum dicimus, quod saltem quò magis fieri potest restringenda est, & interpretanda, ut casus præteritos nullatenus comprehendat, ex supra allegatis; Procedendo in hac parte cum communibus regulis, quod leges exorbitantes strictissimè interpretandæ, & intelligendæ sunt, & ut quominùs fieri potest Juri communi adversentur, ut videre est apud *Jas. in leg. Beneficium num. 19 & seqq. ff. de Constitut.* 10
Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 1. num 3 & Rot. dec. 270. num. 11. cor. Bich. & dec. 950. num. 16 cor. Emer. jun.

Minorem habet connexionem cum præsenti inspectione decretum hujus Sac. Congreg die 19. Martii 1700 quo declarata fuerunt nullius roboris Indulta omnia, etiam PP. Provinciæ quadragenariorum &c. *Concessa, & concedenda* 11
contra formam Constitutionum Ordinis, & Ordinationum Apostolicarum, juxta illius præcisa verba. Quia ultra, quod decretum loquitur de PP. Provinciæ, & quadragenariis, factis, uti supponebant Recurrentes ex gratia, & contra Ordinis Statuta; Dicimus, quod munus Provincialis titularis Oratoris nullo modo est contra formam Constitutionum Ordinis, nec contra Ordinationes Apostolicas, & conse-

quen-

quenter nullatenus compræhensum est sub dicto decreto.
Non *contra Ordinis Constitutiones*, quia hæ nullum verbum
faciunt de privilegiis Patrum Provinciæ, siquidem ista con-
cessa sunt, tum Exprovincialibus realibus, tum Exprovin-
cialibus titularibus per decreta Capitulorum Generalium;
Imò sumendo dispositionem dictorum Capitulorum Genera-
12 lium pro declaratione Constitutionum Ordinis, dicuntur
potiùs juxta Ordinis Constitutiones, ut solemniter canoniz-
zati, & approbati in dicto Capitulo Generali anni 1686.
Minùs contra *Ordinationes Apostolicas*, quia non docetur
exadverso de aliqua Apostolica Constitutione, prohibente
electionem similium Officialium, imò uti approbati à Sacr.
13 Congreg. Concilii anno 1592. teste *Lezzan. in Summ. quæst.
Regular. tom. 1. cap 18. num 98. fol.* 110. dicuntur potius juxta
Apostolicas Ordinationes, quales dicuntur resolutiones
ejusdem Sac. Congreg. adnotata per *Fagnan. in cap. Quoniam,
de Constit.*

Non omittentes EE. VV. insinuare, quod præsens oppo-
sitio P. Procuratoris Generalis, non est forsan exempta ab
illa præsumptione, quam in simili canonizavit *Rot. in dec. 6.
num. 20. apud Antonell. de Jurib. Clericor.* Dum adversus præ-
14 tensionem divisionis suæ Provinciæ fortiter promotam per d.
P. Procuratorem Generalem, coactus fuit Orator, & qui-
dem felici eventu, cor. EE. VV. Jura ejusdem suæ Provin-
ciæ tueri, uti decebat filium, & Alumnum ejusdem Pro-
vinciæ, ad notata per *Barbos. in cap. Nonnulli num. 2. de Re-
script. Valenzuol. consf. 200 num 2. & 3 lib 4. & Romaguer. ad Sy-
nodum Geruden. lib. 3. tit. 5. cap. 9. num. 3.*

Quod manibus palpare facit illa animadversio, quod re-
quisitus ultimo loco idem P. Procurator Generalis ab hac Sac.
Congreg. pro Informatione, & Voto, pro novo simili In-
dulto, ex gratia tamen, quod non verificatur in nostro casu,
favore P. Magistri Josephi Trigo, cum solo motivo, quod 15
extiterit Prior, Vice-Provincialis, & Definitor, nec non
favore P. M. Elisæi Monsignani, eo quia fuit Prosecreta-
rius P. Ex Generalis Barberii, idem P. Procurator Genera-
lis nulla facta mentione ejusdem decreti Capit. Generalis
anni 1680 prohibentis, & annulantis similia indulta PP.
Provinciæ ex gratiâ, minusque resolutionis hujus Sac. Con-
greg. 1700. anni libentissimè utrique instantiæ suum assen-
sum præbuit, Votumque favorabile extradidit, effectu sub-
sequuto, & tamen (præter quam quod Oratori Indultum
Patris Provinciæ, sive Definitoria perpetui debetur, tum
de jure in vim scilicet Decretorum Capitulorum Genera-
lium, tum de consuetudine) merita, & qualitates ipsius
non sunt utique inferiora meritis, & qualitatibus dd. duorum
qualificatorum Religiosorum, dum ipse etiam fuit Secreta-
rius P. Generalis Villalobos toto sexennio ejus Generalatus,
Socius ejusdem P. Generalis, non quidem nominetenus, sed
re ipsa; eundem associando in Visitationibus Provinciarum
Hispaniæ, Lusitaniæ, & Italiæ, cum illis incommodis,
quæ faciliùs excogitari, quàm exprimi possunt, nec non 16
fuit etiam semel, atque iterum Definitor Generalis, ultra
alia quamplurima munia, in nostra Religione notoria, non
sine Religionis, decore, & utilitate laudabiliter exercita.

Sac. Congreg. Episcop. Ponente Card. Carpineo Præfe-
cto die 10. Julii 1705. rescripsit: *Manutenendum esse Orato-
rem in sua quasi possessione.*

Finis primæ Partis.

DISCE-

DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM

ADVOCATI

DOMINICI URSAYÆ.

Tomus Primus.

PARS SECUNDA.

DISCEPTATIO I.

Fanen. Matrimonium.

INTER

Carolum Franciscum:

ET

Epiphaniam.

ARGUMENTUM.

Matrimonium, contractum coram testibus, non cognoscentibus contrahentes, qui mutatis nominibus, & vestibus, ad illius celebrationem devenerunt coram Parocho, nimis vario in ejus repetito examine, an validum sit, vel potiùs dicatur clandestinum.

1 Ostquam Carolus Franciscus per multos annos carnale habuit commercium cum Epiphania hujus Defensores asserunt, cum illa matrimonium contraxisse die 16. Januarii 1691. inter alia, se fundantes in Parochi Constituto, & in adnotatione ejusdem matrimonii in calce licentiæ, obtentæ ab Eminentissimo Episcopo cum istis verbis *Adì 28. Gennaro 1691. S. Costanzo N. N., at supra, furono congionti in matrimonio da me infrascritto nella Chiesa dell'Oratorio di questa Terra, detto il Sacramento, presenti Giuseppe Bessanà, e Gio: Antonio Marazzani testimonj &c. Io D. Antonio Palsoni Economo mano propria.*

2 E' converso autem Defensores Caroli Francisci, acriter matrimonium impugnantes, dicunt, quod idem Parochus contrarium pluries asseruit, signanter in jurata attestatione, facta die 10. Decembris 1694. ibi *Mai in detto tempo, ne in Chiesa, ne altrove, nè qui in S. Costanzo, nè fuori mi sono trovato, nè ho assistito al matrimonio, che si suppone, trà il Sig. Carlo Francesco, & Epifania, che di ciò nè meno hò informazione alcuna, nè mai me n'è stato parlato.* Quod confirmavit Eminentiss. Episcopus in Folio, huic Sac. Congreg. transmiso die 6. Junii 1695. ibi *Per il tempo, che lui è stato Vicecurato ha congionto in matrimonio molte persone, ma non hà mai congionto il Sig. Carlo Francesco, & Epifania sudetta.* Idemque attestatus fuit Eminentiss. Legatus in alio Folio, huic Sac. Congreg. transmisso die 30. Junii 1695 ibi *D. Antonio Palsoni asserisce, non avere saputo cosa alcuna di detto matrimonio, e molto meno essere stato à quello presente, anzi aver fatta una fede giurata in contrario, & averlo solamente sentita dire da detta Epifania.*

3 Introducto Judicio super existentia dicti matrimonii, post plures recursus coram diversis Tribunalibus, ex speciali rescripto Sanctiss. D. N. causæ cognitio remissa fuit huic Sacr. Congregationi, in qua, ad relationem Eminentiss. D. Card. Acciojoli propositum fuit congruum dubium die 14. Martii 1697 *An constaret de matrimonio*, quod fuit *affirmativè* resolutum; Concessa deindè nova audientia, & non semel reproposito causa cum solito dubio, *An esset standum, vel recedendum à decisis*, nulla capi potuit resolutio: Ultimo tandem loco rescriptum fuit: *Coadjuventur probationes, ac scribant pro veritate Theologus, & Canonista*; Cùmque in ejusdem rescripti exequutionem, probationibus coadjuvatis, mediante novo examine duorum testium, & aliis notitiis, habitis ab Eminentiss. Episcopo Imolen. de quibus infra, ab Eminentiss. & Reverendiss. D. meo Card. Carpineo, ejusdem Sac. Congreg. meritissimo Præfecto, mihi, inter Canonistas minimo, benignè injunctum fuerit, ut meam pro Veritate sententiam aperiam, parendo Jussibus EE PP. in duos divido inspectiones Causæ puncta.

4 I. *An ex hinc indè deductis constet, die 16 Januarii 1691. inter Carolum Franciscum, & Epiphaniam sub nominibus Tetii, & Bertæ contractum fuisse matrimonium.*

5 II. *Admisso, quod istud concludenter probetur, an dicendum sit legitimè contractum in faciem Ecclesiæ, & ad præscriptum Sac. Concilii Tridentini, vel potiùs sit clandestinum, & contra ejusdem Sac. Conc. dispositionem.*

6 Pro matrimonii probatione militare videtur Parochi attestatio, seu judiciale Constitutum, in quo facti seriem latè exponendo, concludit, coram ipso, & duobus testibus contractum fuisse matrimonium, de quo quæritur; De Parocho enim nimium confidit Sac. Tridentinum Concilium, illique propterea, de matrimonio contracto testanti, tanquam de re, ad suum officium spectante, plenam adhibendam esse fidem, uno ore firmant *Doctores*, adducti per *Gratian discept. 481. num 8. Seri. Oper moral tom 1. de Offic. & potest. Paroch. disput. 7. difficult. ult quæst. 5. num. 5. Vulp. in Prax. cap. 20. num. 23. Panimol. dec. 36. num. 23. Rot. dec. 896. num. 1. cor Danoz. jun. & dec. 444 num 1. cor. Caval.* ubi quod hoc procedit, etiamsi agatur de fœdere Matrimonii, *& dec. 761. num. 13. cor. Cer & dec. 451 num. 4 cor Emer. jun. & in Cajetana Matrimonii 28. Junii 1683. §. In præsenti cor. Cardin. Matthæio, & in Perusina Matrimonii 08. Martii 1689. §. In*

præ-

præsenti cor. Card. Caccia, ubi quod totum matrimonialium causarum momentum in fide Parochi residet, & in Placen. seù Luceorien. Matrimonii 13. Martii 1690. §. Nec obstare cor. Card. Caprara.

7 Corroboratur hujusmodi Parochi attestatio ex licentia obtenta ab Eminentissimo Fanen. Episcopo, contrahendi matrimonium inter Titium, & Bertam cum denunciationum dispensatione; Cum enim nullæ aliæ adessent personæ in Terra S. Constantii, imò in tota Diœcesi Fanen. disparis conditionis, inter quas contrahi potuerit matrimonium absque solita publicitate, dicendum utique est, id evenisse intuitu controversi matrimonii, cujus respectu verificantur ea, quæ in eadem licentia expressa fuerunt, ut in punctualibus terminis firmavit Rot. in Romana Matrimonii 19. Ianuarii 1684. §. Pro sexta, & §. seqq. cor. Ursino; Hujusmodi autem præsumptio transire videtur in perfectam probationem ex ultima epistola Eminentissim. Episcopi, in qua fatetur, se plenam habuisse notitiam, quod Titius, & Berta, sub quorum nominibus concessa fuit licentia contrahendi cum denunciationum derogatione, erant Carolus Franciscus, & Epiphania, ut in individuo firmavit Rot in Cajetana Matrimonii 20. Iunii 1687. §. Concurrentibus cor. Rondinino

8 Adminiculatur etiam à depositione, seu Constituto Epiphaniæ, in omnibus comprobantis ea, quæ Parochus deposuit; Licèt enim depositio unius ex Collitigantibus ad sui favorem non attendatur, matrimoniumque concludenter non probet, juncta tamen cum aliis probationibus, & adminiculis illud multum coadjuvat, ut observant Cepoll. cons. 59. num. 23. Corn. cons. 91. colum 3. vers. Item facit, Rub Alexandr. inter cons. Matrim. divers. cons. 73. num. 12. Ciarlin contr. 131. num. 39. Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 42. num. 12. & Corvin. in Instit. Canon. lib. 2. tit. 14. de Clandest. despons. vers. Probatur, & sæpè firmavit Rota & signanter in decis. 162. numer. 5. & decis. 305. numer. 9. par. 15. rec & in Faventina Matrimonii 7. Iunii 1658. §. Certiùs cor. Card Taja, & in Novarien. Sponsalium 1. Junii 1693. §. Et omnia cor. Mutto, & in Monasterien. Matrimonii 27. Junii 1696. §. Iustificata cor. Card. Caprara.

9 Adsunt duo testes Bossona, & Marazzanus, ad præscriptum Sac. Concilii Tridentini à Parocho vocati; Post Concilium enim ad Matrimonii validitatem, nihil aliud desideratur, quàm Parochi, & duorum testium præsentiam, ut in sess. 24. de Reform. matr. cap. 1.

10 Non deest adnotatio eorundem testium, facta per Parochum in Libro, cui titulus Circulus Aureus, quæ adnotatio licèt nullatenus necessaria, minusque matrimonii validitati noceat illius omissio, ex quo Parochi negligentia contrahentibus præjudicare non valet, ut, cumulatis antiquioribus, firmavit Rot. cor. Ottbob. dec. 251. numer. 36. ubi quod Concilium Tridentinum disponens, quod Parochus retineat Librum, in quo matrimonia debent adnotari, non progreditur ulterius illa invalidando ex defectu adnotationis, & decis. 451. numer. 10. cor. Emer. jun. decis. 301. numer. 4. par. 11. & decis. 44. numer. 21. & 22. par. 19. rec & in Romana Filiationis 7. Junii 1650. §. Quia cum cor. Corrado, & in Cajetana Matrimonii 28. Junii 1683. §. Non attento cor. Card Matthajo, in Leodien. Matrimonii 29. Aprilis 1699. §. Prout cor. Emin. Priola; & resolvit Sac. Congreg. Concilii in Dubio Matrimonii 18. Novembr. 1684. ut in Lib. 34. Decret. fol. 392.

Nihilominus multum confert, juncta cum aliis circumstantiis, ad matrimonii comprobationem per ea, quæ observant adducti per Cavalcan. de Testib. par. 3. num. 243. Pirhec. in Prax. par 2. cap. 4. art. 4. de Matrim. numer. 27. Barbos. de Paroch. par 1. cap. 7. numer. 10. Genu. de Script. privat. lib. 5. quæst. 6. ubi, quod frustrà Concilium Tridentinum onus imposuisset Parochis describendi matrimonia in eorum Libris, nisi fidem facerent, & pluries firmavit Rot. ut in dec. 370. num. 2. & seqq. part 18. rec. & in Romana Matrimonii 10. Maii 1641. §. Datur cor. Pirovano, ubi quod procedit conclusio, etiamsi agatur de fœdere matrimonii, & in Faventina Matrimonii 21. Februarii 1661. §. Maximè cor. Card. Taja, & in Cajetana Matrimonii 20. Iunii 1687. §. Siquidem coram Rondinino, ubi, quod similis adnotatio alterius matrimonii secretò contracti, etiam mortuis testibus, ex se sola sufficit ad probandam realitatem, & existentiam matrimonii, & 12. Junii 1690. §. Verum cor. Card. Caprara, & egregiè Card. de Laur. in 4. Sent. tom. 3. disput. 22. de Matrim. art. 11. numer. 301. ubi id probat ex praxi Tribunalis SS. Inquisitionis, in quo ad probandas Polygamias omnino adhibetur fides Parochorum Libris, quod in nostris terminis observant etiam Bordon. in Manual. S. Offic. sect. 28. num 92. & seqq. Trasmier. de Polyg. lib. 3. qu. 11. num 6. & Franc. de Magistr in Sylv Eccles. par. 2. lib. 2. cap. 36. de Pœn. Polygam. num. 23.

In idem coincidit publica vox, & fama matrimonii 11
contracti inter Carolum Franciscum, & Epiphaniam, illiusque notorietas, & divulgatio per Terram S. Constantii, de quo deponunt plures testes, & clariùs Emin. Episcopus in ultima Epistola, huic Sac. Congregationi transmissa, quæ publica fama, & divulgatio parvifaciendæ non videntur ad effectum, de quo agitur, ex adductis per Rot. in decis. 374. numer. 4. par. 3. rec & coram Buratt. decis. 530. numer. 6. & 7. & cor. Cerr. decis. 843. num. 12. & cor. Emer. jun. decis. 451. num. 4. & in Avenionen. Successionis 4. Iunii 1683. §. Quod autem cor. Ursino, & in Cajetana Matrimonii 28. Junii 1683. §. Quibus cor. Card. Matthæjo, & 20. Junii 1687 §. Concurrentibus coram Rondinino.

Specialiter autem idem comprobant Vincentius, cum 12
illa circumstantia, quod id audiverit ex ore Parochi, data forsan opera ab Epiphania interrogati, nec non Gualandus, & Fornarius, ultimo loco examinati in Curia Præsidentis Urbini.

Multum quoque conferre videtur excessivus amor, 13
quo per plures annos Carolus Franciscus prosecutus fuit Epiphaniam; Sæpè enim idem amor in causa est, ut amantes in uxores ducant concubinas, ut observant Pirhing. in Ius. Can. lib. 4. tit. 1. sect. 4. assert. 96. Dec. cons. 263. num. 26. in fin. ubi quod propter favorem amoris verisimile in his terminis videtur matrimonium, Torniel. cons. 54. numer. 17. vers. Prima est, Ferret. cons. 392. numer. 1. vers. hinc Decius, Layman Theolog. moral. tract. 20. par. 1. cap. 1. de Sponsal. numer. 11. vers. Adhibeant, Gobat. Oper. moral. tom 2. tract. 10. cas. 11. numer. 430. Brisson. de Jur. connub. post med. vers. Matrimonium duobus modis &c. & Castropal. oper. moral tom. 6. tit. de Sponsal. disp. 3. punct. 2. numer. 3. in medio fol. 90. Ea ratione, quia, ut observant adducti per Felic. de Societ. cap. 7. numer. 21. & seqq. amantes parum ab amentibus discrepare videntur, quod comprobat exemplis Davidis, Salomonis, Sampsonis, & aliorum Bermon. de Public. concubinat. fol. mihi 275. num. 2. Burchard. Berlich. de Novercar. Iur. artic. 2. sect. 10. num. 202. ubi quod nihil est favore amoris vehementius, Zacch. quæst. Medic. legal. libr. 2. tit. 1. qu. 10. numer 48. & Rota in Senogallien. Legatorum 13. Junii 1697. §. Undè cor. Reverendiss. Molines, ubi quod ea, quæ in Jure de amentibus disposita sunt, absque ulla extensione in amantibus locum habent & §. Quinimo refert illud Ovidii lib. 2. Fastor. Quid non Amor improbus audet.

Plurimum etiam stringere videntur Epiphaniæ querimoniæ cum diversis confessariis, & cum ipsomet Eminentissimo, tunc Fanen. Episcopo, quod ex zelotypia cum alia muliere, derelicta fuerat à Carolo Francisco ejus viro, qui de hoc non semel paternè monitus fuit ab eodem Eminentiss. Episcopo, ut ex ejus ultima Epistola; Similes enim querimonias, & assertiones mulieris circa matrimonii existentiam ad nostrum effectum admisit Rot. in Cajetana Matrimonii 28. Junii 1683. §. Quinta cor. Card. Matthajo; Ea ratione, quia solent aliquando viri ex amore minùs legitimo priora legitima matrimonia in dubium revocare, ut in terminis observat Rot. in Cracovien. Matrimonii super Remissoria 21. Aprilis 1698. §. Sed ultimum coram Emin Priol. ibi Tanto magis, quia hæc reclamatio facta fuit postquam Joseph, jam detentus amore minus legitimo, voluit sub prætextu nullitatis matrimonii se separare à conjugali consortio, quamvis pluries monitus ad resipiscendum, parere noluerit censuris, à proprio Diœcesano promulgatis, ex quo vehementissima oritur suspicio, quod hæc omnia excogitata fuerunt, ut ità Josephus posset liberiùs, & faciliùs proprio genio indulgere. 14

Nec parvifacienda videtur specialis illa circumstantia, 15
quod ante diem 20. Januarii 1692. quo matrimonium contractum asseritur, Epiphania nullatenus sacramenta frequentabat, Si enim post diem 20. Januarii 1691. continuasset in antecedenti concubinatu cum Carolo Francisco, vel à semetipsa abstinuisset à sacramentorum frequentia, ut antea fecerat, vel Confessarius, & Parochus

chus id non permisissent, ut ratiocinantur Testes, & adverti *Rot. in Cajetana Matrimonii* 28. *Junii* 1683. §. *Sexta cor. Card. Matthæjo*.

16 His omnibus addenda est temporis, circumstantia, quo contractum fuit matrimonium, nempè circa mediam noctem, aliæquè circumstantiæ disparitatis Conjugum, illorumque intentionis secretò contrahendi, quod aliàs practicatum fuisse constat ex resolutione Sac. Congregationis Concilii *in Ferrarien*. 13. *Martii* 1700. *ut in Lib*. 9. *Decr. fol*. 87. Hujusmodi autem circumstantiæ operantur, ut debilioribus probationibus in his terminis probentur Matrimonia, ut in species observant *Mascard. de Probat concl*. 103. *numer*. 25. *& Rot. decis*. 374. *in fin. par*. 3. *rec. & decis*. 337. *sub numer*. 7. *post* 2. *vol. cons. Farinac. & decis*: 490. *numer*. 8. *& seqq. par*. 18. *rec. & in Romana matrimonii* 19. *Januarii* 1684. §. *Minusque cor. Ursino*, ubi quod hæc omnia fortiùs procedunt, quando, ut in præsenti, secretum, & præordinatio matrimonium contrahendi noctis tempore, processerunt ex parte Viri *& decis*. 1194 *num*. 4. *cor. Emer. jun. & in Leodien. Mat*. 29. *April*. 1699. §. *finali cor. Eminen. Priolo*, ubi quod unus ex contrahen. qui vult matrimonii secretum non debet ex propria culpa commodum reportare.

17 Ut propterea omnes istæ circumstantiæ, & adminicula, insimul juncta, quodamodo matrimonii probationem facere videantur, prout hoc casu omnia conjungenda esse in proximis terminis firmavit *Rot. in Colonien. Illegitimitatis* 6. *Maii* 1653. § *Qui sanè cor. Verospio & in Barchinonen Divortii* 15. *Martii* 1680. §. *Nec obstat cor. Vicecomite* Et in specie nostri casus considerant *Dec. cons*. 263. *numer*. 28. *Mascard. de Probat. d conclus*. 1035. *numer*. 22. *& seqq*. & firmavit *Rot in decis*. 630. *numer*. 6. *par*. 3. *rec. & decis* .92 *numer*. 12. *coram Burat. & decis*. 1373 *numer*. 9. *cor. Coccin. & in Romana Matrim*. 19 *Januarii* 1684. §. *Cancta coram Ursin*. cum aliis apud *Tuschi M Conclus*. 18?. *numer* 40. *ubi amplitat in matr. cland. ob difficultatem illud probandi, & gener. Card de Luca de Legat. disc* 4. *n*. 3. ubi adducit, exemplum pictoris in opere Musivo, seù Musaico, ex pluribus parvis lapidibus, nihil de per se operantibus, perfectum efformando figuram.

18 Præterea animadvertendum, quod etiam data matrimonii dubietate, in dubio pro matrimonii validitate concludendum, ut ex regula *Text in d. cap. fin. de Sent. & re Iudic*. communiter tradunt Interpretes, quos referunt, & sequuntur *Oliver de Matrim nullit. fol. mihi* 37. *vers. septima Fintelhaus. observ. practic* 30. *num* 1. *Torniel. cons*. 52. *in fin Gig sing*. 34 *Tholos. Syntagm. Iur lib*. 9 *cap*. 21. *numer*. 3. *Ferret. cons* 196. *num*. 20. *Eman. Sà in Aphoris. Confess. Verb. Matrimonia num* 15. *Ursell. Conclus. legal*. 115. *sub numer*. 1. *Alar. in Canon. cons. lib*. 5 *Verb, Matrimonium num*. 20 *Goppen observ*. 33. *num*. 17. *lib*. 1. *Benedic. Canophil. Sagr*. 7. *de duplic. matrim Spirit de tempor. fol*. 12. *Ioa. de Allozza in Alphab. moral. V. Matrimonium* 7. *numer*. 14. *de Possentib. sing*. 126. *num*. 5. *cent*. 2. *Lezzan. Op. mor. tom*. 4. *consult* 47. *num* 4. *Mascard. de Probat concl*. 1025. *Fregos. de Regimin. Reipubl. Christian. par*. 3. *lib*. 2. *disp*. 22 *num*. 55. *& Pignatel. consult* 136, *num*. 2. *tom* 9. *& Rot. dec*. 26. *num*. 4. *&* 5. *par*. 1. *divers. & dec* 67. *num*. 26. *par*. 14. *Rec*.

19 Præcipuè quia agitur de animæ favore, deque casu, quod si declaretur validum matrimonium, & laboret nullitate, præjudicium non sit multum considerabile, ex quo temporis beneficio convalidari solet, mediante novo conjugum consensu, ut practicatum fuisse *in Romana Matrimonii*, decisa *à Sacra Congregatione Concilii diebus* 2. *Iunii &* 28. *Julii* 1696. & in qua emanavit *Rotæ Decisio* 4. *Februarii* 1697. *cor. Ursino*, observat *Bertacchin. Vot. decisiv*. 100. *numer*. 19. *vers. Nihilominus* ibi *Dum hæc causa debebat reproponi fuit terminata cum concordia, inter Partes inita, dum Puella, & Iuvenis, post acerrimam litem, denuò comparuerunt coram Parocha, & ad tollendas omnes ambiguitates denuò matrimonium contraxerunt*. E converso autem si matrimonium declaretur nullum, & validum sit, inconvenientia, & absurda ob duplicata adulteria maximæ sint considerationis, ut de se patet, & in terminis observavit *Rot. in Carpentoraten. Matrimonii* 16. *Martii* 1683. §. *primò cor. Ursino*, sequendo celebre monitum Alexandri III. relatum *in cap. Lator. de Sent. & re Iudic*. ibi *Nolentes matrimonia canonicè contracta levitate quavam dissolvi*.

20. Non omitto, quod sumus in terminis favorabilis probationis pro matrimonio, quo casu ad differentiam odibilis probationis contrà illud, minores probationes sufficiunt, ut observat *Rot. in Cajetana Matrimonii* 12. *Junii* 1690. §. *Quod si coram Card. Caprara, & in Romana Matrimonii* 4. *Februarii* 1697. §. *Regula autem cor. Ursino*, ubi quod in his casibus non requiritur probatio plenissima, sed sufficit ordinaria *ex decis*. 273. *num*. 15. *par*. 4. *divers*. Quodque favorabilius est aliquos contra hominum statuta dimittere copulatos, quàm conjunctos legitimè contra statuta Domini separare, ad literam *Text. in cap. Licèt* 47. *de Testib*. quem sequuntur, & exornant *Oliv. de Matrim. nullit. par*. 1. *fol*. 85. *Bæja in resp. Cas. Consc. par*. 3. *cap*. 40 *in medio & Carden. in Theolog. moral. tract*. 1. *de Probabil disput*. 19 *cap*. 7. *num* 69. *&* 70.

21 Verùm in præsenti facti specie, licèt hæc omnia magnam vim facere videantur ad inducen. perfectam controversi matrimonii probationem, attentè nihilominus ponderata meum captivare non potuerunt intellectum ad inducendam ex illis omnibus, etiam simul unitis, concludentem hujus matrimonii probationem, quia in substantia omnes fundantur in sola fide dicti Parochi, & in dictis, vel factis Epiphaniæ collitigantis. *Quando autem mulier petit aliquem in virum, si non probat plenè matrimonium, vir debet absolvi; ex quo agitur quasi de statu hominis*, sunt verba *Gramm. cons. crim* 26. *numer*. 18. & habemus *Textum* id literaliter determinantem *in cap. Mulieri* 35. *de Jurejur*. ubi *Gloss. verb. Mulieri*, quod hoc est verum, etiamsi mulier habeat pro se unum bonum testem *Grat. inter cons matr. divers. cons*. 75. *numer*. 31. *ubi multi subscribentes & sign. Achilles de Grassis, & Fintelhauss. observat practic* 39. *numer*. 35. ubi adducit illam rationem, quod Jura promptiora sunt ad absolvendum, quàm condemnandum: Insubsistentia autem, & irrelevantia earundem probationum, conjecturarum, & adminiculorum, in quibus insistunt Defensores Epiphaniæ pro matrimonii probatione, non potest congruentiùs demonstrari, quam singula percurrendo.

22 Parochi si quidem dictum, quod in rei veritate in his materiis magni faciendum est, cum figuram faciat principalis testis, magnæquè authoritatis ex adductis per *Cardinal. Pallavic. in Hist. Concil. lib*. 2. *cap*. 8. *numer*. 16. *&* 17. *Fagnan. in cap. Quod nobis numer*. 54. *de Clandest. desponsation. Vasquez. in* 3. *par. disp*. 209. *sub numer*. 55. *Veg. in Summ. cap*. 25. *de Matrim. cas*. 33. *in fine Piasecc. in Prax Episcop. par*. 2. *cap*. 4. *art*. 4. *numer*. 18. *Caramuel. in Theolog. fundam. lib*. 3. *tit. de Matrim. fund*. 70. *numer*. 3707. & alii communiter; in casu nostro nimium debilitatur, imò nullius ferè efficaciæ apparet illius depositio ex ejusdemmet propria confessione, & juramento; Ipse enim primo loco interrogatus, & hujus Sac. Congreg. præceptis à duobus Eminentiss. Cardinalibus interpellatus, ut veritatem fateretur circà præsentiam controverso matrimonio, semel iterum ac tertiò in negativa perstitit, cum verbis adeo claris, & effrenatis, ut contrariam glossam non admittant.

23 Absque necessitate igitur immorandi in inspectione, an, & cui Parochi dicto, seu attestationibus, stante perjurio, danda sit fides, de qua generaliter *Rot. in decis*. 199. *numer*. 14. *& seqq. par*. 17. *rec. & decis*. 24. *numer*. 14. *&* 15. *coram Rever. Patr. D. Ansaldo* in nostris terminis *Jacob. Leoniss. inter consil. matrimon. divers. cons*. 99. *sub numer*. 58. *& numer*. 64. *& seqq. Zas. cons*. 9. *numer*. 38. *&* 39. *Ruin cons*. 149. *numer*. 5. *lib*. 1. *& Rot. decis*. 207. *numer*. 3. *par*. 1. *rec*. An, hujusmodi perjurio attento, idem Parochus relinquendus sit impunitus, cujus negativam tuentur *Farinac. de Hæres. quæst*. 188. *num*. 100. *Pegn. in Director. par*. 3. *comm*. 14. *vers. Ut autem, & vers. Illud tamen, & Pistach. de Superstit, par*. 2. *cap*. 16. *num*. 32. An in facto subsistant innumeræ illæ exceptiones, quas Caroli Francisci Defensores contra personam, & dicta ejusdem Parochi in eorum Scripturis latè expendunt. Et an per secundam depositionem potuisset retractare primum dictum, illudque totaliter destruere, quod non esse eidem permissum in individuo firmavit *Rot. in Cajetana Matrimonii* 28. *Junii* 1683. §. *Nihil cor Card. Matthæja*, ubi concordantes, quæ decisio loquitur in durioribus terminis prioris attestationis non juratæ, *& in Romana Matrimonii* 4. *Februarii* 1697. §. *final. coram Ursino*, ubi quod secunda Parochi depositio, contraria priori, in his terminis non attenditur in præjudicium Juris, ex prima depositione alteri ex collitigantibus quæsiti.

24 Certum est, quod saltem hujusmodi Parochi contradictio, seu variatio in substantialibus operatur, ut non sit testis integer, ut generaliter probant *Ladovic. de Amen. in Practic. Crimin. par. 1. tit. 15. verb. Testis § 3. num. 34. fol. mihi 528.* & *Bordon. in Manual. Sacr. Offic. sect. 66. num. 3.* ubi quod in his casibus unum dictum destruitur ab alio, & testis sibi ipsi demit fidem per varietatem, & contrarietatem *Goss. controv. for. 38. num. 24.* & *Salell de Tribunal. Sanctiss. Inquis. lib. 2. reg. 27. num. 126. & seqq.* Et in specie considerando Parochorum varietates, & contradictiones observant, antiquioribus cumulatis, *Marant. respons. 13. num. 27. & sequentib. lib. 1. Sanchez de Matrim. lib. 3. disp. 41. num. 5. Boss. eodem tractat. cap. 5. §. 3. num. 25. Pautmoll. dec. s. 19 adnot. 3. num. 40. & 47. Bassæus in Florib. theol. tom. 2 verb. Testis num. 14. fol. 837. & Rot. decis. 634 sub num 7. & 8. coram Barat. & dec. 124. num. 11. par. 7. & decis. 40. num. 9. par. 16. recen.* & in terminis contrarietatis, & variationis testium, pro matrimonio deponentium, quod eis proinde nulla sit præstanda fides, probant *Navarr. conf. 6. num. 4. de Sponsal. & Camerar. in consil. matrim.* impress. post illa *Zabarell. num. 3.* ubi quod conclusio est vera non solum quando testis in unico actu sibi contradicit, sed etiam in diversis testimoniis, in diversis actibus, & instantiis testificatur, & firmavit *Rot. in Romana Matrimonii 24. Februarii 1668. § Duo cor. Cardin. Carpineo.*

25 Nec videtur congrua responsio, seu declaratio, quæ legitur in ultima depositione, quod scilicet id processerit ex eo, quod matrimonium sub confessionis sigillo illi notum erat, ad similitudinem forsan similis casus, qui videri potest *in dec. 370. num 8 vers. Nec removerunt part. 18. recent.* Hujusmodi enim crassa ignorantia, quod sub sigillo confessionis venirent ea, quæ coram quinque personis gesta fuerunt, præsumenda non est in Parocho, qui in Urbe morali Theologiæ studuerat. Præcipuè quia adsunt testes, & alii ultimo loco examinati in Curia Præsidentis Urbini, qui asseruerunt ea ejusdem Parochi ore, eum Epiphania colloquentis, audivisse, contractum fuisse matrimonium. Quomodò igitur stant simul, quod idem Parochus de iis, quæ sub sigillo confessionis sciebat, tanta facilitate sermones habebat, è converso autem constanter omnia negasse Eminentissimis Legato, & Episcopo, illum ea speciali mandato hujus Sac. Congregationis interrogantibus: Præterea sciebat Parochus iste, matrimonium esse adnotandum in particulari Libro ex præscripto Concilii Tridentini, & cum effectu ipsemet illud adnotasse asserit; Nec non scivit à P. Bellusio ad illius validitatem necessarium esse Testium interventum, prout ipsemet illos vocasse ait, nempe duos Peregrinos. Quomodo igitur sub confessionis sigillo poterat tale matrimonium retinere?

Ultra Parochi contradictionem circa præsentiam matrimonio, de quo agitur, concurrit illius inconstantia, circa diem contractus, & contrarietas cum depositione Epiphaniæ; In circulo enim aureo, seu notula licentiæ adnotata legitur dies 16. Januarii, In memoriali, seu licentia Episcopi, dies 20. in qua non semel illud contractum fuisse asseruit Epiphania; Et demùm dies 20. adnotata in circulo aureo, alterata fuit, & conversa in diem 28. Ex qua alte-
26 ratione, & incertitudine diei contracti matrimonii non parùm diminuitur Parochi fides ex punctualiter firmatis per *Rotam in dec. 40. num. 11. par 16. recen.* Et quod Parochi adnotatio circa matrimonium in una parte erronea, fidem non mereatur in aliis partibus observat *Spad. cons. 241. num 23. lib. 2.* quem sequitur *Rot. in Romana Filiationis 12. Februarii 1680. §. Eoque cor. Alberg. & in Colonien. nullitatis Matrimonii 7. Maii 1692. §. Minus cor. Card. Caccia.*

Sed quod magnam meretur animadversionem ex Parochi Constituto, & notulis apparet, ipsum persistere in dicto, quod matrimonium, de quo agitur, contractum fuerit die 16. Januarii 1691. Epiphania autem semel, iterum & tertiò constanter asseruit, matrimonium contraxisse die 20. ejusdem mensis Januarii 1691. ut manifestum est ex illius replicatis Confessionibus, & Constitutis: Quæ serió emissa confessio ad Judicis interrogationem multi ponderis est, ut in nostris terminis, cumulatis concordanti-
27 bus, firmavit *Rot. in Bononien. Nullitatis matrimonii 15. Junii 1676. § Et licet cor. Bourlem. & in Monasterien. matrimonii 27. Junii 1696. §. Justificata cor. Card Caprara*; Atque illius geminatione attenta non præsumitur erronea, in terminis *Rebuff. respons 104. pro matrimonio vers. Quintò intervenit actus geminatus*; Sed præfertur contrariæ Parochi attestationi ex punctualiter firmatis per *Rot. in Mediolanen. impotentiæ 16. Martii 1588. §. Confessio coram Gyptio, & in Colonien. Illegitimitatis 6. Maii 1653. §. Quorum vers. Dum maximè geminata fuit coram Verospio, & in Faventina matrimonii 7. Junii 1657. §. Id enim coram Card. Taya, & in Neapolitana matrimonii 2. Aprilis 1683. §. Hinc opus cor. Guaxardo, & in Leodien. matrimonii super remissoria 29. Aprilis 1699. § Materia coram Eminentissimo Priolo*, ubi quod confessio Principalis prævalet mille testibus, contrarium deponentibus.

Quis enim meliùs scire poterat, & cuinam magis expediebat memoriæ retinere præcisum diem asserti matrimonii, quàm Epiphaniæ? Agebatur siquidem ejus respectu de summa rerum, ob maximam inter ipsam, & Carolum Franciscum conditionis disparitatem, ob sui infelicis status eximiam mutationem post longævum, scandalosumque concubinatum, ut patet consideranti, & ipsamet clarè fassa est asserens quod de iis, quæ in actu contrahendi gesta fuerunt
sempre me ne sono ricordata. Posita autem veritate ejus- 28
dem diei 20. impossibile est quod Bossanà, & Maraazanus testes, qui diei 19. ejusdem reperiuntur descripti in Hospitali Sanctissimæ Trinitatis Urbis, potuerint sequenti die in Terra S. Constantii matrimonio assistere, nisi supponamus illos habuisse alas ad volandum, ut in nostris terminis, licet ad alium propositum, observat *Jacob Leonis. inter cons. matrim. divers. cons. 49 sub num. 10. vers. quomodo est ergo possibile.*

Quibus non contradicit *Mantic. dec. 372. sub num. 18.* Nihil 29
enim aliud ibidem firmatur, quàm testem de matrimonio deponentem, & non se restringentem ad certum tempus contracti matrimonii, sed simpliciter enunciantem illius scripturam, intelligi deponere de eo tempore, de quo loquitur scriptura, quod firmavit etiam *Rota in Novarien. Sponsalium 1. Jul. 1693 §. Vim coram Muto*, & sequendo *d. decis. Manticæ in Theatina matrimonii 25. Junii 1696. in fin. cor. Pio.*

Concurrunt etiam aliæ animadversiones circa ejusdem Parochi affectionem ad causam, & ad colligantem, latissimè à Scribentibus pro Carolo Francisco expensæ; Signanter autem maxima illa diligentia in perquirendis nominibus testium in Libris Archiconfraternitatis Sanctissi-
mæ Trinitatis, quæ omnia multùm pariter debilitant il- 30
lius fidem, ut ad rem advertunt *Gratian. discept. 849. num. 10. Sanchez de Matrim lib. 3. disput. 41. num. 5. & 6.* ubi quod Sacr. Concilium præscribendo, ut magna fides habeatur Parochis, processit secundùm frequentiores casus bonitatis ejusdem Parochi, relinquendo in terminis Juris communis alios casus particulares suspicionis ejusdem Parochi *Dicastill. de Matrim. tract. 10. disp 3. dub. 19. num. 154. & seqq.* & firmavit *Rot. in Cajetana matrimonii 30. Julii 1687. §. Non demùm coram Rondinino*; Et in individualibus terminis nostri casus *Torniel. consilio 53. numer. 37.*

Ex hac parùm tuta fide Parochi nimium debilitatur illa, quæ fundatur in præsentia duorum testium, quia horum existentia nullatenus est probata, nec aliud habemus principium, medium, & finem præsentiæ, & interessentiæ horum testium, quàm simplex, & unicum dictum Parochi, quod ex modo animadversis non meretur integram fidem, minùsque perfectam facit probationem,
benè *Torniel. cons. 53. num. 38. Rossignol de Matrim. part.* 31
1. prænot. 36. num. 2 & meliùs *Bordon. controv. moral. 6. num. 161. 164. & sequen.* ubi quod in istis circumstantiis Parochus non magis probat, quàm unicus testis, & tamen à Sac. Concilio requiruntur saltem duo alii, unà cum Parocho *Transmierr. de Polygam. libr. 3. quæst. 4. num. 35.* ubi quod conclusio est vera, etsi Parochus esset testis omni exceptione major, sicuti non creditur soli Notario, quamvis legalissimo *Card. de Laur in 4. Sentent. tom. 3. disput. 21. art. 11. num. 197. Card de Luca de Matrim. disc. 16. num. 4. vers. Non debet*, ubi quod matrimonii probatio nullatenus pendet ab affirmativa, vel negativa solius Parochi, & firmavit *Rota in Calaritana Matrimonii 26. Junii 1671. §. Accedit coram Albergato*, ubi quod Parochi depositioni plus non tribuitur in his terminis, quàm cujusvis simplicis testis.

Junctis aliis considerationibus, à Scribentibus pro Caro- 32
lo Francisco expensis, circa impossibilem accessum ad Urbem eorundem testium in solo spatio trium dierum, ex quo iter 180. milliariorum, quot Urbs distat à Ter-

ra

ra S. Constantii per viam Lauretanam, & 150. per brevio-
tem viam Furli, sed montuosam, peragi nequeat à duo-
bus pauperibus peregrinis, victum mendicantibus, quo-
rum alter erat senea, & quæritabant loca, ubi erant
Hospitalia, quam itineris impossibilitatem in dicto bre-
vi spatio trium dierum comprobant multi testes, exhibi-
ti *in Summario*.

33 Licentia ab Eminentissimo Episcopo, contrahendi ma-
trimonium fictis nominibus, cum denunciationum dispen-
satione, probat quidem voluntatem contrahendi, quæ pa-
riter unicè fundatur in Parochi dicto, sed nullatenus deser-
vire potest pro Matrimonii de facto contracti probatione,
quæ est in controversia; Cùm enim in omnibus materiis
verissimum sit axioma illud, quod multa tractantur,
quæ non perficiuntur, & velle contrahere non est con-
trahere, communiter in his terminis receptum est, quod
ex præparatoriis nullatenus infertur ad probationem actua-
lis contractus matrimonii, ut in specie ad nostrum effe-
ctum observant *Sot. in 4. Sent. dist. 27. quæst. 2. art. 1.
vers. Eadem, Camevar. in consil. matrim.* impresso *post illa*
34 *Zabarell. num. 43. post med. Sanchez de Matrim. lib. 2.
disp. 8 num. 26. vers. limita 2. Coninck de Sacr. tom.
2. disput. 2u. dub. 1. num. 15. du Hamel. in Theolog. Spe-
cal. & practic. tom. 7. tit. de Matrim. lib. 1. dissertat. 3.
cap. 3. num. 6. Marchant. in Tribunal. Sacram. post tom. 3.
in resol. de Sacram. Matrim. cas. 3. fol. 33. Tancred. de
Matrim. lib. 3. disput. 39. sub num. 2. Biss. de Sacr. Rit.
verb. Parochus §. 74.* & firmavit *Rot. in Perusina Ma-
trimonii 15. Martii 1688. §. Nec validiora visa sunt ar-
gumenta, desumpta ex præcedenti tractatu cor. Hervault,
& 8. Martii 1689. §. fin. cor. Card. Caccia*, & in duriori-
35 bus terminis, in quibus, nedum constabat de præparato-
riis, sed factæ fuerant denunciationes à Parocho, resolvit
Sacr. Congregat. Concilii *in Romana Matrimonii 27. Ju-
nii 1698.*

36 Ultima verò epistola ejusdem Eminentissimi Episcopi
juncta cum alia P. Bellosii sui Theologi, abstulerunt dum-
taxat dubium circa identitatem, & notitiam illarum
personarum, pro quibus licentia contrahenda concessa
fuit, ad terminos illius quæstionis, quam tractant *Card.
de Luc. de Matrim. disc. 3. & Pignatel. cons. 78. tom. 5.*
& non sine magna Votorum scissura, de qua testis est
Card. de Luc loco citato num. 2. resolvit Sac. Congreg.
Concil. *in Bononien. Matrimonii 9. Februarii 1699 ut in
Lib. 26. Decr. fol.* 168. An scilicet validum sit matrimo-
nium, contractum simplici Presbytero, cum licentia con-
cessa ab Ordinario sub cognomine diverso unius ex con-
trahentibus; vel ad terminos alterius quæstionis matri-
monii, contracti cum licentia, in qua non specificentur
nomina, vel cognomina contrahentium, sed adsit illa
relevantissima circumstantia, quod in calce licentiæ ge-
neralis dicatur: *Quarum nomina contracto matrimonio
in hoc albo à prædicta Dom. Assistente adscribantur*, ut
fuit punctualiter adimpletum, ut videre est in *decis 845.
coram Cerr.* & apud *Tondut* qui scripsit in eadem cau-
sa *quæst benefic. par. 2. quæst. 153.* Præscindendo ab
illa inspectione, an in istis casibus evitentur illa incon-
37 venientia, quæ considerat *Cardin. de Luca de Matrim.
disc. 3. num. 5 & 25. & disc. 4. num. 17.* an scilicet cum
una licentia, generalibus verbis concepta, contrahi possent
mille Matrimonia.

Quo dubio, quibusve inconvenientibus remotis; per
scientiam, seu notitiam. quam ad tenorem ejusdem epi-
stolæ habebat Eminentissimus Episcopus Caroli Franci-
sci, & Epiphaniæ cupientium, ex sola Parochi relatio-
38 ne matrimonium contrahere, remanet aliud circa effe-
ctuationem ejusdem voluntatis, quæ nullatenùs inferri va-
let à præparatoriis, seu dispositione ad contrahendum *ex
alleg supra num.* 33

In Libro matrimoniorum deficit descriptio, seu adnotatio
controversi matrimonii, & proindè potiùs argumentum ur-
get pro illius non existentia, seu non probatione, quam
ex hujusmodi omissione, unita cum aliis conjecturis,
benè desumunt *Menoch. cons. 72. num. 6. Gratian disc-
ceptat. 168. num. 4. & Rot. decis 179. num. 7. coram
Peuting: ac in decis. 667. num. 2. & decis. 683. num. 1.
39 & decis. 969. num. 1. coram Emerix. jun. & in Faven-
tina matrimonii 7. Junii 1658. § Conjecturæ tar. Card.
Taja, & in Cajetana Matrimonii 20. Junii 1687. § Ne-
que secunda cor Roadin.*

Illa verò adnotatio, seu descriptio, quæ legitur in Cir-
culo Aureo, nullius videtur efficaciæ, quia ibidem non
legitur Matrimonii celebratio, sed simpliciter dicitur,
ibi *Giuseppe Bossanà, Gio: Antonio Marazzani di Genna-
ra 16. 1691.* An autem hujusmodi verba referantur ad
matrimonium, vel ad aliquem alium actum, puta ad ef- 40
fectum describendi peregrinos illac transeuntes, vel mo-
rantes in Hospitali, cujus cura commissa erat Pulzonu,
non habemus nisi dictum solius Parochi, quod ex supra
animadversis non est sufficiens probatio matrimonii ex
ipsamet dispositione Conciliari, requirente unà cum Pa-
rocho, trium, vel saltem duorum testium concursum, ut 41
in specie probant *Tassion. de Anteph. vers. 9. observat. 2.
num. 27. de Luc. ad Ventrigl de Testib. in caus. Matrim.
annot. 3. num. 3.* & resolvit Sacr. Congregatio Concilii
in Brixien 8. Augusti 1600. ut in Libr. 9. Decret. fol.
102 Eodemque defectu laborat alia adnotatio, quæ legi-
tur in fine licentiæ, quia nec etiam in illa specificantur
nomina, & cognomina contrahentium, sed NN. NN.
sub quibus, an comprehendantur Carolus Franciscus, ac
Epiphania, non habemus pariter nisi dictum solius Pa-
rochi, ex modo animadversis insufficiens. & in proximis 42
terminis benè *Rot. in Gadicen Sponsalium 5 Julii 1694. §. In
præsenti cor. Ursino.*

Publica vox, & fama ortum habuere ab Epiphania,
quæ proindè nullius videtur efficaciæ; Si enim illius de-
positio tanquam ad proprium commodum, & favorem,
matrimonium non probaret per Textum literalem *in leg.
Omnibus Cod. Testib ibi: Omnibus in re propria feren-
di testimonii facultatem jura submoverunt* quem in nostris
terminis refert, & sequitur *Paladan in 4. Sentent. dist. 27
qu. 2. num. 28.* multò minus probant Testes, ex illius au- 43
ditu deponentes, ne plus fidei tribuatur copiæ quàm ori-
ginali contra *Text. in cap. Licet de Testib* & antiquiori-
bus cumulatis, generaliter *Rot in Lauden. Pensionis 4.
Julii 1696. §. Neque potuit coram Card. Caprara*, &
in nostris terminis *in Avenionen. Dotationis 19. Junii
1684 § Articulatum coram Albergat.* ubi quod hujusmo-
di probatio per famam, tanquam vaga modicæ fidei, &
omnium fallax reputatur. Ultra quod hujusmodi fama
non fuit in Terra Sancti Constantii communis, dum ex
epistola Eminentissimi Episcopi Martii 1698. *Tra le per- 44
sone più veridiche, e disinteressate &c. altri crederono,
che fosse contratto il matrimonio, altri nò:* Et ex 18. Te-
stibus datis in Summario apparet, eandem famam nul-
lam habuisse latitudinem, & firmitatem, Ex quibus illa
prorsùs insubsistens remanet ad effectum, de quo agitur
ex punctualiter animadversis per *Gig. cons. 41. num. 7.
Alexand. consil. 150. num. 13. & consil. 155. num 4. &
sequentib. lib. 5. Merend. inter consil. Matrim. divers. cons. 45
86 num. 18. & sequent. Noguerol. allegat. 23. num. 38.
& Rot decis. 301 num. 27. par. 11. recent. & decis. 667.
num. 18. decis 623. num. 7. coram Emer. Jun.* Et quod in
concursu præferenda sit illa fama, quæ majori numero te-
stium comprobatur, observat *Actolin. resolut. 11. num. 10.*
& in nostris præcisis terminis benè *Gramm. cons 26. num.
13. & 14.* ubi quòd in his casibus testes specificare debent
personas, à quibus fama traxit originem, ad hoc ut in-
spici possit, an fuerit vana vox Populi, vel fama proba-
bilis.

Authoritates autem, supra allegatæ, comprobantes ef-
ficaciam famæ, loquuntur cum supposito, quod ista con-
cludenter probetur, quodque ortum habeat ab aliis, quàm
à colligitantibus, prout etiam procedunt in terminis ma- 46
trimonii probandi ad effectum successionis, vel alimen-
torum, à quibus proindè nullatenùs inferri valet ad
nostros, in quibus agitur de illius fœdere *ex vul-
gatis*.

Quod Epiphan. fuerit authrix, & divulgatrix matri-
monii cubitalibus literis ipsamet fassa fuit & à partium
enumeratione, & exclusione concludentissimè probatur;
Non enim illa potuit originem habere à Bossanà, & Ma-
razzano Testibus, qui statim, hora scilicet noctis sexta
post contractum assertum matrimonium discesserunt, à
Terra Sancti Constantii, nec illud poterant divulgare ex-
tra illam. ex quo nullam unquam habuerunt contrahen-
tium cognitionem. Non à Carolo Francisco, qui suppo- 47
nitur author hujusmodi magni secreti, ne matrimonium
consanguineis innotesceret, quive illud semper negavit.
Non demùm à Parocho, qui procedendo cum sua deposi-
tione usquequò in Urbe consilium petiit à P. Alemanno,
credidit illud scire sub sigillo confessionis, & cum effe-
ctu

ctu non semel à proprio Episcopo, & ab Eminentissimo Legato interrogatus, illud negavit *ex animadversis in principio*.

Remanet igitur claré probatum, Epiphaniam divulgasse matrimonium, quod comprobant ulteriùs testes, & ipsemet Parochus, proindeque nulla super hujusmodi fama, & di-
48 vulgatione constitui potest sufficiens matrimonii probatio *ex suprà allegatis*.

Epiphaniam pariter authoricem hujus divulgationis agnovit Petrus Simeon, Canonicus Pœnitentiarius Fanensis, à quo Canonico Pœnitentiario pervenisse ad aures Patris Bellusii legitur in sua epistola *§. Fà poi in fine*, qui propterea nullum probationis gradum addere possunt probationis, deductæ ex confessione, seù divulgatione Epiphaniæ collitigantis ex *authoritatibus supr. allegatis*, & aliis adductis egregiè *bon. memor. Severolus*, Vir omnium scientiarum peritia
49 clarissimus, *in Vot.* impresso in *part. 14. recent. d. 523. numer. 12. & 32.*

Hæc eadem responsio militat etiam circà Attestationem Vincentii. Iste enim in authores sui dicti adducit Epiphaniam, & Parochum, quorum assertiones, si ex supra animadversis non probant matrimonium, eo minus illud probare possunt testes, eos in authorem agnoscentes, benè *Rot. coram Arguel. dec. 8. num. 23.*

Ultrà quod hujus testis depositio attentè considerata innumeras continere videtur improprietates, & inverisimilitudines, latiùs à Scribentibus pro Carolo Francisco demonstratas, quæ operantur, ut illi non sit integra fides præstanda, ut in nostris terminis observant inter *consil. Matrimon. diverf.*
50 *Jacob. Leoniss. cons. 49. numer. 57. Alex. à Scal. cons. 56. numer. 10. Brunell. consil. 70. numer. 31. & Merend. cons. 86. numer. 25.* & aliis adductis *Rot. in Toletana Matrimon. 26. Aprilis 1569. ante finem coram Justo, & in Romana Matrimon. 24. Februarii 1668. §. Sub hoc eorum cl. mem. Card. Carpineo, & in Neapolitana Matrimonii 2. Aprilis 1683. §. Etenim coram Alberg. & in Avenonien Successionis 4. Junii ejusdem anni §. Sed insuper cor. Ursino.*

Nec parvi facienda videtur exceptio ob qualitatem inimicitiæ, in facto probatæ mediante epistola Eminentissimi Legati, & in Jure nimium considerabilis, per ea quæ generaliter observant *Baron. de Effect. Inimicit. effect. 113. numer. 1. & Bellon. de Potestat. eorum quæ incontin. fiunt lib. 1. cap. 65. numer. 1. & Rota in Romana Immissionis 2. Decembris 1699 in fin. coram Ansaldo*, & in nostris punctualibus terminis *Alex. consil. 150 sub numer. 3. libr. 4. Jacob. Leoniss. inter cons. matrim. diverf. consil. 49. num. 24. & Gratian. discept. 849. num. 17. & 18.* & firmavit *Rot. in decis. 634. n. 8. cor. Barat. & decis. 358. num. 3. part. 2. rec.*

Hujusmodi inimicitiæ exceptio militat etiam contra depositiones Gualandi, & Fornarii, ex animadversis in facto per Defensores Caroli; Et tamen isti pariter testes agnoscunt in Authricem eorum depositionis sæpè dictam Epiphaniam collitigantem, sicque nihil magis, quam ipsa probant *ex suprà adductis*, & benè *Gaspar de Valdaur. observat. 2. num. 1.*

Sed quod magis est pugnant novissimæ depositiones ho-
51 rum testium cum ultima epistola Eminentissimi Episcopi, ex quo in ista dicitur: *Frà le persone più veridiche, e disinteressate, altri credevono, che fosse contratto il matrimonio, altri nò*: Dicti verò testes asserunt, famam ejusdem matrimonii fuisse communem, & uno ore admissam ab omnibus, ibi: *Publicamente in San Costanzo, e fuori ancora nel Popolo communemente*, & ibi: *Per la Terra di San Costanzo, &c. da tutti se ne parlava ad una voce*: Pugnant cum depositione Pulzoni Parochi, dum ista asserit, nunquam alloquutum fuisse Epiphaniam de matrimonio cum claritate, sed solum per verba generalia; E converso autem iidem testes referunt nimium particulares discursus inter eosdem de matrimonio habitos: Pugnant demum cum propris eorundem testium antecedentibus depositionibus, juramento corroboratis, in quibus literis rotundis fassi fuerunt, divulgationem asserti matrimonii fuisse meram inventionem Epiphaniæ, quodque *non è stata mai creduta da nessuno questa sua intentione &c. perche si sà, che era, & è sempre stata Donna ingannatrice, raggiratrice, & astuta*.

Quatenus autem placeat dicta horum testium conciliare, ut faciendum esse in his terminis monuit *Rot. in Romana donat. 26. Junii 1699. §. Asselici coram dell' Olmo*, verificari possunt eorum depositiones de illo actu, quando Carolus Franciscus, & Epiphania coram solo Parocho *si presero per la mano l'uno, e l'altro, e dissero, che erano marito, e moglie*, quem narrant Epiphania, & Pulzonus, quo tempore Parochus iste in ea vivebat erronea opinione, quod in similibus casibus matrimonium, etiam absque testium præsentia contrahi poterat, ut refert Pater Bellusius in ultima epistola; Quæ conciliatio desumitur ex literali tenore dd. depositionum, dum in illis, nec syllaba habetur de præsentia testium in actu contracti matrimonii, quando in eorum antecedentibus depositionibus habentur specifica nomina illorum testium, in quorum præsentia ipsis asseruit Epiphania, matrimonium contraxisse.

Excessivus amor Caroli Francisci à multo tempore suum 52
consequebatur finem, nec propterea ad hunc obtinendum opus habebat matrimonium procurare, labentibus præcipuè annis, quibus amoris calor frigescere incipit, ad sensum, & verba *Rot. in Romana, seù Perusina Filiationis 13. Martii 1690. ante finem coram Cardinal. Caprara*, & meliùs *Gramm. consil. 26. num. 10. vers. & è contra*. Quo verò ad finem supernaturalem, seù peccati vitationem, cum ipse persistat in dicto contra matrimonium, & in hac parte Ecclesia non judicet de interno, nihil aliud remanet Judici inquirendum, ut in specie advertunt *Anton. Francisc. de Doctoribus inter consil. Matrimon. diverf. consil. 68. numer. 8. & 9. libr. 1. vers. Prætermissum ergo isto conscientiæ ipsorum, & illam relinquendo solius Dei judicio, Tol. Instruct. Sacerdot. libr. 7. capit. 2. nume. 8. in fin. Raymund. in Summ. tractat. 7. de Matrimon. capit. 9. de Clandestin. desponsat. folio 543 Paludan. in 4. Sentent. distinct. 27. quæstion. 2. numer. 28. Clarlin. controv. 131. numer. 20., Covar. de Sponsal. part. 2. numer. 2., Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 18. num 6. Brunell. de Sponsal. concl. 15. sub nu. 2. Brisson. de Jur. connub. post med. vers. Matrimon.* & resolvit *Sacr. Congreg. Concilii in Eboren. relata à Pignat. consule 150. numer. 40 tom. 1.*, & novissimè *in Dub. matrim. 30. Maii 1699.*

Cumque inæqualitas inter ipsos esset magna, ex hac potius desumitur adminiculum, contrarium præsumptioni pro
matrimonio, ut advertunt *Giovagn. consil. 67. numer. 40.* 53
Bell. consil. 224. numer. 10. Capon. disceptat. 23 numer. 23. Thom. Caves. in Summ. Sacramen. de Matrimon. titul. del matrimon. clandestin. folio 289. numer. 9. Babos. Vot dec. 19 numer. 83. Carol. Anton. de Luc. ad Gratian. disceptat. 849. numer. 6. Tondut. quæstion. benefic. part. 3. quæstion 154. numer. 25. Cardin. de Luc. de Matrim. disc. 16. num. 9. & Rot. coram Seraphin. decis. 978. numer. 7. Quidquid dicendum esset si ageretur de matrimonio ad solum effectum successionis, vel alimentorum, quo casu magna personarum disparitas non
attenderetur, ut benè distinguendo observat *Rot. in dec. 451.* 54
numer. 6. cor. Emerix. jun., & *in Cajetana Matrim. 20. Junii 1687. §. Concurrentibus Rondin.*

Pro congrua responsione ad querimonias Epiphaniæ cum diversis Confessariis, à quibus pervenerunt etiam ad aures Eminentissimi Episcopi, est supponendum in facto, quod ex supra animadversis constat, alia etiam vice coram eodem Parocho dumtaxat sibi invicem matrimonialem fidem dedisse, ibi: *Detti si presero per la mano, e l'un l'altro dissero,*
ch' erano moglie, e marito; Constat etiam ex epistola Pa- 55
tris Bellusii, eundem Parochum credidisse matrimonium se validè contrahi, etiam absque testibus, ibi: *Il Vice-Curato haverebbe voluto congiungerli senza li soliti testimonii, acciò la cosa passasse con maggior secretezza*.

Possunt igitur eædem querimoniæ congruè referri huic actui, quia Confessarii, & alii Sacerdotes, cum quibus conquerebatur de Carolo Francisco, tanquam de suo viro, non tenebantur inquirere de valore, neque de modo, quo contractum fuerat matrimonium, sed habendo fidem eidem mulieri, credere potuerunt, illud contractum fuisse ser. ser. ipsa verò mulier poterat esse in eodem errore, in quo erat Parochus, credendo validum matrimonium co-
ram solo Parocho contractum, ut in specie considerando 56
qualitatem sexus muliebris observavit *Rota in dec. 451. numer. 7. cor. Emer. jun.*

Admonitiones autem, quæ leguntur factæ Carulo Francisco à viva voce Eminentissimi Episcopi, respiciunt illicitum commercium cum quadam Catharina Maria con-
jugata, nec est verisimile, quod notus zelus ejusdem Emi- 57
nentissimi Episcopi neglexisset Carolum Franciscum admonere ex alio etiam motivo, quia erat uxoratus, minusq; hanc circumstantiam omisisset huic Sacræ Congregationi in ultima epistola aperire.

Præterea idem Eminentissimus Episcopus in alia epi-

58 stola, admittendo parùm commendabiles qualitates Epi-
phaniæ, petiit ab Eminentissimo legato sub die 10. Sep-
tembris 1694. petens aliquod remedium contra ipsam;
Si autem hoc tempore notitiam aliquam habuisset, quod
erat matrimonio juncta cum Carolo Francisco à semetip-
so potuisset remedium adhibere, ipsam in alio Conserva-
torio collocari faciendo, ut in his casibus cum conjugatis
solet practicari. Ultrà quod, si Eminentissimus Episcopus
59 sciebat contrahere volentium nomina, & cupiebat illos
non divulgare, poterant coram seipso mandare ut fieret
matrimonium, præsentibus Patre Bellusio, & Pulsono pro
testibus, idque absque ulla majori divulgatione, eo quia
iidem erant plenè informati de ejusdem matrimonii ante-
cedenti contractu.

Cùm Sacramentorum perceptio, & frequentatio refer-
ri possit aliis motivis, in Scripturis pro Carolo Francisco
latiùs enunciatis, in quibus pariter claré probatur Sacra-
60 mentorum frequentatio, etiam tempore concubinatus, vel
istud argumentum non remanet in facto probatum, vel
in Jure ex hac uniformitate frequentationis, tàm tempo-
re concubinatus, quam postea, nullius remanet efficaciæ,
ut de se patet; Atque recuerit eadem responsio, quod po-
tuerunt Confessarii permittere Epiphaniæ Sacramentorum
frequentationem titulo dicti matrimonii, coram solo Pa-
rocho contracti, fidem præbendo eidem mulieri circà il-
lius validum contractum, & non perscrutando modum.,
& circumstantias illud contrahendi, cum in his terminis
nequeant Confessarii prætextu invaliditatis matrimoniorum
61 Sacramenta contrahentibus denegare, ut resolvit *Sac. Con-
gregat. Concilii in Dub. matrimonii 21. Junii 1698. ad 3.
dub. ut in Lib. 48. Decr. fol. 298.*

Aliæ circumstantiæ temporis, modi, & desiderium, ne
consanguineis matrimonii contractus innotesceret, operan-
tur quidem aliquale Judicis arbitrium, sed istud non po-
test Concilii Tridentini probationem effugere, & quan-
do de hujusmodi probatione perfectè non constat, in nul-
la habentur consideratione similes circumstantiæ, ut in
62 durioribus terminis alterius matrimonii inter Amasios ur-
gente gravissima necessitate, & optima fide celebrati, obser-
vat *Pellicion. illustr. quæstionum quæst. 30. cap. 2. vers. Se-
cunda*, & est *magistralis decision. 302. coram Dunozet. sen.*,
quam meritò laudat *doctissimus de Rubeis in addition. ad
decis. 431. numer. 35., & sequentibus part. 4. tom. 2. re-
centior.* Ad hujusmodi tamen propositum notabiliter adver-
tit *Navarr. consil. 11. in fine de Clandestina desponsatione*
63 quod, experientia teste, ut plurimum matrimonia illa, quæ
cum magno secreto contrahuntur, fiunt aliis matrimoniis
servatis servandis contractis notoria, ob nimium frequentes
lites circa probationem, & validitatem eorundem matrimo-
niorum, clam contractorum.

Regula de uniendis probationibus imperfectis habet lo-
cum, quando disputatur de matrimonio ad effectum succes-
sionis, vel alimentorum, juxtà terminos authoritatum,
allegatarum pro Epiphania, & innumeras alias, quas re-
64 fert, & sequitur *Rot. in Cajetana Matrimonii 28. Junii
1683. §. Pro cujus coram Cardinal. Matthæjo & 20. Junii
1687. §. Concurrentibus coram Rundin. & 12. Junii 1690.
§. Quod si coram Cardinal. Caprara*; Secus verò quando agi-
65 tur de illius fœdere, & probatio in substantiali testium con-
cursu claudicat, ut in specie observant *Camerar. in cons. Ma-
trimon.* impresso post illa *Zabarell. numer. 41. & 42. & Pa-
ris. consil. 15. numer. 37. & 38. libr. 2. Vuames consil. 532. nu-
mer. 3. Cardinal. de Luca de Matrimon. discurs. 161 numer. 7.
& 8, Add. ad Pamphil. decis. 139. numer. 13* & pluties fir-
mavit *Rot.* ut videre est *in decis. 762. numer. 2. coram Cerr. &
decis. 412. numer. 1. coram Royas, & decis 634. eodem numer.
coram Bucat.*, ubi ampliatur conclusio, quando, ut in no-
stris terminis, matrimonium ab uno ex conjugibus denega-
tur fuisse contractum, & *decis. 87. numer. 4. & 5. & dec. 248
numer. 5. & decis. 317 numer. 13. part. 12. recent. & in Thea-
tina Matrimonii 25. Junii 1696. §. 1. coram Pio.* Cumque
probationes omnes in nostro casu *ex supra animadversis*,
66 sint in suo genere imperfectæ, adhuc si jungantur, nullate-
nus perfectam probationem valent constituere, ut firmavit
*Rot. in decision. 136. numer. 14. coram Cavill., & decis 100.
numer. 8. part. 19. recentior., & in Avenionen. Successionis
5. Junii 1676. §. Minus coram Bourlem.* ubi, quod in his
67 terminis non habet locum regula *singula, quæ non prosunt
&c. & in Meliten. prætensorum Sponsalium 4. Maii 1682. §
Reliqui coram Paulutio, & decision. 596. num. 7. coram Eme-
rix junior.*

Demum alia regula, quod in dubio pro Matrimonio pro-
nunciandum sit, ultrà alias limitationes, quas patitur, ad
nostrum effectum applicatur illa, ut non procedat, quando
dubietas versatur circa probationem, seù existentiam matri-
monii, quia illius favorabilitas non est modus supplendi 68
in facto probationes, ut egregiè observant in nostris terminis
*Zas. consil 3. numer. 72. Dec. consil. 133. in fin. Alex cons. 152
numer. 1. lib. 5. Camerar. post Consil. Zabarell. numer. 43. an-
te finem, & inter consil. Matrim. diver. Angel. de Castr. à con-
sil. 34. numer. 4. & 5. Blex. de Nevo consil. 35. numer. 30. Ja-
cob. Leonis. consil 49. numer. 1. Gavan. cons 81. numer. 27. &
Malvatic. cons. 84. numer. 1. & seqq. Ficard. inter cons. Matri-
mon. divers. German. cons. 38 num. 19. Paris. cons. 53. num.
32. lib. 4.* ibi. *Nec obstat Capit. fin. de Re Judicat. Nam non
non sumus in dubio, sed in casu apertissimo, & claro, in quo
probationes adductæ per Mariam sunt insufficientes, & incon-
cludentes, & judicandum esse super casu claro, & vero, cum 69
requirantur probationes apertissimæ &c. cons. 69 num. 32 eo-
dem lib. Oliver. de Matrim. nullit. par. 3. fol. mihi 77. & Mas-
card. de Probat. concl. 1025 num. 4.*

Quæ limitatio certiùs eò admittenda videtur, quo agitur
de contractu, continente perpetuam servitutem, juxtà
doctrinam *Divi Thomæ in supplement. 3. quæstion. 47. artic.
6. in corpor.* sequutam à *Nevizzan. in Sylv nupt. folio 25. nu-
mer. 5.* Proindèque in dubio facti, seù probationis pro ex- 70
clusione talis obligationis respondendum videtur, ex gene-
raliter firmatis per *Rot. in Firmana Immissionis 25. Junii
1696. §. Non obstante coram Cardinal. Caprara*, Et in no-
stris terminis *Add. ad Dec. consil. 163 lit. A. Pantzschaman.
quæstion. pract. part. 1. quæstion 9. numer. 44. Speveli. decis.
538. numer. 11. vers. Confirmatur, & Rot. decis. 207. num. 71
1. part. 1. recentior., & coram Royas decis. 411. num. 1.* Præ-
cipuè quia cum ex prædictis, & infrà ponderandis, con-
stet, matrimonium, de quo agitur, non fuisse legitimè
contractum, non minor est favor illud dissolvere, quàm
convalidare matrimonia, legitimè contracta, juxtà theo-
ricam *Abbat. in capit. Series sub numer. 5. de Testib.* quam
sequuntur *Felin in Capit. Lator sub numer. 3 de Senten. & re
judic. Koppen. obser. 35. numer. 4. lib. 1. & Rot. decis. 16. nu-
mer. 6. coram Pamph*

Ex quibus admisso, quod ex probationibus Epipha-
niæ, vel concludenter non probetur inter ipsam, & Ca-
rolum Franciscum contractum fuisse matrimonium, vel
quod eidem matrimonio non interfuerint duo saltem te-
stes, ex quo ferè omnia adminicula, præsumptiones, &
conjecturæ, suprà expensæ, respiciant nudum factum
contracti matrimonii, non autem concludant interessen- 72
tiam dictorum testium, applicatur regula, quod Actore
non probante absolvendus sit Reus, quam in nostris pun-
ctualibus terminis expendunt *Zas. consil. 3. numer. 24. Ca-
merar. in fin. consil. Matrimon.* impressi post *consil. Zaba-
rell.* in specie scribens pro absolvendo alio Viro nobili à
vinculo matrimonii cum plebeja Muliere, ibi: *Ab hoc la-
queo &c. hunc honestum nobilem liberemus, ipsa verò Bar- 73
bara alium coæqualem virum ducat, Ferret. consil. 196. sub
numer. 20. Alex. consil. 150. numer. 1. libr. 5. Estius in 4.
Sentent. distinct. 27. in fin. & Rot. in Agrigentina prætensæ
illegitimitatis 15. Decembris 1589. §. Quibus coram Orano,
& in Faventina Matrimonii 5. Julii 1660. §. Nec obstitit cor.
Cardin. Taya.*

Quæ regula procedit, etiamsi in foro conscientiæ uter-
que conjux verè consensisset, quia non constito de inte-
ressentia saltem duorum testium, & deficiente probatio-
ne, à Concilio præscripta, Ecclesia non judicat pro ma-
trimonio, nisi illud concludenter probetur, *Cardinal. Bel-
larmin. libr. 2. Controver. titul. de Matrimon. controv. 2. capit. 74
8. folio 275. vers. Sed hæc, Gonzal. in capit. Cum inhibitio sub
numer. 10. de Clandestina desponsatione Claud. Espenæus de
Clandestin. matrimon. capit. 13. in fin.*, ubi, quod hujusmo-
di matrimonia non magis coram Deo, quàm coram Eccle-
sia irrita sunt, *Escobar de Utroq. For. articul. 2. num. 25. Ce-
ned. pract. & canon. quæstion. libr. 1. quæstion. 30. numer. 5.
Vasquez. in 3. part. disputat. 163. capit. 1. sub num. 1. Del Be-
ne Oper. moral. tractat. 3. section. 6. numer. 1. Veg. in Summ.
capit. 25. de Matrimon. cas. 25. in fine Canis. in capit. ultimo
de Clandestina desponsatione numer. 8. Pessant. in Theolog in
add. ad 3. part. D. Thom. quæst. 115. disput. 1. numer. 4. folio
1009. Pont. de Matrimon. lib. 5. cap. 1. per tot. Magd. de num.
Test. in Testament. requisit. part. 3. capit. 3. numer. 201.* ubi,
quod quoad vinculum matrimonii nullum est discrimen in-
ter forum fori, & forum poli *Boss. de Contract. matrimon.*

capi-

capitul. 3. numer. 233. ubi, quod illud matrimonium, quod
nullum est in foro exteriori, tale etiam est in foro conscien-
tiæ *Passerin de Election. capit. 30. sub numer. 30.* ubi, quod
76 matrimonium clandestinum, tam coram Deo, quam coram
hominibus nullum est, & *Gavard. in Theolog. Scholastic. tom.
6. quæstion. 2. de Matrimon. articul. 8. de Conjug. clandestin. nu-
mer. 6.* Post Concilium enim ad illius validitatem necessariò
concurrere debet clara, & perfecta probatio, non quidem
per præsumptiones, & conjecturas, sed ex dicto Parochi,
& duorum saltem testium, juxtà literam Concilii, & ob-
servant *Gargiar. consil. 29. numer. 4. Valdas tr. observat. 23.
numer. 94. & sequentibus*, ubi, quodquid ante Concilium
77 practicaretur, post ejusdem Concilii sanctionem confessio-
nes conjugum, adminicula, & præsumptiones ad probanda
matrimonia nullatenùs attenduntur, *Sabell. tom. 3. verb.
Matrimonium §. 10. numer. 2. & Rot. coram Cerr. decis. 761.
numer. 2.*

78 Transeundo ad secundam Inspectionem clandestinitatis
præmittendum est in facto, ex parte Defensorum Epi-
phaniæ prætendi, quod die 16. Januarii 1691 hora quar-
ta seù sexta noctis in Oratorio Santissimi Sacramenti ac-
cesserunt Carolus Franciscus, & Epiphania, hæc muta-
tis vestibus, & nomine, assumpto illo Bertæ, ille verò,
licet nobilis, cum habitu plebejo, absque cæsarie, seù ad-
scititio capillitio, atque sub ficto nomine Titii, In quo
Oratorio ante Altare Santissimi Crucifixi reperti fuerunt
una cum Parocho, Bossana, & Marazzanus testes, qui
per Orbem vagantes, data opera adhibiti fuerunt ab eo-
dem Parocho, ne scilicet, sive ex antecedenti cognitio-
ne, sive ex propriorum nominum notitia, sive demum ex
concinnitate, & qualitate vestium, etiam in remotissi-
mam venirent contrahentium cognitionem; In istis cir-
cumstantiis asserunt, Parochum petiisse à Titio, an vel-
let Bertam in suam uxorem, qui respondit affirmativè,
& explorata deindè voluntate Bertæ, ab eaque affirmati-
vo pariter accepto responso, quod vellet Titium in suum
virum, illos matrimonio junxit, juxtà solitam formu-
lam.

79 Quæritur igitur, an iste modus contrahendi dicatur clan-
destinus, itaut matrimonium, taliter contractum, & alia
in futurum eodem modo contrahenda, invalida sint, seù
potiùs contractum dicatur juxtà formam, à Concilio Triden-
tino præscriptam *in sess. 24. de Reform. matr. cap. 1.*

80 Pro illorum validitate nimiùm urgere videtur, quod
hujusmodi Tridentini lex, uti correctoria Juris commu-
nis, ità interpretanda est, ut quominùs fieri possit illud
corrigat, ut ad nostrum effectum observant *Tamburin.
Oper. moral. libr. 8 de Matrimon. tractat. 4. capit. 2. §. 6. nu-
mer. 3. Perez de Matrimon. disputat. 40. section 9. num. 6 Vil-
lalobos in Summ. Theolog. moral. tom. 1. tractat. 13. de Matri-
mon. difficult. 23. sub numer. 2. Sannazzar. de Sponsf. & Matri-
mon. capit. 3. artic. 11. numer. 100 Ignat. Lopez de Salsed. in
Practi. crim. canon. cap. 73. de Clandestin. nupt. fol 291. vers.
Undecimo decisio Concilii. Amic. in Curs. Theolog. tom. 9. dis-
put. 7. de Matrim sect 11. numer. 104. Pacion. Jord. var. lu-
cubrat. tom. 1. lib. 3. titul. 7. de Matrimon. num. 104. Card. de
Luc. de Matrim. disc. 16. sub num. 20. de Just. de Dispens. ma-
trim. lit. a. cap. 19. num. 97.* & firmavit *Rot. in dec. 845. num. 5.
& 6. coram Cer. & in Romana Matrimonii 4. Febr. 1697. § Et
multò minus coram Ursino.*

Nec curandum sit de testium qualitate dummodò nu-
merus à Concilio requisitus concurrat; Communiter enim
in nostris terminis receptum est, quod quicumque testes
etiam inhabiles, & qui in aliis contractibus non admit-
terentur, matrimoniis validè assistere possint, ratione su-
81 prà assignata, quia scilicet agitur de lege correctoria, quæ
cum nullam requirat in testibus qualitatem, hæc nulla-
tenùs est per interpretationes addenda, *Sanchez de Matri-
mon. libr. 3. disputat. 41. numer. 5. vers. Et confirmatur*,
ubi, quod hujusmodi Tridentini decretum intelligendum
est, ut loquatur de omnibus testibus, *& vers. Tandem*,
ubi, quòd sicut in aliis Sacramentis instituit Dominus
materias, de facili reperibiles, ità Tridentinum intellexit
testes admittere cujuscumque conditionis, ut faciliorpate-
82 ret via, matrimonia contrahendi, *Caspens. in Curs Theo-
log. tom. 2. tractat. 23 de Matrimon. sect. 6. numer. 28 Franc
Bonæ spei in Theolog. Scholast. tom. 5 disputat. 5 de Matrim.
resolut. 3. numer. 103. Galett. in Margar. Cas. Consc. verb. Ma-
trimonium folio 164. Dian. Oper. moral. part. 11. tract. 3. re-
solut. 33. vers. Sed communis, Coll eg Salmatic. in Curs. Theo-
log. tom. 2. tractat. 9 de Matrimon. cap. 8 punct. 5. numer. 59.
Gross. in Theolog. moral de Matrimon. tom. 4. articul. 4 numer.
17. Elig. Bassæus in Florib. Theolog practic. tom. 1. verb. Ma-
trimonium 5 sub fol. 564. numer. 12. Avers. de Sacrament. Ma-
trimon. quæstion. 6. section. 5. vers. Communis folio 353.* ubi,
quod in hac re Concilium nullam qualitatem requisivit in te-
stibus, neque oportet, aut expedit addere aliquid ultra id,
quod expressum est in Concilio. *Henriquez. in Sum. Theo-
logiæ moralis lib. 11 de Matrimon. capit. 3. sub numer. 9* ubi,
quod Concilium intendit, ut facilè reperiantur necessaria
huic Sacramento, ne alioquin emergant passim novæ dif-
ficultates. *Anton. Fernandez in Exam. Theolog. moral. part.
3. capit. 18. §. 1. numer. 14.* ubi quod Tridentinum nullos
excepit testes, quodque quamvis secundùm Jus Canoni-
cum, & Cæsareum, multæ tradantur testium exceptio-
nes, ad hoc Sacramentum omnes videntur admittendi in
testes. *Gabriel. à Sanct. Vincent. de Matrimon. disputat. 3.
quæstion. 8. numer. 78.* ubi, quod nullo jure contrarium ca-
vetur, & sumus in materia matrimonii favorabili, cui om-
nia jura favent. *Du Hamel. in Theolog. speculat. & practic.
libr. 7. de Matrimon. diss. 2. capit. 3. num. 6. vers. Quo autem*,
ubi, quod dummodò sint doli capaces, non quæritur, an
sint probi, vel improbi. *Tancred. eadem tractat. libr. 3. dis-
putat. 41. numer 2. de Just. de Dispensation. matrimon. libr. 2.
capit. 19. numer. 97.* ubi assignat illam rationem, quod cum
Concilium Tridentinum corrigat in hac parte Jus antiquum,
non debet extendi, & ampliari, *Bonacin. de Nat. matrimon.
quæstion. 2. punct. 8 proposit. 2 numer 43. Gobat. in Theolog.
experim. tractat. 9. cas. 18. numer. 502.* ubi, quod à Conci-
lio non præscribitur ulla qualitas testium, quodque nullum
genus hominum à testimonio ferendo repellitur. *Cardin. de
Laur in 4. Sentent tom. 3. disputat. 22. artic. 11. numer. 288.*
ubi, quod Concilium nullam qualitatem exigit in testibus, 83
& ubi Jus non distinguit, neque Nos distinguere debemus,
& numer. 299. ubi, quod qualitates personarum non adjece-
rit, quia nihil aliud requisivit, nisi personam. *Melphes. in
Summ. titul. de Sacrament. capit. 9. numer. 34. Gallem. ad Con-
cil. sess. 24. de Reform. matrimon. capit. 1. lit. EEE. folio 457.
Zoes. in Libr. 4. Decretalium titul de Clandestin. desponsation.
numer. 18.* ubi, quod de qualitate testium non debemus esse 84
solliciti, quia Concilium Tridentinum duos, vel tres tan-
tum testes requirit, nulla qualitatis facta mentione. *Rent. in
Encyclop univers. Theolog. numer. 10. tom 2. libr. 1. de Sacra-
ment. tractat. 8. de Matrimon. capit. 3. sect. 4. quæres 12. in fi-
ne*, ubi, quod Tridentinum non determinat, quales de-
beant esse testes, proindeque omnes sufficiunt. *Villalobos in
Summ. Theolog. moral. tom. 1. tractat. 13. de Matrimon. diffi-
cultat. 23. sub numer. 5. Segur. in Director. Judic. Eccles. part.
2. cap. 15. numer. 60. Biss in Hierarg verb. Testes numer. 40.
§. 2. Filliuc. Oper moral. tom. 1. tractat. 10. de Sacrament.
Matrimon. quæstion. 1. capit. 6. numer 330. Barbos. de Pote-
stat. Episcop. allegat. 32. numer. 138. Natal ab Alex. in Theol.
dogm & moral. lib. 2. de Sacrament. Matrimon regul. 18.* ubi,
quod matrimoniales testes non sunt ad severam humanarum 85
legum normam exigendi, sed sufficiunt quicumque rationis
compotes. *Trullench. de Sacrament. lib. 7. capit. 6. dub. 6. nu-
mer. 2.* ubi, quod cum Tridentinum nullos excipiat testes,
nulla est ratio, cur Nos illos excipiamus. *Reginald. in Prax.
lib. 31. capit. 23. de Impedim. defect. Test numer. 183. & An-
ton à Spiritu Sancto in Direct. confess. tom. 2. de Matrim. tra-
ctat. 11. sect. 10. numer. 175. & Hurtad. de Matrimon. disput.
5. diff. 14. num. 47.*

Non urgentibus in contrarium nominum mutationibus,
quia cum id factum fuerit ex legitima causa, à Parocho, &
Eminentissimo Episcopo approbata, matrimonium nullate-
nus infringere valuerunt; Non enim desunt alii casus matri-
moniorum, sub fictis nominibus contractorum, de quorum
validitate nullatenus fuit dubitatum, ut est *Text in cap. Tua* 86
Nos 16 de Sponsal. ubi *Abbas. numer. 2. & 3. & Gonzal num.
2. & sequentibus.* Et quando constat de identitate persona-
rum, quod nominum mutatio non obstet validitati matrimo-
niorum, observant *Sanchez de Matrimon. lib 5. disputat 18.
numer. 37. Pasqualig. Quæstion. moral. cent. 4. quæst. 346. Pi-
gnatel. consult 78. numer. 6. tom 5. Cardin. de Luc. de Matri-
mon. discurs. 3. numer. 17 & ad Concil. disc. 26. num. 23. in fi-* 87
ne. Et in terminis alterius matrimonii, contracti à Petro
Paulo de Ximenez sub ficto cognomine de Sinibaldis, fir-
mavit *Rot. in Romana Matrimonii 16. Januarii 1684 per tot.
coram Ursino*, ubi *§. Et cessat*, quod in istis casibus personæ
identitas probatur ex unico teste, junctis adminiculis; Et in
terminis matrimonii, contracti mutato nomine, & cogno-
mine contrahentis, est punctualiter resolutio *Sacræ Congre-*

gationis Concilii in Parisien. 28. Septembris 1660. ut in Libr. 22. Decretorum folio 280. Et in terminis matrimonii, con-
88 tracti cum quodam Marco Antonio Mariano Mancino ex Oppido Buonconventi, in quo tamen Loco ex Relatione Ordinarii nunquam adfuit talis homo, resolvit pariter Sacra Congregatio Concilii in Massanen. nullitate Matrimonii 16. Maii, & 19. Decembris 1682. ut in Libr. 32. Decret. fol. 272. & 528.

Minúsque in aliqua consideratione habenda videtur habituum mutatio: Eo enim ipso, quod ex aliis circumstantiis
89 constat de personæ identitate, talis habituum mutatio non relevat, ut in specie observat Cardin. de Luca de Matrimon. disc. 3. sub num. 21. ubi de viro nobili, contrahente matrimonium cum habitu plebejo.

Dum igitur in nostro matrimonio adfuerunt duo testes, & Parochus, nihil ad illius validitatem desiderari vide-
90 tur, etiam in terminis Concilii Tridentini, ex animadversis per Avers. de Matrimon. quæstion. 6. section. 5. in princip. folio 346. ubi, quod Concilium nihil aliud requirit, quàm præsentiam Parochi, & testium, quæ solo corporali interventu præstari videtur, & Rot in Neapolitana Matrimonii 2. Aprilis 1683. in princip. coram Guaxard. & in Theatina Matrimonii 25. Junii 1696. pariter in princip. coram Pio. Licet nomina contrahentium longè post matrimonium specificata fuerint ab eodem Parocho: In hoc enim omnem illi adhibendam esse fidem in individualibus terminis firmavit Rot. in decision. 845. numer. 4. coram Cerr. quam sequitur in Leodien. Matrimonii 29. Aprilis 1699. §. Nec relevat in fine coram Eminentissimo Priolo. Et multum ponderis Parochi attestationi addunt ultima Epistola Eminentissimi Episcopi, & declaratio Patris Beilosii, quibus etiam ante contractum matrimonium nota erant nomina nostrorum
91 contrahentium, ut in terminis benè observat Rot. in Cajetana Matrimonii 20. Junii 1687. §. Concurrentibus coram Rondin. ibi Resultan. ex licentia originali Episcopi Cajetani &c. concessa Pecorino, ut posset matrimonio jungere duas personas qualificatas, oretenùs expressas, quas posteà idem Episcopus declaravit in scriptis fuisse Camillum, & Theresiam &c. & in Plocen seù Luceronien Matrimonii 13. Martii 1690. §. Minùs cor. Card. Caprara.

Non attento, quod iidem testes nullam habebant contrahentium cognitionem, quia ista nullatenùs necessaria est ad matrimonii validitatem, ut præter authoritates,
92 suprà allegatas, in terminis ferè individualibus Raynaud. in Heterocl. Spir., & Anom. piet. Terrestr. tom. 16. section. 2. punct. 14. de Matrimon. Sacr. numer. 20. ibi: Sunt nonnulli, qui clam per Internuncium, qui plerùmque, ut res lateat, est mollis Confessarius, vel Religiosus quispiam, obtenta ab Episcopo ex solutione à proclamantibus, & delegatione cujusvis Sacerdotis ad contrahendum exopata, advocant externum Sacerdotem, cui contrahentes, ac testes sint planè incogniti, & testes quoque inter se vicissim, & cum contrahentibus, & Parocho æquè ignoto, accersiri curant locum alienum, coram quibus in tui latebris de nocte contrahunt, indè digressi potiuntur optatis amoribus cum scandalo, & obmurmuratione multorum, qui eos contraxisse matrimonium prorsùs ignorant, hærentque in ea agendi ratione per annos aliquot, donec exsaturata libidine, vel suborto fastidio, aut excitata, ut facile fit, offensione, concubinus verè maritus, sed publicè incognitus, abjicit conjugem publicè ignotam, nec nisi pro libidinis victima habitam, liberis in nothorum sortem abeuntibus, ipse demùm jungitur in facie Ecclesiæ conjugio cum alia altioris conditionis, & paris cum viro dignitatis. Ubi licet improbet istum contrahendi modum, quo mediante horrendo sacrilegio contaminatur matrimonii sanctitas, nullatenus tamen in controversiam deducit validitatem matrimonii, taliter
93 contracti; Et in terminis matrimonii, contracti coram testibus, mulieri incognitis, est punctualis resolutio Sacræ Congregationis Concil. in Bisuatina 20. Junii 1621. in Libr. 12. Decretorum folio 72. Et in terminis matrimonii,
94 contracti coram Parocho, cui mulier nota non erat, resolvit pariter Sacr. Congregat. Concil in Venetiarum, seu Vicentina Matrimon. 11. Martii 1673. in Libr. 28. Decret. folio 41.

Istis tamen non obstantibus, nimium dubito de validitate controversi matrimonii, & omnibus illius circumstantiis attentè ponderatis, censeo, illud ex studiosa in-
95 tentione, & firmo proposito Parochi, & contrahentium nullatenùs exiisse à finibus clandestinitatis, imò intra illos taliter contineri, quod in toto clandestinitatis genere non reperiatur forsan alius modus contrahendi, magis oppositus Conciliari dispositioni.

Ad hoc probandum præmitto, quod unicus, & principalissimus finis Tridentini Concilii in præscribenda præsentia Parochi, & duorum testium in matrimoniorum celebratione, & quidem sub nullitatis pœna, ille fuit, ut 96
evitarentur Polygamiæ, ad hoc scilicet, ut tentantibus uxoratis novum inire conjugium, possent Parochus, & testes, qui priori matrimonio interfuere, Ecclesiam reddere certam de primo contractu, & sic impedire celebrationem secundi. juxtà communem Canonistarum, & 97
Theologorum opinionem, de qua Card. Bellar. ad Concil. session. 24. de Reformat matrimon. capit. 1. in addit. num. 20. in fine vers. Præsentia folio 343. Navarr. consil. 11. de Clandestina desponsatione in medio, & consil. 13. numer. 5. Matth. Renzi in Enclyclop. univers. Theolog. titul. de Matrimon. capit. de præsent. Parochi articul. 2. Thom. Caves in Summ. Sacram. de matrimon. titul. de Clandestin. folio 314. Avers. de Sacrament. Matrimon. quæstion. 6. section. 5. folio 346. vers. Satis tamen, & vers. Et ex his Reginald. in Prax. pœnitent. lib. 31 capit. 23. numer. 182. Collegium Salmatic. in Casibus Theolog. moral. tom. 2. tractat. 9. de Matrimon. capit. 8. punct. 5. num. 62. Adam Tanner. Theolog. scholast. tom. 4. disputat. 8. de Matrimon. quæstion. 3. dub. 6. numer. 119. ibi: Per faciem Ecclesiæ &c. præsentiam Parochi, & testium duorum, vel trium, qui juxta formam dicti Concilii præscriptam Ecclesiam quasi referant, & coram ea de contractu matrimonii testari possint Clarita. controver. 131. numer. 63. Ussell in consultat. connub. folio 46 in princip. Gabr. à Sanct. Vicent. de Matrimon. disp. 3. quæstion. 12. numer. 123. in Summ. moral. Verb. matrimonium numer. 9. Ugolin. de Offic. & potest. Episcop. part. 1. cap. 15. §. 10. sub numer. 3. & numer. 8. Marc. Anton. Berardus. in Summ. Coron. Confess. sub titul. de Matrimon. num. 19. Du Hamel in Theol. specul. & pract. lib. 7. de matrimon. differ. 2. capit. 3. numer. 4. Vers. Quæ rationes Mastr. in 4. Sent. disputat. 7. de Matrimon. §. 8. artic. 1. numer. 235. & sequentibus & in Theolog. moral. disp. 20 de Matrim. quæst. 2. artic. 3. num. 45. Petr. Cornejo in Theol. scholast. tom. 2. dub. 7. numer. 4. fol. 875 Lel. Petus in epitom. Satr. de matrim. folio 54. Vers. Ideo Angles in Floribus Theolog. titul. de impedim. consang. folio 353. Manchett. in Floribus aut matrim. fol. 32. vers. Clandestinum ibi non potest probari contractus, qui in occulto est factus. Dionys. Cistercien. in 4. Sent. disput. 26. quæst. 1. artic. 2. folio 55. Kiss. in Hierurg. verb. Parochus §. 7. Amic. in Curs. Theolog. tom. 9. disputat. 7. de Matrimon. sect. 11 numer. 92. & sequentibus & numer. 100. Valent. in 3. par. D. Thom. disput. 10. de Matrim. quæst. 3. punct. 5. vers. Assertio tertia Jodoc. Lorich. in Lexicon. Theolog. tom. 2 de Sacram. Matr. num. 4. fol. 1766. Herinx. in Theol. Scholast. moral. tract. 5 de Sponsal. & matr. disput. 5. quæst. 2. numer. 22. Add. ad decis. 431 numer. 13. & 14. part. 4. tom. 2. recent. Corrad. in Prax. dispens. lib. 7. cap. 7. numer. 11. & numer. 36 in fin. Perez de Matrimon. disput. 4. section 9. numer. 2. Sanchez de Matrimon. lib. 3. disp. 39. num. 1. Leaesm. eodem tract. in addit. ad 3. part. quæst. 45. artic. 5. ante finem, vers. Ad secundum folio 208 Pont. pariter de Matrim. lib. 5 cap. 21. sub num 10. ubi, quod ad effectum habendi concludentiorem probationem requisivit, non duos dumtaxat testes, sed etiam tertium, nempè Parochum Diecastill. 98
eodem tract. disputat. 19. tract. 10. numer. 159 & seqq. Boss. de Contr. matrim. cap. 3 § 1. numer. 2. Engel. in Jus Canon libr. 6. part. 9 titul. 21. de Secund. nupt ad 2. quæstion. fol. 469 Jo: Maldonat. in Summa Cas. conscient. quæst. 13. artic. 2 in fine Mozzius de Matrimon. tit. de Substantialibus matrim. sub num. 16. Christin decision. Belgic. 233. numer. 5. tom. 1. Themuad. decision Lusit. 4. numer. 3. Mendez. in Stater. opinion. benign. discurs. 12. de Sacrament. quæstion 3 numer. 34 Cabbassut. in Prax. Jur. Canon. libr. 3. capit. 26. numer. 12. Sannazzar. de Sponsal. & matrimon. capit. 3. articul. 4. numer. 99. Scipio Henric. in censur. Theolog. histor. ad Petr. Joan. Polan. de Concil. Trident. sess. 5. artic. 23. folio 287. ibi: Clandestina matrimonia fuisse prohibita ob temporum calamitatem, aliasque circumstantias, quæ non erant antiquitùs, verba autem Parochi esset tantum conclusiva, sive terminativa contractus matrimonialis. Hervet in orat. ad Conc. de Clandest. matrim. impressa post Cons. matrim. divers. folio 4. ibi. Cum enim ideo prohibeantur matrimonia clandest. quod cum eo non adhibitis testib. contrahebantur, si alterutra pars velit à pacto convento resilire, alteri deerunt probationes Wiggers de Sacrament. matrimon. quæst. 50 cap. 5. dub. 14. num. 35. Est. in 4. Senten dist. 28. §. 6. folio 99. Dian. Oper. moral. tom. 10. tractat. 13 resolut. 20. Hurtad. de Matrim. disput. 5. diff. 14. num. 46. Georg.

Schusel-

*Schusteckhart. Dilingan. de Sac. matrimon. thesaur. 11. sub nu-
mer. 4. vers. Multumque in pleno Orbis Senatu, Caram. in
Theolog. fundam. lib. 1. fundam. 36. numer. 869. post mediam*
ubi, quod noluerunt Patres in Concilio Tridentino congre-
gati contrahentes matrimonia onerare ceremoniis, sed ob-
98 viam ire inconvenientibus, quæ ex clandestinis conjugiis
oriri solebant *Filliuc Oper. Moral. tom. 1. tractat. 10. de Ma-
trimon capit. 1. numer. 23 Cabassut. in Summ. Jur. Can. libr.
3. capit. 25. numer. 12. Cardin. de Luc. in 4. Sentent. tom. 3.
disputat. 22. de Matrimon. artic. 10. numer. 242. & num. 268.
Pacion. Jord. var. lucubrat. tom. 1. de Matrimon. lib. 3. titul. 7.
numer. 95. Panimoll. decis. 19. adnotat. 1. numer. 30. Villalob. in
Summ. Theol. moral. tom. 1. tract. 13. de matrim. diffic 22. nu-
mer. 2 Bauc. select. Cas. Conscient. quæst. 209. vers. Responde-
tur tertio folio mihi 177. Bontemp. in Fast. flor. moral. tractat.
10. de Sacram. matrim. tit. 20. sub num. 204. vers Ratio, & fi-
nis Eccles. folio mihi 552. Cardin. Pallav. in hist. Conc. lib. 22.
capit. 8 per tot. & signanter numer. 7. & 6. Verd. in expositione
select. Theolog. fundament. Caram. numer. 364. & Gavard. in
Theolog. ex antiquat. tom. 6. quæst. 2. de matrimon. articol. 8. de
Conf. clandest numer. 26. & Rota coram Cer. decis. 845. numer.
7. & in part. 7. recentior. decis. 124. num 17. & in part. 11. dec.
375. num. 9. & in Colonien. Jurisdictionis 17. Aprilis 1679. §.
Habuit coram Albergat. & in Neapol. matr. 1681. §. Nec re-
fert coram eodem.*

Videamus igitur, an iste finis habeatur ex modo, quo
contractum fuit nostrum matrimonium: Admittunt Defen-
99 sores utriusque Collitigantis, Josephum Bossana, & Joan-
nem Antonium Marazzanum testes, nunquam cognovisse
contrahentes, imò nec illos vidisse. Ultrò concedunt, istos
accessisse ad contrahendum sub fictis generalibus nominibus
Titii, & Bertæ, necnon concinnitate habituum in plebe-
jam utilitatem commutata.

Quomodò igitur poterit unquam probari ab istis testi-
bus, quod Carolus Franciscus matrimonium contraxerit
cum Epiphania? Ipsi enim ad summum deponere possunt,
100 se interfuisse matrimonio vulgarium hominum nominibus
Titii, & Bertæ, quod autem iste Titius fuerit Carolus
Franciscus, & Berta Epiphania impossibile est, quod ab
ipsis nedùm probari, seù divinari possit, attento quod ip-
si viderunt contrahere plebejos, inter quos nunquam re-
putatus fuit Carolus Franciscus. Eo autem ipso, quod te-
stes non habent talem antecedentem, vel concomitantem co-
gnitione contrahentium, quod de matrimonio testari pos-
sint, illud coram ipsis validè nullatenùs contrahi potest, ut
observant *Gratian. disceptat. 839. numer. 15. de Just. de Disp.*
101 *matrimon. libr. 3. capit. 16. numer. 104. Tamburin. oper mo-
ral. libr. 8 de matrimon tractat. 6. capit. 2. §. 3. numer. 6.* ibi:
*Hinc secundò si Sponsus, vel Sponsa velo faciem coopertus,
saltem ex voce non cognoscatur certò à Parocho, & testibus,
invalidum matrimonium contrahetur, quia tunc iidem non
possunt de matrimonio testificari Sannozar. de Matrimon. cap.
3. articul. 4. numer. 38. Gabriel. à Sancto Vincen. de Matrimon.
disputat. 3. quæst. 8. numer. 80.* ubi, quod testis nesciens quid
102 fit, perindè est ac si matrimonio non esset præsens *& numer.
77.* ubi, quod Tridentinum talem, assistentiam requirit,
quæ sufficiat ad testificandum de matrimonio *Gratian. consil.
75. per tot. inter consil. matrimon. div.* ubi multi subscribentes,
& signanter *Achil. de Grassis* ibi *clarissimè liquere testes de per-
sonæ qualitate, loco, & aliis sibi incognitis deponere, id cir-
co eis nullam fidem adhibendam esse nemo est, qui ignoret Le-
desm in 3 part. Divus Thom. de Matrimon. quæstion. 45 art.
5. vers. Major folio 202. in fin. Biss. in Hierurg verb. Parochus
§. 71. in medem.* ubi de impedimento cognoscendi ex velo,
quo unus ex Sponsis faciem cooperiat *Cocqu. in princip. Theo-
log. moral. & speculativ. capit. 13. de Matrimon. section. 9. in
fine Pacion. Jordan. variar. lucubrat. tom. 1. libr. 3. titul. 7. de
Matrimon. numer. 103. in fin.* ubi, quod naturaliter, vel ac-
cidentaliter impediti ad viden. audien., & intelligendum
non sunt testes idonei, & matrimonium, ipsis præsentibus,
contractum nullum est, ob carentiam formæ substantialis,
103 à Concilio requisitæ *Gonet. in Clyp. Theolog. Thomist. tom. 5.
de Matrimon. disput. 4. art. 3. num. 58. & Rot. decis. 634. num. 5
coram Buratt.*

Quod generale est in omnibus contractibus, in quibus
quando testes adhibentur ad probandum actum, semper ne-
cesse est, ut contrahentes cognoscant, juxtà *Text. in leg.*
104 *Scimus §. Sin autem Codic. de Jur. deliber.* quem sequuntur
Gloss in leg. Testium verb. Quanta fides ff. de Testibus ubi
*Bartol. §. Ideoque sua numer. 3. & in tractat. de Testibus nu-
mer. 248. & sequent. Bald. in capit. Causam numer. 52. de Te-
stibus Farinac. eodem tractat. quæst. 71. numer. 40. Calvacan.
pariter de Testibus part. 3. num. 15. Corrad in Prax. in rubr. de
non cognosc. litigant. fol. mihi 35. & Rot. decis. 109. numer. 36.
part. 17. rec.*

Cui non refragatur, quod hoc admisso sequeretur magna
difficultas in contrahendo, præsertim inter personas exteras,
& non familiares, Objectioni enim punctualiter occurrunt
Bald in rubric. de Fid. Instrument. numer. 11. cum istis ver-
bis. *Non est de necessitate, quod tabellio habeat notos contra-
hentes, & eorum nomina per præcedentem conversationem,
vel notitiam, sed satis est, quod acquirat notitiam tunc eo* 105
*modo, quo potest, scilicèt videndo personas paciscentes, &
audiendo verba eorum, & nomina, & pronomina, quibus as-
serunt se vocari Abbat* in *Capit. cum causam numer. 16. in fin.
de Test.* ibi: *Ego dico, quod testes debeant cognoscere Patres,
inter quas conficiunt instrumentum, dico cognoscere, non
priùs, sed saltem tunc, quando contractus celebratur. Et
Felin. in eodem capit sub numer. 11.* ibi: *In Instrumento non
requiritur, quod cognoscat Partes, intelligitur hoc quoad no-
titiam præcedentem, sed tempore contractus, dicit se non vi-* 106
*dere, quomodo possit esse testis rogatus, nisi capiat notitiam
contrahentium*, cum aliis apud *R. P. D. Ansaldo de Comm. &
Mercat. disc. 24. num. 11.*

Vivam autem rationem hujus conclusionis adducit *Abb.
in citat. Capit. Cum causam numer. 16. vers. Sed quoad pri-
mum de Testibus* quia scilicet ad hoc vocantur, & rogan-
tur testes à contrahere volentibus, ut videant, audiant, 107
& cognoscant ea, quæ coram ipsis geruntur, ad effectum
perhibendi de his omnibus testimonium in casus contingen-
tia; Si autem iidem contrahentes, ut in casu nostro fuit pra-
cticatum, coram testibus compareant ferè personati, om-
nemque adhibeant diligentiam, ne iidem testes veniant in re-
motissimam illorum cognitionem, sive ex veris nominibus,
& cognominibus, sivè ex proprio, & decenti ornatu, sivè
demum ex aliis circumstantiis, non video cum eisdem *Ab-
bate, & Felino supra citatis* quomodo, & cum qua proprie-
tate sermonis possit esse, imò nuncupari testes, ut egregiè
observant *Mastr. in 4. Sentent. disputat. 7 quæstion. 8. de Ma-
trimon. clandestin. artic. 2. numer. 230.* ubi quod Concilium
*ad matrimonii validitatem requisivit non tantum physicam sed
etiam moralem præsentiam, itaut intelligant quid agatur, &
de eo testari possint, qua ratione testes à Concilio vocantur, ut
advertunt Layman. Petrus de Ledesma, Abellinus, & alii
recentiores*, & idem repetit *in Theolog. moral. disp. 20. de Ma-
trim. quæst. 2. art. 3. num 41.* Sed in istis terminis testes dicun-
tur præsentes Comediæ, seù Tragediæ, ut ad rem ponderat
*Marchant. in Trib. Sacr. post tom. 3. cas. 3. de Matrim. ante fi-
nem vers. Dial, prout fol. mihi 35.* ibi: *Certè in tali casu non
censetur Parochus, aut testes verè ad contractum præsentes,
sed potiùs ad aliquam Tragediam.*

Ac perindè esset, ac si essent testes marmorei, seù picti in 108
tabula, ad sensum *Veg. in Summ. cap. 25. de Matrim. cas. 43.*
ibi: *Ne sono presenti à quel che si fà, moralmente parlando,
percioche tanto varrebbe in quel caso averli dipinti, o di marmo
in vece loro: & Veracru. in Spec. Coniug. in appendic. dub. 5.
conclus 4 fol. mihi 14.* ibi: *Sancta Synodus, quæ assistentiam
exigit necessariam, hanc petit, quæ humana, & moralis &c.
sed utique perinde est, ac si non assisteret &c. quia sicut lapis,
vel truncus adesset.*

Quidquid dixerit *Bordon. consil. 22. numer. 3.* loquens
in terminis fortioribus Parochi, quod scilicet eidem ne-
cessaria non sit cognitio personarum contrahentium, sed
sufficiat cognitio negotii, seù matrimonii: Ipsius enim 109
opinio, uti directè contraria dicto Textui, & commu-
ni Doctoram opinioni, in nulla consideratione habenda
est, præcipuè quia non benè cohæret cum literali dispo-
sitione Concilii Tridentini; Quomodo enim evitari po-
terunt polygamiæ, si non est necessaria in Parocho, &
testibus cognitio contrahentium matrimonium? ut pa-
tet ad sensum. Itaut meritò respectu conclusionis, ab
hoc Authore firmatæ adaptari videntur verba *Cardinal.* 110
de Luc. de Pens. discurs. 81. num. 20. ibi: *Absonum prorsus
eius esset asserere, ut inconsideratum dictum unius moderni
Consulentis &c. legem imponere debeat ei, qui habet adeò
supremam potestatem.*

Fortiùs quia ista impossibilitas probationis matrimo-
nii, non est talis ex accidenti, ex eo scilicet, quod
testes mortui sint, abierint in Regiones longinquas,
vel ob alias contingentias, sed (& hæc circumstantia
apud me magni videtur ponderis) ex consilio, voluntate, &
operationibus Parochi, & contrahentium, hoc unum, &

unicè pro fine sibi præfigentium, nè hoc matrimonium *fosse noto alli Paesani, & altri convicini, ut dicit Parochus*, utque nullo unquam tempore probari posset, ad quem effectum ultra mutationes vestium, & nominum, necnon ultrà studiosam perquisitionem testium, Orbem vagantium, Parochus sub confessionis sigillo illud scivisse
111 non semel fuit attestatus; Quando autem testes sunt inhabiles culpa contrahentium, quia scilicet isti cum possent vocare idoneos, usi sunt inhabilibus, matrimonium non valet, ut probant *Mascard. de Probat. conclusion. 537. numer. 19. Gig. singul. numer. 3. & 4. & Panimol. decis. 19. adnotation. 2. numer. 27* ubi concordantes; Sibique imputare debet contrahens si idoneos testes non procuravit, ut in terminis observant *Gavat. inter Consil. Matrimon. diversor. cons.*
112 *81. numer. 17. & Cresp. de Valdaur. observat. 23. numer. 108 Adden. ad Gregor. dec. 247. sub num. 12. & Rot. decis. 390. numer. 2. par. rec.*

Imò taliter intenti erant ad hujusmodi finem magni secreti obtinendum, quod parati erant matrimonium absq; testibus contrahere, & quidem ex consilio Parochi, ut in epistola Patris Bellusii, ibi: *Il Vicecurato haverebbe volato congiungerli senza li soliti testimonii, acciò la cosa passasse con maggior secretezza*: Ecce igitur quod intentio unicè directa erat ad contrahendum matrimonium eo modo, quo nunquam de illo constare posset, quæ est vera, &
113 propria clandestinitas, quando scilicet deficit legitima probatio *capit. 2. de Clandestin. desponsat. Jo: Honor Van. Alex. in Jus Canon. eodem tit. num. 4. Sanchez de Matr. lib. 3. dispus. 41. ultim. quia, & num. 9. Perez eod. tract. disp. 40. sect. 9. in fine.*

Attentis autem aliis circumstantiis mutationis habituum, noctis temporis, &c. applicantur ea, quæ leguntur penes
114 *Quintilian. libr. 5. Institut. capit. 10.* ibi: *Dicam bona mente factum, ideoque palam, mala, ideoque ex insidiis, nocte, in solitudine:* quæ ad nostrum propositum referuntur à *Gonzal. in cap. Cum inhibitio numer. 11. in fine de Clandestin. desponsat. & Altaserr. in capit. Tua nos sub numer. 26.*
115 *de Sponsal.* Et alia verba *Socratis libr. 5. de Histor. Ecclesiast.* ibi: *Ea, quæ occultè geruntur improbitatis suspicione plerumque plenissimo sunt:* quæ refert *Transmirr. de Polygam. lib. 2. quæst. 3. numer. 9.* & comprobantur ex iis, quæ leguntur penes *D.*
116 *Bernardin. in tractat. de Nuber. voluntib. contemplat. 2. principali sub numer. 8.* & quod tempus noctis arguat clandestinitatem probant *Laur. à Pinu. inter cons. matr. divers. cons. 71. numer. 10. & Jacob. Leoniss. consil. 49. num. 7. & seqq. & Rot. in Ulixbonen. Matrimonii 16. Decembris 1616. §. Ad prædicta cor Pirovan.*

117 Quibus positis, parum refragari videtur, quod hujusmodi Conciliaris dispositio, utì Juris communis correctoria, extendenda non sit; quod enim matrimonio interesse debeant testes, qui de ipsius contractu possint testari, non est extensio legis Conciliaris, sed ipsius literalis contextus *ex infra animadvertendis*. Et tamen lex etiam pœnalis, & Juris communis correctoria, ad illos casus semper extenditur, quos, si non comprehenderet, frustraretur,
118 ut in terminis dispositorum in Concilio Tridentino advertit *Scopp. ad Gratian. decision 37. numer. 9.* ubi concordantes *Sannazar. de Matrimon. capit. 3. articul. 4. numer. 103.* ibi: *Dico quod ex rationis potissimam expressæ identitate fieri potest extensio quæ potius comprehensio dicitur etiam in correctoriis Sanfarell. var. resolution quæstion. 54 numer. 4.* ubi, quod lex Concilii, uti favorem animæ respiciens extendenda est. Et loquendo de favorabilitate Bullæ Baronum egregiè *Rot. in Roman. seu Albanen Vineæ 5. Decembris 1698. §. Cæterùm coram Olmo.* Et quod omnis capienda sit interpretatio pro punctuali executione tam eximii decreti Conciliaris ad rem benè ponderat *Pacion. Jordan. var. resolution. tom. 1. libr. 3. titul. 7. de Matrimon. numer. 102.*

Verum quidem est, quod ad matrimoniorum validitatem curandum non est de testium qualitatibus, licet hæc in aliis contractibus necessariæ sint, sed æquè verum est, quod requiritur indispensabiliter in testibus illa qualitas, quod testari possint de matrimonii contractu, ad quem finem adhibiti fuerunt à Concilio, ut in specie observat *Narbon. de Ætat. ann. 7. quæstion. 31. numer. 3.* ubi, quod Concilium non requirit idoneitatem testium, sed solum illam qualitatem, quæ naturali Jure in teste desideratur ad ferendum testimonium, quod observat etiam, aliis adductis, *Panimol. decision. 19. adnotat. 2. numer. 41.* ubi, quod Concilium Tri-
119 dentinum nullam exigens qualitatem in testibus, adhibendis in matrimonio, requirit tamen illam, quæ Jure naturæ necessaria est, ut quis possit testimonium ferre *Natal. ab Alex. in Theolog. Scholastic. & moral. libr. 2. de Sacr. Matrimon. reg. 18.* ubi, quod testes debent posse de re, coram ipsis gesta, testimonium ferre, *Gobat. Oper. Moral. tractat. 9. section. 2. num. 102. folio mihi 665.* ubi, quod Tridentinum Concilium
omnes illos testes idoneos reputavit, quos Jus naturale non 120
arcet, Jus autem naturale arcet illos, de quibus, vel est certum, vel probabile, quod ferre non possint verum testimonium *Dicastill. de Matrimon. tractat. 10. disputat. 2. dubit. 19. numer. 167.* ubi, quod Tridentinum Concilium illam qualitatem requirit in testibus, quæ sufficiat ad testificandum *Rossignol. in Prax. Theolog. legal. tom. 10. Verb. Matrimonium 1. prænotion. 32. numer. 6. folio 117. Conink de Sacr. disputat. 47. de Matrimon. dub. 4. numer. 41. & 44.* ubi, quod
debent testes ità assistere, ut intelligant, quid agatur, cum 121
nequeant testari circa id, quod nesciunt *Pacion. Jordan. var. lucubr. tom. 1. libr. 3. titul. 7. de Matrimon. numer. 103. Cardin. de Luc. de Matrimon. in Summa numer. 7. Tancred. de Matrimon. disputat. 39. numer. 1.* ubi, quod testis non percipiens ea, quæ coram ipso geruntur, de Jure non censetur præsens. Aliàs applicatur regula, quod idem est non adesse,
testes in matrimonio, ac taliter adesse ut testificari non 122
possint ex adductis per *Ventrigl. in Prax. part. 1. de Testib. in caus. Matr. annot. 3. § 2. num. 6. & de Just. de Dispens. Matr. lib 2. cap. 19. num 99.*

Hinc videmus, quod ebrii, dormientes amentes, nec non furiosi, & similes non admittuntur non alia ratione, nisi quia testari de illo non possunt *Veracr. specul. coniug. in append. disput. 5. conclus. 4. fol. 4. Henriq. in Summ. Theolog. moral. lib. 11. de Matrim. cap. 3. numer 9. Petr. à Sancto Josepho in Idea Theolog. Specul. lib. 4. de Ordin. & Matrimon. cap. 4. resolut. 7. sub num. 240. Perez de Matrimon. disput. 40. sect.*
9. numer. 2. Jor. eodem tractat. part. 14. quæst. 8. de Test. nu- 123
mer. 2. Boss. de Contract. Matrim. cap. 3. §. 1. num 2. in fin. & cap. 5. §. 1. num 5. Molin. de Rit. Nuptiar. lib. 2. differ. 31. numer. 124. Trullench. de Sacram. lib 7. cap. 6 dub. 5. num. 3. Dicastill. de Matrim. tract. 10. dub. 19. num. 158. Cardin. de Luc. eod. tract. in Summ. num. 37.

Eadem quoque ratione cœci non sunt testes integri pro matrimonio *Gratian. cap. 849 num. 21. Molin. de Rit. Nuptiar.*
lib. 2. differt. 11. numer. 120. & seqq. fol. 108. Farinac. de Te- 124
stibus quæst. 61. numer. 33. Ventrigl. in Prax. par. 1. de Test. in caus. Matrim. annot. 3. §. 2. num. 14. Michalor. de Cæco capit. 18. numer. 5. Barbos. de Potest. Episc. part. 2 allegat. 32. numer. 49. 86. & seqq. Pacion. Jord. variar. lucubrat. tom. 1. libr. 3. titul. 7. de Matrimon. numer. 94. ubi, quod eadem conclusio procedit etiamsi notam habeant vocem contrahentium, ea ratione, quia de facili possent decipi, *& de Justit. de Dis-*
pens. Matrimon. libr. 2. capit. 19. num. 105. ubi reprobat con- 125
trarium sentientes.

Minùsque pro matrimonio deponere valent ex eodem defectu, testes cortinati, quando non habent notas voces contrahentium, ut advertunt adducti per *Gratian. discept. 849.*
numer. 25. Rot. decis. 634. numer. 4. coram Burat. & Panimol. 126
decis. 19. adnotat. 2 num. 29. & 30. ubi, quod etiamsi notam habeant vocem contrahentium, ad hoc, ut concludenter probent identitatem personæ, debent deponere, quod in loco contracti matrimonii nemo alius aderat.

Prout etiam ea eodem motivo, quod licet præsentes physicè, de matrimonio tamen testari non possunt, com-
muniter receptum est, quod nullum sit matrimonium, con- 127
tractum coram Parocho, & testibus, virtualiter solum, præsentibus, non autem actualiter advertentibus ad id,
quod coram ipsis geritur, ut observant in eorum tractati- 128
bus *de Matrimon. Sanchez libr. 3. disputat. 39. numer. 5. Perez disputat. 40. sectioa 10. numer. 3. Hurtad. disputat. 5. diffic. 15. num. 48. Guttier. cap. 96. num. 7. Pont. lib 5. cap. 48. numer. 8. Dicastill tract. 10 disp. 19. num. 159. & seqq. Trullench. in Prax Sacram. libr. 1. capit. 6. dub. 5. numer. 2. Filliuc. Oper. moral. tom. 1. tractat. 10. titul. de Matrimon. par. 1. cap. 6. de Ministr. numer 224. Ventrigl. in Prax. par. 1. de Testibus in caus. Matr. quæst. 45. artic. 3. vers. Hæc conclusio folio 200. Villalob. in Summ. Theolog. moral. tom. 1. tract. 13. de Matr. difficul. 22. numer. 2. Bauc. select. cas. conscient. quæstion. 109. Vers. Respondetur tertiò folio mihi 177. Vega in Summ cap. 25. de Matrimon. cas. 44. Tamburin. Oper. moral. lib. 8 de Matrimon. tractat. 6. capit. 2. §. 3. numer. 5. Diaa. Oper. moral. tom. 10. tractat. 13. resolution. 20. Collegium Salmaticen. in Casibus Theolog. moral. tom. 2. tractat. 9. de Matrimon. capit. 11. punct. 5 numer. 63. Petr. à S. Josepho ubi supra* ubi, quod non advertens perinde

est,

est, ac si dormiret, aut abesset Amic. in Curs. Theol. tom. 9. disp. 7 sect. 12. num. 93. Rossignol. in Pran. Theol. legal. de Matrim. prænot. 32 numer. 7 Layman in Theol. moral. lib. 5. tract. 10. par. 2. cap. 4. num. 6. Alphonsus à Vera Cruc. in Specul. Conjug. in appen. dub. 5. concl. 4. fol. mihi 14. Leander. Oper. moral. tom. 2. tract 9. de Matrim. quæst. 38. fol. mihi 252. Avers. de Sacram. Matrim quæstione 6. sect. 5 vers. Satis tamen fol. 346. Gabriel à Sancto Vincentio de Matrimon disp. 3. quæstione 8. diffic. 11. numer. 80 Andr. à Matre Dei tract. 9. de Matrimonio cap. 8. punct 5. numer. 61 Cabass. in Pran. Jur. Canon lib. 3 cap. 26. numer. 12 Pessant. in Comm. D. Thom. in addit. ad 3 par disp. 4. concl 6. Laym. in Theologia moral. lib 5. tract. 10. quæst 2. cap 4 Rent in Enciclop. univ. Theol moral tom. 2. lib. . tract. 8. capit. 3. sect. 5. quæst. 11. fol. 706 Brognol in Specul. Cler. tract. 18. cap 5. resol. 1 . fol. 532. Aman Eermand in 4. Sent. tract 9 disp. 2. quæst. 8. num 14. Coton. contr. lib. 1. contr. 1. de Matrim cap. 4. num. 240. Anton. à Spiritu Sancto in Direct. Confessar tract 11. de Matr. disp. 4. sect. 11. n. 76. Barbos. ad Concil. sess. 24. de Reformat. Matrim. cap. . numer. 73 & Card. de Luc. de Matrimonio in Summ. num 27.

Idem quoque firmant magis communiter Theologi, & Canonistæ in casu, quo Parochus, & testes ea proprio facto testimonium ferre non possunt contracti matrimonii,
129 puta, quia affectando non videre, vel non audire, in rei veritate non perceperunt consensum contrahentium, ut videre est penes Sanchez de Matrimonio libro 3. disput. 39. numer. 6. Ledesm. in Summ. capit. 7 de Matrimonio concl. 7. Andr Vallens. in Paratitl. ad Decret. lib. 4. titul. 3. de Clandest. desponsat. numer. 8. in fin. Tancred. de Matrimonia libro 3. disp 39. numer. 1 Petr. à Sancto Joseph in Idea Theolog. Specul. lib 4. de Matrimonio, capit. 4. resol 7. sub num. 240. Henriq. in Summ. Theol. moral. lib. 4. de Matrimonio cap. 3. sub nu 1. Reginald in Prax pœnit. lib. 31. capit 23 de Imped defect. test. numer. 182. Avers de Sacram Matrimonio quæst. 6. sect. 5. ver. & in his, Guttier eodem tract. cap. 60 numer 9. Tamburin. Oper. mor. lib. 8. de Matrimonio tract. 6. cap. 0. §. 3. numer. 10. Barbos. ad Concil. sect. 24. de Reform. Matrimonio cap. . num. 73. Dian Oper. mor. tom 10. tract. 10. resol. 20 ante fin. Petrus de Ledesm in par. 3. quæst 45 punct 4. dub. 2. Pat Jordan. var. resolut. lib. 3. tit. 7. de Matrimonio numer. 100. Spin. in Spec Testam gloss. 15. numer. 47. Perez de Matrimonio disp. 40. sect. 10. sub numer. 3. Vera Cruc. in Specul. Conjug. in appendic dub. 5. concl. 4. Rossignol. in Pran. Theolog. legal. de Matrimonio prænot. 35. num 5. Manuel in Summ lib 2. cap. 219. numer. 11. Vega pariter in Summ. lib 6. cap. 155. Amic. in Curs. Theol. tom. 9 disp. 7. sect. 1 . numer 92. & seqq. Gobat. in Theol. experiment tract. 9 numer 491. Trullench in Pran. Sacr. lib 7. cap. 6. dub. 5 numer. 3. Bonacin Oper. mor. tom. 1. de Matrimonio quæst. 0. punct. 8. num. 20. De Luc. ad Ventrigl. in Pran. par 1. de Test. in caus. Matrimonio n. 2. § 2 numer 2. Bauc. in select cas. conscient. quæst 209. vers. Respondet. tertio fol. mihi 177. Villalob. in Summ. Theol. mor. tom 1 tract. 13 de Matrim diffic. 20 num. 2. Card de Lugo de Just. & Jur tom. 2. disp. 22. sect 3. num 22. vers Unde, ubi de maxima affectatio-
130 ne, & fuga Parochi, postquam ea ore utriusque contrahere volentia, venerat in claram cognitionem, quod tunc coram ipso matrimonium contrahere parari erant Merbes. in Summ. ethic. Christ. dissert. 7. de Matrimonio quæst 81. par. 7. Cened. Canonicarum & practicarum quæstion. lib. 1. quæst. 30. sub num. 23. Coninck de Sacr. tom 2. disput. 2. dub. 4. numer. 44. Gonet in Clyp. Theolog. Thomist. tom. 5. de Matrimonio disput 4. artic. 3. de Consens. §. 3 numer 58. Lamasson. in Theol. mor. per Tabul. par 1. de Sacram Matrimonio fol. mihi 176. Gonzal. lib divers Jur. argument. cap. 10. num. 2. Caspens. in Cur. Theolog. tract. 26 disput 4 fol. 720. Dreker. lib. 2. dissert 25 in medio. Jor de Matrim par. 4 quæst 7 numer. 8. Biss. in Hierurg. seu de Sacr. Rit. verb. Parochus §. 73. Herintz. in Theol. Scol moral. tract. 5. de Spons. & Matrimonio disputat. 5. quæst. 2. num. 24. Gavard. in Theol. exantiq. tom. 5 quæst. 0 de Matrimonio artic. 8. numer. 16. Card Pallav. in Histor. Concil. Trident. lib 22 cap 8 numer 14 antè fin. vers. Uno di questi, che non si nasconda, Card. de Laur. in 4. Sent. tom 3. disput. 22. de Matrimonio artic 10. numer. 065. & magistraliter Rota in Lunen. Sarzanen. Sponsalium 23. Februarii 1665. §. Nec affectuationem cor Bevilaqua, in cujus casu factum, seu affe-
131 ctatio Parochi non audiendi, non poterat esse clarior, ut colligitur ex formali depositione ejusdem Parochi, modo asservata inter Positiones ejusdem R. P. D. Bevilaquæ, existentem in Collegio Nazareno, ibi: D. Joannes Baptista Laviosa, alter ex Curatis &c. examinatus &c tacta pectore &c. Respondit: Detto Signore &c mi disse Sig. Curato la senta qui, che io voglio per mia moglie la Sig. Giulia &c. ò parole simili, & io mi alterai, e dissi, non si fanno li matrimonii à questo modo? non voglio sentire e mi rivoltai all' Altare; Ionte si parlare detta Signora Giulia, sentei la sua voce, ma non capii il senso delle parole, e non le posso riferire, che non le potei capire &c. & in Neap. Matr. 21. Apr 1681. §. Nec cor. Alberg. in qua respondit quidem pro validitate matrimonii, non obstantem Parochi affectatione, sed ea ratione quia affectatione non obstante, audiverat, & intelexerat contrahentes, non autem ex quo habebatur pro audiente, vel quia sufficiebat ejus præsentia materialis, juxta illa clara verba: Nec refert, quod Parochus noluerit assentiri celebrationi hujusmodi matrimonii &c. quia sufficit quod fuerit præsens (verba, quæ sequuntur notatu dignissimo) & audierit, & intellexerit contrahentes, licet dissenserit, & contradixerit.

Multò igitur magis idem afferendum est in nostris terminis, in quibus testes non ex proprio facto, & voluntate, sed
ea malitia, fraude, & culposis atque scandalosis operatio 132
nibus contrahentium, & Parochi, testimonium nullatenus ferre possunt de matrimonii contractu ut potet ad sensum.

Demùm nimiùm stringere videtur consideratio, quod præsentia illa Parochi, & testium, de qua sermo est in sess.
24. de Ref matrimonium cap. 1. ex communi Theologorum & 133
Canonistarum sententia debet esse moralis, & humano modo, non autem physica, & materialis, ut probant Cucch. Institution. majorib lib. 5 tit. 11. numer. 60. Zipp. in Institutionibus Cant. tit. de Sponsalibus lib 4. numer. 14 Spin. de Test. gloss. 15 numer 47. & seqq Biss. in Hierurg. seu de Sacris Ritibus verb. Parochus §. 71. Ignat. Lopez. de Salsed. in Practica criminali canon. cap 73. de Clandest. nupt. fol. 283. Vega in Sam capit. 25. de Matrimonio cas. 33 in fine, Anton. Fernandez in Exam. Theologia moral. par. 2. cap. 18. §. 1. numer. 15. Pessant in Theologia scolastica & moral. in additione ad 3. par. D Thom. quæst 45. disp. 1. numer 6. fol 1009. Petr. à Sanct. Joseph in Idea Theologia specul. libr 4. de Matrimonio cap 4. res. 7 numer. 240 vers. Quarto adverte, & vers. Quinto observandum fol. 165. Jo: de Alozza in Alphabeto morali verb. Matrimonium disp. 1 sect. 2. numer 16. ibi: Præsentia moralis, & humana, ut quid agitur intelligant. Henriquez in Summ. Theologia moral. libr. 11. de Matrimonio cap. 3. numer. 1, & numer. 9. Colleg. Salmatic. in Cursib. Theologiæ moral. tom. e. tract. 9. de Matrimonio cap 8. punct. 5. numer. 6. ubi, quod præsentia debet esse talis, ut intelligat quid agitur. ad hoc, ut possit de illo testimonium ferre. Torrebl. Jur spir. practic. libr. 2. cap. 15. numer. 33. ibi: More humano intelligentes, & advertentes quid agatur. Adam Tanner. Theologia schol. tom. 4 disp. 8 de Matrimonio quæst. 3. dub. 6 numer. 117. ibi: Scientes quid agatur, Ver er in Spec Conjug. in append dub. 5. concl. 4 fol 14. Coch. in princip. Theologia moral. & speculat. cap 13. de Matrimonio sect 9. in fine, Gonet. in Clyp. Theologiæ Thomist. tom. . de Matrimonio disp 4. artic. 3. de Cons. §. 3. numer. 58 ubi, quod in nostris terminis Concilium requisivit præsentiam, diversam ab illa bestiarum,
& sufficientem ad ferendum testimonium, Ricc. in Prax. 134
par. 3. resol 424. numer. 3. Cened. Can. quæstione libr 1. quæstione 30. numer. 33. & seqq. Corrad in Pran. dispens. libr. 7. cap 7. numer. 36. Murg de Benefic. par. 2 numer 644. Anton. à Spir. Sanct in Direct Confess tit. de Matrimonio tract. 11. disp. 4. sect 11. numer 76. de Angel. de Confess. lib 2. quæstione 6. numer 13. Rebell. de Oblig. Just. par. 2 lib. 2. quæstione 4. numer. 8. Ve er in Exam Episc. cap. 09. de Paroch. in Matrimonio num 5. Dicastill. de Matrimonio tract. 10. disp. 3. dubit. 19 num. . Pignatel. consult. 133. sub num. 35. lib. 9. Add. ad dec. 75 numer. 8 & dec. 421. num 15 & seqq. par 4. tom. 1. rec. Du Hamel in Theologia specul. & pract tom. 7. tract. de Matrimonio lib. 1. dissert. 3. num. 6 Merbes. in Summ. Ethic. Christian. dissert. 7. de Matrimonio quæstione 81 par. 7. fol mihi 462. Abelly in Theologia moral. titul de Matrimonio sect. 0. numer. 3. Le Masson. in Theologia moral. per Tabul. part 1. de Sacr. Matrimonio fol. mihi 179. Card. de Luc. de Matrimonio disc. 2. numer. 2. disc. 6 numer 5. disc 16. num. 12 in fin. & Rot. dec. 100. num 4. par. 8. & decis. 375. numer. 7. & 8. par. 11. & in
Lunen. Sarzanen. Sponsalium 23. Februarii 1665 §. Nec 135
effectuationem cor. Bevilaqua, ibi: Fuit enim affectatum Presbytero celebrante, nullatenus intelligente verba contrahentium consensum illorum exprimentia ut ultra præsentiam physicam, hoc est corpoream ipsius Parochi, requiritur ad subsistentiam matrimonii, ut probant &c.

Talis autem præsentia moralis, & humano modo nullatenus verificari potest respectu testium, qui ce-

dùm ullam habent contrahentium cognitionem ex con-
versatione antecedenti, sed nec etiam illam habere pos-
sunt ex concomitantibus circumstantiis, & aliis qualita-
tibus contrahere volentium; Præsentia siquidem moralis,
& humano modo in necessarium antecedens includit scien-
136 tiam, & intelligentiam eorum, quæ coram aliquo geruntur
juxtà *Text. literalem in leg. Coram ff. de Verb. signif.*
quem generaliter sequuntur *Gloss. in Can. In primis verb.
Præsente 2. quæst 1. Felinus in proem. Decretalium nume-
ro 23. in fine, & Bartolus in leg. Diem proferre §. Coram
ff. de recept. arbitr.* & in nostris individualibus terminis,
*Fagnanus in cap Cum esses numero 16. de Testamentis
Gonzal in cap. Cum inhibitio sub numero 8. de Clandesti-
na desponsatione Pac. Jordan. var. resolut tomo 1. lib. 3.
tit 7. de Matrim. num. 94. & num. 103. Gonzal. ad Regul. 8.
Cancell. gloss. 48. numero 21 & seqq. Parlad. Rer. quotid.
diff. 25. num. 5. & seqq. Conich de Sacr tom. 2. disput 27.
dub. 4. num. 44. Bauc. in select. Cas consc. quæst. 209. vers.*
137 *Respondetur tertiò fol. 171.* ubi quod præsentia moralis ad-
dit supra physicam talem advertentiam, & cognitio-
nem, ut testis possit ferre testimonium, quod advertit
etiam *Cened. Practic. & canon. quæst. lib. 1. quæstione 30.
numero 33.* ubi quod quando testes non sunt more huma-
no matrimonio præsentes, non possunt de eo testimonium
ferre, *Avers. de Sacramentis Matrim. quæst. 6. sect. 5. vers.
Satis tamen fol 346. Sanchez de Matrim. lib. 3. disput. 38.
numero 1. vers. Secundò probatur, Perez de Matr. disp. 4.
sect. 9. num. 2. Guttier. de Matrim. cap. 69. num. 2. in fine,
Themud. decis Lusit 4. num 4.* ubi, quod ille dicitur præ-
sens humano modo, qui videt, & intelligit. *Wiggeres de
Sacr. & Cens. quæst. 50. de Imped matrim. n. 43. fol. 552.*
ibi: *Præsentia moralis præsupponit advertentiam, ut possit
reddere testimonium de eo, quod fuerit gestum, sivè id illi
placuerit, sivè non, sivè nolens, sivè volens adfuerit. Ve-
ga in Summ. cap. 25. de Matrim. cas. 43. Veracrux in Specul.
Conjug. in append. dub. 5. conclus. 4. fol. 14.* ubi, quod
aliàs non dicerentur testes, sed se haberent tanquam lapi-
des, vel truncus, *Tancred. de Matrimon. lib. 3. disput. 39.*
138 *num. 1.* ubi, quod testis, non intelligens, de jure non cen-
setur præsens, *Escobar. in Theolog. moral. tom 3. quæst. 2.
lib. 25. de Matrim. dub. 114. numero 520. Castropal. Oper.
Moral. tom. 5. de Sponsal. disp. 2. punct. 13. n. 9. numero 8.
Mascard. de Probat. concl. 9. in fin. Corrad. in Prax dispens.
lib 7. cap. 7. num. 36. vers. Nec tamen, Fevret. de Abus.
lib. 5. cap. 2 in fin. Hurtad. de Matrimon. disp. 9. diff. 14.
num. 30. Card. de Laur in 4. Sentent tom 3. disp. 22. de
Matrim. artic. 11. num. 282. Cabassut. in Not Concil. lib. 3.
cap 25. num. 12. Barbos. de Paroch par. 2. cap 22 n. 49.
& de Potest. Episcop. alleg 32. num. 49 Add. ad dec. 431.
numero 25. & seqq. par. 4. tom. 2. recet. & Rota decis. 375.
num. 9. par 11 rec.*

Non obstat, quod testes peregrini, & casu transeuntes
validè assistant matrimoniis, ut probant *Sanchez de Matr
lib. 3. disp. 39. n. 11. Filiuc. Oper. moral. tom 1. tract. 10.*
139 *de Sacram. Matrim. par. 1. cap. 6 numero 226. Escobar. in
Theol. moral. tom. 3. quæst. 2. lib. 25. de Matrim. dub. 113.
num 928. Pac. Jordan. variar. lucubr. tom. 1. lib. 3. tit. 7.
num. 102. Volp. resol. moral. 106. nu. 9 Reginald. in Prax.
lib 31. cap 23. num. 182. Bordon. in Manual Sanct. Offic.
sect. 28. num. 94 Gallem. ad Concil. sess 24. de Reformat.
Matr. cap. 1. num. 6 & Boss.* citans innumeros concordan-
tes *de Matrim. contr cap. 3 §. 1. num 6. Colleg Salmatic.
in Casib. Theol. moral. tom. 2. tract. 9. de Matrim. cap. 8.
punct 5. num 64. & Rot. decis. 201. num. 7. par. 12. rec. &
in Neapolitana Matrimonii 2. Aprilis 1681 §. Nam con-
stat cor. Albergat.* & resolvit *Sac. Congreg Concil. in Tur
ritana 19. Decembris 1648. ut in lib. 18. Decret. fol. 563. à*
140 *tergo, & in Nullius Carpen. Matrimonii 20. Januarii 1680.
ut in lib. 31. Decret. fol. 1. & 36.* Ex qua conclusione mo-
tum fuisse P. Bellusium ad consulendam Parocho interes-
sentiam testium, de quibus est sermo, fassus fuit in ejus
ultima Epistola.

Quia hujusmodi præsentia casualis, juxtà terminos Au-
thorum allegatorum, intelligitur pro excludenda speciali re-
quisitione, quæ in aliorum Doctorum sententia requiri-
tur, ut apud *Andr. Vallens. in Jus Canon. libro 3. tit 3.
de Clandest. desponsat. numero 8. Barbosa de Potestate
Episc. par 2. all g. 32 numero 10 & 89. Fagnanus in cap.*
141 *Quod nobis num. 54. de Clandest. despons.* ubi refert reso-
lutiones Sacræ Congregationis Concilii, *Pont de Matrim.
lib. 5. cap. 21 num. 4. Gonzal. ad Regul. 8. Cancell gloss. 48.
numero 32. & seqq. Marchant. in Tribun. Sacram. tom. 2.
tract. 1. de Matrimon. tit 7. quæst. 5. concl. 2. vers. Ex quo
infero, Possevin. de Offic curat. cap. 10. num 10. Amic. in
Curs. Theolog. tom. 9. disput. 7. de Matrim. sect. 11. n. 102.
Gabr. à S. Vinc. de Matrim. disp. 3. quæst. 7. num. 65.* ibi:
*Quia tamen pro parte contraria aliquæ asseruntur declara-
tiones Cardinalium &c. dicendum est, illas intelligi debe-
re, quando Parochus casu præsens non intellexit, vel po-
tuit suspicari, rem non seriò agi, Franc. Bonæ spei in Theol.
scolast tom. 5. disp. 5. de matrimon. resol. 4. num. 112.* ibi:
*Si verè advertant testari possunt. Henriq. in Sum. Theolog.
mor. lib. 11. de Matrim. cap. 3. sub num. 9. Reginald. in Prax.
pœnit. lib. 31. cap. 23. num. 182. Petr. à S. Josepho in Idea
Theolog. scol lib. 4. de Matrim. cap. 4 sub num. 240. vers.
Porrò fol. 105.* ibi: *Dummodò advertat, quæ aguntur, Sayr.
decis. 24. de Spons. & Matr. circa medium, Ugolin. de Offic.
& potest Episcop. par. 1. cap. 15. §. 10. num 6.* ibi: *Non
requiritur, ut sit rogatus, modò intelligat actum, qui geri-
tur, Rene. in Encyclop. univ. Theol. tom. 2. lib. 5. tract. 8.
de Matrim. cap. 3. sect. 4. q. 12. in princ. fol. 506.* & alios,
quos citat *Boss. de Contract. matrim. cap. 3. §. 3 n. 7.* Non
autem loquuntur citati Authores de testibus transeuntibus
pro excludenda cognitione contrahentium, sivè antece-
denti ad matrimonium, sivè ex propriis nominibus, &
aliis qualitatibus, ut ex lectura, & benè advertunt *Pac.
Jordan. var. lucubr. tom. 1. lib. 3. tit. 7. de Matrim. n. 102.*
ubi, quod omnia interpretatio capienda est pro punctuali 142
executione, & observantia tam eximii decreti Concilia-
ris, & *Guttier. de Matrim. cap 69. num. 12. Ledesm. in
3. par. tit. de Matr. quæst. 25. art. 5. vers. Ex dictis sequi
tur fol. 202. Ignat. Lopez de Salsed. in Pract. crim. Canon.
cap. 72. de Clandest. nupt. fol. 282. Biss. in Hierurg. verb.
Parochus §. 72* ubi in hunc sensum explicat resolutionem
Sacræ Congregationis Concilii, relatam à *Fagnan. ubi su-
prà, de Just. De Dispens. Matrim. lib. 2. cap. 19. num. 98.
& Merbes. in Summ. Ethic Crist. de Sacrament. Matrimon
differt. 7. qu. 7. quæstiuncul. 8 fol. mihi 162.* ubi, quod
conclusio de testibus peregrinis, & casu transeuntibus, 143
vera est, quando talitèr intellexerunt, quod data occa-
sione testimonium contracti matrimonii valeant perhibere,
*Rossign. in prax. Theolog. legal. de Matrim. tom. 10. verb.
Matrimonium 1. num. 10.* ubi egregiè *fol. 113.*

Minus refragatur, quod ad hoc, ut matrimonium ex
probationis defectu nullum sit, non sufficit difficultas,
etiam magna illud probandi, sed requiratur vera impos-
sibilitas, quæ in nostris terminis non verificatur, dum,
aliis considerationibus omissis, poterat dari casus, quod
satellites noctu circuentes Terram Sancti Constantii, vi-
dissent ab Ecclesia exeuntes Parochum contrahentes, & 144
testes, illosque carceribus mancipassent, & Judex ex-
plorando quid intempestiva illa hora in Ecclesia fece-
rant, poterat devenire in cognitionem contractus matri-
monialis.

Hujusmodi enim casus, metaphysicè dumtaxat possi-
bilis, tùm quia in Terra Sancti Constantii non aderant
dd. satellites, tùm ex aliis considerationibus, expressis in
ultima Epistola Eminentissimi Episcopi *§. Le querele*, ad 145
summum probat, quod matrimonium, de quo est quæ-
stio, probari potuisset, non quidem de per se, ex inten-
tione operantium, & ex modo, quo ad illud contrahen-
tes devenire voluerunt, sed solummodò per accidens, &
speculando casus, metaphysicè possibiles, quod deser-
vire nullatenus potest pro adimplimento Conciliaris de-
creti; Communiter enim in omnibus materiis receptum
est, quod leges adaptantur ad ea, quæ ut plurimùm,
& ex propria natura eveniunt, non autem ad illa, quæ
rarò accidunt, jux a *Tex. in leg. Nam ad ea, & leg. se* 146
quenti 1. ff. de Legibus quem in nostris terminis sequuntur
*Sanchez de Matrimon. lib. 3. disput. 41. num. 1. vers. Quod
si dicas Gratian. discept 849. num 10. Panimoll. decis 19.
adnot. 2. num. 47. Add. ad dec. 431. num. 43. part. 4. tom. 2.
recentior.* & benè *Rot. dec. 308. num. 21. cor. Dunoz. sen.
Rossignol. in prax. Theol. legal. de Matrimon. tom. 10. verb.
Matrimon. 1. prænot. 136 num. 5. vers. Dices fol. 137.* Et
generalitèr egregiè advertit *Rot. in Salisburgen. Canon.
8. Februarii 1694. §. Nec juvat cor. Eminentiss. Ptolo.*
Et faciunt animadversa per *Pont. de Matrimon lib. 5. cap. 5.
num. 6 & 7.* ubi benè distinguit, quando lex fundatur in
præsumptione fraudis in aliquo casu particulari, vel ut
plurimùm, observando quod non secundo casu, etiam
si cesset fraus in casu particulari, non cesset lex, & idem
observat *Giball. de Human. negot tom. 1. lib. 3. cap. 3. art. 3.
fol. 641. vers. Secundo quotiès* cum illis verbis: *Quoties lex ali-
quid*

*quid tanquam formam præscribit, cessante causa, propter
quam formam præscripsit, non cessat lex, causa legis non
est fraus, aut malum vitandum, sed præsumptio fraudis,
& periculum mali, quod semper existit.*
Hinc videmus à contrario sensu, quod si post Contra-
ctum matrimonium moriantur testes, vel in longinquas
147 abeant Regiones, matrimonium, coràm ipsis contractum,
validum est, quia per accidens est, quod illius probatio ha-
beri non possit ex morte, vel discessu testium, ea cumu-
latis per *Rot. in Cajetana Matrim.* 20. *Junij* 1687. *§. Si-
quidem cor. Rondin.*
Eadem ratione validum crederem matrimonium, con-
tractum ab aliquo supremo Principe cum plebeja muliere
coràm Parocho, & testibus, qui de mandato ejusdem Prin-
148 cipis nè factum coram ipsis gestum propalarent, statim, ma-
trimonio contracto, occisi fuerunt; Licèt enim impos-
sibilis reddita sit probatio matrimonii ea facto ejusdem
Principis, id tamen solùm ex accidenti evenit, quia aliàs
actus ex sui natura taliter gestus fuit, quod concludenter
probari poterat, ad differentiam nostri casus, in quo ta-
litèr contractum prætenditur matrimonium, quod proba-
tio ex actus natura, & aliis circumstantiis impossibilis,
ex accidenti solùm, atque ea metaphysicis speculationibus
possibilis dici potest, ut de se patet, Concilium autem Tri-
dentinum *probibet tantùm illa matrimonia, de quibus, quan
tum est ex eorum natura non habet Ecclesia certam probatio-
nem Marchio Sforza Palavicin. in Univers. Theol. lib. 9. n.
171. in fine.*
Cumque ab Ecclesia reprobata sint supposita illa ma-
trimonia, quæ in quibusdam Transalpinis Regionibus con-
scientiæ nominantur, de quibus *Raynaud. in Heterocl. Pie-
149 tat. tom. 16 punct. 14. de Sacr. Matrim n. 30. & seqq Fevret.
de Abus lib. 5. cap. 2. numer.* 39. ubi similia matrimonia
conscientiæ appellat *infames conjonctions, coleres du
nom de mariages de conscience* multò minùs ab hac Sacra
Congregatione approbandus videtur modus, quo contra-
ctum fuit nostrum matrimonium, ob pericula graviora;
Conscientiæ enim matrimonia contrahuntur quidem se-
cretò, quatenus illud opponitur publicitati, seù divul-
gationi, firma tamen manente punctuali observantia Con-
ciliaris sanctionis, eo quia coram Parocho, vel alio Sa-
cerdote de ejus licentia, & duobus testibus, propriis
nominibus, & absque fictione contrahuntur, ut obser-
vas in terminis *Raynaud. loc suprà cit.* Noster autem
contrahendi modus non solùm directè; & ex fine ope-
ris, sed ex intentione operantium ad praxim reduci-
tur tali secreto, quod, nedùm opponitur divulgatio-
ni, seù publicationi, sed etiam probationi, à Conci-
lio requisitæ, & si in hac causa, post tot propositio-
nes, & difficultates, pro valido canonizetur, nimiùm
dubitandum erit, nè adeò provida lex Conciliaris re-
maneat de vento, & aperiatur lata via aliam fraudan-
150 di, quod improbant *Torniel. consil.* 53 *numer.* 1. ubi,
quod hominum malitiis in nostris terminis indulgendum
non est, sed potiùs obstandum, *Ignat Lopez de Sal-
ced. in Pract crim. canon. cap.* 73. *de Cland. nupt. fol.*
284. *Boss. de Cons. Matr. cap.* 3. *numer.* 4. *Card de
Luca eodem tract. disc.* 16. *numer.* 22. *& seq.* ubi, quod
aliàs sequeretur, quod hujusmodi Conciliare decretum
nullius operationis, atque omnino superfluum remane-
ret, quod nullatenus asserendum est de lege, quæ adeò
summo, & maturo studio edita fuit per tot insignes Ca-
nonistas, & Theologos, ac prudentes Viros in genera-
li Concilio congregatos, solidèq; ulterius advertendo,
quod, admissa contraria interpretatione nimiùm de faci-
li antiquam clandestinitatis inconvenientia Mundo resti-
151 tuerentur, & dictum Conciliare decretum, cum adeò
magna discussione, & maturitate editum, elusorium,
& ideale remanebit *Engel. in Jus Can lib. 4. tit. 3. de
Clandest despons. sub num.* 20 *vers Nihilominùs*, ubi,
quod nemo inficiari potest, utilissimum fuisse Christianæ
Reipublicæ Conciliarem dispositionem, quæ si defrau-
dari permittatur, magna aperitur janua raptibus, &
clandestinis desponsationibus cum ingenti damno, *Mar-
152 chint in Trib. Sacr. post tom 3 cas 3. de Sacram. Matr.
in fin. fol. mihi* 24. ubi, quod in ea tam gravi Ecclesia
suffragari non debet malitiæ contrahentium matrimonia,
vel sacerdotis, illis assistentis, & *Rot dec.* 208. *numer.*
20. *cor. Dunoz. Sen.* ubi, quod non est aperienda via clan-
destinis matrimoniis, quæ Sacri Canones tantoperè ab-
horruerunt, quodque magna exempla speciem iniqui
habent & resolvit *Sac. Congreg. Concilij in Ulixbonen.
seu Eboren. ut in Lib. n. sess* 24. *& 25. de Reform. ma-
trim. fol.* 26.
Præcipuè, quia ex admissione aliquorum casuum, fa-
cilè devenitur ad alios frequentiores, & perniciosiores, ut
in terminis dispositorum in *Sess. 24. de Reform. matrim.* 153
cap. 1. observat *Avendan. in Thesaur. Indic. tom.* 2. *in
addit. num.* 307. *Verricel. de Mission. tit.* 12. *de Matrim.
quæst.* 174. *sect.* 6. *sub numer.* 22. ubi, quod magis ex-
pedit aliqua matrimonia clandestina invalida declarare,
quam ratione necessitatis ea admittere, innumeris frau-
dibus, ac ingentibus peccatis aditum præbendo, quia
facilis deindè daretur extensio ad alios casus, cum
gravissimo Orbis Christiani damno *Claud. Espenæus de* 154
Clandest. matr. cap. 13. *in fin.* ubi, quod hujusmodi ma-
trimonia sunt contrà legem Naturalem, Divinam, Ci-
vilem, Canonicam, bonos mores, ac honestatem hu-
manam, *Cardin. Pallav. in Histor. Concil. Trid. lib.* 22.
cap. 8. *numer.* 10. *in fin.*, ubi, quod matrimonia, non
servata dispositione Conciliari contracta, sunt contra
justitiam, contra charitatem, & contra honestatem,
& cap. 9. *numer.* 7. *in fin.* ubi, quod licèt mala insepa-
rabilia à clandestinis nuptiis ortum habeant ab acciden-
tali hominum malitia, necessitas tamèn exigit, ut ei-
dem malitiæ promptè occurratur, nè suo exemplo aliis
noceat, & *Redingh. ad Concil. Trid. sess.* 24. *de Reform.
matrim quæst.* 6. *art.* 6. *fol.* 407. *tom.* 4. ubi ex Rhe-
nano Cassando observat, contra similes nuptias Mun- 155
dum, Cælum, & totam Literatoram machinam con-
clamare.
Parùm refragante, quod iste contrahendi modus non sit
contra literalem dispositionem Concilii; Sat enim est, 156
quod sit contra finem, ab eo intentum, per *Text. in
l. Non dubium Cod. de Leg* ubi *Gloss.* ad propositum
benè considerat, aliud esse facere contra legem, quan-
do scilicèt quis facit de directo contra verba, ac men-
tem legis, aliud verò facere fraudem legi, quando quis
non venit contra verba legis, sed contra mentem,
verba legis observando, utroque autem casu concludens
legem offendere, & non observare, quam sequutus
fui in *meis Instit. Crim. lib* 1. *tit* 2. *numer.* 7. & in
nostris terminis, quod contra legem facere, & in frau-
dem legis, equiparentur benè observat *Engel. in Ius
Can. lib.* 4. *tit.* 3. *de Clandest. desponsat*, *sub. numer.*
20 *versic. Nihilominùs*, cum concordantibus ibidem
allegatis, & meliùs *Card de Luc. de Matr. disc.* 16. *nu-* 157
mer. 21. cum istis verbis *Cùm itaque prævia illa adeò ma-
gna discussione, & maturitate, quam ejusdem Concilij hi-
storia, & acta docent, ut multis occurreretur inconvenien-
tibus, quæ clandestina matrimonia producebant ista no-
va introducta fuit forma, per quam publicè, & palàm in
faciem Ecclesiæ matrimonium contractum dici valeat, hinc
proindè ista catio, vel iste finis, attendendus videtur qui
elusus aliàs remaneret. Themud. decis. Lusitan.* 4 *n.* 1. *Molin. de
Rit. nuptiar. dissert.* 21 *n* 101. Et licèt ad alium effectum be-
nè *Rota in Ferrarien Canonic.* 2. *Aprilis* 1699. *in fin co-
ram Tremollie* ibi. *Atquè hoc quidem maximè, ne frustretur
ratio præcipua, à Concilio considerata*
Et quod magis est in futurum cum illo inconvenien-
si, quod reprobant *Camerar. in sui consil. matrim im-
presso post cons. Zabarell. & Card Caraffa olim S. Congre-
gat. Concilij Præfectus in voto, edito in Gionnen. Matri-
monij* 26. *Julij* 1582. ibi. *Confirmatur etiam propter ab-
surdum, & inconveniens, quod aliàs sequeretur, nam pate-
faceremus magnam fenestram contra hoc Sacramentum*, ab
arbitrio & voluntate unius Sacerdotis unicè pendere pos-
set, homines matrimonio culpatos evulgare, adscribendo 158
testes, sibi benè visos, vagabundos, & nullatenùs contra-
hentes cognoscentes, cum renovatione illius absurdi,
quod unicè tollere voluit Concilium, ut in illius *Histor.*
observat *Card. Pallav lib* 22. *cap* 8. *numer.* 16. ibi *Era
troppo agevole il far matrimonio in presenza di tre testi
monij vagabondi, & ignoti alla fanciulla li quali par-
tendosi, non rimanesse testimonianza del contratto, e si
cadesse ne pristini inconvenienti*: Ad quæ evitanda ni-
miùm commendabiles Instructiones, & diligentiæ in-
junctæ fuerunt, & publicatæ de ordine Congregationis San-
ctissimæ Inquisitionis relatæ à *Gobat in Theol. fundam
in fine hoc est post tract.* 10 *cas.* 23. *Ventrigl in Prax
par.* 1. *de Testib in caus. matrim. annot* 3. *§.* 3. *numer.*
50. *Boss. de Contract. Matrim. cap.* 4 *in fine* ubi *num.* 190.
quod hujusmodi instructiones servandæ non sunt in-
ter Forenses, quando ea ætate ad locum matrimonii
con-

contrahendi advenerint, ut alibi matrimonium inire non
potuerint *Francisc. de Magistr. in Sylv. Ecclesiast. par.* 2.
lib 1. *cap.* 51. *num* 47. *& Card. de Albic de Inconstat in*
*fid lib.*1. *cap* 36. *num.* 100. Suntque pariter registratæ in
*Bull.*13. *Clem.X. in Bullario novo tom.*6.

160 Summa autem ratione injunctæ fuerunt, & commen-
dabili vigilantia procuratur executio dd. Instructio-
num; Agitur enim de Sacramento, quod magnum vo-
cat Apostolus ad *Ephes.* 5. 52. quodque alia Sacramen-
ta præcellere ratione institutionis, loci, & temporis,
observant *D. August. de Bon. Conjug. cap.* 18. *Dionys.*
Carthus. in Summ. Orthod Fid. lib 4. *cap.*162. *S Ivo Car-*
notens. Episc epist 83. *Ioan. Gerson, in Summ Theolog.*
*lib.*4. *de Sacram. Matrim. Esparz. in Curs. Theolog quæst.*
500. *de Matrim numer.*7. *fol.*527. *Vega de Justitic. jux-*
*ta Concil. Trid. lib.*11. *cap.*24 *fol.*198 *Vers Paulus etiam*
Thom. de Argent. in 4. *Sentent. distinct.*27. *artic.*4. *Ne-*
*vizzan. in Sylv. nupt. fol.*235. *numer.*3. *Cavacci nell*
*Anello Matrim. quæst.*3. *fol.*45. *Raduiph. Ardens in Domin.*
2. *post Epiphan.* ubi pro illius præcellentia considerat in-
stitutorem, tempus, locum, & bona, ab ipso profluen
tia *Hugo Pratens. sermon* 18. *Petr. Lombard. lib.*4. *dist.*
161 26. ubi, quod cum alia Sacramenta post peccatum, &
propter peccatum exordium sumpserint, matrimonii
Sacramentum etiam ante peccatum legitur à Domino
institutum. *Iodoc. Loricch. in Lexicon. Theol. tom.*2. *de*
*Sacram Matrim numer.*4. *fol mihi* 1104. *& seqq. Alter-*
*cat. Synagog & Eccles. cap.*5. *Thom Caves in Summ Sacr.*
162 *tit. de Matrim fol.*293 *in princ. Io: Montaign de Bigam q.*
1. *num.*6. ubi, quod hujusmodi Sacramentum, excellens
est ratione instituentis, loci, status, iterationis, com-
munitatis, utilitatis, significationis, & societatis, *Ric-*
card. de Mediavilla in 4. *Sent. dist.*32. *art.*2. *q.*2. *per tot. Lan-*
cellot Corcad in Templ. omn. Iudic lib 2. §.4 *de Pap Potest.*
in Matrim. num 2. *fol.* 58. ubi, quod est alius Sacramentis
antiquius *Raymund. Sebund in Viol Anim capitulo* 82
*Ioann. Bramard. in Summ. Prædic. tom.*2. *cap* 5. *de Ma-*
*trim Iodoc Cocc. in Thesaur. Cathol. lib.*9. *tit. de Matrim.*
numer. 1380. *fol. mihi* 999. *Io Lindeboen. in not. Cache*
tic. ad Matr Sacram in principio, Hieron. Cattic. in Prax.
163 *Sacram. tit. de Sacr. Matrim. fol.*67 *Annibal. Rossellus de*
sept. Sacr. Eccles. lib 9. *dist.* 11. *de Matr. fol.*589. *Sylvestr.*
Prier. in Sum.Verb. Matr 1. *nu.*3. ubi, quod ut est in of-
ficium generandi prolem institutum fuit a Deo ante pec-
catum, ut est in remedium contra peccatum institutum
fuit post peccatum tempore legis naturæ secundùm deter-
minationem personarum contrahentium institutum fuit in
lege Moysis, secundùm verò quod est Sacramentum, re-
præsentans conjunctionem Christi cum Ecclesia institu-
tum est in nova lege *Sayr. de Sacram. in comm. lib.*6. *cap.*
3. *in fine*, ubi tamen præcellentiam tribuit Sacr Euchar.
& meritò. *Franc Pacæus in Scenograph. de Sacr. in ge-*
nere, & in specie tit. de Matrim. in principio, ubi, quod
licèt matrimonium minus habere videatur spiritualita-
tis, quàm reliqua, magnum tamen est, quatenus signi-
ficat conjunctionem Christi cum Ecclesia; Et conside-
rando illius dignitatem, habita ratione ad effectus, ex
illo profluentes, benè *Raymund. in Sum. scoll.*7. *de Matr.*
164 *in præfat. fol.* 523. ubi, quod homines disjunctos arctis-
simo vinculo conjungit, familias dissociatas mutua affi-
nitate consociat necessitudines conciliat, amicitias Reli-
giosas comparat atque conservet, Domos numerosa so-
bole fæcundat, Urbes legitimis civibus replet, efficit-
que, nè genus humanum temporis longinquitate pereat,
quodque sine matrimonio nulla Civitas, nulla gens,
nec ipse Mundus consistere posset, *Canophyl. Sangrin. de*
*Dupl. Matrim spir. & temp fol.*13. *à ter.*

Procedunt omnia hæc considerando matrimonium,
prout includit contractum, & sacramentum, juxta illius
formam, & ad terminos Concilii Tridentini; Cæterùm
illud considerando in terminis solius contractus, per ea,
165 quæ leguntur in *Cathechism. Rom. par.* 2. *de matrimon. in*
*commun. cap.*8. *sect.*1. *numer.*9 & observant *D. Joannes*
Chrisostom. in Oper imperfect homil. 32. *in fin. lib.*9. *A-*
belly Instr. Spirit. instruct 49. *de Matrim. in princip Scot.*
in 4. *Sent dist* 26. *quæst. unica* §. *Ad solutionem, Azor.*
Instit. moral par. 2. *lib.*5. *cap* 2. *litt B Io. Lup. de Ma-*
*trim. & legitim. numer.*9 *in fin. Alexand Carer. de Spons.*
& matrimon. lib 3. *cap.*1. *in princ. Barthol. à SS. Trinita-*
te in Biblioth. Theol. tom. 5. *par.*2 *lib.*1. *sect* 11. *cap* 75.
fol. mihi 1140 *Ugolin. de Offic. & potest. Episc. par.*1. *cap.*
15. § 10 *numer.*4. *Marc. Ant Berarduct. in Summ. Coron.*
*Confessar tit. de Matrim numer.*5. *Jacob. Lotom adversus*
*hæreses tit. de Matrim lit.C fol.*195. *Stockman decis. Bra-*
*bant.*62. *numer.*5. *& Pasqualig. de Potest. constit. in mort.*
*art. quæst.*153. *numer* 6. ubi, quod elevatio contractus
matrimonialis ad esse Sacramenti, non alteravit in ali- 166
quo naturam contractus *& Rot. decis.*431. *numer.*1. *& 2.*
coram Royas. Adhuc nullitas videtur clara; Ponamus
enim, quod notarius, & contrahentes velint ad con-
tractum aliquem devenire, puta venditionem, donatio-
nem &c. & quod ex causis, unicè notis eisdem contra-
hentibus, & notario. prorsus autem incognitis testibus,
ad talem contractum deveniant sub fictis, & generalibus
nominibus Titii, & Bertæ, & cum habitibus, diver-
sificantibus qualitatem contrahentium: Hoc casu non re-
perietur forsan Doctor, qui contra Textus & Author.
sup. adductas §§. 70. & 71. asserat, talem venditionem,
donationem &c. esse validam, quia idem contractus non
poterit probari per testes, qui etiam si essent magni Do-
ctores, & maximo pollerent ingenio; atque memoria,
nil aliud possent asserere, quam se interfuisse venditioni
factæ per Titium, quem nunquam cognoverunt, & ex
habitu plebejum putarunt; atque si modò viderent aliter
vestitum illum recognoscere non possent. Quare igitur
idem dicendum non est in nostro casu, ut in punctua-
libus terminis nostri casus argumentatur *Marchant. in*
Tribun. Sacram. tom 2 *tract.* 1. *de Matrim. tit.* 7. *quæst* 5. 167
concl. 2. *vers. Hæc conclusio*, ne aliàs majorem probatio-
nem exigamus in venditione, vel simili levis momen-
ti contractu, quàm in personæ alienatione, quam im-
portat matrimonium, quod improbat *Adden. ad Dec.*
*cons.*163. *lit. A.* ibi *Hinc meritò irridenda, imò execran-*
da illorum superstitio præpostera, qui ex qua probatione 168
non judicarent esse legitimam venditionem equæ, vel le-
vidensæ, tamen judicarent matrimonium, non solùm inæ-
quale sed funestam, perpetuamque personæ alienationem,
& servitutem &c.

Quibus non adversantur authoritates, suprà citatæ.
In casu enim. *Decis. Roman. Matrim.* 19. *Januarii* 1684.
coram Ursin. Petrus Paulus de Ximenes matrimonium
ser. ter. in faciem Ecclesiæ contraxerat cum Anna Ma-
ria Bossia; quia autem, sivè per errorem, sivè ex alio 169
accidenti loco *Ximenes*, Parochus in Libro matrimo-
niorum descripserat diversum cognomen *Sinibaldi*, me-
ritò Sac. Rota, attento quod error cognominis clarè de-
sumebatur, tam ex depositione ipsorummet testium ma-
trimonialium, deponentium eundem Petrum Paulum
Ximenes coram ipsis, & Parocho, contraxisse, quàm
ex aliis sex demonstrationibus, in decisione latè recen-
sitis, resolvit constare de matrimonio inter eosdem con-
tracto, non obstante dicta cognominis diversitate.

Decisiones in Cajetana Matrimonii coram Card. Matthæ-
jo, Rondinin. & Emerix, loquuntur in terminis matri- 170
monii, probandi ad solum effectum successionis, non au-
tem agebatur ibidem de probando fœdere matrimonii,
ut in nostris terminis.

In alia decis. *Cracovien coram Card. Capcara* non du-
bitabatur de interessentia Parochi, & duorum testium, 171
deque aliis ad matrimonium necessariis, sed dumtaxat
prætendebatur, illud fuisse metu contractum.

Decisioni *Romana Matrimonii* 4. *Februarii* 1697. *coram*
Ursino respondet *Bertacchin Vot. decis* 100. *num* 19. quod
scilicet, dum illa causa debebat reproponi terminata fuit
per concordiam; Proptereàque allegari non meretur pro 172
decisione aliarum causarum, ut observant *Card. de Lu-*
*ca de Usur. disc.*1. *numer.*9. ubi quod hæc conclusio de
stylo receptissima est, *& de Testament. disc.*79. *numer.* 14. 173
*& Rocc. Selec. interp. cap.*194. *numer.* 33. ubi, quod iste
est inconcussus, nimiumque laudabilis stylus Sacræ Ro-
tæ Auditorii, & sæpè protestata fuit eadem Sacra Ro-
ta, ut videre est *decis.*158. *numer.*8 *coram Buratt. & decis.*
101. *numer* 11. *coram Priol & decis.*25. *numer.*18 *&* 19. *coram*
Ottbob. ubi considerat illam rationem, quod in causæ re-
propositione, & revisione potest decisio revocari, *& dec.*
271. *num* 10. *coram Beninc. & dec* 495. *num.*54. *par.* 5. *&*
*dec.*103. *num.*25. *par.*15. *rec.* ubi, quod decisio illa, quæ re-
videri debet, ad decisionem aliarum causarum allegari
non potest, *& decis.*274. *numer.*11. *vers. Simili par.*17. *rec.*
ubi, quod nullum constitui potest fundamentum in decisio-
ne illa, adversus quam concessa fuit nova audientia, 174
quod firmavit etiam *in Romana Successionis* 15. *Novembris*
1630.

1630. post princ. cor. Hieron. Verospio, & *in Romana Successionis de Capisucchis 5. Decembris 1633. cor. Motmanno*, & *in Barchinonen. Parochialis de Albinianis 1. Junii 1696. §. Et hinc existimarunt, versic. Quia Partes colligantes deindè se concordarunt cor. R. P. D. Muto*, & *in Bononien. Fideicommissi de Victoriis 10. Decembris 1683. §. Quin in eorum Paulutio*, & *in Anconitana Pecuniaria 30 Martii 1699. §. Sed neutru cor. Card. Caprara*, & nos observavimus *in Instit. Crim. lib. 2. tit. 8. à num. 255.*

Atque ulla prorsus difficultate, ex quo juris articuli in eadem decis. contenti, & concernentes interpretationem Sacri Concilii Tridentini ad instantiam R. D. Antonii Rubini
175 Parochi S. Laurentii ad Montes ex speciali rescripto Sanctissimi Domini Nostri Innocentii XII. à sex mensibus, & ultra emanato, in una ex proximè futuris Congregationibus proponi, & decidi debent à Sacr. Congregat. Concil. ut deindè sequutam fuisse patet ex sequenti disceptatione.

Casus figuratus à *Raynaud. ubi supra num. 65.* toto Cœlo dictat à nostro, Inibi enim contrahentes ad matrimonii con-
176 tractum occultandum non exegerunt à Parocho confessionis sigillum, non mutarunt nomina, & cognomina, minùsque habitum, & omnem externum ornatum, itaut testes, licèt iisdem contrahentibus essent incogniti, benè percipere potuerunt unà cum Parocho, & in casus contingentia, testari, quinam essent illi, qui coram ipsis matrimonium contraxerunt, quod in nostris terminis practicari nullatenùs potuit, attentis circumstantiis, cum quibus data opera matrimonium prætenditur contractum; Si autem modus contrahendi ab eodem Raynaudo exemplificatus, vocatur ab eodem, & meritò, nefaria sceleratio, *ut in numer. 27.* nec non usquequaque detestabilis, sceleris refertus, planeque abominandus, *ut in num. 31.* ubi, quod matrimonium taliter contractum dicitur iniquitatis mysterium; Quantò magis ista applicari possunt in nostris terminis, in quibus, ultrà circumstantias, in utroque casu concurrentes, in nostro ex præordinatione contrahentium, & Parochi, omnia sub confessionis sigillo scientis, & pertractantis, res taliter dispositæ fuerunt, quod testes nullam habere potuerunt cognitionem illarum personarum, quæ coram ipsis matrimonium contraxerunt, non quidem per antecedentem conversationem, quæ nullatenus necessaria est, sed nec etiam eo modo, quo tempore contractus haberi poterat, vel ex proprio ornatu contrahentium, vel audiendo nomina, & cognomina, quibus se appellarunt, quæ notitia saltem concurrere debe-
177 bat pro actus validitate, ad *theoricam Bald. in Rubr. de fid. Instrumentor. num. 11.* & alias authoritates, supra adductas *num. 70. & 71.*

Pro inapplicabilitate autem resolutionum Sacr. Congreg. Concil. præmittendum est, quod ex communi DD. sensu illæ attendendæ sunt dumtaxat in illis casibus, in quibus concurrant illæmet circumstantiæ, quæ causam præbuerunt
178 resolutionibus, ut illas explicando observat *Card. de Luc. ad Concil. disc. 1. num. 11. & disc. 26. num. 53.* & firmavit *Rot. in Hispalen. Juris votandi 4. Febr. 1697. § Distinguentes cor. Card. Caprara*, ubi benè observat, quod contrarium procedit, quando eadem Sacr. Congregat. respondet in mero Juris articulo, non autem super specialitate alicujus particularis casus consulta, quod observant etiam *de Just. de Disp. matrim. lib. 2. cap. 4. num. 357 Hurtad. tract. var. par. 2. tract. 3. cap. 6. resol. 45. num. 335. & Merull. tom. 2. disp. 4. dub. 12. num. 174. & Caramuel. in Theol. fundam. lib. 3 de Matr. fundam. 70. num. 3711. vers. Hinc patet*, ubi, quod utplurimum tales concurrunt in aliquo casu circumstantiæ, ut resolutio, quæ unicum casum respicit, ad cæteros extendi non possit, & *decis. 72 num 6. & 7 cor. R. P. D. Ansaldo*, ubi, quod in his casibus diversitatis circumstantiarum, nec etiam Rota illas extendere solet, licèt alias omni reverentia, & obsequio illas sequatur.

Quo præmisso, non obstat resolutio *in Parisien. Matrimo-*
179 *nii 18 Septembris 1660.* In illius enim terminis, ut legitur in facto, matrimonium in faciem Ecclesiæ contractum fuerat, & sic coram Parocho, & testibus; Licèt autem vir falso exposuisset Ordinario, se cognovisse mulierem, cum qua volebat contrahere, hoc nil commune habebat cum matrimonii validitate; Proùt etiam eidem validitati non adversabatur mutatio nominis, vel cognominis viri, quando contraxit matrimonium, quia in eodem facto præsupponitur verum nomen, & cognomen ejusdem viri nota fuisse contrahentibus, & non constat, ignorata fuisse à testibus, quod verificatur in præsenti.

In casibus resolutionum *Bisantinæ*, & *Venetiarum* suppo-
180 nitur quidem, testes mulierem non cognovisse antecedenter ad matrimonii contractum, sed concurrebat in eisdem testibus illa sufficiens cognitio, quam habuerunt tempore contractus, ex quo mulier data opera non mutavit nomen, nec cognomen, minusque habitum, & omnem alium externum ornatum ad hunc præcisum, & unicum finem, ne ab eisdem testibus cognosceretur; Ultrà quod dubium ejusdem *Bisantinæ* principaliter versabatur circa mulieris seductionem; Illud autem *Venetiarum* fuit mera cauthela ad sedandam conjugum conscientiam, ut ex lectura.

Longè à præsenti inspectione distant termini resolutionis
Massanen. nullitatis Matrimon. dum in illa disputabantur so- 181
lus articulus mortis viri, an scilicet, ex quo iste post sex menses à loco contracti matrimonii discesserat, absque eo, quod ullus habitus fuisset nuncius de illius vita, vel morte, posset mulier ad secunda vota transire, cui dubio Sacra hæc Congregatio, attento defectu legitimæ probationis, meritò negativè respondit; Circa quam quæstionem videri potest *decis. 421 cor. Priol.* Et ad effectum contrahendi matrimonium à superstite benè discurrit *Bertachin. Vot. decis. ultimo*, & nos videbimus infrà *in Taurinen. Matrimonii.*

Quibus omnibus simul, & unitim consideratis, ut in his casibus faciendum esse firmavit, & practicavit *Rot. dec. 372. num. 2. & decis. 773. num. 2. cor. Emerix jun.* patet, in nostris
terminis nulla omissa fuisse media, de per se, & absolutè 182
contraria dispositioni Conciliari, atque directè, & ex proposito, & voluntate Parochi, & contrahentium impossibilem reddentia probationem hujus matrimonii.

Respectu enim Parochi, qui supponitur omnium conscius, imò artifex, & director, fuit ab eo exactum confessionis secretum, quo sub sole non potest majus excogitari, ex animadversis per *Pasqualig. Quæst. moral. juridic. 136. per*
tot. Rent. in Encyclop. univ. Theol. moral. tom. 2. lib. 3. de Sa- 183
cr. tract. 5. de Pœnit. cap. 5. per tot. ubi *quæst. 7. in fine*, observat s. m. Clementem VIII. 26. Maii 1594. motu proprio prohibuisse Superioribus Regularibus, ne utantur scientia confessionis ad externam subditorum gubernationem, & *quæst. 8. per tot.* solidè probat, quod ex notitia, in confessione habita, nec etiam possunt, & debent Superiores vigilantiùs in genere ad aliquid attendere, puta fenestram claudere, murum attollere, claves mutare &c. Licèt adsint contrarium sentientes, quibus non adhæreo, & refert casum sequutum Neapolim.

Contrahentes mutarunt nomina, & cognomina, concinnitas habituum in plebejam vilitatem conversa fuit, itaut Carolus Franciscus, licèt nobilis, ad contrahendum acces-
serit sine artificiali cæsarie, seu adjectitio capillitio (quod 184
quantum exteriorem aspectum immutet, et ani de die, & inter illas personas, quæ quotidiè ad invicem conveniunt, nemo ignorat), imò sine ullo suæ nobilitatis signo, sed tanquam vilis homuncio, cum plebejo habitu, &, ut dicit Epiphanis, *con Berretta da Contadino con gli orecchioni*. Quæ omnia mirabiliter comprobant intentionem contrahentium, omni conatu impossibilem reddere cupientium probationem matrimonii, ex quo prorsus inutiles remansissent interrogationes testium circa aspectum, formam, & vestes contrahentium, quibus in his casibus experti Judices uti solent, ut advertunt *Speculat. libr. 2. part. 4. de Testib. sub num. 5. vers. Et quibus vestibus erant induti, num. 14. vers. Vel de vestium*
qualitate, & *vers. Et tunc quæri potest de formis hominum*, 185
& *circumstantiis*, ac *Felin. in cap. Cùm causam num. 11. de Test. vers. Potest interrogari de qualitate vestium*, & *vers. Potest petere Judex de formis hominum.*

Ad præcisum finem *di mantener secreto il matrimonio*, & *acciò non fosse noto alli Paesani*, & *altri Convicini*, ut dicit Parochus, data opera adhibiti fuerunt pro testibus homines
talis qualitatis, ut nullam haberent antecedentem, mi- 186
nusque aliam ex nominibus, cognominibus, & aliis circumstantiis possent habere concomitantem notitiam contrahentium, & demùm nullam subsequentem cognitionem, ex qua improprietate inaudita de mense Januarii immediatè post contractum matrimonium, quod fuit circa mediam noctem, discesserunt juxta Parochi depositionem, ibi: *Subito che fù fatto il matrimonio loro partirono da Casa mia*, *e da*
S. Costanzo, Imò, *Acciò la cosa passasse con maggior secre-* 187
tezza, il Viceparoco haverebbe voluto congiungerli senza li soliti testimoni, ut testatur P. Bellusius in Epistola §. *Mi viene*, ubi §. *Hà poi*, asserit *matrimonio celebrato con tanti riguardi di segretezza*; Quæ omnia clandestinitatem clarè important, benè *Paris. cons. 87. num. 10 lib. 4* ibi: *Clandestinitas probatur &c. quia dixit, ut secretò teneretur.* Et in effectu, quod cum rigoroso secreto omnia sequuta fuerint, testis est Eminentiss. Episcopus in ultima Epistola §. *finali*; ibi:

Indagare

Indagare evidenze maggiori, benche questo sarebbe difficilissimo, stante la rigorosa secretezza, con cui passò il preacconnato fatto. Et tamen, quod hodie via detur inter Catholi-
188 cos Locus, ubi Tridentinum Concilium receptum est, in
quo in praxi audiatur distinctio matrimonii publici, & secreti, aliis adductis, observant *Freyta de Acugn. de Sollic. Conf. quæst.2. & Transmiter de Polygam. lib.2. par.1. num.15.* Et quod nuptias occultè contrahens dicatur Ecclesiam scandalizzare, advertit *Raymund. in Sum. tract.7. de Matrimon. cap.9. de Clandest. de spons. in princ. fol.542.*

189 Tempus fuit illud, in quo quietum silentium continebat
omnia, atque nox in suo cursu medium iter habebat, hora scilicèt sexta noctis, juxtà depositionem Epiphaniæ, quod nimium conferre ad probandam clandestinitatem, observavit *Rot. in Ulinben. Matrimon. 16. Decembris 1640. §. Ad prædicta cor. Pirovano*, & egregiè *Sperell. decis 5. num.48.*
190 ubi quod horæ sexta, & septima noctis sunt nimis impro-
priæ, & prorsus inconsuetæ ad nuptias celebrandas, proindeque contra matrimonium, tali hora celebratum, semper præsumitur, *Crispin. de Visit. Past. quæst.2. §.17. de Matrimon. num.48. vers. Non si doverebbe contraere mai di notte:* Janua Ecclesiæ erat clausa, quam circumstantiam in individuo casus nostri, & ad præcisum effectum, de quo agitur, expendit *Tondut. Quæst benefic. par.3. cap.153. num.22.* & generaliter *Sperell. d. dec.5. num.50* In eaque duæ dumtaxat candelulæ accensæ erant, ut fatetur Parochus.

191 Post hæc nihil de hoc matrimonio, taliter contracto,
describitur in solito Libro, sed solùm reperitur quædam generalis adnotatio, suspicione non carens, ex adductis per Defensores Caroli Francisci, in alio loco prorsus improprio, nempè Circulo aureo, ubi nec verbum quidem de matrimonio, minusque de Bossana, & Marazzano, cum specificatione, quod unquam testes controverso matrimonio interfuerunt, juxtà inconcussam omnium Parochorum praxim, sed simpliciter dicitur: *Giuseppe Bossana, Gio: Antonio Marazzani di Gennaro 16. 1691.*

In calce Licentiæ, ab Episcopo obtentæ, ubi mentio habetur matrimonii, non sunt descripta vera nomina contra-
192 hentium, ut practicatum fuit in casu *decis.845. cor. Cerr.* in
quo scripsit *Tondut. quæst. benefic.153. par.3.* Minusque ficta Titii, & Bertæ, sed N.N. NN. quæ omnibus individuis humani generis congruè aptari possunt; Et tamen non alia ratione inventa sunt, & practicuntur nominum impositiones, quam significandorum nominum gratia, & ad distinctionem unius personæ ab alia, ut in nostris terminis observat *Rot in*
193 *Romana Matrimonii 19. Jan. 1684. §. Quatuor quippe coram*
Ursino, & faciunt firmata per *Jo: Boschæum de Just. & legitim. nupt. lib.3. numer.5.* ubi, quod nomina, & voces sunt certæ, quæ in anima passionum sunt, notæ.

Circa diem contracti matrimonii non concordant in eorum depositionibus Epiphania, & Parochus, qui non erubuit diem falsificare, & falsitatem fateri, non alio motivo,
194 quàm impediendi quamlibet remotam cognitionem bujus fa-
cti, ut testatur ibi: *E quando fui esaminato à Fano, sappi che detta Epiphania haveva detto, che detto matrimonio seguisse in detto giorno, la qual memoria, che diceva sotto li 20. lo poi alterai, e feci sotto li 28. ad effetto, che se mai fosse stata veduta detta memoria, dall'alteratione della giornata si fosse occultato il vero, e non si fosse venuto in cognitione, che era seguito d. matrimonio da qualche circostanza:* Quod repetiit ibi: *Per confondere questa verità oabtiando, che potendosi vedere d. foglio da qualcheduno si giudicasse il vero, e non si venisse in qualche cognitione, e si rompesse il sigillo, &c. alterai detto nu-*
195 *mero, e feci 28. come si vede in detta carta &c.* Quæ omnia
nil commune habent cum illa nimis frigida, & à longè petita excusatione fractionis sigilli; Licèt enim Confessarii nullatenus, nullaque via possint facere ea, ex quibus devenire queas in cognitionem eorum, quæ ipsis sub sigillo confessionis nota sunt, nullibi tamen cautum est, minusque reperietur forsan Theologus, qui eisdem confessariis grave, insupportabileque istud onus imponat faciendi omnia possibilia, etiam cum evidenti falsitate, ut in nostro casu, ne à diversis personis, & à factis aliorum, absque ulla confessariorum cooperatione talis notitia à Judicibus haberi possit.

Si autem iste contrahendi modus, & rigorosum secretum,
196 procuratum à contrahentibus, & Parocho, ex anteceden-
tibus, concomitantibus, & subsequentibus, non opponitur publicitati, & necessariæ probationi matrimoniorum, à Concilio Tridentino sub nullitatis pœna requisitæ, & per consequens matrimonia, taliter contracta, & alia in futurum contrahenda, non dicantur clandestina, difficile erit effingere alium casum, in quo cum majori proprietate termonis clandestinitatis termini verificari possint; dum ad hunc effectum sat est, quod eadem matrimonia ità occultè contrahantur, ut exinde legitima probatio non appareat *ad Text. literalem, in cap.2. de Clandest. despons.* ubi *Fagnan. num 2. & seqq.* quod de matrimonio occulto Ecclesia non judicat, & clandestinum dicitur, quando probari non potest, atque paria sunt non esse, & non apparere *Poteyr. in Elucid. Theolog. moral.3. lib.3 elucid 6 de Matrimon. num.1672. Petrus Crespet. in Summ. Cath. Fid. verb. Matrimonium fol.59. Franc. Bonæ spei in Theol. Scholast. tom.5. de Matrimon. numer.2. Gentian. Hervet. in Orat ad Concil. Trident. de Clandest. Matrimon in principio* impressa post *cons. Matrimon. divers. Ven.1565.* ibi: *Ea autem esse statuo, quæ non publicè, & cum iis, quæ à Jure requiruntur cæremoniis, sed clam, & in occulto contrahuntur Bassæus in Floreb. Theolog practic. lib.1. verb. matrimonium 1. fol.559. lit. K. Hieron. Gatticus in Prax. Sacram. tit. de Sacram. Matrimon. fol.65. Cardin. de Laur. in 4. Sentent. tom 3. disp 22. de Matrimon. art.12. nu-*
mer.300. Et quod occultum ad nostrum effectum dicatur il- 197
lud, quod probari non potest, observat idem *Fagnan. in cap. Dilectus num.38. de Temp. ordinand. Navarr. in Rubric. de Judic. num.76. & del Bene de Officio Sanctiss. Inquisit. par.1. dub.13. sect.11. num.9 Lup. in Comment. Edict. Sanct. Offic. par.1. lib.3. dist.3. vers. Occultum fol. mihi 42. Ant. Gabeet. de Spons. matrim. tit. de Nupt. clan est. sub num.119. & seqq & Alenand Carer. de Matrim. lib.4. cap.7. circa med.* Ad differentiam occulti in terminis Sacræ Pœnitentiariæ: *In quibus occultum dicitur, quando non est publicum, quando videli-*
cet non scitur in majori parte Viciniæ, vel Collegii, vel Pa- 198
rochiæ quare, etiamsi sciatur ab aliquibus, & proindè probari possit, adhuc est intra limites occulti: ut his verbis observat *Elig. Bassæus in Floreb. Theolog. tom.2. verb. Matrimonium 3. num.26.* & generaliter *Corrad. in Prax. dispens lib.7. cap.7. num.13.*

Post Concilium autem inter Catholicos pro illorum vali- 199
ditate matrimonia celebranda esse publicè, notoriè, & in faciem Ecclesiæ observant *Boden. colluct. legal.12. num.70. tom.1. Drogh. in cons.* impresso *post Clar. in § Adulterium nu-*
mer.44 Crespet. in Summ. Cath Fid. verb. Matrimonium fol. 200
59. & Bartol. Fumus in Summ. Armill. verb. Matrimonium num 61. Nullsque in Catholicis Civitatibus, Oppidis, & Locis, ubi Trident. Concilium receptum est viget amplius distinctio matrimonii publici, & secreti, ut advertunt *Freyta de Acugn. de Confess. sollicit. quæst.2. & Transmiter. de Polygam. lib 2. quæst.1. num.51.*

Ex quibus constito, nedum de intentione, & operationibus contrahentium, & Parochi faciendi oppositum illius, quod præcepit Ecclesia, sed quod de facto, quantum in se ipsis erat, id reduxerunt ad praxim, ex hoc etiam capite
dubitari potest de validitate matrimonii, de quo agitur, ex 201
clara dispositione *Concilii Tridentini sess.7 can.11. de Sacram. in genere* requirentis saltem in Ministris intentionem faciendi id, quod facit Ecclesia, ibi: *Si quis dixerit in Ministris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt non requiri intentionem faciendi quod facit Ecclesia, anathema sit*, ut generaliter observant adducti per *Emanuel. Mascaren. de Sacr. tract. 1. disp.3. cap 4. de Intention. Minist. per tot.* & in nostris terminis *Vasquez in 3. par. D. Thom. disp.138 cap.5 numer 63. fol mihi 335. Vinc. Fernandez in disput. mixtis & Jur Canon. & Theol par.9 dub. unico num.3. ubi pag.77. & 93. num. 17.* respondit absurdo, deducto ex voluntate Sacerdotis inordinata, quod id referendum est bono universalis providentiæ, ad quam pertinet mala permittere, & *fol.89.* attribuit hoc argumentum Kemnitio. *Henriquez in Summ. lib. 11. de Matrimon. cap.4. Intentio contrahentium quando impediatur fol.965. Joannes de Allozzo Alphab in moral. verb. Matrimonium sect. unica num.51.* ubi, quod absque hac intentione non esset Sacramentum, esset tamen matrimonium, ut inter Infideles, secundum probabiliorem sententiam *Franc. Sylv. in 2. 2. quæst.100. art 2. fol.722. vers.5. Megal. tom 2. var. resol. cap.194. num 11. Pont. de Matrim. lib.1. cap.9. numer.1.* ubi, quod *Ad habendam hanc intentionem satis erit,*
si contrahere velint juxta communem morem, secundum quem 202
vident Fideles alios in Ecclesia contrahere & Gavard. in Theolog. ex antiquat. tom 6. quæst.2. de Matrim. art.2 § 2. num.24.

Nulla siquem habita ratione opinionis *Francisci Pacæi in scenograph. de Sacram. in gener. & in specie tit. de Matrimon.*
verb Ministre, asserentis nullum dari determinatum mini- 203
strum hujus Sacramenti, à quo parum discrepare visus fuit *Card. Tolet. Instruct. Sacerd. lib.7. cap.2. num.6.* docens, ante Concilium Tridentinum non fuisse necessarium aliquem ministrum in Sacramento matrimonii.

Minusque

Minusque alterius, ferè ab omnibus reprobatæ, senten-
tiæ *Melchioris Cani*, docentis ministrum Sacramenti ma-
trimonii esse Sacerdotem *in Loc. Theolog. lib 3. cap. 5.* quem
204 latè defendit contra *Cardin. Bellarminum Io: Marius Mino-*
rita in Libro, Parisiis edito Anno 1620. & pro qua senten-
tia militant etiam *Guglielm. Paris. de septem Sacrament. tit.*
de Matrimon. cap 9. Cocq. in princip. Theolog. moral. & Spe-
culat. cap. 12. de Matrimon. sect. 7. num. 1. Anton. Felician.
Ninguad. in Manual Parochor. tit. de Sacram Matrim. cap. 3.
vers. quoad Sacramenti, ibi: *Parochus, uti Minister appro-*
bans, & solemnizans contractum Hiec. Gatticus in Prax. Sa-
cram. tit. de Sacram. Matrim. verb. Minister fol. mihi 60. Est
205 *in 4. Sent. distinct. 26. §. 10.* & alii, quos, sub titulo præstan-
tissimorum Theologorum, refert, sed non sequitus *Bassæus*
in Flor. Theolog. practic. par. 1. verb. Matrim 1. numer 8. &
Dian Oper. moral. tom. 3. tract. 4. resol. 254. & Franc. Sylv in
3. par. D. Thom. quæst. 42. in supplem. quæst. 1. & priùs *in 2.*
2. quæst. 100. artic. 2. fol. 721. vers. Quæ, ubi pro responsione
ad authoritatem Angelici Doctoris divinando asserit: *En*
quibus non immeritò dubitari potest si Summæ Theologiæ par. 3.
absolvisset, an non scripsisset, ministrum Sacramenti Matri-
monii esse Sacerdotem, cui opinioni adhærere visa est *Rota*
in decis. 657. sub num. 2. vers. Si quæ talia par. 1. divers. Circa
quæ videri potest *Cardin. Pallavicin. in Hist. Concil. libr. 23.*
cap. 9 num. 15.

Sed procedendo cum probabiliori, imò receptissima sen-
206 tentia, quod ministri Sacramenti matrimonii sunt ipsimet
contrahentes, juxta doctrinam *D. Thomæ in 4. dist. 33. qu. 1.*
art. 1 & advertunt *S. Jo: à Capistran. in celebr. conf. Matrim.*
§. Circa primum num. 4. Bellarm. tom 1. Controvers. tit. de
Matrim lib. 1. cap 6. Andr. Vallens. in Jus Canon. lib. 4. tit. 1.
de Spons. & Matrim. § 6. num. 3. Suarez in 3. par. tom. 3. dis-
put. 2. sect. 1. cap. 1. num. 16. Raynaud. in Heterocl. Pietat. lib.
7 sect. 1. punct. 14. de Matrim. Sacrum. num. 3. & 4. Emanuel.
Mascaren. de Sacram. tract. 1. disp. 3. cap. 2. num. 106. Candid.
disquis. moral. tom. 4. de Ordin dub. 46. sub numer. 60. Frant.
Florent. de Sponsal. & Matrim. in adnot. ad quæst. 1. can. 26.
Gratian. vers. Superest fol. mihi 109. Torreblanc. Jur. Spir.
pract. lib. 2. cap. 14 num. 15. & 16. ubi reprobat *Canum* & ra-
tiones, ab eo adductas, quod facit etiam *Adam Tanner. in*
Theolog. Scholast. tom. 4. disp. 8. de Matrim. dub. 8. par. 3. dub.
1. Petr à Sanct. Joseph. in Idea Theol specul. lib. 4. de Ordin.
& Matrim. cap. 4. resol. 4. num. 237 Vincent. Fernandez in
disp. miralis Jur. Canon. & Theolog par. 6. dub. 1. nu. 5. fol. 45.
Gabr. à Sancto Vinc. de Matrim. disp. 3 quæst. 12. per tot. Jo:
Poncius in Curs. Theolog. tit. de Matrim. quæst. 5. conclus. p.
Alar. in Canon. conscient. lib. 5. Verb. Matrimonium num. 5.
Victor. de Sacram. Ecclesi. tit. de Matrim. num. 245. Molan. in
Compend. Theol. practic. tract. 4. cap. 15. de Matrim. clandest.
num 10. Thenud. decis 6. Lusitan. num 7. par. 1. Reginald. in
Prax. Pœnit. libr. 31. cap. 8. num 53. Colleg. Salmanticens. in
Casib. Theolog. mor. tom. 2. tract 9. de Matrim. cap 3. punct. 1.
num. 8. Param. de Offic. Inquisit. lib. 3. quæst. 5. num. 128. &
seqq. Facvaqu. in Opusc. Theolog. Opusc 2. de Baptism. fol. 21.
vers. Quapropter Vinc Quintian. de septem Sacram. tit de Ma-
trim. vers. Materia fol. 78 Corron. controv. 1. de Matrimon.
cap. 1. num. 18. Gavard in Theolog. exantiquat. tom. 6. quæst.
2. de Matrim. art 2. §. 1. num 4. Beccan. de Sacrament. cap 44.
de Matrim. quæst. 5. Carden. in Theol. moral. quæst. 2. dissert.
20. cap. 7. num. 75. & seqq. & Pont. de Matrim. lib. 1. cap. 9.
per tot. ubi *num. 3.* quod prior sententia post Concilium Tri-
dentinum est censura digna, & nostris temporibus contra
Canum conspirat universa Theologorum Schola, quàm
sententiam sequuta fuit *Rota in Viterbien. Matrimonii. 19.*
Januarii 1619. in princip. cor Pirovano.

207 Innegabile remanet in nostro casu, hujusmodi ministros
uniformiter conspirasse in destructionem illius necessarii re-
quisiti, quod pro forma ab Ecclesia statutum fuit, & hujus
conspirationis dux, & molitor fuit ille qualificatus testis,
de quo Concilium, & Ecclesia summopere confidit pro pu-
blicitate, & probatione matrimonii, ex animadversis *in*
Histor. Concil. Trident per Card. Pallav. lib. 22. cap. 4. in fine,
& cap 8. num. 18. Redingh. tom. 4. tract. 11. sect. 1. num. 4 &
seq. fol. 203. & Veg. in Summ. cap 25 de Matrim. cas. 33. ubi
Parochum vocat *Fedel testimonio sacro della verità del Sa-*
cramento.

Salvo igitur meliori judicio, ex hucusque animadversis
in sensu veritatis censeo, matrimonium, de quo agitur,
concludenter non justificari, & modum, quo contractum
208 fuisse asseritur, esse verè, & propriè clandestinum, hoc est
contra formam, præscriptam *in Concil. Trident. sess. 24. de*
Reform. Matrim. cap. 1. Proindeque *maximopere perpenden-*
dum est, ne detur aditus ad fraudandum hoc sanctissimum de-
cretum, quia ex hoc contrahendi modo adhuc incommoda, &
pericula omnia, quæ ex clandestinis conjugiis ante Concilium
oriebantur, nunc oriri possent, ut his verbis observavit *Se-*
gar. in Director. Jud. Ecclesiastic. par 2 cap. 15. num. 56.
Et licèt aliàs in Jure veteri dolus non anullaret matrimo-
nium, tamen Concilium videtur tendisse, ad finem puniendi
istos dolos saltem nullitate matrimonii, ut referendo ratio-
nes, & motiva resolutionis *Ulixbonen. seu Eboren.* ad instan-
tiam Joannis Andreæ Caligavii, Collectoris in Regno Por-
tugalliæ emanatæ, inter annum 1573. & 1580. quo tempo-
re non distinguebantur Resolutiones per dies, menses, &
annos, sed per materias, seu sessiones, scriptum reliquit
tunc temporis Sac. Congregat. Concilii Secretarius *in tom. 2.*
sess 24. & 25 de Reform. Matr. fol. 26. concludens ibi: *Alii quia*
res exemplo gravis, & quia multi in illo Regno (in Orbe Ca-
tholico possumus adddere in nostro casu) *acciperent occasio-*
nem utendi istis fraudibus. Et via aperietur fraudibus,
clandestinisque matrimoniis, quæ Sacri Canones tantoperè
abhorruerunt. Habere siquidem videtur speciem iniqui omne
magnum exemplum, quod contra singulos utilitate publica re-
penditur, sunt verba *Dunoz Sen. dec. 308. num. 20.*

Per mortem Caroli Francisci, sequutam in ejus Patria 209
die 26. Maii 1702. cessavit motivum repropositionis præsen-
tis causæ, quæ proinde remansit à S. Congreg. Episc. inde-
cisa, juxta solitum exitum causarum matrimonialium, de
quo *Card. de Luc. de Matr. disc 9. num 2. in fine*, & Nos ob-
servavimus *in Dissert. de Matr. nullit. in concl. seu §. fin. n. 1.*

Responsum Theologicum in eadem Causa P. Liberii à JESU.

Si lex regula D. Thomæ periculosè determinatur omnis 1
quæstio, in qua de peccato agitur, unde diligens cautio
adhibenda est, multò magis urget in solutione Causæ præ-
tensi matrimonii inter Carolum Franciscum, & Epipha-
niam, cùm, & periculum immineat exponendi amborum
conscientias pluribus, & gravioribus peccatis, & irrogandi
injuriam Sacramento, & violandi jura Sacrosancti Conc. Tri-
dentini, ac proindè non nisi serio studio eam discutere fas
est, & implorata Divini Numinis ope, à quo omne lumen,
quod mihi præstò esse exopto, ne erroneum proferam judi-
cium, sub cujus duce pro clariori elucidatione in duas partes
quæstionem partiri opportunum duxi, in eam videlicet,
quæ dicitur Facti, & in eam, quæ Juris: In prima quære- 2
mus de veritate existentiæ hujusmodi contractus, prout asse-
ritur ab Epiphania. In secunda, an, admissa existentia,
sub illis circumstantiis celebratus subsistat, & retinendus sit;
In expensione utriusque brevitati, mihi repetitò injunctæ,
consulam, pluribus recisis, momenta quædam solùm per-
currendo, & inhærendo juratis depositionibus in legitimo
Summario processus ipsius Epiphaniæ, & Antonii Pulzo-
ni Parochi.

Veniendo ad primum, mihi certum videtur, non extitisse 3
prætensum matrimonium inter prædictos, sed esse supposi-
tium. Moveor plane discursu sequenti, nequit affirmari ve-
ritas alicujus facti, quod principiis contradictoriis innititur,
porrò existentia prætensi matrimonii plena est contradicto-
riis, à Patronis illud defendentibus, evulgatis, igitur non
est subsistens. Declaro assumptum; Causæ, à quibus pen-
det existentia contractus matrimonialis sunt debita licentia,
Parochi assistentia, testium præsentia, locus, & tempus:
In singulis autem horum contradictio reperitur: Quantum
ad licentiam contrahendi absque proclamationibus, Pulzo-
nus testatur habitam ab Episcopo Fanensi: Epiphania verò
à Sancta Sede Apostolica emanatam constanter fatetur: Ille
asserit figuratum in ea casum sub ficititiis nominibus Titii, & 4
Bertæ: Ista sub vocabulis Bertæ, & Baldi, de utroque ad-
jiciens: *Che detta licenza da Roma non conteneva li nasci no-*
mi, ma li nomi di Berta, e Balda, che sempre me sono ricor-
data. Quantum ad locum Pulzonus judicialiter fassus est, se
ab Epiphania audivisse hoc matrimonium celebratum fuisse
modo Laureti, modo in S. Costantio: *Una volta diceva es-*
ser stato celebrato in Loreto, & altre volte in S. Costanzo.
Quantum ad tempus Epiphania firmi et asseruit, fuisse ce-
lebratum die 20. Januarii 1691. Pulzonus alicubi posuit die
16. alicubi die 20. alicubi die 28. quæ est maxima contradi-
ctio, & quidem in substantialibus, indè enim pendet tota ve-
ritas de præsentia prætensorum peregrinorum, tanquam te-
stium. Quantùm ad personam Parochi assistentis per verba 5
ipsius Epiphaniæ, relata à Pulzono, ac testibus in jura-
tis

istis terminis unius syllabæ, vel literæ diversitas mutatio-
nem facit considerabiliter substantialem; Si quidem Fami-
liarum distinctio recognoscitur, ut in *Corsi*, & *Corsini*,
aliisque innumerabilibus exemplis notum est, nec tamen fa-
cilè error tribuendus est lapsui calami, si urgens fundamen-
tum non movet: Certè Officiales Hospitalis accusandi non
sunt, ipse verò Pulzonus satis commodè nomen proprium
potuit scire, qui ad cœnam domi suæ excepit, ut paratos
haberet pro statuto tempore celebrandi matrimoni,
sed, &c.

Alius scopulus frangendus occurrit sequenti ponderatio-
ne inclusus: Constat peregrinos Romam pervenisse die 19.
Januarii, cum hoc minimè componitur, quod quarta horæ
21 noctis diei 16. ejusdem mensis potuerint reperiri in Sancto
Constantio, distat enim ab Urbe secundum calculum Perito-
rum per viam breviorem 150. milliaribus, & per Laureta-
nam 180. Nunc quis credet, quod duo *Birbanti*, ut depositio
loquitur, quod singulis tribus diebus iter confecerint 50. mil-
liariorum per loca aspera, montuosa, & valliosa, sub rigo-
ribus hyemalibus? nec cursori celerrimo conceditur, quan-
tò minùs duobus peregrinis, quorum unus erat senex, quo-
22 rum mos est divertere huc, illucque, ad quæritandas elee-
mosynas, quorum mos est in Hospitalibus parumper im-
morari, ut vires reficiant, quorum mos est moderatum iter
singulis diebus taxare, ut possint peregrinationem conti-
nuare, notum enim est per violentos currendi conatus etiam
fortiores defatigari, ità quod nequeant eodem tenore succes-
sivis diebus itinera prosequi, quorum mos est Romam per-
gere non impellente negotiorum gravitate, sed devotionis
23 causa; Non reperimus fuisse dimissos à Sancto Constan-
tio super equos, vel plena crumena, vel additis calcaribus,
unde sollicitiores fuisse colligamus, totum munusculum
fuit vespertina refectio in domo Viceparochi, quam sumpsis-
sent in Hospitali.

Hinc tribus diebus perfici non posse illud iter etiam per
breviorem fatentur jurati testes, in hac materia digni omni
fide, ut potè experimentaliter omninò certi, quales sunt
tabellariorum socii mulatarii, eorumque comites, qui pe-
24 nitus evacuant authoritatem duorum testium pro fœmina
stantium, qui solis verbalibus conjecturis utuntur, qui in
mensibus Septembri, & Octobri, quæ est considerabi-
lis differentia, explicant, qui partem noctis includunt,
qui nec semel spatio trium dierum illud iter comple-
verunt.

Tertium adminiculum accipitur ab asserta frequentia Sa-
cramentorum ipsius fœminæ à tempore, quo supponitur ce-
lebratum matrimonium; Sanè nec species minimæ probabi-
25 litatis inde infertur: Fidedigni, inter quos Viceparochus,
juramento confirmant, æqualem semper adnotatum, tùm
antè, tùm post illud tempus usum in accessu ad Sacramen-
ta, septem videlicet, vel octo vicibus in anno: Deindè
ab Amasio spreta, potuit hæc fingere, quæ alia est molita ?
non permisissent, inquit illa, Confessarii, nisi uxorata
fuissem, sed undè constat illos permisisse? undè sciebant
ipsam esse uxoratam, quia ipsa dicebat: Porrò Confessarii
in his simplici verbo credunt, nec ulterius progrediuntur in-
26 quirere circa valorem contracti matrimonii, nisi dubium
aliquod exortum proponatur; Ulteriùs, si veracem ad-
mittimus fœminam ob præsumptionem salutaris accessus ad
Sacramenta, cur veracem non admittimus virum, tàm se-
riò negantem hujuscemodi matrimonium? cùm & piè cre-
dendum sit nolle æternaliter damnari, & nunquam à Sacra-
mentis accusetur repulsus

His prælibatis, quæro à justissimis Judicibus, si ageretur
de gravi delicto, dicamus homicidio, propter quod ad tri-
remes damnandus esset vir, & starent prædicta motiva tam
27 urgentia pro ejus innocentia, auderent nè eum damnare ?
Nemo mediocriter in Jure instructus id affirmabit, quantò
minùs damnabilis est ad perpetuam servitutem, adeò inde-
coris matrimonii? Bonum ipsum commune, cui potissimè
invigilant leges justitiæ postulat Caroli Francisci absolutio-
nem, graviter enim illud periclitaretur, si tantis momentis
munitus adjudicaretur reus, foret namque in potestate cu-
juslibet mulierculæ honestos viros perdere consimilibus ma-
chinationibus, quæ sunt valdè faciles versipellibus, &
lenonibus.

28 Fateor, matrimonii causam favorabilem esse quoad liber-
tatem qua unusquique est sui juris, ut cui vult nubat, &
quandò; Sed multo magis onerosum concedo quoad jugum;
Undè æquitas non dictat, quod ut fiat satis uni ex levi fun
damento petenti, gravetur alter ex fortissimis motivis
reluctanti.

Concludenter resolvendum mihi videtur, matrimonium
reale nullum extitisse, ac proindè dict. Carolum Francis-
cum esse absolvendum; Verbale tamen non dubitarem ad-
mittere: Facile enim est creditu, quod in exercitio turpis 29
amoris, ut assolet, & Amasius sponsam suam quandoque vo-
caverit, eamque ducere in uxorem oretenus promiserit;
hisque decepta lenociniis, ut aliquid lucretur, tanquàm ma-
ritum evulgavit, & vexat.

Venio nunc ad 2. partem, quoniam tamen imaginatio in 30
his rebus præoccupans intellectum decipit, unum est ocula-
tè advertendum circa clandestinitatem matrimonii, videli-
cet duplicem esse, & expressam, & palliatam; Expres-
sè matrimonium clandestinum est, quandò duo contrahunt
nullo præsente; Palliatè clandestinum est, quando duo con-
trahunt coram Præsbytero, & testibus, sed insufficienti-
bus, ut si Presbyter fingatur proprius Parochus, & non sit,
si testes fingantur idonei, & non sint, ut si artificiosè assu-
merentur cœci, & surdi, vel fatui, vel ebrii, ea propor-
tionali ratione, qua distinguunt Theologi usuram in expres-
sam, qua accipitur aliquid supra sortem ex mutuo, nullo
titulo intercedente, & in palliatam, qua accipitur lucrum
supra sortem titulo aliquo, sed conficto; Quare non eo ipso
adjudicandum est matrimonium aliquod non esse clandesti-
num, quia coram aliis celebratum est, sed videndum, an
isti sufficientes sint: Hoc præsupposito pro cautela eo- 31
rum, qui ultroneè proclamant legitimum matrimonium,
quia audiunt, Viceparochum interfuisse, cum duobus
peregrinis.

Dico, & pro conscientia sentio, matrimonium inter Ca- 32
rolum Franciscum, & Epiphaniam, illius circumstantiis
vestitum, quibus à Parocho ponitur, realissimè esse clande-
stinum, sed palliato colore.

Evinco sequenti discursu, qui in hac materia demonstra-
tivus mihi videtur. Quoties forma, sub qua contrahitur
matrimonium, directè, per se, & absolutè evacuat finem
præintentum, & legem Concilii Tridentini, annullantis
matrimonia clandestina, toties matrimonium contractum
clandestinum est: Hæc præpositio est certissima, sed Ma-
trimonium præsens celebratum est sub forma, quæ directè, 33
& per se tollit legem, & evacuat finem, præintentum à
Concilio. Ideòque clandestinum est; Ea pono assumptum:
Finis Concilii præcipientis præsentiam Parochi proprii,
cum duobus, vel tribus testibus, iste, & unicus est, ut
matrimonium possit celebrari coram Ecclesia, quæ non iu-
dicat de occultis: Contextus Concilii *sess 24. cap. 1. de Re-
format. Matrimon.* hic est: *Verùm cùm sancta Synodus ani-
madvertat, prohibitiones illas propter hominum inobedien-
tiam, jam non prodesse, & gravia peccata perpendant, quæ
ex ejusdem clandestinis conjugiis ortum habent, præsertim* 34
*verò, qui in statu damnationis permanent, dum priore uxo-
re, cum qua clam contraxerant, relicta, cùm alia palàm
contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio vivunt: Cui ma-
lo, cùm ab Ecclesia, quæ de occultis non judicat, succurri
non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur, Id
circo &c.* Descenditque præcipere proclamationes, & præ-
sentiam proprii Parochi, duorumque, vel trium testium,
quapropter petit Concilium media, quibus per se, & atten-
ta natura rerum, possit probari, quamvis ex accidenti dari
possit casus, in quo nequeat; Porrò in nostro casu est omni- 35
nò impossibile, quod probetur per se, & ex natura sua cele-
bratum matrimonium inter Carolum Franciscum, & Epi-
phaniam, per illam formam, sub qua contractum asseri-
tur, nam occultata sunt testibus nomina propria contrahen-
tium, eaposita sunt fictitia Titii, & Bertæ: non est pro-
palata eis hujusmodi mutatio, incognita eis est persona utri-
usque contrahentis, qua arte per hos testes probare potest
Ecclesia Carolum Franciscum nupsisse cum Epiphania ?
Interroget centies hos testes, respondeant vidisse duos nu-
bentes, quorum unus dictus est Titius, & altera vocata est
Berta, undè colliget, hos esse Carolum Franciscum, &
Epiphaniam? Interroget iterùm centies, an viderint con-
trahentes, an eos cognoscant, an audierint aliquando hos 36
commutasse nomen in Titium, & Bertam, centies etiam
reclamabunt se prorsus horum omnium nihil scire, & ità re-
vera est, Nisi ergo revelationem à Deo accipiat Ecclesia,
nullo artificio, nullo studio, devenire potest ex depositione
horum testium in cognitionem, quod Carolus Franciscus
inierit conjugium cum Epiphania. Si matrimonium con-
trahatur sub forma contraria naturæ, & fini intrinseco ejus-
dem, puta sub conditione, ut mulier non prolificet, per
omnes Teologos contractus iste nullus est; Ergo si contra- 37
hatur sub forma contraria publicitati naturæ, & viæ, per
se proba-

se probativæ, non erit publicum tale matrimonium, ideo-
que clandestinum; Non erit capax probationis, ideoque
non in facie Ecclesiæ, Portò præsens est hujusmodi: quo-
niam ex vi illius modi, quo fuit celebratum nunquam cer-
tificari potest de nuptiis inter Carolum Franciscum, & E-
piphaniam; Certificabitur quidem de nuptiis Titii, & Ber-
38 tæ; sed qui isti sint, Deus scit: Mulieris dictum non suf-
fragatur: Parochi testimonium, quamvis aliàs magni pon-
deris, non sufficit, sed Parochi, & utriusque simul testis præ-
sentia testificari, potentis indivisibilitèr, & essentialiter
prærequiritur, ibidem declarante Concilio.

Secundùm regulam utriusque Juris toties testis non est per
se sufficiens, quoties Pars litigans potest per se excipere con-
tra eum: Putà quod sit rei testificandæ ignarus; In præsenti
facto per se Carolus Franciscus potest rationabiliter excipe-
39 re contra hos duos testes, si vocarentur ad judicium, ipsis
deponentibus, audivisse Titium duxisse Bertam, promptis-
simè, & verissimè respondebit, nonnè sum Titius? & evi-
denter probabit, afferendo tabulas Baptismales, adducen-
do totius suæ Familiæ, totiusque Oppidi certissimam scien-
tiam. Testes nihil noverunt de nominis mutatione: nihil
noverunt de individuo Epiphaniæ, deque individuo dicti
Caroli Francisci, qui, præter nomen etiam habitum exte-
riorem mutasse affirmatur; Non possunt ergò esse testes sin-
gulares de facto individuali, quæ est alia conditio requisita
ab utroque Jure in teste, per se sufficiente.

Hinc sponte corruit, quod speculatur, potuisse detegi
contrahentes, si, completa functione, accurrissent Satel-
lites, vulgò *li Sbirri*, quibus aliundè essent noti contrahen-
40 tes, & depræhensos peregrinos interrogassent, quid hic fe-
cistis? ipsique responderent, præsentes fuimus matrimo-
nio, quod isti duo contraxerunt.

Siquidem nec res ità evenit, nec evenire potuit sub con-
stitutis circumstantiis, cùm clausis januis secretissimè omnia
peregerint, & separatim à nubentibus discesserint testes,
nec in Sancto Costantio erant *Sbirri*: Deindè casus est om-
ninò abstractus, & metaphysicus, & in iis, quæ per acci-
41 dens incidunt, à lege minimè compræhensis, certa est re-
gula omnium Theologorum, quod leges disponunt de rebus,
prout moraliter, & humano modo evenire solent. Injun-
ctæ brevitati consulens, evincam exemplo, ad propositum
aptissimo: Demus duos personatos, vulgò *due Masschera-
ti*, nubere coram proprio parocho, & duobus testibus, qui-
bus illi sint omninò incogniti, Iste contractus, absque du-
42 bio est nullus, & clandestinus, eo motivo, quod non est
capax probationis per se, & ex sui natura, & tamen est ca-
su accidentali revelabilis: Ponamus, completa functione,
occurrere Satellites, seù *li Sbirri*, qui tempore bacchana-
lium circumeunt Civitatem, capiant testes, egredientes è
domo Parochi, eos interrogent, quid fecistis apud Paro-
chum? Respondeant, præsentes fuimus matrimonio, quod
contraxerunt duo illi personati, quos videtis; Tunc Satel-
lites expolient personatos, & eos cognoscant, en cognitio
via accidentali; sub qua nullo modo stat valor matrimonii:
43 Quod si quis ne succumbat argumento auderet concedere va-
lidum matrimonium, descriptum inter duos personatos,
actum est de lege Concilii: Via occultandi polygamiam
facillima aperta est; Fiant matrimonia inter Amantes ma-
scheratos coram testibus omninò incognitis, & poterunt
singulis mensibus variare nuptias, absque periculo, quod
possint ab Ecclesia convinci: Nunc ad rem nostram, quod
facit personatio, vulgò *l'abito da maschera*, multo magis
facit nominis extranei confictio; quia nomenciatura totam
personam refert, & demonstrat. Ecclesia pro valore ma-
trimonii postulat non qualemcumque præsentiam testium;
sed talem, quæ ex natura apta sit ad testificandum, ad pro-
bandum; Undè si vir, & mulier inebrient duos testes, &
coram illis contrahant, contractus ille est formaliter clan-
destinus quamvis ex accidenti possent cognosci nubentes,
puta si clam laterent duo Clerici in angulo Ecclesiæ, qui,
44 & audirent, & cognoscerent personas. Necessè est igitur,
quod forma ipsa contrahendi vim probativam includat, &
in casu nostro substantialis modus contrahendi continet, me-
dia impossibilitantia probationem.

Replicabit fortè, non esse necessariam præviam cogni-
tionem in testibus, sed sufficere eam, quæ in actuali con-
tractu colligitur per externam corporaturam sponsorum,
& ideò valent matrimonia secreta, & quæ ex conscientia
dicuntur coram exteris, & ignotis testibus: Hinc si occur-
45 rerent Carolus Franciscus, & Epiphania illis duobus vaga-
bundis, facili negotio cognoscerentur per aspectum corpo-
raturæ, quamvis pro Titio, & Berta haberentur: Conti-
net replica aliquam veritatem & quidem eam, in qua to-
tum pondus radicatur; sed non benè applicatur, nec verè:
Lubenter admittimus non esse necessariam præcedentem 46
notitiam; Ultrò fatemur sufficere eam, quæ in actu, con-
tractus hauritur: sed ut hæc legitima sit, necesse est, quod
exterior apparatus, saltem essentialis, sit verus, & non
falsarius, si enim falsarius sit, aptus non est pro acquirenda
veritate sed multùm opportunus pro inducendo errore: Vo-
lumus sufficere corporaturam sponsorum, sed debet esse natu-
ralis, non vestita fallacibus coloribus, ex artificio assumptis ad
fallendum; si quis hominem sibi incognitum attentè perspiciat
medio speculo varigato, seù lineato, & species præsentes
alterante, nunquam illum distinguet, remoto speculo,
etiam si millies in via ei occurret; Pleno ore damus, testes
matrimonii non opportere esse omni exceptione dignos, in-
traneos. concives; sed tamen debent esse tales, ut pos- 47
sint testificari, debent talitèr assumi, ut adsit illa qua-
litas, quæ requiritur à jure naturæ ad deponendum, ad
probandum: Si autem hac conditione spolientur, nihil effi-
ciunt In matrimoniis conscientialibus substantialis appa-
ratus exterior verax est, forma essentialis externa non est
mentita, nec fictionibus colorata, quamvis quoad aliquas
circumstantias accidentales non adsit omnimoda connatura-
litas; Ex qua oritur, quod quandoque ex accidente nequeant
probari, ut si post contractum connubium sponsi occiderent
legitimos testes.

In casu verò nostro substantialis apparatus est fictionibus
vestitus, forma necessaria est mentitis circumstantiis in-
voluta, & totum ex industria factum est pro occultanda
realitate. Carolus Franciscus mentitus est alienam perso- 48
nam, plebei unius videlicet, cujus rusticalia vestimenta in-
duit. occultatis signis viri nobilis, ac proindè etiam corpo-
raturæ speciem, morum, loquelam opportunam personæ,
quam gerebat, affectaverit: Sponsus uterque, nedum pro-
prium nomen reticuit, sed novum sibi finxit. Nec quale-
cumque, sed Titii, & Bertæ, quæ sunt universalia voca-
bula, sub quibus in literis supplicibus solent configurari ca-
sus ad occultandam individualitatem personarum postulan- 49
tium. Quæsiti sunt peregrini ex remotis Regionibus adven-
tantes; quibus prædictarum personarum conditio, nec
nominis confictio est indicata: In actu confessionis stabili-
tus est modus contrahendi; & sub sigillo Sacramentali se
obligavit secretò Viceparochus, Electa est media nox, quæ
non modicum conducit ad alterandas species visuales pro re-
cta cognitione personarum incognitarum; Si iste non est
modus per se occultativus &, impossibilitans probationem
per se, nescio qualis sit, & libenter aliam formam artificio-
siorem audirem.

Totum subsidium devolvitur tandem ad Epistolam Emi- 50
nentissimi Episcopi, & P. Bellusii sui Theologi; Sed hoc
est totaliter evacuatum, per ea, quæ reflectunt Scribentes
pro vito, mihi unum sufficit, omninò evidens, videlicet,
totam notitiam, quam habuisse fatetur Episcopus cum suo
Theologo, unicè resolvi in dict. Pulzonum Viceparochum,
& Epiphaniam, sicut ex Epistola, & aliis monumentis
clarè constat: Autoritas autem Pulzoni, non sufficit pro
evitanda clandestinitate, cùm Conciliaris dispositio præter
Parochum requirat etiam testes, sub ea qualitate, quæ est 51
necessaria per se ad testificandum: Fides mulieris non suf-
fragatur, ipsi enim non creditur, utpotè Parti principali
litiganti: Si agerent de damnando Carolo Francisco ad
exilium trium annorum pro homicidio, non puto, quod
justissimi Judices ferrent sententiam, moti dicta Epistola,
quæ tota innititur relatis à Viceparocho, & publicatis à
Fœmina accusatrice; Multò minus moveri debent, ad
eundem damnandum perpetuæ servituti disparis, & ignomi-
niosi matrimonii. Addo, quod, etiamsi subsisteret benè
adminiculatæ Epistolæ authoritas, adhuc non sufficeret
pro valore matrimonii, quia notitia personarum contrahen-
tium, de qua in illa fit mentio, præcedit actualem celebra- 52
tionem matrimonii, notitia autem præcedens non suffraga-
tur, si in actu contrahendi non servetur forma essentialis,
per se apta ad probandum; Valor enim matrimonialis non
pendet ex antecedentibus, vel consequentibus adminicu-
lis; sed ea forma actuali legitima; undè & si notissimum
fuisset Episcopo, cæterisque, quod duo contracturi sunt
matrimonium, si tamen in actu assumantur testes inido-
neoi verb. grat. fatui, contractus nullus est, notitia præ-
cedens non deservit; porrò si Episcopi concedunt facul-
tatem contrahendi absque proclamationibus, semper inten-
dunt, quod in actu observentur debita constituta.

Alia via ostendi potest nullitas præsentis matrimonii; ea 53
videlicet,

videlicèt, quòd defuerit necessaria intentio pro conficiendo sacramento, quod Matrimonio Catholicorum essentialiter adnectitur: Conficientes Sacramenta, ut in hoc, sunt Conjuges, debent habere intentionem faciendi, id quod
54 facit Ecclesia, quæ certè excludi videtur per modum contrahendi adeò artificiosum, & Carolum Franciscum non habuisse legitimum consensum, sed fraudolentum, machina ipsa adinventa, cæteris fulcita adiacentibus, satis superque indicat.

Et ità pro veritate sentio, salvo semper meliori judicio.

Fr. Libertus à Iesu Lector Sacrar. Controv. in Seminario S. Pauli apud S. Pancratium Fratrum Carmelitar. Discalceator.

55 Sub eodem Responso Theologico A. R. P. Liberii adest hæc subscriptio.

Sum in eodem Voto.

Ego Don Joannes Baptista Crucianus Procurator Generalis Clericorum Regularium, vulgò Theatinorum, S. Congregationis Rituum Consultor, manu propria.

56 ROgatus &c. legi, & attentè recognovi duo Responsa, R. C. A. Typis edita, alterum R. P. Fr. Liberii à Jesu Ordinis Carmelitarum Discalceatorum, alteram verò D. Advocati Dominici Ursaya, pro veritate scribentium de mandato Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium *in Fanen. Matrimonij*, inter Carolum Franciscum, & Epiphaniam Et in ea ium censura, præfatos Theologum, & Juris Doctorem benè opinari de nullitate matrimonii vigore Ecclesiasticæ legis, latæ à *Trid. sess. 24. cap. 1. de Reform. Matrim.* cujus, & irretractabile præceptum est ad ea evitanda, quæ ibi Sancta Synodus deplorat, & detestatur, matrimonii Sacramentum contrahendum, & celebrandum esse in faciem Ecclesiæ, idest publicé, & notoriè, recognoscente, & approbante Ecclesia, cujus ex indulgentia, hæc publicitas, & notorietas se restringit æquè principaliter, saltem ad assistentiam proprii Parochi, vel Sacerdotis, ejus vicem gerentis, & duorum, vel trium testium; Quod si in his dolus, vel fraus intercesserit, profectò matrimonium, prout deficiens in substantialibus, erit clandestinum, & proindè invalidum, irritum, & nullum.

Et in casu præsenti, præter quam quod etiam dubitari potest de assistentiæ testium defectu, hac quantumvis posita, seù præsupposita, invalida tamen, & nulla omninò
57 est, Cùm enim S. Synodus ea summa benignitate, ultra Parochum, contenta sit duobus, vel tribus testibus, ut ex hac publicitate, & notorietate, repræsentante faciem Ecclesiæ, clandestinitas, & omnis clandestinitatis suspicio tollatur, debet testibus clarè, apertè, & pro veritate indubitabili constare de formali contractu, & personis contrahentibus; Quare cùm in casu controverso assumpti fuerint in testes duo per Loci transitum, & ad momentum commorantes, incogniti alienigenæ, & vilissimi vagabundi, hora noctis intempestiva, secretò in Ecclesiam, foribus clausis, admissi, atque testes assistentes facti contractui matrimoniali inter personas habitu ementito, & quippè larvatas comparentes, & ità malitiosè contrahentes; Et quod nodus indissolubilis nullitatis est, falsato nomine Titii, & Bertæ, quod unicè saltem testibus clarè, & sine ulla fictione aperiendum erat. Cùm enim, & personarum recognitio alienigenis non tàm facilis sit, cùm ex specierum confusione facillimè labatur, ab earundem veris, & propriis nominibus in suo actu firmatur contractus, & confirmatur deindè per assumptos testes, qui in matrimonii Sacramentali contractu, nedùm æquè principaliter cum assistentia Parochi sunt considerandi, sed tanquam de assistentia potissima magis principaliter, ex ea ratione, quod Parochus nolens, seu volens assistens, quinimò, & si renuens, & contradicens assistere, concurrit ad firmandum contractum substantialem matrimonii, si cætera adsint; Quod si testes renuant, & contradicant, nulla erit eorum præsentia. Quare si tanti existimantur testes, cùm hi de Titio, & Berta individualiter ferre tantùm possint testimonium, publicitas, & notorietas in faciem Ecclesiæ vera non fuit de Carolo Francisco, & Epiphania, Talis
58 quippe error est in substantialibus contractus, cùm error sit unum pro alio reputare, ut ait *S. Doctor Bonaventura ex D. Augustino in Enchir. cap. 21.*, & refertur *cap.* Quibus 22. *quæst.* 2. Quod si non sit necessaria cognitio personæ, consistens in sola scientiæ negatione, non excusat tamen inductus malitiosissimè positivus error simulando testibus Titium
59 pro Carolo Francisco, & Bertam pro Epiphania, Adeoque cùm nomina contrahentium testibus falsata, & iniquo velamine tecta fuerint, clandestinum debet reputari controversum matrimonium, & nequaquam in faciem Ecclesiæ, sed coram Principe tenebrarum celebrato.

Nec urget, si dicatur dirigi contractum ad personas contrahentes, & non ad earum nominis, & cognominis scientiam, Ea prælibatis Sacr. Trid. Synodi mens est tollere om- 60
nem clandestinitatem, & hæc nonnisi ex publicitate, & notorietate personarum, quæ præcipuè, & sigillatim evulgatur ex nominum, & cognominum declaratione; Quod si nomina falsentur, erit actus & contractus subreptitius, & obreptitius in substantialibus, & per consequens innegabiliter nullus Nec valet ad effugium ex Sac. Paginis exemplum Jacobi adducere, qui simulato nomine, & vestitu Esau, benedictionem à Genitore Isaac extorsit *Gen. 27* Quinimò, & in puncto firmantes ex hoc capite nullitatem matrimonii controversi ea Sac. Interpretibus sapientissimè respondent, illam benedictionem fuisse mysterium, & privilegiatum opus Dei, Eo quia Jacobo debebatur ex cessione primogenituræ, aliàs ipsi facta ab Esau. Et in actu etiam fuit invalida & ab Isaac postea confirmata est, ita Deo inspirante, ut recitat *S. August. lib. 16. cap. 37. de Civit. Dei, & alii ibi*, & in *Commentario Coquæi*, necnon *S. Doctor Bonaventura cum Scoto Mudius* in id Josue 9. *Et non percusserunt*
eos Sanchez n. 16. Theodoret quæst. 79. in Genes. &c. & si in ali- 61
quibus po est effugium quæri, nullum semper erit, ob malitiam perversorum, & pravę cujusque dispositionis conterendam pro viridi observantia sanctissimæ legis Trid. Synodi, ita Spiritu Sancto suggerente &c. Quare &c.

Ita sentio salvo omni meliori judicio.

Ego D. Julius Lucenti Abbas Cisterciensis, Sac. Theolog. Magist., & Sac. Cong. Indicis Consultor &c.

EGo infrascriptus accuratè expendi duplex Responsum, Theologicum unum, & Juridicum alterum in *Causa Fanen. Matrimonij* inter Carolum Franciscum, & Epiphaniam, & in utroque comperi solidissimis rationibus demonstratum, prætensum matrimonium inter prefatos esse fictitium, & etiamsi in illis circumstantiis celebratum fuisset, 62
adhuc fore invalidum, & reiiciendum. Ita sentio, salvo semper &c.

Joannes Maria Gabriellius Monachorum Reformatorum S. Bernardi Ord. Cistercien. Abbas Generalis, postea S. R. E. Cardinalis.

EGo infrascriptus attentis, consideratis, ac diligenter discussis Allegationibus D. Advocati Ursaya, in Cau-
sa *Fanen. Matrimonij*. censeo matrimonium, de quo ibidem 63
agitur, esse verè ac propriè clandestinum, eo præsertim, quòd illius exemplo manifestè labefactantur Sanctiones Sacrosancti Concilii Tridentini, & lata aperitur via inconvenientibus, quæ ea clandestinis nuptiis ante Concilium oriebantur, & ad quæ tollenda providæ præfati Concilii sanctiones editæ sunt. Ultraquamquòd non probatur concludenter factum ex parte mulieris, cui matrimonium alleganti, ex notis juribus, incumbit onus præcisè ipsum concludentissimè justificandi; Agitur namque de facto, quod nunquam præsumitur, & ita censeo in sensu veritatis, & pro justitia requisitus.

Ego Fr. Thomas Granellus de Genua Lector Iubilatus, Consultor P. Generalis, Qualificator Supremæ Inquisitionis S. Officii, atque Consultor Sac. Congregationum Rituum, & Indicis, manu propria.

VIdi duo Responsa pro veritate, Theologicum unum à R. P. F. Liberio à Jesu ex Carmelitarum Discalceatorum Familia, & Juris alterum à D. Advocato Dominico
Ursaya, magna doctrina, & eruditione exarata ita benè in 64
Causa *Fanensi Matrimonij* inter Carolum Franciscum & Epiphaniam, ambo negativa matrimonii prætensi reperi, & quidem solidis rationibus fundata, quibus inhærens eidem sententiæ me subscribo, & præcipuè, quia ex nullis, quę ibi deducta ex processu referuntur, Ecclesiæ constare video tale matrimonium; Non ex depositionibus Epiphaniæ & Oeconomi, pro validitate deponentium, quia inter se valde discordant, inditium certissimum falsitatis, *Dan. cap. 13. Convicerat enim Daniel ex ore suo falsum dixisse testimonium*, quia unum ex Senibus accusantibus dixit, se vidisse Susannam cum adolescente sub schino, & alter sub pino.

Non ex attestatione ipsius Parochi, seu Oeconimi, utpote varia, imo & contraria in ipsomet Judicio prolata, quod valde adimit ipsi fidem *cap. Licèt Causam de Prob. & l. Qui falsò, vel variè ff. de Testib.* qui non apparent, imò mihi verosimiliùs nullus interfuit matrimonio, & suadet præter incompossibilitatem manendi in Urbe in Hospi-

Hospitali Sanctissimæ Trinitatis ipsos, quos dicunt testes, die 19 Januarii, & die 20 immediata, in qua celebratum dicitur matrimonium, interesse in S. Constantio, distante ab Urbe ad minus 150. milliariis. Credulitas ipsa Parochi, quod factum matrimonium sibi sub sigillo Sacramentali fuerit commendatum, quæ utique nimia foret, & aliena à Parocho, si id, quod fit præsentibus testibus sub sigillo cadere crederet; Nec si adessent, & adfuissent testari possent quia peregrini, & facto quasi larvato in nocturno tempore adesse, non dicuntur humano modo, quod exigitur, ut verè sint testes matrimonii, juxtà Doctores, & de peregrinis solis hoc docet *Bonac. tom. 1. de Natura, & propriet. Matr. quæst. 2 num. 49.*

Instrumenta, & depositiones testium de voce, & fama matrimonii, non convincunt, ut benè in his Responsis de
66 monstratur, ex quo toto improbatum, ne dicam impossibile reperio hoc matrimonium in facie Ecclesiæ, quod sufficit, ut sententia dissolvatur, juxtà expressam doctrinam *Gratian 30. quæst. 5 per totam* Adhuc casu quo verum fuisset matrimonium occultum, ut erat ante Trid. *Incerta enim (ut Sixtus Papa scribit Episcopis per Hispaniam constitutis) nemo Pontificum judicare præsumat, & quamvis vera sint, tamen credenda non sunt, nisi quæ certis indiciis comprobantur, nisi quæ manifesto judicio convincuntur, nisi quæ judiciario ordine publicantur.* Sic citatus *Gratianus de Connubiis clandestinis* & concludit: *Apparet clandestina Conjugia ideo esse prohibita, quia cùm eorum alter conjugalem affectum se ad alterum habuisse negare voluerit, legitimis probationibus convinci non poterit, quibus deficientibus, Iudicis sententia ritè absolutus, reatum adulterii uterque incurrit, dum, utroque eorum vivente, aliis se copulaverint.* Et huic malo remedium apposuit Sac. Concilium Tridentinum, irritando contractus, qui legitimis probationibus convinci non possunt, inter quos esse præsentem judico, salvo meliori &c. Datum in hoc Conventu S. P. Augustini de Urbe sub die 26. Augusti 1699.

Magister Fr. Alphonsus Dominguez, Assistens Hispaniarum Ordinis S. Augustini.

Ego infrascriptus vidi, & attentè consideravi rationes, & motiva, deducta per D. Advocatum Ursayam in
67 Causa *Fanen Matrimonii*, & omnibus attentè ponderatis, pro veritate censeo, matrimonium, de quo ibidem agitur, esse propriè clandestinum, & modum, quo contractum fuisse contenditur, prorsùs evertere sanctionem Sacrosancti Concilii Tridentini, Reipublicæ Christianæ nimis proficuam. In fidem &c. hac die 4. Septembris 1699.

Fr. Carolus Ricetus Custos Angelicæ Bibliothecæ in Conventu D. Augustini Urbis, Sac. Theol. Prof. & Mag.

Nos infrascripti vidimus, & attentè consideravimus rationes, & motiva, adducta in Causa *Fanen. Matrimonii*, tàm à R.P. Liberio à Jesu, quàm à D. Advocato Ur-
68 saya, & omnibus maturè perpensis, & ad trutinam veritatis libratis, in eo sumus sensu, quod matrimonium, de quo ibidem agitur, concludenter non probetur quodque modus, quo contractum fuisse prætenditur, est propriè clandestinus, & de directo oppositus sanctioni *Concilii Tridentini sess. 24. de Reform. Matrim.* ut tenemus in sensu veritatis. Hac die 6. Septembris 1699.

Ego Fr. Angel. Piazzalente Sac. Theologiæ Magister, & Doctor, Provincialis Hyberniæ, nec non Secretarius Ordinis Carmelitarum.

69 *Ego Fr. Joseph Maria Mendes S. Theol. Mag nec non Provincialis Or. Carmel. Provinciæ Romanæ.*

70 *Ego Fr. Antonius Clement Pagliani Sac. Teologiæ Magister, ac Doctor, nec non Prior S. Mariæ Transpontinæ de Urbe.*

Solidè ità, & eruditè invaliditatem Matrimonii inter D. Carolum Franciscum, & Epiphaniam prætensi, pro-
71 pugnat D. Advocatus Dominicus Ursaya, ut à me, cùm ex parte facti, tum Juris, ipsius rationibus expensis, cogar cum eodem proferre, ea primo non sufficienter probari, ipso facto tot contrarietatibus, & ambagibus implicato corruere, & ex secundo à finibus clandestinitatis non fugere. Profectò si valida hujus generis matrimonia declarabuntur, vel pro polygamiis extirpandis, non satis provisum fuit à Sacrosancta Synodo Tridentina, vel ejus provisioni jam occurrit humani generis hostis, legis Christianæ observationem affectans, fine autem legis à Christiana Republica nòn assequuto; Omnia enim ex una parte disposuisset eadem Sacrosancta Synodus, Spiritu Sancto edocta, ad matrimonia coram facie Ecclesiæ contrahenda ipsique Ecclesiæ deindè, urgente necessitate testificanda: Om-
72 nia ex altera ad malum proni ex natura homines, Dæmone suggerente, adiuvenissent ad Matrimonia, coram facie Ecclesiæ contracta, eidem occultanda. Utrinque militaretur pro fine contrario, & utrinque syncerum Ecclesiæ finem intentum esse credamus? Absit, Pro omnium Sacramentorum valore, sicuti illicitæ declarantur, tutioribus relictis, opiniones probabiles, ita & illicitè reputandæ veniunt declarationes pro eorum validitate, opinionibus probabilibus inniæ, tutioribus relictis: Cùm ergo numeris omnibus absolutis pro invaliditate præfati matrimonii fundamenta satis concludentia, satisque tutiora inscripserit D. Advocatus Ursaya, ejus sententiæ verissimæ, solidissimæ ac fundatissimæ me subscribens, pro veritate judico, tàm jure, quàm facto invalidum esse agitatum matrimonium.

Fr. Petrus Thomas Sanchez Or. Carmel, S. Theol. Magister, ac Doctor, Lector Moralis in Conventu S. Mariæ Transpont. de Urbe & in eodem S. Theol Regens, necnon in Romana Sapien- 73 *tia publicus Metaphysicæ Professor.*

Dum hæc imprimuntur dignissimus Prior Generalis fuit Carmelitarum Ordinis.

Sub Responso Theologico R. Patris Liberii adsunt hæ binæ subscriptiones.

Sum in eodem Voto.

Ego Fr. Petrus Antonius de Rubeis, in Universitate Pisana Sac. Theologiæ publicus professor. Ordinis Servorum B. M. V. Procurator Generalis &c.

Sum in eodem Voto.

Ego Fr. Antonius Maria Castelli Ordinis Servorum B. M. V. in Collegio Henrici Studii Regens.

Quæ de prætensi matrimonii insubsistentia, tùm in Jure, tum in facto solidè, accuratè & doctè, necnon eruditè, hoc est suo more, scripserunt Theologus, & Canonista, 75 tum in facto tum in Jure subsistunt; Omninò enim, & rationi congruunt, & Juri; Rationi, nàm respuendus est à testificando Parochus perjurus, & proprii adeò ignarus officii, ut matrimonium, celebratum cum interventu quinque per- 76 sonarum, ut ait, quod Ecclesia vult taliter celebrari, quo facilè ex vi actus, cuique possit innotescere, crediderit cadere sub sigillo Confessionis: Jure verò, nàm omninò tenendum, à Tridentino irritatum omne matrimonium, de quo constare non possit Ecclesiæ, quod initum fuerit inter determinatas personas. Quarè sum in sententia, & voto utriusque, tum Theologi, tùm Canonistæ. Hac die 19. Augusti 1699.

Franciscus Maria Campianus Ordinis SS. Trinitatis Red. Captiv. Apostolicus Cleri Examinator &c.

Duo mihi allata fuere Responsa in Causa *Fanen. Matrimonii*; Juris unum, à D. Advocato Dominico Ursaya editum: Theologicum alterum, confectum à R. P. Li- 77 berio, at dicere coactus, quid ipse in hac controversia sentiam pro veritate, & conscientia, nam videlicet subsistere possit veritas existentiæ matrimonii, prout asseritur ab Epiphania, Uxore prætensa, & num videlicet, illa asserta, sit factum juxtà legem Tridentini, tantorum luminum ope, non dubito me erroneum prolaturum judicium, unde ad primam.

Dico: Tantum abest, quod probetur veritas existentiæ matrimonii, quod tali discursu evinco. Qui non adducit cau- 78 sas veras, ex quibus pendet veritas alicujus facti, non probat existentiam facti, sed potius demonstrat non existentiam facti. Sed in casu nostro non adducantur causæ veræ, ex quibus unicè pendet veritas existentiæ d. matrimonii, ergo non probatur veritas existentiæ matrimonii, sed potiùs demonstratur non existentia talis veritatis. Adducuntur causæ, ex quibus unicè pendet existentia prædicti matrimonii, & declaratur, quod istæ nullatenùs sint veræ. Causæ enim istæ sunt, assistentia Parochi, præsentia testium, locus, & tempus, & cùm in singulis earum contradictio, veritas omnis pro qualibet determinata parte eliminetur, indè est, quod non adducuntur causæ veræ. Quantum ad assistentiam Parochi, modò asseritur unus, modò asseritur alius, imò si Pulsonum inspiciamus, omnem sibi demit fidem, cùm una vice pronunciet adstitisse, & pluribus aliis hoc ipsum negat, & juramento firmat: Quantùm ad locum modò asseritur fuisse celebratum matrimonium in uno loco, modò in alio: Quantùm ad tempus pariter asseritur celebratum modò una die, modò altera, quæ contradictio falsificat præsentiam testium peregrinorum, quæ insuper redditur falsificata, quia hoc aliundè probari non potest, nisi ex solo dicto 79 Parochi, cùmque dictum Parochi sit contradictorium, contradictoriam reddit præsentiam testium; Undè cùm, nec seorsim, nec simul adducantur causæ veræ existentiæ matrimonii, non probatur existentia, sed potius clara, & quasi demonstrativa redditur non existentia.

Quantùm ad secundam idem sentio, sicut sapientissi-

mè

mè scripserunt duo illi insignes Doctores, & Lectores, sub
80 quibus veluti ducibus, idem judicium profero, quod illi pre-
tulerunt, salvo semper meliori consilio; Ita est &c.

*Fr. Hyacinthus Maria à S. Bernardo Augustinianus Discalcea-
tus, & in Universitate Romana Lector &c.*

Appendix ejudem P. Liberii à JESU ad dictum Responsum Theologicum.

81 AUthor Responsi Theologici in matrimonio Fanensi
fundat suam resolutionem in eo, quod matrimonium
prædictum non sit per se probationis capax, hoc autem est
falsum, siquidem est per se probabile, ut fit clarum, si fin
gatur casus, practicè possibilis, sub his terminis: Demus,
quod Carolus Franciscus secunda die à celebrato matrimonio
amorem mutaverit, quo nihil facilius, vel turbolentias pas-
sus cum Epiph. ab ea recedat; Mulier reclamet, statim Ro-
mam veniat, antequam duo Peregrini discendant; Judi-
ces interpellet, qui jubeant peregrinos detineri, jubeant Ca-
rol. Franc. Romam venire, & secum deferre habitus illos,
quibus illo vespere in eo actu usus est, jubeant illis vestiri,
& fœminam similiter iisdem, quibus est usa, & indutos
præsentent eos illis duobus peregrinis, interrogentque, an
agnoscant illos duos, an fuerint alicubi præsentes matrimo-
nio, inter eos celebratos? Optimè respondebunt agnoscere,
82 & in S. Constantio contraxisse nuptias, nescient quidem
hunc esse Carolum Franciscum, & illam Epiphaniam, sed
agnoscent esse illas duas individuales personas, quæ ibi con-
traxerunt: Et hoc sufficit, ut patet in ordinariis matrimo-
niis, quæ plurima Romæ fiunt assumptis birbantibus pro te-
stibus, qui nec familiam, nec cognomen, nec personam
agnoscunt contrahentium. sed solùm audiunt nomen v. g.
Francisci, & Claræ, quæ sunt communia pluribus. Est er-
gò ille contractus capax probationis per se.

Replica hæc confirmat resolutionem Authoris: Ad cujus
claritatem benè advertenda sunt duo.

Primum, quòd aliud est considerare in abstracto, & prout
sub imaginabilibus, & somniabilibus circumstantiis evenire
possunt, aliud est considerare res in concreto, & in facto es-
83 se, seù prout eveniunt: Plurima sunt in abstracto possibi-
lia, quæ in concreto accepta non sunt talia: Do exemplum:
Si dicam in abstracto canis venaticus paulò velocior lepore,
potest leporem capere, rem possibilem, & veram assero: Si
autem ponam casum in concreto, puta quod lepus sit pro-
pè collem asperum, densum, & spinosum, & per decem,
vel duodecim passus antè canem, tunc per se est impossibile,
quod canis leporem capiat, quia in ascendendo lepus est ve-
locior, canis verò minus velox, lepus per condensa facilè se
abscondit penetrando, secùs canis.

Secundum est, quod res cadentes sub legibus humanis ac-
cipiendæ sunt secundùm possibilitatem moralem, non autem
84 metaphysicam, quia ordinatæ sunt ad modum vivendi hu-
manum; Modus autem vivendi humanus non respicit me-
taphysicos casus, hi enim sunt extrà regulam, sed respicit
casus, ut subsistunt circumstantiis, moraliter evenibilibus,
hi enim sunt capaces regulatione.

Nunc casus, quem Replica meditatur, est omninò ab-
stractus, & solum metaphysicè possibilis in concreto autem
85 acceptus, proùt debet accipi, est evidenter impossibile se-
cundùm ea, quæ moraliter, & per se eveniunt, si attentè
perpendatur: Si attendamus ad naturam matrimonii, quod
est vinculum amatorium, per se non evenit, quod in tam
brevi tempore conjuges disjungantur; Et in casu Epiphaniç
multò minus, quæ erat captiva Caroli Francisci, à quo
victum recipiebat: Si attendamus ad naturam mulieris,
hæc non solet esse prompta ad tentanda ea, quæ in casu
replicæ finguntur; Et quoad hanc mulierem res non est mo-
raliter excogitabilis: Mulier paupercula, vilissima, exi-
stens in Pago parvo, in rigoribus hyemis, iter Romanum
satis longum, qua arte, quibus auxiliis arriperet, taliter ut
86 perveniat ad Urbem, priusquàm discedant peregrini præ-
tensi ab Hospitali Sanctissimæ Trinitatis; Si verò exierint,
quomodò per Urbem vagantes inveniet homines omninò in-
cognitos? Si extrahendus est Commissarius ab Urbe, sum-
ma notabilis pecuniæ est depositanda, ubi eam accipiet mu-
lier non boni nominis? Si attendamus, & Curiæ stylum,
& similium negociorum conditionem, non creditur fœminæ
asserenti, sed deputatur Ordinarius pro Informatione, alia-
que fiunt, prudentia, & æquitate postulante, pro quibus
exequendis tempus rationabile prærequiritur, Interim, &
prætensi peregrini evanescunt, & Carolus Franciscus res
suas disponit; Sibiq; providet, & cautiones proportiona-
tas assumit: Sed apertam impossibilitatem conficti casus
quis non videt? De facto Carolus Franciscus constanter
persistit in negatione contracti matrimonii cum Epiphania;
Qualiter ergò quæret illum vestitum rusticalem priorem, il-
lumque induet, ut compareat coram testibus? Si omnia ne- 87
gat, si mendacem proclamat Epiphaniam, & versipel-
lem, falsariam, quomodò Judices jubere possunt, ut com-
pareat sub forma, præscripta in casu Replicæ? Convin-
cendus ergò prius est facto; At qui per Sapientissimum Do-
minum meum nequit convinci de facto, cùm approbet luben-
ter primam partem Responsi Theologici; Ergo apertè non
est moraliter possibilis casus, quem descripsit in Replica,
adeoque, ut planum est attentè consideranti, casus ponitur
sub circumstantiis tantùm metaphysicè evenibilibus, ac pro-
indè casus est de per se accidens omninò, non autem de per se,
nec de intentis à lege.

Ulterius procedamus, & figuremus Romæ duos persona-
tos, vulgò *in Maschera*, coram testibus ignotis contrahere
matrimonium, pectus discopertum in utroque demonstrat, 88
unum esse fœminam, & alterum masculum, de reliquo
densissima, & largissima maschera totaliter uterque conte-
gatur: A tribus diebus Sponsus mutet amorem: reclamet
mulier: adeat Judices, narret factum: detinere faciant
testes: jubeant eosdem sub illa eadem maschera coram testi-
bus comparere, Interrogent, an agnoscant illos duos: An
aliquando viderint illos inter se contrahere matrimonium:
Respondeant id, quod noverunt, En casus simillimus illi,
in Replica descripto: En inventa speculatio, sub qua vide-
tur posse probari personatorum matrimonium, quibus tamen
non obstantibus, matrimonium illud est omninò nullum abs-
que dubio: Quod si quis Camelum vellet deglutire, ut ex- 89
cullat publicem, concedens validum fore matrimonium,
non video quid fecerit Sacrosanctum Concilium sua lege;
Certè non providit polygamiæ; Certè non attulit reme-
dium ullum horrendis illis adulteriis, quæ ibi deplorat: Cer-
tè integra remanet Juvenibus forma decipiendi puellas, &
mutandi uxores.

Dicit Sapientissimus meus Dominus: In casu maschera-
torum respondebunt testes, se vidisse duos similes homines
matrimonium celebrasse à tribus diebus: In casu verò Caro- 90
li Franc. respondebunt testes, has duas personas contraxis-
se, quia vultus, & frons discooperta magnum est signum co-
gnoscibilitatis.

Sed hic est punctus difficultatis: Cur in casu personato-
rum similes tantùm cognoscentur, & in casu Caroli Fran-
cisci personæ? si utrobique realiter sunt eædem? si utrobi-
que sunt in ea positione, sub qua contraxerunt? si utrobi-
que est occultatio contrahentium? si utrobique assumuntur 91
signa, per se fallentia, & decipientia? deponenda est allu-
cinatio vultus, suæ connaturali dispositioni relictus, & si
paulò magis expolitus, & inunctus, est signum veræ co-
gnoscibilitatis, non autem vultus artificiosè confictus,
diversùs ab eo, quem quis habet, tùm ex parte habituum,
tum ex parte gestuum, tum ex parte modi deferendi corpo-
raturam, sub quibus apparet quis distincta persona ab ea,
quæ revera est: Parùm refert, quod maschera immutans
sit pro delineamento supra unam cartam vultui adjunctam,
vel sit pro lineamento immediatè afficiente vultum medio
artificio: Exemplum quotidianum, & palpabilissimum ha-
bemus in Theatris: Unus in uno actu Comediæ personam
gerit unius nobilis, in alio verò actu personam gerit vulgo 92
di buffone, & non dignoscitur, quod hic posterior, sit idem
ille prior, nisi ab illo, qui priùs aliundè noverat eum: Et ta-
men vultus est discoopertus, sed immutatus conformiter ad
personam, quàm repræsentat, hęc sunt ordinaria experien-
tia evidentia: Recursus ergo ad vultum sic in abstracto, non
est firmum argumentum, sed debet esse recursus ad vultum in
concreto.

Addo, majorem esse occasionem decipiendi in casu dicti
Caroli Francisci, quàm in casu personatorum: En pla-
num motivum; In casu mascheratorum nullum est signum,
determinans ad judicandum masculum v. g. plebejum esse
potiùs, quam nobilem ex vi mascheræ; In casu autem Ca- 93
roli Francisci omnia signa expressè determinant ad forman-
dum judicium, quod sit plebejus, non autem nobilis, qualis
ipse est, adeoque explicitè datur major, & vera ratio, per
se fallens, inducensque cognitionem unius personæ omninò
distinctæ ab altera.

Si quis liberalis vellet dare, quod tamen falsum est, ca-
sum Replicæ esse de moraliter evenibilibus, nihil adhuc con-

eluder; nam nunquàm Carolus Franc. comparens sub illo
94 eodem habitu eandem personam exteriùs repræsentabit, quàm sub illo repræsentavit prima vice, quando nupsit, non solùm quia artificiosè diversam corporaturę formam confinget, ut non se prodat; v. g. finget, se luscum, stolidum &c sed naturaliter, & per se, & secundùm veram naturam aliter esse non potest; certum est, philosophia docente, atque experientia approbante, quod juxtà qualitatem affectuum naturalium interiorum fiunt mutationes exteriores in corpore: Carolus Franciscus prima vice amantis affectibus ducebatur sub illo habitu plebejo, e calvitio, e *berrettone con gli orecchioni* ad matrimonium, celandum, secunda vice ageretur
95 affectibus iracundi, infamati, timentis, ac proinde diversus animi expressiones exteriores faciet connaturaliter, & ea industria, sub quibus diversus oportet ea necessitate appareat à seipso priori: Et quomodò illum distinguent duo peregrini, qui sub prima forma eum viderunt (in vultu, fortè terga verterit) ad momentum transeuntes, ad lumen duplicis candelæ accensæ super Altare in media noctæ; Certè non, etiamsi lynceos habuissent oculos.

Addo, in celebratione prætensi matrimonii exigitum est secretum sigilli Sacramentalis, quod per se est rigidissimè
96 insolubile: Ex hac conditione anuullatur matrimonium, & inter confinia clandestinitatis recluditur, quod ut evincam formo alium casum: Jacobus habuit rem cum Margarita, hęc minatur se proditurum ejus crimen: Jacobus spondet eam accepturum, vadunt ad Parochum cum debitis testibus, & parentibus, sed ante à Jacobus seriò convenit Parochum, & protestatur, se nolle eam ducere revera; sed facier illum actum exterous, ut satisfaciat mulieri, ne sequatur sibi infamia: Hoc matrimonium coram Deo est
97 nullum, defectu legitimi consensus, ob quem ille actus externus efficitur solùm apparens, non realiter, erit etiam nullus in foro externo, si sufficienter probetur serietas protestationis præmissæ, quamvis ob crimen deceptionis dignus esset Sponsus pœna. Ita March. *in resolutionibus de Matrimonio.*

Nunc ad rem nostram, Carolus Franciscus de consensu Epiphaniæ, & Viceparochi tractare voluit matrimonium in confessione, exegit occultari sub conditione sigilli Sacramentalis, idest protestatus est, se nolle cum Epiphania contrahere, nisi sub indispensabili secreto Sacramentali, quo
98 deficiente non contraheret: Constat ex actis Processus, voluisse absque testibus contrahere, Parocho nolente, ea postulavit prædictam conditionem, quæ directè, & per se evacuat omnem vim probativam illius actus exterioris, & aufert omnem efficaciam, redditque actum apparentam, ac proindè nullum coram Deo, utpotè ex diametro tollens essentiam, & naturam matrimonii: Est etiam nullum coram Ecclesia, si constet sufficienter de illa protestatione; atque illi constat abundanter ex Processu legitimo, adeoque in utroque foro nullum est.

Nec valet dicere, quod Ecclesia exigit illam formam precisè externam, ut sit coram Parocho, & testibus, non attendens ad intentionem, de qua non judicat, tanquam de occulto: Non valet, inquam, nam Ecclesia etiam non judicat de interno consensu, utpotè de occulto, sed attendit
99 consensum exteriùs exhibitum, & tamen si præcessit protestatio prædicta, non subsistit valor matrimonii, & ratio est, quia Ecclesia petit externum consensum verum, & non pręcisè apparentem; Hæc eadem ratio currit in hoc casu, exigit externam publicitatem Ecclesia, non materialem, sed formalem, non apparentem, sed realem, hinc præcipit fieri matrimonium, non coram hominibus, sed coram testibus, quia debent habere requisita essentialia ad testificandum; sed sigillum Sacramentale essentialiter impedit in quolibet actu externo vim probativam in foro exteriori; ergo tollit naturam probativam in foro exteriori; ergo tollit naturam probationis exterioris: Falsum etiam est, hìc solùm agi de intentione interna, sed est vera, & realis conditio exterior, apposita actui exteriori.

Nec valet secundò, quod illud secretum non teneat, de hoc nolo disputare: Sed vis consistit in eo, quod involvitur
100 protestatio de non contrahendo, nisi sub hoc secreto, quo cessante non contraheret Carolus Franciscus: Sufficit, quod in errore, & ignorantia contrahentium credatur tenere, & valere, ad hoc, ut matrimonium habeat conditionem contrariam suæ naturæ; Quod non teneat, per accidens est, quia applicatur materiæ non dabitæ; Cæterùm ex sua natura, & per se insolubile est, & quia tale creditur, assumitur à contrahentibus: Ac per se consequens ex mente contrahentium, & intentione eandem vim retinet: Error materialis non tollit efficaciam intentionis formalis; Non contraheret Carolus Franciscus, si putaret æqualiter esse revelabile, vel publicabile illud matrimonium, sivè apponatur, sivè non conditio sigilli Sacramentalis, sicut non contraheret prædictus Jacobus, si crederet æquè valere matrimonium, sivè præmittat protestationem, sivè non; Cùm ergo Ecclesia noverit legitimè ex actis Processus hanc expostulatam conditionem protestativam, sequitur, & coram Deo, & coram eadem Ecclesia, nullum fore contractum inter Carolum Franciscum, & Epiphaniam.

Et ita &c.

DISCEPTATIO II.

DUBIA

MATRIMONIALIA

Moralem Parochorum præsentiam in Matrimoniis concernentia.

ARGUMENTUM.

Præsentia physica Parochi, an sufficiat pro matrimonii validitate; Affectante verò Parocho non audire verba, & non videre nutus volentium matrimonium clandestinè contrahere, & revera illa non audiente & istos non vidente, an matrimonium sit validum; Et quid facere teneatur Parochus in illis circumstantiis, in quibus coram ipsa matrimonia prætendantur contrahi, denuntiationibus non præmissis.

Nondum calamum posueram, obsequentem jussibus E- 1
minentiss. & Reverendiss. D. m. Card. Carpinei Sac. Congregat. Episc. & Regul. meritissimi Præfecti, pro defensione verè maximi decreti Sacrosancti Concilii Tridentini *in sess. 24. de Reform. Matr. c.* 1 in ea parte, in qua præscribendo certam formam ad evitandam clandestinitatem matrimoniorum, nulla prorsus, & invalida declaravit matrimonia aliter contracta, Quando, obtemperando præceptis alterius Eminentiss. & Reverendiss. D. m. nova se offert occasio reassumendi calamum pro defensione ejusdem celeberrimi decreti in altera parte, in qua pro validitate matrimoniorum præscribitur moralis, & humana Parochorum præsentia.

In *Dec.* enim *Romana Matr.* 4 *Febr.* 1697 *cor. Ursino*, nul- 2
la urgente necessitate, ex quo in § *De consensu* latè firmatum fuerat in facto, cor. Parocho expressum fuisse Helenę consensum per nutus, & signa, quæ in §. *Stabilita* de Jure fuerant habita pro sufficientibus, ad validè exprimendum consensum pro matrimonio, etiam ad sensum Conc. Trid. maximum resolvit dubium S. Rota circa eandem Parochorum præsentiam pro matrimoniorum validitate, ut videre est in §. *Demonstrato*, & *seqq* cum istis verbis.

„ Demonstrato consensu Helenæ DD. descendentes ad 3
„ examen alterius nullitatis, oppositæ matrimonio, de quo
„ contenditur circa debitam Parochi præsentiam, à Concil-
„ lio Tridentino requisitam sub *c.* 1 *sess. 24. de Refor. Matrim.*
„ Ista DD. cessare visa est ex genuina intelligentia ipsius Te-
„ xtus Conciliaris.
„ Etenim quamvis Parochus post auditum Francisci con- 4
„ sensum, dixerit in criminalibus: *Io ciò sentendo senza darli*
„ *tempo gli hò voltato la schiena, dicendo, che non li conosceva*
„ *per niente*, & respectu Helenæ subdat: *E non hò intesa, se*
„ *la Giovane mi habbia detta cosa alcuna.* Attamen exindè re-
„ sultat, ejus non intelligentiam, ab ipsius Parochi positivo
„ facto processisse, proindeq; dum ipse causam dedit, quo-
„ minus intelligeret, ne Jure habendus est pro intelligente,
„ dum nesciens ex quo noluit scire, vel affectavit nescire, ha-
„ bendus est pro sciente *c. Cum inhibitio §. Si quis de Clandest.*
„ *despons.* Et in puncto de Parocho non intelligente, ex quo
„ aures obturavit nè audiret, firmat doctissimus *Fag. in cap.*
„ *Quæsitum de Pœnit. & remission n.* 8. & post eum de Parocho
„ fugiente, & per alios actus improprios non audiente, *Ricc. in* 5
„ *Prax for. Eccles. resol* 213. *n.* 3 *Pont de Matr. lib.* 1. *c.* 25. *sub*
„ *num.* 12. *Boss. eod. tract. c.* 3. *num.* 22. *Lean. Oper. mor. tom.* 2 *tr.*
„ *9. disp 7. quæst.* 50 *Barbos de Potest. Episc. par.* 2. *alleg.* 32.
„ *num.* 83.

num. 83. & 85 & de offic. Paroch par. 2. cap. 21. num. 47. & 49. & ad Concil. sess. 24. de Refor. Matrim cap. 1. num. 73. & 75. & Card. de Luc. in annot. ad Concil. disc. 26. num. 4. & seqq. & sequitur *Natal. ab Alex. in Theol. Dogmat tom. 6. reg. 10. in fin. fol. 494*

Ac per hujusmodi Parochi adhibitionem, ex tali causa non intelligentis, satisfactum est dispositioni Concilii, ad effectum substinendi validitatem matrimonii, & irritationem, ab eodem Concilio indictam evitandi. Siquidem verum est, sapientissimos Concilii Patres pro matrimonio ritè, & rectè celebrando, ultrà solemnitates, præscripsisse per illa verba: *Parochus, Viro, & Muliere interrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat &c.* Sed
6 tamen ubi transeunt ad inducendam irritationem, nequaquam repetunt Parochi intelligentiam, sed tantùm præsentiam, ibi. *Qui aliter quàm præsente Parocho, vel alio Sacerdote de ipsius Parochi, seu Ordinarii licentia, & duobus, vel tribus testibus Matr. contrahere attentabunt, eos Sacrosancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, & hujusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit.*

Cùm itaque conditio illa mutui consensus per Parochum intellecti, quę fuerat apposita in prima parte dispositionis,
7 non legatur in hac secunda super irritatione; Utique non censetur volita sub pœna irritationis contractus, ut benè distinguendo dispositionem Conciliarem in duas partes observat *Card. de Luca dicto disc. 26 sub n. 4. & 47* ubi firmat, valere matrimonium, Parocho expressè dissentiente, aut fugiente, vel per vim detento, seu aures claudente, ut non audiret, & in casibus hujusmodi sufficere illius præsentiam, seu interventum materialem; Idemque dixerat *in disc. 6.*
8 *de Matr. n. 9.* ubi distinguit inter Parochum ex vi naturalis, vel accidentalis impotentiæ non audientem, & inter nolentem, seu affectantem non audire, idemque concludunt *Riccius, & alii, supra laudati.*

Neque sapientissimi PP. ejusdem Concilii, qui hanc solemnitatem præsentiæ Parochi, uti publicæ personæ ad tollendam potissimùm clandestinitatem actus exquisive-
9 runt, censendi sunt ita voluisse matrimoniorum libertatem coangustare, ut esset in cujusvis Parochi potestate illorum celebrationem impedire, illaque irrita reddere per ipsorum voluntatem, & affectatam non intelligentiam, cùm cœteroquin matrimonii libertas judicata fuerit semper necessaria, etiam post Concil. Tridentinum, prout ex Oraculo Summi Pontificis rescriptum fuit anno 1616 ad Archiepiscopum Meclinienseṁ; & ex Cardinali Belarmino transcripsit *Pignatel. to. 4 consul. 145 n. 12.*

Et multò minùs irritatio inducenda est ex illo defectu, de quo Concilium non disponit expressè, stante theorica *Textus in l. Pręcipimus C. de Appellat.* quod quidquid in nova lege non apparet specialiter expressum, id sub veterum legum, Constitutionumque regulis relictum intelligitur, nec per subauditos intellectus inducendum est, quod expres-
10 sè non legitur; Ac proinde cum in ea parte Concilii, in qua matrimonia irritantur, non legatur expressè repetita Parochi intelligentia, sed tantùm pręsentia, nequaquam inducenda est irritatio ultra terminos ipsos à Concilio expressos: Ideoque dum loquitur Concilium solummodo de pręsentia, illius tantùm defectus ex mente Concilii irritare debet matrimonium, non autem defectus intelligentiæ.

Eoque magis inclinarunt DD in hanc sententiam, ex quo ipsamet Sacra Congregatio Concilii Tridentini Interpres, tam antiquis, quam modernis temporibus eidem sententię adhęsisse visa est; & signanter *in una Giennen. 26. Iulii 1580.* in qua super dubio, his verbis concepto. *Quid si Sa-*
11 *cerdos nihil eorum, quę agebantur vidit, neque audivit: Congregatio declaravit, non valere matrimonium, si non intellexerit, nisi affectasset non intelligere*, in cujus sequelam paucis post annis *in una Ulixbonen.* etiam consimile decretum prodiit, ibi: *Congreg. censuit, si vera sunt quę narrantur, & Parochus affectaverit non intelligere matrimonium valere*, & in terminis themati, de quo disputatur, proximioribus, *in una Sarzanen. 16 Febr 1648* ubi omissæ fuerunt denunciationes, Parochus contradicebat, & audivit tantummodò verba consensus, pręstiti per Sponsum, dum Sponsam habebat prę manibus, Congreg. censuit: *Matr. substineri, etiamsi Parochus non intellexerit verba Sponsę, dum tamen de illius consensu ex aliis signis, juxta Iuris communis dispositionem legitimè constet* Prout etiam *in Patavina 16. Maii 1699. in*
12 *Tolentinat. 28 Novemb. 1671. & in Venetiarū 11. Mar. 1673.* in quibus omnibus juxta tenorem decretorum, quę hodie in foliis authenticis circumferebantur, resolutum legebatur, matrimonium valere, etiamsi Parochus verba alterutrius ex contrahentibus non audiverit, vel quia affectaverit non intelligere, vel quia, ex quo terga vertit, non auscultavit,
vel quia propter iram, aut rumorem, seu quid simile, au- 13
dire non potuit. Et allegata premissa resolutione *Giennen.* firmat *Fagnan. tum in dict. c. Quæsitum de Pœnit. & remiss. n. 6. 7. & 8. tum in c. Quaniam num. 15. de Constitut. una cum aliis, supra allegatis.*

Hinc rejiciendos DD censuerunt quosdam Moralistas, & signanter *Sanch de Matrim. lib. 3. disp. 39. sub n. 6. Pancred.*
eodem tr. lib. 3 disp. 39 n 2 Hertubz. in Theolog. Scolast. mo- 14
ral. tr. 5. de Sponf. & Matrim disp. 5 q. 2. n. 24. aliosque nonnullos ejusdem generis, qui resolutionem Sac. Congregationis in causa Giennen. dicunt interpretandam de Parocho,
qui affectavit non intelligere, sed nihilominus revera in- 15
tellexerit: Quia ognita fuit contraria contextui ipsius declarationis, in quo supponitur, Parochum non intelligere, dum si revera intelligeret, casus dubitationis non emergeret cùm nullus unquam dubitaverit de matrimonii validitate, Parocho revera intelligente. Ideoque quæstio in propriis terminis agitabatur si Sacerdos nihil eorum, quæ agebantur, vidit, neque audivit, ut sunt verba pręcisa dubii, disputati in Sacra Cògregatione, quæ, citra violationem literæ, prædicari non valent de Parocho revera intelligente, ac propterea rationem, à *Sanchez* allatam, meritò fuisse frigidam appellatam *à Pontio*, cum aliis supra relatis; Proindeque valuit matrimonium, de quo agitur, dum intervenit præsentia Parochi, non obstante quod non audiverit, num Helena aliquid dixerit, sive ex quo terga vertit, sivè ex quo, terga vertendo, affectavit non audire &c Et ita &c.

Exposuit autem f. m. Innoc XII Julius Antonius de Rubi-
nis Rector Parochialis Ecclesiæ S. Laurentii in Montibus, 16
quod in una.

Causa Romana matrimonii, ventilata per lo spatio di molti anni nella Sac. Congregazione del Concilio, & ultimamente nella Sac Rota, alla quale fù rimessa dalla medesima Sac. Congreg per il Voto, restana l'infrascritti dubii circa la validità de Matrimonii non perfettamente risoluti à causa dell' aggiustamento, seguito trà le Parti litiganti, attesa il quale aggiusta- 17
mento nessuna delle medesime Parti hà procurata la revisione della Decisione, e molto meno la necessaria esibizione del Voto Rotale nella medesima S. Congreg quale Voto averebbe data susseguentemente motivo alla resoluzione di detti dubii dalla piena Congregazione del Concilio.

E perche il proseguire in S. Rota detta revisione della Decisio- 18
ne, e procurarne susseguentemente il Voto, non puol farsi, che con spese non ordinarie, alle quali non puol soccombere il Curato di S. Lorenzo à Monti, humilissimo Oratore, e dall'altra parte è sommamente necessario, che i Parochi restino pienamente informati della resoluzione de medemi dubij per potere validamente essercitare il loro ministero.

Perciò il medesimo Oratore supplica humilmente la Santità
Vostra à compiacersi di ordinare alla medesima S. Congregazio- 19
ne del Concilio, che risolva, secondo il suo solito, per giustizia li medemi infrascritti dubii, non ostante, che per la causa accennata non si esibisca il Voto Rotale, ed il tutto &c.

D U B I A.

I *An Parochus teneatur prohibere, & quantum in se est*
positivè resistere clandestinis matrimoniis, & quatenus affir- 20
mativè.

II. An ob inopinatum casum, deficientibus aliis mediis pro-
hibendi, & resistendi, peccet, vel malè faciat Parochus tentan- 21
do fugam, claudendo oculos, & aures obturando.

III. *An Parochi præsentia, de qua loquitur Sac. Concilium in*
2. par. c. 1. sess. 24 de Reform. matr. cum illis verbis: *Qui aliter* 22
quàm præsente Parocho &c. debeat esse moralis humano modo, & cum advertentia, itaut possit esse testis matrimonii, actualiter, & de facto contracti, non verò voluntatis contrahendi, vel sufficiat potius sola præsentia physica, seu materialis.

IV. *An affectante Parocho non audire verba, vel non videre*
nutus attentatum clandestinè contrahere matrimonium, & re- 23
vera illa non audiente, vel istos non vidente, validum sit matrimonium, coram ipso attentatum.

Cùmque idem f. m. Innoc. XII. benignas præbendo aures 24
præfatæ instantiæ die 10 Januarii 1693. mandaverit, ut in hac Sac. Congregatione discutiantur eadem dubia; Hinc subnectitur.

D U B. I.

An Parochus teneatur prohibere, & quantum in se est positivè resistere clandestinis matrimoniis.

Affirmativè. Ità enim literaliter sancitum fuit in *cap. 51.*
25 Gen. Conc. Lateranen. celebrati sub Innocentio III. cum interventu 412. Episcoporum, Archiepiscoporum, & supra 700. aliorum inferiorum Prælatorum, quod proindè per antonomasiam Generale Concilium in Decretalibus appellari observat eruditissimus *Doviat. Prænot. Canon. lib. 2 cap. 6 nu. 11.* ut videre est in *tom. 4 Concil. Gener. fol. 326.* ibi: *Sanè si*
26 *Parochialis Sacerdos tales conjunctiones prohibere contempserit, aut quilibet etiam Regularis, qui eisdem Præsumpserit interesse, per triennium ab officio suspendatur, gravius puniendus si culpæ qualitas postulaverit*. Quæ Conciliaris sanctio registrata reperitur in *cap. Cum inhibitio de Clandestin. desponf.* suìque inovata per *S. Tridentinum Concilium in sess. 24. de Reform. Matrim. cap. 1. post princip.* in cujus sequelam ita communiter tenent Theologi, & Canonistæ, quos referunt, & sequuntur *Boss. de Matr. c. 6. n. 80. & cap. 8. num 15.*
27 *Tancred. eodem tract. lib. 3. disp. 48 num. 1. Trullench. in Prax. Sacram. lib. 9. cap. 6. dubit. 7. num. 6. Nicol var. lacubr. lib. 1. tit. 10. de Nupt. num 64. de Just. de Dispensat. Matrim. lib. 2. cap. 19. num. 38. & Pignatell. consult. 146. in 1. num. 14. 19. & 20. tom. 4.*

Aliàs enim, nedum incurreret Parochus pœnam suspensionis à Divinis, contentam in dicta Conciliari sanctione,
28 ut observant citati Authores, & præter illos advertunt *Tondut. quæst. benefic. tom. 1. cap. 81 in fine, Elig. Bassæus in flor. Theolog. tom. 2. verb. Matrimonium 1. sub num. 12. Franc. Torreblanc. Jur spirit. pract. lib. 2. cap 15. num. 50. Ugolin. de Sacram. nov. leg. tit. de Matrim. fol. 145. vers. Octava, Anton. à Spirit. Sanct. in Director Confessar. tract. 11 de Matrim. disp. 4 sect. 14 num. 6. Franc. Bonæspei in Theol Schol tom 5 disp. 5 de Matrim. resol. 6. dub. 3. num. 50. Cammarot. de septem Sacram. tit. de Matrim. tract. 12. dub. 16. Rodriquez. in Summ c. 219. num. 4. Cuvarr. in Jus Canon tit. 14. de clandest. dispensat. vers. Quod si Litteratus in Summ Summar cap. 49. n. 9 Rent. in Encyclop. univ. Theolog moral. tom. 2. lib. 2. de Sacram. tract 8. de Matrim. c. 3 sect. 4. nu. 13. vers. Dicendum est fol. 307. Mozz. de Matrim tit. de substant. Matrim. num. 15. Vivald. in Candel. aur. p. 1 tit. 17 de Matrim. num. 239. Dicastil. de Matrim. tract. 10. disp. 3. dubit. 23. Guttier. eod. tract. c. 75. num. 13. Majol. de Irregul. lib. 3. c. 15. num. 27. Barbos. ad Concil. sess. 24. de Reform. Matr. cap. 1. num. 31. & Gavard. in Theolog Exantiquat tom 4. quæst. 2. de Matrim. art. 8. num. 16. Raynald. observ. crim. tom. 4 supplement. ad c. 22. num. 18 Rot. in Leodien. Matrimonii 23. Aprilis 1699. § Nec relevant. cor. Eminentiss. Priolo, & resolvit hæc S. Congreg. in Pisana 14 Decembris 1586. in lib. 4. Decret. fol. 215.*

Sed peccaret etiam læthaliter, eo quia in re gravi opera-
29 retur contra Ecclesiæ prohibitionem, ut probant *Sanchez. de Matrim. lib 3 disp. 5. num. 5. & seqq Barbos. de Potest Episc. alleg. 32 num 4. Coninch. de Sacram. tom. 2. disp 27. num. 51. Gobat. in Theol. experim tract 10. cas 13 num. 502. Mozz de Matrim. tit. de Substant. Matrim. sub nu 16. Sanazzar. de Spons. & Matrim. cap. 3. art 4. num 104. Via in Summ. Jur. Canon. lib. 2. tit. 3. de Matrimon. vers. Quotuplex fol. 140. Gross. in Theol. moral. tom. 4 de Matr. art. 4. num. 18. See Oper. moral. tom. 1. de offic & potest Paroch disp. 7 diffic. unic. quæst 5. num. 107. Ignat. Lopez. de Salsedo in Practic crimin. Canon. c. 73. de Clandest. nupt fol. 281 vers. Peccaret Parochus, & fol. 286. Alex. Cater. de Spons. & Matrim. lib. 4 cap. 7. Jodoc. Lorich. in Lexicon. Theolog. tom. 2. de Sacram. Matrim. num. 27. fol. 1998 Bartolom. Fumus in Summ. Armillæ verb. Matrimonium num. 61 Gonet. in Clyp. Theolog. Thomist. to. 5. de Matrim. disp. 4. art. 3. de Cons § 3. nu 6. Bassæus in Florib Theolog. practic. tom. 1. verb. Matrimonium 4. nu. 2. fol 565. Reginald. in Prax. pœnit. lib 31. cap 23. num. 17. Ugolin. de Sacram. nov. leg. tit. de Matrim quæst. 23 num. 3. Zerol. in Prax. Episcop. verb. Matrimonium fol. 144. & seqq. vers. Tertiò in fine, Guttier. de Matrim. c. 75. num. 9. Marc. Anton. Berardusc. in Summ. Coron Confessar. tit. de Matrim. num 20. vers. En quibus, da Hamel. in Theol. specul. & practic. lib. 7. de Matrim. dissert. 2. cap. 3. sub num. 3. vers. Peccant igitur Pignatell. consult. 133. num. 29. tom. 9. Scarfell. nel Giardin. de Sommist p. 2 c. 163. del Matrim. n. 1. Mel. in Canon. Conscient. lib. 5 verb. Matrimonium num. 1. 1. ante medium. Ant. Fernandez in Exam Theol. moral. p. 3. c. 18. § 1. num. 23 vers. Due, Vivald in Candel. aur. p. 1. lib 17. de Matrim. num. 242. Veracr. in Specul Conjug. par. 1. artic. 10 de clandestin Matrim num. 2. & 3 Card. de Luc. de Matrim. disc. 26 sub n. 5. & Remaguer ad Constitut. Synod Gerunden. lib 4. tit. 6. 5. n. 7. & seqq.* & resolvit hæc Sacra Congregatio teste *Card. de Luc. de Matrim disc. 2. n. 7.*

D U B. II.

An ob inopinatum casum deficientibus aliis mediis prohibendi, vel resistendi, peccet, vel malè faciat Parochus tentando fugam, claudendo oculos, & obturando aures.

Negativè, quia ad evitandam suspensionis pœnam, & ad 30
non committendum mortale peccatum, omnem tenetur Parochus adhibere diligentiam, ne clandestinis Matrimoniis assistat, cùm autem inter media ad effugiendam dictam pœnam suspensionis, & incursum peccati mortalis, reputentur aufugere, oculos claudere, & aures obturare; Hinc, aliis deficientibus modis, nullatenus peccat, neque malè facit, tentando fugam, claudendo oculos, & aures obturando, ut de Parocho fugiente observant *Card. de Lug. de Justit. & Jur. tom. 2. disp. 22. sub num 25 Tamburin. Oper. moral. lib. 8. de Matrim. tract. 6. cap 2. § 3. num 14. & 15. Pasimoll. dec. 19. adnot. 1 nu 31. & Rota dec. 124. num. 17. par. 7. rec. & coram Royas dec. 431. num 5.* & resolvit Sac. hæc Congregatio *in Comen. Matrimonii 4. Junii 1675 ut in lib. 28.* 31
Decret. fol. 312. Et de Parocho claudente oculos, & obturante aures advertunt ferè omnes classici Authores, infrà allegandi *dub. 4. num 2.* Et de Parocho descendente scalas Cubiculi statim ac pervenit in cognitionem coram ipso contrahere volentium, *Rota dec. 122. per tot. par. 8. rec.* quam refert & sequitur *Adden. ad decis. 431. num. 29. & seqq. par. 4. tom. 2. rec.*

Nedum autem ista faciendo non peccat Parochus, neque pœnam aliquam meretur, sed potiùs suum officium implendo, mediante punctuali exequutione literalis Sanctionis di- 32
cti Generalis Concilii Lateranen. præmium meretur, & laudem, ut consideranti patet.

D. U B. III.

An Parochi præsentia, de qua loquitur Sac. Concilium in 2 par. c. 3 sess. 4. de Reform. Matrim cum illis verbis: *Qui aliter quàm præsente Parocho &c. debeat esse moralis, humano modo, & cum advertentia, itaut possit esse testis Matrimonii actualiter, & de facto contracti, non verò voluntatis contrahendi; Vel sufficiat potiùs sola præsentia physica, seu materialis.*

Dubium hoc pro præsentia morali, humano modo, & talis naturæ, ut Parochus testificari possit de Matrimonio de fa- 33
cto coram ipso contracto, resolvendum videtur, Prorsus insufficientem declarando purè physicam, seu materialem ejusdem Parochi præsentiam; Ità enim uniformi calamo Theologi, & Canonistæ asserunt, ut videre est penes.

Abelly in Theolog. moral. tit. de Matr. sect. 2. n. 3. Alagon in 34
Comp. ad. totius Jur. Can lib. de clandest. despons num. 1802. fol. 572. Alas. in Canon. conscient. lib. 5. verb Matrimonium num. 5. Alban. in addit. ad Tolet. Instit. Sacerd. lib. 7 post. cap. 7. Allozz. in Alphab. moral. verb. Matrimonium disput. 1. sect. 2 num 16. Amic. in Curs. Theolog. tomo 9 disp 7. sect. 11. num. 90. & seqq de Angel. de Confess. lib. 2. quæst 6. num. 13. Angles in Florib. Theolog. quæst in 4 sentent. fol. 287. & 353. Antonell. de Regim Eccles lib. 8. cap. 10. num 1. Anton. à Spirit. Sanct. in Director Confessar. tit. de Matrimonium tract 11. disp 4. sect. 12. num. 76. Arauxo. decis. moral. tract. 3. quæst. 30. sub num. 6. vers Tertio probatur. Arriaga in Curs Theol tom 8 disp. 26 sect. 4. subsect. 1 num 41 fol. 419. Arsdekin in Theolog tripartit par. 2. tract 4 c 8 § 5. n. 6. Avendan. in Thesaur Indic. tom. 2. in addit. ad cap. 14. de Sacr. matr. num 325. & seqq. Anton Cabrerer de Avendan. de Metu lib. 2. cap. 19. num. 75. Avers de Sacr. Matrim quæst. 6. sect. 5. vers. Satis tamen. Barbos. de Paroch quæst. 6. cap. 21. num. 49. & de Potest Episc. alleg 32. num. 49. Baron observ. 81. n. 22. & seq centur 4 Bass in Flor. Theolog. moral verb. Matrimonium 6. ante medium Baut. in select. cas. conscien. quæst 209. Baun in Theol moral tract 6 qu 4 tit E Beat. quæst moral. quæst. 30. sub num. 10. Becan. de Sacram cap. 245. de Matrimon. quæst. 4. num. 2. Bellarmin ad Conc. Trid. sess. 24 de Ref. cap. 1. in addit. num. 20. vers. Præsentia. Berarducc. in Summ. Coron Confessar tit. de Matrim. num. 19 Bernacchin. Vot. decisiv. 100 num 20. Biss de Sac. Ritib seu in Hierurg. verb. Parochus § 71. Bonacin. Oper moral. to. 1. quæst. 2. de matr. punct. 8. num. 41. Bonæspei in Theol. Schol to. 5. disp. 5. de matrim. resol. 4. num. 205. Bonicip in Fascic. Flor. moral. tract. 20. de Sacr. Matr. sub num 204 Gaudent. Bontemp. in Pallad.

Pallad. Theol tom. 7. de Sponf. & Matr. disp. 23. de Matrimon. clandest. in quæst 4. num. 23. in fine fol. 726. Boss. de Matrimon. cap. 3. §. 1. num. 2. Brognol. in Specul Cleric. tract. 18. cap. 5. resol. 12. fol. 532. Bussembau. in Medull. Theolog. mor. lib. 6. tract 6. cap. 3. num. 9. Cabassut. in Not. Eccles. in not. ad Concil. Trid. num. 53. & in prax. Jur. canon. lib. 3. cap. 26. num. 22. Camerota de Sep Sacram. tit. de Matr. tract. 12. dub. 16. fol. 722. Campanil. in Divers Jur. Can. rubr. 1. num. 51. vers. Sed ipse. Conis. in Jus canon. lib. 4 tit. 3. de clandest. desponf. cap. ult. num. 11. Capic. Latr. consult. 126. num 24. & seqq. tom. 2. Capon. discept. 98. num 18. Curam. in Theol. fundam. lib. 1. fundam. 30. num. 860. & seqq. Carbon. in Compend. Theolog. in supplem. 3 par. quæst. 45. in fine vers. prohibentur fol. 945. Caspens. in Curs. Theolog. tom. 2. tract. 26. de Matr. sect. 6. num. 26. Cassian. à Sancto Elia in Theolog. moral expurgat. cap. 7. de Matrim. num. 250. Castill. decis Sicil. 96. sub num. 9. Castropal. Oper. mor. tom 5. de Sponsal. disp. 2. punct. 13. §. 8. num 8 Covacciancll' Anell. Matrim. par. 2. fol. 33 & par. 3 fol. 45. Caves in Summ Sacr tit. de Matr. fol. 314. vers. Del Matrimonio Clandestino Cened. practic & canon. quæst. lib. 1. quæst. 30. num. 23. Cevall. quæst. commun. con. comm. 604. num. 52. & seqq. Chartar dec. crim. 113 num 20. Christin. dec. Belgic 333. num. 5. tom. 1 Clarlin. contr. 131. num. 62. & seqq. Cisterciens. in 4 Sentent. dist. 26 par. 1 art. n. fol. 237. Cocq. in Princ. Theol. moral. & specul. cap. 13. de Matrim. sect. 9. in fine. Colleg. Salmatic. in cas. Theol. moral. tom. 2. tract. 6. de Matrim cap 8 punct. 5. num. 61. Comitol. responf. moral lib 1. quæst. 1'0. num. 1. Coninkh. de Sacr. tom. 2. disp. 27. dub. 4. num. 44. Cornejo in Theol. Scholast tom 11. dub. 7. num. 4. fol. 875. Corrad. in Prax. dispens. lib 7. cap. 7. num. 36. Corvin in Jus Canon. lib 2. tit. 14. de Clandestin desponsat. circa principium Cost. remed. subsidiar. 53. num. 3. vers. Non ita. Colon. controv. lib 5. controv. 1. de Matrim. c. 4. num. 237. Cucch. Instit major lib. 5. tit. 11. num. 60 Diana oper moral tom. 10 tract. 10 resol 20. ante finem. Dicastill. de Matr. tract. 10 disp. 3 dub. 19 num. 158. Engel. in Jus canon. l. 4. post tit. 21 de secund. nupt. ad 2. quæst. fol. 469. Escobar. in Theol. moral. tom 3. quæst 2 lib. 25. de matrim. dub. 144. num. 530. Espencæus de Clandest. Matr. cap. 13. ante finem. Estius in 4. Sentent. dist. 26. §. 10 num. 13. §. 8. vers. secundum fol. 300 Fagnan in cap. Cum esses num. 16. de Testam. Fagundez ad Præcept. Decolog. tom. 2 lib. 8. cap 39. num. 15. Fenech. in Casib. moral. tit. de matr. num 36 Fermosin. tom 2. de Offic. Archipr. quæst. 1. num. 63 fol. 509. Ferrard in Eaom Theol. moral. par. 3. cap. 18. §. 1. num. 15. Fevret de Abus. lib 5 cap. 2. in fine Filliuc. Oper. mor. par. 1. tract. 10. c. 6. num. 214 Gabriel à S. Vinc. de Matr. disp 3. quæst. 12 num 123. & in Summ. moral. verb. Matrimonium num 9. Gallemar. ad Concil Trid. sess. 24. de Refor. matrimon. verb. Præsente Parocho fol 453 Gallets in Margar cas. conscien. verb. Matrimonium fol. 163. & seq. Gamachæus in Summ Theolog. tit. de Matr. cap. 10. de cons. clandest verf. Prima assertio. & vers. Sed alia fol. 327. Gargiar. conf. 19. num. 4. lib. 1. Gavard. in Theol exantiq. tom. 6. quæst. n. de matr. artic. 8. num. 16. Giballin. de Hum. negot. tom. 1 lib. 3. cap. 3. art. 3. §. Dissentiunt fol. 621. Gobat. in Theolog. experim tract. 9. de Matr. num. 491. Gonet in Clyp. theolog. Thomist. tom 5. de Matrim. disp 4 art. 3. § 3. num 58. Gonzal (Emanuel) in cap. Cum inhibitio sub nu 8. de Clandest. desponf. Gonzal. (Hierón.) ad Regul. Cancellar gloss 48. num. 21 & seqq. Grass. dec. nur. par. 1. lib. 2. c. 86. de Matrim. clandest. num. 1. & 10. Jo. Baptista Gratian. in Sacr. Elem. tit. de Sacr. matr. elem 3. in fin fol. 285. Guttier. de Matrim. cap. 96. num. 1. du Hamel. in Theol. specul. & practic. tom. 7. de Matrimonio lib 1. differt. 2. cap. 3. num. 6. vers Quo autem fol. 651 Henric. in Censur. Theolog. & Histor. advers. Petr. Soav. art. 23. vers. Ad quintum verò fol. 227. Henriquez. in Summ. Theolog mor. lib. 11. de matr. cap 2. num. 1. & 9. Herinckz. in Theol schol. moral tract 5. de Sponsal. & matrim. disp. 5. quæst. 2. num. 1 & seqq Hermond. in 4 Sentent. tract. 9. disp. 2. quæst. 8. num. 14 Hervet. in Orat. ad Concil Trid. de Clandest matr in principio impressa post Consil. Matr. divers. Homobon de Exam Eccles. par. 3. tract. 13. cap 10. de Matrim. quæst. 28. in fine. Hurtad. de Matrim. disp. 5 difficult. 15. num. 50 Jordan. var. ref l. tom. 1: lib. 3. tit. 7. de Matr. num. 94. & 103. Jorius de Matrim. par. 4. quæst. 7. num 19. de Just de Dispensat. Matr. lib. 2. cap. 16. de Matr. clandest num. 95. & seqq Juvenin in Comment. Histor. dogmatic. tit. de Sacr matr. cap. 3. concl. 2. Card. de Laur. in 4. Sentent. tom 3. disp. 22. de Matrim. art. 11. num. 282. Layman in Theol. moral. lib. 5. tract. 10. p. 2. cap. 4. num. 6. Leand. Oper. mor. to 2. tract 9 disp. 7. quæst. 35 per tot. Ledesm. de Matrim. quæst. 45. art. 5. punct. 3. dub. 2. A Lege in addition. ad Sylvest. in Summ verb. Matrimonium primo in princip. Leo in Prax. for. Ecclesiast par. 2. de Matrim in gener. fol. 204 vers. Matrimonium clandestinum, Lorich in Leaic. Theol. tom. 2. de Sacram matr num. 4. fol. 1766. Card. de Luca de Matrim. disc. 2. num. 9. disc. 6. num. 5. & disc. 16. num. 12. in fine, Card de Lugo de sept. Sacram de Matrim. theorem 9. num. 6. Lup. de Illegitim. Comment. 3. § 1. num 33. & seqq. Maldonat. in Summ Cas. Conscient. quæst 13. artic. 2. in fine. Man bett. in Florib. aur. tit. de Matrim fol. 52. & seq. Mantic. de Tacit. lib. 3. tit. 17 num 24. Morant. in Medull. Decret. verb. Matrimonium vers. Verùm hodie, Marchant. in Specul. totius homin. Christian. tom. 3 de Matrim tract. 1. tit. 7. quæst. 5. concl. 2. Martin. à Sanct. Joseph. in monit. Confessar. tom. 1. lib. 1. tract. 15. de Matrim. num 11. & seqq Mascard. de Probat. conclus. 9. in fine, le Mossion. in Theol. moral. per tabul. par. 1. de Sacram matrim. fol mihi 179 Mastr. in 4 Sent. disp. 7. de Matrim quæst 8. art. 1. num. 239. & in Theol. mor. disp. 20. de Matrim quæst. 2. art. 3 num 41. Maya obser. 12. num 405. & seqq. Medic. in 3 par. D Thom quæst. 127. artic 5. vers. Sciendum fol. 169 Merbes. in Summ Ethic. Christ differt. 7. de Matrim quæst. 81 fol. 462. Mendez in Stater. opin benign. dist. 12. de Sacram. matrim quæst. 3. num. 34. Meroll in Theol. moral. tom. 1. cap. 2. num 283. fol. 49. Molan in Compend. Theol practic. tract 4. cap. 15. de Matrim. clandestin. num. 12. Molin. de Rit. nupt. par. 7. num. 5. & lib. n. different. 12. num. 113. & seqq. Monacell. in Formul. tom. 3. fol. 138. à num. 6. Mozzius de Matrim. tit. de substantial. &c Matrim sub num 16. Murga de Benefic. par. 2. num. 644. Mutin. in Theolog. moral. tit. de Matrim. quæst 6. vers. Tertio petes fol. 169 & vers. Primum fol. 171. Nald. in Resol. practic. Cas. conscient. vers. Matrimonium num. 4 vers. Et nota, Narbon. de Ætat. ann. 7. quæst. 31. num. 1. & ann. 14. quæst. 11. num. 3. Natal. ab Alexandr. in Theol. dogm. & moral. tom. 6. de Matr. reg. 10. Navarr. conf. 11. de Clandest. desponf. in med. & conf. 13. num. 5. & conf. 20 post medium, Nicol in Floscul. verb. Matrimonium num. 10. Ninguad. in Man. Parochor. tit de Sacr. matrim. cap. 4 §. Legitimum, Orsuce. post conf. Palm. 87 num 76. Card. Pallavic. in Histor. Concil. lib. 22. cap. 8. per tot. & signanter num. 6. & 16 Palm. conf. 87. num. 54. Panimoll. dec. 19. adnot. 2. num. 30. Parlador. Rer. quotidianar. different. 45. num. 5. & seqq. Perez de Matrim. disp 40. sect. 10. num 1 Pessant. in Theol. scholast. & moral. in addition. ad 3 par. D. Thom quæst. 45 disp. 1. num. 6. fol. 1009. Perr. à Sanct. Joseph in Idea Theolog. specul. lib. 4. de Matrim. cap. 4. resol. 7. nu 240 fol. 165. Pet. in Epitom. Sacram. tit. de Matrim. vers. Animadvertens fol. 53. Philarch. in Enchir. sive Manual. Sacerd. tit. de Sacramen. matrim. fol. 187. Piasec. in Prax Episc par. 2 cap. 4. art. 45. de Matrim. num 17. Pelaja dec. 2. num. 80. & seqq. lib. 2. Pignatell. Consult. Canon. 133. sub num. 35. lib. 9. Pinus in Anul Sacram. ex Concil Trid desumpt. fol. 60. vers. Causa effectrix &c. & fol. 61. Piringh. in Jus Canon. tom. 4 de Clandest. desponf §. 3 num. 22. Pont. de Matrim. lib. 5 cap. 11. num 4 & seqq. Possevin. de Offic. Curat cap. 10. num 20. Præposit. in 3. par. D. Thom. quæst 4. de Matrim dub. 13. num. 83. Rasin post conf. Palm. 87 num. 76. Raynald Observ. Crim. tom. 4 supplet. 3. ad cap. 22. num. 14 Rebell. de Oblig. Justit. par. 2. lib. 2. quæst. 4 num. 8 Redingh ad Concil. Trident. sess. 24. de Reform matr quæst. 6. Reginald. in Prax. pænit. lib. 31. cap. 23. nu. 182. Renc in Enciclop. Univ. Theolog. moral. tom. 2. lib. 1. tract 8. cap. 3. sect 4. quæst 11. fol 506. Ricc. in Prax. par. 3. resol. 424. num 3. & dec. 7. num. 4. par. 2. Rodriquez in Summ Cas. conscient tom. 1 cap. 219. num. 11. & 28. Romaguer. ad Const. Synod. Gerundea. lib. 4 de Sponf. & Matr. tit. 1. cap. 1. num. 20. Rossignol in Prax. Theol legal. tom. 1. de Matr. prænot. 32. num. 5. De Rubeis in addit. ad dec. 75. num 8. & dec. 431. num. 15. & seqq par. 4. tom. 2. rec. Sà in Aphorism Confessar. verb. Matrimonium num. 1. vers. Sacerdos fol. 339. Sabell in Summ. verb. Matrimonium num. 3. vers Quod possit, Salsed. in Pract. crimin Canon. c. 73. de Clandestin. nupt. fol. 283. Sanazzar. de Sponsal. & Matr. cap. 3 art. 4. num. 98 & seqq. Sanchez de Matrim. lib. 3. disp. 39. num. 1. Scarsell. nel Giardin de Sommist. cap. 165. del matrim num. 26. par. n. Schueickhardit Dilingan. de Sacram. matrim. thes. 11. sub num 4 Spad post Palm. conf. 87. num. 76. Spin. in Specul. testam. gloss. 15 num: 47. Tamburin Oper. moral. lib. 8. de Matrim. tract. 6. §. 3. num. 2. Tancred de Matr. lib. 3. disp. 39. n 1. Tanner. in Theolog schol. tom. 4. disp. 8. de Matr. quæst. 3. dub. 6. num. 217. Themund dec. Lusitan. 4. num. 1. 2. 4. 16. & 17 Tolet. Instruct. Sacerdotal. lib. 7. cap. 2. sub num. 6. Tondut. Quæst. benefic par. 3. quæst. 154. num. 44. Torreblanc. Jur. spirit. practicab. lib. 2. cap. 15. num. 33. Trullench. in Prax. Sacram. lib. 7. cap. 6. dub. 5. num. 1. Tur-

rian. in Summ. Theol. moral. par. 2. de Sacram. cap. 97. dub. 35. conclus. 1. fol. 266. Tusc. (Carolus) in addit. ad Dominic Tusc. verb Matrimon. clandestinum fol. 427. Valent. in 3. par. D. Thom. disput. 10. de matrimon. quæst. 3. punct. 5. vers. Assertio tertia, Valen. in Partitl. ad Decretal. lib. 4. tit. 3. de Clandestin. desponsat. sub num. 8. Vega in Summ. cap. 25 de matrimon cas. 33. in fine, & cas. 43. Vener. in Examin. Episcop. cap. 29. de Paroch. in matrimon num 5 Verd. in Exposit. select. Theol. fund. Caram num 364. & seqq. Veracrux in Specul. conjug. in in append dub. 5. conclos. 4. fol. 14. Uffell. in consult. connob fol 46. in princip Ugolin. de Offic. & potest Episcop. par. 1 cap. 15. §. 10. sub num. 3. & num. 8. Via in Somm Jur. Canon. lib. 2. tit. 9. de Matrimon. vers. Ad cujus fol. 152. Vectosell in addit ad Possevin de Offic Curat. in not. ad cap 10. num. 20. fol. 228. Victor, de Sacram Eccles. tit. de matrim. clandestin. num. 266. fol. 153. Vidal. in Casib. Conscient. de Matrim. Sacram. inquis. 2. num. 2. 9. 44. & 49 Villalob. in Summ Theol. moral. tom. 1. tract 13 de matrim. difficul. 21. num 1. & sequentib. Vivian. in Ration Jur Pontif. lib. 4. de Spons. cap. Tuæ vers. Quia Ecclesia fol. 16. Wiggers de Sacram. quæst. 50. de Impedim. matrim cap 5. dub. 14. num. 34. fol. 553. Zecch. de septem Sacramen. tit. de matrimon, cap. 21. versic. His impedimentis, Zerol. in Prax. par. 1. verb. matrimonium in fine fol. 483 Zipp. in Instit. Canon. lib. 4. de Sponsal. num. 9. & 14. Rota decis. 77. num. 8. post Massol. in Trismegist. legal. & decis. 845 num. 7. coram Cerro, & decis. 124 num. 17. par. 7. & decis. 122. num. 4. par 8 decis. 375. num. 7. & sequent. par. 11. & in Lunen. Sarzanen. Sponsalium 23. Februarii 1665. §. Nec effectuationem coram R. P. D. Bevilacqua, & in Neapolitana Matrimonii 21. Aprilis 1681. §. Nec refert cor. Alberg.

Quam opinionem sequuta fuit hæc Sac. Congregatio in
35 undecim resolutionibus infra allegandis *dub. 4. post princ.* Ex præter illam *in Lauden. matrimonii 58. Januarii 1678. ut in lib. Decret. fol.* 15. in qua nullatenùs pro valido cannoizare voluit matrimonium coram Episcopo, materialiter, & physicè præsente contractum, quod matrimonium in exequutionem mandatorum ejusdem Episcopi, nedùm successivè, hoc est die 11. Decembris 1681. iterùm contractum fuit ser-
36 vatis servandis coram Sacerdote Joanne Dominico Olcello loco Parochi subrogato, & Christophoro, & Josepho de Arensis pro testibus; sed ad tollendum omne dubium, & in Populo, antecedentis facti conscio, quamlibet æquivocandi rationem die 25. ejusdem mensis, & solemnitate Nativitatis D. N. Jesu Christi inter Missarum solemnia Jacobus Merlus Præpositus illud publicavit ex ordine ejusdem Episcopi, ut legitur in attestatione D. Dominici Philippi Cite-
37 rani moderni Præpositi ejusdem Ecclesiæ S. Columbani. Idem etiam antiquiùs admisit in celebri *Giennen. junta 4. dub.* ibi: *Quartum dubium: Si Sacerdos adfuit, nihiltamen eorum, quæ agebantur vidit, neque audivit, utrum tale matrimonium validum sit sic contractum, vel potiùs tanquam sine Sacerdote, nullius sit ponderis; Respondit Sacra Congregatio, non valere, si Sacerdos non intellexerit*, ut observat *Rossignol in Prax. Theol. de matrim. 1. prænot. 35. vers. Expressè hæc assertio fol.* 110.

Huic communissimæ sententiæ mirabiliter favet literalis, & rotundus *Textus in leg. coram Titio ff. de verb. signific. ibi: Coram Titio aliquid facere jussus, non videtur præsente eo*
38 *fecisse, nisi is intelligat; Scire autem, non etiam velle is debet, nam, & invitoeo, rectè fit quod jussum est*, quem Textum sequuntur, & ad sydera usque extollunt communiter civiles Repetentes, & ferè omnes Authores supra laudati, & in rei veritate unicus iste Textus abundantissimè intentum comprobare videtur. Itaut cl. mem. Card. de Aste mihi benignè asseruerit, unicum hunc Textum taliter decidere præsentem quæstionem, ut nihil aliud desiderari urgentiùs pos-
39 sit ad ostendendum insubsistentiam contrariæ opinionis, eisdemque ferè verbis id mihi confirmavit bo: me: Severolus, solo nomine satis, superque celebris.

Eidemque opinioni assistit viva illa ratio, quod præsentia physica, seu materialis non est sufficiens ad testificandum; Dormientes enim dicuntur physicè, & materialiter præsentes, & tamen in nullo contractu tanquam testes validè adhibentur, ne incidamus in absurdum illud, quod irridendo reprobat. *Div. Augustin. in explic Psalm. 63. versic. 7.*
40 ibi: *Dormientes testes adhibes, verè tu obdormisti*. & in specie, quod in matrimoniis non possint esse testes observant in eorum *Tractatibus de matrimon. Perez disput. 40. sect. 9. num. 2. Boss. cap. 3. §. 1. num. 2. in fine, Dicastill tractat. 10. disput. 3. dub. 19 num. 158. Jorius par. 4. quæst. 8. num 2. Molin. de Rit. nuptiar lib. 1. differ. 12 num. 124. Henriquez in Summ. Theol. moral. lib. 11. de matrim. cap. 3. num. 9. Petro à Sancto Joseph in Idea Theolog specul. lib. 4. de matrim. cap. 4. resolut. 3. sub num. 240. Colleg. Salmatic. in Casib. Theol. moral. tom. 2. tractat. 9. de matrim cap 8. punct. 5 num. 61. in fin. Trullench. de Sacram. lib. 7. cap. 6. dub 5. num 5. & Veracrux in Specul. Conjug. in appendic. dub. 5. conclus. 4 fol. 14.* Cœci pariter, &
surdi dicuntur physicè, & materialiter præsentes, & nihilo- 41
minùs non reperietur forsan Theologus, qui asserat coram Parocho cœco contrahi posse matrimonium per nutus, & coram Parocho surdo per ver verba, eo quia isti, licet præsentes physicè, nequeunt de illo testimonium ferre, ut observant Authores supra allegati.

Parochus autem non alia ratione matrimoniis interesse debet, quam uti testis Ecclesiæ magnæ authoritatis, quali-
ficatus, & excellens, ut observant *Engel. in Jus Canon. lib.* 42
4. tit. 3 de Clandestin. desponsat. num. 14. Andr. Vallens. in Paratitl ad Decretal. lib 4. titul. 3. de Clandestin desponsat. num. 8. & sub eodem titul. Zoes. num. 12. Merbes. in Summ. Ethic. Christ. tit. de Sacram matrim dissert. 2. quæst. 91. quæsit. 7. fol. mihi 462. Piasec. in Prax. Episcop. par. 2. cap. 4. art. 4. num. 18. Pont. de matrim. lib. 5. cap. 24 num. 8. Boss eodem tract. cap. 3. num. 21. Rossignol. in Prax. Theol. legal de matrim. prænot. 32. num. 7. vers. Dices, Henriquez in Theol scholast. moral tract. 5. de Spons & Matrim. quæst 2. num. 23. & seqq Rent. in Encyclop. univ Theol moral. tom. 2 lib. 1. de Sacram tract 8. de matrimon. cap. 3. sect. 4 par. 12. versic. Difficultas fol. 507. Le Masson. in Theol moral. per Tabul par. 1. de Sacram matrim fol. 176. vers. Ministri, Veg. in Somm. cap. 25. de matrim cas 33. Theophil. Alar in Canon. conscient lib. 5. verb Matrimonium sub num. 5. ubi, quod Parochus quoad cæremonias dicitur minister Sacramenti matrimonii, quo verò ad illius essentiam dicitur te-
stis *Cassian. à Sanct Elia in decis. theol decis. 3. de Paroch assist.* 43
matrim. num. 21. Natal. ab Alexandr. in Theol dogm. & moral. tom 6. de matrim. regul. 10. in princip. Cabassut. in not. ad Concil. Trident. num. 53. & aliis omissis egregiè *Cardin. Pallavic. in Histor. Conc. lib. 22. cap. 8. ferè per tot.* ubi *num.* 17. advertit, quod ad tollendam omnem umbram authoritatis, noluit Concilium uti verbo *præfuerit*, juxta instantias Gallorum Oratorum, & quæstione ad partes examinata, egregiè pariter *Fagnan. in cap. Quod nobis num. 14. de Clandestin. despons.* ubi concludit, Concilium voluisse adhibere Parochum uti testem authorizabilem, per quem uti certum, & notum ministrum, & omnibus expositum, maximè inno-
tescere potest contractus matrimonii; Quam sententiam ap- 44
probarunt, & sequuta fuerunt suprema Tribunalia, ut de *Sacr. Rota* videre est in *decis. 375. num 9. par. 11. recent. & in Neapolitana Matrimonii 21. April. 1681. § Nec refert coram Alberg.* Et de hac Sac. Congreg. testis est *Fagnan. in cap. Literæ num 13. vers. Respondetur de matrim. contract. contr. interdict. Eccles.*

Quod comprobatur ulteriùs ex eo, quod licet Concilium Tridentinum nullam requisiverit in testibus matrimonialibus qualitatem, indispensabiliter tamen pro matrimonio-
rum validitate in eisdem testibus concurrere debet illa quali- 45
tas, quod possint testificari de matrimonio, coram ipsis contracto, ut observant *Narbon. de Ætat. annor. 7. quæst. 31. num. 3. Gobat. Oper. moral. tract 9 sect. 2. num. 102. Dicastill. de matrim. tract. 10. disp. 3. dub. 19. num. 167. Tancred. eodem tract. disp. 19. num. 1. Pac. Jordan. var. resolut. tom. 1. lib. 3. tit. 7 de matrim. num 103. Ventrigl. in Prax. par. 1 de Testibus in caus. matrim. annot 3. §. 2. num. 6. de Just. de Dispensat. matrim. lib. 2. cap 19. num 99 Coninch de Sacram. disp. 47 de matrim. dub. 4 num. 41. & 44. Natal ab Alexand. in Theol. schol. & moral lib. 2. de Sacram matrim. regul. 18. Pautmoll. dec. 19. annot. 2. num. 41. & Card. de Luc de matrim. in Summ. num. 37.*

Si igitur Concilium in illis testibus, in quibus nullam requisivit qualitatem, voluit pernecessè illam, ut possent te-
stificari de matrimonio, quantò magis dicendum est, ean- 46
dem qualitatem requisivisse in Parocho, à cujus qualitatibus præsupposuit supplendos defectus aliorum testium, ut observant *Piringh. in Jus Can lib. 4 §. 3. de Clandest. despons. num. 24. Sanchez de Matrim lib. 3. disput. 41. num. 5. vers Secando, Perez eodem tract. disp. 40. sect 9. num. 6. versic. Colligitur à Oliver. de Nullit. matrim. insp. 4. fol. mihi 86. in princip. Ventrigl. in Prax. par. 1. de Testibus in caus. matrim. annot. 3. §. 2 sub num. 9. Amic. in Curs. Theolog tom. 9. disp. 7 de Censens. clandest. num. 103. Rossign. in Prax Theolog. legal. tom. 10. de Matrim. verb. matrimonium 1. prænot. 36. num. 5. fol. 137. Rodriquez in Summ cap. 218 num. 18. Castropal. Oper. moral. tom. 5. disput. 2. de Matrimon. punct. 10. §. 13. num. 3. Rota decis. 179. num. 11. coram Peuting. & decis. 490. num. 13. par. 18. recen.* Aliàs enim quantumcumque qualificatus sit

ali.

aliquis testis, nullum gradum suppletionis addere potest de-
fectibus aliorum testium, qui absque facti notitia, & adver-
sentia, personæ excellentia, & qualitas ad nihilum deser-
vire potest ad testificandum, multò minùs ad supplendos alio-
rum testium defectus, ut patet consideranti.

Præsentia præterea Parochorum requisitam fuisse à Con-
cilio *Ad evitandos dolos, fraudes, incertitudines, scanda-
la, & deceptiones eorum, qui illegitimè contrahunt*, per hæc
verba observant Authores relati ab *Uffell. in Consult. connub.*
48 *fol. 46. in princip. Seraphin. Cappon. à Porrect. in Supplem. 3.
par. D. Thom. quæst. 45 art. 5. in Appendic. num. 50. fol. mihi
237. Franc. Bonæspei in Theolog. scholast. tom. 5. disp. 5. de Matr.
dub. 1. num. 12 fol. 324. & num. 29 fol. 326 Molin. de Ript. nupt.
lib. 2. differ. 11. num. 120. Marchant. in Tribunal. Sac. post tom. 3.
in Resol. de Matrim. fol. mihi 33. Pont. de Matrim lib. 5. cap 6.
num. 8 vers. Primum*, & resolvis hæc Sac. Congreg. *in Ulix-
bonen seu Eboren ut in tom. 2. sess. 24. de Reform. Matrim fol 26.*
ibi: *Licèt alias in Jure veteri dolus non annullaret matrimo-
nium, tamen Concilium videtur tendisse ad finem puniendi
istos dolos saltem nullitate matrimonii* Non est autem mul-
49 tum laborandum ad ostendendum, hujusmodi inconvenien-
tia evitari non posse à simplici, & nuda assistentia materiali,
seu purè physica, quam Bestiarum præsentiæ æquiparas
*Gonet in Clyp Theol. Thomist. tom. 5. de Matrim disp. 4. art. 3. de
Consens. §. 3. num. 58.* & quam impertinenter se habere, tam
ad rationem contractus, quàm Sacramenti advertit *Mar-
chant. in Tribun. Sacram. tom. 3. tract. 1. de Matrim tit. 7. quæst.
5. concl. 1.*

Considerando ulteriùs imperceptibilem in hac parte inve-
risimilitudinem, quod postquam Sanctiss. Patres a contractu
matrimonii exclusserunt Parentum consensum, voluerint
relinquere filios, filiasve omnibus deceptionibus subjectos,
50 mediante assistentia duorum testium, qui ea cumulatis per
*Bass. in Florib. Theolog. tom 1. verb. matrimonium 5. num. 12.
Avers. de matrim. quæst. 6 sect. 5. vers. Communis fol. 353. Gabr.
à S. Vincent. de matrim disp 3 quæst. 8. num. 78. Nicol. in Flo-
scul. verb. matrimonium num. 10. de Abreu. in Specul Parochor.
lib. 9. de Sacram. à Parocho &c. sect. 3. num. 145. fol. 549 & du
Hamel. in Theolog. specul. & pract. lib. 7. de matrim dissertat. 2.
cap. 3. num. 6. vers. Quo autem*, etiamsi infames, & infideles
sint, non fuerunt exclusi, & alterius testis, qualificati qui-
dem mediante scientia, prudentia, officio &c. sed materia-
liter tantùm præsentis; Quod idem est, ac si esset lapis, vel
truncus ad nostrum effectum, & benè observas *Veracrux in*
51 *Specul. Conjug. in Appendic. dub 5. conclus. 4. fol. 14.* Vel si esset
Parochus marmoreus, seu pictus, ut advertit *Veg. in Summ.
cap. 25. de matr. cas. 43* Quod certè repugnare videtur omnibus
Juris, & congruentiæ principiis.

Pro responsione ad authoritatem *Card. de Luc.* sibi contra-
rium *in disc. 2. num. 9 de matrim. & in adnot. ad Concil. disc. 26.
num. 4. & 27.* qui unicè contra Theologorum, & Canonista-
52 rum torrentem adducitur, ad probandum, quod materialis
præsentia Parochi sufficiat pro validitate matrimoniorum,
non opus habemus recurrere ad animadversionem, qua do-
ctissimus ille Vir solitus erat declinare vim aliarum authori-
tatum, observando scilicet, non quid Defensores scribant,
sed quid Tribunalia decidant, præferendo placita eorundem
Tribunalium scriptis Advocatorum, ut testatur *in disc. 90.*
53 *num 12. de Testam & disc. 98. num 24. de Fideic* Quod est etiam
de mente *Sac. Rot.* ut videre est *in dec. 103. num. 26 par. 15. rec.
& in Lauden. Census 23. Junii 1666. §. Denique cor. Cardin.
Taya, & in Surrentina Manutentionis 4. Maii 1695. §. Discε-
ptationes cor. Illustriss. Scotto* dum hæc imprimuntur Urbis
Gubernatore.

Congruere siquidem hujusmodi responsio *eidem Card. de
Luc.* in dicta causa causa succumbenti, ut videre est *in decis.
431. cor. Royas, & dec. 375. p. 11. rec.* & more suo nimium com-
54 mendabili ingenuè fatetur *in dicto disc. 2. num 6.* ibi: *Istæ po-
steriores resolutiones in negocio principali mihi, quamvis pro
Viro scribenti, visæ sunt probabiles, benèque fundatæ &c.
non obstantibus iis, quæ egomet, & cæteri deducebamus tan-
quam Advocati pro nullitate ex parte Viri scribentes, undè
propterea tam sæpè docemur, quantum Consulentium autho-
riti deferendum sit.*

Non inquam opus habemus hac alioquin cathegorica res-
ponsione uti, ea quo in ejus casu Parochi intelligentia erat
55 innegabilis: Postquam enim audiverat perfectissimè verba
ista contrahentium, relata in *citata dec. 431. num. 3. coram
Royas*: *Questa Sig. D. Giovanna Maria de Xart è mia Moglie,
e la voglio per Moglie; E questo Sig. D. Michele Varez è mio
Marito, e lo voglio per Marito*, fugam arripuit ab Altare, se
declarando nolle consensum præstare eidem matrimonio,
exclamando *Scommunicati, Scommunicati*, hoc est inferen-
do ad excommunicationem, per Synodales Constitutiones
comminatam contra matrimonia non servatis servandis con- 56
trahentes, quæ intelligentia ultrò admittebatur *ab eodem
Card. de Luc. ut in dicto disc. 2. de matrim. num 9 in fine, & à
Rota in d. dec. 431. num. 5 coram Royas, & dec. 375. sub num. 1.
par. 11. rec.*

Si igitur in terminis discursus *Card. de Luca* constabat de 57
perfecta Parochi intelligentia, qua attenta, Sacra Rota
resolvit in dicto casu constare de validitate matrimonii, ubi
de dicta intelligentia non constat, sed concurrit simplex ma-
terialis interventus, semper nullum erit matrimonium ex
dictis, *dec 431. cor. Royas, & dec. 375 par. 11. rec.* in quibus
scripsit *Card. de Luca*, cui non possumus meliùs respondere,
quàm cum suis precisis verbis *in disc. 98. de Fideic. sub num. 24* 58
nempè: *Hic autem est unus de nimis claris, & contemptibili-
bus Pragmaticorum erroribus, quod illæ doctrinæ, quæ ab
ipso Authore vivente, oretenùs etiam dante calorem, non fue-
runt efficaces in suo casu præciso, in quo accuratè, ac studiosè
editæ fuerunt, debeant effici tales in diverso casu, ex eo quod
inter volumina impressæ sint, ut patet de me ipso, scribente
in tot causis, in quibus succubui, quoniam si meæ Informatio-
nes editæ in causis cum diverso exitu, luci editæ fuissent,
prout jacent, pro decisione servire deberent, cujus contra-
riam egomet pluries agnosco.* Et in rei veritate, quando idem
Card. de Luca scripsit absque affectionem ad causam, ut *in
Summ. tract. de Matrim num 37* requisivit intelligentiam in
Parocho affectante, & contradicente pro matrimonii vali-
ditate.

Non obstante distinctione, seu scissione Conciliaris de-
creti, quasi quod in prima parte sermo sit de præsentia cum
intelligentia, non autem in secunda, in qua loquatus Con-
cilium de sola præsentia; Si enim quando Parochus illis viro,
& muliere interrogaris, quorum perfectam habet notitiam, 59
& quorum voluntas liberè contrahendi est eidem nota, post-
quàm denunciationes in Ecclesia fecit ex litera Concilii, ibi:
Eorum mutuo consensu intellecto, percipere debet contrahen-
tium consensum, nec sufficit ejus præsentia materialis, quan-
to magis hujusmodi præsentia non erit sufficiens quando de-
nunciationes non præcesserunt, quando Parochus nullam
habet contrahentium notitiam, & quando eidem nota non
est eorundem spontanea voluntas matrimonium contrahen-
di? ut de se patet: Ne dicamus, Sanctissimos PP. in pleno
Orbis Senatu Tridenti congregatos post 14. congressus mi-
norum Theologorum, habitus ad occurrendum malis, ex
clandestinis nuptiis derivantibus, teste *Card. Pallavic. in illius
Histor. lib. 22. cap. 10. in princ.* in solemni sessione, minus effi-
cax adhibuisse remedium, ubi majus aderat clandestinita- 60
tis periculum, contra dispositionem alterius Generalis Con-
cilii, nempè *Lugdunen.* registratam *in cap. 3. de Election.* ibi;
*Ubi periculum majus intenditur, ibi proculdubio est pleniùs
consulendum, & in leg. 1. C. de Carbon edict. §. Sed & si quis*,
ibi: *Nam vel magis consulendum est iis, quibus majus peri-
culum intenditur*, cum aliis apud *Fenzon. ad Stat. Urb. lib. 1.
cap. 151. num 35.*

Et tamen eo ipso, quod Concilium in secunda parte De-
creti usum fuit verbo *præsente*, ex sermonis proprietate, &
legali interpretatione comprehenditur sub illo scientia, & in-
telligentia, ex dicto literali *Textu in leg coram Titio ff. de ver.
signific.* cujus verba ad nostrum effectum nunquam satis repe-
tuntur, ibi: *Coram Titio aliquid facere jussus, non videtur* 61
*præsente eo fecisse, nisi is intelligat &c. Scire autem, non etiam
velle is debet, nam & invito eo rectè fit, quod jussum est*; &
ultra authoritates supra adductas *num. 1.* omnes in specie lo-
quentes de secunda parte decreti Concilii Tridentini *in sess.
24. de Reform. matrim cap. 1.* egregiè observant *Boss. de matr.
cap. 3. num. 2.* ibi: *Qui non intelligit, nec præsens dici potest
&c. præsentia intellectum, & scientiam includit, Avendan.
de mat. lib. 2. cap. 19 num 75. vers. Facit expressè*, ibi. *Demùm
ea verba Concilii ibi*: quàm præsente Parocho: *capiuntur
de Parocho præsente, & intelligente, Avers. de Sacram. matr.
quæst. 6. sect. 5 fol. 346. vers. Satis tamen*, ibi: *Et hanc sanè
vim habet verbum Concilii* præsente Parocho, & testibus, 62
*intelligi enim debet de præsentia morali, & humana, qua
is, qui assistit verè intelligat, & percipiat quid agatur, Nald.
in Resol practic Cas. conscient. verb Matrimonium num. 4. vers.
Et nota*, ubi illam solidam adducit rationem, quia in qua-
libet materia, & facultate in dubio termini intelligantur for-
maliter, & humano modo, non autem physicè, & mate-
rialiter *Molin. de Rit. nuptiar. lib. 2. differ. 11. num. 116.* ibi: *Qui
non intelligit non potest dici præsens &c. præsentia intelle-
ctum, & scientiam includit, Coron lib. 5. Controv. contr. 1.*
de

de matr cap.4 num.237.ibi: Qui non intelligit, nec præsens
dici potest, & Themud dec. Lusit.4.num.13.
Ratio est, quia quando Jus, vel statutum requirit alicu-
jus præsentiam, non sufficit materialis interventus, nisi in-
telligat, quid agatur, ut, innumeris concordantibus cumu-
63 latis, jure communi attento, in nostris individualibus ter-
minis, observat doctissimus, & eruditissimus de Rubeis in
addit.ad dec.431.num.22. & seqq.par.4 tom.2. rec. ubi, quod
præsentia, de qua loquitur Concilium, includit talem in-
tellectus advertentiam, ut rectè contracti matrimonii testi-
monium possit perhiberi, quod probat etiam Corrad.in Prax.
dispens.lib. 7.cap.7. num.36 vers. Nec tamen, & vers.Cum
enim. Et de dispositione statutaria Felin. in proem. Decretal.
num.22. ibi: Verbum præsens includit sensum, & intelle-
ctum, & num.23. ibi; Et hoc ipse notat ad Statuta, requiren-
64 tia præsentiam alicujus, quod non sufficit præsentia, si pro-
betur, eum non intellexisse, quod nota; Quod esse etiam de
mente D Thom in 1.par. quæst.8.art.3.in corp. & ad 2. obser-
vat ibidem Cajetan. & P Seraphinus Cappon. à Porrect. ubi
quod illud propriè dicitur præsens, quod præsentatur sensui,
& intellectui.
Retorquetur proindè potiùs quàm obstet theorica Textus
in leg.Præcipimus Cod de Appellat. quod scilicet quidquid in
nova lege non apparet specialiter expressum, id sub veterum
legum, Constitutionumque regulis relictum intelligitur,
65 nec per subauditos intellectus subintelligendum est; Dum in
nova lege Concilii Tridentini expressa fuit advertentia, &
intelligentia Parochi sub dicto verbo præsente, ex modo ani-
madversis, & egregiè Guttier. de matrim.cap.69 num.1. ibi:
Cum igitur Concil. Triden &c. ad valorem matrimonii requi-
rat præcisè præsentiam Parochi &c intelligi debet juxta
Juris communis dispositionem, scilicet de præsentia more
humano, hoc est cum intelligentia, & advertentia actus,
qui celebratur.
Et nihilominus procedendo etiam cum veteri lege, seu
antiqua Constitutione Generalis Concilii Lateranensis, quam
in hac parte innovavit Tridentinum, juxta illa clara verba:
66 Idcircò Sacri Lateranensis Concilii, sub Innocentio III. ce-
lebrati, vestigiis inhærendo, præcipit &c. quod Parocho-
rum præsentia in matrimoniis non sufficiat materialis, &
physica, sed necessaria sit moralis, & humano modo, imò
cum operationibus Parochi, plusquam evidenter desumitur
ex sola, & simplici lectura cap 51. ejusdem Generalis Con-
cilii, ut in tom.4. Concil. General. fol 226. & in cit. cap
Cùm inhibitio de Clandest. de spons. & in terminis observant
Beccan. in Summ. Theolog. Scholast. tit de Sacram. matrim cap.
44 quæst. 6. num. 2. Petr. Cornejo in Theol Scholast. tom. 2.
dub. 7. num. 4. fol 875. ubi, quod Parochi præsentia semper
eadem fuit necessaria pro matrimoniis, licet non semper eo-
dem modo, quia ante Concilium Tridentinum vigore Con-
cilii Lateranensis erat necessaria necessitate præcepti, post
67 Concilium Tridentinum verò requiritur tanquam conditio,
sine qua non & du Hamel in Theol. Specul. & practic lib 7. de
matrim. dissert.2. cap 3 num 4.
Nec stringit argumentum. Conditio mutui consensus,
per Parochum intellecti, quæ fuerat supposita in prima par-
te dispositionis, non legitur in secunda super irritatione,
Igitur non censetur volita sub pœna irritationis actus; Si enim
68 licitum esset ita argumentari circa disposita in hoc Christia-
næ Reipublicæ omnium proficuo decreto, majori ratione va-
lidum esset sequens argumentum.
Qualitas proprii Parochi, quæ apposita legitur in prima
parte Conciliaris decreti ibi: Ter à proprio Parocho &c.
non legitur in secunda, ibi: Parochus viro, & muliere in-
terrogatis &c. Minusque in tertia, ubi dicitur solùm: Qui
aliter quàm præsente Parocho &c. Et quod magis est appo-
sita fuit in quarta parte ejusdem decreti ibi: Benedictionem
à proprio Parocho fieri &c. Igitur matrimonium coram
69 quocumque Parocho contractum, etiamsi proprium contra-
hentium non sit, validum est, ex quo ubi Concilium voluit
qualitatem proprii illam expressit, & proindè ubi non legi-
tur, illa consultò omissa dici debet, ex allegatis per Ratain
in dec.638 num.7. & 8. par.18. rec. & in Romana, seu Januen.
Bonorum 14. Januar. 1698. § Minus coram Muto, & in no-
stris terminis Reut in Encyclop. univers. Theol. tom.2. lib. 2.
de Sacram tract.8. de matrim.cap.2. sect.2. quæst.12. ante finem,
fol 446. ibi: Trident. loquens de matrim clandest. ex defectu
Parochi, & testium illud irritavit, loquens verò de eo ex de-
fectu denunciationum nihil dixit de irritatione, & sic, ut vi-
des, ubi voluit dixit & melius quæst.4. cap 3. sess 4 fol.503.
ibi, egregiè probat sat esse qualitatem proprii expressam
fuisse supra ad hoc ut censeatur postea repetita in parte irrita-
tiva. Contrarium verò nemo Theologorum, vel Canoni-
starum, quem viderim, affirmavit adhuc.
Dixi ratione majori, quia magis salvaretur finis Concilii,
mediante præsentia morali, & humana cujuscumque Paro-
chi, ex quo iste semper posset esse testis Ecclesiæ, quàm me-
diante sola physica, & materiali præsentia proprii Parochi,
quæ ad nihilum valet ad totundum textum in leg. Non mul-
tum 14 de Author Tutor. ibi: Non multum interest, an adfue- 70
rit Tutor cùm negotium contraheret, an præsens ignoraverit
quale esset quod contraheretur; Talisque materialis præsentia
est prorsus inepta ad finem à Concilio intentum, ibi: Effi-
cacius aliquod remedium adhibeatur.
Si igitur nullum est matrimonium, contractum coram
non proprio Parocho, non obstante quod qualitas proprii
non sit repetita in secunda parte dicti decreti, in qua irritan-
tur matrimonia aliter contracta, eadem ratione nullum erit
matrimonium, contractum coram parocho non intelligente
consensum, sed materialiter solum præsente, non obstante 71
omissione repetitionis intelligentiæ in prima parte decreti
expressæ, & contentæ sub verbo præsente ex allegatis su-
pra num 64.
Et ex hac qualitate proprii Parochi magis, magisque com-
probatur necessitas moralis præsentiæ, & advertentiæ; Ad
quid enim proprium requirere Parochum, nisi quia iste suas
cognoscit oves, ut in terminis observat Molla. de Rit. nuptiar.
lib.2 differ. 21. num. 18. ibi: Ut quidam insignis suarum pa-
stor ovium, ne quidquam malè fieret interesse matrimoniis &c. 72
Si autem hæc cognitio non esset necessaria, sed sufficeret ma-
terialis interventus, nulla adesset necessitas, minusque ali-
qua urgeret congruentia, ut Parochus matrimoniis assistens
deberet esse proprius contrahentium, ut de se patet.
Adeò tamen rigorosè, & meritò, insistunt Theologi, &
Canonistæ in hac qualitate proprii Parochi, ratione cogni-
tionis suorum Parochianorum, ut communiter observent,
Parochum originis, qui ad alios effectus, & præcipuè Sa- 73
cramenti ordinis, dicitur proprius, in nostris non possit
matrimoniis validè assistere, ut videre est apud Sanchez. de
matrim. lib. 3 disp. 23 num 7. Reginald. in Prax. lib. 31.
cap 23. num. 177. in fine Pont. de matrim lib. 5. cap. 13.
§ 1. num 2. Capon. discept. 283. num. 5. lib 4. Clarlin. contr.
131 num. 55 lib 2 Cardin Bellarmin. ad Concil. Trident.
sess 24. de Reform matrim cap. 1. vers. 2. Viggers. de Sacram.
& cens. quæst. 30. de Impedim matrim. c. 5. rubr. 14. versic.
quæritur num.a fol. 553 Colleg. Salmatic. in Casib. Theolog.
moral tom.2. tract 9. de matrim. cap 8. punct. 3. num. 25. Gut-
tierez de matrim cap 62. num.29. Filliuc. Oper moral. par. 1.
cap.6 num. 208. Boss. de matrim. cap. 4. num 14 Panimol. dec.
120. num 27. Perez de matrim. disput. 40. sect. 2. num. 1. Gabr.
à Sancto Vincent. eodem tract. disp. 3. quæst 8. num. 69. Di-
castil de matrim. disp. 3. dub. 8. num. 27. Anton à Spir Sanct.
in Director. Confessar. tract. 12 de matrim dispui. 4. sect. 6.
num 139 Bellet Disquis. Clerical. part. 1. de Exempt. Cleric.
à Statut §. 5. num 8. Romaguer. ad Constit Synod. Gerund.
lib 4 tit 1. cap. 6. num. 5. Barbos. de Paroch cap 21. num. 36.
par. 2. & Gavard. in Theolog exantiqu. tom. 6. quæst. 2. de ma-
trim. artic. 8. num. 24. & resolvit Sac. hæc Congreg in Nullius
21. Martii 1602. teste Barbos. ad Concil. sess. 24. de Reform matr.
cap 7. num 2.
Præterea si modus argumentandi, supra expressus, subsi-
steret, per legitimam consequentiam inferri posset validitas
matrimonii per nutus contracti coram Parocho cœco, & per 74
verba coram Parocho muto; In utroque enim casu verum
esset, quod illud contraheretur præsente Parocho, & duo-
bus testibus, quod solum literaliter continetur in 2. par. Con-
ciliaris sanctionis, irritativa matrimoniorum.
Absque eo, quod suffragetur animadversio Cardin. de
Luc. de matrim. disc 1. num. 8. adducentis discrimen inter Pa-
rochum non intelligentem, quia impeditum vi naturalis, 75
seu accidentalis impotentiæ, ut in casibus supra positis, &
inter Parochum, nolentem audire, & videre, seu affectan-
tem non intelligere, licet expeditas habeat potentias visi-
vam, & auditivam.
Eidem enim responderi posset. Quod per subauditos intel-
lectus inducendum non est, quod expressè non legitur in hoc
Decreto, quodque ubi Tridentinum Concilium non di-
stinguit, neque nos distinguere debemus, ut observant 76
Doctores, allegati per Cardinal. de Lauria in 4 Sen-
tent tom. 3. disput. 22. de Matrimon. artical. 22. num.
288. Trullench. de Sacrament. lib. 7. cap. 6. dub. 6.
num. 2. Gobat. in Theolog. Experiment. tractat. 9. cas. 18.
num. 502. de Just. de Dispens. matrim. lib. 3. cap. 19. num.
97. Ugolin. de Offic. & potest. Episcop. par. 1. cap. 15. §. 10.
num. 3.

num 3. Anton. à Spirit. Sanct. in Director. Confessar. tract. 11. de Matrim. disp. 4 sect. 6. num 141. & Fraech. in Casibus moral. tit. de matrim. num. 38. In Concilio autem nulla fit distinctio Parochorum, quando sunt cœci, vel surdi, & quando coram ipsis per nutus, vel per verba fiunt matrimonia, quæ proindè in dd. casibus valida essent; Eo quia agitur de lege exorbitanti, & Juris communis correctoria, quæ ità interpretanda est, ut quominus fieri possit illud corrigat, ut advertant
77 *Perez de matrim. disp. 40 num. 6. Villalob. in Summ. Theolog. moral. tom 1. tract. 13. de matrim. diffic. 23. sub num 2. Sannat. de matrim. c. 3. art. 4. num 100. Fraat. Bonæspei in Theol. Schol. tom 5 disp. 5. de matrim. resol. 4. num. 93 Layman. in Theol. mor. lib. 5 tract 20 par. 2. c. 4 num. 6. Card. de Luc. de matrim. disc. 16. sub num 20. de Just. de Dispensat. matrim lib. 2 cap. 19. nu. 97. & Rot dec 84 . num. 5 & 6. cor. Cerro*

Quatenus autem respondeatur, omnia hæc intelligenda esse in eo sensu, quod non sunt inducendi subaudiri intellectus extranei, & disparati à Conciliari dispositione, secus
78 autem intrinseci, & necessarii, qualis est ille, quod coram Parocho cœco contrahi non possit matrimonium per nutus, & coram Parocho muto, per verba, ad hoc scilicet, ne adeo provida lex Concilii frustretur, & prorsùs inutilis remaneat, ut in terminis dispositorum in Concilio Tridentino benè observat *Scopp. ad Gratian. dec. 37. num 9.* ibi. *Dicendum est &c. sub dicto Sac. Concil. Tridènt. decreto prohiberi. quippe etiam lex exorbitans, & pænalis, ad aliam extenditur casum, ad quem nisi extenderetur frustraretur*, & meliùs *Torniol. cons. 52. num. 1. Lopez de Salsed. in Practic. crimin. Canon c. 73 de Clandest. nupt. fol. 284. Engel. in Jus Can. lib 4. tit 3 de Clandest. despons. sub num 29. Boss. de matrim cap. 3. num. 4. Verricel. de Mission tit. 52. de matrim. quæst 174 sect 6. num 22 & Card. de Luc. de matrim disc 16. num. 22.* Quodque in similibus casi-
79 bus nihil additur Conciliari dispositioni per intellectus subauditos, sed aperitur dumtaxat id, quod latebat ad similitudinem illius, qui excutit granum à spicis, juxta exemplum *Textus in leg. Adeo §. Cùm enim ff. de acquir rer. domin.* & in individuo observat *Fagnan. in cap. Quoniam num. 17. & seqq. de Constit.* & signanter *num. 19.* ibi: *Ea quæ, veniunt per modum declarationis verè, & propriè inesse dicuntur, qui enim explicat nihil novi facit, sed discooperit.*

Responsionem congruam admittentes, dicimus, quod illa ratione majori applicatur ad probandum, quod sub verbo illo *præsente* compræhendatur intelligentia, eo quia de Jure,
80 & secandùm communem Doctorum interpretationem *coram Titio aliquid facere jussus, non videtur præsente eo fecisse, nisi is intelligat leg. cor ff. de verb. signif.* Non sic autem respecta alterius verbi *Parocho*, qui æquè benè prædicatur de illo, sive sit cœcus, sive mutus, sive clsudos, sive quocumque alio defectu laboret, ut patet ad sensum.

Manifesto autem laborant æquivoco ea, quæ dicuntur de libertate, quam ultrò necessariam admittimus in matri-
81 moniorum celebratione, sed cum illa qualitate, ut scilicet sit libertas coinjungibilis cum fine, à Concilio volito, non fovens clandestinitatem, nec destruens efficaciam remedii, adhibiti ad tollenda incunvenientia, ex clandestinis nuptiis derivantia, ut ad rem notat egregiè *Hervet. in Orat. de Clandest matrim* impressa *post consil matrim. divers. Venetiis 1563. fol. 14.* ibi *Dicunt enim non coacta, sed libera matrimonia esse oportere, quod quidem fatemur, nec ullum cogendum esse fatemur, ut matrimonium contrahat, velit, & consentiat quidem necesse est, qui contrahit, Sed consensus ille legitimus sit oportet &c. Quod si qui ad vitia præcipites feruntur impotentes meritò appellantur.*

Si enim sermo sit de libertate, in tota sua latitudine sumpta, hanc potius Concilium sanctissimè restrinxit, median-
82 tibus antiquis vinculis impedimentorum, quæ confirmavit, & novorum, qui addidit, Raptus scilicet, ac præsentia proprii Parochi; Et quot in an eo hoc impedimento præsentiæ proprii Parochi continentur restrictiones hujusmodi libertatis in tota sua latitudine consideratæ; Poterat enim addere tertium testem, sed ad similitudinem aliorum, hóc est cujuscùmque conditionis, & qualitatis servum, fœminam, familiarem, excommunicatum, infamem, infidelem &c. *Rent. in Encyclop. unic. Theolog moral. tom 2 lib. 1. de Sacram. tract. 8. de Sacram matrim cap. 3. sect. 4 quæst 12. vers 2 Difficultas fol 507 Rossign in Prax. Theolog legal. de matrim tom. 10 verb matrim primò, prænot 36. num. 5. fol. 136* Poterat eligere Sacerdotem, sed quemcumque. Poterat præscribere interessentiam alicujus testis qualificati, sed indefinitè. Poterat requirere Parochum, sed non proprium. Cùmque hæc omnia omiserit, & proprii Parochi præsentiam sub nullitatis pœna requisiverit, non alio fine, quam ut efficacius ali-

quod remedium adhiberet gravibus peccatis, & inconvenientibus, quæ ex clandestinis conjugiis ortum habent, ut his verbis protestatum fuit *in capit. 1. session 24* dicendum utique est, Sanctiss. Patres illam libertatem voluisse, quam præcepta, & violentias Principum excludat, quæ placitum, & consensum Paternum non requirat, quæ necessitatem pro- 83
clamationum non exposcat, & quæ ministerium aliquod Sacerdotis assistentis non includat: E contra autem necessa- 84
riam existimasse restrictionem illius libertatis, quæ, vel clandestinitatem fovet, vel destruit efficaciam remedii præscripti ad illam eliminandam.

Nec est verum, quod ita esset in cujuscumque Parochi potestate matrimoniorum celebrationem impedire, illaque irrita reddere per ipsorum voluntatem, & affectatam non intelligentiam; Aut enim Parochi nolunt assistere matrimoniis, servatis servandis, contrahendis, & ultra pœnam, quam merentur, adest promptum remedium, recurrius scilicet ad Superiores, qui loco Parochi renuentis possunt, & solent subrogare quemlibet Sacerdotem, ut observant *Gonzal. in* 85
cap. Cùm inhibitio sub numer 8. de Clandestin. Despons. Gratian. discept. 69. num 8. & 9 Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 28. num 4 Leaesm eodem tract. quæst. 45 artic. 2. punct. 3. paulò ante dub. 4 Ventrigl de Jurisdict. Archiepiscop c. 148 per tot Molin de Rit. nuptiar. lib 2. differ. 11. num. 95. & seqq Barbos de potest Episc alleg. 32. num 155 Amic. in Curs Theol. tom. 9. disp. 4 sect. 10. num 80 & seqq. & Jorius de matrim. par 4 q. 7 de Paroch. sub num 6.

Imò, quod in casu irrationabilis recusationis Parochorum licitum sit contrahere volentibus dolosa æquivocatione, vel aliis artibus illos adducere ad interessendum, dum- 86
modo tamen vis personæ non inferatur, benè probat *Avers. de matrim. quæst. 6. sect. 5 vers. Tenetur Parochus fol 347.* ubi eam adducit congruam rationem, quia tenetur Parochus ex obligatione sui officii matrimoniis assistere, si justam causam non interessendi non habeat *Anton. à Spirit. Sancto in Director Confessar. tract. 11. de Matrimon. disput 4 sect 10. num. 178 Dicastill. de matrimon dispu. 3. num. 168. Layman. in Theolog. moral. lib. 5. tract. 10. par. 2. cap. 4. num. 6. Diana Oper moral. tom. 51. tract. 3. vers. Nota tamen, Cabassut. in Not ad Concil. Trident. sub num 55. Perez de matrimon. disp. 40. sect. 10. num 6. in fine, Hurtad. eodem tract. difficul. 15. num. 51 Tambur Oper moral lib. 8 de matrim tract. 6. §. 3. num. 13. Caspens. in Curs. Theolog. tom. 2. de Matrimon. sect. 6. num. 27.*

Aut verò recusant Parochi assistere matrimoniis, spretis Ecclesiæ solemnitatibus, contrahendis, & ut, supra probavimus in 2. dubio, merentur præmium ab Ecclesia, quæ in Spiritu Sancto legitimè congregata in Generali Concilio 87
Lateranen. eisdem Parochis sub adeo rigorosis pœnis suspensionis à divinis, & peccati mortalis imposuit, nè matrim. in d. circumstantiis contrahendis assisterent, ex *animadvers. supra primò dub.*

Et tamen hominum malitia ad evitanda hæc salubria præcepta, latissimam in hac parte reperit viam, quæ utinam non esset omnibus obvia, nempe Parochos vi, dolo, malis artibus, sub specioso prætextu assistendi moribundis, nec non ad disparatum finem illum vocando, & inducendo ad assistendum matrimoniis, contrahendis in spretum Ec- 88
clesiasticorum præceptorum, in quibus terminis, quidquid sit de peccatis, & pœnis, tam ratione injuriæ, Parocho illatæ, quam ratione contemptus Ecclesiæ, certum est, quod matrimonia, taliter contracta, dummodò dirimentia impedimenta non adsint, Sacra hæc Congregatio semper valida declaravit, cum illa sola conditione, *Dummodo Pa-* 89
rochi, taliter decepti, vel retenti, consensum percipiant; Ea ratione, quia injuria, facta Parocho, & contemptus præcepti Ecclesiæ, non impediunt, quin idem Parochus testificari possit de matrimonio, qui fuit finis Concilii, ut videre est apud *Zoes. in Jus Canon. lib. 4 de Clandest despons. num 12. Cabassut in Not. Concilior in Not. ad Concil Trid. sess 24. vers. Hic jam quæritur fol. mihi 484. Sanchez de matrim lib 3. disp 39. num 7 & seqq. Pat. Jordan var. lucubr. lib. 3. tit 7. de matrim. num 96. Gutier. pariter de matrimon. cap 69. num. 10. Caspens. in Curs Theolog tom. 2. tract. 26. de matrim sect. 6. num 26. Camarot de septem Sacram. tit de matrim tract 12. dub 16 vers. secundo, Campanill in divers Jur. Canon. rubr 1 num 51.*, ubi, tequirit ottesiùs, quod causa matrimonii vocatus sit, *Rent in Encycloped. unic. Theolog. moral tom. 2. lib 1. tract 8. de matrim. cap 3. sect. 4 par. 12. vers. Habes 2. fol. 506. Abreu in Specul. Parochor lib. 9 de Sacram. à Parocho &c. sect. 3. num 445. fol. 549. Herm Theol. tom. 8. de matrimon conclus. 7 cap. 11. fol. 251. vers. Porrò,*

Re-

Rodriquez in Summ. cap. 218. num. 18. Molan. in Compend. Theolog. practic. tract. 4. cap. 15. num. 8. Castill. decis. Siciliæ 96. num. 9. Possevin. de Offic. Curat. tit. de matrimon. cap 10. sub num. 20. Colleg. Salmatic. in Curs. Theolog. tom. 2. tract. 9. de matrimon. cap. 8. punct. 5. num. 66. Sannazar. de matrimon. cap. 3. art. 4. num. 98 Ugolin. de Offic. & potest. Episcop. par. 1. cap. 15. §. 18. nu 7. Gabr. à Sancto Vincent. de matrim disput. 3. quæst. 12. num. 123. Eman. Sà in Aphoris. Confessar. verb. Matrimonium num. 1. Anton. à Spirit. Sanct. in Director. confessar. tract. 15. de Matrimon. disp. 4. fol. 40 numer. 177. Parlador. Rer. quotid. differ. 45. num. 5. & sequent. Trallench in in Prax. Sacr. lib. 7. cap. 6. dub. 5. num. 3. Castropal. Oper. moral. tom. 2. disp 2. de Matrim punct. 13. §. 8. num. 1. & §. 13. num. 2. Merbes. in Summ. Ethic. Christian. tit. de Sacram. matrim. disp. 7. par. 8. fol. mihi 462. Gobat. in Theolog. Experim. tract. 9. num. 491. Perez de matrim. disp. 40 sect. 10. num. 5. & Gavard. in Theol Exantiq. tom. 6. par 2. de Matrim. ar. 8 sub num 16. & Rota coram Seraphin. dec. 1099. num. 9. coram Royas dec 432. num. 5. & in Calagaritana Matrimonii 26. Junii 1671. §. Accedit coram Alberg & in Neapolitana matrimonii 21. Aprilis 1681. §. Nec refert coram eodem; Et pluries
90 resolvit Sac. Congreg. signanter in *Comen. Matrimonii 2. Junii 1674. at in Lib. 28. Decret. fol. 312.* ubi de Parocho per brachium, vel detento, *& in Raremunden. matrimonii 23. Augusti 1681. in lib. 51. Decret. fol. 465.* ubi quod *de validitate matrimonii contracti coram Parocho proprio, licet vi retento, dummodo intellexerit, quod agebatur &c. dubitari non potest & in Dubiis matrimoniorum 21. Junii 1698. ad 2. dubium, at in lib. 48. Decr. fol. 231.*

Ex qua communissima opinione, ab hac Sac. Congregatione approbata, requirente in casibus retentionis Parochorum per vim, illam indispensabilem conditionem, *dummodo intellexerint quod agebatur*, plusquam evidenter infer-
91 tur, præsentiam materialem non sufficere, Ad quid enim dictam conditionem requirere, si verum esset, quod in istis circumstantiis sola materialis præsentia, & merus physicus interventus sufficeret? Non enim negari potest, Parochum vi detentum esse physicè, ac materialiter præsentem in loco, ubi per vim detinetur, ut de se patet.

Pro coronide demùm primæ partis hujus tertii dubii, in præmissorum comprobationem adducimus in testem, omni exceptione majorem, unum ex ipsismet Sanctissimis hujus Decreti Conditoribus. Is est Hieronymus Ragazzonus Episcopus Nazianzenus, & Coadjutori Famagustanus, de
92 quo mentionem cum laude facit *Cardin. Pallavic in Histor. Concil. lib. 21. cap. 2. num. 4. & lib. 24. cap. 5. num. 4.* qui in Oratione, habita die 4. Decembris 1563. in ultima solemni sessione, inter alia, sequentia, non sine laude, & applausu, dixit teste *Philipp. Labbè ad Concil. Triden. fol. mihi 94. lit. A* ibi: *Quid de furtivis, tenebricosisque matrimonii commemorem? Equidem ita sentio, si alia nulla causa convocandi Concilium fuisset (quæ multæ, & maximæ fuerunt) propter unam hanc, id omninò fuisse faciendum, nam cum res hæc ad omnes spectet, neque ullus in Orbe Terrarum universo angulus reperiatur, quem labes hæc non invaserit, curandum meritò fuisset, ut communi huic malo, communi etiam consilio provideretur. Innumerabilium PP. sanctissimè, & gravissimorum delictorum, ac scelerum occasio prudentissima ista vestra, ac propè Divina Sanctione penitus ablata est, & Christianæ Reipublicæ gubernationi sapientissimè consultum.*

Nemo enim non videt cum quanta improprietate celeberrimus iste Orator expressisset & Sanctissimi PP. promsauribus audivissent summas laudes illius remedii tantorum ma-
93 lorum, consistentis in physica, seu materiali præsentia, quæ ad sensum *Gonet. in Clyp. Theolog Thomist. tom. 5. de Matrimon. disput 4. artic. 3. de Cons. §. 2. num. 58.* æquivalet præsentiæ equi, canis, & aliarum bestiarum. Quomodo Christianæ Reipublicæ gubernationi sapientissimè consultum fuisset per illam præsentiam, quæ ad nihilum valet: *Non enim multum interest, num adfuerit Tutor, cùm negotium contraheretur, an præsens ignoraverit, quale esset, quod contrahebatur leg. Non multum 14. ff. de Dativ. & conf. Tutor.* Quanam proprietate sermonis prudentissima, ac propè Divina dici potest illa sanctio, quæ ad impedienda innumerabilia, & gravissima delicta, necnon scelerum occasionem lonisa esset attentioni, & diligentiæ Parochi picti, vel marmorei, quibus æquivalet præsentia physica veri Parochi, juxta opinionem *Veg. in Summ. cap. 25. de*
94 *matrim cas. 43.* Unde expectari posset remedium ad impedienda furtiva, & tenebricosa illa matrimonia, si pro illorum validitate superabundaret præsentia lapidis, vel trunci, quam in nihilo differre ab ... Parochi, materialiter præsentis, observat *Veracruz in Special. Conjug. in Append. dub. 5. concl. 4. fol. mihi 4.*

Imò, si juxta opinionem Authorum, allegatorum supra *num. 14.* & quibus addimus *Spin. de Testam. gloss. 15. num. 48. In fine Rossignol. in Prax. Theologicolegal. tom. 10 verb. Matrimonium .. prænot. 32. vers. Expressè in fine num. 2. fol. 110. & versic. Benè etiam*, testis præsens solummodo physicè, & non intelligens ea, quæ coram ipso peraguntur, perindè est, ac si non adesset dicta *leg. 1. §. Tutor ff. de Author. Tutor*, ibi: *Neque enim præsentia corporis sufficit ad authoritatem, ut si somno, aut morbo comitiali occupatus tacuisset.* In quo consisteret efficacius illud remedium, quod pro 95
forma in matrimoniis addere voluerunt Sapientissimi Patres ad arcendam clandestinitatem ad probationem stabilem, firmamque procurandam? *Ad tollendas innumeras lites, inextricabiles anfractus, & ambages, perjuria, & nuptiarum incertitudines, Partium fraudes, & deceptiones, quarum una neget, altera asseveret, & dejeret, intervenisse clandestinas desponsationes, unde, rebus non probatis, transitus ad posteriora, non conjugio, sed adulteria.* Et tamen omnia
hæc operari moralem illam, & humanam Parochorum præ- 96
sentiam, pro univoco remedio præscriptam in saluberrimo decreto Concil. Trid. ferè per hæc numero verba observat *Cabassut. in Not. Concil. in not. ad Concil. Trid. num 53. vers. Saluberrimum fol. 97.*

Si autem magnifacienda est authoritas illorum Authorum, qui scripserunt tempore proximo terminatione Concilii, ut de *Navarro* observat *Card. de Luc. de matrim. disc. 5.*
num 25. ea ratione, quia nimium probabile est, quod ipse à 97
Cardinalibus, sive à Prælatis, qui in eo intervenerant, perceperit, qualis fuerit Patrum sensus in condendis decretis, & priùs *in disc. 41. num. 12 & discurs. 95. num. 10. de Jurisdict. Cardin. Denhoff. nell' Instruzione Pastoral. fol. 7.* ibi: *Delle leggi meramente umane come sottoposte alle necessitadini de tempi il migliori Espositori sono li Dottori contemporanei.* Quanto magis hoc habebit locum in dicto Ragazzono, uno ex eisdem Patribus, qui pars magna fuit ejusdem decreti, ut in terminis advertit idem *Card. de Luc. in adnot. ad Concil. discurs. 1. num 4.*

Secunda verò pars ejusdem dubii videtur resolvenda pro necessaria qualitate testificationis actualis contractus, non autem voluntatis illud contrahendi, juxta communem Theologorum, & Canonistarum opinionem, ut videre est penes
Sotam in 4. Sent. dist 27. quæst 1 artic. 1 vers. Eadem fere, 98
Camer. in Consil. matrim. impresso post illa *Zabarell num. 43. post mediam, Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 18. dub. 26. vers. Limita 2. Coninch. de Sacram. tom 2 disp. 29 dub. 1. num. 15. Mastr. in Theol. moral. disp. 20. de matrim quæst. 2. art 1 nu. 20* ubi, quod in hoc conveniunt omnes Doctores, quia ad matrimonii validitatem consensus notus esse debet per signa demonstrativa de præsenti, non autem per prognostica, & deductiones, *Vidal in Casib. conscient. de Sacram. matrim. inquis. 1. num. 44 & 49. du Hamel. in Theolog special. & pract. tom 7. de matrim lib. differt. 1. cap. 3. sub num. 6. Marchant in Tribun. Sacram post tom. 3. in resolut. de Sacram matrim. cas. 3. fol. 33. Tancred. de matrim. lib. 3 disp. 59 sub num. 2. Biss. in Hierurgica de Sacr. Ritib. verb. Parochus §. 74. dr Just. de Dispens ma-*
trim lib. 1. c. 4. num. 236. ubi innumeri alleganiur concordan- 99
tes, quam opinionem sequuta fuit *Rot. in Perusina Matrimonii 15. Martii 1688. §. Nec validiora cor. Hervault & 8 Martii 1689 §. fin. cor. Card. Cavcia, & hæc Sac. Congreg. in Romana matrimonii 2 Junii 1698. ad 2 dub.*

Et ratio evidens est, cum enim hominis voluntas ambu-
latoria sit, & tractentur multa, quæ non perficiuntur, at- 100
que velle contrahere non sit contrahere, Parochus testificari debet, Sponsos de facto contraxisse, neque sufficit, quod testificetur, eos voluisse contrahere, ut observant omnes Authores, supra citati, signanter verò *Sanchez, du Hamel, Tancredus, Bissius, & Vidal.*

Neque sine fundamento, sæpè enim accidit mutatio vo-
luntatis in his casibus, ut observat *Fagnan. in cap. Licet* 101
num. 12. de Spons. duor. ubi, quod ex hac causa introductum est in aliquibus Locis, ut mulier prius interrogetur, quia cùm sit volubilis, cautiùs est priùs illius consensum antea perscrutari, ne vir priùs consentiens, remaneat cum dedecore, si illa postmodum renuat consentire, ut sequutum fuisse Paduæ, testis est *Corrad in Prax. dispensat. lib. 7. c. 7. num. 37. & 38.* ubi, quod interrogatus priùs vir, respondit velle aliquam in uxorem, postmodum verò interrogata mulier, negavit se illum velle in suum virum, qui proindè remansit derisus: *Tass. super Prag. de Antbephat. vers. 8 observ. 2. num. 62.*

num.6a. ibi: *Ne fæmina interrogat neget.* & ad propositum *Card. de Albic de Inconst. in Judic. in Præfat. num.* 39. ubi, quod mulier, cùm sit fragilis consilii, est levis, & inconstans, & ter in hora mutari solet. Non desunt autem Authores, asserentes, interrogandos priùs esse viros, ad hoc ut mulieres minus pudore suffusæ, postquam viri consenserunt, ipsæ quoque consensum aperiant, ut videre est pœnes *Sannaz. de matrim. cap.3. artic.4. num.* 105. ubi, quod ita practicatur Ticini.

D U B. IV.

An affectante Parocho non audire verba, vel non videre nutus attentantium clandestinè contrahere matrimonium, & revera illa non audiente, vel istos non vidente, validum sit Matrimonium coram ipso attentatum.

103 Hujus dubii negativa resolutio per legitimam, & necessariam consequentiam infertur ex probatis in dubio antecedenti. Quia admisso, quod Parochus affectans, in rei veritate non videat nutus, nec audiat verba contrahentium matrimonium, dicitur eidem matrimonio materialiter solùm, & physicè præsens, quæ præsentia, ex animadvet. in dicto tertio dubio, non est sufficiens pro matrimoniorum validitate. Nec alia intrater inspectio, extranea à nostro dubio, quàm videre, an Parochus in his casibus justam habuerit, vel non, causam taliter operandi, non ad effectum prorsus disparatæ consequentiæ validitatis, vel invaliditatis matrimonii in radice, & ob defectum formæ, innegabiliter nulli, sed illum condemnandi ad reficienda alteri ex contrahere volentibus damna, provenientia ex ipsius recusatione,
104 & affectatione, ut ex *Gregor. Lopez in l.4 verb Deven haver tit.3. quæst.4. & Didaco Perez in l.1.tit.1.lib.5. ordinat fol.33.* in terminis observat *Rodriquez in Summ.c.219.num* 10. Omissa alia inspectione, an renuentibus Parochis solemnizare matrimonia, permissum id sit Regularibus, ut negativam tuendo, obervat *Lezzan. Oper. mor. tom.3. in Mar. magn. August. pag.535 num.* 130.

Cæterùm, præscindendo etiam à probatis in dicto 3. du-
105 bio, adhuc videtur *respondendam negativè*; Eo enim ipso, quod Parochus dissentiendo, contradicendo, vel similibus actibus, sive propriis, sive impropriis, affectando non audire verba, vel non videre nutus, in rei veritate de facto verba contrahere volentium non audit, nec videt nutus, non potest esse testis contracti matrimonii, ad quem effectum
106 ex adductis supra *dub. 3. num.* 42. sub nullitatis pœna illius præsentia præscripta fuit à Concilio; Proindeque nullum esse matrimonium, taliter contractum, communiter observant Theologi, & Canonistæ, adducti in antecedenti *discept 1 num* 129. quibus addo *Alar. in Canon Conscient lib 5. verb. Matrimonium num 9. Anton à Spirit. Sanct in Director. Confessar tract.11. de Matrim disp.4 sect 10 num 177. de Angel. de Confess. lib.2. quæst.6 num 14. Avendan. de Met. lib.2 cap. 19 de matrim num 75. Bertacchin. vot. dec.100. num.19 & seqq. Bonæspei in Theolog Schol. tom.5. de matrim. disp.5. resolut.4. num 24. & num 207. Cabassut in Not. Eccles. in Not ad Concil. Trident. num.55 & in Prax Jur. Canon. lib 3.c.26. sub num.12. Castill. dec. Sicil 96. num.9. Ciarlin. controv. 131. num.26 & seqq. Comitol. Respons. moral. lib.1 quæst.124 num 3 vers. Imò Cost. remed. subsidiar. 53. num.3. vers. Non ita, Dicastill. de matrim. tract.10 disp.19. num.167. Engel in Jus Canon lib.4. tit 3. de Clandest. despons. sub num.14. Fermosin de Offic. Archipr. quæst.1. num.64. fol.509. Feuret. de Abus. lib 5. c.2. in fin. Gabr. à S. Vinc. de matrim. disp.3. quæst.12. num.523. Jordan. var. resol. lib.3. tit.7. de matrim. num.100. Jorius de matrimon. p.4. quæst.7. sub num 8. de Just. de Dispensat. matrim. lib.2. cap. 19. de matrim. clandest. num.98. & seqq Card. de Laur. in 4. Sentent. tom.3. disp.22 de matrim. art.10 num.263. Marchant. in Specul. totius homin. Christian. seu Tribunal. Sacram de Matrim tract.1. tit.7. quæst.5. concl 2. vers Dices Molin. de Rit. nuptiar lib.2. differ.11. num.113. & seqq. fol.108. Monacell in Form. tom.3. fol 37. à num. 6. Mutin. in Theolog. moral tit. de*
107 *matrim clandest. dub.13 num.85. Panimol. dec.19 adnot.1. num. 31. vers Vel ab Altari fugam arripiat, Pignatell. consult.133. num.36. tom.9. Piringh. in Jus Canon tom 4. de Clandestin. despons. §.3 num 23. Præposit. in 3 par. D. Thom sect.4. de matrim. clandest dub 3. num.85. de Rubeis de Validit. legal. c.18. num.66 & seqq Sà in Aphorism Confessar verb. matrimonium sub num.1. Sannazar eodem tractatu c.3. art.4 num 97. & seqq. Themud. dec. Lusit.4. num.16.* ubi *num.1.* quod nimium frequentes sunt similes casus in Lusitania, quodque ita millies, & millies fuit judicatum, ut in *nu.19 Turrian. in Summ Theolog moral. par.2. de matrim. c.97. dub.3. num.6. & 37. Ugolin. de Offic. & potest. Episc p.1. c.25 §.10 sub num.7. Wigers. de Sacr. qu.50. de Impedim. matr. num.43. vers. Dixi fol.554. Zipp. in Jus Canon. tit de Spons. & Matrim. num.4.*

Quod sæpissimè resolvit hæc Sac. Congreg. quæ in tantum censuit, constare de validitate matrimoniorum, contractorum coram Parochis affectantibus, dissentientibus, contradicentibus, & mediantibus similibus actibus, procurantibus non audire, in quantum, illis non obstantibus, perfectissimè perceperunt consensum contrahentium, juxta Resolutio- 108
nes, quas citant, & sequuntur *Bonac. Oper. moral. tom.1. de Natur. & propriet. matrim. quæst 2. punct.8. num.20. Pont. de matrim. lib.5. c.21. num.1. & 5. Ledesm. in 3 p. D. Thom quæst. 45. art.5. fol 201. vers. Quo posito, Gonet. in Clyp Theol Thomist. tom.5. disp 4. de Consens. matrim art.3 num.59 post medium, Rodriquez in Summ. c.218. num.18. de Just de Dispens. matrim. lib.2. c.19. de matrim clandestin num 98. Gonzal. ad Regul 8. Cancellar gloss.48 num.7. Pignatel. consul.79. sub num.59. tom. 5 Jor de matrim. p.4. quæst.7. de Paroch num.8.* & pluries resolvit hæc Sac. Congreg. signanter *in Mediolanen. 15. Decemb.*
1629 ut in Lib.14. Decret fol.162. à tterg & in Bruguat. 16. 109
Mart. 1630. ut in eodem Lib.14 fol 159 à tergo, & in Comen. matrimon. 2. Junii 1674 ut in Lib 28 Decret. fol. 312. & in Ruremunden. matrimonii 23. Augusti 1681. ut in Lib. 31. Decret. fol.461.

Quibus Authoribus, seu illorum majori parti, non obstat qualitas Moralistarum, seu Theologorum, Sumus enim in
terminis matrimonii, quod, tanquam unum ex septem Ec- 110
clesiæ Sacramentis propriè cadit sub discussione Moralistarum, & Theologorum, testibus *Pontio in fine proem. de Matrimon. & du Hamel. pariter in proem. disput. de matrim. tom.7.* Atque egregiè observat *Card Pallavic. in Histor. Concil. lib.22. c.4. num.5 in fine*, ibi: *Nella materia de Matrim. il caminare con la sola scienza de Canoni, senza la Teologia, è à punto caminare con un sol piede, cioè zoppicando, e spesso cadendo:* Et concordat *Veracrux in Specul. conjug. in proem.* ibi: *Et juris peritiam, & sapientiam Theologiæ expostulat.* Imò qualitas Moralistarum potiùs vim au-
get, & majorem tribuit authoritatem, si verum est id, quod 111
propriam causam tuendo observat *Victor. in Relectionib relect. 7. de matrim p.1. num.3. fol.316.* ibi: *Theologis non licet in suis disputationibus, sicut in Juris-Consultis, aliquid insolens, novum, & inauditum contra rationem, & authoritatem asserere.*

Inter quam plures autem rationes, pro hac opinione militantes, & quibus citati Authores insistunt, intentum concludentissimè probare videtur unica illa animadversio, quod ad nullum alium finem, & effectum Sacrosanctum Triden-
tinum Concilium Parochi præsentiam in contrahendis matri- 112
moniis requisivit, nisi, ut esset testis qualificatus Ecclesiæ, ut uniformi calamo probant Theologi, & Canonistæ, allegati supra *dub.3. num 42.*

Eo igitur ipso, quod affectando non videre nutus, vel non audire verba contrahentium matrimonium, illos revera non videt, & ista non audit, non potest esse testis contracti matrimonii, quod proindè, tanquam deficiens in forma substantiali, hoc est in uno ex tribus testibus, a Concilio pro
forma requisitis, nullum est in radice, ut probant Authores, 113
relati per *Mar. Anton. Berardue in Summ. Coron Confessar. tit. de Sacram. matrim. num 1 corollar.4. vers. Ex quibus circa mediam*; Sivè voluntariè, sive ex quocumque alio motivo nequeat testificari de matrimonio eo modo, quo Confessarius nequit absolvere pœnitentem ex quocumque motivo, etiam voluntario, illius pecca a non audiat, non alia ratione, nisi quia figuram facit Judicis, qui judicium nullatenus proferre potest circa id, quod ignorat; Eodem igitur modo testis, ex quocumque motivo non percipiat consensum, non potest de illo testificari, ut in individuo, ducta paritate à Confessa-
rio, seu Judice, in nostris terminis observant *Sanchez de* 114
matrim. lib.3. disp 39 num.5. vers. Et confirmatur, Perez eodem tract. disp. 40. sect.10. num 9 vers Dico tamen, Andr. à Matre Dei in Curs. Theolog. tom.1. tract. 9 de matrim. cap.8. punct.5. num.63. Card. de Laur. in 4. Sentent. tom.3. disp.22. de matrim. art.10. num 243 Verricell. de Mission quæst.174. sect 6. sub num 22. Gabriel à Sanct Vincent. de matrim. disp 3. quæst. 8. num.80. & Franc. Bonæspei in Theolog Schol. tom.5. disp.5. de matrim resol 4 num 509.

Sic practicari videmus in aliis minoris momenti contractibus, & ultimis voluntatibus, puta in testamentis, in qui-
busdeficiente, sive ex propria culpa, & voluntate, sive ex 115
alio accidenti, uno ex septem necessariis testibus, illud est nullum, ex literali *Textu in leg Si unus Cod. de Testam.* & observant *Gloss. in leg.1. § Si quis neget ff. quemadmodum Testam.* ape-

aperiuntur Salycet. in leg. In exercendis Cod. de Fid. Instrum.
Fagnan. in c. Cùm esses num. 37 de Testam. Soccin. Jun. cons. 229.
num. 5. lib. 2. Surd. cons. 378. num. 9. & 10. & Rot. in Romana, seu
Januen testamenti, impresso post Card. de Albit. de Inconst. in
Judic. quæst. 35. num. 58. & seqq. & in Saltsburgen. Canonicatus
8. Febr. 1694. §. Nec juvat cor. Eminentiss. Priolo.

Mirabiliter autem stringit hujusmodi reflexio, ex qua te-
stes testamentarii non tenentur prohibere confectionem testa-
mentorum, eisdemque assistendo non peccant, minusque
116 pœnam aliquam merentur: Fortiùs igitur ista habent locum
in matrimonio clandestino, quod Parochus, quantum in se
est tenetur prohibere, eique positivè resistere, ex animad-
versis in primo dubio, ex quo constat, tantùm abesse, in istis
circumstantiis, Parochum dici testem necessarium, ut po-
tiùs dicatur contradictor, seu oppositor necessarius, seu
legalis.

Nec contrarium firmant Ricc. in Prax. resol. 213. Barbos.
117 de Potest. Episcop. alleg. 30 num. 83. & 85. & de potest. Paroch.
p. 2. c. 71. num. 47 & 49. & ad Concil. sess. 24. de Reform. matrim.
c. 1. num. 73. & 75. & Card. de Luc. in Annot. ad Concil. disc. 26.
num. 4. & seqq. Quia, ut ex eorum lectura patet, supponunt,
Parochum, licet affectantem, reverà audivisse verba, &
percepisse consensum contrahentium, qui termini non cu-
runt sub nostro dubio.

Verè autem doctissimus Fagnan. in cap. Quæsitum num. 6.
& seqq. de Pænit. & Remiss. loquitur in casu culposæ, disso-
lutæ, & punibilis negligentiæ, quam ait æquipollere scien-
118 tiæ, adducto paritore ignorantiæ Judæorum, qui nolunt in-
telligere, ut benè agant, ibi: Affectatam negligentiam æqui-
parari scientiæ, ac dolo, etiam in foro Pænitentiali &c. Item
dissoluta negligentia habetur pro conscientia &c. qualis est igno-
rantia Judeorum, qui nolunt intelligere, ut benè agant.
Proindeque nullatenus applicari potest affectationi Parochi,
nolentis audire, non ex culposa, & dissoluta negligentia,
sed ex virtuosa, & commendabili diligentia in exequendo
Sanctionem Generalis Concilii Lateranensis c. 51. & recu-
santis intelligere, non tanquam Judæus, ut benè agat, sed
uti optimus Christianus, nè malè faciat.

Minusque contraponi merentur Pont. de matrim. lib. 5. c. 21.
sub num. 12 Bass. eodem tract. cap. 3. §. 12. num. 02. Leandr. Oper.
119 moral. tom. 0. tract. 9. disp. 7. quæst. 40. & Natal. ab Alexan.
in Theolog. Dogmat. tom. 6. regul. 10. in fine, & forsan alii, qui
possent citari, interpretantes, seu veriùs detorquentes cla-
ra, & literalia verba Concilii. Primò, quia in tantum, & isti
Authores putant, matrimonium esse validum in quantum sup-
ponunt, Parochum affectatione non obstante etiam percepisse
consensum. Igitur in horum Doctorum sententia necessa-
ria est intelligentia, quam ipsi desumunt ab affectatione.

II. Quia in concursu communissimæ opinionis, supra
comprobatæ, nulla ratio habenda videtur unius, vel alterius
120 Doctoris, illi contradicentis, ut omissis generalibus, de
quibus Rot. in Ferrarien. Canonicatus 3. April. 1699 cor. Pio,
ubi quod Doctores, numero plures, & magis convincenti
rationi innixi, præferendi sunt in individuo firmavit Rot. in
Romano Matrimonii 4. Febr. 1697. §. Licet cor. Ursino, ibi:
Eorum opinio parvipendenda est in concursu tot insignium Ca-
nonistarum, de quibus supra satis longum retexuimus Catha-
logum: Præcipuè quia, ut in punctualibus terminis nostri ca-
sus, advertit Themud. decis. Lusit. 4. num. 20. Nostram senten-
tiam sequuti sunt multi, ac cordati Doctores, quos non ab-
strahit, neque attrahit à communi, & regia benè sentiendi,
& judicandi via, novitas aliqua doctrinæ, quam aliqui Do-
ctores suis scriptis, vel potius transcriptis opinionibus, ven-
ditandam exponunt ad novitates, qui juveniliter exultant, &
ad peregrinas opinionum novitates evolare præsumunt. Est
enim satis durum non adhærere opinioni, comprobatæ innu-
meris Authoribus, ut Rota in Melevitana Parochialis 13.
Martii 1684. §. frustra cor. Rondinino.

III. Quia unicè fundantur in resolutione Giennen. quæ ex
infra animadvertendis num. 171. loquitur in casu Parochi,
121 affectantis quidem non audire, sed reverà audientis, ad cu-
jus proindè terminos sunt intelligendi dicti Authores, in illa
se fundantes, ex nota regula, de qua Rot. dec. 258 num. 7. par.
16. & dec. 327. num. 28. p. 17. rec. & in Florent. Pensionis 12 Ja-
nuarii 1699. §. Minusque cor. Olivo.

IV. Demùm, quia interpretationem Concilii Tridenti-
ni sibi ipsis reservarunt cum decreto irritanti & clausula sub-
122 lata Summi Pontifices, ut legitur in Constit. 81. Pii IV. §. 1.
in fine, & in Constit. 74. Sixti V. in 8. Congreg. §. 1. & adver-
tunt Fagnan. in c. Quoniam num. 6. & 7. de Constit. & Cohell. in
Notit. Card. c. 5. Congreg. 6 fol. 56. §. Quam postea, & ex oracu-
lo B. Pii V. legitur in Lib. 1. Decr. fol. 47.

Itaut ejusdem Concil. Trident. interpretationem, nec
etiam verè magnis, & Collegialibus Tribunalibus compete-
re, observat illius diligentissimus Secretarius Fagnan. in cap. 123
Cùm venissent num. 34. de Judic. & constat ex dec. 328. num. 1.
p. 2. diversor. & ex animadversis per de Rubeis tom. singul. cir-
ca dec. Gropper. vers. In eadem causa num. 2. fol. 320 Quanto
igitur magis interdicta dici debet. Collectoribus, & similis
farinæ Authoribus, quorum proindè interpretationes, &
glossæ nequeunt pro causarum decisione allegari, ut in indi-
viduo advertit Card. de Luc. ad Concil. disc. 1. num. 2. ubi, quod
prudenter, ac laudabiliter Juristis, & Theologis prohibitum
est, cum consuetis subtilitatibus, hanc modernam involve-
re legem, ut antiquiores leges involverunt, & observando
virtutem clausulæ sublatæ, & decreti irritantis, in Literis
confirmatoriis Sac. Concilii Tridentini, quæ inesse censea-
tur cuilibet ejus capitulo, in longè durioribus terminis circa
disposita in c. 1. sess. 24 de Refor. matrim. sunt punctuales decis.
in Colonien. Jurisdictionis 17. April. 1679. §. Nec suffragari, 124
& 09 Martii 1680. §. Cùm enim cor. Alberg. & in Corduben. Be-
nedictionum Nuptialium 5. Julii 1683. §. Imò omne, & 17. Mar.
terminis sess. 1684. §. Tertius coram Paulut. Quarum primas in
24 de Reform. c. 18. refert, & sequitur Rot. in dec. 1279. nu. 17.
& dec. 1296. num. 26. cor. Emer. jun.

Speciali autem animadversione digna non videtur authori-
tas Pontii, (viri alioquin doctissimi) Iste siquidem Author,
ex inclinatione geniali, & innato pruritu reprobandi Sanchez 125
in omnibus ferè conclusionibus sui Tractatus, omnium pri-
mus eidem opinioni, quia à Sanchez probatæ, se opposuit,
imitando in hac parte Scotum, qui in illis quæstionibus, in
quibus impugnare non poterat conclusionem, utporè de fide,
vel irrefragabili motivo certam, impugnavit rationes Ange-
lici Doctoris, ut observat Gobat. in Theol. experim. tract. 9.
num. 491. ubi, quod in hac parte callidè se gessit; Quod ma-
nibus palpatur ex antecedenti num. 11. citati c. 01. lib. 5. ubi,
non alia ratione probavit, nullum esse matrimonium, con-
tractum per Interpretem coram Parocho, non intelligente
idioma contrahentium, nisi quia (sunt ejus verba) Repu- 126
gnat naturæ testimonii, ut quis sit testis, fidem faciens de iis,
quæ novit per Interpretem, cùm debeat deponere de iis, quæ
novit per proprium sensum: Nonnè autem magis repugnat
naturæ testimonii, ut Parochus sit testis, fidem faciens de
iis, quæ data opera non novit, nec per se, nec per Inter-
pretem, & omnem adhibuit conatum, & diligentiam ne
nosceret?

Preoccupavit hanc difficultatem idem Author citato num.
12. cum istis verbis: Eo ipso, quod Parochus affectat non in-
telligere, admonitus primò, velle matrimonium contrahere
eos, qui adsunt, sanè jam ignorare non potest consensum con-
trahentium, atque adeò testis esse potest ejus consensus apud 127
Ecclesiam &c. quasi qui vocatur ad hoc, ut adsit matrimonio,
& monitus à contrahentibus, se velle contrahere, potuerit
non intelligere matrimonium ab illis contrahi, quamvis postea
aures occludat.

Responsioni autem verè, & propriè convenit epitetum il-
lud frigidi, quod congruere non videtur modestæ interpreta-
tioni Sanchez, & ad hoc demonstrandum utor ipsius argu-
mento, & ferè ejusdem verbis; In sententia hujus Authoris 128
(quæ tamen communiter tractantibus de Matrimonio non
arridet, ut videre est penes Rossignol. in Prax. Theologicoleg.
de Matrim. verb. Matrim. 1. prænot. 30. num. 3. fol. 3.) nonpo-
test esse testis Ecclesiæ contracti matrimonii Parochus, non
callens idioma contrahentium, licet admonitus ab Interpre-
te, velle matrimonium contrahere eos, qui adsunt, illos
summa pace aspiciat labia moventes, audiendo murmur,
& confusos illos sonos idiomatis, sibi ignoti, necnon viden-
do manuum mutuam porrectionem, anuli impositionem &c.
omniaque alia observando, quæ in matrimoniorum celebra- 129
tione solent practicari: Ex illa forsan ratione, quia surdi
sumus omnes in linguis, quas non intelligimus, ut ait Cicero
sequutus à Pignatell. cons. 56. in fine tom. 6. & relatus in meis
Instit. Crim. lib. 4 tit. 8. num. 136.

Quomodo igitur cohærenter ad istas propositiones, & hu-
jus Authoris doctrinam, defendi potest, Parochum, qui
contrahentes non cognoscit, quorum spontaneam volunta-
tem contrahendi matrimonium notam non habet, quos, ut 130
in dubio supponitur, non audit loquentes, neque videt signa
aliqua facientes, poterit esse testis ejus consensus apud Ec-
clesiam? Ut in individuo, huic Authori respondendo, ob-
servant Tambur. Oper. mor. tom. 1. lib. 8. de Matrim. tract. 6. §. 3.
num. 10. ubi, quod nimis immeritò tanquam vana, & inuti-
lis distinctio Sanchez criticatur Tancred. de Matrim. lib. 3 disp.
39. sub num. 2. ubi, quod debebat potiùs prudentem simul, ac
mode-

131 modestam Sanchez responsionem mirari, quam frigidam appellare, & Gobat. in Theolog. experim. tract. 9. cas. 18 sect. 1. num. 191. ibi: Hoc puto si perpendisset Pontius dissimulasset suam frigidam impugnationem.

Eo autem magis hæc procedunt, quo tres rationes, in quibus fundantur citati Authores, non videntur captivare intellectum; Non prima, quod scilicet affectans nescire habea-
132 tur pro sciente ex cap. Cùm inhibitio §. Si quis verò de Clandestin. desponsat.

Quidquid enim sit ad simpilcem effectum legitimationis, in præjudicium affectantis, ex ignorantia culposa, & dissoluta negligentia, pessima fide operantis, in spretum Ecclesiasticorum præceptorum, in quibus terminis loquitur cita-
133 tus Textus, quem ita interpretantur Authores, quos referunt, & sequuntur Barbos. ibidem num 10. ubi, quòd in his, quæ clam facta sunt, & si prætendatur ignorantia, vel simplicitas, præsumitur dolus, nec excusatur aliàs excusandus Gonzal. litt. D. ubi quod ignorantia affectata dicitur indirectè voluntaria neque excusat, ut proles legitima nascatur Vivian. in Ration. Jur. Pontific. lib. 4. fol. 37. vers. Quin talis,
134 Fagnan. in cap. Quæsitum num. 6. de Pœnit. & Remiss. ubi hanc dissolutam negligentiam æquiparat ignorantiæ Judæorum, qui nolunt intelligere, ut benè agant Laym. in Theolog moral. lib. 5 tract. 10 part. 2. cap. 4. num. 16. Lel. Zecch de Sacram. tit. de matrim. cap. ult. de Ritib. nuptiar. vers Quinto notandum, Gasp. Zigler. in Jus Canon. lib. 2. tit. 14. de Clandest. desponsf. fol 469 & Honded. cons. 87. per tot lib. 1.

Videtur certè prorsus inapplicabilis dispositio ejusdem textus Parocho, nolenti scire, non ex sua voluntate, dissoluta negligentia, & peccaminosis operationibus, sed in adimplementum proprii officii, & in executionem Generalis Conci-
135 lii Lateranensis, inferendo ex hac conclusione præjudicium Tertii, unius scilicèt ex contrahentibus, ut plurimùm innocentis, & decepti; In circumstantiis enim nostri casus, tunc solùm audiuntur in Tribunalibus similes controversiæ, quando agitur de matrimonio, spretis Ecclesiæ solemnitatibus contracto, & unus ex assertis Sponsis dicit, illud contraxisse, alter verò negat, Parochus autem fatetur, se non audivisse nutus contrahentium, & duo alii amici ejusdem contrahentis, tanquam testes ad audiendum conducti, asserunt, coram ipsis contractum fuisse matrimonium, seu, ut utar verbis Castr. in Jus Canon. lib 4. tit. 3. de Clandest. desponsf. n.
136 3. ibi: Hinc continuæ rixæ, & dissrationes inter clam contrahentes, dum fortè alter contrahentium &c. negat, à se contractum esse matr. alter verò affirmat, sed id probare non potest &c.

In istis igitur terminis nihil aliud est resolvere, matrimonium, taliter contractum, validum esse, quàm velle, ut innocens, & deceptus condemnetur in servitutem perpetuam,
137 quam importat matrimonium, ex testimonio illius, qui nihil vidit, neque audivit, quivè optimam illam adducit rationem suæ ignorantiæ, quia scilicèt, ne videret, & audiret in spretum, & contemptum Generalis Concilii Lateranensis, fugam arripit, aures obturavit, & oculos clausit.

Si autem non adest in Jure propositio magis certa, magisque communiter admissa, quàm, sive ad condemnandum,
138 sive ad aliquid probandum, nullam fidem præstandam esse testibus, ex quocumque capite non informatis, pro qua conclusione citari possent omnes Authores, agentes de Testibus, & Attestationibus, nescimus videre, quanam ratione conclusio hæc locum habere non debeat in matrimonio, quod licèt à D. Nostro Jesu Christo elevatum sit ad dignitatem Sacramenti, nedum retinet naturam contractus, sed inter istos primam occupat locum, ex allegatis per Azzor. Instit. moral. part. 2. lib. 5. capital. 2. litter. B. Oliv de for. Eccles. part. 1.
139 quæst. 6. num. 13. Stochman. decis. Brab. 62. num. 5. Barthol. de Angel. in Examin Confess. & ordinand. tit. de Sacram. in comment. §. 69. Franc. Maldonat. in Summul. cas. conscient. quæst. 12. art. 1. ante finem, Carer. de Sponsal. & Matrim. lib. 3. cap 1. in princip. Joann. Lup. de matrim & legitim. num. 9. in fine, Pasqualig. de Privil. constit in moral. art. quæst. 153. num 6. Esparz. in Curs. Theolog quæst. 110. de matrim num. 7. fol. mihi 327. Jacob. Latom advers. hæres. tit. de matrim. lit. C. fol 195. Gabr. Beat. in quæst. moral. quæst. 30. num. 10. Romaguerr. ad Constit. Synod Gerunden lib. 4. de Sponsal. & matrim. tit. 1. cap. 1. num 1. & Rota decis. 431. num. 1. & 2. cor Rojas.

Validum præterea declarare in istis terminis matrimonium idem est, ac loco præsentiæ moralis Parochi, & illius intelligentiæ, à Concilio requisitæ, subrogare ejusdem Parochi
140 ignorantiam, seu affectatam non intelligentiam, & tamen dictum Conciliare decretum nullatenùs adimpleri potest per æquipollens, cùm respiciat formam præcisam, ex authoritatibus citatis in magistrali decis. 308. per totam coram Dunoz. senior. ut in durioribus terminis, quòd intelligentia Paro-
chi taliter sit necessaria, ut illa suppleri nequeat à scientia 141
totius viciniæ, observant Henriquez de matrim. lib. 11. cap. 3. num. 5. Sanchez eodem tract. lib. 3. disp. 17. num. 7. Barbos. de Paroch. cap. 21 num. 61. cum aliis ab his allegatis, & relatis in meo tract. de matrim. §. 17. per totam. Imò, quòd nec etiam suppleri possit à mille testibus, & innumeris egregiis Perso-
nis, etiam in majori Ecclesiastica dignitate constitutis, ad- 142
vertunt Authores, quos referunt, & sequuntur Goaz ad Reg. 8. Cancell gloss. 48. num. 30 & 31. Corrad. in Prax. dispens. lib. 7. cap. 7. num. 36. Barbos. de Potest. Episc. alleg. 32. num. 81. Bass. de Contract. matrim. cap. 1. num 29. de Justit. de Dispens. matrim. lib. 2. cap. 6. num. 376. & lib. 3. cap. 19. num. 95 & seqq. & Card. de Luc. de matrim. disc. 3. num. 14. & 15.

Imperceptibile igitur videtur, ut non intelligentia Paro-
chorum, sivè affectata, sivè non, dummodò revera talis sit, 143
subrogari possit loco veræ intelligentiæ, & illos effectus pro validitate matrimoniorum operari, quos non operaretur innegabilis scientia multarum personarum, omni fide dignissimarum, ut patet ad sensum.

Parificantur ulterius à Concilio Parochus, & testes in ordine ad præsentiam pro validitate matrimoniorum. ibi: Qui aliter, quàm præsente Parocho, & duobus testibus, ut observant Pirhing. in Jus Canon. tom 4. tit. de Clandest. desponsf. § 3. num. 24. Augustin Huaacat de Sacram tit. de Sacram. matrim. anim. 76. vers. Hic, & seqq Tarian in summ. Theol moral. par. 2 cap. 97. dub. 41. fol. 267. Gross. in Theol. moral. tom 4. de matr. art. 4. num. 18. Dian. Oper. moral. tom. 13. tract. 3. resol. 33. §. No-
ta etiam Victorell. in addit. ad Possevin. de Offic. Curat. in not. ad 144
cap. 10. sub num. 20. Colleg. Salmatic. in Curs. Theol tom. 2. tract. 9. de matrim. cap. 8. punct. 5. num. 97. Franc. Bonæspei in Theol. Scolast. tom. 3. disp. 5. de matrim resol. 3 num. 77. fol 313 Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 39. num. 5. vers. Tandem, & Perez eodem tract. disp. 40. sect. 10. num. 3. §. Dico tamen vers Firmo, quia Tridentinum parificat præsentiam Parochi, & testium.

Ponamus ergo, quòd, nedùm Parochus, sed etiam ambo testes, vel unus ex illis, sint affectatores ignorantiæ; In
istis circumstantiis nulla considerari potest disparitas, cur 145
Parochus affectans ex dispositione cap. Cum inhibitio de Clandestin. desponsat. debeat haberi pro intelligente, & nondebeant haberi pro talibus testes, eodem modo, ac Parochus, ut supponimus, affectantes, Imò si aliquod adesset discrimen, istud militaret potiùs favore Parochi; Tum, quia voluntariè assistendo clandestinis matrimoniis peccat, & suspensionem à Divinis incurrit, quod non habet locum in testibus, præciso dolo, ut resolvit hæc Sacr Congreg. in Florentina 17. Febr. 1629. ad 4. dubat in Lib. 14. Decret fol. 35. Tum quia nihil tenentur facere testes, nec tempore contractus, nec postquàm matrimonium conclusum fuit, non sic autem Parochus, qui (licèt non sub nullitatis pœna) multa
ratione proprii officii explere tenetur, anteà, tempore con- 146
tractus, & postea, ut videre est in cap. 1. sess 24. de Reform. matrim. & in terminis observant Gonet. in Clyp. Theol. Thomistic. tom. 5. disp. 4. de Conf. matrim. § 3. num. 58. in fine, ubi, quòd major est ratio de Parocho, ex quo adesse debet ut repræsentans personam Ecclesiæ, & ut cognoscens rem, quæ geritur, & Marchant. in Trib. Sacr. tit. de matrim. tract. 1. tit. 7 quæst. 5. concl. 2. in princip.

Quid igitur dicendum in isto casu? Si affirmetur, quod 147
matrimonium sit validum, sequeretur, Concilium causam dedisse multo majoribus inconvenientibus, eo ipso, quod tollere voluit illa, quæ ante ipsum evenire solebant, dum ante Concilium pro validitate matrimoniorum necessaria erat duorum testium præsentia moralis, humana, & apta ad testificandum. Si verò dicatur, nullum esse matrimonium, contractum coram testibus, ignorantiam affectantibus, eo quod nequeant testificari, eadem prorsùs ratio militat in Parocho, qui ex animadversis supra dub. 3. num. 42. nullam aliam facit figuram in matrimonio, quam testis Ecclesiæ.

Breviter omnia hæc perstringendo, certum est, quod Pa- 148
rochus, nedum obligationem aliquam non habet assistendi clandestinis matrimoniis, seu aliquo, vel minimo pollet
arbitrio illis interveniendi, vel non interveniendi, sed iis- 149
dem matrimoniis verè, & propriè non potest assistere, ex claro, & rotundo Textu Concilii Lateranensis, registrati in sæpiùs citato cap. Cùm inhibitio de Clandest. desponsf. & in sess. 24. de Reformat. matrim. cap. 1. post princip. per Concil. Tridentin. innovati. Posse enim quis non dicitur, quod
contra Jus potest, quia omnis potestas secundùm jus intel- 150
ligenda est, ex notis regulis utriusque Juris, de quibus Barbos. axiom. 184. num. 5. & dict. 268. num 10. & Gratian. decis.

Marcb.

Marcb. 13. num. 34. Imò si communiter firmant Authores,
adducti à Barbos. cit. dict. 268. num. 9. & 10. quod illud non
possumus, quod non sine incommodo, periculo, & non ho-
nestè possumus, & concordat Fagnan. in cap. Ad audientiam
8. post num. 2. de Eccles. ædificand. quantò magis id verum erit
respectu illius, quod non sine peccato, & incursu in suspen-
sionis pœnam possumus, ut de se patet.

Fateor autem lugendè meam imbecillitatem cum Divo
Hier. epist. 13. seu ultima adversùs Vigilantium in fine, ego
non percipio, quomodo Parochus possit haberi pro intelli-
151 gente ex dispositione illius Textus, ex quo illi posse intelli-
gere denegatur? admittendo actum in illo, cui potentia non
conceditur, contra omnia principia. Quomodo conclusio il-
la de dissoluta negligentia, & Judaica ignorantia, nolentium
intelligere, ut benè agant, applicari possit Parochis affectan-
tibus non audire, ne malè faciant? Quomodo affectans non
152 intelligere id, quod non tenetur scire, vel intelligere, haberi
poterit pro sciente, & intelligente? Et demum, quomodo
possit haberi pro sciente ad effectum ferendi testimonium con-
tra innocentem Tertium ille testis, quem juxta verba dubii
supponimus, re vera nihil scire?

Nec etiam relevat secunda ratio, quod scilicet eo ipso,
quod Parochus affectat non audire verba matrimonii, istud
ignorare non possit. Quia non potest scire nisi voluntatem
153 contrahendi; Ipse autem ad hoc, ut validum sit matrimo-
nium, debet esse testis completi, & perfecti matrimonii,
hoc est ipsiusmet actualis contractus, non autem voluntatis
illud contrahendi ex probatis supra in secunda parte tertii
dubii num. 98. Præsumptio autem, quod Parochus audive-
rit, & perceperit contrahentium consensus, cedere debet
veritati, ut generaliter firmavit Rot. in decis. 112. num. 3.
cor. Priol. & in Romana Salvinni 10. Decembris 1698. §. Mul-
toque coram Olmo. Et in punctualibus terminis nostri casus
egregiè Themud. decis. Lusitan. 4. num. 7. ubi, quod in istis cir-
cumstantiis Parochus non potest esse testis, nisi de credulita-
154 te; In causa autem gravissima, qualis reputatur matrimo-
nialis, testis deponens de credulitate nihil probat, & meliùs
Gobat. in Theolog. experim. tract. 9. num. 491. ibi: Testabitur
quidem ille, scio, quod dixerint, velle sese jam jam contrahere,
juxta normam Tridentini Concilii, adeòque se velle, audien-
te me, atque intelligente, proferre verba, contractum matri-
monialem de præsenti significantia; Utrùm autem re ipsa pro-
lati sint, testari non valeo, magis quàm cæcus de colore re ipsa
appicto, quem cæcus audierat esse mox appingendum, re quip-
pe vera, verissima, sed ob aures occlusas, seu ob vehementem
animi in alia distractionem voluntariam, ignoro sint nè loqu-
ti Græcè, an Hebraicè &c. Præsumptionem tamen, quod re
ipsa perceperit percipienda, non esse tam firmam, quin Judex
Ecclesiasticus possit, & debeat fidem habere tali Parocho ju-
ranti, se non intellexisse.

Tertia demùm ratio, seu potiùs absurdum restrictionis li-
bertatis matrimonii, quasi quod ita à Parochi voluntate, &
155 affectatione dependeret, nullius est relevantiæ. Distinguen-
do enim Parochorum consensum ab illorum scientia, dici-
mus, quod decantatum absurdum verificaretur solùm, quan-
do ad matrimonii validitatem requireretur Parochi consen-
sus, quod absolutè negamus, secùs verò quando concurrere
solùm debet illius scientia, seu præsentia, apta ad testifican-
dum; Hujusmodi enim scientia, seu præsentia potest per-
fectissimè haberi etiam contra Parochi voluntatem, & ipso,
nedùm non consentiente, sed expressè reluctante, juxta li-
teralem, & rotundum Text. in leg. Coram Titio ff. de Verb.
obligat. & observant Ciarlin. controv. 131. num. 63. Sanchez de
matrim. lib. 3. disp. 39. num. 7. & seq. Torrebl. Jur. Spirit. pract.
lib. 2. cap. 15. num. 37. Cabassut. in Not. Concil. in not. ad Concil.
Trident. sess. 24. de Reform. matrim. vers. Hic jam fol. mihi 484.
Perez de matrim. disp. 40. sect. 10. num. 5. & Rot. cor. Seraph.
decis. 1099. num. 5. & in Calaguritana Matrimonii 26. Junii
1671. §. Accedit cor. Alberg.

Ut autem manibus palpetur insubsistentia hujus magnifi-
cati absurdi, observandum est, quod illud nullatenùs allega-
156 bile est in casu, in quo matrimonia contrahi prætenduntur,
servatis servandis, in quibus terminis ferè impossibile vide-
tur, ut in destructionem matrimoniorum conspirando, ab
hominum commercio se separent uterque Parochus, viri
scilicet, & mulieris, Vicarius Generalis Episcopi, Episco-
pus, Archiepiscopus, & Legatus in sua Provincia, coram
quibus omnibus validè contrahi potest matrimonium, ex ad-
ductis per Ventrigl. de Jurisd. Archiep. cap. 148. per tot. Rent.
in Encyclop. univ. Theol. moral. tom. 2. de Sacram. lib. 1. tract.
8. de matrim. cap. 3. sect. 4. quæst. 5. fol. 503. Pelaja decis. 2. sub n.
80. lib. 2. Dian. Oper. moral. tom. 1. tract. 3. resol. 31. Ugolin. de
Offic. & potest. Episcop. part. 1. cap. 15. §. 10. num. 2. Marchant.
in Tribun. Sacram. de matrim. tract. 1. tit. 7. quæst. 7. concl. 2. co-
rollar. unic. Gabriel à Sanct. Vincent. de matrim. disp. 3. quæst.
8. num. 72. Gonet in Clyp. Theolog. Thomist. tom. 5. disp. 4. de Con-
sens. matrim. §. 3. num. 56. Ponc. in Curs. Theolog. tit. de Sacram.
matrim. quæst. 5. conclus. 7. num. 34. Caspens. in Curs. Theolog.
tract. 26. de matrim. sect. 3. num. 6. & 27. & resolvit Sacr. hæc
Congregatio in Nullius 4. Julii 1602. ut in Lib. 10. Decret. fol.
36. & in alia Nullius 3. Junii 1628. ut in Lib. 13. Decret. fol.
467. & in dub. Jurisdict. 22. Martii 1681. ut in Lib. 31. De-
cret. fol. 363.

Minùsque dictum absurdum exagerari potest in terminis
nostri dubii, quando scilicet matrimonia contrahi præten-
duntur, spretis Ecclesiæ solemnitatibus; In istis enim cir- 157
cumstantiis omninò improprii, & prorsùs insubsistentes sunt
termini restrictionis libertatis matrimoniorum, dependen-
tis ab effrenata Parochorum libertate. Quia isti in dicto ca-
su, ex probatis in primo dubio, & ex allegatis supra à num.
25. nullam habent libertatem, nullumque arbitrium inte-
ressendi, vel non interessendi, sed tenentur præcisè non
assistere, imò illis positivè resistere, & quantum in se est,
illa prohibere, ex rotundo Textu Generalis Concilii Late-
ranensis, & aliis authoritatibus citatis in d. primo dubio.

Non omittentes observare, quod omnes Catholici respon-
dere tenentur magnificato huic argumento, desumpto ab
hujusmodi absurdo, quod respectu aliorum Sacramentorum
comprobari solet authoritate: Sancti Joannis Chrisostomi
homil. 85. in Joannem circa finem, dicentis: Sacerdos, & 158
linguam, & manum præbet; Nec enim justum est propter al-
terius malitiam ad salutis nostræ symbola fide accedentes of-
fendi. Militat enim contra omnia Sacramenta, in quibus
de fide est, requiri pro illorum validitate intentionem mi-
nistrorum, ut sancitum fuit in Concilio Tridentino sess. 7. de
Sacram. in genere Canon. 11. cum istis verbis: Siquis di-
xerit, in ministris, dum Sacramenta conficiunt, & confe-
runt, non requiri intentionem, saltem faciendi, quod fa-
cit Ecclesia, anathema sit; Itaut neque sufficiat, si iidem
ministri omnem externum ritum, formamque observent,
quando intra se resolvunt, non intendere facere, quod fa-
cit Ecclesia, ut fuit à Sede Apostolica definitum, die 8. De-
cembris 1690. propositione 28. & faciunt animadversa per
Amen. de Delict. & pœn. tit. 8. §. 1. verb. Abusus in Baptis-
mo, ubi refert casum cujusdam Parochi, qui cùm non pos- 159
set ullam injuriam facere Domino Loci, ejus inimico,
quando baptizabat ejus filios, non habebat intentionem il-
los baptizandi; In fine autem vitæ resipiscens id fassus fuit,
& superstites (aliqui enim mortui erant) iterùm fuerunt
baptizati, inter quos unus ex Religione Franciscana, in
qua plures Locales, & Provinciales Prælaturas admini-
straverat, & post baptismum iterùm omnes sacros Ordi-
nes suscepit.

Dicendo cum Authoribus, quos refert, & sequitur Vin-
cent. Fernandez in Disp. mist. Jur. Canon. & Theolog. part. 9.
dub. unico per tot. & signanter num. 3. & num. 17. pag. 87. & 93.
id referendum esse bono universalis Providentiæ, cui mala 160
permittere, vel impedire convenit.

Non autem respondendo cum Durando, Alensi, Zanar-
do, & aliis, quos referunt, sed non sequuntur Card. de
Lug. de sept. Sacram. lib. 1. de Sacram. in gener. cap. 2. quæst. 8.
num. 70. & Filliuc. Oper. moral. tract. 1. de Sacram. in commun.
cap. 5. de Ministro num. 80. quòd Deus in his casibus suppleat
ministrorum intentionem, ex pietate illa, quam meritò va-
nam, & non secundùm scientiam appellant Suarez in 3. part.
quæst. 64. art. 8. & Card. de Lugo ubi suprà. Contraria enim 161
opinio communi Theologorum consensu recepta est, ut vi-
dere est apud Rent. in Encyclop. univers. Theolog. tom. 2. lib. 1.
tract. 2. de Sacram. Baptism. cap. 3. quæst. 9. fol. 41. Card. de
Lugo loco suprà cit. ea ratione quia, quod Deus suppleat in-
tentionem, non fundatur ulla lege, promissione, aut neces-
saria ratione, intentionem autem necessariò requiri, ex su-
prà animadversis, de fide est, benè Barthol. de Angel. in
Exumin. Confessar. & ordinand. tit. de Sacram. in commun.
dialog. 1. §. 30. & seqq. Authoritas autem S. Joannis Chrisosto- 162
mi, & animadversio illa, justum non esse, eum, qui bona fide
accedit, ob malitiam ministri, absque propria culpa offendi,
non refragatur; Injustitia enim refundi nequit in Deum,
qui sufficienter providit homini modo illi accomodato, sed
iniquo attribuitur ministro, & is, qui eam patitur, non
damnatur propter alterius malitiam, sed ob proprium pec-
catum, originale in pueris, & actuale in adultis; Sacer-
dos autem est veluti causa per accidens, non applicans sci-
licet remedium salutis, quod Deus in ejus manibus consti-
tuit,

ruit, ejusque arbitrio commisit, ut his ferè verbis observat
Fillius. tr. 1. de Sacr. in comm. cap. 5. sub n. 80.

Longè siquidem majora derivari possunt inconvenientia
ex necessaria intentione ministrorum in aliis Sacramentis ne-
cessitatis, puta Baptismatis, Pœnitentiæ &c. circa quæ non
163 possunt cogi ad habendam intentionem faciendi id, quod fa-
cit Ecclesia, minùsque possunt iidem ministri de contrario
convinci, cum agatur de intentione, quæ soli Deo nota est,
quam ea morali præsentia Parochorum respectu Sacramenti
matrimonii, quod voluntariè initur, & cujus respectu, ul-
trà quod Parochi affectationem allegantes, seù alio titulo in
controversiam deducentes contractus matrimoniales, vel co-
gi possunt de facto ad audiendum, & intelligendum, vel
convinci possunt à testibus de intelligentia, & perceptione
consensus contrahentium, & sic constare dicitur de subsisten-
tia matrimoniorum, ut advertunt ferè omnes Authores su-
prà citati, & egregiè *Cardin. de Laur. in 4. Sent. disputat. 22.
artic. 10. numer. 466. in fine*, & practicavit *Sac. Rot. in dec. 893
numer. 6. coram Buratt. & decis. 124. numer. 14. par. 7. & decis.
40. num. 9. par. 16 rec.*, & *in Calaritana Matrimonii 26. Ju-
nii 1671. §. Accedit cor. Alberg.* Necnon in eodem sensu fuit
*Sac. hæc Cong. in Patavina 12. Maii 1699. ut in Lib. 29. Decr.
fol 227. & in Dubio Matrimonii 18. Novemb. 1684. in Lib. 34.*
164 *Decr. fol. 398.* Adest ulteriùs modus ille (licet peccaminosus,
& illicitus) Parochos inducendi vi, dolo, fraudibus, &
malis artibus ad assistendum matrimoniis ea allegatis suprà
dub. 3. n. 88 non semel etiam post hæc scripta, in Urbe stre-
pitosè practicatus.

Verè autem Altitudo Divitiarum Sapientiæ, Scientiæ,
& Providentiæ Dei ostendere voluit in hac parte incompre-
hensibilitatem suorum judiciorum, & investigabilitatem
165 suarum viarum, ex animadversis per *Amen. de Delict. &
pœn. titul 8. §. 1. num. 3.* relatum in nostris *Institutionibus Cri-
minalibus lib. 1. titul. 10 num. 70* permittendo, ut non semel,
& quidem nostris etiam temporibus, tam Sacerdotes, quam
Episcopi fassi sint propria crimina in hac parte, respiciente
defectum intentionis in conficiendis Sacramentis, & id non
permittendo in Sacramento matrimonii, in quo, ut observat
Cardin. Pallavic. in Hist. Concil. lib. 22. cap. 8. num. 13. non
est auditum, quod à tempore Concilii: *nè meno si ode, che
nello spatio, & uso di 90. anni* (quot effluxi erant tempore,
quo idem Liber imprimebatur) *li Popoli Cattolici gridino di
non poter liberamente contrarre li loro matrimonii, perche li
Preti non vogliono.* Quod comprobatur ulteriùs ex perpolu-
166 tione ferè omnium resolutionum hujus Sacræ Congregatio-
nis à die, quo erecta fuit, usque ad hodiè, quam improbo
quidem, sed non inani, nec vacuo labore facere volui, nec
inveni disputatum casum aliquem, in quo Parochi defece-
rint in hac parte adimplere proprium officium, recusando
167 assistere matrimoniis, servatis, servandis, contrahendis.
Non igitur ampliùs pleno ore insistendum adeò videtur in hoc
argumento, cui quilibet Catholicus, illud obiiciens, res-
pondere tenetur.

Tantum autem abest, quod singularis opinio dd. Autho-
rum, fomentum recipiat à resolutionibus hujus Sac. Congre-
gationis, quin potiùs istæ mirabiliter comprobent nostrum
168 intentum; Quia in illis casibus, in quibus hæc Sac. Congr.
resolvit, validum fuisse matrimonium, Parocho affectante,
contractum, in rei veritate, & affectatione non obstante,
perfectissimè perceperat contrahentium consensum, ut latè
observavi in *meo tract. de Matr. §. 14. per tot.* & singulas per-
currendo remanet manifestum.

In Giennensi enim 26. Julii 1582. in qua unicè fundantur
Pontius, Bossius, Leander, & Natalis ab Alexandro, & for-
169 tàn alii, inclinantes in contrarium sententiam, Parochi in-
telligentia erat in rei veritate talis naturæ, imò talis eviden-
tiæ, ut illam in dubium revocare, sit cæcutire in meridie;
Quod absque inductionibus, & argumentis manifestum red-
dit sola lectura facti ejusdem, quod refert *Petr. de Ledesm. de
Matrim. quæst 45. artic. 4. dub. 2. vers. Et alia fol mihi 802.*
cum istis verbis: *Est alia declaratio eorundem Cardinalium,
facta Episcopo Giennensi, quæ quidem declaratio gravissima,
est, & habet se in hunc modum &c. in Civitate Giennensi qui-
dam Alvaricus, prætendens contrahere matrimonium cum
quadam Catharina, sub prætextu, quod à Parentibus ejus-
dem impediretur, petiit à Vicario D. Episcopi Giennen, ut
d. Catharina in loco libero constitueretur, in quo liberè posset vo-
luntatem suam declarare; Interim verò Parentes, & Consan-
guinei d. Catharinæ eam occultarant, quod Vicarius intelligens,
& timens, quod posteà evenit, præcepit omnibus Parochis dict.
170 Civitatis, ne prædictam Puellam cum aliquo desponsarent.
In quadam tamen nocte, quidam Consanguineus dictæ Puellæ
vocavit Parochum pro audienda confessione, confingens, quod
quædam mulier parturiens laborabat in extremis, qui Paro-
chus fide bona domum fuit ingressus, ubi aderat dicta Puella,
& ibidem constitutis multis hominibus armatis, Consanguinei
dictæ Puellæ, ut ipsa puella coram dicto Parocho cum quodam
Andrea matrimonium contraheret, fecerunt, reclamante, &
dicente Parocho, se neque ut Parochum, neque ut testem illi
clandestino Matrimonio posse, nec velle interesse* (memor for-
sàn Conciliaris sanctionis, registratæ in *cap. Cum inhibitio de
Clandest. despons.*) Quomodo enim poterat meliùs declarare
Parochus, se percepisse consensum contrahentium matrimo-
nium, quàm affirmare coram ipsismet contrahentibus, &
multis hominibus armatis, necnon consanguineis puellæ, se 171
*neque ut Parochum, neque ut testem illi clandestino matrimonio
posse, neque velle interesse?* ut in individuo citatam resolu-
tionem declarando, & intelligendo de Parocho, affectante
quidem non audire, sed re vera omnia perfectissimè audien-
te, observant Authores, suprà adducti num 106. *& signan-
tèr Sanchez de Matrim lib. 3. disputat. 39. numer. 6. Tancred.
eod. tract lib. 3. disput. 39. numer. 2. Perez paritèr de Matrim.
disput. 40 sect. 10. sub num. 3. Pation. Jord. var. Resol. lib. 3. ti-
tul. 7. de Matrim num. 94. Henritz. in Theol scholast & moral.
tract 5. de Spons. & matr. disp. 5. quæst. 8. num. 24. Torreblanc.
Jur. Spirit. practicab cap 15. num 34. lib. 2. Biss. de Sacr. Riti-
bus verb Parochos § 73 Gobat in Theol. exper. tract 9. num.
490. & seqq Dicastill de Matr. tract. disp. 19. nu 167. & seqq.
Trullench in Prax Sacr lib 7 cap. 6 dub. 5. num 3. Gutter. de
Matrim. cap. 69. num. 9 Dian Oper. moral. tom. 10. tract. 13 re-
sol. 20. in fin. Amic. in Curs. Theol. tom 9. disp. 7 sect. 12. n. 90.
Bonac. Oper. moral tom. 1. de Natur. & propr. matrim. quæst.
2. punct 8. n. 80. Rossignol. in Prax. Theol. legal. tit de Matrim.
tom. 10. prænot. 32 sub num. 5 Card. de Laur. in 4. Sent. disp.
82. art. 10 de Imped. cland. n. 265. & 266. Themund. dec. Lusit.
4. num 16. Jor. de Matrim. par 4 quæst. 7. de Paroch nu. 8. &
Rot. in Neapolitana Matrimonii 21. April. 1681. §. Nec refert
cor. Alberg.* ubi, relata dicta resolutione *Giennen.*, firmat 172
quidem, matrimonium valere, non obstante Parochi affe-
ctatione, sed quia iste, licet affectans, perfectè audiverat,
& intellexerat, non verò quia, affectatione attenta, habe-
batur pro sciente, & intelligente.

Ex innegabili hoc facto resolutionis *Glenn.* quatenus opus 173
esset, declararentur verba illa illius rescripti. *Non valere ma-
trimonium, si non intellexerit, nisi affectasset non intelligere:*
juxtà communem regulam, quod omnes resolutiones, sen-
tentiæ, rescripta, & decreta, declarationem recipiunt ab
instantia, & precibus, seù facto, de qua est *Trut in leg. 1. C.
de Divers. rescript.* & observant *Lotther. de Re benef. libr. 3.
quæst 4. numer. 4. & seqq. Rot. dec. 416. num 10. & dec. 458 nu.
3. coram Priol. & dec. 276 num. 8 & 9 p. 11. & dec. 479. num.
1. & 5. part. 18. rec.* Quoniam si factum ejusdem resolutionis
importabat, quod Parochus affectans non intelligeret, reve- 174
ra intellexerat, in eisdem terminis interpretanda est illius re-
solutio, ex authoritatibus supra allegatis, & in terminis ma-
trimonii *Dunoz. jun. dec. 451. n. 11. & 12.*

Non habemus tamen necessitatem utendi hac alioquin con-
grua responsione, quia etiam verba rescripti commodissimè
eandem interpretationem admittunt; Affectare enim in no-
stris terminis, nihil aliud est, quam consultò aliquid facere,
ut ex *Tent. in leg. Quod ait ff. Ad leg. Jul. de Adulter.* in indi- 175
viduo observant Authores, quos citant, & sequuntur *San-
chez de Matrim libr. 3. disput. 39 numer 6. vers. Fateor. Ros-
signol. in Prax. Theolog. legal. tom. 10. de Matrim prænot. 32.
numer. 5. Torreblanc. Jur Spirit. practic. lib 2. cap. 15. sub nu-
mer. 34* egregiè id explicans cum istis verbis: *Affectare enim
est consultò aliquid facere &c eo quod intelligens fingat, se non
intelligere, nam absurdus intellectus vitandus est &c. & The-
mund decis. Lusit. 4. numer. 16* ibi: *Quæ verba sunt intelli-
genda, hoc est, nisi consultò, & data opera fingat non intelli-
gere, cùm tamen revera intellexerit. & num. 19* ibi: *Ita mil-
lies, & millies judicatum est à gravissimis Patribus, satis ma-
turis, & in judicando rectis.*

Licet autem concedamus, evenire æqualiter posse, quod
affectans non audire, audiat, & è contra affectans audire,
non audiat, itaut nemo ex Logicis hanc consequentiam con- 176
cedet: *Titius affectavit non audire, ergo non audivit:* Vel
hanc. *Titius affectavit audire, ergo audivit.* Ex hoc tamen
magis, magisque confirmatur soliditas nostræ responsionis,
quod scilicet cum æquè benè verba *resolutionis Giennen.* ap-
tari possint ad auditionem, & non auditionem, intelligen-
tiam, & non intelligentiam, illa cum fundamento referri de-
beant ad auditionem, & intelligentiam; Tum quia factum ita
illa interpretari cogit *ex modo alleg* Tum etiam quia hoc modo

177 cohæret resolutio cum facultatibus hujus Sacr. Cong. de qui-
bus generaliter Gonzal. in Appar. de origin. & progress. Jur.
Canon. num. 57. post medium, ibi: Ut in declaratione non ex-
tendatur declarandi facultas, nec per eam amplietur, seù restrin-
gatur Concilii decret. Et de Just. de Dispens. Matr. lib. 1. c. 4. sub
n. 360. ibi: Quod Cardinales solùm declarent, & interpretentur,
non autem disponant, seù dispensent, vel restringant, aut am-
plient, ultra vim verborum, aut regulas Juris: Et in individuo
nostri casus benè Raynaud. in Heter. piet. t. 16. sect. 1. punct. 14
de Matrim. nu. 12. in fin. fol. 178. ibi: Hi porrò Eminentiss. In-
terpretes non habet locum Legislatorum &c. sed merè interpre-
tantur Legislatoris mentem, eorum scripta &c. sunt tantum de-
clarat. sensus legis, à Trident. Synodo latæ, non autem renova-
tiones ejus ad abrumpendum &c.

Interpretando hoc modo hujus S. Cong. voluntatem à pote-
178 state, juxta firmata per Ambrosin. de Immun. c. 21. num. 13. &
seqq. & Rot. dec 158. n. 10. cor. Cels. & dec. 192. n. 12. cor. Prio-
lo, & in rec. dec. 38. n. 5. p. 19. idq; ad evitandum absurdum,
ex contraria interpretatione derivans, ut in terminis obser-
vant Olivet. de Matr. nullit. p. 3. fol. 90. ibi: Nullo modo cre-
dendum est hujusmodi casus nostro fuisse similes, ne fiat iniuria
Judicibus, qui mali judicassent; Sanch. de Matr. lib. 3. disp. 39.
sub n. 6. Torreblanc. Jur. Spir. practicab. lib. 2. cap. 5. sub nu.
54 & ferè omnes alii Authores, sup. allegati n. 171

Nec dicatur, quod hæc interpretatio contraria sit contex-
tui resolutionis, in qua supponitur, Parochum non intelli-
gere, dum si revera intelligeret, casus dubitationis non emer-
179 geret, cum nullus unquam dubitaverit de matrimonii validi-
tate, Parocho revera intelligente.

Ultra quod enim paradoxi speciem habere videtur asser-
tio, quod in re, quæ supponitur adeo clara, miserè allucina-
ti fuerunt tot insignes Theologi, & Canonistæ, quot supra
180 citavimus, interpretantes dictam resolutionem de Parocho,
revera intelligente: Signanter autem, nedum doctissimus
Sanchez, quem communem in matrimonii materia Magi-
strum, & meritò, appellat Gobat. in Theolog experim tract.
9. sect. 2. num. 502. nec non perfectum hujus materiæ, & se-
cretorum illius indagatorem Fontanell. de Pact. nuptialibus
tom. 3. gloss. 12. num. 12. & quod magis est innumeri illi gravis-
simi Patres satis maturi, & in judicando recti Judices, qui
millies, & millies ità judicarunt, referente Themand decis.
Lusit. 4. n. 16. & 19. Imò ipsummet supremum, magnumque
Tribunal S. Rotæ, quæ non in abstracto sed in casu concre-
181 to, & practico, in hunc sensum dictam resolutionem est in-
terpretata; In citata enim Neapolitana Matrimonii 21. Apri-
lis 1681. coram Alberg. perpensa dicta resolutione Giennen. quæ
ut ibi dicitur in fine §. Nec refert, fuit data in Summ. num. 27
respondit pro validitate, non obstante affectatione, non quia
Parochus habebatur pro sciente, sed quia fuerat præsens, au-
diverat, & intellexerat contrahentes

Non subsistit in facto, quod nullus unquam dubitaverit de
matrimonii validitate, quando istud contractum fuit coram
Parocho, revera intelligente; Ferè siquidem innumeri fuerunt
182 casus, in quibus multum dubitatum fuit de matrimoniorum
validitate, licet nullum adesset dubium de Parochorum in-
telligentia, ut videre est apud Eman. Sà in Aphorism Confes-
sar. verb. Matrimonium num. 1. in princ. Gabr. à S. Vincen. de
Matrim disp. 3. p. 8. num. 69. & seqq. Corrad. in Prax. dispen-
sat. lib. 8. c. 3. num. 21. & seqq. Garz. de Benef. p. 5. c. 7. num. 11
Anton. Fernand. in Exam. Theol moral. p. 2. cap. 18. § 1. num.
11. Possevin. in Theolog. Scholast. & moral. in addit. ad 3. part.
D. Thom. qu. 45. disput. 1. num. 6. folio 0:9. Vivald. in Can-
delab. aur. tit. 27. de Matrim num. 244. Tanner. in Theol. Sco-
last. tom. 4. disput. 8. de Matrim quæst. 3. dub. 6. numer. 115.
vers. Quarto posse Layman. in Theolog. moral. lib. 5. tract. 10. p.
2. cap. 4. num. 5. Camerot. de sept. Sacram. tit. de Matr. tract.
12. dub. 16. folio 722. Alar. in Can. conscient. lib. 3. verb. Matri-
monium num. 22. Gallett. in Margar. cas. conscien. verb. Matri-
mon. fol. 163. Gross. in Theol. moral. tom. 4. de Matrimon. artic.
4. num. 7. & seqq. Gaspar. Juuenn. in Comm. histor. dogm: tit.
de Matrim. quæst. 5. art. 3. fol. 996. Pilaja decis. 2. n. 80 libr. 2.
du Hamel. in Theol. specul & pract. lib. 7. de Matr. disp. 2. cap. 3
numer. 6. vers. Jam. verò, Anton. à Spirit. Sanct. in Director.
Confess. tract. 11. de Matrim disp sect. 7. nu. 141. & seqq Cas-
sian. à S. Elia in Theol. mor. expurg. cap. 17. de Matrim n. 148.
Jo Pontius in Curs. Theolog. tit. de Sacram Matr q. 5. concl 7.
n. 34. & seqq. Casperf. in Curs. Theol. tract 26 de Matr sect. 4
n. 28. Franc. Bonæspei in Theol Schol. t 5. disput. 5. de Matr.
dub. 5. & resolvit hæc S. Congr. in Amerina anni 1573. in Lib.
1. Decr. fol 1 9 & fol. 125. In Abulen. 5 Dec. 1573. in Libr. 7.
Decret. fol. 139. à tergo. In Saonen. 2. Martii 1595. in Libr. 8.
Decr. fol 106. à ter. In Nullius 3. Jun. 1609. Lib. 11. Decr fol.
60. In Bojanen. 25. Junii 1616. in Lib. 11. Decr. fol. 178. à ter.
In Nullius 5. Decembr. 1626. in Libr. 13. Decretor. fol. 435. In 183
Ceneten. 31. Julii 1627. in Libr. 13. Decret. fol. 305. à terg. In
Nullius 15. Aprilis 1628. in Lib. 13. Decr. fol. 435. In Nullius
16. Martii 1630. ad 1. dub. in Lib. 14 Decr. fol. 259. In Triden-
tina 9. Septemb. 1633. in Lib. 28. Decr. fol. 162. In Urbinaten.
1. Decemb. 1640 in Lib. 16. Decr. fol 456. In Turritana 3. Ju-
lii 1651. in Lib. 19. Decr. fol. 131. In Dubio Matrimon. 21. Julii
1674. in Lib. 18. Decr. fol. 348. In alio Dubio Matrimon. 9. Sep-
temb. 1684. Lib. 34. Decr. fol. 302. à ter. In Hortana 29. Augusti
1690. in Lib. 4. Decr. fol. 579.

Et individuo nostri casus, de Parocho affectante non au- 184
dire, non semel accerrimè disputatum fuit in S. Rota, ut si-
gnanter videre est in Neapolitana Matrimonii per tres instan-
tias agitata, in Partibus scilicet, coram Boyas, & tandem
coram Corrado, at in decis. 431. coram eodem Royas, & decis.
375. par. 11. recent. indubitata autem auditio, & intelligen-
tia in isto casu non poterat à S. Rota clariùs exprimi, quàm
cum istis verbis: Constat enim ex depositionibus &c. cor. Paro- 185
cho illos benè audiente, atque intelligente mutuo consensu per
verba de præsenti unanimiter expresso matrimonium contraxis-
se: Quæ leguntur in cit. decis. 375. sub num 1. part. 11. recent.
in qua scripsit Caraba. de Luc. ut in disc. 2. de Matrim. ubi n. 9
in fine, eandem intelligentiam præsupposuit pariter, & cla-
rissimè admisit.

Pro responsione ad Ulixbonen. superabondaret animadver-
sio, quod illa circumferri, & citari solet, nedum absque die,
& anno, sed absque specificatione tomi, & folii Libri, in
quo adnotata reperiatur, quam proindè nequivimus in Re- 186
gistris hujus Sacræ Congregationis invenire, in quibus casi-
bus similes resolutiones nullatenus attendendas probant in
nostris præcisis terminis Juvenin. in Comm. hist. dogmatic. de
Sacram. Matrimon. quæst. 5. artic. 3. folio 996. Perez. de Ma-
trim. disput. 40. sect. 10. in fine, Concq. in Princip. Theol. mo-
ral. & specul cap. 12. de Matr. sect. 7. n. 7. Franc. Sylv. in 2. 2.
quæst. 100. art. 2. fol. 723. vers. Neque refert, Vidal. in Casib.
conscient. de Sacram. Matrim. inquis. 2. num. 28. Barb. de Jur.
Eccles. lib. 1. cap 4. num 83. Silver Opusc. var. opusc. 2. resol. 25.
de Declarat. Card. n. 7. fol. mihi 283. & du Hamel. in Theolog.
Specul. & practic. tom. 7. de Matr. lib. 1. disput. 3. cap. 3. sub nu.
6. & cap. 6 sub num. 2.

Et tamen cum illa unicè fundetur in dicta resolutione Gien-
nen. seù veriùs nihil aliud sit, quàm simplex instantia, ibi:
Supplicano le SS VV. Illustrissime, e Reverendissime li mandi- 187
no dare detta dichiaratione, che fù data nella sudetta causa
Giennen. Matrim., ad istius proindè terminos, hoc est Paro-
chi, licet affectantis, revera intelligentis, interpretanda est,
ex adductis per Rot. in dec. 122. n. 23 p 15. & dec. 258. nu. 7. p.
26. & dec. 317. n 22. par. 17. rec. & in Florentina Pensionis 12.
Januarii 1699. §. Minusque cor. dell'Olmo.

Supplicantes ulteriùs observare, quod in informi folio
ejusdem resolutionis Ulixbonen quod solet circumferri, non
supponitur, Parochum in rei veritate non audivisse verba, 188
minùsque vidisse signa, & nutus, sed solùm: procurò, &
affettò per non udire, otturando le orecchie: Quæ verba potiùs
ex se ipsis important Parochum, licet affectantem, revera
percepisse contrahentium consensum, saltem videndo nutus,
dum nulla sit mentio affectationis non videndi.

Resolutio in Sarzanen. Matrimonii 25. Februarii 1648. in
Libr. 18. Decret. fol. 452 quæ supponitur esse in terminis the-
matis, de quibus disputatur proximioribus, retorquetur ad
hominem. Dubium enim, quod in illa disputabatur tale 189
erat: Quæritur, an Matrimonium contractum absque denun-
ciationibus, ac sine Ordinarii licentia, coram testibus, Parocho
contradicente, qui audivit tantummodò verba consensus, per
sponsum præstiti, dum præ manibus habens Sponsam dixit
(Questa è mia moglie) & audivit, quod Sponsa dixit nonnulla
verba, quæ tamen non intellexit. an sit de Jure validum: Cui
dubio Sac. Congreg. respondit: Matrimonium sustineri, etiam-
si Parochus non intellexerit verba Sponsæ, dummodò tamen de
ejus consensu ex aliis signis, juxtà Juris communis dispositio-
nem, legitimè constet: Ad quid enim requirere, ut de con-
sensu Sponsæ ex signis constaret legitimè, hoc est mediante
testium, & Parochi depositionibus, si Sac. Congregat. fuis- 190
set in sensu, quod eo ipso, quod Parochus affectat, & affe-
ctando non percipit contrahentium consensum, validum sit
matrimonium, etiamsi non audiat verba neque videat nutus,
admittendo pro sufficienti ad illius validitatem physicam, &
materialem ejusdem Parochi præsentiam?

Ultimo loco inter familiares discursus ab Amico, in
legali materia non advena; sed hospite, pro veritate circa
duo puncta fui interrogatus. Primò scilicet, qualia esse de-

bent

beot signa illa, ex quibus juxtà Juris communis dispositionem dicatur constare de valido consensu ad matrimo-
192 nium. II. verò, An talis qualitatis dicatur accessus mulieris ad Ecclesiam, unà cum viro, necnon permanentia in eadem Ecclesia expectando Parochum, & demum approximatio ad eundem Parochum, postquam mulier audivit virum dicentem, illa est mea uxor.

Quoad primum respondi, quod signa esse debent talis naturæ, & qualitatis, ut ea illis certa, & determinata arguatur
193 voluntas præstandi actualiter consensum matrimonio, illaque clarè, & perfectè nota esse debent Parocho, ac duobus saltem testibus, juxtà præcisa verba illorum Authorum, quos citavi *in meo Tractatu de Matrim.* §.3 *n.24. & pluribus seqq.* Estque conclusio, nullum habens contradictorem, ea ratione, quia agitur de contractu, importante perpetuam servitutem, qui proindè concludenter demonstrandus est, non ex probationibus, & signis æquivocis, & ad alium referibilibus, sed ex signis præcisis, & determinatis ad actualem consensum, ut discurrunt præfati Authores, quibus ad-
194 do *Sannazar. de Matr. cap.3. art.4. num* 152. ibi: *Cauti tamen esse debent Parochi, nè fortè signa dubia essent, vel testes ea non perciperent*.

Quo verò ad 2. respondi quod omnia prædicta, etiam simul juncta, & unitim considerata, non videntur certè, & determinatè exprimere actualem consensum coram Paro-
195 cho, & testibus, sed ad summum solam voluntatem postea exprimendi actualem consensum, quæ voluntas in his terminis non sufficit, quia *velle contrahere non est actualiter contrahere*, juxtà præcisa verba *Sanchez de Matrim. lib.2. disput. 58. num.24.* cum aliis, à me citatis *in d. Tract. de Matr.* §.5. uno ore asserentibus (sunt verba *Tancred. de Matrim. lib.3. disput.29. num.2.*) *Hic non potest esse testis, nisi de volantate contrahendi, non de ipso contractu. Ipse autem*, hoc est Parochus, *ut validum sit matrimonium, debet posse testificari de facto eos contraxisse, neque sufficit, quod testificetur, eos voluisse*
196 *contrahere*, sunt verba *Biss. de S Rit. verb. Parochus* 6.74. cum aliis, citatis *supra discep.2. n.98. & n.153. de Matr.* §.13.*n.8. & seqq.* Si enim veritatem amamus fateri omninò cogimur, quod accedere ad Ecclesiam, expectare Parochum, se approximare ad Altara, & similia, non sunt univoca signa actualis consensus, sed solius voluntatis, seù velle postea actualiter contrahere matrimon. ut de se patet, & in terminis notant *Card. de Lug. de Just. & Jur. tom.2. disput.2. num.23. & Marchant. in Trib. Sacram. tom.3. post casum 3. fol.33.*

Quæ omnia adeò vera sunt, ut si daretur iste casus, quod coram Parocho, & duobus testibus reperirentur vir, & mulier, contrahere volentes matrimonium, ad dictum finem ac-
197 cedentes ad Ecclesiam, vocantes Parochum, qui unà cum testibus ex Divina revelatione esset certus, non de voluntate contrahendi, sed de actuali consensu eorundem contrahentium, coram ipso stantium, & per eorum taciturnitatem, & moram coram d. Parocho & testibus satis, superque loquentium, adhuc matrimonium esset nullum, ea ratione, quia non verificaretur expressio actualis consensus, de præsenti, vel per verba, vel per visibile signum, ut sequendo
198 *Sanchez de Matrim. lib.2. disput. 30. per totam*, & alios Theologos, & Canonistas, observavi in meo *Trac. de Matr.* §.2.*n.2.*

Quantò igitur magis idem dicendum est in præsenti, in quo Parochus non est certus de actuali consensu contrahentium ex Divina revelatione, cui non potest subesse falsum,
199 sed ad summum potest id verisimiliter inferre, & credere ex præsumptionibus, & indiciis, quæ non sunt talia respectu actualis consensus sed solùm respectu voluntatis, illum postea exprimendi, ut de se notum est.

Neque vis aliqua fieri potest in taciturnitate mulieris,
200 quando vir coram Parocho, & testibus suum consensum expressit, mediantibus illis verbis: Illa est mea uxor, quam indicavit.

Omissa enim facti inspectione, an eadem verba audita
201 fuerint ab eadem muliere, posita in loco distanti, & attento tumultu, suborto ex rei novitate, & Parochi alteratione. Hoc unum est indubitatum, quod sine veri præjudicio, per hypothesim admittendo, quod perfectè eadem mulier dd. verba audiverit, adhuc illius taciturnitas non potest haberi pro actuali consensu ad matrimonium juxtà innumeros illos Authores, quorum præcisa verba registravi in meo *Tract. de Matrim.* §.2. *num.3. & seqq.*

Nec replicetur, quod prædicti Authores intelligendi sint, in eo casu, in quo matrimonium attentatur inter personas
202 æquales, secus autem inter nobilitate, & facultate dispares, in quibus terminis taciturnitas illius, qui non est æqualis alteri contrahenti, æquipolleat consensui actuali.

Replicatio enim non subsistit, quia adhuc admisso consensu interno conjugis inferioris conditionis, ex dd. vel ex aliis similibus præsumptionibus deducto, nunquam taciturnitas æquivalet actuali consensui, necessario ad matrimo-
nii validitatem, ut egregiè notat *Bonac. Oper. moral. tit. de* 203
Natura, & propriet. matrim. quæst.2. proposit. unica num 6. & seqq. ibi: *Ex his colligitur primò, non esse validum matrimonium, quando puella tacet, quamvis ipsa interiùs consentiat, & ratio est, quia consensus ipsius non sufficienter exprimitur per taciturnitatem*, cum aliis à me *allegatis in d. Tract. de Matr.* §.2. *num.3.* Addita illa reflexione, quod matrimonium im-
portat obligationem personalem; Taciturnitas autem non 204
habetur pro consensu, ubi agitur de inducenda obligatione personali, ut notat *Fagnan. in cap. Tuæ literæ num.56. de Cler. per saltum promot.* Et omnium meliùs in longè fortioribus terminis mulieris, nedum tacentis, sed etiam non retrahentis manum, quam tenebat Vir, coram Parocho, dicens, non illa, ut in præsenti, sed hæc est mea uxor *Marchant. in Tribunal. Sacramen. tom.3. post casum 3. fol. mihi 33. vers. Resp.2. in fine*, his verbis: *Non sufficit consensus,*
quem Maria prætenditur dedisse primò conveniendo ad Eccle- 205
siam, adeundo Sacerdotem, nec ille, qui permissione apprehensionis suæ manus à Petro exprimitur, sed requirebatur consensus ultimatus, requisitus in actu formali &c.

Omniumque præmissorum illam assignat bonam rationem *del Bene de Iuram. cap.3. dubit 28. nu.26. fol. mihi* 281. quia scilicet taciturnitas non est, neq; consensus neq; dissen-
sus, sed medium quid inter affirmationem, & negationem, 206
juxtà *Text. in cap. Is qui de Regul. Iur. in 6.* ibi: *Qui tacet non fatetur, sed nec utiquè negare videtur*. Ad validitatem autem matrimonii requiritur positivus, & certus consensus de præsenti, juxta disposita in *Conc. Trid. sess.23. de Refor. Matr c.1. & videbimus infra nu.*20. non autem sufficit consensus negativus, seu non dissentire, vel tacere, ut in terminis longè fortioribus apprehensionis manus mulieris, ipsa non retrahente brachium; notat *Hopping. cons.7. ante finem fol. mihi* 294. & firmavit *Rot in dec.179. in princ. & num* 1. *coram Peuting. &*
Marchant. in Trib. Sacr. post tom.3. cas.1. fol. mihi 33. vers. Di- 207
ces primo, ibi: *Femina non retraxit manum, Respondeo, non teneri retrahere ipso instanti manum sed potuisse expectare, donec super consensu interrogaretur, & suam tum demum intentionem exprimere*, concordant *Card. de Lug. de Iustit. & Jure tom.2. disp.2. sub num.23.* cujus verba retuli *in meo Tract. de Matrim* § 15. *num.4.*

Præterea quando etiam juxtà illud *Poetæ*, relatum *ab Argell. dec.25. num.49.* vellent dari pondera vocis dictis signis,
seù operationibus mulieris, hoc est accessui ad Ecclesiam, 208
unà cum viro, expectationi Parochi, discessui à loco, ubi moram faciebat, approximationi ad Parochum, & genuflexioni ante gradus Altaris majoris, admittendo sine veri præjudicio, quod copulativè concludenter in facto probentur, ad summum omnia hæc, etiam unitim sumpta, nil aliud valent importare, quam id, quod loquendo exprimitur sequentibus, vel similibus verbis; *Vado ad accipiendum Titium in meum maritum*, seù: *Volo accipere Titium in meum maritum, & ad hunc effectum modò proficiscor ad dandum meum consensum coram Parocho, cum ipso loquente*. Hujusmodi au-
tem verba nullo modo, nullaque ratione importare valent 209
matrimonium de præsenti, quamvis prolata sint coram Parocho, & duobus testibus; Imo quamvis post eadem verba, coram eisdem testibus, & Parocho sequuti fuerint alii actus inter contrahentes, neque etiam exclusis osculis, *juxtà punctualem dec.* 121. *per tot. par.4. divers.* & signanter *numer.8.* ubi refert, & sequitur catervam Theologorum, & Canonistarum, quorum aliquos citavi *in meo Tract. de Ma-*
trimon. §.20. *num.12. & seqq.* quibus addo *Rot. in dec* 179. *nu-* 210
mer.2. cor. Peutinger & in Perusina Matrim. 10. Maii 1688. §. *Quibus coram Hervault*, loquentem in terminis verborum *Voglio pigliar, e son contenta di pigliar &c.* & solidè firmans, quod eadem verba juxtà legalem intelligentiam magis propriè referuntur ad matrimonium de futuro, quàm de præsenti, de qua supra *discept.3. num.3.*

Quæ comprobantur ex eo, quòd juxtà illa cubitalia verba Concilii *Concil. Trid sess.24 de Ref. Matr. cap 24. num.1. Per verba de præsenti*; & cubitaliora *Generalis Concilii Florentini sub Eug IV.* relata per *Fagn. in c. Tuæ fraternitati nu. 30. de Sponsal. & Matr Causa efficiens matrim regulariter est*
mutuus consensus, per verba de præsenti expressus, debent ea- 211
dem verba de præsenti concludere, ut dictũ est, & ideò cum signa, juxtà benigniorem opinionem, quæ in judicando prævaluit, parificentur verbis, ad hunc effectum, seù ut verborum vicem suppleant, atque pondera vocis habeant, res ad-

modum duta, & pessimi eaempli videtur esse, ut rigor
212 ille, qui meritò adhibetur in eaamine verborum, inaudita
facilitate relaxetur ubi majus adest deceptionis periculum,
seù ubi de signis,& nutibus agitur, ut firmavit *Rot.decis.307.
numer.7.par.10.rec.*ibi ; *Est actus valdè periculosus, & fallacis suppositus*; Cùm tamen omnis ratio dictet, ut signa, &
nutus debeant minus æquivocè esse evidenter demonstrati-
va temporis, & actus de præsenti, quàm verba, quia verba
propriè sunt instrumenta, quibus homines propriam volun-
tatem demonstrant, juxta citatos à *Barbos. axiom 182.nu.2.*
& firmata *per Rot.in decis.301. num.5. cor. Ludovis.* eum aliis
à me adductis *in Tract.de Matr.in §.23 num.9. & seqq.* Non
sic autem signa, quæ cum sint minus certa, tanquam instru-
menta consensus minus propria, seù verius subsidiaria, de-
bent esse in suis respectivè casibus magis indubitabilia, quàm
213 verba, ut ait *Ulpian in l. Quoties §. Si quis nomen ff. de Hered.
instit.* ibi : *Sed indubitabili signo eum demonstraverit*, & dicit
Rot. in Liodien. Matr. 20. Jan.1614.§.Idq; cor. R R D. Ansald.
Prædicta autem signa non sunt, nec fuerunt indubitabi-
lia, minusque espressiva consensus de præsenti, non solum
214 in seipsis, & in genere considerata, ex supra animadversis,
sed quod magis est, neque etiam fuerunt talia in sensu ip-
sius mulieris, quæ post audita illa verba: *Quella là è mia
moglie*, si verè illa audivit, postquam se approximaverat
ad Parochum, & postquam à parte rei positiva fuerunt si-
gna omnia, indicata *supra n.8. & n.18.* permansit immobilis
propè Altare, eapectans Parochi reditum, à quo loco tunc
solum discessit, quando ab aliis, vocata fuit, ut mihi supo-
nitur, ea testibus constare, Igitur nec ipsa complectam
functionem dijudicavit, sed ibi permansit tanquam in statu
rei gerendæ, & consensus præstandi, non in statu rei ge-
stæ, & consensus præstiti in actu ultimato. Si enim ha-
buisset actualem consensum pro præstito, ad quid Paro-
215 chum expectare pro illo eaprimendo? Prout etiam si ha-
buisset matrimonium pro perfecto, ad quid velle consen-
sum de novo coram Parocho exprimere? Matrimonii si-
quidem magno Sacramento injuriam facit, qui illud rei-
terat, postquam perfectè contractum fuit, ut observavi
216 in meo *Tract. de Matrim. §. 19. num.4. & in Replicatione*,
impressa in fine *num.16.* sequendo punctuales authoritates
Corn.cons 91. col.3. lib.3. & Gozzadin. cons.77. num.13. &
punctualiorem *Jacob. Leoniss. inter cons. Matrim. diversor.
cons.4. n.3. & seq.* ibi: *Præsupponebat matrimonium jam fuisse
contractum inter eos, ideò non erat opus alio secundo contractu
matrimonii &c quia ille fuisset superfluus &c. Imo illud, qui
reiterat facit injuriam Sacramento, & Ciarlin. contr 131. nu.
33.* ibi: *Unde sequitur certum esse, quod prius non fuerat inter
217 eos contractum matrim ratum, quia non erat opus, si ita fuis-
set, quod iterum contraheretur, & supra disc.1. num.13.*
Circa quod, ut eo clariori, quod possum, modo me ex-
plicem, observo cum *D.August.* relato à *Gavard.in Phil.par.
2.art.2 num.1.fol.10.* quod *signum sit id, quod præter speciem
sui, quam ingerit sensibus in cognitionem alterius facit deveni-
re* & cum *Baldo in l. Mutus ff. de Procurat.* quod aliquando
218 *signa sint loco vocis*. quem sequitur *Michal. de Cæc. Surd. &c.
cap.65. num.6.* ibi: *Signa esse loco vocis, unde sicuti oportet, ut
Notarius voces scribat, sic etiã signa describere debet*: Quo præ-
misso iterum observo, quod sicuti dantur voces, quæ sign-
ficant consensum, vel de præsenti, vel de futuro, ita omnino
dari debent signa (subrogata loco vocis) quæ faciant in co-
219 gnitionem alterius devenire, sivè de præsenti, sivè de futuro:
Ad cognoscendum autem quando signa de præsenti actum
aliquem significent, aureis istis verbis regulam constituit
*Bald. ubi supra: Quomodo autem appareat de consensu per
nutum? Dic, si interogatus, annuit*, & concordat *Michal ubi
220 supra num.7.* ibi : *Notarius scribere debet, talem interogatum
assensisse, & humeris, vel capite annuisse*: De quo assentien-
di modo per capitis nutum mihi supponitur in facto, nullo
modo constare.
Pro quorum admissione nimis urgere videtur qualitas
mulieris, quæ cum non esset puella, quæ juxtà *Gloss. in
cap Si inter virum verb Dicente in fine de Sponsal propter ve-
recundiam annuant potius, quàm loquantur*, cum aliis, à me
citatis *in Tract. de Matrim §.3. à numer.12.* sibi imputare de-
221 ber, si consensum non expressit modo sufficienti, apto ad
ostendendam ipsius voluntatem de præsenti ad contrahen-
dum matrimonium, *Anton Gavat inter cons Matrim divers.
cons.81 n 27.* cum aliis à me allegatis *in Tract de Matrimon.
§.5. num.7. & §.25. num.4.* & supra *discept. 3. num 27.*
Non attento, quod hodiè ipsamet mulier instet pro obti-
222 nenda declaratione validitatis matrimonii; Quia ad pro-
bandum matrimonium de præsenti, post Concilium Tri-
dentinum non attenduntur ea, quæ sivè post, sivè ante con-
tractum matrimonium à contrahentibus fiunt, ad proban-
dam illius validitatem, benè *Gargiar. cons.29. n 4.* ibi : *Nec
conjecturæ hodiè post Concilium prosunt*, cum aliis, à me ci-
tatis *de Matr.§.5 n 8. & supra discep 3 nu.11.* Sed strictè, &
unicè videndum est, an cor. Parocho, & duobus Testibus co-
pulativè, consensus de præsenti fuerit eapressus, quod si id
concludenter non probetur, matrimonium remanet innega-
biliter nullum, ut in terminis longè durioribus actualis con- 223
sensus, innegabiliter bis expressi coram Parocho, una vice
coram ipso, & uno teste, & altera vice, seù paulo post, coram
eodem Parocho, & altero teste; qui duo testes concorda-
bant cum Parocho, circa dictam claram eapressionem con-
sensus de præsenti coram ipsis bis expressi, re maturè per-
pensa, meque scribente pro nullitate, resolutum fuit à
Congr. Eminentissimi Urbis Vicarii in celebri *Albanen.
Matrimonii 29 Julii 1705.* effectu punctualiter subsequu-
to, cum post declarationem nullitatis matrimonii, non
amplius actum fuerit de prosequutione litis, & summa 224
pace fœmina ingressa fuit Religionem S. Dominici, ut est
notorium.
Generales regulæ, juxtà quas observant Doctores, in
dubio favore matrimonii inclinandum esse, & à Judicibus
pronunciandum, uno ore limitantur ab eisdem DD. in ma- 225
trimoniis contractis, seù attentatis, culpabiliter omissis de-
nunciationibus, ut videre est apud Authores, quos citavi *su-
pra discept.8.n 209.* & in meo *Tract. de Matr.§.6 à n.19 usque
ad nu.23. & §.7 per tot.* & signanter à *n.8.* quibus addo *Grat.
discep.83 n.16. & seq. Passerin. de Election cap.13. nu.50. vers.
Ideò matrimon. & Vulp. in Prax. for. Eccl cap.13. n.6. & Bar-
bos. ad Conc sess.24. de Ref. Matr. cap.1. num.32*
Ita ut in similibus circumstantiis illud idem dici valeat, 226
quod de stipulatione non minus eleganter, quam strictè ait
doctissimus *Cujac in leg Stipul ista 38. lit. F, vers. In stipula-
tionibus ff. de Verb. Obligat.* nempè: *Ambiguitas stipulationis
contrà stipulationem est*.
Demùm non obstat, quod cum Parochus non perceperit 227
consensum mulieris ex ipsius facto, seù per ejus affectatio-
nem non audiendi, haberi debeat pro præsente, & marri-
monium adhuc sit validum, ex adductis *in Romana Matrim.
4. Febr.1697. coram Ursino*. Pro adequata enim responsio-
ne adversus firmata in eadem decisione, militant ea omnia,
quæ de mandato Sac.Congregat. in dictæ Causæ propositio-
ne pro veritate scripsi, quævè registravi supra in *Dicep.8.
per tot.* necnon, articulo maturè discusso, admissa fuerunt
ab eadem S. Congr. ut videbimus infrà *num 62.*
Præscindendo autem ab omnibus, hucusque animadver-
sis, figuremus casum in alio longè inferiori genere contra-
ctus, puta in venditione, & emptione alicujus vestis, vel
Equi, quod emptor, & venditor accedant ad domum, seù
Officium Notarii cum testibus ad perficiendum contra- 228
ctum emptionis, quodque emptor, manens propè Nota-
rium, & testes, exclamando asserat, ille (venditorem in-
dicando, qui permaneat in loco aliqualiter distanti) mihi
vendit vestem, seù Equum pro tali, tantaque summa, quod-
que venditor, audito emptore, surgat à loco, ubi manebat, se-
que approximet Notario, qui nolens contractum sua autho-
ritate perficere, aufugiat, & venditor non possit amplius
clariori signo, seù verbis, coram eodem Notario, & testibus
suam voluntatem vendendi vestem, vel Equum aperire. In
istis circumstantiis non reperietur forsan in legali faculta- 229
te, vel leviter versatus, qui asserat, venditionem fuisse
perfectam, & actualem consensum venditioni sufficienter
fuisse eapressum per dictum accessum ad domum Notarii,
cum aliis supra indicatis, ea viva ratione, quia omnia præ-
dicta respicientia venditorem, se tenent ex parte præparato-
riorum ad venditionem, non autem concernunt actualem
consensum, præstitum eidem venditioni.
Si autem procedunt hæc in terminis contractus vendi-
tionis vilis vestis, seù vilioris Equi, ex supra animadversis,
ego nescio percipere, quare admittenda non sint in personæ 230
venditione, seù alienatione, quam important matrimonium,
cum perpetua servitute, juxtà doctrinam *D. Thom. in sup-
plem 3. par. quæst.47. art 6. in corpore*. Et quare ea, quæ Do-
ctores asserunt de aliis contractibus, applicari non debeant 231
matrimonio, quod primum occupat locum in genere contra-
ctus, juxta ea, quæ leguntur in *Cathechis. Rom. par 2. de
Matrim. in commun. cap.8 sect.1. numer.9.* & notant adducti
per *Pasqualig. de Privileg. constit. in mortis articul quæst.152.
num 6.* ubi, quod elevatio contractus matrimonialis ad esse
Sacramenti nullatenus in reliquo alteravit naturam contra-
ctus, & *Rot. decis.331. num.1. & 2. coram Royas*.

Relin-

Relinquentes proindè aliis considerandum, an adversus
facilitatem illam inclinandi pro matrimoniorum validitate,
232 quando illa contracta fuerunt spretis Ecclesiæ solemnitati-
bus, & neglectis Instructionibus Congregat. SS. Inquisi-
tionis, aut cùm proximis periculis illa contrahendi in
gradibus prohibitis, & cum impedimentis dirimentibus,
applicentur ea, quæ, referendo decisionem pro nullitate
matr. notant, adducti per *Adden. ad Dec cons.163. lit.A.*
in fine his verbis: *Hinc meritò irridenda, imò execranda il-*
lorum superstitio præpostera, qui ex qua probatione non judi-
carent esse legitimam venditionem Equi, vel levidensæ, ta-
233 *men judicarent matrimonium, non solum inæquale, sed fu-*
nestum, perpetuamque personæ alienationem.

Perstringendo omnia hucusq; animadversa non videntur
in facto probata signa, eò quia mihi supponitur, quod cir-
ca illa non concordent saltem duo testes; Si essent plusquam
234 concludenter probata, non relevarent, non solùm quia æqui-
voca, sed etiam, quia referibilia in omnem casum ad volun-
tatem consentiendi in futurum, non autem ad consensum de
præsenti, quando ad validitatem matrimonii per verba, ex-
presse, & concludenter constare debet de actuali consensu:
Unde multò magis de illo constare debet, quando contrahi-
tur per signa, quæ sunt mille fallaciis, & deceptionibus
obnoxia, ut in terminis longè debilioribus Sponsalium, quod
235 ista non probentur ex signis æquivocis, benè *Rot. in Meli-*
ten prætensorum sponsalium 4. Maii 1782.§. Signa cor Paul.
ibi: *Signa autem, & conjecturæ quæ sunt allatæ minus sunt*
visa proficere &c. quatenus in facto probarentur, tanquam ni-
mis equivocæ, & quæ ad aliud possunt referri, quàm ad spon-
salia: Proindè concludo cum verbis doctissimi: *Marchant.*
236 *de Sacr. post tom.3. casu 3. fol. 34. vers. Dixi Quomodo in hoc*
casu Presbyter consensum Sponsæ intellexit, qui nec eam inter-
rogavit, nec ab illa certum aliquod signum accepit, quo ejus
consensum intelligeret? Et quidem, non ex ipsius surditate,
vel ex visivæ potentiæ defectu, sed *quia* (sunt verba ejusdem)
237 *ex parte Sponsæ nullum signum datum est præsentis actualis*
consensus, ad matrimonium requisiti. Requisiti, inquam,
non ex meius, vel alterius Doctoris opinione, sed ex clara
238 dispositione duorum Generalium Conciliorum, ut vidimus
supra *num 21.*

In Patavina 11. Maii 1669. quæ est in Libr.29. Decret. fol.
227. à tergo, Parochus, tam à testibus matrimonialibus,
quam à proprio facto, seù verbis, coram contrahentibus
239 prolatis, convincebatur de intelligentia, proindeque nulla
ratio habita fuit nudæ, & simplicis assertionis ejusdem Pa-
rochi, quod affectaverat non audire. Postquam enim:
Franciscus, innuens Parocho Mariam, pronunciavit hæc ver-
ba: Vedete, questa è mia Moglie: Quo audito Parocho cæpit
indignatus eos increpare, & redarguere, & terga vertens non
auscultavit, ut ipse asserit (verba notatu dignissima, & de-
notantia, quod ipse asseruit, non auscultasse, sed revera au-
scultasse, ut deponebant testes) *eandem Mariam, quæ suum*
expressit consensum, his verbis: Questo è mio Marito: Loquens
de dicto Francisco, vel Signor si, che il Signor Gambara deve
esser mio Marito, ut respective iidem testes deponunt.

In Tolentinaten.28. Novembris 1671. quæ est in Lib.27.
Decr. fol.260. Parochi intelligentia non potuit clarius expli-
cari à tunc temporis Secretario, quàm illis rotundis ver-
bis, quæ leguntur Folio, tunc distributo, & ex Scriptu-
240 ris, hinc inde in Secretaria exhibitis, de more comproba-
to: *Paulus Carbonus, & Lucia Corradi &c. accersiverunt*
proprium Parochum &c. ibique coram Parocho, ac testibus
mutuum explicarunt consensum. Licèt autem Episcopus To-
lentinas, qui, ut in eodem Folio idem Secretarius testatur,
prætendebat, atque insistebat pro nullitate matrimonii,
multa proprio marte inculcaverit in epistola, huic Sacr.
Congregat. transmissa, & in Scripturis distributis, istæ
241 tamen nullatenus attendi debent, minusque præpondera-
re iis, quæ Secretarius asseruit in folio, authenticis scri-
pturis justificato, per ea quæ observat *Card. de Luc. de Te-*
stam. disc 90. numer.12. & de Fideic. disc.99. sub num.24. &
firmavit *Rot in dec.103. num.26 p.15. rec.*

Præcipue, quia Episcopi instantia (nescitur cui funda-
mento innixa) non erat separata à motivis, concernenti-
242 bus interesse bursale, & prorsus disparatis à dubio validita-
tis matrimonii, ibi: *In luogo delle pene meritate, si sarebbe*
contentato il Vescovo, che si obligasse la Donna di alimentaro
nel monastero, e poi dotare una figlia dell'altro matrimonio.

Demùm *in Venetiarum, seu Vicentina Matrimonii 2. Mar-*
tii 1673. in Lib.28. Decret fol.41. Parochi intelligentia erat
243 innegabilis; Coram eodem de mutuo contrahentium con-
sensu nulla dubitatio, ea quod postquam præmonitus fuerat,
quod Guttardus, & Cecilia matrimonium contrahere vole-
bant, præsentibus multis testibus, *Fæmina verba audivit,*
& Viri anuli traditionem aspexit: nec *minimum* legitur ver-
bum de affectatione non audiendi, vel non videndi in decre-
to, in quo potius dicitur dubii resolutionem peti: *Ad sedan-*
dam Conjugum conscientiam.

Adversus quæ non merentur allegari duæ resolutiones
Sacr. Congreg. Conc. Una *in Romana Matrim.6. Augu-*
sti 1612. Alia verò *in Amerina Matrimonii 15. Decemb. 1714.*
& 12. Januar 1715. ac si d. Sac. Congregatio recedendo à
prioribus antiquis resolutionibus, & præcipuè *à dicta Ro-* 244
mana Matrim.6. Martii 1700 in ea fuerit opinione *in dd Ro-*
mana, & Amerina, ut sola physica Parochi præsentia pro ma-
trimonii validitate sufficiat, utque, affectante Parocho non
audire, & revera ex ipsius facto, seu affectatione, non audien-
te consensum contrahentium, adhuc matr. sit validum.

Objectum enim nullam omninò habet subsistentiam;
Omissa liquidem pro nunc pleniori discussione resolutionis
in d.Romana Matrimonii 6. Augusti 1712. in qua scripsi, & 245
cujus circumstantias forsan cum majori otio particulariter
expendam; Hoc unum est indubitatum, & æquè noto-
rium, quod in d. Causa nulla omninò adfuit apud EE. PP.
dubitatio, tam circa expressionem consensus utriusque con-
trahentis coram eodem Parocho, quàm circa ejusdem Pa-
rochi intelligentiam, & advertentiam, non obstante ejus tar-
da fuga, postquam audivit eorundem contrahentium con-
sensum, circa quam ex parte mulieris multi adducebantur
testes, id asserentes ab ipsa conducti ad audiendum.

Respectu verò resolutionis *in d. Amerina*, in Folio, distri- 246
buto *die 24. Novembris 1714.* hæc habentur, desumpta ex au-
thenticis justificationibus, in Secretaria exhibitis. *Die 7.* 247
Septemb. 1712 præcitatus Thomas conjugium inire ausit cum
præfata Angelica Trasea, asserto consensu coram Parocho Sa-
crum faciente repente explicato. In alio verò Folio, distri-
buto die 15. Januarii 1715. ex Parochi depositione referun- 248
tur sequentia; *Mentre io celebravo messa sentì un mormorio, che*
io stimai fosse qualche pazzo, e perciò non mi voltai; Ma conti-
nuando l'Evangelio, il medemo Tomasso Trenta replicò, e non
intesi altro, che queste precise parole, questa è la mia Sposa, e
io all'ora mi rivoltai un poco, e mi protestai, che non volevo as-
sistere à detto prete ja matrimonio &c. e così io per la terza volta
cominciai à legere l'Evangelio. Ex depositione verò duorum
testium dicitur etiam in eodem Folio. *Quædam mulier &c.*
& alter testis expressè asserunt, nedum Thomam Trentam, sed
etiam Angelicam Traseam verba, mutuum consensum expressè
designantia protulisse.

Ex quibus, præcipuè simul sumptis, remanet innegabi-
lis expressio consensus utriusque contrahentis coram Paro-
cho, perfectè illum percipiente, seque rotundis illis verbis 249
protestante, *che non voleva assistere à d. pretesa matrimonio*; Et
proinde validitas matrimonii impugnari nullatenus pote-
rat ex defectu intelligentiæ, seù affectationis Parochi, ut
in terminis alterius matrimonii, contracti coram Parocho,
celebrante missam istamq; nolente continuare, redeundo ad
Sacristiam, firmavit *Rota in decis.432. coram Royas, & dec.*
375. par.11. rec. Et de matrimonio contracto coram Vica- 250
rio Generali Taurini, celebrante pariter missam, eo tem-
pore, quo conversus ad Populum dicebat: *Orate Fratres*,
missamque continuavit, resolvit *Sac. Congregat. Concilii in*
Taurinen. Matrimonii 27. Novembris 1697. Et de matrimo-
nio, celebrato coram Parocho, nedum dicente missam,
sed in actu elevationis SS. Sacramenti, *Themund. decis. La-*
sitan. par 1. dec.4. per tot. & Raynald. tom 2. ad cap.22. supplet.
2. n.14. Et in terminis Parochi, ab Altare videntis virum,
& mulierem, existentes in fenestra, & eorum consensum
ad matrimonium exprimentes, notant adducti à *Verricell.*
quæst. moral. alegal. tract.8 Miscell. quæst.56. per tot. Et in ter-
minis Parochi, se declarantis, ut in præsenti, nolle assistere
matrimonio, quod coram ipso contrahebatur, est punctualis-
sima resolutio hujus Sacr. Congreg. *in Giennen.*, cujus fa-
ctum recensuimus supra *par. . discept.2. numer 170. & 171.* 251

Quibus additur illa circumstantia, quæ in hoc casu mani-
bus palpare facit Parochi intelligentiam, quia scilicet idem
Parochus nedum habebant antecadentem perfectissimam
contrahentium cognitionem, sed ulterius, explorata de more
eorum voluntate, per binas vices fecerat denunciationes in
sua Ecclesia, pro detegendis impedimentis, si quæ adessent,
inter ipsos contrahentes, ut dicitur in Folio, distributo die
15. Decembr. 1714 ibi: *Futurarum nuptiarum promissione mu-*
tuò recepta inter Thomam Trentam, & Angelicam Traseam de
Luniano. peractisque binis denunciationibus &c. Itaut omnia
hæc insimul unienda, vana prorsus, & nimis insubsistens

remaneat prætensio, quod ide Parochus quamvis affectan-
do non audire, revera non perceperit consensum contra-
hentium, unicè directum ad illud matrimonium, cui ipse
se declaravit, *e mi protestai, che non voleva assistere*, con-
253 siderando verba illa, *non volevo assistere, al preteso Matrimo-
nio*, quod sicuti per necesse importat duorum consensum,
seù maris. & fœminæ conjunctionem, ita ea sua natura in-
cludit cognitionem duarum personarum, quæ ad illud con-
trahendum coram ipso permanebant, parati ad illud tunc
contrahendum ibi: *Questa è la mia moglie*.
Posito autem ex his, quod hæc Sacr. Congr. nullatenus
254 recesserit à dicta resolutione *Romana Matr. 6. Mar.* 1700,
quæ per extensum registratur in fine, seu *num.62.* non est
255 curandum de aliis authoritatibus, quæ possunt in oppo-
situm allegari, de quibus suprà *par.2. discept.2. num.17.* Ut
enim onere admissum fuit à 21. EE. PP. qui interfuerunt in
d. Congr. habita 6. Martii 1700. in his terminis authoritas
privatorum Doctorum in nulla prorsus consideratione ha-
benda est, sed unicè requiritur illa Summi Pontificis,
ut vidimus suprà *discep.2. à num.* 122. Ea viva ratione, quia
vigore cubitalis dispositionis *S. Conc. Trid. sess.* 24. *de Refor.
Matr. cap.* 1. matrim. non contractum coram Parocho, &
duobus saltem testibus, nullum est.
256 Quando autem Parochus affectat non audire, & revera
non audit consensum contrahentium, matrimonium nun
potest dici contractum coram Parocho, & duobus testibus,
juxtà rotundum *Text. in l. Cor Titio ff. de Verb. Signif.* cum
aliis allegatis *supr. disce.2. à n.13.* & propterea illud validum
in his terminis declarare, idem est, ac velle, ut matrimonium,
contractum coram duobus tantum testibus, validum sit, quod
ut dixi & constanter repeto, derogando d. Conciliari disposi-
tioni, soli, & unico Summo Pontifici reservatum est.
Verba Folii, distributi in Sac. Congreg. Concilii *in di-
257 cta Romana Matrimonii 6. Martii 1700.*
*Libertas Matrimon. quæ juxtà Sacrum Concilium Tridea-
tinum ab aliena voluntate pendere non valet, eo pervenit,
ut sæpè homines, amore, vel potius facultatibus captos, tra-
258 hat ad illa contrahendum clandestinè, ac omissis solemnitati-
bus, præscriptis ab ipsamet Conciliari dispositione in cap.1.
sess.24. de Reform. Matrim. Parochos verò plerumque impellat
ad dubitandum, an valeant iis matrimoniis positivè resistere,
& aliis deficientibus mediis prohibendi, & resistendi, an se
malè, vel benè gerant, claudendo oculos, aures obturando, ac
fugam arripiendo; Prout etiam, an eorum præsentia, de qua
loquitur Sacrum Concilium, debeat esse moralis, physica, seù
materialis, itaut etiam ipsis Parochis affectantibus non audire
verba, vel non videre nutus clandestinè contrahentium, & reve-
ra non audientibus, vel non videntibus, matrimonium coram
ipsis ita attentatum sit validum, nec nè. Præfata omnia experti
fuere quamplures Parochi, ac etiam exposita huic Sacræ Con-
gregationi, quæ novissimè Causam in Romana Matrimonii, in
qua pariter de præsentia Parochi in iis Matrimoniis requisita
moraliter, & cum advertentia seù potius physicè, & materialiter
disceptabatur, ad Rotam pro Voto remisit, & ab ea decisum
259 fuit, sufficere illius præsentiam physicam, seù materialem; Ita
quod, etiam Parocho affectante non audire verba, vel non vi-
dere nutus, matrim. sit validum, ut colligitur in ejus Decisione,
edita 4. Februar. 1697. §. Demonstrato cum pluribus seqq. cor bo.
me. Ursino. Verumquia post editam hanc decisionem Partes con-
cordarunt, nec opus aliquod habuere coram eadem Sacra Ro-
ta de illius viribus dubitare, minusque exhibere Votum in hac
Sacra Congregatione, cujus erat, & est, controversiam decide-
re, ad plenam sui ipsius, ac Parochorum necessariam instru-
ctionem, Iulius Antonius de Rubinis, Rector Parochialis Ec-
clesiæ S. Laurentii in Montibus, cæteroquin insufficiens ad ob-
tinendam dictæ decisionis revisionem, & Votum, preces porre-
xit SS. D. N. ut infrascripta dubia remittere dignaretur huic Sa-
cræ Congregationi, quibus benignè remissis, eidem instantiæ
adhæsit Antonius Bernardus, Parochus S. Ivonis, declarans in
ejus speciali mandato procuræ, casum hujusmodi clandestini
matrimonii sibi in propria Ecclesia eveniisse circa meridiem, es-
setque omnibus notorium; Ambo igitur enixè precantur pro deci-
sione dub. I. An Parochus teneatur prohibere, & quantum in
se est positivè resistere clandestinis matrimoniis, & quatenus af-
firmativè II. An ob inopinatum casum, deficientibus aliis me-
diis prohibendi, & resistendi, peccet, vel malè faciat Parochus
tentando fugam claudendo oculos, & aures obturando. III. An
Parochi præsentia de qua loquitur Sacrum Concilium in 2. par.
cap. 1. sess. 24 de Reform. Matrim. cum illis verbis. Qui aliter,
quàm presente Parocho &c. debeat esse moralis, humano modo
& cum advertentia, itaut possit esse testis matrimonii actualiter,
& de facto contracti, non verò voluntatis contrahendi, vel suf-
ficiat sola præsentia physica, seù materialis. IV. An affectante
Parocho non audire verba, vel non videre nutus attentantium
clandestinè contrahere matrimonium, & revera illa non au-
diente, vel non vidente, validum sit matrimonium coram ipso at-
tentatum. Die 6. Martii 1700. Sac. Cong. EE. S. R. E. Card. Con-
cil. Trid. Interpretum reprobata opinione, quod sufficiat præsen-
tia Parochi purè physica seù materialis, censuit providendum
esse in casibus particularibus.*
J. Cardinalis Sacripantes Præf.
Io. Dominicus Thomatus Sac. Congr. Secretarius.
Circa quòd illud notandum occurrit, quod, attenta gra-
vitate materiæ, & articuli arduitate, in Congregat. d. die 260
habita, raro exemplo, inter fuerunt 21. EE. PP. nempè Emi-
nentiss. DD. Card. Bullionus, Acciajolus, de Carpineo,
Petruccius, Colloredus, Cantelmus, de Judice, Morigia,
Tanara, Cincius, S. Clementis, Sacripantes Præfectus,
Noris, Paulutius, Radolovicus, Sperellius, Gabriellius,
Bichius Franc, Barberinus, de Alteriis, & Sancti Cæsarei.
Meritò igitur ex his omnibus relinquitur manifestum, 261
hanc Sac. Congr. declarasse quidem valida matrimonia,
contracta coram Parochis, affectantibus non audire verba,
vel non videre nutus, illa contrahentium, sed in rei veri-
tate illa audientibus, & istos videntibus, nunquam vero pro
validis habuisse illa matrimonia, in quibus Parochi, com-
mendabiliter quidem, quantum in se ipsis erat, obsequentes
Generali Concilio Lateranensi affectantes ignorantiam,
nullatenus perceperunt consensum contrahentium, &
hoc ad evitandum intolerabile istud absurdum quia, ad-
missa contraria interpretatione, vera esset hæc proposi-
tio: *Validum est matrimonium, contractum absente, seu fu-
giente Parocho, & nullatenus percipiente consensum contra-* 262
hentium: Non obstante, quod contrarium literaliter legatur
determinatum in Concilio Trident. *sess.24. de Reform. Matr.
c.1.* quo decreto non adesse aliud in toto Concilio majus, seu
de novo sancitum, observant in illius Historia *Card. Pallav.
lib.12. cap.4. num.1. Rendiag tom.4. tract.11. sect.1 sub num.4.
& seqq. & Anastas. Germon. in paratitl. ad Decret. lib.4. tit.
3. de Clandest. desponsat. in fine*, ibi: *Sciendum est in toto
Tridentini Concilii volumine nihil ferè novi præter hoc, esse
ab illis Sanctissimis PP. constitutum, neque injuria, cum ex
illis clandestinis nuptiis innumera oriventur crimina, quibus ut
occurreret, necesse fuit, ut id lege decerneretur*: Imò, quod ad 263
unicum hoc decretum faciendum debuisset idem Concilium
convocari, in oratione habita in ultima illius sessione Hie-
ronymus Ragazzonus Episcopus Nantianzenus, & Coa-
diutor Famagustanus cum his verbis Mundo testatum reli-
quit; *Quid de furtivis tenebricosisque matrimoniis commemorē?
Equidem ita sentio, si alia nulla causa convocandi Concilium
fuisset, vel propter unam hanc id omninò fuisset faciendum*, ut
videre est penes *Labbè ad Concil. Trid. fol. mihi* 491. *lit. A.*
Restringendo autem omnia hucusq; animadversa, aut Pa-
rochus affectando non videt nutus, & non audire verba
Contrahentium matrimonia, affectatione non obstante, illos
videt, & ista audit, & sumus extra omnem difficultatem, 264
nec de isto casu disputamus, ut colligitur ex claris verbis
nostri dubii.
Aut in rei veritate eo ipso, quod affectat non videt nutus,
& non audit verba, & ea hucusque probatis matrimonii
Sacramentum, uti deficiens in forma, nullum, & inva- 265
lidum est, Sicuti autem non est in potestate ejusdem Paro-
chi taliter operari, ut contra dispositionem Conciliarem va-
leat matrimonium, quando non concurrit attentio, & ad-
vertentia sufficiens, ad testificandum à Concilio pro forma
requisita, ita ad id non se extendit authoritas quorumcum-
que Theologorum, & Canonistarum, sed, vel requiritur
Summi Pontificis Constitutio, vel, ut observat Cardinal.
Pallavicin. licèt ad alium effectum *in Histor. Concilii lib.22.
cap.8. sub num.19. la materia esser tale, per cui sarebbesi potu-
to meritamente congregare, un Concilio à posta:* Et in hoc
casu, sivè Constitutionis Pontificæ, sivè alterius Genera-
lis Concilii, opus esset declarare, quod in terminis Paro-
chi affectantis, & revera non percipientis consensum Con-
trahentium, valeret matrimonium cum solis duobus testibus
non autem id statuere firma remanente Concil. Tridentini
dispositione de tribus testibus, quod scilicèt, etiamsi unius
ex illis, puta Parochus, affectet, & non intelligat, va-
leat matrimonium, Nulla enim datur potestas, se extren-
dens ad hoc, ut quis possit esse testis circa id quod nescit, ut
benè advertit *Perez. de Matr disp.40. sect.10. n.1.* Atque *omni-
nò impossibile est quod Sac. Congr. voluerit testimonium il-
lius esse validum qui nihil percepit eorum, quæ facta sunt. Quo-
modo enim testificari potest de Matrimonio quod non cognovit,*
sunt

sunt verba *Rossignol. in Prax. Theol. legal. tom. 10. verb. Matr. 1. præno 30. sub num. 5.*

Enixis tandem precibus EE. PP. obsecramus, ut dignentur reflectere, quod hominum malitia, effrenisque libertas
268 in hac parte, eò usque devenit, ut vix possit ulteriùs fimbrias dilatare, dum nulla habita ratione etiam impedimentorum dirimentium, non sine bonorum mærore, quotidiè audiuntur casus manifesti contemptus hujus saluberrimi decreti; Itaùt æquè doctus, ac exercitatus per 44. scilicèt ann. ut testatur *in t. 3. obser. crimin. supplet. 0. ad cap. 32. num. 81.* Criminolista *Rainald. in tom 4 Observ. Crimin. ad cap. 00. supplet. 3.* describens casum, qui causam dedit præsentibus dubiis, commendabili zelo pœnas exasperandas, & legem Pontificiam in hac parte exoptaverit *num. 7. & 8.* ibi: *Hodiè pœnas exasperandas esse ob frequentiam horum matrimoniorum &c. Imo desiderarem in hoc legem Pontificiam, pœnam corporalem, etiam relegationis, indicentem; quia excessus iste frequens est, nedum in Urbe, sed etiam alibi* ut de Urbe, ejusque districtu poterit esse testis omni exceptione major, Eminentissimus Vicarius, atque omnes Parochi; De Italia Eminentiss. Gregorius Barbadicus (Episcopalis Dignitatis
269 nostri Sæculi decus, & ornamentum, cujus integritatem, & strenuam tuitionem Jurium Ecclesiæ, sibi commissæ, nulla unquam delebit oblivio) referente eodem *Raynald. loco supra citato*, ubi testatur hoc perlegisse in Relatione Ecclesiæ Patavinæ, huic Sac. Congr. ab eodem transmissa, De Regio-
270 nibus ultra Montes nimium notæ fuere conquæstiones, & reiteratæ preces Archiep. Mechliniensis registratæ per *Pignatell. consult. 45. num 10. tom. 4.* Et de Portugalliæ, & Hispaniarum Regnis *Themud. citat. decis. 4. in princip. & decis. 5. per totum.*

In Urbe autem malum hoc eò usquè invaluit, ut longè post
271 hæc scripta, nempe anno 1712. die 5. Martii, actum fuerit in hac Sac. Congregat. de inveniendo aliquo efficaci remedio, juxtà illa verba Folii: *Cùm frequens abusus irrepserit in Urbe contrahendi matrimonia sine denunciationibus, & non petita licentia Eminent. Vicarii cor. Parochis, clandestinè, & per fraudem accersitis; Cùmque id injuriam Sacramento, & præjudicium inferat decori familiarum, adeoque sponsi post expletam amoris vehementiam, conjuges suas, vel malè tractant, vel deserunt; quoniam verò ad refrenandam supradictorum sponsorum petulantiam nulla adhuc pœna spiritualis, vel temporalis reperiatur imposita per edicta, vel leges particulares adversus Parochos, ipso, que contrahentes, ac testes, interve-*
270 *nientes &c. Hinc &c.* Quando rescriptum fuit *Ad mentem, quæ fuit Eminentiss. Vicarius procedat juxtà facti circumstantias.*

Usquequò igitur fortius applicetur remedium malo huic, quotidiè excrescenti, EE. PP. non claudant saltem viam hanc affectationis Parochorum, tot insignibus Theologis, & Canonistis perviam, ut scilicet Parochi per illam tutò ambulantes, quandò non detinentur alligati, vel alio modo vim non patiuntur, juxta casus adductos per Authores, al-
273 legatos *dub. 3 num 34* fugiendo, occludendo aures, oculosque claudendo, saltem voluntariè propriis auribus non audiant, propriisque oculis non videant æque scandalosum, ac manifestum contemptum duorum Generalium Conciliorum, quorum unum per antonomasiam in Decretalibus Generale Concilium appellari observat eruditissimus *Devint. Præn. canon lib 0. cap 6 n. 11.* Ab alio verò plura Catholica Ecclesia consequuta est commoda, quàm ab omnibus aliis Generalibus Conciliis, simul unitis id observante *Card. de Luca in adnot. ad idem Concil disc. 1. nu 7. & Cabassut. in Notit. Concilior in not. ad Concil Tridentin. in princip fol. 471. & Card Pallavic in illius Historia c. 1. num 4.* ubi quod: *Nesson altro Concilio fù per duratione più longo, per articoli di fede, quivi decisi, più ampio, per mutazione di costumi, e de leggi più efficace, per ostacoli incontrati più arduo, e per diligenza nell' essaminare le materie più esatto.*

Posthabita benigna interpretatione, regularitèr pro matrimoniorum validitate capienda; Illa enim nullatenus locum
274 habet in matrimon. quæ contrahuntur, spretis Ecclesiæ solemnitatibus, ut uniformi calamo observat *Honor. Van Axel in Compend. Jur. Canon. lib. 4. tit. 4. n. 0. Haveman. de Jur. Canon. tom. 2. in Append ad cons. 74. fol. 966. Uvames cons. 534 num. 8. & inter cons. matr. divers. Grat cons. 75. num. 43. Leoniss. cons. 48. nu. 16. & Malvatic. cons. 8. num 1. Mascard. de Probat. conclus. 1005. num. 10. & 11. Capon. controv. 27. num. 22. Borbos. vot. decis. 1. num. 137. Tambur. Oper mor. lib. 8. tract 6. cap. 0. §. 3. num. 15. Card. de Lugo de Just. & Jur. tom. 0. disp 00 sub num. 23. Card. de Luca de Matrimon. disc. 16 num 16. & de Just. de Dispens. matrim. lib. 1. cap. 4. num. 248* Ratione, quæ legitur *in c. 5. sess. 24. de Reformat.*

matrim. Concil. Trid. quià scilicèt. *Digni non sunt, ut Ec-* 275
clesiæ benignitatem facilè experiantur, qui ejus salubria præcepta temerè contemnunt, quam sequitur *Oliver. de Matrim. nullit. par. 5. fol. 40. Januar. res. mor par. 1. res. 16. num. 7. Sanctarel. var resol. q. 54 nu. 3. Conınck de Sacram. tom. 2. disput. 07. dub. 9. num 80. fol. 774. & Rota in Toletana Matrimonii* impressa apud *del Bene de Juram. decis 54 n. 2.*

Hæc sunt, PP. EE., quæ animum meum pro veritate, & conscientia ad ita sentiendum movent Cæterùm (ut illis
utar verbis, quibus in simillimo casu Tridenti nos alloquutus 276
fuit Pontes *Gentianus Hervetus in Oratione*, quæ legitur impressa post *Cons. divers II. CC de Matrimon fol 4. à ter & fol. 13. in fine) Ego quidem non is sum, qui ausim, aut velim temerè de tanta re pronunctiare, maximè cùm, nec meum sit, nec cujusvis alterius, sed hujus Sacrosancti Conventus de ea re ferre sententiam. sed cum considero gravissima, quæ in Rempublicam Christianam invehuntur incommoda, non possum, non optare, à Vobis ferri decretum, quo statuatur, matrimonium non posse consistere; Licèt enim negari non possit, aliqua fortassis nonnunquam posse eveni e incommoda, hujusmodi tamen levissima sunt, si cum eis conferantur quæ quotidiè videmus accidere, integerrimo vestro judicio omnia submittens.*

De mandato ejusdem Sacræ Congreg. Concil. scripserunt
paritèr in hac causa duo æquè celebres insignes Theologi, 277
nempe P. Calixtus Ludigerius Ordin. Servorum B. M. V. in Collegio Henrici apud S. Marcellum de Urbe Regens, deinde suæ Religionis Generalis, & tandem Sancti Miniati Episcopus, ubi ultimo loco piè obiit; Necnon P. Liberius à Jesu, Lector Controversiarum in Seminario S. Pauli apud S. Pancratium Fratrum Carmelitarum Discalceatorum, quorum fundatissima Vota, impressa reperiuntur in Typographia R. C. A. anno 1699.

Exitus causæ principalis hujus controversiæ, in qua ema-
navit dicta Rotæ decisio, de qua supra cit. num. 0. refertur à 278
Bertacchin. vot. decis. 100. numero 19. his verbis: *Dum hæc Causa debebat reproponi, fuit terminata cum concordia inter Partes inita, dum Puella, & Juvenis, post acerrimam litem, demò comparuerunt coram Parocho, & ad tollendas omnes ambiguitates denuò matrimon. contraxerunt;* Quod refertur etiam in Folio distributo in Sac. Congr. Concil. die 7 Martii 1700. ibi: *Verum, quia post editam hanc decisionem Partes concordarunt, nec opus aliquod habuere coram eadem Sacra Rota de illius viribus dubitare &c.*

Dictis verò quatuor dubiis, de quibus supra à n. 20. pro-
positis in Sac. Congr. Concil. dicta die *7. Martii 1700. eadem* 279
Sac. Congregatio, Reprobata opinione, quod sufficiat præsentia Parochi purè physica seù materialis, censuit, providendum esse in casibus particularibus.

Authores adden *d. b. 3. num. 34.* & firmantes ad tollenda
inconvenientia ex clandestinis nuptiis derivantia, necessa- 280
riam esse moralem, & humanam Parochorum præsentiam, nec sufficere eorundem Parochorum præsentiam purè physicam, seu materialem *Abreu in Specul. Parochor lib. 9 de Sacram. à Parocho &c. Sect. 3. num 445. fol. 549 D Ag irr. in Instit Civil. lib. 1 tit. 10. de Nupt. n. 99. Andr à Matre Dei tract. 9. de Matrim. cap. 8 punct. 5. n. 61. Baron. in addit. ad tract. de Corpor tit. de Membr. nu. 69. Escob. Oper. moral. tract. 17. exam. 19 cap. 1. §. 3. num 19. D. Gaspar. in Instit. Canon. par. 2 tit. 11. de Sacram. matrimon num. 9. Franc. Gheinus in Thesaur. anim tom. 3. verb Matrimonium num. 13. Gross. in Theol. Moral tom. 4. tit. de Sacram. Matrim art. 4. num. 17. fol. 093. & seqq. Hermes Theol tom. 8. de Sacrament. conclus. 7. c. 11. fol. 251 Jacob. Illsung. in Theol pract. invers. tract 6. disp. 9 quæst. 3. §. 9. num. 161. fol. 719. col. 2. Liss. in Auctar. in par. 2. D Thom. verb. Matrimonium cas 15. & de Sacr. Matrimon cap. 3. dub. 1. § Nota 3. Maur in Oper. Theolog. tom. 3. de Sacram. tit. de Matrim. lib. 13. quæst. 295. num. 9 & seqq Merat in Tract. de Matrimon disp. 7. sect. 17. num. 8. Neesen. in univers. Theol. tom. 2. de Sacram. tract. 8. qu. 6. dub. 4. fol. 330. Pasqualig. de Privil. constit in mort. artic quæst 447. num. 13. Jacob. Platellus in Synopsi totius Curs Theolog par. 5. cap 7. §. 5. n. 1117. de Rub. de Validit. legal. cap. 15. nu. 66. Segur. in Director Judic. Eccles. par. 2. cap 15. n. 31. & seqq. Sylvius in D. Thom tom. 4. in Supplem. quæst. 45. artic. 5 quæstiuncul. col 6. Volp. res. 107 num 10. Zerger Bernard. van. Espen. in jus Eccles. univ. tom. 1. par. 2. tit. 12. num. 15. fol. 664.* Vide *in Tom. 1. part. 1. Discep. 01.*

DISCEPTATIO III.

Romana prætensi Matrimonii.

P R O

Nicolao Bonsio.

C U M

Veronica Fracassetta.

ARGUMENTUM.

Matrimonium per verba de præsenti quando concludenter probatum dicatur.

1 REspondendum videtur: *Non constare de Matrimonio per verba de præsenti*, quia Veronica Actrix in replicatis terminis, ab hac Sac. Congregatione præfixis spatio trium circiter annorum, non probavit concludenter contractum fuisse matrimonium, de quo quæritur, proindeque Nicolaus Reus omni jure videtur absolvendus, ex generali regula, quod, actore non probante, absolvendus est Reus, quam in nostris punctualibus terminis expendunt *Zaf. conf. 3. num 24. Alex. conf. 150. num. 1. lib. 5. Estius in 4. Sent. dist. 27. in fine*, & firmavit *Rot. in Agrigentina prætensæ illegitimitatis 15. Decembris 1589. §. Quibus cor. Orano, & in Faventina Matrimonii 5. Julii 1660. §. Nec obstit cor. Card. Taya.*

Ad abundantiorem tamen cautelam ex hac parte concludentissimè demonstratur insubsistentia contrariæ prætensionis, tam ex attestatione, quàm ex formali depositione Parochi, asserentis, se nunquam adstitisse prætenso matrimonio: Post Concilium enim absque Parochi, & testium præsentia matrimonium subsistere nullatenus potest, ut in *sess. 24. cap. 1. de Reform. matrim.* eidemque Paro-
2 cho, id asserenti, utpotè testanti de re ad suum officium spectante plena adhibenda est fides, ut pluries firmavit *Sac. Rot.* & videre est in *dec. 896. num. 1. cor. Danoz. jun. & decis. 761. num. 13. cor. Cerro, & in Romana Matrimonii 10. Maii 1641. §. Datur cor. Pirovano, & in Cajetana Matrimonii 28. Junii 1683. §. Quartò cor. Card. Matthæjo*, ubi de attestatione extrajudiciali Parochi, & in *alia Romana Matrimonii 19. Januarii 1684. §. 1. cor. Ursino*, & in *Perusina Matrimonii 28. Martii 1689. §. In præsenti cor. Card. Caccia*, ubi, quod totum matrimonialium causarum
3 momentum positum est in Parochorum attestationibus,
& in *Plocen. seu Luccerien. Matrimonii 13. Martii 1690. §. Nec obstare, vers. Cui standum est, cùm respiciat ea quæ concernunt Parochi officium, & contractum matrimonii, cor. Card. Caprara.*

Substantialissimo huic defectui indispensabiliter necessariæ præsentiæ Parochi, jungitur alter æque substantialis deficientiæ duorum testium; Clericus anim Joannes Franciscus, ad hunc effectum exadversò indicatus, nihil tale asserit, sed potiùs contrarium juxtà 4. interrogatorium,
4 ibi: *Io non sò, se trà detta Sig. Veronica, e detto Sig. Nicolò sia stato fatto matrimonio alcuno, ne tampoco l'hò inteso dire.* Imperceptibilis igitur remanet asserta probatio matrimonii, quod prætenditur contractum coram Parocho, & teste, qui contrarium deponunt, per ea, quæ observant *Ciarlin. contr. 116. n. 36. Rot. cor. Celso dec. 214. num 8. & in Avenionen. Successionis 4 Jun. 1583. § Deponunt cor. Ursino.*

Nulla habita ratione cujusdam nimis animosæ depositionis Petronillæ matris Veronicæ; Ultra quod enim si ipsius
5 dictum, utpotè unius, in omni materia reputatur dictum nullius, juxtà commune dicterium, de quo, antiquioribus cumulatis, novissimè *Rot in dec. 48. n. 13. coram R. P. D. Ansaldo.* Multò magis hoc habebit locum in probatione matrimonii, cujus respectu, ultrà Parochi præsentiam, necessariò requiritur interventus duorum testium, juxtà claram sanctionem Sacrosancti Concil Trid. *sess. 24. de Reformat. matrim cap 1.* & individualibus terminis alterius depositionis matris contrahentis matrimonium, in concursu contrariæ assertionis Parochi, firmavit egregiè *Rot. in dec. 761. num. 12. & 13. cor. Cerro*, Et in teminis depositionis sororis
6 *Rot in Gadicen Sponsalium 5. Julii 1694. § In præsenti cor. Ursino*, ibi: *Sufficere non poterat depositio Catharinæ sororis, quæ uti singularis in dicto attendi non valet in hac facti specie requirente exactissimam probationem, elicitam saltem a duobus testibus, insimul contestibus.*

Dicimus, quod in suis casibus, licèt regulariter consanguinei, & parentes testificari possint pro matrimonio, limitatur tamen regula, quando, ut in nostris terminis verificatur, intercedit inæqualitas inter sponsos, & consanguineos, atque parentes mulieris commodum, vel reparationem honoris deluere ex eorum depositione prætendunt, juxtà commu- 7
nem Doctorum opinionem, de qua *Guttier. de Matr. cap. 44. n. 14. Boss. eod. tr. cap. 5. n. 39. & seqq. Gig. singul. 28. per tot. Card. de Luc. de Matrim. disc. 2. n. 16. & Rot in Tolet. Matrim. 26 April. 1596. §. 1. vers Inter alias adest mater cor. Justo, & in Colonien. Illegitimitatis 6. Maii 1653. §. 2. vers. Reliqui verò repelluntur ex consanguinitate &c dum enim agitur de resarciendo honore familiæ, reputantur inhabiles cor. Vero- 8
spio, & in Neapolitana Matrimonii 2. April. 1683. §. in personis, vers. Pater, & Fratres Ursulæ sunt interessati, & commodum ex propria depositione consequuntur, cor. Guaxarde.*

Semperque urget cathegorica responsio, quod non attenduntur testes ad probandum matrimonium, quando istud contractum non fuit in Parochi præsentia, etiam si ageretur de magno numero nimium qualificatorum testium, ut de præsentia mille testium exemplificant Doctores adducti per 9
De Just. de Dispens. Matr. lib. 2. cap. 6. n. 376. & cap. 19. n. 95. & seq. Boss. de Matrim cap. 1. num. 29. Gonzal. de Regul. 8. Cancell. gloss. 48. n. 30. & 31. ubi de præsentia mille testium, & multarum personarum egregiarum, *Cardin. de Luca de Matr. dis. 3. n. 14 & 15.* ubi de matrim cor. magno numero 10
personarum in Ecclesiastica, etiam majori dignitate, constitutarum cum aliis *in meo Tract. de Matrim. §. 17. per tot.*

Ejusdem prorsùs irrelevantiæ sunt assertæ confessiones & epistolæ Principalis, exadverso productæ, & in præterito contrario Summario registratæ, quia post Concilium matrimonium non Conjugum confessione, non ex epistolis, vel ex aliis conjecturis, & adminiculis, sed ex consensu, cor. Parocho, & testibus præstito, probandum est, ex adductis per 11
Grat. conf. 7. nu 42. inter Consil. matrim. diversor. Gargiar. consil. 19. nu. 4. Barbos. vot dec. 1. n. 15. & seqq. & Valdaur. observat. 23. num 94. & seqq. ubi, quod quidquid esset ante Concil. Trid. quando matrimonii probatio à solo Conjugum consensu pendebat, post Concilium hujusmodi confessiones, & adminicula ad nihilum deserviunt.

Et tamen assertæ epistolæ, à Veronica approbatæ, retorquentur ad hominem, & mirabiliter comprobant, prætensum matrimonium nullatenus fuisse contractum, dum in illis supponitur, Principalem hortatum fuisse Adversariam, 12
ut in exploratione suæ voluntatis diceret; *Sempre di sì, che lo voglio, nè altro, che lui piglierò*, & infrà *Li diranno, che vi sono migliori partiti di me, e lei risponda, non me ne curo &c.* Igitur matrimonium de præsenti contractum non fuerat, quia si reverà fuisset contractum, non erat amplius locus pænitentiæ, minusque electioni, vel rejectioni maliorum partitorum, ut benè advertunt *Corn. conf 91. col. 2. lib. 2. Gozzad. conf. 77. num. 13. & Jacob. Leonis. conf. 4. n. 3 & seq. inter Consil. matrim. divers.* ibi: *Præsupponebat matrimonium 13
jam fuisse contractum inter eos, ideò non erat opus alto secundo contractu matrimonii &c. quia ille fuisset superfluus, imo illud, qui reiterat, facit injuriam Sacramento. Et Ciarlin controv. 531. num. 33.* ibi: *Sexta conjectura urgentissima desumitur ex eo, quod Sponsus requisivit Vicarium Generalem, ut sibi concederet licentiam desponsandi dictam Claram per verba de presenti, unde sequitur, certum esse, quod prius non fuerat inter eos contractum matrimonium ratum, quia non erat opus, si ita fuisset, quod iterum contraheretur, eo quod sola morte matrimonium dissolvitur &c. & Rota in Perusina Matrimonii 15. Martii 1688. §. Quæ demum coram Hervault, & 10. Maii ejusdem anni §. quia coram eodem.*

Hanc veritatem superlativè comprobavit etiam Mater Adversariæ, se conquerendo circa finem mensis Febr. 1691. eam D. Anton. M quod noster Parochus renuebat Filiam matrimonio jungere cum Principali; In necessarium igitur 14
antecedens dicendum est, quod in fine præcedentis mensis Januarii, vel principii dicti mensis Februarii matrimonium non fuerat contractum, ut nimis animosè deposuerat, *ex authoritatibus supra citatis.*

Proindeque nulla fides ei adhibenda est, ut in nostris præcisis terminis advertunt inter *conf. Matrimon divers. Jacob. Leoniss. consil. 49. num. 57. Alex. è Scala conf. 56. numer. 10.* 15
& Merend. cons. 86. nu. 25. & egregiè firmavit *Rota in Rom Matrim. 24. Februarii 1668 §. Sub hoc intellectu coram Card. Carpineo, Et in Romana Filiationis 1. Apr. 1680. §. Præterea coram Albergat. & in Meliten. prætensorum Sponsalium*

4. M iii

4. *Maii* 1682. *§. Tertius*, *cor. Paulutio*. Et quidem fides ei
præstanda nullatenus est, nè dum circa tempus contracti
matrimonii, cujus respectu illius depositio detegitur prorsus
insubsistens, & falsa, sed nec etiam circa reliqua, in eadem
depositione contenta, quia testis in uno mendax, ratione
16 individuitatis juramenti, in omnibus non meretur fidem, ut
in nostris præcisis terminis firmavit *Rota in Colonien. Nullitatis Matrimonii 7. Maii* 1692. *in fine cor. Card. Caccia*, &
generaliter *Guazzin. ad Defens. Reorum defens.* 28. *cap.* 13.
num. 17. ubi, quod in his terminis, *qui in una delinquit factus est omnium reus, juxtà dictum Beati Jacobi Apostoli* quod
17 refert etiam *Bordon. in Manual. Sanct. Offic. sect.* 66. *num.* 5.
& Rot. Avenionen. dec. 33. *nu.* 1. *&* 2. ubi refert, & sequitur
vulgatum illud Virgilii: *Crimine ab uno Disce omnes*.

Non obstante emptio Anuli, exploratio voluntatis utriusque Contrahentis, facta per Parochum Sanctæ Catharinæ,
descriptio nominium eorundem prò denunciationibus faciendis, & effectivæ denunciationes, in utraque Parochia factæ. Quia hæc omnia, uti respicientia præparatoria, &
18 dispositiones ad matrimonium contrahendum, nullatenus
probant, Matrimonium fuisse de factu contractum; Parochus enim, & testes debent testari non de voluntate contrahendi, nec de præparatoriis ad contractum, sed sponsos de
facto actualiter matrimonium contraxisse, quia velle contrahere, non est contrahere, & multa tractantur, quæ non
perficiuntur, ut in præcisis terminis observat *Sotus in* 4. *Sent. distinct.* 27. *qu.* 2. *artic.* 1. *Coninch. de Sacram. tom.* 2 *disp.* 29.
dub. 1 *num.* 15. *Vidal. in Arca salutar. tit. de Matrim. Sacram. inquisit* 2 *numero* 11. *Marchant. in Tribunal. Sacram. post tom.* 3. *in resolut. de Sacr. Matr. cap.* 3. *fol.* 33. *eruditissimus du Hamel. in Theolog. speculat. & pract. tom.* 7. *de Matrim. lib.* 1.
dissert. 3. *cap.* 3. *num.* 6. egregiè *Biss de Sac. Rit. verb Parochus §.* 74. ubi, quod aliud est de facto contrahere, aliud verò,
longequè diversum velle contrahere, & in eorum Tractatib.
de Matrim Sanchez lib. 2. *disput.* 18. *sub num.* 26. *Pont. lib.* 5.
cap. 22. *num.* 2. *& Tancred. lib.* 3. *disput.* 39. *num.* 2. *in fine*,
& firmavit *Rota in Perusina Matrimonii* 15. *Martii* 1688.
19 *§. Nec validiora visa sunt argumenta, desumpta ex præcedenti tractatu cor. Hervault & die* 8. *Martii* 1689. *§. fin. cor. Card. Caccia* ibi: *Non obstant gratulationes, dona, epistolæ &c. quia hæc omnia sunt æquivoca, & resolvuntur in voluntatem contrahendi &c. adeoque respiciunt articulum sponsalium, qui non cadit sub præsenti disputatione*.

Minoris relevantiæ ad hunc effectum est cohabitatio Adversariæ cum Principali per plures dies in Hospitio S. Birgittæ, & præsunptiva copula inter eosdem habita. Quia, attento defectu præsentiæ Parochi, & Testium, copula, qua-
20 tenus concludenter probaretur, in his circumstantiis argueret stuprum, non matrimonium *l. Nuptias ff. de Regul. Jur. ubi Gloss.* quod sæpè est concubitus, licèt non sit matrimo-
Gigas in Singul. de Matr. impresso *post. Tomum ejus consil. singular.* 52. *&* 57. *Gargiar. cons.* 19. *num.* 2. *&* 3. *Haveman. de Jur Conubial. tom.* 2. *in Append. ad cons.* 14 *fol. mihi* 970. *& Bottiglier de Success. cap.* 1. *theorem.* 5. *num.* 46. *& seqq* ubi,
quod in his casibus absque ulla Judicis authoritate, nullaque
expectata Ordinarii licentia, uterque contrahentium cum
aliis contrahere potest, copula non obstante, *Rota in Carpentoraten. Matr.* 16. *Martii* 1682. *§. primo*, *& pluribus se-*
21 *quentibus*, *& per tot. cor. Ursino*, ubi de matrimonio plusquam consumato, & cohabitatione conjugum per annum &
ultrà.

Alii verò actus nimium generales, & æquivoci, impropriè trahi prætenduntur ad probationem matrimonii de præsenti, dum referri congruentiùs possunt, & cum omni verisimilitudine debent, alteri causæ amatoriæ servitutis, indicatæ *per Rot. in Lunen. Sarzanen. Sponsal.* 28. *Junii* 1694.
22 *§. Neque sufficientia cor. Pio* ibi: *Cum iidem attribui queant causæ amatoriæ servitutis, juxtà consuetudinem Regionis, inter amasias permissæ, non inferant certitudinaliter &c.*

Magnificata Scriptura nostri Parochi nihil aliud revera
fuit, quam simplex descriptio nominum, cognominum,
patriæque utriusque contrahentis, ad effectum faciendi denunciationes, ut ipsemet in formali depositione fatentur,
23 ibi: *Io scrissi il nome di d. Sig. Veronica, conforme havevo fatto precedentemente in Sagrestia, in quanto al nome del Sig. Nicolò &c.* quę proindè nimis incongruè expenditur pro concludenti probatione asserti matrimonii, ut in punctualibus
terminis similis interrogationis, & verborum alterius Parochi: *Se era contenta pigliare il Signor Nicolò, li presente, per suo Sposo, e risposiomi di sì feci la medema interrogatione al Sig Nicolò, se voleva la Sig. Elisabetta per Consorte, e rispose di sì, soggiunsi, che haverei fatte le denuntie*, sunt *magistrales Decisiones in Perus. Matr.* 17 *Mart. &* 10. *Maii* 1688.
cor. Hervault. & 28. *Mart.* 1689. *cor. Card. Caccia*, in quibus
nervosè firmatur, eadem verba nullatenus importare matr.
de præsenti, non obstante illorum prolatione in præsentia
contrahentium, Parochi, & testium, quod in casu nostro
nec etiam verificatur, dum Parochus, & unus ex testibus
afferunt potiùs oppositum.

Quod clariùs comprobavit subsequutum factum ejusdem
Parochi, qui tale assertum matrimonium tempore non sus- 24
pecto, & antequam lis super illius existentia introduceretur,
in Libro, ad hunc effectum retento, non adnotavit. Signum evidens, quod illud non fuit revera contractum, benè *Menoch. cons.* 72. *nu.* 6. *lib.* 1. *Gratian. discept.* 168. *n.* 40.
& pariter firmavit *Rot.* ut videre est in *decisionibus*, quas refert, & sequitur *in decis.* 179. *n.* 7. *cor Peuting. & in Faventina Matr.* 7. *Jun.* 1658. *§.* 3. *cor. Card. Taja in decis.* 667. *&*
683. *cor. Emerix. jun.* Concurrente in idem inhibitione, seu 25
Nihil transeat Urbis Vicarii, in cujus spretum præsumendum non est, eundem Parochum, notæ probitatis, & vitę
exemplaris, voluisse asserto matrimonio intervenire, ut his
terminis ponderat, *Rot. in dicta Perusina Matrim.* 15. *Mart.*
1688. *§. Quæ instantanea coram Hervault*.

Decis. 75. *cor. Mill. &* 713. *&* 993. *cor. Burat.* sunt in terminis, in quibus non dubitabatur de præsentia, imò neque
de interrogatione Parochi, quæ nullatenus est necessaria,
Rot. cor. Priol. decis. 184 *num.* 97. *& in Cajetana Matrimon.* 26
20. *Junii* 1687. *§. Non quidem cor. bon. mem. Rondinin.* qui
ulteriùs matrimonium in eorum Libris punctualiter descripserant, ut ex lectura; Proindeque nil commune habent
cum nostro casu, in quo omnia ista deficiunt, ex hucusque
animadversis, & declarando easdem decisiones *Baratti*,
advertit *Rota in sæpè citata Perusina Matrimonii* 10. *Maii*
1688. *§. Non obstat*, *& seqq. cor. Hervault*.

Patet igitur ex his manifestè nullitas asserti matrim. & tamen etiamsi aliqua superesset dubietas, adhuc in hoc dubio
contra matrimonium respondendum esset, non obstante illius favorabilitate, quia dubium versatur circa factum, seu
probationes, quas illius favorabilitas supplere non potest,
ut punctualiter advertunt *Zas. cons.* 3. *nu.* 73. *Dec. cons.* 133.
in fine Camerar. in consil. impress. *post cons. Zabarel. num* 43.
Ficard. inter consil. Matr. divers. German. consil. 38. *num* 19. 27
Oliver. de Matr. nullit. par. 3 *fol. mihi* 77. *in fine Mascard. de Probation. conclus.* 1025. *numero* 4. Sibique imputare debet
contrahens, qui meliores probationes non procuravit, ut
in terminis observant *Gavat. inter cons. Matr. divers. cons.* 81.
num. 27. *& Cresp. de Valdau. observat.* 23. *num.* 108. Quo casu non benè applicantur termini dubietatis, egregiè *Decis. cons.* 133. *in fine*, ibi: *Non obstat, quod in dubio judicandum sit pro matrimonio, quia hic non sumus in dubio, sed in casu claro, in quo patet, quod actor legitimè non probavit intentionem suam*.

Præcipuè, quia agitur de contractu, qui perpetuam continet servitutem juxtà doctrinam *D. Thom. in Supplemen.*
3. par. quæst. 47. *artic.* 6. *in corpore*, in quo proindè obligatio 28
in dubio inducenda non est, cùm sit contra possessionem voluntatis, suam libertatem possidentis, ut per hæc verba
advertit *Sanchez de Matrim. lib.* 1. *disput.* 5. *num.* 5 & observant inter *consil. Matrim. divers. Iconiss. cons.* 49. *n.* 25. *Rab. Alexandr. cons.* 73. *num.* 12. *Adden. ad Dec. cons.* 163. *lit. A.*
Pantschmnan. quæst. practic. par. 1. *quæst.* 9. *num.* 44 *Sperel. dec.* 138. *num.* 21. *& Rot. dec* 412. *num.* 1. *coram Rojas*, *& dec.* 207. *num.* 1. *par.* 1. *rec.* Atque coactę nuptiæ, præcipuè
inter conditione dispares, ut in casu nostro, infelices solent
habere exitus *Rota in Ulixbonen. prætensi Matrim.* 7. *Ja-* 29
nuarii 1599. *in fine coram Litta & in Toletana Matrimonii*
20. *Junii* 1601. *§. Quæ limitatio coram Jasto & in Meliten. Sponsalium* 4. *Maii* 1682. *§. Potissimum coram Paulutio*.

In eadem Causa.

DUbium, quod in hac causa disputatur, est, *an constet de* 30
Matr. contracto per verba de præsenti; Omissis proinde iis, quæ extra concordatum dubium, de prætensa coactione, & assertis sponsalibus ex adversò differuntur, suis
loco, & tempore discutiendis.

Strictè dicimus, & enixis precibus supplicamus, negativè
eidem dubio respondere, quia non constat de asserto matrimonio; Parochus enim, & Clericus Jo. Franciscus, inte- 31
stes ex adversò interpellati nullatenus deponunt de consensu
de præsenti, coram ipsis præstito, quo stante improprii sunt
termini probationis matrimonii, juxta literalem sanctionem

nem *Sac. Concilii Tridentini sess. 24. de Refor Matrim. cap. 1.*
Sed quod magis est, idem Parochus, & Clericus rotundè
asserunt contrarium, coram ipsis scilicet nunquam contra-
32 ctum fuisse assertum matrimonium; igitur prorsus imper-
ceptibilis remanet contraria prætensio, & adversaria actrice
non probante suam intentionem, absolvendus est Principa-
lis Reus, in terminis, *Rota in Faventina Matrim. 5. Julii*
1660. *§. Nec obstitit coram Card. Tayn.*

Ultrò admittimus regulam generalem, quod mater testi-
ficari potest favore matrimonii, à filia contracti; Cæterum
innegabiles sunt duæ limitationes hujus regulæ, casui nostro
congruentes; Prima scilicèt, quando adest magna inæquali-
tas inter Sponsos; & secunda, quando mulieris mater com-
modum, vel honoris reparationem ex propria depositione
33 reportata prætendit, ut advertit *Card. de Luca exadverso*
citatus de Matrim. disc. 2. n. 16. & in terminis firmavit *Rota*
in Colonien Illegitimitatis 6. Maii 1653. §. 1. cor. Verospin,
& in Neapolitan. Matrimonii 2. Apr. 1683. §. In personis co-
ram Guaxardo.

Et tamen in nostro casu matris testimonium, utpotè unius,
34 nullius dictum reputatur, ut, omissis generalibus, in indi-
vidualibus terminis depositionis matris, discordantis à Pa-
rocho, firmavit egregiè *Rota in dec. 761. num 12. & 13. co-*
ram Cerro, & in Gadicen Sponsalium 5. Julii 1694. § In
præsenti coram Ursina.

Generalitates illæ, quod ad probationem matrimonii jun-
gendæ sint imperfectæ probationes, adminicula, & conje-
35 cturæ, procedunt ad effectum successionis, vel alimento-
rum, secùs verò, quando, ut in præsenti verificatur, agi-
tur de probatione ipsiusmet fœderis matr. quo casu non at-
tenduntur, nec conjunguntur imperfectæ probationes, &
conjecturæ, juxtà celebre *cons. 27 Gemin.* à Doctoribus, &
Sacra Rota passim approbatum, ut videre & apud *Wamef.*
cons. 532 num. 3 Cresp. de Valdaur. observat. 23. num. 108.
Card. de Luca de Matrim. disc. 16. n. 7. & 8. Adden. ad Pam-
phil. dec 229. num. 3. Rota cor. Corr. dec. 761. n. 2. cor Rojas
dec. 411 n. 1. & in rec. dec 317. n. 13. par. 12. & in Theatina
Matr. 25. Junii 1696. §. 1. coram Pia.

36 Quæ communis conclusio eo certiùs procedit quando non
agitur de probatione matrimonii inter filios, & hæredes,
sed inter ipsosmet, qui prætenduntur illud contraxisse, &
unus ex eisdem illud negat, ut benè observat *Adden. ad*
Pamphil. dec. 339. numer. 13. & meliùs firmavit *Rot in dec.*
37 *634 sub n. 1. cor. Buratt. & in Toletana Matrimonii 26. Apr.*
1596. §. 1. post principium cor. Justo.

Non sine mysterio forsan plura exadversò involvuntur
circa assertam Scripturam nostri Parochi, quæ, ut dixi-
mus, nihil aliud fuit, quàm exploratio voluntatis, seù ad-
notatio nominum, & cognominum utriusque sponsi, ad ef-
38 fectum faciendi publicationes, ex necessitate peragendas à
Parochis, in proprii numeris adimplementum, juxtà cla-
ram dispositionem Sacri Concilii Tridentini *sess 24. de Re-*
form. Matrim. cap. 1. & Catechism. Rom p. 2. de Matr. Sacr.
cap. 8. in principio, & advertit *Abelly Instruct. Spiritual.*
instruct. 49. de Matrim post principium; Quæ proinde nulla-
tenus deservire potest pro matrimonii probatione, juxta pun-
ctuales decisiones *in Perusina Matrim. 17. Mart. & 10. Maii*
1688. cor. Hervault & 28. Mart. 1689. cor. Card. Caccia.

Nec aliquod remanet dubium in hac parte postquam idem
Parochus, cum Partis adversæ interrogatoriis examinatus,
39 clarè fassus fuit, nullam aliam Scripturam fecisse, quàm
voluntatis explorationem, seù nominum descriptionem ad
effectum faciendi denunciationes: Eidem enim Parocho,
tanquàm testanti de re, ad suum officium spectante, plena
fides adhibenda est, ex cumulatis per *Rot. in Placen seù Lu-*
ceorien. Matrimonii 13. Martii 1690. §. Nec obstare cor. Card.
Caprara, & vidimus supra *discept. 3. n 6.*

Amatoriæ epistolæ, dona, denunciationes matrimonia-
les, exploratio voluntatis, emptio anulorum, & vestium,
40 accessus ad Ecclesiam, ad effectum dandi Parocho nomi-
na, & cognomina, & similia, sunt præparatoria ad matr.
nec attenduntur ad illud de præsenti probandum, multa
enim tractantur, quæ non perficiuntur, & velle contrahere
non est contrahere, juxtà notoria axiomata; Post Conci-
lium enim matrimonii probatio, non à præparatoriis, con-
41 fessionibus, & adminiculis probatur, sed à viva voce Paro-
chi, & testium, juxtà claram Concilii dispositionem, & la-
tè observant *Fagnan. in cap. Cùm esses n. 3. de Testam & in*
cap. Quod nobis n. 54. de Clandest. desponsat. & Rot. dec. 275.
n. 7. per tot p. 11. rec. & cor. Peuting. dec. 179. per tot.

Quando etiam concludentissimè probaretur ass. copula,
42 de qua nullam aliam habemus demonstrationem, si verba
DD. exadversò Scribentium excipiamus, illa argueret stu-
prum, non matrimonium *Gigas singul. 52. & 57. de Matrim.*
Gargiar. cons. 19. num. 2. & 3. Feuret. de Abus. lib. 2. cap. 2.
n. 4 & Conich de Sacr. tom. 2. disp. 46. dub. 2. n. 17. fol. 752.

Ea, quæ dicuntur de copula post contracta sponsalia, fa- 43
ciente ista transire in matrimonium de præsenti, procede-
bant de Jure antiquo, & in certis circumstantiis à Doctori-
bus expensis, Jure autem novo Concilii Tridentini attento,
absque Parochi, & testium præsentia matrimonium nun-
quam contractum dicitur, nec unquam per sequentem copu-
lam sponsalia transeunt in matrimonium, ut observat *Oli-*
ver. de Matr nullit. p. 1. fol. 32. ubi de copula continuata per 44
35. dies & *Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 26. n. 12.* ubi, quod
hujusmodi matrimonia præsumpta non habent ampliùs lo-
cum post Concilium *Rot. cor. Cels. dec. 374. n. 5. & dec. 1285.*
n. 4. cor. Emerix. jun.

Repetuntur demum, & iterum inculcantur in fine con-
trarii Restrictus multa, in facto nullatenus justificata, & in
Jure prorsus irrelevantia, concernentia assertam defloratio-
nem, ad effectum cogendi Principalem ad effectuandum
matrimon; Liceat autem nobis sit Responsionem termi-
nare cum verbis punctualis *dec. Perusina Matrimonii § final.*
cor Card. Caccia ibi: *Non obsta t &c. quia respiciunt artica-*
lum sponsalium, qui non cadit sub præsenti disputatione.

Die 14. Februarii 1699. Sac. Congregat Concilii, dubio; 45
An constet de Matrimonio per verba de præsenti, Respondit:
Dilata, ad primam omninò. Die verò 14. Martii ejusdem
anni, Respondit *Dilata, & Eminentiss Vicarius compel-*
lat Parochum ad exhibendam Scripturam Juris remediis.
Tandem die 27. Junii paritèr d. anni 1699. Respondit: *Non*
constare de Matrimonio per verba de præsenti.

DISCEPTATIO IV.

Aquilana Matrimonii.

INTER

Leonem,

ET

Rosam.

ARGUMENTUM.

Matrimonium circa mediam noctem contractum à muliere, ex condicto cum propriis consanguineis, accedente ad cubiculum, & cubile viri, an dicatur validum.

ANhelantibus Sebastiano Patre, & Josepho, Petro, &
Nicolao Fratribus Rosæ, istam matrimonio jungere
cum Leone, Patritio Aquilano, æquè curioso, ac detesta-
bili adinvento die 31. Decembris 1713. ipsum invitarunt in 1
propria Domo, in qua *si stiede allegramente &c con cenare,*
ballare, sonare tutti assieme con femine, & huomini.

Quia verò iidem Sebastianus Pater, & dicti tres ejus filii
descripti erant inter milites Arcis Aquilanæ, finxerunt, se
debere dicta nocte 31. Decembris in illa pernoctare ad facien-
das excubias, ad hoc ut Leo rogatus, exoratusque posset
faciliùs, majorique securitate accedere ad cubiculum, in
quo dormiebat eadem Rosa, quæ ipsum ad illud invitave- 2
rat, atque expectabat.

Videns autem Rosa, quòd nullatenus ad ipsam accede-
bat, eo quia lassus ex saltationibus, nedùm spontè transive-
rat ad aliud apparamentum superius ejusdem domus, quod
inhabitabat Aloysius, sed summa pace in eodem cubile,
unà cum illo dormiebat, dum medium silentium tenebant
omnia, atquè nox in suo cursu medium iter agebat, eadem 3
Rosa se contulit (*nel suo letto*) sunt ejus verba, adducens il-
lam rationem, *perche non vedendolo venire in Camera mia,*
secondo l'appuntamento, Io andai à trovarlo al suo letto.

Vix pervenerat eadem Rosa propè cubile, ubi sopore gra-
vi detinebatur Leo, una cum d. Aloysio ibique majori felici-
tate, ac evenit illi viro, de quo sermo est in meis *Institut.*
Crimin. lib. 2. tit. 5. num. 192. undique vestibus circumdata, 4
atquè nullatenùs depositis ejus pretiosis ornamentis, posuit
se ad illam partem cubilis, in qua dormiebat Leo, quandò
statim *vennero in detta stanza con la lume li trè Fratelli miei,*
Nicola, Pietro, e Giuseppe, ed il M. Onofrio mio Cogna-
to, ed avendoci ritrovati à letto, cominciò Giuseppe mio 5
Fra-

Fratello à lamentarse &c. Disse detto Giuseppe mio Fratel-
lo, mò l' hai da sposare, mò mandamo à chiamare il
Parocho.

Quæ deinde in hoc cubiculo, & cubile evenerunt non
possumus meliùs scire, quam ex depositione dicti Aloysii,
à principio usque ad finem semper æque presentis, ac atten-
tis omnibus iis, quæ peracta in illo fuerunt; Formiter enim
6 examinatus circa id, quod in ejus cubiculo evenit eadem no-
cte 31. Decembris 1713. cum juramento asserit, quod post
duas circiter horas, quibus placidum capiebat somnum in
eodem cubile cum Leone *Sentii un gran rumore per la stanza,*
ed Io tutto sbigottito per il sonno nel vedermi aprire le bandi-
nelle della cortina, svegliatomi al rumore, viddi tutti li Fra-
telli con il M. Onofrio tutti quattro armati di scoppette, che sta-
vano attorniati nel letto, e colle scoppette ingrillate in mano,
impugnate verso Leone, che stava colcato nel letto. gridando
tutti li Fratelli, & il M. non si muova nessuno, che sete morti,
e le palle andaranno per l' aria, minacciando di volere am-
mazzare &c. Fra questo tempo Io voltatomi mi accorsi, che den-
tro al letto dalla parte di dietro vi stava colcata Rosa, onde Io
in un subito mi buttai dal letto, e cominciai à dire che cosa è
questa?

In istis circumstantiis omni commiseratione dignus Leo,
nullam videns occasionem, nullumq; subterfugium evitan-
di proximum vitæ periculum, ac si reperiretur in manibus
7 Bandiiorum in vacuum cæpit primo loco precibus se comen-
dare, deindè vero, à verbis transitum faciens ad facta,
offerse un' obligo di 200. ducati per dare alla figliuola, acciòche
l' avessero lasciato andare via &c. perche tutti li loro fratelli
stavano guardinghi con le scoppette alla mano, & anche vi era
un certo Spagnuolo, chiamato Kaim (nomen à se ipso osten-
dens proditionem contra inermem Principalem) *il quale*
stava alla porta della camera, con una spada sfoderata alla
mano.

Audita d. considerabili oblatione, & exhibitione, nulla-
tenus amoto d. custode *dalla porta con la spada, sfodrata al-*
la mano, minusque depositis manuariis tormentis, fratres
8 Rosæ recursum habuerunt ad Sapientem, qui unà cum ip-
sis ibidem reperiebatur, nempè ad M. Honophrium eorum
Levitum, cum quo habbito brevi colloquio, conclusio fuit
negativa, ut scilicet nullotenus acceptaretur eadem oblatio,
ma che voleva &c. l' avesse sposata in ogni modo.

Ad facilitandum verò dictum intentum, atque extor-
quendum Leonis consensum, accessit deinde Pater Rosæ,
9 & vere curiosa increpatione cæpit ipsum vocare prodito-
rem; Cumque principalis *tutto turbato passeggiasse per la*
stanza senza rispondere niente importunis iualiquibus, &
minacibus petitionibus eorundem Patris, & Fratrum, agno-
scens idem testis proximum, atquè evidens vitæ periculum
sibi, atque Leoni à dictis armatis hominibus imminens,
charitativo consilio illum eahortavit, sequentibus verbis;
Io conoscendo il pericolo di vita, nel quale si trovava detto Si-
gnor Leone me li accostai, e li dissi via Signor Leone dite, che
la volete per moglie, perche così vi levarete d' impegno.

Se accomodavit tandem idem Leo temporis angustiis, &
quia jam accesserat Parochus, vocatus solito prætextu com-
mendandi animam moribundæ submisse voce dixit, velle
Rosam prò uxore; Agnoscentes autem iidem Fratres non
10 benè fuisse audita à Parocho ejus tremebunda verba, iterum
majori ferocia *tornarono à replicarli l' instanza, che avesse*
parlato più forte; Et propterea *al ritorno, che fece di pas-*
seggiare verso il Paroco si voltò alli Fratelli, ed altri Parenti,
dicendoli Così volete voi? E voltatosi verso il Paroco disse la
Sig. Rosa è mia moglie &c. è così fù finita la Comedia, & con-
11 cordat Joannes alter testis, ibidem præsens, & formiter
etiam examinatus.

Interrogatus autem magis præcisè d. testis undè motus
fuerit ad inducendum Leonem ad consentiendum matrim.
in d. extraordinariis circumstantiis, ingenuè fassus fuit, id
fecisse ad vitandum proximum vitæ periculum, tam sui ip-
sius, quam ejusdem Leonis, his verbis: *Io mi mossi à dire al*
Signor Leone, che avesse risposto di volere per moglie la Sig.
Rosa, perche conobbi l' evidente pericolo di vita nel quale si
12 *trovava il detto Leone &c. perche impegnati li fratelli di aver*
trovata una loro sorella nel letto con un huomo, non l' averéb-
bero fatta passare così, mà l' averebbero certamente ammaz-
zato, ed Io temendo tutto questo, anche perche Io a evo timore
della mia vita, assicurando V. S. Illustrissima. che tremavo da
capo à piedi, ebbi pietà della vita di quel Giovane, e per esen-
tarlo da ogni pericolo lo persuadevo, che avesse detto di sì &c.
E certo però che Io ci conobi una evidente repugnanza, ed un
totale dissenso e contrarietà à tal matrimonio.

Terminata hoc modo Comædia, ut utar phrasi hujus
oculari, & informatissimi testis, mente revolvens Leo vul-
gatos illos, versus, relatos à *Glossa in c. Ad id Verb. Per an-*
num de Sponsalib. & sequutos à *Rot. in Cracovien. Matrimo-* 13
nii super Remissoria 21. Aprilis 1698 §. Sed ult. cor. Eminen.
Priolo.

Effuge cum poteris ne consensisse videris.
Nam si perstiteris, illius uxor eris.

Nedum statim discessit à cubiculo, suamque domum repe-
tiit, ut est in confesso inter Patres, & ingenuè fassus fuit in 14
ejus examine, ubi asseruit, *Mi presi il mio ferrajuolo, e me*
ne tornai in mia Casa e non vi sono tornato più in detta Casa,
ne hò intenzione di tornarci.

Sed incontinenti etiam recursum habuit ad Curiam Epis-
copalem Aquilanam prò declaratione nullitatis dicti ma-
trimonii, quæ, solita maturitate in hac parte procedendo, 15
prius injunxit assertis Conjugibus, nè ad invicem conversa-
rentur, deinde verò demandavit constructionem Processus,
mediante examine Parochi, assertorum conjugum, & te-
stium, qui in illo fuerunt præsentes, quem postea ad hanc
Sac. Congregat. originaliter transmisit, ad hoc, ut Partes
ejusdem judicio facilius acquiscerent, imitando in hac par- 16
te exemplum Reverendissimi Episcopi Cajetani, qui in si-
mili gravi causa matrimoniali se abstinuit à judicio ferendo,
ut refertur *in Cajetana Matrim. 18. Junii 1690. §. 1. cor. Card.*
Matthæio.

Coram quo institum deinde fuit pro causæ propositio-
ne, & quia nemo ex parte Rosæ comparuerat, die 28. Apri-
lis 1714. injunctum fuit Vicario Apostolico Aquilano, ut 17
competentem terminum Partibus præfigeret ad deducen-
dum sua jura in Sac. Congr. quod punctualiter adimplevisse
constat usq; sub die 15. Junii 1714. quando præfixus utrique
Parti fuit terminus unius mensis.

Hodiè igitur proponitur dubium, *An constet de Matrimo-* 18
nio contracto in casu &c. quod speramos, & enixis præcibus
supplicamus, negativè esse resolvendum.

Est enim uno ore receptum inter Doctores, quod matri-
monia, contracta per metum, cadentem in constantem vi-
rum, nulla prorsus sint, nulliusque efficaciæ, ea ratione, 19
quia in illis contrahendis spontanea, & omnino libera vo-
luntas debet concurrere, ut notant communiter Repetentes
in c. *De Muliere, & cap Consultationi de Sponsalib* cum aliis
apud *Barbos. Vot. dec. 1. per tot. Perez de Matr. disp. 17 per tot.*
Pont. eodem tract. l. 4. c. 14. n. 2. Panimol dec. 102. n. 1. Sanchez 20
de Matrim. l. 4. disp. 5. no. 5. & 9. & Christin. dec. 335. per tot.
tom. 1. & firmavit *Rota in Nicen Matrim 27. Januarii & 3.*
Martii 1586. per tot. coram Gyptio, & in Tullen. nullitatis
Matrim. 18. Martii 1647. §. Neque in hoc cor. Ghislerio, &
in Neapolitana Matrim. 9. Apr. 1683. §. 1. cor. Albergato.

Et in punctualibus terminis matrimonii, per vim, & me-
tum contracti à viro, reperto in lecto cum muliere, habe-
mus *Textum literalem in cap. Veniens* in secondo *de Sponsal.*
ibi: *Interim autem cum apud domum vicini sui pernoctaverit,*
ejus filia nocte illa secum concubuit, quos Pater puellæ simul in
uno lecto inveniens, ipsum eam per verba de præsenti despon-
sare coegit, ideoque mandamus &c. Et de eodem præcio casu
loquentes concordant *Alex. de Nev. cons. 10. inter cons. Ale-*
xand. de Imol. lib. 3 cons. 99. Barbat. cons. 54. lib. 1. Barbob.
cons. 24. inter cons. Matrim divers. lib. 1. Corn. cons. 41. nu. 1. & 21
seqq. lib. 2. Paris cons. 53. per tot. lib. 4. Giovagn. cons 67. lib. 1.
& aliis omissis, latè *Sperell. dec. 5. per tot. Ricc. decis. 82. part.*
ter per tot. par. 4. & Cardin. de Luc. de Matr. scribens pro ve-
ritate *disc 6. à no. 12. usq; ad fin. & Rot. dec. 86. & dec. 913. per*
tot. co. Borat.

Quod autem hujusmodi metus cadens in constantissi-
mum virum, remaneat in præsenti evidentissimè pro-
batus, videtur innegabile ex præmissa facti serie, con- 22
siderando præsertim omnes sequentes conjecturas, om-
niaque alia, quæ ipsum præcesserunt, concomitata, &
sequuta fuerunt, in Summario latissimè comprobata,
insimul unico, ut, omissis generalibus, in nostris pun-
ctualibus terminis ita faciendum esse, firmavit *Rot. in*
decis. 71. num. 25. cor. Buratt. & dec. 730. n. 9. cor. Emerix
jun. & in Viennen. Matrim. 25. Junii 1703. §. Et quam
vis coram Illustriss. Scotto Urbis Guber.

Primò enim loco occurrit tractatus ille, seù conspi-
ratio Patris, fratrum, & consanguineorum Rosæ deci-
piendi Leonem, taliterque operandi, ut reperiretur in 23
lecto cum eadem Rosa, quam pro univoca demonstra-
tione coactæ voluntatis in matrimonium postea contra-
ctum punctualiter expendunt *Barbob. d. cons. 24. sub nu-*
mer 2. inter cons. Matrim. divers. lib. 1. Giovagn. cons 67.
nu. 5.

numer.5. Spe. decis.5. numer.39. & 40. & Rot. decis.643. numer.3. & 4. par.1. rec. duplata *coram Buratt. decis.86, numer 4. & decis.213. per tot. cor eodem*. Et in debi-
24 lioribus terminis metus, incussi sinè armis egregiè *Rota in Melevitana Sponsalium 8. Maii 1696. §. Etiamsi, & §. sequen. coram Pio*.

II. Concurrit magnus apparatus armorum, & armatorum, cum ensibus denudatis, custodientibus januam, & cum aliis armorum generibus, terrentibus Leonem, eumque impellen. ad præstandum suum consensum in matrimonium, qui concludenter probatus dicitur ex testibus de visu,
25 quivè operatur, ut matrimonium in his circumstantiis contractum, omninò nullum sit, ut, cumulatis concordantibus, in punctualibus terminis nostri casus firmavit *Rot. in dec.86. n. 7 & seqq cor. Burat.* ibi: *Ingressi fuerunt ex improviso in cubiculum Blancæ, in eodem lecto cum Emanuele jacentis, Philippus &c cum ense, & archibusio &c.*

III. Observanda sunt tempus, & locus quandò, & ubi
26 contractum fuit assertum matrimonium; Constans enim in factoest, illud fuisse contractum hora nona noctis, nimis impropria, & æqualiter insolita ad contrahenda matrimonia juxta individualiter animadversa per *Sperel d dec.5. nu. 48.* ibi: *Celebratum fuit hora noctis septima, & sic. post mediam noctem, hora quidem importuna nimis, & prorsus inconsueta ad nuptias celebrandas &c. & ideò contrà illud præsumitur*, ut uno ore concordant innumeri illi Authores, quos referr, &
27 sequitur ibidem citatus *Sperell. ubi proximè*, Prout etiam innegabile in factoest, quod illud contractum fuit in loco, à quo Leo recedere ad sui libitum non poterat, quod ad probandam vim, seu metum maximè attenditur, ex punctualiter animadversi per *Berou qu. Familiar.54. sub n. 1. in fine*, & firmatis per *Rot in d. dec 86. n.2. & seq. cor. Burat.*

IV. Ex submissa illa voce, qua Leo prima vice consensum explicavit, itaut à Fratribus Rosæ coactus deindè fue-
28 rit ad respondendum altiori voce, quæ circumstantia metum evidenter ostendit, præcipuè quia ante secundam responsionem conversus erga dictos fratres eis dixit; *Casi volete voi?* In terminis terminantibus *Panimol. dec.202. n 37. & Sperel. d. dec.5. n 55.* ibi: *Ex responsione ad primam Parochi interrogationem voce adeò submissa, ut opus fuerit, illum iteratò in-
29 terrogare, undè colligitur, illum prima vice non benè, nec intelligibiliter respondisse, quod quidem arguit metum, argumento legis &c. Juncta responsione &c. in hæc verba* Sì finiamola, *quæ maximum indicant tædium; & indignationem, nec ullam præseferunt liberi consensus indicationem*, & concordat *Rot.* in punctuali *dec 86, n.9 & 10. & dec.213 per tot. cor. Burat. & dec.732. n.4. cor. Emer. jun.*

V. Ex renusatione obligationis, per Leonem exhibitæ, solvendi Rosæ scuta biscentum, ad redimendas vexationes
30 illas, quibus undique angariatus reperiebatur à Rosæ consanguineis, in punctualibus terminis *Rot. d. dec.86. n.6. cor. Burat.* ibi: *Offerendo interim schedulam, Philippus recusabat, dicens, non esse amplius differendum ob honorem Blancæ, sed statim esse adimplendum &c.*

VI Ex magna inæqualitate Leonis, & Rosæ, quæ notoria est in Civitate Aquilæ, illamq; unitam cum aliis pro magna conjectura matrimonii, meticulosè contracti, benè
31 expendunt *Petr Barb. cons 24. n 10. Turrett. cons. 28. nu. 10. l. 1. Giovagn. cons.62 n 11. Ricc. dec.510. n.21 par.4. & Sperel. d. dec.5. n.58.*

VII. Oritur ex subitaneo recessu Leonis à loco contracti matrimonii, utcumque enim terminata comædia, quæ fuit nimis proxima tragædiæ, statim recessit, seque collocavit in loco tuto, undè manifesta deducitur conjectura, matri-
32 monium voluntariè non contraxisse, ut sequendo literalem *Text. in Can. Constat.* ubi egregiè *Glos. 1. q. 1. & in c. Et si id de Sponsal.* per hæc præcisa verba notat *Sperel d. dec.5. num.59.* & concordant *Barbob. d cons. 24. nu. 7. vers.2. & Menoch. de Præsump. lib.3. præsump.4. n.8.*

VIII. Ex publica voce, & communi fama, quæ in nostra Civitate notoria est, quod matrimonium, de quo disputamus, contractum fuerit per apertam vim, & manife-
33 stam violentiam, Leoni illatas à patre, fratribus, & consanguineis Rosæ; Ex illa enim magnum resultare argumentum meticulosi matrimonii, præcipuè unita cum aliis conjecturis, in terminis observat *Giovan. cons 67. n. 19. Barbob. d cons 24. num.17 & sequen Genuens. in Prax. Cur. Archiep. c.105. n.4. Menoch. de Præsump. l.3 præ, 4. num. 21. & Sperel. sæpecitata dec. 5. n.64.*

IX. Demùm, aliis gratia brevitatis omissis, maximum hujus veritatis adminiculum desumitur ex illa facti animad-
34 versione, quod Leo eo ipso, quod in sui libertate positus fuit, portamque liberam reliquerunt fratres Rosæ, eorumque fidelis comes Kaimus, nedùm statim discessit, nec etiam salutata Rosa, sed recursum habuit ad Judicem, se conquerendo de vi, metuque sibi illato in contrahendo matrimonium; Est enim experientia notorium, atque uniformi calamo observant in hac parte Doctores, quod in matrimoniis non meticulosis hæc nullatenus practicari solent, ut in terminis egregiè advertunt *Barbob. d. cons.24. sub nu.7. vers. Secundo, Menoch. de Præsumpt lib.3. præsumpt.4. n 18. Sperel. dec 5. n.60. Panimol. dec.102. n.25. Card. de Luc. de Matr.* 35
disc.6. n.23 in fine, & Rot. dec.24. n. 1 a. cor. Mantic & dec 86. numer. 10. & seqq. coram Burat. & decis. 732. numer. 5. coram Emer. jun.

Et quando etiam (sunt verba *Card de Luc de Matrim. disc. 6. n 18*) *in ea nocte, ob aliquam animi turbationem, cum mu-* 36
liere permanere, atque matrimonium consumare noluisset, omninò probabile est, quod diebus subsequentibus redisset pro continuanda illa amorum licita & tuta effectuatione, quam tot annorum spatio illicitè & clandestinè atque cum tot periculis, & timoribus & incommodis continuaverat, cum timor Patris impediret quidem traductionem sponsæ ad domum &c. non autem dictam continuationem amorum adeout omnino impossibile videretur captivare sani hominis intellectum ad credendum, ut adolescens scholaris in eo intermedio spatio se continere potuerit, quando matrimonium, ex ejus voluntate, initum fuisset.

Iterum hic repetentes, quod cum simus in terminis metus qui difficillimè probari potest, dictæ conjecturæ non sunt sigillatim criticandæ, sed unitim præ oculis habendæ, sub illa consideratione, quod in materiis difficilis probationis 37
leviores sufficiunt conjecturæ, ut in nostris punctualibus terminis practicavit, & practicandum esse firmavit *Sac Rot. in dec.773 n.2. cor. Emer jun. & in d. dec.86. n.25. & dec.213. per tot. cor Burat.* quæ, nedum in hac materia sunt magistrales; sed ulterius sunt in casu fortiori, quia in illis concurrebant sponsalia, antecedenter voluntariè contracta inter sponsos, inter quos non controversebatur etiam stuprum, per multum tempus continuatum sub fine matrimonii futuri, quæ neque per umbram verificantur in præsen- 38
ti, & in *Nicen. Matrimonii 27. Januar. 1586. in fine coram Gyptio.*

Quæ omnia si locum habent in illis terminis, in quibus quis ex sua propria culpa fuit causa timoris, & occasio metus, quibus mediantibus contractum fuit matrimonium, puta quia ipse ex mala intentione accessit ad cubile mulieris juxta terminos authoritatum, huc usque allegatarum, & 39
in specie *d dec.86. num.23. cor. Burat.* ibi; *Etiam quod culpa Emanuelis præbuerit ansam timori*, & concordant adducti per *Sperel. d. dec.5. per tot & Card. de Luc. de Matr. disc.6. pariter per tot*

Quantò magis locum sibi vindicant in præsenti, attento quod ad unguem verificantur ea, quæ observavit *Sac Rot. in dec.338. sub n 2. par. 1 divers.* his verbis, *magis ipsa faciebat amorem cum ipso, quàm ipse cum ea*, seu verius Rosa faciebat amorem cum divitiis, & nobilitate Leonis; In his enim 40
terminis in longè fortiori casu sequuti stupri, quod nec per umbram verificatur, minusque probatur in præsenti, ex quo vix vestita se posuit Rosa propè Leonem, gravi sopore detentum, quando accesserunt illius pater, fratres, & consanguinei. In his, inquam, terminis nullo modo tenetur vir ducere in uxorem eam, quæ accessit ad lectum ejusdem viri, juxtà in specie animadversa per *Amescuam de Potest. in* 41
se ipsum lib 2. c.16 n.13. & Raynald. tom.2 Observ. crim c.23. §.4. n.96. & seq. quem sequutus fui in meis *Instit. Crim lib. 3. tit.5. nu.31.*

Quæ omnia superabundare videntur pro negativa resolutione nostri dubii, absque necessitate repetendi hic latè deducta per causæ Patronum circa alium æquè essentialem defectum præsentiæ proprii Parochi, nec non circa defectum voluntarii consensus Rosæ, ad quæ proinde remissivè me habeo, hoc unum superaddens, quod hujusmodi etiam defectus magnoperè influit ad probationem metus, per ea, quæ in terminis observat *Card de Luc. de Matrim. disc. 6. nu.* 42
14 & 15. ubi, quòd si apud antiquos Canonistas, ante formam, à Concilio Tridentino præscriptam in matrimoniis contrahendis, absentia consanguineorum viri præseferebat probationem metus, & violentiæ in matrimoniis, quæ contrahebatur de nocte, & ex improviso in domibus mulierum, malamque habebant faciem, quamvis clandestina matrimonia tolerarentur, multo magis id affirmandum est post Concilium, quando ad consulendum incovenientibus, quæ clandestinis matrimoniis annexa sunt, præscripta est

forma

forma adeò publica, & solemnis, *Unde* (sunt verba ejusdem *Card. de Luc. ubi supra omnes illi defectus, qui ex parte viri,*
43 *impugnantis matrimonium, allegabantur super primo puncto, respicien te formam, à Concilio Tridentino præscriptam quamvis eo respectu nullam haberent subsistentiam, nimium tamen eos considerabiles videi ei advertebam ad hunc effectum corroborandi dictam metas probationem, ex hujusmodi contrahendi modo aliàs resultan.*

Nec ulteriùs differenda videtur causæ resolutio ex eo, quod nemo comparear pro muliere, & agatur de re nimis
44 gravi, qualis est magni matrimonii Sacramenti dissolutio, ex animadversis *supra discept. 1. n. 19.* Cum enim de mandato hujus Sacræ Congregationis non unus, sed multi utrique Parti præfixi fuerint termini ad deducen. eorum jura, non debet mulier ex ejus voluntaria contumacia in non comparendo, commodum reportare, juxta notoria axiomata; In omnem verò casum possent EE. PP. respondere ex hactenus deductis, non constare de validitate matrimonii, hoc modo relinquendo apertam viam mulieri deducendi alia motiva, quatenus adsint, pro ejusdem matrimonii validitate, ut, omissis antiquioribus resolutionibus, practicavit *in Passavien. Matr. 20. Novemb. 1706 & in Marianen. Matrimonii 7. Maii 1707. & in Avenionen. Matrim. 8 Februar. 1710. & in Taurinen. Matrim. 4. Februarii 1713.*

Sacra Congregatio Concilii dubio: *An matrimonium, de*
45 *quo agitur, sit validum* die 1. Junii 1715. Respondit: *Negativè ex deductis.*

DISCEPTATIO V.

Nuscana Irregularitatis.

PRO

Alexandro Bosco.

ARGUMENTUM.

Irregularitas an incurratur propter offensionem, factam cum instrumento non apto ad occidendum, & quando in istis terminis sit locus gratiæ dispensationis.

SUpplex redit pro tertia vice humillimus EE. VV. Orator Clericus Alexander Bosco à Terra Montellæ Nuscanæ Diœcesis pro dispensatione ad cautelam, quatenùs dubium ulliquod remaneat circa irregularitatem, quæ prætenditur resultare ex sequenti facti serie, & sperat fieri voti compos.

Die 16. Aprilis 1702. (sunt verba Innocentii Rizzo, au-
1 thoris rixæ, formiter examinati in Curia Episcopali Nuscana) *viddi il Chierico Alessandro Bosco, e Matteo Marinaro dentro il Giardino del Sig. Fabritio Carfagna, ed Io, come Creato del d. Sig. Fabritio, andai in d. Giardino &c. e loro dissi, che andate facendo per detto luogo? e mi rispose il detto Chierico Alessandro ti sano Io quà? Io risposi: Se il Padrone di tutto il Giardino? però il figlio del Carvella che non si accosti nelle robbe del Sig. Fabritio; E dicendo queste parole mi sentii afferrare dal Signor Franco Bosco alla crovatta dalla parte di dietro &c. e detto Sig. Franco mi cominciò a battere con un piede di bossetta &c. e mentre che il Sig. Fabritio vidde, che mi volevano uccidere à bastonate, corse per agiutarmi, ed havendolo visto il Sig. Franco venire, li corse incontro al detto Fabritio, e li diede con un piede di bossetta sopra la testa, facendola subito cadere in terra, e seguitò le bastonate sopra detta testa, ed anco il detto Chierico Alessandro battè con le mani il detto Fabritio, e nel mentre, che Io fuggivo, viddi venire &c.* & concordant alii testes, nempè Dominicus Boccella, Horatius Casone, & Donatus de Sordo; Necnon Reverendissimus Episcopus in Relatione, ibi: *Prædictus Francus ipsi occurrit, & in capite fusto percussit, & in terram verberando stravit, interim fugam famulo arripiente, accessit etiam prædictus Alexander, eundemque Fabritium similiter verberavit, adeout post aliquas horas, ex vulnere in capite recepto, eadem die ex hac vita migraverit.*

Ex qua facti serie plura sequuntur, e quibus favorabile sperat Orator, & humillimè supplicat habere responsum, quod scilicet idem Orator non dabat operam rei illicitæ;
2 Quod non fuit author rixæ; Quod non percussit instrumento, apto ad occidendum: Quod nulla aderat inimicitia, vel causa præcedens inter ipsum, & occisum: Quodque demum occisi mors non processit ab offensionibus Oratoris, sed à vulnere in capite, ei illato à Franco Bosco.

Non dabat Orator operam rei illicitæ, eo quia nil aliud faciebat, quam animi recreandi gratia ipso die Paschatis per- 3
manere in viridario sui affinis, nihil ab illo sumendo, nullumque præjudicium Domino inferendo, quæ circumstantia operatur, ut faciliùs sit locus gratiæ dispensationis *Corrad in Prax. dispensat. par. 1. c. 1. nu. 6* & practicavit hæc Sacra Congregatio *in Nullius Coropoli Irregularitatis 5. Aprilis* 1704. in qua pro homicidio, simili modo sequuto, *die 7. April.* 1701. gratiam denegaverat *diebus 2.. Aprilis, & 15. Decembris* 1703. eandemque deindè concessit *d. die 5. Aprilis 174.*

Non fuit author rixæ, sed provocatus ab Innocentio Riz- 4
zio, famulo occisi, quod pro faciliori gratiæ concessione ponderat *Mandos. in Prax. Sign. Grat. tit. Absolutio, & rehabilitatio ab homicidio, vers. Circa absolutiones.*

Non percussit instrumento, apto ad occidendum, sed manibus, ibi: *Battè con le mani il detto Fabritio*, quæ pariter circumstantia ad nostrum effectum haberi solet in consideratione, ut ad rem advertit *Pignatel. consult. 88. num. 93. tom.*
9. ibi: *Vel inter viros pugnis solummodò, aut alio instrumen-* 5
to, non periculoso, quia hujusmodi concertamen est sine periculo occisionis, vel mutilationis; Observando præcipuè teneram ætatem Principalis, nati die 2. Maii 1684. & sic tempore dictæ rixæ neq; etiam compleverat decimum octavum suæ ætatis annum, *toto tit. Decr. de Delict. Pueror.* Adeò autem levis reputatur offensio, facta à pueris cum pugnis, vel manibus, ut contra taliter delinquentes neq; etiam criminaliter procedi possit, ut, referendo præcisa verba resolutionis Sac. Consultæ, notant *Bonfin. ad Bannim Gen. in addit. ad c. 26 lit. B & Zaul. ad Stat. Faven. to. 1. l. 4. rub. 20. nu. 18.*

Nulla aderat præcedens inimicitia inter Oratorem, & occi- 6
sum, dum illa à nullo teste alleg.tur, sed omnes factum narrant, uti sequutum in rixa accidentali, & puta, cui unicè causam dedit famulus vulnerati.

Occisi demum mors sequuta fuit ex vulnere, in capite recepto
à Franco, non autem ab offensione, facta manibus Oratoris, 7
ut testatur Reverendiss. Episcopus, ibi: *Post aliquas horas ex vulnere, in capite recepto, eadem die de hac vita migravit*; Circa quod concordant omnes testes.

Pro quorum omnium faciliori admissione dignentur EE.
PP. ponderare, quod agitur de homicidio, sequuto octo ab 8
hinc annis, & sic à tempore remoto, *Corrad. in Prax dispensat. lib. 5 c. 1. n. 5.* ubi, quod difficilius dantur dispensationes, quando homicidium est recens. Quod Orator, neque ante, neque post rixam, de qua est quæstio, fuit unquam
diffamatus, processatus, vel inquisitus de aliquo delicto, 9
sed semper laudabiliter vixit, propriæ Ecclesiæ inserviendo; Quodque demum à Curia Episcopali Nuscana, ser. ser. procedente in causa homicidii, de quo agimus, declaratus fuit nullatenus incursus in aliquam irregularitatem; Itaut ex his omnibus, præcipuè simul unitis, cum fundamento speret Orator gratiam dispensationis, pro qua iterum semperque humiliùs suas apud EE. PP. reiterat supplicationes, & preces.

In eadem Causa.

CLericus Alexander Bosco, à Terra Montelæ, Nuscanæ Diœcesis, humillimas EE. PP. renovat preces pro gratia dispensationis ab irregularitate, quæ prætenditur incursa, ex quo die 16. Aprilis 1072. præsens fuit in illa rixa, in qua Fabritius Carfagna occisus fuit à Franco Bosco,
ejus vittrico, & attento, quod nullam omninò partem ha- 10
buit in eodem homicidio, sperat fieri voti compos, in honorem præcipuè proximarum festivitatum, quarum occasione solet hoc sacrosanctum Tribunal viscera suæ pietatis ostendere.

Ex Relatione siquidem Reverendiss. Episcopi, in Secretaria originaliter existente, necnon ex quatuor testium formali examine constat, quod dictus Fabritius occubuit ex vul-
nere, in capite recepto, eique unicè illato à dicto Fran- 11
co Bosco, nullo autem modo a Principali, juxta clara verba d. Reverendiss. Episcopi, ibi: *Adeout post aliquas horas ex vulnere, in capite recepto, eadem die ex hac vita migravit*; Nec non juxta concordem omnium dictorum testium depositionem, & signanter Innocentii Rizzii, famuli occisi, & rixæ authoris, ibi: *E se ne morse per causa di dette ferite,* rice-

ricevute sopra la sua testa dal detto Franco, Dominici Bocelli, ibi: *Il colpo, avuto in testa, aveva rotto l'osso &c. per il che giudico, esser morto per il colpo, datoli dal detto Franco &c.* Huratii Casoni, ibi: *Il detto Fabritio era stato ferito nel luogho della rissa da Franco Bosco con bastone, per il che è morto detto Fabritio*; Et Donati Surdi, ibi: *A mio giuditio posso dire di esser morto per la bastonata, avuta in testa dal detto Franco Bosco.*

Concordant autem omnes testes, & testatur Reverendiss. Episcopus, dictum vulnus in capite ei non fuisse illatum à Principali, sed à d. Franco Bosco, ejus Victrico, juxta 12 eorumdem testium præcisa verba, supra registrata, & proindè clarum videtur, quòd idem Principalis nullam ex hoc capite irregularitatem incurrerit; In omnem verò casum ad abundantiorem cautelam sperat, atq; enixis precibus supplicat pro dispensatione.

Non adversante, quòd idem occisus verberatus etiam fuerit à Principali, ut in dicta Relatione, ibi: *Prædictus Francus ipsi occurrit, & in capite fuste percussit, & in terram* 13 *verberando stravit, interim fugam famulo arripiente. accessit etiam prædictus Alexander, eundemque Fabritium similiter verberavit, adeout post aliquas horas ex vulnere, in capite recepto, eadem die ex hoc vita migravit.*

Quia irregularitas, de qua est quæstio, non incurritur ex levi verberatione, cum instrumento, ex sui natura nullatenus apto ad occidendum, sed ex lethalibus vulneribus, vel ex ipsa occisione, cui causam nullam dedit Principalis, dum ipsemet Episcopus, postquàm retulit dictum actum levis verberationis, subjungit, Fabritium non ex ipsa, sed ex vulne- 14 re, in capite recepto, obiisse: Quod clariùs fatentur omnes testes, & signanter famulus occisi, specificando instrumentum, quo mediante à Principali verberatus fuit idem occisus, ibi: *Il detto Chierico Alessandro batté con le mani il d. Fabritio*; Quod enim levis verberatio cum manibus, apta non sit ex sui natura ad occidendum, ex se patet, & ad nostrum effectum observat *Pignatel. consult. 88. num. 93. tom. 9.*

Et propterea applicatur conclusio, uno ore à Doctoribus amplexa, quod tunc sit irregularis aliquem percutiens, vel offendens, quando offensio sequitur cum instrumento, semper, vel ut plurimum apto ad occidendum, quam sequuntur adducti per *Graff. lib. 5. tit. de Homicid. cons. 2. nu. 8. & per* 15 *tot. Ricc. in Prax. par. 3. resolut. 273. per tot. & Monacel. in Formular. tom. 5. fol. 74. sub n. 34.* Ad excludendum verò occisionis periculum in nostris terminis, ex una parte dignentur EE. PP. considerare robustam naturam, maturamque ætatem occisi, ex alia autem teneram ætatem Principalis, leviter manibus ipsum verberantis, dum eo tempore constitutus erat in ætate 17. annorum.

Minusque dicatur, quod sumus in terminis promovendi, non autem constituti in sacris ordinibus, quodque proindè in dubio facti semper præsumendum sit, percutientem incurrisse irregularitatem, ratione illa, quæ legitur *in c. Signifi-* 16 *casti 18. de Homicid. volunt. vel casual.* his verbis: *Cum in hoc casu cessare sit tutius, quam temerè celebrare pro eo, quod in altero nullum, in reliquo verò magnum periculum timeatur*, quamvis ponderat ibidem *Fagnan. vers. In Textu.*

In nostris enim terminis non dubium, sed clarum videtur, quod mors sequuta fuerit ex lethali vulnere, per Francum occiso illato, non verò ex levi verberatione, manibus Principalis sequuta dùm in hoc concordant omnes testes, necnon Reverendiss. Episcopus, *ex supra animadversis*: Textus autem, supra adductus, loquitur in eo casu, in quo non potest discerni, ex cujus vulnere quis fuerit occisus, ibi: *Nos* 17 *in præmisso casu credimus distinguendum, utrùm constare possit, quod præfatus Sacerdos non inflixit percussionem lethalem &c.* & infrà, ibi: *Quod si discerni non possit, ex cujus ictu percussus interiit, in hoc dubio, tanquam homicida, debet haberi Sacerdos &c.* Quæ omnia longè distant à circumstantiis nostri casus, dùm ex testibus, formiter examinatis concludenter constat, quod Principalis non inflixit percussionem lethalem & optimè discerni potest, atque superlativè probatum remanet, ex cujus ictu Fabritius obiit, dum *se ne morse per causa di dette ferite, ricevute sopra la testa dal detto Franco*, ut dicit famulus occisi, & concordant omnes alii testes, qui fuerunt præsentes, nec dissentit Reverendiss. Episcopus.

Authoritates verò, quæ in contrarium allegari possunt, non procedunt in quolibet levi dubio, sed dumtaxat in illo, quo manifesta apparent indicia, & magnæ præsumptiones, 18 quod mors sequuta fuerit ex facto, vel illicitis operationibus illius, qui prætenditur occisor, ut observat *Fagnan in cap. Ne innitaris nu. 97. & duobus seqq. de Constit.* sequendo *Angel. Doct. 2. 2. quæst. 60 art. 4.* ejusque verba ibidem registrando, nempè, *ubi non apparent manifesta indicia de malitia alicujus, debet unusquisque eum ut bonum habere, in meliorem partem interpretando, quod dubium est*: Iterum, sed semper ad opportunitatem repetendo, quod non solum non apparent manifesta indicia, quod mors Fabritii sequuta fuerit à levi verberatione, facta per Principalem, sed potiùs evidentes habemus probationes, quòd illius unica causa fuit lethale vulnus, in capite eidem inflictum à Franco Bosco.

Fortiùs, quia Doctores illi, qui asserunt, in dubio facti præsumendum esse incursum in irregularitatem, loquuntur cum supposito, quod unus tantùm fuerit ille, cui attribuitur occisio, ut ex eorum lectura; Et propterea illorum opinio nullatenus extendi valet ad nostrum casum, in quo oc- 19 cisio ab omnibus testibus attribuitur uni, qui lethale vulnus in capite intulit, & prætenditur extendi ad alterum, qui solis manibus leviter verberavit, ea ratione, quia sumus in materia pœnali, & odiosa, in qua non est facienda extensio, ut per hæc præcisa verba observat *Sperel. dec. 77. nu. 34. & seqq* & firmavit *Rot. in dec. 402. n. 15. & 16. cor. Peuting. & dec. 5. n. 4. cor. Emer. jun.*

Imò in nostris terminis applicantur ea, quæ ad rem punctualiter notat *Pignatel. consult 71. per tot. tom. 9.* ubi nervosè probat, rixantem cum aliquo nullo modo irregularitatem incurrere, quamvis consanguineus ejusdem rixantis, accurrens ad ipsum defendendum, alterum corrixan- 20 tem occidat; *Num. 4.* hanc rationem adducens, quæ mirabiliter præsenti casui applicatur: *Ratio autem est quia quando concurrentibus pluribus ad aliquem offendendum, aliqui solum leviter, & non lethaliter percutiunt, & aliquis lethaliter percutit, nec iste occidit eorundem studio, consilio, aut mandato, solus occidens contrahit irregularitatem, ita sancitur in c. Significasti 2. de Homic &c.* & concordant *Covarruv. in Clem. Si furiosus par. 2 §. 2 n. 3. vers. Secundus casus de Homicid Bonacin Oper. moral. tom 1. disp. 7. de Irregular. quæst. 4. punct. 8. numer. 32. Panimol. decis. 89 adnot. 5. numer* 40. ibi: *Amplia, ut irregularitas incurratur ex homicidio, commisso in rixa, etiam ab omnibus, qui vulneraverunt, licet ex vulneribus illatis unum tantum sit lethale, & nescitur quis illud intulerit: Sed qui certò scit, se non vulnerasse, tutus est in conscientia, & irregularis non est, prout etiam, si quis certè sciret, se non lethaliter, & animo non occidendi vulnerasse, & Pasqualig. Quæst. mor. Can. centur 3. quæst 269. num. 2. & per tot.* ibi: *Quando quis in rixa lethaliter vulneratus est unico vulnere, si constet, quis inflixerit vulnus, cæteri, qui intervenerunt, non sunt irregulares.* Nimis notabiliter eandem conclusionem 21 amplians, ut etiam vera sit, *quando primus lethaliter percussit, & secundus, ità percussit, ut statim percussus obierit*, citans, & sequens *Coninckium, Avilam, & Bonacinam.*

Non omittentes observare, opinionem illam, quòd in dubio facti respondendum sit pro incursu in irregularitatem, non esse adeò pacificam, ut non desint magni nominis Doctores illam impugnantes, unumque præ cunctis allegare sufficit, apud quem concordantes recognosci possunt, fru- 22 stra hic transcribendi, *eruditissimum nempè Gonzal. in suis doctissimis Commentar. ad dictum cap. Significasti 18 de Homicid.* signanter. *numer. 6.* ibi: *Aut dubium erat facti &c & in hoc casu præsumi quem irregularem, quia in dubiis tutiorem partem sequi debemus; Sed placet opinio negativa, scilicet quocumque casu dubium vertatur, excludi irregularitatem in utroque foro &c. Et quidem si dubium juris est, constat irregularitatem tantum contrahi in casibus, à jure expressis; Et si dubium facti sit, etiam probatur hæc sententia, quia nemo punitur ob peccatum dubium &c. In dubiis enim favendum est Reo &c. quia procliviores sumus ad liberandum, quàm ad ligandum &c.* Et concordant, ab ipso non citati, *Marchan in Tribun Sacrament. tom 3. tract. 4. tit. 1. quæst. 2. n. 1. fol mihi 95.* ibi: *Quia in pœnis favore Rei semper judicandum est, tum quia pœnæ restringendæ, tum quia Reus possidet contra transgressionem legis, non clare probatam Rot. dec. 80. n. 19. par 11. rec.*

Pro quorum omnium faciliori admissione dignentur EE. PP. ponderare, quod in præsenti casu verificantur omnes illæ circumstantiæ, ex quibus in casibus durioribus innegabilis incursus in irregularitatem, moveri solet hæc Sacra Congregatio ad concedendas gratias dispensationis, indi- 23 catas à *Fagnan. in c. Henricus num. 35. de Cleric. pugnant. in Duello*, his verbis: *Sanctiss. remittit supplicationes ad Sac. Congr. Concilii, quæ precipuè considerare solet, an homicidium fuerit commissum per industriam, seù præmeditatè. & per insidias, an verò calore iracundiæ, & in pura rixa;*

An

An accidens fuerit rixæ author, vel provocatus; An tantum temporis excesserit à diè perpetrati homicidii ut illius memoria sit obliterata in Loco, &c. An Orator esset bonæ conditionis, & famæ, & an post delictum semper laudabiliter vixerit, & concordat *Corrad. in Praxi dispens. lib. 5. cap. 1. num. 4. & 5.* Quia in nostris terminis non agitur de homicidio præmeditato, sed sequuto in pura rixa, cujus nullatenùs author fuit Principalis, qui nunquam de aliquo alio delicto inquisitus, vel diffamatus fuit, effluxumque est tempus octo annorum à die occisionis dict. Fabritii, sequutæ à tertia persona corrixante, prout omnia hæc resultant à dd. testium depositionibus; Ex attestatione omnium Canonicorum Collegiatæ Ecclesiæ Montellæ super honestate vitæ, & bonis
24 moribus Principalis; Necnon à Relatione Reverendissimi Episcopi, interpellati ab EE. PP. pro suo voto, & inclinantia pariter pro eadem gratia, ibi: *Quare, ut pateat EE. PP. animi sensum humiliter aperio, posse præfato Alexandro dispensationem censuræ irregularitatis impartiri, quatenùs fuerit incursus &c. si ità EE. PP. videbitur, quibus me submitto &c.*

Meritò proindè sperat, & humillimas reiterat preces Principalis, ut saltem in honorem proximarum festivitatum EE. PP. eum eo benignè agentes, atque misericordes oculos erga illum convertentes, petitam gratiam concedant.

25 Sacr. Congregat. Concilii die 12. Aprilis 1710. rescripsit: *Pro Gratia, peractis exercitiis spiritualibus per mensem.*

DISCEPTATIO VI.

Aquilana Irregularitatis.

PRO

Dominico Nanzi.

ARGUMENTUM.

Gratia dispensationis ab irregularitate, incursa ob homicidium casuale, quibus concurrentibus concedi solent à Sacra Congregat. Concilii. Parochus irregularis, post obtentam dispensationem ad celebrandum, an indigeat nova gratia pro continuando exercitio Curæ.

Die 15. Decembris 1707. Dominicus Nanzi, Presbyter Terræ Pizanli, Curatus Ecclesiæ Parochialis Sanctæ Mariæ de Paradiso ejusdem Terræ, unà cum multis aliis consanguineis Laurentii Joannucci sponsi, accedens ad domum Marthæ Cappellæ sponsæ, invenit ante portam ejusdem sponsæ multitudinem hominum, fortiter, viriliterque
1 impedientium sponso ingressum, nisi eis daretur strena, seù una perna, quam nolens dare idem sponsus, ex hac caussa magnus excitatus fuit tumultus; Volens autem Orator illum sedare, medium se inter corrixantes posuit, atque lethaliter vulneravit Thomam Maronarum, eo tempore, quo ad terrendum illos, qui impediebant dictum ingressum ad domum sponsæ, exoneratus fuit venatorius sclopus, quem in manibus habebat, *senza che fosse alzato il cane, per semplicemente metter timore*, ut de facto proprio, atque *per aver veduto ciò con propri occhi* deponunt undecim testes in authentico documento, exhibito in Secretaria: Et de publica voce, & fama testati pariter sunt Syndicus, & Massarii ejusdem Terræ, jurati asserentes, vulnus fuisse sequutum *per mero accidente nell'atto istesso, che si volse impugnare per intimorire, e toglier la pugna &c.* & concordat Vicarius Capitularis in ultima Relatione.

2 Compilato desuper Processu, atque habita pace ab uxore, & hæredibus ejusdem Thomæ Maronari, qui ob dictum vulnus ex hac vita migravit, absolutus fuit Orator ab homicidii reatu, cum declaratione tamen, quoad irregularitatem incursam, ut ad Sanctam Sedem pro absolutione recursum haberet, ut in d. Relatione.

In cujus exequutionem Orator supplicem porrexit libellum Sanctiss. D. N. pro dict. absolutione, ab eoque de more remissa instantia huic Sacræ Congregationis atque ab hac expetita dicta Informatione Vicarii Capitularis Aquilani, relata causa per Summarium in Cong. diei 17. Novemb. 1708. eadem gratia denegata fuit.

Quia verò miserabilis Orator in tali deplorabili statu vivere, seque manutenere non potest, attenta qualitate verè
accidentali ejusdem homicidii, sequuti absque animo occi- 3
dendi, qui manibus palpatur, nedùm ex impugnatione sclopi *senza che fosse alzato il cane*, sed etiam ex eo, quod onustus erat parvis globulis, vulgo *migliarini*, ut in dicta Relatione, ex quibus occidendi animus exclusus dicitur, *in animadversis per Blanc. in Prax. Crimin. § 2. num. 38. Campan Select. resol. 5. num. 41. & Raynald. Obser. Crimin. tom. 1. cap. 7. §. 1. num. 42.* novum habuit recursum ad EE. PP die 14. Augusti 1709. sed pari infelici exitu, ob dict. gratiam dispensationis iterùm denegatam.

Hodiè verò facto meliùs comprobato, novisque authenticis probationibus dilucidato, in honorem proximarum festivitatum, attentaque dict. ultima Relatione Vicarii Apostolici, quam terminat sequentibus verbis: *Nunc verò addendo tantummodò, Oratorem de patratu delicti involuntarie quàm maximè pœnitere, & humi prostratum EE VV.* 4
clementiam, & benignitatem suppliciter exorare, iterùm & tertiò humillimas EE. PP. porrigit Orator supplicationes, preces precibus addendo pro eadem gratia dispensationis à d. irregularitate, firmiterque sperat, multiplici EE. PP. suffragio consolari.

Agitur siquidem de homicidio, quod involuntarium appellat Vicarius Apostolicus in dict. Relatione, qui non oscitanter loquitur, sed ex illa notitia, quam habet ex eo, quod servatis servandis processum super illo confecit, taleque apparet ex dictis aliis duabus relevantissimis circunstantiis, quòd illud sequutum fuit mediante venatorio sclopo, onustò parvulis globulis, *impugnato per intimorire, e toglier la pugna*, exoneratoque *senza che fosse alzato il cane*; Quibus ad-
ditur tertia circumstantia, quod nulla intercesserat antece- 5
dens inimicitia inter Oratorem, & occisum, nullaque præcedens particularis rixa, vel offensio, cujus author fuerit Orator; Itaùt ex his omnibus, præcipuè simul unitis, de qualitate involuntaria, mereque, & simpliciter accidentali, dubitari nullatenùs potest, ex adductis per *De Angelis de*
Delict. par. 1. cap. 74. num. 4. & seqq. 1

Posita autem tali qualitate involuntarii, & accidentalis homicidii, solent EE. PP. ex illorum magna benignitate, & nota pietate misericordes oculos convertere erga illos, qui jam in Sacris Ordinibus constituti reperiuntur, eosque habilitare ad Divinorum exercitium, ut de laudabili praxi hujus Sact. Congregationis testis est illius olim Secretarius *Fagnan. in cap. Henricus num. 35. de Cleric. pugn. in Duell.* ibi *Sanctiss. remittit supplicationes ad Sacr. Congregat. Concilii,*
quæ præcipuè considerare solet, an homicidium fuerit com- 6
missum per industriam, seù præmeditatè, & per insidias, an verò calore iracundiæ, & in pura rixa; an accidens fuerit rixæ author, vel provocatus &c. an Orator esset bonæ conditionis, & famæ, & an post delictum semper laudabiliter vixerit &c. & concordat *Corrad. in Praxi dispensat. lib. 5. caput 1. num. 4. & 5. & in addit. numer. 15.* & aliis omissis, quæ de facili possent cumulari, EE. PP. probè notis, in terminis promotorum ad Sacros Ordines, novissimè practicatum fuit in casu longè fortiori promovendi, seù Clerici primæ tonsuræ *in Nuscana Irregularitatis 12. Aprilis 1710.* cum rescripto *Pro gratia, peractis exercitiis Spiritualibus per mensem, de qua in discept. antecedenti.* Et in terminis constituti in solo Diaconatus Ordine *eadem Sacr. Congregat. in Nullius Coropoli Irregularitatis 5. Aprilis 1704. Libr. 54. Decret.*
fol. 123. Et in terminis longè fortioribus, recedendo à decisis 7
in Salamantina Irregularitatis 19. Aprilis ejusdem anni 1704. eadem Libr. 54. Decr. fol. 242.

In eadem Causa.

Die 5. Martii 1712. humillimis Principalis precibus pro benigna dispensatione ab irregularitate, incursa propter homicidium casuale in personam Thomæ de Marronario, rescriptum fuit: *Scribatur Vicario Apostolico pro nova*
Informatione; qua perventa, atque originaliter exhibita in 8
Secretaria, iterùm hodiè humillimas idem Principalis fundit preces pro dicta dispensatione, & exaudiri confidit.

Ex dict. enim nova informatione comprobantur ea omnia, quæ dict. die 5. Martii 1712. EE. PP. narrata, atque à testibus de visu deposita fuerant, quod scilicèt homicidium sequutum fuit mediante sclopo venatorio, *senza che fosse alzato il cane, per semplicemente metter terrore, per mero accidente nell'atto istesso, che si volse impugnare per intimorire,*
e toglier la pugna, ut ex illis verbis novæ Informationis ibi: 9
Homicidium fuisse absque animo, & voluntate, imò & casualiter

liter commissum. Hæc enim elicitur ex eo, quod sclopum onustum non pilis, sed parvis globulis, explosum fuisse ad tollenda jurgia, jam exorta, & timorem ad hunc effectum incutiendum; Ita enim testes repetiti constanter asserunt.

Posita autem dict. qualitate homicidii casualis, & involuntarii, solent EE. PP. ea illorum nota pietate misericordes oculos convertere ergà illos, qui, ut in præsenti verificatur, in Sacris Ordinibus constituti reperiuntur, ut præter supra adductos *num.5.* observat *Pignatell. consult. 20. numer. 1. tom. 1. juxta Romanam impressionem*, loquens in præcis terminis homicidii casualis, & involontarii, commissi ab eo, qui sacris erat initiatus ordinibus, & referens per extensum gratium dispensationis, ab hac Sacr. Congregat. eidem 10 concessum. Idque non sine magno æquitatis, & justitiæ fundamento, quia scilicet similia homicidia casualia potiùs fato, quàm culpæ imputantur juxtà *Text. literalem in leg. 1. in fine Cod. Ad leg. Cornel. de Sicar.* cujus verba transcripsi *in meis Instit. Crimin lib. 2. tit. 5. de Homicid. num. 492.* & sunt sequentia. *Ea, quæ ex improviso casu potiùs quàm fraude accidant, fato plerumque, non noxæ imputantur*, & concordant adductis *per Conciol. resol. crim. verb. Homicidium resol. 4. num. 1. & 7.*

Neque dici potest, quod daret operam rei illicitæ, quia in substantia procurare terminationem rixæ, atque homines inter se dissidentes pacificare *impugnando l'archibugio per semplicemente mettere timore, o togliere impedimento all'ingresso &c.* sequuta deindè offensione ex mero accidenti, *o senza che fosse alzato il cane*, non potest dici res undequaque illi-11 cita; præcipuè si consideretur qualitas Principalis, qui tunc temporis erat Parochus Loci, ubi aderant corrixantes, ex quo Parochi ex officio tenentur procurare pacem suorum parochianorum, per ea, quæ in proximis terminis notat *Succin. Sen. cap. 2 num 96. de Libell. oblat.* & firmavit *Rota decis. 305. num. 1. par. 16. rec.*

Pro faciliori verò ejusdem gratiæ concessione supplicamus præ oculis habere quatuor indubitati facti circumstantias. 12 I. quod *nulla præcedens causa, odium, inimicitia, atque rixa inter Partes intercesserint*, juxta præcisa verba *novæ Informationis Vic. Apostolici*, & concordant omnes testes. Itaut eo magis in his circumstantiis probata dicatur qualitas involuntarii, & casualis, ex adductis *per de Angel. de Delict. par. 1. cap. 74. numer. 4. & seqq. & Pantmol. decis. 22. adnot. 3. num 8. & 9. & num. 18.* II. quod sclopus onustus erat solis parvis globulis, volgò *migliarini*, ex quorum explosione cùm communiter sequi non soleat mors, dicitur deficere in radice animus occidendi, ex punctualiter animadversis per *Blanch. in Practic. crimin. part. 2. num 41 & Raynald. tom. observ. crim. cap. 7. §. 12. num. 42. vers. Exonerat archibusium, migliarinis onustum.* III. Quod *Orator* (sunt verba ejusdem *novæ Informationi*) *bona vita, bonisque moribus imbutus semper fuit*, circa quod concordant omnes alii testes. IV. demùm quod idem Principalis *adeò pauper, & miserabilis, ut quasi mendicare ad propriam, suorumque nepotum, omni prorsus auxilio destitutorum, sustentationem coactus videatur*, ut per hæc præcisa verba terminat dict. Vicarius Apostolicus Aquilianus suam novam Informationem; Circa quam miseriarum congeriem, & extremæ paupertatis angustias, ex fida relatione Concivium ejusdem Principalis, omni fide dignorum, atque à molto tempore moram facientium in Urbe, multò plura EE. PP. adducere possemus, dum agitur de caterva nepotum ejusdem Principalis, omni humano auxilio destitutorum, atque à Divina Providentia unicè dietim sperantium undè vivere possint, ex quo ratione ætatis, & sexus, fodere non valent, & quamvis mendicare non erubescunt, reperiuntur tamen in Loco, ubi cùm non affluant divitiæ, multis diebus, ab Ecclesia non præscriptis, jejunare coguntur;

13 Terminantes humillimus Principalis preces verbis illis Relationis antecedentis Vicarii Aquilani, die 19. Julii 1709. *Nunc verò addam tantummodo, Oratorem de patrato delicto involuntariè quammaximè pœnitere, ac humi prostratum EE. VV. clementiam, ac benignitatem suppliciter exorare.* Itaut cum omni ingenuitate, in veritatis obsequium, asserere cogor, quod in longo triginta annorum cursu, in quibus non semel pro hujusmodi gratiis scripsi, & frequenter obtinui, ut observavi *in meis Instit. Crim. lib. 2. tit. 5. num. 360. & seq.* nunquam præ manibus habui casum, vel minùs voluntarium, magisque casualem, vel majori commiseratione undequaque dignum.

Sacr. Congregat. Concil. sequentia fecit rescripta in hac Causa. Die 17. Novembris 1708. *Lectum.* Die 24. Augusti 1709. *Indecisa, & amplius.* Die 5. Martii 1712. *Vic. Apostolico pro nova Informatione.* Die 1. Decembris ejusdem anni: *Expediet.* Die 1. Aprilis 1713. *Pro Gratia, dummodo* 14 *non celebret in loco commissi delicti, & per viginti milliaria circumcirca.* Die 12. Martii 1714. *Pro gratia, ut possit celebrare in loco commissi delicti*; Idque ex alia specialia gratia, quia non adhuc effluxus erat integer annus à die primæ gratiæ.

In eadem Causa.

Alia deindè orta fuit difficultas, an idem Parochus in- 15 digeret nova gratia pro continuatione sui muneris Parochialis, ad quam tollendam sequens exhibitum fuit Memoriale.

Dominico Nanzi Parocho di Pizzoli, Diocesi dell'Aquila, 16 umilissimo oratore dell'EE. VV. riverentemente le rappresenta, avere ottenuta da questa Sagra Congregazione sin sotto il 1. Aprile 1713. la grazia per la dispensa dell'irregolarità incorsa per l'omicidio casuale seguito li 15. Decembre 1707. in persona di Tomasso Maronaro.

Mà perche nella medesima vi fù apposta la solita clausula: 17 *Dummodò non celebret in loco commissi delicti, e per 20 milliaria circum circa*, ebbe nuovo ricorso all'EE. VV. supplicandole à permetterle, che potesse celebrare in detta Terra di Pizzoli, attese le proprie miserie, e quelle di cinque nipoti, inabili à guadagnarse il vitto, come riferì all'EE. VV. il Vicario dell'Aquila sotto li 12. Giugno 1712. nella Relazione, esibita in Segretaria con queste parole: *Nota terremotus calamitas ipsum ad egestatem redegit, adeoque pauper, & miserabilis extitit, itaut quasi mendicare ad propriam, suorumque nepotum, omni prorsus auxilio destitutorum, sustentationem coactus videatur*; E sotto li 12. Marzo 1714. benignamente ne ottene la grazia.

Nasce di presente dubio, se celebrando già nella sua Chie- 18 sa, come sopra, vi si ricerchi nuova grazia, ò altra dispensa, per potere continuare il suo offizio di Paroco, quale sin ora è stato, ed è anche di presente esercitato da Economo.

Onde di nuovo, e sempre più umilmente le supplica à dichiarare, che non vi si ricerchi altra dispensa, ne grazia, attesoche ne meno l'omicidio colposo hà annessa de Jure la 19 pena della privazione de' Benefizj, come alla *magistrale decisione 735. per tot. cor. Cerro* seguitata dalli Autori, citati nelle *Instit Crim. dell' Avvoc. Ursaya libr. 4. tit. 15. numer. 95.* dove la Sagra Rota al *num 4.* ferma, esser ciò vero anche nell'omicidio qualificato: Onde molto meno può aver luogo detta pena nel nostro caso di omicidio meramente involontario, per il quale l'Oratore nè fù assoluto servatis servandis dalla Corte Ecclesiastica, come riferisce il Reverendiss. Vicario Apostolico dell'Aquila nella Relazione delli 9. Luglio 1709. con queste parole: *Fuit declaratus irregularis &c. sed stante remissione Dominicæ Viduæ &c. fuit absolutus &c* Il che conferma nell'altra Relazione sotto li 30. Aprile 1712. con queste parole: *Fuit declaratus irregularis &c. & attenta remissione Partis post carceres per plures menses* 1 *passus &c. fuit absolutus &c.* E della grazia &c.

Sacra Congregat. Concilii die 23. Febr. 1715. Rescripsit: 20 *Non indigere dispensatione.*

DISCEPTATIO VII.

Novarien. Translationis Hospitiis Galliatæ.

PRO

RR. PP. Reformatis S. Francisci Oppidi Galliatæ

CUM

RR. PP. Servitis, Cappucinis, & Observantibus ejusdem Oppidi.

ARGUMENTUM.

Quibus concurrentibus sit locus translationi Hospitii ab uno ad alium locum.

Pertractantibus Hominibus Regii Burgi Galliatæ Novarien. Diœcesis ampliare Chorum eorum Parochialis Ec- 1 clesiæ, atque ad eundem effectum deputatis pro Fabricerlis Joanne

Joanne Bovio, Julio Ferrerio, Antonio Federico Curto,
& Joanne Baptista Ugatio, cùm eadem ampliatio per neces-
se requireret incorporationem scalæ, patris Ecclesiæ, & ali-
quarum mansionum Hospitii PP. Reformatorum Sancti
Francisci, prævidentes iidem Religiosi periculum expul-
sionis, atque opportuno tempore providere cupientes eo-
rum indemnitati, procurarunt *di comprare un sito aperto fuo-
ri del Borgo di Galliata, ed ivi hanno dato principio alla nuo-
va fabrica per alienare poi il vecchio Ospitio*, juxtà verba Re-
verendissimi Episcopi in ejus Relatione.

Se opponentibus verò translationi ejusdem Hospitii PP.
Servitis, Observantibus, & Cappuccinis Adversariis, ad
2 relationem Eminentiss. Ponentis contingit hodiè disputari,
an eorum petitionibus sit annuendum.

Videntur autem humillimæ eorundem preces exaudiendæ,
quia non est sermo de nova fundatione Hospitii, sed de sola
illius translatione ab uno ad alium locum, justa accedente
causa, in quibus terminis uno ore asserunt Doctores, locum
esse translationi, ut loquendo in durioribus terminis transla-
tionis Conventus, seù Monasterii, observant *Ricc. dec. 175.
per tot.* & signanter *à num. 5. par. 4. Mirand. in Manual. Præ-
lat. tom. 1. quæst. 33. artic. 2. Rodriquez. in Compend. quæstion.
regul. resol. 55. numer. 4. Portell. de Dub. regular. verbo Mona-
3 sterium num. 7 & in addition. eodem verbo numer. 4. Diana co-
ordinat. tom. 7. tract. 1. de Dub. regular. resolut. 22. num. 2. An-
tonel. de Regim. Eccles. lib. 7. cap. 1. numer 6. Carol. Anton. de
Luca ad Ventrigl. par. 1. annot. 18. num 14 Novar. in Summ.
Bullar. comment 81. num. 4. Barbos. de Jur. Ecclesiast. libr. 2.
cap. 12. num. 78. in fine, Nicol. in Flosc. ul. verb. Conventus n. 1.*
referens, ità decisum ab hac Sac. Congreg. die 4. Aug. 1641.
favore Cappuccinorum, qui in hac causa sunt nostri Adver-
sarii: Et loquendo in punctualibus terminis nostri casus,
atque sequendo plures resolutiones hujus Sac. Congregationis
propter quas mutavit opinionem, quam tenuerat in prima
editione ejus *Libr.* sub titulo *Offic. Curiæ Regularis* benè *Mat-
thæucc. in Offic. Cur. Eccles. cap 16. num. 9. vers. Quod dicta*,
& meliùs *Monacell. in Formular. tom. 1. tit. 6. formul. 19 nu. 4.
& 5. fol.* 162. sequens resolutionem hujus Sacr. Congregat. *in
Montis Realis 9. Maii 1642.* quæ emanavit contra Cappucci-
nos, *& in Gerunden. 19 Septemb. 1687.* & ad rem advertens
quod pro justa causa solet hæc Sac. Congreg. præ oculis etiam
4 habere Religiosorum incommodum ibi: *Vel insalubritatis
aeris, vel aliud grave incommodum*, quod in circumstantiis
nostri casus est innegabile, ea infrà observandis.

Diximus *in terminis durioribus*, quia ad differentiam
Conventuum, Hospitia etiam de novo fundari possunt, nul-
lo accedente consensu vicinorum Conventuum mendican-
tium, & nullatenùs servatis requisitis, in Apostolicis Con-
stitutionibus, pro novis Conventibus præscriptis, *quarum
ratio* (sunt verba *Ventrigl. in Praxi par. 1. annot. 18. §. unico
num. 26.*) *cessat in his Locis, quia non adest præjudicium vici-
norum, & angustia circa eleemosynam, ac sustentationem, cum
5 hæc Loca sustentantur ex redditibus Conventus principalis,
cui accedunt*, & concordant adducti per *Donat. Rer. regular.
tom. 2. tractat. 1. de Monast. ædificand. quæst. 22. per tot. Ricc.
decision. 540. per tot. par. 2. & collect. 2269. per tot. Cesped. de
Exemp. Regul. quoad Monasteria ædificand capit. 1. dub. 6. per
tot. Laur. de Franc. in contr. inter Episc. & Regul tit. de Con.
nov. fundat. par. 3. n. 414.* ibique *Pasqualig.* innumeros citans
concordan. *Tambur. de Jur. Abb. tom. 3. disp. 5 par. 1. num. 10
Novar. in Prax. Jur. Canon. tit. de Monast ædific. concl. 2. n. 1.
& seqq. & alter Novar. Frater in Summ. Bullar. comm 8. n. 12*
& novissimè acriter se opponentibus Cappucinis, resolvit
hæc Sacra Congregatio *in Mantuana Hospitii 8. Augusti*
1710. *Ponente Eminentissimo Gozzadino, de qua in sequenti
Disceptatione*.

Adversus quæ non merebatur pro punctuali allegari dispo-
6 sitio *Text. in capit. unico de Excessib. Prælat. in 6.* duplici
ratione.

Primò, quia eadem Decretalis, quæ in suum Authorem
agnoscit Bonifacium VIII. defunctum die 11. Octobris 1303.
abrogata fuit respectu mendicantium à posteriori Constitu-
7 tione Sixti IV. qui obiit die 12. Augu. 1484. aliisque privile-
giis à successoribus Pontificibus, eisdem concessis, ut in pun-
ctualibus terminis advertunt *Passer. in dict. cap. unic. num. 80.
de Excess. Prælat. in 6. Mirand. in Manual. Prælat. tom. 1.
quæst. 33. artic. 2. conclus. 2. Portell. verb. Monasterium num.
7. Hieronim Rodriq. in Compend. quæst. regular. res. 55. n. 4.
Dian. coord. tom. 7. tract. 1. de Dub. regul. resol. 22 numer. 2. &
Antonel. de Regim Eccles. lib. 7 cap. 1 num 6* Optimè ad rem
advertentes, quòd hujusmodi privilegia revocata non fue-
runt per sequentem dispositionem Concilii Tridentini, alias-
que posteriores Constitutiones Summorum Pontificum, &
signanter illam Urbani VIII. incipien. *Romanus Pontifex in
Bullar. nov. tom. 4. 25. quia in ea non est sermo de mutatione*, 8
*seu translatione Conventuum, sed de nova erectione &c. In
aliis verò Constitutionibus minimè comprehenditur translatio,
Conventus de una parte Civitatis Oppidi &c. quia hæc non est
nova erectio Conventus in Civitate &c. de qua sola illæ Consti-
tutiones loquuntur*, juxtà præcisa verba *Passerin.* ubi supra,
& punctualiter idem advertit etiam *Pasqualig. ad Lauret. de
Franc. par. 1. num. 406.*

Secunda limitatio ejusdem Bonifacianæ Decretalis desu-
mitur à justa causa, quæ limitatio in jure ultrò admittitur pro
vera in contraria Scriptura, adducendo in illius comproba-
tionem *Text. in canon. Corpora 36. de Consecrat. distinct. 1.*
qui tamen loquitur de translatione Corporum Sanctorum,
& Reliquiarum, non autem Conventus Religiosorum, &
multò minùs Hospitiorum, ut ex illius integra lectura, quæ 9
talis est *Corpora Sanctorum de loco ad locum nullus transfer-
re præsumat, sine consilio Principis, vel Episc. sanctaque Sy-
nodali licentia.*

Sed eadem legitima, & justa causa acriter impugnatur in
facto, ad quem effectum unicè insistitur in duabus Relationi-
bus Episcopi, datis in contrario Summario, quæ cum nul-
lam habeant in facto subsistentiam, ea illarum attenta reco- 10
gnitione potiùs probata, quàm exclusa remanet justa causa
translationis nostri Hospitii.

Incipiendo autem à prima Relatione, dignentur EE. PP.
observare, quod nullo modo in facto subsistit, Communita-
tem se opposuisse, & opponere petitioni Principalium, ut 11
dicitur in §. *In ubbidienza*, circa finem. Quia folium indica-
tum, & in eadem Relatione annexum, subscriptum est à no-
vem dumtaxat personis, amicitia, vel consanguinitate cum
Adversariis junctis, inter quas una est mulier, seù monialis,
alter verò Religiosus, ut ea recognitione; Et proindè affe-
ctatæ attestationi paucarum personarum nimis impropriè at-
tribuitur nomen totius Communitatis, quæ verè, & pro-
priè repræsentatur per illos 83. Testes, qui se subscripserunt
attestationi, datæ in nostro Summario, quivè non solum no-
stræ petitioni non se opponunt, sed suas humillimas preces
Principalium supplicationibus adjungunt pro gratia translatio-
nis Hospitii ibi: *Al qual fine concorrono tutti con fare a gara à
procacciarli, prepararli, e condurli li materiali &c. per poter
avere questo Publico la continuatione del beneficio spirituale
delle messe, e massime delle Confessioni &c.*

Minus subsistit posse fieri novam scalam æque commodè ex 12
alia parte nostri antiqui Hospitii versus viridarium, *quando
facendosi l'allungamento del sud. Coro si occupasse il sito della ri-
ferita scala, ut in §. In occasione*. Quia porta illa, de qua men-
tio habetur in dicta Relatione, transit per atrium Palatii Po-
testatis dicti Burgi, & per illam ex speciali conventione, in-
ter Partes stipulata, & semper religiosè observata, transire
debent sola plaustra. Ulteriùs pro ampliatione dicti Chori
non occuparetur sola scala, ut dicitur in eadem Relatione,
sed illa ad praxim reduci nequit *senza buona parte del fondo di
dett' Ospizio, e Chiesa*, ut pro veritate testantur 83. Testes,
dati in Summario.

Refectorium nostri Hospitii esse capax pro 30. personis, ut 13
in eadem Relatione, §. *Viddi*. Quia ex authentica, & jura-
ta attestatione Peritorum in arte, describentium usq; ad mi-
nutas partes ejusdem novi Hospitii resultat, idem Refecto-
rium consistere *per longhezza in braccia 17. & oncie 9. per lar-
ghezza braccia otto, & oncie nove, nel quale si entra per il Cor-
ridore sudetto, e dal Refettorio si passa alla dritta nella Dispen-
sa, & alla sinistra al longo del Refettorio si passa alla scala del
Dormitorio:* Itaque, attento dicto duplicato transitu, nemo
non videat, esse prorsùs incapax pro 30. personis, imò an- 14
gustius Refectorio antiqui Hospitii, quod in circuitu se ex-
tendit ab bracchia 38.

Post scalam immediatè sequi aliud cubiculum, *ut in d. §.
Viddi*. Quia dd. Periti tale cubiculum nullatenùs ibidem in- 15
venerunt, quia revera nullibi adest.

Habere potiùs aspectum formalis Conventus, quàm Hos-
pitii ædificium, à Principalis inceptum, *ut in d. § Viddi*.
Quia hæc est mera exageratio, nullum habens à parte rei
fundamentum, ut ex accurata descriptione omnium man-
sionum, facta à publicis Peritis, quòd ictu oculi resultat ex
planta utriusque hospitii, data in manibus Eminentiss. Po-
nentis, & fidelibus oculis EE. PP. inter informandum su-
bjicienda.

Principales habere intentionem sub colore hospitii face-
se *in Galliata, come fecero in Oleggio, distante di Novara otto* 16
miglia, ove à titolo di Ospitio hanno li PP. Riformati fabrica-

to an Convento formale, ut in fine d. §. *Vidi*. Quia insubsi-
stentia hujus assumpti, ut modestè loquamur, ictu oculi de-
prehenditur ex solemni decreto hujus Sacræ Congregationis
emanato die 24. Aprilis 1646. ad relationem Cardin. Fran-
ciotti, & confirmato die 30. Maii 1659. referente Card. Ca-
millo Astallio, declarante idem Hospitium pro Conventu
formali, cum impositione perpetui silentii *Fratribus Cap-
puccinis*, *Presbyteris Sæcularibus*, *& quibuscumque aliis li-
tis Consortibus*, & post hanc declarationem Patres novam
fabricam prout stat de præsenti construxerunt, ut ex copia
ejusdem decreti, impressi in Typographia Camerali d. anno
1659. data in manibus Eminentiss. Ponentis.

Posse eosdem Principales quando sunt infirmi, vel con-
valescentes ad effugiendas illas incommoditates, quæ mili-
17 tant pro justa causa translationis novi hospitii, se confer-
re ad alios Conventus, existentes in Diœcesi Novarien.
ut in §. *Dice però*, ubi iidem Conventus specificantur. Quia
temperamentum hoc est de illorum natura, quæ in abstra-
cto pulchra videntur, in concreto autem impracticabilia
sunt. Nedùm quia admittitur in eadem Relatione, quod
omnes alii nostri Conventus distent triplo majori distantia à
Conventu Novariæ, ac distat hospitium Galliate, sed e-
tiam quia Religiosi convalescentes, vel infirmi in hoc hos-
pitio omnem illorum substentationem habent à proximiori
Conventu Novariæ, cui annexum est dictum hospitium,
quod si ad alios magis distantes Conventus se conferrent, ex
notis, imò notoriis nostrorum temporum angustiis non pos-
sent necessaria consequi, sicque afflictis à morbo, afflictis-
que à longiori itinere, alia adderetur afflictio deficientiæ re-
rum, ad vitam necessariarum, quod non videtur permitten-
dum ad *Text. in Canon. Cum percussio 7. quæstio. 1.* qui ità fir-
matur *Flagellatis à Domino afflictio addi non debet*, *& in ca-
pit. Ex porte de Cleric. ægrot.* ibi: *Nec afflicto afflictio sit ad-
denda*, *imò potius ipsius miseriæ miserendum* cum aliis apud
*Gonzal. in cap. 1. num. 4. de Cleric. ægrot. Prob. ad Monach. in
cap. 1. num. 17. de Cleric. non resid. in 6. & Graff. de Effect. Cler.
effect. 1. num. 1172*.

Demùm debere construi novam Civitatem extra illam
18 Novariæ ad effugienda illa pericula, propter quæ Princi-
pales instant pro translatione Hospitii, ut in §. *Anche i Pa-
dri*. Quia magna exageratio in hoc §. gratis amplificata ad
evitanda pessimi aeris pericula, cum indicatione illarum
Religiosarum Communitatum Novariæ, quæ deberent do-
mos extra illam ædificare, palpatur manibus, dùm ibidem
enumerantur solùm octo Conventus Regularium, & delo-
dè terminatur amplificatio, & concluditur paragraphus,
asserendo, quod *converrebbe fare un' altra Città fuori di No-
vara*, quæ certè esset nova species Civitatis, restrictæ ad
octo miserabiles domos. Et tamen omnes prædictæ Religio-
nes suas habent domos, & Hospitia extra Civitatem Nova-
riæ, ad quæ se conferunt æstivo tempore, ut ibi notorium
est, absque eo quod unquam quis somniavit asserere, adesse
ibidem duas Civitates: Ultra quod nemo est, qui ignoret,
si unirentur domus, & Palatia, extra magnas Civitates exi-
stentia, fieret alia parva Civitas, ut consideranti remanet
manifestum.

Terminatur tandem Relatio cum illa asserrione, *circa il
fatto tutto sossiste*, quod ex hucusque animadversis EE. PP.
judicandum relinquimus, an sit verum, vel non. Hoc unum
subjungentes, quod ad ostendendum principium Conventus
19 formalis debebat Episcopus non magnificare Refectorium,
minusque multiplicare cubicula, seu cellas, sed transmittere
exactam descriptionem, & distinctam mensurationem situs
ædificii, quod fecerunt Principales subiicientes oculis EE.
PP. dictam plantam, quæ est probatio evidens, & vera de-
monstratio illius veritatis, quam quærimus, per ea, quæ no-
tant *Coler. de Process. exequutiv. par. 3. cap. 9. nu. 118. & Post.
de Manut. observ. 501. n. 8.*, & firmavit *Rot. in dec. 548. n. 2. &
dec. 584. n. 3. cor. Emer. jun.*

Hic terminat prima Relatio Episcopi, transmissa de man-
dato hujus Sac. Congreg. die 18. Junii 1709. Quia verò aliam
deinde, nullo præcedente mandato EE. VV. transmisit sub
die 31. Decembris ejusdem anni 1709., cogimur pariter ejus
insubsistentiam demonstrare.

Primo autem loco non videntur inter se convenire ea, quæ
leguntur in §. *In abbidienza* primæ Relationis ibi: *PP.
Osservanti del Convento di Trecate, distante poco più di un
20 miglio da Galliate* cum iis, quæ leguntur in hac secunda Re-
latione §. *Ne tampoco* ibi: *In Trecate distante da Galliate tre
miglia quello de Minori Osservanti*; Si enim Trecates distat à
Galliate uno dumtaxat milliario, ut dicitur in prima Rela-
sione, quomodò dicitur distare tribus milliaribus in secun-
da? Observantes, discrepantiam hanc esse unam ex illis
rebus, quæ consistunt in facto, circa quod legitur in fine
primæ Relationis *circa il fatto tutto sossiste*: Et tamen ex
hac secunda Relatione apparet, quod id non verificatur, ne-
que subsistit.

Deveniendo modò ad §. *Oltre la fabrica*, multa in illo le-
guntur, quæ à parte rei nullam habent subsistentiam, neque 21
possumus concludentiori modo veritatem in hac parte osten-
dere, quàm supplicando EE. PP. attentè considerare dictam
plantam, quæ facta est à personis in arte peritissimis, & pro-
cedentibus cum regulis artis, & accurata mensuratione, non
autem cum amplificationibus, & figuris rhetoricis, cum qui-
bus Adversarii procurarunt Episcopo ostendere ea, quæ non
sunt, ac si revera in rerum natura essent.

In §. *Tanto ciò* insistitur adhùc in ea exageratione, *che il di-
segno de PP. Riformati è di fare una fabrica capace di 30., e
più Religiosi*. Ut autem in hac parte pauca faciamus verba,
nostras restringimus preces ad gratiam pro sola constructione
ad summum novem dumtaxat angustarum cellarum in dor- 22
mitorio, cum æquè perpetua, & rigorosa prohibitione de
nunquam augendo illorum numero, & hoc modo res erit ex-
pedita.

Non possumus tamen non rogare EE. PP. ut dignentur ob-
servare incohærentiam illam, quæ legitur in hoc §., dùm in
principio asseritur, velle Principales ædificare Conventum
formalem, capacem *di 30.*, *e più Religiosi*, pauld verò ante
finem dicitur, quod *sarebbe un' Ospizio d'Inosservanza*, *e di
libertagine*, Si enim ex notoria Constitutione *Instaurandæ s.
mem. Innoc. X. in Bullar. nov. tom. 5. la* 50. in ordine, in solo
numero duodecim Religiosorum commodè servari possunt ea
omnia, quæ necessaria sunt pro Regulari observantia, mul-
tò magis idem posset haberi effectus à longè majori, & plus-
quam duplicato numero eorundem Religiosorum, ut de se
notum est.

Addito, quòd magnus iste Religiosorum numerus ne-
que etiam reperitur in principali Conventu Novariæ, &
si de mero possibili dari posset casus talis existentiæ in
Hospitio Galliatæ, non haberent undè vivere, quia in
dicto Burgo non habent quæstuam sufficientem, & prop- 23
terea secum asportant à Conventu Novariæ totum id quod
pro illorum necessaria substentatione consumunt in Hospi-
tio Galliatæ.

Ea autem, quæ de inobservantia Religiosorum, illorum-
que parùm commendabili libertate, gratis exagerantur in
hac parte, nullo prætextu, nulloque exemplo colorantur,
imò nec colorari possunt nedùm in Provincia Mediolani ex 24
depositione 85. Testium, sed in nulla alia Provincia nostro-
rum Principalium, quæ quamvis vera, dicta sint ex illa præ-
cisa necessitate defendendi pauperes Principales, quam ap-
probat *Sanct. Gregor. libr. 46. Moral. cap 5.* dicens *qui neces-
sitate cogente*, *vera de se bona loquitur*, *tantò magis humilita- 25
ti jungitur*, *quantò veritati sociatur*. Si autem Adversarii
in hac parte putant, *nos mentiri*, *proferant alios*, *quibus cre-
damus*, ut in simili per hæc eadem verba dicebat *Lactant. de
Fals. Relig. lib. 1 cap. 2.*

In §. *Per ora* non requisitus, nec interpellatus ab hac Sacr.
Congreg. se offert Reverendiss. Episc. paratum ad procuran-
dam venditionem novi hospitii, in qua parte pro hac gene-
rosa exhibitione gratias eidem agunt Principales, contenti 26
eorum Syndico Apostolico pro illis contractibus, quos à se
ipsis facere non possunt, neque debent.

Exemplum verò S. Columbani, in hac parte adductum,
neque etiam à remotissimis nostris terminis applicatur, quià
ut probè recordor, in eadem Causa, in qua scripsi, PP.
Carthusiani, erant veri, & directi Domini illius domus,
quæ à pio benefactore Barthołomeo Fideli nobis concessa fue-
rat pro hospitio, cumque id factum esset, non requisitis dd. 27
PP Carthusianis, isti petierunt, & obtinuerunt prælatio-
nem, juxtà verba Instrumenti, dati in Summario Patrum
Observan. coram hac Sacra Congreg. die 12. Julii 1710. *refe-
rente Eminentiss. de Abdua* ibi: *Monasterium Carthusiæ ha-
beat prælationem in acquisitione recensitorum bonorum*, *ac su-
pra suppositorum dicto Libellario perpetuo erga præfatam Sac.
Monasterium Carthusiæ pro eodem pretio*, *ac supra conventio*,
*deliberavit facere acquisitionem dictorum bonorum pro eodem
pretio*, *quo ipsa bona vendita fuerunt*.

Non omittentes hic observare, quòd tàm circa factum hoc,
recentissimè subjectum EE. PP. judicio, quàm circa alias
gratuitas expressiones, quibus abundant contrariæ Relatio- 28
nes, poterat, imò debebat Reverendissimus Episcop. exa-
ctiores diligentias facere, neque illud repræsentare ad solam
Adversariorum requisitionem, & simplicem relationem. Et
propte-

propptereà sola hæc facti animadversio EE. PP. benè nota, digito ostendit, eadem insubsistentia laborare omnes alias expressiones, in eadem Relatione contentas, & ad Adversariorum instantiam registratas, per ea, quæ ad rem notant *Vermigl. consf. 74. num. 16. Mascard. de Probat. concl. 1340. n. 6. & Rot. dec. 1330. in princ. cor. Seraph & dec. 89. num. 8. & dec. 130. num. 6. cor. Priol. & dec. 1167. n. 13. coram Emer. Jun. & dec. 514. n. 11. par. 18. rec. & in Capuana Jurispatronatus 10. Junii 1709. §. Fortiùs cor. R. P. D. Aldrovando.*

In hoc eodem *§. Io per ora* asseritur ulteriùs, novam fabricam non esse propriam *per Ospitio, ne per il sito, ne per la grandezza.*

Circa magnitudinem satis dictum suprà, circà verò situm
29 veritas est in oppositum, quia quantum proprius est situs novi Hospitii, tantum est improprius situs antiqui, quod manibus palparut, observando, situm novi Hospitii remotum esse à tumultibus Populi, uti extra Oppidum positum, ut in dicta Relatione *§. Tutto ciò in fine*, ibi: *Fuori del Borgo di Galliate, ma vicino alle mura del Borgo, che si stende all'aperta Campagna*, quæ sunt illa copulativa, & necessaria requisita, cum quibus in exequutionem Regulæ, à nostro Fundatore præscriptæ, semper, & ubique Loca nostrorum Religiosorum, quantum fieri potest, ædificantur in solitudinibus & remotis sitis; ut experientia notum est.

E conversò autem in antiquo situ Hospitii unitim verificantur omnes illæ incommoditates, quarum unica sufficeret
30 pro justa, & justissima causa illius translationis, ex punctualiter animadversis per *D. Monacell. in Formular. tom. 1. titul. 6 formul. 19. nu. 4. fol mihi 162.* Sunt enim Religiosi in illo existentes, expositi visioni omnium illarum mulierum, quæ moram faciunt, vel accedunt ad domos Potestatis, Actuarii, Satellitum, & Parochi: Nec non aliorum transeuntium per publicam plateam; Sunt etiam subjecti continuis illis vexationibus, & tumultis, quas experiuntur illi, qui habitant propè easdem plateas, & cauponas, idque tam de die, quàm de nocte, ut in eodem Burgo notorium est.

Ex alia verò parte ferè sepulti sunt, nedum à domibus prædictorum Potestatis, Actuarii, Satellitum, & Parochi, sed ulteriùs à Choro, & ab Ecclesia Parochiali, & quod intolerabilius est, a muris Burgi, coopertis terra usque ad illorum
31 medietatem; Quæ omnia adeò vera, adeòque evidentia sunt, ut quando Reverendiss. Episcopus, occasione sanctæ Visitationis in eodem Burgo, propriis oculis consideravit situm nostri antiqui Hospitii, non potuit non exclamare cum circumstantibus, dicendo; *Veramente non sappiamo, come li Padri possino abitare in questo Tugurio*: Imò adstantes fuit efficaciter hortatus, ut manus porrigerent adiutrices pro novi Hospitii terminatione. Quidquid posteà in Relatione scripserit, non cohærenter ad ea, quæ propriis oculis viderat, sed ad ea quæ in ejus aures Adversarii insufflaverant.

Asserunt demùm in fine ejusdem *§. Io per ora*, quod non ampliùs *si pensa di ampliare la Chiesa Parocchiale, e quando si parlò di accrescerla, fù un puro discorso di chi non hà l'autorità, ne il denaro per farlo*: Et tamen ex solemni, & publi-
32 co documento, exhibito in Summario, docemus de opposito, ut ex illius confrontatione, & recognitione.

Supplicantes observare, quod Principales non debent, neque possunt expectare momentum illud, in quo Fabricerii incipiunt demoliri eorum antiquum Hospitium pro ampliatione Chori, & Ecclesiæ Parochialis, sed gratias agere benefa-
33 ctoribus, atque ab eisdem accipere id, quod volunt eis hodiè dare, ut fecerunt circa situm pro novo Hospitio, & fabrica jam incepta.

Ea, quæ continentur in *§. Ne tampoco*, nullam merentur responsionem, cum supponant, Principales velle fundare novum Conventum in Burgo Galliatæ, circa quod solemnem emiserunt iidem Principales delarationem in contrarium cor. Reverendiss. Episcopo, & parati sunt omnem aliam ampliam,
34 & amplissimam in hac parte novam facere declarationem EE. PP. benè visam.

Poterat omitti Breve s. m. Alexandri VII. diei 16. Februarii 1663. in eadem Relatione insertum: Illud enim cubitalibus literis loquitur de fundatione novorum Conventuum, non autem Hospitii, ibi: *Decrevit, nè posthac in d. Provincia ad fundationem novorum Conventuum &c. procedi possit, nisi servata distantia &c.* Nos autem diximus, & opportunè reperi-
35 mus, quod non prætendimus fundare, neque novum Conventum, neque novum Hospitium, sed istud ab uno ad alium locum ex justa causa transferre, quod omni jure permissum est, ex suprà allegatis.

Et ex his nullum fieri valet fundamentum in dictis Relationibus, attento quòd illæ, uti ad Partis suggestiones exaratæ

detegantur insubsistentes, prout in terminis faciendum esse monuit, & practicavit *Rota in Placentin. Jurispatronatus 1. Decembris 1704. §. finali cor. Omana* his verbis: *Neutiquam* 36
attenta Relatione Ordinarii Placentini, directa Sac. Congreg. Concilii in qua præsupponit &c. Ultrà quod enim d. Relatio manifestè erronea convincitur &c. & in Saonen Plebaniæ 10. Decembris 1706. §. Quin attendenda sit Informatio, per Episcopum facta in Sacr. Congregat. Episcop., & Regular. &c. coram eadem Omanna.

Relinquitur etiam ex hucusque animadversis plusquam manifestum, nullius esse relevantiæ dissensum omnium Adversariorum: Cum enim illorum consensus in fundatione Hospitiorum nullo modo requiratur, ex superradductis §. 3. quibus addimus punctualem resolutionem hujus Sacr. Congr. *in Geranden. 19. Septembr. 1687. ad relationem Card. S. Cæciliæ*, relatam, & sequutam à *D. Monacel. in Form. t. 1. t. 6. Form. 19. fol. 162. n. 4.* ubi quod apud se retinet originale, seù 37
authenticum documentum ejusdem resolutionis: In necessariam sequitur consequentiam, quod nihil operetur eorundem dissensus.

Prout in specie talem dissensum in nulla habuit consideratione hæc Sacra Congregatio tàm in *dicta Gerunden.* quàm in *Mantuana 8. Augusti 1710. ad relationem Eminentiss. Gozzadini*, in qua idem numero prætextus constructionis Conven- 38
tus formalis sub titulo Hospitii exagerabatur ab Episcopo Mantuæ in tribus Relationibus, huic Sac. Congr. transmissis, datisque in Summario Cappuccinorum, In prima nimirum diei 23. Octobris 709. his verbis *Essendo ricorsi da me li Padri Minori Riformati &c. per la facoltà di fabricare un' Ospizio &c. che poscia facilmente erigerebbero in Convento, l' hò negata &c.* In secunda verò diei 9. Januarii 1710. ibi: *Respondendo, che non fabricavano altrimente un Convento, mà un' Ospizio &c. mà credendosi ciò un pretesto in pregiudizio del Paroco, e de Cappuccini di Goito &c.* Et in tertia die 02. Januarii ejusdem mensis, & anni, ibi: *Detti Cappuccini, & Arciprete temono di essere pregiudicati col pretesto di Ospizio:* Et tamen dissensus Cappuccinorum, oppositiones Cleri sæcularis, & denegatio consensus Episcopi, in nulla fuerunt habiti consideratione, fuitque nobis concessa gratia fundationis Hospitii; Multò igitur magis speramus hodiè obtinere longè minorem gratiam solius translationis ejusdem Hospitii de uno ad alium ampliorem, salubrioremque locum, juxtà regulam *Text. in cap. Non debet de Regul. Jur., & in authentic. Multò magis C. de Sacros. Eccles.* cum aliis apud *Menoc. cons. 302. n. 41. & Thom. de Thomas. in Florib. leg. reg. 89.*

Demum non omittimus observare; quòd contraria prætensio videtur adeò exorbitans, ut aliquo modo dici possit oppo- 39
sita ipsimet humanitati, dùm absque ullo, vel minimo, proprio præjudicio, prætendunt Adversarii privare Principales aeris salubrioris communi respiratione, & beneficio, præsertim si habeatur respectus ad infirmos, & convalescentes quorum favore destinatum est hospitium, de quo disputamus, quibus, etiam non petentibus, ipsamet humanæ naturæ dictat succurendum esse, experientia teste, ut vidimus *supra part. 1. discept. 4. n. 65.*

Itaut quando omnia hucusque animadversa deficerent, Principalium humillimæ petitioni annuendum esset ex illo fraternæ charitatis principio, *quod tibi non nocet, & alteri prodest, &c.* quod omissis generalibus, in præcisissimis terminis nostri casus sequitur *d. Monacell. in Formul. tom. 1. folio 162. nu. 4.* ibi: *sed etiam, quia de æquitate, quod tibi non nocet, & alteri prodest, concedere compellerie.* Possuntque Ad- 40
versarii in hac parte imitari Labeonem illum celebrem Juris Consultum, de quo in *leg. 2. §. Item Varus ff.* qui talem æquitatem dilexit, scribendo, *qui factus mihi quidem prodesse potest, ipsi nihil nociturus est, hæc æquitas suggerit etiamsi jure stricto deficiamur:* Attenta præcipuè qualitate Tribunalis Ecclesiastici, & personarum Ecclesiasticarum, atque Religiosorum colitigantium inter quas, ut dicit *Rot. in dec. 4. in fine de Appell. in Novis, magis de ana bona, & grossa æquitate, quàm de Juris rigore procedi solet.*

Sacra Congregat. Episcoporum. & Regularium Ponente Eminentiss. Grimaldo die 04. Julii 1711. respondit: *Arbi-* 41
trio Episcopi pro usu Hospitii tantùm.

DISCEPTATIO VIII.

Mantuana Hospitii Roverbelli.

PRO

PP. Strictioris Observantiæ Sancti Francisci Provinciæ Sancti Antonii Venetiarum.

CUM

PP. Cappuccinis Goiti, & Villæ Franchæ.

ARGUMENTUM.

Novum Hospitium prò Religiosis, ab uno ad alium Conventum transeuntibus, quando permittendum sit: Enumerantur omnes conditiones privati Hospitii.

PAtres Strictioris Observantiæ San Francisci Provinciæ Venetiarum, humillimi EE. VV. Oratores, non habentes, ubi capita reclinare in transitu ab illorum Conventu Mantuæ ad illum Veronæ, & è contra, qui distant inter se spatio 24. circiter milliariorum, anno proximè elapso tanquam à Divina Providentia sibi oblatam acceperunt domun-
1 culam quandam, à Julio Cæsare Lancino pio Benefactore, ad dictum effectum destinatam, in Oppido Roverbelli, sito in medio inter dictos Conventus Mantuæ, & Veronæ, ad quem effectum, prævia licentia ab Administratione Cæsarea obtenta, eandem domum semidirutam restaurare cœperunt, & reducere ad formam privati Hospitii, eo prorsùs modo, quo similia privata Hospitia retinent in Provincia Romana, in Hetruria, in Umbria, atque in aliis Provinciis ejusdem Religionis, juxtà notoriam praxim omnium aliarum Religiosarum Communitatum.

Dubitantes verò PP. Cappuccini Goiti, quod ædificare vellent potiùs Conventum, quàm privatum Hospitium, atque trepidantes timore, ubi nullus aderat timor, cum insubsistenti supposito, quòd dicto palliato nomine uterentur ad celandam fundationem Conventus, juxtà verba illa eorum Memorialis: *Tentano di eriggere un Convento sotto la speciosità di un' Ospitio nella Villa di Roverbella*, recursum habue-
2 runt ad hanc Sacram Congreg. exagerantes eorum assertum præjudicium, ex tali ædificatione promanans, & sub tali præsupposito die 26. Octobris 1709. obtinuerunt rescribi, ut audiretur P. Procurator Generalis nostræ Religionis, atque interim supersederetur in ulteriori fabrica.

Procuravit idem P. Procurator Generalis nostræ Religionis in suo fundatissimo Voto, dictum palmare æquivocum, evidentissimè aperire EE. VV. solita ingenuitate, & cando-
3 re asserendo, suos Religiosos, non Conventum, neque publicum Hospitium in eadem Villa ædificare velle, sed *solummodò pauperem domunculam, sibi à quodam Benefactore oblatam, eatenùs receperunt, ut possint Fratres itinerantes, nocte superveniente, ibidem tutò commorari, & aeris, pluviarumque evitare inclementiam.*

Quia verò, hoc non obstante, insistunt adhuc Adversarii in prætensione, ut idem privatum Hospitium non perficiatur ad quem effectum obtinuerunt destinari in Ponentem Emi-
4 nentissimum Gozadinum, ad illius relationem cogimur hodie ab innegabili rectitudine, & magna pietate EE. PP. impetrare illius permissionem, injungendo Adversariis, ne ampliùs in hac parte pauperes Principales molestent, & speramus fieri voti compotes.

Ad quem effectum fac est observare, quod respectu fundationis similium privatorum Hospitiorum nullam habemus in Jure, nullamque ab Apostolicis Constitutionibus prohibitionem, ea evidenti ratione, quia Religiosi in illis pernoctantes, considerantur uti simplices, & meri viatores, nec po-
5 test dici, quod in illis habitent, juxtà theoricam *Jason. in leg. Plerique n. 18. ff. de in jus vocando*, quàm in præcisis terminis nostri casus sequuntur *Ricc. dec. 140. per tot. p. 2.* ubi refert, ita decisum in Curia Archiepiscopali Neapolitana, pluresque adducit congruas rationes, frustrà hic transcribendas, & in *Collect. 2269. per tot. Donat. Rer. Regul. tom. 2. tract. 1. de Monast. ædific. quæst. 2a per tot.* ubi, quod illis Religiosis, quibus prohibitum est habere Monasteria, vel Conventus in aliquo Loco, permissum est habere similia Hospitia, quia in illis considerantur uti viatores, *Et quia ex tali hospitio nullum præjudicium, aut detrimentum fit cæteris Religiosis, ideoque* 6
cessat finis, per quem dd. Constitutiones sunt factæ, & cessante causa finali, cessat legis dispositio latissimè Cesped. de Exem. Regul. quoad Monaster. ædificand. cap. 1. dub. 6. per tot., Laur. de Franch. de Contr. inter Episc. & Regul. tit. de Convent. nov. fundat. par. 3. n. 414. ibique *Pasqualig.* innumeros citans concordan. *Tambur. de Jur. Abb. tom. 3. disp. 5. quæst. nu. 10. Novar. in Summ. Bullar. comment. 80. nu. 51.*, ubi refert ità pluriès vidisse observare, atque ipsum consuluisse alter *Novar.* 7
Frater. in Prax. Jur. Canon. titul. de nov. Monast. ædificand. concl. 2. n. 1. & seq. Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 16. nu. 9. vers. Quod d. Nicol. in Floscul. verb. Hospitium num. 1., ubi refert, & sequitur quamplures resolutiones hujus Sac. Congr. *Ventrigl. in Prax. tit. de Nov. Monaster. ædificand. annot. 18. § unico n. 26.*, ubi, quod in hisce casibus cessat ratio Constitutionum Apostolicarum, prohibentium fundationes novorum Monasteriorum, & Conventuum, quia non adest præjudicium vicinorum.

Ex quibus non relevat dissensus Parochi, seù Archipresbyteri ejusdem Oppidi Roverbellæ; *Cùm enim* (sunt verba *Card. Anton. de Luc. ad Ventrig. in Prax. par. 1. annot. 18. n. 5.*) *ille requiratur ratione præjudicii, resultantis in emolumentis oblationum, & eleæmosynarum ratione Anniversariorum, & Missarum, aliorumque Divinorum* & concordant *Donat. Rer. Regul. tom. 1. tit. de Monaster. ædificand. qu. 15. nu. 1. Barbos. de Potest. Episc. par. 1. alleg. 26. n. 14. & Card. de Luc. de Regul. discur. 29. nu. 14.* Respectu simplicis, & privati Hospitii, de quo disputamus, omnia hæc sunt prorsùs inapplicabilia, nullamque habent in facto apparentiam, & propterea idem dissensus in nulla habetur consideratione, & per hanc Sac. Congreg. negligi solet, ut prosequitur idem *Card. de Luc. d. disc. 29. de Regul. num. 15.*

Eademque responsio applicatur etiam dissensui Reverendissimi Episcopi Mantuæ; Omissa enim indagatione illarum congruentiarum, ex quibus motus fuit ad suum denegandum assensum, à nostris Principalibus demississimè petitum, & 8
humillimè procuratum, quamvis nullo modo necessarium, ex suprà animadversis; Hoc unum certum est, quod etiam ipse deceptus fuit à contrariis suppositis, quod Principales non simplex Hospitium, sed formalem Conventum erigere intendebant, ut ex illis verbis ipsius Relationis sub die 23. Octobris 1709., huic Sacræ Congregationi transmissæ *Essendo ricorsi da me li PP. Min. Rifor. &c. per la facoltà di fabricare un' Ospitio nella Villa di Roverbella, che poscia fatilmente eregerebbero in Convento, l' hò negata &c.* Et ex aliis secundæ Relationis diei 9. Januarii 1710. ibi: *Non fabricavano altrimente un Convento, mà un Ospizio per il loro passaggio da Mantova à Verona; Mà credendosi ciò un pretesto in pregiuditio del Paroco, e de PP. Cappuccini di Goito &c.* In qua pariter erronea opinione vivit Vicarius Generalis ejusdem Episcopi, ut ex epistola, huic Sacr. Congregationi transmissa die 13. Martii 1710. ibi: *Ora che dd. Cappuccini, & Arciprete temono di essere pregiudicati col pretesto d' Ospitio.*

Cum igitur hodiè hujusmodi suppositum cesset, atque deceptio ejusdem qualificati Prælati ferè octuagenarii, palpetur manibus, dùm Principales non Conventum, sed simplex, privatumque Hospitium ædificare intendunt, corruunt etiam eædem Informationes, & Relationes, eidem supposito inni- 9
xæ, per ea, quæ firmavit *Rot. in dec. 584. n. 12. cor. Danoz. Jun. & dec. 274. num. 11. par. 17. recen. & in Coloniea. Canonicatus primæ Gratiæ 4. Februarii 1699. § Hinc atq; cor. Illustr. Scot.* loquens in fortioribus terminis decisionis Rotalis quæ non attenditur, corruente supposito, cum quo emanavit.

In omnem verò casum, cum ex supra animadversis clarum remaneat, consensum Episcoporum nullatenus requiri in erectione, vel fundatione similium privatorum Hospitiorum, non indigemus precibus animum ejusdem Reverendis. Episcopi flectere, ubi habemus Jus, literaliter nobis in hac parte assistens, *Frustrà enim precibus impetratur, quod absque illis permissum est*, juxta præcisa verba *Sac. Rot. in Giennen. Juris mutandi super restitutione in integrum 26. April. 1700. § Non attento cor. Maro*, & concordant *Soccin. Jun. cons. 160. numer. 40. lib. 2. & Modestin. Pistor. cons. 9. num. 9. leg. 8. & Thomas de Thomasett. in Florib. leg. reg. 150.*

Circa consensum Populi, seù Communis dictæ Villæ Roverbellæ militant eædem reflexiones, & animadversiones, quæ eo fortiùs stringunt, quo dissensus aliquorum ex Incolis dictæ Villæ, procuratus exadversò fuit modis, & operationibus parùm laudabilibus, dùm unus ex eisdem subscriptis in contrariis fidibus, in solemni documento, quod datur in præsenti Summario, se declaravit apertè decep- 10
tum ad subscribendum, ibi: *E benche Io infrascritto Segante*

Paolo

*Paolo Bonmiliani abbi sottoscritto detta fede, questa mia sotto-
scrittione fù fatta con inganno, e con suppositioni, totalmente
contrarie à quanto viene espresso in detto attestato*: Ex quo non
obscurè infertur, quod dicendum, & præsumendum sit de
11 aliis subscriptis in eadem attestatione, juxtà animadversa per
Rot. Avenionen. decis. 33. num. 1. & 2. ubi refert. & sequitur
illud *Virgilii: Crimine ab uno Disce omnes* Ex quod retracta-
tio unius testis tollat fidem aliis, eo quia eodem modo potue-
runt subornari, & decipi, aliis adductis, probat egregiè *Gra-
tian. discept. 192. n. 3. & 7.* & firmavit *Rot. in dec. 89. n. 7. & 8.
cor. Priol. & dec. 514. n. 1. par. 18. rec.*

Fortiùs quia in dicto Summario, docemus de acclamatio-
ne Incularum dicti Oppidi Roverbellæ, ea ratione, quia no-
strum Hospitium *non puol essere, ne presentemente, ne in
12 avvenire di verun pregiuditio, ne aggravio alla Communità
sudetta*; Quod adeò verùm videtur, ut nulla indigeat proba-
tione, dum ex transitu, vel mora unius diei, vel pernocta-
tione unius, vel alterius Religiosi, perfectæ observantiæ, &
exemplaris vitæ, in aliqua Terra, difficile erit ostendere
præjudicium aliquod vel damnum, ejusdem incolis, & habi-
tatoribus proveniens, ut de se patet.

Pro quorum omnium faciliori admissione non possumus
non rogare EE. PP., ut dignentur observare exorbitantiam
contrariæ prætensionis dum acriter impugnatur Principali-
13 bus id, quod ab omnibus piis Christifidelibus, imò ab ipsis-
met pessimæ conscientiæ hominibus, non denegatur proscrip-
tis, & facinorosis personis, securitas nimirùm, & abscon-
sio à turbine, & à pluvia, eo tempore, quo cum obedientia
suorum Superiorum transeuntes à Conventu Mantuæ ad il-
lum Veronæ, vel è contrà, lassati ab itinere, quod pedester
facere tenentur, ulteriùs progredi non valent, benevolosque
receptores non facilè inveniunt.

Hæc respiciunt causæ merita; Cæterùm quia de facili ex
adverso fiet transitus ad illius ordinatoria, ad prætensum
spretum Inhibitionis Curiæ Episcopalis de mandato hujus
14 Sacræ Congregationis expeditæ, Omissa inspectione, an be-
nè, vel malè se gesserit in hac parte Curia Mantuana, exe-
quutionem dictæ Inhibitionis committentis Archipresbitero,
acerrimo Adversario, hoc modo illum faciendo Judicem, &
Partem, adversus omnia principia, quod Eminentiss. Pa-
tribus judicandum relinquimus.

Dicimus, illam intimatam fuisse eo tempore, quo domus,
de qua est quæstio, in eo erat statu in quo de præsenti reperi-
tur, ut justificamus in Summario, ex quo proindè nulla præ-
15 tendi potest contraventio, nullusque spretus, quia similes
inhibitiones non habent oculos retrò ex adductis ab *Adden. ad
Pamph. decis. 529. numer. 8.* & firmatis per *Rot. dec. 215. n. 12.
par. 8. & dec. 520. num. 8. par. 18. rec. & in decis. 67. numer. 16.
cor. R. P. D. Ansald.*

Certiùs, quia ex supra animadversis, illa extorta fuit cum
supposito, quod ageretur de fundando Conventu, vel publi-
co Hospitio, & consequenter non comprehendit casum re-
staurationis simplicis domus, pro Religiosis itinerantibus,
16 ut in terminis observant *Donat. Rer. Regular. tom. 2. tract. 1. de
Monast. ædificand. quæst. 22. num. 1. & Novar. in Summ. Bul-
lar. commentar. 80. numer. 11.* Cujus facti ignorantiam allegare
nequeunt Adversarii, dum id expressè, & solemniter prote-
status fuit Syndicus Apostolicus Principalium.

Quamvis autem in parva Capella ejusdem privati Hospitii
nostri Religiosi missam celebraverint ex eo, quia Archipre-
sbyter Adversarius illius celebrationem permittere noluit in
17 sua Ecclesia, nullus etiam in hac parte considerari valet ex-
cessus, quia Superiores Principalium ex speciali Privilegio
Leonis X. talem habent facultatem, benedicendi nimirùm
privata Oratoria, existentia in eorum simplicibus Hospitiis,
ut videre est apud *Barbos. de Potest. Episcop. part. 1. alleg. 27.
sub numer. 49. Sorb. in Compend. Privileg. verb. Benedicere,
Pellizar. Oper. moral. tom. 2. tract. 8. cap. 3. num. 67. Mirand.
in Manual. Prælator. tom. 2. quæstion. 39. consult. 3. & Anaclet.
Reiffenstuel. Oper. moral. tom. 3. lib. 3. tit. 16. de Consecr. Ec-
cles. respons. 6. num. 9. pag. 940.*

Absque ulla prorsùs difficultate, ex quo nemini patet ac-
cessus ad Cappellam dicti privati hospitii: Itaut unicè deser-
18 viat pro ipsismet Religiosis itinerantibus, juxtà naturam si-
milium privatorum Hospitiorum, de qua *Matthæuc. in Of-
fic. Cur. Eccles. capit. 16. num. 7.* ubi refert, & sequitur resolu-
tionem hujus Sacr. Congregat. *in Calagaritana de Bilbao 15.
Septem. 1690.* in qua per extensum referuntur, & explicantur
omnes conditiones privati Hospitii, quæ sunt sequentes:
*Quod tantummodo deserviat pro recipiendis Religiosis itine-
rantibus: Quod in illo nulla servetur forma Regularis; Non
erigatur Ecclesia, seù Oratorium formale cum janua in publica
via, sed tantum Oratorium internum ad effectum inibi missas,
& orationes privatas pro eorum spirituali usu tantum celebran-
di: Quod in illo Sacramenta non administrentur, nec fiant pu-
blicæ conciones, nec Divina, aliæq; functiones peragantur. Non
tumulentur cadavera, nec retineatur campana, nec aliquod
signum, quod vero Conventui adaptetur, & transcendat natu-
ram, & conditionem meri, & simplicis Hospitii: Addita prohi-
bitione quæstuandi, nec non quòd Regulares, ad illud se trans-
ferentes, non assumant titulum Præsidentis, vel alterius Of-
ficialis*, Quas conditiones refert, & sequitur etiam *Monacell. in
Form. tom. 1. tit. 6. form. 19. num. 15.*

Sac. Congregat. Episcoporum, Ponente Eminentiss. Goz- 19
zadino, die 8. Augusti 1710. Respondit: *Pro gratia Hospi-
tii privati tantùm.*

DISCEPTATIO IX.

Vintimilien. Quæstuationis.

INTER

PP. Reformatos S. Francisci Oppidi Saorgii.

ET

PP. Cappuccinos Terræ Sospelli.

ARGUMENTUM.

*Patres Cappuccini an possint quæstuare in illis Locis, in qui-
bus Patres Reformati soliti sunt quæstuare.*

PAtres Reformati Sanct. Francisci Conventus Beatæ Ma-
riæ Miraculorum Saorgii Diœcesis Vintimiliæ, repe- 1
riuntur ab annis 80. & ultrà in pacifica, & quieta possessio-
ne quæstuandi, panem, & vinum in Terra, atque districtu
Bregli ejusdem Vintimilien. Diœcesis.

Verùm quia Patres Cappuccini Conventus Sospitelli, di-
stantis à dicta Terra Bregli per sex, & ultrà milliaria, no-
vissimè excitarunt prætensionem quæstuandi in eadem Ter-
ra Bregli panem, & vinum: Hinc pro parte dd. Reformato- 2
rum habitus fuit recursus ad hanc Sacram Congreg. emana-
toque solito rescripto: *Episcopo Vintimiliæ pro Informatione
& Voto*, illa superventa, ad relationem Eminentiss. Ponen-
tis proponitur hodiè dubium, an id permittendum sit; Sup- 3
plicamus autem respondere: *Non competere PP. Cappuccinis
Jus quæstuandi panem, & vinum in dicta Terra Bregli*, &
videtur annuendum.

Etenim Conventus Cappuccinorum Sospitelli distat à di-
cta Terra Bregli per sex, & ultrà milliaria, ut est notorium;
& testatur Reverendissimus Episcopus in sua Relatione ibi:
Li PP. Cappuccini di Sospello per esser distanti sei miglia in 4
circa dal Luogo sudetto di Breglio &c. & consequenter Terra
Bregli reperitur extrà fines, & districtum prædicti Conven-
tus, quo stante, non competit Cappuccinis ejusdem Con-
ventus jus faciendi dictam quæstuationem in dicta Terra,
existente intrà nostrum Districtum, ut benè observat *Cardin.
de Luca de Regul. disc. 28. num. 2.* & in nostris præcisis termi-
nis contra eosdemmet PP. Cappuccinos declaravit hæc Sacr.
Congregatione die 22. Junii 1674. ut refert *Matthæuc. in Of-* 5
*fic. Cur. Ecclesiast. c. 43. verbo Officialis quoad Quæstuam num.
2. Lontusc. in Theatr. Regular. in Supplem. verb. Eleemosyna
n. 3. & Nicol. in Flosc. verb. Quæstuor n. 9.*

A fortiori in nostra hypothesi, attenta antiquissima obser-
vantia quæstuationis Reformatorum privativè quoad PP. 6
Cappuccinos, ut deponunt testes, & testatur dictus Reve-
rendissimus Episcopus in sua Relatione ibi: *Prese le infor-
mazioni dovute &c. hò ricavato in sostanza, esser la verità, che
li medemi* (nempè PP. Reformati) *sono sempre stati soliti di por-
tarsi à questuare publicamente pane, e vino nel luogo sudetto di
Breglio, distante poche miglia da quel di Saorgio, e ciò sempre col
consenso, e toleranza di quel Popolo, e Particolari &c.* Versaq;
vice PP. Cappuccini *vi sogliono andare* (sunt verba ejusdem
Relationi.) *in questua per Lino, Canepa, ed Oglio, mà non mai
per pane, e vino, come han cominciato à far da qualche mese in
quà, con non poco pregiudizio de medesimi PP. Riformati di
Saorgio.* Valdè autem attendendas esse hujusmodi Relatio- 7
nes, quæ per Ordinarios ad Sac. Congreg. transmittantur ob-
servat *Rot. decis. 234. num. 16. & 17. par. 16. & dec. 305. n. 12.*

& dec.460. num.9. & 10. par. 18. rec. & dec. 685. num.9. coram Card. Cerro, & decis.14. n.17. cor. R.P.D. Ansald. cum aliis à me citatis in *Tract. de Livell. cap. 1. §. 12. n.10.*

Absque ulla difficultate, dùm Populus, & particulares personæ Terræ Bregli *da medesimi Padri* (ut prosequitur dicta Relatio) *restan serviti continuamente nell' ascoltar le con-*
8 *fessioni, e colle prediche sempre, che vengono ricercati, lo che non hanno mai fatto, nè fanno li PP. Cappucini di Sospello, per esser distanti sei miglia in circa dal Luogo sudetto di Breglio &c.* Ac proindè prohiberi omninò debet PP. Cappuccinis, ne eorum antiquum districtum ad quæstuandum egrediantur, sed
9 intrà suos limites se contineant, ut PP. Reformati ab his, quibus serviunt, substentari faciliùs possint, sunt verba punctualis resolutionis hujus Sacr. Congregat. *diei 25 Junii 1674* quam per extensum refert, ac sequitur *Matthæucc. in Offic. Cur. Eccl. c. 43. n. 2.*

Neque refragatur, quod PP. Cappuccini aliquoties panem, & vinum quæstuaverint in Loco, de quo agitur: Ultrà quod
10 enim contrariorum testium dicta conquassantur à nostris oppositum ex diametro deponentibus stricté respondemus quod illorum assertio detegitur omninò insubsistens ex dicta Relatione Episcopi, attestantis, ab aliquo mense dumtaxat cœpisse quæstuare panem, & vinum ibi: *Sogliono andare in questua per lino, canepa, ed oglio, ma non mai per pane, e vino, come han cominciato à fare da qualche mese in quà*; Semperque urget reflexio illa, quod in eodem casu clandestina quæstuatio PP. Cappuccinorum extrà eorum districtum, præju-
11 dicare non valet PP. Reformatis, non probata illorum scientia, & patientia egregiè *Rota*, cumulans concordantes *in decis. 1167. num. 10. cor. Emer. jun.*

Pro quorum faciliori admissione dignentur Eminentissimi
12 Patres observare, quod Patres Cappuccini, commorantes in Conventu Sospitelli, sunt in parvo numero: Ultrà quæstuationem, quam habent in d. Loco Sospitelli pro eis superabundantem, dùm Oppidum est valdè oppulentum, quæstuant etiam in Terra Scarenæ, & in aliis Locis circumvicinis transmittendo panem eis superabundantem alteri eorum Conventui Villæ franchæ; E conversò autem PP. Reformati sunt in numero valdè majori, & præter duo Oppida Saorgii, & Bregli non habent alia Loca ad quæstuandum: In istis autem cir-
13 cumstantiis omnis æquitas, & justitia suadent, exaudiendas esse preces Reformatorum, ne verificetur inconveniens illud de quo *D. Paulus 1. ad Corinth. 11. 21. Alius quidem esurit, alius autem ebrius est.*

14 Sacr. Congregat. Episcoporum, & Regularium Ponente Eminentiss. S. Clementis die 2. Augusti 1715 Rescripsit: *Servetur solitum, & Episcopo pro exequutione, cum facultatibus Sac. Congregat.*

Resolutio fuit confirmata die 16. Septembris 1718., ut videre est in *Tom. 3. part. 1. Discept. 17.*

DISCEPTATIO X.

Tricaricen. Processionis.

PRO

PP. Reformatis Sancti Francisci Terræ Montis Murri.

CUM

PP. Dominicanis ejusdem Oppidi.

ARGUMENTUM.

Infra Octavam Solemnitatis Sanctissimi Corporis Christi, an licitum sit omnibus Religiosis extra Claustra Processiones facere.

SA. me. Gregorius XIII. ad augendam Christifidelium devotionem erga Augustiss. Eucharistiæ Sacramentum, me-
1 diante *Constit. 30.* inter alias ejusdem Pontificis *motu proprio* (sunt ejus præcisa verba) *non ad alicujus super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione, & certa scientia, universis, & singulis Clero, & Clericis, ac personis Ecclesiasticis, tam Sæcularibus, quam quorumvis Ordinum Religiosorum, & militarum Regular. ac Literis Pii Prædecessor. hujusmodi non obstan. liceat ipsis, tàm die ipsa Dominica infrà Octavam Corporis Christi, quàm aliis totius Octavæ prædictæ diebus, processiones suas celebrare, nec super eo, tam ab aliis quibuscumque personis &c. quomodolibet molestari, inquietari, vel perturbari &c. tenore præsentium concedimus, & permittimus &c.* Amplissimè derogando omnibus in contrarium facien. & signanter Bullæ S. Pii V. concedentis Fratribus Dominicanis facultatem, privativè quoad omnes alios Religiosos, faciendi dictam processionem in die Dominica infrà Octavam Corporis Christi, ut ex toto tenore ejusdem Gregorianæ Constitutionis, quæ non potest esse magis rotunda, magisque literalis, & clara, illamq; punctuali exequtioni semper demandan. esse censuerunt Sac. Congr. juxtà resolutiones quas referunt, & sequuntur *Pignatell. consul. 121. to. 1. & Matthæucc. in Offic. Cur. Eccl. cap. 40. n. 8. & seq.*

Hujus cubitalis Constitutionis vigore anno 1712. Religiosi Conventus PP. Reformatorum Oppidi Montis Mursi, Tri-
caricen. Diæcesis, ad se conformandum piæ intentioni ejus- 2
dem Summi Pontificis, eandem processionem fecerunt die Dominica infrà Octavam Solemnitatis Corporis Christi, idque summa pace, & absque ulla, vel minima dissidiorum occasione, sed cum omnium bonorum ædificatione, omnique SS. Eucharistiæ Sacramenti veneratione, & cultu.

Verùm Religiosi Ordinis Prædicatorum ejusdem Oppidi, non excedentes in totum numerum trium Sacerdotum, & duorum Conversorum, ac si Literæ prædictæ sanct. memor.
Gregorii XIII. non essent revocatoriæ, sed potiùs confirma- 3
toriæ aliarum S. Pii V. se opposuerunt eidem verè pio desiderio, prætendentes privativam faciendi dict. Processionem in Dominica infrà Octavam ejusdem Solemnitatis; Habitus proindè fuit recursus ad hanc Sacram Congregationem quæ de more exquisivit Informationem, & Votum, tàm Vicarii Capitularis Tricaricen. quàm Procuratoris Generalis Ordinis Prædicatorum, in Secretaria existen. in quo cohærenter ad ea, quæ propriam defendendo causam notat *Donat. Rer. Regular. tom. 1. tract. 13. de Exempt. Religiosor. quæst. 82. per tot.* ex quatuor motivis, latiùs expressis in eadem Informa-
tione, & Voto dicti Pat. Procuratoris Generalis, insistit in 4
eadem privativa. I. nempè vigore prætensæ consuetudinis. II. vigore specialis privilegii ipsis concessi à San. Pio V. III. vigore resolutionis hujus Sacr. Congregat. *in una Placentina 30. Aprilis 1701.* & IV. quia vigore alterius resolutionis Sac. Congregat. Rituum 9. Aprilis 1643. non sunt permittendæ duæ processiones eodem die, & in eodem Oppido; Quibus pro coronide superaddita fuit alia congruentia, quia talis processio impediret concursum expositioni Venerabilis, quæ eadem die fit in Ecclesia PP. Dominicanorum: Verùm tamen est, quod laudabili candore, & comendabili ingenuitate agnoscens idem P. Procurator Generalis debilitatem dictorum motivorum, sibi forsàn ab Adversariis insinuatorum, terminavit suam Informationem sequentibus verbis, *Recedendo pro bono pacis da ogni istanza litiggiosa, mi rimetto con la dovuta profonda rassegnazione à quanto sarà dall' EE. loro deciso*, ex quibus plusquam tacitè consensum præstitit affirmativæ resolutioni præsentis dubii, pro qua enixis precibus supplicamus, & exaudiri confidimus.

Intentio siquidem Principalium solidè fundata est in dicto Oraculo Summi Pontificis, roborato clausula *Sublata*, & *decreto irritanti*, quæ operantur, ut omnis antiquus contrarius usus abolitus omninò fuerit, neque novus impediti-
vus exequtionis ejusdem Constitutionis, nunquam introdu- 5
ctus dici possit, juxtà notam indolem, & notiorem efficaciam dicti decreti irritantis, & clausulæ *Sublata*, per ea, quæ notant adducti in *decision. 795. numer. 2. & sequen.* ibique *Adden. num. 9. coram Burat. & decis. 637. num. 15. & dec. 814. num. 4. & seq. coram Merlin. & decis. 61. num. 2. & 3. cor. Priol. & dec. 30. numer. 58. coram R. P. D. Ansaldo, & dec. 418. num. 7. part. 18. recent.*

Et meritò, quando enim allegatur Summi Pontificis authoritas, quàm maximam, & necessariam appellat *Cardin. de Luc. de Benef. disc 89. sub num. 2.* omnibus prætentibus re-
jectis, nihil aliud remanet, nisi omnibus viis procuranda il- 6
lius punctualis exequtio, ut omissis antiquioribus, practicavit Sacra Rota, & practicandum esse firmavit in *Legionen. Parochialis 22. Novembr. 1693. §. Non obstante cor. Pio & in Mindonien. 1. Martii 1706. §. Verùm cor. R.P.D. Ansald.*

Atque sequendo eandem Constitutionem Gregorianam in specie observant *Barbos. in Summ. Apost. decis. collect. 231. numer. 2. Gavant. in Manual. verb. Processio num. 42. Cardin. de Luc. in Epitom. Canon. verb. Processiones in fin. ibi: Processio Corporis Christi infrà Octav. ejus festi fieri potest è quocumque Clero, & Monasterio Locorum, ex Constit. 30. Gregorii XIII. & Mat-*

& Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 40. num 9. ibi: *Ad solemniter faciendam processionem extrà Claustra in quacumque die infrà Octav. Corporis Christi, habent etiam Regulares privilegium cum amplissimis derogatoriis à Gregor. XIII. distinctis tamen horis &c.*

Et quod magis est, favore PP. Ordinis Minorum Ultramontanæ Familiæ contra eosdem PP. Dominicanos, acriter informantes, ità resolvit *Sac. Rit. Congr. in Quiten. 24. Martii 1696. Ponente Eminentiss. Pamphilio* cum rescripto *Licere PP. Franciscanis facere processionem die Dominica infrà Octavam Santissimi Corporis Christi*, confirmato die 1. Septemb. ejusdem anni, cum addito, ut processio fieret hora distincta ab illa, in qua processionem faciunt Dominicani, quæ rescripta in forma specifica confirmata fuerunt à s. m. Inno-
9 centii XII. testibus *Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. d. cap. 40. num. 9. & seqq. & Monacell. in Formul. tom. 1. tit. 5. formul. 7. num 31. fol. 112.*

Quibus non adversantur ea, quæ ratione officii expo-
10 suit EE. PP. dictus Pater Procurator Generalis Dominicanorum.

Non primum ratione prætensæ consuetudinis, quia ista inallegabilis est adversùs Papalem Constitutionem, munitam clausula *Sublata*, & *decreto irritanti*, *ex suprà allegatis*: quibus addo *magistralem decis. 237. n. 9. & seq. cor. Emer. Jun.* ibi: *Clausula Sublata, & decretum irritans, abrogant quemcumque stylum, vel consuetudinem in contrarium, ut est Textus &c. & impediant introduci novum stylum, & consuetudinem &c. Imò, quod nec etiam probatio non usus, vel contrarius usus admitti possit, Felin. &c. & dec 199. nu. 37. par. 12. rec.* ibi: *Clausula Sublata, & decretum irritans omnem consuetudinem adeò inficiunt, & illius principiis obstant, ut nec nasci quidem, nec alio modo incipere potuerit; & in Neapolitana Constructionis Ecclesiæ super 2. dubio 26. Junii 1711. §. Nec ex eo coram R.P. D. Falcon.* ibi: *Clausula, Sublata, & decretum &c. ut statim nata consuetudine extincta censeatur, itaut corruptelæ dumtaxat nomen ipsa retineat.*

Minusque refragatur, quod PP. Dominic. sint in possessione faciendi processionem dicta Dominica infrà Octavam, quia exindè nihil infertur contrà Principales, in exequtionem
11 dictæ Gregorianæ Constitutionis, volentes diversa hora facere similem processionem, ut in terminis terminantibus observat *Pignatell. consult. 63. n. 4. tom. 6.* ibi: *Neque obstat, quod attentans probibere sit in possessione faciendi processionem illa die, alter verò non consueverit facere, nàm ob id non est derogatum Juri, quod habet faciendi processionem.*

Ea viva ratione, quia privilegium hoc non fuit concessum uni, vel alteri Religioso, in cujus facultate repositus sit illius non usus, sed fuit concessum omnibus Religiosibus, & proptereà non erat, neque est in facultate privatorum Religiosorum, sive tacitè per non usum, sive etiam expresse eidem privilegio, in Papali Constitutione contento, renun-
12 ciare, egregiè *Rot. in Hispalen.* impressa *apud Dian. coordin. tom. 8. folio 186.* & meliùs *coram Royas dec. 179. num. 7. & cor. Cerr. dec. 10. num. 2. & 3. & in par. 7 rec. dec. 44. num. 12. & in Herbipolen. Monasterii 27 Januarii 1712. §. Denique coram R.P.D. Ansaldo.*

Non secundum vigore privilegii, ipsis concessi à S. Pio V. quia istud in individuo, & cubitalibus literis moderatum fuit *in dicta Constit. 10. s. mem. Gregorii XIII.* juxtà clara illa ver-
13 ba *in §. 3.* omni detorsione incapacia *Literas Pii Prædecessoris hujusmodi harum serie penitùs, & omninò quoad effectum prohibitionis celebrandi processiones hujusmodi, cassamus, irritamus, & annullamus, viribusque, & effectu evacuamus, & tanquam tales minimè attendi, vel ejusdem Fratribus Prædicatoribus suffragari posse volumus:* Est autem optimum signum pessimi Juris allegare privilegia, & Constitutiones revocatas, irritas, & anoullatas, ut, concordantibus eumu-
14 latis, probant *Gob. consult. 51. num. 118. & seq. & Marcon. in Prax. Opin. p. 1. art. 14. sub n. 6.*

Neque subsistit in facto, idem privilegium S. Pii V. fuisse confirmatum à s. mem. Clemente VIII. Iste enim, mediante Brevi, exadversò in Secretaria exhibito, nihil aliud fecit, quàm confirmare Indulgentiam ab eodem Sancto Pio V concessam intervenientibus processionibus faciendis à Dominicanis die Dominico infra Octavam Solemnitatis SS. Corporis Christi, illam extendendo etiam ad Conventus, fabricatos post gratiam Sancti Pii V. Inhibendo quidem omnibus aliis Religiosis, nè processionem facerent dicta die, non tamen indefinitè, sed taxativè pro solis tempore, & hora, quibus processionem faciunt Dominicani, qua semel electa, illam
15 amplius mutare non possent, juxtà illa clara verba: *Inhibentes omnibus Fratribus, & Presbyteris aliarum Religionum, ne dicto tempore, & hora similes processiones celebrare audeant per vias, & plateas, ac loca, ab eis electa, & semel tantùm eligenda &c.*

Ex quibus remanet manifestum, eundem Summum Pontificem nullatenus revocasse dictam celebrem *Constitut. 10. s. mem. Gregorii XIII.* cujus nec minimam fecit mentionem, sed solùm dedisse optionem PP. Dominicanis circa electionem horæ, qua semel electa, ampliùs illam mutare non possent, ut in terminis, eandem gratiam s. mem. Clementis VIII. in individuo interpretando, notant *Barbos. in Summ. Apostolic. decis. collect. 372. numer. 12.* ubi refert ità decisum *ab hac Sac.*
Congreg. in Pisauren. 14. Novembris 1615. & in Materanen. 16
10. Julii 1629. & de Potest. Paroch. cap. 12. num. 14. Pignatel. consult. 63. sub num 6. tom. 6. & Monacell. in Form. tom. 1. ttal. 5. form. 7. numer. 31. fol. 112. ubi refert ità decisum *ab hac Sacra Congreg. in Bellicastren. 28. Aprilis 1690. ad relationem Card. Petrucii.*

Et in specie, quod dicta gratia Clementis VIII. Dominicanis concessa, non tollat Jura competentia Religiosis vigore dictæ Constitutionis Gregorii XIII., cui derogatum non
fuit, egregiè observat *Pignatell. consult. 63. num. 1. tom. 6.* 17

Quæ omnia manibus palpare facit unica, & simplex illa limitatio horæ, PP. Dominicanis, nedùm præscripta à s. me.
Clemente VIII., sed cum addito, ut, illa semel electa, 18
eam amplius immutare non possint, & sequendo dictam Clementinam notant adducti à *Pignatel. consil. 63. sub num 6 to 6* & resolvit *hæc Sac. Congregat. in d. Quiten.* apud *Matthæuc. in Offic. Cur. Eccles. capit. 40. numer 9. & seq.* Si enim Dominicani haberent privativam faciendi processionem in tota die Dominicæ infrà Octavam, itaut ipsi soli dicta die illam facere possent, nemo non videt, quod non esset opus dict. restrictione, & limitatione horæ, quia tota, & integra dies relicta esset ad eorum commodum, & libertatem. Quæ sola reflexio deservire valet pro congrua responsione adversùs omnia, exadversò adducibilia, ex illa naturali ratione, quam
in his casibus unicè allegare sufficit, ex animadversis per 19
Cardin. Pallavic. nell' Istor. Concil. lib. 3. capit. 13. num. 8. ibi: *In quei casi, in cui la raggione naturale si scorge aperta, non richiedersi altra legge, nè altro Dottore, che il lume impresso negli animi dalla natura;* quem se utus sui *in meis Institut. Crim. lib. 2. tit. 8. num. 245.*, & addo *Card. de Luca in Miscel. Eccles. disc. 26. in fin.*

Non obstat tertium innixum resolutioni *Sacr Congreg. Rit. in dict. Placentina 30. Aprilis 1701.* in qua disputatum fuit dubium *An liceat PP. Dominicanis probibere aliis Regularibus, nè in die Dominico infrà Octavam Corporis Christi peragant processionem in casu &c.* Quia affirmativa resolutio dictæ Sacr. Congreg. Rituum, metiendo ipsius voluntatem à potestate juxtà regulam, de qua *Rot. decis. 192. numer. 12. coram Priol.*
non potest intelligi, nisi de facultate prohibendi dictam Pro- 20
cessionem in eadem hora, in qua illam facere solent Dominicani, non autem in tempore, & hora diversa, quia in hac parte adest literalis, & clara Constitutio Gregoriana, quam sequuta fuit hæc Sacra Congregatio favore nostræ
Religionis, Fratribus Dominicanis acriter informantibus 21
in dict. Quinten. apud *Matthæucc.*, & *Monacell. locis suprà citatis.*

Ultrà quod cum dicta resolutio *Placentina* emanaverit in dicto particulari casu, & ex ejus particularibus circumstantiis, in illo concurrentibus, non potest allegari pro generali
lege in omnibus casibus, ut egregiè distinguendo materiam, 22
& interpretando verum sensum resolutionum Sacrarum Congregationum, observant adducti à *Pasqualig. quæst. Moral. centur. 1. quæst. 61. numer. 4. 9 & 14. & à Sac. Rota in Hispalen. Juris votandi 4. Februar. 1697. §. Distinguentes cor Cardin. Caprara*, quam sequutus sui *in meis Instit. Crimin. lib. 1. tit. 10. §. 4. num 150.*

Non obstat quartum, quod in eadem Terra, eadem die non sint permittendæ duæ processiones vigore resolutionis *Sacr. Congregat. Rits. 9. Aprilis 1643.* apud *Nicol. in Floscul. verb. Processio numer. 12.* Illa enim loquitur de aliis processionibus, non autem de illis, quæ fiunt occasione Solemnitatis Corporis Cristi, ut declarando authoritates, quæ in contrarium allegari possunt, & eandem conciliando resolutio-
nem *Sacr. Congreg. Rituum* cùm aliis in quibus determinatum 23
fuit oppositum, in terminis observat *Matthæucc. in Official. Cur. Eccles. cap. 40. n. 0.* his verbis *Unde, patet decretum S C. R. de anno 1653. 9. Aprilis apud Nicol. floscul. verb. Processio n. 2. disponentis, non esse permittendas in uno Loco, & eodem die duas similes processiones, non applicari ad præfatas, faciendas infrà Octavam Corporis Christi.*

Hinc pariter videmus, quòd licet vigore *celebris Con-*

do separatum, hanc Sacr. Congregat. informare, prout fe-
cit, transmittendo affectatam Relationem, quæ congruen-
tiùs vocari potest Scriptura, confecta pro laicali authorita-
te, ut ex illius lectura remanet manifestum, itaùt Zappalis
dolere possit de ejus infortunio verbis illis *Cassiodor. epist.* 27.
8 *Malorum omnium probatur extremum inde detrimenta susci-
pere, undè sperabantur auxilia provenire*.

Supplices proindè ab EE. PP. hodiè petimus, ut dignentur
eidem Episcopo mandatum reiterare, ut Zappalem à vexa-
tionibus laicalibus defendat, & speramus fieri voti compo-
tes, ex quo de ipsius Clericatu nulla omninò adest contro-
versia; Prout etiam de adscriptione servitio Ecclesiæ; Et
demùm de incessu in habitu, & tonsura; Quibus concur-
rentibus, nullum adest dubium, quin Clericus gaudere de-
9 beat fori privilegio, *juxta notoria principia*, & notam
praxim omnium Ecclesiasticarum Curiarum, & de solito
hujus Sacræ Congregationis injungendi Nunciis Apostolicæ
Sedis, & Episcopis, ut in istis circumstantiis personas Ec-
clesiasticas à violentiis laicorum defendant, testis est *P. Ricc.
in Synops. Eccles. Immun. §. Nuncius num.* 21. & 23. plures
referendo punctuales resolutiones hujus Sac. Congr.

10 Non subsistit autem in facto, & non relevaret in jure id,
quod ab Episcopo Trojæ asseritur, quod occasione injuria-
rum erga Nicolaum Scarafonem *Mastrogiurato*, non fuerit
Zappalis recognitus uti Ecclesiastica persona; *Non subsistit
in facto*, dùm contrarium concludentissimè justificamus in
nostro Summario; *Nec relevaret in jure*, quia non est in
facultate Clerici, in Ordin. Clericalis præjudicium, laicali Ju-
11 risdictioni se submittere, ut uno ore observant omnes Theo-
logi, omnesque Canonistæ, relati, & sequuti à *Sperel. de-
cis.* 105. *num.* 85. *Pacimol. decis.* 6. *adnotat.* 6. *num.* 29. *Gra-
tian. d. sept.* 190. *num.* 3. & *R. P. D. Zaul. ad Stat. Favent.
tom.* 1. *fol.* 195. *num.* 4. Estque principium, nullam admittens
dubietatem.

Minùs subsistit alia assertio ejusdem Episcopi Trojani,
quod Zappalis non incesserit in habitu, & tonsura; Dùm
12 in Oppido Trojæ, saltem ab anno 1709. & sic ante deli-
ctum homicidii concludentissimè probamus oppositum.

Ultrà quod communiter receptum est in his terminis,
quod Clericus (sunt verba *P. Riccii in Synops. fol.* 156. *nu-
mer.* 1.) *propria authoritate reassumere potest habitum cleri-
calem post delictum, & processum, & gaudere debet privile-
gio fori, & est liberatus à jurisdictione Judicis laici quoad
13 personam*, referendo ità pluries ab hac Sacr. Congregat. in-
dividualiter fuisse decisum; Et in longè durioribus termi-
nis clerici, reassumentis habitum post commissum homici-
dium, quod gaudeat privilegio quoad personam, habemus
individualem resolutionem hujus Sacræ Congregationis *in
Gravinen. 7. Julii 1699. Lib. 2. Decr. Vallem. fol.* 50.

14 Demùm non subsistit qualitas proditorii, gratis Zappali
in dicta Relatione impicta, imò illa evidenter excluditur ex
eo, quod in eadem Relatione ultrò admittitur præcedens
inimicitia inter Zappalem, & Piccirillum, ortum habens
ab impedimentis, præstitis matrimonio, quod idem Zap-
palis contrahere procurabat, in quibus circumstantiis vanum
est prætendere qualitatem proditorii, juxtà *magistralem de-
cis. ultimam Sperelli*, ubi materiam latissimè, & per juris
principia tractat, contrariis egregiè respondendo, & decla-
rando, eumque sequutus fui in meis *Instit. Crim. lib.* 2. *tit.* 5.
de Homicid. à num. 63. & concordat *Panim. decis.* 22. *annot.*
5. *à num.* 32.

Convincens autem ratio hujus communissimæ opinionis
ea est, quia in terminis inimicitiæ, quamvis occultæ, tenetur
quis sibi præcavere, atque sequutas offensa dicitur provenire
15 à propria culpa, & injuria antecedenti: Sciens enim, se
aliquem offendisse tenetur ab ipso pacem petere, vel apud
Judicem instare pro cautione de non offendendo; Et in ter-
minis homicidii, commissi per insidias inter illos, inter
quos præcesserant altercationes, quod nullo modo dicatur
proditorium, resolvit hæc Sacra Congregatione *in Anagni-
na 22. Januarii* 1704. *Libr. 4. Decret. Vallemau. pagin.* 550.
Ulteriùs in illis casibus, in quibus concludenter constat de
qualitate proditorii, hæc vigore notoriæ *Constit. sanctæ me-
moriæ Gregorii XIV.* excludit dumtaxat Reum à beneficio
immunitatis localis, non autem ipsum privat immunitate
personali, itaùt clericus dicti criminis reus puniri possit à
laico Judice.

Quæ dicta sint ad materiæ ornatum, quia cùm Reveren-
dissimus Episcopus Trojanus non confecerit processum ali-
16 quem circa dictum homicidium, minusque testes examina-
verit super prætensa qualitate proditorii, nimis impropriè,
& æquè intempestivè exagerantur multa in dicta Relatione,
nullam habentia à parte rei subsistentiam; *Non enim qui ac-
cusatur statim reus est, sed qui convincitur criminosus* dicit
Textus *in Can. Sciscitantibus* 15. *quæst.* 8. Applicenturque
nostris terminis aurea illa verba *Sancti Simmachi Papæ*, re-
lata *in Can. Nonne* 8. *quæst.* 4. *Lex Ecclesiastica Pontificem*
(Clericum possumus dicere in nostro casu) *ab aliis accusa-
tum, priùs quàm sub luce objecta constiterint, exigit non
relinqui*.

Sacra Congregatio Immunitatis die 30. Septembris 1711. 17
Ponente R. P. D. Marefusco, tunc temporis Sacræ Con-
gregationis Immunitatis Secretario, & dùm hæc imprimun-
tur Sanctissimi Domini Nostri Auditore, rescripsit: *Gaude-
re, & Episcopus tueatur*.

DISCEPTATIO XII.

Asculana.

INTER

Convictrices Infantis Jesu Civit. Asculi.

ET

Promotorem Fiscalem Cur. Episcopalis ejusdem
Civitatis.

ARGUMENTUM.

*Locorum Ordinarii an possint superaddere pœnas mulieri-
bus in Conservatoriis viventibus pro transgressione Re-
gularum propriis Instituti, præter illas, quæ leguntur
appositæ in earundemque Regulis, sivè Instituto. Su-
periorissa Conservatoriorum piarum mulierium an eligi
debeat quolibet triennio ad ornatum Constit. 80. S. M.
Gregor. XIII. Et quando in dictis casibus deveniri pos-
sit ad censurarum fulminationem.*

CUm supposito, quod antè spatium novem mensium,
nempè 17. Julii anni 1713. Reverendissimus Episcopus
Asculanus aliqua fecisset decreta, concernentia Institutum, 1
seù Congregationem Infantis Jesu Civitatis Asculi, die 20.
Aprilis sequentis anni 1714. idem Reverendissimus Episco-
pus mandavit, eadem decreta intimari R. M. Superiorissæ,
ac aliis Convictricibus ejusdem Congregationis, *ad effectum*
(sunt verba dictæ intimationis) *ut eadem decreta quamprimùm
debitæ exequutioni omninò demandari, ac eisdem parer cu-
rent, sub pœnis, &c.* Quod longè post exequutum fuit,
nempè die 26. Maii dicti anni 1714. quandò eadem decreta
lucem aspexerunt, fueruntque dictis Convictricibus ostensa
à R. D. Spino Taurinetà, earum Cappellano.

Quia verò major pars eorundem Decretorum adversaba-
tur Instituto, seù Regulis dictæ Congregationis Infantis Je-
su, necnon aliqua ex illis erant destructiva laudabilium con-
suetudinum, in eadem Congregatione semper inviolabiliter
observatarum, *Perciò fattoci sopra ciascun di essi, capitolar- 2
mente adunate, più volte matura, e distinta considerazione,
e sessioni, & anche presane informatione dalle altre Congregazio-
ni, con tutto l'ossequio, e riverenza di suddite umilissime*, eædem
Convictrices supplicem habuerunt recursum ad Reverendis-
simum Episcopum, eum submississimè exorando, ut digna-
retur benignè reflectere ad illa solida motiva, atque strin-
gentes rationes, propter quas non poterant eadem decreta
exequutioni demandari.

Non attentis autem iisdem æquè fundatis, ac rationabili- 3
bus motivis, cum omni humilitate, & submissione non se-
mel renovatis, idem Reverendissimus Episcopus mandavit,
eadem decreta omninò esse exequenda, atque pro illorum
exequtione procedendum esse ad ulteriora in promulgatione
censurarum Et in effectu, quibuscumque non obstantibus,
atque innegabiliter spreto etiam monitorio, ab A. C. obten-
to, & Promotori Fiscali servatis servandis præsentato, su-
per observantia, & manutentione in possessione exercendi,
ac spreto etiam recursu, & appellatione ad Sanctissimum in-
terposita, de facto Curia Episcopalis Asculi properavit ad
fulminationem dictarum censurarum, necnon ad cedularum
affixionem; Quæ omnia notoria sunt in nostra Civitate, &

refetuntur

referuntur etiam in Epistola Reverendissimi Episcopi, huic Sacræ Congregationi scripta die 23. Augusti proximè præteriti 1714.

4 Habitus proindè fuit recursus ex hac parte ad eundem A. C. prò dictorum attentatorum purgatione, ad quæ evitanda, ex parte Promotoris Fiscalis institum fuit coram R. P. D. Auditore Sanctissimi pro remissione causæ ad hanc Sacram Congregationem illaque obtenta, deputatus fuit in Ponentem Eminentissimus D. Card. Casinus, Undè speramus, & enixis præcibus supplicamus favore Principalium, ut infrà respondendam esse.

Ante omnia autem, præmittimus conclusionem, in qua concordant omnes Doctores, quod cùm professio in aliqua vera Religione, a Sede Apostolica approbata, vel emissio simplicium votorum in Conservatoriis, vel piarum Mulierum Congregationibus, ad effectum ibidem in communi vivendi, importent ex parte simpliciter voventis, vel solemnem professionem emittentis, veram, & propriam obliga-
5 tionem, ut in specie observat *Monacell. in Formul. tom 2. tit.16. formul. 3. num 15. fol 228.* ibi: *Votum, quod emittitur in Congregationibus, vel Collegiis, emittitur per modum contractus, ultrò, citroque obligatorii, facio, ut facias &c.* Et proindè eadem obligatio non potest ad libitum Superiorum extendi, & ampliari, sed intelligi, & practicari omninò debet juxtà præcisam formam, & tenorem Constitutionum veræ Religionis, vel Regularum, & Ordinationum, sub quibus Conservatoria, vel pia Loca erecta fuerunt; itaut præscindendo ab iis, quæ peccata, seù culpam involvunt, nullo modo, nullaquè ratione obligari valeat, vel simplicia vota, vel solemnem professionem emittens, ad aliquid non contentum in propriis Constitutionibus vel diversum à propriis Regulis, ea viva ratione, quia emittens aliquam obligationem ad perfectè vivendum in Religione, à Sede Apostolica approbata, vel in Conservatoriis, ab eadem Sede Apostolica toleratis, dicitur se obligasse per illa media ordinaria, quæ in Constitutionibus tempore pro-
6 missionis continentur, ut notant *Suarez de Oration. Mental. libr.2. cap.4. num.1. & seqq. & Tancred. eodem. Tract. libr.2. disp.2. num.2.* quos sequuti fuimus *in Tract. de Livellis cap.2. §. unico num.10. fol.107.*

Et in dubio semper inclinandum est pro alterius obligationis exclusione, nè quis contra propriam voluntatem cogatur ad faciendum ea, ad quæ non se obligavit, juxtà rotundum *Tex. in leg. Quidquid adstringendæ 99. ff. de Verbor. obligat.* sequutum à *Rota in decis.5. num.27. coram Bich. & in Firmana 15. Julii 1696 §. Non obstante coram Cardin. Caprara* Et in proximis terminis benè *S. Bernard. in tract. de Præcept. adipiscend. in princip.* ibi: *Solum quippè à me posse exigi arbitror, quod promisi, & Rota in Neapolitana Livellorum 11. Februarii 1715. cor. R. P. D Crispo.*

Prò cujus regularis conclusionis faciliori admissione dignentur EE. PP. observare, quod in Catholico Orbe multi, & varii reperiuntur modi piè, & Religiosè vivendi, qui
7 omnes directi quidem sunt ad dictum bonum, & laudabilem finem, sed discordant in mediis, quia non omnes eorumdem piorum Locorum; & Religionum Regulæ, neque omnes Constitutiones sunt æquè strictæ, & rigorosæ, sed aliæ sunt laxæ, aliæ laxiores, aliæ strictæ, aliæ strictiores, & aliæ strictissimæ, ut experientia notum est, & uno ore notant Sacri Interpretes, citati à *Card. Belarmino in explicat. vers.10 Psal.44.* in explicationa illorum verborum *Circumdata varietate*, & concordant adducti *in decis.90. num.1. cor. R. P. D. Ansaldo, & in Romana Restitutionis Dotis 26. Januarii 1696. coram Illustriss. Strozio Urbis Gubernat. & 28. Aprilis 1697. cor. dell'Olmo.*

Et proindè eo ipso, quòd quis suas vires mensurando, non emisit solemnia vota in aliqua Religione, à Sancta Sede approbata, sed solùm simplicem promissionem fecit ob-
8 servandi Constitutiones, & Regulas alicujus pii Loci, seù Conservatorii, nullo Jure, nulloque colore ab Ecclesiasticis Superioribus obligari potest ad ea ad quæ non se extendunt Regulæ proprii Instituti, etiamsi id sequatur in acta Sanctæ Visitationis, juxtà æquè rotundam, ac literalem Constitutionem sanct. memor. Gregorii XV. emanatam favore Patrum Congregationis Oratorii de Urbe, quam per extensum impressit *Monacell. in Formul. tom.2. tit.13. formul.2. sub num.52.*

His præmissis, deveniendo ad 1. Decretum sequentis tenoris.

Illustriss. & Reverendiss. D. mandavit prò observantia Instituti, ipsas Convictrices abstinere à colloquiis cùm Sæcula-
9 *ribus in diebus festis de præcepto, & Veneris, ac toto tempore Adventus, & Quadragesimæ, neque diebus SS. Communionis in communi ad tenorem Regulæ cap.6. de Secess. à Colloquiis, sub pœnis arbitrio Illustriss. & Reverendiss. Domin. Episcopi.*

Dicimus, illud contineri ad literam in nostris Regulis, non loco citato in dicto decreto, sed in *cap.9. Della Retiratezza, e silentio §.6. fol.131.* Et punctualissimè semper fuisse serva- 10
tum ad unguem, & etiam hodiè servari in nostra Congregatione, esse æquè notorium, ac innegabile in nostra Civitate. Et proindè nullam in hac parte habent Principales difficultatem illud servandi, uti ad literam conforme earum Constitutionibus.

Duas tamen æquè humiles, ac expressas faciunt instantias respectu ejusdem decreti I. ut intacta, illæsaque remaneat P. Visitatori, nec non Matri Superiorissæ nostræ Congregationis facultas dispensandi in eadem Regula *per dare una breve risposta con giusta causa*, juxtà præcisa verba ejus- 11
dem Regulæ *d. cap.9. § 6. in fine* II. verò ut pro observantia dispositorum in d. Regula, non pœna arbitraria Reverendiss. Episcopo, sed illa, quæ præscribitur in Constitutionibus nostræ Congregationis, puniendæ sint illæ Convictrices, quæ talem prohibitionem non servant, absque justa causa, & non accedente licentia M. Superiorissæ. vel P. Visitatoris, ea ratione, quia aliàs pro unica transgressione duplici pœna punirentur, adversus dispositionem omnium Jurium, allegatorum per *Pellegr. in Prax. Vicar. par.4. sect.8. num.49. & in meis Instit. Crim. lib.1. tit.1. num.13. & libr.4. tit.3 num.98.*

II. Decretum. Item à participando, & notificando eisdem Sæcularibus, etiam per epistolas, res, & negotia ipsarum, 12
& Congregationis, nè extrà illarum domum publicentur, eisque oriantur præjudicia, sed quando indigebunt auxilio, & consilio, recursum habeant ad Ordinarium, aut ad P. Visitatorem, & respectivè ad ipsarum Syndicos, sub iisdem pœnis.

Respectu hujus 2. Decreti recurrunt ea, quæ supra diximus circa primum, quia non recusarunt unquam, vel recusant Principales illud ad unguem servare, uti conforme earum Instituto, sed sub pœnis in Constitutionibus præscriptis, non autem sub aliis Reverendiss. Episcopo arbitrariis, quia 13
aliàs esset extendere illarum obligationes ad ea, ad quæ non se adstrinxerunt in ingressu in Congreg. quod permissum non est Superioribus Ecclesiasticis, ex adductis supra *num.7 & 8.*

Nec dicatur, quod cum ex hac parte non controvertatur obligatio Principalium adimplendi ea, quæ continentur in Constitutionibus, & renovata fuerunt in dd. Decretis, potuit Reverendiss. Episcopus pro illorum firmiori, & tutiori adimplemento alias addere pœnas, sibi arbitrarias. Respondemus enim, quòd cum respectu transgressionis nostrarum Regularum, certæ, atque determinatæ legantur pœnæ in Constitutionibus, prius an. 1603. à c. m. Card. Carpineo approbatis, & deindè à clar. me. Card. de Lauraea, uti Visitatore Apostolico, confirmatis, & tandem à Congregatione, specialiter à Sanctissimo D. N. deputata 31. Julii 1702. 14
iterùm solemniter approbatis, ut notat *Monacel in Formul. tom.2. tit.16. formul.3. num.16.* ibi: *Convictricibus Congregationis Sanctissimi Infantis Jesu Urbis, & extra Urbem enixiùs vigore Constitutionum ejusdem Congregationis, quæ prius ab Eminentiss. Urbis Vicario authoritate ordinaria an. 1693. deindè à fel. me. Card. de Lauraea Visitatore specialiter à f. m. Innocentio XII. deputato eodem anno 1693. & tandem à Congregatione à Sanctissimo D. N. CLEMENTE XI. specialiter deputata sub die 31. Julii 1702. fuerant approbata.* Quarum exemplar an. 1711. publicè in Urbe impressum fuit, non est hodiè in potestate Reverendiss. Episcopi alias addere pœnas pro illorum exequutione, seù tutiori, & securiori adimplemento. Habemus siquidem hoc, me scribente, solemniter decisum ab hac Sac. Congregat. Ponente cl. mem. Card. Coloredo die 19. Junii 1705. in una *Romana pro Carmelitis*, in qua fuit quæsitum; An Pater Generalis Carmelitarum pro introducenda, seù conservanda vita communi posset à suis Religiosis exigere juramentum, quod nullatenus præscribitur in Constitutionibus dictæ Religionis, fuitque negativè resolutum, hoc est: *Non esse exigendum juramentum* ut videre est in meo *Tractatu de Livellis cap.2. §. unico per totum*; Idque ea ratione, quia cum in Constitutionibus Ordinis adessent statutæ pœnæ pro observantia, & conservatione vitæ communis, non erat in arbitrio P. Generalis alias superaddere pœnas, & nova vincula pro conservatione, & introductione ejusdem vitæ communis. Cui addi potest alia 15
in nostris terminis, quod permissum non est Episcopis manus apponere circà illa Instituta, ac Constit. quæ de speciali mandato Summorum Pontificum Innocentii XII. & Sanctiss.

ctiss. D. N. fuerunt solemniter approbatæ, & solemnissimè
confirmatæ, per ea, quæ notant adducti à Ferrar. de Ap-
pellation. libr. 2. num. 138. quem sequutus sui in meis Instit.
Criminal. lib. 4. tit. 9. num. 10.
III. Decretum. Pariter prohibuit illis eecipere intrà do-
mum viros tàm Laicos, quàm Ecclesiasticos, & Regulares,
cujuscumque Ordinis, & Religionis, sinè licentia in scriptis
16 Ordinarii, aut P. Visitatoris ad terminos Regul. cap. 4. §. 6.
De Castitate, sub pœna excommunicationis, & aliis arbitrio.
A quâ tamen prohibitione excepit Confessarium ordinarium, &
extraordinarium, deputandum ab Episcopo, Cappellanum pro
celebranda missa, cum Clerico interveniente, Medicum physi-
cum, & Chirurgum occasione infirmitatum, laboratores bono-
rum pro asportatione fructuum, & operarios manuales pro
indigentiis domos.
Redeunt hic omnia hucusque animadversa circa dictarum
pœnarum additionem, & præcipuè excommunicationis,
quâ non datur major, & quæ nimis parcè reducenda est ad
praxim; Præcipuè quando non est sermo de transgressioni-
bus involventibus mortale peccatum, juxtà disposita à Sa-
cro Concilio Tridentino sess. 25. de Regul. cap. 3. & rationem
17 assignat, Rota in dec. 82. num. 2. cor. R. P. D. Ansaldo, his
verbis Remedium excommunicationis est solum subsidiarium,
quo Ecclesia benigna mater, quodammodò alio medicamine de-
sperato, ferit inobedientes, quam sequutus sui in meis Institut.
Criminal. lib. 4. tit. 5. num. 19.
Deest ulterius exceptio illa, quæ legitur in nostris Regu-
lis, citato cap. 6. de Castit. §. 4. ibi: Se per altro non fossero
parenti, quorum respectu procedi non solet cùm illo rigore,
18 qui meritò practicatur cùm extraneis respectu etiam verarum
monialium perfectæ clausuræ, ut EE. PP. probè notum est,
eo quia illorum respectu non militant præsumptiones illæ
quæ urgere solent contra personas, nullo consanguinit. vin-
culo monialibus conjunct.
IV. Decretum: Et ut magis proficiant in via Domini,
illis quoque prohibuit sacramentaliter confiteri sine licentia Or-
dinarii, Confessariis extraordinariis, ad ipsarum libitum,
sed solùm illi, seù illis, qui fuerunt ingressi ipsarum Orato-
rium, & nunquam in aliens Ecclesiis, pro cujus finis conse-
19 quutione ademit cuicumque alteri Confessario facultatem au-
diendi illarum confessiones, & contravenientes declaravit in-
cursas in pœnis, sancitis in Sacris Canonibus, & Constitu-
tionibus Synodalibus, contra Sacerdotes confitentes sine ap-
probatione; & licentia Ordinarii.
V. Decretum. Quo verò ad Confessarium ordinarium man-
20 davit mutari, & renovari quolibet triennio, & declaravit
expiratam illius facultatem ultimo die ipsius triennii, nisi ju-
sta causa prorogetur tempus ab ipso Ordinario.
Ambo hæc Decreta nullatenùs sustinentur, proindè ser-
vanda non sunt, uti ex diametro opposita nostris Regulis,
ut supra ter approbatis nempè à cl. me. Card. Carpineo Ur-
21 bis Vicario, à cl. mem. Card. Laurea Visitatore Apostoli-
co, & demum à Congreg. particulari à Sanctissimo D. N.
deputata. In illis enim respectu Confessariorum nostrarum
Convictricium sequentia determinata leguntur c. 7. della Con-
fess. e Commun. §. 2. f. 96. Si confessaranno le Convittrici, una
almeno, ma al più due, ò trè volte la settimana da Confessori,
che à tal'effetto deputerà il P. Visitatore, e senza espressa li-
cenza del medemo non potranno confessarsi già mai da altri tan-
to in casa quanto fuori di essa, Et §. 5. ibi: Potranno i Confessori, à
tal'effetto deputati dal P. Visitatore elegger quelli, che più le pia-
cerà, & il simile potranno fare ancora in caso di grave, e pe-
ricolosa infermità; Et §. 6. ibi: E chiunque trasgredirà le so-
pradette Regole, ò in tutto, ò in parte, sarà dalla Superiora
col consiglio dal P. Visitatore severamente mortificata, e punita.
Supplicamus proindè respectu horum duorum decretorum
simpliciter responderi, illa non esse exequenda, sed servan-
das esse nostras Constitutiones, ut supra ter solemniter ap-
probatas; Et ad tollendum omnem omninò contrarium præ-
22 textum, & criticationes, posset addi id, quod de jure in-
est, quodquè in toto contextu nostrarum Constitutionum
centies disponitur, ut scilicèt iidem Confessarii, à P. Visi-
tatore deputandi ad terminos dispositorum in nostris Consti-
tutionibus sint ex numero approbatorum ab Ordinario, qui
non potest in hac parte conqueri, ex quo non agitur de Con-
fessariis verarum, & propriarum monialium, quarum res-
pectu loquuntur Authores, da facili exadversò adducendi;
23 Sed sermo est de Confessoribus piarum mulierum, seù Obla-
tarum, in communi quidem religiosè, & piè viventium,
sed absque solemnium votorum emissione, quorum respectu
nullo modo applicantur ea, quæ in Sacris Canonibus dispo-
sita sunt circa veras, & proprias Moniales, ut latiùs vide-
bimus infrà num. 26. dum instituta fuit illarum Congregatio
ad effectum cooperandi in salutem animarum ad imitatione
dell' Apostoli coadiutrici indifesso di Dio nella grand'opera della
redentione del Mondo, ut dicitur in cap. 1. nostrarum Regula-
rum, ubi latissimè optimus iste finis, & illarum laudabile
Institutum exponitur, & declaratur.
VI. Decretum: Item mandavit eligi novam Superioris-
sam, seù Præsidem quolibet triennio, servatis solemnitati-
bus de jure servandis, & juxta praxim aliarum Congrega-
tionum hujus Instituti, & aliorum Locorum piorum, sub pœ- 24
nis arbitrio, ac etiam excommunicationis. Et ulterius decla-
ravit, expirare officium Superiorissæ antiq; ultimo die triennii
ipso facto, nec posse iterum eligi, nisi elapso novo triennio.
Duas continet partes hoc Decretum prima respicit mo-
dum eligendi nostram Superiorissam, circa quem sola con- 25
troversia reducitur ad exorbitantes pœnas, in illa præscrip-
tas, quæ ex supra animadversis nullatenùs imponi possunt,
ultrà contentas, & præscriptas in nostris Constitut.
Secunda verò respicit illius durationem, taliter restrictam
ad tempus trium annorum, ut post triennium, non possit 26
iterùm eligi, nisi elapso novo triennio, ad terminos cele-
bris Const. 80. sa. me. Greg. XIII in Bullar. nov. tom 2.
Hujusmodi autem secunda pars nullo modo sustinetur,
multoque minus executioni demandari debet, ex viva ra-
tione, quia dicta Constitutio Gregoriana, & omnes aliæ
authoritates, quæ da facili exadversò adducentur, proce-
dunt, & literaliter loquuntur respectu verarum monialium,
& illarum, quæ solemnem professionem emittunt in aliqua
Raligiona, à Sancta Sede specialiter approbata, uti vera,
& propria Religione, qui non sunt termini nostri casus, ex
quo, ut sæpè, sed nunquam satis, diximus. Convictrices
Principales nullatenus sunt veræ, & propriæ moniales, ut
in terminis terminantibus, explicando eandem Gregoria-
nam Constitutionem, uno ore notant Theologi, & Cano-
nistæ, quos referunt, & sequuntur Tamburin. de Jur. Ab-
batissar. disp. 30 quæsit. 2. num. 3. ibi: Si quæras, Collegium, 27
sivè Universitas mulierum oblatarum, an eligere teneantur
suam Præfectam ad triennium; Respondeo &c. Negativè,
quia in Constitutione Gregorii XIII de Duratione Abbatissa-
rum &c sermo est de monialibus, & Abbatissis verè Religiosis,
tria vota essentialia secundum Regulam, à Sede Apostolica ap-
probatam, profitentibus, non autem de aliis mulieribus non
verè Regularibus, sub aliquo habitu Ecclesiastico degentibus
&c. Tùm quia Constitutio Canonica, quatenus statuit aliqua
nova, & à Jure Communi exorbitantia de monialibus, solùm
intelligenda est de veris monialibus, & non de aliis, quan- 28
tumcumque religiosè, & collegialiter viventibus, nisi expres-
sa de illis mentio fiat: At Gregor. XIII. prodidit legem illam
Abbatissarum, & Præpositarum, quæ servant normam, &
Regularem disciplinam, & non extendit expresè ad alias;
Et priùs disp. 28 quæst. 7. num. 4. ibi: Locum habet in electio-
nibus, quæ fiunt inter moniales, quæ sunt verè, & propriè
Religiosæ, non autem in electionibus, quæ fiunt in Congre-
gationibus fœminarum quæ non sunt verè Religiosæ, quæ profes-
sionem non emittunt, licèt in communi vivant &c. & concor-
dant Rodriquez Quæst. Regul. tom. 2. quæst. 14. art. 6. per tot.
ubi latè, egregiè Navarr. cons. 82. de Regular. lib. 3. in anti-
quis, & cons. 7. de Stat. Monach loquens de Præsidente do-
mus Oblatarum Turris Speculorum Urbis, & in Sum. eo-
dem tit. num. 8 & seqq. Portell. de Dub. Regul. verb. Abbatis-
sa num. 4. Castellin. de Elect. cap. 5. num. 33. Bonac. Oper. Mo-
ral. tom. 3. tit. de Censur. in parentientià Bull. Cœnæ disput. 2.
quæst. 2. punct. 5. proposit. 1. num. 3. ibi: Ratio, quià in Textu
sermo est de electionibus &c inter Moniales, præfatæ autem
fœminæ non sunt propriè Moniales; Suarez eodem tractat.
disp. 23 sect. 4. num. 9. Filliuc. Oper. Moral. tract. 14. de Cen-
sur. in pratic. cap. 4. quæst. 5. sub num. 57 ibi: Quia nomine
monialium tàm in jure, quàm in usu communi, solùm intelli-
guntur Religiosæ fœminæ; Et Novar. in Summ. Bullar.
comm. 1. tit. de Abbatiss. num. 8 ibi: Declarator modò, ut sub
hujus Constitutionis ordine non includantur moniales, quæ
verè non sunt professæ Regulam, à S. Sede Apostolica appro-
batam, & Quarant. in Summ. Bullar. verb. Abbatissa num.
1. in fine, ibi: Hæc autem Constitutio declaratur per Navar. 29
cons. 8. de Regul. lib. 3. non includere eas, quæ verè non sunt
professæ Regulam à S. Sede Apostolica approbatam, & Card.
de Luc. ad Concil. 7. num. 21. ibi: Sub his, aut similibus De-
cretis seù Constitutionibus non continentur; Quoniam in effe-
ctu non sunt moniales, quæ formalem professionem irretracta-
bilem emittunt &c. sed sunt potius personæ sæculares, seù
Oblatæ, quæ tanquam in Conservatorio collegialiter sub pio
Ecclesiastico Instituto vivunt, clausuræ non subjectæ &c.

Quibus

30 Quibus additur alia particularis circumstantia, quod præ-
sens Superiorissa nostræ domus fuit illius generosa, & pia
Fundatrix, quæ reflexio operatur, ut respectu durationis
ejus guberníi procedendum nullatenùs sit cùm illo rigore,
qui generaliter forsan practicatur cum Superiorissis aliarum
Oblatarum, quæ non fuerunt Fundatrices piorum Loco-
rum, ut in specie semper practicatum fuisse cum omnibus
aliis Fundatricibus aliarum Domorum nostri Instituti, con-
cludenter probatur in facto.
Et respectu Congregationis Spoletanæ, cujus Superioris-
sa Eleonora Brecchia exercuit talem superioritatem ibidem
per annos decem, & octo, concludentissimè probatur in fa-
cto; Idemque practicatum fuit in alia Congregatione nostri
Instituti, erecta in Civitate S. Severini; Necnon in alia
31 Congreg. erecta in Civitate Reatina; Quòd in Urbe noto-
rium est respectu Annæ Moronæ, primæ Fundatricis Con-
gregationis in Urbe erectæ, ut indicatur in §.1. nostrarum
Regularum, *§.1. dell'Origine del nostro Instituto:* Ità ut ex
his omnibus remaneat concludentissimè probatum solitum
nostræ Congregationis, nedùm permittendi Fundatricibus
officium Superiorissæ toto tempore earum vitæ, sed ulterius
remanet etiam probata facultas totiès eligendi in Superioris-
sam unam ex componentibus Congregationem, quoties ma-
jori illarum parti id consonum, & expediens videatur, à
quo solito non videtur hodiè recedendum, *cap. Quod dilectio
de Consanguin. & affinit. Rota in Aretina Juriam Parochia-
lium 15. Januarii 1703. §. Cæterùm cor. R.P.D. Ansaldo*,
cùm aliis à me allegatis in *tract. de Libellis c.a. §. unic. n.23.*
32 VII. Decretum. *Probibuit quoque ipsis Convictricibus per-
noctare extrà propriam domum ipsarum solitæ habitationis,
sine licentia in scriptis Ordinarii, juxta dispositionem Regu-
læ, dicto cap 2. de Secessu à Colloquiis num.9. sub pœna priva-
tionis vocis activæ, & passivæ per triennium, ac aliis arbitrio.*
Circà substantiam hujus decreti, ut ad literam desumpti
ex nostris Constit. loco in illis eit nulla adest controv. quæ ta-
men non levis oritur circa superadditionem novæ pœnæ pri-
vat. vocis activæ, & passivæ per triennium, & alterius ar-
33 bitr. dum in iisdem *Constit. §.11* præscribitur alia his verbis;
*Oltre di esser severamente mortificata, e punita nel Refetto-
rio, non possa per un anno intiero uscire mai più di Casa per
qualsivoglia causa, ò pretesto*, cui pœnæ in dictis nostris
Constitutionibus literaliter præscriptæ, non est licitum aliss
superaddere *ex supra allegatis*.
VIII. Decretum. *Item mandavit, pecunias dotium spi-
34 ritualium ipsarum, censuum restituendorum, aut similium ca-
pitalium reponi, & custodiri in capsa in domo ipsius Congrega-
tionis sub duplici clave diversa, quarum una retineatur à Su-
periorissa pro tempore, & altera ab Ordinario.*
Fit transitus in hoc decreto ad novitatem, usque hodiè
inauditam in omnibus Civitatibus Catholici Orbis, & in
omnibus Congregationibus nostri Instituti nunquam practi-
catam, dum prætendit Reverendiss. Episcopus retinere cla-
vem pecuniarum, nullo jure, nulloque prætextu ad ipsum
spectantium, sed verè, & propriè pertinentium ad nostras
Convictrices.
35 Solitum autem nostrarum domorum, concludenter pro-
batum, illud est, quod pecuniæ ex quocumque titulo spe-
ctantes ad nostras Convictrices, reponantur in capsa, tri-
bus clavibus obserata, quarum una retinetur à Superiorissa,
alia ab officiali, quæ appellatur Capseria, & tertia à Pro-
curatrice, seù antiana. Quando autem fiunt Istrumenta,
seù contractus circa dictas pecunias, id practicatur præsenti-
bus Deputatis prædictæ domus, unà cùm Vicario Genera-
li, quando agitur de investiendis dotibus convictricium,
quandò verò sermo est de investiendis aliis pecuniis, præsen-
tibus dumtaxat dictis Deputatis.
Hodiè igitur nullatenus videtur alterandum hujusmodi
inveteratum solitum, absque ulla necessitate, & nullo ad-
ducto inconvenienti, propter quod adeò insignis innovatio
fieri debeat, adversus dispositionem *Text. in cap. Conttae-
batur de His, quæ fiunt à Prælat. sine consens. Cap.* in quo ca-
36 nonizatur facultas abbatissarum faciendi contractus, cum
consensu tamen, & approbatione suarum subditarum, earum
domibus utiles, absque necessitate præsentiæ, seù consensus
Episcopi, quem textum sequuntur adducti à *Donat. Rer. Re-
gul. tom.4. tract.8. de Potest. Abb quæst.18. pre tot & Mona-
cell. in Formul. tom.3. tit.4. irreg.2. num.13. fol.191. Tambur.
de Jur. Abbat. disp 32. quæst.13. num.1. & seqq. & Sanchez
in Præcept. Decal. lib.7. cap.19. n.44.* qui omnes conclusionem
ampliant, quando, ut in præsenti verificatur, cùm talis Juris
communis dispositione, jungitur particularis Locorum Pio-
rum consuetudo, superlativè probata in nostro casu.

Præcipuè quià non sunt ligatæ manus Reverendiss. Epis-
copi revidendi suo tempore rationes, & attentè consideran-
di occasiones illas, in quibus erogatæ fuerunt pecuniæ, ad
Principales spectantes, absque ulla necessitate retinendi unam
ex duabus clavibus, quæ non superintendentiam, unicè E-
piscopis in his casibus competentem, juxtà terminos disposi- 37
torum in Sac. Concilio Tridentino *sess.7. de Reform. cap.15.*
ubi latè *Barbos. num.2.* sed verum dominium rerum sub clave
existentium probat, ad *Text. in leg. Clavibus, ff. de Contra-
hend. empt.* & animadversa per *Gratian. discept.681. num.5.
Posth. de Manut. observ.22. num.5. & seqq. Card. de Luc. de
Empt. & Vendit. disc.10. sub num.6.* ibi: *Clavium retentio
privati dominii, & possessionis est indicium &c.*
IX. Decretum: *Pariter eisdem prohibuit celebrare con- 38
tractus emptionum, & venditionum, & censualium, alio-
rumque similium pro quacumque summa, sine licentia Ordina-
rii, juxta dispositionem Synodalem cap.32. de Piis locis, &
Bonorum Eccles. administrat. & cap.41. sub pœnis in eisdem
Constit. sancitis, & aliis arbitrio.*
Adversus IX. hoc Drecretum recurrunt ea, quæ observa- 39
vimus circa 8. & nihilominus Principales se declarant prom-
ptas eidem decreto obtemperare in contractibus considerabi-
lis quantitatis, non autem videtur expediens illud observa-
re in quacumque summa, quia hæc potest esse adeò tenuis,
adeoque contemptibilis, ut magnum importet incommodum
respectu Reverendiss. Episcopi, magnumque redoleat præ-
judicium Principalibus in procurando ipsius consensum, &
approbationem, aut conclusionem, vel perfectionem alicu-
jus contractus tenuissimæ summæ.
X. Decretum; *Item declaravit, illarum Syndicos subje- 40
ctos esse dispositioni Constitutionum Synodalium dict. cap.41.
de Syndic. Monial. ac aliorum Locorum piorum.*
Cùm Synodalis dispositio loquatur de veris monialibus,
deque illarum Syndicis, quæ ut plurimùm eorum officia exer-
cent mediante aliqua congrua recognitione, vel præeminen-
tia, non potest comprehendere Deputatos nostræ domus,
quæ non est verùm monasterium *ex hucusque allegatis*. Præ- 41
cipuè quia tale onus esset de facili causa, ut iidem Deputati
non amplius ex mera charitate tale Officium exercerent,
quod in maximum Principalium præjudicium vergeret, ut
in simili benè discurrit *Card. de Luc. de Tutor. disc.42. in fine*
ibi: *Si ita esset non de facili invenirentur qui hujusmodi onera
susciperent.*
Et nihilominùs quatenus iidem Deputati huic decreto ve- 42
lint se submittere, Principales nullatenus se opponunt, sed
simpliciter EE. PP. exponunt idem nimis verisimile præju-
dicium, quod si non verificabitur cum hodiernis Deputatis,
de facili verificabitur in successoribus in eodem gratuito
officio.
Pro quorum omnium faciliori admissione urgere videntur 43
tres circumstantiæ.
Prima, quod nullum omninò vel de recenti, vel ab anti-
quo tempore allegari potest, vel à Reverendiss. Episcopo
adductum fuit inconveniens, quod dare potuerit causam
adeò insigni innovationi Regularum nostri Instituti, in Ur-
be ter solemnissimè approbati.
Secunda verò innititur optimis qualitatibus, & laudabili-
bus moribus, nec non continuis exercitiis pietatis, & chari- 44
tatis illarum Convictricium, quæ nostram domum hodiè
componunt, quæ recognosci possunt in publica, & solemni
attestatione Magistratus nostræ Civitatis ac publici Consi-
lii, centum, & Pacis nuncupat., & in alia ejusdem Reve-
rendissimi Episcopi.
Toto spiritu supplicantes hic observare, quod dictam com-
mendabilem attestationem, publicumque testimonium qua-
litatum Convictricium Principalium fecit Reverendissimus
Episcopus, antequam lucem aspicerent ejus decreta, & sic
eo tempore, quo indifferenter, atque non sine omnium bo-
norum laude indistinctè practicabantur ea, quæ mediantibus
dictis decretis fuerunt posteà prohibita, & quidem sub rigo-
rosis illis pœnis majoris excommunicationis, & aliis suprà
expressis.
Tertia demùm resultat ex solemni declaratione, à nostris 45
Principalibus palàm emissa anno 1711. nedùm acceptandi
Constitutiones nostri Instituti, sed ulteriùs ea æque clara
protestatione *di non volere in alcun tempo ammettere mai mu-
tazione alcuna*, cubitalibus istis literis acceptata à Reveren-
dissimo Episcopo: *Accettiamo la sudetta dichiarazione, e
protesta in Ascoli questo di 6. Aprile 1711. Gio: Vescovo, e Pren-
cipe d'Ascoli.* Videtur enim nimis improprium, ut mode-
stè loquamur omnibus viis, omnibusque modis, neque etiam
excluso terribili illo majoris excommunicationis fulmine,
suffocare

suffocare easdem Principales, illasque obligare ad immutandas Regulas illas proprii Instituti, quas Reverendissimus Episcopus acceptavit, quasque nunquàm immutandas esse voluit, at patet consideranti.

Deveniendo modò ad 2. dub. *An subsistineantur Censuræ, promulgatæ ab Episcopo*, illius negativa resolutio videtur ad hominem inferri ex eo, quod promulgatæ fuerunt post solemnem intimationem monitorii, ex hac parte expediti coram A. C. & Promotori Fiscali servatis servandis intimati ante dictarum Censurarum fulminationem, quod nec etiam controvertit Reverendissimus Episcopus in Epistola, huic Sacræ Congregationi scripta die 22. Augusti 1713. §. *E perche* ibi: *Ne pure in questi termini si mossero all'adempimento, de sudetti Decreti, affidate sotto il monitorio, che precedentemente avevano esiorto da Monsig. A.C.* & patet ex d. Monitorii exequutione sequuta die 26. Junii 1714. necnon ex præcepto dict. Reverendissimi Episcopi, Principalibus intimato die 13 sequentis mensis Julii ejusdem anni 1714.

Posita enim hujusmodi præventione, seu recursu, habito ad A. C. & antecedenti præsentatione dicti monitorii, sequens excommunicatio nullatenùs salvari potest ab evidenti nullitate, juxtà *Text. in Can. Sententia*, ubi *Gloss verb. Ti-*
47 *menda est 11. quæst. 3.* & latè animadversa per *Sperel. dec. 48. num 7.* ibi: *Il. nullitas dicebatur resultare ex eo, quia excommunicationis sententia lata fuit post primam appellationem, occasione visitationis interpositam; Excommunicatio autem lata post appellationem est ipso jure nulla &c.* & concordat *Marchand. in Trib. Sacr. tract. 4. tit. 2. sect. 2. quæst. 2. concl. 1. versic. Injusta fol 82 Panimol. dec 96. annot. 2. num. 4. & Rot. dec 496. num. 5, par. 14. & decis. 277. num. 24. par. 17. rec. & cor. Cocc. dec. 1533. num. 1. & seqq.* ubi quod non adest minimum dubium quin evidenter nulla sit excommunicatio, lata post appellationem & resolvit Sac. Cong. Conc. in *Lauden. Censurarum 4. Septem 1700. lib. 50. Decret. fol. 683.*

Minimè attento duplici prætextu de facili exadversò adducendo; Primò quod processum fuerit in actu S. Visitatio-
48 nis. Secundò verò, quia A. C. nullam habebat jurisdictionem in hac causa.

Non enim obstat primus; Ultrà quod enim pium est credere, eadem decreta facta fuisse in antecedenti Visitatione, dum per novem sequentes menses summo silentio nunquam divulgata fuerunt; Strictè dicimus, quod præscindendo ab eis, quæ concernunt morum correctionem, in aliis rebus, & negotiis nullam habent facultatem Episcopi in visitationis actu non servandi ea, quæ de jure obstant, vel servanda sunt; In quibus circumstantiis etiam à decretis, in visitatione factis, semper datur appellatio, ut notant adducti à *Card. de Luc. de Regul. disc. 22. num. 8. & de Judic. disc. 37. num. 54. & in adnot. ad Concil. disc. 5. num. 5.* ubi ad rem egregiè subdit: *Nihilque refert ad effectum appellationis &c. An de tempore Visitationis, vel extra id fiat, isteque error est communis, & quotidianus, quod scilicet quandò Episcopi sunt in actuali visitatione, credunt facere posse totum id, quod potest Papa, & fortè aliquandò faciunt ea, quæ Papa facere quidem potest,*
49 *sed non solet:* Imò admisso etiam, quod Episcopi valeant in actu visitationis facere decreta, vel promulgare edicta, per quæ imponatur pœna circa morum correctionem, vel castigationem, quod erroneum est, id intelligendum venit sano modo, videlicet dummodo pœna sit levior, seu extraordinaria, juxtà frequentes resolutiones Sacr. Congregat. Concilii aliàs datas *cor. Ubaldo decis. 153. num 4.* ubi testatur,
50 in dicta Sac. Congreg. resolutum fuisse non posse Episcopum in actu visitationis facere decreta, seu edicta, quibus imponatur maxima pœna excommunicationis, cujus fulminationis proindè nullitas augetur in casu nostro, nec ullatenus commendari potest hujusmodi processus, nè transeat in exemplum, quod præ ceteris improbant *Raynald. Observ. Crim. lib. 1. cap. 1. §. 9. num 75.* ubi refert verba *dec. 327. n. 5. impressæ post 2. vol. cons. Farinac.* ibi: *Quia quamvis excommunicatio sit nervus Ecclesiasticæ disciplinæ, & ad continen. in officio populos, valdè salutaris, sobriè tamen, magnaque circumspectione ferenda est cùm experientia doceat, si temerè, aut levibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quàm formidari, ut sapienter monuit Concil. Tridentinum: Unde licèt potuerit Vicarius pœnam pecuniariam augere, non debuit tamen ad excommunicationem fulminan. quæ in subsidium dari debet, properare*, ibique alias concordantes resolutiones Sacrarum Congregationum allegat, & addimus *Rotam dec. 277. à num. 25. par. 16. rec.*

Præcipuè quia dari possunt multæ transgressiones nostrarum Regularum, de quibus sermo est in decretis Reverendissimi Episcopi, quæ evenire possunt sine reatu peccati mortalis; Implicat autem quod maxima pœnarum pœna majoris excommunicationis feratur ob actum, qui non involvit 51
culpam mortalem, ut observat *Monacell. in Form. tom. 3. in prælud. num. 60. in fine* ibi, explicando causas, propter quas ferri potest excommunicatio, ait, *Causa verò mediata, & remota sunt diversa, crimina, quæ debent esse mortalia gravia, scandalosa & enormia, ex quorum singulis contumacia descendit.*

Neque etiam obstat secundus, quia ultrà quod appellatio, seu recursus interpositus fuit quoque ad Sanctiss. D. N. in illis etiam casibus, in quibus dubium est: An monitorium, seù inhibitio liget, nec nè, non est in facultate unius Partis illam impunè spernere, sed recurrendum est ad Judicem pro 52
moderatione, nè totus judiciorum ordo pervertatur, ut in terminis exclamat *Card. de Luc. de Judic. discurs. 38. num. 38.* ibi: *Nè in facultate &c. repositum sit gerere partes Judicis in causa propria, atque sibi ipsi jus dicere, Adire enim debet Superiorem pro moderatione, atque interim parere, ne Superioris majestas contemnatur, atque ita omnis judiciorum ordo pervertatur*, & concordant adducti per *Rotam in Nullius, Seu Terræ Pontiani Successionis 16. Novem. 1699. in fine cor. R. P. D Ansaldo.*

Sacr. Congr. Episcoporum, Ponente Eminentiss. Casino, die 8 Feb 1715. rescripsit *Ad mentem*, quæ fuit sequen.

Quanto à Confessori; Si debba da Monsignore lasciare alle 1
Convittrici quell'arbitrio, che loro danno le proprie Constitutioni, per non porre in angustie le conscienze.

Quanto all'elettione della Superiora; Non si riprova, che 2
ogni triennio si faccia il nuovo scrutinio, mà con piena libertà delle Convittrici, ò di eleggere nuova Superiora, ò di confermare la presente.

Quanto alle Censure, publicate da Monsignor Vescovo; L'
assolva à cautela, e sub conditione, e per l'avvenire, si con- 3
tenti d'astenersi da infligere loro simil pena, che i Sagri Canoni vogliono. non si debba usare, se non con gran cautela, egual maturità, e per cause, che includano peccato, e perciò la rimoverà da Decreti, fatti per dette Convittrici.

Finalmente l'intentione della Sacra Congregatione è, che
le sudette Convittrici si mantengano quanto più sia possibile nell' 4
osservanza delle loro Regole, e Constitutioni, nel che si potrà sempre più segnalare il zelo di Monsignor Vescovo, e la vigilanza del P. Visitatore, che viene da lui assegnato, con fare, che il tenore di esse, come le pene, da esse prescritte, siano puntualmente esseguite, senza imporre ad esse nuovi oblighi, ne caricarle di nuove pene.

DISCEPTATIO XIII.

Romana.

PRO

RR. PP. Congregationis Oratorii de Urbe.

ARGUMENTUM.

Præpositus Congr. Oratorii de Urbe an habeat privativam facultatem proponendi negotia, concernentia interesse totius Congr. tam respectu Congr. Generalis, quam in ordine ad aliam Congr. particularem, qualibet hebdomada fieri solita, cum solo interventu quatuor Deputatorum.

INter Constitutiones Ven. Congr. Oratorii S. Philippi Nerii *moribus potius eruditæ quam legibus adstrictæ*, ut dicitur, in proemio earundem tam à s. m. Paolo V. in forma specifica confirmatar. in *Bullar. Rom Tom. 3. Const. 92.* quam etiam à s. m. Urbano VIII. per Breve speciale infra recensendum, sub titulo *de Præposito, & quatuor Presbyterorum* 1
deputadorum electione, & munere cap. 5. hæc leguntur: *Ad Congregationis, rerumque ad ipsam spectantium gubernationem, & curam, Præpositus primùm eligitur, deinde quatuor Presbyteri deputantur, de quorum omnium electione, & munere sic decrevit Congregatio &c.*

Præscriptaque electionis Præpositi, & eorundem Presbyterorum deputatorum forma, statuitur in §. *Nihil*, ut Præ- 2
positus *nihil singulare habeat in Ecclesia, mensa, cubiculo, domi, forisve, præter locum primarium, & Laicum in nostris,*

stris, à Deputatis assignandum. In quo circa rem familiarem,
quamvis determinatur, eidem Præposito onus incumbere
3 circa domesticarum rerum curam; Nihilominus præter rectæ,
& accuratæ administrationis onus, præstandisq; subditis ad
victum, & vestitum necessaria, sollicitudinem, ita illi facul-
tas restringitur, ut ultra unius aurei nummi summam, pro
quolibet mense, etiam in usus pauperum, sine Deputatorum
consensu elaegiri non possit, sine verò totius Congregationis
consensu, si decem nummos aureos contigerit excedere.
4 Sic pariter *in §. Totius* declarando officium Præpositi, Ita
præscriptum legitur *Totius Congregationis gubernandæ, om-
niumque curandorum prima potestas sit penes Præpositum. Ad
ipsum enim solùm pertinebit Congregationem cum opus fuerit
convocare, tractanda proponere, ritè constituta perficienda cura-
re*: Ac postquam declaravit ad Præpositum pertinere exigere
5 *quoque rationem actorum, vel agendorum à singulis nostrorum,
quibus est aliquod munus, vel onus quomodolibet ubique loco-
rum mandatum, & videre, ut singula rectè expediantur*,
facultatem ut supra Præposito tributam coarctando, separa-
ta oratione, sic præcipit: *Convocabit ad hoc Congregationem
quatuor Deputatorum, saltem qualibet hebdomada, sine quo-
rum consensu nihil aget, quod spectat ad universalem guber-
nationem domus, & eligendos, amovendosque Officiales*,
sumptaque occasione, passivas qualitates in Præposito, De-
putandis, & eligendis requisitas, insinuando Præpositi fa-
cultatem restringendam esse ad Deputatorum arbitrium, in
§. Post electionem iterum hisce verbis declarat: *Post electio-
6 nem Præpositi statim eligentur et quatuor ex Presbyteris qui
decennium transegerint in Congregatione, ex quo sunt admissi
ad primam probationem, & Jus habent eligendi à tota Con-
gregatione, de quorum consensu, ut dictum est, cuncta à
Præposito agentur, quæ ad universalem Congregationis gu-
bernationem pertinere ipse judicaverit*.
Denique sub titulo *de Præcipuis nostrorum observationibus*
Cap. 8 ita determinatur: *Quando lex aliqua universalis con-
stituenda est, Sacerdotes omnes intersint, qui expleverint
triennium, votumque consultivum habeant, decisivum verò
tantùm, qui decennium compleverint* De ipsis tamen Consti-
tutionibus hæc verba in Appendice *si quid ambiguum fuerit in
7 nostris Constitutionibus, Præpositus, & Deputati declara-
bunt, nullo tamen modo possit eas commutare, derogare, aut
aliqua ex parte innovare, vel novas condere*.
8 Cùmque post dictarum Constitutionum Apostolicarum
confirmationem, anno 1612. sequutam, verba illa supra ré-
censita, ac in §. *Totius* expressa, videlicet: *Ad ipsum enim
solùm pertinebit Congregationem, cùm opus fuerit, convoca-
re, tractanda proponere, &c.* Ac alia: *De quorum consensu,
ut dictum est, cuncta à Præposito agentur, quæ ad universa-
lem Congregationis gubernationem pertinere ipse judicaverit*,
9 apposita in §. *Post electionem ejusdem capitis*, sic intelligi po-
tuerunt, ut effrenatam facultatem proponendi, vel non, ad
arbitrium Præpositi tribuerent, ac per consequens dispoticè
gubernandi Congregationem, contra mentem nostri Institu-
toris, nolentis in solius Præpositi arbitrio præfatum regimen
10 remanere, sed juxtà præmissam declarationem in principio
ejusdem capitis. Ibi: *Ad Congregationem, rerumque ad ipsam
spectantium gubernationem &c. Præpositus primùm eligitur,
deindè quatuor Præsbyteri deputantur*, Præposito simul cum
Deputatis tributam esse.
11 Quamobrem anno 1624. dum adhuc in humanis agebant
viginti duo, ex senioribus dignissimis Præsbyteris, sancti
Institutoris primariis discipulis, à quo tanquam ex fonte lim-
pidissimo optimè regendi institutum spiritum hauserunt; In-
ter alios verò adnitentibus, ac suadentibus, R. P. Juliano
Justiniano tunc temporis Congreg. Præposito, Petro Conso-
lino, qui ob eximiam vitæ, morumque probitatem dilecti's
S. Philippi discipulis cognomentum est assecutus, aliisque
Presbyteris ac ejusdem eximii nominis Deputatis, post inte-
gri anni, & amplius consultationem, hac super re adhibita,
12 Constitutionibus supra recensitis benè perpensis, ac ponde-
ratis, examinatis itidem consuetudine, ac traditione, scripta
in Decretorum Congregationis Libris, attentis etiam tribus
decretis, emanatis ipso tempore, quo Sanctus Institutor
Philippus inter mortales vitæ usura fruebatur, primum vi-
delicet confectum die 28. Julii 1588. alterum 26. ejusdem
mensis anni 1589. tertium denique 23. Decembris 1595.
Presbyteri omnes in Generali Congreg. legitimè congregati,
proponente Præposito, sub die 30. Martii 1624. statuerunt,
nedum ex vi declarationis vigore facultatis, illis à Constitu-
tionibus tributæ in §. *Si quid ambiguum* in Appendice regi-
13 strat, verùm etiam ex vi novæ legis, attenta facultate,
habita in §. *Quando lex cap. 8.* Cuilibet ex Deputatis in par-
ticulari Deputatorum Congregatione, jus competere pro-
ponendi negotia, ad regimen Congregationis spectantia. In
Congregatione tamen generali omnium Præsbyterorum pri-
vativè spectare ad Præpositum, hac adjecta lege, ut quando 14
à majori Deputatorum parte negotium aliquod expedire vi-
sum fuerit, etiam ipso renuente proponi deberet, ita decla-
rando ambiguitatem verborum illorum: *Ad ipsum enim so-
lùm pertinebit Congregationem, cùm opus fuerit, congregare,
tractanda proponere &c.* ut intelligantur de privativa propo-
nendi Præposito, in Generali Congregatione, & publica,
ubi omnes Presbyteri intersunt attributa, secùs verò de par-
ticulari Deputatorum Congregatione, ut latiùs in ipso de-
creto, ibi: *Quando uno delli Deputati giudicherà espedien-
te, che si proponga in Congregatione Generale qualunque cosa,
in tal caso potrà liberamente da se stesso proporla in Congrega-
tione segreta, che si fà ogni settimana, e se la maggior parte
delli Deputati sarà dell'istesso parere, e giudicherà quella tal
cosa, qualunque esser si voglia, degna di esser proposta à tutti
li Padri, in tal caso il Preposito, etiamche per altro giudicbas-
se in contrario, sia nondimeno obligato di convocare Congrega- 15
tione, e proporla in quel tempo che l'istessa maggior parte delli
Deputati giudicherà opportuno*.
Hac retenta regiminis forma, in nostra Congregatione
usque ad annum 1704 absque ulla controversia sese gesserunt
Presbyteri; Verùm eodem anno tunc temporis Præpositus
prætendere cœpit absolutam, & omninò independentem fa-
cultatem à dictis quatuor Deputatis, à quibus ad tenorem
nostrarum Constitutionum, præsente eodem Præposito,
in una ex solitis particularibus Congregationibus, servatis
omnibus servandis, revocata fuerunt omnia, ab eodem ge- 16
sta, præter, vel contra tenorem earundem Constitutionum.
Propter quæ ab eodem habitus fuit judicialis recursus ad E-
minentissimum tunc temporis Urbis Vicarium, uti Judicem 17
ordinarium, à quo obtinuit solitum monitorium super manu-
tentione arbitrariò, & independenter à Deputatis regendi
Congregationem, ac super observatione Literarum Aposto-
licarum cum inhibitione, eoque dictis Deputatis judicialiter
præsentato, adjerunt isti Sanctissimum D. N. cui placuit
committere R. P. D. Fatinello, ut controversiam sine stre- 18
pitu, ac figura Judicii, decideret, quod punctualiter adim-
pletum fuit, mediante compilatione Voti, Sanctitati Suæ
extraditi sub die 25. Novembris ejusdem anni 1704. in cujus
exequutionem mandavit idem SS. D. N. Patribus Congre-
gat. Oratorii mediante epistola Secretariæ Status, plenariam
observantiam dicti Voti, ac si pro ejus confirmatione expé-
ditæ fuissent Literæ in forma Brevis, ut latiùs videre est in
*1. tom. Responsorum ejusdem R. P. D. Fatinelli respons. 58.
per tot.* in cujus calce registravit etiam per extensum dictam
Epistolam, raro exemplo scriptam per viam Secretariæ Sta-
tus, cum illa declaratione: *Come se per la conferma di esso
fosse stato spedito special Breve dalla Santità Sua*.
Verùm asserentes eosdem Deputatos, eundem R. P. D. 19
Fatinellum, non minus nulliter, quàm injustè in suo Voto
processisse, ac in eo multa insubsistentia contineri, itaut si
pro illius observantia desuper expeditæ fuissent Literæ in for- 20
ma Brevis, istæ patenti laborarent vitio obreptionis, & su-
breptionis, humillimum habuerunt recursum ad SS. D. N.
qui benignas præbendo aures supplicantibus, Congregatio-
nem particularem trium primi nominis Prælatorum, depu-
tavit, nempè Nuptii Sacr. Cong. Episcop. Secretarii, Cor-
radini tunc temporis ejusdem Auditoris, & hodiè S. R. E.
Cardinalis, & Marasuschi moderni Auditoris ejusdem San-
ctissimi D. N.
Pendente autem causa in d. particulari Congregatione,
requisitus pro veritate, in eam inclinavi opinionem, ut cum 21
omni fundamento sperari posset revocatio Voti R. P. D. Fa-
tinelli, & circumscriptio omnium illorum, quæ gesta fue-
runt pér organum Secretariæ Status, effectu subsequuto,
eo quia commendabili candore solet Apostolica Sedes revoca-
re ea, quæ ab ipsa tacita veritate, obtenta fuerunt, ut suis
etiam temporibus observavit *D. Ber. in epist. 180. ad Innoc.
III.* Habemusque in hac par. celeb. factum Justiniani, & ce-
lebriora ipsius verba *in auth. de Nup.* ibi: *Non enim erubesci-
mus si quid meliùs horum, quæ ipsi prius diximus, adinve-
niamur, hoc sancire, & competentem prioribus imponere cor-
rectionem*, cum aliis apud *Card. de Albic. de Inconst. in Ju-
dic. in præfat à num 42.*
Ad ostendendam autem insubsistentiam eorum, quæ ca-
nonizantur in dicto Voto R. P. D. Fatinelli, præmittebam,
quod controversia in eodem Voto decisa, solummodò versa-
batur inter Deputatos ex unà, & Præpositum illius tempo-
sis Partibus ex altera, absque eo quod ullius ex aliis Congr. 22
Presby-

Presbyteris vocatus esset ad causam, nam agebatur in ea,
ut dictum est, de sola jurisdict. seu facultate proponendi, vel
non, in eorum Congr. privata, seu particulari, semel in
hebdomada fieri solita à Præposito, & quatuor Deputatis,
& in qua, neque votum, neque locum habent alii Presbyte-
ri ejusdem Congreg. Qua propter solummodò dicti quatuor
Deputati mediante monitorio, ad Præpositi instantiam co-
23 ram tunc temporis Eminentiss. Vicario vocati fuerunt, &
isti dumtaxat coram eodem R. P. D. Fatinello, in illius lo-
cum subrogato, comparuerunt.

24 Hoc præmisso, aut Votum, de quo agitur, una cum man-
dato Sanctissimi, in Epistola Secretarii Status expresso, dici-
tur continere aliquam legem, de novo sancitam, Presbyteros
omnes Congreg. obligantem, aut verò dicitur continere sim-
plicem antiquarum Constitut. declarationem. Si prætendatur
continere novam legem, ecce obreptio, & subreptio, pa-
tenter ex Voto præfato suborta, nàm inter Constitutiones,
supra recensitas *cap. 8. §. Quando lex*, per hæc verba statui-
25 tur; *Nulla lex, à Sanctissimo confirmanda proponatur, nisi
prius in ea consenserint Presbyteri, exacti in Congregatione
decennii*, & sequenti §. *Quando lex aliqua universalis consti-
tuenda est, Sacerdotes omnes intersint, qui expleverint trien-
nium, Votumque consultivum habeant, decisivum verò, qui
decennium compleverint*. Cùmque ad constitutionem istius
novæ legis nullatenùs consensisse legantur Presbyteri exacti
in Congreg. decennii, juxta supradictarum Constitutionum
dispositionem, & multo minus ad illius confirmationem pe-
tendam, eorum nullus interfuit, inevitabilis, ac clarissima
est obreptio, & subreptio prætensæ legis, à Voto R. P. D.
Fatinelli promanatæ, & confirmationis in Epistola Secreta-
riæ Status expressæ, non exprimente necessitatem consensus
Presbyterorum extra decennium ad ipsius novæ legis consti-
tutionem, ac præsentiam pariter omnium etiam Præsbyte-
rorum infra decennium ad petendam illius confirmationem;
Nec in Epistola Secretariæ Status legitur derogatum fuisse
huic necessitati, decreto irritanti, ac clausula sublata à duo-
bus Summis Pontificibus, nempe Paulo V. & Urbano VIII. in
favorem Presbyterorum munit. Unde applicatur notorium
axioma, per Doctores communiter receptum, ad compro-
bandam obreptionem, & subreptionem, quod si R. P. D.
Fatinellus hanc necessitatem expressisset in suo Voto, San-
ctissimus D. N. vel illud non confirmasset, vel difficilius,
quod ad inducendam subreptionem superabundat, ea addu-
26 ctis per *Felin. in cap. Super literis num. 8. de Rescript. Soccin.
sen. cons. 260. num. 2. lib. 2. & Rot. dec. 89. num. 17. & dec. 302.
num. 5. & seqq. cor. Bich. & dec. 736. num. 43. cor. Dunoz. jun.
& dec. 391. num. 3. cor. Priolo.*

27 Crescitque vis argumenti, ponderando præsertim, quòd
sa. me. Urbanus VIII. per Breve speciale Apostolica confir-
matione munivit Constitutiones, alias à Paulo V. ut supra
per Bullam confirmatas, cum illarum insertione de verbo ad
verbum, & circa finem expressè prohibet, irritatque quam-
cunque declarationem, annullationem, seù innovatio-
nem, vel judicium, prolatum contra formam Constitutio-
num, ibi insertarum, etiamsi facta legatur à Summis Ponti-
ficibus, quotiescumque id minimè factum fuerit Presbyteris
28 ad hunc effectum citatis, ibi: *Decernentes præinsertas Li-
teras nullo unquam tempore; etiam per Nos, seù Romanos
Pontifices Successores nostros pro tempore existentes, aut aliorum
quomodolibet, nisi Presbyteris dictæ Congregationis ad hoc
citatis, & auditis, declarari, aut interpretari, aut corrigi,
aut iis derogari posse, & declaratum, interpretatum, corre-
ctum, aut derogatum censeri, & non alias, & in præmissis om-
nibus, & singulis &c.* ut latius dicemus inferius.

29 Certum enim est in casu præsenti, nunquam fuisse citatos,
nec auditos Congr. Presbyteros, ut novam hanc legem reci-
perent, vel derogatoriam, vel suppletivam antiquæ, cum
hac clausula confirmatæ. Et quamvis dici posset, fuisse R.
P. D. Fatinelium auditos Deputatos, quos etiam citatos fuis-
se constat per monitorium; Responderi potest, quod hoc
non verificatur ad effectum recipiendi novam legem, corre-
30 ctoriam antiquæ, & quia nunquam citati, & auditi fuerint
cæteri Presbyteri ad tenorem privilegii, ut supra in confir-
matione facta ab Urbano VIII. expressi, quotiescunque Vo-
tum una cùm Epistola Secretariæ Status continere dicatur
aliquam novam legem, integram Congregat. obligantem,
tanquàm emanatum contra formam præfati privilegii, de
quibus, nec Votum, nec Epistola loquuntur, etiamsi pro
ipsius Voti confirmatione expeditæ fuissent Literæ in forma
Brevis, hæ essent subreptitiæ, & obreptitiæ, ac per conse-
quens nullius valoris, non ex defectu potestatis Summi Pon-
tificis, sed voluntatis, ut per *text. in cap. Super literis de
Rescriptis* advertunt communiter DD. & præ cæteris ad rem
nostram *Castrens. cons. 288 sub num. 4. lib. 1. Felin. in cap. In
nostra num. 19. de Rescriptis Pamphil. dec. 612. num. 1. & 10.
& Boerius dec. 283. num. 35. & sequen.*

Fortius quia Præpositus dumtaxat illius temporis recur- 31
sum habuit ad tunc temporis Eminentissimum Urbis Vica-
rium, & solummodò Deputati coram R. P. D. Fatinello
comparuerunt, quibus à Constitution. interdicta legitur im-
mutatio, derogatio, particularis etiam innovatio, & effor-
matio novæ legis, ut in §. *Si quid ambiguum in Append.* ibi:
*Nullo tamen modo possint eas immutare, derogare, aut ali-
qua ex parte innovare, vel novas condere:* Sicque isti median- 32
te recursu ad SS. D. N. d. an. 1704. habito, & ad R. P. D. Fati-
nellum, ut hujusmodi novæ legis promulgationem, & res-
pectivè confirmationem ederet, nunquam præjudicium in-
ferre potuerunt cæteris Presbyteris, aut integræ Congregat.
qui consensum instantiæ hujusmodi nullatenus præstiterunt;
Ubicunque etenim consensus requiritur, eo deficiente actus
non tenet *cap. Auditus 29. de Elect.* & advertunt *Baldus in
leg. fin. num. 3. C. ad S. C. Macedon. Gom. in Regul. de Impe-
trat. Benefic. per obitum famil. Card. quæst. 11. sub numer. 4.
vers. Nam ex quo consensus Gonzal. ad Regul. 8. Cancell. glos.
47. num. 3.*

Quod si dicatur, Votum R. P. D Fatinelli novam legem 33
obligatoriam non continere, sed potius declarationem anti-
quæ, ut videtur insinuare Epistola Secretariæ Status, ea-
dem reflexione objectum penitus diluitur. In Constitut. enim
superius expressis, & ab Urbano VIII. confirmatis nedum
Judicibus, sed etiam Summis Pontificibus interdicitur decla-
ratio prædictarum Constitutionum, nisi prius specialiter ci-
tatis, atque auditis Presbyteris. Igitur dum hæc forma fuit 34
omissa, juxta rationes, & authoritates, superiùs enunciatas,
prætensa declaratio esset evidenter subreptitia.

Meritò autem per sa. m. Urbanum VIII. fuit prohibita no-
væ legis constructio, & antiquæ declaratio, facienda absq; 35
consensu, & citatione Presbyterorum; Cùm enim in allega-
tis Constitutionibus, quæ confirmabantur, adesset facultas
de condendo leges, & declarandi antiquas, ipsismet Pre-
sbyteris attributa, noluit ille Summus Pontifex inposterum
ab aliis, quàm ab ipsismet, vel saltem sine eorum approba-
tione, atque consensu, permittere, ut novæ conderentur,
antiquæ declararentur Constitutiones & leges.

Quapropter, quamtumvis Epistola Secretariæ Status, 36
de qua agitur, importare diceretur solummodò confirmatio-
nem declarationis antiquæ legis, jam conditæ, & in forma
specifica confirmatæ, cum clausulis superiùs expressis, &
recensitis, tribuentis amplam facultatem privativam Pre-
sbyteris Congregationis condendi novas, & declarandi anti-
quas; Quemadmodum talis declaratio minimè consonare
videtur actui declarato, illiusque verbis, nequaquam præ-
sumendum est, quòd Summus Pontifex, illa mediante, tol-
lere voluerit Jus, nostris Presbyteris quæsitum, sed id at-
tribuend. est importunitati, illam petentis, & per consequens
remaneret effectu vacua, & ipso Jure nulla, ut per *tex. in
cap. Cum olim de Sentent. & re Judic.* advertit ibi: *Felin.
num. 5. vers. & adduci potest.* pluribus allegatis, & in specie
Bellar. dec. 724. col. 6. vers. sexta ratione.

Verùm patens veritas est, quod Votum R. P. D Fatinel- 37
li secum fert alteram novam legem, oppositam antiquæ, ac
ut supra firmatæ. Ad elucidationem namque hujus assertio-
nis necesse est in memoriam revocare Constitutiones, ut supra
confirmatas; Etenim in 1. Append. § *Si quid ambiguum*, illæ
tribuunt facultatem declarandi ambiguas Constitutionum
partes, & ulterius *cap 8. §. Quando lex*, expressè statuunt,
posse omnes Presbyteros, tàm suprà, quàm infrà decen-
nium, leges condere, sicque anno 1624. sub die 24. Martii,
nedum Præpositus, & Deputati ponderando omnia ea, quæ 38
mandant Constitutiones circa regimen Congregationis, &
præcipuè verba illa expressa *in cap. 3. in principio* ibi: *Ad Con-
gregationem, rerumque ad ipsam spectantium gubernationem,
& curam, Præpositus primùm eligitur, deindè quatuor Pre-
sbyteri deputantur.* Quorum vigore regimen Congregationis
apparet tributum, non solum Præposito, sed ipsi, & De-
putatis simul; Facta de prædictis collatione cum aliis verbis
ejusdem capitis §. *Totius* ibi: *Ad ipsum enim solùm pertine-
bit Congregationem, tùm opus fuerit, convocare, tractanda
proponere:* Cognita inter ipsa quoad substantiam repugnan-
tia, & per consequens ambigua, declarata fuerunt. decer-
nendo, in Congr. Deputatorum pro bono Instituti regimine 39
competere jus proponendi etiam ipsis Deputatis, dum ex vi
Constitutionum de eodem regimine participare debebant;
Sed in Congreg. generali omnium Presbyterorum, juxtà

dispositam

dispofita in §. *Totius*, soli Præposito competere jus proponen-
di prædictum; cum onere exequendi ea, quæ à majori Depu-
tatorum parte resoluta fuissent, ac per consequens etiam pro-
ponendi in Congregatione generali, juxtà resolutionem præ-
dictorum Deputatorum, & pro majori stabilitate declara-
tionis præfatæ, etiam (sunt verba decreti) *per sfuggire l'*
incontro di quello scoglio, che pretendeva la Congregatione più
40 *d'ogni altra fuggire, cioè il governo, ristretto all'arbitrio di*
un solo &c. ea omnium Presbyterorum voto per viam novæ
legis stabilitum remansit.

41 Quæ sanè intelligentia, nedum est Constitutionibus, &
Instituto conformis, verùm etiam inhæret menti ipsorum Pa-
trum antiquorum, id statuentium, atque Juris communis
dispositioni Siquidem Constitutiones præfatæ *cap 5.* sub titu-
lo *de Præposito, & quatuor Presbyterorum electione, & mu-*
nere, ita decernunt: *Ad Congregationis, rerumque, ad*
ipsam spectantium gubernationem, & curam, Præpositus pri-
mùm eligitur, deinde quatuor Presbyteri deputantur, & in-
super *in §. Nihil singulare*, tanquam alter simplex Sacerdos
regulatur Præpositus, præter locum primarium, & Lai-
cum, illi ad servitium per Deputatos etiam assignandum.
42 Imò *cap.7. §. Lectionem* in fine indistinctè Præpositus, &
Deputati vocantur Superiores ibi: *Superiorum arbitrio, Præ-*
positi scilicet, & Deputatorum; Quapropter si Deputati, ex
vi Constitutionum, debent esse participes gubernationis do-
mus, & Præpositus nihil singulare habere debet ab ipsis,
præter honorifica, & vocantur Deputati Superiores, sicut
ipse Præpositus vocatur Superior, omnis æquitas postulat,
43 ut in eorum Congr. particulari illis competat indistinctè, una
cùm Præposito jus proponendi, absque ulla privativa favore
Præpositi; Nec adversantur verba taxativa expressa in §.
Totius videlicet: *Ad ipsam enim solùm pertinebit, Congrega-*
tionem, cùm opus fuerit, convocare, tractanda proponere &c.
Ibi enim loquuntur Constitutiones de generali Congr. omnes
Præsbyteros comprehendente, ea ratione quia in hoc pio
Convictu duæ sunt Congreg. una generalis omnium Presby-
terorum, & altera particularis Præpositi cum Deputatis,
quoties igitur Constitutiones loquuntur de Congreg simplici-
ter, certum est de sola generali tanquam majori, & potiori
per antonomasiam debere intelligi juxta Textum in §. *Sed*
Jus quidem in fine Instit. de Jure naturali Gentium, & Ci-
vil. Gloss in cap. Significavit 3 verbo Urbe de Pænit. & in cap.
Propterea 8. verb. Proprietas de Verb. Significat. Ita enim
44 clarè insonant verba illa: (*Totius Congreg.*) posita in prin-
cipio §. quæ cùm correlativè se habeant ad subsequentia illa
verba *ad ipsam enim solùm pertinebit &c.* clarum remanet,
ibi Constitutiones loquutas fuisse de d. Congregat. generali,
45 Verbum siquidem *Totius* denotat unum corpus integrum sub-
sistens ex omnibus suis partibus nemine excluso, ex allegatis
per Barbosam de Dictionib. dict.408. num.1. cum seq. & que-
madmodum si Constitutiones dicerent, omnium Presbyte-
rorum Congr gubernandæ &c. tunc clarè haberetur, quod
verba subsequentia taxativa denotantia facultatem privati-
vam proponendi Præposito tributam applicarentur Gener.
Congreg omnium Presbyterorum, ità idem omninò dicen-
46 dum est cum dictum sit *Totius Congreg. &c.* nam inter se con-
veniunt omnes, & totum *Raudens. de Analog. lib.1 cap.12.*
sub num.2. Monach. decis. Florentin. 71. num.22. & qui totum
dicit nihil excludit, *ex allegatis per Barb. dict.241. num.16.*

Quod insuper clarè demonstratur, nedum ex integro ipsa-
rum Constitutionum contextu à principio usque ad finem,
47 quæ verba faciendo de Congreg. indistinctè intelliguntur de
generali, ac de consortio omnium Præsbyterorum, ut vi-
dere est eodem *cap.5. §. Tres annos §. Ab ejusdem §. Si nemine,*
& cap.8. §. Cum aliquid, sed signanter, & appositè depro-
mitur ex *§. Circa rem familiarem* proxime immediate præce-
denti eidem *§. Totius* ubi tribuitur facultas Præposito elar-
giendi pauperibus nummi aurei summam, & in majori quan-
48 titate, quotiescumque hujusmodi largitionum se dederit oc-
casio, ibi: *Quatuor Deputatorum requiret consensum, cùm*
verò decem nummos aureos excedere contigerit, totius Congre-
gationis &c. Sicut o. in aliis partibus Constitutionum, quan-
do loquitur de Congreg Generali solummodo legitur expres-
sum mediante verbo *Congregationis*, vel cum adjecto *totius*,
& quando de Congreg. particulari Deputatorum dicunt nu-
49 dis verbis de consensu Deputatorum, sine consensu Deputa-
torum, Præpositus scilicet, & Deputati, Superiorum ar-
bitrio &c Ita singula singulis congruè referendo, de eadem
50 dicendum est loquutas fuisse in præsenti, dum eisdem verbis
utuntur, Melior n. intelligentia alicujus Constitutionis non
invenitur, quam illa, quæ provenit per illius partis inter-
pretationem, ex animadversis per *Speroll. dec.102. num.51.*
& firmatis *per Rot in decis.171. num.9. part.9. rec. & decis.87.*
num.10. cor. Lancvis. & in Romana pretii Officiorum impres-
sa apud *Card. de Luc. de Offic. vocab. dec.8. n.3. & dec.9 nu.81.*

Cumque nostræ Constitutiones dum loquuntur de Congre-
gatione generali omnium Presbyterorum, tribuunt Præpo-
sito Jus privativum proponendi, mediantibus verbis perso-
nalissimis & quando de Congregatione particulari Deputa-
torum non ita, sed diversimodè disponant, benè valet in-
ferri, ex vi dd. Constitutionum, Præposito non competere
Jus privativum proponendi in Congregatione particulari
Deputatorum, licèt ipsi competat in Congreg. generali om-
nium Presbyterorum, quæ propterea facultas nullatenus va-
let extendi ad Congregationem particularem Deputatorum, 51
quia dum Constitutiones in hac parte exorbitant à Jure com-
muni, disponente, actus Capitulares dirigi debere ab anti-
quiore de Capitulo in defectum ejus, ad quem id spectat de
Jure, vel consuetudine, ut inferiùs dicemus, & monet
Fagn. in cap. Quia propter §. Illud num.75. de Elect. ubi te-
statur de praxi, ab ipso semper servata, nisi diversimodè di-
spositum esset, etiam ex identitate rationis extensio non ad-
mittitur, ex juribus allegatis *per eundem Fagn. in cap. Tuæ*
literæ num.47. de Cleric. per saltum promot.

Fortiùs quia in eodem *cap.5 § Deputatorum* expressè sao-
citur ibi: *Deputatorum erit præterea cùm Præpositus decesse-* 52
rit, vel finiret ejus munus, Seniorem prædictum monere, qui
ejus vicem interim fungitur, ut convocet ad electionem Præ-
positi convocandos, quod si ille negligat, ipsi convocabunt; Si-
cut enim ex vi Constitutionum in hoc § expressè Deputati
supplere debent negligentiam Senioris in locum Præpositi su-
brogati; Ita etiam dicendum est, in eisdem concessam fuisse
facultatem supplendi negligentiam ipsiusmet Præpositi, no-
lentis proponere; Nam subrogatus assumit eandem natu-
ram, & qualitatem personæ, in cujus locum subrogatur *per*
tex in leg Proponebat.76. ff. de Judic. cum aliis apud *Rot.*
cor Cerr. decis.13. num 12. & seqq. Et quemadmodum Con-
stitut. tribuunt facultatem Deputatis supplendi, nedum ne-
gligentiam senioris, in locum Præpositi subrogati; sed etiam
ejusdem Præpositi in casum impotentiæ per mortem, vel
cessationem muneris, ita dicendum est, eisdem concessam 53
fuisse eandem facultatem in casu negligentiæ voluntariæ,
cum nolle, & non posse in Jure æquiparentur *cap. Sciscita-*
tus de Rescript. & cap. Prudentiam §. Adjecimus de Offic. de-
legat.

Omnia hæc in se clara, clariora redduntur ab observantia, 54
tam extrajudiciali, quàm judiciali, quæ in facto sunt inne-
gabiles.

Quoad observantiam extrajudicialem, multi adducun 55
tur actus, comprobantes facultatem proponendi in Deputa-
tis, signanter unus diei 6. Junii 1580. alter diei 28. Junii
1587. *Il dì avvanti la Congregatione segreta avvertisca cia-*
scuno (:idest ex Deputatis) *di quello, che hà da proporre*,
alter diei 5 Maii 1588. alter diei 26 Julii 1589. alter diei 23.
Decembr. 1593. alter diei 30. Martii 624. alter diei 27. Apr.
1629. alter demum diei 4. Maii 658.

Ex illis autem quinque actibus annor. 1580. 1587. 1588.
1589. & 1593. sequutis & ad praxim redactis tempore nostri
Fundatoris, imo eo ipso tempore, quo ipse uti Præpositus
nostram Congregationem sanctissimè rexit, & ex innegabi-
li facto illorum Patrum antiquorum, qui nostram Congre- 56
gationem componebant anno 624. & quorum major pars
convixerat cum eodem Sancto Fundatore, congruè videtur
responsum animadversioni illi quæ his verbis fit in fine ap-
pendicis *R. P. D Farinelli*: *Cùm igitur privativa proponen-*
di potestas, data in Constitut omnibus Præpositis Oratorii, ve-
niat ex Instituto, & consuetudine S. Philippi, perpetuò in hac
Congregatione servata, habere videtur quandam speciem irre-
verentiæ erga Sanctum Fundatorem immutatio, quæ à Depu-
tatis exposcitur; Imo posita hujusmodi contraria praxi, e-
tiam in vita ejusdem Fundatoris, ex contraria prætensione
& privativa proponendi respectu Præpositi, quam nunquam
habere voluit idem Fundator nedum species irreverentiæ,
sed aliquid longè majus inferri posset erga eundem Sanctum
Fundatorem, quia diceretur habere majorem, & ampliorem
potestatem, ac habuerit ipsemet Fundator. Et proindè ab om-
ni verisimilitudine prorsus alienum est quod noster Fundator,
qui in spiritu humilitatis, & mansuetudinis fundavit, & rexit
nostram Congr. voluerit deindè dare suis successoribus in mu-
nere Præpositi illam effrenatam libertatem, quam ipsemet
in vita nunquam exercuit, nec exercere voluit.

Præcipuè quia, procedendo cum supra animadversis, con- 57
cordat gubernium nostræ Congregationis cum aliis Regulis,
& Institutis aliarum Religionum; Cum enim antiqui Re-
ligionum

ligionum Institutores, *teste Tam de Jur. Abb. to. 3. disp 1. quæsit. 2. num. 8. monarchiam potius, quam aliam speciem regendi elegerint, ob depravatos nihilominus hominum mores, & humanæ naturæ corruptionem, & eo quia non omnes subditi sunt Possidonij, nec omnes illi, qui regunt possunt esse August. & Benedicti (& nos addere possumus) neque etiam omnes possunt esse Philippi summa ratione factum est, ut Religiones omnes loco monarchiæ absolutæ cum ea simul aristocratiam amplexatæ fuerint, ut notat Tamburin. ubi supra*, & concordat celeberrimus *Canonista Navarr. qui centesimum explevit annum in Urbe in Comm. de Regular. comm. 3. n. 15. vers. Ad decimum quintum.*

Quo verò ad observantiam judicialem, habemus duas pun-
58 ctuales resolutiones Sacræ Congregationis Episc. & Reg. quæ diebus 17 Jan. & 13 Martii 1692. admittendo talem facultatem proponendi favore Deputatorum in Congregatione particulari, quæ fit qualibet hebdomada, quęvè impugnabatur à P. Præp. Maceratæ, bis resolvit, teneri Præpositum ad proponendum ea, quæ judicabantur utilia, & proponenda à majori parte Deputatorum, concernentia quandam fabricam, atque injungendo Episc. Maceratæ promptam executionem talis resolutionis.

Quanti autem facienda sit similis observantia nemo igno-
59 rat, ex quo illa, nedum uno ore vocatur omnium interpretationum Regina, sed sensus, comprobatus ab observantia, semper exequendus est. & præferendus alteri, quamvis iste de Jure verior esset, magisque accomodatus verborum sen-
60 sui, ut de prima conclusione videre est apud *Repetentes in leg. Minimè ff. de Legib. & Rot. dec. 49. num. 10 cor. Zarat. & in As-*
61 *culana fid. 13 Jun 1698 §. Minimè coram Pio* Et de secunda apud *Socc. sen. cons. 145. num. 8 lib. 1. ad Adden. ad Greg dec. 184 num 8. & Rot. cor. Dun iun. dec. 829 nu. 9. & cor. Priolo dec. 393. num. 7.*

Pro quorum faciliori admissione nimis urgere videtur communis sensus dictorum antiquorum Sacerdotum nostræ Con-
62 gregationis, qui d. anno 1604. rebus omnibus, & rationibus hinc inde militantibus, æquali soliditate, ac attentione ponderatis, dubium de quo disputatur de medio prorsus abstulerunt, demandantes; *Che quando uno de' Deputati giudicherà espediente, che si proponga, potrà liberamente da se stesso proporerla in Congregatione segreta, che si fà ogni settimana;* Iis enim omnis competebat facultas, nedum declarandi antiquas Constitutiones, sed etiam novas leges condendi pro meliori bono Congregationis, ut latè determinatur in eisdem Constit. & clariùs in earum Appendic.

Cumquè ex una parte sermo sit de Sacerdotibus, qui con-
63 vixerunt cum nostro Fundatore, præsumuntur optimè informati, & ad plenum instructi de vero sensu nostrarum Constitutionum, & proindè idem decretum perindè habendum est, ac si esset insertum in nostris Constitutionibus, ex punctualiter animadversis supra *discept. 2 n. 97.* Ex alia verò parte sermo pariter est de personis, ætate, moribus, natalibus scientia, & conscientia insignibus unde applicantur ea, quę scribit *Gloss. in Capit. Prudentiam de Offic. Deleg. ubi quod integrum est iudicium illud, quod plurimorum sententiis confirmatur, & in Can. De quibus verbo Pluribus distin. 20. ubi, quod facilius invenitur, quod à pluribus quæritur, cum aliis à me citatis in Instit. crim. lib. 3. tit. 9 nu. 170. & seq.* quibus addo *Pignatell. consult. 54. nu. 12. tom. 10 & Card. de Luc. de Regularib. disc. 10. num 9.*

Non attento defectu potestatis eorundem Sacerdotum, quæ in *Voto R. P. D. Fatinelli n 16. vers. Quoniam* desumitur à Breve S. M. Urb. VIII cujus verba ibidem registrantur, & sunt sequentia *Denegata facultate easdem corrigendi, declarandi, & interpretandi.* Cùm enim idem Breve emanaverit anno 1628. dictum verò decretum Congregationis Generalis per 4. annos antea, nempe anno 1624. nulla vis fieri valet in eodem posteriori Breve ad enervandam vim dicti antecedentis decreti 4. annis antea emananti: Leges enim non habent ocu-
64 los retrò, ut vulgò dici solet, sed solùm futuros casus comprehendunt, *ad Text. in leg. Meminimus in fin Cod. de Legitim hæred.* ibi: *Si quis autem casus iam evenerunt &c. nullam sentiant ex hac lege retractationem*, & notant adducti *in dec. 115. n. 12. par 8. & dec. 104. n. 7. par. 16. & dec. 520. n. 8. par 8. rec. & in Romana Cambiorum 16 Iunii 1697. Nec deficit cor. Ursino, & in Romana seu Firmana Success. 10 Decembris 1698. § Nihil efficiente cor R P. D. Ansaldo.*

Quamvis autem conclusio hæc limitetur in illis terminis, in quibus ex particularibus facti circumstantiis, summus legislator oppositum exequi mandet, ut notat *Card. de Albic. in adnot. ad dec. Pamph. 569. num. 9. & 10* Nos sumus extrà terminos hujus limitationis, eo quia f. m. Urbanus VIII. voluit,

idem Breve effectus suos plenarios habere, & obtinere, ac ab
omnibus, ad quos spectat, & in futurum spectabit, & sic 65
de tempore præsenti, vel futuro, non autem ab iis, ad quos in præteritum spectavit, illud observare, Et proinde ex solo facto, seu recognitione dotæ ejusdem Brevis, omnia in hac parte sublata dicitur difficultas

In eadem Appendice fit pariter mentio de illa facti circumstantia, quod in Congregatione Generalis anni 1683. major pars nostrorum Sacerdotum noluerit confirmare, neque infir-
mare decretum anni 1624 Illa tamen nullatenus retragatur; 66
Cùm enim decretum plenissimam approbationem habuerit in dicta Congreg. Generali anni 1624 ejusque vigore ad terminos nostrarum Constitutionum vim legis obtinuerit, nil eidem detrahit, vel detrahere aptum fuit reflexio illa, quod in alia posteriori Congregatione habita anno 1683. PP. Congregationis illud non confirmaverint; Satis enim est, quòd idem decretum non revocaverint, sed in sua firmitate relin-
querint; Imò ex eo, quod eidem expressè non derogaverint, 67
præcedentem validitatem, & efficaciam plenè agnoverunt *ad Textum in leg. Præcipimus C. de Appel. leg. Sancimùs C. de Testam. Mangil. de Imput. q. 130 n. 13. vers. Et postremo, & Surd. cons. 163. n. 9 & cons. 509. n. 6. & dec. 195. eodem n*

Quia verò in dicto Voto *R. P. D. Fatinelli n. 16 Vers. Anno 16 8.* fit mentio alterius concordantis opinionis celeberrimi Canonistæ Fagnani, & cujusdam pii Sacerdotis Antonii Charles, quem omnes cognovimus, & tractavimus; Non omittimus in hac parte observare, eundem doctissimum Fagnanum nullatenus suo more in hac causa scripsisse, sed simplicem vulgari idiomate misisse Epistolam quę circumfertur tanquam ejus Votum sub die 7. Martii 1655. in qua, siccis verbis, paucis se expediendo, nullam facit distinctionem inter Congregationem Generalem, in qua privativum proponendi habet Præpositus, & inter Congregationem particularem, quæ fit cum solis quatuor Deputatis, & cum dicta distinctione Congregationum optimè conciliantur verba nostrarum Constitutionum, in quibus talis privativa facultas proponendi attribui videtur Præposito, Cum dicta pariter confusione, seu non distinctione utriusque Congregationis procedit citatus Charlas, optimæ quidem conscientiæ Sacerdos, sed nullo modo in scientia, & in Supremorum Tribunalium praxi comparandus iis, qui pro veritate doctissima, & fundatissima composuere Vota, opposita dictæ privativæ proponendi, à Præposito prætensæ in Congregatione quatuor Deputatorum, inter quæ longè emicant illud cl. m. Card. Riccii: Aliud bo. m. Fortunati Durantis Episcopi Squillacen: Aliud bo. m Advocati Arrighi, postea fa. m Innocentii XI. Aud. Aliud bo. m. Advoc. Pacioni; Aliud bo. m. Marchionis Jannis Baptistæ Bottini: Aliud bo m. Hippolyti Urselli, Sacri Palatii Apostolici Causarum Patroni, & alia plura, doctissimorum quidem Professorum, sed nolentium eorum nomina divulgare, probe scientium, & ad praxim reducentium id, quòd scriptum reliquit *Senec. de quatuor Virtutib. c de Prudent.* ibi: *Nec te moveat dicentis authoritas, nec quis, sed quid dicat attendito*

Concludendo cum verbis illis *D. Augustini in Epist. 8. ad S. Hieronymum: Ego Authores ita lego, ut quantalibet sanctitate quantavè doctrina polleant, non ideo verum putem, quia ipsi ita senserunt, sed quia mihi per alios Authores, vel canonicas, vel probabiles rationes, quod à vero non abhorret, persuadere potuerunt;* Ad eam enim miseriam facultas legalis redacta hodiè est, ut nihil tam pacificum in Jure invenitur,
quod offuscari, confundi, & dubium reddi non possit, ut, 68
me citato, in *in Instit. Crim lib. 3 tit 5 n. 85.* exclamat *Sacra Rota in Firmana fideicommissi 4. Maii 1705 §. Verùm cor Ansaldo.* Idque observaverat priùs *in dec. 68 in principio cor. eod.*

Congregatio particularis, de qua *supra n. 00.* die 18. Martii 1709. rescripsit: *Consulendum Sanctiss. ut mandet, PP. Congregationis Oratorii uti posse Jure suo ad formam Constitutionum, & decreti editi in Congregatione Generali anni 1624. non obstante Voto R P D Fatinelli & Epistola Secretariæ Status, pro observatione dicti Voti: Factaquè per me infrascriptum relatione supradictæ resolutionis, Sanctitas Sua illam benignè approbavit, ac ita inposterum servari mandavit. In fidem &c Ita est &c. P. Archiepiscopus Athenarum Auditor. Loco ✠ Sigilli.*

Vide *Tom. 2. part. 1. Discept. 37. & Tom. 3. par. 1. Discept. 3. à num 129.*

DISCEPTATIO XIV.

Lauden. Funerum.

PRO

PP. Carmelitis Excalceatis Civitatis Laudæ,

CUM

Parochis ejusdem Civitatis,

ARGUMENTUM.

Parochi, associantes cadavera in Ecclesia Regularium, an possint illas ingredi cum stola, & Cruce, & in quo loco possint eis dare ultimum Vale. Et an eis debeatur quarta funeralis; Impedientes liberam electionem sepulturæ, qua pœnaque puniendi sint, & quando sit locus exhumationi cadaveris, tumulati in illa Ecclesia, in qua sepelliri non debebat.

EX munificentia clar. me. Cardinalis Trivultii PP. Carmelitæ excalceati Principales ab annis circiter 55. re-
1 cepti fuerunt in Civitate Laudæ, ut in eadem Civitate notorium est; Occasione autem associationis cadaverum in eorum Ecclesia, Superiores ejusdem Conventus, nunquàm permiserunt eisdem Parochis ingressum in dicta Ecclesia cum stola, & cruce, minusque, ut ab eis daretur ultimum Vale in eadem Ecclesia, sed semper extra illam, ut deponunt
2 duodecim testes, omni fide digni, quorum multi sunt Sacerdotes, & Religiosi, ex quibus tertius, & quartus specificant actus, sequutos cum Parocho S. Geminiani, uno ex hodiernis Adversariis.

Quia verò aliqui ex iisdem prætendere cœperunt ingressum in Ecclesiam Principalium cum stola, & cruce elevata in associatione cadaverum, addita alia non minus exorbitanti
3 prætensione, sub colore ultimi Vale, velle recitare orationes supra cadaver, quas specificat Reverendissimus Episcopus in eius Relatione, non defecerunt vigilantissimi Superiores nostri Conventus eisdem se opponere de jure, & de facto.

De Jure, obtinendo anno 1680. speciale Indultum à sa. m. Innocentio XI. *ut in posterum corpora defunctorum, qui in Ecclesiis Regularium Ordinis Carmelitarum Discalceatorum Congregationis Italiæ sepulturam elegerunt, Parochi tenean-*
4 *tur associare usque ad portam Ecclesiæ præfatorum Regularium &c. Nec Parochos se ingerere posse in faciendo super iisdem cadaveribus officium in Ecclesiis præfatorum Regularium, sed ad ipsos Regulares in propria Ecclesia spectare, & pertinere:* Cum exhibitione ejusdem Indulti in authentica forma in Cancellaria Episcopali Laudæ tempore Vicarii Generalis Maldolti, à quo fuit eisdem Principalibus, roboratum propria subscriptione, restitutum.

De facto, verò nedùm injungendo Donatis, seu Laicis nostræ Religionis, *che stassero bene attenti alla porta per impedire in caso, che qualcuno de' Sig. Parochi volesse entrare, ò violare la nostra giurisditione*, sed manentes iidem Priores nostri Conventus antè januam ejusdem Ecclesiæ, ad eundem effectum impediendi ingressum Parochis cum stola, & cruce,
5 ut de visu ab annis 40. testatur P. Isidorus à S. Luca ibi: *Attesto con mio giuramento, aver veduto trent'anni sono in circa un tal P. Felice della Croce, allora Priore di questo nostro Convento, à stare egli stesso alla Porta della nostra Chiesa in occasione de funerali, preparata à resistere a' Sig. Parochi &c. & in fatti stavano fuori &c.* Circà quod concordant multi alii testes, omni fide digni.

Ad eludendum ejusdem Summi Pontificis Indultum, omnium Regularium privilegiis conforme, omnem moverunt lapidem, omnesque adhibuerunt, & adhibent diligentias Adversarii, vel indefinitè insistendo cum ægrotis, ut mutent electionem sepulturæ, factam in nostra Ecclesia, ut non semel practicarunt Parochi SS. Narboris, & Felicis, & S. Geminiani cum D. Ambrosio Puzzuolo, idipsum cum juramento testante, addita scandalosa illa protestatione, quòd aliàs *il Prevosto di S. Nabore &c. non averebbe accompagnato il cadavere alla Chiesa di S. Marco*, Vel ponendo ante oculos illorum, qui sepulturam in nostra Ecclesia elegerunt, præsentem litem, ejusque dubietatem, seu verius prætensionem Adversariorum, insinuando eisdem ægrotis, in vitæ extremis constitutis, ut ad evitandam eandem litem, atque exagerata inconvenientia, electionem, jam factam, mutarent, juxta ea, quæ practicarunt cum Joanne Pozzuolo.

Habitus proindè fuit recursus ad EE. PP. à quibus injunctum fuit Reverendiss. Episcopo, ut Sacram hanc Congregationem redderet instructam, mediante ejus Informatione, 6
& Voto, quam exhibemus, & ad cujus tenorem omni adhibito conatu prætendebant Adversarii disputare dubium super prætensa manutentione, Rejecta autem fuit illorum instantia die 27. Martii 1711. cum rescripto: *Nihil de subscriptione dubii quoad manutentionem*. Subscripta proindè fuerunt circa negotium principale dubia à R. P. D. Secretario, quæ ut infrà, resolvenda videntur, effusis desuper humillimis precibus.

Incipiendo à primo dubio: *An liceat Parochis in associatione cadaverum ingredi Ecclesiam Patrum Carmelitarum Discalceatorum cum stola, & cruce elevata, & intra Ecclesiam* 7
dare ultimum Vale. Vel potius eisdem Parochis liceat dare ultimum Vale extrà Ecclesiam, eam, ut supra, non ingredientibus: Pro illius negativa resolutione quoad dictam primam partem, & affirmativa quoad secundam, urgere videtur dictum rotundum, & literale privilegium s. m. Innoc. XI. Itaût, etiam in ipsamet Urbe, & quod magis est, in materia Ecclesiast. in controversiam deduci velit Summi Pontificis authoritas, omni disputatione indigna videtur inspectio, an Adversarii possint facere in nostra Ecclesia ea, quæ continentur in dicto dubio, & quæ in illa fieri non posse mandavit idem s. 8
m. Innocentius XI. Summi enim Pontificis authoritas, nedùm maxima, sed necessaria meritò appellatur, ex adductis à *Card. de Luc. de Benef. disc. 89 n. 2.*

Certiùs, quia non agitur de Indulto, exorbitante à praxi omnium aliarum Religionum, sed potiùs uniforme omnibus 9
privilegiis uniuscujusque Religiosæ Communitatis, dum uno ore probant Doctores, & quotidiè respondere solent Sacræ Congregat. Parochis in nullam Ecclesiam Regularium permissum esse ingredi cum stola, & Cruce, multoque minus dare ultimum Vale intra Ecclesiam eorundem Regularium, ut videre est apud *Pasqualig. ad Lauret. de Franch. n. 1591.* ibi: *Jurisdictio supra defunctum durat quousq; transeat in aliorum jurisdictionem, non transit autem in jurisdictionem Regularium, nisi quando pervenit ad ianuam Ecclesiæ Novar. in Sum. Bullar. comm. 91 n. 1.* ubi eandem adducit rationem, *quoniam jurisdictio Parochi, Cleri, & Canonicorum durat usque ad* 10
portas Ecclesiæ Regularium VenerAn Exam Episcop. lib. 6. c. 3. n. 4. & c. 12 eodem n. Barbos. ad Concil. sess. 5 de Reform. c. 13. n. 33. Tambur. de Jur. Abb. to. 1. disp. 15. q. 1 n. 21. Flamin. in Prax. Vicar. Capitular. par. 3. c. 40 n. 28. Frass. de Patron. Reg. Indiar. to. 2. c. 91. à nu. 10. Gavant. in Manual. Verb. Exequiæ in addition. n. 10. ubi, sequitur duas resolutiones Sac. Congreg. Episcoporum, *Peyrin. de Privileg. Regul. to. 3. in fine in respons. ad 3. pag. mihi 567. Io. Maria Novar. in Lucerna Regul. verb. Officium n. 3 & Panimoll. dec. annot. 10. n. 18*

Et quotidiè respondit hæc Sac. Congregat. signanter 22. Aprilis 1625 quàm per extensum impressit *Novar. in Summa Bullar. dicto comment. 91. num. 1. & in Placentina 16. Decembris 1661. ad 2. dub.* impressa à *Panimol. dec. 1. annot. 10 nu. 21.* ubi, 11
num. 18. refert, & sequitur alias resolutiones Sac. Congregat. Rituum *in Eugubina 12 Martii 1612 Et 5. Iulii 1614 & in Placentina 15. Maii 1619 & in Catanien. 12. Octobris eiusdem anni, & in Sulmonen. 8. Augusti 1629. & in Adrien. 5. Julii 1631 & in Bononien. 12. Januarii 1646 & in Mediolanen. 12 Jan. 1647.*

Idemque resolvit eadem Sac. Rituum Congregat. *in Vaden. 3. Augusti 1698 Ponente Card. Noris ad 2. dub.* ibi: *An Parochus ingredi possit Ecclesias Regularium cum stola, & Cru-* 12
ce: Negativè, quàm impressit *Matthæuc in Official. Cur. Eccles. verb. Officialis quoad Exequias num. 3. & in Avenionen. 3. Decembris 1701. ad 3. dub. ad relationem eiusdem Card. Noris.*

Quibus addimus punctualem resolutionem S. Congregationis Episcoporum, & Regularium favore Carmelitarum *in* 13
Sutrina ultima Februarii 1708. ad relationem Eminentiss. Corsini in qua 1. *dub. An Archipresbytero Collegiatæ Roncilionis, sivè solo, sivè cum Capitulo liceat ingredi, cum stola, & cruce erecta Ecclesiam RR. PP. Carmelitarum &c* Respondit; *Negativè* III verò dubio *An, & usque ad quem locum possit associare cadaver, tumulandum in d. Ecclesia.* Respondit, *Usque ad januam exclusivè.*

Ita etiam per viam legis, confirmando aliquas ex citatis, & quamplures alias resolutiones hujus, & alterius Sac. Rituum Congregationis, demandarunt *sa. me. Alexand. VII. constit. 93. & sa. mem. Clemens X. const. 57 in Bullar. nov. to. 6.* Itaut omni

omni prorsùs fundamento destituta videatur contraria præ-
tensio, uti opposita communi Doctorum opinioni, ionume-
ris Sacrarum Congregationum resolutionibus, & dictis Pon-
tificiis oraculis trium Summorum Pontificum f.m. Alexandri
VII Clementis X & Innocentii XI.

Adversus quæ non merentur allegari illæ verè frivolæ ex-
15 ceptiones, quæ continentur io Scriptura Adversariorum,
annexa dictæ Informationi Reverendissimi Episcopi Lau-
dæ.

Non prima; Quòd Adversarii sint in antiquissima, &
immemorabili consuetudine faciendi ea, quæ continentur in
16 dicto 1. dub. Talis enim somniata immemorabilis, nec de pre-
senti probata est in facto, nec ullo unquam tempore probari
poterit in futurum.

In facto nullatenùs de præsenti probata est; Si enim uno
ore admittunt Doctores, quod nedùm unicus actus, sed so-
lus rumor in contrarium superabundat ad excludendam im-
17 memorabilem, per ea, quæ notant *Marescot. var resol lib. 2.
cap 190. num. 10. Gratian discept. 918 num 39. Rot. dec. 159.
num. 6. & seqq. coram Ottbob. & dec. 1296. num. 13 & 14 cor. E-
mer. jun. & in par. 17. rec. dec. 279. num. 8 & in par. 19 dec. 116.
num. 7.* Quanto magis exclusa dici debet in nostro casu ex re-
plicatis illis actibus, & contradictionibus, de quibus depo-
nunt, non unus, vel alter, sed duodecim qualificati te-
18 stes egregiè *Monet. de Decim cap. 5. quæst. 1. num 76. Rot. cor.
Pen. dec. 508. n. 1. & seqq & cor. Cels dec. 104. n. 2. & in par. 19.
rec. dec 604 n. 12.* & melius *in Trojana delationis Crucis super
bono Jure 25. Junij 1708 §. Minus cor R.P.D. Lancetta*.

Supplicantes observare, quod major pars dictorum testium
qualificata est dignitate Sacerdotij, & decorata Religiosa
professione, quod illorum fidem auget, ex adductis per
*Franc Anton. Cost. cons. 20. num. 16. Castr. cons. 144. num. 3.
vers. Adest lib. 2. Rot cor Pamphil. dec. 620. num. 1. & 2. & coram*
19 *Priol. dec 384. nu. 2. & in par 10. rec. dec. 271. n. 7. & in par. 18.
dec. 552. num 15. & dec. 815. num. 36. & apud Zuff. de Legitim.
Processf. decis. 84. num. 11. & 12.* ubi, quòd depositio Sacerdotis
æquivalet depositioni duorum testium. Quod, longè post
hæc scripta, firmatum fuit in Voto, extenso ab *R. P. D.
Cerr. in Romana annuæ præstationis 26. Januarij 1714. §. 51.
& in alio Voto ejusdem Causæ, extenso ab R. P. D. Louio 23.
Martij 1715 §. 14.*

Est etiam improbabilis in futurum quia ab ædificatione no-
stri Conventus usque ad annum 1680. quo tempore obtentum
20 fuit dictum Indultum, cum amplissimis, & effrenatis clau-
sulis, decretoque irritanti, non adhuc erant effluxi ann. 30.
Usq; ad hodiè verò vix 60 elapsi sunt anni, ut est notorium,
& constat ex ipsismet contrarijs Scripturis; Ex qua animad-
versione tollitur in radice omnis prætextus immemorabilis
consuetudinis, ut de se patet, & in terminis punctualissimè
advertit *Rot. in dec. 39. num. 16 cor. Ottbob.* ibi *Cùm appa-
reat de principio moderno, & proximo, de immemorabili agi
non potest*.

Et considerando vim, & efficaciam decreti irritantis,
contenti in privilegio fa. me. Innoc. XI. ad nostrum præci-
21 sum effectum observat *Cobell. ad Bull bon. Regim. cap. 28. num.
72. & Rot. in decis 1279. num. 18. cor. Emeria Jun.* ubi, quòd
decretum irritans tollit quamcumque possessionem, & obser-
vantiam antecedentem, & impedit, nè possit inchoari obser-
vantia in futurum, & concordant adducti *per eandem Rot.
in Colonien Jurisdictionis 27. Aprilis 1679. §. Nec suffragari,
& 29. Martij 1680 §. Cùm enim, cor Albergat. & in Hispalen.
Juris sedendi in Synodo 21. Jan. 1697. §. Post Breve cor Mato,
& in Tarraconen. Præcedentiæ 12. Januarii 1698. §. penultimo
cor R.P.D. Ansaldo*.

Addito, quòd etiamsi effluxus esset longè major annorum
22 numerus, quod est prorsùs insubsistens, adhuc ex facto, vel
incuria unius, vel alterius Religiosi nostri Conventus nullo
modo præjudicatum dici posset privilegijs nostræ Religioni
concessis. Sivè, quia non est in facultate Superiorum pro
tempore cedere, seù præjudicare Juribus, Religioni compe-
tentibus, ut generaliter observant *Natt. consil. 160. num 46.
lib 1. Sperel. decis. 104 num. 85. Ambrosin. de Immun. cap. 16.
num. 2. & Panimol. dec. 6. annot. 6. num. 29.* & in nostris pun-
ctualibus terminis egregiè *Rot. in Hispalen quartæ funeralium
4. Julij 1590. coram Pamphil sen.* impressa *apud Dian coordin.
To. 8. dec. 25. fol. 186. §. Neque obstare*, ibi *Ultra quod istæ as-
solutiones cùm sint factæ vel ab Exequutoribus ultimarum vo-
luntatum, vel à Monacis particularibus, qui non potuerunt
renunciare privilegio, toti Ordini concesso, non præjudicant
Monasterio &c. & coram Royas dec. 179 num. 6. & 7.* ibi *In om-
nem casum dicti Fratres non potuerunt præjudicare successori-
bus, aut Monasterio, nec renunciare privilegijs, toti Ordini
concessis, & coram Cerr. & dec. 10. num. 2 & 3.* ibi: *Cum enim
privilegia fuerint concessa favore totius Religionis, cum clausula
Sublata, & decreto irritanti, non potuit per solum Rectorem
illis renunciari, & dec 63. nu 10. p 5* ibi: *Quia isti non potue-
runt præjudicare Privilegiis Religionis*.

Et qualificando pro simplicitate contrariam pretensionem,
benè *Rot. dec. 44. num. 11. & 12. par 7. rec.* ibi: *Nec obstat, quod* 23
*Provincialis se concordaverit &c. & renunciaverit privilegiis
Religionis, quia ista fuit mera simplicitas, quam Superiores
majores nullatenùs debent sufferre, cùm dictus Provincialis
non posset renunciare dd. privilegiis, quæ sunt concessa favore
Religionis, non autem personæ particularis, ea qua ratione,
nec Clericus potest renunciare privilegio fori &c.* duplata coram
Coccin dec. 2070. n 15. & cor. Caril dec. 97. num. 19. & seqq ibi:
*His igitur stantibus, dixerunt DD. nihil relevare renunciatio-
nem, ex defectu potestatis in Provinciali transigente &c. &
propterea ex mera simplicitate d. Provincialis non debet pre-
iudicium inferre universæ Religioni &c.* Et io ipsissimis ter-
minis elevationis Crucis, *Rota in Trojana delationis crucis
super bono Jure 21. Martii 1708 §. finali cor. R P.D. Lancetta*,
ibi: *Non licèt Regularibus sinè legitima authoritate Superio-
ris transigere in præiudicium Jurium Ecclesiæ, & Conventus
&c Multo minùs illorum factum, & confessiones præjudicare
possunt aliis Regularibus &c.*

Humillimas in hac parte fundentes preces, ut EE PP. di- 24
gnentur observare, quod si hæc procedunt in actibus expres-
sis, & omni detorsione incapacibus, juxtà præcisos termi-
nos, in quibus loquuntur præfati Authores, & præcipuè *Sa-
cra Rota in dicta Trojana delationis Crucis*, multò magis ad-
mittenda videntur in tacitis, seù tolerantia, vel conniven-
tia unius, vel alterius Religiosi, ne major virtus attribuatur
tacito, quàm expresso, adversus ea, quę communiter no-
tant *Alex. cons 59. num. 15 lib. 3. Menoch de Præsumpt. lib. 4.
præsumpt. 40 num. 10. Barbos axiom. 218. num 1. & 4 & Rot.
dec. 7. n. 19. cor. Bich.*

Sivè quia in dictis prætensis actibus tolerantiæ unius, vel
alterius Religiosi, uti consistentibus in materia facultativa, 25
non possunt figi pedes pro inducenda coactione in futurum,
ex ijs, quæ ad rem notant *Dec cons. 175. sub num. 6. Roland.
cons 53 n. 38. lib. 2. Surd. cons. 127 n. 82 in fine Adden. ad Ludo-
vis dec. 162. n. 16* ubi, quòd conclusio est vera, etiamsi aga-
tur de lapsu temporis immemorabilis, *& Rot decis. 104 num.
37. cor. Priol.*

Minùs relevat secunda responsio, *quòd* (sunt verba con-
trarię Scripturę §. *Tertium*) *privilegium decantatum, quam-
vis in Curia Laudea exhibitum, nunquàm tamen receptum,* 26
neque à Reverendiss Ordinariis admissum, aut acceptatum sit;
Est enim cautè legenda, & forsan qualificatione digna eadem
propositio, quòd leges Papales ad hoc, ut validæ sint, &
exequi possint, recipi, admitti, & acceptari debeant ab Or-
dinarijs, dùm receptissimum in Jure est, & à nullo catholi-
co Authore impugnatum, *quòd cùm Summus Pontifex*) ut
loquitur *Sac. Rot. in dec. 42. n. 36. & seqq apud Novar. in Summ
Bullar.*) *habeat immediatam potestatem à Deo, absq; ulla depen-
dentia à consensu Populi, ut primùm Constitutionem &c. publi-
cavit, ita censetur effectum sortita ubique, cùm statim liget, &
obliget absque alia Subditorum acceptatione, qui non possunt
de illius non usu, seu contrario usu excipere &c.* & concordant
adducti *in dec. 77. n. 3. & dec. 111. per tot. cor. Caval. & dec. 630.
n. 6. p. 4 & dec. 259 n 2 par. 12 rec*

Absque ulla prorsùs difficultate, præ oculis habendo vim,
& efficaciam decreti irritantis, in eodem Indulto contenti,
de cujus natura est frangere, & enervare vires non usus,
seù contrarij usus, ut per hæc verba prosequitur *Rot. d. dec 45.
n. 17. apud Novar. in Summ. Bullar.* & addimus *Rot. cor. Cels.* 27
*dec. 200. num. 5 & 6. & in Tarraconen. Præcedentiæ 12. Janua-
rii 1698. §. penult. cor. R P. D Ansaldo* ibi: *Quin etiam nec
forte, ubi eadem consuetudo per Congregationem S. Elmi fuis-
set liquidò justificata, potuisset attendi, ex quo Constitutio
Gregoriana, continens postremo loco clausulam* Sublata, de-
cretumq; irritans, *inficit, quatenùs oporteret, qualemcumque
contrariam consuetudinem, quæ progressu temporis probare-
tur, ut est de natura ejusdem decreti irritantis, ad sæpius fir-
mata &c.* Quod admisit hęc S. Congr. *in Massana 27. Apr. 1706.
lib 56. Decret. fol. 211.*

Itaùt afficiat etiam ignorantes dispositionem illius Scriptu-
ræ, io qua idem decretum irritans reperitur, ut notabiliter 28
advertit *Gonzal. ad Regul. 8. Cancel. glos. 67 num 8* ibi: *Li-
gat etiam dictum decretum, quando est impositum à Papa, non
solum scientes, sed etiam ignorantes, quamvis non essent ad-
dita illa verba scienter, vel ignoranter*, quæ tamen io nostro
privilegio apposita fuerunt, & firmavit *Rota in Papien.*

Bonorum 16 Januarii 1598. §. Præsertim coram Pamphil. Sen. quæ reperitur impressa apud *Mar. Antonin. var. resolut lib. 1. re-*
sol. 98. in fine, *& decis. 587. num. 3. par. 1. divers.* ubi quod Sa-
cra Rota semper sequuta fuit hanc opinionem, *& cor. Coccin.*
decis. 1810. num. 6.

Ejusdem insubsistentiæ est tertia, quòd eidem privilegium
specificè, & personaliter notificatum non fuerit omnibus Pa-
rochis Adversariis; Si enim Papalia privilegia, ex modò
29 animadversis, ligant etiam ignorantes; multò minùs illo-
rum efficacia evitari potest prætextu defectu dictæ specialis in
timationis, quæ nullatenùs in his terminis necessaria est, *ex*
quo decretum irritans inficit quidquid in contrarium scienter,
vel ignoranter quoquo modo innovatur, ut per hæc præcisa ver-
ba advertit *Rot. in dec. 349. n. 1. cor. Priol.* ubi concordan.

In universum denique pro punctuali observantia ejusdem
privilegii Innocentiani terminamus responsiones dictis vagis,
& generalibus argumentis, exadversò exageratis, cum ver-
30 bis punctualis decisionis *Sac. Rot. in dec. 3. num. 6. coram R. P. D.*
Ansaldo ibi: *Non erat ampliùs contra Bullam, tam sanctam,*
& expressam super generalitatibus, conjecturis, & discursibus,
in oppositum excitatis, immorandum, sed eadem Bulla ada-
mussim, & præcisè servanda est pro lege, & concordant ad-
ducti per *Rot. in dec. 322. num. 8. coram Priol. & dec. 247. nu. 5.*
par. 16. recent.

Necnon pro cathegorica responsione ad omnes resolutiones
Sac. Congregat. quæ exadversò non sine detorsione præten-
31 duntur applicabiles ad nostrum casum, strictè dicimus,
quod illis expressè, specificè, & literaliter derogatum fuit
in dicto Indulto Innocentiano, his verbis. *Quibuscumque*
decretis ejusdem Sac. Congregat. & aliis in similibus editis in
contrarium, non obstantibus.

Non omittentes hic observare, quòd ultimum Vale, jux-
tà sensum omnium Canonistarum non consistit *in dicendo:*
Pater noster, & successiva recitatione consueti Versiculi. A
32 *porta Inferi &c. cum Oratione: Absolve quæsumus Domine,*
juxtà contrariam prætensionem, his verbis relatam, & ca-
nonizatam à Reverendissimo Episcopo in ejus informatione
sed in simplici benedictione, ut per viam legis determin. *S.*
Congr. Episc. Ponente Eminentissimo S. Clementis in Nullius,
seu Aquinaten. Juris sepeliendi 2. Aug. 1709. ad 4. dub. ibi: *An*
dictum ultimum Vale consistat in simplici benedictione cadave-
ris, recto tramite introducendi in Ecclesiam Regularium; Vel
potiùs in recitatione alicujus Psalmi, vel alterius Orationis. Ad
33 *Ultimum vale consistens in simplici benedictione.* Et videmus
hoc quotidiè practicari in Urbe, cujus solitum in hac parte
magnificendum est, per ea, quæ egregiè firmavit *Rot. in dec.*
469. n. 62. par. 19. rec. & in Maioricen. Parochialis de Manacor,
2. Julii 1708. §. Hæcque cor. Omanna ibi: *Sola autem Urbis con-*
suetudo, veluti in conspectu ipsius Sedis Apostolicæ inducta,
haberi solet pro lege in universo Orbe, & normam Episcopis,
aliisq; inferioribus Prælatis tribuere debet, confirmata 16. *No-*
vemb. ejusdem anni §. Attento cor. Reverendissimo Molines.

Itaut prætendente Parocho Cathedralis Camerini, non
quidem intrà, sed extrà limina Januæ Ecclesiæ PP Conven-
34 tualium, loco dictæ simplicis benedictionis pro ultimo Vale
dictas preces recitare, *Sac. Rituum Congreg* referente *Card.*
Caprara, die 1. Septemb. 1708 dubio. *An liceat Parocho Ca-*
thedralis Camerini occasione associationis cadaverum ad Eccle-
sias Regularium deposito feretro ante limina Ecclesiæ, consuetas
preces recitare; Respondit: *Non liceee, & ampliùs.*

Et ex his superfluum videtur immorari in discussione 2.
dubii: *An sint concedendæ Literæ remissoriales, & compul-*
soriales ad probandam assertam immemorabilem consuetudi-
35 nem; Dùm enim illa est prorsùs improbabilis, ex supra ani-
madversis, imò inverisimilis, irrelevans, & imaginaria,
nec non nullius prorsùs efficaciæ in conflictu d. Brevis inno-
cent. muniti claus. sublat. & decr. irritanti, nullo modo vide-
tur locus concessioni Literarum remissorialium, & compul-
sorialium, ut in terminis immemorabilis, de cujus initio mo-
derno constabat, multis concordantibus cumulatis, firmavit
36 egregiè *Rota in dec. 542. num. 3. par. 4. rec. & cor. Ottbob. dec. 36.*
num. 16. & seq. Et in terminis remissoriæ, petitæ ad proban-
dum aliquid contrarium Constitutionibus Pontificiis, muni-
tis decreto irritanti, *Marchesi. de Commiss. par. 2. cap. 10. § uni-*
37 *ca num. 55. & seqq. Bonden collect. legal. 34. num. 143. & Rot.*
dec. 531. num. 2. coram Emerix. Jun. & in Romana Assentistatus
19. Novembris 1698. § Defuit etiam cor. Reverendissimo Molines
ibi: *In hoc casu talis observantia judicanda est abusus, non*
admittendus, sed eliminandus, ut in individuo exclamant
&c. Et in terminis remissoriæ ad probandam materiam impro-
babilem, inverisimilem, & imaginariam, *Adden. ad Pam-*
38 *phil. dec. 310. num. 7. Rot. cor. Cerr. dec. 527. num. 2. & cor. Emerix*
Jun. dec. 173. num. 5. & in Novarien. Pensionis super remissoria
5. Decemb. 1710. §. Quo verò cor. Kaunitz Et in terminis ma-
teriæ impossibilis, qualis est prætensio probandi immemo-
rabilem respectu nostri Conventus, fundati ab annis circiter 39
60. Rot. dec. 196. num. 5. cor. Duran. & dec. 775. num. 2. cor. Dunoz.
Jun. & decis. 103. num. 8. & dec. 495. num. 2. cor. Cerr. Et in ter-
minis materiæ irrelevantis *Rot. cor. Caval. decis. 87. num. 4. &*
cor. Emer. Sen. dec. 10. num. 1. & 5. & cor. Merlin. dec. 809. num. 6. 40
& cor. Priol. decis. 194. n. 2. & cor. Ottob. dec. 28. in fine, & in p.
18. rec. dec. 653. n. 7.

Circa quas materias, non admittentes concessionem Litera-
rum remissorialium, & compulsorialium, habemus duas
æquè punctuales, ac individuales resolutiones *hujus Sac. Con-* 41
gregat. in Salisburgen. Capitulationum 11. Martii 1702. cum re-
scripto *Nihil de Remissoria*, & novissimè *in Salisburgen. Clau-*
suræ 10. Januarii 17 1. cum simili rescripto *Nihil de Remis-*
soria.

Deveniendo ad 3. dub. *Quibus pœnis puniendi sint Parochi,*
quatenus impedirent electionem sepulturæ in dicta Ecclesia,
illud facili negocio decidi potest, demandando, puniendos es- 42
se pœnis, contentis *in c. 1. de Sepultur. in 6.* quod cùm sit lite-
rale, nullis indiget adminiculis, vel ulterioribus superfluis
Doctorum allegationibus.

Hoc unum in hac parte subjungentes, quod inter modos
impediendi electionem sepulturæ in nostra Ecclesia connu-
meratur ille, quem concludentissimè probamus hodiè, con-
ventio nimirum, seu veriùs liga, & confœderatio omnium
Adversariorum, non associandi cadavera ad Ecclesias Re- 43
gularium, nisi isti permittant, illos ingrediendi cum stola,
& cruce in eorum Ecclesiis, alias procurantes disponere mo-
rientes, ut ad tollendas lites mutent electionem sepulturæ, &
declarent, se velle sepeliri in Ecclesiis Parochialibus: Dignen-
tur enim EE. PP. observare, quod similes æquè impropriæ,
ac importunæ persuasiones cum dicta pulchra apparentia, &
specioso titulo evitandi scandala, inconvenientia, & jur-
gia, plus justo ab Adversariis exagerata, fiunt personis con-
stitutis in ultimis vitæ periodis, & sic nedùm inclinatis ad
complacendum directoribus propriarum animarum, sed ul-
teriùs dispositis, ac paratis ad removendam omnem, &
quamcumque etiam remotissimam scandalorum occasio-
nem: Itaut si id permittatur, indirectè obtinebunt Adver-
sarii id, quod directè eis prohibitum est ex tot Summorum
Pontificum Oraculis, & Sacrarum Congregationum resolu- 44
tionibus. Non adest autem in Jure propositio magis certa,
magisque in praxi recepta, quàm indirectè permittendum
non esse id, quod directè prohibetur, ut videre est apud *Surd.*
dec. 21. num. 4. Barbos. axiom. 193. num. 5. & Belli. disquis. Cle-
ric. cap. 1. de Exempt. Cler. à num. §. 7. num. 6. Ne quis ex pro-
pria malitia commodum reportet, adversùs omnia Jura Mun-
di, sequuta *à Rot. in dec. 34. n. 42. cor. Priol. & in Ferrarien. re-*
strictionis Ghetti 21. Martii 1697. §. Quo enim coram R. P. D.
Lancetta.

Prout etiam parùm videtur immorandum circa 4. *dub. An*
pro funere defuncti, eligentis sepulturam in dicta Ecclesia, de- 45
beatur Parocho quarta funeralis, vel potiùs obstet exemptio,
prætensa à dict. Patribus dictam quartam non solvendi, dùm
Reverendissimus Episcopus, sui Cler. & Adversariorum fa-
vore non parùm inclinatus, in sua Relatione, ingenuè ad-
mittit, illam non deberi, his verbis: *Quod attinet ad quartam*
funeralem, hæc usque non debetur Parochis, quatenùs Patres
Carmelitæ promptè acquiescant legitimis, & laudabilibus con-
suetudinibus hujus S. Laudensis Ecclesiæ &c. Et meritò, atten-
tis Summorum Pontificum privilegiis, Carmelitarum Reli-
gioni concessis, de quibus in magistrali *dec. 8. per tot.* apud *An-*
tonell. de Jurib. Clericorum, quæ non potest esse magis pun-
ctualis, ex quo in illa omnibus in contrarium opponibilibus
solidè, & cathegoricè respondetur, & signanter *n. 8.* adverti-
tur, quod *Privilegium, Carmelitæ Religioni à Nicolao V. in hac*
parte concessum, & exemptivum à solutione Quartæ copiosius 46
est quocumque altero cæterarum Religionum Mendicantium,
per alios Summos Pontifices concesso, Quod observarunt etiam
Rodriquez q. Regul. to. 1. q. 39. art. 2. sub princip. & Collector. pri-
vileg. Mendicantium verb. Canonica portio n. 5.

Quamvis autem illa loquatur favore Carmelitarum
primi Instituti, nihilominus privilegia omnia, & in-
dulta dictorum Carmelitarum verè, & propriè compe- 47
tunt Discalceatis, ut sancivit *fa. me. Clemens VIII.*
constit. 101. per tot. in Bullar. nov. tom. 3. quæ ita sum-
matur: *Declaratio, quod Congregatio Fratrum Discal-*
ceatorum Ordinis Beatæ Mariæ de Monte Carmelo est
unus de quatuor Ordinibus Mendicantium, eorumque gra-
tiis omnibus perfruitur.

Et

Et in doctioribus terminis respondit hæc Sac. Cong. *in Æsina quartæ funeralis 14. Iunii* 1710. in cujus casu non controvertebatur, quod PP. Minimi admissi fuerant ad Jus sepulturæ, cum clausula *sine præjudicio Iurium Parochialium*, de cujus viribus in punctualibus terminis contra eosdem Minimos adest *individualis decisio* 101. *coram Cavaler*. Prout etiam
48 non revocabatur in dubium, quod iidem Religiosi eandem quartam semper solverant Parochis, ut testabatur Episcopus; Et nihilominus hæc Sacra Congregatio respondit, illam, nullatenus deberi, eo quia Religiosi acceptantes Jus sepulturæ cum dicta clausula, vel quartam de facto solventes, non potuerunt præjudicare privilegiis, toti Religioni competentibus, ut latè demonstravimus suprà *num* 50. & sequentibus.

Addita illa alia circumstantia, quod noster Conventus fundatus fuit anno circiter 1643. & sic annis 79. post Conci-
49 lium, publicatum anno 1564. quam circumstantiam ad omne dubium prorsus eliminandum magnifecit *Rot. in d. decis.*8. *à num.*9. *post Antonel. de Jurib. Cleric.* loquens de alio Conventu Carmelitarum, fundato anno 1628. & solidè observans, contraria omnia procedere respectu illorum Conventuum, qui, nedum fundati sunt antè Concilium, sed per annos 40. ante idem Concilium soliti erant quartam Parochialibus Ecclesiis solvere.

Neq; aliquid commune habet cum dicta prætensa solutione quartæ conditio illa, quam subdit Reverendiss. Episcopus in sua Relationa: *Quod attinet ad solutionem quartæ. hæc*
50 *utique non debetur Parochis, quatenus PP. Carmelitæ promptè acquiescant legitimis, & laudabilibus consuetudinibus hujus S. Laudensis Ecclesiæ*, Quia Principales tuta conscientia nullatenus acquiescere possunt illis consuetudinibus, quæ Pontificiis sanctionibus adversantur, quales sunt illæ, quæ exadversò prætenduntur ex hucusque animadversis. Et propterea adversus talem prætextum consuetudinis applicantur ea quæ scripta reliquit *D. Augustinus de unic. Baptism. lib.* 2. his verbis: *Veritate manifesta, cedat consuetudo veritati &c. nemo consuetudinem rationi, & veritati præponat, quia*
51 *consuetudinem ratio, & veritas semper excludit &c. & in epistola ad Guilelmum Aversanum Episcopum*, ibi: *Quævis consuetudo, quantumvis vetusta, quantumvis vulgata, veritati omninò est postponenda, & usus qui veritati est contrarius, est abolendus*, relata *in can. Veritate, & in can. Si consuetudinem* 8. *distinct.*

Pro affirmativa resolutione 5. *dub An sit restituendum cada-*
52 *ver Joannis Pozzuoli, seù saltem emolumenta funeris, percepta à Parocho S. Geminiani, ad favorem dictorum Patrum*.

Præmittimus in facto, quod idem Joannes Pozzuolus innegabiliter sepulturam sibi elegerat in nostra Ecclesia, quam sepulturæ electionem probamus ex actu publico, per eundem Adversarium emisso die 26. Novembris 1710. annexo Infor-
53 mationi Reverendiss. Episcopi, ibi: *Io hò inteso, che voi havete disposto di voler farvi sepellire nella Chiesa de' PP. Carmelitani Scalzi di San Marco di questa Città*: Quæ Adversarii confessio omnem superat probationem, juxtà *Text in leg. Cum pr[illegible] C. de liber. caus.* cum concordan. *apud Ludovis. dec. 14. num. 3. & Priol decis. 7. num. 4.*

Comprobatur eadem electio ex responsione ejusdem Adversarii protestationi, emissæ, per Principales ibi: *Io sono pronto à trasferire, ed accompagnare il cadavere del detto Pozzuolo*
54 *alla Chiesa de' loro Molto RR. PP. purchè circa l'entrare'in detta Chiesa si osservi il solito, e non altrimenti, ed il tutto conforme resta espresso nella protesta &c.*

Supplicantes hic observare, quod eadem responsio, uti emissa post obitum ejusdem Joannis Pozzuoli, dum respiciebat transportationem, & associationem ipsius cadaveris,
55 posterior est prætextui assertæ mutationis ejusdem sepulturæ: Si enim Adversarius se declaravit promptum ad associandum cadaver ejusdem ad Ecclesiam Principalium, plusquam manifestum est, quod etiam ipse talem prætensam mutationem, vel habuit pro nulla, vel non habuit pro vera, & probata.

Certiùs quia modus, quem tenuit Adversarius cum eodem Joanne Pozzuolo, laborante in extremis, & per extensum relatus in nostro Summario, non videtur comendatione
56 dignus, ut ex ipsius recognitione, & clarius ex attestatione, data in eodem nostro Summario ibi: *Ed era restato molto scandalizato* (Patruus scilicèt graviter ægroti) *mentre in cambio di ricordare Dio al suo nepote agonizante, gli aveva ricordato il proprio interesse*, dum non alia de causa prætendebat mutare voluntatem defuncti, nisi quia Principales nolebant illi permittere ingressum in eorum Ecclesiam quod cum ex suprà animadversis sit prorsus insubsistens, corruente tali prætextu, necesse etiam est corruere omnes alios discursus, eidem innixos, juxtà regulam de qua *Rot. dec.584. n.12. cor. Dunoz. Iun. & dec.274. n.11. par.17. recent.*

Cum igitur non obstante dicta electione sepulturæ, facta in Ecclesia Principalium, Parochus S. Geminiani, spreta protestatione per Principales solemniter emissa, & data in Summario, illud in sua Ecclesia sepellierit, omni Jure restituendum videtur nostræ Ecclesiæ, unà cum emolumentis 57
funerum, juxtà *Text. literalem in cap. 1. de Sepultur. in 6.* ibi: *Si verò iidem Religiosi, vel Clerici prædicti &c. in suis Ecclesiis, vel Cœmeteriis præsumpserint sepellire, ad restitutionem tam sepultorum corporum si petantur, quam etiam omnium, quæ occasione sepulturæ illorum pervenerint quomodolibet ad eosdem, intrà decendium integraliter faciendam, ipsos obligatos esse censemus*. In cujus sequelam, ita faciendum esse monet *Lezzan.* testando de praxi Sac. Congregationum *Oper. Moral. tom. 2 fol. 1181. num. 8.* ibi: *Nota, intentionem Sac. Congregationis Regularium eam esse, ut non solum cadavera defunctorum, qui sibi sepulturam elegerunt in Ecclesiis Regularium, in eisdem sepelliantur, sed etiam, quod casu, quo alibi sepelliantur, restituantur dictis Ecclesiis*.

Et omissis antiquioribus, ità respondit Sacra Congregat. Episcop *in Compsana* 18. *Febr.* 1707. *Ponente Card. Gabriel-
lio*, ibi: *Esse locum restitutioni cadaveris, unà cum emolumen-* 58
tis, confirmata *die 27 Aprilis* 1708. cum rescripto; *In decisis, & amplius: Et in Auximana restitutionis Cadaveris* 31. *Augusti* 1708. *Ponente Eminent. Priolo*, ibi: *Esse locum restitutioni cadaverum, & omnium emolumentorum*: Necnon Sac. Rituum Congregat. referente *Card. Caprara in Spoletana Funerum* 19. *Iulii* 1710. *ad 2. dub.* ibi: *An sit restituendum cadaver. Magdalenæ ad effectum sepelliendi in dicta Ecclesia, in casu &c. Affirmativè* & hæc Sac. Congr. *in Æsina Iuris sepelliendi* 15. *Decemb.* 1703. *ad 2. dub. Lib. 53. Decr. fol.* 611.

Idque ad hoc, ut idem pius benefactor, & nostrorum Re-
ligiosorum devotus, illorum orationibus magis juvetur; Ca- 59
davera enim, in aliqua Ecclesia sepulta, juvantur patrocinio illorum Sanctorum, in quorum honorem fuit consecrata, juxtà verba *D. Augustini in Lib. de Agen. Cur. pro mortuis*, relata *in Can. Non æstimemus* 13. *quæst. 2.* & firmata per *Rot. in dec.* 1486. *à num. 9. cor. Coccino*.

Quatenus verò ad tollendam vexationem illam humanorum cinerum, de qua *Geminian. in cap. Non solùm in fine de* 60
Appellat. in 6. & Menoch. de Recuper. poss. remed. ultimo num. 36. EE. PP. in eam benigniorem, æquitativamque inclinent opinionem, ut cadaver restitui non debeat, saltem
locus videtur affirmativæ resolutioni 2. partis ejusdem dubii 61
pro restitutione omnium emolumentorum funeris, prout in terminis resolvit, & practicavit hæc Sac. Congregatio *in Romana Iuris sepelliendi* 17. *Aug* 1697. impressa Apud *Antonell. de Iurib. & Onerib. Clericor. fol.* 10. Et ex æquitate faciendum esse advertunt adducti per *Rot in decis* 439. *num.* 12. *coram Bich. & dec.* 41. *à num* 1. *usque ad* 5. *apud Novar. in Summ. Bullar.*

Et ex his nulla vis fieri potest in contrariis mendicatis attestationibus, de facili exadversò exagerandis: Ultrà quod enim major pars illarum factæ fuerunt à personis vilis con-
ditionis, & qualitatis, quales sunt Vespillones, Adversa- 62
riis inservientes, & ab ipsis mercedem sperantes in sepultura, cadaveribus danda, signanter Joannes Baptista Bononia, qui in contraria attestatione, de facili exadversò danda, se qualificat de tertia generatione Vespillonum, deque illorum familia effectiva, & contentiva, sicque nullam merentur fidem, ut, considerando testium vilitatem, notant adducti per *Rot in dec.* 262. *num.* 5. *cor Pamphil. & dec.* 1330. *num.* 3. *cor. Seraph & dec.* 85. *num.* 17. *& seqq. cor. Zarat & dec.*
61 *num. 3. cor Arguel & decis.* 203 *numer.* 15. *par.* 7. *rec* Et con- 63
siderando dependentiam, & subordinationem testium respectu illorum, quorum favore deponunt, advertunt citati *in decis.* 82. *num.* 14. *coram Zarat. & dec.* 697. *num.* 19. *cor. Dunoz. Iun. & dec* 1086. *num.* 5 *cor. Emerix Iun. & in par.* 18. *rec. dec.* 129. *num.* 15. *& seqq.*

Respondemus, quod eædem affectatæ attestationes parum
laudabili modo expiscatæ fuerunt, procurando, ut subscri- 64
berentur, absque eo quod illas viderint in eis subscripti, ut rettactando propriam, asserit Paulus Bandisale; Retractatio autem unius Testis fidem aliis tollit, per ea, quæ advertunt *Vermigliol. cons* 74 *num.* 16. *Guidop. cons.* 75. *num.* 4. *Farinac. de Testib. quæst* 67. *num.* 236. *& Mascard. de Probat. conclus.* 1340. *num* 6. & firmavit *Rot. in dec.* 1330. *in princip. cor Seraph & decis.* 89 *num.* 8. *& dec.* 132. *num* 6. *cor. Priol & coram Emerix Jun. decis.* 1167. *num.* 13. *& in par* 18. *rec. dec.* 515. *num.* 11. ibi: *In primo examine, quod propterea in hoc*

secundò retractaverunt, en quo duo præcipuè resultant, alterum nempè, quod, & ipsi, & cæteri omnes subordinati censeri debent Ruin. &c. & in Capuana Jurisdict. 10. *Junii* 1709. *§. Fortius coram Aldobrando.*

Remanet seatum, & ultimum dubium: *An constet de attentatis*, circà quod nescimus videre, ubi nàm illa fundentur, quia Principales nihil aliud fecerunt, quàm procurare
65 eaecutionem dicti Indulti Innocentiani pro continuatione illius possessionis, in qua reperiebantur, non admittendi Adversarios in eorum Ecclesia ad faciendum ea, quæ adversabantur dicto Pontificio Indulto.

Nisi dicere velimus, & cùm omni legali fundamento, quòd constet de attentatis, consistentibus in omnibus illis conatibus, & protestationibus, exadversò de facili dandis,
66 quibus prætensum fuit, promptæ exequutioni non demandare dictum literale privilegium fa. mem. Innocentii XI. munitum decreto irritanti: *Hujusmodi enim decretum* (sunt verba punctualis *decis.* 231. *à num* 3. *par.* 5. *rec.*) *habet implicitam inhibitionem, Cassadorus &c. Imò continet vim privativam, & avocativam potestatis, aliàs competentis &c.. Itaùt quod contrà illius tenorem gestum est, attentatum dicatur, ac nullum ipsa jure, hoc est etiam Parte non opponente &c.* quàm sequitur *Priol. decis.* 322. *num.* 4. ibi: *Et alteriùs concurrit etiam inhibitio, attento decreto irritanti, apposito in dictis Brevibus, quod continet implicitam inhibitionem &c. esse attentatum quidquid geritur contrà decretum irritans &c.*

Nec replicetur, quòd idem privilegium Innocentianum non fuerit Adversariis expressè, & personalitèr intimatum, sine cujus notitia incongruum sit agere de illiùs spretu, &
67 consequentèr de attentatis; Ultrà enim ea, quæ suprà adduximus adversùs dictum prætextum à n. 29. Objecto punctualitèr occurrit *Sac. Rot. in d. dec.* 231. *à num.* 5. *par.* 5. *rec.* his verbis: *Et ratio est, quia hoc decretum ligat indistinctè ignorantes dicta cap. Si eo tempore &c. saltem quoad pœnam nullitatis, quidquid sit quoad alias pœnas &c. ac etiam ante ejusdem decreti præsentationem*, ibique concordantes cumulat.

Minùs insistatur pro iisdem attentatis in prætensa possessione Adversariorum, cùm omnibus aliis Regularibus Ci-
68 vitatis Lauden. Ultrà quod enim illa nullatenùs subsistit in facto, ut concludentèr justificamus, & constat ex Relatione Reverendissimi Episcopi ibi: *Assertam consuetudinem ingrediendi Ecclesiam Regularium*, Considerando verbum illud *assertam*, quod potiùs negat, quàm affirmat ex adductis per *Rot. cor. Pamphil. dec.* 91. *n.* 3. quidquid sit de aliis Religionibus, deque facto aliorum Religiosorum, strictè respondere possumus cum verbis illis *D. Pauli ad Corinth* 11. 16. *Nos talem consuetudinem non habemus.*

Neque nobis obstare rem, inter alios actam, & aliorum Regularium operationes, quæ nullum afferre possunt præjudicium Principalibus, volentibus tueri Jura propriæ Reli-
69 gionis, prout in terminis terminantibus, loquendo in durioribus circumstantiis expressæ conventionis aliarum Religionum, firmavit *Rota in Trojana delationis crucis super bono Jure* 21. *Martii* 1708. *§. finali, cor. R. P. D. Lancetta* ibi:
70 *Tùm quia si non licet Regularibus sine legitima authoritate Superioris transigere in præjudicium Jurium Ecclesiæ, & Conventuum, & concordiam stabilire &c. Multò minùs illorum factam, & confessiones præjudicare possunt aliis Regularibus, qui non intervenerunt, nec consensum præstiterunt, sed propria jura sustinere conantur ad Textum &c.*

Semperque verùm erit dicere, quod respectu Principalium non ampliùs discurrendum est de dicta prætensa possessione Adversariorum, dùm illam rejecit *hæc Sac. Congreg. die* 27.
71 *Martii proximè præteriti* 1711. cùm rescripto: *Nihil de subscriptione dubii quoad manutentionem*, attento quòd ex hac parte justificavimus oppositum ex documentis, exhibitis in Summar. Exclusa autem prætensa possessione Adversariorum, vel ad omne pejus attenta illius turbiditate ex actibus oppositis, & testibus, contrarium deponentibus, vanum est discurrere de attentatis, requirentibus ad eorum essentiam innegabile, & incontrovertibile factum in contrarium, aliàs applicatur regula, quod continuans non attentat, de qua *Rot. decis.* 557. *num.* 1. *cor. Ludovis. & decis.* 10. *eod. num. cor. Merlin. & dec.* 340. *num.* 13 *cor. Priol.*

In eadem Causa.

NOn subsistit in facto exagerata consuetudo respectu omnium Ecclesiarum Regularium Civitatis Laudæ faciendi ea, quæ continentur in 1. dub. ut justificavimus in
72 nostro Summario, & multò minùs verum est, quod eadem consuetudo pacificè vigeat in nostra Ecclesia, juxtà uniformes attestationes 12. testium, datorum in dicto nostro Summario.

Adversùs, quas non relevat reflexio, quòd aliqui ex istis sint Religiosi: Objecto enim punctualissimè occurrit *Sac. Rot. in Trojana delationis crucis* 10. *Decemb.* 1708. *§. Non relevante cor. R. P. D. Aldourandu*, his verbis *Non relevantibus exceptionibus contra personam, & dictum hujus testis;* 73
Quo enim ad personam parùm refert, quod ipse olim degerit inter Religiosos S. Augustini; Quià cùm ex hac depositione illi nulla utilitas in particulari resultare possit, dùm interesse spectat ad Religionem in universali, ideò à testificando non repellitur, Corneus &c. & 13. *Decemb.* 1709. *§. Minoris cor. Eminentiss. Priolo*, ibi: *Dùm ejus in hac causa nullam considerari valet particulare interesse, vel commodum, ut, præter ibidem allegatos, dictam nuperrimè fuit cor. me in Brundusina.*

E converso autem nullam merentur fidem contrarii testes in eorum affectatis depositionibus, nedùm quia omnes deprehenduntur mendaces, dùm asserunt, in omnibus Ecclesiis Regularium Laudæ indistinctè practicari, quod Parochi illas ingrediuntur cum stola, & cruce ad dicendum intra il- 74
las ultimum Vale, quod ex supra animadversis verum non est, saltem universaliter, ut prosequuntur dicti testes, sed etiam quià tres ex eisdem affectatis testibus, conscientia ducti, easdem fides solemnitèr retractarunt, nempè Joseph Maria Broccherius, Franciscus Pater, & Paulus Bandirolis.

Dignentur enim EE. PP. ex retractatione dd. trium testium inferre, quænam fides possit dari aliis, sinè maxima affectatione ea condicto deponentibus per eadem numero verba, egregiè *Rota Avenionen. dec.* 33. *n.* 1. & 2. ubi, refert & sequitur illum *Virgilii, Crimine ab uno Disce omnes*, & nos 75
possumus addere *Crimine à trino Disce omnes*. Ea ratione, quià ex unius testis subornatione. *& cæteri omnes subornati censeri debent* juxtà præcisa verba *Rota in decis.* 514. *num.* 11. *par.* 18. *recent.* cum aliis adductis *in Capuana Jurispatronat.* 10. *Junii* 1709. *§. Fortiùs coram R. P. D. Aldrouando, & supra num.* 64.

Sed quandò omnia ista deficerent, & Adversarii plusquàm concludentissimè probarent ass. consuetudinem respectu 76
omnium Ecclesiarum Regularium Laudæ quod est prorsùs insubsistens, nescimus videre, quid inferri exadversò prætendatur contra nostros Principales, volentes defendere Jura propriæ Religionis. In his enim casibus factum aliorum Religiosorum eisdem Principalibus nullo modo præjudicaret *juxtà individualissima Sac. Rot. decis. in Trojana* 21. *Martii* 1708 *§. finali cor. Lancetta* quæ non potest magis punctualitèr casum præsentem decidere, quàm firmando, quod *Regularium factum, & confessiones præjudicare non possunt aliis* 77
Regularibus, qui non convenerunt, nec consensum præstiterunt, sed propria Jura sustinere conantur: Quæ individualis authoritas, contradictorem non habens, reputatur casus legis, juxtà animadversa per *Cardin. de Luca de Usur. disc.* 22. *n.* 8. *& Rota in Giennen. Juris votandi* 2. *Julii* 1706. *§. Quòd indubitantèr cor. Kaunitz.*

Et ex his non videtur immorandum in enumerati[illegible] ponderatione, & generalitate casuum, exadversò ma[illegible]ficatorum, quià regulæ generales non attenduntur in con[illegible]tu punctualium authoritatum, ut advertit *Card. de Luc. de Legat. disc.* 61. *n.* 7. ubi quòd in his terminis insistere in regulis genera- 78
libus idem est, ac adhibere pannos calidos ad medendum vulnus, eo tempore, quo pro illo sanando requiruntur medicamina propria, & specifica.

Cœterùm ad materiæ ornatum dicimus, quòd vera, & solida distinctio casuum, cum qua procedunt communitèr in hac materia Doctores, illa est, quòd aut agitur de funere associando à Capitulo, & Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, vel Metropolitanæ, & quià in his terminis omnes incedere debent sub illius Cruce, & non sub alia Ecclesiæ tumulantis, tunc potest Parochus, & Clerus, cum stola, & Cruce ingredi Ecclesias Regularium: Aut verò sermo est de Paro- 79
cho alterius Ecclesiæ inferioris, & tunc funus associantes non sub illius cruce, sed alterius Ecclesiæ tumulantis debent incedere; Quòd si Religiosi ejusdem Ecclesiæ tumulantis non sint invitati ad funus, vel nolint ab illa exire, sed antè Januam expectare cadaver, tunc usque ad eandem januam exclusivè possunt Parochi illud associare, eique dare ultimum Vale, juxta innumeras punctuales resolutiones Sacr. Congregat. antiquas, medias, & modernas citatas supra *num.* 11. *& seqq.* quibus addimus tres alias æquè punctuales, ac recentissimas, unam *hujus Sacræ Congreg. in Ebredunen.* 25 *Julii* 1695. *ad dubium* 10. *lib.* 45 *decretor. fol.* 359. Aliam verò *Sac. Congr. Rituum in Spoletana funerum* 19 *Jan.* 1710.

Ponen-

Ponentr Card. Caprara, Tertiam demùm *Sac. Cangr. Epiſ.*
80 *in montis Politiani 16. Marti 1711. Ponente Eminentiſ Parac-*
ciano, ibi: *An in aſsociatione cadaverum in Eccleſia dd. PP.*
tummulandorum liceat Parocho S. Martini oam ingredi cum
cruce erecta, ſive debeat dictam crutem deponero, & terminare
præces aſſociatorias anto atrium dictæ Eccleſiæ. Negativè
quoad primam partem, & affirmativè quoad ſecundam. Quid
clarins, atque punctualius? Dum agitur de Carmelitis pri-
mi Inſtituti, quorum privilegia, nullo eacepto, Principa-
libus conceſſit *ſam. Clem VIII. in Conſt.* 101. *Bullar. nov to.* 3.
Iu quorum conflictu in nulla prorius conſideratione ha-
bendæ ſunt aliquæ, nedum antiquæ, ſed antiquatæ reſolu-
tiones, indicatæ in contrariis Scripruris; Tùm quia eiſdem
in ſpecie, & præciſè derogatum ſuit in noſtro Indulto In-
81 nocentiann, ibi: *Quibuſcumque decretis ejuſdem Sac. Cong.*
& aliis ſimilibus editis, in contrarium non obſtantibus. Inſi-
ſtere autem inauthoritaribus revocatis, vel derogatis peſſi-
mi juris optimum ſignum eſt, ut dicebat *Rot. in dec. 6. nu. 15.*
cor. Dunoz. jun. Tum etiam, quia in nmnem caſum noſtræ,
uti poſteriores, ſemper eſſenr præferendæ antiquioribus ut
82 egregiè notant *Sylveyr. tract. var. in Opuſcul. 3. de declarat.*
Cardin. n. 11. fol. mihi 287. & Pignatrl. conſult. 107. in fine to.
1. & Rot. dec. 495. n. 1. cor. Emer. jun.
Neque in contrurium merebatur allegari reſolntio *bujus*
Sac. Congr. in Trojana funerum 17. Junii 1702. I. Quia reſo-
lurio capta ſnit unica Parte informante, ut ex Fnlio dicta
die diſtributo, & in quo, mediantibus ſeprem dumtaxar li-
83 neis, aperitur ſactum, & adducuntur motiva: II. Quia du-
bium dicta die diſpntatum non tangit ingreſſum cum ſtola,
& cruce, qui ſunt tesmini noſtri caſus, ſed ſimplicem, &
ſnlum ingreſſum; ibi: *An liceat Canonicis, aliiſque Cura-*
tis, ac Presbyteris occaſione funerum ingredi Eccleſias Regu-
larium: III. demum, quia in illo caſu prætendebatur im-
memorabilis, ut in Folio, ibi: *Sub prætextu immemorabilis*
conſuetudinis: Circa quam deindè quinque emanarunr in
84 *Sac. Rot dec.* eandem immemorabilem canonizantes *nempè*
21. Martis, & 15. Junii 1708. cor. R.P.D. Lancetta, 10. De-
cembris ejuſdem anni cor. R.P.D. Aldrovando 28. Junii 1709.
cor. Reverndiſ. Molinci, & 13. Decembris ejuſdem ann. cor.
Eminentiſ. Priolo.
Minus replicetur, quod eadem Immemorabilis prætten-
datur etiam in noſtro caſu, ad quem effectum in 2. *dub.* pe-
tuntur exadverſo Literæ, compulſoriales & remiſſoriales:
85 Quia eadem prætenſa immemorabilis reſpectu noſtri Con-
ventus fundati ab annis 60. circiter, eſt mera vanitas, ut la-
tè probavimus *ſupra n. 17. & ſeq.*
Addito, quod in terminis, in quibus immemorabilis non
eſt phyſicè improbabilis, ut in noſtro caſu, prætextu ejuſ-
dem immemorabilis, antè illius concludentem probatio-
nem, nunquam permittitur Parochis ingreſſus cum ſtola,
& cruce, ſed interim, & uſquequo paranrur tales proba-
tiones immemorabilis, canonizandæ per tres conſormes,
86 non poſſunt Parochi Eccleſias Regularium ingredi, ut,
omiſſis antiquioribus reſolutionibus, quæ de facili cumalari
poſſenr, noviſſimè reſpondit *Sac. Congr Rituum in d. Spole-*
tana Funerum 19. Julii 1710. Ponente Card. Caprara, rotun-
dis literis reſpondendo *Negativè* dubio: *An liceat Parochis*
in aſſociatione cadaverum ingredi Eccleſiam PP. Bernabita-
rum cum ſuperpelliceo, ſtola, & cruce, quamvis addiderit
ibi: *Salvo jure probandi immemorabilem conſuetudinem*, quod
generale eſt in qualiber materia, dum conſuetudo immemo-
rabilis nunquam cenſetur excluſa, ut loquendo in punctua-
libus terminis noſtri caſus firmavit *Rot. in dicta Trojana de-*
lationis crucis ſuper bono jure 10. Decembris 1708. §. Eoque
87 *potiſſimum coram R P.D. Aldrovando*, ubi ad rem notat, quod
ad probandam immemorabilem dicta teſtium ſpatium ſaltem
centum annorum complectere debent, quod in noſtris terminis
eſt phyſicè impoſſibile, quia non ſunt effluxi tot anni ab ini-
tio, ſeu conſtructione noſtræ Eccleſiæ, & Conventus.
Adverſus Breve ſa. m. Innoc. XI ex cujus ſola, & ſimpli-
ci lectura remanent nullius efficaciæ omnia exadverſo cu-
88 mulata, dicitur illud non obſtare *in contrariis Scripturis*.
I. quia *nihil aliud decernat, niſi quod Parochus teneatur*
aſſociare cadaver uſque ad portam Eccleſiæ. Ex hoc autem ne-
mo non videt, quod nullatenus ingredi poteſt eandem Ec-
89 cleſiam cum ſtola, & cruce, quia verba illa *uſque ad portam*
Eccleſiæ intelliguntur *excluſivè*, ut reſpondit *Sac. Congreg.*
Epiſ. in Sutrina ultima Februarii 1708. Ponente Emo Corſi-
no ad 2. dub. ibi *Uſq. ad quem locum poſſit aſſociare cadaver tu-*
mulandum in dicta Eccleſia: Uſque ad Januam Eccleſiæ exclu-
ſivè.
II. quia idem Indultum non derogat aſſertæ conſuetudini:

Sed hoc non ſubſiſtit, quia decretum irritans, in illo con-
tentum, tollit antecedentem, & impedit, ne nova inci- 90
piat conſuetudo ex allegatis *ſupra à n. 21.*
III. demùm, quia Principales per ſpatium annorum 30.
non fuerint uſi eodem Indulto, ſeu Privilegio. Sed in hac 91
parte ſactum non regit, quia de contrario docemus in no-
ſtro Summario. Ultra quod non erat in facultate Religioſo-
rum noſtri Conventus renunciare eidem Indulto non parti-
cularibus perſonis, ſed toti Ordini conceſſo, egregiè *Rot.*
dec. 44. n. 11. & 12. p. 7 rec. cum aliis allegatis *ſup. à nu. 22.*
Circa gratuitam omiſſionem 3. dub. proceditur exadver-
ſo cum æquivoco, quia electio ſepulturæ impediri poteſt,
nedum expreſsè, & directè, ſed etiam per indirectum, & 92
nedum mediantibus voto, jurando, & fide interpoſita, ſed
etiam *aliàs*, juxtà præciſa verba *Textus in c. 1. de Sepultur. in*
6. ubi *Gloſſ. verb Promittendum*, quod Deus non facit diffe-
rentiam inter votum, juſjurandum, & ſimplicem promiſ-
ſionem.
Quod antem talis mutatio ſepulturæ per indirectum pro-
curata exadverſo fuerit, probamus ex ipſomet contrario
Summario, ibi: *Io hò inteſo, che voi avete diſpoſto di voler* 93
farvi ſeppellire nella Chieſa de RR PP. Carmelitani &c. Io
non ſono venuto qui per rimovere la voſtra volontà, ma ſolo vi
dico, che vertendo trà li Parochi di queſta Città e dd RR PP.
controverſie, o differenze, &c. per la qual cauſa ſono ſuccedu-
ti poco fà alcuni inconvenienti, laſcio però a voi conſiderare ſe
volete, che ſeguano detti inconvenienti, anche in occaſione,
che ſi porti il voſtro cadavere nella Chieſa de RR. PP. Scalzi,
o ſe volete à ciò provedere, dite, dove volete eſſer ſeppellito,
quando detti RR. PP. non s'intradino paſſarla di concordia
con me. Al che riſpoſe queſte parole: Io non intendo, che ſe-
guano alcuni inconvenienti, e quando non s'aggiuſtino &c. vo-
glio eſſer ſepellito nella Chieſa Parochiale &c.
Toto ſpiritu ſupplicantes hìc obſervare, quod idem ægro-
tus, ad quem dicta prætenſa inconvenientia fuerunt exage-
rata, eo tempore agebat animam dum idem diſcurſus factus 94
ei fuit ab Adverſario *circa horam ſecundam noctis*, & ea-
dem nocte obiit, ibi: *Paratus erat aſſociare Joannem Poz-*
zaolum hac nocte defunctum. Si enim in dictis circumſtantiis
nemo præſumitur immemor æternæ ſalutis, juxta animad-
verſa per *Rot. in dec. 294. n. 8. par. 14 & dec. 391. n. 7. par. 17. rec.*
& in Maſſana ſeu Januen Immiſſionis 4 Julii 1698. §. ponde-
rando cor. Reverendiſs. Molin. quanto magis præſumendum
eſt, quod idem graviter infirmus, perterritus à dictis incon-
venientibus, non ſine magna exageratione ante ejus oculos
ſemiclauſos poſitis, & amplificatis, ad inſtigationem Ad- 95
verſarii mutaverit ſepulturæ electionem, ex illo præciſo mo-
tivo, ab eodem morienre adducto: *Io non intendo, che ſe-*
guano alcuni inconvenienti.
Reſpectu quarti dubii nihil exadverſo affertur, quod præ-
ventivè non fuerit inſubſiſtens demonſtratum *ſuprà a nu-* 96
mer 45.
Hoc unum addentes, quod prætenſam quartam nullo un-
quam tempore Adverſarii exegerunt à Principalibus, nullſ-
que circa eandem ſolutionem legitur apex, vel jota unum 97
in longiſſimo contrario Summario. Quia reverà Adverſa-
rii nunquam ſomniaverunt illa petere; Et proinde nimis
incongrua videtur præſens inſtantia ſub illis generalitatibus
quæ frigeſcunt in conflictu cubiralis privilegii Nicolai V. fa-
vore religionis Carmelitanæ, & reſpectu Conventus funda-
ti 79. annis poſt Concilium, qualis eſt noſter, itaut contra-
ria petitio manibus palpare faciat apertam Adverſariorum
voluntatem vexandi pauperes Principales in re, undiq; ma-
niſeſta, & clara.
Veritas hæc adeò notoria eſt in Civitate Laudæ, ut Illius
Reverendiſs. Epiſcopus in Informatione, huic Sac. Congr. 98
tranſmiſſa, rotundis literis aſſeruerit: *Quod attinet ad quar-*
tam funeralem, hæc utique non debetur Parochis: Circa quod
dicendum eſt fuiſſe loquutum ex informatione illa, & vera
ſcientia, quam præſumitur habere omnium rerum, & con-
ſuetudinum ſuæ Diœceſis, juxta animadverſa per *Card. de*
Luc de Benef. diſc. 90. n. 12. & firmata per Rot. dec 115 n. 4. cor.
Priol. & dec. 350 n. 10. par. 8. rec. & in Bituntina Juriſpatro-
natus 28. Martii 1707. §. Et demum cor. Ill. Scotto.
Agnoſcitur ex adver. difficultas & evitari prætenditur aſ-
ſerendo, *Adverſarios prorſus ignorare, quomodo fuerit pro-*
lapſa propoſitio illa Reverendiſs. Epiſcopi, quod Parochi ſe
offerant promptos quartam funeralem non expoſtulandi: Hoc
tamen eſt manifeſtum æquivocum, quia Reverendiſs. Epiſ-
copus non dixit, Parochos nolle petere dictam quartam ſed 99
quod hæc nullo modo debeatur, juxta illa clara verba: *Hæc*
utiq; non debetur Parochis. Quantū autem inclinatus ſit favore

Adversariorum idem Episcopus rotundis literis asseruit in
particulari Epistola, scripta R.P.D Secretario, & data in
contrario Summario, juxtà illa verba: *Il mio parere senza
dubbio favorevole à questo mio Clero.*

Non omittentes hic advertere, quod postquam Ordinarii, interpellati de mandato Sacrarum Congregationum
100 suum Votum aperuerunt, & propriam Informationem
transmiserunt, non sunt soliti similes gratuitas Epistolas superaddere contra unum ex recurrentibus, prorsus inscium, ut EE. PP. probè notum est.

101 Respectu 5. dub. nihil remanet addendum animadversis *supra à n. 51.*

Remanet ultimum dubium circa prætensa attentata, quæ
revera nullam habent a parte rei subsistentiam, & excudun-
102 tur à sola lectura contrarii Summarii, ibi: *Il Signor Preposto soggiunse le formali parole: Padri, perche impedite l' ingresso &c. alla mia croce, e a me? Al che rispose il P. Giuseppe Maria: Ciò facciamo in vigore de' nostri Privilegii della nostra Religione.* Quod clariùs, & latius patet ex protestatione, eodem tempore per eumdem Religiosum emissa, ibi: *Loquens semper verbis humanis, & religiosis cum debita modestia, & humilitate, se solum prætendere observantiam Apostolicorum decretorum, & privilegiorum suæ Religionis:* Non enim dici potest attentatum id, quod hi pro executione decretorum Apostolicæ Sedis, atque ad praxim reducitur humanis verbis, & Religiosa modestia, nisi mutentur nomina rebus, juxta id, quod legitur *Isajæ 5. 20. Qui dicitis malum bonum, & bonum malum:* Nec probant contrarium exadverso citati *Card. de Luc. de Jurisd. disc. 31. n. 10. & 11. & Pign. consult. 58. n. 12. tom. 10.* quia loquuntur in casu, in quo Judices de partibus procedant judicialiter in causis, pendentibus in Sacris Congregationibus, qui non sunt termini præsentis controversiæ.

In eadem Causa.

AD faciendam impressionem, saltem Scripturarum mole, ubi rationum pondus non assistit, & Doctorum au-
103 thoritas non concurrit, adductæ fuerunt innumeræ attestationes in contrario Summario, quæ appensæ in veritatis statera, & subsistentiæ lance, deprehenduntur minus habentes ad probandam assertam consuetudinem contra Principales, cum omni sermonis proprietate valentes dicere cum *D. Paul. ad Corinth. 11. 16. Nos talem consuetudinem non habemus*, quod manibus palpatur ex illarum particulari recognitione, ex quo.

Num. 1. adducitur actus, tangens Clericos Regulares S. Pauli, in judicium deductus anno 1690. & sic ratione temporis recentis nullam probat consuetudinem, neque etiam
104 contra dictos Religiosos, Ratione vero personarum nihil probat contra Principales ea *adductis sup. à n. 25.* Quælibet enim consuetudo utpote stricti Juris, nunquam extenditur de casu ad casum, neque de persona ad personam, & multò minus de una ad aliam Religionem, ut omissis generalibus, circa quæ de facili possent Volumina impleri, in nostris punctualibus terminis firmavit egregiè *Rot. in Trojana, allegata supra n. 23.*

N. 2. Adest Relatio Episcopi, quæ in §. *Interim* excludit potius, quam probet prætensam consuetudinem, qualifica-
105 tam verbo illo *assertam, ex adductis supra à n. 68.*

N. 3. Jo: Baptista Bononia testatur de eodem actu, sequuto anno 1690. & applicatur responsio data *supra n.* 104. Res-
106 pectu verò Principalium nullum specificat actum, & particularem casum, quamvis gratis afferat, retinere Librum, ubi adnotat mortuos, quod videtur nimis inverisimile, & æque affectatum, etiamsi vera essent ea, quæ ibidem asserit de sua descendentia, & familia effectiva, & contentiva *di Anziano, e Sopraintendente a Funerali, e Sepulture.*

Num. 4. Franciscus Rozzone Vespillo nullum specificat
107 actum, individuatque casum cum Principalibus, unde applicatur responsio data supra *n.* 106.

Num. 5. Duo testes, hic adducti se restringunt præcisè ab
108 anno 1682. & sic post Indultum Innocentianum anni 1680.

N. 6. Ex quatuor testibus, datis in hoc *n.* duo retractarunt
109 eorum depositiones, conscientia ducti, ut vidimus supra, ex quo de facili argui potest, quænam fides danda sit cæteris: Neque specificant particulares casus.

Nu. 7. Testes hic registrati specificant recentissimos casus
110 annorum 1704. 1708. 1710.

Num. 8. Secundus testis retractavit suam attestationem,
Alii nullos specificant casus. 111

Num. 9. Capitulum, & Canonici Cathedralis neque per
somnium individuant nostram Ecclesiam, sed nimis laco- 112
nicè, nullum specificando casum, loquuntur generaliter de consuetudine immemorabili, quæ in nostris terminis est physicè impossibilis *ex adductis sup. n. 50.*

Nu. 10. Testes nullos specificant casus cum Principalibus,
& dum asserunt, nunquam audivisse, vel vidisse, *che alcun* 113
Regolare abbia fatto alcun richiamo, ò contrasto, ictu oculi deteguntur mendaces, ex juribus, datis in ipsomet contrario summario numero primo.

Nu. 11. Loquuntur de duobus recentissimis casibus anno- 114
rum 1696. & 1702.

Num. 12. Restrictivè deponunt de actu, sequuto mense 115
Novembri 1709.

Nu. 13. Deponunt ab anno 1680. citra, specificando ca- 116
sus ab anno 1687.

Nu. 14. Loquuntur de Canonico, Parocho Cathedralis,
qui associando cadavera Capitulariter cum suis Concanoni- 117
cis Regularium Ecclesias ingredi potest cum stola, & cruce, ex adductis *supra n. 79.*

Generaliter verò contra omnes dictos affectatos testes,
omnesque illorum informes attestationes, militat fortis 118
illa animadversio, quod ad hominem de mendacio convincuntur ex solemni, & publico actu, dato in contrario Summario num. pr. ex quo asserunt, prætensam consuetudinem fuisse introductam *quieta, e pacificamente senza alcuna contradizione, ò ripugnanza* Quod non concordat etiam cum probatis in nostro Summario.

Asserunt ulterius, in omnibus Ecclesiis Regularium Laudæ vigere dictam consuetudinem, quæ tamen innegabiliter
non practicatur in Ecclesia PP. Congregationis Olivetanæ, 119
& proinde applicamus ea, quæ ad rem advertit *Guazz. ad defens. Reor. defens. 28. c. 13. nu. 17.* ubi quod in his terminis, *qui in uno deliquit, factus est omnium Reus*, juxta dictum *Beati Jacobi Apostoli Epist. 2. 10.* Idque ratione individuitatis juramenti, per ea, quæ notant adducti per *Conciol. alleg. 6. nu. 4.*

Remanet proindè manifestum, quod ex contrario Sum-
mario probata non apparet ass. consuetudo, neque imme- 120
morabilis, neque quadragenaria, in specie contra Principales, à tempore illorum introductionis usque ad annum 1680. & multo minus ab hoc anno usque ad præsens.

Non immemorabilis, quæ esset præcisè necessaria adversus Indultum, munitum clausula *Sublata, & decreto irri-*
tanti, ut in terminis resolvit *Sac. Cong. Rituum in Spoletana* 121
de qua supra n. 58. Quia dato moderno principio, vanum est discurrere de immemorabili *Ottbob. dec. 39. n. 16.*

Minusque quadragenaria, quia ab anno 1643. quo primus
lapis positus fuit pro fundatione nostri Conventus, usque 122
ad annum 1680. quo à dicto decreto irritante sublatus fuit omnis contrarius abusus, non nisi 37. anni erant affluxi, ut calculanti patet; Quanto igitur magis idem dicendum erit, attento quod prætensa consuetudo incipere non potuit quando Cæmentarii fabricabant Conventum, & Ecclesiam, sed quando Religiosi in illo habitare cœperunt; Imo quando in illorum Ecclesia practicari cœpit sepeliendi Jus, quod dictus famosus Antianus, & superintendens sepulturis Laudæ, in contrario Summario numer. 3. antè finem asserit, cœpisse anno circiter 1660. nempè 50. *anni fà in circa.*

Et tamen, quando per simplicem discursum, & falsam hypothesim asserere velimus quod posset concludenter pro-
bari prætensa consuetudo post dictum annum 1680 attentis 123
clausula *Sublata, decreto irritanti*, in nostro Indulto contentis, diceretur solemnis, & solemnissimus abusus, non probandus per testes, formiter examinandos, sed eliminandus, ut meritò exclamat *Rot. in dec. 10. num. 40. ad Pacion. de Locat.* quia idem esset ac probare apertam transgressio-
nem Ecclesiasticarum personarum erga innumeras resolu- 124
tiones Sacrarum Congregationum, Summorum Pontificum oraculis roboratas quo nihil absurdius dici, nilve irrationabilius excogitari post.

Agnoscitur vis motivi in contraria Responsione, in qua
dicitur, id verum esse, quando clausula *Sublata, & decre-* 125
tum irritans apponuntur in legibus universalibus, non autem quando leguntur in privilegiis favore certarum personarum: Sed *Rot. cor. Buratt. decis. 231. numer. 6. & Card. de Luc. de Canon. disc. 25. num. 4. de Benef. disc. 65. nu. 29.* ad dictum assumptum colorandum citati, illud non probant, neque probare possunt, ea viva ratione, quia vis dictæ clausulæ,

salæ, & efficacia ejusdem decreti regulantur a potestate Pa-
126 pæ concedentis, non autem commensurantur à particula-
ritate personæ privilegiatæ.

Si igitur omnia hæc superabundare videntur ad excluden-
dam concludentem probationem ass. consuetudinis, quan-
tò magis efficaciora reputari debent ad eundem effectum,
127 unita cum 12. nostris testibus, deponentibus de opposito,
*egregiè. & in terminis terminantibus Rot. in Trojana dela-
tionis Crucis 25. Junii 1708. §. Minusque coram R. P. D.
Lancetta*, ibi: *Sed ulterius deponunt, ingressum Capituli in
Ecclesiis prædictis non fuisse pacificum, cum Regulares recla-
maverint, & de facto probetur &c. Undè sequitur, quod nulla per
Capitulum consuetudo, vel concordia valeat allegari, &c.*

Videamus modò quid exadversò adducatur in contraria
128 Responsione contra eosdem testes, oppositos exageratæ
consuetudini.

Dicitur 1. quòd illorum depositiones factæ sint pendente
hac lite. Sed contrarium Summarium non continet sylla-
bam affectatarum depositionum, quæ non sit capiscata cur-
129 renti mense, ut ex lectura. Igitur in hac parte non debemus
ad imparia judicari *leg. Non debet Actori ff. de Reg. jur.*
cum aliis vulgatis apud *Rot. coram Bich. dec. 573. n. 9. & in
par. 19. rec. dec. 2. n. 11. & in Nullius, seu Falden. Jurisd. su-
per bono Jure 5. Junii 1708. §. Ad trutinam, seu 5. coram
R. P. D. Ansaldo.*

Dicitur 2. quod dictum Joannis Boccalini secundi testis,
non specificantis tempus, de quo loquitur, interpetrari de-
130 beat de casu, sequuto mense Februarii 1711. Sed responsio
data apparet, non recognita illius depositione, quæ cum
facta legatur antecedenti mense, nempè die 18. Janua-
rii, impossibile est, quod interpretari possit de casu, post
mensem sequuto; Futura enim prævidere, atque de eis-
dem, tanquam præsentibus, loqui, privilegium est Pro-
phetarum, quod nullatenus communè prætendimus nostris
testibus.

Dicitur 3. quod aliqui ex iisdem testibus scribere nesciant
neque probetur commissio, data illius, qui eorum nomine
illorum depositiones fecerunt. Sed in hac etiam parte Prin-
131 cipales sequuti sunt vestigia Adversariorum, idem practi-
cantiam in contrario Summario respectu quatuor testium,
in illo adductorum.

Dicitur demum, quòd inter dictos nostros testes repe-
riantur aliqui Religiosi. Nos autem replicamus, quod hæc
132 qualitas retorquetur ex adductis sup. à *n. 73.* quia illa auget,
non minuit fidem testibus in iis, quæ concernunt interesse
commune, non proprium commodum.

Retorquetur ulterius, quia tanquam tales testari pos-
sunt, & testantur de facto proprio, & proindè ad augendam
illorum fidem verificantur ea, quæ de se ipso scripta re-
133 liquit *S. Joann. epist. 1. in principio*, ibi: *Quod audivimus
oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrecta-
verunt &c. testamur, & annunciamus.*

Atque in rei veritate videtur vim facere cuicumque in-
tellectui consideratio illa, quod Religiosi adeò exemplaris
134 Instituti, qualificati à muneribus Prioratus, aliisque in eo-
rum Religione exercitis, in adeò magno numero, menti-
ri voluerint, & absque ullo proprio, & particulari inte-
resse, uniformiter conspirare in destructionem illius veri-
tatis, de qua quærimus, per ea, quæ egregiè considerat
Roland cons. 38. num. 38. lib. 1. & firmavit *Rot in dec. 408. nu-
mer. 10 coram Priol. & dec. 787. num. 23. par. 18. rec & in Fo-
rosempronien. Testamenti 11. Decis 1697. §. Et alterum coram
R. P. D. Ansal. & 5. Dec. 1698. §. Minusque cor Card. Capr.*

Sed quando omnes istæ rationes non militarent pro hac
parte, & nulla alia punctualis adduceretur authoritas,
quàm individualissima illa Sacræ Rotæ *in dicta Trojana*,
cujus verba registravimos supra *n. 73.* eadem ad nostrum ef-
fectum superabundaret, quia *ubi allegatur Rotæ decisio non est
135 amplius quærenda ratio*, dicebat *Bonden coll. leg. 3. num. 7.* &
quod *Rotæ Auditoribus in judicando placuit, communis opinio
reputatur*, juxta verba *Vizzani de Mandat. Princip. leg. 2. nu-
mer. 9.* & concordant adducti per *Ursell. concl. leg. 8. n. 20. &
Card. de Albic. in addit. ad Pamphil. dec 43. num. 9* & 10.

Terminantes nostram Replicationem in maximis tempo-
ris angustiis cum additione alterius *punctualissimæ resolu-
tionis hujus Sacr. Cong. respecta 1. dub. in Insularum Cana-
136 riarum 31. Julii 1694. lib. 44. decr. fol. 355.* in qua negativè
respondit dubio: *An Parochi ingredi possint Ecclesiam Re-
gularium cum stola, seù alio signo?* Et circa ultimum Vale
respondit: *Parochos posse illud dare in januis Ecclesiarum Re-
gularium.* Et meritò, quia *Iurisdictio suprà defunctum durat
quousque transeat in alterum jurisdictionem, non transit autem
in Jurisdictionem Regularium, nisi quandò pervenit ad januam
Eccl.* sunt verba *Pasqual. ad Laur. de Franch. n. 1791.*

Sac. Cong. Concilii die 2. Maii 1711 sequentibus dubiis res- 137
pondit, ut infra.

*I. An liceat Parochis in associatione cadaverum ingredi Ec-
clesiam PP. Carmelit. Discalceat. cum stola, & cruce elevata, &
intra Ecclesiam dare ultimum Vale; Vel potius eisdem Paro-
chis liceat dare ultimum Vale extra Ecclesiam eam, ut supra
non ingredientibus. Negativè quoad primam; Affirmativè
quoad secundam partem.*

*II. An sint concedendæ Litteræ remissoriales, & compul-
soriales. Negativè.*

*III. Quibus pœnis sint puniendi dicti Parochi, quatenus
impedirent electionem sepulturæ in dicta Ecclesia. Prout de
Jure.*

*IV. An pro funere defuncti, eligentis sepulturam in d. Ec-
clesia debeatur Parochis quarta funeralis; Vel potius obstet
exemptio, prætensa à dd. PP. d. quartam non solvendi. Ne-
gativè quoad primam. Affirmativè quoad secundam partem.*

*V. An sit restituendum cadaver Io Pozzuoli, seù saltem emo-
lumenta funeris, percepta à Parocho S. Geminiani ad favo-
rem dd. PP. Negativè.*

VI. An constet de attentatis. Negativè.

DISCEPTATIO XV.

Lauden. Funerum

Inter easdem Partes.

ARGUMENTUM.

*Renuentibus Parochis associare cadavera ad Ecclesias Re-
gularium cum numero Sacerdotum, benè viso hæredi-
bus defuncti, ad terrendum alios, nè in illis sepultu-
ram eligant, quomodo providendum sit per Iudices Ec-
clesiasticos.*

Die 2. Maii 1711. inter alia dubia, in hac Sac. Congr.
utraque Parte acriter informante, proposita, inter
PP. Carmelitas Discalceatos Civitatis Laudæ Principales,
ex una, & R. Parochum Sancti Geminiani ejusdem Civi-
tatis Partibus ex altera, tertiò loco propositum fuit se-
quens; *Quibus pœnis sint puniendi dicti Parochi, quatenus* 1
impedirent electionem sepulturæ, resolutum cum rescripto:
Prout de Iure, quo attento habemus literales dispositiones
cap. 1. de Sepult. in 6 & clement. Cupientes § Sanè de Pœn. in
quibus multæ comminantur, & infliguntur pœnæ contrà
tentantes impedire liberam sepulturæ electionem.

Verùm ad effugiendum talem pœnarum incursum, nec-
non ad manifestè eludendam vim resolutionis primi dubii
hujus Sacræ Congr. in qua eadem die decisum fuit: *Non li-
cere Parochis Lauden. ingredi Ecclesiam Carmelitarum cum* 2
*stola, & cruce elevata, neque posse eundem Parochum in-
trà eandem Ecclesiam dare ultimum Vale cadaveribus illorum,
qui in illa sibi sepulturam elegerunt*, novum excogitavit mo-
dum idem Parochus Sancti Geminiani, non accedendi ad
associandum cadavera illorum, qui sibi eligunt sepulturam
in nostra Ecclesia, sed mittendi alium Presbyterum, &
inducendi omnes omninò Sacerdotes Laud. nè accedant ad
associanda dicta cadavera, con motivo, *perchè li veniva vie-* 3
tato entrare in detta Chiesa di S. Marco con croce, ut justifi-
cavimus in Secretaria, quod in substantia nihil aliud est,
quam parvipendere, & nullatenus debita reverentia reci-
pere & exequi oracula hujus Sac. Cong. eo quia talis pro-
hibitio *di entrare in detta Chiesa di S. Marco con la croce*, non
ab alio Judice, neque ab alio Tribunali ei prohibitum, &
vetitum fuit, præterquam ab hac Sac. Congr. *dicta die 2. Maii
1711. in responsione ad d. 1. dub.*

Nè autem adversus omnia Jura Mundi, sequuta à *Rot. in
decis. 34. num 42. cor Priol. & in Ferrarien. Restrictionis Ghet-
ti 21. Martii 1697. §. Quo enim cor. Lancet.* idem Adversa-
rius commodum, reportet ex propriis parum laudabilibus
operationibus, & Principales decepti, elusique remaneant, 4
nevè propriis auribus quotidiè audiant replicatas derisio-
nes eorundem Parochorum, humillimis æffusis precibus,
imploramus hodiè ab hac Sac. Congr. opportunum, & ef-
ficax remedium, obligandi eundem Parochum in casus con-
tingentia ad associanda cadavera ad nostram Ecclesiam cum
nume-

-æsbyterorum, benevi*s*o consanguineis, seù hæ-
-functi.
-facilius obtinendo supplicamus observare, quod
-ochi Civitatis Laudæ inaudita confœderatione
-concordes in hac parte sunt, ut justificavimus in Secreta-
ria, & quod magis est, propitios in hac parte etiam habent
omnes omninò Officiales, & Ministros Curiæ Episcopa-
lis, ex quo in Relatione, huic Sac. Cong. transmissa di-
cta die 2 Maii 1712. contraria prætensio gratis ubique ab
eadem Curia canonizata fuit, uti legitima, & laudabilis
consuetudo; Itaut non nisi ab hac Sac. Congr. dictum æquè
promptum, ac necessarium remedium unicè expectare pos-
simus, & confidimus obtinere.

Si enim hujusmodi indirectis modis permissum esset Pa-
6 rochis impedire electionem sepulturæ in Ecclesiis Regu-
larium, actum esset de istorum amplissimis Papalibus pri-
vilegiis, quotidiè canonizzatis à Sacris Congregationi-
bus, inter quæ decem, & septem numerat nostra Religio,
per extensum impressa *in Bullariol. Privilegior. Carmelit.*
7 *Excalceat. à fol.* 36. *usque ad folium* 317. quia mediantibus
dictis æquè impropriis, ac scandalosis modis, & operatio-
nibus, comprobatis in nostro Summario, retraherentur
Sæculares à dicta electione sepulturæ, facienda in Ecclesiis
Regularium. ut de se patet, & ad rem notat *Donat. Reg. Re-
gul. tom.* 3 *tract* 10. *de Sepultur in ordin ad Regul. qu.* 14. *nu.* 3. *in
fine*, ibi: *Quandoquidem prædicta coactio deterret homines ab*
8 *eligenda sepultura in Ecclesiis Regularium.*

Hinc similes Parochorum excogitationes, adinventæ ad
dictum finem retrahendi homines ab eligenda sepultura in
Ecclesiis Regularium, toties rejectæ fuerunt à Sacris Con-
9 gregationibus, quoties in illis fuerunt propositæ.

Primò enim loco prætensionem excitarunt Parochi, nol-
le associare cadavera ad Ecclesias Regularium, quæ rejecta
10 fuit, juxtà plures resolutiones, relatas, & sequutas *à Mat-
thæuc. in Official. Cur Eccles. cap.* 29 *num.* 2. *vers. Ad* 5. *Ven-
trigl. in Prax par.* 2. *tit de Funer. & exequiis annot.* 12. §. *uni-
co nu.* 37. Etiamsi cadaver in aliena Diœcesi sepeliendum sit,
& per longum iter associandum, juxtà punctualem resolu-
tionem *Sacr Cong. Episc. Ponente Card. Gabriellio*, me scri-
bente, emanatam *in Senogall.* 23. *Decembris* 1707. *ad* 2.
dub.

II. Velle exigere majora emolumenta à cadaveribus, se-
pelliendis in Ecclesiis Regularium, & succumbuerunt, ex
11 adductis per *Passerin de Stat. hom. quæst.* 187. *art.* 4. *numer.*
187. *tom. Pignatell. consultat.* 204 *num.* 1. *& seqq tom.* 2 *ju-
xtà Roman. impress. Panimol decis.* 5. *adnot.* 3. *num.* 70. *& D.
Adv. Piton. tom* 2. *discept.* 30 *num* 45.

III. Cogendi hæredes defuncti ad vocandum tot sacerdo-
tes è Clero sæculari, quot essent Religiosi, associantes fu-
nus, & pariter succubuerunt, ex adductis per *Panimol. dec.*
5. *adnot.* 3. *n* 7. ubi refert, & sequitur resolutionem hujus Sac.
12 Congr. in *Papien* 27. *Dec.* 1665. *& per Matthæucc. in Official.
Cur. Eccl cap* 20. *nu.* 4. & habemus in hac parte punctualem
resolutionem *Sac Congr. Episc in Lucerina funerum* 22. *Sept.*
1702. *Ponente Eminentiss Sancti Clementis.*

IV. Habendi candelam majoris ponderis in concursu il-
larum, quæ distribuuntur Religiosis, & succubuerunt etiam,
13 ex adductis *à Monacell. in Formular. tom* 1. *tit.* 10. *formul.* 18.
n. 7. *fol.* 214. ubi, quod ità resolvit Sac Cong. Episc. *in Cassa-
nen.* 5. *Mai* 1617. *& Panimol. dec.* 1 *annot.* 10. *num.* 2. ubi, quod
ità resolvit eadem Sac. Congr. *in Placentina* 16. *Decembris*
1661. quam refert, & sequitur etiam *Matthæucc. in Offic. Cur.
Eccles. v. Officiales quoad exequias num.* 4.

V. Teneri hæredes defuncti celebrari facere in Ecclesia
14 Parochiali tot missas, quot testatoris jussu apud Ecclesiam
Regularium celebrari debebant, & eodem modo succubue-
runt, ex adductis per *Marchant. in Tribun. Sacrament. post
tom* 3. *fol. mihi* 551. *& Donat. Rer. Regular. tom.* 2. *tit. de Se-
pultur. in ordine ad Regul. quæst* 17 *per tot.*

VI. Cadavera illorum, qui sibi sepulturam elegerunt in
Ecclesiis Regularium, asportanda esse ad Parochiales, ad ef-
15 fectum ibibi peragendi prius exequias, & obtinere nullo
modo potuerunt, ex adductis per *Pignatel cons.* 48. *num.* 8. *&
seq tom* 2 *Nald in Summ. vers. Sepultura num.* 13. *Gavant. in
Manual Episcop verb. Exequiæ nu.* 25 *Lantusc. in Theat. Re-
gular verb Exequiæ num.* 6. *& Nicol in Floscul. verb Sepultu-
ra num.* 13 Idemque resolvit Sac. Congr. Episc. 23. *Septem-
16 bris* 1707. *in cit. Senogallien Ponente Card. Gabriellio*; Nec-
non *hæc Sacra Congregatio in Novarien. Funerum* 25. *Martii*
1704. *ad* 7. *dub. & in Massan.* 17. *Apr.* 1706.

VII. demum, aliis omissis gratia brevitatis, rejectis in
pluribus Constitutionibus Summorum Pontificum, & si-
gnanter *in Constit.* 47. *S. M. Pauli V. in Bullar. nov. tom.* 4. *In* 17
Constit. 22. *S. M. Urbani VIII. in eodem Bullar nov. tom.* 5. *In
Constit.* 93. *S. M. Alexandri VII. in eodem Bullar to.* 6 *& in Con-
stit.* 57. *S M. Clementis X eodem Bullar dicto tom.* 6. prætensio-
nem excitarunt, posse saltem in Synodis ab Ordinariis Lo-
corum determinari, præter quartam funeralem pro quolibet
cadavere, sepelliendo in Ecclesiis Regularium, solvendas
esse Ecclesiæ Parochiali duodecim libras ceræ, & ab Sac. 18
Congr. negativum reportarunt responsum *in Mantuana Fu-
nerum* 16. *Ianuarii* 1693 quam impressit *D. Adv. Piton. in
tom.* 2. *discep. Eccl. fol.* 53.

Ex quibus remanet evidens, cohærenter ad Sacrorum Ca-
nonum dispositionem, omnes Sacras Congregationes in eo
fuisse, & esse sensu, nullo modo, neque directè, neque in-
directè à Parochis facienda esse ea, ex quibus impediri possit
libera electio sepulturæ in Ecclesiis Regularium: Quod im-
pedimentum cum ad unguem verificetur in nostris terminis
ex dicto novo adinvento Parochi S. Geminiani, supplica- 19
mus pro opportuno remedio, responderi eundem Paro-
chum in casu sepulturæ, dandæ in nostra Ecclesia alicui ex
ejus Parochianis, teneri associare cadaver ad Ecclesiam
Principalium cum numero Presbyterorum, requisito ab
hæredibus, seu consanguineis defuncti, nè alias idem Pa-
rochus per Indirectum triumphet, & post plenam succum-
bentiam in omnibus dubiis, ipso accerrimè informante ob
hac Sacr. Congr. resolutis, cuncta se impetrasse lætetur, eo
quia perterriti Cives Laudenses ex dicto improprio, inau-
ditoque modo associationis cadaveris, concludentissimè pro-
bato in nostro Summario, nunquam amplius sepulturam in
Ecclesia Principalium elegerunt.

Causa pendet indecisa.

DISCEPTATIO XVI.

Romana Distributionum

PRO

Abb. Georgio Anetra

CUM

Aliquib. Beneficiatis Vatic. Basilicæ.

ARGUMENTUM.

*Beneficiato infirmo quando debeantur quotidianæ distribu-
tiones, & an concedendum sit ei Indultum absentandi us-
quequo infirmitas perduraverit. Beneficiatus, qui non est
solitus residere in bona valetudine, an possit pretendere
distributiones tempore infirmitatis: Et an prædicta locum
habeant, nedum in terminis Iuris communis, sed etiam
ad terminos Constitution. Vaticanæ Basilicæ.*

PEssimis corporis affectionibus variè, & non sine vitæ
periculo sæpè afflictus Abbas Georgius Anetra, Sa-
crosanctæ Vaticanæ Basilicæ Beneficiatus, eo meliori, quo
potuit modo, semper procuravit proprium munus adimple-
re, vel de facto punctualiter interveniendo suæ Ecclesiæ,
quando non reperiebatur à morbo impeditus. vel plurium 1
annorum spatio eidem Basilicæ inserviendo in munere Vi-
sitatoris, & Vic. Generalis Abbatiarum Bosci, & Cusato-
rum, non sine proprio incommodo, & considerabilibus im-
pensis, cum ejusdem Basilicæ maxima utilitate, resultante
ex eo, quod non suivit solita bonoraria pro dictis muneri-
bus Vicarii Generalis; Et quod magis est cum evidenti vitæ
periculo, ob Capituli jurisdictionem fortiter, & Ecclesia-
stico zelo defensam, ut omnibus DD. Canonicis nostræ Ba-
silicæ notum est.

Ingravescente autem senili ætate, & malis corporis affe-
ctionibus in pejus quotidiè ruentibus, ultimo loco Lithiasi,
seù Calculorum morbo, superaddita fuit nimis incommoda,
& æquè periculosa Epiphora, seù Fistula in oculo, cujus 2
occasione anno 1693. postquam inutiliter plura expertus
fuerat in Urbe medicamina, ex consilio diversorum
primæ classis medicorum, unica spes recuperationis sa-
nitatis reposita fuit in athmosphæræ mutatione, & benefi-
cio nativi aeris: Quod esse solet ultimum medicorum con-
silium: quando morbus superari non potuit à medicamen-
tis;

tis; Proindeque exposita huic Sac. Congr. hujusmodi legitima causa, die 26. Septemb. ejusdem anni 1693. solitum obtinuit Indultum abessendi, ad sex meoses duraturum, cujus vigore ab Urbe discessit 2. Martii 1694. ut legitur in Epistola Eminentissimi Archipresbyteri. Quod Indultum durante adhuc causa illius concessionis, successivè diversis vicibus prorogarum fuit per totum mensem Decembris 1696.

Quia verò infirmitas durabat adhuc, atque impedimentum erat accessui ad residentiam, in Congr. diei 18. Martii 1697. preces porrectæ fuerunt pro nova prorogatione; Rescriptum tamen fuit: *Eminentiss. D. Cardin. Archipresbytero, qui di-*
3 *gnetur Sacr. Congreg. Concilii super novis precibus instructam reddere, eique votum suum aperire, auditis Episcopis Policastren. & Caputaquen.* Qui Eminentiss. Archipresbyter, præhabitis veridicis Relationibus continuationis infirmitatis à dd. Reverendiss. Episcop. Votum suum transmisit die 7. Septembris 1697. quod fuit pro prorogatione per totum mensem Octobris sequentis, ut ex citata Epistola; Cum successiva attestatione Vicarii Basilicæ, in Secretaria jam exhibita, quod DD. Beneficiati à se ipso interpellati ad dicendum, opponenduque quidquid eis videbatur, contra proro-
4 gationem, à Principali petitam, nihil opponendum habuerunt, ad cujus Eminentiss. Archipresbyteri Voti tenorem die 7. Decembris responsum fuit pro prorogatione per totum mensem Octobris 1697.

Post hæc adeò vehementia expertus fuit Principalis morbi accidentia, tantaque subivit mortis magna pericula, ut non semel pro mortuo existimatus communiter fuerit, semperque in lecto jacere coactus, quibus expositis in Congreg.
5 diei 16. Julii 1698. novæ porrectæ fuerunt præces, vel pro Indulti prorogatione, saltem per totum mensem Novembris ejusdem anni; Vel, attenta ejus infirmitate, pro declaratione: *Eidem competere fructus omnes, & distributiones à tempore expirati Indulti.* Negantibus autem aliquibus Beneficiatis omnibus, ex hac parte expositis, & exclamantibus pro non concessione gratiæ, preces exauditæ non fuerunt,
6 sed intactam nobis relinquendo viam justitiæ, responsum fuit pro Indulti dumtaxat denegatione, cum istis verbis: *Quoad Indultum pro tempore præterito nihil; Quo verò ad futurum concedatur per totum mensem Novembris cum clausula resolutiva.*

Præclusa hoc rescripto mediante omni spe ulterioris gratiæ, recursum habuimus ad viam justitiæ, coram A. C. met Judice ordinario probare cupientes, distributiones deberi Principali, attenta ejus infirmitate; In vim autem rescripti hujus Sac. Congr. (cui pro declaratione, remissa fuerat
7 instantia, tam ab Eminentissimo Præfecto, quam ab Illustrissimo Auditore SS.) mandantis, ut Principalis uteretur Jure suo coram hac Sacr. Congreg. nulla interposita mora, ipsimet die 9. Augusti 1698. institimus pro expeditione Literarum Remissorialium, ad effectum probandi gravem, periculosamque infirmitatem, quibus Literis post duorum mensium decursum tandem obtentis, die scilicet 7. Octobris ejusdem anni 1698. directisque Neapolitano Nuntio, cum recusatione tamen ex parte dictorum Beneficiatorum Rmi. Episcopi Policastren., & D. Vicarii Bosci; A Ministris
8 Nunciaturæ excitata fuit prætensio transmittendi specialem Commissarium à Civitate Neapolis, prævio solito deposito scutor. centum pro expensis itineris, ut practicari solet, quando iidem Commissarii transmittuntur à Nunciatura contra facinorosissimos delinquentes, & similis farinæ homines.

Coacti proinde fuimus die 29. Novembris novum recursum EE. PP. habere, eisdemque aperire impossibilitatem ex parte Principalis faciendi dictum depositum, necnon insinuare insubsistentiam prætensionis eorundem ministrorum Nunciaturæ, & benignè rescribere dignati sunt Illustrissimo
9 Neapolitano Nuntio: *Ut pro confectione Processus, de quo agitur, aliquem sibi benevisum personam idoneam, & in Ecclesiastica Dignitate constitutam, ac Partibus non suspectam, exceptis Episcopo, & Vicario &c. deputet, cum nulla subesse videtur legitima causa, ut necessitas transmittendi ad prædictum effectum aliquem ministrum, aut Commissarium istius Nunciaturæ &c.*

Verùm nec etiam voti compotes fieri potuimus ex alia nova, æquè tamen insubsistenti prætensione eorundem ministrorum Nunciaturæ, assumendi partes Judicis, privativè quoad hanc Sac. Congr. ut legitur in Epistola responsiva Il-
10 lustrissimi Nuncii sub die 12. Januarii 1699. & præter solitum directa Illustrissimo Secretario, non autem Eminentissimo Præfecto à quo eidem Nuncio scriptum fuerat, ibi: *Per eseguire gli ordini della Sacra Congregatione datimi ad instanza, tanto delli Signori Beneficiati di San Pietro, quanto del Signor Abbate Anetra &c. è necessario, che accudiscono in questo mio Tribunale i loro Procuratori, à finche fatti, che saranno gli atti necessarii nella conformità, che vien prescritto dalla medesima S. Congregatione si potrà tirare avvanti per giustitia, e conforme dispongono le regole legali:* Obiter circa hanc epistolam observantes, quod in illa enunciantur ordines ministris Nunciaturæ dati ex parte aliquorum Beneficiatorum, absque eo quod Nobis aliquid communicatum fuerit, vel in illorum expeditione citatus fuerit Principalis, vel demum registratum reperiatur rescriptum aliquod in Libris Secretariæ.

Iterùm igitur, & tertiò die 14. Februarii 1699 humillimas effudimus præces pro deputatione unius Judicis, ex omnibus Archiepiscopis, Episcopis, & aliis qualificatis personis Ecclesiasticis vastissimi Regni Neapolis, quas omnes, nemine pænitus, pæniturque excepto, semper pro confidentissimis habuit Principalis. Et quia hoc medio tem- 11
pore accesserat ad Urbem D. Vicarius Bosci, cum quo plura colloquia habuerunt aliqui ex Beneficiatis; Isti recedentes à priori allegatione, tanquam suspecti, ipsum totis viribus exoptarunt in Judicem Remissorialem, eorumque desiderio (contra omnes Juris, & politicæ regulas) prompto animo Principalis adhæsit, fuitque proinde Laurentius Balbi Vicarius Bosci Judex Remissorialis de Partium consensu deputatus.

Hoc modo in substantia ab Ipsamet Urbe transmisso ad Partes Judice dictis Beneficiatis acceptissimo, iste se contulit ad locum suæ residentiæ, in quo statim ægrotare cæpit, sed post aliquot dies recuperata valetudine, accessit ad Patriam Principalis, ubi eum rigorosissimis Interrogatoriis, exadversò datis, examinavit quinque testes, omni fide dignos, inter quos quatuor in Sacerdotali dignitate constituti sunt, qui omnes uno ore fatentur, Principalem in tale reperiri pessimo salutis statu, ut vix possit miserabilior, deplo- 12
rabiliorque excogitari, ibi: *In questa Patria non si parla d'altro, se non che dello stato miserabile di detto Signor Abbate Proc. f. 12. à ter. Sono più le settimane, che stà in letto, che li giorni, che stà fuori di quello, Proc. f. 14. Quelle poche carni, che tiene sono più mucide, che vere, e vaali Proc f. 15. Benche abbia qualche giorno di tregua dalli suoi mali, ne meno può prevalersi, essendo che resta tanto oppresso, che pare un cadavere spirante, Proc. fol. 12. à ter.* Itàut lectura depositionis eorundem testium similis videatur Hist. Libri Job, ut recognosci potest ex Summ. & latiùs ex integro Processu.

Probationi autem, deductæ ex dd. quinque testibus, formiter examinatis, adjungimus ingenuam confessionem D. Judicis Remissorialis, exadversò exoptati; Iste enim in Epistola diversorum negotiorum nostræ Basilicæ, hæc scribit: *Oltre la detta Informatione presa, hò estragiudicialmente sentita la calamitosa vita, mena detto Signor Abbate Anetra* 13
per tante continue infermità, che si può chiamare un composto de mali, non havendo giorno, che possa dire esser senza linea, e quando per una cosa, e quando per un'altra, sempre stà acciaccato: Adjungimus Vota Episcoporum Policastren. & Capuaquen. ab hac Sac. Congreg. pro veritate requisitorum, in Secretaria jam exhibita, Adjungimus judicia trium medicorum celebris Universitatis Salernitanæ, Adjungimus testimonium aliorum duorum Medicorum curæ, Soriæ, & del Terzo, necnon celebris chirurgi Marsici, in Secretaria pariter existen. Adjungimus attestationes juratas 24. Sacerdotum, & aliarum 19. qualificatarum personarum, quæ dantur in Folio impresso ad partes, & originaliter exhibitæ jam fuerunt in Secretaria. De quarum attestationum relevantia ad nostrum præcisum effectum, egregiè 14
Ant. Escobar. in Theol. mor tom. 4. sect. 1. cap. 12. num. 115. & seqq. Trullench. ad Præcepe. Decalog. tom. 1. cap. 8. dub. 8. num. 2. Sausel. decis. 416. num. 11. & Rota decis. 25. num 3. apud Zacch. qu. medic. legal.

Speramus igitur, & enixis precibus, attentis novis probationibus supradictis, responderi supplicamus: *Distributiones omnes deberi Principali à die 1. Novembris 1697. qua* 15
expiravit ultima prorogatio, usque ad tempus, quo reperietur in tali salutis statu, ut absque evidenti vitæ periculo ad inserviendum suæ Ecclesiæ ad Urbem accedere possit, & confidimus exaudiri.

Indubitati enim Juris est, quod Beneficiatus, qui ex infirmitatis causa propriæ Ecclesiæ inservire nequit, facit suos, eique debentur omnes fructus beneficii, omnesvè quo- 16
ridianæ distributiones, per *Textus literales in. cap. Ad audientiam de Cleric. non residen.* ibique *Gloss. verb Infirmitas*, & *in cap. unic. eod tit. in 6.* ubi *Repetentes* communitèr, & obser-

servant Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. quæst. 1123. num. 10.
Barbosa de Episcop. par. 1. alleg. 53. num. 66. & ad Concil.
sess. 24. de Reform cap. 12. n. 88. Antonel. de Loc. legal. lib. 1.
cap. 13. n. 20. Zacch. de Salar. quæst. 19. num 48. Ventrigl in
Prax. par. 1. tit. de Resid. Canon. annot. 29. §. 2. n 1. & seqq.
Cardin de Luca de Canon. disc. 12. n. 3. Pignatel. consult. 115.
17 n. 52. tom. 9. ubi quod ità servat Curia, & pluriès firmavit
Rota, ut videre est in dec. 567. n. 2. & dec. 626. n 1. cor. Bich.
& dec. 726. n. 7. cor. Pamph. & dec. 776. n. 8. cor. Dunoz Jun.
& decis. 108. num 8. cor. Cocc. ubi, quòd hoc clarum est & in
Varmien. Distributionum 22. Junii 1666. §. Fundamentum
cor. Ottalora, & in Majoricen. Distributionum 25. Jun. 1677.
in princip. cor Card Vicecomite.

Et in punctualibus terminis nostræ Basilicæ, firmavit no-
visimè Rot in Romana Coadjutoriæ 14. Maii 1696. §. fin. cor.
18 R. P. D. Muto, ubi, quòd, exceptis Communibus, & Exe-
quiis, Canonici, & Beneficiari nostræ Basilicæ infirmitatis
tempore lucrantur omnes alios fructus, & distributiones.

Ratione adducta à Divo Gregorio in Epistola ad Candi-
dum Urbevetanum Episcopum, registrata in Can. Cùm per-
cussio 7. quæst. 1. quia scilicet in his casibus, in quibus Dei ju-
19 dicium ignoratur, non est flagellatis per infirmitates nova ad-
denda afflictio privationis modi se sustentandi, & ab Inno-
centio III. in minoribus nostræ Basilicæ Canonico in cap.
Ex parte de Cler. ægrot. ubi, quòd, nedum in his casibus
afflicto non est addenda afflictio, sed potiùs ipsius miseriæ
miserendum est, quod legitur etiam in Canon. Indicas 3.
20 quæst. 9. & observant Gonzal. in cap. 1. num. 4. de Cleric.
ægrot. ubi ex Justiniano in §. Item surdus Instit. Quibus non
est permiss. facer. testament. notabilitèr observat, viris lite-
ratis ut plurimùm accidere, quod gravi, diuturnoque morbo
laborent Prob. ad Monach. in cap 1. n. 17. de Cleric. non resid.
in 6. ubi, quòd ratione infirmitatis recedimus à regulis Juris
communis, & num. 20. ubi, quòd ista conclusio innititur ra-
tioni naturali, nè infirmus duplici afficiatur damno, adda-
21 turque afflictis afflictio Pagnan in cap. Licèt n. 47. de Præb.
Monet. de Distribut. part. 2. quæst. 6. num. 6. in fine, Bonac.
Oper. moral. tom. 1. tit. de Iis, quæ ad Divin. Offic. &c.
disp. 2. quæst. 5. punct. 2. num. 9. vers. Tertio fol. 655. ubi,
quòd hujusmodi privilegium concessum est infirmis, non so-
lùm, nè afflicto addatur afflictio, sed etiam, nè à servitio
Ecclesiæ terreantur, & ad beneficia dimittenda excitentur,
timentes fore, ut debitis subsidiis ægritudinis tempore desti-
22 tuantur Pignatel. consult. 115. num. 64. tom. 9 & Graff. de
Effect. Cleric. effect. 1. num. 1172. ubi, quòd iste unus est ex
illis casibus, in quibus infirmitas prodest, statim tamen
subjungens: Sed à tali prodesse libera nos Domine.

Quod procedit etiam si Beneficiatus infirmetur extra lo-
cum beneficii, moramque proinde faciat in Civitate, à resi-
dentia distante, juxtà Textum literalem in cap. Ad audientiam
de Cleric. non residen ibi: Ut Canonici, qui non resident in
23 eadem suarum priventur fructibus præbendarum, illis exce-
ptis, quos infirmitas excusaret: Et in punctualibus, imò
durioribus terminis Beneficiati, qui voluntariè, non autem
ex necessitate, sed infirmitatis causa ut in præsenti, à loco
beneficii discedit vacationis tempore, aliòve se transferr,
ubi talitèr infirmatur, quod absque vitæ periculo ad residen-
tiam redire non potest, advertunt Monet. de Distribut. quotid.
par. 2. quæst. 6. num. 10. Sanchez consil moral. tom 2. cap 2.
dub. 90. num 6. Trullench tom. 1. Decalog cap. 8. quæst 8.
n. 3. benè Joan. Escobar. de Hor. canon. quæst. 5. § 2. num 95.
& 101. Bonac. Oper mor. tom 1 tit de Iis quæ ad Divin. offic.
&c. disp. 2. q. 5 punct. 1. n. 6. fol. mihi 654. ubi quod hoc est in
24 Jure certissimum, & n. 24. vers. Amplia secundò, Castropal.
Oper moral tom. 2. tract. 7. de Oration. disp. 3. punct. 9. § 1
n 3. & 6. Leo in Thesaur. for. Eccles. par. 2 cap. 8. nu. 21 &
seqq Gallemar. ad Concil. sess. 24. ca. 12. de Reform. liters VV.
vers Quod Clericus, Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. de Distribut.
25 quotit. cap. 28. num. 65. loquens in terminis durioribus, de
absente scilicèt à loco beneficii ob metum Principis sæcula-
ris, & privatas inimicitias, ex propria beneficiati culpa con-
tractas, & adducens innumeros concordantes, refertque
individualem resolutionem hujus Sac Congregat. in Carpen.
17. Septembr. 1616. & de Potestat Episcop. alleg. 53 n. 167.
in fine, Ventrigl. in Prax. tit. de Residen. Canon. annot. 29.
26 §. 2. num 1. ubi, quòd hæc opinio, ultra rationes, habet
pro se magnam æquitatem Panimoll. decis. 20. annot. 3. sub
num 58. Vener. in Exam. Episcopor. lib. 4. cap. 42. de Absen.
Canon. n. 9 ubi ampliat conclusionem etiam ad casum, quo
flumina crescant, denuncietur bellum, vel pestis superve-
niat, à quibus impedimentis detineatur Canonicus nè ad re-
sidentiam possit accedere, Vidal. Inquisit. moral. inquisit. 2.
n. 13. & 24. Fregos. de Regim. Reipub. Christian. par. 2 lib. 10.
de Distribut § 2. nu. 8. vers. Hoc etiam, Pignatel. consult. 81. 27
per tot tom. 5. ubi sub. n. 9. refert, & sequitur individualem
resolutionem Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium
in Aquilana 20. Junii 1581. & firmavit Rota in Leodien. Fru-
ctuum impressa apud Marches. de Commiss. par 2 fol 519.
n. 2. vers. Unde cùm de Jure, Et in terminis nostræ Basilicæ, 28
loquendo indefinitè de quibuscumque infirmis sivè residenti-
bus, sivè absentibus ab Urbe, in citata Romana Coadjuto-
riæ 14. Maii 1696. in fine cor. Muto Et magistraliter resol-
vit Sac hæc Congreg. in Nullius Distributionum 18. Decem- 29
bris 1666 ut in Lib. 25. Decret f. 290. impressa post Antonell.
de Jurib. Cleric. resol. 1. fol. mihi 16.

Rationes autem, & congruitates hujus communissimæ con-
clusionis, (cui nullatenus dubitamus, se libentissimè subscri-
pturos omnes Urbis, & Orbis Beneficiatos, si de eorum
sententia pro veritate requirerentur) plures sunt. Quia scili-
cèt Text. in cap. unic. de Cleric. ægrot. loquens de non residen-
tibus causa infirmitatis, indistinctè loquitur; Igitur intelli- 30
gendus est indistinctè de infirmis, sivè residentibus, sive non
in loco sui beneficii, ut in terminis egregiè advertit Monet.
de Distribut. quotid. par. 2 quæst. 6. nu. 19. & 20. & Ventrigl.
in Prax. par. 1. de Resid. Canon. §. 3. num. 16. vers. Verùm,
Quia præsentia in loco residentiæ nihil prodest, quando quis
Ecclesiæ interesse non potest Gloss. in cap. unic. verb. Præsen-
tes de Cleric. non residen. in 6. Fagnan. in cap. Licèt num. 24. 31
vers Quid enim prodest præsentia in loco, ex quo Divinis non
adsunt de Præbend Rot decis. 141. num. 8. par. 17. rec. Quia
Beneficiato debentur distributiones, non solum ob residen-
tiam actualem, sed etiam propter officium residendi, cujus
exercitium æqualitèr legitimè impeditur per ægritudinem,
sivè in loco beneficii, sivè extra illum supervenerit, Bonac.
Oper. moral. tom 1. tit de Iis quæ ad Divin. Offic. &c. disp. 2.
qu 5. punct. 1. n. 9 vers. Prima est fol. 655. Quia ad effectum 32
lucrandi distributiones in legitimè impedito sufficit præsen-
tia interpretativa, quæ optimè verificatur in ægroto, absen-
te à loco beneficii Adden ad Phamph. dec. 726. num. 7. vers.
Intellige, & Rota in Majoricen. Distributionum 25. Junii
1677. in princ. cor. Vicecom. Quia absentia à loco residentiæ
non efficit quin infirmus verè, & propriè Ecclesiæ nequeat
inservire ob causam, à Jure communi probatam Trullench.
ad Præcept. Decal. tom. 1. cap. 8. dub. 8. num. 3. Quia præce- 33
ptum residendi ad effectum lucrandi distributiones, obligat
tantùm eos, quos potentes reperit ad residendum, non autem
illos, qui cùm infirmi reperiuntur extra locum residentiæ,
nullam residendi obligationem habere dicuntur pro tempore
infirmitatis Pignatel. consult. 81. num. 8. tom. 5. Quia satis
residere, & Ecclesiæ servire dicitur, qui propter adversam
valetudinem servire impeditur, moramque facere cogitur
extra locum Beneficii, Hostiens. in cap. Ad audientiam n. 3.
de Cleric non resid. Gonzal. in cap. De cætero n 7. vers. Et
meritò eodem titulo Trullench. ad Præcept. Decal lib. 1. cap. 8.
dub. 8. num 3. Lotter. de Re benef. lib. 3. quæst 27. num. 134.
Card. de Luc. de Canon. disc. 12 num. 3. & Rota cor Coccin.
dec. 108. num. 8. Quia pœna infirmitatis, & absentia, il- 34
lius causa, à loco residentiæ verti non debet in beneficiati
culpam, & in distributionum privationem Gloss. in cap. Ad
audientiam verb. Infirmitas de Cleric. non resid. Quia tempus
infirmitatis, ubicumque reperiatur infirmus beneficiatus,
pro actuali servitio semper computatur Gloss. in Can. Scripsit
verb. Et ideo 7. qu. 1. Prob. ad Monach. in cap. unic. n. 16. de
Cleric. non resid. in 6. Bonac. Oper. mor. tom 1. tit. de Iis, quæ 35
ad Divin. offic. &c. disp 2. q. 5. punct. 1. num. 8 vers. Secunda
ratio fol. mihi 645. & Vener. in Exam Episcop. lib. 4. cap 42.
de Absent. Canonic. num. 9. Injustum enim esse honore suo
privare ægrotum, quando corporis molestia irruit, per hæc
verba sancivit Divus Gregorius in epistola ad Anatolium,
Constantinopolitanum Diaconum, ut advertit Gonzalez in
cap. 1. sub num. 4. de Cleric. ægrot. Quia infirmus Juris fictio-
ne censetur præsens in Choro, & residens in loco beneficii,
ex cumulatis per Probat ad Monach. in cap. 1. num 16. de
Cleric. non resid in 6. & per Fragos. de Regim Reipub. Chri- 36
stian. par. 2. lib. 10. de Distrib. §. 2. num. 8. vers. Nec propte-
rea, Antonell. de Jur. Cleric. lib. 2. par 6. cap. ult. n. 123. &
Rot. cor. Bich dec. 102. n. 16. Quia demum non tenetur Be-
neficiatus pro lucrandis distributionibus vitam suam eviden-
ti periculo exponere Rot. dec. 141 n. 2. par. 17. rec. Impium
enim visum fuit ferèquè inhumanum Episcopo Paci Jordana
var. res. 1. 1. prælud. 8. n. 78. cum vitæ evidenti discrimine in
talibus circumstantiis beneficiatum ad residentiam adstringe-
re, vel eundem distributionibus privare, quia hoc esset eun-
dem beneficiatum ad impossibile contra omnia Jura obli- 37
are;

37 gare; Non enim posse quis ea dicitur quæ cum vitæ pericu-
lo potest *Azor. Instit. moral. part. 1 lib. 10. cap. 13. col. 2. §. Quæ-
ves*, & *Rot. decis. 776. num. 6. & 8 coram Dunoz Jun.* Nul-
lumque majus impedimentum supervenire posse, quàm in-
firmitatem, experientia patet, & observat ad nostrum præ-
cisum effectum *Gonzal. in cap. Querelam num. 8. de Procur.*
Indeque communiter observant Doctores, & resolvit Sa-
cra hæc Congreg. contrarium, nedum statuere non posse Ca-
nonicos, sed nec etiam disponere posse Episcopum, ut scilicet
infirmus in his circumstantiis non lucretur quotidianas di-
stributiones, ut videre est apud *Fagnan. in cap. Licèt num.
138. de Præb.* ubi, quòd hæc Sacra Congregatio noluit con-
38 firmare Statutum Capituli, in quo contrarium cavebatur,
vocatqua similia Statuta irrationabilia, & contra bonum
Ecclesiæ, & alias resolutiones referunt etiam, & sequun-
tur *Nicol. in Flosc. verb. Canonic. nu. 20. verb. Decret. & verb.
Distributiones num. 11. versic. Quibus*, & *Pignatel consult. 81.
num 9. tom 3. & consult. 115. num. 53. tom 9.* egregiè *Monet. de
Distrib. part. 2. quæst 6. num. 20* quem sequitur *Ventrigl. in
39 Prax. 1. part. de Resid. Canon. 13. num. 16. vers. Verum*, &
firmavit *Rot. in decis 23 num 8. post Zacch. quæst Ledic. legal.*
Quæ causæ, seu duratio multiplicis, & periculosissimæ
infirmitatis Lithiasis, seu calculorum, Ægilopis, seu fi-
stulæ in oculo, surditatis, Hydrocelis, seu herniæ aquo-
sæ, & aliarum pessimarum corporis affectionum, à testibus
descriptarum, & Principali omninò impedientium, ne-
dum accessum ad Urbem, sed quodcumque aliud iter, &
exercitium absque evidenti vitæ periculo, intra evidentiæ
fines posita est ex depositionibus dd. testium, formiter exa-
40 minatorum de ordine hujus Sacr Congregat. Junctis dd. aliis
juratis attestationibus tot insignium, & fide dignarum per-
sonarum, dum ad hunc effectum sufficere simplices medico-
rum fides, quas in Secretaria jam exhibuimus, observant
*Fagnan in cap. Licèt num. 141. de Præb. Gratian. discept 19.
num. 19. Zacch. quæst. Medic legal. lib. 1. tit. 3. quæst 4. num 2.*
41 *Pignatel. consult. 115. num. 57. tom. 9. Rot. apud Marches. de
Comiss part. 2. fol. 19 num. 1. & in part. 13. recent. decis. 117.
num. 15. & decis. 310. num. 6.* Imò quòd hoc remittatur pruden-
tis Judicis arbitrio in nostris terminis advertunt *Bonac. Oper.
moral. tom. 1. fol 654. num. 4. & Monet. de Distribut. quotid. part.
2. quæst. 6. num. 24. & seq.*
Non offuscatur autem hujusmodi qualitas infirmitatis ex
eo, quòd Principalis ex medicorum consilio per breve tem-
poris spatium aliquando exierit ad deambulandum, præfue-
ritque meliorationibus, factis in domuncula, in qua de præ-
42 senti inhabitat; Cùm enim hujusmodi actus ordinati fuerint
à medicis pro recuperatione sanitatis, ut dicunt testes, nul-
latenus excludunt infirmitatis existentiam, juxta *indivi-
dualem decisionem Leodien. Fructuum 31. Maii 1604. cor. Lit-
ta*, impressa apud *Marches. part 2. fol. 320.* & duplata post
Zacch quæst. Medic. legal. decis. 24. num. 11. ibi: *Et dum di-
cunt, quod Christianus exibat de domo, deambulabat, &
ibat ad viridarium, fuit responsum, hæc, & similia ab eo
fieri potuisse, & debuisse pro recuperanda sanitate*, quod fir-
43 mavit etiam *Rot. coram Duran. decis. 178. num 18. & coram
Dunoz. Jun. decis 776. num 12.* Et in fortioribus terminis,
quòd ad nostrum effectum tempus convalescentiæ non distin-
guatur ab illo actualis infirmitatis, observat *Rot. in decis.
431. num. 10. part. 4. tom. 2. recent.* Et in terminis infirmi, la-
borantis herniæ pondere, & dolore, de quo respectu Prin-
cipalis deponunt omnes testes, *Rot decis. 25. num. 3. post
Zacch. quæst med. legal.* Quo verò ad magnificatam superin-
tendentiam fabricæ, id pariter ex medicorum consilio se-
quutum est, ad illum sublevandum, & quidem permanendo
44 paulisper dumtaxat in sedili, ut dicunt testes *Proc. fol. 8. à
terg. Quando è stato alquanto allegerito dalle sue indispositioni,
certo che è stato attento, sedato ad una sedia à vedere l'opera-
rii, più per divertarsi dalli suoi acciacchi, che per altro.*
Ex eisdem quoque testibus, formiter examinatis, & alio-
rum juratis attestationibus, prorsus excluditur, & insubsistens
in facto detegitur prætextus, quod Principalis iter facere de-
buisset in illis diebus, in quibus liber fuit à morbo; Dum
iidem testes unoore concludunt, nedum à die expirati In-
dulti, sed etiam tempore illius durationis, nunquam in tali
45 statu sanitatis repertum fuisse, dum semper: *Quando hà ca-
minato qualche poco è andato sempre con un bastoncino nelle
mani Proces fol. 7 à ter.* & concordant omnes alii Testes. Et
tamen objecto punctualiter occurrit *Rot. in citata decis. 24.
num. 12. apud Zacch. quæst. medic legal.* cum istis verbis: *Et
ad illud, quod morbus vertiginis non sit perpetuus, fuit re-
sponsum, quòd ultra vertiginem laborabat senio, & aliis in-
firmitatibus, unde non debebat se submittere tam imminenti
periculo vitæ suæ sed quantum in se erat studere recuperationi
sanitatis, & decis. 30 num. 16. post Pic. ad Stat. Urb.* ubi, quòd
licèt homo non decumbat, ita tamen aliquando domi detine-
tur, ut non possit moveri, ne humores defluant. Et consi- 46
derando dolorem illum in mingendo, de quo deponunt te-
stes, cum illa circumstantia: *Si vede morire ogni momento,
quando orina*, qui dolor meritò carnificinus vocatur à medi-
cis, observat *Zacch. quæst. med. leg. lib. 10. cons. 84. num. 13.
vers. Ad quod*, ibi: *Ad id, quod primo loco Canonici obii-
ciunt, falsum esse ipso facto convincitur, quia licèt dolores,
& ardores in mingendo non sint perpetui, nec frequentissimi,
afferunt tamen cruciatum intolerabilem. & licèt minus fre-
quenter illum molestent, quàm soleant &c. Sunt tamen fre-
quentes respectu naturalis consuetudinis &c. nunc aliquando
vigesies cum carnificino illo dolore mingere cogitur.*
Certiùs quia cùm semel contra medicorum consilium ad
Urbem accedere voluerit, post unius dietæ iter, pœnas luit
suæ audaciæ, & imprudentiæ, ex quo attentis itineris in- 47
commodis in Civitate Salernitana pessimè se habuit, ex
qua, ita consulentibus, imò præcipientibus medicis cele-
berrimæ illius Universitatis, viribus utcumque recuperatis,
statim Patriam repetere fuit coactus *Proc. fol 8.* Ex qua ex-
perientia iter faciendi, quæ judex rerum evidenter apparen-
tium appellatur à *Galeno*, relato à *Zacch. quæst. med. Leg. tit.
2. lib. 10. cons 84. num. 13.* quisque facilè dijudicare poterit,
an absque vitæ evidenti periculo possit Deum tentare, ite- 48
rùm imprudenter, & reluctantibus medicis se committendo
itineri octo circiter dietarum.
Crescitque in immensum vis hujus animadversionis, ex-
perientiæ innixæ, dum de mense Octobr. 1697. ab itinere
quartæ partis unius milliarii, suscepto impellente pietate,
& charitatis officio erga defunctam sororem. *Li sopraven-
ne una sincope di modo, che fù costretto farsi portare in una se-
dia, e ci ebbe à perdere la vita, e tutti dissero, ciò esserli per-
venuto dallo strapazzo causatoli dal far quel poco viaggio à 49
piedi, essendosi molto indebolito di forze dalli continui dolori,
patisce dalle sue gravi infermità, & indispositioni Pr. fol. 8. à
ter.* Ultrò proindè admittimus, quemlibet beneficiatum te-
neri vitam cum morte in beneficii loco commutere; Sed præ-
tendere, quod idem beneficiatus contra experientiam, bis
imprudenter tentatam, reluctantibus professoribus medicis,
& se protestantibus, *per scrupolo di conscienza à non prose-
guire il viaggio*, proscriptorum ad instar, mori debeat in di- 50
versoriis, vel belluarum more, subdio, & secus publicas
vias, absque ulla exageratione, repugnare videtur, ne-
dum fraternæ charitati, & christianæ pietati, sed ipsimet
humanitati.
Omnia hæc testium dicta supplicamus præ oculis habere,
& attentè considerare, ad dignoscendum, an Principalis
vitam in deliciis, & dies suos in bonis ducat in Patria, ut
nescitur sub quo veritatis colore gratis ubique in præteritum 51
ex adverso dictum fuit, cum istis verbis, *per godere il dolce,
e delitioso riposo della Patria*. Vel potiùs, an de eo verifi-
centur verba *Deuter. 28. 59. Plagas tuas magnas, & perseve-
rantes, Infirmitates pessimas, & perpetuas. Ecclesiast. 2. 23.
Cuncti dies ejus doloribus, & ærumnis pleni sunt, nec per
noctem requiescat*, & alia *Hieronim. 6. 7. Coram me semper
infirmitas, & plaga*: Et considerando epiphoram, seu fi-
stulam in oculo, de qua mentionem facit *D. Balbus* Judex 52
Remissorialis *in Epist. suprà cit. num 13.* an applicentur ver-
ba illa *Ciceronis Epist. 418. lib. 16. Balbus ad me scripsit,
tanta se epiphora oppressum, ut loqui non possit &c.*
Nec dicatur, quod hæc procedant de Jure communi, se-
cus autem attenta Constitutione S. M. Nicolai III Quia
dum hæc Sacr. Congreg. pro notitia infirmitatis Principalis,
in Partibus moram facientis, citatis, & acriter contradi-
centibus aliquibus Beneficiatis, demandavit confectionem 53
Processus, jam ad Urbem perventi, vanas prorsus reputa-
vit subtilitates, & criticationes voluntatis ejusdem Summi
Pontificis, nimis clarè determinentis, ibi: *Casus autem,
in quibus Beneficiati pro residentibus, & horis Canonicis de-
servientibus, etiamsi non deserviant, sunt habendi, sunt in-
firmitas, debilitas &c.* Item in hac parte statuendo, quod
S. M. Bonifac VIII. sancivit *in cap. unico de Cler. non resident.
in 6.* Ad quid enim non sine temporis jactura, & considerabi-
libus impensis hæc Sacr. Congregatio demandasset, & dicti
Beneficiati mediantibus tot Interrogatoriis manus tandem
dedissent probationibus infirmitatis Principalis, si hæc ad
nihilum deservirent, postquam factæ? Et propterea appli-
cari videntur in nostris terminis verba illa *Div. August. de
Verb. Dom. serm 5. & 29. Non nos hortaretur, ut peteremus,
nisi dare vellet.* Ad abundantiorem tamen cautelam, utque
omnis

omnis in hac parte tollatur difficultas objectum hujusmodi
funditùs evertitur in alia Scrip quæ ad prolixitatem evitan-
dam registratur infra *num.* 75.
Non credimus autem, quod iterum ex adversò insistatur in
magnificata venditione mobilium Principalis, quando ab
Urbe discessit, ad arguendum illius animum ampliùs non
redeundi ad residentiam; Ut enim non semel R. P. D. Se-
54 cretario expositum fuit nomine unius ex DD. Canonicis
probè informati, id processit ex eo, quod non erat utile do-
mum locatam retinere, ex quo pensio unius anni ferè æqua-
bat illorum omnium integrum valorem. In cujus veritatis
comprobationem eidem R. P. D. Secr. quo supra nomine di-
ctum fuit, quod in aliis discessibus Principalis ab Urbe, oc-
casione muneris Visitatoris Generalis Abbatiarum, idem
semper ex eodem motivo fuit practicatum. Quæ veritas ho-
diè intra evidentiæ fines superlativè posita est ex concordi
depositione omnium testium, asserentium; *Sempre have ha-*
vuto, & have al presente desiderio ritirarsi in Roma, e sem-
55 *prechè con me, & altri hà discorso di questo particolare, hà*
dichiarato, e confessato, che lui haveva fede in Dio di porta-
re, e lasciare le sue ossa nella Basilica di S. Pietro, da cui era
venuto il suo essere, però come hò detto &c. sempre s'è stato
sconsigliato da medici, per il pericolo evidente, che corre di per-
dere la vita nel viaggiare, e strappazzarsi. Proc. fol. 14. *à ter.*
Quod si dd. Beneficiati majorem exquirant hujus veritatis
probationem, posset unus ex eisdem eo ipso tempore, quo
per Sacristiam circuit, quærens, sollicitansque alios, ut se
subscribant in Folio contra Principalem, eosdem Consocios
certiores reddere ex certa scientia, & de facto proprio, pror-
56 sus insubsistens esse, & ab omni veritate alienum, quod Prin-
cipalis *per non tornar più alla residenza habbia sfrattato affatto*
da Roma, e venduti tutti li mobili, & utensili, ut non semel,
sed semper æquè insubsistenter dictum fuit in contrariis Scri-
pturis, dum idemmet Beneficiatus tempore absentiæ Prin-
cipalis ab Urbe gratuitum habuit commodum usus ejusdem
Cappæ, quæ certè fuisset primo loco vendita, neque tanto
tempore, urgente præcipuè ex alia parte magna necessitate,
unà cum aliis sacris Indumentis considerabilis valoris conser-
57 vata, si vera essent ea, quæ absque ullo fundamento exad-
versò divinando afferuntur de venditione omnium mobilium,
per non tornar più alla residenza.
Duratio infirmitatis, quæ majora semper afferre solet in-
commoda illam patienti, nullatenus apta est impedire con-
tinuationem dispositionis Juris faventis infirmis, & in effe-
58 ctu de morbo quadriennali loquitur *Textus in cap. Ex parte*
de Cleric. ægrot. De longa infirmitate *Amostazz. de Caus. piis*
lib. 3. *cap.* 6. *num.* 34 De morbo per octo annos passo *Rot. in*
decis. 25. *num.* 1. *post Zacch quæst. medic. legal.* Et de Infirmo
ab anno 1596. usque ad annum 1604. *Rota in Leodien. fru-*
ctuum impressa apud *Marches. de Commission. part.* 2. *fol.* 519.
num. 1. Et ratio est, quia sicuti nulla duratio infirmitatis na-
turaliter præfixa, & determinata est, ita nullum tempus à
Jure præfinitum reperitur, & limitatum Beneficiatis infir-
mis pro lucrandis distributionibus, ut observat egregiè *Mo-*
net. de Distribut. part. 2. *quæst.* 6. *num.* 1. ubi, quòd hoc est cer-
tissimum, & punctualiter firmavit *Rot. cor. Millin. decis.* 392.
num. 4. & 5. Minusque hujusmodi tempus limitatum est à no-
stra fundamentali Constitutione Nicolai III. in qua potiùs
præcipitur contrarium, ut scilicet infirmi distributiones *per-*
cipiant durantibus ipsis infirmitatibus, ut sunt præcisa illius
59 verba in *num.* 53. Ratio autem rationis est, quia, ut adver-
tunt *Covar. variar. resol. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 8. *vers. Septimo*,
& *Sanchez consil. moral. tom.* 1. *lib.* 2. *consil.* 19. *num.* 2. hujusmo-
di impedimentum infirmitatis non provenit à Jure, nec ab
homine, itaut tolli possit à Judice, vel aliis modis removeri,
sed provenit ab ipso Deo, cujus judicia inscrutabilia sunt.
Et ex hac animadversione corruit exageratum inconve-
niens, quod ad imitationem Principalis Beneficiati seniores
possent Patrias repetere, ibique nullatenùs Ecclesiæ inser-
viendo, frui commodo distributionum; Quando enim ex
justo Dei judicio alter ex Beneficiatis nostræ Basilicæ repe-
60 rietur in Patria in eo statu, in quo de præsenti reperitur
Principalis, (quod semper avertat Deus) nedum nullum
erit inconveniens, sed maximum pietatis opus, taliter af-
flictum ulteriùs non vexare, neque affligere, in controver-
siam deducendo suas distributiones, egregiè *Bonacin. Oper.*
moral. tom. 1. *tit. de Iis quæ ad Divin. offic. &c. disp.* 2. *quæst.* 5.
punct. 2. *num.* 8. *vers. tertio fol. mihi* 655 ubi in hoc pietatis
officio, & charitatis actu considerat potiùs Ecclesiæ utilita-
61 tem, ibi: *Nè à servitio Ecclesiæ terreantur, & ad beneficia*
Ecclesiastica dimittenda excitentur, timentes fortè, ut debi-
tis subsidiis, ægritudinis tempore destituantur.

Cùmque Principalis non sine maximis illis incommodis,
quæ inseparabilia sunt à chronicis morbis, multa passus sit,
& quotidiè patiatur ab intensa duratione suæ infirmitatis,
deberent Adversarii ex hoc saltem motivo ejus miseriæ mi- 62
sereri; Humanum enim esse infirmos compati, & releva-
te, observent adducti per *Sabel. in Summ. tom.* 2. *verb. Infir-*
mitas sub num. 4. & dum idem Principalis fructus omnes sui
Beneficiatus convertere quotidiè cogitur in *Medicine, Sci-*
roppi, Conditi, Empiastri, Unguenti, Pittime, Chistie-
ri, Coppe à vento, Sanguette, Untioni, Solteattini, & al-
tri medicamenti iidem Adversarii gaudere possunt, Deoque
gratias agere, quod ipsis licitum est illos erogare in lætiores,
magisque gratos usus.
Posita autem concludenti probatione infirmitatis Princi-
palis, non refragatur animadversio, quod eidem, etiam si
revera infirmo, nullatenùs competant distributiones quoti-
dianæ, eo quia in bona valetudine non erat solitus Ecclesiæ
inservire. Quia factum non assistit, sed corruit ex ipsismet 63
contrariis Scripturis, seu Nota Indultorum exhibita in hoc
Sacr. Congreg. die 9. Augusti 1698 in qua, postquam enume-
rantur multi anni, quibus fuit Visitator, & Vicarius Ge-
neralis Abbatiarum quando verè, & propriè nostræ Basili-
cæ inservisse dicitur ex literali Constitutione S. M. Nicolai
III. *num.* 52. ibi: *Illi autem, qui de mandato Archipresbyte-*
ri, vel eius Vicarii, & Capituli &c. absentes ab Eccles. pro-
curanda &c. quamdiù sic absentes fuerint percipiant &c. sicut
cæteri residentes, & pro residentibus habeantur. Subjungi-
tur in eadem contraria Nota *Nell'anno* 1687. *&c. servì alla* 64
Chiesa Nell'anno 1688 *servì puntualmente la Chiesa &c. Nell'*
anno 1689 *servì la Chiesa &c. Nell'anno* 1690 *ritornò in Pa-*
tria con licenza del Rmo Capitolo per terminare la contro-
versia delle riscossioni, e pagamenti dell'Abbatie. e fù ammes-
so per presente &c. Nell'anno 1691. *ritornato à Roma servì la*
Chiesa. Nell'anno 1692 *per li cinque mesi Gennaro à tutto*
Maggio fù ammesso per presente, e puntato alli Communi, &
Essequie come Infermo, e cessata l'infermità servì la Chiesa
da Giugno à tutto Decembre. Nell anno 1693 *&c. ottene*
l'Indulto.
Ex contrariis igitur Scripturis relinquitur manifestum,
Principalem ante ultimum discessum ab Urbe inservisse suæ
Ecclesiæ per sex annos continuos immediatè antecedentes, 65
ultra servitium multis annis antecedentibus, eidem præsti-
tum in munere Visitatoris, & Vicarii Generalis: Et tamen
ad nostrum effectum superabundaret, at id per solum trien-
nium antecedens practicatum fuisset, ut observant commu-
niter Doctores, quos refert, & sequitur *Antonell. de Loc.* 66
legal. lib. 1. *quæst.* 4. *num.* 26 ibi: *Censetur autem quis solitus*
non interesse divinis ad effectum amittendi distributiones, si
duobus, vel tribus præcedentibus annis, aliàs tres menses
ab Ecclesia, seu Choro abfuerit &c. Quemadmodum solitus in-
teresse dicitur, qui minori tempore abfuit.
Prætextui demum deficientiæ intimationis infirmitatis
Principalis antequam Beneficiati acquirerent jus ad illius di-
stributiones, respondet punctualiter *Rot. apud Garz. de Be-*
nefic. part. 3. *cap.* 2. *num.* 363. ibi: *Infirmo, & senio confecto*
debentur distributiones, etiam si non resideat, & etiamsi ali-
quando exiret de domo, nec infirmitas esset intimata Capitu- 67
lo, quia de Jure infirmis non residentibus, aliàs tamen soli-
tis residere, debentur distributiones &c. Nec Jure cautum re-
peritur, quod intimatio infirmitatis debeat fieri per infirmos,
& senio confectos, aliàs solitos residere ad effectum consequen-
di distributiones &c. Nec potest excusari Capitulum ex con-
sumptione distributionum, bona fide facta, cum minimè pro-
babiliter ignorare potuerit infirmitatem, & maximam sene-
ctutem, quod quidem infirmo de Jure debeantur distributio-
nes: & apud *Zacch quæst. medic. legal. decis.* 24. *num.* 13.
Et tamen factum in hac parte non regit quia ut legitur
in ultima contraria Responsione § *Finalmente*, divisio di-
stributionum inter Beneficiatos facta fuit post mensem No- 68
vembris 1698. quo tempore, nedum aderant notitiæ infirmi-
tatis, attestationes illam comprobantes, intimationes, ci-
tationes &c. Sed quod magis est exequutum jam fuerat mo-
nitorium, & emanaverat rescriptum hujus Sacr. Congreg.
ut Principalis uteretur Jure suo, à quibus Beneficiati postea
distributiones Principalis inter se dividentes, positi fue-
runt, nedum in mala, sed in pessima fide, sicque nullo jure
illas suas facere potuerunt, ut in durioribus terminis distri-
butionum consumptarum ante impedimenta legalia, est
punctualis *decis.* 24. *num.* 15. *apud Zacch quæst. medic. legal.*
Et in terminis solius protestationis extrajudicialis infirmi
cor. Bich decis. 102 *num.* 10. & 11. Propterea que improprii 69
sunt termini Juris quæsiti Beneficiatis à mense Octobris
1697.

1697. quo expiravit ultima prorogatio, usque ad mensem
Julii 1698. quando petita fuit, & denegata nova gratia; Cum
enim dicto tempore Principalis fuerit infirmis, & quidem ta-
li debilitate præditus, viribusque adeo destitutus, ut absque
vitæ evidentissimo discrimine, nec etiam facere potuerit bre-
vissimum iter quartæ partis unius miliarii, ut probavimus
supra *num.* 49. & superlativè constat ex nostro Summario,
Infirmi distributiones in hiscasibus non accrescunt Benefi-
ciatis deservientibus, minusque isti aliquod acquirunt Jus
pro illis consequendis, sed ex nimium notis Juris regulis de-
bentur eidem infirmo, eo quia Juris fictione etiam ipse Ec-
clesiæ inservire dicitur, & ex aliis animadversionibus,
punctualibus authoritatibus comprobatis supra *num.* 30 *& seq.*
Concludendo igitur, aut dicendum est in veritatis destru-
ctionem ex condicto conspirasse in nostro casu duos Episco-
70 pos, aliam qualificatam personam Jurisdictionem quasi
Episcopalem exercentem, quinque Canonicos, triginta cir-
citer Sacerdotes, integrum Collegium Medicorum celeber-
rimæ Universitatis Salernitanæ, duosque alios Medicos,
& Chirurgum in suis Provinciis satis notos, & suprà 30.
alios dignissimos testes optimæ qualitatis, & famæ: Unico
verbo, omnes illos, qui interpellati de ordine hujus S. Con-
greg. vel pietate, & veritate impellente, juratas attestatio-
nes fecerunt de gravissima infirmitate Princip. non jocosè,
nec officiosè, sed perniciosissimè contra conscientiam men-
tiendo, & nedum absque ulla propria utilitate, sed cum
præcisa obligatione restituendi Beneficiatis distributiones,
71 de quibus est quæstio, quod nec etiam suspicari fas est, ut
in terminis personarum, nec adeo qualificatarum, nec in
tanto numero punctualiter firmavit *Rota in decis.* 408. *num.*
10. *cor. Priole*, ubi, quòd nimis inverisimile est, quod plu-
res personæ disparis conditionis, & qualitatis conspirave-
rint ad struendam falsitatem, quod firmavit etiam *in decis.*
135. *num. 7. cor. Merlin. & cor. Emerin iun. decis.* 1231. *num.* 7.
Aut verò admittendo, quod iidem qualificati testes veri-
tatem dixerint, quodque proindè Principalis summa pau-
72 pertate laboret, illiusque infirmitas in eo reperiatur statu,
de quo uniformiter deponunt, & horret certè animus audi-
re, quod ejus miseriæ non miserendo, ex adversò deducan-
tur in controversiam illius distributiones, eique, summope-
rè afflicto ab infirmitate, & paupertate, nova addatur af-
flictio erogandi in expensas hujus litis id, quod necessarium
est pro sui substentatione, quando in his circumstantiis piæ,
& Ecclesiasticæ personæ, solent, & debent pauperibus,
& afflictis, in minoribus angustiis constitutis, etiam pro-
prios redditus elargiri, ut probat *Antonell. de Jur. Cler.
lib. 2. part. 6. cap.* 16. *per tot.* & signanter *num.* 6. & videtur
applicari *illud Cassiodor. lib. 5. Epist. Pudeat illis tollere,
quibus iubemur offerre*; Præcipuè quia ipsamet humana na-
tura dictat, succurrendum esse infirmis, etiam non petenti-
bus, neque auxilium, & subventionem implorantibus, ut vi-
dimus supra *par. p. discept.* 4. *num.* 65. & addimus *Sabel. in*
73 *Summ. verb. Infirmitas sub num.* 4.
Ex quibus si denegari non potest fides tot qualificatis te-
stibus, & in Beneficiatis, ex illorum nota pietate, abun-
det charitas, firma remanet spes Principali consequendi
suas distributiones à die expirati Indulti, usque ad tempus,
74 in quo absque vitæ periculo ad inserviendum suæ Ecclesiæ
valeat accedere, effusis desuper humillimis precibus.

In eadem Causa.

Contrarii Defensores dantes manus victas quo ad huc
usque animadversa in terminis Juris communis, se re-
streinxerunt ad particulares leges Vatic. Basilicæ, prætén-
dentes non habere locum in ista ex particulari Constitutione
S. M. Nicolai III. In minoribus ejusdem Basilicæ Archi-
presbyteri, & in Pontificatu Beneficiatorum Fundatoris,
sed æquali insubsistentia; Circa distributiones, enim ab in-
75 firmis lucrandas, ita disposuit quoad DD. Canonicos idem
S. M. Nicolaus III.
*Si qui autem de residentibus Canonicis sic infirmati, vel
debilitati fuerint, eo scilicet tempore, quo in ipsa Ecclesia re-
sident, vel pro residentibus sunt habendi, tantaque, seu talis
esset eorum infirmitas, seu debilitas, quod absque periculo pro-
76 prii corporis, vel multùm notabili, & magna indecentia, quæ
posset horrorem, vel scandalum generare, scilicet ex ligaturis,
emplastris in locis indecentibus, vel huiusmodi, horis interes-
se non possint, non excludantur à distributionibus supradictis,
sed eas percipiant durantibus ipsis infirmitatibus, & debilita-
tibus, & indecentiis; Quas etiam percipient medicinati se-*
*mel in anno diebus quatuor, & minuti sex vicibus in anno,
duobus diebus in unaquaque minutione, dummodo prædicti in
ipsa Ecclesia fuerint residentes, vel in Urbe, de licentia ta-
men Archipresbyteri, vel eius Vicarii, & Capituli, vel so-
lius Capituli absentibus ab Ecclesia Archipresbytero, & eius
Vicario, commorentur*, ut in *num.* 53. Quo verò ad DD. Be-
neficiatos hæc leguntur in *num.* 78. *Casus autem, in quibus
Beneficiati pro residentibus, & in horis canonicis deservien-
tibus, etiamsi non deserviant, sunt habendi, sunt infirmi-
tas, debilitas, indecentia propter ligaturas, & huiusmodi, 77
sumptio medicinæ, & minutio sanguinis, balnea, & sicut de
Canonicis est prædictum.*
Ex quibus patet, in nihilo alterasse dispositionem Juris
communis, admittendo infirmitatem DD. Beneficiatorum
pro una ex legitimis causis, non inserviendi Ecclesiæ, cujus 78
Constitutionis verba cùm sint clara, & literalia, non ad-
mittunt subtiles argumentationes, & insubsistentes critica-
riones in contrarium, ut in similibus terminis novissimè ob-
servavit *Rota in Romana Clericatus, seu Beneficiatus S. Lau-
rentii in Damaso* 3. *Martii* 1698. *§. Secundum cor. Molines.*
Supplicantes observare, quod ex ejusdem Constitutionis
tenore infirmitas operatur, ut DD. Beneficiati, nedum ha-
beantur pro deservientibus, quod verum est de infirmis in
Urbe morantibus, sed etiam pro residentibus, quod nullo 79
modo verificari potest, nisi de absentibus, & in Urbe moram
non facientibus, ut patet ad sensum, & ad rem nostram
egregiè observat *Add. ad decis.* 376. *num.* 139. *& seqq. part.* 4.
tom. 3. *recent.* Et distinguendo præsentiam, seu residentiam
Beneficiatorum in Loco Beneficii, ab interessentia, seu ser-
vitio Chori, est magistralis *Gloss. in cap. unico verb. Adfue-
rint de Cler. non resident. in* 6. quam sequuntur *Lotter. de Re
benef. lib.* 1 *quæst.* 20. *num.* 40. *de Ang. de Confess tom.* 2. *quæst.*
8. *num.* 18. *Card. de Luc. ad Concil. disc.* 25. *num.* 11 & firmavit
Rot. in decis. 25. *num.* 5. apud *Zacch. quæst. med. leg. & cor. La- 80
dov. decis.* 154. *num.* 4 *& cor. Cassador. decis. unica de Præbend
num.* 1. *vers. Cùm aliud sit residere, aliud Divinis interesse,
& num.* 4 *verb. Ista apertè differunt residere, & interesse.*
Absque eo, quod valeat replicari, eundem Summum Pon-
tificem Nicolaum III. *num.* 53. ejusdem Constitutionis, ubi
de DD. Canonicis sermo est, limitationem addidisse, *dum-
modo prædicti in ipsa Ecclesia fuerint residentes, vel in Urbe,
de licentia tamen Archipresbyteri vel ejus Vicarii &c. commo-
rentur.* Duos enim casus ibidem consideravit, & providit
Summus Pontifex; Primum scilicèt, quando Canonici pro-
pter infirmitatem in Urbe residere, & Ecclesiæ inservire
non possunt, & hujus respectu statuit illud idem, quod de
Jure communi dispositum habetur *in cap. unic. de Cleric. non 81
resident. in* 6. deque DD. Beneficiatis legitur in dicta Consti-
tut. juxta verba supra relata, quod scilicet infirmitas faciat
illos haberi pro residentibus, & deservientibus. Secundum
casum considerat idem Pontifex *à vers. Quas etiam*, quan-
do Canonici medicamina percipere volunt, vel sanguine
minui &c. & hujus respectu eximit illos pro determinatis die-
bus à servitio Ecclesiæ, sed cum dicta conditione, dummo-
do in Urbe resideant, vel absentes sint cùm licentia Archi-
presbyteri, vel Vicarii.
Non igitur ab hoc secundo casu, speciales habente consi-
derationes, de quibus infra *num.* 93. inferri potest ad pri- 82
mum, & quidem cum odiosissima, & nunquam præsumen-
da correctione claræ, & indubitatæ dispositionis Juris com-
munis, innixæ maximæ equitati, vulg. *leg. Papinianus ff.
de Minor.* ad propositum benè *Rot. in Romana Cambii* 8. *Fe-
bruarii* 1697. *§. Dictione, &* 28. *April.* 1698. *§. Rei namque in
fine cor. Ursino*, & meliùs *in Romana Fideicommissi de Albe- 83
rinis* 10. *Martii* 1698. *§ Geminæ cor. Lancet.* & priùs *in Ro-
mana Locorum Montium* 17. *Febr. pariter* 1698 *§. Minus
autem cor. Ursino.* Et in punctualibus terminis Bullæ Nicolai
III. eadem *Rot. in Roman. Clericat. Beneficiatus S. Petr.* 3.
Decemb. 1696. *§. Et tantò minùs procedit, & §. Et tantò mi-
nùs dici meretur cor. Card. Priole.*
Observando præcipuè, quod utraque dispositio, diver-
sos continens casus, infirmitatis scilicet, & perceptionis
medicamentorum, regitur à proprio verbo, & conditio re- 84
sidendi in Urbe accomodata est, & unita secundo casui per-
ceptionis medicamentorum &c cui proindè unicè referenda
est, per *Text. literalem in leg. Quæ conditio* 39. *ff. de Condit.
& demonstrat.* ibi: *Quæ conditio ad certas personas accomoda-
ta fuerit, eam referre debemus ad eum dumtaxat gradum &c.*
& firmavit *Rot. in decis* 633. *num.* 15 *part.* 18. *recent. & in Ro-
mana, seu Januen. Bonorum* 24. *Jan.* 1698. *§. Demum cor. Muto.*
Aliàs contrarium asserendo daretur immediata, & instan-
tanea correctio, ad quam evitandam omnis sumenda est in-
terpre-

85 terpretatio, ut in nostris punctualibus terminis firmavit
gregiè *Rota in Roman. Beneficiatus S. Petri, quæ est decis.
14. num 9. & 10. part 12. & decis. 33. num. 4. part. 17. recent.* &
novissimè *in Gerundea. Priorntus 17. Junii 1698. §. Et licèt
cor. R P.D. Lancet.*

Correctio, seu inevitabilis contradictio esset manifesta,
procedendo cum contraria detorsione, quia Summus Pon-
tifex, ex supra animadversis, literaliter determinat, be-
neficiatos infirmos haberi pro residentibus infirmitatis tem-
86 pore; In necessarium igitur antecedens supponit illos abesse
à residentia, ex supra animadversis *num.* 81. Qui enim in
Urbe moram facit, non habetur Juris fictione pro residen-
te, sed revera, & physicè residet, ut in terminis observat
Rot. cor. Bich. decis. 102. in fin. ubi concord. Quomodo igitur
absque palpabili, & manifesta contradictione, atque instan-
tanea correctione dici potest, obligare immediatè voluisse
eundem infirmum ad residendum in Urbe; Deberet enim
de isto verificari, quod resideret, & non resideret, quodque
moram faceret, & non faceret in Urbe, quæ implicant in
terminis, & ad rem in simili egregiè observat *Rot. in Roman.
Cambii* 28. *April.* 1698. *§. Intermedia coram Ursino*, ibi;
Ne duplex detur contraria lex pro uno, eodemque tempore,
& §. Nec enim ibi: *Nam ad unum, & alteram insimul &c.
teneri non potest, & contradictoria est una conventio cum al-
tera*, Non est autem in Jure propopositio magis certa, quàm
omnem sumendam esse interpretationem ad evitandam ma-
nifestam repugnantiam in eadem dispositione, ex cumula-
tis *in Roman. Fideicom. de Albertinis 19. Martii 1698. §. Nil.
relev. cor. Lanc.*

Non egemus autem detorsionibus, & subtilibus interpre-
tationibus ad evitandam hanc instantaneam correctionem,
dum quoad DD. Beneficiatos verba Constitutionis sunt adeo
87 clara, ut potiùs omnem contrariam interpretationem ex
seipsis excludant, ex allegatis supra *num* 79. Quo verò ad
DD. Canonicos æquè clarus est literalis sensus Constitutio-
nis, in qua postquam à vers. *Si quis* usque ad vers. *Inde-
centiis*, Summus Pontifex explicaverat suam voluntatem
quoad infirmos, in omnibus Juri communi conformem, à
vers. *Quas etiam*, novum prorsus, & omnino diversum ca-
sum perceptionis medicamentorum, minutionis sanguinis
&c. considerat, ut patet ex dictione illa, *etiam*, quæ am-
pliativa est, augetquè dispositionem, implicando casus à
priori diversos, ut observat *Rocc. select. Interpr. cap. 18. num.
31. in princip. & cap. 124. num. 24.* ubi, quòd est casuum mul-
tiplicativa, & pluries firmavit *Rot.* ut videre est *in decis.* 161.
*num. 7. part. 16. & decis 98 num. 8. & decis. 305. num. 7. part. 17.
& decis. 762. num. 10. part. 18. recent & decis. 47. num. 21 coram*
88 *Zarat.* ubi, quòd includit casus, ab expressis omninò diver-
sos, ea ratione, quia æquivalet dictioni *Ultra*, ex cumula-
tis per *Add. ad Pamph. decis. 156. num. 22. & Rot. decis. 165.
num. 7. part. 16. recent. ubi concordanter.*

Confirmatur, magisque augetur hujusmodi interpretatio-
nis vis ex sequentibus verbis; Clausula enim illa: *Dummo-
do prædicti in ipsa Ecclesia &c.* cohæret immediatè perce-
ptioni medicamentorum, sanguinis minutioni &c. nullam-
89 que habet connexionem cum infirmitate, vel morbo benefi-
ciatorum, de quibus mediante oratione separata, & ex
omni sui parte perfecta, antea dispositum fuerat, ex supra
animadversis. De natura autem dictionis *prædicti* est, ut
referatur ad immediatè præcedentia tantùm, non autem ad
90 remota, & mediatè expressa, ut benè advertunt *Honded.
cons. 72. num. 24. lib. 1. Roland. consil. 34 num. 31. & 35. lib. 4.
Rot. cor. Ludovis. decis. 1495. num. 7.* ubi, quòd refertur tantùm
ad immediatè antea expressa, quod firmat etiam *Rot. Mer-
lin. decis. 263. num. 1 & decis. 44. eod num. part. 5. & decis. 372.
num. 9. part. 11. recent.* ubi, quòd verbum *prædicti* restricti-
vum est, separatque nominatos superiùs à nominatis poste-
91 riùs, ad quos tantummodò refertur, *& in Roman. Domorum
8. Decemb. 1696. §. Neque cor Illustriss. Scotto, & in Roman.
Pecuniaria 20 Junii 1698. §. deducta cor. Ursino.*

Literalis iste sensus innegabili evidentia comprobatur ex
licentia illa Archibresbyteri, vel ejus Vicarii, quam re-
quirit Summ. Pontifex ad hoc ut in dicto casu commorantes
in Urbe lucrentur distributiones, ibi: *Dummodo prædicti*
92 *in ipsa Ecclesia fuerint residentes, vel in Urbe. de licentia
tamen Archipresbyteri, vel ejus Vicarii, & Capituli &c. com-
morentur*: Si enim verbum illud *prædicti* intelligendum esset
de infirmis, dignentur quæsò DD Beneficiati Nobis aperi-
re, à quanto tempore citrà, seu quandonam petierunt, vel
habuerunt opus licentia aliqua, quando ipsi infirmati fue-
runt in Urbe ad lucrandas distributiones? Nonnè commen-
dabili urbanitate, ex solito nostræ Basilicæ, absque ulla li-
centia, statur in hoc simplici assertioni cujuscumque Benefi-
ciati? Nos ex illorum relatione loquimur, omnia submit-
tentes in hac parte eorundem judicio.

Non obstante generali regula, quod clausula, in fine po-
sita, referatur ad omnia præcedentia; Illa enim limitatur,
quando, ut in nostris terminis verificatur, ea, quæ supra po-
sita sunt, habent orationem perfectam, nullamque connexio- 93
nem cum subsequentibus, ut aliis adductis, observant *Dec.
cons. 17. num. 34. lib. 1. & Barbos. tract. var. claus. 70. num. 28.* Et
quando clausula non stat de per se, & independenter ab om-
nibus casibus, sed, ut in casu nostro verificatur, est accesso-
ria, & consequutiva ad unum ex eis, ut advertit *Card. de
Luc. de Tar. disc.* 10 *num. 6* & firmavit *Rot in decis. 9. num. 3.
part 16. recent.* Prout etiam non procedit regula quando inter 94
unum, & alium casum aliqua diversitatis ratio assignari po-
test, ex cumulatis per eundem *Card de Luca de Tur. disc.
19. num. 7. & Rot. coram Burat. decis. 322. num. 9.* Diversitatis
autem ratio in casu nostro est innegabilis; Absentia enim ab
Urbe illius, qui medicamenta percipere vult, sanguine
minui &c. est prorsus voluntaria, cùm ad libitum possit
non discedere, vel ad Urbem statim redire; Non sic autem
de eo, qui ex infirmitate contrà propriam voluntatem de- 95
tinetur in loco, ab Urbe distante, ut de se patet. Posita
verò hujusmodi clara diversitate terminorum, impossibi-
lis est paritas illationis, & relationis ad omnia præceden-
tia, ad sensum, & verba *Rot. in decis. 633. num. 21. part.
18. recent.*

Potiùs igitur applicatur in casu nostro aliæ regulæ, quod
scilicet in dispositione, continente plures casus, sigula sin-
gulis congruè referenda sunt, de qua cumulatis concordan-
tibus, *Rot. in Reginen. Fideicom. 27. Junii 1698. §. Et pro-
fectò cor. R. P. D. Ans* Quod dispositio referri semper debeat
subjecto, cui illius verba magis congruunt, de qua *Rot. in* 96
Recanaten. Fideicom. 21. April. 1698. §. Verùm cor. Pio.
Quod si Papa hanc conditionem apponere voluisset in casu in-
firmitatis, illam apposuisset, sicut apposuit in casu perce-
ptionis medicamentorum, quod cùm non fecerit, consultò
illam omisisse dicendum est, ex adductis per *Rot. in decis.* 97
*638. num. 7. & 8. part. 18. rec. & in Rom. seu Januen. Bonor. 24.
Jan 1698 §. Minus cor. Muto.* Et demum, quod verba quan-
tumvis ampla, & generalia, ubicumque posita, ex circum-
stantiis restringuntur ad justum, & rationabilem intelle-
ctum, de qua *Rot. in Roman. Cambii 28. Aprilis 1698. §. Nec
majorem cor. Ursino.*

Quatenus autem aliqua superesset dubietas, quod non
credimus, hanc prorsus eliminavit subsequuta observan-
tia trium Sæculorum, & ultra; Omissis enim gratia bre-
vitatis antiquioribus casibus, hæc in nostris terminis non
potest esse magis individualis, dum practicata fuit cum
Principali met, DD. enim Beneficiati, nedum tacitè, con-
sentiendo scilicet concessioni Induiti, illiusque replicatæ
prorogationis, sed quod magis est die 28. Novembris 1697.
interrogati à R. P. D. Parraciano, tunc temporis nostræ 98
Basilicæ Vicario, & dum hæc imprimuntur S. R. E. Cadi-
nali atque de ordine hujus Sacræ Congregation. specialiter
interpellati ad se opponen., & dicendum quidquid eis vide-
batur pro retardanda, vel impedienda novissima prorogatio-
ne Induiti favore Principalis infirmi, & ab Urbe absentis,
nec verbum quidem fecerunt de obstaculo d. Bullæ, minusque
aliqua difficultas promota fuit ab Eminentissimo Archipres-
bytero, vel de ejus Vicario: Signum evidens, quòd eadem
Bulla, ubi loquens de perceptione medicaminis, sanguinis
minutione &c. nullo modo complectitur alium casum veræ
infirmitatis, & inhabilitatis ad residendum; Non enim in 99
mentem cordati viri cadere unquam potest, dispositionem
ejusdem Bullæ Nicolai III. quæ ut legitur in fine contrarii
Memorialis 9. Augusti 1698. prætenditur exadversò lite-
raliter decidere nostrum casum, quæ vè est fundamentum,
& basis omnium obligationum Canonicorum, & Beneficia-
torum nostræ Basilicæ, ignoratam prorsus fuisse, nedum ab
Eminentissimo Archipresbytero, & ejus Vicario, sed à toto
corpore Capituli, & Beneficiatorum, per ea, quæ ad pro- 100
positum observat *Rot. cor. Bich. decis. 231. num. 6. & in part.
12. recent. decis. 69. num. 32. & in part. 18. dec 415. num. 5 & 6.*

Observantiam autem optimam esse interpretem cujuscum-
que Constitutionis Apostolicæ, concordantibus cumulatis,
in specie probat *Rot. in Bononien. Sportularum 28. Junii
1692. §. Quæ clarior coram Molinee.* E in his terminis Bul-
læ Nicolai III. *in Romana Clericatus Beneficiatus S. Petri 3.
Decemb. 1696. §. Quod tutis, & ferè per tot. coram Cnd. Priolo.*
Etiamsi contrarius intellectus esset de Jure verior, magisque
accomodatus verborum sensui, ex adductis per *Rot in dec. 393.
num. 7.*

num. 7. cor. Priol. & in Romana Cambii 8 Februarii 1697. §.
Et id fit, & 28. Apr. 1698. §. Nec vim coram Ursino & in As-
culana Fideicommiss. seu Domus 13. Junii 1698 §. Maximè co-
102 *ram Pio.* Quia talis dicitur sensus in verbis, qualem demon-
stravit subsequuta observantia ex adductis per *Rot. dec. 165. n.*
20. cor. Ottbob. & in Giennen. Juris mutandi 21. Febr. 1698.
Et ad propositum cor. Ursino.

In omnem verò casum (& unica hæc responsio superabun-
dat ad victoriam) per impossibilem hypothesim admissa per
modum solius discursus contraria prætensione, Constit. Ni-
colai III. loquitur de Canonicis, qui infirmantur extrà Ur-
103 bem, & ab illa absque congrua licentia discedunt: Nos au-
tem sumus in casu infirmitatis, Principali superventæ in ip-
samet Urbe, à qua cum licentia hujus Sac. Congreg. disces-
sit, ut non controvertitur: Proindeque ad omne pejus casus
noster, uti in dict. Constitutione expressè non consideratus,
neque determinatus, remansit sub dispositione, Juris com-
munis *leg. Commodissimè ff. de Lib. & posth. Rot. decis. 218. nu.*
10. par 16. rec. & in Romana Assecurationis 24. Januar. 1680
§. Hinc etiam cor. Albergato, & in Romana Cambii 8. Februa-
rii .697. §. 1. coram Ursino, ubi quod hæc conclusio est vera,
104 quamvis concurreret paritas, imò majoritas rationis, & ci-
tat concordantes, *& in Romana Oratorii 13. Januarii 1698.*
§. Sublato coram Card. Priolo: Et in individualibus terminis
nostri casus *in dec. 23. num. 6. apud Zacc. quæst. med. & coram*
Burat. dec. 694. num. 7. ibi: *Statutum Ecclesiæ super residen-*
tia, & interessentia excipiens certos casus, in aliis non firmat
regulam in contrarium, nec illos excludit, sed suppletur, &
interpretatur à Juris dispositione.

Et in terminis Bullæ Nicolai III. *in Romana Clericatus Be-*
neficiatus S. Petri 3. Decemb. 1696. §. Et tanto minus procedit
coram Cardin. Priolo; Ea ratione, quia in omissis Papa præ-
sumitur secundùm Jus velle disponere, nec ab illius sanctione
105 recedere ex cumulatis per *Rot. in decis. 171. num. 2. coram Du-*
rant. & in Roman. residui dotis 28. Aprilis 1698. §. Hunc nulla-
tenus cor. Muto Jure autem communi attento, beneficiarum
infirmum, sive absentem, sive præsentem à loco residentiæ
indistinctè lucrari quotidianas distributiones latè demonstra-
vimus suprà à *n. 4.*

Diversitatis autem ratio est evidens, quia quando quis à
residentia discedit absque licentia, & infirmatur extra locum
residentiæ, nunquam exemptus dicitur, & liberatus ab obli-
gatione residendi, non sic autem respectu illius, qui cum op-
106 portuna licentia, & ex legitima causa aliò se confert: Iste
enim pro tempore Indulti, & prorogationis liberatus dicitur
ab onere residendi, & inserviendi, eodem autem tempo-
re finito, cum reperiatur infirmus, & inhabilis, nullam ha-
bere dicitur obligationem accedendi ad residentiam, ut in in-
dividuo casus nostri, dictos casus egregiè distinguendo, obser-
vat *Pignat. consult. canon. 81. nu. 8. & 9. tom. 5.* ubi refert, ità
decisum à Sacr. Congr. Episcoporum, & Regularium.

Sac. Congregat. Concil. die 14 Novemb. 1699. rescripsit:
107 *Prævio recessu à decisis, deberi distributiones in præteritum,*
& in futurum conceden. esse Indultum ad biennium, si tandiu
infirmitas perduraverit.

Verum tamen est, quod tale rescriptum, acerrimè se op-
ponentibus aliquibus Beneficiatis obtentum, suum non habuit
effectum pro tempore futuro, eo quia Principalis de mense
108 Januarii 1700. ex hac vita piè migravit, unde illius Opposi-
tores palparunt manibus, vera fuisse ea, quæ ex hac parte ad-
ducebantur circa illius infirmitatem; quæque Sac. Cong. Conc.
mediante d. rescripto admisit, & canonizavit.

DISCEPTATIO XVII.

Salernitana Matrimonii.

PRO

Hieronyma Maurella.

CUM

Alexandro Moscato.

ARGUMENTUM.

Sponsalia, & Matrimonium, contracta inter conjunctos an-
te Apostolicam dispensationem, an sint valida, vel in-
digeant novo consensu post obtentam dictam dispensatio-
nem. Consanguineus matrimonium contrahens cum con-
sanguinea, si deindè separetur ob matrimonii nullita-
tem, an fiat inhabilis ad contrahendum cum aliis mu-
lieribus.

MUtuo implicati amore Alexander Moscatus, & Hie-
ronyma Maurella, post varia colloquia de contrahendo 1
matrimonium, ac etiam post secutam copulam, & dissemi-
natam famam ejusdem copulæ, dispositas nuptias, quas A-
lexandri conjuncti præpedire decertabant, Sponsi prædicti ef-
fectuare diligenter curarunt; Die enim 26. Septembris 1697.
dum Parochus post apertam januam Parochialis Ecclesiæ
Sancti Laurentii Oppidi Solophræ, ad celebrationem mis-
sæ, summo manè dici solitæ, necessaria parabat, ei occur-
rerunt Alexander, & Hieronyma præfati, atque coram
eo, & duobus testibus, matrimon. invicem contrahere velle
affirmarunt, dicendo Alexander *Sentami Sign. Parocho: Io*
voglio questa Sig. Girolama Maurella per moglie, & ipsa Hie- 2
ronyma respondit *Io voglio il Sig. Alessandro Moscati per mari-*
to, post quæ verba Alexander detracto è digito annulo, istum
in Sponsæ digitum posuit.

Quia verò ad eorum notitiam pervenit, in 2. & 3. consan- 3
guinitatis gradu esse conjunctos ab ulteriori matrimoniali
actu se abstinuere, & dispensationis gratiam à Sancta Sede
successivè impetrarunt.

Post obtentam dictam dispensationem, uterque necessa-
rias instantias promovit in Curia Archiepiscopali Salernita-
na pro matrimonii effectuatione, Imò Alexander etiam li-
teras ab Eminentiss. Prodatario impetravit super postcipatio-
ne pœnitentiæ, iterum declarando, velle Hieronymam in 4
uxorem ducere, ad quem effectum mandatum procuræ in per-
sonam Antonii Maurelli exaravit ad ejus nomine contrahen-
dum dictum matrimonium solemniter cum Hieronyma in fa-
ciem Ecclesiæ, prout hæc omnia patent ex Relatione Illu-
strissimi Archiepiscopi Salernitani.

Dum in Curia Salernitana hæc procurabantur: Promo-
tor Fiscalis ejusdem petiit, Hieronymam, & Alexandrum
declarari incursos in censuras, à Constitutionibus Synodali-
bus comminatas, ex quo ausi fuere contra formam in Conci-
lio Tridentin. præscriptam matrimonium contrahere: Quam-
vis autem hujusmodi censuræ nullatenùs validæ sint, eo quia
Episcopi non possunt excommunicationis pœnam imponere 5
contra matrim. clandestinè contrahentes, vel Parocho dolo-
sè, & malis artibus adhibito juxtà oraculum Sac. Congregat.
Concilii 25 Januarii 1681. registratum in *libr. 31. Decret fol.*
323. Nihilominus ad id non advertendo, & forsan igno-
rando in eadem Curia Archiepiscopali comparuit dict. Mos-
catus petendo recessum à Sponsalibus, & matrimonio, jam
pridem contractis, & sic ab eo tempore, quam adamavit non
sine injuria odio habere cœpit, Quamobrem Curia prædicta,
non solum per Cedulones à fidelium consortio eosdem Spon-
sos sejunxit, sed insuper decrevit. matrimonium hujusmodi,
utpotè contractum cum existentia impedimenti consanguini-
tatis in secundo, & tertio gradu, nulliter, & invalidè fuis-
se contractum, salva provisione facien. super validitate, vel
invaliditate Sponsalium.

Ab hoc decreto reclamante Hieronyma, obtinuit, cau- 6
sam remitti ad hanc Sacram Congregationem, coram qua
duo fuerunt subscripta dubia, proposita in Congregat. habi-
ta die 3. Martii 1708. in qua ego non scripsi, primum nempè
An constet de nullitate matrimonii, & quatenus affirmativè
2. *An constet de sponsalibus*, quorum primum resolutum fuit
affirmativè, ea ratione, quia de consanguinitate in 3. gradu
inter contrahentes nulla omnindò aderat controversia: Inter 7
conjunctos autem usquem ad 4. gradum consanguinitatis, vel
affinitatis matrimonium non potest subsistere, tam de Jure
antiquo *in cap. Quod super his, & in cap. Non debet de Con-*
sanguinit. & affinit. quàm ex nova dispositione Concilii Tri-
dentini *in sess. 24. de Reform. Matrim. capit. 5.* & notant *Cor-*
rad. in Prax. lib. 7. c. 7. sub num. 4. lib. 8. cap. 3. nu. 29. de Just.
de Dispensat. Matrim. cap. 4. numer. 158. & seqq. & Rot. coram
Millin. decis. 329. num. 1.

Itaut si deindè post contractum matrimonium obtineatur 8
Apostolica dispensatio ad matrimonii valorem novus acce-
dere debet consensus coram Parocho, & testibus, juxtà ani-
madversa per *Barbos. de Paroch. cap. 21. sub nu. 84. Panimoll.*
dec. 46. num. 32. Card. de Luc. de Matrim. disc. 7. num. 4. & ad
Concil. disc. 27. num. 6. & 11. & firmata per *Rotam in dec. 201.*
num. 4. coram Mantic. & dec. 785. num. 5. cor. Cerro dec. 107. n.
1. & per tot. part. 8. & dec. 242. numer. 8. par. 14. rec. Atque li-

berum sit utrique contrahenti eundem novum consensum de-
negare, ut notat *Guttier. Canon. quæst. libr. 1 quæst. 12. sub num.18.* ibi: *Nihilominus tamen ante, & post dispensationem impetratam quemlibet ex contrahentibus poterit ad libitum pœnitere, cum novus consensus ad contrahendum sit necessarius post omnimodam expeditionem dispensationis, ex quo fit, ut si tunc nollent de novo consentire, essent liberi*, & concordant *Bertacchin vot. dec.128. num.4. & Rot. dec.107. sub n.4. post 5. volum. cons. Farinac. & dec.245. n.8. par.14. rec.*

Ex eodem quoque motivo 2. dubium resolutum fuit negativè, hoc est pro nullitate sponsalium, quia inter consangui-
9 neos sponsalia etiam nullatenùs validè contrahi possunt, & contracta nullius sunt momenti, etiam si contracta fuissent sub spe obtinendæ dispensationis, ex adductis per *Cevall. opin. comm. contr. commun. quæst.391. num.3 Card. de Luc. de Dot. disc 79. num 9.* & latè *Roc. disp. Jur. cap. 62. num. 32. & seqq. Rot. decis 742. num.2. par.14. & dec.96. sub num.13. cor. Pamphil, & dec.2222. num.17. & seqq. coram Coccin. & dec.108 numer.23. coram Zarat. & dec. 66. num. 5. & 6. coram Beatacasa* Adeout obtenta in executionem dictæ reservationis Apostolica dispensatione, adhuc cogi non possint contrahentes ad
10 præstandum consensum, quatenus illum dare nolint, ut probant prædictæ authoritates, & signanter d. *dec. 66. nu. 5. cor. Beatacasa, & dec.785. n.6. cor. Cerr.*

In nova igitur propositione, in qua scripsi, insinuavi Pro-
11 cur. mulieris, ut non ampliùs insisteret in dictis duobus dubiis, sed procuraret additionem alterius dubii, effectu subsequuto cum subscriptione sequentis dubii,

An Alexander effectus fuerit inhabilis ad contrahendum matrimonium cum aliis mulieribus: Pro hujus dubii affirmativa
12 resolutione adducimus 1. loco rotundum, & literalem Textum *in can. Qui propinquam 35. quæst. 2. & 3.* qui non potest esse magis clarus, magisque evidenter dictum dubium decidere, ut ex lectura.

Adducimus 2. Datariæ stylum, secundum quem in illis dispensationibus matrimonialibus, quæ expediuntur pro incestuosis consanguineis, apponitur semper clausula: *Quod alter alteri supervivens perpetuò absque spe conjugii remaneat*, ut videre est apud magnum practicum, & æquè doctum commentatorem Praxis Datariæ *Corrad. lib. 8. cap. 3. num.60* Hujusmodi autem Datariæ stylus pro lege servandus est, ea ratione, quia Dataria dicitur Papæ organum, ut advertunt
13 *Gonzal. ad Regular.8. Cancell. gloss.63. num. 60. & Cardin. de Luc. de Benefic, discurs.16. n.9. & disc.104. nu. 10.* & firmavit *Rot. in dec.703. n.31. cor. Cerr. & dec.814. n.4. cor. Emer. Jun. & in p.18. rec. dec.379. n.2.*

Adducimus 3. *magistral. resolutionem hujus Sac. Congreg. in*
14 *una Papien., seù Januen., de qua in Lib.29. Decr. folio 428. à terge*, ibi: *Diviti adolescenti puellæ consanguineæ Parentes matrimonium cum filia suadere cœperunt, & spem Pontificiæ dispensationis ostendere, eamque sub semihoram in lecto introduxerunt, unde connubiis factum initium, ex quo proles fructus prodiit, sed re, delata ad Episcopum, fuerunt separati, & licet petita, nunquam obtenta fuit dispensatio, ex quo cum ob incestum contracta est inhabilitas ad contrahendum cum aliis,*
15 *supplicatur pro declaratione nullitatis matrimonii, cum absolutione ab incestu, necnon cum decreto contrahendi cum aliis.*

Ad hæc reperio adnotata infrascripta manu Card. Alciati: Die 29. Maii 1588. Congreg. particularis, S. T. V. A. S. censuit, faciendam supplicationem Sanctiss., in qua narretur iste casus,
16 *& petatur tolli illam inhabilitatem, quam ex hoc contraxit ad ducendam aliam in uxorem.*

Et congruam hujus communiter receptæ propositionis rationem adducunt *Barbos. in d. can. Qui propinquam 35 qu. 2.*
17 *Petr. Gregor. Tholosan. Syntagmat Jur. lib.9. cap.12. num.4. vers. Sed Jure, Covarr. in Rubr. de Incest. numer.17. Farinac. quæst. Crimin. par.5. quæst. 149. num.142. Sanfelic. var. resol. lib.1. quæst. 54. num.3. Philiarch. de Offic. Sacerd. tom. 1. par.2. lib. 2. cap. 13. in princip, Ledesm. de Matrim. quæst. 55. artic. ultim. dub.2. difficult.1. conclus.1. & Menoch. de Arbitrar. cas.102. num.106.* quia scilicet dignum, & justum est, ut cum incestuosas nuptias contrahentes, agant contra Sacramentum, illo priventur, & *Corrad. in Prax. dispensat. lib.8. capit.3. numer. 60* ubi, quod talis inhabilitas contrahentis incestuosas nuptias ad contrahendum matrimonium cum aliis, est
18 pœna delicti incestus, *Sanchez. de Matrimon. lib. 3. disp. 42. numer.7.* ubi, quod hujusmodi pœna tendit in maximum animarum favorem, quia retrahit consanguineos ab illicitis matrimoniis.

Neque juvat recurrere ad assertam ignorantiam dicti impe-
19 dimenti consanguinitatis. Ultra quod enim adversus contrahentes matrimonium, omissis denunciationibus, quale est illud, de quo disputamus, præsumitur mala fides, & ignorantia impedimentorum dicitur affectata, & crassa, neminem excusans, ut sequendo *Tex. in leg. Qui contra Jura de Regul. Jur. in 6.* notant *Wamesf. cons. 534 num.8. de Just. de Dispens.*
Matrim, lib.1. cap.4. num.438. Barbos vot. dec 1. num. 137. & 20
Card. de Luc. de Matrim. disc.56. n.16. & firmavit *Rot. in Mediol. impotentiæ 16. Martii 1588. § Verum cor. Gypsio.*

Respondemus primò, scientiam dicti impedimenti in nostro casu superlativè probari ex confessione, ab utroque conjuge emissa pro obtinenda Apostolica dispensatione, ibi: *Quod*
ipsi altèr scienter se secando, & tertio à communi stipite prove- 21
nientibus consanguinitatis, vel affinitatis gradibus invicem esse conjunctos, vel attruere. Juncta cum alia confessione, seù instantia ejusdem Alexandri die 23 Junii 1698. emissa in actis Curiæ Salernitanæ ibi: *Contraxisse matrimonium, licet nulliter coram Rever. proprio Parocho in faciem Ecclesiæ cum Hieronyma Maurello. &c. in 2. & 3. consanguinitatis gradu comparenti conjuncta, &c.* Necnon cum protestatione die 28. Januar. 1700. ab eodem emissa in Civitate Neapolis, ibi: *Fui forzato contrarre matrimonio clandestino, senza dispensa in*
grado proibito, con la Magnifica Girolama Maurello congiunta 22
in 2. e 3. grado di consanguinità &c. Propria enim confessio omnem superat probationem, habeturque pro clara, & incontrovertibili demonstratione, juxtà *Textum in l. Cum precum C. de Liberal. caus.* cum aliis apud *Rot. in dec.236. num.1. cor. Celso, & dec.5. num.4. cor Priol.*

Respondemus secundò, quod prætextus ignorantiæ ad nostrum effectum nullatenùs attenditur, neque in aliqua habetur consideratione, quando, ut in præsenti verificatur, ma-
trimonium fuit contractum culpabiliter omissis denunciatio- 23
nibus, quod non probamus inductione, vel argumentis, minusque authoritate unius, vel alterius Doctoris, sed ex oraculo, & rotunda dispositione illius Sacrosancti Concilii, à quo plura Catholica Ecclesia consequuta est commoda, quàm ab omnibus aliis generalibus Conciliis, simul unitis, ut vidimus supra *Discep. n. n.308*

In Session. enim 24. de Reformat. matrim. cap 3. hæc leguntur. *Si quis intra gradus prohibitos scienter matrim. contrahere*
præsumpserit, separetur, & spe dispensationis consequendæ ca- 24
reat, idque in eo multò magis locum habeat, qui non tantum contrahere, sed etiam consumare ausus fuerit, quod si ignoranter id fecerit, siquidem solemnitates, requisitas in contrahendo matrim. neglexerit, eisdem subiiciatur pœnis, Non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem facilè experiatur, cujus salubria præcepta temerè contempsit.

Pro quorum omnium faciliori admissione, dignentur Eminentissimi Patres misericordes convertere oculos ad infelicem
illum statum, in quo reperitur nobilis Principalis; Quate- 25
nus enim Alexander non posset cogi ad effectuandum cum ipsa matrimonium, atque in sua libertate constitutus diceretur transeundi ad alias nuptias, adversus omnia Jura Mondi, duo inevitabiliter sequerentur inconvenientia; Primum quod idem Alexander remaneret prorsus impunitus, & pro illo eodem num. crimine, pro quo Sanctissimi Pontific. incestuosis consanguineis meritò imponere semper solent pœnam illam, *ut alter alteri supervivens perpetuò absque spe conjugii remaneat*, vivente adhuc Hieronym., & ante ipsius oculos posset alteram mulierem triumphali more in uxorem ducere; Secundum verò, quod idem Alexand decipiens incautam,
inexpertamque Principalem, ab eaque tollens id, quod ne- 26
que etiam Deus potest illi restituere, juxtà dictum Divi Hieronym in Epistol. ad *Eustoch.* registrata *in Canon. 11. 32. quæstion. 5.* nullum experiretur incommodum; E converso autem Principalis omni miseratione dignissima, irreparabile sentiret præjudicium ex dolo, machinationibus, & malis artibus Alexandri, improbatis à *Text. in leg. unica C. de Raptor. Virgin* ibi: *Nisi eam sollicitaverit, nisi odiosis artibus circumvenerit, non facit eam velle*, & benè *Sanch. de Matrim. lib.7. disp 12. nu. 11.* Idque adversus omnia Jura, dispo-
nentia, subveniendum esse deceptis, non autem decipienti- 27
bus, ut videre est apud *Thom. de Thomasett. in florib. legum regul. 98. in princip.: Nam* (sunt verba *Brouuer. de Jur. connub. lib. 1. cap 19 numer. 1., & 2. fol. mihi 176.*) *Sicut in amore, & ambiendis puellis, candidè, & sincerè agere, laurum meretur, & laudem, ità fallere, ac candoris oblivisci, ignominiam, & pœnam*, quæ registravimus *in Tract. de Matrim. nullit. § 22. num.12. & 13.*

Adversus quæ non credimus repetendum, quod Alexand.
coactus fuerit matrimonium, de quo agitur contrahere, 28
urgente præsentia plurium Consanguineorum Hieron. ut gratis ubique dict. fuit in prædicta prima propositione Causæ.

Pro

Pro adæquata enim confutatione hujus curiosi adinventi, dignentur EE. PP. perlegere contrarium Summarium, in quo registratum fuit examen Parochi, referentis contra-
29 ctum matrimonii, de quo agimus, his verbis. *Giovedì entrai in Chiesa, &c. e nel mentre mi ero inginocchiato, uscì dietro l'Altare il Dottor Alessandro Moscati con il schioppo in mano, &c. mi prese per un braccio dicendomi: Senta Sig. Paroco, Io voglio questa Sig. Girolama Mauriello per mia moglie, &c.* Est enim mera vanitas prætendere, quod homini forti armato potuerit incuti timor, vel ab inermi fœmina, vel à Parocho, dolo inducto ad assistendum matrimonio, vel demum à testibus, qui nec verbum aliquod dixerunt, nec minimum ediderunt motum, vel signum, ut patet consideranti.

Fortiùs quia idem Alexander in examine, facto coram Judice Ecclesiastico, eundem metum concludentissimè ex-
30 cludit, asserendo potius, quod ejus germani Fratres. *Che non hanno à caro questo matrimonio, mi volevano forzare à non farlo anco con minaccie.* Est nè igitur verisimile, quod d. Alexander coactus dici possit ad contrahendum matrimonium illud, pro quo ejus Fratres ipsum seriò urgebant, imò etiam minabantur, nè illud contraheret: Sunt hæc adeò inverisimilia, ut ea se ipsis palmarem insubsistentiam somniati prætextus excludant, juxtà animadversa per *Cravett.*
31 *cons. 61. num 9. Rot. cor. Coccin. dec. 2342. num 40 & cor. Priolo dec. 220. in fine.*

Ultrò autem fatemur cum Alexandro in ejus examine, ubi asserit se coactum fuisse ad contrahendum matrimonium cum Principali, non autem ab extrinseco, sed ab intrinseco, seù urgente ejus conscientia juxta illa verba. *Sendo io obbligato con la Sig. Girolama Mauriello, e forzandomi*
32 *la coscienza a contrarre con essa, stimai bene effettuarlo per verba de' presenti.* Quæ species coactionis fraternizat cum illa, que legitur in principio *cap 8. Proverbiorum*, ibi: *Fugit, &c. nemine persequente* quævè nullatenus apta est ad annullandum actum, ut egregiè probat communis in matrimonii materia Magister *Sanch. lib 4. disp. 53. num. 3.* ad rem advertens, quod in his terminis metus provenire dicitur à natura delicti, & ab intrinseco, estque propositio, nullam admittens dubietatem, cum qua processit *hæc Sac. Congreg. in Spoletana 2. Maii 1705.*

In eadem Causa.

Exclamant contrarii Defensores in eorum Memoriale impresso post § *Nulla enim*, & continuant exclamationes in Responsione § *Quo demum, nulla lege, Canone,*
33 *aut Concilii Tridentini decreto, pœnam inhabilitatis infligi contrahentibus matrimonium cum consanguineis suis, etiam cum scientia impedimenti dictæ consanguinitatis*, sed absque ullo fundamento; Ex multis enim sacris Canonibus, quos referunt, & sequuntur DD. allegati *sup. n. 17.* mirabiliter urget *can. Qui propinquam 35 quæst. 2 & 3.* in quo, non *Gratianus* in aliqua palea, minuique aliquis ex Sanctis Patribus, *ab eodem Gratiano* in Decreto adductus, sed S. Fabianus Papa, qui martyrio coronatus fuit anno 253. non potuit præsentem casum
34 magis punctualiter decidere, quàm asserendo: *Qui propinquam sanguinis uxorem ducunt, & separantur, non licebit eis quandiù utrique vivant, alias uxores sibi in conjugio sociare, nisi ignorantia excusentur*, ubi communiter Repetentes, quorum aliqui, allegati à *Barbosa* asserunt, id vulgarum esse, ibi: *Vulgò colligitur ex hoc Textu, contrahentes incestas nuptias non posse cum aliis contrahere matrimonium.*

Cum hoc punctuali textu concordat inconcussus Dataria stylus pro lege servandus, secundùm quem in dispensa-
35 tionibus matrimonialibus quæ expediuntur pro incestuosis consanguineis, apponitur clausula illa, *quod alter alteri supervivens perpetuò absque spe conjugii remaneat*, cui nihil exadversò respondetur.

Nec dicatur, quod hujusmodi pœna infligatur à Dataria illis, qui uti volunt gratiis dispensationum, quod non verificatur respectu Adversarii; Id enim nullatenus subsistit, quia dicta pœna sequitur delictum incestus, & ante dispensationem Datariæ vigebat, illique subjectus erat incestuosus, quod manibus palpare facit verbum illud, *remanet*,
36 digito ostendens, pœnam fuisse inflictam à Jure antè actum dispensationis; Non enim remanere aliquid dicitur, quod priùs non aderat *Rebuff. in l. Verbum vers. Remanere ff. de Verb. signific. & Rot. cor. Dunoz. Iun. dec. 630. num. 53. & in par. 17. rec. dec. 168. num. 20.* Et si contrarium verum esset, diceretur in dispensatione absque spe conjugii *efficatur &c.* non autem absque spe conjugii *remaneat*, ut patet ad sensum.

Concordat etiam punctualis resolutio hujus Sac. Congr. 37
de qua *suprà n. 14* quæ pariter magno involvitur silentio in contraria Responsione, quevè etiam pro lege habenda est,
ex animadversis *supr. discep. 6. num. 64 p pr* itaut in contro- 38
versiam deducere subsistentiam hujus textualis propositionis, ab hoc Sacrosancto Senatu amplexæ, & à Dataria quotidiè practicatæ, sit Solem in meridie controvertere, cognitamquè veritatem impugnare.

Quibus non contradicunt authoritates, pro punctualibus allegatæ in contrariis Scripturis: Pro illorum siquidem ap-
plicatione *cum Menoch. de Arbitrar. cas. 502. à num 97.* duo 39
casus distinguendi sunt.

Primus est, quando incestus commissus fuit sine colore matrimonii, *& de hoc casu, qui non est noster*, loquuntur DD.
omnes, exadversò citati, & insistentes, sequè forsan confusè 40
diffundentes in ea circumstantia, quæ toto Cœlo distat à nostris terminis, an scilicèt copula habita sit cum consanguineis uxoris, vel cum consanguineis propriis, seù viri, ut ex illorum lectura remanet manifestum.

Secundus casus est (sunt verba *Menochii, ubi supra num. 103.) quando commissus est incestus sub colore. & figura matrimonii, hoc etiam casu multæ impositæ sunt pœnæ à Iure Ponti-*
ficio. Prima quarum est, quod incestuosi sunt ipso jure excommu- 41
nicati &c. Secunda, ut separetur thoras &c. Tertia est pœna, nè possint ii incestuosi cum aliis contrahere matrimonium, Can. Qui propinquam 35. qu. 2 & tradit &c. De hoc autem secundo casu, qui est noster, nullus omninò ex Doctoribus, in contrarium citatis, loquitur, ut ex recognitione.

Parum igitur refert, quod Adversarius absolutionem obtinuerit à dicta prima pœna, seu excommunicatione, juxtà documentum, exhibitum in calce contrarii Memorialis. Quia ex tali absolutione, seù remotione primæ pœnæ ex-
communicationis, nunquam sublata dici potest tertia, hoc 42
est inhabilitas ad contrahendum matrimonium cum alia muliere. Quando enim plura adsunt vincula, ex eo quod tollatur unum, nihil infertur circà aliud, ex animadversis per *Card. de Luc. de Emphyt. disc. 3. num. 4. & Rot. decis. 499. num. 5. coram Dunoz jun.*

Præcipuè, quia eadem inhabilitas tolli non poterat à Vicario Salernitano, à quo obtenta fuit dicta absolutio, sed re-
currendum erat, & est ad Summum Pontificem, juxtà Ora- 43
culum hujus Sacræ Congregationis, de quo *supra num. 14.*

Nec credimus allegand. prætextum ignorantiæ impedimenti consanguinitatis; illa enim concludenter excluditur ex animadversis *supra num. 59.* Imò plusquam tacitè admittitur in contrariis Scripturis positiva scientia hujusmodi
impedimenti, quæ revera innegabilis videtur, tam attenta 44
proximitate contrahentium, dum juncti sunt in secundo, & tertio consanguinitatis gradu, quàm Adversarii qualitate, nedum V. I. D. sed magna dexteritate, & sagacitate prædití, quàm demum angustia Loci Casalis Serenæ, Patriæ eorundem, ubi contractum fuit matrimonium; In parvis enim Oppidis, & angustis Locis, nulla reperitur vetula, nullusque adolescens, vel villicus, qui perfectam non habeant notitiam graduum consanguinitatis conterraneorum, ut experientia manifestum est.

Demùm non credimus exadversò impugnandum incestum, seù copulam, cum Principali habitam; Ex combinatione enim omnium illarum circumstantiarum, quæ resul-
tant ex utroque Summario, nullus remanere videtur locus de 45
illa dubitandi, sivè considerentur verba illa Adversarii, *Sforzandomi la coscienza a contraere con essa*, sivè confessio Principalis, sivè Constitutum Adversarii, de quo in Relatione Reverendiss. Archiepis. sivè demum, aliis omissis juxtà *Senec consil. in declamatione 2. de Virg prostituta*, ibi: *Quædam satius est, vel cum causæ detrimento tacere, quàm inverecundè dicere*, ponderando circumstantiam illam, quod post contractum matrimonium, Principalis, & Adversarius, remotis arbitris, ad eorum placitum moram fecerunt in secretis cubiculis, locisque aptis ad matrimonii consumationem; Si
enim *de Rosis in Prax Crim par. 3 cap. 4.* quem secutus fui 46
in *meis Instit. crim. lib. 3. tit. 5. num. 43.* ex tali permanentia in similibus locis ad duriorem effectum probandi carnis delicta, solidè advertit, id sufficere, ex adducta congrua ratione, quia non est præsumendum, quod Psalmos legerint, vel sacra colloquia tractaverint, sed quod perfecerint id, quod locus, & occasio præbuerunt; Quantò magis eadem præsumptio viget in nostris terminis, in quibus contrahentes non fuerunt in sensu committendi peccatum, sed attento præcedenti contractu matrimonii in facie Eccle-

fiæ, devaniendo ad illius consumationem, credidaruot fa-
47 cere actum meriiorium, per ea, quæ notant *Div. Thom. in*
sup 3 p. q. 41. artic. 3. & Sanc lib. 9. disp. 1.
Non attento, quod hujosmodi probationes dicantur
præsumptivæ; Sumus enim in operatione, quæ patere non
solent visui; ut dicit *Gloss. in cap. Literis verb. Vt concede-*
48 *bant de Præsumpt*, in qua proindè uno ora receptum est in-
ter Caoonistas, illam probari præsumptionibus, & conje-
ctoris, etiam ad effectum dirimendi matrimonia, ut vide-
re est apud *Mascard. de Probat conclus. 57. num 7. & 8. Fa-*
rinac. quæst. 136. num. 2. & Panmoll. dec. 92. adnot. 1. num. 15.
& sunt in hac parte *magistrales dec. 261. per tot. cor. Ottbob. &*
decis 8. à num. 30. cor. Argüell. & in Colonien. Nullitatis Ma-
trimonii 1. Iulii 1693. §. Ex quibus coram Meltnes confirmata
cor. Emeyix. jua dec. 1194. num. 3.
Quæ dicta sint ex abundaoti, quia dictus celeberrimos,
49 & punctualis Textus, pro inducenda inhabilitate contra-
hendi matrimonium cum aliis, non requirit probationem
copulæ, sed solum matrimonii cootractum, ibi: *Qui pro-*
pinquam sanguinis uxorem ducant. Idque in penam temerita-
tis taliter contrahentium matrimonia, ut scilicet illo pri-
ventur Sacramento, cui injuriam fecerunt; Et in favorem
ejusdem Sacramenti, ut nimirum terreantur alii, & non da
facili matrimonia cum impedimentis dirimentibus contra-
hant, ut observat *Sanch de Matr. lib. 3. disp. 42. num. 7.*
Sacra Congr. Concilii in hac causa sequentia fecit rescri-
50 pta Die 3. Martii 1708. I. Dub. *An constet de nullitate Ma-*
trimonii, Respondit: *Affirmativè*. II. verò dubio. *An con-*
stet de Sponsalibus, Respondit: *Negativè* Die 17. Novem-
bris 1708. I. Dubio. *An sit standum, vel recedendum à decisis*,
Respondit: *In dec.* II. verò dubio superaddito. *An Alexan-*
der factus fuerit inhabilis ad contrahendum matrimonium
cum aliis, Respondit: *Affirmativè in casu, de quo agitur*.
Demum die 11. Januarii 1710. Dubio, *An sit locus petitæ*
dispensationi, Respondit; *Negativè*.

DISCEPTATIO XVIII.

Asculana.

PRO

Reformata Provincia Sancti Francisci
Marchiæ.

CUM

Fr. Angelo Ab Asculo Clerico ejusdem
Provinciæ.

ARGUMENTUM.

Religiosus strictioris observantiæ Sant. Francisci, trans-
missus ad Triremes, terminato tempore condemnationis,
an recipiendus sit inter Religiosos sua Provinciæ.

SIno dall'anno 1704. sotto li 3. del mese Gannaro ser. sez.
sù prononciata sentenza *ad triremes per septennium*,
dal Reverendissimo P. Gio: Antonio da Palermo di quel
tempo Commissario Generale di tutta la Famiglia Cismon-
1 tana dell'Ordine di S. Francesco contro Fr. Angelo d'Asco-
li, Chierico Professo della Riformata Provincia della
Marca, non senza rendimento di gratie, accettata dal
medemo, attesoche, à misura de suoi delitti, meritava
pena molto maggiore, come dal tenore della medema
sentenza, e sua accettatione, originalmente esibita in
Segretaria.
Terminato detto tempo, facendo il medemo istanza di
ritornare nella detta Religione, e Provincia, hà avuto ri-
corso all' EE. VV. che essendosi degnate di ricercare il
2 Voto dal Reverendiss. Padre Procuratore Generale, che è
stato esibito in Secretaria, nel quale asserisce, esser la con-
traria istanza contro le Constitutioni, e contro la consue-
tudine della Riforma, per parte della Provincia della Mar-
ca sono umilmente supplicate l'EE. VV. ad ordinare che
non vi sia ricevuto.
La ragione fondamentale è appoggiata alle chiare, e
letterali Constitutioni della nostra Religione, ne' quali
3 al *cap. 7. num. 91.* si determina, che. *Nullus expulsus, & ad*
triremes damnatus, amplius ad Ordinem admittatur, quali
Constitutioni, come approvate in forma specifica dalla S.
Sede mediante l'Oracolo di questa S. Congregat. sino sotto li
18. Ag. 1662. previa una resoluzione della Congregat. par-
ticolare delli Signori Cardinali Carpegna, Franciotto, 4
& Brancaccio, come si è autenticamente giustificato nel-
le mani dell' Eminentissim. Ponente, devono inviolabil-
mente, e come legge Papale osservarsi, come puntualmen-
te fermò *la Sagra Rota nella Firmana annuæ præstationis*
15. Iunii 1703. §. Omnisque tollitur avanti Monsignor Moli-
nes, & è conclusione, che è ammessa communemente ne'
Tribunali, e non hà contradittore alcuno.
Alla quale si aggiungono trè riflessioni, ogni una delle
quali è di tanto peso, che da se sola bastarebbe à farne riget-
tare l'istanza; Onde molto più ciò dall'EE VV. si spera con- 5
siderandole unitamente colle dette Constitutioni, che in que-
sta parte sono assai chiare, e letterali. La prima, che ri-
cevendosi nella Religione verrebbe questa a tenere un'infa-
me, *infamia facti, & juris*, e come tale incapace di entrare
in detta, & in tutte le altre Religioni, che senza principio
alcuno di dubio è quello, ch'è stato condannato in Gale-
ra, *& actualiter remigavit*, come determinò la san. mem.
di Urbano VIII. li 4. Genaaro 1635. al riferire dello *Squillant.*
de Privil. Episcop. par. 3. cap. 22. n. 34. & del Corrad in Prax.
dispensat. in addit fol. 25. a 55. & 56. dove *per extensum* si tro-
va registrato detto oracolo Pontificio, & osservassimo nel- 6
le *nostre Instit. Crim lib. 4 tit. 5. num. 245.*
La seconda perche sarebbe causa di continue inquietudi-
ni ne' Conventi, dove fosse collocato di stanza, oltre il peri-
colo prossimo di esserli continuamente rinfacciata la passa-
ta vita, e presente infamia, anzi con maggior facilità at-
tesa la permanenza nelle carceri, e Galere, che sono
chiamate meritamente scuola d'infamità *dall Isera. ad Con-* 7
stit. Regn. tit. de Homicid. &c. rubr. 77. column. 6. e casa del De-
monio *da Tertulliano*, seguitato dalla *Rota nella dec. 179.*
num 9. par. 14. rec. e ne' nostri precisi termini l'osservanza *il*
dottissimo Fagnano nel cap. Religiosi num. 68. de Regul. con
queste parole, *Regulares transmissi ad triremes ad tempus,*
eo elapso, redeunt ad Religionem multò nequiores quàm an-
tea, & alios suis corruptis moribus contaminant, & omnes
afficiunt gravissimo scandalo.
Terza, perche non restarebbe alle Religioni strada aper-
ta per potersi liberare da cervelli inquieti, e degni della
galera, giache l'altra dell'incorrigibilità, per le tante for- 8
malità, che devono accompagnarla, riesce quasi imprat-
ticabile in fatto, come è notorio per esperienza, e l'osser-
va il *Novar. in Summar. Bullar tom. 2. com. 8. per tot.* e par-
ticolarmente dal *num. 27. fino al fine.*
Al che non puole opporsi l'opinione di alcuni Dottori,
che parlando ne' termini del Jus commune, ò di quelle Re-
ligioni, che non hanno ciò per legge particolare delle lo-
ro Constitutioni, inclinando nella opinione contraria, con
addurre anche una risoluzione di questa Sagra Congrega-
zione delli 12. Maggio 1617. come si può vedere nel *Do-*
nat. Rer. Regular. tom. 1. tract. 9. de Galeot Religios. quæst 22. 9
per tot. Perche in concorso di una Constituzione, special-
mente approvata dalla Santa Sede l'anno 1662. come si è
giustificato di sopra, non devono attendersi le autorità di
qualsisia Dottori, già che quella della Santa Sede con ogni
fondamento viene chiamata, & è massima *dal Card. de*
Luc. de Benef. disc. 89. sub n. . vers. sed melius con altre pon-
tuali autorità addotte di sopra *disc 10. num. 6.*
Dal che resta categoricamente risposto alla d. resolu-
tione di questa Sagra Congregazione dell'anno 1617. Per-
che detta conferma *in forma specifica* come posteriore ot- 10
tenuta l'anno 1662. deve essere per ogni riguardo prefe-
rita, essendo trito l'assioma che *posteriora derogant prio-*
ribus; ne' termini della decisioni della Sagra Rota anti-
che, e moderne, seguitato dalla medema *nella dec. 405. n. 1.*
cor. Emer. jun. e parlando delle risoluzioni delle Sagre Con-
gregationi, individualmente ammesso dal *Sylveir. opusc. 2. de*
Declarat. Card. num. 11 fol. 283. Pignat. consult. 107. num. 14.
tom. 1. il Sig. Avvocato Pitoni nelle sue dottissime discettazioni 11
Ecclesiastiche discept. 40. num. 11. tom 2. e la *S. Rota nella Me-*
levitana Decretorum 2. Martii 1707. §. finali cor. R. P. D. An-
saldo: E ne' medemi termini parla il *Matteuc. in Official Cur.*
Eccles capit. 25. in fine, dove al *num. 33. & seqq.* parlando
delli Ejetti, molto meno si applica ne' nostri termini, ne' qua-
li si tratta, non di un'ejetto *simpliciter*, mà d'un ejetto, *me-*
diante transmissione ad triremes, e pure ne' semplici termini
de ejectis, absque transmissione ad triremes, ogni volta, che
le Constituzioni, approvate da Sommi Pontefici, prescri-

vono,

vono, che non siano più ricevuti nelle Religioni, ne meno possono esservi ricevuti, come prova il *Sanchez ad Præcept. Decalog. lib 6. cap. 9. num 32.* ibi: *Nisi esset contraria Regula illius Ordinis, si enim Regula præscriberet, ejectos non esse admittendos amplius ad Religionem, servanda esset &c.*

Le quali cose passano in evidenza sù la considerazione, che dal tempo della detta conferma in forma specifica de' nostri Statuti, fino al presente, sempre è stato praticato di rilasciarsi liberamente dalle galere quelli, che vi hanno terminato il tempo della loro condanna, ne mai sono stati ricevuti nella nostra Religione, come si giustifica con autentica attestazione de nostri Superiori Generali, che si registra nel fine al *num.* 16. Onde per evitare l'assordo, & inconveniente, che tra quelli, che sono sottoposti alli stessi Statuti, & alle medeme Leggi, altri restino liberi
13 nel Secolo, & altri debbano ritornare nella Religione, pare ugualmente giusto, e conveniente, che detto Frat. Angelo non sia ricevuto nella medema Religione.

An. 1711. Causa non fuit proposita in Sac. Cong. Ponente
14 Eminent. San. Clementis, eo quia consideratis Juribus nostræ Provinciæ, Religiosus recurrens acquieverit.

Anno 1710. Ponente eodem Eminent. Sancti Clementis similem promovit instantiam Fr. Victorius ab Ovada Laicus Provinciæ Genuæ, qui anno 1703. ad triremes pariter
15 per septennium condemnatus fuerat à Rever. P. Fr. Cherubino à Nardò, tunc temporis totius Cismontanæ Familiæ Commissario Generali; Cæterùm Religiosus recurrens, ejusque Defensores, visis Scripturis pro parte ejus Provinciæ à me compositis, non curarunt, amplius Causam proponi facere in eadem Sacra Congr.

Noi sotto scritti, per la verità ricercati, facciamo piena, & indubitata fede, che in essecutione delle nostre Constituzioni Generali *al Cap. 7 §. 6. num. 71.* dal tempo della loro conferma in forma specifica, seguita li 18. Agosto 1662.
16 fino al presente, non sono mai stati ricevuti nella nostra Religione quelli Religiosi, che sono stati condannati alla Galera, quali tutti, terminato il tempo della loro condanna, sono restati liberi al Secolo. E tanto è stato pratticato con li Frati Ilario di Celleno, Gioseppe di Piperno, Deodato di Assisi, Teodoro di Noja, Antonio di San. Antimo, Gioseppe di San. Erasmo, & altri. Così abbiamo, inteso esser stato pratticato sempre per il passato. E noi sappiamo di certa scienza per il tempo, che siamo stati Superiori Generali. In fede &c questo di primo Settembre 1710.

Così è Io Frat' Antonio da Montebuso Vice Commissario Generale della Riforma mano propria.

Così è Io Frà Carlo Francesco di Varese Es Commissario Generale &c. mano propria.

Così è Frà Cherubino di Nardò Es-Commissario Generale de' Minori Osservanti, e Riformati.

Così è Io Fr. Francesco di Brandeglio Procuratore Generale della Riforma mano propria.

DISCEPTATIO XIX.

Neapolitana postulationis Abbatissæ.

PRO

Curia Archiepiscopali Neapolis.

CUM

Monialibus Monasterii Reginæ Cœli.

ARGUMENTUM.

Postulatio, an habeat locum in electione Abbatissæ. Terminato triennio, quibus concurrentibus habilitari soleant Abbatissæ pro secundo triennio.

CUm expletura esset triennium in officio Abbatissatus Monasterii, Reginæ Cœli nuncupati, Civitatis Neapolis, quod exercebat D. Joanna Pignatella, cupientes Moniales ejusdem Monasterii eandem reeligere prò secundo triennio, preces huic Sacr. Congregationi porrexe-
1 runt prò opportuna facultate, & necessario Indulto, quod remissum fuit arbitrio, & prudentiæ Eminentissimi Archiepiscopi, cujus tamen nulla præcesserat Informatio, ex quo forsan suppositum fuit, quod nullum obstaculum eidem gratiæ adversabatur, præsertim quandò arbitrio Ordinariorum executio ejusdem gratiæ remmittitur, juxtà stylum hujus Sac. Congr.

Considerans nihilominus idem Eminent. Archiepiscopus in casu nostro, nullam adesse necessitatem confirmandi dictam Abbatissam, imò hoc nullatenus expedire prò bono regimine ejusdem Monasterii, ea, qua decet reverentia, EE. PP. sui animi sensum expressit in Relatione, originaliter data in manibus Eminent Ponentis. Nec non in Epi- 2
stola, directa R P D. Secretario, ex quibus facto verbo de hujusmodi negotio in plena Congregatione, habita die 10. Aprilis 1710. rescriptum fuit: *Moniales deveniant ad electionem novæ Abbatissæ*

Reclamantibus autem eisdem Monialibus ab hoc rescripto, porrectisque reiteratis Memorialibus, cùm soliti fœmineis cantilenis, placuit Eminent. Ponenti eausam reproponere sub die 23. Maii ejusdem anni, proditque rescri- 3
ptum — *In ultimo loco decisis*.

Quisque eredidisset, dictas Moniales, quæ humilitatem, & obedientiam professæ fuerunt, acquiescere debuisse repetitis resolutionibus hujus Sacrosancti Consessus, sed contrarium practicantes, excitarunt in primis prætensionem, quod non deberet intervenire novæ electioni in actu, quo præstantur secreta suffragia, Archiepiscopalis Can- 4
cellarius, sed solus Reverendiss. Vicarius Generalis, qua controversia composita, cum se contulisset idem Reveren. Vicarius ad recipienda suffragia prò electione novæ Abbatissæ, excogitarunt eædem Moniales novum modum perpetuandi Abbatissatum in eadem persona, votumque dederunt, ut sequitur, *Ega N. N. postulo in Abbatissam D. Jo Pignatellam*.

Quamvis autem Eminent Archiepiscopus, hoc irregulari modo delusam videns propriam Jurisdictionem, & prorsus neglecta gemina hujus Sac. Congreg. decreta, potuisset ad actum deputationis Abbatissæ ex officio devenire, ni- 5
hilominus prò ea, qua pollet, benignitate, ac circumspectione, demandavit solùm novi scrutinii reiterationem, sed Moniales in earum contumacia induratiores effectæ, causam dederunt, ut tandem per E. S. deputata fuerit tanquam Præsidens, seù Vicaria, D. Antonia Marchese, actualis Priorissa, quæ vè pluries laudabiliter Abbatissæ officium in eodem Monasterio exercuerat.

Dum hæc Neapoli agebantur, hic Romæ Moniales Adversariæ institerunt prò repropositione causæ super arti-
culo prætensæ postulationis, & quia ignorabatur deputa- 6
tio ejusdem Præsidentis, EE PP. in eo fuerunt sensu, ut in hac parte satisfieret earundem Monialium petitioni, & interim nihil innovaretur.

Verum, quia jam deputatio peracta erat ante hòc rescriptum, itaut continuare omni jure potuisset, & debuisset in
gubernio dicti Monasterii eadem D. Marchese, prætendit 7
Monialium Defensor, dictam deputationem non substineri, ex quodam Indulto, exemptivo ab officiis, obtento à præfata D. Marchese de anno 1704. Sed absque ullo fundamento, ex quo idem Indultum concessum fuit, *durantibus infirmitatibus*, quæ causa non verificabatur in præsenti, nam eadem Monialis actualiter est Priorissa nostri Monasterii, & utì talis se subscripsit quampluribus Memorialibus, ut non credimus controverti, & ictu oculi legit. in attestatione, data in contrario *Sum*

Cumque ad imponendum perpetuum silentium huic curiosæ instantiæ proponatur hodiè d. dubium *An eadem* 8
postulatio admittenda sit speramus, rescribendum esse: *Negativè*, seu potius *in decisis, & Moniales acquiescant*, prout humiliter supplicamus.

Militat enim contrà eandem instantiam rotunda *Constit. 80. S. M. Gregorii XIII. incipien. Exposcit in Bullar nov. tom.*
2. in cujus §. *secunda* literaliter, & expressè demandatur, 9
Abbatissas in Italia, nonnisi ad triennium eligi debere, quo elapso eædem Abbatissæ suis officiis perfunctæ, præesse desinant, omnique prorsus authoritate careant, & à regimine, & administratione Monasterii per triennium, à die finitæ administrationis inchoandum, abstineant, juxtà præcisa verba dictæ Constitutionis, de quà latè differunt *Fagn. in Cap. Ut filii num. 36 de fil. Præsbyt. Nald in Summ. verb. Abbatissa sub num. 4. Tambur. de Iur. Abbatiss. disp. 10. quæst. 1. num. 1. Nicol in Flosc. verbo Abbatissa n. 9 Castel. in de Elect. cap. 17. eodem num. Donat. Rer. regu. tom 4 tract. 7. de Elect. Abbatiss. quæst. 10. num. 1. Monacell. in Formular tom. 1 tit. 15. formul 20. num 1. & seqq. & tom. 3. tit. 4. suspens. 5. num. 2.*

*fol.*186. *Novar. in Summ. Bullar. comment.* 1. *per tot.* & *Matthæucc in Offic. Cur. Eccles. c.* 1. *n.*6.

In cujus Gregorianæ constitutionis sequelam adeò noto-
10 ria sunt, & replicata hujus Sac. Congreg. Decreta, idem
demandantia, sequuta à dictis Authoribus, ut omninò superfluum sit hìc illa sigillatim recensere.

Nec dicatur, hanc Sac. Congreg. solitam esse concedere
hujusmodi confirmationes, ad secundum, & etiam ad tertium triennium; Quia omnia hæc militant accedente con-
11 sensu Ordinarii, qui semper concurrere debet, ut probat
*Gonzal. in Cap. Et si unanimiter nu.*8. *de Postul. Prælat.* ibi: *Consentire etiam debet Episcopus, cujus jurisdictioni subjicitur, &c.* Non autem quando idem Ordinarius dissentit, & prò majori bono Monasterii contrarium practicandum censet, ex quo inolevit praxis, quod similes gratiæ semper remittantur Ordinariorum arbitrio, ut in terminis observat *Card. de Luc ad Concil. disc.* 37. *num* 19. ibi: *Benè verùm, quod ubi Moniales id desiderent, atquè Episcopus Sac. Congr. Episc. referat, quod ità Monasterii bono regimini expediat,*
12 *de facili solet hæc Sac Congreg. in hoc dispensare, seu Episcopo, pro ejus arbitrio, dispensandi facultatem concedere,* testans *Lit O. de quotidiana praxi hujus Sac. Congreg.*

Et revera in nostro casu dicere possumus, à Sæculis non esse auditum, quod ad perpetuandum Abbatissatum, Moniales studuerint habere intentum per viam postulationis, ab Adversariis, seù potiùs ab earum Consulentibus hodiè excogitatæ, quæ non habet locum, nisi in illis Ecclesia-
13 rum Prælatis, per quorum obitum Ecclesiæ remanent viduatæ, ut videre est in toto *Titul. Decretal. de Postul. Prælat.* & latè probat *Passerin. de Elect. cap.*40. *tit. de Elect. Abbatiss. quæst.*2. *num.*10. ubi nervosè demonstrat, electionem Abbatissarum nullatenus subiici legibus, latis prò electionibus Virorum.

Nec in Secretaria hujus Sac. Congr. ullum invenietur simile exemplum, quod ad confirmandam Abbatissam in
14 secundo triennio, devenerint Moniales ad actum postulationis, & multominus, quod Sac. Congr. novam hanc praxim admiserit, itaut cum omni sermonis proprietate dici possit, quod contraria instantia nec simile in præteritum habuerit exemplum, nec sequens habebit unquam in futurum.

Aliàs enim lata sterneretur via, & spatiosa aperiretur janua omnibus Religiosis, sivè mendicantibus, sivè non mendicantibus, eligentibus ad tempus determinatum eorum Superiores (quiqua in fine dicti temporis à Jure, vel ab eo-
15 rum Constitutionibus limitati, omnium illorum vota habent, quos ad officia, & munera Religionis elegerunt) perpetuari facere gubernium Conventuum, & Monasteriorum per dictam viam postulationis, & hoc modo excludere Apostolicas Constitutiones, Statuta Ordinum non servare, & generalia Decreta Sacrarum Congregationum parvipendere, quo nihil irrationabilius dici, nil insubsistentius valet excogitari.

Concurrente ulterius viva illa ratione, quod cùm postulatio non fiat nisi de illis Prælatis, qui cum Ecclesia spiritua-
16 le conjugium contrahunt, ut præter supra adductos, notat in specie *Abbas in cap. Et si unanimiter num.*8. *de Postul. Prælat.* & Abbatissæ non sint, nisi simplices administratrices ad tempus, neque habeant Monasteria in titulum, non dicantur habere propriam dignitatem, *Fagnan. in Cap. Ut filii num* 27 *de Fil. Presbyt.* & ideò non benè in earum reelectionibus applicatur forma, de novo excogitata per viam postulationis,

Nescimus ulterius videre, quænam intercedat differentia, saltem ad finem de quo agitur, inter gratiam ab hac
17 Sac. Congr. expetitam per viam confirmationis dictæ D. Joannæ in Abbatissam, & bis rotundè denegatæ, & inter postulationem noviter hodiè adinventam, dum certum est, quod post expletum triennium, adhoc, ut possint Moniales reeligere Abbatiss. indigent speciali indulto hujus Sac. Cong. quod non nisi gratia est. Quam gratiam non semel, sed bis ab hac Sac. Congr petierunt, illaq; non semel, sed etiam bis constater denegata fuit, mediante primo rescripto; *Moniales deveniant ad electionem novæ Abbatissæ*, & cum secundò: *In ultimo loco decisis*.

18 Ad quid igitur tendit actus postulationis hodiè excogitatus, nisi ad triumphandum, sivè per unam, sivè per aliam viam, cum postulatio nil aliud sit, quàm gratiæ petitio, Superiori directa, ut notant *Abb. in cap.* 1. *de Postul. Prælat.*
19 *num.* 1. *Hostien. in Summ. eodem tit. Fagnan. in cap. Bonæ memoriæ num.*59. *pariter eodem tit.* ubi ex eo, quod postulatio in substantia nil aliud importet, quam gratiæ petitionem, sequendo *Hostiensem*, lepidè concludit, quod in illa plus adest de aqua, quam de vino, & *Vener. in Examin. Episc. lib.*4. *cap.*3. *num.*10. *de Postul. Prælat.* ubi quod postulatio pendet à mera liberalitate, & gratia Superioris.

Ex quo sequitur, quod ad illam denegandam quodlibet
motivum sufficiens sit, quodque ab illius denegatione nun- 20
quam datur appellatio, neque admittitur recursus, ut, innumeros citando concordantias, probat in terminis *Card. de Luc. de Regular. disc.*13. *num.*6. ibi: *Postulatio cedolet solam preces, quæ porriguntur Superiori, ut ex gratia, non autem ex justitia postulatam præficiat, ideoque in Superioris arbitrio est concedere, vel denegare, neque exinde postulato jus competit appellandi, vel recursum habendi ad Text. &c.*

Si igitur postulato non competit jus appellandi, minusq;
recurrendi à denegatione admissionis postulationis, quan- 21
tò minus tale jus cumpetere potest postulantibus? ut de se patet, & contrarium prætendere idem est, ac obligare eum, qui arbitrium habet aliquid concedendi, ut per vim, & omni strictiori modo cogatur operari ad modum, & voluntatem petentis gratiam, quo nihil absurdius valet excogitari.

Præsertim attenta inaudita inobedientia, & magna contumacia postulantium, quæ sola superabundaret pro exclu-
sione gratiæ, non enim obedientia humilibus prodesset, si 22
contumacibus inobedientia non obesset, sunt verba punctualis *Text. in cap.* 1. *de Postulat. Prælat.*

Adversus quæ non relevat affectata fides Adversariarum, circa prætensum bonum gubernium D. Pignatellæ, tempore, quo fuit Abbatissa, necnon circà magnificatas utilitates, quas sub ejus gubernio nostro Monasterio procuravit: Imò summoperè mirandum videtur, quod coram hoc sa-
pientissimo Consessu exhibita fuerit, dùm ex illius sola, 23
& simplici lectura tot, tantæque emicant inverisimilitudines, & improprietates, ut potius pro Indis, quàm pro Europæis composita dici potest. Crescitque admiratio ex illius divulgatione per totam illam Urbem, in qua etiam pueri nasum rinocerentis habent: Quid enim improprius dici, aut excogitari potest, aliis omissis gratia brevitatis, quàm meliotatio illius Ruris, *che prima fruttava solo botti* 20. *di vino, e questa corrente anno ha fruttato à beneficio di detto Monastero botti* 100. *di vino*, & sic dolia octuaginta pluris, quod idem est, ac augumentum à Cadis 300. ad Cados 1500.? Si viveret hodiè *Prosper* ille *Rendella*, qui
integrum, famosumque composuit *Tractatum de Vineis*, 24
Vindemia, & *Vino*, posset utique edoceri in hac parte ab operibus dictæ Abbatissæ, & mediantibus additionibus suo Libro faciendis, Agricolis omnibus pro totius Mundi bono secretum hoc pandere, plantandi vineas cum tali ordine, & simetria, ut tertio plantationis anno non adhuc completo, reddant quantitatem quintuplo majorem; Res quidem usque adhuc inaudita, & talis naturæ, ut à solis claustralibus mulieribus Mundo divulgaretur, & si ad praxim reduci posset, mereretur utique Adversaria, ne-
dum pro secundo triennio, sed in perpetuum pro Abbatissa 25
confirmari, imò eligi in Abbatissam Abbatissatum omnium Monasteriorum Neapolis,

Videant igitur EE. PP cum quanta improprietate, ut modestè loquamur, ad similia paradoxa coloranda Adversariæ Deum ipsum vocent in testem, sequen. verbis. *Chiamandole medesime il sommo Motore de' Cieli in testimonio dell'infrascritta verità*, & eorum summa prudentia observent, an nostris terminis applicentur ea, quæ admittit *Rot. Avenonien dec.*33. *num.*1. & 2. ubi refert, & sequitur vulgatum il-
lud Virgilii *Crimine ab uno disce omnes*, & concordat *Rot.* 26
in Romana nullitatis contractus 20. *Junii* 1698. §. *Cæterum cor. R P D. Ansaldo*. Quia nos pro responsione ad alia paradoxa remissivè nos habemus ad celebre illud dictum Divi Athanasii: *Nimis falsa non sunt refellenda, nè habita fuisse credibilia videantur*, secutum à Patre Sebastiano à S. Paulo *in Appendic. ad motiv. Jur.* §. 11. *num.*86. nè scilicet eo vilitatis intellectum reducamus, ut ipsismet mulierum somniis respondere cogamur, ut egregiè notat *Casareg. ad Stat. Jan. resolut.*8. *num.* 1. *fol* 429.

Pro quorum faciliori admissione digneotur EE. PP, qua- 27
tuor præ oculis solita maturitate habere.

I. Quod præsens casus non est primus, in quo Eminent. Archiepiscopus suum arbitrium interponere recusavit in circumstantiis gratiæ, exadversò petitæ, dum æquè notoria, ac celeberima est in Civitate Neapolis constantissima ejusdam renitentia favore monialium Monasterii S. Mariæ D. Reginæ, quæ anno 1707. simile obtinuere rescriptum, ejus arbitrio remissum, pro confirmatione D. Catharinæ

Pigna-

Pignatellæ suæ germanæ sororis, ut in ejus Relatione,
28 ibi: E tutto che pretendessero le monache di farmi persuaso,
che sarebbe la medema D. Catarina stata carissima à tutte, e non
inutile al Monastero, si nelle cose economiche, come morali,
pure, benchè fosse mia sorella carnale, per non introdurre un
tal uso, e per non dar questo esempio agli altri Monasterii, non
vi concorsi, ma à suo tempo fù eletta la Madre Suor Eleonora
Filingieri.

In qua parte simile habemus constantie, justitiæque exemplum in Card. de Luc. tempore quo fuit Vicarius Capitularis in Patria, ipso referente in disc... de Regular. n.141. ibi:
29 Præficiendam censui eam, quæ majorem votorum partem habebat, ultrà medietatem, &c. quamvis in altera factione tres
meæ germanæ sorores adessent, monialem conjunctam promovenit.

II. Quod non deest justa causa, à qua motus fuit, & continuò urgetur Eminentiss. Archiepiscopus ad non interponendum in hac parte suum arbitrium pro confirmatione Adversariæ, circà quam non possumus nisi omni majori humi-
30 litate, & reverentia EE. PP. repetere ejus præcisa verba,
quæ leguntur in Relatione, ibi: Dalla somma prudenza, e carità dell'EE. VV. spero mi sarà permessa, che io non riveli tutti li motivi particolari, oltre li communi accennati, perchè con questo silenzio si fà bene à molti. Supplicantes observare, quod ille, qui ita loquitur unus est ex S. R. E. Cardinalibus atque Archiepiscopus unius ex primariis Italiæ Civitatibus, omnibus officiis, & Sedis Apostolicæ muneribus laudabiliter perfunctus, ut considerando primam qualitatem notant egregiè adducti per Rot. in dec.156. num.13. par 18. rec. & præ oculis habendo secundam, ea ratione quia præsumitur apprimè informatus de qualitatibus monialium, & Mo-
31 nasteriorum suæ Civitatis, advertunt adducti per eandem
Rot. in dec.234. num 16. par.16. & d.305. num.12. & 13. par.18. rec. & dec.685. num 9. cor Cerr. & in Herbipolen. Monasterii 10. Junii 1707. §. Cessare cor. Caffarella.

III. quod ex contraria prætensione magna aperiretur por-
32 ta similibus instantiis, & maximum constabiliretur exem-
plum in contradictorio judicio pro obligandis iis, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei, ad faciendum ea, quæ eorum conscientiæ repugnant, quæque recto monialium gubernio nullatenus congruunt: Habere autem videtur speciem iniqui omne magnum exemplum, quod contra singulos utilitate publica rependitur, juxta præcisa verba illius nimium noti Authoris, quem tacito nomine refert, & sequitur Rot. in decis.306. numer.29. coram Dunoz. sen. & concordat Adden. ad dec 413. nu.42. par. 4. tom.2. rec.

IV. demum, quod non sumus in terminis Monasterii, in quo nullæ aliæ, vel in parvo numero adsint moniales, ca-
33 paces Abbatissatus, dum sex numerantur in nostro Mo-
nasterio, quibus non levis irrogatur injuria, ex quo omnes ad idem officium ser. ser. eligi possunt, indicanturque in Epistola, data in manibus R. P. D. Secretarii, quarum quinque subscriptæ sunt in attestatione, data in contrario Summ. & consequenter moniales, eligibiles ad Abbatissatum sunt ex ipsismet Adversariis, quando ad nostrum effectum sat esset, si una dumtaxat ex monialibus reperiretur habilis, ut in terminis probat egregiè Passerin. de Elect. cap. 40. de Elect. Priorif. seù Abbatis. qu.3. num.59. fol.572. Itaut in rei veritate, & substantia palpetur manibus, quod nullus
34 adest prætextus insistendi in gratia confirmationis, sed res
ad hoc redacta sit extremum, ut Adversariæ omninò velint punctum vincere, & triumphare, modis omnibus nolentes proprio Pastori obtemperare, & quibuscumque non obstantibus, rotundæ Constitutioni Summi Pontificis Gregorii XIII. recusantes parere

Non omittentes observare, quod in hac Adversariorum obstinatione, vel D. Joanna Pignatella, quæ jam suum officium Abbatissatus terminavit, non adhæret contrariæ instantiæ, suæque confirmationi renunciavit, ut nobis po-
35 stremis diebus suppositum fuit, & res est expedita ex hac
sola facti circumstantia. Aut eidem instantiæ constanter adhæret, & non sine fundamento applicatur in nostris terminis dispositio Text. in cap. Avaritiæ de Elect. in 6. de quo latè Passerin. de Elect. cap 33. per totam. Nec non dispositio alterius Text. in cap Si Religiosus 27. de Elect. in 6. ibi: Consensus sic præstitus non teneat, & in pœnam præsumptionis illius electio eadem ipsa facta viribus vacuetur omninò,

In eadem Causa.

ENumerantes Canonistæ casus omnes, in quibus locum
habere potest postulatio, unanimiter asserunt, quod sex 36
sunt personæ illæ, quæ postulari possunt. Primò Archiepiscopus ad alium Archiepiscopatum &c. Secundò Episcopus ad alium Episcopatum, vel Archiepiscopatum &c. Tertiò Laicus ad dignitatem &c. Quartò Clericus in minoribus ordinibus con-
stitutus &c. Quintò illegitimè natus &c. Sextò qui non est in 37
ætate legitima constitutus &c. sunt verba Antonii Thimotei in Addit. ad Lancel.ot. Instit. canonic. tit.8. de Postul. Prælat. verb. Quicumque.

Cum igitur neque etiam à remotissimis ad hos casus re-
duci possit præsens Adversariarum instantia, cum omni fun- 38
damento speramus obtinere negativam resolutionem nostri dubii, effusis desuper humillimis precibus.

Addito, quod postulatio in suis casibus respectu illarum, qui spirituale conjugium cum Ecclesia inierunt, semper fit prò uno ad aliud distinctum officium, seù dignitatem, ex communiter animadversis per Repetentes in Rubr. de Postul. Prælat. & per dict. Thimot. ubi proximè, & egregie Abb. in cap. Etsi unanimiter sub numer 8. eodem titulo de Postulat. Prælator. In præsenti autem, continuando ru-
bricam contrariarum exorbitantiarum, postulatio petitur 39
exadversò pro confirmatione Adversariæ in eodem munere abbatissatus, & proindè ex hoc etiam capite palpatur manibus insubsistentia contrariæ prætensionis.

Potereant proindè omitti authoritates exadversò cumulatæ, dùm omnes, nulla excepta, percutiunt unum ex dictis sex casibus postulationis Virorum ad distinctam digni-
tatem, vel officium, qui non sunt nostri, neque in hac ma- 40
teria valet argumentum à Juribus, loquentibus de postulatione Virorum ad electiones abbatissarum, ut in terminis egregiè probat Passerin. de Elect. cap.40. tit. de Elect. Abbatis. quæst.2. num.10.

Et ex his nulla urget necessitas immorandi in inspectione, an Superior teneatur, vel non admittere in suis casibus postulationem, & tamen si postulatio sunt verba contrariorum Defensorum, in §. Quæ postulatio) nullum dat jus postulata in re, vel ad rem sed est simplex petitio & supplicatio, quæ fit Superiori, ut dignetur admittere & concedere personam
postulatam per viam gratiæ, & dispensationis, ut docet Text. 41
difficile erit ostendere, quod illius denegatio imponet injuriam, vel quod Superior teneatur illam necessariò con-
cedere; Quia non habenti jus in re, vel ad rem, sed illam 42
petenti ex mera gratia, nulla infertur injuria per illius denegationem ab eo, qui arbitrium habet concedendi, vel denegandi, ut consideranti manifestum est, & applicatur dispositio Text. in leg Quod si fugitivus §. Apud Labeonem ff. de Ædilit. edict. sequuti à Rota in dec 46 num.26. & dec.188. num 17 par.19. recent.

Prout etiam neque urget necessitas videndi an in nostro 43
casu concurrat justa causa petendi postulationem; Quia Doctores, exadversò citati loquuntur in illis terminis, in quibus postulatio petitur pro consequtione alterius officii, vel
dignitatis ab una ex illo sextuplici personarum genere, 44
de quo loquuntur Authores supr. num. 36. citati, qui, ut diximus, & constanter repetimus, non sunt termini nostræ controversiæ.

Cæterùm ad ornatum materiæ subjungimus in hac parte, 45
quod adhuc per malam hypothesim admisso, sed nunquam concesso concursu justæ causæ pro petitione postulationis, illi nunquam locus esset, attento concursu causæ justioris, imò justissimæ pro illius denegatione.

De concursu autem dictæ justissimæ causæ denegationis
gratiæ nefas videtur dubitare, dum de illa testis in hac 46
parte omni exceptione major est Eminent. Archiepiscopus, probè informatus de qualitatibus monialium, & monasteriorum suæ Civitatis ex allegatis supra num. 31.

Ultra quod vim facere videtur intellectui consideratio il-
la, quod si Eminent. Archiepiscopus non haberet justam dis- 47
sentiendi causam, vellet, nulla habita ratione Divini servitii, & pacis Monasterii, nedum suaviter, sed etiam fortiter recusare gratiam, de qua disputamus? Crescitque oratio, observando, quod ipse etiam à remotissimis nullum habet interesse, vel in confirmatione antiquæ, vel in nova electione alterius Abbatissæ: Itaut si revera subsisterent utilitates Monasterii sub præterita Abbatissa, & panicus timor, quod sub gubernio alterius, idem Monasterium in pejus rueret, tam quoad spiritualia, quam quoad temporalia, adversus

omnia principia, præsumenda in eo esset prava intentio,
& fiaus præjudicandi animus; Quod si Jura omnia, neque
etiam admittunt in improbis, seù facinorosis hominibus,
48 ex animadversis *per Vermigl. cons. 35. num. 17. & seqq. Con-
ciol. resol. crim verb. Delictum resol. 5. per tot. & Rot. dec. 624.
num 6. & 7. par. 19. rec.* Quanto minus suspicandum est de ta-
li, tantoque Viro, cujus qualitates adeò notoriæ sunt Urbi,
& Orbi, ut injuriam ei facerem circa hoc divagando, ju-
49 xtà nobilem animadversionem *Divi Hieronymi* relati & se-
quuti à *P. Segner. nel Cristian. Instruito p p ragion. 7. num. 7.*
Sed quando omnia ista deficerent, nunne superabunda-
50 ret prò iustissima causa denegationis gratiæ protestatio illa
adversariarum, quę non sine animi horrore legitur in contra-
ria Scriptura § *Secunda* sequentibus verbis.
*Infirma, & constanti voluntate omnium monialium haben-
di gubernium hujus dignissimæ Prælatæ, dùm excepta tantum
unica prætendente, omnes tenaciter persistunt in hac volunta-
51 te, qua nunquam retrahi potuerunt per tantam tempus, nec
unquam mutabunt voluntatem in futurum nec admittent aliam
Abbatissam &c.* & §. *Tertia* ibi: *consensus iste universalis
omnium monialium adeò fixus, & tenax &c.*
Si verba hæc legerentur in una ex illis parvis pagellis,
quas mittere solent personæ facinorosæ, per campestria ex-
currentes, hominibus fortunæ bonis abundantibus, ut illos
concutere, seù recattare valeant, nullam importarent ad-
mirationem sed sapere videtur nescio quid, quod legantur in
Scripturis, impressis in Urbe, & distributis EE. PP. quia si
Adversariæ tali, tantoque strepitu minantes, hac vice suum
habebunt intentum; alia vice loco verborum illorum *nec
52 unquam mutabunt voluntatem in futurum nec admittent aliam
Abbatissam* forsan subrogabunt alia, *non admittent Archiepi-
scopum, & aliquid amplius, neque unquam mutabunt hanc
voluntatem.*
Obiter duo hic observando; primum, quod illa alia Ab-
batissa, quam nolle admittere verbis scandalosis prote-
stantur, & reprotestantur, una est ex eisdemmet Adversa-
riis, quæ si asserunt in earum Scriptura §. *Secunda consi-
stit*, quod *excepta tantum unica prætendente. omnes persistunt
in hac voluntate* in scrutinio prò nova electione excludant d.
unicam prætendentem, juxtà eorum imaginationem, & res
erit expedita favore uniusmet ex eisdem Adversariis: Se-
cundum verò, quod si hæc imprimuntur, & divulgantur
53 in Urbe, in Scripturis, huic Sacrosancto Consessui distri-
butis, eo tempore, quo gratiam implorant, quid dicen-
dum est fecisse, & divulgasse in Civitate Neapolis, in qua
gratis ubique asserunt, & nimia liberalitate supponunt sibi
fuisse illatam injuriam, mediante non admissione postula-
tionis? Quod non obscure desumitur ex contrario Sum-
54 mar. Et tamen Eminent. Archiepiscopus, uti optimus Pastor,
& amantissimus Pater nil aliud fecit nihilque procuravit, &
procurat, nisi ut ad novam deveniant Abbatissæ electionem,
ad praxim laudabiliter reducendo ea, quæ leguntur *in l.
unica C. si quis Imperat. maledixerit*, seque expressè de-
55 clarando verbis ejusdem Textus, Adversarias *neque durum
aliquid, neque asperum volumus sustinere*, ea tribus illis
animadversionibus, in eodem Textu non minus eleganter,
quàm significativè adductis.
Agnoscentes tandem Adversariæ injustitiam atque exor-
bitantiam illarum petitionis ad terminos juris communis,
atque dubitantes intentum obtinere à dd. minacibus ver-
bis, apertam rebellionem, & manifestam inobedientiam
undique spirantibus, nec non in illis aliis, quæ leguntur
in eorum Summario, *contro ogni Legge Divina, ed uma-
56 na, viene ritardata la communemente ricercata conferma in
Abbadessa per un altro triennio*, aptis potius ad terrendos
addiscentes prima erudimenta Institutionum, quam ad
57 ostendendum in Gregoriana Constitutione aliquid demàn-
dari, *contro ogni legge Divina, & umana*, nè ullum relin-
quant intactum medium, intentum obtinendi, figunt de-
nique pedes in æquitate, asserentes emollito juris rigore, ei-
dem æquitati locum esse debere in nostro casu: Id tamen
pari infelicitate exagerant quia, dum habemus legem claram,
58 & rotundam Pontificiam Constitutionem, agiturque de casu
nimis exemplari, & magno exemplo, iniqui speciem haben-
te strepitosè evulgato in duobus primis maximisque Italiæ
59 Civitatibus. prætensa æquitas non scripta in nulla haberi
debet consideratione, & evidens ratio illa est, quia æqui-
tas non scripta adversus legem claram, appellatur à Docto-
ribus duplex iniquitas, ut videre est apud *Andreol. contr. 92.
num 17. Conciol. alleg. 50. num 18 & seq. & alleg. 52. num. 27. &
Gratian discept 639. nu. 23. & seqq.* ubi, quod in circumstan-
tiis nostri casus prætendens æquitatem, dicitur illam pe-
tere sine diphtongo, quem sequutus fui in meis *Institution.
Criminal. lib. 4. tit. 8. num. 54.*
Sacr. Congr. Episcoporum. Ponente Emin. Corsino die 8. 60
Augusti 1710. rescripsit: *Arbitrio & prudentiæ Eminent. Ar-
chiepiscopi, cum facultatibus Sacræ Congregat* Non acquie-
scentibus verò Monialibus triplicatis rescriptis d. Sacr. Con-
gr. iterum proposita causa die sequentis mensis Sept. 1710.
rescriptum fuit: *Pateant Eminentiss. Archiepis.*

DISCEPTATIO XX.

Ordinis S. Fran. Alternativæ

PRO

PP. Reformatis S. Francisci

CUM

PP. Observantibus

ARGUMENTUM.

*Alternativa inter Reformatos, & Observantes in Electio-
ne Commissarii Generalis quomodo regulanda sit: Impe-
dito Capitulo, in quo servari debebat alternativa, quo-
modo providendum sit præjudicio illius Partis, ad cu-
jus favorem fieri debebat electio.*

PEr Apostolicas Constitutiones in Religione PP. Mi-
norum S. Francisci cautum est, ut in Cismontana Fa- 1
milia servetur Alternativa circà officium Commissarii Ge-
neralis inter PP. Reformatos, & de Observantia ejusdem
Religionis, itaut uno triennio idem Commissarius Genera-
lis sit de Reformatis, altero verò de Observantibus, ut vi-
dere est in Breve S. M. Alexandri VII sub die 30. Augusti
1664 incipien *Illius qui charitas est*, & in altero S. M. In-
nocentii XI. sub die 3. Junii 1688. incipien. *Inter gravissimas*,
cujus vigore absque ulla controversia eadem Alternativa in-
violabiliter practicari cœpit: In illo siquidem sessennio, in
quo Cismontanæ Familiæ Commissariatus Generalis offi-
cium competebat primo triennio electus fuit ex Reforma-
tis P. Carolus Franciscus Varesius: In 2. ex Observanti-
bus P. Antonius ab Introduco: In 3. ex Reformantis P.
Cherubinus à Nardò: Et in 4. attentis præsentium tempo-
rum calamitatibus, impedientibus Congregationem Gene- 2
ralem, in qua eligi debebat anno 1703. mediante Breve San-
ctis D. N. expedito die 20. Januarii ejusdem anni 1703. ele-
ctus fuit P. Joannes Antonius à Panormo ex Observantibus
non quidem usque ad Capitulum Generale, *sed ad tempus,
ab Apostolicis, & præfati Ordinis Constitutionibus præfixum,*
juxtà ejusdem Apostolicæ Gratiæ verba, replicata in fine
ejusdem Brevis, ibi: *Ad tempus, quo hujusmodi officium,
juxtà Regularium dicti Ordinis Instituta, per Sedem Apostoli-
cam confirmata &c. durare consuevit.*
Hujusmodi autem tempus in celebri Bulla Unionis S. M.
Leonis X. in nostra Religione præscriptum, limitatum est
ad solum triennium, ut videre est *in Bullar. novo tom. pri-
mo* inter alias Constitutiones ejusdem Summi Pontificis 3
la 21. in ordine §. 8. ibi: *Qui quidem Commissarius Gene-
ralis per triennium solum Generalis Commissionis fungetur
officio, quo triennio elapso novus Commissarius &c institui de-
beat.* Quod adeò verum est, ut attentis verbis illis ejusdem
Constitutionis in §. 4. *ip ipso facto absoluti, & pro absolutis
habeantur Cherubin. in ipsius adnot seù scholion. primo* ad ret-
tat, tale tempus nulla ex causa, nulloq; modo protrahi pos-
se, nisi de Summi Pontificis expressa authoritate, referendo
ita practicatum tempore S. M. Clementis VIII.
Ad harum igitur Apostolicarum Constitutionum præ-
scriptum, officium ejusdem P. Joannis Antonii à Panormo 4
terminare debet in Vigilia proximæ Dominicæ Pentecostes
anni 1706. dictoque triennio elapso, novus Commissa-
rius Generalis debet eligi. Verùm quia ex eisdem, imò
majoribus præsentium temporum calamitatibus, nullate-
nus Generale Capitulum commodè potest congregari, &
propter eandem causam à summa providentia SS. D. N.
idem Capitulum Generale prorogatum fuit ad alios duos
annos, nomine P. Francisci de Brandelio moderni Pro-
curatoris Generalis Reformatorum humillimæ porre-
ctæ

ctæ fuerunt preces eidem SS. D. N. ut dignaretur unum ex
5 PP. Reformatis ad hoc munus eligere, adhoc, *ut eadem alternativa perpetuis futuris temporibus inviolabiliter, & quam exactissimè observetur* juxta præcisa verba Brevium Alexandri VII. & Innocentii XI.

Cumq; idem SS. D. N. dignatus fuerit exquirere Votum
6 EE. PP. idem P. Procurator Gen. suas reiterat humillimas preces, ad hoc, ut dignentur illud Sanctitati Suæ tradere favore eorundem PP. Reformatorum.

Ad quem effectum præmittimus, quod ex dd. Apostolicis Sanctionibus Leonis X. Alexandri VII. & Innocentii XI. habemus, idem officium terminare post triennium in vigilia
7 Dominicæ Pentecostes; Atque circa ipsius electionem inviolabiliter & quam exactissimè servandam esse alternativam inter PP. Reformatos, & de Observantia Cumque triennio cadenti idem Commissarius Generalis fuerit ex Observantibus, in necessariam sequitur consequentiam, pro triennio proximo eligendum esse ex Reformatis. Dubium autem versatur circa ejusdem electionem, quia ad Constitutionum nostri Ordinis præscriptum fieri non potest Capitulum Generale ob illius prorogationem ad alios duos annos, à SS. D. N. factam.

In hac autem parte habemus viam planam, nobis apertam
8 à providentia ejusdem SS. D. N. qui sicuti in præterito triennio, quo ob minores temporum calamitates Congregatio Generalis commodè coadunari non potuit, nullatenus permisit, continuare in eodem officio P. Cherubinum à Nardo, Religiosum ex Reformatis, sed per suum speciale Breve in Commissarium Generalem elegit P. Joannem Antonium à Panormo ex Observantibus, ita dignabitur S. Sua
9 mediante simili Breve ad dictum officium aliquem Religiosum ex Reformatis assumere, *ad hoc, ut inter eosdem Religiosos fraterna charitas nutriatur, & justitia servetur*, ut loquuntur Summi Pontifices in memoratis Brevibus circa alternativam; Utque inter eosdem Religiosos servetur æqualitas, nedum in substantia, hoc est circa Religiosum Reformatum, seu de Observantia, ad dictum munus de triennio in triennium eligendum, sed etiam circa modum electionis, dum ex Observantibus non alio motivo electus fuit per Breve cadentis triennii, quàm ob temporum præsentium calamitates, quæ causa cum duret etiam hodie, consequenter pro imminenti triennio respectu PP. Reformatorum eadem
10 provisio speranda est ab æquali rectitudine, & amore communis Patris.

Itaui his omnibus, attentè de more consideratis, planè omni disputatione indigna videat. præsens controversia, resq; procedere videatur de plano, præcipuè attenta æquitate illa, quæ in similibus controversiis inter Religiosos præ
11 oculis in Principis Consistorio semper habenda est, ut advertunt *Valenzol. cons. 75. nu. 25. Fontanell. dec Catalon. 547. nu. 19. & Rot. dec. 4. ante fin. de Appell. in noviss.* ubi de bona, & grossa æquitate.

Certiùs, quia ea, quæ adversus prædicta subtiliter adduci possunt, potius apta sunt ad acuenda in scholis ingenia,
12 quam ad impugnandam dictam æqualitatem, & alternativam subvertendam.

Non enim subsistit, quod eadem alternativa non reguletur à tempore triennii, sed à Congregatione ad Capitulum, seu de Capitulo ad Congregationem. Ita siquidem discurrere est verbis ludere, non autem congruè respondere, quia
13 si admittitur ex parte Religiosorum Observantium, quod officium Commissarii Generalis durare debeat à Congregatione ad Capitulum, & à Capitulo ad Congregationem, in necessariam sequitur consequentiam, quod admitti etiam debeat limitatio temporis triennalis, Et ratio est manifesta, quia coadunationes Congregationum, & Capitulorum Generalium, à nostri Ordinis Constitutionibus, Apostolica authoritate roboratis determinatæ, & limitatæ sunt ad triennium, & sexennium respectivè; Igitur idem est dicere in nostro casu, quod Commissarius Generalis
14 durare debeat à Congregatione ad Capitulum, & à Capitulo ad Congregationem intermediam, ac si diceretur, de triennio ad triennium, ut patet considerantl.

Et tamen respectu ejusdem officii Commissarii Generalis verba Constitutionis Leoninæ in d. §. 8. supra registrata, sunt, adeò clara, ut nullum admittant discursum, nullamque argumentandi criticationem, dum in illa disponi-
15 tur, ut durare debeat *per triennium solùm, quo trienio elapso &c.* Itaut si unquam aliàs sanè præsenti casui applicetur dispositio celebris textus in *§. Ille aut ille ff. de Leg. 3.* de quo *Rot. dec. 171. n. 4. cor. Emer. jun.* & alibi quotidiè. Considerando precipuè taxativam, & limitativam illam dictionem *solum*, de cujus vi, & efficacia *Glos. in canon. Si quis verb. Translatus 21. qu. 2 & in l. final. verb. Solus C. de Legib. Corn. cons. 167. n. 9. lib. 3. Pariss. cons. 7. numer. 12. lib. 2. Grat. discept. 255. numer. 5. Barbos. diction. 375. eod. num. & Rot. dec. 315. nu. 4. par. 12. recent.*

Neque vis aliqua fieri potest in eo, quod sicuti, proroga-
tione durante Generalatus, qui post vigiliam Pentecostes 16
spectaret ad Familia Cismontanam, continuat in Ultramontana, ita tempore dictæ prorogationis Commissariatus Generalis continuare debeat in PP. Observantibus, inter quos reperitur.

Disparitas enim palpatur manibus, quia prejudicium Generalis non respicit solos Observantes, sed etiam Reformatos, estque secundum currentium temporum calamitates prorsus inevitabile. E contra verò præjudicium Commissarii Generalis particulariter tangit, & unicè respicit solos Reformatos, eidemque præjudicio commodè, & facile po-
test occurri, vel mediante electione per Breve, eodem 17
prorsus modo, quo electus fuit P. à Panormo; Vel etiam per legitimam electionem, quia cum electio Commissarii Generalis fieri possit extrà Capitulum à solis Commissario Generali, Discretis perpetuis Ordinis, nec non Procuratoribus, & Definitoribus Generalibus, isti commodè, facilique negotio possunt congregari.

Cui additur primò, quod si in præsenti, attenta proroga-
tione Capituli, Generalatus repetitur, & continuat in Fa- 18
milia Ultramontana, in casu alterius possibilis prorogationis posset reperiri, & continuare in Familia Cismontana; Si autem aperiatur modò via confirmandi P. Commissarium Generalem actualem occasione prorogationis Capituli, semper, & in omni casu alterius possibilis prorogationis ejusdem Capituli Generalis Officium Commissarii Generalis erit PP. Observ co quia vigore Brevis alternativæ a. triennio Cōmissarius Generalis semper esset ex Observantibus, idque cum intolerabili præjudicio PP. Reformatorum, & con-
tra expressam mentem s. m. Innocentii XI qui non alio mo- 19
tivo Alternativam inviolabiliter, & quam exactissimè practicandam decrevit, quam ad servandam æqualitatem inter PP. Observantes, & Reformatos, ut ex lectura ejusdem Brevis remanet manifestum.

II. Quod Superiores illi Generales, qui, prorogatione durante, continuant in eorum officio, eligi non possunt,
nisi in Capitulo Generali, unde ipsorum respectu adesse vi- 20
detur necessitas præcisa continuandi in eorum officio, non sic autem respectu Commissarii Generalis, qui, ut supra innuimus, potest etiam extra Capitulum eligi, vel scilicèt in Congregatione intermedia, vel per Breve, ut fuit noviss. practicatum cum P. Panormo.

III. Quod iidem Superiores Generales non continuant in
eorum officio ex justitia, vel ex Constitutionum præscri- 21
pto, sed ex mera gratia Summi Pontificis, & absq; alicujus præjudicio hujusmodi autem præjudicium ex confirmatione P. à Panormo respectu PP. Reformatorum, ex hucusque animadversis palpatur manibus. Non solent autem Summi Pontifices gratias impartiri cum aliorum præjudicio ad celebrem *Text. in l. 2. §. Si quis à princip. ff. Ne quid in loc. publ.* de quo in specie loquendo de Summo Pontifice justissi-
mo, & æquissimo Principe *Card de Luc. de Jurepatr. disc.* 22
70. numer. 15. & Rot. decis 81. numer. 3. coram Pamphil. & decis 898. numer. 13. coram Emer Jun. & decis. 618. num 6. par. 18. rec. & vidimus *supra parte prima discept. 20. numer. 40.*

IV. Quod illa specialis, & æquissima ratio, quæ militat respectu aliorum Superiorum Generalium, non applicatur P. Commissario Generali, quia iidem Superiores Generales electi fuerunt in præterito Capitulo Generali, ad
hoc, ut votum haberent in proximis Congregatione, & 23
Capitulo Generali; Cumque ob dictam electionem per Breve P. à Panormo, votum dare nullatenus potuerint in Congregatione intermedia, quæ ob dictum Breve facta non fuit, absque ullo proprio demerito, vel culpa, privati remanerent voce, tam activa, quam passiva in proximo Capitulo. Quod incoveniens nullatenus verificatur respectu P. à Ponormo, quia ille in omnibus futuris Congregationibus, & Capitulis Generalibus semper intervenire posset, & utraque voce poritur.

V. Demum, quod in Cismontana Familia PP. Obser-
vantes tres habent Religiosos, nempe P. Antonium ab In- 24
troduco, P. Michaelem Angelum à Candia, & Patrem Joannem Antonium à Panormo, qui votum habent perpetuum in omnibus Congregationibus, & Capitulis Generalibus.

libus. Imò etiam in omnibus Congregationibus, & Capitulis Provincialibus, tam PP. de Observantia, quàm Re-
25 formatorum ejusdem Familiæ Cismontanæ. Inter PP. verò Reformatos non adsunt, nisi duo, hoc est P. Carolus Franciscus Vatesius, & P. Cherubinus a Nardò, qui tale perpetuum votum habent: Dignum igitur, justum, & æqnum videtur, ut idem PP. Reformati ad servandam æqualitatem vigore dictæ alternativæ tertium habeant simile votum, eodem modo, quo illud habent Observantes, nempe per electionem per Breve, facien. à SS. D. N. Præcipuè quia respectu Definitorum Generalium considerabilis remanet inter ipsos disparitas dum quatuor ex illis sunt Reformati, & sex ex PP. Observantibus.

Et ex his remanent inapplicabilia exempla prorogationum similium officiorum annorum 1599. 624. 1631. & 1657.
26 quia tunc temporis non adhuc præscripta erat, minusque servabatur Alternativa inter PP. Reformatos, & de Observantia nostræ Religionis, & consequenter à dd. disparatis exemplis nulla fieri potest illatio ad nostrum casum *vulgata leg. Papinianus ff. de min. & Rot. d. 464. n. 15. cor. Priolo*, & alibi passim.

Imò si exemplis præsenti controversiæ imponendus est finis, habemus ultimum SS. D. N. quod pro cunctis deservire potest, & summoperè magnificaciendum videtur, uti practicatum tempore Alternativæ. In facto enim constans
27 est, quod anno 1703. quo terminabat triennium P. Cherubini à Nardò Reformati, ad æqualitatem servandam, & Alternativam confovendam summa prudentia SS. D. N. nullatenus permisit, ut idem Religiosus ex Reformatis continuaret in officio, sed istud transtulit in unum ex Observantibus, qui modò in illius possessione reperitur. Nè igitur ad imparia judicentur PP. Reformati, & de Observantia, idem summis precibus expetimus hodiè, & confidimus practicandum esse, ad firmandam pacem, & nutriendam charitatem inter nostros Religiosos, ad quem effectum
28 commendabi providentia summorum Pontificum Alexandri VII. & Innocentii XI. præscripta fuit inter illos Alternativa.

Cui non obstat replicatio, quod novissima prorogatio nostri Capituli non fuerit facta ad triennium, quo casu servari posset Alternativa juxtà dictum exemplum moderni
29 Commissarii Generalis, sed ad solum biennium Hoc enim respicit præjudicium PP. Reformatorum, qui clausis oculis in hac parte se submittunt SS. D. N. judicio, & voluntati, & protestantur expressè, suum triennium restringere ad dd. duos annos, quatenus post illos celebretur Capitulum Generale; Itaut in proximo Capitulo (Deo dante) post dictum biennale tempus celebrando, idem officium Commissarii Generalis liberè transeat ad aliam Familiam;
30 Quibus stantibus potiùs in hac parte gratiæ agendæ videntur ab Observantibus PP. Reformatis, illorumque moderatio laudanda, quàm contendendum id, quod ex tot Summorum Pontificum Constitutionibus, & placitis omni jure eis competit. Attento præcipuè, quod licèt Reformati tot habeant Provincias, quàm Observantes, nihilominus in spatio annorum 40. unicum tantum interpolati guberni sexennium habuerunt.

Ejusdem prorsus insubsistentiæ est alia reflexio, quod verba illa Brevis SS. D. N. *Ad tempus, quo hujusmodi officium juxta Regularia dicti Ordinis Instituta, per Sedem Apo-*
31 *stolicam confirmata &c. durare consuevit &c.* non sint referenda ad folium Religionis, sed ad particulares casus similium prorogationum P. Antonii de Galbiatæ anni 1631. & P. Sebastiani à Cajeta anni 1657. *relatos à P. Gubern. in Orbe Seraph. tom. 1. & 4.*

Hujusmodi enim interpretatio opponitur *textui in l. 5. ff. de Legib.* ubi disponitur *Ad ea potius debere aptari Jus, quæ & frequenter, & facilè, quam quæ per rarò eveniunt*, quem
32 sequitur *Rot. in dec. 144. n. 21. par. 19. rec.* Cumquè in omnibus aliis electionibus nostrorum officiorum præter allegatas, adamussim semper servatæ fuerint Ordinis Constitutiones, non sine manifesta detorsione prætenditur in præsenti, dd. verba extendere ad casus particulares, & insolitos, *ex supra allegatis*.

Destituitur ulterius eadem interpretatio ab eisdem verbis, quæ contra nos allegantur, dum in casibus particularibus,
33 ex parte Observantium adductis, officia prædicta non durarunt tempore longiori, *Juxta Regul. N. Ordin. Instit.* sed cohærenter Summorum Pontificum derogationibus, placitisquè, temporum vicissitudinibus accomodatis, prout etiam in nostro casu SS. D. N. in d. ultimo Brevi non habuit relationem ad particulares Summorum Pontificum dispensationes, quod regulare est in omnibus legibus posterioribus *ex adductis per Rot. in dec. 566. n. 5. par. 9. rec.* sed ad nostri *Ordinis Regularia Instituta*, secundùm quæ, ut sæpè diximus, & nunquam satis repetimus, officium Commissarii Generalis durare debet per *triennium solum*, & non *ultra*, dum illo elapso eligi debet alter *ex Const. 23. Leonis X. §. 8.*

Minus præjudicium aliquod ad nostrum effectum irrogatum dici potest PP Reformatis à declaratione, facta à Superioribus Generalibus Nostri Ordinis die 2. Martii 1703. 34
qua quæsitum fuit *An, supposita prorogatione Capituli Gener. ad biennium, authoritate SS D.N. nuper facta, censendum sit vigore Bullæ Unionis, & in ea dispositi sexenii pro Generalatu taxativè in singulis Familiis alternativè Generalatum Ordinis deberi ad Vigiliam proximæ Pentecostes huic nostræ Familiæ, adeoque aliquam super ejusdem Familiæ ad Generalatum Jurium præservatione faciendam esse protestationem; Cui unanimiter per PP responsum fuit, Generalatum non deberi nostræ Familiæ, & durante prorogatione remanere debere in Ultramontana Familia, nec expedire fieri super hoc puncto aliquam protestationem.*

Tùm quia ultima ista verba *nec expedire*, deservire con- 35
gruè possunt pro adæquata responsione, *juxta illud D. Pauli ad Corinth 1. 6. 12. Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt*, ostenduntque Definitorii conclusionem, processisse ex dura illa, & amara necessitate, cui secundùm præsentem justitiam alio modo occurri nullatenus potuit, & quæ nullis subjacet legibus *leg. 1. ff. de Exerc. action. & l. Tutor. ff. de Administr. Tutor* Quæ necessitas longe abest à nostro 36
casu, dum SS. D. N. illa eademmet facilitate, qua pro cadem triennio ob Catholici Orbis calamitates elegit per Breve Commissarium Generalem ex Observantibus, eligere etiam potest hodiè ex Reformatis: Ea autem quæ necessitate impellente permittuntur, trahi non debent in exemplum ad inferen. præjudicium in iis, in quibus talis necessitas nullatenus urget *can. Discipulos*, ubi *Glos. verb. Fama de Consecrat. dist. 5 Thom. de Thomasett. in Florib. l. Regul. 202. in* 37
fin. & Bellett disquis. Cleric. par. 1. tit de Disciplin. Cleric. §. 20. n. 4. & seqq. Quia multa per patientiam in uno casu tolerantur, quæ in alio diverso tolerari non debent *cap. Cùm tam dudum de Præbend. Glos. in can. In ipsis verb Abrogatæ dist 4. Abb in cap. ult n. 8. de Consuetud & Rot. dec. 1552. num. 23. & seqq cor. Coccin. & dec 4 à nu. 12 par. 18. rec.*

Tum etiam, quia licet in prædicta declaratione tam Re-
formati, quam Observantes ex dicta inevitabili necessitate 38
cesserint juri, quod insimul habebant ad Generalatum, expleto sexennio, ex hac tamen necessaria cessione nullum præjudicium illatum dici potest alteri diverso particulari juri, PP. Reformatis competenti; Circa quod nulla adfuit causa renunciandi, nullumq; factum fuit verbum ad illam obtinendam, & meritò, quia quatuor Religiosi Reformati, qui in Discretorio Generali interfuerunt, nullatenus poterant juri, omnibus PP. Reformatis competenti, voluntariè renunciare ex adductis supra *discept. 14. n. 22.* Quod 39
enim omnes tangit, non ab uno, vel altero absque speciali facultate, sed ab omnibus approbari debet juxta *Text. in c. Quod omnes de Reg jur. in 6. Rip. resp. 93. per tot. & Rot. dec. 716. n 12. cor. Dunoz. jun.*

Præcipuè quia præjudicium familiæ Cismontanæ circa di-
lationem electionis Generalis, & aliorum Superiorum Ge- 40
neralium restringitur ad circumstantias solius temporis biennii, absq; ullo præjudicio illorum vocis activæ, dum prorogatione durante, quilibet remanet in possessione sui officii, cum facultate, terminato d. biennio, interveniendi, & suffragandi in d. Capitulo Generali.

Non sic autem respectu PP. Reformatorum in ordine ad Observantes, quia Reformati omni futuro tempore, & pro omni possibili casu alterius prorogationis perpetuum expe-
rirentur præjudicium, ea ratione quia, aut ob justam cau- 41
sam à Summo Pontifice impediretur coadunatio Congregationis Generalis, & adducerent exemplum P à Panormo, qui in istis circumstantiis electus fuit per Breve in Commissarium Generalem; Aut verò eadem justa causa durante, iterùm prorogaretur Capitulum. & in hoc pariter casu, si hodiè non eligeretur unus ex PP. Reformatis adducerent exemplum præsens, asserentes prorogatione durante, ipsorum Commissarium Generalem continuare in eodem Officio usque ad Capitulum Generale; Quod supplicamus præ oculis habere, quia præjudicium est nimis insigne, & prorsus destructivum illius Alternativæ quàm inviolabiliter, & quam exactissimè servari voluit fa. me. Innocen. XI. ad nutrien. charitatem, & servan. justitiam inter PP. Reform. & de Observ.

Cujus

Cujus præjudicii respectu nimis notæ sunt in Romana
Curia contentiones, & jurgia à PP. Observantibus promo-
42 tæ contra Patres Reformatos ob confirmationem P. Bona-
venturæ Caballi in Commissariatu Generali pro 2. triennio,
motu proprio factam ab Alexandro VII. Itaut ad consulen-
dum dd. inconvenientibus idem P. Bonaventura provisus
fuerit de Ecclesia Casertana, ut observat *Card. de Luc. de
Regul. disc.6. n* 2. In cujus casu scripsit pariter *Rocca, ut vi-
dere est in tom.1 cap.79. quæst. select.*

In omnem verò casum supplices petunt iidem Religiosi
Reformati separationem, & divisionem ab Observantibus,
ad instar similium separationum, quas cum Religionis au-
gumento, Religiosorum fructu, & Sæcularium ædificatio-
43 ne, obtinuerunt Discalceati Carmelitæ Ordinis SS. Trini-
tatis, & Augustiniani, nec non aliæ Religiones Reformatæ,
quæ propriis Generalibus Superioribus reguntur, & guber-
nantur, & sperant in hac saltem parte voti compotes fieri,
*quia æquum, & rationi consonum est, ut qui arctioris Regulæ
observantiam sectantur, Superioribus eorum, qui in laxiori
44 degunt, non subiaceant, sed quilibet ejusdemmet professionis
Superiores habeant, & illis juxta eorum Instituta Regularia
prosperè, & feliciter gubernentur*, quam in separatione Car-
melitarum Discalceatorum à Calceatis adduxit Greg. XIII.
45 in ejus *Const.64.§.6.* Quamvè repetiit Urbanus VIII. *in ejus
Constitut.210. §. 4.* in separatione Fratrum Discalceatorum
Ordinis SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum Congr.
Hispaniæ à Generali Calceatorum ejusdem Ordinis, his
verbis: *Cùm rationi consentaneum non esset, ut qui arctioris
Regulæ sectantur observantiam, Superioribus, qui in laxiori
degunt, subiaceant, sed Superiores habeant proprii sui Instituti*,
Quamvè demum novissimè præ oculis habuit SS. D. N. in
46 Brevi, expedito die 20. Novembris 1705 favore Provinciæ
Italiæ ejusdem Ordinis, quàm exemit à Jurisdictione Ge-
neralis Calceati, & subjecit Generali Excalceatorum Con-
gregationis Hispaniæ, prævio Voto Congregationis parti-
cularis Eminentiss. DD. Aciajoli, Colloredi, Speralli,
& Gabriellii sub die 7. Octobris ejusdem anni 1705.

In eadem Causa.

IMitantur in hac causa PP. Observantes matrem illam,
quæ anno Mundi 3022. cùm non posset obtinere à Salo-
47 mone integrum, vivumque infantem illum, qui suus non
erat, coram eodem Rege adversus veram matrem exclama-
bat; *Nec mihi, nec tibi, sed dividatur*, ut legitur *Reg.3.3.
26.* & observant ibidem Sacri Interpretes, nec non *Repeten-
tes* communiter *in c. Afferte de Præsump.* & præter illos, *D.
Ambros. lib.2. de Offic. cap.8. D. Hieronym epist.132. Pined. de
Reb. Salomon. lib.6. cap.13. & Cassiodor. lib. de Amicit. tit. de
48 Natur. mot. propè medium*; Dùm agnoscentes insubsisten-
tiam eorum prætensionis habendi novum Commissarium
Generalem ex eorum Religiosis, à nostri sæculi Salomone
petunt divisionem ejusdem officii, itaut loco unius duo eli-
gantur Vice-Commissarii Generales, unus ex Reformatis,
alter verò ex Observantibus; Verùm ad imitationem ejus,
quo practicatum fuit à Salomone speramus, & humillimè
supplicamus, idem officium nullatenùs esse dividendum,
sed integraliter conferendum uni ex Reformatis.

Non potest ab Observantibus controverti, quod si alter-
nativæ usus circa idem Commissariatus officium determina-
49 tus in Brevibus Alexandrino, & Innocentiano regula-
ri deberet de triennio ad triennium, juxtà Bullam Leoni-
nam, in proxima Vigilia Pentecostes ad idem officium eli-
gi deberet unus ex Religiosis Reformatis, sed prætendunt,
*exercitium talis Alternativæ verificari non posse, nisi de Con-
gregatione Generali in Capitulum*, vel è contra, inferendo
exindè, quòd cùm, attenta prorogatione, nostrum Ca-
pitulum non nisi post duos annos coadunandum sit, tunc,
50 & non antea eadem alternativa ad praxim reduci possit,
insistendo in generalibus propositionibus, quod terminus
prorogatus censendus sit omninò idem cùm primo termino,
quodque jus consequutivum verificari nullatenus possit, nisi
posito Jure, seu termino antecedenti, qualem supponunt
esse coadunationem Congregationis Generalis, seu Capitu-
li, in ordine ad usum alternativæ.

Varùm hujusmodi generalitatibus, quas pannos callidos,
& meritò, vocat *Card. de Luc. de Legat. disc.61.n.7.* solidè op-
51 ponimus incontrovertibile, & individualissimum factum no-
vissimæ electionis Commissarii Generalis ex Observantibus
qui ad servandam alternativam, electus fuit per Breve SS.
D. N. attento, quod post solitum triennium Congregat. Ge-
neralis ob præsentium temporum calamitates coadunari
non potuit; Igitur non est verùm, quòd alternativæ usus
reguletur à Congregatione ad Capitulum, & à Capitulo ad
Congregationem, minusquè subsistit, quod ejusdem alter-
nativæ exercitium, non nisi in Capitulo, vel in Congreg.
Generali ad praxim possit reduci.

Agnoscitur exadverso difficultas, sed non benè evacuatur
cum illa disparitate, quod Congreg. illa, in qua eligi debe- 52
bat Commissarius Generalis ex Observantibus non fuit pro-
rogata, sed prorsus impedita à SS. D. N. non sic autem Ca-
pitulum, quod fuit simpliciter prorogatum ad duos annos.
Quia, sivè illa prorogata, sivè impedita fuerit, semper ve-
rum est, remanetque incontrovertibile, quod alternativa
non fuit regulata à Congregatione, seù à termino antece-
denti, ut exadverso discurritur cum illis verbis *Guber. in* 53
*Orb. Seraphic. par.1. fol. 277. ut Commissarius Generalis, ex
Observantibus una vice, altera de Reformatis esset assumendus,
in singulis Capitulis, & Congregationibus Generalibus.*

Semperque pariter verum est, quod Congregatio Gene-
ralis non fuerit convocata, & tamen alternativa practicata
fuit. Quare igitur idem practicari non poterit respectu Ca-
pituli Generalis? Quod ex eisdem, imò ex urgentioribus 54
causis, ex quibus impedita fuit Congregatio Generalis,
hodiè coadunari non potest; Non enim abbreviatæ sunt ma-
nus SS. D. N. neque aggravatæ sunt illius aures, ut exaudi-
re nequeat humillimas Reformatorum preces pro exercitio
ejusdem Alternativæ extra Capitulum, sicut exaudivit il- 55
las PP. Observantium, dando eis Commissarium Genera-
lem extra Congregationem, statim terminato triennio Re-
formatorum.

Ultrà quòd, non opus habemus, recurrere ad hujusmo-
di stringentia argumenta, ad ostenden. quod officium Com-
missarii Generalis non reguletur à Congreg. ad Capitulum, &
è contra, sed de triennio ad triennium, dum habemus legem 56
claram, & literalem, nempè *Constit.23.§.8. Leonis X.* ibi:
*Qui quidem Commissarius Generalis per triennium solum Ge-
neralis Commissionis fungetur officio. quo triennio elapso, no-
vus Commissarius &c. institui debeat* nec non *Statuta Genera-
lia nostri Ordinis cap. 8. §. 23. n.1.* ibi: *Officium Commissarii* 57
Generalis est triennale, quo finito spirat ejus authoritas &c.
Et quidem ipso facto, & nulla requisita hominis operatio-
ne, juxta præcisa verba *ejusdem Constitutionis Leoninæ §.
10.* ibi: *Quo triennio elapso pro absolutis ab officio à cunctis
Fratribus habeantur*, ut observat ibidem *Cherubin. in suis* 58
Scol.1. & Rodriqu. qu. Regul. tom.3. qu.52. art. 2. vers.2.

Non negamus tamen, quod quando propter bella, vel
alia legitima impedimenta, Capitula, & Congregationes 59
Generales coadunari nequeunt, recurrendum sit ad media
extraordinaria; Sed hæc non respiciunt personas, quibus
jus passivum competit ad obtinenda officia in nostra Reli-
gione, sed solummodum, seu eligentes, dum dd. casibus
loco solitæ electionis; *Minister Gener. de plenitudine potesta-
tis, aut eundem &c. usq; ad tempus opportunum in officio con-
tinuare, vel alium, qui sit ejusdem Familiæ sufficere possit &c.*
sunt verba *Statut. Gener. nostræ Religionis c.8.§.23. n.1.*

Si igitur Minister Generalis in his casibus plenitudine po- 60
testatis uti debet, ad hoc, ut Commissarius Generalis con-
tinuet in officio, vel novus eligatur ex eadem Familia,
quando Capitulum intermedium celebrari non potest, in
necessariam sequitur consequentiam, quòd duratio Com-
missarii Generalis non est affixa tempori celebrationis Ca-
pituli, dùm ex legitima causa, prorogato Capitolo, non
exindè prorogatum dicitur officium ejusdem Commissarii,
sed requiritur novus actus, omninò distinctus à proroga-
tione, & meritò; Aliud siquidem est prorogare Capitulum
seu differre unionem Vocalium, aliud verò, totoq; cælo di- 61
versum prorogare electionem Officialis, ex propria ejus na-
tura triennalis, & eligibilis etiam extra Capitulum proro-
gatum; indeq; quando fa.me. Urbanus VIII. motu proprio
prorogavit Capitulum anno 1631. mediante distincta gratia
seù speciali Brevi confirmavit in officio Commissarii Gene-
ralis P. Benignum à Genua.

Ex eo autem, quod in Brevibus Alexandrino, & Innocen-
tiano, quibus innititur Alternativa, non fiat expressa men- 62
tio dicti temporis triennalis, nihil ad rem nostram potest
inferri, Quia hujusm. Brevia non emanarunt pro determi-
nando tempora durationis Commissariatus, quod jam re-
periebatur solemniter stabilitum in Bulla Leonina, & in
Statutis Generalibus Ordinis, sed solùm pro inducenda,
& confirmanda dicta Alternativa; Quando igitur in dictis
Brevibus dicitur, quod una vice eligatur Commissarius
Generalis Cismontanæ Familiæ ex Reformatis, altera
verò

verò ex Observantibus, & deindè alternatim, hoc non alio
modo potest intalligi, nec ad praxim seduci, quàm pro eo
tempore, quod exptessissimè, & literis cubitalibus stabilitum
& determinatum antecedenter erat, ut patet consideranti.

Quoad observantiam, omitti poterant casus prorogat.
63 factæ anno 1599. à Clemente VIII. annis 1623. & 1631. ab
Urbano VIII. & anno 1656. ab Alex. VII. quia tunc tem-
poris respectu Commissariatus Generalis, non adhuc stabi-
lita fuerat alternativa in Familia Cismontana inter Refor-
matos, & Observantas.

Post dictam verò alternativam, casus P. Caballi potiùs
evidenter confirmat, quàm in minimo debiliter intentionem
PP Reformatorum; Quia, exclamantibus Religiosis Ob-
servantibus, non obstante prorogatione, facta ante expira-
tum primam trienniam; Imò neque etiam attenta resolu-
tione Congregationis particularis, rescribentis pro validi-
tate gratiæ prorogationis, opus fuit eundem P. Caballum,
nedum ab ufficio removere sed ab ipsa Religione tollere, ad
placandos animos, magnomque tempestatem, in nostra
Religione exortam, ob non servatam alternativam, ut no-
torium est, & refert *Card. de Luc. de Regular. disc. 6. n. 6.* ibi:
*Unde propterea, vacante officio, in eo deputatus fuit pro dictæ
alternativæ observantia Religiosus alterius ordinis Familiæ;*
ubi notanda verba illa. *Pro dictæ Alternativæ observantia*,
quæ habita fuit pro violata ex d. gratia prorogation.

Exempla durationam Provincialium, & Guardianorum,
64 etiam ultra triennium per aliquot menses, retorquetur ad
hominem, quia id non procedit ex natura dd. officiorum,
sed ex Summorum Pontificum gratia, specificè confirman-
tium Statuta Generalia Religionis, in quibus ad breve tem-
pus id permittitur in particularibus, & extraordinariis ca-
sibus; Usquequò igitur tale privilegium, similisque gratia
ostendatur respectu officii Commissarii Generalis, cum de-
rogatione Bullæ Leoninæ, pro istius exequutione respon-
65 dendum est; Imò ex hac discretiva majoris durationis res-
pectu dd. Officialium magis, magisque confirmatur diver-
sa dispositio circa officium Commissarii Generalis, circa
quod habemus legem apertam, nimisquè clarum, & æqua-
liter literalem, omnem excludentem longiorem duratio-
nem, demandando, quod duret per triennium solùm,
juxtà suprà animadversa.

Alteri verò exemplo Ministri Generalis abundè satisfe-
66 cimus pariter *supra nu. 16. seqq.* Quibus addimus, quod id
processit ex volantario facto illius Familiæ, in qua proro-
gatione durante Generalatus non reperiebatur, quia ei non
erat expediens obtinere Generalatum pro uno, vel duobus
annis prorogationis, & sic consumere turnum alternativæ,
cum præjudicio quatuor, vel quinque annorum gubernii
67 generalis; Non sic autem in præsenti, quia agitur de offi-
cio trienali, deque prorogatione duorum annorum, & sic
de præjudicio unius dumtaxat anni.

Retorquetur pariter ad hominem Breve f. m. Innoc. X.
relatum à *Guber. in Orbe Seraphic. tom. . fol.* 384. quo elegit P.
Sebastianum à Gaeta in Commissarium Generalem, proro-
gando ejus officium: *Ad aliud triennium, seù ad proximè ce-
lebrandum Ordinis Capitulum Generale*. Quia SS. D.N. non
68 elegit P. Panormum usque ad proximè celebran. Capitulum
Generale, sed: *Ad tempus, quo hujusmodi officium juxta re-
gularia dicti Ordinis Instituta, per Sedem Apostolicam confir-
mata, durare consuevit*. Quod tempus, ut vidimus supra *n.*
3. *& seqq.* tam à Generalibus Statutis, quam à Constitutio-
ne Leonina, per viam regulæ generalis determinatum est
ad solum triennium, *quo triennio elapso*, dicitur in Consti-
tutione Leonina, *novus Commissarius institui debet, & quo
triennio finito, spirat ejus authoritas*, juxtà præcisa verba
dicti Statuti.

Non negamus, Alternativæ usum, juxtà regularem ip-
sius naturam, practicari debere in Congreg. & Capitulis
quando ista temporibus, ab Ordinis Constitutionibus præ-
fixis, coadunantur. Diximus *regularem naturam*, quia in
69 illis extraordinariis casibus, in quibus id non potest ad pra-
xim reduci, tunc recurrendum est ad media extraordina-
ria, juxtà casum electionis P. à Panormo, electi qui-
dem tempore à Constitutionibus præfixo, sed extra Con-
gregationem, & sic cum limitatione dictæ generalis regulæ.

Eodem prorsus modo, quo Statuta Generalia Ordinis,
loquentia de Congregationibus, & Capitulis, intelligun-
70 tur de illis, quæ juxtà illorum ordinarium cursum, & regu-
larem naturam coadunantur, in quo sensu admittimus,
quod tempora in illis præscripta, accipi non debeant Judaicè,
& physicè hoc est de momento ad momentum, sed morali-
ter, seu de Capitulo ad Capitulum.

Nedum autem efficacissima non est, sed nimis debilis,
& in sola superficie fundata, ratio illa adducta in contra-
rium, quod si modo Commissarius Generalis eligatur ex
Reformatis, isti duabus vicibus inter Capitul. & Capitulum 71
idem Officium obtinerent, & Observantes una tantùm vice;
Quia in angustiis currentium temporum, & nostri Sæculi
calamitatum, unum ex duobus necessariò practicendum est;
Aut scilicèt intèr Capitulum duabus quidem vicibus Com-
missarium Generalem eligere ex Reformatis, sed pro exe-
quatione alternativæ, & pro tempore in Apost. Constitu-
tionibus præfixo; Aut verò una vice illam eligere ex Refor- 72
matis per solum triennium, alia verò vice eadem alterna-
tiva postposita, illam eligere ex Observantibus per quin-
quennium, & forsan etiam ultra; In hac igitur data ne-
cessitate nescimus videre, quare postpositis hujusmodi no-
minalibus quæstionibus juxta celebre dict. *D Thom. 1. par. qu.
54 art 4 ad 2.* ibi: *Sapientis autem est non curare de nomini-
bus*, in rei veritate, & in substantia servari non debeat al-
ternativa, tot effrenatis verbis à duobus Summis Pontifici- 73
bus in Cismontana Familia stabilita; Et si non fuit permis-
sum Reformatis officium Commissarii Generalis longiori
tempore retinere, durantibus Mundi calamitatibus, qua-
te istis non cessantibus, & forsan ex justis Dei judicio lon-
giori tempore duratura, id permittendum erit Observan-
tibus? Qui debebant utique in eorum Responsione omitte-
re verba illa. *PP. Reformati, non habentes tot Conventus,
& nudius tertius exæquati in regimine Observantibus*, prob!
scientes, quod non nudius tertius, sed à duobus sæculis à
Leone X. non exequati solùm, sed prælati fuerunt Obser-
vantibus, ex quibus nemo potest esse Minister Generalis.
*Nisi vitam ducat reformatam, & pro reformato à Commun.
habeatur*, juxta præcisa verba *ejusdem Bullæ* §. 1. Et non va- 74
lentes etiam ignorare, quod Reformati plures habent Pro-
vincias, quàm habeant Observantes, ut in nostra Religio-
ne plusquam notorium est.

Insimul autem sub oculis habendo omnia ex hac parte de-
ducta, remanet abundè probatum, Officium Commissarii
Generalis in nostra Religione ex sua propria. & peculiari 75
natura triennale prorsus esse; Alternativa igitur in illius
exercitio inviolabiliter, & quàm exactissimè practicanda,
ut loquuntur Summi Pontifices Alexand. VII. & Innocen.
XI. in illis Brevibus, in quibus illa stabilita fuit, nimis sen-
sibiliter læderetur, nisi post triennium Commissarii Gene-
ralis ex Observantibus, unus ex Reformatis eligatur, eo-
dem prorsus modo, quo terminato triennio Reformati,
unus ex Observantibus electus fuit.

Congr. particularis Eminentissimorum Carpinei Spadæ,
Panciatici, Sacripantis, & Paulutii, necnon R.P.D. Pa- 76
racciani, tunc Prælati, & hodiè S.R.E. Card. die 20. Maii
1706. in eam inclinavit opinionem, ut duo eligerentur Vi-
ce Commissarii Generales, unus pro Reformatis, alter ve-
rò pro Observantibus, effectu subsequuto, ex SS. D. N.
approbatione, & electione dictorum duorum Vice Com-
missariot. Generalium, hoc modo aperiendo viam illi sepa-
rationi, *de qua supra n.* 43.

Ad evitandas continuas dissentiones, & contentiones in-
ter Relig Reformatos, & Observantes, circa festivitates, 77
picturas, & elogia illorum Religiosorum, qui cum fama
sanctitatis ex hac vita discesserunt, & deinde fer. fer. à Sum-
mis Pontificibus inter Sanctos relati fuerunt, providè in
Capitulo Generali, Victoriæ celebrato die 24 Maii 1694.
multa in hac parte unanimi consensu statuta fuerunt; Quod
nempè, si Servus Dei canonizatus sit ex Reformatis, in pi-
cturis, sculpturis, laminibus, libris, scripturis, & elo-
giis, exprimatur, quod est Minorum Observantium Re-
formatorum; Si ex Observantibus, quod est Minorum Ob-
servantium; Si ex Discalceatis, vel Recollectis, dicatur
Discalceatorum, vel Recollectorum; Quod processio so-
lemnis canonizationis priùs fiat à Conventu illius membri,
cujus Servus Dei, dum viveret, portio fuerat; Quod ad
processionem; quæ à principali Conventu fiet, aliorum
Conventus Communicantes omnes concurrere teneantur;
Quod demum, si in Loco non esset Conventus immediati
Instituti novi Sancti, processio, cui ut supra omnes inte-
resse debent, primò fiat à Conventu antiquiori ex quocum- 78
que membro Observantiæ sit. Quæ omnia pro illorum ma-
jori firmitate, & perpetua observantia, addita pœna pri-
vationis vocis activæ, & passivæ contra transgressores, spe-
cificè à Sac. Rituum Congr. confirmata fuerunt die 9. De-
cembris 17. 3. mediante sequenti resolutione, seu Decreto.
Sacr. Rituum Congregatio suprascriptum Statutum benignè 79
*confirmavit, & contra ejusdem Transgressores sub pœna pri-
vatio-*

vationis vocis activæ, & passivæ, procedi posse decrevit.
Die 9. Decembris 1713.
G. Card. Carpineus Præfectus.
N. M. Tedeschi Episc. Liparitanus S. Rit. Cong. Pro-Sec.

DISCEPTATIO XXI.

S. Severinæ Præcedentiæ,

PRO

Confratern. S. Jo: Baptistæ Terræ Cutri,

CUM

Confraternitate SS. Annunciationis ejusdem Loci,

ARGUMENTUM.

Inter Confraternitates quænam debeat præcedere; An Confratres possint uti saccis sericeis, cum ornamentis similibus, & an possint intervenire omnibus Processionibus, quæ fiunt à Clero Sæculari.

USque ab anno 1574. quo Venerabilis Confraternitas S.
Jo: Baptistæ Terræ Cutri S. Severinæ Diœcesis erecta
1 fuit, sub expressa obligatione interveniendi in omnibus pro-
cessionibus, tàm publicis, quàm privatis, in quibus inter-
venit Clerus, ut ex Instrumento fundationis, semper in
omnibus processionibus, cæterisque functionibus Ecclesia-
sticis, consuevit præcedere omnes alias Confraternitates
ejusdem Loci, & signantèr illam SS. Annunciationis. Cùm-
que ista de anno 1606. occasione, qua aggregata extitit Ven.
Archiconfraternitati SS. Trinitatis peregrinorum Urbis
præcedantiam prætendere cœperit, instaurato judicio co-
ram Vicario Generali S. Severinæ, examinatisque formitèr
testibus, tam pro parte prædictæ Confraternitatis S. Jo: Ba-
ptistæ, quàm pro parte Confraternitatis SS. Annunciatio-
nis, de quibus in Summario, uno ore concludentibus, no-
stram Confraternitatem ab exordio suæ erectionis in omni-
bus processionibus tam publicis, quàm privatis, cæterisque
functionibus Ecclesiasticis, semper præcessisse Confrater-
nitatem Adversariam, dictus Viaarius suam protulit sen-
tentiam anno 1607. in qua mandavit, *Confratres Confraterni-
tatis S. Jo: Bapt. qui in quasi possessione præcedentiæ, ac juris
præcedendi sunt, quibuscumque reclamationibus, protestatio-
nibus, appellationibus, & aliis subterfugiis prorsus remotis,
& cessantibus, & postpositis, in processionibus, tàm publicis,
quàm privatis præcedant, & præcedere debeant*, quæ ob non
interpositam appellationem, transitum fecit in rem judi-
catam.

Anno verò 1677. in d. Curia Archiep. S. Severinæ post
æquè longam, ac maturam causæ discussionem, alia ema-
2 navit sententia, in qua dictum fuit, quod Confratres
Confraternitatis Sanctæ Joannis Baptistæ *In processio-
nibus, tam publicis, quàm privatis præcedant; & præce-
dere debeant*, & insuper prætendente Confraternitate
Adversatia, quod Confraternitas Principalis non posset
ad formam ejus obligationis, associare Clerum in di-
ctis processionibus, tam publicis, quàm privatis, aliisque
functionibus, in quibus ipse intervenit, fuit itidem defini-
tivè pronunciatum, quod Confraternitas Adversaria impe-
dire non posset Principalem *à præcedendo in omnibus proces-
sionibus, tàm publicis, quàm privatis, necnon ab associando
Rev. Clerum, in quibusvis aliis actibus*, & hæc pariter sen-
tentia in rem judicatam transivit.

Verùm, his non obstantibus, eadem antiqua controver-
sia toties definita item fuit excitata mediante supplici Libel-
3 lo, huic Sac. Congr. porrecto, quo die 10. Julii 1710. de
more remissa Reverendiss. Archiepiscopo *pro Informatione,
& Voto*, hac superventa, contigit modò ad relationem
Eminentiss. de Abdua sex dubia disputare, quæ ut infra vi-
dentur resolvenda, prout humillimè supplicamus.

Quoad primum præcedentia competere videtur nostræ
Confrat. S. Jo: Bapt. Siquidem reperitur in quasi possessione
præcedendi per sæculum, & ultrà in omnibus processioni-
bus, tàm publicis, quàm privatis, cæterisque Ecclesiasti-
4 cis functionibus, concludentissimè probata ex depositioni-
bus nostrorum testium, formiter examinatorum usque de
anno 1607. necnon comprobata ulterius ex testibus d. anno
exadverso inductis, & quod magis est, per duas senten-
tias, in judicatum transactas, canonizatas, adeoque indu-
bitati juris est eidem Confraternitati competere præceden-
tiam in dictis processionibus, tàm publicis, quam privatis,
aliisque ecclesiasticis functionibus, ex nota regula, quod 5
in materia præcedentiarum primum occupat locum quasi
possessio præcedendi, ut tradunt *Antonel. de Regim. Eccles.
lib. 3. cap. 18 §. 1. n. 6. Frances de Eccles. Cathedr. c. 25. num.
377. Tancredin. consult. 14. n. 1. & seq. Panimol. dec. 1. nu. 1. &
seqq Ricciul. Lucubr. Eccl. lib. 4. c. 16 num. 1. Barbos. de Jur.
Eccles. lib. 2. c. 12. nu 102. Pasqualig ad Lauret. de Franc fol.
88. n. 227. vers. Quoad præcedentiam, Rot. dec. 229. n. 1. penes
Posth. de Manut. & cor. Merlino dec. 779. n. 1. & cor. Bich. dec.
566. n. 8. & in voto 8. n. 2. & seqq. post Rembold. & in Tarracon.
Præcedentiæ 28. Junii 1697. §. Nec deest cor. Card. Capra* 6
ra, & in ejus confirmatoria cor. Ansaldo inter ejus impressas
*in 25. n. 1. & seqq. & in annot n. 8. & in Andrien Præeminen-
tiarum super bono Jure 17. Februarii 1710. §. Præter cor. Al-
drovand.* ubi, quod in controversiis præeminentialibus ta-
liter attendenda est quasi possessio, ut potiùs sit habenda ra-
tio possessionis, quàm Juris, vel tituli.

Absque ullo dubio attenta literali *Const. 48. f. m. Gregor.
XIII. in Bullar. tom* 2. qui in §. 3. ad submovendum hujus-
modi crebras lites inter Confraternitates, cubitalibus literis
statutit, ut præcedentia debeatur illi, quæ reperitur in hac 7
quasi possessione præcedandi, ibi: *Qui in quasi possessione præ-
cedentiæ, ac juris præcedendi sunt, &c. in processionibus,
tam publicis, quàm privatis, præcedere debeant*; Et pro-
pterea nisi velit exadverso in controversiam deduci Summi
Pontificis authoritas, casus iste uti literalitèr decisus à di-
cta Pontificia sanctione, remanet omni disputatione indi-
gnus, & applicatur regula *Textus in leg. Ille, aut ille ff. de
Legat.* 3 quem in terminis alterius Constitutionis f. m. In-
noc. XI. sequitur Rota in dec. *apud Card. de Luc. de Offic.
vacab fol. 184. n. 1.*

Neq; obstat aggregatio, exadverso obtenta ab Archicon-
fraternitate SS. Trinitatis Urbis. Ultra quod enim nostra 8
Confratern. etiam post d. aggregationem innegabiliter repe-
ritur in d. antiqua quasi possessione præcedendi; Strictè
respondemus, quod talis aggregatio operatur solum circa
Indulgentias, & gratias spiritales, non autem jus aliquod
præcedendi antiquioribus Confraternitatibus tribuit, ut ob-
servat. *Rot.* apud *Antonel. de Jur. Cleric. dec. 43. n. 8.* & resol-
vit *Sac. Congr. Episc. in Brugnaten. 23. Novemb. 1691. teste
Monacell. in Formul. For. Eccl. tit. 4. formul. 17 n. 1 tom. 1.*

Quo verò ad 2. *Dub. An liceat Confraternitati S. Jo: Bapti-
stæ, etiam non invitatæ, intervenire processioni S. Crucis,
quæ fit ab Ecclesia SS Annunciationis, ac pariter in omnibus* 9
*processionibus, tàm publicis, quàm privatis, in quibus inter-
venit Clerus*; Præsupposita illa facti circumstantia, quod
in d. processiona S. Crucis intervenit Clerus Terræ Cutri,
ut testatur Reverendiss. Archiepis. facilis videtur resolutio
affirmativa quoad utramque partem:

Etenim Confraternitas Principalis tenetur accedere ad
omnes processiones, tàm publicas, quam privatas, in qui-
bus intervenit Clerus, vigore ejus obligationis, & Capi-
tulorum, in limina fundationis ab Ordinario approbatorum,
& per consequens omninò ei licèt, etiam non invitatæ, in- 10
tervenire processioni S. Crucis, de qua agitur, dum in ea
intervenit Clerus, prout etiam in omnibus aliis processio-
nibus, tàm publicis quàm privatis, in quibus idem Clerus
intervenit; Licitum namque id dicitur, ad quod quis de ju-
re tenetur ad *Text. in leg. Si Paterfamilias §. Qui duos ff. de
Adopt. Rot. dec. 70. n. 20. par. 16. rec.*

Quæ omnia efficaciora redduntur ex dicta nostra quasi
possessione, & consuetudine associandi Clerum in omni-
bus dictis processionibus, ut deponunt decem testes, quo-
rum octo sunt in sacerdotali Dignitate constituti; Consue-
tudo enim adeo potens est, præcipuè in hac materia, ut ve-
niat etiam servanda in iis, quæ sunt contraria dispositioni
Juris communis, ut inquit *Ricc. collect. 1069. & collect. 1446.*
& notant *Trancbred. in d. consult. 14. n. 6. & seqq. Sperell. dec.* 11
*76 n. 4. & dec. 79. n. 3. & Panimol. dec. 1 n. 20. & seqq. & in an-
notat. 2. n. 1. & Barbos. ad Concil. sess. 25. de Regular. cap. 13.
nu. 12.*

Et quod magis est, habemus d. sententiam anni 1677. præ-
sentem casum individualiter decidentem ibi: *Non impediat,
neque directè, neque indirectè &c. sub quovis prætextu, &
quæsito colore Confratres Confraternitatis d. Ven Ecclesiæ S.
Jo Baptistæ à præcedendo in omnibus processionibus, tam pu-
blicis,*

blicis, quàm privatis, necnon ab associando R. Clerum in
12 *quibusvis aliis casibus*; Quæ cùm transitum fecerit in rem
judicatam, firmatus remansit hujusmodi status associandi
Clerum in processionibus, tam publicis, quàm privatis,
aliisque actibus, in quibus iste intervenit, cùm rei judicatæ
virtus sit firmare statum, atque, ut nostri dicunt, facere de
albo nigrum, deq; non ente ens, juxta *Text. in leg. Res ju-*
13 *dicata ff. de Reg. jur.* cum concordantibus apud *Rot. in Roma-
na Fideicommissi* 15. *Januarii* 1700. §. *Sed ut diximus cor. An-
saldo*, ubi, quod res judicata se habet ad instar muri, qui in
medio positus transiri non potest;

Accedente illa alia bona, & convincenti ratione, quia
prædicta associatio Cleri in dictis processionibus aliisq; fun-
ctionibus Ecclesiasticis innegabiliter respicit cultum Divi-
num, & proinde impediri non potest, ut tradit *Nicol. in*
14 *Flosc. v. Confraternitas n.* 21. ubi, quòd nulla Confraternitas
impediri debet, nè accedat ad funera, modò id fiat sinè Ju-
rium Parochialium præjudicio, & resolvit hæc Sac. Congr.
in Camerin. 26. *Aug* 1616. *teste Nicol.* ubi supra *Frances de
Eccles Cathedr. c.* 25. *nu.* 163. ubi, quod illa Confraternitas
est laudabilior, quæ in pluribus operibus piis exercetur.

Deveniendo ad 3. *dub. An liceat Confraternitati SS. Trini-
tatis, seu Annunciatæ dictæ Terræ, uti saccis sericis*, suppli-
camus respondere negativè Confraternitas enim prædicta
usque ab initio suæ erectionis consuevit uti saccis lineis, seu
15 *di Sangallo* albi coloris; Post aggregationem verò Archi-
confraternitati SS. Trinitatis Urbis, usa fuit saccis lineis
subei coloris, ut uno ore concludunt sex testes, formiter exa-
minati super 1 interrog. Sicque eodem habito uti debent in
præsenti, neque est licitum eidem Confraternitati uti sac-
cis sericeis, cùm habitus mutatio nullatenus sit permitten-
16 da, ut generalibus omissis, in nostris præcisis terminis resol-
vit hæc Sac. Congregatio *in Anconitana* 20. *Februarii* 1601.
quam referunt, & sequuntur *Nicol. in Floscul verb. Confra-
ternitas n.* 25. *& Pignatel. cons.* 66 *seu ultima n.* 2. *to.* 3.

Fortiùs, quia Confratres Adversarii non utuntur simpli-
citèr habitu sericeo, sed ulterius: *Confettaccia al petto, e
per cingolo tovaglie di seta con merletti argentati, & indorati,
& altri confet accie grandi*, ut deponunt vigintisex testes,
17 quorum octo sunt Sacerdotes, & refert Reverendiss. Ar-
chiepiscopus in ejus Relatione; Hujusmodi autem novitas,
superfluitas, & luxus vestium, omnino prohiberi debet; ut
tradit *Monacell. in Formul. tit.* 16. *formul.* 3. *nu.* 30. *to.* 2. *Nicol.
in Flosc. verb. Confraternitas n.* 17.

Prædictis accedit, quod ipsimet Confratres Archiconfra-
ternitatis SS. Trinitatis Urbis, cui aggregata reperitur Con-
fraternitas Adversaria, utuntur omnes indistinctè sacco li-
neo, etiam illi, qui sunt in maxima dignitate Ecclesiasti-
18 ca constituti, ut est notorium, & ex abundanti testantur
Sacerdotes omnes, ibidem commorantes; Quocirca nè ma-
ximum sequatur inconveniens, quod inferior utatur habi-
tu, seu sacco pretiosiori, eò magis videtur interdicenda
scandolosa gestatio sacci sericei, ut de se patet.

Ex his promanat etiam resolutio 4. *dub. Confratres nimi-
rum Adversarios vestire debere lineo sacco absque nostris*, aliis-
què vanibus, & scandalosis ornamentis, quia dum illo usi
fuerunt usque à principio fundationis eorum Confraternita-
19 tis, eodemque habitu, seu sacco lineo indistinctè utuntur
Confratres Archiconfraternitatis Urbis, cui illa est aggre-
gata, utique eodem habitu uti debent Confratres Adversa-
rii aggregati.

Demum 5. *dub. An sit concedenda Remissoria*, pari rescri-
pto negativo resolvendum videtur; Articuli enim, exad-
verso exhibendi, nil aliud sanè continere possunt, quàm
20 probare illud, quod est de directo contrarium, vel proba-
tioni jam factæ, & super qua adsunt res judicatæ, vel cla-
ræ dispositioni Juris, Constitutionibus Apostolicis, & re-
solutionibus Sac. Congregationum, in quibus terminis re-
missoria nunquam conceditur, ut de primo firmavit *Rot. cor.
Caputaq. par.* 3. *dec.* 51. *n.* 1. ibi: *Remissoria post rem judicatam
concedi non debet, quia per rem judicatam est impositus finis li-
tibus, & probationes ulterius non sunt recipiendæ*, Et de se-
cundo adsunt æquè punctuales, ac magistrales resolutiones
Sac. Congr. Conc. *in Salisburgen Capitulationum* 11. *Martii*
1702. *& in alia Salisburgen Clausuræ* 30. *Januarii* 1755. *&
in Lauden. Funerum* 2. *Maii ejusdem anni* 1715. *ad* 2. *dub.*

In eadem Causa.

NOn sine admiratione observantes contrariam Scriptu-
ram sub nomine NN unius ex Confratribus Adver-
sariis, pueri decem dumtaxar annorum circiter, dantisque 21
operam primis Grammaticæ rudimentis, cohærenter ad ea,
quæ leguntur *Psalm.* 8. *vers.* 3. credebamus, saltem absq; ulla
alteratione EE. PP. facti veritatem esse aperiendam quia,
teste *Senec. lib.* 7. *contr. cap.* 5. *antè finem*; *Puer ad eos perve-
nit annos, ut intelligat, & nundum ad eos quibus fingat*; Cæ-
terum res aliter se habuit, ut ex infra animadvertendis ad
evidentiam patebit, relinquentes aliis divinandum moti-
vum talis puerilitatis, adeò nimium excellenti, Sacrosan-
ctoque Tribunali, quale est hæc Sac. Congregatio, distri- 22
buendi Scripturas, in Urbe impressas sub nomine pueri de-
cennalis, illasque magno fastu publicandi per totam Diœ-
cesim S Severinæ.

In substantia autem tota vis ejusdem Scripturæ, quisquis
sit illius Author, vel Auctor, innititur justificationibus, de-
sumptis ex magnificato Processu, qui anno 1579. ad instan-
tiam Confraternitatis SS. Annuntiatæ contra Confraterni-
tatem S. Joannis Baptistæ, prætenditur factus in Curia Ar- 23
chiepisc. S. Severinæ, & à qua asseritur lata sententia favore
Confraternitatis Adversariæ, publicata die 17 Decem. ejus-
dem anni 1579. ut videre est ex eodem Processu, originaliter
exhibito in manibus Eminentiss. Ponentis in totum *fol.* 50.

Ad manibus palpandam falsitatem ejusdem Processus,
sat est illum fidelibus oculis EE. PP. subiicere; Tali enim,
tantaque evidentia, non semel, sed semper, ubi fit mentio
Confraternitatis Sanctæ Catherinæ, quæ non est in causa,
quæve non impugnat precedentiam Confraternitati Adver-
sariæ, apparet alteratum illius nomen, subrogatumquè no- 24
men Confraternitatis S. Jo. Baptistæ, necnon ubi adnota-
tur annus 1575. quo idem Processus factus fuit adversus di-
ctam confraternitatem S. Catharinæ, apparet facta immu-
tatio in annum 1579. una cum mensibus, & diebus paritèr
visibilitèr alteratis, ut nihil aliud in hac parte desiderari
possit, nihilq; aliud supersit, quàm enixis precibus rogare
EE. PP. ut dignentur talem Processum sub oculis habere cum
illis ponderationibus, quas damus ad partes.

Quia verò syllabæ, componentes nomen S. Jo. Baptistæ,
longè superant syllabas, componentes nomen S Catheri-
næ, ad colorandam immutationem utriusque nominis, ea 25
usus fuit cautela improbus falsificator dicti processus, ut
semper, & ubiquè omiserit nomen *Baptistæ*, contentus su-
peraddere illud *Sancti Joannis* dumtaxat, idque tali imperi-
tia, tantaque ineptia, ut recognitio ejusdem originalis Pro-
cessus risum, & bilem eodem tempore moveat, ut in simi-
li, sequendo suum Concivem *Horatium Flaccum*, observa-
vit *Card. de Luc. de Jurisdict. in adnot. ad disc.* 64. *sub n.* 55.

Crescitque evidentia demonstrationis falsitatis ejusdem
Processus ex eo, quod constructus asseritur anno 1579. Et
tamen omni adhibita diligentia in Actis Curiæ S Severinæ, 26
ubi similes Processus adnotari solent, nulla omninò men-
tio, vel memoria ejusdem habetur, ut testatur ejusdem Cu-
riæ Actuarius: Legitur ulterius in eodem Processu subscri-
ptus, uti Judex, seu Vicarius Generalis Archiepiscopi S.
Severinæ, Jo. Antonius Grignetta J.U.D Presbyter Neapo-
litanus, ac SS. D. N. Protonotarius, juxta præcisa ver-
ba præteriti contrarii Summarii, & tamen idem Grignetta
antecedenti anno 1578. die 2. Junii electus fuit Episcopus S.
Marci, ut testatur *Ughell. in Ital. Sac. to.* 1 *in Descrit. Episc.
S. Marci fol. mihi* 951. ibi: *Joannes Antonius Grinitus electus
est anno* 1578. 2. *Mensis Junii*, de cujus authoritate in his
præcisis terminis benè *Rot. dec* 169. *n.* 3 *& dec.* 184. *nu.* 5. *par.
59. rec & in Caputaquen. Jurisdictionis* 4. *Maii* 1708. §. *Con-
currunt cor. Caffar.* Idq; concludentissimè ulterius demon-
stramus in præsenti ex attestatione Sacri Collegii Secretarii,
ibi: *Die* 2. *Jun.* 1578. *&c. fuit Consistorium secretum, in quo SS. D.
N. referente Rmo D. Card. S. Severinæ providit Eccl. S Marci
&c. de persona R. D Jo. Antonii Grignetti Presbyteri Neapol. &c.*

Si igitur iste Grignetta Presbyter Neapolitanus, anno
1578. die 2. Junii electus fuerat in Episcopum S. Marci, quo-
modo die 17. Decembris sequentis anni 1579. & sic post de- 27
cem, & octo menses, & ultrà poterat esse Vicarius Archie-
piscopi S. Severinæ? Et uti talis, ferre sententiam illam,
quæ per extensum data fuit in d. contrario Summario, quæ-
vè cum visibili, ocularīq; alteratione anni, mensis, diei,
& nominis Confraternitatis S. Catherinæ, legitur in Pro-
cessu originali *fol.* 47.

Sunt

28 Sunt hæc adeò manifesta, adeoque evidentia ex sola in-
spectione, & visione ejusdem Processus, ut nulla adsit ne-
cessitas recurrendi ad conclusionem, communiter receptam,
quod falsitas demonstrari potest ex indiciis, & præsumptio-
nibus, ut videre est *apud Dec. cons. 189. num 2. & 3. Farinac.*
cons. 12. num. 1. lib. 1. & Rot. dec. 346. num. 12. cor. Gregor. &
29 *dec. 633. num. 3. & seqq. cor. Emer. Jun. & decis. 59. num. 5.*
par. 13. rec. Quodque aliquando *au mois, au date, une cer-*
constance la plus legere, fait quelque fois decouvrir les plus gran-
des, e les plus dangereuses fourberies, juxta præcisa verba
P. le Tellier re la Defence de Nouveaux Chrestien. par. 1. in ad-
monit. ad Lectorem fol. mihi 48. dùm in nostro casu non addu-
cimus conjecturas, minusque præsumptiones, ad dictam
30 falsitatem Processus demonstrandam, sed illa ictu oculi de-
sumitur ex sola aperitione ejusdem Processus, data opera
mille maculis conspurcati ad colorandam illius venerandam
antiquitatem.

Et tamen illa, inter alias demonstrationes, infertur etiam
ex affectatissimis illis verbis *Molto Reverendissimo Sig.* quæ le-
31 guntur in *fol.* 2. quæque, ad differentiam aliarum linearum
ejusdem paginæ, scripta apparent atramento nimis vivido,
& vix exsiccato tempore, quo exhibitus fuit in manibus E-
minentissimi Ponentis, quam circumstantiam atramenti,
diversi ab alia parte ejusdem Scripturæ, ad comprobandam
illius falsitatem, magnifecit *Sac. Rot. in dec. 103. num. 5. &*
dec. 144. num. 12. cor. Priolo.

Et ulteriùs neque etiam desunt validæ conjecturæ, & for-
tes præsumptiones, talem falsitatem ad oculum comprobantes;
Gratia enim brevitatis, levioribus omissis, duæ ad no-
strum effectum nimia consideratione dignæ videntur, prima,
quod adversus praxim, & solitum omnium Tribunalium
totius Orbis, talis Processus non reperitur in Archivio Cu-
riæ, ubi factus asseritur, sed penes unam ex Partibus colliti-
32 gantibus, quod illius legalitatem manifestè excludit, ejus-
demque fidem prorsus vacillare facit, ex animadversis per
Rot. cor. R. P. D. Ansaldo dec. 8. num 12. Secunda verò, quod
idem Processus, qui asseritur confectus 1579. seù veriùs ul-
timo loco confictus fuit, modò dumtaxat post cursum unius
sæculi, cum dimidio lucem aspicit. Hujusmodi siquidem
tardissima productio magnum est indicium illius falsitatis,
Textus est in leg. Si quis fortè §. 1. ff. de Pæn. ibi: *Non enim*
debebat tàm magnam rem tandiù retinere, quem referunt,
& sequuntur *Oldrad. cons. 185. num. Menoch de Præsumpt.*
33 *lib. 2. præsumpt. 91. & Rot. dec. 223. num. 16. cor. Royas dec. 59.*
num. 9. par. 13. rec. & in Rossanen. Juris prohibendi 3. Julii
1702. §. finali cor. Lancetta, & in Romana Dotis, & lucri
10. Decembris 1703. §. Tertia cor. Muto.

Crescitque in immensum vis hujus animadversionis ex eo,
quod anno 1607. & sic post 28. dumtaxat annos à tempore
dicti conficti Processus, ad instantiam Confraternitatis Ad-
versariæ introducta fuit lis contra Confraternitatem Princi-
34 palem in Archiepiscopali Curia S. Severinæ, in eaque in-
stiterunt Adversarii coram tunc temporis Vicario Generali,
che si determini per giustizia circa la precedenza, che detti
Confrati di S. Giovanni pretendono. Si enim supponitur
exadverso, quod determinatum erat per sententiam, latam
usque ab anno 1579. in judicatum transactam, quod præce-
35 dentia debita erat Confraternitati Adversariæ; Ad quid
iterùm ex integro petere novam determinationem ejusdem
præcedentiæ? Quare non fuit allegata eadem sententia,
quæ uti in judicatum transacta, nullam admittebat exceptio-
nem?. Ad quid mendicare titulos præcedendi, vel ex eo,
quod Confraternitas Adversariorum habebat digniorem ti-
tulum semper, & ubiquè venerandi nominis Matris Dei,
vel ex aggregatione ad Archiconfraternitatem SS. Trinitatis
Urbis, quæ ex supra animadversis operatur solùm conse-
quutionem Indulgentiarum, aliarumque gratiarum spiritua-
lium, nullo autem modo communicat privilegia tempora-
36 lia: Si unico verbo terminari poterat controversia, insisten-
do pro executione dictæ rei judicatæ, quæ juxta illius notam
indolem, notoriamque virtutem, facit de albo nigrum,
quadrat rotunda, constituitque irretractabile Jus, ex supra
adductis *num. 3.*

Supplicantes hic observare, quod omnia hæc non adduci-
mus ad effectus criminales, à quibus, & genium, & pro-
fessio nimis alienæ sunt, sed dumtaxat ad effectus civiles,
37 hoc est ad demendam fidem dicto processui, in quibus termi-
nis sola suspicio falsitatis habetur pro falsitate, juxta ani-
madversa per Criminalistarum *Principem Farinacc. cons. 108.*
num. 114. & 115. tom. 2. ubi, quod quando contra scripturam
aliquam adducuntur duæ falsitatis præsumptiones, sat est
pro demenda illi omnem fidem, quando autem plures, quàm
duæ præsumptiones concurrunt, tunc sufficiunt etiam ad
condemnandum criminaliter, *Noguerol. alleg. 26. numer. 39.*
ubi, quod in scripturis suspectis duo falsitatis gradus conside-
rantur, unus, eas falsas declarando, alius verò, nullam eis
adhibendo fidem, *Castald. cons. 137. num. 2. & 3. Rocc. disp.*
Jur. cap. 46. num. 17. ubi, quod conclusio hæc nullum habet
contradictorem, illamque perpetuò sequuta fuit S. Rota, *ut*
videre est in decis. 280. num. 14. cor. Cels. & decis. 352. num. 4. 38
part. 3. & decis. 155. num. 5. part. 13. & decis. 206. num. 3. & 5.
part. 15. & decis. 328. num. 1. part. 19. rec. & in Romana, seù
Collen. Hæreditatis 14. Junii 1680. §. Maximè, & 20. Jan.
1681. §. Et denique cor. Vicecomite.

Posita ex his evidenti falsitate dicti Processus, cujus cri-
men, ut dicebat *Ugolinus de Fontana* Doctor Lombardus,
sequutus à *Barbat. in cap. Verùm de For. competen. & Ray-*
nald. tom. 2. ad cap. 18. supplet. 7. num. 19. quos sequutus fui *in*
meis Institut. crimin. lib. 2. tit. 6. de Crim. fals. num. 222. respe-
ctu existimationis nulli alteri crimini locum cedit, eò quia se-
cundùm hominum mores non adest crimen in mundo, quod
respectu opprobrii illud superet, & concordant adducti per
Amen. de Delict. & pœn. lib. 6. de Crim. fals. num. 6. ubi, quod 39
falsum committens, indignus est vita civili, & hominum
consortio, relegandusque est inter feras, quas decipere falsi-
tatibus nequeat. Nulla vis fieri potest in prætensis depositio-
nibus testium, in eodem Processu contentis, dictisque in con-
trario Summario; Urget siquidem regularis illa propositio,
ab omnibus Doctoribus admissa, atque in Supremis Tribu-
nalibus recepta, quod falsitas in una parte processus, to-
tum processum inficit, operaturque, ut nulla fides eidem
præstetur, ut videre est apud *Rot. Avenion. decis. 33. num. 1.*
& 2. ubi refert, & sequitur illud Virgilii; *Crimine ab uno,*
Disce omnes Farinacc. de Falsit. quæst. 67. num. 111. ubi non 40
solùm testatur de communi, sed quod id omnibus Doctoribus
sine contradictore admittitur, *Guazin. ad Defens. Reor. de-*
fens. 28. cap. 13. n. 17. ubi, quod in his casibus, qui in uno delin-
quit, factus est omnium reus, juxtà *dictum D. Jacobi Apo-*
stoli, & Rot. dec. 269. num. 7. par. 16. rec.

Et tamen specificantur in eodem *Proc. fol.* 16. *& seqq.* nec-
non in contrario Summ. testes de Familiis Cicca, Sanctora,
& Ferdinanda, uti de terra Cutri, in qua nulla adest memo- 41
ria, quod nullo unquam tempore adfuerint eædem familiæ,
ut concludentissimè justificamus in præsenti Summario, &
proindè ex dicta inverisimilitudine remanet innegabilis confi-
ctio, seù evidens falsitas depositionis eorundem testium,
per ea, quæ advertunt adducti *in decis. 191. num. 11. & 12.*
cor. Ottbob. & decis. 233. num. 8. & seq. par. 18. & decis. 13. nu-
mer. 13. & seqq. par. 19. rec.

Quæ mirabiliter ulterius comprobatur ex sola lectura de-
positionis eorundem testium, quorum verba tali affectatio-
ne, tantaque inconcinnitate derupata fuerunt, ut congruè 42
deservire valeant pro mansiis *Pentameroni*, *seù Libro*, cui
titulus *Cunto de li Cunti*, in Typographia Camerali reim-
presso in Urbe anno 1690. Ex hoc autem nimis insolito lo-
quendi modo dictorum testium manifestum desumunt falsita-
tis indicium innumeri illi Authores, quos referunt, & se-
quuntur *Gratian. discept. 235. num. 21. Rocc. disput. Jur. cap.*
46. num. 11. & Rot. dec. 346. num 6. par. 18. & dec. 13. num. 21.
par. 19. rec. & in Anconitana Donationis 27. Januarii 1648.
§. Secunda cor. Corrad.

Hujusmodi verò reflexio eò fortius emicat in præsenti,
tria præoculis habendo; I. quod ex sex testibus, datis in con- 43
trario Summario 4. sunt Sacerdotes, nempè 1. 2. 3. & 5. 3.
verò describitur, uti nobilis, & 6. tanquam Notarius, ex
reliquis verò sex, colore brevitatis omissis in dicto contrario
Summario, sequenti formula. *Sequuntur depositiones alio-*
rum seu testium, deponentium similia; Quinque pariter sunt
Sacerdotes, nempè R. Antonius Nicotera, Jo: Villisilius,
Antonius Quercius, Petrus Fatizza, & Bernardus Paparo- 44
dero. Videtur autem nimis improprium, ut modestè loqua-
mus, verba illa *Ed è statu, quando la R. Ecclesia &c. hàrar-*
ciata lu Sanctissimu Crucifissu pi qualchi bisognu &c. Ja vi aju
ditta &c. & illa alia contrariæ Scripturæ in § *Fortius Nil'*
aju vista ad autri processioni pi quanta Ja aju vistu, & intisu, &
similia ponere in ore personarum nobilium, vel Sacerdotali
dignitate decoratarum, vel officium tabellionatus exercen- 45
tium, ut de se patet, & faciunt animadversa per *Magon. de-*
cis. Lucen 25. num. 8. Andreol. contr. 8. num. 14. Gobb. cons. 87.
num. 11. & 12. Farinac. de Falsit. quæst. 153. num. 176. & seqq.
& Rot. dec. 361. num. 8. cor. Burat.

II. verò, quòd Judex examinans non erat conterraneus
testium, sed J. U. D. & Presbyter Neapolitanus, & propte-
rea etsi per merum possibile unus, vel alter ex dictis testibus

protu,

protulisset verba aliqua, solita practicari inter infimæ plebis
46 homines, benè illa scripta fuissent à Notario, & ab eodem
Judice dictata modo, practicari solito inter nobiles, & do-
ctos: Videmus hoc quotidiè practicari in Urbe, in qua cu-
juscumque Italiæ Civitatis fiot Rei examinandi, multoque
magis, si ex aliqua Urbis Regione fint, in qua plebs cor-
ruptis vocabulis utatur, semper illorum depositiones Nota-
rio, scribenti examen, dictantur à Judice examinante verbis,
in Urbe inter doctos usitatis, ut est notorium.

III. demùm, quod non est verum, etiam inter infimæ
plebis homines anno 1575. seù 1579. in Terra Cutri similia
corruptissima verba in usu fuisse, quod ictu oculi desumitur
ex ipsomet contrario Processu, in cujus prima partita legitur
instantia, facta à Confraternitate S. Catherinæ contra Con-
fraternitatem Adversariam verbis longè diversis, totoque
cœlo distantibus ab illis *vi aja ditta pi quale bi bisognu &c.* ut
47 ex confrontatione in præsenti Summario. Videtur enim dis-
sonum asserere, quod Confratres S. Catharinæ loquuti
fuerint per verba nimis civilia, & à doctis hominibus usita-
ta, quodqua eodem tempore personæ nobiles, & Sacerdo-
tali dignitate insigniti, per dicta nimis rudia verba, ut con-
sideranti patet.

48 Demonstrata ex his insubsistentia dictæ sententiæ, & con-
ficti Processus, minùs fundamentum fieri potest in anterio-
ritate fundationis Confraternitatis Adversariæ, quia ad effe-
ctum præcedentiæ, de qua disputamus, non titulus, nec
anterioritas fundationis, sed sola, & simplex quasi possessio
præcedendi attenditur, juxta literalem *Constitut. Gregorii
XIII. in Bullar. nov. tom.2.* ibi: *Qui in quasi possessione præ-
cedentiæ, ac juris præcedendi sunt &c. in processionibus, tam
publicis, quam privatis præcedere debeant*, cum qua uno
ore procedunt Doctores omnes, tractantes de Sacris Ritibus,
ut præter supra adductos, observant *Ricciull. var. lucubrat.
49 tit. de Confrater. cap.16. per tot. & R. P. D. Ansald. in addit.
ad decis.25. num.25.* ibi: *Imò tanta est vis istius consuetudi-
nis, ut non tantùm fa. me. Gregorius XIII. in ejus Bulla man-
daverit, supra antianitatem, servandam esse consuetudinem,
licèt antianitas efficiat, quod quis dignor alteri censeatur &c.*

Ad probandam verò hujusmodi quasi possessionem præce-
dendi respectu nostræ Confraternitatis, adducimus octo te-
stes, servatis servandis examinatos anno 1607. contra Con-
fraternitatem Adversariam, & decem alios eodem anno exa-
50 minatos ad instantiam dictæ Confraternitatis, eandem qua-
si possessionem præcedendi favore Principalis concludentissi-
mè probantes, necnon duas sententias, in judicatum tran-
sactas, latas contra Confraternitatem Adversariam, unam
anno 1607. aliam verò anno 1677. ibi: *Decernimus &c. quod
prædicti Confratres Confraternitatis S. Jo: Baptistæ, qui
in quasi possessione præcedentiæ, & juris præcedendi sunt in
Processionibus, tàm publicis quàm privatis præcedere debent
&c.* Itaut non possimus meliorem, magisque concludentem
51 probationem hujus veritatis afferre per ea, quæ notant *Fe-
lin. in cap. Quoniam num.31. de Probat. Surd. cons.61. num.2.
Adden. ad Pamphil. decis.218. num.6. & Rot. cor. Bich. decis.
414. num.5. & seqq. & cor. Ansaldo dec.76. num.4.*

Ad declinandam vim sententiæ anni 1607. contrarius De-
fensor, mediante particulari Scriptura, cui nomen dedit
Ponderationum, ac si loqueretur cum suis Condiscipulis,
dantibus operam primis Grammaticæ rudimentis, postquam
Cathedraticam præmisit lectionem circa tempus Paschale,
necnon circa modum inveniendi Literas Dominicales, E-
pactas, aureos numeros, & similia, nihil ad causam facien-
52 tia, & ictu oculi resultantia ex sola apertione Missalium,
Breviariorum, & Officiorum Beatissimæ Virginis; Con-
cludit tandem, quod non sit habenda aliqua ratio dictæ sen-
tentiæ, eo quia intimatio contrariæ instantiæ legatur facta
contra Confraternitatem Principalem die 19. Aprilis ejus-
dem ann. 1607. quæ erat feriata, utpotè intra octavam Pa-
schatis.

Pro brevi tamen, & cathegorica responsione sat esset ob-
servare, quod exceptio hæc, seù prætensa nullitas dicti de-
creti, quidquid sit, an in facto subsistat, unicè attribuenda
53 esset Procuratori Confraternitatis Adversariæ, ad cujus
instantiam factum fuit idem decretum, in calce nimirum li-
belli, ab eodem exhibiti, illaque proindè unicè allegabilis
fuisset à Principalibus, qui neque tunc, neque hodiè illam
allegant, & proindè audiendi in hac parte non sunt hodiè
Adversarii, insistentes in dicta exceptione, ab ipsis ortum
habente, & forsan, data opera, procurata, ex adductis
54 per *Mar. Anton. var. res. lib 2. resol.11. Tiraquell. de Retract.
lignag. §.1. gloss.18. num 20. & 24. & Rot. dec.10. num.5. cor.
Burat. & dec.4. num.3. par.16. rec.*

Præcipuè quia ex *eodem Process. fol 4.* resultat, Procurato-
rem Confraternitatis Principalis *die 4. Maii ejusdem anni*
1607. quæ erat dies Martis, nulloque modo feriata, compa-
ruisse coram Judice, multaque exceptiones allegasse con- 55
tra Adversarios, ut ex *eodem Process. dicto fol 4.* Non adest
autem propositio magis communiter inter Practicos recepta,
atque à Tribunalibus admissa, quam nullitatem citationis,
vel intimationis sanari per comparitionem citati, vel inti-
mati, ut videre est apud *Adden ad Burat. decis.727. num.8.
Ridolphin. in Pran. par.1. cap.2. num.108. & seqq. Gratian.
discept. forens. cap.946. num.12. & seq. Rot. dec.486. num.2.
cor. Cavaler. & dec 447. num.4. par.2. rec.*

Quæ si omnem excluderent dubietatem, etiamsi ex adver-
so congruo tempore allegata fuisset eadem exceptio, quantò 56
magis omnem merentur hodiè animadversionem, dum in-
negabiliter non est de tribus illis nullitatibus, quæ semper
obstant, exagerantur que post sæculum, completamque cen-
tenariam, cujus vigore allegare possumus omnem meliorem
titulum de mundo ad exclusionem talis frivolæ exceptionis
juxta doctrinam *Innoc. in cap. Vemens de Verb. signific.* quam
sequuntur *Lanar. cons.99. num.5 & 6. Thesaur. quæst. forens.
lib.4. quæst.47 num.1. de Ros. consult.12. num 40. Card. de
Luc. de Regal disc 47. num.8. & 9. & Rot dec.318. num. 6. &
seq. cor. Priol. & dec.36. num.40. cor. Ansald. & dec.290 n.29.
par.18. rec. & in Romana Devolutionis Palatii 4. Decembris
1673. §. Itaut cor. Rondinino.*

Ejusdem irrelevantiæ est alia exceptio, quod sententia, 57
nostræ Confraternitati favorabilis, dicto anno 1607. lata
fuerit prima die Novembris feriata in honorem omnium San-
ctorum. Nescimus enim videre, ubinam fundetur hujusmo-
di gratuita assertio; In Processu enim, originaliter existen-
te in Curia Archiepiscopali S. Severinæ, atquè in illius au-
thentica copia, servatis servandis ab Archivio ejusdem Cu-
riæ extracta, & data in manibus *Eminentiss. Ponentis*, cu-
bitalibus numeris lata apparet die 10. non autem 1. ejusdem
mensis Novembris, ut in dicto Processu fol.44. à tergo; Ni-
si dicamus, vel contrarium Defensorem non benè observas-
se, quod dies, in qua lata fuit dicta sententia, descripta fuit
numero imperiali, seu X. non autem figura abacali, ut ex
lectura, & recognitione ejusdem Processus fol.43. à tergo, 58
ubi non semel, sed bis describitur dicta dies X. non autem 1.
Novembris, vel quod illius Præceptor non adhuc ei explica-
verit valorem, & efficaciam, modumque scribendi per nu-
meros imperiales, attenta illius ætate decem dumtaxat an-
norum, in qua reperitur.

Demùm non merentur majorem animadversionem aliæ
exceptiones, quod fuerit inverisimile, Vicarium tempore
æstivo se contulisse à Civitate S. Severinæ ad Terram Cu-
tri, ad præsidendum testium examini, quodque aliqui ex il- 59
lis tunc temporis essent minores; Prima enim inverisimili-
tudo nullum habet à parte rei fundamentum, quia nullum
unquam adfuit periculum ob aeris mutationem in toto Mar-
chionatu, comprehendente Civitatem S. Severinæ, & Op-
pida Scandalis, S. Mauri, Cutronis, Cutri, Misurachæ,
Policastri, Marredursæ, Roccæ, Cotronei, & Belcastri,
ut constantissimè in facto mihi de Partibus supponitur: Se-
cunda verò, quando adhuc in facto subsistret, respectu unius,
vel alterius testis, remanerent adhuc alii testes majores in
numero plusquam sufficientes. Et tamen illa neque etiam
obstaret respectu alicujus ex testibus minoribus, quia agitur
de re, optimè nota etiam minoribus, dum sermo est de co-
lore saccorum, an scilicèt isti essent albi, vel rubri, quod
æquè benè notum est testibus majoribus, ac minoribus, ut
de se patet, & loquendo de puerorum depositione, quorum
unus erat constitutus in ætate annorum quinque alter verò 60
annorum septem observat *Marsil. in leg. Infans sub num.46.
Cod. Ad leg. Cornel. de Sicar. Amen. de Delict. & pœnis. tit.7.
§.6. num.27. & Raynald. com.3. ad cap.34. suppl.3. num.5.
& seq.*

Deveniendo ad 2. dub. nihil ex adverso affertur, quod affir-
mativum responsum valeat impedire, sive attendatur funda- 61
tio nostræ Confraternitatis cum præcisa, particulari, & li-
terali illa lege, *S'offeriscr di andare à tutte le processioni &c.
Acceptamus, & ad id eos, qui tamen commodè intervenire pos-
sunt, obligatos esse volumus*, sivè præ oculis habeatur senten-
tia, lata anno 1677. & in judicatum transacta, in qua deter-
minatur, *Confratres Principales non esse impediendos ab as-
sociando R. Clerum in quibusvis aliis actibus*, sivè demum 62
consideretur consuetudo accedendi ad dictas processiones,
concludentissimè probata à nostris testibus.

Æquivocum verò, circa quod nimis se involvunt contra-
rii testes, ac Defensores Partis adversæ, in eo residet, quod
ipsi

ipsi consuodunt processionea publicas, in quibus intervenit
63 Clerus, cum illis processionibus, seù functionibus, quas facit Confraternitas Adversaria, absente Clero, quæ non comprehenduntur sub nostro dubio, restrictò ad illos actus, *in quibus intervenit Clerus*.

Circa saccos sericeos, quibus uti prætendunt Adversarii, & de quibus sermo est in 3. dub. videtur oimis exorbitana contraria petitio, quia involveret apertam monstruositatem, quod Laicorum Confraternitates, unicè institutæ ad exer-
64 cenda pietatis, & misericordiæ opera, ut notat *Monacell. in Formul. tom. 1. fol. 52. num. 2.* neglecta humilitate illa habituum, à se ipsa satis notoria ex sola ethymologia facci, ex sui natura constare debentia ex tela, ut dicitur *nel Vocabula-*
65 *rio della Crusca verb. Sacco*, de cujus authoritate *Rot. dec. 93. num. 3. & seq cor. Arguel.* utaotur vestibus pomposis, ad merum luxum, & damnabilem vanitatem.

Cresceretque monstruositas ex difformitate cum Archiconfraternitate SS. Trinitatis Urbis, cui aggregata est Adversaria, cujus Confratres, etiam si maxima dignitate præditi
66 sint, non aliis saccis, quàm ex tela usi semper fuerunt, ut justificavimus in præterito Summario.

Imò ex hoc solito Urbis aliud urgens desumitur argumentum negativæ resolutionis dicti 3. dub. quia Urbis consuetudo in his materiis sequenda est ab aliis Orbis Confraternitatibus,
67 ex adductis per de *Franc. dec. 253 num. 6. Paxim. dec. 1. annot. 3. n. 19. & 20. & Barbos. de Episc. alleg. 78. n. 35.*

Non subsistit autem in facto, & non relevaret in jure prætensa immemorabilis, quatenùs in hac parte probaretur, quia testes, ad illam colorandam adducti, neque per umbram deponunt cum requisitis celebris *Glossæ in cap. 1. verb. Memoria de Præscript. in 6.* Imò neque per possibile tale quid deponere possunt, ex quo nullo modo habent ætatem annorum 54. ad dictum effectum requisitam, dum ex
68 quatuor testibus, in contrario Summario, ad illam probandam adductis, I. nempè Joan. Petrus Bona, habet solùm annos 38. III. verò, nempè Nicolaus Raymundus, reperitur in ætate annorum dumtaxat 22 in quibus circumstantiis in nulla consideratione habendi fuorad probandam prætensam immemorabilem, ex firmatis per *Rot in decis. 196. n. 5 coram Ladov. & dec. 370. eodem n. cor. Cels. & decis. 1279. num. 13 cor. Emer. jun.*

Certiùs, quia, quatenus umbra talis somniatæ immemorabilis in hac parte verificaretur, illa penitus sublata fuisset anno 1690 quando Reverendissimus Archiepiscopus seriò
69 Adversariæ talem abusum improprium saccorum interdixit. Si enim immemorabilis consuetudo ex solo rumore in contrarium radicitùs tollitur, & illo concurrente, nullo modo allegabilis est, ex adductis per *Marescott. var. resol. lib 2 cap. 100. num 10 Grat discept 918. num. 39 Rot dec. 159. num 6. & 7. coram Ottbob & dec. 1296. num. 14 coram Emer. jun. & dec. 1. 3.*
70 *num. 17 par. 11. rec.* Quantò magis sublata de medio fuisset per dictum solemnem actum Superioris, talem abusum cubitalibus literis improbantis, ut de se patet, & observant *Monet. de Decim. c. 5 q. 1. n. 76. Rot. cor. Pen. dec. 508 n. 1. & seqq. & cor Cels. dec. 104 n. 2.*

Minus eadem prætensa immemorabilis relevaret in jure, quia uti destructiva essentiæ, & nominis saccorum Confraternitatum, diceretur solemnia abusus, omnino eliminandus, potiùs quam sequendus, & confovendus; Consuetudo enim sine veritate, vetustas erroris est, juxta *literam*
71 *Text. in Can. Consuetudo dist.* 8. Et qualiber consuetudo, quantumvis vetusta, quantumvis vulgata, veritati omninò est postponenda, & usus, qui veritati est contrarius, est abolendus, juxta aliam literam *Text. in can. Si consuetudinem eud dist.* 8.

Monstruositas hæc plusquam tacitè admittitur io contraria Scriptura. Ad illam autem colorandam dicitur, talem
72 usum vigere etiam in Urbe, *dùm in processionibus, quæ fiunt ad deferendum SS. Viaticum infirmis, ac in aliis functionibus Confratres, lampades ardentes in associatione Venerabilis, Baldachinum, seù Umbrellam, & tintinnabula deferentes, habitibus sericis incedunt induti.*

Hoc autem est æquivocum plusquam palmare, quia, non Confratres, sed Clerici dumtaxat, seù ministri Parochi, utuntur dictis habitibus in associatione SS. Viatici, ut ipsimet pueris notum est in Urbe, omnibusque obvium, idque
73 non ab immemorabili, sed à tempore solùm f. m. Inn XII. & in executionem decretorum Eminentissimi Urbis Vicarii, de mandato ejusdem Summi Pontificis anno 1695. impressorum in particulari Libello, cui titulus, *Regole, & Instruzzioni, che si devono osservare nell' accompagnare il SS. Viatico fol. mihi 57. ibi: Devono farsi alcune Zimarre con maniche lunghe pendenti &c. la materia di dd. Zimarre sarà di seta, ò almeno ciambellotte, e di color rosso &c.*

Ex quibus remanet manifestum, quod contraria prætensio nullo prætextu valet colorari, præcipuè si consideretur alia circumstantia, quod non omnes Confratres, sed solùm 74
ditiores prætenduut uti dictis saccis sericeis, iraut verificaretur inter eosdem Confratres maxima distinctio adversùs praxim omnium Confraternitatum Urbis, in quibus adsunt Confratres, nedùm primariæ magnatitiæ qualitatis, sed decorati etiam maximis dignitatibus, absque eo quod vel minima adsit differentia inter saccos, quibus utuntur, ut est notorium.

Dubia IV. & V. pendent à resolutione III & proindè relativè nos habemus ad deducta circa dictum 3. dub. in ordine ad 75
dicta dubia 4 & 5.

Opportunè dumtaxat repetentes hic, quòd cùm Archiconfraternitas SS. Trinitatis Urbis, cui est aggregata Confraternitas Adversaria, almutiis, seù Mozzettis sericeis non utatur, illis neque etiam uti potest Confraternitas Adversa- 76
ria, quia *id quod Romæ servatur in his Confraternitatibus absque Terrarum servari debet*, ut resolvit *Sac. Congr. Episc.* approbante f. m. *Clemente VIII. 26. Augusti 1593.* testibus *Franc. de Eccles. Cathed. cap. 25. num. 400. Capon. discept. 276. num. 25. & R. P. D. Ansald. in addit. ad dec. 25. num. 26. & 27.*

Neque juvat hic recurrere ad aliquas Archiconfraternitates Urbis, quæ dictis mozzettis sericis utuntur; Id enim 77
est conforme earum Instituto, & primævæ erectioni, quod non verificatur de Confraternitate Adversaria, quæ uti aggregata Archiconfraternitati SS Trinitatis Urbis, non debet imitari alias diversas Archiconfraternitates, sed illam, cujus est filia, per aggregationem, ut de se notum est.

Remanet ultimum dubium circa assertam remissoriam, quæ omni jure deneganda videtur, ex punctualibus auctoritatibus adductis supra quibus addimus aliam recentissimam 78
resolutionem Sac. Cong. Concilii, *in Comen. Servitii Choris 6. Augusti 1712.*

Sacra Rituum Congregat. Ponente Eminentissimo de Abdua die 24. Septemb. 1712. infrascriptis dubiis respondit, ut 79
infra.

I. An, & cui competat præcedentia inter Confraternitatem S. Jo. Baptistæ Terræ Cutri, & alteram Confraternitatem SS. 80
Annunciatæ ejusdem Loci in casu &c. Præcedentiam competere Confraternitati S. Joannis Baptistæ.

II. An liceat prædictæ Confraternitati S. Jo. Baptistæ, etiam non vocatæ, intervenire processioni S. Crucis, quæ die 3. Maij 81
fit ab Ecclesia SS. Annunciatæ, & pariter in omnibus processionibus, tam publicis, quàm privatis, in quibus intervenit Clerus in easu &c. Affirmativè.

III. An liceat Confraternitati SS. Trinitatis, seù Annunciatæ dictæ Terræ uti saccis sericis, & quatenùs negativè. 82
Negativè.

IV. An, & quomodo vestire debeat in casu &c. Ad instar Ar- 83
chiconfraternitatis SS. Trinitatis Urbis.

V. An concedenda sit Remissoria in casu &c. Negativè, & 84
ampliùs.

VI. Et quatenùs negativè ad 3. An liceat Confraternitati 85
SS. Annunciatæ uti almutijs, seù mozzettis sericis in casu &c.
Satis provisum in 3.

DISCEPTATIO XXII.

Neapolitana Ministri Provincialis

PRO

P. Petro de Neapoli

ARGUMENTUM.

Vicarius Provincialis quando ex gratia obtinere possit titulum Ministri Provincialis.

IN Capitulo Provinciali PP. Reformatorum S. Francisci Terræ Laboris, in Civitate Neapolitana celebrato anno 1713. canonicè electus fuit in Provincialem P. Ludovicus à Neapoli, qui, cùm septimo circiter mense sui regimi-

nis ex hac vita migraverit, ad terminos dispositorum *in no-*
1 *stris Constit. & in Cap. Gener. Romæ celebrato anno* 1651. ex
animadversis *per Lantasc. in Theatr. Regul. verb. Vicarius
Provincialis nu.* 6. *& seq.* duo supererant modi, ad subro-
gandum ejus loco alium Superiorem: I. eligendo alium Mi-
nistrum Provincialem, mediante nova Capituli convocatio-
ne, *juxtà Constit.* 48. *f. m. Urbani VIII. in Bullar. nov. tom.* 4.
II. verò, eligendi Vicarium Provincialem, quod fieri po-
test à solis PP. Definitorii; Ad parcendum autem replicatis
expensis Provinciæ, & duplicatis incommodis Vocalium,
servatus fuit iste ultimus modus, fuitq; proindè à dictis PP.
Definitorii, fer. omnibus fer. unanimiter electus in Vica-
rium Provincialem P. Petrus à Neapoli, Lector emeritus,
Exdefinitor, Excustos, & Examinator Synodalis Archie-
2 piscopalis Curiæ Neapolis, qui plurìes Visitatoris officium
exercuerat, ut est in eadem Provincia notorium, & patet
ex Summario.

Cùmque in nostra Cismontana Reformatorum Familia il-
la vigeat lex, stabilita in Capitulis Generalibus, in Urbe
celebratis annis 1639. & 1664. ut Vicarius Provincialis, qui
per integrum biennium Provinciam rexit, omnibus illis gau-
deat prærogativis, & privilegiis, quæ competunt Ministris
3 Provincialibus, eorum officiis persunctis, cum illa sola dif-
ferentia, quod, utpotè inferioris ordinis, locum semper ce-
dant omnibus aliis, etiam posterioribus, Exministris Pro-
vincialibus, *ut notat Lantusc. ubi supra n.* 8. *& n.* 14.

Hinc omnes Religiosi graduati, omnesque Vocales nostræ
4 Provinciæ, nemine excepto, supplices EE. PP. porrexe-
runt preces, ut dignaretur eidem Vicario Provinciali ex gra-
tia dictum titulum Ministri Provincialis concedere. Exqui-
sita autem de more fuit Informatio, & Votum P. V. C. Ge-
neralis, qui supradicta omnia approbando, suas pariter ad-
jungit preces pro eadem gratia; Et proptereà destinato in Po-
5 nentem Eminentissimo Casino, cum fundamento speramus
hodiè exaudiri, & eandem gratiam obtinere, reiteratis de-
super humillimis precibus.

Agitur siquidem de gratia, nemini præjudiciali, solidè in-
nixa laborioso, æquè, ac incommodo ministerii exercitio
per biennium, & ultrà, concurrit universalis consensus om-
nium Vocalium, omniumque graduatorum Religiosorum
6 nostræ Provinciæ, non dissentit Superior Generalis nostræ
Reformationis, justa causa non fuit processum in nostris ter-
minis ad convocandum novum Capitulum Provinciale, &
demùm agitur de gratia, solita ab hac Sac. Congr. concedi,
in quibus circumstantiis, etiam separatim sumptis, solet hæc
Sacr. Cong. faciles præbere aures supplicantibus pro conces-
sione similium gratiarum, ut est notorium, & videbimus in-
fra.

Non *est eadem gratia alicui præjudicialis*; Quia, aut est
sermo de Exprovincialibus nostræ Provinciæ, hodiè existen-
tibus, & isti semper præcedentiam habebunt, uti anteriores
in officio eidem Vicario Provinciali, etiamsi Principalis ex
gratia hujus Sacr. Congr. declaretur Provincialis minister;
7 Aut verò sermo est de illis, qui post ipsum erunt ministri Pro-
vinciales, & isti, ex notoriis juris principiis *apud Barbos.
axiom* 135. *num* 13. possunt eorum juri incerto, & eventua-
li renunciare, & cedere, prout de facto cesserunt, suppli-
cando pro eadem gratia favore Principalis.

Est solidè innixa eadem gratia æquè laborioso, ac incommo-
8 *do exercitio ministerij per biennium, & ultra*: Quia ex una
parte antecessor Provincialis minister obiit in septimo circi-
ter mense sui ministerii, ex alia verò idem omninò est labor
ministri Provincialis, ac Vicarii Provincialis in gubernan-
da Provincia, ut est in nostra reformatione notorium, *&
advertitur in Rel. P. V. C. G.*

Concurrit universalis consensus omnium omnino Vocalium,
9 *nec non omnium Exprovincialium non Vocalium nostræ Prov.*
quem exhibemus in Summ.

Non dissentit, imò positivam consensum præstat Superior
10 *Generalis nostræ Reformationis*, cujus judicium in hac parte
magnificendum est, per ea, quæ in simili notant *Card. de
Luc. de Benef disc* 90. *n.* 12. *& in Miscel. Eccles disc.* 7. *num.* 16. *&
Rot d.* 115. *n.* 4. *cor. Priol. & dec.* 460. *n.* 10. *p.* 18. *rec.*

*Processum non fuit ad electionem novi ministri Provincialis
ex justissima causa, & æquè prudentiali motivo*; Ad evitan-
dam scilicèt convocationem duplicis Capituli Provincialis in-
trà septem menses in Provincia nimis exhausta, & æquè mi-
11 serabili, cùm illis Religiosorum incommodis, obligatorum
pedestèr ad accedendum Capitulo, nec non cum illis dispen-
diis, & expensis, quæ faciliùs ab EE PP. considerari, quàm
exprimi hic possunt.

Habemus demùm plurima exempla similium gratiarum, no-
toria in tota Franciscana Religione; Omissis autem antiquio-
ribus, in illa post triennium sui Generalis ministerii, Reve- 11
rendissimus Poerius electus fuit Archiepiscopus Salernitanus,
quam Ecclesiam etiam hodiè æquissimè, & prudentissimè
moderatur, illiusque loco, uti Vicarius Generalis, suffe-
ctus fuit Reverendissimus P. Matthæus à S. Stephano, qui
paulò post ex gratia hujus Sac. Cong. mediante Breve sim. In-
nocentii XII. mutavit titulum Vicarii Generalis in alium
Ministri Gener.

Ità etiam anno 1700. in Capitulo Generali, Romæ cele-
brato, electus fuit in Ministrum Generalem Reverendissi-
mus P. Ludovicus Torres, eiquè post decursum unius anni, 13
& aliquos menses è vivis sublato, uti Vicarius Generalis,
subrogatus fuit Reverendissimus P. Ildephonsus de Biezma,
qui ex gratia pariter hujus Sac. Congr. mediante Breve SS. D.
N. declaratus fuit Minister Generalis, sub quo titulo etiam
hodiè totius Franciscanæ Religionis est moderator, & Ge-
neralis Superior.

In Romana Provincia anno 1673. electus fuit Vicarius
Provincialis P. Joseph Mediolanensis, qui paulò post titulo,
& prærogativis Ministri Provincialis decoratus fuit prævio 14
voto hujus Sac. Congr mediante Breve f. m. Clem. X. referente
P. V. C. Generali in ejus Voto.

Demum in Provincia S. Thomæ anno 1699. ex gratia hu-
jus Sac. Congr. remissis arbitrio Reverendissimi P. Matthæi à 15
S. Stephano, tunc temporis Superioris Generalis precibus P.
Petri Francisci de Solese, idem ex Vicario Provinciali, de-
claratus fuit Minister Provincialis, ut est in nostra Refor-
matione notorium.

Sacra Congr. Episcoporum Ponente Eminentissimo Casi- 16
no die 22. Mar. 1714. Respondit: *Pro Gratia.*

DISCEPTATIO XXIII.

Pisauren. Oratorii

PRO

Jo: Bapt. de Antaldis

CUM

Curia Episcopali Pisauri

ARGUMENTUM.

*Oratorium quando dicatur positum in Via publica, & an pos-
sit in illo celebrari missa, quando cohæret cum domibus
privatis, sed habet portam correspondentem in pu-
blico.*

STatim ac pervenit in dominium Joannis Baptistæ de An-
taldis quoddam insigne Prædium, cum congrua rurali ha-
bitatione, nuncupatum *del Brascolo*, in Territorio Castri
Montis Verularum Pisaur. Diœcesis, determinavit ipse in 1
illo publicum construere Oratorium, seù ruralem Ecclesiam,
nedùm ad consulendum propriæ, suæque familiæ commodo,
occasione moræ, pro aliquo anni tempore, ibidem facien-
dæ, sed etiam ad occurrendum utilitati vicinorum Colono-
rum, qui distantes à propria Parochia per spatium circiter
duorum milliariorum, non rarò missam in diebus festivis, præ-
cipuè pluviarum tempore, non audiebant. Ad quem effe-
ctum supplices porrexit preces Episcopo de Avio, qui, ut
ritè, & rectè, atquè solita maturitate in hac parte procede-
ret, sub die 20 Martii 1696. specialiter injunxit Canonico
Genghæ, ejus Vicario Generali, ut ad locum controversum
accederet, omniaque inspiceret, atquè diligenter observa- 2
ret, & quidquid circa exposita, significandum, aut etiam
opponendum inveniret, fideliter referret.

In cujus rescripti executionem se contulit idem Vica-
rius in dicto Tenimento *del Brascolo*, & diligenter inspe-
cto, atquè attentissimè considerato, loco pro constructio-
ne Capellæ designato, suam desuper exactissimam Relatio- 3
nem exhibuit. Illaque attenta, d. Episcopus licentiam
ædificandi concessit, cum solitis tamen clausulis, & fa-
cta priùs à Principali obligatione per Instrumentum publi-
cum manutenendi Ecclesiam construendam. Quæ omnia pun-
ctualiter

ctualiter fuerunt executioni demandata; Itaut benedicto, & imposito primario lapide per Carolum Bellum Rectorem Parochialis Ecclesiæ S. Donati, intrà cujus fines eadem ruralis Ecclesia fuit ædificata, ad eundem effectum specialiter delegatum ab eodem Episcopo, & in reliquis servata ad unguem forma Ritualis Romani, fuerit ibidem sacellum in loco expresso legitimè constructum, ritèque, ac rectè in perpetuum Dei cultum, & in honorem S. Antonii Patavini benedictum, ac respectivè dicatum, in eoque postmodum sæpissimè oblatum incruentum missæ Sacrificium per annos circiter octo, cum omni decore, & reverentia, & successivè tanquàm publicum Oratorium ab eodem Episcopo non semel recognitum, & visitatum fuit.

Quamvis autem in his, quæ ad cultum Divinum facere dignoscuntur, benigna sit potiùs, quàm stricta facienda interpretatio ad *Tex. in cap. In his de privileg.* & animadversa in nostris terminis per *Rot. in dec. 847. num. 3. coram Seraph. & dec. 685. num. 5. coram Cerr. & dec. 258. num. 23. & 24. par. 7.*
4 *rec.* Nihilominùs modernus Episcopus, nimia à forsan scrupolositate ductus, seù ad persuasionem cujusdam Canonici, parum benevoli ejusdem Vicarii Generalis defuncti Episcopi, existimavit dictum Oratorium suspendere in Visitatione, per ipsum facta anno 1704. adductis pluribus causis, seù motivis, indicatis in ejus Relatione per extensum exhibita.

I. Nempè ex eo, quia Vicarius Genga deputatus ab Episcopo antecessore, non expresserat, quòd Capella ædificanda, erat potiùs cubiculum domus, quàm Ecclesia, &
5 quod construenda erat in secundo plano, nec penitus à domo separata, sed intrà domesticos parietes occultata, itaùt nullum præseferat signum Ecclesiæ, dempta campana, subdendo *Retulit insuper, quòd erat ædificanda domui contigua, sed non expressit, quòd nullatenùs à domo erat separata.* II. quòd illius ostium nullatenùs correspondebat publicæ viæ, à qua distat passibus ferè 350. III. quòd scala, per quam aditus patebat ad Ecclesiam, erat eadem, quæ ducit ad partem superiorem domus, & introducit in quodam ambulacro, *seù Loggia*. IV. quòd subtus eam extabat horreum frumenti. V. quòd ex ea non resultabat magnum commodum vicinorum. VI. quòd Episcopus de Avio illius antecessor erat in animo eam suspendendi, quod tamen ad praxim non reduxit, *quia res non erat ampliùs integra, & nè licentiam, quam concesserat, retractaret.* VII. demùm, quòd remaneat difficultas circa illam partem domus, vel scalæ, quæ privilegio immunitatis gaudere debeat, ut ea dicta Relatione, quam officiosissimè terminat cum verbis displicentiæ, eo quia Principalis eniais precibus benignas aures præbere non potuerit, vel noluerit.

Cùm autem omnes supradictæ reflexiones, & objecta, ex
6 infradicendis, insubsistentia in facto, & irrevelantia protsùs in jure evidenter appareant, credimus proindè, & humiliter supplicamus respondere pro confirmatione ejusdem gratiæ.

Quo enim ad primum, quòd dictus Vicarius Generalis non expresserit, quòd Ecclesia, de qua agitur, esset cubiculum; Dicimus id prorsùs reddi imperceptibile, dum Oratorium tunc temporis nullatenùs erat erectum, sed construi de-
7 bebat à fundamentis, & ejus curæ dumtaxat commissa erat recognitio situs, seù loci, ubi debebat construi, ut ex ejus delegatione.

Minùsque cum facti assistentia tale dici potest hodiè, seù illud esse occultatum intrà domesticos parietes; Dùm ex planta, à moderno Episc. huic Sacr. Congreg. transmissa,
8 ocularitèr apparet, esse penitus separatum à domo Principalis ex tribus lateribus: In illa verò parte, quæ domui cohæret, nulla reperitur porta, vel fenestra, aut aliquis alius miserabilis aditus, cum eadem domo communicans, sed vix ascenso, imò antequàm quis ascendat quendam parvum situm acclivem, & ut vulgò dicitur *Cordonata*, in distantia quinquaginta circiter passuum, apparet Janua Ecclesiæ cum
9 suis cratibus ferreis, hinc indè positis, unà cum genuflexoriis, ac cum omnibus aliis signis, specialiter individuantibus publicum Oratorium, minutatim descriptis à testibus, examinatis in Curia Archiepiscopali Urbinaten. & datis in nostro Summario.

Et propterea nescimus videre, in quo defecerit dictus Vicarius antecessoris Episcopi: Afferendo namque *con salite alcuni scalini, &c.* clarè ostendit, quòd Ecclesia non erat ædificanda in plana terra, sed non proindè dici potest, esse
10 ædificandam in secundo plano, dùm subdidit, *salita poca cordonata, anzi prima di finire di salire, si vedono le ferrate della Chiesa*, subtus quam non adsunt, neque paritiones domus; neque appartamenta; Itaùt non sine maxima improprietate sermonis, & ad meram exagerationem, dici potest constructa *in secondo plano, scilicet dictæ domus*, ut asserit modernus Episcopus in dicta ejus Relatione. Præterea tunc dici posset eadem Cappella occultata intra domesticos parietes, quando inter illos reclusa esset, nullumque haberet adi- 11
tum publicum, viæque publicæ correspondentem, ut observat *Pignatel. consult. 91. num. 27. tom. 1.* Quod non verificatur de nostra, ad quam spatiosus patet aditus ex loco publico, nemini clauso, vel impedito, & viæ publicæ correspondens, ut deponunt testes, dati in nostro Summario.

Prout etiam non benè redarguitur idem Vicarius à moderno Episcopo ibi: *Retulit insuper, quòd erat ædificanda* 12
domui contigua, sed non expressit, quod erat nullatenus à domo separata. Referendo enim, quod Cappella ædificanda erat contigua domui, puram, & meram veritatem expressit, sola visione, resultantem ex dicta Planta, ubi cernitur eadem contiguitas ex uno tantum latere: Non poterat autem exprimere, quòd à dicta domo erat separata, quia sibi contradixisset: Non enim compatiuntur ad invicem, quod una, eademque res sit alteri contigua, & eodem tempore ab illa separata, quia contigua sunt illa, quorum extrema 13
sunt simul, separata verò, quorum extrema inter se distant, ut cum *Aristotele* observat *D. Augustin lib. Cathegor. cap. 10.* quem sequitur *P. Gavard in ejus Philosoph. vindic. quæst. 2. de Quantit. art. 2. a. 3.*

Quæ tamen dicta sint præter necessitatem, & ad solum materiæ ornatum: Quia ad nostrum effectum non est neces- 14
saria totalis separatio ab omnibus lateribus privatarum domorum itaut publicum Oratorium, seù ruralis Ecclesia dicatur facere Insulam, sed sat est, quòd nullus pateat aditus in illam ab aliis vicinis mansionibus, ut, adductis innumeris concordantibus, observat *Pignatel. consult. 91. num. 55. & seqq. tom. 1. & Panimol. dec. 88. adnot. 1. à num. 24.* & experientia notum est, videmusque in Urbe, etiam in Parochialibus, & aliis insignibus Ecclesiis, signanter in illa SS. Simeonis, & Judæ, cujus scala communis est multis priva- 15
tis domibus. In illa S. Simeonis Prophetæ. In illa S. Apollinaris. In illa S. Brigittæ, & in aliis quampluribus, EE. PP. probè notis.

Et in terminis publicorum Oratoriorum, nullum ferè adest in Urbe, etiam ex insignioribus, quod undique circumdatum non sit privatis domibus, ut signanter id videmus in illo Confalonis. In illo S. Marcelli. In illo Nationis Nursinæ, &, aliis omissis, in illo SS. Laurentii, & Damasi, quod nedùm à lateribus contiguum est multis privatis domi- 16
bus, sed subtus illud adest publica Apotheca, correspondens viæ, quæ ducit ad Plateam Farnesianam, & in illo S. Luciæ, vulgo *della Tinta*, cujus Janua domus Parochialis, quam inhabitat Parochus, unà cum ejus fratre, uxore & filiis, unita est portæ majori dictæ Ecclesiæ.

Et in præcisis terminis alterius Ecclesiæ ruralis, positæ propè Civitatem Reatinam, suspensam sub eodem prætextu à Vicario Apostolico ejusdem Civitatis, Partibus acriter informantibus, novissimè respondit S. Cong. Episcopi ad relationem Cardinal. Rubini, de qua infra à *num. 64.* Cujus casus videtur longè fortior, dùm Vicarius Apostolicus die 17. Februarii 1706. eidem Sac. Cong. retulerat. *Da testimo-* 17
ni, da me essaminati, risalta &c. & in oltre posso accertare l' EE. VV. aver io medesimo visto con li proprj occhi, che detta pretesa Chiesa è una mera stanza, quale, tanto da lato, che di sopra, è totalmente unita, ed incammerata con altre stanze, tanto di sopra, che laterali alla medesima pretesa Chiesa &c. vi sono alcune stanze, che s'abitano, dove per necessità, ò si dorme, ò si mangia, ò si fà la cucina; Et tamen, his non attentis, eadem Sac. Cong. die 3. Julii 1706. respondit; esse removendam suspensionem, factam à dicto Vicario Apostolico, & permittendam in illa missarum celebrationem, prout practicatum fuit, & continuò practicatur; Et meritò, quia in his casibus unicè necessarium est, ut similia Oratoria publica, *ità à privatis Domibus separata sint, ut per eas accessus, aut prospectus nemini ad illa pateat*; juxtà præcisa verba formulæ concessionis Oratoriorum publicorum, re- 18
gistratæ à *Pignatel. consult. 91. n. 14. in fine to. 1. & à Panimoll. dec. 88. adnotat. 1. n. 25.*

Circa 2. & 3. contrariam reflexionem, quod ostium nostræ Ecclesiæ non correspondeat publicæ viæ, à qua distet passus 350. circiter; Dicimus, id nullam pariter habere in facto subsistentiam, dùm correspondet illi viæ, per quam itur Pisaurum à Civitate Urbini, adeò latæ, & 19
spatiosæ, ut per illam incedi possit cum curribus, & rhedis,

ut afferunt testes in nostro Summario. Neque adest memo-
ria, quod illa ea privatorum agris facta fuerit, quo casu pub-
blica dicitur, juxtà *Text. in l. Viæ vicinales, ff. de Loc. &
Itiner. publ.*, & animadversa per *Paitell. sun adnot. 67. nu. 10.
Ref. consult. 1. per tot. Cepoll. de Servitut. rustic. Prædior. c. 3. nu.
18. & Adden ad Pamphil. dec. 162. n. 10 vers. Vicinalis.*

Fortiùs, quia ad evitandas nominales quæstiones Vicarius
Episcopi Avil, non sine mysterio, retulit, nostram Eccle-
20 siam habere ingressum *in luogo publico, e sempre aperta, e
patente à quelli che voerano andare in detta Chiesola*, quod
superabundat ad nostrum effectum, sivè dicatur, dictam
viam publicam esse, sivè attendatur factum Principalis, pu-
blicæ commoditati situm dictæ viæ subijcientis, intervenien-
te Episcopi authoritate, juxtà *Text. in l. Diligenter, Cod.
de Aquæduct. lib. 11.* ibi: *Qui publici ab initio fontes, vel
cùm essent ab initio privati, postquàm publicè usum præbue-
runt, ad privatorum usum conversi sunt, &c. at ius suum
Regiæ Civitati restituatur, & quod publicum fuit aliquando,
21 minimè fit privatum, sed ad communes usus recurrat*, & ani-
madversa per *Cancer. variar. resolut. par. 3. c. 4. de Servitut. n.
344. in fine, Borgnin. dec. 6. num. 49. par. 5. & Rot. cor. Cavalce.
dec. 635. n. 2. & 3.*

Imò attento decursu tot annorum, quibus in nostrá Eccle-
sia oblatum fuit missæ sacrificium, tàm privatim, quam so-
lemniter, necnon auditæ ibidem sacramentales confessio-
nes, nullatenùs hodiè ad profanos usus converti po est, tan-
quàm Locus sacer, & religiosus ad differentiam Oratorii
22 privati, quod hodiè potest esse Ecclesia, & cras camera, ut
experientia notum est, & notat *Fagnan. in cap. Authoritate
n. 6 & 27 de Censib.*

Ultrà quod conclusio, quod porta Oratoriorum publicorum
debeat esse in via publica, intelligenda non est judaicè, &
secundùm materialitatem, sed habito respectu ad finem,
vel effectum, quod aditus sit in tali via, ut per illam omni-
23 bus concedatur liber accessus, & recessus, ex adductis per
*Panimol. dec. 88. adnot. 1. num. 13. & 14 & Pignatel. consult.
91. num. 28. tom. 1.* ubi, quòd ad nostrum effectum illa via
dicitur publica, quæ omnium usui destinata est; Et in no-
stris punctualibus terminis respondit hæc Sac. Congr. in *Thea-
tina 29. Julii 1690. lib. 40. Decret. fol. 237.* & practicavit ea-
dem Sac. Congreg. Episc. in citata *Reatina 2. Julii 1706.* nul-
latenùs attendendo simile objectum, exageratum à dicto
24 Vicario Apostolico in ejus Relatione, his verbis: *Nè
tampoco vi concorre il requisito della strada publica, perche pu-
blica si dice solamente quella, che comincia, e termina nella
strada publica, e quella, nella quale si pretende, che abbia la
porta, la stanza, e Chiesola suderta, non è tale, mà vicina-
le.* Et hæc Sac. Congreg in *Compsana Cappellæ 31. Maii
1704. ad 1. dubium, & 8. Augusti 1705.* negativè respon-
dendo dubio: *An aperiendum sit ostium in via publi-
ca, &c.*

Et tamen ad omnem abundantiorem cautelam promptus
est Principalis ad faciendam quamcumque amplissimam de-
clarationem EE. VV. in hac parte benevisam, ad hoc, ut
in futurum omnibus, & universis liber pateat aditus à via
25 consulari ad nostram Ecclesiam, eodem prorsus modo, quo
usque adhùc semper adfuit eadem libertas accedendi, & re-
cedendi, absque ullo, vel minimo impedimento, seù ob-
staculo, juxtà animadversa per *Fagnanum* testantem de styl-
lo, & praxi hujus Sac. Congreg. in *cap. In his num. 18. de
Privileg.* ibi: *Quamvis in his casibus aliquando rescripserit
ad Episcopos, ut postquàm dominus soli per publicum instru-
mentum situi, ante Oratorium existenti, efficaciter, & cum
effectu renunciaverit, declarent, Oratorium illud esse publi-
cum, itaut sit in ipsorum facultate licentiam tribuere illic cele-
brandi, ubi tamen illud priùs visitaverint, ac Divino cultui
peragendo aptum, ac decens esse comperterint.*

In qua parte celebris, magistralisque est resolutio hujus
Sac. Congreg. in *Placentina 14. Novembris 1626.* registra-
ta in *Lib. 13. Decr. ejusdem Sac. Congreg. fol. 247.* ibi: *Con-
26 gr. Conc. censuit, si Cappella sit constituta in loco, ad quem
omnibus pateat aditus, nec habeat aditum, seù prospectum al-
lum in privatas ædes, dictusque Scipio publica instrumenta se
obliget, semitam, qua itur ad Cappellam, cuicumque liberam
in perpetuum servare, atq; illius dominio, ac iuri renunciet,
decreta de privatis Oratoriis, hac de re edito, non comprehen-
di, ibique de licentia Ordinarii posse missas celebrari.* Quæ
resolutio vim legis habet, & tanquam talis servanda est ex
adductis suprà discept. 14. n. 77.

Parùm refragatur, quod facies Oratorii connectatur cum
scalis, porticu, seu atrio domus, quod concernit quartam
contrariam reflexionem; Quia, cùm illud sit corpo-
re, forma muris, & porta peculiari distinctum à domo,
& ab omnibus domesticis usibus, & ista fuerint constructa
sine cancellis, & valvis, publicoque usui exposita, tàm de
die, quàm de nocte, nihil publicitati Oratorii detrahit, 27
quod aditus ipsius detur per scalas, seù porticum, per vicu-
lum, aut ædes privatorum, ut benè advertit *Capon. discept.
for. 183. n. 4* & meliùs *Rot. cor. Mantic. dec. 65 n. 7. vers. Non ob-
stat, confirmata in dec. 82. cor. eod.*

Ità etiam videmus, quod nec via publica, nec publicum
flumen eorum publicitatem amittunt, quamvis ad illa pateat
aditus à domibus privatis, ut, pluribus adductis, observat 28
*Pignatel consult. 91. n. 29. tom. 1. & Clericat. de Sacram. Euch.
dec. 8. num. 27. in fine.*

Et in terminis longè fortioribus Oratorii publici, haben-
tis januam non in ambulacro, omnibus exposito, quale est 29
nostrum, sed in interiori atrio, seù cortile palatii, est pun-
ctualis *decisio Ricci 78. per tot. part. 4.* signanter *in fine*, ibi:
*Cùm fuisset dubitatum in Curia Archiepiscopali, si prohibitio
Concilii procederet pariter in Oratorio, existente in cortili ali-
cujus curiæ, vel massariæ, fuit dictum, quod non, ex quo
non potest dici Oratorium adesse intra domesticos parietes, ma-
ximè cùm habeat aditum publicum*, quam sequuntur *Alphons.
de Leon. de Offic. Cappell. quæst. 3. sect. 1. in fine, & Pignatel.
consult. 91. num. 27. tom. 1.* Et individualiter respondit *Sac.
Congreg. Episc. in Ostanen. 20. Mart. 1698. ad relationem E-
minentiss. S. Clementis*, teste *Monacell. in Formular. tom. 1.
fol. 93. num. 7.* & in citat. *Compsana Cappellæ 31. Maii 1704.
& 8. August. 1705.* Itque pariter videmus in Urbe in Pala- 30
tio Domus de Altemps, in publico Oratorio, dicato S. Ani-
ceto Papæ, & Martyri, cujus festivitas solemnissimè in il-
lo celebratur quolibet anno die 17. Aprilis; Et in terminis
longè fortioribus, non Oratorii publici, sed Ecclesiæ Paro-
chialis, id videmus pariter in Urbe in Ecclesia SS. Simeonis,
& Judæ, cui patet aditus per illam eandem scalam, per quam
itur ad plures vicinas ædes.

Longè autem durius est, quod Oratorium publicum
habeat januam in cortile, seù atrio privatæ domus,
sive palatii, quo casu non distinguitur porta Oratorii à por-
ta domus, sivè palatii, dum una, eademquè utrique 31
communis est, quàm quod habeat eandem portam in am-
bulacro, seù *Loggia*, nimis lata, longaque 27. palmis Ro-
manis, nullis restricta cancellis, vel aliis impedimentis,
& à qua statim, probèque cernitur particularis janua Eccle-
siæ, distincta, prorsùsque separata à porta palatii, seù do-
mus; Et proptereà, si primum nullatenùs impedit, quin
Oratorium dicatur publicum, multominùs id impedire po-
test secundum, ut patet consideranti.

Imò si in publicis Oratoriis, præter publicum ingressum,
adesse potest alia porta, correspondens domui privatæ, dum-
modò immediatè non correspondeat in locum indecentem,
juxtà notoriam praxim, & advertunt *Pignatel. dict. con-
sult. 91. num. 26. & 27. tom. 1. & Clericat cit. dec. 8. num. 7.*
Multominùs offuscare potest publicitatem nostri Oratorii 32
unica porta, correspondens scalis, semper apertis, absque
ulla clausura, omnibusq; patentibus, licèt communibus
cum domo, juxtà id, quod videmus in Urbe in d. Parochia-
li Ecclesia SS. Simeonis, & Judæ.

Neque proindè dici potest, nostrum Oratorium compre-
hensum esse in dispositione Concilii *sess. 22 de Observand. in
celebr. Miss. vel in Decr. Paul. V. circa Orat. priv.*; Quia illa
dicuntur privata, quæ in particularibus domibus inserviunt 33
usui privato, nullamque habent portam in via publica, si-
vè ingressum, indifferenter omnibus permissum, ut in spe-
cie advertunt *Card. de Lug. de Sacram. disput. 20. sect. 2. nu.
30. & Barbos. ad Concil. sess. 22. de Sacrif. Miss. num. 21. &
22.*, referens, ità decisum ab hac Sac. Congr. in *Placenti-
na 1. Septemb. 1615. & in Colimbrien. 1. Julii 1616.* Prout etiam
ità ab hac eadem Sac. Congr resolutum fuit in *Polignanen. 23.
Augusti 1653. Lib. 19 Decr. fol.* 268. Itaùt ex hac sola circum-
stantia publici aditus benè observent *Dian. part. 9 tract. 1. de* 34
*Orator. priv. resol. 21. & Passer. de Pollut. Eccl. disp. 2. c. 6. n. 3. &
5.* Oratorium privatæ domus sola Episcopi authoritate erigi
posse in publicum.

Non minùs irrelevans est quinta objectio, quod sub-
tus nostram Ecclesiam reponatur frumentum; Nam talis
repositio frumenti nullum scandalum, nullamque irreveren-
tiam, vel servitutem inducit, religiositati Ecclesiæ ad-
versantem; Ultrà quòd, attenta porta ejusdem cubicu-
li subterranei, nedùm distincta, & separata à porta Ec- 35
clesiæ, sed, quod magis est, data opera, constructa in ejus-
dem parte postica, habentur perindè, ac si essent duo cor-
pora distincta, prorsùsque separata, si non materiali-
ter,

ter, saltem ex destinatione domini, & ab effectu; Ne-
què proindè Ecclesiæ appellatione dicitur venire dictum sub-
terraneum cubiculum, non alio fine constructum, quàm
ad arcendam à nostra Ecclesia humiditatem illam, quæ re-
sultare solet à pavimento, immediatè cohærente terræ; In-
dèque communiter observant DD., quod Ecclesiæ appel-
latione veniant quidem muri, tectum, & pavimentum,
sed non ea, quæ extra ista adsunt, ut ad rem observant
*Passer. de Pollut. Eccles. disp. 1. cap. 16. num. 1. & cap. 17. per
tot. Antonel. de Loc. legal. lib. 1. cap. 3. nu. 34. & seqq. del Ben.
de Immun. cap. 2. dub. 2. sect. 7. num. 2. & 3. & Barus. cons.
35. num. 1. & 2.*, & egregiè *Barbos. Vot. dec. 103. num. 93.* ibi:
36 *Non obstat, quod in speluncis subtus Ecclesiam, &c. fiant
apothecæ, seu domus, &c. Respondetur enim, id permitti,
quia illæ speluncæ, seù testudines, portas ad plateam haben-
tes, non sunt loca sacra, eo quod non possunt dici intra Eccle-
siam. Suarez in 3. par. D. Thom. q. 83. art. 3. sect. 4. fol. mihi 1056.
col. 2.* ibi: *Præterea necessarium est, ut talis effusio fiat intrà
Ecclesiam, nec erit satis, si fiat in locis Ecclesiæ adhærenti-
bus, ut in cubiculis Ecclesiæ conjunctis, &c. vel in speluncis
sub pavimento Ecclesiæ. Bonacin. Oper. mor. tit. de Matrim.
37 part. 4. punct. ult. num. 14* ibi: *Non est sacrilegium, quando
copula habetur in aliquo loco subterraneo Ecclesiæ, ut in ca-
verna, fabricata in pavimento, modò locus ille subterraneus
nō sit sepulturæ, ratio est, quia locus ille censetur extra Ecclesiam,
nec spectat ad internum Ecclesiæ corpus, à tecto interiori usque ad
pavimentum, & Sanch. de Matrim. lib. 9. disput. 15. n. 27.* ibi:
*Secundò deducitur, non reputari locum sacrum, &c. locum
sub Ecclesia constructum, ut, si ibi sit caverna, aut spelunca,
quia ille locus extrà Ecclesiam est.*

Eoque magis ista procedunt, quò Altare, super quo Di-
vina celebrantur, à fundamentis Ecclesiæ, usque ad ejus
38 totalem altitudinem, & perfectionem, constructum fuit
super firmis lapidibus, itant undique fixum, & immobile
sit, ut deponunt testes; In reliqua verò parte ejusdem
subterraneæ mansiunculæ, pro majori parte anni nihil pror-
sùs conservatur, sed solùm tempore messium reponitur fru-
mentum, necessarium ad seminandum, absque ullo clamo-
re, strepitu, aut alio indecenti, vel incongruo actu; Ea ad-
dita circumstantia, quod Divinorum celebrationis tempo-
re semper clausum fuit, ut de visu testantur Sacerdotes illi,
& Regulares, qui in nostra Ecclesia pluries sacrum pera-
gerunt.

Et in hac etiam parte, ultra individualem resolutionem
Sac. Congr. Episc. in sæpè citat. *Reatina 2. Julii 1706.* in-
39 numera ferè exempla non desunt in Urbe, in his præsertim
materiis omnium aliarum Civitatum magistra, ut ad rem
observat *Piton. discept. Eccles. in Pererg. fol. 14. num. 6.* O-
missa enim gratia brevitatis enumeratione aliorum publico-
rum Oratoriorum, subtus illud verè insigne, & famosum il-
lius exemplaris Congregationis, quæ cùm nomen desumpse-
rit ab Oratione, meritò denominatur Oratorii, adest ma-
gnum repositorium diversarum rerum, dum hæc scribimus,
omnibus illud conducere volentibus expositum cum solita
Locanda. Prout etiam subtus illud SS. Laurentii, & Da-
masi adest magna apotheca correspondens in publica via,
ducente ad plateam Farnesianam, nec desunt alia hujusmo-
di exempla, etiam in aliis Civitatibus, & præsertim in Ec-
clesia Canonicor. Regularium Forosempron.

Quale autem augumentum cultus Divini, qualis gloria,
& devotio erga D. Antonium Patavinum, & quam ma-
40 gnum commodum exindè resultaverit pauperibus Villicis,
propè nostram Ecclesiam commorantibus, aliisque ibidem
ex diversis accidentibus confluentibus, quod tangit 6. con-
trariam reflexionem; Non possumus evidentiùs comproba-
re, quàm ex eorundem Villicorum confessione, ante no-
stri Oratorii constructionem, facta Vicario Generali ante-
cessoris Episcopi, uno ore benedicentium *chi aveva eretto,
41 e stabilito detta Chiesa, o sia Oratorio*. Ex attestationibus
illorum Religiosorum, & Sacerdotum Regularium, qui
ibidem pluries missam celebrarunt; Et ex ingenua confes-
sione Parochi Montis Vetularum, qui in illa celebravit *più,
42 e più volte per consecrare le particole, che hò portato à diversi
Infermi della mia Parrocchia, perche la mia Chiesa è assai dis-
tante, &c & in oltre attesto di avervi confessato, & ammini-
strato il SS Sagramento dell'Eucaristia più, e più volte, &c.
con speciale sodisfattione di tutti i Contadini*.

Advertentes hic, quod commodum, ut ità dicam publi-
cum, nostræ Ecclesiæ, ex eo pariter emicat, quod illius
claves retinentur à Colonis Principalis, cum illa præcisa ob-
43 ligatione, eis strictissimè injuncta, ut cuilibet Sacerdoti,
sivè Regulari, sivè Sæculari, volenti ibidem missam cele-
brare, statim illas consignent, unà cum omnibus necessariis
ad missæ celebrationem, ut notorium est, sæpissimè practi-
catum fuit à d. Parocho, absque ulla, vel minima participa-
tione Principalis, ac si accederet ad suam propriam Cappel-
lam, vel Oratorium.

Ex quibus non obscurè inferri, & deduci potest, quàm
insubsistens, & divinatoria sit septima objectio Episcopi,
quod scilicet suus Prædecessor erat in voto, nostram Ec-
clesiam suspendendi, dum neque per somnium unquam de
tali suspensione discussum, vel dubitatum fuerit, ut subjun- 44
gunt dd. testes; Quod evidenter pariter ex eo deducitur, quod
dictus Episcopus prædecessor, postquam in sacra Visitatio-
ne demandavit clausuram cujusdam parvæ fenestræ nostræ
Ecclesiæ, cohærenter ad quamplures resolutiones Sac. Con-
gr. Episc. relatas à *Nicol. in Floscul. verb. Fenestræ num. 1.*
nedùm permisit, sed expressè præcepit Parocho *di confessar-
vi, & amministrarvi li Sagramenti, come hò fatto sempre*,
juxta ipsius præcisa verba.

Non omittentes observare, quod similia gratis asserere,
est in aliqua parte memoriam dignissimi sui Antecessori non
parùm offendere, ac si ex illis humanis respectibus, ab ali-
quo, in hac causa seminante zizaniam, suppositis moder-
no Episcopo, ab eo indicatis in citata Relatione, quod res
non erat ampliùs integra, quodque non erat bonum, licen- 45
tiam, semel concessam, retractare, permittere voluisset con-
tinuationem illius verè tremendi Sacrificii in loco, ad sen-
sum ejusdem moderni Episcopi, prorsùs indecenti, &
incongruo; Quod si præsumendum non est de qualibet vili
persona, ad *Text. in c. Dudum*, ubi communiter *Repetentes
de Præsumpt.* & firmata per *Rot. in dec. 132. num. 13. coram
Emer. jun.*; Quanto minùs asserendum est de illis, quos
Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei; præcipuè
nulla adducta, vel indicata causa, propriam respiciente
utilitatem, sine qua nemò præsumitur deficere in proprio of- 46
ficio, vel munere, ut ad rem notat *Roland. ad Vall. cons. 38 &
seq. lib. 1.* advertens, hoc patens esse ratione naturali, quam
solam allegare sufficit, & firmavit *Rot. in Forosempronien.
Testamenti 12. Decembris 1697 §. Et alterum, coram R. P. D.
Ansaldo*.

Quo demum ad dubium, *an, & quæ pars domus gaudere
debeat privilegio Immunitatis*, quamvis de Jure facili nego-
cio resolvi posset, asserendo gaudere in illa parte, in qua
consistit, Ecclesia, seu publicum Oratorium, juxtà *Tex- 47
tus*, quos referunt, & sequuntur *Panimol. dec. 88. adnot. 1. n. 8.
& 17. Avers. de Sacram Euchar. part. 1. sect. 14. & Pac. Jor-
dan. variar. lucubr. lib. 4. tit. 1. num. 161.* necnon juxtà oraculum
hujus Sac. Congreg. in S. Angeli Bisacciarum 2. Junii
1663. relatum à *Crispin. nella Visit. Pastoral part. 2. quæst.
36 num. 2.* ibi: *Ecclesia, &c. verùm exitum ad viam publi-
cam separatum non habet, sed ingressus, & regressus est ex D.
Principis Palatio, dubitatur, an hæc Ecclesia immunitate Ec- 48
clesiastica gaudeat, Congregatio Concilii censuit Gaudere*; Ni-
hilominùs omni meliori modo paratus est, & promptus Prin-
cipalis tollere omnes obices, qui EE. PP. videantur obstare
prædictæ Ecclesiæ rurali, quatenùs aliquod requisitum ei-
dem, quod non creditur, deficiat, & parere mandatis hu-
jus amplissimi, & sapientissimi Senatus, quamvis nostra Ec-
clesia omnibus necessariis suppellectilibus, & ornamentis
sufficienter abundet, & in nihilo deficiat, ut ingenuè fassus
fuit illemet Canonicus, qui deputatus fuit ab eodem Episco- 49
po ad conficiendam plantam super faciem Loci.

In universum supplicantes EE. PP. præ oculis habere faci-
litatem, cum qua meritò in similibus casibus solent Sac. Con-
gr. procedere ad benignam concessionem erectionis similium
Ecclesiarum ruralium, etiam reluctantibus Parochis, il- 50
lorum præjudicio dumtaxat præservato, ut signanter
practicavit Sac. Congr. Episc. in *Januen. 5. Septem. 1692.
ad relationem Card. Sacchetti*; *In Nucerina 18. Martii 1693.
ad relationem Eminentissimi Acciajoli*, *In Frisingen. 17. Julii
dicti anni ad relationem ejusdem Eminentissimi Acciajoli*; *In
Placentina 20. Maii 1697. ad relationem Card. Petrucci*, in cu-
jus casu, erectioni publici Oratorii, una cum Parocho, se
opponebat pariter Episcopus; Et hæc Sac. Congr in *Mace-
raten. die 10. Maii 1687 lib. 37 Decr. fol. 311. Et in Forolivien.
16. Januarii 1694 lib. 4. Decr. fol. 59.* in qua Episcopus etiam
Parochi oppositionibus adhærebat, de quibus laud. *Bentachio 51
Vot. dec. 64 per tot. & Monacell. in Formular. tom. 1. fol. 148. à
num. 8 usque ad 15.* Et propterea multo magis annuendum vi-
detur enixis precibus Principalis, dum Parochus, non so-
lùm expressè non se opponit continuationi celebrationis Di-
vinorum in nostra Ecclesia, sed eidem plusquam tacitè
amplissimum dedit consensum, imponendo primum la-

pidem, uti Delegatus Episcopi in ipsius constroctione, &
hodiè huic Sac. Congr. rotundis literis asserendo, *che la su-*
52 *detta Chiesa aveva portato gran divotione à tutti li Contadini*
circonvicini, per il commodo di sentirvi le messe, &c. come
più, e più volte vi hò celebrato ancor Io, &c. e vi hò cantatu
messa, in occasione della festa di detto Santo, &c con averci
celebrato più, & più volte per consagrare le particole, che hò
portate à diversi infermi della mia Parrocchia, perche la mia
Chiesa è assai distante, & essendo situata in cima d'un monte, è
molto scommoda, particolarmente l'Inverno, &c. Et ex alia
parte non agitur de construenda, sed ad nihilum redigenda
nostra Ecclesia, edificata prævia speciali licentia, & per-
missione Superiorum, ser. ser. procedentium ad illius con-
cessionem, quæ reperitur hodiè in omni perfectione, som-
ptuosè ornata, & abundans omnibus sacris supellectilibus,
sacrisque vasibus; Undè applicari videtur vulgatum illud:
53 *Turpius ejicitur, quàm non admittitur hospes*, adductum ab
Innoc. III. in cap. Quemadmodum post princip. de Jure Juran.
& latè exornatum ab *Alexand. conf. 213. n. 7. lib. 6. Surd. conf.*
64. n. 7. & Card. de Luc. de Servit. disc. 4. n. 6.

In eadem Causa.

Die 19. Novemb. 1707. placuitque rescribere *Emo Legato,*
qui mandet, fieri plantam judicialem, & transmittat
cum suo Voto. In cujus rescripti executionem Eminentissimus
54 Legatus Plantam, ab utraq; Parte in omnibus approbatam,
transmisit, unitam cum ejus Relatione, in qua, nedum suum
aperuit Votum, Principali favorabile, sed ulteriùs subdit
In quem finem demissas ego quoq; porrigo preces. Iterum pro-
indè humiliter supplicamus pro favorabili resolutione prædi-
cti dubii, & speramus fieri voti compotes.

Ex ipsa siquidem Planta, quàm R. P. D. Secretarius fide-
55 libus oculis EE. PP. subjicere dignabitur, visibiliter appa-
ret, quòd Oratorium, de quo agitur, ex una tantum parte
cohæreat domui Principalis, Sed cùm nullus pateat ingressus,
aut prospectus à præfata domo ad Oratorium, nihil propte-
rea refert, quod non sit totaliter ab ipsa domo sejunctum,
ad hoc ut dici possit publicum, prout observant *Pignatel.*
consule 95. num. 25. & seqq. tom. 1. & Pinimol. in decis. 88.
annot. 1. à num. 12. & Monacell. in Formular. tom 2. fol. 52.
num. 4. ubi, referendo omnia requisita publici Oratorii, ab
hac Sac. Congregat. præscripta in celebri *Conimbrien. 1. Ju-*
nii 1615. ait; *De licentia Episcopi erecta, à privatis domibus*
56 *ita separata, ut per eas, ad illa iri minimè possit, nec fene-*
stræ in domibus sint, per quas in Oratorium prospectus habea-
tur, liberq; accessus è via publica cunctis pateat capax, &
decenter ornatum existat: Quæ omnia adamussim in nostro
casu verificari, testis est Eminentissimus Legatus in dicta
ejus Relatione, cùm quibus requisitis videmus in Urbe in-
numera Oratoria, imò ipsasmet Ecclesias Parochiales, non
facientes insulam, sed domibus privatis cohærentes, ut præ-
sertim videre est in illa SS. Simeonis, & Judæ, ac in alia S.
Luciæ vulgo, nuncupat. *della Tinta*.

Et de facto Eminentissimus Legatus tanquam irrelevans
censens hujusmodi motivum, & alias criticationes, in qui-
bus in præterita causæ propositione se fundabat Promotor Fi-
57 scalis Pisauren. omnes alias contrarias reflexiones strictè, &
solidè reduxit ad duas dumtaxat, videlicet, An ambulacrum
cui correspondet janua Oratorii, sit, nec nè publicum. Et
an istud gaudere debeat immunitate Ecclesiastica.

Verùm quoad primam reverenter repetimus, quòd quam-
vis nulli unquam interdictus fuerit accessus ad Ecclesiam, ità,
& taliter, quòd ex voluntate, & facto D. Principalis d. am-
bulacrum, præsertim cùm nullo claudatur ostio, seu repa-
58 gulo, semper fuerit, & hodiè sit publicum, nihilominùs
promptus, & paratus est d. Principalis cuicumq; juri sibi com-
petenti renunciare, ac solemni protestatione declarare, quòd
ambulacri solum, designatum in Planta, sit publicum, atque
ad Oratorium spectet, & in perpetuum spectare debeat, ut
ex d. Relatione Eminentissimi Legati.

Ità enim fiet, ut quilibet ad Ecclesiam pergere poterit,
absq; ullo vel minimò impedimento, aut obstaculo, & no-
59 stra Ecclesia in decreto, de privatis Oratoriis edito haud
compræhendi valeat, prout aliàs hæc Sac. Congregat. resol-
vit in *Placentina 14. Novembris 162? lib. 13. Decr. fol. 149* & in
terminis notat etiam *Fagnan. in cap. In his num. 18. de Privi-*
leg. & Ricc. dec. Curiæ Archiepisc. Neapolitan. 78. per tot.
par. 4. & resolvit *Sac. Congregat. Episcop. in Compsana 31.*
Maij 1704. ad 1. dubium, & 8. Augusti 1705. Et. in terminis
60 fortioribus Oratorii, habentis ingressum à Cortili, seù A-
trio Palatii in *Ostunen. Interdicti 24. Martij 1698. Ponente*
Eminentissimo S. Clementis, his verbis: *Prævia remotione*
valvarum, impedientium ingressum à Cortile, vel aperto ostio
Oratorij in viam publicam, & clauso omni adito ab Ecclesia ad
Palatium, prohibitoque usu integræ ædis superioris, Episco-
pus procedat ad executionem Brevis, amoto Interdicto &c.
confirmata 9. Martii 1702. ibi: *Clauso ostio ædis superioris*
Episc. removeat interdictum, & det exequut. Brevi &c. & de-
claret, immunitatem esse restrictam ad solam Ecclesiam.

Quo verò ad 2. reflexionem similiter dicimus, quod Prin-
cipalis, ad omnem obicem removendum, dat manus, quod
etiam per lapidis affixionem omnibus notum sit, dictum am-
bulacrum, sivè domum nulla gaudere Immunitate Ecclesia-
stica, aliaque exequi, quæ summæ prudentiæ hujus Sacro-
sancti Senatus demandare videbitur, & placuerit, ad hoc,
ut in posterum in dicta Ecclesia liberè, & quietè, quemad-
modum tot annorum decursu practicatum fuit, Divina pe- 61
ragantur, ad majorem Dei Gloriam, & animarum salutem,
juxtà ea, quæ latè refert Eminentissimus Legatus in d. Rela-
tione § *Ut facilius*, & latiùs observavimus suprà.

Non omittentes iterum repetere, quòd non somus in ter-
minis Oratorii costruendi, sed contraria prætensio tendit
ad redigendum ad nihilum nostrum Oratorium, non minùs 62
splendidè, quam devotè à fundamentis à Principali con-
structum, prævia speciali licentia, & permissione Episco-
pi Antecessoris, servatis omnibus servandis, procedentis
ad illius concessionem, cum illo addito, quòd hodiè, ne-
dùm reperitur in omni sua perfectione sumptuosè ornatum,
sed provisum est omnibus sacris suppellectilibus, & aliis ne-
cessariis ad Missarum celebrationem, quæ per spatium un-
decim circiter annorum in illo celebratæ fuerunt; Itaùt ap-
plicentur animadversa per *Cardin. de Luc. de Servit. disc. 4.*
num. 6. & disc. 17. eodem num. ubi in specie loquitur ad impe-
diendam demolitionem Ecclesiæ jam constructæ, ibi: *Quia*
facilius impediuntur destruenda, quàm impediantur jam fa-
cta, & turpius ejicitur, quàm non admittatur hospes, quo
dicterio utuntur etiam Juristæ, ut per Alciat &c.

Sacra Congregat. Concilii dubio: *An sit locus remotioni sus-*
pensionis Ecclesiæ, de qua agitur, die 19. Novembris 1707.
respondit: *Dilata, & Eminentissimo Legato, qui mandet fie-*
ri plantam judicialem, & transmittat cum suo Voto. Die ve- 63
rò 22. Februarii 17?0. respondit: *Affirmativè, juxta modum.*
Qui fuit, ut Anraldus per publicum Instrumentum declararet,
situm per quem itur ad Cappellam, esse publicum, cedendo
Juri, quod in illo habebat; Utque apponeretur lapis cum ins-
criptione, quòd Palatium non gaudet immunitate.

Scripsi pariter in alia simili causa *Reatina* in Sac. Congre-
gat. Episcoporum, Ponente Cardin. Rubino, in qua di-
cebam. Il Canonico Simon Domenico Ponam, e Gio: suo
fratello della Città di Rieti, Oratori umilissimi dell' EE.
VV. riverentemente rappresentano, possedore nel Territo- 64
rio di S. Benedetto, Castello di detta Città, un Casale, lon-
tano da esso Castello quasi due miglia, con la publica Chie-
sa, ben munita di tutti i necessarii requisiti, havendo il Cam-
panile, e Campana, e l'ingresso da una sola porta nella stra-
da publica, ritenuta con venerazione, e decoro, provista
di tutte le supellettili sagre, e dedicata alla SS. Vergine, in
cui dall'acquisto, che essi fecero di d. Casale (come ancora
sempre per il passato si era ab immemorabili pratticato) sono
state celebrate le messe, in specie ne giorni festivi, e solen-
nizzata la festa alli 8. di Settembre, Natività, di detta MA-
DRE di DIO, con gran concorso di Popolo per l' Indulgen-
za plenaria, cha ivi da Fedeli si conseguisce.

Approssimandosi nell'anno scorsò 1705. il giorno di detta
festa, fù procurato da persona poco amorevole dell' Oratori, 65
che à nome di Gio. Paulucci, Pievano di detto Castello,
si dasse Memoriale à questa Sag. Congr. esponendo, che
gli Oratori havevano una Cappella privata, ove spesso
facevano celebrare le messe, ed in specie si solennizava det-
ta festa della Natività, cosa, che non dovevasi permettere
à persone private, particolarmente per esser pregiudiriale
alla sua Parrocchia, il quale riferitosi nella Congreg. del-
li 21. Agosto d. anno 1705. si compiacquero l' EE. VV.
rescrivere: *Pro informatione, & Voto* à Monsignor Mar-
tinelli Vic. Apost. mà perche appunto il medemo desiderava
impedire la celebrazione di detta festa (atteso un ricorso fat-
to dagl' Oratori contro di esso nella Sag. Congreg. del Con-
cilio per la refezzione d'alcuni danni, irrogatigli, per ha-
ver fatto scarcerare un loro debitore, che in vigore di sospet-
to di fuga si trovava ritenuto nelle di lui Carceri) non po-
tendo havere in tempo gli ordini da questa Sag Congreg si ar-
rogò

rogò esso la facoltà trè giorni prima di detta festa (senza
66 punto obbedire alli comandi dell' EE. VV. con dare
la detta Informazione, a Voto) di far dispoticamente pre-
cetto sotto pena di sospensione à *Divinis*, e di scudi 100. al
Canonico, uno di detti Oratori, e rispetto ai di loi fratel-
lo secolare, altro Oratore, non solo di somma consimile
di scudi 100. mà ancora della personale carceratione, as-
serendo, tale esser l'ordine di questa Sag. Congregazione,
affinche non ardissero di celebrare, e far celebrare in detta
Chiesa veruna messa, tanto nel giorno dell' imminente fe-
sta della Natività della SS. Vergine, quanto in altri giorni
per l'avvenire, facendo in oltre, con poca edificazione di
quel Popolo, affigere l'antivigilia di d. festa nella porta di
67 detta Chiesa un'Editto penale di sospensione à *Divinis ipso
facto incurren.* e di altre à suo arbitrio contro tutti i Sacerdo-
ti, tanto Regolari, come Secolari, che havessero celebra-
to in d. Chiesa al che fù prontamente, e ciecamente da essi
Oratori ubbedito, arrecando nondimeno infinito scandalo
à tutto il Popolo, il vedere la porta della Chiesa serrata in
tempo, che secondo l'antico solito era ivi concorso in gran
quantità per l'acquisto dell' Indulgenza nel giorno della sua
festa.

Supplicorono umilmente l' Oratori la somma giostizia dell'
EE. VV. perche si degnassero ordinare, che si potesse alme-
no solennizzare la festa del SS. Rosario la prima Domenica
di Ottobre in luogo di quella della Natività, come sopra
68 impedita, e ne venne il rescritto: *Scribatur Vicario cum
admiratione circa exposita, & statim informet, & expri-
mat, quid fuerit servatum in præteritis annis sui gubernij*,
mà non havendo informato, non solo con la sollecitudine,
ordinatagli dall'EE. VV. mà ne pure per il corso di più mesi,
furono necessitati di bel nuovo gl'Oratori ricorrere, affinche
si degnassero ordinare, che onninamente transmettesse d. In-
formazione, e sotto li 15. del mese di Gennaro prossimo pas-
sato si degnorono commandare, che si facesse dupplicato di det-
ta lettera delli 25 Settembre, e si consegnasse all' Agente,
affinche detto Vicario non potesse allegare alcuna scusa, e
tutto fù puntualmente esseguito.

Onde essendo finalmente venuta detta Informazione sot-
to la data delli 18. del scorso mese di Febraro, e destinato
l'Eminentissimo Ponente à riferire la Causa, supplicasi ho-
69 ra umilmente l'EE. VV. degnarsi dichiarare nullo, ed in-
giusto detto precetto, ed editto, e che in avvenire si possino
in detta Chiesa celebrare le messe, tanto ne i giorni di festa,
quanto feriali, ed in specie solennizzarsi la festa della Nati-
vità di MARIA Vergine nel giorno delli 8. di Settembre,
come sempre è stato osservato per il passato, non havendosi
in considerazione alcuna il maggior concorso, che sareb-
be nella Chiesa Parocchiale, se non vi fossero simili Chie-
se, nelle quali si celebrassero messe le feste di precetto, co-
me diffusamente prova il *Bertacch. Vot. dec. 64. per tot.* ed in-
finite volte hà risoluto questa Sag. Congreg. e particolamen-
te in una *Frisingen. 17. Junij 1693. Ponente l' Emo Ac-
70 ciaioli*, e la Sag. Congreg. del Concilio, particolarmente
*in una Theatina 29. Junij 1690. & in una Forolivien. 16. Ja-
nuarii 1694. & in una Parmen. 9. Augusti 1698. e 28. Martij*
1699. e la Sag. Congr. de Riti, particolarmente li 22. Set-
tembre 1703 *in una Ostunen. Ponente l'Emo Barberini, e li
22. Agosto 1707 in una Castellanaten. à relazione del Cardin.
Rubino* Tanto più, che non porta verun pregiuditio alla
Chiesa Parrocchiale di S. Benedetto, mà bensì utile eviden-
tissimo per il commodo, che hanno gli abitanti di Campa-
gna di udire ivi la santa messa in particolare ne giorni di festa,
che non possono andare al d. Castello, lontano quasi due mi-
glia, conforme in tutti i Luoghi inconcussamente si prattica.

Il che è tanto vero, che nel Territorio di detto Castello,
oltre alla sudetta Chiesa dell'Oratori, vi è altra Chiesa in
Contrada le Case di S. Benedetto, parimente di simil lonta-
nanza, dove ne giorni festivi si celebra la messa per servitio à
71 punto delli abitanti di campagna, i quali non possono ritor-
nare dentro il sudetto Castello.

Questo solo basterebbe per categorica risposta à quãto fù es-
posto all'EE. VV sotto nome di D. Gio: Paulucci Paroco,
non per altro motivo facendo instanza, che si serrasse la
72 Chiesa delli Oratori, che per il preteso pregiuditio della sua
Parrocchia, come dal suo Memoriale

Mà perche Monsignor Martinelli Vicario Apostolico in
luogo di Relazione, coerente alle instanze di detto Paroco,
73 si è fatto lecito trasmettere all'EE. VV. più tosto un Libello
contro il Oratori, li medesimi si stimano in obligo preciso di
farne toccar con mani l'insossistenza, è

Primieramente supplicano l' EE. VV. à considerare non
esser vero il pretesto di non aver subito informato per difetto
dell'Oratori, che non gli presentorno la lettera, volendo 74
prima mostrarla à tutta la Città, mentre ciò non regge in fat-
to, havendogli fatta presentare la detta lettera incontinen-
ti li 4. di Ottobre scorso, che arrivò in Rieti, e per ogni ab-
bondante cautela in presenza di testimonj, à puoto dubitan-
dosi di una simile scusa, e pretesto.

Ne meno sossiste, che la Chiesa, della quale si tratta, sij
una mera stanza, incamerata con altre stanze, tanto di so-
pra, che laterali, ed in mezzo à due stalla, una ad uso di
rimetter le Pecore, e l'altra li Bovi, e che sopra d. Chiesa vi 75
siano stanze, nelle quali, ò si dorme, ò si mangia, ò si fa la
cucina, e che eccettuato il giorno, che vi si celebra la festa
della Natività, serva ad uso profano di conservar' il cascio,
non habbi le fenestre, ne vetriata, ne legni da poterle serra-
re, nè habbia la porta, corrispondente nella strada publica,
mà solamente in una strada vicinale, senza campanile, mà con
una campanella, sostenuta da due piedestalli, senza corde per
poterla sonare, e finalmente, che resti circondata non da al-
tre case di contadini, mà da un Bosco.

Poiche diametralmente si prova il contrario, cioè, che 76
detta Chiesa non è una mera stanza, ne unita con altre stan-
ze da tutte le parti, mà solamente attacca da una sola parte,
e gli altri due muri corrispondono al Giardino. Hà una so-
la porta, che corrisponde nella publica strada, dalla qua-
le solamente hà l'ingresso; Verità, che per necessaria conse- 77
guenza s'inferisce ancora da d. Relazione §. *Ne tampoco*,
dove si asserisce, che la strada, nella quale riesce d. porta
*serve solamente per quelli pedoni, che venendo da S. Gio: in
Valle Reatina vogliono scortare la strada.* atteso, che comin-
ciando da d. luogo di S. Gio: in Vale Reatina, e terminando
nella Città di Rieti, viene ad haver il principio, ed il fine
nel pubblico, che sono li due requisiti delle strade pobbliche, 78
come osservano li Dottori, addotti dall' *Adden. ad Pamphil.
dec. 162. num. 10. in fin.* ed è punctualissima, e magistrale la
decis. 631. num. 4. & 5. cor. Caval. parlando ne precisi termini
di una simile strada, che cominciando, e terminando nel pub-
blico, passa vicino ad un Casale d'un'altra persona privata.
Vi sono due fenestre laterali con ferrate, dove da passag-
gieri si puol fare orazione, e prender l' acqua santa, e
sopra la d. porta un'ovato, con altra ferrata, con di più due 79
altre fenestre per illuminarla, correspondenti à detto giardino,
nelle quali oltre alle ferrate, vi sono ancora le vetrate.

Dentro d. Chiesa vi è l'altare murato, sempre tenuto coper-
to con palliotto, a sopra candelieri, e croce, con un quadro 80
di tela grande, rappresentante la SS. Vergine, con il Figli-
uolo in braccio, e S. Gio: Battista: E tutta à volta, ed in
mezzo per maggior ornamento, e devozione vi si vede dipin- 8ı
to Iddio con il Mondo in mano: Sopra non vi è alcuna habi-
tazione profana, mà un loggione con sei finestre, dove stà la
corda per sonare la campana in tempo di messe, e questa po- 8a
sa nel campanile, situato sopra il tetto di detto Loggione,
visibile à tutti.

Avanti vi è la strada publica, che da Rieti porta al d. Ca-
stello di S. Benedetto, qual strada da tempo immemorabile si-
no al presente è stata sempre pratticata, e molto più presen- 83
temente, essendo stata per buon tratto aggiustata da essi Ora-
tori; Intorno vi sono più Casali, ed in specie quelli de Fos-
chi, Algieri, Ceci, Roselli, Gianfilippi, Vincentini, e
buon numero da Case rurali, unite insieme, che formano 84
quasi una Villa, abitata da contadini, quali se non avessero
d. Chiesa vicina più delle volte non sentirebbero messa. E
lontanissima da boschi, non havendo attorno, che albereti, 85
ed oliveri, confinando da per tutto con le fertilissime pianu-
re di Rieti.

Non stà in mezzo à due stalle, non havendo il Casino,
che una sola stalla, la quale in verun conto attacca con la
detta Chiesa, mà è distante da quella, attaccando solamen 86
te con questa una stanza, destinata per conservare nell'Inver-
no vasi di agrumi; Onde sempre in d. Chiesa si sono ce-
lebrate le messe, non solo in tempo, che si possiede d. Casale
dalli Oratori, ma ancora in tempo che si possedeva dalli
Coccapani, Foschetti, e Bersani, loro Autori, talmente,
che non vi è memoria in contrario. Il che è tanto vero, che
Monsig. Martinelli non hà potuto negarlo nella sua Relazione
al §. *Che poi*, benche dica d'haver permesso, e serrato gli oc-
chi, che vi si celebrassero messe per la speranza, che haveva
di presto terminare la sua permanenza nel posto di Vicario
Apostolico, ed in tanto venne all' Interdetto, atteso il
ricorso, fatto dal Rettore della Chiesa Parrocchiale di 87
S. Benedetto, essendo indubitato, che non una sol volta
hà permesso questa celebrazione di messe, mà per tutto il

tempo, che è stato in Rieti, anzi più volte si è portato in d.
luogo, assieme con diverse persone, ed in specie con l'Archi-
diacono, Severi, Canonico Giangirolami, Mattei, Co-
lelli Vicentini, ed altri, senza veruna reclamazione.

Non potendosi à meno di non pregare qui l'EE.VV. à con-
siderare, se il medesimo con il solo frivolo pretesto di dovere
in breve terminare la sua permanenza in quel posto, doves-
88 se, e potesse con tutta conscienza permettere la continuatio-
ne de sagrificj in una mera stanza, concamerata con due stal-
le laterali, e cucina di sopra, la quale eccettuato il solo gior-
no della festa, subito si riduceva ad uso profano, per rimet-
tervi, e conservarvi il cascio, che fanno le pecore. Di
più se possa havere apparenza di verisimilitudine, non che
di vero, ciò, che si asserisce in detta affettatissima Relazio-
89 ne, nella quale contro ogni solito s'inoltra *ad umilmente sup-
plicare l'EE.VV. à non levarle facilmente la fede*, poiche
potrebbe forsi ciò haver luogo, quando si trattasse di noti-
zie, con somma segretezza confidategli da persone d'intiera
fede, intorno à materie, difficili à provarse; Mà conte-
nendo la medesima Relazione pretese deposizioni di testimo-
nj circa materie publiche, e notorie, atteso che sono *oculis
subjectæ fidelibus* di chi si sia della Città, e contorni di Rie-
ti, non si sà vedere con qual fine si pretenda, che non deb-
ba levarseli la fede in ciò, che manifestamente, ed eviden-
temente apparisce, che punto non sossiste, ed apparisce er-
rore, ò dalla mera lettura dell'istesse scritture, che egli me-
desimo inserisce in d. sua Relazioue, come per essempio dal
90 Memoriale, dato da Gio: Paulucci Paroco, dove asserisce
che gl'Oratori hanno una Cappella, *ove spesso fanno cele-
brare le messe*, e pure ciò non ostante procura far apparire il
contrario, detto Monsignor Vicario, dicendo in d. sua Re-
lazione, che *eccettuato il giorno 8. di Settembre, nel quale si
celebra, si riduce ad uso profano*.

Dalle quali riflessioni, unitamente considerate, resta con-
cludentemente provata la qualità di Oratorio publico della
Chiesa controversia, ed in conseguenza non poteva Mon-
sig. Vicario impedire, che nella medesima non si continuas-
se la celebrazione di messe in tutti i tempi dell'anno, e
91 la celebrazione della sua festa nel giorno delli 8. Settembre,
come considerando la sola esistenza di campana, e campa-
nile osservano *Guazzin. ad Defens. Reor. defens. 1. cap. 37. n.
29. Sanchez de Matrim. lib. 9. disput. 15. num. 39. versic. Die
breviter*, *Decian. lib. 6. cap. 25. num. 16. Dian. Oper. moral.
tom. 9. tract. de Immunit. resol 6. num. 2.* E la ragione è chia-
ra, atteso che negl'Oratorii privati è specialmente prohibi-
ta la retenzione delle campane dal *Testo litterale nel cap. Pa-
tentibus de Privileg.* essendo univoco segno dell'Oratorii pu-
blici, come oltre d. Autori sopracitati, osservano *Fusch.
92 de Visitat. lib. 1. cap. 14. num. 1. & seqq. & Pignatell. consult.
91. num. 9. & 24. tom. 1.* E considerando la sola porta nella
strada publica *Remig. de Gonn. de Immunit. ampliat. 1. regul.
93 1. num. 5. Sanfel. decis. 219. num. 4. Pignat. d. consult. 91.
num. 24. vers. Vel si aditus tom. 1. & Barbos. ad Concil. sess. 22.
cap. 8. num. 22.* E considerando l'altare fisso, e stabile *Du-
rand. de Ritib. Eccles. lib. 1 cap. 25. numer. 3. Farinac. de
94 Immun. cap. 17. num. 267. Decian. tract. crimin. cap. 25. n. 19.
lib. 6. Sanfel. dec. 219. num. 1. & Pignat d. consult. 91. n. 4. vers. Et
quidem lib. 1.* E considerando la celebrazione di molte messe,
con essérvi stati indifferentemente ammessi à sentirle perso-
95 ne d'ogni sesso, *Fagnan. in cap. ult num 4. de Censib. Mascar.
de Probat. concl. 869. num. 1. & 2. de Ben. de Immun. cap. 2. dub.
2. sect. 7. num. 38. & seqq. Menoch. de Præsumpt. lib. 2. præ-
sumpt. 132. n. 31. Sanch. de Matrim lib. 9. disp. 15. num. 39. vers. si-
militer, Pignat. d. consult. 91. num. 24 vers. vers. si ibi: tom.
1.* Al qual'effetto basta la celebrazione di messe, continuata
96 per il solo spazio di anni dieci *Sanchez & Pignatel.* nei luoghi
sopra allegati, nel quale *d. Pignatel. vers. Præsertim* riferi-
sce una risoluzione di questa S. Cong *in una Januen. 7. Jan.*
1605. E finalmente considerando la celebrazione della festa
di quel Santo, al quale è dedicato l'altare *Regim. de Gonn. de
Immunit. d. ampliat. 1. regul. 1. num. 5. Sanfel. citat. decis. 219.
97 num. 4. Pignatel. d. consult. 91. num. 24. vers Vel si habent specia-
le nomen tom 1.* dove ui *n. 25.* dopo molti Autori, che adduce,
asserendo esser questa opinione commune trà Dottori, prova
non esser necessario, che vi concorrano copulativamente
tutte le accennate qualità, mà esserne sufficienti alcune sola-
mente.

Senza che osti, ciò, che si legge in d. Relazione §. *Fatta*,
98 di non essersi trovata l'erezzione di detta Chiesa, ò sia Ora-
torio publico, fatta con autorità ordinaria, overo Apostoli-
ca, essendo opinione, communemente ricevuta tra Dotto-
ri, che questa si presuma ogni volta, che per *decennium fue-
rint in illa indistinctè celebrata Divina*, come può ricono-
scersi da quelli, che citano l'*Archid. in Can. Nemo de Conse-
crat dist. 1. num 3. Fagn. in cap Auctoritate num. 4. de Censib.
Sanch de Matrim lib. 9. disp. 15. num. 29. in fin. Pasqualig. de Sa-
crific. nov. leg q. 441. n. 2 Guazzin. ad Defens Reor. defens. 1. cap.
37 nu. 29. Sylv. de Benef. par 1. q. 6. num. ult. Zerol. in Prax.
Episcop. par. 1. verb Missa nom 1. Fagund ad Præcept. Eccles.
lib. 3. cap. 3. num 5. Card. de Lug. de Sacram. lib. 5 cap. 1. num.
3. Pax. Jord var. lucubr. to. 1. lib 4. tit. 1. num. 114 & Mascar. de
Probat. conclus 869. num. 1. ibi: Et inter omnes conveniunt, ea
esse, utpotè si ibidem Oratorium collocatum sit, ibique turris
constructa sit, ex qua pendeant campanæ, ferro exceptæ, quæ
manu agitatæ longè sonitos referant, atque ibidem publicè,
& quotidiè Divina celebrentur, nàm tunc præsumitur, E-
piscopi authoritatem intercessisse, & omnia alia requisita con-
currisse.*

Tutti questi requisiti, che, anche separatamente conside-
rati, provano concludentemente la qualità di Oratorio pu-
blico, si ammettono in detta Relatione, perchè quanto 99
all'Altare, e sua dedicatione alla SS. Vergine, si dice al
§. *Horu: Si vede un' altare spogliato, con pittura di sopra*.
Quanto alla campana *al §. Che poi*, si dice, *esservi una cam-
panella ben piccola, sostenuta da due piccoli piedistalli*; Sen-
za che possa farsi fondamento alcuno nella sua picciolezza,
atteso che al nostro effetto basta qualsisia *parva campanula*,
parole precise del *Dian. Oper. moral. tom. 4. tract. 2. de Ora-
tor resol. 15. in medio*. Quanto alla solennizzatione della fe-
sta al d. §. Si dice; *Devo anche accertare la medema Sag. Cong.
che in d. giorno delli 8. Settembre, tanto in tempo mio, che 100
antecedentemente, si è sempre solennizzata d. festa*. Quanto
alla celebratione di molte messe *infrà annum*, e special-
mente ne giorni festivi nel Memoriale di Giovanni Paulucci
Paroco, rimesso all'EE VV. annesso à d. Relatione, si
dice, *ove spesso fanno celebrare le messe*. E finalmente quan-
to alla strada publica, si è dimostrato di sopra al §. *Hà una
sola*. Concludendosi con valido fondamento detta publicità
di strada da quelle istesse prove, dalle quali si vuole esclu-
dere, oltre à molte altre addotte in forma autentica nel no- 101
stro Som. benche nel territorio di Rieti vi siano più Chiese ru-
rali, la porta della quali ne pure corrisponde nella publica
strada.

Si diffonde detta Relatione nella contiguità della Chiesa
controversa ad altre stanze, con supposto, che simili Orato-
rii publici, non solamente *nullum habere debent aditum, vel 102
prospectum a loco privato, sed nec parietes habeant cum ædi-
bus privatorum communes*, riferendo nel §. *Ne tam poco* le su-
dette parole precise, come trascritte dal *Fagn. nella 2. par.
del 3. lib. de Decr. al c. Auctoritate n. 24. de Censib.*

Questa riflessione però, fondata in detta contiguità, non
solamente si dimostra di minor efficacia dell'altre, mà consi-
deratane le circostanze, con le quali si è voluta far spiccare 103
in detta Relatione, fà toccare con mani la presente gratuita
vessatione delli Oratori.

Perche ne Brevi Apostolici di fondazioni di simili Orato-
rij publici non si esclude la contiguità, mà il solo adito delle
case private, come apparisce dalla formola, che ne hà regi- 104
strata il *Pignatel. alla consult. 91. n. 14. in fin. to. 1. ibi: Atque ità
à privatis domibus separata sit, ut per eas ad eam accessus, aut
prospectus nemini pateat*.

E questa è la ragione, per la quale, non solamente si vedo-
no Chiese molto qualificate in quest'alma Città, contigue à
case private, mà molte dell'istesse Chiese Parrocchiali, le
quali non solamente sono contigue ad altre case, mà vi si 105
abita di sopra, come trà l'altre sono S. Simone Profeta, S.
Appollinare &c. Altrimenti bisognarebbe escludere simili
Oratorij publici delle Città per ridurli a Deserti, overo Ere-
mitorij ad effetto di poter'esser'in isola, e non contigui à case
private.

Il Fagnano poi nel luogo citato, non si è mal sognato di as-
serire quel, che se li fà dire in detta Relatione, cioè *nec pa- 106
rietes habeant cum ædibus privatorum communes*, mà bensì
dice tutto il contrario, cioè, *aut parietes &c.* Si che non e-
sclude, mà positivamente ammette, che possa avere commu-
ni le mura con altre stanze, purchè non vi sia communione
di porta; Nella quale mutatione di parole *Aut* in *Nec*, non
potendosi scusare l'opera dello Scrittore, se ne scusa dalli Ora-
tori l'intentione, secondo il nobile, e morale insegnamento
di *S. Bernard. super Cantic serm. 40 ante fin.* Per altro da que-
sta maniera di riferire le parole di quelli Autori, che *sola ape-
ritione Librorum* possono riconoscersi diverse, si supplica l'
EE. VV. à considerare, quanta fede possa darsi alla deposi-
tione di quei pretesi testimonj, che in confuso sono indicati
in

in detta contraria Relatione, e si ritrovano unicamente nella Cancellaria Vescov.

Finalmente non si sà vedere con quanta coerenza, e con quali fondamenti, senza esser stata riconosciuta da Monsignor Vicario Apostolico la stanza, che è sopra la Chiesa,
107 possa francamente dire in detta Relatione §. *Hora*; *Vi sono alcune stanze, che si habitano, dove per necessità, ò si dorme, ò si mangia, overo si fà la Cucina &c.* Essendo ootorio, che in abitazioni simili, e case private, vi si trovano molte stanze, diverse da quelle, nelle quali, ò si dorme, ò si mangia, ò si fà la Cucina, e quella, della quale si tratta, è individualmente descritta da nostri testimonii, *non per abitazione alcuna profana, mà solo un Loggione con sei fenestre, nel quale scende la corda della campana, che si sona per chiamare il popolo*; Li quali essendo stati essaminati in Rieti, dove Monsignor Vicario Apostolico vi essercita la giurisdizione Ecclesiastica, non averebbero con tanta chiarezza deposte tutte le circostante alla nostra Chiesa, sopra considerate, se la verità non corrispondesse alle loro deposizioni.

Sacra Congreg Episcoporum, Ponente Card. Rubino die
108 2. Junii 1706. Rescripsi; *Attenta refectione Oratorii, Vitarius Apostolicus permittat celebrationem missarum, & festi Nativitatis B.V.M. circumscripto Processu, in Curia Episcopali fabricata super prætensa falsitate Testium.*

DISCEPTATIO XXIV.

Neritonen. Servitii Ecclesiæ.

PRO

Promotore Fiscali Curiæ Episcopali Neriti.

CUM

Clero ejusdem Civitatis.

ARUMENTUM.

Simplices Sacerdotes, non habentes beneficia in Cathedrali, an possint cogi ad interessendum omnibus diebus festivis in eadem Cathedrali, & an iidem Sacerdotes cogi possint ad assistendum cum Pluviali functionibus Pontificalibus, quæ fiunt in Cathedrali.

A Tempore, cujus initii memoria non existit, in Civitate Neriti, illa viguit, & viget laudabilis consuetudo, ut Ecclesiastici omnes, sive adscripti, sive non adscri-
1 pti servitio illius Ecclesiæ Cathedralis, atque in illa habentes, vel non habentes Ecclesiastica beneficia, omnibus diebus festivis, tam si in illis Reverendissimus Episcopus Pontificalia exerceat, quàm non, *teneantur assistere missæ, & secundis Vesperis, vel etiam primis, quandò Episcopum celebrare contigerit*, juxta præcisa verba rescripti *hujus Sacr. Congreg. diei 27. Augusti 1613. referente Card. de Comitibus.*

Verùm quia aliqui de Clero ejusdem Civitatis, recusantes hodiè continuare idem servitium, recursum habuerunt ad A.C. à cujus Tribunali ad reiteratas preces Reverendissi-
2 mi Episcopi ab Auditore SS. remissa fuit controversia ad hanc Sacr. Congregat. humillimas fundimus preces pro observantia d. laudabilis consuetudinis, & speramus fieri voti compotes.

Quod enim ubi viget similis consuetudo, ista servanda sit, nulla adest inter Doctores controversia, ut videre est etiam
3 apud *Pignatel. consult. 56. sub num. 6. tom. 3.* ibi: *Nisi aliundè essent obligati, puta ex fundatione, vel ex consuetudine, & Monacell. in Formul. part. 1. tit. 2. formul. 4. num 33.* ibi: *Nisi tamen adesset consuetudo, Card. de Luca in Miscell. Eccles. disc. 24. num. 27. & Nicol. Lucubr. Canon. tom. 2. lib 1. tit. 22. de Cler. Peregr. num 4. in princip.* ubi refert, & sequitur multas antiquas, & modernas punctuales resolutiones hujus, & ulterius Sacr. Congregat. Concilii; alias verò moderniores resolutiones Sacr. Congregat. refert, & sequitur idem *Mona-*
4 *cell. in Formul. tom. 2. tit. 15. formul. 4. num. 6. fol. 164.* Itaut respectu hujusmodi conclusionis, uti ab omnibus admissæ, superfluus sit omnis labor, ulteriorque diligentia.

Remanet igitur videndum, an in nostra Cathedrali probetur talis consuetudo; Omissis autem illis animadversionibus, quæ non sine EE. PP. tædio, fieri possent ad illam probandam antè terminationem Sacr. Concil. Trident. strictè post istius promulgationem

Probatur I. eadem consuetudo ex celebri Synodali Constit. Episcopi Ambrosii Saulii, ex Prædicatorum Ordine, ad nostram Ecclesiam reformandam à Sancto Pio V. assumpti, 5
cùm illis amplissimis facultatibus, quæ leguntur in speciali Brevi, eidem Episcopo directo, atque expedito die 18 Novembris 1570. Quæ Synodalis Constitutio refertur, & approbatur in Visitatione nostræ Diœcesis, anno 1578 peracta ab Episcopo Cæsare Bovio, antiquo familiari, & intimo amico Sancti Caroli Borromei. II. Probatur à specifica approbatione ejusdem Synodi Episcopi Saulii facta die 7. Januarii 1581. à S. M. Gregorio XIII. mediante organo Card. S. Sixti III. Ex Synodo Episcopi Fabii Furnarii, promulgata anno 1591. IV Ex epistola hujus Sacr. Congregat. scripta eidem Episcopo Furnario die 22 Septembris 1592. V. Ex Relatione status nostræ Ecclesiæ, Sacr. Congreg Concil. transmissa ab Episcopo Aloysio de Franchis anno 1612. VI Ex duabus *resolut. hujus Sacr. Congreg. 19. Martii & 27. Augusti 1613.* ad relationem Card. Bevilaquæ, & Card. de Comitibus. VII Ex supplici libello, nomine Cleri Neriton huic Sacr. Congregat. olim porrecto, adversùs eundem Episcopum Aloysium de Franchis, in quo eadem consuetudo, illiusque punctualis exequutio ingenuè fatetur, & ad hominem comprobatur. VIII. Ex alia Relatione status nostræ Ecclesiæ anno 1615. eidem Sacr. Congregat. Concil. transmissa ab eodem Episcup. de Franchis IX. Ex quatuor aliis similibus Relationibus Episcopi Hieronymi de Franchis, successoris ejusdem Aloysii, transmissis eidem Sacr. Congregat. Concil. anni 162, 1625. 1628. & 1629 X. Ex Synodo ejusdem Episcopi Hieronymi de Franchis translati deindè ad Archiepiscopalem Ecclesiam Capuanam, promulgata die 30 Septembris d. anni 1629. XI. Ex Relatione Status nostræ Ecclesiæ, eidem Sacr. Congregat. Concil. transmissa à S. M. Alexand. VII. anno 1651, quandò erat Episcopus Neritonensis. XII. demùm, aliis gratia brevitatis omissis, ex Synodo Episcop Brancaccii, in Civitate Lycien. impressa anno 1674. quæ originaliter exhibetur in manibus Eminentissimi Ponentis.

Ex quibus, præcipuè simul unitis, prout in qualibet materia faciendum esse, monent adducti à *Ruin. cons. 83. num.* 6
30 Menoch. cons. 856. num 8 & 9. Rot cor. Zarat. decis. 39. num. 9. & cor. Emer. jun. decis. 317 num. 7. tali evidentia ab anno 1570. justificata remanet nostra consuetudo, & laudabile solitam, ut nihil magis in facto addi posse videatur prò illius olteriori comprobatione, ut considerando Summi Pontificis approbationem, advertunt adducti supra discept. 14. 7
num. 30.

Et considerando vim Synodalium Constitutionum, quæ dicuntur particulare jus Diœcesis, præferendum ipsimet Juris communis dispositioni notant *Barbos. de Potest. Episcop. part. 3. allegat. 93. num. 23. Ciarl. controvers. 61. num. 1. & seq. Tond. quæst. benefic. part. 1. cap 11. num 1. Ansald. in addit. ad decis. 78. num 60. & Rot. decis. 74. num. 20. coram Zarat.* 8
& decis. 740. in fin. cor. Emer. jun & in Calaguritana Decimar. 14. Novembris 1698. §. Consisto cor. Eminentissimo Priolo.

Et considerando efficaciam probationis, resultantis ex Relationibus status nostræ Ecclesiæ, observat *Fagnan. in* 9
cap Ego N. num 1. & seqq. & num. 73. de Jure Jur. Bertach. Vot decis. 100. num. 16 Rot. decis. 685. num 9. cor. Serr. & decis. 34. num. 17 cor. Ansald confirmata *23. Junii 1698. cor. eodem, & decis. 234. num. 16 & 17. part. 16. recent. & in Bituntina Jurispatronatus 20. Aprilis 1705. §. Nec coram Eminentissimo Priol & in Herbipolen. Monasterii 20. Junii 1707. §. Constare cor. Caffarel*

Et demùm considerando Adversariorum claram confessionem, habemus rotundum *Text. in leg. Cùm precum Cod. de Liberal. caus.* de quo, aliis cumulatis, *Rot. cor. Ludovis. decis 143. num. 30. & seqq. & decis. 7. num 4. cor. Priol & decis. 78. num. 17 cor. Ansald.* ibi: *Melior namque desiderari non valet justificatio, quàm prosiliens à propria assignantis agnitione, & confessione.*

In Jure verò pro ejusdem laudab. soliti continuatione, *ultra authoritates, suprà citatas num. 3.* habemus tres æquè 10
punctuales, ac magistrales resolutiones Sacr. Congregat. Concil. quæ proindè vim legis habent ex adductis *in meis Instit. Crim. lib 1. tit. 12. §. 4. num. 249.*

I. Est in *Puteolana 6 Julii 1647. Lib. 37. Decret, fol. 231.* In
qua eadem Sacr. Congregat. respondit: *Servandam esse consuetudinem, ut Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi, & alii Clerici, etiam non habentes beneficia, & officia, &c. inserviant* 11

viant Exclesiæ Cathedrali diebus festivis, dùm missa cantatacelebratur. II. Est in celebri *Trojaan Servitii* 20. *Decembris* 1704 *lib*.54.*fol*.380. in qua eadem Sac.Congregat.dub. *An*
12 *simplices Sacerdotes, nullum habentes beneficium in Cathedrali Ecclesia Trojana, nullumque ex ipsa retinentes emolumentum, teneantur assistere servitiod. Ecclesiæ singulis diebus de præcepto*, respondit *Affirmativè*. III. verò in celebrioti *Bellicastr. servitii* 15. *Novembr.* 1670 quæ simili dub. *An Sacerdotes simplices teneantur inservire Ecclesiæ Cathedrali omnibus diebus festivis*, Respondit: *Cogi posse juxta*
13 *formam consuetudinis, & juxta Constitutiones Synodales*, quam utraque Parte informante, confirmavit die 01. Augusti 1706 cùm rescripto *In decisis, & ampliùs Lib*. 56.*fol*. 279.

Quibus contraponi nullatenus meretur resolutio ejusdem Sacr. Congregat. Concil. in *Surnen*. 17.*Jun*. 1690. allegata à *Monacel.in Form. part*. 1.*tit*.2. *formul*. 4. *num*. 33. Tùm quia
14 illa est anterior dictis *Trojanæ*, & *Bellicastren*. quæ proinde in illarum conflictu attendenda non est, per ea, quæ notant *addactt in meis Institut. Crimin.lib*. 1.*tit*.10. §.4. *num*. 159. quibus addo *Pignatel. consult*. 175. *num*. 3. *in fin. tom*.4. Tùm etiam, quia in illa non probabatur antiquissima consuetudo, innegabilis in nostris terminis, ex quo agebatur de præcepto Episcopi, d.novum onus injungentis suo Clero, ut videre est *in Lib*.40. *Decret. fol*.396. ubi d Sacr. Congregat. respondit *Negativè* dubio, tunc proposito, quod erat sequens. *An prædictum præceptum sustineatur*; qui non sunt termini nostræ controversiæ, ex quo Reverendissimus Episcopus nullum de novo fecit præceptum Sacerdotibus nostræ Diœcesia, nullumque novum onus eis imposuit, sed in judicium à suo Clero strepitosè vocatus, humiles solùm porrigit preces prò continuatione laudabilis consuetudinis suæ Ecclesiæ,
15 unicè directæ ad majorem Divini cultus decorem, sacrarumque functionum splendorem, & majestatem, submississimè se remittendo EE. PP. judicio, firmiter sperans, confirman. esse dict. antiquum solitum de mandato Sancti Pii V. comprobatum ab Episcopo Saulio in ejus Synodali Constitutione, quam per extensum ragistravit in ejus Vita P. Pontius ejusdem Ordinis Alumnus, toties à toto Clero acceptatum in sequentibus Synodis, repetitis vicibus expressum, & enunciatum Sacr. Congregat. Concil. in Relationibus status suæ Ecclesiæ, canonizzatum ab hac Sacr. Congregat. Partibus informantibus d. anno 1613. & demùm roboratum
16 oraculo Summi Pontificis Gregorii XIII. juxta ea, quæ ad rem scripta reliquit *S. Greg. lib*. 7. *Epist*. 61. *indict*. 2. his verbis: *Valdè Ecclesiasticæ est moderationi conveniens, ut quæ ordinata fuerint, vel decisa, nulla inposterum debeant refragatione turbari*.

Hoc unum subjungentes, quod canonizzatio hujusmodi antiquissimi soliti, & laudabilis consuetudinis, longè me-
17 liùs, & cum omni fundamento attribuenda est eidem Sancto Pio V. mirabiliter electo *ad Div. cultum reparandum*, quàm d.Episcop. Saulio, ex quo iste in sua Synodo processit ad illius confirmationem vigore d. Brevis ejusdem Sanct. Pontificis, in quo postquam multa asseruit respectu Dignitatum, & Canonicorum nostræ Ecclesiæ, non sine magna admiratione respectu aliorum de Clero prosequitur, ex fide dignis intellexisse, *quod personæ, militiæ clericali, & ipsi*
18 *Ecclesiæ dicatæ, ei, ut tenentur, in Divinis non deserviunt, & quod diversæ personæ Ecclesiasticæ, tam Cives, quàm Diœcesis Neritonen. &c. sua officia præstare, & obsequia Ecclesiastica adimplere, vel negligunt, vel nesciunt*; Quod utinam hodiè ad literam non verificaretur, tàm in Civitate, quàm in Diœcesi Neritonen.

Posita autem ex hucusque animadversis affirmativa resolutione pro observantia dictæ consuetudinis, prò simili affirmativa resolutione ulteriùs, dubii circa assistentiam cum
19 Pluvialibus, militare videtur rotunda dispositio *Cæremon. Roman. lib*. 1. *cap*. 3. ubi in specie determinatur. *In Ecclesiis Cathedralibus, absente Episcopo, & in Collegiatis Canonicus hebdomadarius parabitur, &c & cum eo parantur quatuor, aut sex Presbyteri de gremio ipsius Ecclesiæ non tamen Canonici, &c*. quod vim legis obtinet, ex animadversis per *Card. de Luc. de Jurisdict. disc*.31. *num*. 5. & firmatis per *Rot. in decis*.4. *num*.19. *apud Novar. in Summ. Bullar. & decis*. 647 *num* 3 *part* 4. *tom* 3.

Neque deberent Adversarii recusare hujusmodi servitium,
20 quod non Reverendissimo Episcopo, sed ipsi Deo præstatur, eo quia dicuntur subrogati in locum Canonicorum, quandò Episcopus celebrat; Tunc enim ex dispositione ejusdem Cæremonialis non simplices Presbyteri de gremio Ecclesiæ, sed ipsimet Canonici eidem inservire tenentur, ut est notorium.

In eadem Causa.

QUuidquid dicendum sit, Jure communi attento, juxta terminos authoritatum, in contrarium allegatarum, hoc unum est indubitatum, quod, accedente consuetudi-
ne, nullus Doctor negat, etiam simplices Sacerdotes, nul- 21
lum habentes beneficium, vel emolumentum, cogi posse ad interessendum omnibus diebus festivis missis, & aliis Ecclesiasticis functionibus, quæ fiunt in Ecclesiis Cathedralibus; ut punctualiter probavimus *suprà num*. 3. & concordant adducti per *Novar. in Summ. Bullar. comm*. 103. *num*. 15. ubi duas adducit convincentes rationes, primam, *quòd consue-
tudo æquiparatur legi*; Secundam verò, *quòd illa potens est* 22
facere licitum, quod aliàs permissum non est, & Pignatel consil. 410. *per tot. tom*.1. ubi quòd ita resolvit hæc Sacr. Congregat. *in Iservien*.24. *Julii* 1643. quæ est in *Lib* 17. *Decret fol*.212.

Quibus addimus tres alias æquè punctuales resolutiones ejusdem Sacr.Congregat.Concil. in *Brictinorien*.11. *Januarii* 1648. *lib*.18. *Decret. fol* 236. ibi: *Sacra, &c. censuit, attenta consuetudine, & necessitate Ecclesiæ Cathedralis, sacerdotes, & clericos Brictinorien. cogi posse ab Episcopo interesse
missis diebus Dominicis, & aliis festis, necnon in processioni-* 23
bus. Et in *Nullius Foripompilii* 17. *Januarii* 1652. *Lib*. 19. *Decret. fol*. 247. ibi: *Censuit, supposita consuetudine, clericos, & sacerdotes Terræ Foripompilii, etiam non habentes officia, seu beneficia Ecclesiastica, teneri diebus festivis interesse officiis Divinis in Ecclesia Abbatiali ejusdem Loci*, & in *Brugnaten*. 13. *Septembris* 1655. *Lib* 19. *Decret. fol*. 078. ibi: *Sacra, &c censuit, Diaconos, & Subdiaconos, attenta consuetudine, vel necessitate Ecclesiæ, cogi posse ad servitium præstandum*.

Quod autem talis vigeat consuetudo in nostra Ecclesia, innegabile videtur, ex animadversis *suprà num*. 5. & latè comprobatis in nostro Summario, cum illo addito quòd ea-
dem consuetudo, ab antiquissimo tempore introducta, ro- 24
borata Synodali Constitutione Episcopi Saulii, ex præciso, & speciali mandato Sancti Pii V. individualiter confirmata à S. M. Gregorio XIII. est adeò antiqua, ut anno 1590. hæc Sarc.Congregat. summoperè mirata fuerit, ut invenirentur sacerdotes, tunc temporis illam prætendentes non observare, ibi: *Et è meraviglia, che si trovi chi lo contradica, &c. oltre che l'osservanza è già tanto antica, che si può dire prescritto, &c*.

Si igitur dicto anno 1592. & sic antè annos 120. eadem consuetudo erat adeò antiqua, ut diceretur præscripta, juxta
præcisa verba hujus Sacrosancti Senatus, quid dicendum 25
erit hodiè, superaddita dicta nova centenaria, quæ, uti immemorabilis æquipollens, de se sola apta est meliorem titulum de mundo inducere? juxta *magistralem Rot decis. in Romana Augmenti dotis, & Legatorum* 4. *Maii* 1695. *per tot. cor. Eminentissimo Priol*. Itaut non solùm dicta duo oracula, & approbationes Sancti Pii V. & S. M. Gregorii XIII. sed mille alia Apostolica privilegia, confirmatoria ejusdem consuetudinis, allegare possimus per ea, quæ notant adducti *in decis*. 32. *num* 16. *& seqq. & decis*. 50. *à num* 14. *cor. R.P D. Ansald. & in Januen. Abbatiæ* 11. *Decembr*. 1690. §. *Non obstat, &* 10. *Martii* 1692 §. *In nihilo. cor. Manuel*.

Quæ si procedunt indistinctè respectu omnium omninò sa- 26
cerdotum, servitio nostræ Cathedralis adscriptorum ex viva, & efficacissima ratione, quia, *come ordinati dopo detto decreto* (hoc est S. M. Gregorii XIII.) *si deve intendere, che siano stati promossi con quest'obbligo di servire, conforme al d. decreto*; Sunt verba hujus Sacr. Congregat. in d. epistola, data in nostro Summario.

Quantò magis locum habebunt respectu illorum sacerdotum, qui ordinati fuerunt à moderno Reverendissimo Epis-
cop. prævia dicta præcisa obligatione inserviendi nostræ Ca- 27
thedrali Ecclesiæ, ad formam dictæ antiquissimæ consuetudinis, & Synodal. Constitut. ut justificamus in Summario, quia horum respectu, præter dictam antiquam, & præsumptam, semper urget dicta specialis, & nova obligatio, & sic militant duo vincula, quæ fortiùs obligant, per ea, quæ notant *Ceav.cons*.346. *num*.12. *Mar. Anton. variar. resol. lib*.1. *resol* 81. *num*.3. *& Gonzal.ad Regul*.8. *Cancel gloss* 13 *num*. 0.

Prout etiam nulla cadere potest difficultas quoad illos sacerdotes, qui beneficia obtinent in nostra Cathedrali, quod
teneantur inservire eidem Ecclesiæ, in qua sunt beneficia- 28
ti, vel de cujus redditibus, & emolumentis participant, ut admittunt ipsimet Doctores, ex adversò citati, & addo duas resolutiones Sacr. Congregat. Concil. sequutas à *Pignatel*.

tel. consult. 56. *num.* 9. & 10. *tom.* 3. Quod verum est etiam in
obtinente beneficium tenue, sunt verba *Novar. in Summ.*
Bullar. comm. 103. *num.* 2. ubi, quòd procedit, *etiamsi bene-*
ficium esset sine redditibus.
Respectu verò illorum, qui ordinati fuerunt antè tempus
possessionis, captæ à Reverendissimo moderno Episcopo,
& sic ante dictam specialem obligationem, nullumque ha-
bent in Cathedrali Ecclesia beneficium, multæ concurrunt
prærogativæ, & verificantur etiam bursales utilitates, qui-
bus inniti potest idem laudabile solitum, & immemorabilis
29 consuetudo, eò quia ad hunc effectum non commensurantur
ad æqualitatem utilitates cùm incommodo, ut observat *No-*
var. in Summ. Bullar. comm. 104. *num.* 2.
I. Enim constans in facto est, ex formali depositione sex
testium, omni exceptione majorum, quòd *hà il Clero la pre-*
30 *rogativa di cantar le messe conventuali nelle tre giornate della*
Settimana Santa, lunedi, martedi, e mercordi, destinan-
dosi dal R. Cantore à fare tali funzioni, e cantano anch'essi del
Clero il Passio. II. In omnibus actibus, & functionibus sem-
per nuncupantur Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi, &
Clerici Cathedralis Ecclesiæ Neriti, quales se denomina-
31 runt in supplici Libello, huic Sacr. Congregat. porrecto his
verbis: *Il Clero della Chiesa Cathedrale della Città di Nar-*
dò umilissimo Oratore, &c. Itaut prætensionem etiam excita-
verit, ut Clerum Cathedralis, velle dare votum in electio-
ne Vicarii Capitularis. III. *Che tanto li Canonici, quanto*
li Sacerdoti si sepelliscono nella Catedrale, & il Clero hà la
sepoltura nella Cathedrale, e quando hanno divozione di la-
sciarsi altrove, si fa ab immemorabili l'officiatura nella Cate-
drale. IV. *Che li Sacerdoti del Clero non paghino niente per*
il Jus sepulturæ, fossa, e campana. V. *Che è tenuto tutto il*
Capitolo d' intervenire all' essequie d'ogni Sacerdote, e man-
cando, è puntato in un carlino, che s'impiega per l'elemosina
di una messa per Sacerdote defuncto. VI. *Finalmente, che si*
fà una volta l'anno l'anniversario pro Dignitatibus, Canoni-
cis, aliisque de Clero, tutti insieme, con la pena di un carli-
no à chi manca.
Adversùs quæ non obstat animadversio, quòd nostra con-
32 suetudo, ut suprà concludentissimè probata, *vocari potest*
potiùs abusus, & ignorantia proprii Juris in Clero, qui ex
superveniencia novorum Clericorum, proprium Jus scien-
tium, prætensam consuetudinem interrumpere potuerunt.
Videtur enim habere speciem veri paradoxi asserere, quod
vocari possit abusus nostra consuetudo, unicè tendens ad
Divini cultus splendorem, & sacrarum functionum deco-
rem augendum, à duobus Summis Pontificibus, Sancto Pio
V. & Gregorio XIII. approbata, ab hac Sacr. Congregat.
confirmata, à Clero nostræ Civitatis in omnibus Synodis
acceptata, & exequuta, ab omnibus Episcopis Sacr. Con-
gregat. Concil. in Relationibus Status nostræ Ecclesiæ sem-
per fideliter narrata, & quod magis est, ex suprà animad-
versis, à Sacr. Congregat. semper admissa, & canonizzata,
ut patet consideranti.
Minùs relevat alia reflexio, quod verba illa decreti hujus
33 Sacr. Congregat. 27. Augusti 1613. *Observandum esse soli-*
tum, idest, quòd totus Clerus assistat in Cathedrali Ecclesia
festivis diebus missæ, & secundis vesperis, vel etiam pri-
mis, quando Episcopum celebrare contigerit, taliter sint in-
telligenda, ut qualificentur à dictis ultimis verbis, *quando*
Episcopum celebrare contigerit, itaut in solo casu, quo Epi-
scopus celebret, verificetur obligatio Adversariorum assi-
stendi missæ, & Vesperis, inferendo deindè, quod consue-
tudo, uti restricta ad dictos dies, in quibus Episcopus Pon-
tificaliter celebrat, extendi non possit ad omnes alios festos
dies. Sensus enim dictorum verborum videtur nimis cla-
rus, & obvius, pro obligatione Cleri ad interveniendum
indistinctè diebus festivis missæ, & secundis Vesperis, pri-
mis autem Vesperis in eo solo casu, in quo Episcopus
celebrat.
Cæterùm, quando aliqua, vel minima eorundem verbo-
rum respectu, superesset dubietas, ad illam prorsùs, & to-
taliter eliminandam, adduximus oraculum S. M. Gregor.
XIII. qui non potuit contrariam interpretationem meliùs,
34 atque evidentiùs destruere, quàm asserendo, Synodum Epi-
scopi Saulii disponere *circa l'intervenire alle messe cantate,*
& alli Vesperi ratione ordinis, nullam faciendo mentionem
interventus Episcopi in primis Vesperis, quem superadde-
re placuit huic Sacr. Congregat. d. die 27. Augusti 1613. in
dictis primis Vesperis, non simpliciter, sed in solo casu,
quo Episcopus celebrat, ut considerando ampliativam na-
35 turam dictæ dictionis *etiam*, advertunt *Genua. consult.* 65.
num. 8. *Decian. cons.* 46. *num.* 118. *Ansald. in addit. ad*
decis. 93. *num.* 63. *Rot. decis.* 51. *num.* 8. *part.* 1. *recent.*
Ultrà quod eadem interpretatio ad hominem destruitur ex
omnibus Synodis posterioribus dictæ Synodi Episcopi Sau-
lii, necnon ex uniformibus Relationibus Status nostræ Ec-
clesiæ, à successoribus Episcopis Sacr. Congregat. Concil. 36
transmissis, in quibus semper habetur mentio dicti antiqui
soliti, & laudabilis consuetudinis, absque ulla mentione ta-
lis qualificationis, ut illa restringi, & coarctari deberet in
solo casu, quo Episcopus Pontificaliter celebrat.
Ejusdem prorsùs insubsistentiæ est alia reflexio, quod in
omnem casum eadem consuetudo abrogata fuerit à Sacr. Con-
gregat. Concil. anno 1683. occasione Relationis Status no-
stræ Ecclesiæ, eidem transmissæ ab Episcopo Furnaro,
quando eadem Sacr. Congregat. d. Episcopo sequentia verba 37
respondit: *At minimè cogi posse Presbyteros, nihil de Eccle-*
sia participantes, ad interessendum in Choro, etiam in iis fe-
stis diebus, quibus ipse Episcop. interest.
Objectum enim ad hominem removetur, observando,
quòd ibidem eadem Sacr. Congregat. loquitur, jure commu-
ni attento, in quibus terminis ultrò admittimus, sacerdo-
tes, non participantes de emolumentis, & redditibus ali-
cujus Ecclesiæ, non posse cogi ad præstandum eidem Ec-
clesiæ continuum servitium, quod extendere volebat idem 38
Episcopus ad Sacerdotes insignis Oppidi Galatoni, suæ Ju-
risdictioni subjecti, & in quo Loco Episcop. sæpè moram
facere solent, & Pontificales functiones, juxta casuum con-
tingentias, exercere, in eoque, inter alios Episcopos, diem
clausit extremum Episcop. Fabius Furnarius.
Non igitur mirum, si eadem Sac. Congregat. post illa ver-
ba: *Curandumque esse, ut ignari sacerdotes, Oppidi Gala-*
toni edisceant ea, quorum scientia eorum statui, & muneri
congruit, prosequendo sermonem de iisdem sacerdotibus 39
Loci Galatonis, absque puncto illo, quod per errorem for-
san Impressoris appositum fuit in dicto contrario Summario,
sed post simplicem virgulam, dixerit, *at minimè cogi posse*
Presbyteros, nihil de Ecclesia participantes, ad interessen-
dum in Choro, etiam in iis festis diebus, quibus ipse Episco-
pus interest, quod verificari potest in eodem Oppido Gala-
toni, nedùm occasione S. Visitationis, sed in quocumque
alio casu, in quo Episcopus ibidem moram faciendo Pontifi-
caliter celebret. Et horum sacerdotum dicti Oppidi Gala-
toni respectu applicatur conclusio, exadversò exagerata,
quòd consuetudo, vigens in Cathedrali Neriti, extendi non
valeat ad aliam Ecclesiam Oppidi Galatoni.
Cæterùm respectu antiquissimæ consuetudinis in Ecclesia
Neriti vigentis, & ex oraculo hujus Sacr. Congregat. præ-
scriptæ usque ab anno 1592. nulla, vel minima in tota d. 40
Relatione habetur mentio, & proindè impossibile est, quod
eidem derogatum fuerit dicto anno 1683. ex claro defectu vo-
luntatis dictæ Sacr. Congregat. ex quo eidem non fuit expres-
sa eadem laudabilis consuetudo, & proindè applicatur no-
tum axioma, quòd voluntas nunquàm fertur in incogni-
tum, de quo *Altograd. cons.* 80. *num.* 12. *lib.* 1. *Mantic. de*
Coniect. lib. 1. *tit.* 3. *num.* 1. *Gobat consuit.* 128. *num.* 42. *Actolin.*
resolut. 121. *num.* 58. & *Rot. decis.* 96. *num.* 6. *part.* 17. *recent.* 41
& *in Novarien. Pensionis* 24. *Martii* 1710. §. *Confessio co-*
ram Falcon.
Ultrà quod cùm non sit sermo de simplici aliqua consue-
tudine, nunquàm in judicium deducta, & ex solo Populi,
seu Cleri consensu introducta, sed simus in terminis consue-
tudinis, de mandato Sancti Pii V. à Deo mirabiliter electi *ad*
divinum cultum reparandum, canonizatæ ab Episcopo Sau-
lio, à S. M. Gregorio XIII. expressè, & literaliter approba-
ta, non ita de facili sub verborum involucro derogata dici 42
potest, & duobus miserabilibus verbis de medio sublata ea-
dem laudabilis consuetudo, unicè introducta ad Divinum
cultum amplificandum, & augendum, ut in fortioribus ter-
minis alterius resolutionis ejusdem Sacr. Congregat. firmavit
egregiè *Rot. in decis.* 102. à *num.* 15. *part.* 19. *recent.* ibi: *Neque*
obstitit DD. resolutio Sacr. Congregat. Concil. quia illa fuit fur-
tivè obtenta sub nomine Capituli, non apposita tota serie fa-
cti, &c. *idemque decretum, utpotè obtentum, tacita verita-*
te, & non narrato Jure Capituli, non præjudicat, ex ratio- 43
ne Textus, &c. & *in simili declaratione Sacr. Congregat. Con-*
cil. dictum fuit in Firmana, &c.
Ex quibus remanent inapplicabiles omnes aliæ resolutio-
nes Sacr. Congregat. exadversò allegatæ. 44
In *Sarnen.* siquidem *Servitii Ecclesiæ* 17. *Junii* 1699. non
agebatur de sustinenda consuetudine, sed de exequutione
novi præcepti Episcopi, sub dubio: *An prædictum præ-*
ceptum sustineatur, quod fuit quidem negativè resolutum, 45
sed ex quo Episcopus asserebat, idem præceptum esse con-
forme

forme antiquæ consuetudini, subdidit Sacr. Congregatio
Dandas esse Litteras remissoriales Episcopo, si velit. Itaut
eadem Sacr. Congregat. eodem tempore, quo denegavit exe-
quutionem d. novi præcepti, habuit pro efficaci consuetudi-
nem, quatenùs illa probaretur.

In *Auximana Servitii Chori 26. Novembr.* 1701. Episco-
pus obligare prætendebat omnes, etiam simplices sacerdo-
46 tes ad inserviendum Ecclesiæ, *trasmittendo nonnullas justi-
ficationes, loquentes dumtaxat de Clericis beneficiatis, seu
sucatis, aut servitiis d. Cathedralis addictis*, juxta præcisa
verba Folii, d. die distributi. Nil igitur mirum si eadem
Sacr. Congregat. absque ulla probatione soliti, vel laudabilis
consuetudinis respectu simplicium sacerdotum, istos obliga-
re noluit ex sola voluntate Episcopi ad præstandum servi-
tium ejus Cathedrali. Et nihilominùs, quia allegabatur
consuetudo, adhuc dedit facultatem probandi eandem con-
suetudinem cum rescripto; *Censuit, dandas esse remissoria-
les Literas ad probandam consuetudinem*.

In *Troiana Servitii 18. Februarii* 1702. rescripsit quidem:
47 *Coadiuvandas esse probationes super consuetudine, & testes
formiter examinandos esse*, sed repropositra deinde causa,
& coadjuvatis probationibus super d. consuetudine, neque
etiam adimpleta secunda parte rescripti, super formali exa-
mine testium, dia 20. Septembr. 1704. intrepidè respondit:
48 *Simplices sacerdotes, nullum habentes beneficium in Cathe-
drali Ecclesia Troiana, nullumque ex ipsa retrahentes emo-
lumentum, teneri assistere d. Ecclesiæ singulis diebus de
præcepto*.

In *Alessanen.* demùm 26. *Junii* 1711. *hæc Sacr. Congregat.
ad relationem Eminentissimi Grimaldi*, mediante rescripto,
49 *Servandum esse decretum Sacr. Congregat. Concil.* nihil aliud
fecit, quàm non approbare novum edictum Episcopi, in quo
præcipiebatur *à tutti i Chierici di qualsivoglia età che tutti nelli
giorni festivi al sentire del primo segno del matutino, debbino
venire alla Chiesa al divino Officio in Coro &c.* Quod quantum
distet à nostris terminis, in quibus sermo est de antiquissima
consuetudine, de speciali mandato Sancti Pii V. introdu-
cta, & à S. M. Gregor. XIII. confirmata, & specificè ap-
probata ab hac Sacr. Congregat & in omnibus Synodis acce-
ptata à toto Clero, de se patet.

Adversùs autem dictam nostram laudabilem consuetudi-
nem non merebantur adduci affectatæ testium depositiones;
50 Illi enim nullam merentur fidem, vel ob interesse, quod
habent in causa, eo quia deponunt favore propriorum con-
sanguineorum. Vel quia loquuntur sine juramento, sed
cum illa captiosa declaratione, *etiam con giuramento, quan-
te volte sarà necessario, &c. se sarà bisogno*, & sic non cùm
eodem juramento purè, & simpliciter eo tempore, quo fi-
51 dibus se subscripserunt; Vel quia deponunt prorsus inve-
risimilia, seu veriùs omninò impossibilia, nempè ex solito
etiam tempore Episcopi de Choris, qui fuit quidem Epi-
scopus Neritonen. sed obiit anno 1507. *teste Ughel. in Ital.
Sacr. tom.1. in descr. Episcop Neritonen. fol.* 1175 Vel quia
aliqui deponentes de immemorabili, ad quam probandam
communiter receptum est, testes esse debere annorum 54.
juxta celebrem *Gloss. cap. 1. verb. Memoria de Præscript. in*
52 6. neque etiam habent ætatem 40. annorum. Vel quia ali-
qui se gratis ubique denominantes Patritios Neriti, tales
non sunt. Vel demùm, quia alii exercent vile ministerium
Salsamentariorum.

Ut de testibus habentibus interesse in causa, quamvis se-
cundarium, notant adducti *in decis. 78. num. 77. cor. An-
sald. & in Ariminen. Pecun. 8. Febr. 1697. §. Nec ad eliden-
53 dam coram Molines*, Et de testibus consanguineis *Gabr. de
Testib. conclus. 15. num. 1. & seqq cor. Barat. decis. 427. num. 3.
& cor. Cels. decis. 166. num 6.* Et de testibus, deponentibus
54 sine juramento, *Rot. decis. 285. num. 3. part. 3. coram Verul.
& decis 36. num. 8. apud del Bene de Juram. & decis. 17. num.
14. part. 17. recent.* Et de testibus, inverisimilia deponenti-
55 bus *Bald. in leg. 1. num 6. Cod. de Serv. fugitiv Rot. decis.* 280.
num. 4. cor. Cels. & decis. 153. num. 2. cor. Emer. jun. Et de testi-
56 bus, non habentibus ætatem annorum 54. ad probandam
immemorabilem necessariorum, *Rot. decis. 196. num. 1.
ibique Adden. litt. A. cor. Ludovis. & decis. 376. num 1. coram
Cels. & decis. 1279. num. 13. cor. Emer jun.* Et de testibus, re-
57 pertis mendacibus in una parte eorum depositionis, *Fran-
cisc. Palm. consult. 32. num. 22. Rot. cor. Peuting. decis. 52.
num. 8. & in part. 18 recent. decis. 82. num. 26. & seqq. & decis.
58 319. num. 9. & 10.* Et demùm de testibus vilibus, *Conciol. ad
Statut Eugub. lib. 5. rubr. 10. num. 1. Zacol. ad Statut. Faven.
lib. 4. rubr. 51. num. 4. & Rot. decis. 78. num. 18. cor. Ubag. & dec.
8. num 9. cor. Ansald.*

Demùm remanent diluenda aliqua minùs vera, in con-
traria Facti gratis ubique exagerata adversus Reverendissi-
mum modernum Episcopum, cohærenter ad ea, quæ scri- 59
pta reliquit *Div. Augustin. Serm. de comm. vita Clericor.* his
verbis: *Duæ res sunt conscientia, & fama, conscientia ne-
cessaria est tibi, fama proximo tuo, qui confidens conscientiæ,
negligit famam, crudelis est*, & concordant adducti *per Fa-
gnan in cap. Petitio tua num. 9. de Homicid.*

Dicitur enim, quod *Reverendissimus Episcopus, cupiens
reformare Ecclesiasticam quietem* (sunt initiativa verba dictæ 60
contrariæ facti) *non minus nulliter, quàm de facto demanda-
vit, totum Clerum assistere debere in Ecclesia Cathedrali om-
nibus diebus festivis in celebratione missæ, &c.*

Hoc autem est solemnissimum æquivocum, ut modestè
loquamur, quia Episcopus nullum in hac parte præceptum
fecit Clero Adversario, ut patet ex contrario Summario, 61
in quo tale præceptum nullatenus legitur; Imò ex eodem
contrario Summario remanet manifestum, non Episco-
pum, sed ipsummet Clerum esse authorem præsentis con-
troversiæ, ab ipso coram A. C. introductæ, nihilque aliud 62
fecisse eundem Episcopum, quàm totis viribus procurare,
ut ab hac Sacr. Congregat. decideretur, firmiter sperans,
che forse vorrà il Sign. (sunt ejus præcisa verba) *per mez-
zo del zelo dell'EE. VV. che si confermi con nuovo decreto tal
fondata consuetudine, e che sia servita da miei Ecclesiasti-
ci la Catedrale ne giorni stabiliti, senza controversia ne tem-
pi futuri.*

Æquali insubsistentia, sed majori animositate laborat
aliud suppositum dictæ contrariæ Scripturæ, in ea parte,
in qua gratis ubique asseritur, eundem Episcopum adver- 63
sùs contraventiones ejusdem præcepti statim devenisse ad pœ-
narum executionem ibi: *At statim adversùs contraventores
ad executionem pœnarum devenit.*

Talis enim assertio nullum habet veritatis fundamentum,
Imò neque veri apparentiam, eò quia nullum alium habet
in hac parte finem idem Reverendissimus Episcopus, quàm 64
illum expressum *in §. finali* ejus Relationis, ibi: *Si degnino
per fine l'EE. VV. di riconoscere li documenti, che mi dò l'o-
nore di presentarli, dispongbino, secondo il conosciuto loro
santo zelo ciò, che li parerà meglio per il servizio di Dio, e
bene de miei Ecclesiastici, mentre io rimettendoli ogni mia pre-
mura, e sollecitudine, starò attendendo li loro venerati, e su-
premi commandamenti per esseguirli prontamente con la dova-
ta rassegnazione, & ubbidienza.*

Tantum verò abest, quod à remotissimis in hac parte ve-
rificari possit aliqua vilis interesse consideratio, ut idem Epi-
scopus, raro exemplo, se declaraverit cum Adversariis, 65
*che non sieno aggravati per pensiero del ricorso fatto, e che
avessero par seguitato ad ajutarse*; &, exemplo longè ra-
riori, se exhibuit paratum, & promptum iisdem Adversa-
riis, *anche di concorrere alla spesa* præsentis litis, juxta ipsius
præcisa verba in contrario Summario, quam exhibitionem
iidem Adversarii acceptare recusarunt, ut ibidem prosequi-
tur idem Episcopus.

Cujus veritatis habemus dignissimos testes, omnique
exceptione majores, quorum depositiones exhibemus in 66
præsenti Summario; Ibi enim, ut oculati testes, talia, &
tanta comprobant, omnium oculis exposita in Civitate, &
Diœcesi Neritonen. ut similia de paucis forsan Episcopis
Neapolitani Regni verificentur.

Ex quibus, & aliis optimis qualitatibus, quibus eum Al-
tissimus decoravit, 30. & ultrà testes, omni exceptione
majores in præsenti Summario, cum juramento testati fue-
runt die 12. Decembris 1713. & sic tempore, quo non mo-
rabatur in Civitate, neque in Diœcesi Neriti, *come nella* 67
*partenza di Monsignor Illustrissimo Antonio Sanfelice da que-
sta Città, e Diocesi per Roma, già un anno, e mesi sono, se-
guita, si commosse in maniera il Popolo, che diede segno di
amarissima dispiacenza, con le gran lagrime, in cui prorup-
pe, manifestando sin'ora il cordoglio, che sentono per la lonta-
nanza del proprio Vescovo, col desiderio veramente, che han-
no di rivederlo, anzi nella sua partenza, quasi portandone il
cuore di tutti, da tutti gl'ordini di questa Città di Nardò fino
alla Terra di Copertino fù accompagnato da Dignità, da Ca-
nonici, da Preti, da Nobili di prima riga, e da Ministri Se-
colari. Onde in fede &c.*

Quæ omnia dicta sint ex illa necessitate, quam laudando
approbat *S. Gregor. lib. 26. Moral. cap. 3.* asserens; *Qui necessi-* 68
*tate cogente, vera de se bona loquitur, tantò magis humilita-
ti jungit. quantò veritati sociat.* Subjungentes, provocan-
tesque in hac parte Adversarios verbis illis *Lactantii de Fals.
Religion. lib. 1. cap. 2. Quibus igitur credemus, si fidem lau-
danti-*

dantibus non habemus? qui nos mentiri putat, proferat alios,
quibus credemus: En adductis siquidem in Summario, pa-
tet verificari de eodem Reverendissimo Episcopo id, quod
69 scripsit Clemens IV. Sancto Ludovico Francorum Regi,
registratumque fuit *in ejus Epistola 12. tom. 2. ibi*: *Nec nos*
divitiæ sibi subjiciant, quas nunquàm permisimus domina-
ri, imò quod læti referimus, quem servum habere nequeunt,
70 *& comitem dedignantur*, referente *P. Friger. in Vit. S. Thom.*
Aquin. lib. 2. cap. 10. num. 11.

Sacr. Congregat. Episcop. referente Eminentissimo Paracciano die 26. Jan. 1714. proposuit infrascripta dub.

I. An simplices Sacerdotes, & Clerus Neriti, ut asseritur, adscripti, & non adscripti, non habentes beneficium in Ecclesia Cathedrali, teneantur interesse in dicta Ecclesia omnibus diebus festivis, seu potiùs in diebus Pontificalibus tantùm, in casu &c. & ad effectum &c. & quatenus affirmativè.

II. An Sacerdotes, & Clerus prædictus cogi possint ad interveniendum in functionibus cùm Pluviali in casu &c. Respondit, *Coadjuventur probationes super asserta consuetudine; Et interim Episcopus nihil innovet.*

DISCEPTATIO XXV.

Ordinis Carmelitarum.

PRO

Religiosis Consanguineis Ordinis Carmelitarum.

CUM

Superiore Generali ejusdem Ordinis.

ARGUMENTUM.

Religiosi consanguinei an possint eodem tempore eligi Officiales in Definitorio, vel unus alteri succedere in eodem Officio.

INter alias insignes innovationes, quibus novissimis tem-
poribus agitata reperitur Carmelitana Religio, non in-
fimum occupat locum illa, fundata in decreto P. Genera-
lis diei 3. Octobris 1704. In quo præcipit, ut *Nullus inpo-*
sterum alteri, sibi in primo, & secundo consanguinitatis gra-
1 *du conjuncto, possit ad Provincialatus, vel in eodem Con-*
ventu ad Prioratus officium, sive officia, immediatè succede-
re: Nec non in Definitorio valeant simul reperiri duo, vel
plures in dd. gradib. propinqui.

Cùm autem ad petitionem ejusdem P. Generalis SS. D.
N. idem decretum confirmare recusaverit, illud remitten-
2 do EE. VV. examini, supplicamus hodiè prò denegatio-
ne talis confirmationis. Quia idem decretum est con-
tra Jus: Contra Ordinis Constitutiones: Contra Reli-
gionis bonum: Et demum contra immemorabilem con-
suetudinem, antiquissimumque solitum, in nostra Reli-
gione servatum.

Est idem Decretum contra jus commune, quia hoc at-
tento, nullatenùs prohibitum est, in primo, & secundo
3 gradu conjunctos eodem tempore in Senatores assumi pos-
se, sibique votum in electionibus dare, ut latè probant
Cujac. in leg 1. Cod. de Muner. & Honor. lib. 10. Losen. de Jur.
Univers. part. 1. cap. 3. num. 18. Herm. in Fascic. jur. pub. cap.
31. sub num 69. & Zaul. ad Stat. Favent. lib. 1. rubr. 1. num.
51. Ex quo communiter inferunt DD. id procedere etiam
in electivis officiis cujuscunque Religionis, ut videre est
apud adductos per *Caren. de Offic. Inquisit. tit. 8. §. 4. num.*
33. Pasqualig ad Lauret. de Franch. part. 1. num. 34. Castellin.
de Elect. cap. 17. num 8. Novar. in Lucern. Regul. verbo Ab-
batissa sub num. 8. Barbos. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 45.
4 *num. 25. & in Summ Apostol. Decis. verb. Abbatissa num. 5.*
referentes, ita pluries decisum ab hac Sacr. Congregat. Idem-
que egregiè probant, exadversò uti punctuales citati, *Pas-*
ser. de Elect. cap. 40. sub num. 73. referens, ita decisum
ab hac Sacræ Congregationis & *Nicol. in Floscul. verb.*
Abbatissa sub num. 5. referens pariter, ita decisum ab hac
Sacr. Congregat.

Est pariter idem Decretum contra nostri Ordinis Con-
stitutiones, quibus præsens casus non est novus, neque inco-
gnitus, sed in illis consideratus, & relictus sub dispositio-
ne Juris communis; In *parte* siquidem 3. *earundem cap. 11.* 5
num. 10. ubi sermo est de Monialibus nostri Ordinis, prohi-
betur expressè, nè una soror alteri sorori in Priorissæ Officio
ullatenùs succedere possit.

Prætereà, tàm in eisdem Constitutionibus, quam in di-
versis Capitulis Generalibus, adest eadem prohibitio quoad
Religiosos, non tamen generalis, sed solum circa officia 6
œconomica, ità ut Consanguinei Prioris nequeant esse in
eodem Conventu Procuratores, Depositarii Clavarii &c.

Igitur in aliis Officiis politicis, & respicientibus guber-
nia, vel Provinciarum, vel Prioratuum, circa quæ talis
prohibitio in nostris Constitutionibus non adest, dicitur in 7
illis consultò omissa, & constare dicitur de incontroverti-
bili voluntate in contrarium, ducto argumento à disereti-
va dispositione, quod in Jure validissimum est, quia sicu-
ti Constitutiones id expresserunt in illis casibus, in quibus
voluerunt, ita expressissent in nostro, si pariformiter vo-
luissent juxta *Text. in leg. unica §. Sin autem Cod. de Caduc.*
collen. quem sequuntur *Bursat. cons. 131. num 49. Natt. cons.*
164. num. 2. Spad. cons. 32. num. 4 & 5. lib. 1. Rot. cor. Coet. 8
decis. 2179. num 4. & cor. Priol. decis. 328. num. 10. & in Car-
pentoracten. hæreditatis 14. Maii & 9. Jun. 1687. ferè per
tot. cor. Molines, & in Romana Manutentionis 16. Jan. 1690. §.
Minùs car. Card. Caprara.

Est etiam idem decretum contra Religionis bonum, ut-
potè totaliter exclusivum, & privativum cujuscumque bo-
ni, quod à successione conjunctorum in officiis deriva-
re potest; Non enim metaphysicus est casus ille, in quo 9
duo Fratres, uti optimi Religiosi, aptiores sint aliis,
vel in votando in eodem Definitorio, vel in alicujus Pro-
vinciæ, vel Prioratus successivo gubernio, & regimine,
qui novissimè evenit in Provincia Narbonæ, in qua, ut
notorium est, unus Frater alteri in Provincialatus officio
successit, cum ejusdem Provinciæ insigni utilitate, circa
Religiosorum reformationem, & circa votum, dandum in
Definitorio, & dum hæc scribimus, præsente, & coope-
rante P. Generali idem practicatum fuit Mediolani in ulti-
mo Capitulo celebrato, in quo admissi fuerunt ad votandum
duo in primo gradu conjuncti, nempè P. Carolus Maria à
Porta Exprovincialis, & P. Antonius Maria pariter à Por-
ta primus Definitor.

Ex contrario Decreto aperiretur ulteriùs via, vel deside-
randi mortem benemeritis consanguineis, contra disposi-
tionem *Text. in cap. 2. de Concess. Præbend. & in leg Stipula-* 10
tio 61. ff. de Verb. obligat. quos sequuntur *Gutier. de Juram.*
confirm. part. 1. cap. 198. in princip. Torr. de Pact. futur. suc-
cess. lib. 1. cap. 1. num. 8. & seq. & Rot. decis. 23. num. 1. part. 11.
recent. Vel iidem consanguinei non de facili nostram Reli-
gionem ingrederentur, postquàm in illa unus jam professio-
nem emisit, nè absque ulla propria culpa privatus dicatur
facultate votandi, quæ inter Religiosos pro maxima pœna
reputatur, ex animadversit per *Amen. de Delict. & pœn. §.*
8. tit. 9. num 5.

Nec dicatur, quod ex hac successione consanguineorum
frequentiora soleant evenire mala, quàm bona. Ultrà quod
enim hoc expressè negatur, nec aliquod exadversò addu- 11
ctum fuit legitimum documentum illius gratuitæ asser-
tionis, quod ista evenerint in Provinciis Apuliæ, Lom-
bardiæ, & S. Angeli, quod tamen facilè erat demonstra-
re P. Gen. si verum esset, quod Religiosi earundem Pro-
vinciarum recursum fecissent contra talem prætensum abu-
sum, addendo longissimo contrario Summario petitiones,
& instantias eorundem Patrum: Respondemus I. quòd
P. Generalis in hac parte verè trepidavit timore ubi nul-
lus aderat timor, idque probamus à communi opinione to-
tius Carmelitanæ Religionis, coadunatæ in ultimo Capi-
tulo Generali, in quo promotæ quidem fuerunt innume-
ræ novitates, sub clypeo novarum Constitutionum, ad-
ducto prætextu removendi inconvenientia omnia, in nostra
Religione introducta; Et tamen maximum servatum fuit
silentium ab omnibus Vocalibus circa consanguineorum suc-
cessiones, vel interventum in Definitorio; Signum evi-
dens, quod malum non est talis naturæ, seu talis facilita- 12
tis, qualis exadversò depingitur, & exageratur II. Res-
pondemus, quod circa malum possibile, ex hac consan-
guineorum successione derivabile, habemus in promptu re-
medium, ab ipsismet Constit. præscriptum. Aut enim lo-
quimur de Provincialatu, & P. Generalis vigore earundem
Constit. *in part. 4. capit. 15. num. 1.* potest personas ad 13
Provincialatum concurrentes restringere, & limitare;
Et

Et propterea quando cognoscit, quod unus consanguineus
non potest esse utilis Provinciæ, succedendo alteri con-
sanguineo in Provincialatu, potest ipsum ab electione ex-
cludere.

Aut verò loquimur de Officio Prioris, & duplex occur-
rit responsio I. quòd in nostra Religione Priores non eligun-
tur à Communitate, cujus caput est Prior, sed à Defini-
14 torio, composito ex Provinciali cum suo Socio, ex qua-
tuor Definitoribus, & Ex-Provincialibus, quorum respe-
ctu nullatenùs verificari potest violentia aliqua Prioris pro
electione sui consanguinei, dùm omnes sunt superiores ejus-
dem, nullatenùs dependentes ab ejus officio. II. quod P.
Generalis à nostris Constitut. *in part. 2. cap. 1. num. 2.* li-
beram habet facultatem præveniendi electores, instituen-
do, & eligendo Priores sibi benevisos. Igitur eligendo alium
non consanguineum in illo Conventu, in quo consangui-
neus Prioratum terminavit, facili negotio occurrere po-
test illi malo, quod futurum timet ab electione alterius
consanguinei.

Circa quam amplam facultatem obiter huic notandum
occurrit, quod in contraria Scriptura *§. Non obstante in
fine*, illam præservare sibi non omisit P. Generalis, his
15 verbis. *Quia illorum* (hoc est consanguineorum) *legitima
electio, sivè institutio reposita est in arbitrio, & facultate P.
Generalis;* Notandumque ulteriùs, quod licèt idem P. Ge-
neralis tempore, quo erat Procurator Generalis nostræ Re-
ligionis, continuò exclamare non cessaverit, & palam
16 prædicare contrà frequentem usum hujus facultatis, in
diverso statu *vi dominationis convulsus, & mutatus*, juxta
dictum *Tacit. lib. 4. Annal.* de quo *Boccalin. nelli Ragualgi
di Parnas. rag. 29. cent. 1.* in sola Provincia Apuliæ unica vi-
ce sex literas patentes Prioratus transmisit, & proportio-
nabiliter eandem facultatem in aliis Provinciis ad praxim
reducit, itaut hodiè in nostra Religione ferè longè ma-
jores numero sint Priores, destinati per Literas patentes P.
Generalis, quàm fer. fer. electi à Definitoribus in Capitu-
lis Provincialibus.

Et hæc est ratio illius diversitatis, respectu dispositorum
in nostris Constitut. circa Moniales consanguineas, qui-
bus non permittunt successionem in officio Priorissæ, co-
17 hærenter ad animadversa per *Tambur. de Jur. Abbatiss. disp.
5. quæst. 4. num. 8. Card. de Luc. de Regal. disc. 1. num. 143.
& Rot. decis. 115. num. 17. cor. Ottobon.* circa denegationem
voti tertiæ Sorori Moniali in eodem Monasterio. Quia res-
pectu Monialium nullam habet P. Generalis facultatem
obviandi malo possibili ex electione consanguineæ, ex quo
non potest moniales, mediante obedientia, de uno ad aliud
monasterium transferre, nec illas in electione Priorissæ præ-
18 venire, minusque numerum monialium eligibilium restrin-
gere, & limitare, quorum utrumque facere potest cum
Religiosis; Quorum respectu aliud quoque adest prom-
ptum remedium, commune etiam Provincialibus, dan-
di scilicet obedientiam pro alio Conventu Religiosis illis,
à quibus dubitant eligi posse consanguineos, regimini Con-
ventui nullatenùs aptos: Imò remedium hoc in nostris Con-
stitut. ad quemcumque effectum generaliter præscriptum
est, dum post determinatum tempus trium annorum de-
mandant, Religiosos in alios Conventus transmigrare de-
bere; Retorquetur autem contraria animadversio circa
denegationem Voti tertiæ Sorori in illo Monasterio, in
quo duæ aliæ Sorores reperiantur. Quia ex illa proba-
19 tum habemus, quod non implicat duos conjunctos in
primo gradu vocem dare posse in electionibus, quod à de-
creto P. Generalis prohibetur. Et si id permittitur in mo-
nasteriis monialium, multò magis permittendum videtur
in Conventibus Religiosorum ex diversitatis rationibus,
supra expensis.

Demùm idem decretum est contrà antiquissimam con-
suetudinem, & solitum nostræ Religionis, quod deduci-
tur ex ipsamet contraria novitate. Innovationes autem sem-
per fuerunt, & sunt perniciosæ, nihilque magis animos
20 perturbat, quàm innovare aliquid, & à consuetudine alie-
num facere, juxta verba *Div. Joannis Chrisost. Epist. 1.
ad Corinth. homil. 7.* quem sequuta fuit *Rot in decis. 19. in
fin. apud Antonel. de Jur. Cleric.* & observat Authores, ad-
ducti per *Gonzal. in cap. Cùm consuetudini num. 2. & 3. de
Consuetud. Recc. select. interp. cap 75. num. 20. Capon. discept.
forens. 85. num. 11. & seqq. & Rot. decis. 212. num. 3. & part.
17. recent.* Et revocando aliud Decretum Consilii nostri Or-
dinis, punctualiter ultimo loco respondit *hæc Sac. Congr. in
Romana præstationis Juramenti 19. Junii 1705. Ponente
Card. Colored.* de qua in meo *tract. de Livell. cap. 2. §. antic. n. 26.*

Quibus non adversatur praxis Religionis Augustinianæ,
innixa Constitutioni 28 S. M. Innocentii X. triplici ratio-
ne I. quia in dicta Constitut. Innocentiana non agebatur
de approbatione novæ legis, sed de restitutione antiqui Sta-
tuti, quod in desuetudinem abierat, *ut legitur in §. 2.* 22
Majori autem facilitate solent Summi Pontifices antiqua
Religiosorum Statuta ad observantiam reducere, quàm
novas, exorbitantesque leges à Religiosis conditas, & præ-
cipuè juri communi contrarias, approbare. II quia Reli-
giosarum familiarium diversitas non oritur à tribus substan-
tialibus Votis, omnibus Religiosis communibus, sed à pro-
priarum Regularum, & particularium Constitutionum di-
versitate, quæ si ad uniformitatem reducantur, non erit 23
ampliùs ulla differentia inter Religiosos, neque Ecclesia
Dei circumdata erit illis varietatibus, quas in spiritu præ-
vidit *David in Psalm. 44. 11.* III quia ab hoc particulari ca-
su, exemploque unius Religionis, nihil inferri potest res-
pectu alterius *leg. Nemo Judex Cod. de Sentent. & interlocut.* 24
determinante, non exemplis, sed legibus judicandum esse,
quod observant etiam *Card. de Luc. de Præbenda. disc. 13.
num 23. Rot. decis. 528. num. 42. part. 18, & decis. 247. num.
11. part. 17 recent.*

Quod si ab exemplis Religionis Augustinianæ Consilium
nostri Ord. possibilia mala à nostris Religiosis excludere
procurat, melius esset, ut procuraret pariter excludere
aliud verum, & reale malum, longequè diffusum, desum- 25
ptum à Privilegiis, & exemptionibus Assistentium, sup-
plicando pro extensione Constitutionis *68. S. M. Urbani
VIII.* emanata pro Augustiniana familia ad nostram Reli-
gionem, quæ Constitutio ita sumatur: *Revocatio omnium
gratiarum, exemptionum, indultorum, & privilegiorum,
quomodolibet concessorum Assistentibus Ultramontanis Prioris
Generalis Ordinis Eremitarum Sancti Augustini, absolutis
ab eorum officio, quo peracto ad suas Provincias redire tenean-
tur.* Qui sonus non erit forsan gratus auribus Assistentium,
Consiliique nostri Ordinis.

Et ex his patet etiam responsio ad prætensum solitum
Religionis Dominicanæ, in qua ulteriùs notandum est,
quòd id non est universaliter verum pro tota Religione, sed 26
pro determinatis Provinciis, ut videre est apud *Pass. de Elect.
cap. 40. num. 73 & Camill in Direct. Dor. part. 2. cap. 15* loquen-
tes de Provincia Lombardiæ, & apud *Fontan. ad Constit.
Ord. Prædic. tit. de Elect. Prior. num. 10.* loquentem pariter
circa alias determinatas Provincias.

Quoad facultatem P. Generalis, æquiparatam ex adversò
cum authoritate Episcoporum, quando etiam per insubsi-
stentem hypotesim talis æquiparatio subsisteret, adhuc
idem P. Generalis nullam propterea haberet facultatem
faciendi similia decreta, eò quia Episcop. nullatenùs per-
missum est aliquid contra jus disponere juxta *Text. in cap.
2. de Religios. domib. & in cap. Sicut de Excess. Prælat.* ubi
Repetentes communiter, *Card. de Luc. in Miscell. Ec-
clesi. disc. 7. num. 7. in fin. & Rot. coram Cocin. decis. 238.* 27
num. 8. & 10.

Confirmationes autem similium Decretorum, à diversis
Summis Pontificibus obtentæ, & exhibitæ in contrario
Summario, retorquentur ad hominem, quia ostendunt ne- 28
cessitatem talis Pontificiæ confirmationis ad obligandum
Religiosos ad illa, ad quæ vigore Decretorum Patris Gene-
ralis pro tempore non tenebantur.

Causa non fuit proposita in Sac. Congregat. Ponente Emi-
nentissimo S. Clementis, eo quia terminato officio P. Gene-
ralis Cambolas anno 1710. illius dignissimus successor P. Ge-
neralis Sanchez præmissorum subsistentiam agnoscens, ni-
hil in hac parte voluit innovare.

DISCE-

DISCEPTATIO XXVI.

Camerinen. Præeminentiarum.

I N T E R

Capitulum Cathedralis Camerini.

E T

Capitulum Collegiatæ Ecclesiæ S. Venantii ejusdem Civitatis.

A R G U M E N T U M.

In Presbyterio Cathedralis Ecclesiæ an possint locum habere Prior Ecclesiæ Collegiatæ, illiusque Canonici: Quando habeatur pro præsente Archidiaconus, inserviens Episcopo celebranti, & ad quem spectet jus ministrandi Episcop. naviculam thuris quando non celebrat Pontificaliter. Parochus Ecclesiæ Collegiatæ, an possit in Processionibus incedere à sinistris Parochi Cathedralis.

1 CUm in Ecclesia Cathedrali Civitatis Camerinen. unica
post Pontificalem Dignitas reperiretur sub titulo Ar-
chidiaconatus, stabilitum fuit sub anno 1516. ad alterius
erectionem deveniri sub titulo Præpositurae, prout de facto
authoritate Apostolica erecta fuit, cum ea lege, ut par erat,
quòd futurus Præpositus, cuncti ejus successores, tam in
Choro, & Capitulo, quàm in Processionibus, & aliis acti-
bus capitulariter gerendis, locum suum immediatè post Ar-
chidiaconum, & antè personas Canonicorum, deberent ob-
tinere, prout liquet ex Brevi S.M. Leonis X.

Ab erectione hujusmodi ansam cepit Prior Collegiatæ Ec-
clesiæ S. Venantii ejusdem Civitatis opponendi, quòd lo-
cus immediatè post Archidiaconum novo Preposito in sessio-
2 nibus assignatus, præjudicium sibi inferret, sub obtentu,
quòd aliàs dictum locum, immediatè post Archidiaconum,
ipse Prior occupasset, sed idem Pontifex Leo X. recognita
exorbitantia hujusce reclamationis, veluti quia si Prior ali-
quando cum hac præeminentia insederet, evenire potuit
ex quadam tolerantia, cum de cœtero ab omni Jure aber-
raret, quòd ipse, qui erat de corpore totaliter diverso ab il-
lo Cathedralis, deberet locum in ea supra illius Canonicos
occupare, ideò sequenti anno 1517. demandavit, quod
Præpositus ad normam antedictæ erectionis locum sibi assi-
gnatum obtineret, & Prior Sancti Venantii, uti caput ejus-
dem Collegiatæ cum suis Canonicis insederet, ut ex alio
Brevi, deinceps confirmato per S. M. Paulum III.

Cùm verò successivè de eodem Prioratu fuisset provisus
quidam Sylvester Lucarellus, is arrepta occasione, quod
esset servitio addictus eidem Pontifici Paulo III aliud
Breve extorsit, in quo Papa, innixus mille insubsisten-
tibus suppositis, & signanter, quòd Priores pro tempore re-
3 perirentur in immemorabili quasi possessione sedendi in Cho-
ro Cathedralis Ecclesiæ, & quidem immediatè post Archi-
diaconum, declaravit sub anno 1540. eosdem pro tempore
Priores in eorum supposita primæva possessione confirmare,
illosvè de illa plenariè reintegrare; Verùm tamen est, quòd
hoc Breve non meruit per plures annos videre lucem, nam
quousque vixit præfatus Lucarellus nunquàm ausus est illud
ad notitiam Capituli nostræ Cathedralis Ecclesiæ deducere.

Solumvè illius Successor, ope ejusdem Brevis, jactitare
cœpit, sese præeminentiis in eo contentis gaudere velle;
At verò Capitulum Cathedralis, statim habita de hoc no-
4 titia, recursum habuit ad Sedem Apostolicam, & impe-
trata solita commissione. illam dirigi curavit Sacr. Rotæ
super omnibus in d. Brevi enunciatis; In hoc autem rerum
statu agnoscentes Prior, & Capitulum Collegiatæ Eccle-
siæ Sancti Venantii, quòd vanitas erat super decreto irri-
tanti, & aliis clausulis in dicto Brevi contentis, insistere,
attenta illius innegabili subreptione, satiùs duxerunt ab eo
recedere mediante compromisso, quòd de anno 1552. con-
corditer cum Capitulo Cathedralis fecerunt in personam
Lactantii de Lactantiis super omnibus controversiis,
quomodocumque, & quacumque ex causa inter Partes
vertentibus.

Discussa igitur causa coram præfato Judice, is tandem
devenit ad laudum, in quo præscripsit ordinem ab utroque
Capitulo servandum in Processionibus, & quoniam reco-
gnoscere debuit, quod respectu asserti Juris memorati Prio-
ris Ecclesiæ Collegiatæ, sedendi cum aliis in Choro Cathe-
dralis, prætensio nulli rationi innixa erat, hinc quantum- 5
vis præcedentiam eidem Priori in Processionibus debendam
præscripserit, Jure tamen meritò de prætenso loco intra Pre-
sbyterium Cathedralis, qui in quæstionem principaliter ca-
debat, nec verbum fecit; Et laudum, ita ab eo promulga-
tum, unanimiter ab utraque Parte acceptatum fuit.

Rebus taliter compositis, cum ab inde citra Priores pro
tempore prætensionem sedendi in Choro præd. numquàm
ampliùs excitaverint, neque ulla ulterior intra tanti tempo-
ris lapsum exarserit quæstio, præterquam de anno 1608. quo
occasione accessus nostri Capituli ad Ecclesiam Collegiatam 6
in festo Sancti Venantii, disputatum fuit in hac Sacr. Con-
gregat. an Archidiaconus, dum assisteret Episcopo in Vespe-
ris, vel in missa solemni, habendus esset, nec nè pro præ-
sente, ita ut Prior Sancti Venantii deberet sedere in Choro
dictæ Ecclesiæ Collegiatæ, non post, sed supra Præpositum
nostræ Cathedralis, quemadmodum ostendit resolutio, de-
super edita, atque e adversò danda, solumvè hisce ultimis
annis Capitulum Ecclesiæ Collegiatæ Adversarium dictam
quæstionem, à duplici ferè centenaria de medio sublatam,
renovavit prætendendo, quòd idem Prior immediatum lo-
cum post primam Dignitatem in ipso Choro Cathedralis oc-
cupaturus esset, quinimo novam exorbitantiam cumulan-
do, cœpit etiam contendere, quod omnes Canonici ejus-
dem Collegiatæ conveniendo Capitulariter in Cathedrali
locum pariter in ipso Choro debeant obtinere: Et quam-
vis Ordinarius sub anno 1699. decretum ediderit mandans,
Capitulum, & Canonicos supradictæ Collegiatæ, sede- 7
re quidem posse in ipsa Cathedrali, sed tamen extra Pres-
byterium, Prior tamen, & Canonici Adversarii non ac-
quiescentes judicato hujusmodi, & nova semper mediian-
tes, obtinuerunt subscribi multa dubia, quæ, cùm in præ-
senti Congregatione proponantur, credimus illa favore Ca-
pituli Cathedralis resolvenda esse, prout etiam reverenter
supplicamus.

Quatenùs enim spectat ad primum dubium, in quo quæ-
ritur: *An eidem Priori occasione accessus Capitulariter ad Ec-
clesiam Cathedralem debeatur locus in illius Presbyterio*, nega-
tiva resolutio omninò capienda est; Chorus namque qui idem
est, ac Presbyterium, & unus pro alio promiscuè accipitur 8
teste *Macr. in Hyerolex. verb. Chorus post princip. Frances de
Eccles. Cathedr. cap. 5. num. 182. Pignatel. consul 2. num. 7.
vers. Ubi per Presbyterium tom. 3.* unicè destinatus est pro Ec-
clesiasticis illius Ecclesiæ, qui inibi divinas laudes canere de-
bent juxta animadversa per *Durant. de Rit. Eccles. Cathol. lib.
1. cap. 17. num. 1. & per tot. Gavant. in Thes. Sac. Rit. part. 1 tit.
15. verb. Choro, Valenz. cons. 101. num. 4. Rot. in Pampilonen.
Præeminentiarum 3 Februarii 1700. §. Inde cessat vers. Cho-
rus cor. Olmo*; Quapropter omni Jure repugnat, quod in eo
sedere valeat persona, penitùs extranea, qualis est Prior
Ecclesiæ S. Venantii, ut omissis generalibus, quod Dignitas
Ecclesiæ collegiatæ non possit se immiscere in Presbyterio 9
Cathedralis, firmant in puncto: *Nicol. in Floscul. verb. Ca-
pitulum num 3. Rot. cor. Coccin. decis. 1731. num. 5. & in recent.
part. 10. decis. 254. num. 6.* Addito præsertim, quod ipse Prior
est caput dictæ Ecclesiæ Collegiatæ, unde nimis inconve-
niens foret, quod separando se à suis, insereretur membris
alterius, ac diversi corporis; Datetur namque membrorum
separatio, ac respectiva confusio, quam adeò jura nostra
abhorrent, juxta rescriptum Calixti I. *in canon. 1. dist. 12* ibi:
*Non decet à capite membra discedere, sed juxta Sac. Scriptu-
ræ testimonium, omnia membra caput sequantur*, & obser- 10
vant *Menoch. cons. 52. num. 140. Spad. cons. 163. num. 4. tom 2.
Pignatel. consult. 3. num. 3. tom 2. Rot. cor. Coccin. decis. 1619.
num 4 & decis. 1651. num 3. cor. Gregor. decis. 284. num. 3. & in
Novarien. Præcedentiæ 11. Dec. 1713. §. Ea moti cor. Barbadico*

Neque his obstare poterit memoratum postremum Breve
S M. Pauli III. eo quòd in eo asseratur, talem locum in Pres-
byterio Ecclesiæ Cathedralis eidem Priori debitum esse, &
idem Prior in prætensa quasi possessione illum occupandi
confirmetur; Omisso enim pro nunc motivo subreptionis,
qua Breve prædictum laborare manifestum est, ea innega-
bilis circumstantia videtur sufficere, quòd ab utroque Capi- 11
tulo fuit facta eidem Brevi solemnissima renunciatio. Ut
namque præmonuimus, obtenta per Capitulum Cathedra-
lis adversùs illud commissione, eaque ad Sacr. Rotam dire-
cta, Prior, & Canonici Collegiatæ Ecclesiæ unanimiter
cum Canonicis ipsius Cathedralis super omnibus in eodem
Brevi contentis, cunctisque aliis controversiis, inter eos
vertentibus, compromiserunt in præcitatum Lactantium de
Lactan-

Lactantiis; Unde de eodem Brevi nullum ampliùs faciendum est verbum, cum ita ab illo Partes recesserint, & cuicumque juri, ab eo derivanti, renunciaverint, ut non ampliùs in eo valeant insistere, juxta communiter tradita per
12 *Pattell. exped.* 94. *num.* 18. *versic. nam illud*, *Conciol. ad Statut. Eugub. lib.* 2. *rubr.* 15. *sub num.* 24. *Staiban resol.* 118. *num* 15. *& seq. Saminiat. controv.* 81. *num.* 16. *tom.* 1. *Gallerat. de Renunc. cent.* 1 *renunciat.* 99. *num.* 6. *& cent.* 2. *renunc.* 172. *num* 9. *&* 11. *& Cornazan. decis.* 186. *num.* 14.

Fortiùs quia laudum subindè promulgatum, quantumvis præeminentiam, tùm per Priorem, tùm per Canonicos d. Ecclesiæ Collegiatæ prætensam, in aliis locis, & functionibus assignet, de loco tamen per eundem Priorem occupando intra Presbyterium Cathedralis, nullam penitùs mentionem facit, quemadmodum verò ex his luce clariùs effulget, quòd prætensio hujusmodi, ob illius exorbitantiam, mansit per Judicem tacitè rejecta, ita per laudum antedictum eò
13 magis d. Breve dici debet de medio sublatum esse, ex traditis per *Gratian. discept.* 755. *num* 36. *Altimar. de Nullit. tom.* 4. *quæst.* 28. *num* 140. *Urceol. de Transact. quæst.* 3. *sub num* 41. *Rot. cor. Dunoz. Jun. decis.* 12. *num.* 2. *& in recent part.* 18. *decis.* 315. *num.* 8 Juncta præsertim illius acceptatione, jurejuran-
14 do per utrumque Capitulum facta, quæ taliter Adversarios stringit, ut illi nequeant modo aliquo contraire, juxta *Tent. in cap. fin. de Pact. in* 6. & tradita per *Menoch. cons.* 238. *num.* 6. *Rot. cor. Seraph. decis.* 36. *per tot. & in recent part.* 3. *decis.* 534. *num.* 2. *&* 3. *& part.* 16. *decis.* 302. *num.* 12 *& part.* 17. *decis.* 87. *num.* 1. *& decis.* 409. *num* 69 *part.* 19.

Nec dicatur, eundem Judicem eo ipso, quod hanc controversiam specificè non resolvit, voluisse Priorem in suis prætensis juribus, ad formam Brevis, integraliter relinquere. Supplicamus enim observare, quòd nedum Capitulum Collegiatæ exhibuit idem Breve Arbitratori, qui illud diligenter perlegit, & diligentiùs consideravit, ut ipse cubitalibus literis asseverat in eodem laudo, sed etiam, quòd non
15 agebatur de aliqua contemptibili, & accessoria prætensione Canonicorum Sancti Venantii, sed de illa met principali controversia, ob quam specificè exadversò extortum fuerat idem Breve, quæve causam dederat appellationi, per Capitulum Cathedralis interpositæ, & successivo compromisso, concorditer à partibus inito; Quapropter nimis absonum foret dicere, quod in his circumstantiis nulla fieri vellet mentio hujusca prætensionis in eodem laudo, quatenùs in ea fuisset exadversò petitum coram Arbitratore, vel quatenùs pro illo bono pacis, quod habuit ante oculos idem Judex, ut pluries se declaravit in eodem laudo, ab illa non fuisset recessum; Atque ideò concludendum est, quòd in tantùm de ea minimè loquutus fuerit, in quantum, vel ex partium consensu; vel ob illius injustitiam tacitè rejecta extiterit, ex notatis per *Decian cons* 12. *num.* 38. *Simon. de Præt. cons.* 50.
16 *n.* 3. *Bonden. collect. legal.* 34. *n.* 107. *Torr. de Majorat. & primog. Ital. part.* 1. *cap* 41. *num.* 18. *Rot. in recent. part.* 5. *decis.* 15. *num.* 19 *& part.* 18. *decis.* 638 *num* 8.

Minusque dicatur, quòd idem laudum virtualiter eundem locum in Presbyterio Cathedralis attribuat, eo quòd mandet, ipsum ordinem præscriptum in processionibus servandum esse inter utrumque Capitulum *in omnibus actibus pu-*
17 *blicis, quibus contigerit, seu expediens visum fuerit, quomodolibet ad invicem incedi, & congregari, seu conveniri*. Cùm enim plura alia sint loca, in quibus Archidiaconus Cathedralis, & Prior Collegiatæ S. Venantii, valeant congregari, absque eo, quòd nec contigerit, neque expediens visum fuerit eidem Priori cum nostris Dignitatibus, & Canonicis in Presbyterio Cathedralis convenire, ex hac utique verborum generalitate nequaquam potest necessariò, & concludenter probari, quod etiam locus in sæpedicto Presbyterio fuerit per idem laudum attributus, ad *Tent. in leg. Non*
18 *hoc Cod. Und. legitim. Rot. coram Dunoz. Jun. decis.* 688. *num.* 9. *& decis.* 886. *num.* 13. *& coram Priol. decis.* 383. *pariter num.* 13.

Non attento, quod in toties citato Brevi enuncietur, Priòrem tunc temporis reperiri in quasi possessione habendi locum in nostro Presbyterio. Tùm quia, si Prior aliquando inibi post Archidiaconum insedit, hoc utique adscribendum est abusui, qui forsan inoleverat, eo quòd tunc temporis Priores S. Venantii, ob nondum superventam Tridentinam Synodum, etiam Canonicatum Cathedralis, unà simul occupabant, quemadmodum resultat ex ipso laudo, & signanter probatur in persona illius Sylvestri Lucarelli,
19 qui tanquàm Prior de anno 1540. controversum Breve subripuit, quivè, ut in facto constat, ab anno 1530 usque annum 1547. Canonicatum in d. Cathedrali possedit: Tùm etiam, quia non est sermo de aliquo Breve, de more in hisce contentiosis controversiis expedito, mediante voto alicujus Sacr. Congregat. itant Pontifex in expressionibus faciendis causa cognita processerit, sed agitur de Breve, edito ad complacentiam Lucarelli, familiaris ipsius Pontificis, & de cætero continente iteratas assertiones, quod prætensa per eundem Priorem, *ex quadam tolerantia*, antiquis temporibus permittebantur, undè possessio totaliter eonunciata nullatenus profectò apta erat operari, quod Arbitrator debuisset jus standi in Presbyterio favore ejusdem Prioris stabilire, sed veluti *ex mera, ac simplici tolerantia* inducta, jure meritò debuit in discussione causæ per laudum reprobari, ac de medio tolli; Multa enim per patientiam tolerantur, quæ si deducta fuerint in judicium, exigente justitia, tolerari non debent, sunt verba *Innocentii III. in cap. Cùm jam dudum de*
Præbend. cum quo concordant *Cravett. cons.* 96. *num.* 7 *Ursell.* 20
conclus. legal. 129. *num.* 356 *Sperel. decis.* 133. *num.* 24. *Rot. cor. Coccin. decis.* 1552. *num.* 23. *& coram Emer. Jun decis.* 237. *num.* 15. *& in recent. part.* 18. *decis.* 2. *num.* 12. *& seq* cum aliis à me citatis *in Instit. Crim. lib.* 1. *tit.* 10. §. 4. *num* 239.

Cessantque discursus omnes, quia constantissimum in facto est, quod à die prolationis, & acceptationis ejusdem laudi, nunquam Prior Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Venantii ad nostrum Presbyterium accessit, minusque in eo prætensum locum obtinuit prout resultat ex facto Adversariorum, qui neque ullum miserabilem actum afferre possunt, & ad abundantiam probatur ab hac Parte, tùm ex quatuor testibus Sacerdotibus, formiter examinatis de anno 1702. tùm
etiam ex aliis pluribus nupperrimè inductis, & qualitate 21
Sacerdotali pariter insignitis, qui omnes, vel ex qualitate prædicta, vel quia deponunt de visu plenissimam probationem faciunt, ut de testibus Sacerdotibus notant *Castr. cons.* 144 *sub num* 3. *Gabriel de Test. concl.* 4. *num & 61. Pauluc. dissert. legal.* 26. *num* 21. *Rot. cor. Pamphil. decis.* 610. *num.* 1. *& 2. & post Torr. de pact. futur. success. decis.* 207. *n* 154. *& in Vicen. juris sedendi in Choro* 26. *Jun.* 1705. §. *Nec obstat cor. Muto*, & vidimus supra *discept.* 14. *num.* 18. Et de aliis deponentibus de visu tradunt *Innocent. in cap. Cùm causam num.* 3. *de Testib. Clarin. controv.* 384. *num* 65. *Rot coram Zarat. decis.* 23. *num.*
18. *& coram Cerr. decis.* 367. *num.* 4. *& coram Merlin. decis.* 242. 22
num. 2. Atque ejusdem veritatis irrefragabile testimonium perhibet alter ex testibus, formiter examinatis ad instantiam Capituli adversarii, qui veluti ab eo inductus, & productus superlativè contra ipsum probat *Adden. ad Gregor. decis.* 115. *num* 9 *Rot coram Merlin. decis.* 36. *num.* 4 *& decis.* 779. *num.* 5. *coram Zarat. decis.* 11. *num.* 16. *& coram Cerr. decis.* 675. *num.* 10. *& in recent part.* 18. *decis.* 151. *num.* 32.

Si verò intra lapsum ferè 170. annorum, qui ab eodem laudo intercesserunt, idem locus in Presbyterio nunquam fuit per Priorem occupatus, quis unquam affirmare pote-
rit, quòd Arbitrator, vel ex Partium condicto, vel ex in- 23
subsistentia prætensionis, istius mentionem consultò omittendo, eam tacitè in laudo non revocaverit? Hæc namque ita longæva observantia optimè declarat, quid Judex in sententia, & Partes in illius acceptatione intellexerint pro futuris temporibus stabilire, quemadmodum dixit *Rota in Nullius, seu Claravallen. super bono jure* 25. *Junii* 1706. § *Idque coram Kaunitz, in Romana Cappellaniæ* 16. *Martii* 1708 §. *Potissimè cor. R.P.D. Ansaldo, & in Nullius, seu Montis Cassinen. manutentionis* 10. *Junii* 1712. §. *final cor R.P.D. Lancet.*

Imò plus dicimus, quod ubi etiam laudum dicti Brevis dispositionem in suo esse reliquisset, nihilominus ob concur-
sum ferè duplicis centenariæ observantiæ in contrarium, 24
ritè posset Capitulum Cathedralis Ecclesiæ allegare, vel privilegii renunciationem, ob illius non usum in tanto tempore, juxta *Tent. in cap. Accedentibus de Privil. Bero consult.* 152 *num.* 14. *lib* 3. *Surd. cons.* 127 *num* 21. *&* 22. *Panimol. decis.* 128. *num.* 23. *Rot. cor. Seraph. decis* 1086. *per tot. & in recent. part.* 15. *decis.* 285 *num.* 15. *& in Brinien. Aggregationis super bono jure* 22. *Junii* 1712. §. *Frustrà cor. R.P.D. Lancetta*, & observavimus supra *discept.* 11. *num.* 39. *part.* 1. Vel illius revocationem, seu aliam quemcumque validiorem titulum, antedicti Brevis totaliter destructivum, ad notata per *Felin. in cap. Albericus num.* 2. *de Testib. Mantic. de Tacit. lib.* 22 *tit.* 7. *num.* 22 *de Luc. de Contract. disc.* 2. *num* 8 *Rot. cor. Emer. Jun. decis.* 286. *num* 4 *& decis.* 1185. *num.* 1. *& in recent. part.* 6. *decis.*
218. *num.* 51. *& part.* 13. *decis.* 300. *num.* 6. *& part.* 18 *decis.* 218. 25
num. 21 *& part* 19. *decis.* 251. *num.* 31. *& in Posnanien. Decimarum* 22. *Aprilis* 1701. §. *Ipsi coram Olmo*.

Frustraque exadversò recursus forsan habebitur ad id, quòd actus sedendi, vel non sedendi in Choro, sit merè facultativus, proindeque opus sit probare, quòd Prior voluerit sedere, & inhibitus prohibitioni acquieverit. Toties namque multi-

multiplicati actus accessuum Capituli Collegiatæ ad Cathedralem per adeò longævum tempus, quamcumque sacularis præsumptionem videntur excludere, & è converso probant, quod si Priores pro tempore numquàm attentarunt Presbyterium ingredi, hoc ideò evenit, quia incompetentiam juris optimè callebant, juxtà deducta per *Post. de Manut. observ. 53 n. 10. Rot post eundem dec 41 n 8. & in rec. par. 2. dec. 18 n 9. & part 2. dec 543. n 3. & cor. Bich. dec. 543. n. 8. & seqq & in Perusin Præeminentiarum 2. Decembris 1711 §. Excusatio cor. R P.D. Ansald & in Calaritana Cappellaniæ 14 Junii 1713. §. Constabilito cor. Lancet.*

Prorsus quoque inanis recursus erit ad clausulam *sublata*, & *decretum irritans*, quibus toties dictum Breve præmunitum reperitur. Si namque ex his, vel ex illius revocatione, promanante ab eodem laudo, vel ex operatione temporis adeo
27 diuturni, & longævi, nulla vis penitus fieri potest in dispositione, seu substantia Brevis, multo minus fundamentum aliquod constitui valet in dictis clausulis, quæ tanquam accessoriæ corruunt, corruente principali, ut benè admonent *Gratian. discept. 202. n 17. & seq. Card. de Luc de Regal. disc 49 n. 14. & de Jurisd. disc. 7. n. 6. & disc. 25. sub n 9. Campell. ad Constit. Ducat. Urbin. decret. 2. n. 175. Rot. in rec par. 18. decis. 247 n. 9. cor. Emer. Jan. dec. 1029. num. 15.* & optimè *coram Otthob. dec. 175 nu. 15. & seqq* ibi: *Non obstat, quod in Bulla Eugenii adsit decretum irritans, quod inficit omnem possessionem, quia illud habet locum, & porrigit effectum suum, quando illi, quorum favore appositum est, eodem decreto uti velint &c. Unde cum privilegia, quibus decretum inest, non fuerint usu recepta, seu observata, imo constet de contrario usu tanti temporis, dici non potest contraventum d. decreto.*

Ostensa autem ex his insubsistentia, vel inefficacia d. Brevis, nunc est cur idem Prior competentiam juris sedendi in nostro Præsbyterio desumere valeat ex resolutione hujus Sac. Congregat. edita de anno 1608. ex quo cum quæsitum
28 fuisset, *an Archidiaconus intelligeretur præsens in Choro, quando est in assistentia Episcopi, itaut Prior S. Venantii debeat sedere in Choro, non post, sed supra Præpositum,* fuerit responsum: *Haberi pro præsente, tàm in Ecclesia S. Venantii, quàm in quocumque alio loco* Hæc enim Sac. Congr. nullatenus indefinitè respondit, Archidiaconum habendum esse pro præsente in quocumque alio loco, sed dixit: *In quocumq; alio loco, in quo ipse Prior interveniat, vel intervenire soleat, unà cum Capitulo Cathedralis*; Cùm autem Prior nunquam ante eandem resolutionem, neque post intervenerit, minusque intervenire assueverit in nostro Præsbyterio cum Capitulo Cathedralis; En clarum, quod verba illa: *In quocumque alio loco*, nunquam prædicari possunt de eodem Præsbyterio, sed unicè referenda sunt ad ea loca, in quibus
29 qualitas, in resolutione adjecta verificari possit, per ea quæ notant *Mant de Tacit. lib. 2. tit. 5. n. 12 Rocc. disput. Jur select. c. 166 n. 7. Rot. cor. Greg dec. 384. n 2. & in rec. par. 19. dec. 582. nu 8. & in Nullius, seu Montis Cassinnen. manutentionis 10. Junii 1712. §. Cæterum cor R. P. D. Lancetta.*

Atque hinc transeundum ad 2. dub. in quo quæritur, *An data competentia loci in Præsbyterio, debeatur Priori præcedentia ante Præpositum, cæterosque Canonicos ejusdem Cathedralis, tam præsente, quàm absente Archidiacono*, nil ultra in hac parte supperaddendum esset, quia, constito ex præ-
30 missis, quod nullus eidem Priori debeatur locus, certò credimus, huic dubio rescribendum esse, *Satis provisum in primo*. Sed morem Parti gerendo dicimus, quod idem locus in quacumq; pessima hypothesi semper deberetur post omnes Canonicos. Nulli enim dubium est, quòd dicti Canonici sint digniores, & majori gaudeant præheminentia, quam Dignitates Collegiatarum, cum ipsi dicantur Clerici primi gradus, & Fratres Episcopi nuncupentur juxta *Text. in c. Quanto de His, quæ fiunt à Prælat. Innoc in c. Fraternitatem de Sepult Boer de Ord grad. Consist reg. num 3 & 10. Barbos de Canon c. 17. n. 45. Pignat consult. 187. sub n 2. tom. junt. impress Venet. Rot. cor. Coccin dec. 619. nu 1. & seqq. & dec 1611 n. 1 & seq. & in Urgellen. Canonicatus Pœnitentiarum super Censuris 18. Maii 1705. §. Causa cor. Omanna:* Proindeque præcedentiam obtinere debent supra easdem Dignitates,
31 & sic etiam supra ipsum Priorem, ut benè admonent *Gemin. in c. Quamvis §. Quamquam de Præbend in 6. Rip. resp. 5. n. 4. de Constit. Cassan. in Cathal glor mund. par. 4. consid. 32. vers 5 Pro hac parte Barbos. de Canon c. 1. n 9. & cap. 18. n. 45. Pignatel. consult. 97. nu. 2. tom. 4 Rota in rec. par. 5 decis. 211. n. 7.*

Aliàs enim, non modò sequeretur, quod minus dignus præferendus esset digniori, contra id, quod literaliter omnia jura disponunt, ut de jure Divino est *Text. in Can. ultim di-*
stinct. 89. penes D. Lucam c. 14. De jure naturali *Abb Panor.* 32
cons 21. n 4. l 1. Cassan. in Cathalog glor mund. par. 4. con. 46. post med De jure Civili *in leg. Gradatim ff. de Muner. & honor & in leg. 1. & 2. Cod. Ut dignit ord servetur lib. 2.* Et de jure Canonico, *in c. 1. de Majorit. & obed* Et promiscuè observant *Gonzal. in c. Statuimus n. 3. eodem tit Ceccoper. elucubr. lib. 1 n. 19. & seqq. Rot. cor. Otthob. dec. 40. n. 30. & seq. & cor. Dunoz. sen. dec. 35. nu. 3. & 4. & in Pampilonen. Præeminentiarum 11. Decembris 1707. §. Quoniam cor R P.D. Lancetta,* & nos observavimus *in Instit. Crim l. 1. tit. 4. §. 2. à nu. 234.* Verùm daretur illud maximum inconveniens, quod, sedente Priore Collegiatæ inter Archidiaconum, & Canonicos Cathedralis, membra manerent separata à suo capite, quod, ad servandam Ecclesiæ unitatem, permittendum non esse, advertunt *Pignatel consult. 18. n. 3. tom. 3. & d. consult. 187. n. 2.* ubi, quod secus monstruositas daretur, quòd tibiæ, seu cruta mystici corporis, quales respectu Canonicorum Cathedralis dicuntur Dignitates Collegiatarum, præheminentiam
obtinerent, *Barbos. de Canon c. 8. n 52. & seq. Card. de Luc.* 33
de Præeminent. disc. 17 n 4 Rot cor. Gregor dec. 284. nu. 3. & cor. Coccin. dec. 173. n 5. & cor. Arguel dec. 72. eodem. nu 4. & post D. Prosper. de Territ. separ. dec 24. n 40.

Nec momenti est, quod in dicto Brevi Leonino enuncietur, Priorem præcedentia supra Canonicos alias gavisum esse; Sivè quia consuetudo hujusmodi tanquam sapiens inhonestatem, dicitur potius corruptela, & abusus, proindeque nullatenus toleranda est, quemadmodum expressè decernitur in dicto c. *Statuimus de Majorit. & obed* & tradunt
Fagnan. in c. Cum certum n. 12. eodem tit. Mastril. de Magistr. 34
l. 5. c. 4. n. 13. Adden. ad Gregor dec. 124. Pignat. consult. 35. a n. 10. tom. 4. Rot. cor. Seraph. dec. 716. nu. 4 & in rec. par. 15. dec. 212. n. 10. & seq. & magis in terminis *cor. Otthob dec 4. nu 36. & seqq.* Sive quia tunc temporis una, & eadem persona Prioratum in Collegiata, & una simul Canonicatum in Cathedrali obtinebat; Sive etiam, quia multa ex dispositione Sacrosancti Concilii Tridentini practicari non possunt hodiè, quæ ante idem Concilium indefinitè admittebantur, & propterea nulla vales inferri congrua illatio ab iis, quæ forsan practicabantur ante dictum Concilium ad nostra tempora, ex notatis per *Everard in Loc commun. loc. à separ. seu divers. n. 1 & seqq. Rot. in dec 98. nu. 4. cor. Emer Sen. & cor. R P. D. Ansald. dec. 34. nu. 7.* Sivè demum, quia à die datæ d. Brevis usq. ad præsens, nunquam, ut vidimus, Prior eundem locum occupare tentavit; Unde quidquid sit de d. antiqua con-
suetudine, certum est, quod illa in nulla consideratione ha- 35
benda est in præsenti, veluti per contrarium tanti temporis usum totaliter abrogata *Rot cor. Merlin. dec 99 n 5. & coram Greg dec. 162. n. 9. & cor. Bich. dec. 457. n. 21. & in Geranden. Distributionum de Olot. 30. Aprilis 1711. §. Absque eo cor. R. P. D. Lancetta.*

Minus relevat, quod in processionibus idem Prior dicta præcedentia supra Canonicos gaudeat. Ultra quod enim nec in processionibus semper servatur idem ordo, quia in illa SS. Corporis Christi utrumque Capitulum incedit separatim, ut probant testes, adducti usque de anno 1607 &
alii plures, nuperrimè examinati, obstare rursus vide- 36
tur Cæremoniale Episcoporum in *lib 2. cap.* 33 in quo literaliter præscribitur, ut Dignitates Ecclesiæ Collegiatæ in processionibus cum eorum membris, seu Canonicis procedant; Cùm enim illud observari debeat tanquam lex, ex adductis per *Gratian. discept. 298. num 28. Rot. in rec. par. 10. decis. 254. numer. 10.* unde sequitur, quòd, nec consuetudo taliter incedendi in processionibus, veluti sublata per idem Cæremoniale attendi potest, prout notant *Card. de Luc. in Relat. Cur. disc 18. num 12. Pannimol. dec. 1. annot. 2. numer. 31. Sperel decis. 179. numer 34. Rot. in rec part. 6.*
decis 61. num. 6. & post Antonel. de Jur & Oner. Cleric. decis. 37
18. sub num 17. Ponderando ulterius quòd agitur de materia undequaque à juribus exorbitante, prout est illa præferendi minus dignum digniori, atque propterea ab uno actu ad alium non datur illatio *Alex. cons. 19. numer. 67. lib. 6. Rot. in rec. par 19 decis. 493. num 10 & decis. 562 num. 15. & dec. 607. num. 31. & in Romana Jocalium super Margaritis 4 Aprilis 1710. §. Non attento coram Reverendissimo Molines*, Et quod
à præcedentia in uno loco non currat argumentum ad 38
præcedentiam in alio *Franch. de Ecclesia Cathedrali capit. 22. numer. 183 Contelor. de Præcedent. num. 63 Rot. penes Posth. de Manut. dec. 658. num. 6. & in rec. par. 10. dec. 254. nu. 27.*

Quin obstet, quod ordo præcedendi in processionibus, det regulam pro ordine sedendi in Choro, & è contra,

eo quia processiones dicantur Chori ambulantes; Id enim procedit in personis, quæ sint ejusdem gremii, & inter quas cadat quæstio dignioritatis, in quo themate, sublata legis resistentia, ad evitandam monstruositatem, quod ex. gr. una Dignitas ejusdem gremii obtinere debeat digniorem locum in processionibus, & non in Choro, admittitur illatio de uno ad alium locum, sed non procedit in persona diversi, & inferioris gremii, quæ, prout hic, in aliquo particulari actu præcedentiam beneficio temporis supra digniores acquisiverit; Tunc enim ob resistentiam Juris, vetantis prælationem minùs digni, prætensa illatio admittenda non est, cùm in materia exorbitanti non detur extensio, neque attendatur identitas rationis, per *Text. in leg. Precipimus*
39 *Cod. de Sacros. Eccles. Rot. cor. Emer. Jun. dec. 795. n. 15. & dec. 796. n. 42. & in rec. par. 14. dec. 189. n. 15. & par. 15. dec. 132. n. 19. & p. 19. dec. 574. n. 8. & in Uratislavien. Manutentionis 22. Junii 1703. §. Tandem cor. R. P. D. Lancetta.*

Nec credimus exadversò insistendum esse in prætensa unione corporis, quam faciant ambo Capitula, ex quo processiones dirigantur sub crucibus ambarum Ecclesiarum, unà simul procedentibus, & tàm Dignitates, quàm Canonici utriusque Capituli unà simul, servato ordine, sub eisdem crucibus incedant. Quo enim pertinet ad æqualem delationem utriusque crucis, hæc potiùs probat oppositum, scilicèt duplicitatem mystici corporis, quia si unicum corpus fieret, unica etiam deberet esse crux, & non plures, cùm unicitas crucis sit verum, & demonstrativum signum
40 unionis, ut egregiè advertit *Rot. in dec. 21. num. 9. post Antonel. de Iure & Oner. Cleric.* & conversò plures cruces, sivè unitim, sivè interpolatim delatæ, semper exprimunt, ac designant generalitatem corporum; Sunt quippe tanquam vexilla quædam, quæ distinguunt Ecclesiasticas cohortes, ut in specie notat *Pignatel. consult. 30. n. 7. tom. 4.* & consonant firmata per *Rot. cor. Emer. Jun. dec. 962. n. 11. & dec. 1014. num. 3. & seqq.*

Incessus verò simultaneus utriusque Capituli, neque ad assertam probationem conducit, quia non in omnibus processionibus datur talis promiscuitas, dum in illa Sanctiss. Corporis Christi, utrumque Capitulum ab ævo incedit, cum suo Clero separatim, & de per se, prout notorium est in Civitate Camerini, & de cætero probant testes, adducti us-
41 que de anno 1607. & alii plures nuperrimè examinati; Si itaque simultaneus incessus non practicatur in omnibus actibus, in quibus contingat utrumque Capitulum conveniri, nunquam erit possibile affirmare, quod ex hac circumstantia justificetur coalescentia unici corporis inter utrumque Clerum, cum præcipuus unicitatis effectus est, quod membra nunquam separentur inter se, & tamen in hoc casu respectu dictæ Processionis SS. Corporis Christi hæc scandalosa separatio intercederet, quotiès in sensu Partis affirmandum esset, quod Clerus utriusq; Ecclesiæ unitatem constituat, ut ex se patet.

Nè ergo detur absurdum, adeò legibus exosum, videndi aliquando membra ab unico corpore disjuncta, tutiori medio concludendum est, quòd si in aliquibus Processionibus Prior Ecclesiæ Collegiatæ assuevit incedere cum Dignitatibus nostri Capituli, & Canonici ejusdem Collegiatæ, immediatè post Canonicos, & antè Clerum inferiorem Cathedralis processerunt, hoc sanè non evenit ex ass. universali titulo unionis utriusque corporis, sed unicè derivavit ex nudo, & particulari titulo consuetudinis taliter introductæ, quodque per consequens possessio illa, quam Prior acquisivit respectu alicujus processionis, nullum penitùs fomentum tribuit ad obtinendam eandem præcedentiam in Choro, cùm tantum dicatur præscriptum, quan-
45 tùm possessum ad *Text. in leg. 1. §. Julianus ff. de Itin. actuq; privat. cap. Sine possessione de Reg. Iur. in 6. Rota dec. 474. num. 10. & dec. 520. num. 8. part. 19. rec.* Nec consuetudo in materia signanter prout hic contraria juri, extenditur de casu ad casum, neque de loco ad locum, juxta animadversa per *Crav. cons. 30. num. 9 Surd. cons. 206. num. 6. Panimol. dec. 1. annot. 2. num. 17. Rot. dec. 513. n. 17. par. 5. & dec. 278. num. 6. & dec. 304. num. 8. & 9. p. 12. rec. & cor. Emer. Jun. dec. 407. n. 6. & post Monacell. Formul. legal. tom. 2. dec. 37. n. 4. & in Hispalen. Juris votandi 29. Martii 1700. §. Atque hæc cor. Card. Caprar.*

Nec quidquam faciunt ad casum decisiones *in Colonien. Præcedentiæ*, impressæ penes *Antonell. de Jur. & Oner.*
43 *Cleric. in ordine 19. & 21.* Quia in illarum themate Dignitates Collegiatarum incedebant sub unica cruce cum Capitulo Cathedralis; Quæstio non erat de aliquibus Processionibus, sed de illarum incessu cum Dignitatibus Cathedralis in omni actu, quo eas insimul convenire contingeret; Concurrebat immemorabilis consuetudo, juxtà quam in cunctis eisdem actibus ita semper practicatum fuerat; Aderat Rituale Colonien. in quo unio earundem Dignitatum cum Capitulo Cathedralis stabilita erat; Et tandem non agebatur, prout hìc, de prætensa unione ad illum durum effectum extendendi præcedentiam, olim habitam in Processionibus, ad diversos actus, in Choro Cathedralis explendos; Quæ sanè omnia cùm penitus deficiant in nostro casu, nemo, indè non videt, præcitatas decisiones ad hodiernam quæstionem nullo modo applicari posse.

Atque ex his promanat etiam negativa resolutio 3. dubij, in quo disceptatur: *An idem locus in dicta Presbyteria debeatur etiam Canonicis ejusdem Collegiatæ infrà locum Canoni-* 44
corum Cathedralis, in linea tamen æquali. Cuncta enim, quæ hucusque discussa sunt ad firmandam negativam ejusdem loci favore Prioris, multò fortiùs militare videntur pro illo denegando dd. Canonicis Adversariis, cùm quoad ipsos deficiat quodcunque principium Juris; quo rationabilitèr valeant hanc novitatem excitare.

Frustraque in oppositum convolabitur forsan ad jactatam consuetudinem in contrarium. Præmisso enim, quòd agitur de inducenda consuetudine adversativa juri, quæ ideo probari debet præscripta, vel per immemorabile tempus, vel saltem spatio 40 annorum cum titulo, quemadmo-
dum advertunt *Gratian. discept. 918. num. 43. Ursell. concl.* 45
legal. 148. n. 347. D. Pitan. discept. Eccles. 16. sub num. 18. Rot. cor. Coccin. dec. 400. num. 7. & cor. Burat. dec. 13. n. 7. & cor. Emerix Iun. dec. 696. num. 2. & in rec. par. 13. dec. 221. n. 1. & seqq. & in Civitatis Plebis Iurium Parochialium 3. Iulii 1705. §. Et absque cor. Rmo Molines, Quodque admissio Canonicorum S. Venantii in nostro Presbyterio pendet principaliter à facultate, & libito Canonicorum Cathedralis, proindequè unà simul justificandum est; quod accessus Adversariorum fuerit coactivus respectu Capituli ejusdem Cathedralis, quia nempè istud se opposuerit, & non obstante oppositione, Adversarii ad Chorum accesserint, cùm subsecuta acquiescientia nostrorum Canonicorum, ex notatis *per Innocent. in cap. Cum Ecclesia de Caus. possess. & propriet.* ibique *Rip. n. 45. Capon. discept. 4. n. 18. tom. 1. Card. de Luc. de Benef. disc. 58. num. 7. & disc. 89. sub n. 13. Rot. cor. Pen.*
dec. 408. num. 7. & cor. Gregor. dec. 172. n. 10. & cor. Emer. 46
Iun. dec. 212. num. 4. Tantùm profectò abest, quòd prætensa consuetudo cum hisce qualitatibus justificetur, ut collatis in unum probationibus, hinc inde adductis, evidentissimè pateat, illam esse undequaque insubsistentem.

Testes namque ex adversò inducti, deponunt, vidisse Adversarios in dicto Presbyterio sedentes per tres, vel quatuor vices, absque eo, quod recordentur, an omnes unitim in eo loco convenirent, nec ne; Subdentes de cætero, quod cunctis aliis temporibus assueverunt continuò sistere in gradibus præfati Presbyterii; Dicti igitur Testes omninò ad partes ponendi sunt, tum quia testantur de paucis actibus accessuum qui forsan potuerunt fieri singularitèr ab aliquibus Canonicis, quando ad probandam consuetudinem requiritur pluralitas actuum collegialitèr expletorum, intrà tempus sufficiens ad illam inducendam prout docent *Aza. in Summ. Cod. Quæst. long. consuet. Maresc. var. resol. lib. 2. cap. 00.*
num. 1. Rot. cor. Cer. dec. 551. num. 18. & seqq. & post Mo- 47
nocell. in Formal. legal. tom. 2. dec. 39. n. 8. in Hispalen. Juris votandi 29. Martii 1700. §. Ratio cor. Card. Caprar. & in Puteolana Jurisdictionis 3. Julii 1705. §. Minusque cor. R. P. D. Lancet. Tum etiam, quia nec sunt concordes in tempore, sed omnes deponunt singulariter, ideòque eo minùs admittendi sunt ad *Text. in cap. Tam literis 33. de Testib. c. Licet eamdem Prob. Rot. dec. 177. n. 15. p. 5. & dec. 52. n. 8. p. 15. rec. & in Rom. Datis & Ineri 10. Dec. 1703. §. Præsertim cor. Muta.*

Nec vis aliqua constitui potest in responsione, data ad positiones per nonnullos ex Canonicis Cathedralis. Ab ea enim nil ultrà constat, quàm quod per duas vices, quatuor vel quinque Canonici Collegiatæ ad Presbyterium ascen-
derint, dum Capitulum Cathedralis adhuc ibi congrega- 48
tum non erat, quodque alia vice Canonicus Angelotius, ob senectutem fuit ex charitate in eodem Presbyterio per nostros Canon. receptus.

Istæque probationes, qualescumque sint, ad evidentiam profligatæ remanent ex depositione alterius ex testibus, qui ad instantiam Capituli Adversarii de anno 1702. fuerunt formiter examinati. Is enim pro tempore 30. annorum, quo fuit Mansionarius Ecclesiæ Cathedralis, deponit, semper vidisse Canonicos Sancti Venantii occasione processionum genuflectere in tertio gradu Presbiterii,

neque

neque eos alium locum occupasse, subdens, *e in verità non
può star diversamente di quello lo hò deposto, perche così hò ve-*
49 *duto in tempo mio*. Cum verò hic testis manifestè excludat sæ-
pè dictos Canonicos assuevisse ad Presbyterium ascendere,
clarum remanet, quod aliæ probationes singulares, æquivo-
cæ, & tres, aut quatuor actus tantummodò percutientes,
cedere debent veritati, derivanti ex depositione ejusdem te-
stis, qui veluti inductus ab ipsis Adversariis, non potest per
eos impugnari, juxtà animadversa per *Menoch de Præsumpt.
lib. 6. præsum. 38. n. 14 Rot. post 2. volum. cons. Farinac. decis.*
50 *291. n. 7. & 10.* cum aliis adductis per *Danoz. Jun. dec. 343. n. 4.
& dec. 647. num. 1. & 2.*

Magisque probationes præfatæ suffocantur ab aliis testibus,
pro hac parte inductis. Alter namque, examinatus de anno
1699. deponit à 50. annis retrò, Canonicos Collegiatæ con-
veniendo in Cathedrali pro functionibus, nunquam ascen-
disse illius Presbyterium, sed moram fecisse modò in una,
modò in altera illius parte. Idipsum confirmant alii tres te-
stes, examinati de anno 1701. asseverantes, id vidisse per
annos 36. & respectivè 38. intra quod tempus eorum servitium
Cathedrali præstiterunt. Adstipulantur alii quatuor testes in
formali examine, repetiti anno 1702. univocè attestantes,
nunquam præfatos Canonicos occupasse locum in Presbyte-
rio, neque illum potuisse occupare, quin ipsi viderint, red-
dendo rationem, quod ipsi semper fuerunt præsentes in omni-
bus functionibus, nempè. Primus deponens de visu 37. an-
51 norum. Secundus de visu 40. annorum. Tertius de visu
quinque annorum: Et quartus de visu sex annorum. Et po-
stremò concordant alii plures testes, nuperrimè inducti, al-
ter nempè de visu 36. annorum. Alter de visu annorum 19.
Alii quatuor, deponentes hoc vidisse ab antiquo tempore.
Alii quinque, testantes pariter de tempore longævo, Et tan-
dem alter hoc idem asseverans in lapsu decem annorum.
Concurrentibus autem tot, tantisque testibus, ut plurimum
Sacerdotali qualitate insignitis, & de visu attestantibus, ne-
mini dubium est, quin debeant aliis, exadversò inductis,
prævalere, tùm ob illorum pluritatem per *Text. in capit. Li-*
52 *cèt causam de Probat. Rot. coram Greg. decis. 322. num. 6 & in
Pampilonen. Præbeminentiarum 27 Junii 1701. §. Et in om-
nem coram dell' Olmo, & in Senogallien Canonicatus de Lu-
chis 22. Junii 1705. §. Non obstantibus, cor. R. P. D. Lancet-
ta, & in Beventana Nullitatis Testamenti 1. Jul. 1712. § Haud
relevante, cor. R. P. D. Crispo*; Tùm etiam ex quo depo-
nunt de re, quæ juris communi, & sacris Canonibus consen-
tanea est, prout advertit *Innoc. in cap. Auditis nu. 4. de Præ-
script. Rot. in rec. par. 3. dec. 560. in fin. & cor Danoz Jan dec.
457. n. 5. & in Tudertina Fideicommissi 31. Januarii 1703. §.
Minusque, cor. R. P. D. Lancetta*.

Indubitantiùs, quia ex qualitate ejusdem Presbyterii ma-
nifestè convincitur, rem aliter se habere non posse: Illud
enim non est capax recipiendi alias personas, præter Capitu-
53 lares ipsius Cathedralis, quæ sunt numero 19. ut deponit
alter ex nostris testibus, & alter exadversò inductus, ac
concordant alii, examinati usque de anno 1607. Quomodo
autem possibile est, quod inibi insedere valeant etiam Ca-
nonici Ecclesiæ Collegiatæ, qui sunt numero duodecim?
si locus in eo vix potest superesse pro admittendo Vica-
rio Generali, ut subdunt præfati testes. Non relevante, quod
valeant apponi sedilia in fine ejusdem Presbyterii, supra
illius gradus, eo modo, quo in Synodalibus functionibus
fuit ibi assignatus locus duobus, vel tribus Abbatibus il-
lius Diœcesis. Ultrà quod enim aliud est, quod probetur
possessio Adversariorum insedendi in dicto Presbyterio,
quæ ex his omnibus totaliter exclusa remanet. Aliud ve-
rò, quòd ad inducendam novitatem, hactenùs inauditam,
velint dicti Adversarii quæritare assertam loci capacita-
tem pro futuris temporibus; Cessat omnis difficultas, quia
si aliàs fuerunt in eo admissi Abbates, hoc ideò evenit,
vel quia isti tanquam digniores Canonicis Ecclesiæ Col-
legiatæ, ut monent *Gratian. capit. 111. numer. 9. Puni-
mol. decis. 1. annot. 6. numer. 3. & sequentibus* digniorem
pariter locum obtenturi essent, juxtà authoritates supe-
riùs allegatas; Vel quia sunt pauci numero; Vel quia de-
mùm agebatur de functionibus Synodalibus, quæ rarissi-
mè celebrantur, & in quibus Populus laicus nequaquam
intervenire solet; Unde exemplum hujusmodi non potest,
nec debet dare regulam pro admittendis in dicto loco Ad-
versariis in omnibus functionibus, in quibus ipsos contin-
gat ad Cathedralem accedere, quia ipsi, ut diximus, sunt
numero 12. proindeque totaliter occuparent eundem situm,
qui angustissimus est, veluti non excedens longitudinem
palmorum architecturæ 28. & sic daretur inconveniens,
quòd nullus remanere posset transitus, ut celebrantes, &
alii ministri in missis canendis è Sacristia ascendere vale-
rent ad Altare, & successivè descendere ad thurificandum
Sanctissimum Sacramentum, & dandam pacem Magistra-
tui, sedenti extrà idem Presbyterium; Quinimò nec rema- 54
neret additus, quo possent Laici, existentes in media navi
inferiori, videre Altare, & Ecclesiasticas functiones, pro
quibus omnibus idem situs semper vacuus, & liber relictus
extitit, quemadmodum ocularirer patet ex plancta EE. PP.
exhibenda, quæ veluti ostendens faciem loci, plenissimè
probat, juxtà tradita per *Bonden. collect. legal. 44 nu. 50. lib.
2. Card. de Luc. de Judic. disc. 24. num. 8. Rot. cor. Peuting. de-
cis. 154. num. 5. & in Pampilonen. Præbeminentiarum 3. Febr.
1700. §. Præmisso, cor. Olmo.*

Et tandem quælibet contraria probatio profligata remanet
ab instantia, coram Ordinario exaversò facta de anno 1701.
Optimè enim conscii Adversarii, quòd si aliquam possessio-
nem in hac parte usurpaverant, ea erat restricta ad standum
in gradibus Presbyterii, non verò extendebatur ad sedendum 55
in illo institerunt simpliciter, ut ipsi manutenerentur in qua-
si possessione standi, & permanendi in eisdem gradibus, Si
igitur hanc veritatem ipsi Canonici judiciliater agnoverunt,
mirum est, quod hodiè eam velint contra proprium factum
controvertere, per ea, quæ advertunt *Natt. consil. 214. num.
2. libr. 1. Surd. consil. 284. numer. 5. Fusar. de Substit. quæst.
817. num. 6 Rot. par. 2. divers. dec. 110. nu. 6. & in Gerunden.
Distributionum de Olt. 30. Aprilis §. Fundamentum, coram
R. P. D. Lancett.*

Neque credimus afferenda exadversò nonnulla præceden-
tia decreta, in quibus jactatur, fuisse ab Ordinariis deman-
tum, quod Canonici utriusque Capituli in processionibus
confusim genuflecterent in gradibus ejusdem Presbyterii.
Tùm quia emanarunt per modum provisionis, & sine præ-
judicio jurium Partium, ad sedandas perturbationes, quas 56
Adversariorum inquietudo excitare studebat, ideoque illa
habenda sunt acsi promulgata non essent, juxtà animadver-
sa per *Paulut. dissertat. legal. 32. numer. 89. Rot. coram Burat.
decis. 166 numer 8. vers. Nec etiam, & coram Dunozet. Jan.
decis. 610. numer. 10. & decis. 842. num. 11. & in Senen. Jur.
Parochialium 13. Februarii 1708. § Decreta cor. R. P. D Lan-
cet.* Tùm etiam quia, dejecta successivè per Ordinarium exor-
bitantia contrariæ prætensionis, per aliud decretum, factum
anno 1699. mandavit, in Ecclesia Cathedrali apponi sedile
extrà Presbyterium, in quo sedere deberent Capitulum, &
Canonici Sancti Venantii, & quo fit, ut dicta præcedentia
decreta, per hoc postremum totaliter circumscripta remanse- 57
rint, *Alex. consil. 84. num. 9. & sequentibus lib. 4. Rot. coram
Coccin, dec. 1812. sub numer. 7. & post Constant. ad Statut. Urb.
dec. 18. num. 12*

IV. dub. in quo quæritur; *An, & qui locus debeatur Prio-
ri Sancti Venantii, absente Archidiacono Cathedralis, in pro-
cessionibus, aliisque actibus, in quibus incedere solet utrum-
que Capitulum, & Prior Sancti Venantii incedit à sinistris
Archidiaconi, ipso præsente, & interessente?* Non aliter de- 58
cidendum est, quam in eo sensu, quòd idem Prior in omnibus
hisce actibus incedere debeat à sinistris Præpositi, & eo ab-
sente, à sinistris Canonici antiquioris; Quoniam in præcita-
to Laudo præscribitur, quod absente Archidiacono Prior
Collegiatæ ambulare debeat à sinistris Canonici antiquioris,
& isto pariter absente, à sinistris quoque primi Canonici post
antiquiorem, Undè proptereà si quæstio per idem laudum,
utrinque acceptatum, decisa est favore Canonicorum, qui
polleant antianitate, multò fortiùs decisa dici debet favore
Præpositi, qui est prior persona post Archidiaconum, quive
proindè supra omnes Canonicos primum obtineret locum, ne
aliàs melioris conditionis sint ipsi Canonici, quàm Dignitas,
contra monitum *Textus in cap. Cum olim de Consuet. Cassan.
in Cathal. glor. mund. part. 4 conf. 43. Aretin. cons. 23 in fin.
Ricc. in Prax par. 1. resol. 568. num. 3. Gamm. dec. Lusit. 1. n.
15. Nicol. Lucubr. Can. lib. 1. tit. 33. num. 1. & Ceccop. lucubr.
lib. 1. num. 133.*

Addito ulteriùs, quòd si idem Laudum taliter intelli-
gendum non esset, verificaretur absurdum illud, quod oc-
cupante primum locum in absentia Archidiaconi Canoni-
co antiquiori, vel immediatè post seniorem, Præpositus
deberet post unum, vel alium ex suis Canonicis proces- 59
sionaliter incedere. Quemadmodum verò hoc esset nimis
irrationabile, imò monstruosum, ita sequitur præceden-
tiam antiquiori Canonico per Laudum attributam, prima-
riò ad ipsum Præpositum trahendam esse, cum quælibet
interpretatio semper facienda sit, ut congruat honestati,
& rationi, juxta animadversa per *Menochium de Arbitrariis*

60 *lib. 2. cons. 199. numer. 21. Torr. de Primog. Ital. cap. 24. num. 68
par. 1. Rot. post eundem dec. 53. num 9. par 3. & cor. Seraph. de-
cis. 1244. num. 8. & cor. Peuting. decis. 37 num. 8. & seqq. & cor.
Emer. Jun. dec. 1178. num. 11.*

Cessantque difficultates omnes ex inconcussa observantia,
juxta quam Prior antedictus, absente. Archidiacono, in
omnibus processionibus ad lævam Præpositi, & isto absente
à sinistris Canonici antiquioris semper incessit, ut de visu per
viginti annos, & ultrà, deponunt duo Sacerdotes, exami-
nati usque de anno 1687., qui quamvis formiter repetiri non
fuerint, cum tamen decesserint, non retractata eorum de-
61 positione, haberi debent ac si eorum dictum sub formali exa-
mine confirmassent, ut notaut *Mascard. de Probationibus con-
clusion. 33 numer. 12. & sequentibus & conclus. 149. numer. 23.
Rot. coram Rembol. dec. 351. num. 10. & in rec. par. 18. dec. 133
n. 18. & dec. 528. n. 14. & in par. 19. dec. 163. num. 14.* & latè *in
Voto, edito à R. P. D. Cer. in Rom. annuæ præstationis 26. Jan.
1714. §. 5. Et in alio edito à R. P. D. Lonio 23. Martii 1715. §.
24.* Juncta præsertim jurata attestatione aliorum quindecim
testium, per longum temporis cursum de hoc ipso ad præsens
pariformiter deponentium, qui equidem testes sicuti, vel
adminiculariyè ad alios antiquiori tempore examinatos, vel
una simul memoratam observantiam probant, ita hæc quam-
cumque controversiam dirimit, sivè sumatur pro interpreta-
tione ejusdem Laudi, quemadmodum monent *Gratian. di-
sceptat. 846. numer. 59. Bonden. collect. legal. 20. numer. 116.
tom. 1. & collect. 29. numer. 57. & seqq. tom. 2. Rot. coram Bu-
ratt. decis 547. num. 7. & coram Ottbob. decis. 254. num. 12. & in
rec. par. 16. dec. 253. nu. 8. & in par. 19. dec 582. num 9. & seqq.*
62 sivè accipiatur de per se, cùm in materia præcedendi totum
operetur consuetudo, juxtà *Gloss. in cap. Deliberatione de Of-
fic. delegat. Mastril. de Magistrat. lib. 5. cap. 4. num. 30. Cyriac.
contr. 201. numer. 165. Panimol. dec. 1. n. 19. & cor. Emer. Jun.
dec. 1025. num. 4. & in rec. par. 18. dec. 304. num 26.* Signanter
quando, prout hic, uniformatur dispositioni Juris, juxtà quod
omne caput semper esse debet ejusdem rationis cum suis mem-
63 bris, ad tradita per *Corrad. in Prax. benef. lib. 3. c. 8. n. 36. R.
P. D. Ansald. in præf. ad ejus dec. n. 93.*

V. dubium, *An Archidiaconus haberi debeat pro præsente,
quando Episcopo celebranti, vel assistentiam præstat eidem in
Processionibus, etiam SS. Corporis Christi*, distinctè discu-
tiendum est, Quatenus enim quæstio hujusmodi promove-
tur, ut Prior San. Venantii debeat præcedere Præpositum in
dicta processione SS. Corporis Christi, ea totaliter superflua
remanet, quoniam in processione hujusmodi unumquodque
Capitulum, una cum proprio ejus Clero incedit distinctim,
ac de per se, ut probant testes examinati anno 1607 & alii,
nuper inducti. Unde cum Prior Collegiatæ debeat cum suo
Capitulo incedere, imò eidem processioni à longo tempore
non interveniat, ut subdunt iidem testes, inde sequitur, quæ-
stionem pro effectu hujusmodi promotam, undequaque super-
vacaneam esse.

Quatenus verò eadem quæstio excitatur, ut idem Prior pos-
sit nostrum Præpositum præcedere in cæteris processionibus,
& aliis actibus, negativè hoc dubium, absque ulla prorsus
64 difficultate, resolvendum est. Quandoquidem Archidiaco-
nus dum inservit Episcopo celebranti, vel assistentiam ei præ-
stat in processionibus, poterit quidem haberi pro præsente ad
effectum, ut ipse percipiat distributiones quotidianas, quo in
themate Doctores nostri ad hanc quæstionem descendunt,
quemadmodum videre est penes *Ugolin de Offic. & potest. Epi-
scop. cap. 19. §. 2. num. 6. Barbos. collect. a 58. numer 7. Capan
discept. 123. num 95. Pignatel. consult. 115. numer. 78. & 80.
tom. 9* nunquam verò pro alio duriori effectu, ut nempè Ca-
pitulum Cathedralis debeat mediante præcedentia Prioris
Collegiatæ, in suum caput recognoscere personam alterius
diversi gremii. Dictus namque Archidiaconus, sive consi-
deretur tanquam prima Dignitas, sive ratione sui officii,
semper tenetur Episcopo solemniter celebranti ministrare,
seu inservire, & assistentiam respectivè præstare, ut in ter-
minis primæ propositionis tradunt *Barbos. de Jur. Eccles. lib.
1. capit. 21. numer. 104. & de Canon. capit. 33. sub numer. 1.
vers. Quare, & in Summ decis collect. 253. numer. 7. Pigna-
65 tel. consult. 183. sub num. 7. vers. & ista tom. 4* Et quoad secun-
dam est *Trut. in cap. 2. de Offic. Archid. Azor. Instit moral. par.
2. lib 3. cap. 14. quæst. 2. Vers. Deinde, Barbos. de Canon. cap.
5. num. 18. & cap. 6. num. 50 & in Summ. decis. collect. 40 nu.
2. Nicol in Floscul. verb. Archidiaconus num. 1 Pignatel. con-
sult. 183. num. 7. tom. 4.* Quapropter, si in casu, quo volunta-
riè à functionibus absit, nostrum Capitulum non amittit præ-
eminentiam suam, quia, ad normam, tam juris, quàm an-
tiqui laudi, subrogatur in ejus loco Præpositus, & in istius ab-
sentia antiquior ex Canonicis semper cum præcedentia supra
Priorem, multò fortiùs idem Capitulum antedicta præemi-
nentia gaudere debet in casu, quo Archidiaconus exerceat
functiones, proprio ejus muneri incumbentes, Non solùm
enim nulla inter utrumque casum viget diversa ratio, sed imò
pro eadem præeminentia servanda fortior urget in themate,
quo sæpedictus Archidiaconus sit ex causa earundem functio-
num præpeditus, Quo circa eadem juris dispositio, quæ ser- 66
vatur in casu illius materialis absentiæ, eo magis servanda est
in altero, quo ratione officii non possit in ejus loco præemi-
nentiali interesse *l. Julianus ff. Cond. indeb. Deci. cons. 49. n. 55
lib. 2. Marcabrun. cons. 36. numer. 46. Bonden. collect. legal. 16.
num. 48. vol. 2. Rot. in rec. par. 4. tom 3. decis. 17. num. 5 & cor.
Emer. Jun. dec. 403. num. 7.*

Atque id comprobatur ex observantia, vigente in alio si-
mili casu, quo idem Archidiaconus prima Dignitas tenetur
ad normam *Cæremonial. Episcop. lib 2. capit. 3.* tanquam ce-
lebrans in processionibus incedere. Tunc namque, ut in casu
materialis absentiæ subrogatur in ejus locum Præpositus, qui
in eisdem processionibus à dextris Prioris Collegiatæ incedit,
ut de pluribus actibus intra longum tempus deponunt testes.
Proindeque, si de facto ratione sui muneris, impedito Ar-
chidiacono, is reputatus absens à loco præeminentiali, &
tunc Prior ad lævam Præpositi, seù Canonici antiquioris in-
cedit, ex identifica ratione habendus erit pro absente, dum
Episcopo ratione ejusdem muneris ministrat, seù assistit, ut
inde Præpositus, seu antiquior Canonicus, eundem dignio- 67
rem locum occupare debeat ad *Tox. in l. 1. ff. Ad l. Aquil Ful-
gos. cons. 77. numer. 3. Cirot. discept. 26. nu. 15. Bonden. collect.
legal. 12. num. 14. & collect. 14. num. 77. tom. 2. Rot. in rec. part.
19. dec. 616. num. 3.*

Neque his obstat resolutio hujus Sacr. Congregat. emanata
de anno 1608. Quia adversus illam concessa fuit nova audien-
tia usque sub die 10. Maii ejusdem anni, ut constat ex episto-
la ejusdem Sac. Congreg. quin exadversò doceri possit, quod
ea unquam fuerit executioni demandata; Unde, vel dicta
resolutio in conspectu evidentissimæ rationis in contrarium
vigentis, totaliter posthabenda est, & utique è converso dict.
dub. venit negativè decidendum, vel ad summum, dilata
pro nunc definitione demandari debet subscriptio dubii *An 68
sit standum, vel recedendum à decisis*, cum resolutio, à qua
pendet nova audientia, nunquam veniat supponenda *Con-
stant. ad Stat Urb. annot. 63. artic. 2. num. 290. Rot. cor. Emer.
Jun. dec. 97. num. 11. & in rec. par. 12. dec. 297. num 13. & apud
Posth. de Manut dec. 246. n. 10.* & Nos observavimus in *Instit.
Crim. lib. 2. tit. 8. à num. 255.*

VI. dubium *An ministrare naviculam Episcopo, ponenti
thus in Thuribulo in Collegiata Ecclesia, in processionibus, in
quibus intervenit Capitulum Cathedralis, & Episcopus non
assistit in Pontificalibus spectet ad Dignitatem ex Capitulo Ca-
thedralis, vel ad Dignitatem, aliumq; digniorem ex Capitulo Col- 69
legiatæ*, affirmativè in ejus prima parte, negativè verò in se-
cunda resolvendum est. Ita enim literaliter decidere videtur
Cæremoniale Episcop lib. 1. ca 23. in princ. dum præscribit,
eandem naviculam ministrandam esse à digniori ex assistenti-
bus Episcopo, ibi: *Naviculam autem cum thure, & cochlea-
ri dextera ad Episcopum, vel celebrantem illicò adest, vel pri-
mus Presbyter assistens, vel si Episcopus celebrans est apud al-
tare, Diaconus Evangelii, juxta regulas suis locis traditas, &
accipit de manu prædicti Acolyti naviculam semiapertam, &
cochlear, in ea existens cum osculo cochlearis, & manus Epi-
scopi affert eam Episcopo*, & similiter notant in eorum *Tracta-
tibus de Sac. Cærem Bauldr. lib. 1. cap. 15. n. 3. & seqq. Castald. 70
lib. 1. sect. 4. cap. 6 num. 2. & seqq.* Ad differentiam aspersorii
aquæ benedictæ, quod porrigendum est ab illa digniori persona
de gremio Ecclesiæ, ad quam procedit Episcopus, ut præci-
sè pro Ecclesia Collegiata Adversariorum resolvit hæc Sacr.
Congregat. de anno 1608. & concordant adducti per *Pignatel.
consult. 18. num. 16. & seqq. tom. 3.*

Differentiæ autem ratio inter utrumque casum in eo consi-
stit, quòd porrigere aspersorium aquæ benedictæ, importat
obsequii præstationem, quod Episcopo exhibendum est à Ca-
pite, seu digniori persona Ecclesiæ, ad quam se confert;
Non sic autem porrigere naviculam Episcopo, ponenti thus 71
in thuribulo, quia iste actus est pars functionis, cui interve-
nit, vel assistit Episcopus, & ideò non à digniori persona Ec-
clesiæ, ad quam ipse Episcopus accedit, sed à digniori per-
sona ex assistentibus eidem Episcopo, ministranda venit, ex
præcisa lege Cæremonialis, quæ omnino servanda est, ut
præter superiùs adductos, monent *Lotther. de Re benef. lib. 1
quæst. 16. num. 123. Gratian discept. 151. numer. 7. Rot. in rec.
par. 4. tom. 3. dec. 647. n. 1. & seqq.*

Eoque

Eoque certiùs hæc quæstio taliter decidenda est, quia uniformis accedit observantia, nam quotiès Episcopus cum Capitulo Cathedralis ad Ecclesiam Collegiatam Sancti Venantii se contulit, totiès eadem navicula fuit per Archidiaconum ejusdem Cathedralis, & in ejus absentia per Præpositum eidem Episcopo ministrata, ut deponunt testes, quæ quidem observantia dubio procul attendenda est, dum juris dispositioni consentanea remanet, prout animadvertunt *Fe-*
72 *lin. in Rubr. de Majorit. & obed. num.* 10 *Purif. consf.* 31. *num.* 39. *volum.* 4. *Gratian. discept.* 756. *num.* 23 *Rot. cor. Merlin. dec.* 77. *num.* 2. *& in rec. par.* 5. *dec.* 85. *numer.* 6. *& in par.* 15. *dec.* 237. *num.* 21.

Tandem pro favorabili resolutione VII. dubii, in quo quæritur, *An Parochus Collegiatæ in processionibus, in quibus intervenit utrumque Capitulum, incedere debeat à sinistris Parochi Cathedralis etiam cum stola*, præmittendum est, quod cura animarum in dicta Ecclesia Collegiata residet penes illius Capitulum, quodque istud amovibiliter, & ad sui nutum deputare solet pro illius exercitio alterum ex Cappellanis propriæ Ecclesiæ. Hoc autem præmisso, Cappellanus taliter deputatus, cum in eisdem processionibus interveniat, non veluti exercens curam, quia processiones non sunt de functio-
73 nibus Parochialibus juxta Decreta hujus Sac. Congreg. relat. per *Matthæucc. in Offic. Car. Eccles. cap.* 36. *sub numer.* 19. sed tanquam merus Cappellanus, non potest alium locum occupare, nisi intra cætum Cappellanorum Ecclesiæ Cathedralis cum quis non possit gaudere præcedentia in aliqua functione, nisi juxta gradum, quem in ea repræsentat, *Frances de Eccles. Cathedr. cap.* 33. *num.* 151. *Lotther. de Re benef. lib.* 2. *cap.*
74 15. *n.* 31. *& seqq. Grat. discept.* 198. *num.* 26. *& seqq. Pignatel. consult.* 28. *num.* 33. *tom* 4.

Atque ex ipsamet ratione, quod Parochus Collegiatæ non sit talis in titulum, sed simplex Vicarius, curam exercens ad nutum Canonicorum, & proindè in functionibus, nil commune habentibus cum nudo ejusdem curæ exercitio, non distinguatur ab aliis Cappellanis, Arbitrator in laudo, per eum prolato sub anno 1551. assignando in processionibus unicuique ordini suum locum, neutiquam arbitratus fuit, Cappellanum dictam curam, ita amovibiliter exercentem esse de ordine diverso ab aliis Cappellanis, itaut separatim ab istis deberet distinctum ordinem cum Curato Cathedralis constituere, sed nulla facta distinctione decrevit, omnes Cappellanos Collegiatæ unirim ante illos Cathedralis incedere debere. Quodquè magis est, ab antiquo tempore neque ipse Cappellanus, eandem curam exercens, prætensum locum cum stola in processionibus occupavit, ut deponunt testes. Imò quotiès tentavit se associare cum Curatu Cathedralis, fuit ab illius Canonicis repulsus, quin unquam eundem locum ampliùs occupare contenderit. Undè si laudum eundem distinctum locum non decernit, si observantia præsefert, illum non fuisse à dicto Parocho occupatum, frustra quæritur, an idem Parochus debeat hac locali distinctione gaudere, cum laudum prædictum, veluti ab utroque Capitulo acceptatum,
75 non valeat refricari ad *Text. in leg. Cum autem Cod. de Arbit. Rot. in rec. par.* 7. *dec.* 65. *num.* 1. *& seqq. & cor. Cels. dec.* 202. *num* 9. *& in Colonien. Canonicatus S. Andreæ* 17 *Febr.* 1713 *§. Et quamvis cor. R. P. D. Lancet.* Neque impugnabilis est observantia, quia hæc in subjecta materia potissimè attendi debet *Abb. in ca. Auditis de Elect. Menoch. consf.* 51. *n.* 49. *& consf.* 257. *n.* 36. *&* 39. *Cyriac. contr. for.* 201. *nu.* 169. *Addent. ad Burat. dec.* 903. *n.* 20. *Rot. cor. Serap decis.* 964. *per tot. & in rec. dec* 214. *n.* 4. *par.* 4. *tom.* 1. *& dec* 483. *n.* 1. *& a p.* 5.

Neque his obstant attestationes duorum testium, quoniam illi testantur singulariter de nonnullis actibus, antiquissimo tempore sequutis, qui totaliter suffocati remanent à contraria observantia, inconcussè postmodum introducta, quæ equidem validior subindè effecta fuit, quo Curatus S. Venantii, ut prænotatum est, repulsus ab eodem distincto loco, rejectioni hujusmodi acquievit, nec eundem locum ampliùs oc-
76 cupare attentavit, ut benè admonet *Rot. cor. Priol. decis.* 38. *num.* 3. *& seqq. in Spoletana Jurispatronat.* 19. *Junii* 1705. *§. Quia cor. Omanaa.*

Non omittentes hic reverenter insinuare, quòd omnes ferè contrariæ prætensiones sunt prorsùs novæ, & unicè directæ ad immutandum statum, & antiquissimam pacificam observantiam nostræ Ecclesiæ; Undè faciliùs in totum spernendæ sunt, quia novitates semper fuerunt, & sunt odiosæ, nihilque magis animos perturbat, quàm innovare, ut dicebat
77 *S. Jo: Chrysost.* relatus à *Rot. in dec.* 19. *in fin. post Antonel. de Jur. & Oner. Cleric.* & concordant *D. August. Epist.* 128. *cap.* 5. ubi, quod ipsa mutatio consuetudinis etiam quæ adjuvat utilitatem, novitate perturbat, cum aliis adductis à *Capon.*

discept. 85. *n.* 21. *& seq. & d. Rot. in Aretina Jurium Parochialium* 15. *Jun.* 1703. *§. Cæterùm cor. Ansald.*

In eadem Causa.

AD colorandam monstruositatem illam, ut Prior Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Venantii, nedum locum habeat in Presbyterio nostræ Ecclesiæ Cathedralis, sed ulteriùs de- 78
beatur eidem præcedentia in concursu Præpositi, cum tali, tantaque separatione membrorum à suo capite, tam respectu ipsius à propriis Canonicis suæ Collegiatæ, quàm in ordine ad Canonicos Cathedralis cum Archidiacono, acriter insistitur exadversò in Breve sanct. memor. Pauli III. expedito 15. Augusti 1540.

Cathegorica autem responsio ea est, quòd hujusmodi Breve non fuit observatum per spatium ferè duplicis centenariæ, atque eidem expressè, & innegabiliter dicitur renun- 79
ciatum, mediante solemni compromisso, unà cum successivo Laudo, ab Adversariis solemniter acceptato, in quo nec jota unum, vel miserabilis legitur syllaba, canonizans contrariam prætensionem.

Sicuti enim in facultate Adversariorum repositum erat dicto Breve non procurare, vel subreptitiè, & obreptitiè non 80
obtinere, ita potuerunt posteà, cognita illius insubsistentia, illo non uti; Et propterea nullum hodie fieri valet fundamentum in eodem Breve, ex adductis per *Galler. de Reaunc cent.* 5. *ren.* 99. *n.* 6. *& centur.* 5. *ren* 172 *n* 21. & firmatis *per Rot. in dec.* 75. *n.* 13. *& seqq. cor Ottbob.*

Non attentis *clausula sublata*, *& decreto irritanti*, quibus munitum asseritur idem Breve, & ea quibus sublatus præten- 81
ditur contrarius non usus; Cum enim ex dicto longhissimo lapsu duorum ferè sæculorum nulla vis fieri valeat in dispositione, seù substantia ejusdem Brevis, quod per d. non usum remanet inefficax ad quemcumque effectum, ex adductis per *Rot. in dec* 76. *nu.* 3. *cor. R. P. D Ansald. & in Salisburgen. Vi-* 82
cariæ super bono jure 4. *Febr.* 1715. *in fine cor. R. P. D Crispo*; Multò minus fundamentum fieri potest in dd. clausulis, quæ uti accessoriæ, corruente principali, nullatenùs attenduntur, ut omissis generalibus, in terminis similium clausularum, contentarum in alio Brevi sa. mem. Eugenii IV. firmavit *Rot.* 83
in dec. 175 *num.* 13. *& seqq. cor. Ottbob.*

Neque attendi in hac parte merentur contrariæ speculationes, ad probandam comprehensionem d. prætensionis in eodem laudo sub involucro illorum verborum, ut Canonici S. Venantii in processionibus, & aliis publicis actibus incedere de- 84
beant cum Canonicis Ecclesiæ Cathedralis; Laudum enim, uti strictissimi juris, ad instar transactionis, nullam omninò recipit extensionem, sed intelligendum est ad literam, ità ut omne id, quòd oculis corporeis in illo expressum non legitur, 85
dicatur voluntariè omissum, ex adductis per *Rot. cor. Datan. decis.* 133. *num.* 7.

Præcipuè quia agebatur de principali, imò unica controversia, propter quàm specificè extortum exadversò fuerat 86
idem Breve, & propterea videtur vim facere intellectui consideratio illa omissionis dictæ contrariæ prætensionis, quatenùs ab ea non fuisset recessum, ex animadversis per *Rot. in decis.* 310. *num.* 4. *par.* 18. *rec.*

Proùt etiam minus fundamentum fieri valet in resolutione 87
hujus Sacræ Congregationis anni 1608. ubi dicitur, Archidiaconum haberi pro præsente, tam in Ecclesia S. Venantii, quàm in quocumque alio loco, in quo ipse Prior intervenire soleat, unà cum Capitulo Ecclesiæ Cathed.; Quia verba hæc intelliguntur de concursu in alia Ecclesia, præter quàm in Cathedrali, juxtà terminos dubii, tunc disputati respectu functionum, quæ fiebant in dicta Ecclesia Collegiata; Quæ 88
intelligentia videtur innegabilis ex illis verbis, *in quo ipse Prior intervenire solet, unà cum Capitulo Ecclesiæ Cathedralis*, quæ fuissent prorsùs superflua, si sermo esset de eadem Ecclesia Cathedrali, ut de se patet.

Nedùm autem ex provisionali decreto, exadversò exhibito, non probatur observantia dicti Brevis sanct. memor. Pauli III. sed ex eodem actu positivè, & ad hominem exclusa dicitur, quia si Adversarii tunc temporis reperiebantur in 89
pacifica possessione eorum, quæ demandantur in dicto Breve juxtà contrariam prætensionem, non fuisset opus devenire ad eandem provisionem, & declarationem, ut omnia intelligerentur sine præjudicio Jurium utriusque Partis, ut patet ad sensum.

Verùm est, quod idem provisionale Decretum præservavit jura Partium in eo statu, & terminis, in quibus tunc 90
temporis reperiebantur, ut exadversò dicitur, sed est etiam

æquè verum, quòd ex tali præservatione non dicitur probata sed potiùs exclusa pacifica quasi possessio favore Adversario-
91 rum, ex adductis per *Rot. in dec.215. n.21. cor. Priol.*

Respectu 5. dub. recurritur exadversò ad idem Breve s. m. Pauli III. sed pari insubsistentia, quia redeunt eædem ani-
92 madversiones inobservantiæ ejusdem Brevis, ex latè adductis supra.

Ultrà quod contraria prætensio, ut minus dignus præferatur
93 digniori, videtur repugnare omnibus juris principiis, ex adductis *in meis Institut. Criminal. lib. 1. tit. 10. §. 4. à numer.* 234. Itaùt quando etiam, adversùs rei evidentiam, probaretur exadversò contraria observantia, hæc uti irrationabilis, in nulla prorsùs consideratione habenda esset, ut punctuali-
94 ter firmavit *Sac. Rot. in decis. 4. à num. 34 usque ad 38. coram Otthob.*

In hac autem parte monstruositati separationis nostrorum Canonicorum ab eorum capite, seù Archidiacono, accederet alia ulterias separationis Adversariorum ab eorum pariter
95 capite, seù Priore, quod nullatenùs permittendum videtur, juxtà punctualiter firmata per *Sac. Rotam in decis. 1731. num. 1. coram Coccin.* ibi: *Sed etiam esset inconveniens, quod Prior de Pilari, qui est caput sui Capituli, separetur à suis, & inseceretur membris alterius, ac diversi corporis, nempè Capituli Metropolitanæ, quam membrorum confusionem, ac separationem Jura adeò abhorrent.*

Quoad 3. dubium nihil exadversò adducitur, quod in no-
96 stris Scripturis præventivè non fuerit sublatum: Quia verò contrarius Defensor, agnoscendo exorbitantiam prætensionis Adversariorum, & ultrò admittendo dignioritatem Principalium in eorum concursu, asserit, præcedentiam, omni jure debitam Principalibus, uti dignioribus verificare in prioritate loci, seù in manu dextera, in linea tamen æquali, non autem in altitudine sedilium, respondemus, hoc nullatenùs subsistere, quia in concursu Canonicorum Ecclesiarum Cathedralis, & Collegiatæ, distinctio verificari, nedùm debet respectu loci, seù manus dexteræ, sed etiam respectu altitudinis sedilium, itaut inæquales in gradu, quales sunt
97 Canonici Cathedralis, & Collegiatæ, nullatenùs sedeant in scamnis æqualibus, ut materia funditùs discussa, & utraque Parte acriter informante, me scribente pro Canonicis resolvit hæc *Sacra Congreg. in Novarien. Juris sedendi 8. Maii* 1700. *Ponente cl. me. Card. Colloredo*, in qua disputatis 5. &
98 6. dubiis, his verbis conceptis: *An scamna sivè sedilia Canonicorum Ecclesiæ Cathedralis debeant esse elevata à pavimento per unum gradum, & quatenùs affirmativè: An hujusmodi scamna debeantur Canonicis Collegiatæ S. Gaudentii?* Hæc Sac. Congreg. ad quintum respondit *Affirmativè*, ad 6. verò *Negativè*.

Hujusmodi autem punctualissima resolutio habetur pro ca-
99 su legis, juxtà animadversa per *Card. de Luc. de Usur. discurs. 22. nu. 2. & 3.* & firmata *per Rot. in Giennen. 9. Febr. 1705. §. Tantum cor. Illustr. Urbis Gubern.*

Respectu pariter 4. dub. nihil exadversò asseritur in contra-
100 riis Scripturis, quod in nostris præventivè non fuerit sublatum.

Quoad 5. dub. pro conciliatione auhoritatum hinc indè allegatarum, dignentur Eminentiss. PP. observare, aliud esse quòd Archidiaconus, inserviens Episcopo celebranti, ha-
101 beri debeat pro præsente ad effectum percipiendi quotidianas distributiones, juxtà terminos, in quibus loquuntur omnes Doctores, exadversò allegati; Aliud verò, totoque cœlo diversum, quòd habeatur pro præsente, ad hoc, ut Capitulum Cathedralis habeat pro suo capite personam diversi gremii, diversæque qualitatis, cum verificatione illius monstruositatis, quam improbant *Corrad. in Prax. Benefic. lib. 3. c. 8. n. 36 & Ansald. in Præfat. ad dec. n. 93.*

Circa 6. dub. proceditur exadversò, cum æquivoco, quando asseritur, quod sicuti jus porrigendi aspersorium Episcopo
102 accedenti ad Ecclesiam Adversariorum, spectat ad illius Priorem, juxtà resolutionem hujus Sac. Congreg. anni 1608. idem dicendum sit respectu juris ministrandi naviculam eidem Episcopo, ponenti thus in Thurribulo Collegiatæ Ecclesiæ Adversariorum; Et palmaris disparitas in ea residet circumstantia, quia porrigere aspersorium aquæ benedictæ involvit obsequii præstationem, quod Episcopo exhibendum est à capite illius Ecclesiæ, ad quam se confert: Hoc autem
103 non verificatur respectu d. naviculæ ad ponendum thus, quia iste actus est pars illius Ecclesiasticæ functionis, cui assistit Episcopus, & propterea omni jure explendus est à digniori persona ex assistentibus eidem Episcopo, ut præter adductos supra n. 71. observant *Gavant. ad Rubr. Missal. par. 2. tit. 12. lit. A & Card. de Luc. de Servit. disc. 65. sub n. 11. & Rot. dec. 244. n. 3. par. 3. rec.* ibi: *Convenire igitur videtur &c. ut per digniorem celebretur &c.*

Quoad ultimum denique dubium ex supra adductis, remanent absque facti assistentia ea, quæ asseruntur de Parocho 104
Colleg. S. Venantii, eò quia cura populi, eidem Collegiatæ subjecti, non exercetur ab ipso in titulum, sed deputari solet Curatus amovibiliter, & ad nutum Capituli, apud quem eadem animarum cura residet, & propterea cum interveniat in Processionibus, uti unus ex dictis Cappellanis Capituli, non potest, nisi proprium locum inter alios Cappellanos Cathedralis occupare, per ea, quæ notant adducti à *Lotter. de Re benef. lib. 1. cap. 15. n. 32. & seqq.*

Die 11. Maii 1715. S. Rituum Congr. ad relationem Emi- 105
nentiss. Casini infrascriptis dub. respon. ut infrà.

I. *An Priori Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Venantii occasione accessus capitulariter ad Ecclesiam Cathedralem, debeatur locus in Presbyterio ejusdem Cathedralis, & quatenùs affirma-* 106
tivè. Negativè.

II. *An eidem Priori debeatur præcedentia antè Præpositum, cæterosque Canonicos ejusdem Cathedralis, tàm præ-* 107
sente, quàm absente Archidiacono, prima Dignitate dictæ Cathedralis. Affirmativè præsente Archidiacono, Negativè verò absente.

III. *An idem locus in d. Presbyterio debeatur etiam Canonicis ejusdem Collegiatæ infra locum Canon. Cathedralis, in* 108
linea tamen æquali. Negativè.

IV. *An, & qui locus debeatur Priori S. Venantii absente Archidiacono Cathedralis in Processionibus, aliisque actibus, in quibus incedere solet utrumque Capitulum, & Prior S. Venan-* 109
tii incedit à sinistris Archidiaconi, ipso præsente, & interessente. Satis provisum in secundo.

V. *An Archidiaconus habeatur pro præsente, quando assistit Episcopo celebranti, vel assistentiam præstat eidem in Processionibus, etiam SS. Corporis Christi, itaut Prior S. Venantii* 110
debeat præcedere Præpositum Cathedralis. Negativè.

VI. *An ministrare naviculam Episcopo, ponenti thus in Thurribulo in Collegiata Ecclesia in processionibus, in quibus* 111
intervenit Capitulum Cathedralis, & Episcopus non assistit in Pontificalibus, spectet ad Dignitatem ex Capitulo Cathedralis, vel ad Priorem, aliumque digniorem ex Capitulo Collegiatæ. Negativè quoad primam partem; Affirmativè quoad secundam.

VII. *An Parochus Collegiatæ in processionibus, in quibus intervenit utrumque Capitulum, incedere debeat à sinistris* 112
Parochi Cathedralis, etiam cum stola. Affirmativè, & ampliùs in omnibus.

DISCEPTATIO XXVII.

Faventina Immunitatis.

PRO

Curia Episcopali Faventiæ.

ARGUMENTUM.

Ecclesiasticis personis quando licitum sit aperire furnum pro vendendo pane, conficiendo ex frumento, recollecto in propriis bonis; Et quibus concurrentibus, talis apertio furni impediri possit ab Appaltatoribus; Immunitas Ecclesiastica, an, & quando læsa dicatur à Ministris Legationum; Refertur novissimum decretum Sac. Congreg. Immun. à SS. D. N. specificè approbatum, circa reintegrationem Ecclesiarum, violatarum, sivè per dolosam, sivè per violentam Reorum extractionem.

Reintegranda omninò videtur Immunitas Ecclesiastica, multifariàm læsa à Ministris Curiæ Legationis Ravennæ, & signantèr. I. loco in carceratione Josephi Coronerii pistoris, & Matthæi Urselli venditoris panis Mensæ
Episcopalis Faventiæ, qui in ipso actu carcerationis præ- 1
sentarunt Executoribus eorum Literas patentes. II. In expressa prohibitione, nè eadem Mensa continuaret explanationem frumentorum in propriis bonis recollectorum, mediante usu furni, ut ex Inhibitione, & Edicto III. In alia prohibitione, facta Sæcularibus, ne accederent ad eundem furnum, nevè ab eisdem pistore, & venditore panis aliquid

emerent

emerent sub rigorosis pœnis, etiam corporis afflictivis, IV. In præcepto, facto Stephano Collinæ Cursori, nè Vicario Generali Faventiæ obtemperaret, qui ejus opera indigebat pro tuitione Ecclesiasticæ Immunitatis, V. demum. In spretu censurarum, nec non in inaudita declaratione, quod Ministri Curiæ Legationis Ravennæ, nec etiam possint in Ecclesiasticas censuras incurrere, quando exequuntur mandata Superiorum ibi: *E che per ciò conseguentemente li sopradetti per la dovuta, e prestata obbedienza, non hanno incorso, nè potevano incorrere Censure Ecclesiastiche*, ut ex Notificatione impressa de ordine Legationis.

Quoad I. caput læsionis Immunitatis mediante dicta carceratione pistoris, & venditoris panis Mensæ Episcopalis, il-
2 lud est adeò patens, ut superfluum videatur ad illud comprobandum textus, Doctorum authoritates, & rationes deducere, quas omnes ad satietatem adducit *Sperell. decis.* 128. *per tot. ubi num.* 8. opinioni contrariæ notam temeritatis meritò attribuit.

II. Pariter caput læsionis, ob prohibitionem usus furni, eadem pollet claritate, attentis dispositionibus Sacrorum Canonum, Doctorum sententiis, & resolutionibus hujus
3 Sac. Congregat relatis à *Pignatell. consult.* 486. *tom* 1. *& consult.* 34. *tom.* 2. *& consult.* 30. *to.* 7. & omissis innumeris aliis extrà Statum Ecclesiasticum, respectu Civitatum subditarum Summo Pontifici resolutum fuit *in Eugubina* 9. *Martii* 1632. *Forosempronien.* 25. *Aug.* 1633. *Viterbien.* 14. *Dec.* 1649. *Nucerina* 15. *Janua.* 1650. & novissimè *in Acquapendii* 7. *Aprilis* 1694. *& Assisien.* 4. *Decemb.* 1695.

Nec dicatur, potuisse Card. Legatum ad hanc prohibitio-
4 nem furni devenire, attentis suis specialibus facultatibus; Cum enim eædem facultates restrictæ literaliter sint ad solam descriptionem frumenti, dandam Eminentissimo Legato, & ad venditionem ejusdem faciendam justo pretio, ab eo stabiliendo, quando adsit urgentia in Provincia, non possunt habere locum in præsenti, in quo tantùm abest, quod Eminen-
5 tissimus Legatus voluerit emere frumentum nostræ Mensæ Episcopalis, quin potiùs licentiam concesserit pro illo alibi transportando, ut patet ad sensum; Absque ulla difficultate, ex quo in præsenti non est quæstio circa eandem descriptionem, sed unicè quæritur, an eadem Mensa, etiam cum pauperum commodo, potuerit furnum aperire, cujus respectu nulla exhibetur in contrarium facultas Eminentiss. Legati,
6 & militant è conversò omnes resolutiones hujus Sac. Cong & signanter in *Reatina*, quam refert *Pignatel. consult.* 34. *n.* 62. *tom* 2. ibi: *Il Capitolo, e Canonici di Rieti espongono &c. che loro fosse lecito aprire il forno per spianare li loro grani &c. anche con utile della povertà &c. Sacra &c. respondit; Licere gaudere, dentur declarationes, & utantur Jure suo.*

Minùs credimus exadversò procedendum esse in hac materia per viam argumentationis, ut oretenus audivimus, ex dispositione *Textus in capit. Præterea de Offic. Judic. delegat.* ubi disponitur, quòd Judex delegatus jurisdictionem habeat
7 in omnibus dependentibus à sua commissione; Proindeque cum Eminentissimus Legatus habeat à Papa omnem facultatem circa venditionem frumenti, dicatur quoque illam habere quoad confectionem panis; Omissa enim incongruitate animadversionis in materia Ecclesiæ Immunitatis adeò privilegiata. Respondemus, eundem *Textum* procedere in commissionibus generalibus, non autem in illis, quæ habent certam formam, ut in præsenti, quod probat ibidem *Gl. Verb. Simpliciter* ibi: *Sine aliqua forma expressa, quia si certa forma esset data, illa esset servanda &c. Sed cum simpliciter mandat, quod justum fuerit, exequaris*, & idem probant ibidem omnes Repetentes, ut videre est apud *Abbat. Bald. & Decis. numer.* 1.

Cum igitur hanc certam formam habeamus in nostris terminis, hoc est circa descriptionem, & venditionem frumenti, non est locus exorbitanti extensioni facultatis; quæ de
8 per se commodè stare potest, nullamque habet dependentiam, vel connexionem cum furno, juxtà magistrale *cons. Rom.* 461 *per tot.* quem sequitur *Felin. in dicto capit. præter ea num.* 4. ibi: *Ea ratione, quia qui vult antecedens, non videtur velle consequens, quando antecedens per se etiam stare potest.* Et advertit ibidem *Hostien.* his verbis, *Idem juris est in utroque connexo, ubi alterum sine altero esse non potest, secùs autem, ubi alterum sine altero esset, & diversa ratio reddi potest, & sic tolluntur contraria.* Atque applicatur dispositio *Text. in c. Porrò de Privileg.* ibi: *Sic enim volumus privilegiorum suo-*
9 *rum servare tenorem, quod eorum metas transgredi minimè videantur*, quem in nostris terminis expendit *Pignatel. consult.* 34. *sub n.* 23. *tom.* 2.

Prout etiam non credimus adducenda exempla aliorum

Legatorum, qui usum furni in suis Provinciis aliquando Ecclesiasticis non permiserunt; Ultrà quod enim hæc inspectio
non cadit in præsenti, ut infrà dicetur, non licet arguere ab 10
uno ad alium casum, quando in uno casu non concurrunt illæ circumstantiæ, quæ concurrunt in alio; *Temerarium enim est, & indignum aliquem sibi sua authoritate præsumere, quòd Romana Ecclesia alicui, certa ratione inspecta, singularibus*
voluit beneficiis indulgere, sunt verba *Alex. III.* registrata *in* 11
c. Sanè 9. *de Privil* quæ ad effectum, de quo agitur refert, & sequitur *Pignat. consult.* 34. *sub n.* 24. *tom.* 2.

Verùm ad quid defectum jurisd. in nostra hypothesi ex aliis probationibus inducere, dum illum agnovit ipsemet Eminen-
tiss. Legatus, de cujus scientia, & consensu fuit habitus recur- 12
sus ab Appaltatoribus ad Sac. Congr. Boni Regiminis, ut ex Relatione, ad eandem transmissa, & clariùs ex Epistola SS. D. N. directa, & per manus transmissa ex commissione ejusdem Eminentiss. Legati.

Ex qua notitia recursus ad dict. Sac. Congreg. alium irrefragabilem deducimus defectum jurisdictionis, resultantem ex Reformatione die 4. Jun. 1692. emanata à SS. D. N. à qua nul-
lius roboris, & momenti declarantur omnia ea, quæ gerun- 13
tur coram aliis Judicibus, postquam una ex Sacr. Congregation. manus in Causa apposuit, de qua *discept.* 11. *numer.* 32. Quod verificatur in præsenti, ex quo d. Sac. Cong. die 15 Januarii scripserat Eminentiss. Legato pro informatione, & præsentatio inhibitionis sequuta fuit die 22. ejusdem, sicq; tempore, quo notitia appositionis manus Sacr. Congreg. erat publica in eadem Civitate, ut colligitur ex protestatione ab Appaltatoribus in Actis Curiæ Episcopalis facta, & R. P. D. Secretario consignata.

III. Caput læsionis Immunitatis circa prohibitionem, factam Sæcularibus, ne emerent panem à nostro furno, est literaliter decisum à Bonifacio VIII. *in capit. Eos, qui de Immun. Eccles. in* 6. ubi declarat ipso facto excommunicatos eos, qui similes faciunt prohibitiones ibi: *Eos, qui temporale do-*
minium obtinentes, nè Prælatis, aut Clericis, seù Personis 14
Ecclesiasticis quidquam vendant, aut emant aliquid ab eisdem &c. aliquando interdicant &c. cum talia in derogationem Ecclesiasticæ libertatis præsumantur, eo ipso excommunicationis sententia decernimus subjacere. Quem uno calamo sequuntur Doctores, ut videre est apud *Covarr. in cap. Possessor par.* 2. *§.* 4. *num.* 8. *&* 9. *de Regul. Jur. in* 6. *Grammat. dec.* 100. *num.* 8. *& seq.* ubi refert, ita decisum à Regio consilio *Bonacin. de Censur. in Bulla Cœnæ content. disput.* 1. *qu.* 10. *fol* 117. *& punct.* 3. *proposit. unica num.* 1. ubi, quod in hanc excommunicationem incurrere possunt etiam ipsimet S. R. E. Cardinales,
Bellet. disquis. Cleric. part. 1. *de Exempt. Cleric. à Stat. sæcu-* 15
lar. §. 3. *num.* 4. *vers. Multòminùs* ubi *num.* 5. aliis adductis, probat, non obstantibus similibus prohibitionibus, posse Ecclesiasticos continuare in exercitio, *Bordon. Oper. moral. cap.* 20. *de Stat. Laicor. num.* 20. *vers. Certum est ergo, Pignatel. consult.* 72. *num.* 7. *& seqq. tom.* 8. *& Pasqualig. qu. moral. centur.* 1. *qu.* 64. *per tot.*

IV. De prohibitione, facta Cursori, ne exequeretur mandata Vicarii Generalis Faventiæ comprobat *Pignatel. consult.* 172. *tom.* 1. *& consult.* 72. *tom.* 8. ubi ad id adducit quamplures authoritates, & resolutiones hujus Sacræ Congregationis frustrà hic transcribendas, signanter autem hoc decisum fuit in una *Assisien.* 21. *Martii* 1646. ibi: *Ad* 3. *Eundem Prætorem non potuisse præcipere Balivis suæ Curiæ Laicalis, ne inservirent, & non obedirent Curiæ Episcopali, & ab eo re-*
vocandum esse dictam ordinem per actum publicum &c. Qua re- 16
vocatione facta, absolvatur, & priùs *in Vercellen.* 30. *Junii* 1632. *& in Mantuan.* 2. *Septembris* 1684. *libr. decret. Roccii folio* 578.

V. Demùm est cæteris omnibus manifestius, & quidem adeò circumspectè in hac materia violationis Immunitatis procedunt Doctores, ut nedum communiter firment, censuras, ex hac ratione incursas, esse Summo Pontifici reserva-
tas, ut videre est apud *Fagnan. in cap. Dùm pro causa de Sen-* 17
ten. excommu. ubi respondet omnibus contrariis, *Ventrigl. in Pran. tit. de Immun. Eccles. annot.* 23. *§.* 2. *numer.* 76., ubi, quòd hodiè hæc sententia non admittit ampliùs dubietatem, attentis resolutionibus hujus Sac. Congregat., & speciali decreto Clemen. VIII. *Marant. tom* 2. *controvers. respons.* 35. *n.*
14. *& seqq. Barbos. de Offic & potest. Episcop. alleg.* 50. *n.* 167. 18
Duard. ad Bullam Cœnæ lib. 2. *can.* 15. *quæst.* 10. *num* 19. *Pignatel. consult.* 493. *in fine tom.* 1. ubi testatur de perpetua praxi hujus Sac. Congreg. *& consult.* 59. *num.* 15. *&* 47. *tom.* 2. *& Ciarlin. controv.* 50. *nu.* 38. *&* 39. ubi quod hoc procedit etiam in dubio.

Verùm etiam iidem Doctores in executionem specialium

decret. s. m. Urbani VIII. emanat. 5 Septembr. 1626. adver-
tunt, nec etiam cum reincidentia posse Auditorem Cameræ,
vel quodvia aliud Tribunal ab eisdem censuria absolvere, ut
19 videre est apud *Pignatel. consult. 60. n. 27. & seqq. lib. 2. & con-
sult. 19. numer. 50. lib. 6.*

Imò ex circulari Epistola hujus Sacr. Congr. die 15. Octo-
bris 1628. & reiterata 19. Julii 1661. interdictum est cuicum-
que, etiam ipsis Archiepiscopis in casu appellationis, in illa
20 se ingerere, nisi priùs certiorata hac Sact. Congreg. quam re-
fert *Pignatell. consult. 495 tom. 1.* ibi: *Quando si tratta d'ap-
pellatione, e di ricorsi in cause di violatione d'Immunità, di
libertà, e giurisditione Ecclesiastica, e di censure per d. causa
fulminate, non dovrà, &c. ne si proceda ad atto alcuno, se
prima non ne sarà dato raguaglio à questa Sagr. Congregatione
Così osseguirà &c. inviolabilmente con far registrare la pre-
sente negli atti della Cancellaria di detta Curia Arcivesco-
vale &c.*

Si igitur ipsimet Archiepiscopi, qui de jure omnes recipere
possunt, & debent appellationes ab eorum Suffraganeis, nec
etiam ser. ser. possunt in hac materia se ingerere, neque pro-
cedere *ad atto alcuno*; Quantò magis abstinere debebat Emi-
21 nentiss. Legatus à declaratione, quod ejus Ministri *non hav-
no incorso, ne potuto incorrere censure Ecclesiastiche*, à Vica-
rio Generali Faventiæ ser. ser. fulminatas.

Quod enim in has censuras indistinctè incurrant quicumq;
executores, etiamsi id faciant cum licentia Superiorum Ec-
22 clesiasticorum, & ipsorum Ordinariorum probat, aliis ad-
ductis, *Novar. in Summ. Bullar. comm. 72. num 31. fol. mihi
112.* Et in terminis Ministrorum cujusvis Card. Legati, etiam
quando exequuntur mandata sui Superioris, in specie probant
*Panimol. decis. 85. annot. 8. numer. 24. & Pignat. cons. 170. nu.
15. & seqq. tom. 1.* & concordant adducti per *Vener. in Exam.
Episcop. lib. 7. cap. 12. de Offic. Legat. num. 17.* ibi: *An Legatus
à latere possit attentare aliquid contra Canones, vel generalem
consuetudinem Respondeo non, quia hoc est frangere Jus, quod
ipse non potest facere; Imo in omnibus negotiis ipse debet serva-
re Jus commune, quia commissio data est ad ædificationem, non
ad ruinam, & destructionem.*

Et adhuc non est effluxus annus, quod idipsum individua-
liter determinavit hæc Sact. Congreg. Partibus acerrimè in-
formantibus contra eandem Legationem Romandiolæ, *In
Arimen. 30. Martii 1694.* ibi: *Censuras sustineri, absolutio-
nem non suffragari ex defectu potestatis, Confessarium monen-
23 dum, & Eminentiss. Episc. procedat serv. ser. ad ulteriora su-
per spretu censurarum &c.*

Nec dicatur Eminentiss. Legatum non processisse per viam
absolutionis, sed declarationis, quod censuræ erant nullæ:
Cum enim in hac materia nullam habeat potestatem idem
Eminentiss. Legatus, nullo modo in illa poterat se ingerere,
ut de se patet: Ceterùm multò magis videtur esse declarare,
quod ejus Ministri non possint incurrere censuras Ecclesiasti-
24 cas, quàm illos absolvere: Unde si hoc ei non conceditur, eò
certiùs primum dici debet denegatum, ut benè ratiocinatur
Card. Jan. cons. 157. n. 30.

Ex quibus, constito de violatione Immunitatis, reinte-
granda videtur Ecclesia mediante declaratione nullitatis om-
nium supradictorum actuum, & prohibitionum, & conti-
nuatione usus furni, ad hoc, ut Populus, qui scandalum ex
25 eadem violatione recepit, innotescat emendatio, & non de-
tur scandalorum multiplicatio, ut semper practicavit hæc
Sac. Cong. & practicandum monent *Peregr. de Immun. capit.
15. num. 26. Pignat. cons. 170. num. 3. tom. 1. & Panimol decis.
85. annot. 8 num. 1.* Et in terminis similium excessuum Mini-
strorum Legationis, notat idem *Pignat. ubi supra n. 15. & seq.*
ibi: *Unde ratione exempli, ac præjudicii Immunitatis Eccle-
siasticæ, præsertim quia agebatur de casu notorio, mandavit
Ministris Card. Legati satisfactionem, præstandam Ecclesiæ,
& deinde absolutionem in forma.*

Quatenus autem aliquid relevans ex parte Appaltatorum
deducatur ad impediendum continuationem usus furni, erit
promptus locus cum omni celeritate illius discussioni, post
26 reintegrationem tamen Ecclesiæ, quæ omni jure præcedere
debet, ex notis Juribus, & perpetua praxi hujus Sact. Con-
gregationis.

Hoc unum per transitum subjungendo respectu hujus in-
spectionis, quod non videntur stare simul ea, quæ referun-
27 tur in Relatione, transmissa Sac. Congreg. Boni Regiminis
cum illis verbis; *Lo stabilimento di d. Appalto seguì con la fi-
ducia, che il Sig. Card. Vescovo havesse &c. lasciato libero per
dd. Appaltatori lo spiano, e con tal speranza, e moral certez-
za, acconsentirono i medemi alle sudette conditioni &c.* Et ea,
quæ leguntur in 10. Capit. Appaltus, specialiter confirmati,
& approbati ab Eminentiss. Legato, ibi: *Eminentiss. &c obla-
tionem pro Appaltu furni panis venalis Civitatis Faventiæ &c.
cum omnibus in eo contentis confirmavit, & approbavit &c.
cum solitis Capitulis videlicet &c. X. Non potranno gl'Appalta-* 28
*tori pretendere dall' Abbondanza, o Communità ristoro alcu-
no in caso di pretensione, che havessere gl'Ecclesiastici, ò altri
Privilegiati d'aprire forni &c.*

Publico autem præjudicio in dict. Relatione inculcato, &
pretenus exagerato, respondet egregiè *Pignatel. cons. 34 sub
num. 13. tom. 2.* ibi: *Præjudicium verò publicum, quod præ-
texitur, est merum figmentum, imò prætensio Laicorum tendit
directè in præjudicium publicum, nam si præjudicium conside-
ratur in ordine ad emptorem, non potest considerari in hoc casu,
quia panis, vinum &c. sunt æqualia* (majora in nostra hypo-
thesi) *cum pane, & vino Laicorum, & quoad qualitatem,* 29
*semper sunt meliora, atque Annona est bonum publicum; Si
autem consideretur in ordine ad Magistratum sæcularem, qui
vult, quod solùm vendatur panis, & vinum in suis furnis,
& tabernis, ut ipsi majori sit emolumento, hoc est commodum
merè privatum, ut disertè Diana, qui alios congerit p. 1. tra-
ctat. de Immun. resol. 69. Menoch. consil 800. numer. 30. Marta
de Jurisdict. par. 4. centur. 1. cas. 2. num. 10. Beliet. disq. Cle-
ric. par. 1. tit. 6. §. 3. n. 8. Nihilque aliud est, nisi monopolium* 30
*in præjudicium publicum, quod regulariter est iniquum, Rei-
publicæ injuriosum, eò quod Cives emere cogantur cariùs à
Magistratu, cæteri verò de Republica, quales etiam sunt Ec-
clesiastici, impediantur justè, & commodè negotiari, benignio-
resque esse in pretio aliis Civibus.*

Et tamen hujusmodi prætensum præjudicium nullo modo
in facto subsistit, quia Episcopi Faventiæ pro tempore, &
signanter clar. mem. Card Rossettus *hà fatto ogn'anno apri-
re forno, e fare il pane con il grano, raccolto ne' beni della Men-
sa*, ut in publica attestatione, exhibita in manibus R. P. D. 31
Secretorii. Si igitur Appaltatores panis benè sciebant quid
cæteri Episcopi in hac materia practicarunt, & si hac scientia
non obstante, expressè in Capitulis Appaltus convenerunt,
non posse, nec à Communitate, nec ab Abundantia aliquam
remissionem hoc prætextu prætendere, non est cur tanti in-
sistatur in eo præjudicio, quod ipsimet interesse habentes pro
tali non agnoverunt.

In eadem Causa.

EX unica facti animadversione corruunt omnia exadver-
sò cumulata super prætenso spretu inhibitionis, asserta
purgatione attentatorum, & competentia jurisdictionis Emi-
nentissimi Legati, quod scil. duo patentati Mensæ Episcop.
Faventiæ carcerati indebitè fuerunt, Joseph nimirum Coro- 32
nettus Pistor, & Matthæus Ursellinus venditor panis, &
tamen contra ultimum eadem inhibitio non fuit exequuta,
sed contra *Matteo Ghetti, che si presumeva dovesse essere il ven-
ditore del pane*, ut legitur in exadversò Sum & admittitur in
Informatione Eminent. Legati, §. *Mi giunse* Omnia igitur de
facto gesta contra eundem Matthæum Ursellium, qui in ipso
carcerationis actu suas exhibuit Literas patentes, registratas
in exadversò Sum. sicuti salvari non possunt ab evidenti nul-
litate, & injustitia, ita sufficiens præbuerunt motivum Vi-
cario Generali Faventino, serv. serv. procedendi ad censuras
Ecclesiasticas, habito etiam respectu ad carcerationem Co- 33
ronetti Pistoris, non obstante præsentatione inhibitionis, ab
eodem factæ, ut probavimus *sup. n. 1.*

Non obstantibus comparitione, & appellatione, exadver-
sò interposita ad Eminentissimum Legatum, Huic enim
objecto egregiè, & in individuo respondet *Pignatell. consult.
28. nu. 52. tom. 6.* ibi: *Neque obstaret si Rei appellarent etiam
ad Card Legatos, appellatio enim solùm admittitur à præce-* 34
ptis comminatoriis, non autem (ut in casu nostro) *à declara-
tione excommunicat. jam incursæ, secundùm distinctionem
communiter receptam Scacc. de Appel. p. 17. limit. 22. nu. 1. & 6
Ricc. in Prax. p. 4. res. 18 num. 2. & seq.* ubi quod ita serv. Cu-
ria Rom *Sperell. dec 48. num 42. lib. 1. & dec. 160. numer. 57.
lib. 2.* ubi, quòd sæpius id declaravit Sa. Cong. Imm. alioquin
nunquam possent ferri declaratoriæ contra violatores Immu-
nitatis Ecclesiasticæ.

Nec etiam restagante dispositione *extravag. Cum Mat-
thæus de Hæretic.* Illa enim literaliter restricta est ad Inqui- 35
sitores hæreticæ pravitatis, & à Doctoribus extensa ad solos
Gubernatores Status Ecclesiastici, habentes Breve Pontifi-
cium, nullo autem modo suffragatur birruariis, & aliis infe-
rioribus ministris; Imo nec etiam Gubernatoribus, patenta-
tis à Sacra Consulta, ut ex notoria praxi Sac. Cong. Immu-
nitatis

nitatis advertit *Pignatell. consult. 4. num 7. tom. 5.* ubi, quod
36 ita decisum fuit *in Tolentina 16. Julii 1669. & Sperell. decis.*
160. num. 54. ubi refert ita pluries decisum.

Ejusdem irrelevantiæ est aliud motivum, deductum ex
prætenso interesse Mensæ Episcopalis, quo attento Vica-
rius non poterat dici Judex competens; Ultra quod enim
hujusmodi conclusio in Jure non subsistit, ut probant addu-
37 cti per *Card. de Luc. de Jurisd. disc. 47. num. 14. & Rot. decis.*
36. num. 14. & seqq. par. 10. rec.

Dicimus, factum in præsenti non assistere, non enim agi-
tur de aliquo interesse Mensæ Episcopalis, sed solum de in-
spectione declarationis censurarum servatis servandis lata-
38 rum contra violantes Imm. Ecclesiam; *Hoc enim fieri potest*
etiam cum non subditis, & exemptis, quorum aliàs Episco-
pus, seu Prælatus esset Judex incompetens, quinimo etiamsi
expressè haberent privilegium, nè ab Ordinario censurari
possent, quoniam non est facere partes Judicis, sed simplicis
denunciatoris, neque proferre censuras, sed declarare eas,
à lege prolatas, juxta Text. clarum in clement. pr. de Privil.
in princip. ubi Abbas num. 22. Zaburell. num. 24. Felin. in cap.
Non potest de Sent. & re judic. ibique Fagnan. num. 16. & 23.
& cæteri, de quibus Campanil. in divers. Jur. Canon. rubr.
12. cap. 16. num. 42. Genuen. in Prax. Episc. Neap. cap. 59.
num 1. ut per hæc præcisa verba probat *Card. de Luca de Ju-*
risd. disc. 40. num. 3. ubi, quòd omnes Sacr. Congreg. Con-
39 cilii, Immunitatis, & Episcoporum, retinent hanc opi-
nionem; Quanto igitur magis ad eandem declarationem de-
venire potuit Vicarius Generalis Faventiæ pro tuitione
propriæ Jurisdictionis, ad quem effectum subditos fieri illam
turbantes, probant etiam Doctores, relati in contraria
Scriptura.

40 Quoad facultates Eminentissimi Legati declarandi nulli-
tatem censurarum, & incapacitatem suorum Ministrorum
ab illarum incursu, quando executioni dant suis mandatis,
præventivè respondimus *supra à num. 17.*

Omissis autem generalitatibus, deductis à Jure commu-
ne, & Breve Legat. quæ nec etiam à remotissimis applican-
tur nostro casui; Iterum dicimus, quod speciale Breve,
41 eidem concessum circa Annonam loquitur solùm de nota,
& descriptione frumenti, danda ab Ecclesiasticis, deque il-
lius venditione in casu, quo adsit urgentia in Provincia, ut
ex lectura, sicque nullo modo trahi potest ad impediendum
usum furni, qui nil habet commune cum nota, jam exhibi-
ta, & frumento, quo Eminentissimus Legatus pro indigen-
tiis Provinciæ non indiget.

Facultas, concessa in eodem Breve, procedendi adversus
contravenientes Bandis, & edictis circa Annonam, non
42 comprehendit edicta specialia, & inhibitiones, quibus me-
diantibus processum fuit in nostris terminis, sed contra
eos, *qui quoquomodo bannis, seù edictis generalibus super*
Annonam, & Grasciam publicatis, & præsertim circa ex-
tractionem frumenti, &c. contravenerint &c. cujus respe-
ctu nulla datur probatio contraventionis, cùm revera non
adsit.

Cæterùm, quòd etiam attento hoc speciali Breve nullo
modo possint Legati Romandiolæ procedere ad impedien-
dum usum furnorum Ecclesiasticis, deducitur ex ipsomet
43 contrario Summar. ubi ad hunc effectum in alio speciali, &
diversissimo casu Episcopi Imolen., non processit Curia
Legation., sed fuit habitus recursus ad Sacram Congregatio-
nem quæ ex speciali ordine Sanctissimi ibi; *Comanda la San-*
tità di N. Sig. &c. scripsit Eminentissimo Legato, non ut ex
suis facultatibus ad eandem prohibitionem deveniret, sed ut
44 Ecclesiasticis, *si compiaccia fargliele sapere*, hoc est de ordi-
ne, & voluntate Summi Pontificis; Signum evidens, quod
in his casibus sit ad ipsum Summum Pontificem, & Sacram
Congregationem Immunitatis recurrendum, non autem ad
Card. Legatos, quod clarum quoque est ex praxi ejusdem
Sacræ Congreg. EE. probè nota.

Mirum est, quod exadverso prætendatur, Eminentissi-
mum Legatum uti Judicem Ecclesiasticum, & plenam Ju-
45 risdictionem in Ecclesiasticis habentem, non posse lædere
Ecclesiasticam Immunitatem, quando, omissis innumeris
rationibus, & authoritatibus, quæ ad hoc comprobandum
possent afferri, punctuales deduximus resolutiones Sacr.
Congregat. hoc ipsum individualiter comprobantes, inter
quas unam emanatam de anno præterito 1694. contra
ipsammet Legationem Romandiolæ, ipsius Defensoribus,
non semel auditis, cui punctualissimè resolutioni nihil exad-
verso respondetur, quia revera nihil potest congruè re-
sponderi.

Sicuti pariter nec verbum quidem legitur in contraria Scri-
ptura circa prohibitionem factam sæcularibus, ne emerent 46
panem à furno nostræ Mensæ, quæ ex diametro repugnat
literali dispositioni *Text. in cap. Eos qui de Imm. Eccles. in 6.*
Itaut propterea omnino nulla, & pœnitus insubsistens de-
claranda videatur d. prohibitio, ad evitandam scandalorum 47
multiplicationem, in his terminis consideratam *à Pamphil.*
decis 85. annot. 1. numer. 1. & Pignatel. consult. 170. numer. 3.
tom. 1.

V Excessus prohibitionis, factæ Stephano Collinæ Cur-
sori, nè obtemperaret Vicario Generali Faventiæ non est
falsa assertiva havendolo il medemo Vicario fatto citare ad
dicendam causam quare, &c. ut in Informatione Eminentis- 48
simi Legati, sed patens Immunitatis Ecclesiasticæ contem-
ptus, in facto justificatus in manibus R. P. D. Secretarii,
& in Jure comprobatus *supra à num. 18.* Animadversio au-
tem citationis exequutæ per alium Cursorem, nempè Julium
quodam Christophori, ut justificatur in manibus R. P. D.
Secretarii, non excusat excessum prohibitionis, factæ con-
tra Stephanum Collinam alium Cursorem, nè eidem Eccle-
siastico Judici obtemperaret, ut de se patet.

Motivum præventionis, deductum ex recursu Appalta-
torum ad Sacr. Congreg. boni regiminis non debilitatur ea 49
responsione, quod ad hunc effectum requirebatur aliqua de-
terminatio ejusdem Sacr. Congreg. Responsio enim opponi-
tur claris verbis Reformationis, specialiter approbatæ à San-
ctissimo Domino Nostro die 4. Junii 169.. ubi determinatur,
sufficere, quod quocumque modo Sacr. Congreg. manus ap-
ponat, ibi *Ipsa Sacr. Congregat. mediante præfata præsen-*
tatione precum præventa, manus quomodocumque desuper
apposuerit & ubi eum ulterius determinetur, obtenta in his
casibus ab aliis Judicibus esse *nullius penitus roboris, vel*
momenti, nec ullatenus in judicio, vel extra suffragari pos-
sint, & valeant, perinde ac si nunquam emanassent, ces-
sant ea omnia, quæ dicuntur de spretu, & attentatis, ut
patet ad sensum.

Utrùm declaratio incursus censurarum servatis servandis 50
facta per Vicarium Generalem Faventiæ, attentis tot capi-
tibus excessuum Ministrorum Legationis Ravennæ, conti-
neat intolerabilem errorem, an autem eundem errorem plus-
quam intolerabilem proprius, & verius contineat notifica-
tio, quod iidem Ministri eosdem excessus patrando, *non ban-*
no incorso, ne potevano incorrere Censure Ecclesiastiche, ju-
dicandum relinquimus EE. PP. Hoc unum repetentes, quod
in hac materia Ecclesiasticæ Immunitatis Legati de Latere
nullam habent authoritatem, ut probavimus supra, Quod- 51
que aliæ facultates, quantumvis amplæ, imo amplissimæ
eorundem Legatorum, nunquam se extendunt ad impedien-
dum ea, quæ ex sacris Canonibus, & generali consuetudi-
ne competunt Ecclesiasticis, *ex allegatis supra num. 22.*

Aperitio furni omninò necessaria est pro reintegratione
Immunitatis, tot modis læsæ, illius autem continuatio non est
præsentis inspectionis, sed discutienda erit post eandem rein-
tegrationem; Ea verò, quæ involvuntur in contraria Scri-
ptura de publico præjudicio, resultante Civitati Faventiæ
ex eodem furno, discutienda pariter erunt cùm de continua-
tione ejusdem furni sermo erit; Non possum tamen omitte- 52
re, quòd videntur imperceptibilia ea, quæ respectu hujus
publici præjudicii inculcantur, quod evidenter deducitur ex
publicis documentis, per Nos exhibitis, & ex ipsamet con-
traria Scriptura, in qua admittitur, quod Episcopi antecces-
sores singulis annis habuerint proprium furnum pro explana-
tione frumenti, recollecti in bonis Mensæ Episcopalis, 53
Quodque Administratores Annonæ, & Magistratus Civita-
tis Faventiæ, prævidendo continuationem, & præcisum
casum aperitionis furni pro præsenti anno, expressè conve-
nerint cum Appaltatoribus, *non potranno pretendere dall'*
Abbondanza, ò Communità ristoro alcuno, quod capitulum
specialiter approbatum fuit ab Eminentissimo Legato:
Ubi igitur consistit hoc publicum præjudicium? Certè illud
verificatur respectu pauperum Civitatis Faventiæ, qui cùm
possint panem habere melioris qualitatis, & majoris quan- 54
titatis à furno Mensæ Episcopalis, inhærendo etiam capitu-
lis Appaltus, coguntur per speciem monopolii, & ad pri-
vatam utilitatem duorum Appaltatorum, illum carius eme-
re à furno publico, quod improbant adducti *per Pignatel.*
consult 34. sub num. 3. tom. 2. & repugnare videtur rationi,
& sensui.

Die 20 Martii 1695. Sacr. Congregat. Immunitatis re-
scripsit: *Licuisse, & licere Mensæ Episcopali aperire fur-* 55
num, sed quatenus infra 15 dies Appaltatores se offerant eme-
re frumentum, aucta vigesima justi pretii, abstineat ab ape-
ritione. Censuras esse nullas; Sed, circumscripta notifica-
tione,

stione, impressa de ordine Legationis, atque abolita fidejussione juratoria præstita per Carceratos detur facultas Archiep. Ravennaten. pro absolutione eorumdem Ministrorum ad cautelam,

56 Resolutionem hanc multoties deinde secuta fuit Sac. Congregat. Immunitatis, ac signanter in *alia Faventina* 24. *Octobris* 1699. *lib.* 2. *Decr. Vallem. fol.* 252. *& in Assisien.* 1. *Octobris* 1703. *libr.* 3. *Decr. Vallem. fol* 523. *& in Camerinen.* 22. *Januarii* 1709. *lib.* 4. *Decr. Vallem. fol* 265. Illamque pariter secuta fuit *Sacr. Rota in Bononien. Manutentionis* 2. *Decembris* 707 §. *Et haec & §. Ex his cor. Scotto*; Itant hodiè cum *d. Faventina* passim in hac materia procedatur.

57 Circa reintegrationem immunitatis illarum Ecclesiarum, à quibus, sivè per dolum, sivè per violentiam Rei fuerunt extracti, & in carceribus positi, à quibus deindè fugam arripuerunt, In una *Ferentina* 23. *Julii* 1715. Sacr. Congregat. Immunitatis sequentem fecit resolutionem, quam SS. D. N. pro omnibus similibus casibus servandam esse præcepit. *Sacr. Congregatio, Immunitati Ecclesiasticæ, & controversiis jurisdictionalibus præposita, habita sub die* 23. *Julii* 1715. *scribent-bur de mandato ejusdem Sacr Congregat. Advocatis Pauperum, & Fisci super dubio, contento in folio tenoris, prout sequitur, videlicet Ferentina. Placuit EE VV. in postrema Congregat. habita die* 20. *Novemb. anni elapsi, debitam Loco immuni Cataldi, & Rocchi de Palatiis nec non Caroli de Vespasianis extractorum, restitutionem demandare; Cùm autem animadversum fuerit, non posse eandem restitutionem adimpleri quoad præmemoratos Roccum, & Carolum, eo quod ipsi perantea è carceribus aufugerant, injunctum mihi extitit per EE VV. ut in præsenti Congreg proponerem, an ulla quoad ipsos contumaces capienda sit provisio per quam nimirum spoliatæ Ecclesiæ consuli possit & insimul provideri, nè sub demandatæ hujus restitutionis clypeo tutos se se iidem contumaces semper imposterum esse existiment, adeò ut spe immunitatis freti, nova audeant patrare facinora: Quare EE. VV. decernendum propono, quid sit statuendum in casu, de quo agitur, quoad præfatos Roccum, & Carolum. Et etiam quid sit generaliter observandum in ejusmodi casibus, sivè de violenta, sivè de dolosa extractione; Unanimi sensu decrevit, quòd facta declaratione per Curiam Sæcularem, se esse promptam, ad restituendum Carolum de Palatiis, & Roccum de Vespasianis Ecclesiæ Beatæ MARIÆ de Supino, ad formam mandatorum Sacræ Congregationis, necnon docto de fuga eorumdem è carceribus, citrà culpam ejusdem Curiæ, debeat Episcopus, ad instantiam Fisci prædictæ Curiæ, per literas monitoriales, consuetis locis, nec non ad valvas Ecclesiæ prædictæ affigendas, supradictis Carolo, & Rocco notificare demandatam eorum restitutionem, eosdemque, exhibito salvo conductu, citare ad comparendum coram se sub certo termino præfixo, ad effectum exequendi decretam eorum restitutionem; Cum declaratione, quod si in dicto termino comparere neglexerint, deveniet ad sententiam, qua, & ipsos pro restitutis, & Ecclesiam pro reintegrata declarabit; Elapso autem termino, & ipsis non comparentibus, procedat ad declarationem, ad formam Literarum monitorialium, citato semper in quolibet actu Rectore Ecclesiæ Beatæ MARIÆ de Supino violatæ, & affixa præ foribus ejusdem Ecclesiæ copia præfatæ sententiæ in forma authentica, facto tamen de omnibus verbo cum Sanctissimo; Qui ulcerius posito, quod dignetur approbare supra recensitam resolutionem, specificè consulatur, quod præfata resolutio, capta in casu particulari, locum habeat in aliis futuris similibus casibus, sivè agatur de dolosa, sive de violenta extractione.* Et facta per me infrascriptum Secretarium de præmissis relatione SS. Sanctitas Sua approbavit supra relatam resolutionem Sacr. Congregationis, & exequi mandavit, non solum in caso præsenti, sed etiam in aliis futuris consimilibus casibus, sivè agatur de dolosa, sivè de violenta extractione.

DISCEPTATIO XXVIII.

Senogallien. Sepulturæ.

PRO

PP. Reformatis S. Francisci Belvederii.

CUM

Parocho Sancti Marcelli.

ARGUMENTUM.

Cadavera illorum, qui sibi sepulturam elegerunt in Ecclesiis Regularium, an sint priùs asportanda ad Ecclesiam Parochialem. Et an Parochus teneatur illa associare usque ad januam Ecclesiarum Regularium, etiam si sita sint extra Diœcesim: Ubi teneantur convenire, seu expectare cadaver Regulares, ad funus invitati; Ratione itineris longioris, an Parocho debeatur duplicata eleemosyna. Quando sit locus exhumationi cadaverum, vel potiùs emolumentorum restitutioni. Religiosis illius Ecclesiæ, ubi tumulantur cadavera, an debeantur omnia emolumenta funeris. Parocho, associanti cadaver ad Ecclesiam, extrà districtum Parochiæ, an debeantur duplicata funeris emolumenta.

Defuncto Bernabæo Ciucci Terræ S. Marcelli, Diœcesis Æsinæ, prævia electione sepulturæ in Ecclesia PP. Reformatorum S. Francisci Terræ Belvederii, Diœcesis Senogallien distante à dicta Terra S. Marcelli per unum milliare circiter. Quia Parochus dicti Loci S. Mar- 1
celli noluit ejusdem cadaver consignare, prætendendo priùs super eo exequias in ejus Ecclesia Parochiali celebrare & postea retentis omnibus intersitiis, aliisque emolumentis, & vestibus, illud penè denudatum ad sepeliendum Principalibus tradere, habitus fuit recursus ad EE. PP à quibus de more scriptum fuit Episcopis Senogallien. & Æsino pro Informatione, & Voto, quibus perventis ad relationem Eminentissimi Gabriellii contigit disputare 1. dubium: *An cadavera defunctorum Terræ S. Marcelli Æsinæ Diœcesis, qui* 2
elegerunt sepulturam in Ecclesia PP. Reformatorum S. Francisci Terræ Belvederii Senogallien. Diœcesis, sint priùs asportanda ad Ecclesiam Parochialem dictæ Terræ S. Marcelli ad effectum ibi peragendi, & celebrandi exequias, seu potius recto tramite ab ædibus dd. defunctorum ad dd. PP. Eccl. sint asportanda, & in illa fieri debeant exequiæ, & quatenus affirmativè quoad 2. partem.

Pro negativa autem resolutione, quoad primam partem, & affirmativa quoad secondam urgere videtur punctualissima resolutio Sacr. Rit. Congreg. in alia Senogallien. 22 Junii 1675. ad 3. dubium ibi: *An Cadavera sepellienda in Ecclesiis Regularium, antequam ad eorum Ecclesiam deferantur, debeant priùs asportari ad Parochialem, & in ea permanere per aliquod tempus: Sacr. Congregat. respondit Negati-*
vè, Quæ individualiter extensa fuit ad nostram Religionem 3
ab eadem Sacr. Congreg. die 13. Julii ejusdem anni 1675. Nec non idem semper demandavit hæc Sacr. Congregat. & signanter *in Nepesina* 11. *Decembris* 1615. *&* 14. *Januarii* 1639. *& in Baren. de annis* 1595. 16.6. *&* 1618. restibus *Naldo in Summ. verb. Sepultura num.* 13. *Gavant. in Manual. Episc. verb. Exequiæ num.* 25. *Nicol. in Flosc. verb. Sepultura num.* 13. *Pignatell consult.* 58. *num.* 8. *& seqq tom.* 2. *Lantusc. in Theatr. Regul verb. Exequiæ num.* 6. *& in Supplemento ejusdem verbo Associatio cadaverum num* 4. *&* 5. *& Marthæucc. in Offic. cur. Eccl. cap.* 20. *num.* 1. *& seqq.* Et Sac. Congreg. Conc. *in Novarien. Funerum* 15. *Martii* 1704. *ad* 7. *dub. lib.* 54. *Dec. fol.* 206. *& in Messanen.* 7. *Aprilis* 1706. *lib.* 56. *Decret. fol.* 190.

Et quod magis est eædem punctuales resolutiones dictarum Sacr. Congregat. innixæ sunt rotundæ *Constit.* 6. *s. m. Sixti IV. in Bull. nov. tom* 1. §. 6. ibi *Nec cogantur inviti, etiam prætextu cujusvis consuetudinis, ipsi, vel defunctorum consanguinei, illa ad Parochiales Ecclesias, aut alia Loca de-*
ferre, & cum illis, vel sine, inibi celebrare, vel celebrari 4
facere pro eisdem defunctis aliqua Divina officia, ante, vel post

post sepulturam earundem, & propterea, nisi velit in Urbe
in controversiam deduci Summi Pontificis authoritas, casus
iste uti literaliter decisus à dicto s. m. Sixto IV. remanet
omni disputatione indiguus *leg. Ille*, *aut ille ff. de Leg.* 3. ut
in terminis alterius Constitutionis s. m. Innoc. X. bene ad-
vertit *Card. de Luc. de Paroch. disc.* 21. *sub num.* 3.
5 Fortiùs quia pro eadem Pontificia determinatione, &
dd. Sacr. Congreg. declarationibus inter alias, duæ convin-
centissimæ militant rationes.
I. Quia exequiæ celebrari debent in illa Ecclesia, in qua
cadavera sepeliuntur, nec cogi possunt defunctorum hære-
des ad illas in alia Ecclesia iterandas, ut in nostris punctua-
libus terminis respondit *Sacr. Rit. Congregat. in Ferrarien.*
7. Septembr. 1613. quam referunt, & sequuntur adducti per
Pignatell. consult. 58. *num.* 3. *tom.* 5. & *Nicol. in Flosc. verb.*
Sepultura num. 11. & novissimè favore nostrorum PP. Refor-
6 matorum idem individualissimè resolvit *Sacr. Congreg. Conc.*
in citata Novarien. Funerum 15. *Martii* 1704. ad 7. dubium
ibi *VII. An Parochi cogere possint hæredes ad peragendum in*
Ecclesia Parochiali omnes functiones Missæ solemnis, accensis
luminibus in singulis Altaribus, & Anniversariorum, quæ
fiunt in Ecclesia Reformatorum occasione funerum, *Sacr. Con-*
greg. respondit Negativè.
In nostro autem casu defuncti hæres exequias fieri dumta-
xat in Ecclesia Principalium desiderabat, ut probamus in
Summ. Cui non adversatur ass. extrajudicialis fides ejusdem
hæredis defuncti, quod jam emerat ceram pro exequiis in
7 utraque Ecclesia faciendis, quia ad illam exarandam contra
suam voluntatem inductus fuit ab Adversario, omnibus mo-
dis instante pro celebratione exequiarum in sua Parochia, ut
justificamus in d. Summario.
8 II. Quia si subsisteret contraria prætensio, retraherentur
fideles ab electione sepulturæ, unicuique fidelium compe-
tenti, tùm attenta dispositione *Text. in cap.* 1. & *pluribus*
seqq. de Sepult. quàm vigore Privilegiorum Apostolicorum,
emanatorum ad favorem Mendicantium, relatorum à *Lezz.*
in Maremagno Minorit. § 41. & *in Summa verb. Sepultura*
numer. 4.
Proindeque, nedum indirectè præjudicaretur Regulari-
bus, habentibus jus sepeliendi cadavera illorum, qui in suis
9 Ecclesiis eligunt sepulturam, ut observat *Pignatell. consult.*
208. *num.* 1. & *seqq. tom.* 5. sed ulterius daretur non solùm
virtualis, sed explicita coactio ad non eligendam sepulturam
in Ecclesiis Regularium, ut ad rem notat *Peregrin. ad Con-*
stit. Leon. X in addit. cap. 4. *num* 7. & 8. ubi ait, similes Pa-
rochorum prætensiones continere monopolium, & sapere
avaritiam, oppositam libertati, unicuique in hac materia
competenti, esseque inventa via à Parochis eludendi Con-
stit. *in* 25. *s. m. Urbani VIII.* & 56. *s. m. Clementis X.* in qui-
bus injungitur Locorum Ordinariis, nè permittant, ut Pa-
rochi majorem eleemosynam exigant ab illis, qui sepultu-
ram in Ecclesiis Regularium eligunt, ac si exigerent, si in
Parochialibus Ecclesiis sepellirentur, ex adducta convin-
centi ratione in dicta *Constit.* 25. *Urbani VIII* § 1. quæ ad
10 unguem militat in nostris terminis, *eo quod multi duplicis*
hujusmodi funerum impensæ difficultate deterriti, in dd. Re-
gularibus Ecclesiis sepulturam eligere non poterant, undè fie-
bat, ut d. Ordinis Ecclesias mortuorum sepulturis, & conse-
quenter eleemosynis, & quæ in suffragium animarum fieri
consueverant, paulatim destitutas, iri verendum erat &c.
Quas Summorum Pontificum Constitutiones secuta fuit
Sacr. Congregat. Conc. in Insularum Canariarum Jurisdictio-
nis 31. *Julii* 1694. *lib.* 44. *Decretorum fol* 485. ultra catervam
Doctorum, & innumeras alias antiquiores, & modernas
resolutiones Sacr. Congregat. relatas à *D. Pitan. discept. Ec-*
clesiast. 50. *à num.* 10.
Non adest autem propositio magis in Jure fundata, ma-
gisque in praxi ab omnibus Tribunalibus recepta, quam
11 non esse per indirectum permittendum id, quod alicui dire-
ctè prohibitum est *cap. Cum quod de Regul. Jur. in* 6. *Surd.*
cons 30. *num.* 75. & *decis.* 25. *num.* 4. *Menoch. cons.* 485. *num.*
41. & *Beller. Disquis. Clerical. par.* 1. *tit. de Exempt. Cleri-*
car. à muneribus § 7. *num* 6. & *Rot. decis.* 1024. *num.* 15. *cor.*
Coccin. & in nostris punctualibus terminis *Pignatel. consult.*
204. *sub num.* 11. *tom* 4. ibi *Unde illorum* (idest Parochorum)
intentio est, quod Laici cogantur indirectè eligere sepulturam
in earum Ecclesiis, & sic illos privare libertate, de Jure eis
competente, ac eodem tempore infringere privilegia Apostoli-
ca, Regularibus concessa, quibus tamen Laici, neque dire-
ctè, neque indirectè valeat præjudicium inferre, *ut per Ricc.*
in Praxi par. 4. *resol.* 193. *num* 32.
12 Quin relevet decantata immemorabilis consuetudo, exad-
verso deducta à quibusdam partitis, extractis à Libro defun-
ctorum Ecclesiæ S. Marcelli, & à nonnullis extrajudiciali-
bus attestationibus, exadverso de facili exhibendis.
Multipliciter enim respondemus, & primò, quod dictæ
ass. partitæ nullum probationis gradum constituere possunt,
ex quo, cùm ageretur de Juribus, extrahendis à Notario non
rogato, nec Successore Notarii rogati, debebant pernecess-
se citari Principales in illarum extractione, aliàs in nulla 13
haberi debent consideratione, ex adductis per *Vestr. in Pra-*
xi lib 6. *cap* 1. *num* 13. & ex firmatis per *Rot. cor. Coccin. in*
dec. 2205. *num.* 2. & *dec.* 1577. *num.* 11.
Secundò, quod cum Episcopus Æsinas in ejus Informa-
tione dicat, talem prætensam consuetudinem habere origi-
nem à quodam asserto ordine cl. mem. Cardin. Cybo, ejus
antecessoris, prout etiam colligitur ex dd. ass. partitis, exad-
verso dandis ibi. *Le furono fatte l'esequie in questa Parocchia-*
le per ordine dell' Eminentissimo Vescovo appresso di me &c di- 14
citur constare de initio, quod cessare facit omnem præsum-
ptionem immemorabilis, per ea, quæ advertunt adducti
per *Rot. in decis.* 2139. *num.* 16. & *seq. cor. Coccin.* & *dec.* 519.
num. 7. *cor. Emer. Jun* & *decis.* 153. *num.* 19. *part.* 11. & *de-*
cis. 201. *num.* 23. *part.* 13. & *decis.* 363. *num.* 6. *par.* 18. *rec*
III. Quod nostri Principales, usque de anno 1684 in
actibus proportionatis, & feriis expressè protestati fuerunt,
se non intendere ullo modo præjudicare Juribus, eorum Con-
ventui, & Religioni in hac parte competentibus, ut depo-
nunt plures testes, usque de eo tempore examinari, qui dan-
tur in Summario, & ulterius non semel practicatum fuit con-
trarium, ut ostendimus in dicto Summario: Si autem uni- 15
cus dumtaxat actus, nedum contrarius, sed dumtaxat dif-
formis, imò solus rumor in contrarium, aptus est tollere
quemcumque prætextum immemorabilis consuetudinis, ex
adductis per *Rot coram Ludovis. decis.* 162. *num* 9. ibique
Add. num. 15. ubi quod id procedit etiam si mille actus mili-
tarent pro consuetudine, & coram *Cerr. decis.* 100. *num.* 19.
& *decis* 566. *num* 21. & *cor. Emer. jun decis* 1296. *num.* 23.
& 24. Quanto magis eundem effectum aptæ erunt operari, 16
d. expressæ protestationes, actusquè contrarii, ut conclu-
sionem ampliando observant *Bcr. caus* 5. *numer* 23. *libr.* 1.
Schrader. de Feud. par 10. *sect.* 10 *num.* 157. *Add. ad Ludo-*
vis. dec. 165. *num.* 15. *Rot. cor. Bich. dec.* 290. *num.* 30. & *cor.*
Emer. jun. dec. 519 *num* 9. & *dec.* 696. *num.* 4.
IV. Demùm respondemus, quod in omnem casum, qua-
tenus etiam per insubsistentem hypothesim, probaretur
exadverso consuetudo, omnibus numeris absoluta, adhuc
illa esset inallegabilis, uti infecta à dicta Constitutione Sixti-
na, derogatoria expressè cujuscumque consuetudinis, jux-
tà illa clara verba, opportunè repetenda, ibi: *Nec cogan-* 17
tur inviti, etiam prætextu cujusvis consuetudinis, ipsi, vel
defunctorum consanguinei, illa ad Parochiales Ecclesias, vel
alia loca deferre, & cum illis, vel sine, inibi celebrare, vel
celebrari facere pro eisdem defunctis aliqua Divina Officia,
antè, vel post sepulturam earundem, ut, omissis generali-
bus in nostris punctualibus terminis observat *Matthæucc. in*
Offic. Cur. Regular. verb. Officialis quoad exequias num. 22.
ibi: *Propter clausulam decreti irritantis, in utraquè Consti-*
tutione adjectam nequit contrà eas allegari contrarius usus,
nam decretum irritans per edocta à Panimoll. decis. 1. *n.* 25. *in-*
ficit, & annullat omnia, quæ in contrarium fiunt. & ha-
bet oculos retrò, omnemquè in futurum quoque consuetudinem
tollit, *ut per Doctores*, *&c.* & *adeò malignantis, & pesti-* 18
feræ naturæ est, ut quidquid in oppositum inveniat; uti ful-
gur destruat, & os Judici claudat, tollatque facultatem aliàs
judicandi, & pronunciandi, &c.
Pro affirmativa resolutione a dub *An Parochus S. Marcel-*
li teneatur associare dicta cadavera usque ad januam Eccle-
siæ prædictarum PP. sita in Diœcesi Senogallien. militat pun- 19
ctualis resolutio *Sac. Congr. Conc.* impressa à *Lantusc. Thea-*
tr. Reg. verb. Exequiæ, ibi: *Dum defunctorum cadavera in*
Ecclesiis Regularium sepeliuntur, teneatur Parochus funerale
deducere, & comitari usque ad easdem Ecclesias Regularium;
Quæ cùm emanaverit per viam legis universalis, tanquam
lex in omnibus casibus punctualiter servanda est, ut notant 20
adducti suprà discept. 14. *num.* 77. Et concordat *Sacr. Congre-*
gat. Rit. in Senogallien. 27. *Junii*, & 13 *Julii* 1675. ad 5.
dub. testibus eodem *Lantusc. in Theatr. Regul. in Supplemen-*
ta verb. Associatio num. 5. & *Matthæucc. in offic. Cur. Regular.*
verb. Officialis quoad Exequias eod. num. Idemque omnìm
resolvit hæc Sacr. Congregat. 22. Februar. 1641. ut refert 21
Lezzan. in Summ. verb. Sepultura num. 5. *vers. Nota etiam*,
& *Gavant. in Manual. Episcop. verb. Exequiæ num.* 56 & *in*
addit. num. 10.

Duplici

Duplici accedente congrua ratione. Prima quia miseri-
cordiæ opera in associandis defunctis ad sepulturam, magis
elucere debent in Parochis, quàm in cœteris personis, ut
ad rem notat *Lantusc. in Theatr. Regul verb. Exequiæ nu-*
22 *mer.*8. Secunda verò, quia non est æquum, neque justum,
ut defunctorum cadavera derelinquantur in publicis viis, &
plateis à propriis Parochis; Sicuti enim hæc Sacr Congreg.
meritò nunquam admittere voluit prætensiones illorum Re-
gularium, qui volebant expectare per vias cadavera defe-
renda ad eorum Ecclesias, juxta animadversa per *Betta-*
*chin. Vot. decis.*189. *num.*7. & ad terminos novissimæ resolu-
23 tionis hujus Sacr. Congregat. in *Comen.* 11. *Martii* 1706. *ad*
5. dub. ità ratione majori permittendum non videtur, ut ca-
dem cadavera derelinquantur à Parochis in eisdem publicis
viis, quando sepeliri debent in Ecclesiis Regularium: Ubi
autem militat ead. ratio, ead. fit decisio casuum dubiorum,
inquit *Bald. in leg. De quibus in princip. ff. de Legib.* quem
sequuntur *Alex. cons.*5 *in fin lib.*5. *Cravett cons.*118. *numer.*
55. *& Rot. cor. Priol. d. dec.*259 *num.*28.

Nec recurratur ad eundem prætextum ass. consuetudinis
associandi cadavera usque ad confinia utriusque Diœcesis,
innixum eisdem ass. informibus paritis, & affectatis atte-
stationibus: Recurrunt enim responsiones, supra punctua-
24 libus authoritatibus comprobatæ, quod illæ non sunt in for-
ma probanti, uti extractæ sine citatione hujus Partis; Quod
ass. Immemorabilis est prorsus insubsistens, ex quo originem
habuit à cl. memor. Card. Cybo, quando præfuit Ecclesiæ
Æsinæ; Quodque demùm à Principalibus impugnata sem-
per fuit contraria prætensio.

Minus obstant attestationes aliquorum Parochorum Civi-
tatis Æsinæ, quod cadavera sepelienda in Ecclesiis Regu-
larium associentur usque ad Jannas Civitatis à Parochis Op-
pidi Majolati ejusdem Æsinæ Diœcesis.

Tùm quia ass. contraria consuetudo non extenditur de lo-
co ad locum, ex cumulatis per *Rot. cor. Emer. Jun. dec.*407.
25 *num.*6. *& in par.* 12. *rec. dec.*304. *num.*9. Neque de casu ad
casum, sed concludenter probanda est in casu individuo, &
circa locum, de quo quæritur, ut firmavit *Rot. cor. Ladav.*
*dec.*45. *num.*6. *& dec.*162. *num* 2. *& seqq. & in par.*8. *rec. decis.*
215. *num.*5. & in nostris punctualibus terminis apud *Antonell.*
*de Jurib. Cleric. decis.*8. *num.*13.

Tùm etiam, quia dd. ass. probationes sunt simplices, &
mendicatæ fides, nec non extrajudiciales attestationes sine
citatione Principalium, & ideo nullatenus veniunt attenden-
dæ, ex cumulatis per *Rot dec.*700. *num.*27. *par.* 2. *& dec.*39.
26 *num* 44. *& dec* 395. *num.*4. *par.* 12. *rec. & cor. Priol. dec.*395.
*n.*9. Et quod magis est factæ fuerunt sine juramento, adeoq;
nil probant, juxtà *Text. literalem in cap. Nuper de Testib.*
ibi: *Respondemus, quod nullius testimonio, quantumcum-*
que Religiosum existat, nisi juratus deposuerit in alterius præ-
judicium debet credi Farinac. de Testib. quæst 74. *num.*1. *&*
68. ubi, quod nec fides personarum in maxima Ecclesiastica
dignitate constitutatum sine juramento probant, *& Pax*
Jordan. tom 3. *lucubr. lib.*14. *tit.*18. *num.*595. *& seqq.*

Ejusdem farinæ sunt attestationes aliquorum Clericorum
Terræ S. Marcelli, ut enim sepediximus, & nunquam sa-
tis repetimus, in nostris terminis consuetudo non probatur
per hujusmodi simplices, & extrajudiciales attestationes, li-
te pendente, & sine citatione interesse habentium procura-
27 tas, sed ad dictum effectum requiruntur plenæ probationes,
inconcussam observantiam undique concludentes ex addu-
ctis per *Rot. cor. Emer. jun. decis.*809. *num.*4. *& seqq.* Signan-
ter quia ab iisdem testibus non probatur, neque specificatur
temporis diuturnitas, dum dicuntur solùm, quod cadavera
associantur ad confinis, adeoque nihil probant, *Dunozet.*
*sen. dec.*74. *num*5 cum ibi allegatis.

28 Prout etiam nullatenus meretur attendi animadversio,
quod cum nostra Ecclesia sita sit in Territorio Belvederii Se-
nogallien. Diœcesis, per illam, utporè per alienam jurisdictio-
nem, Adversarius transire non possit cum stola, & cruce
elevata in associatione cadaverum. Contrarium enim,
non solùm quotidiè practicatur ab aliis Parochis Diœcesis
Æsinæ, verùm etiam ab ipsomet Adversario, ut deponunt
testes omni exceptione majores in nostro Summ. Et meritò,
29 ità enim resolvit hæc *Sacr. Congregat.* 15. *Novembris* 1675.
his verbis. *Itidem proprium Parochum defuncti transeundo*
per Parochiam unius Parochi alterius cujuscumque Diœcesis,
ad effectum deferendi processionaliter cadavera ad Ecclesiam
Regularium, posse liberè, & licitè per eamdem cum stola, &
cruce elevata transire, etiam irrequisito Parocho, teste *Mat-*
theuccio in Official. Cur. Regul. verb. Officialis quoad Exequias
*num.*8 *&* 9. Cujus individualis resolutionis vigore ita practi-
catur ab aliis Parochis, & signanter ab illo Collegiatæ Ec-
clesiæ Terræ Montechii Cometinen. Diœcesis, quando il-
lius Parochiani eligunt sepulturam in Ecclesia PP. Reforma-
torum, posita in Terra Forani Auximanæ Diœcesis, ut
probamus ex attestatione ejusdem Parochi, data in nostro
Summario.

Et quod magis est ità quotidiè practicari videmus in Ur-
be, in his materiis omnium inferiorum Civitatum norma,
& magistra, ex adductis per *Barbos. de Potest. Episcop. alle-*
*gat.*76. *num.*35. *Card. de Luc. de Judic. disc.*37. *sub num.*20.
*& Rot. decis.*469. *num.*62. *& decis.*560. *num.*1. *&* 3. *part.*19.
recent. dùm in illis casibus, in quibus cadavera sepeliuntur 30
in Ecclesiis Regularium, vel in Oratoriis Confraternita-
tum, habentium privilegium sepulturæ, proprii Parochi pu-
plicè, & palàm cum stola, & cruce elevata indifferenter
transeunt per omnes intermedias Parochias, ut Eminentis-
simis PP. probè notum est.

Deveniendo modò ad 3 dub. *An dd. PP. quando fuit ele-*
cta sepultura in eorum Ecclesia teneantur priùs accedere ad Ec-
clesiam Parochialem, ad levandum Parochum, seù potiùs il-
lum expectare in tertia Ecclesia, ubi fiat depositum dicti cada-
veris, vel possint expectare in Janua Ecclesiæ eorum Conven-
tus Supplicamus observare, illud procedere cum supposito, 31
quod in loco controversiæ adsit tertia Ecclesia, in qua soli-
tum sit fieri depositum cadaverum, sepeliendorum in Eccle-
siis Regularium, quod in nostro punctualiter verificatur,
dùm ex adductis in nostro Summario patet, in Terra S. Mar-
celli adesse Ecclesiam Confraternitatis Mortis, in qua simi-
lia deposita fieri consueverunt.

Hoc præmisso, antequam ad dubii discussionem deve- 32
niamus, distinguendi sunt duo casus. I. est quando Princi-
pales sunt invitati ad funus, & ad illud possunt interveni-
re. II. verò, quando ad illud, vel non sunt invitati, vel
intervenire non possunt.

Primò casu supplicamus responderi Principales nullatenus
teneri accedere priùs ad Ecclesiam Parochialem ad associan-
dum Parochum, sed, attenta eadem consuetudine, con- 33
venire debere in dicta tertia Ecclesia Confraternitatis Mor-
tis, ut referendo quam plures resolutiones *Sacr. congregat.*
Rituum, & signanter in *Tropien.* 8. *Februarii* 1631. *& in The-*
lesina 22. *Februarii* 1633. notant *Nicol. lucubr. Civil. libr.*4.
*tit.*15. *num.*25. §.6. ibi: *Regulares, vel alii funus comitan-*
tes, non permittuntur expectare per vias, usque ad domum
defuncti, sed tantùm in Ecclesia Parochiali, vel alia, in qua
depositum esset cadaver, Gavant. in Manual. Episcop. verb.
Exequiæ num 11. *Lantusc. in Theatr. Regal. in Supplementa*
*verb Associatio Cadaverum num.*5. *Matthæuc. in Official. Cur.*
*Regul verb. Officialis, quoad Exequias num.*3. *& Monacell.* 34
*in Formul. tom.*1. *fol.*113. *num.*36. referentes, & sequentes
aliam resolutionem Sac Congregat. Rituum 13. Junii 1675.
quæ non potest esse magis individualis, ibi *Sac. Congreg. in-*
hærendo aliàs decretis, respondit, Regulares debere congre-
gari in illa Ecclesia tertia, ubi cadaver fuit depositum; Idem-
que resolvit hæc Sac. Congregat. *in Viglevanen.* 13 *Novem-*
bris 1600. teste *Pignatell. consultat.*49. *numer.* 3. *in fine*
*tom.*3.

Hujusmodi autem punctuales resolutiones Sacr. Congreg. 35
innituntur Rituali Rom. in quo specificè consuetudo similis
præservatur in illis Locis, in quibus viget, ut videre est *in tit.*
de Exequiis §. *Exequiarum ordo* ibi: *Constituto tempore, quo*
corpus ad Ecclesiam deferendum est, convocetur Clerus, &
alii, qui funeri interesse debent, & in Parochialem; vel in
aliam Ecclesiam, juxta Loci consuetudinem, ordine conveniant.

Quibus non adversatur quædam informis attestatio Petri
Federici, olim Curati Terræ Belvederii, quod Principales
in similibus casibus accedant ad Ecclesiam Parochialem ejus-
dem Terræ ad levandum Parochum. Ultrà quod enim ad- 36
versus dict. extrajudicialem attestationem militant eædem
exceptiones, suprà comprobatæ, quod sit facta lite penden-
te, sine juramento, non citatis Principalibus, sitque sim-
plex fides. Respondemus, id procedere ex eo, quod in dict.
Terra non adest tertia Ecclesia, in qua fieri possit depositum
cadaveris; Toto spiritu supplicantes ad hanc facti circum-
stantiam benignè reflectere, quia ex illa inapplicabiles re-
manent nostro casui resolutiones omnes hujus Sacr. Congre-
gat. & alterius Sacrorum Rituum, de facili ea adverso alle-
gandæ; Quæ procedunt, & emanarunt in illis terminis & 37
pro illis, Locis, in quibus tertia Ecclesia nullatenus repe-
riebatur, ut ex lectura: Notum autem est, quod Docto-
rum authoritates, & resolutiones Sacr. Congregat. non ap-
plicantur, quando in illis non concurrunt eædem circum-
stantiæ, in quibus emanarunt, ut advertunt *Gabriel. cons.*38.
*num.*17.

num.17. lib.2. Spad. conf.136. num.12. lib.1. & Gob. consultat.80. num.75.

Secundo casu, quandò scilicet Principales, vel non sunt invitati, vel nequeunt accedere ad exequias, supplicamus respondere, nedùm posse, sed debere expectare ad januam eorum Ecclesiæ, ex dicta punctuali resolutione *Sac. Congreg. Rituum* in sæpe citata sed nunquam satis laudata *Senogallien.*
38 *12. Jan. & 13. Jul. 1675.* ad 4. ibi: *An Regulares cogi possint ad associanda cadavera, in eorum Ecclesiis tumulanda, an verò possint expectare in dictis propriis eorum Ecclesiis; Sac. Congregat. respondit; Regulares non posse cogi ad exeundum à propriis Ecclesiis, ad effectum associandi cadavera, in eisdem sepeliendo, sed sufficere, quòd illa expectent ad januas,* quam refert, & sequitur *Matthæucc. in Official. cur. Regul. verb. Officialis quoad Exequias num 4.* Et ratio est evidens, quia non est repositum in voluntate illorum Religiosorum, in quorum Ecclesia tumulandum est cadaver, accedere ad funus, sed totum pendet ab arbitrio hæredum, qui possunt neminem, nisi solum Parochum vocare, juxta innumeras resolutiones antiquas, medias, & modernas, quas referunt, & sequuntur *Panimoll. dec 5. adnot. 3. num.70. Lantusch. in Theatr. Regul. verb. Exequiæ num.3. & in Supplem. verb. Associatio cadaverum num 4. Matthæucc. ubi supra num.15. & Monacell. in Formul. legal. fol.14. sub num 7.*

Non omittentes hic pro omnimoda hujus dubii discussione observare, quod depositum cadaveris, faciendum in tertia Ecclesia, non pendet ab arbitrio Parochi, sed à sola voluntate hæredis, itaut eidem permissum sit, etiam dissentiente Parocho, tale depositum in tertia Ecclesia facere, ut re-
39 solvit *d. Sacr. Congregat. Rituum in d. celebri Senogallien. 22. Junii 1675. ad 1. dub.* ibi: *An hæredes defunctorum sint cogendi ad retinendum domi cadavera usque ad tempus illa sepeliendi, an verò eisdem hæredibus liceat pro libito asportare prædicta cadavera è propriis domibus ad quamcumque aliam Ecclesiam per modum depositi, usque ad horam illa tumulandi, etiamsi sepelienda essent in Ecclesiis Regularium, non obstante dissensu Parochi, seù prohibitione, ab eo facta, uti Vicario Foranco, Sac. Congreg. respondit; Quoad tempus humationis cadaveris servandam esse Synodum, & in reliquis petita, & etiam non obtenta licentia; posse cadavera deponi arbitrio hæredum in qualibet Ecclesia usque ad tempus illa processionaliter deferendi ad Ecclesiam sepulturæ.*

Ex quibus promanat negativa resolutio quoad primam, & affirmativa quoad secundam partem quarti dubii, *An ca-*
40 *daver quondam Bernabæi Ciuccii fuerit ritè, & rectè tumulatum in dicta Ecclesia Parochiali S. Marcelli, vel potiùs restituendum sit prædictæ Ecclesiæ PP. Reformatorum Belvederii,* Ecclesiæ enim, in qua defunctus legitimam sepulturam elegit, competit vindicatio corporis defuncti, in alia Ecclesia tumulati, ex literali *Text. in cap. Cùm liberum de Sepultur.* cum aliis apud *Gavant. in Manual. Episcoporum verbo Sepultura num.21.* & resolvit *Sac. Congreg. Conc. in Romana Juris sepeliendi 17. Augusti 1697.* impressa apud *Antonell. de Jurib. Cleric. fol.20.*

Neque valet excusari Adversarius ab hujusmodi restitutione sub prætexto bonæ fidei, quia ista nullatenus subsistit
41 ex adductis in nostro Summario, necnon ex protestationibus, factis à Principalibus in actu transportationis dicti cadaveris, concludenter justificatis in eodem nostro Summ.

V. Demùm dub. *An, & quæ emolumenta funeris sint debita eisdem Partibus,* supplicamus resolvi cum rescripto, omnia emolumenta funeria nostris Principalibus debita esse,

Quamvis enim, Jure communi attento, debeatur Parochis quarta, juxta *Clement. Dudum §. Verùm de Sepult.* nostra Seraphica Religio illam tradere nullatenus est obligata, attentis ejus amplissimis privilegiis, & exemptionibus, per diversos Summos Pontifices eidem gratiosissimè conces-
42 sis, à quibus liberatur expressè, & eximitur à solutione cujuscumque quartæ, signanter in *Constit.4 §.28. Clementis IV. Constitut.6. §.7. Sixti IV. Constit.11. S. Pii V.* Necnon in Breve Julii III. in quibus omnibus expressa legitur derogatio dictæ *Clement. Dudum,* ut notant *Pignatell. consult.70. numer.2. & seqq. tom.7. & consult.145. numer.1. & seqq. tom.9. Lezzan. Oper. Mor. tom.2. verb. Quarta funeralis sub num.3. & Matthæucc. in Official. Cur. Regul. verb. Officialis quoad quartam num.5. versic. Minores,* & resolvit *Sacr. Rot. apud Lezzan ubi supra fol.580. & cor. Coccin dec.1072. num.3. & cor. Royas dec.179. per tot.* quæ raro exemplo, emanavit con-
43 tra Parochum informantem, favore nostræ Religionis, ob ejus notam paupertatem propria Jura deducere non valentis, *& decis.263. per tot. part.15. recent.* Et pluries resolvit *Sacr. Congreg. Concil.* favore nostrorum Principalium, signanter in *Rossanen. 21. Septemb. 1591. lib.7. Decret. fol.81. & in Baren. Quartæ funeralis 7. Maii 1675. & in Nullius 21. Maii 1678. Lib 30. Decret. fol.89.*

Estque in hac parte favore omnium Mendicantium magistralis decisio Sacr. Rot. in *Senogallien* impressa apud *Antonell. de Jur. Cleric. decis.8.* & duplata apud *Bertachin. post Votum decisivum 105.* in qua, nedum solidis ostenduntur innixa fundamentis Regularium privilegia, sed ulterius de- 44
monstratur, eisdem nullatenus obstare Juris communis dispositionem, Sanctionem Concilii Tridentini, observantiam, quatenus prætendatur in contrarium, necnon Sacr. Congregat. resolutiones, itaut ad evitandam ulteriorem prolixitatem remissivè Nos habemus ad eandem decis. Est pariter in hac materia magistralis resolutio *Sacr. Congr. Conc. in Mantuana 16. Januarii 1694* quæ emanavit acriter Informantibus, tam Procuratoribus Generalibus omnium Religionum Mendicantium ex una Parte, quam omnibus Parochis Civitatis Mantuæ ex alia, illamque per extensum impressit D. Advocatus Pitonius in *Tom.2. suarum discept. Eccles. fol.55.*

Non obstante dispositione Sacr. Conc. Trident. *sess.25. de Reform cap.17.* Concilium enim loquitur de Monasteriis, & Conventibus, fundatis 40. annis ante illius promulgatio- 45
nem, & à quibus ante idem tempus eadem quarta Parocho solvi consueverat, ut liquet ex illius lectura, & notant *Gutter. de Juram part 2. cap 4. num.3. Rodriquez quæst. Regul. tom.1 quæst 41. artic.5. Barbos. de Paroch. cap 25. numer.12. Passer. de Stat. Homin. quæst.187. num 667. & 670. & Rot. apud Tambar. de Jur. Abbat. decis.84. num 4. & in part.15. recent. decis.263. num.10. & seqq;* Noster autem Conventus, ut justificamus in Summario, fundatus fuit 26. Maii 1614. & sic 50. annis post promulgationem ejusdem Concilii, sequutam die 26 Januar. 1564 ut ad nostrum effectum observat *Rot. apud Bertachin. dict. vot. decis.101. sub num 8.* & consequenter nullo modo tenetur ad solutionem ejusdem quartæ, juxtà literalem declarationem *S. Pii V* 46
Constit 41. num.11. cum aliis apud *Barbos de Paroch. cap.25. num.13. Pignatel. consult.70. num.6. tom.7. Passer. Stat. homin. quæst.287. art.4 à num.663. & Rot. dec.243. num.13. cor. Peuting. & in Postnanten. Jurium Parochial. 4. Julii 1696. §. Neque & 5. Maii 1698. §. Decrevit quippe cor. Card. Priol.*

Minùs recurratur ad solitum præsidium exaggeratæ consuetudinis solvendi eandem quartam, innixam forsan attestationibus Parochorum Sancti Laurentii, & Belvederii, 47
quia, ut supra pluries diximus, attestationes extrajudiciales non sufficiunt ad probandam consuetudinem, præcipuè, quando factæ sunt sine juramento, & absque citatione Partis, & quod magis est concernunt commodum illorum, qui dd. attestationes fecerunt, juxtà terminos nostri casus, ut in punctualibus, imò longè fortioribus terminis similis attestationis, factæ à persona, in Ecclesiastica dignitate constituta, nempè ab Episcopo, firmavit egregiè *Rot. in decis. 179. num 6. cor. Royas,* & meliùs apud *Dian. coordinat. tom. 8. dec.55. num.2. fol.186.*

Iterùm hic repetentes, quod quando etiam per modum simplicis dilentsus probaretur consuetudo cum suis necessariis requisitis, adhuc attendenda non esset, eò quia non 48
possunt Religiosi præjudicare eorum successoribus, nec renunciare privilegiis, toto Ordini concessis, ut in terminis firmavit *Rot. in decis.55. num.5. apud Dian tom.8. & citata decis.179. num 7. cor. Royas,* cum aliis apud *Bertach. vot. deci 100 num.14 & 15.* ubi ampliat, etiamsi agatur de observantia longi temporis.

Indeque hæc Sac. Congr. nedùm non solet talem prætextum consuetudinis admittere, sed Ordinariis injungere, ut severè procedant contra facientes contrarium, ut signanter practicavit die 17 Novembris 1673. his verbis: *Sacr. Con-* 49
gregat. Episcop. &c. censuit, Monasteria, quamvis à 40. annis citrà ædificata, non teneri ad quartam Parochiali Ecclesiæ præstandam, si sint ejus Religionis, cui à Sede Apostolica antè 40. annos indultum fuerit, ut quartam solvere non teneantur, &c. Et contrafacientes pœnis, & censuris ab eorum Ordinariis sibi benevisis severius esse puniendos, &c.

Prout etiam Sac. Congr. Conc. eundem prætextum nunquam admittere voluit, illumque specialiter rejecit in *Ascu-* 50
lana Quartæ funeralis 2. Decembris 1679. libr.30. Decretor. fol.505. ibi: *Conquerentibus PP. Reformatis, quod Capitulum Cathedralis per vim extorserat quartam ex intortitiis funerum, quæ ad ipsorum Ecclesiam ducuntur, Episcopus respondit, ita consuetudinem obtinuisse, ut Capitulum, non solùm à dictis Fratribus, sed etiam ab aliis Regularibus quartæ solvatur, &c. dub. An ex funeribus, quæ ducuntur ad dictum*

ctam Ecclesiam debeatur quarta Capitulo, Sac Congreg. ad 1.
respondit Negativè; Et infortioribus terminis consuetudinis
etiam Immemorabilis respondit ead. Sacr. Congregat. in Ba-
ren. 7. Maii 1672. ibi: Nomine Cappuccinorum Terræ Nojæ
Diœcesis Baren. oblatus fuit supplex Libellus, quo conquere-
bantur, quod occasione mortis D. Ducis dictæ Terræ, qui se-
pultus fuit in sepultura majorum, existente in dd. PP. Eccle-
sia, Procurator Cameralis mensæ Archiepiscopalis eos mole-
51 stabat pro solutione quartæ funeralium, quam nunquam fuisse
solutam exponunt, tum quia Mendicantes non comprehendun-
tur in decreto cap. 13 sess. 25. de Reform. tùm quia eorum Con-
ventus constructus fuit de anno 1589. prout docuerunt ex par-
tita eorum Libri, ubi Conventuum fundationes adnotantur,
tum ex fide hominum Magistratus, qui id à majoribus accepis-
se, &c. & ex antiquo lapide super porta dictæ Ecclesiæ posito,
cum inscriptione anni 1589 colligi deposuerunt; Archiepisc.
ad dicendum quid adversus hanc instantiam ei occurret requisi-
tus, allegat pro se immemorabilem in contrarium, de qua Pro-
curatorem, qui Emos informabit, doctum asserit, & nullos
Regulares esse exemptos à dicta quarta, quia ea debetur, &
solvitur ab immemorabili ipsi Archiepiscopo, uti Parocho Pa-
rochorum, & cum aliis Parochis; Ex his igitur, & ex dedu-
cendis per Informantes dignabuntur decernere. An dictus Con-
ventus dictam quartam solvere teneatur: Sac. Congr respon-
dit Negativè, & in sæpè citata Mantuana Funerum 16. Ja-
nuarii 5694. ibi: Episcopus informare jussus testatur de im-
memorabili consuetudine, & Synodali Constitutione, usque
de anno 1678. super hujusmodi solutione, qua pauperes Paro-
chi sustentantur, ac spiritualia administrant, &c. Sacr. Con-
greg. Conc. Juribus ab utraque Parte deductis maturè perpen-
sis, respondit Negativè.

In eadem Causa.

52 Die 12. Augusti 5707. rescriptum fuit in hac Causa: Di-
lata, & exhibeantur ass. Decreta, quibus punctualiter
in manibus Eminentissimi Ponentis authenticè exhibitis,
supplices redimus, & firmiter speramus obtinere favorabi-
lem propositorum dubiorum resolutionem.
Circa primum adduximus individualissimam Constitut 6.
f. m. Sixti IV de qua mentionem facit illam sequendo. Mar-
chant in Tribunal. Sacr. tom. 3. fol. 950. in fine, & in qua §. 6.
ad literam determinatur nostrum dubium, demandando,
ut nostri Religiosi. Non cogantur inviti, etiam prætextu
cujusvis consuetudinis, &c. illa (idest cadavera) ad Paro-
53 chiales Ecclesias, aut alia Loca deferre, & cum illis, vel si-
nè, inibi celebrare, vel celebrari facere pro eisdem defunctis
aliqua divina officia, antè, vel post sepulturam eorundem.
Pressi ab hoc rotundo Pontificio oraculo contrarii Defenso-
res, non minùs curiosam, quàm divinatoriam adduxerunt
responsionem in §. Ad toties, ibi: Cùm Ecclesia PP. Ad-
versariorum fuerit ædificata longè post Parochialem, & longè
etiam post promulgationem dictæ Constit. Sixtinæ, &c. cre-
dendum est, quod cùm Parochus potuerit impedire ædificatio-
nem Ecclesiæ, ejusdem erectioni consensum præstiterit, hu-
54 jusmodi pactis stabilitis circa funus, & exequias. Responsio
autem cum omni sermonis proprietate in congrua dici potest,
& planè digna, ut in tenebris delitesceret, ut in simili dice-
55 bat Raynaud. tom. 7. de Scopul. Porth. par. 2. quæst. 1. eo quia
difficile erit ostendere, quod Parochus unius Diœcesis possit
impedire ædificationem Conventus, vel Ecclesiæ in alia
Diœcesi, & propterea corruente supposito ejusdem divina-
toriæ responsionis remanet in suo robore idem Pontificium
oraculum, ea suprà adductis, neque possumus sub sole
ponderosiorem adducere authoritatem prò favorabili ejus-
dem primi dubii resolutione ex adductis in 1. part. discept. 8.
num. 9.
Adduximus quoque innumeras resolutiones tam hujus Sac.
Congregat. quam alterius Sacr. Conc. Trident. necnon Sacr.
Congregat. Rit. ad dubium: An cadavera, sepellienda in
Ecclesiis Regularium antequam ad eorum Ecclesias deferantur,
debeant priùs asportari ad Parochialem, uniformiter respon-
dentium Negativè, & aliam 14. Januarii 1639. refert, &
sequitur Marchand in Tribun. Sacr. tom. 5. fol. 550.
Quibus hodiè addimus duas alias individualissimas reso-
lut. in specie emanatas favore nostræ Relig. quarum prima
56 est Sac. Congreg Rit. in Ordinis Minorum Observantiæ S.
Francisci 19 Decembris 1671. in qua, non solùm demanda-
vit eadem Sacr. Congreg. Defunctorum corpora in Ecclesiis
Regularium tumulanda esse deferenda recta tramite. Sed id
practicandum esse etiam in casu, quo hæredes defuncti contra-
rium prætenderent, ibi: Ulteriùs servandum esse, etiam hæ-
redibus defunctorum contradicentibus, & ad d. Parochialem
priùs deferri volentibus, Secunda verò est Sac. Congregat. 57
Conc. in Massanen. 17. Aprilis 1706. ibi: An cadavera in Ec-
clesiis Regularium sepellienda, antequàm ad eas deferantur,
asportari debeant ad Parochialem. Negativè, & ampliùs;
Observando, quod EE. PP. adeò concordes fuerunt in dicta
negativa resolutione, ut mediante unica causæ propositione
perpetuum imposuerint silentium Parocho cum dd verbis:
Et causa ampliùs non proponatur.
Adversus hæc duo exadverso opposita fuerunt in præteri- 58
ta hujus causæ propositione; Prætensa nimirùm contraria
observantia, & diversitas Diœcesum, in quibus positæ sunt
nostra Ecclesia, & Parochialis; Sed neutrum subsistit Non
primum, quia ex adductis supra num. 12. & seq & compro-
batis in Summ. contraria observantia non probatur in facto,
& probata non relevaret in Jure; Tum quia recentissima est,
uti innixa ordinationibus cl. m. Card. Cybo: Tùm quia in-
terrupta fuit per actus contrarios, & per expressas protesta-
tiones nostrorum Religiosorum, datas in nostro præterito
Summario, egregiè Roca in Hispalen. Juris sedendi in Syno-
do 21. Junii 1697. §. In hypothesi car. Mut. Tùm quia est re-
tractiva Fidelium ab electione sepulturæ in Ecclesiis Regula-
rium, ob duplicatas funeris impensas, quod monopolium,
& avaritiam sapere visum fuit Peregr ad Constit. Leonis X. 59
in addit. cap. 4. num. 7. & 8. Quodque uti nimis exorbitans in
specie improbatum fuit à s. m. Urbano VIII. in Constit. 12.
§. 1. ut notat egregiè Pignatell. consult. 504. sub numer. 11. tom
4. Tùm demum, quia illa individualiter sublata fuit per
d. Pontificiam Constitutionem Sixti IV. Actus enim, qui
opponuntur Constitutionibus Pontificiis, derogantibus qui-
buscumque consuetudinibus, appellantur abusus, non con- 60
suetudo à Roc. in dec. 4. num. 20. apud Navar. in Summ. Bullar.
& concordant adducti in d Hispalen. §. Siquidem, & §. Est
Breve. Et in longè debilioribus terminis Barbos. in Summ. A-
post. dec. collect. 245. num. 1. ibi: Defunctorum corpora possunt
directè deferri ad Ecclesiam, in qua sepellienda sunt, non
obstante consuetudine, quod priùs deferantur ad Ecclesiam
matricem, & melius Matthæucc. in Offic. Cur. Regul. verb.
Officialis quoad Exequias num 22. ibi: Propter clausulam
decreti irritantis, in utraque Constitutione adjectam, nequit
contra eos allegari contrarius usus, nam decretum irritans,
&c. Eandemque consuetudinem, etiam cum qualitate im-
memorabilis, attendere meritò noluit Sacr. Congregat. Conc.
in dicta Massanen 17. Aprilis 1706. favore nostræ Religionis,
in cujus casu Procurator scribens pro Parocho ita suam Scri- 61
pturam incœpit: Inveterata, ac immemorabilis viget con-
suetudo in loco Portus Ferrarii, deponendi in Parochiali
Ecclesia. &c. cadavera sepellienda in aliis Ecclesiis, etiam
Regularium, & quod magis est, eadem consuetudo in dicto
casu fulciebatur Synodali Constitutione, exhibita in Summ.
Parochi.
Minùs relevat secundum diversitatis Diœcesis: En ea
ratione, quod cadaver ingrediendo alienam Diœcesim, tran-
sit in alteram Jurisdictionem alterius Episcopi, intrà cujus 62
fines Parochus alterius Diœcesis, & subditus alterius Episco-
pi, incedere non potest cum superpelliceo, & stola, quæ signum
Jurisdictionis præseferunt, turbanda hoc pacto Jura prædicti
Episcopi, juxta verba contrariæ Scripturæ; Quia Parochus
defuncti, transeundo per Parochiam unius Parochi alterius
cujuscumque Diœcesis, ad effectum deferendi processionaliter
cadavera ad Ecclesiam Regularium, potest liberè. & licitè per
eandem cum stola, & cruce elevata transire, etiam irrequisi-
to Parocho, sunt præcisa verba Sac. Congreg. Conc. in Papien.
Funerum, favore nostræ Religionis emanatæ die 28. No-
vembris 1671. & datæ in præsenti Summario. Et concordat
resolutio hujus Sac. Congr. in Osservanti Riformati di S. Ber-
nardino sopra il Lago Maggiore 15. Novemb. 1675. pariter da-
ta in presenti Summ. quas punctualiter servari mandavit Sac.
Congr. Rit. d. die 15. Novemb. 1675. teste Matthæucc. in Offic.
Cur. Regul. vers. Officialis quoad exequias num. 8. & 9. ibi:
Itidem proprium Parochum defuncti, transeundo per Paro- 63
chiam unius Parochi, alterius cujuscumque Diœcesis, ad ef-
fectum deferendi processionaliter cadaver ad Ecclesiam Regu-
larium, posse liberè, & licitè per eandem cum stola, & cruce
elevata transire, etiam irrequisito Parocho, quas quidem de-
clarationes in causa, de quo agitur, fideliter observari mandat,
& præcipit eadem Sac. Congr. Romæ die 15. Nov. 1675.
Quamvis autem ab his Sacr. Congregat. individualibus
resolutionibus omnis in hac parte tolli videatur difficultas,
eo quia dicuntur casus legis ex adductis supra discept. 14. nu-
mer. 77. Nihilominus potiùs ad materiæ ornatum, quàm
ad

ad oecessitatem decisionis præsentis dubii, non omittimus observare, diversitatem Diœcesum in nostris terminis merè materialiter se habere ad effectum, de quo agimus, quia non alio Jure proprio Parocho debentur funeris emolumenta, quàm ratione administrationis Sacramentorum Parochianis, eo quià Jus sepulturæ pendet ab administratione Sacramentorom, juxtà *Text. in cap. 1. de Sepultur.* ibi: *Ut juxtà Apostolum sint consolationum socii, ut fuerunt passionum*, & notant *Barbos. de Paroch. part. 3. cap. 26. num. 34. Pasqualig. de Sacrific. nov. leg. quæst. 1001. num. 5. Pantmol. dec. 5. num. 14 Gratian. discept. 298 num. 79.* ubi, quod
65 hoc procedit, quia Parochus portavit pondus diei, & æstus administrando defuncto, dom viveret, Sacramenta *Amostazz. de Caus. piis lib. 6. cap. 20. num. 50. Rot. dec. 45. num. 22 cor. Zarat. & dec. 365. num. 2. & 3. cor. Priol.* ibi *Parochus, qui gravatur onere ministrandi Sacramenta degentibus intrà limites suæ Parochiæ &c. debet eò magis sublevari honore, & emolumentis eorundem sepulturæ, quæ valdè dependet ab administratione Sacramentorum. Et in Mantuana Funerum 5. Iunii 1692. §. Quo verò cor. Eminent. Priolo*; Hæc
66 autem ratio æquè principaliter militat, quandò Parochianus sepulturam eligit in Ecclesia, posita in eadem, vel in diversa Diæcesi, & consequenter in utroque casu idem statuendum est jus, ex animadversis per *Alex. cons. 75. n. 3. & 4. lib. 5. Fulgos. cons. 15. n. 2. Lara de Capellan. lib. 1. c. 5 n. 24. & Rot in Roman. seù Albanen. Vineæ 23. Martii 1699. § final. cor. dell'Olmo.*

Eademque pariter militat ratio retractionis fidelium ab electione sepulturæ in Ecclesiis Regularium, ob duplicatas funeris expensas; Sivè enim istæ fiant in Ecclesia, posita
67 in illamet Diœcesi, in qua reperitur Ecclesia sepultuaria, sivè in diversa, semper verum est, quod, ob duplices expensas funeris, retraherentur fideles ab eligenda sepultura in Ecclesiis Regularium, ut patet consideranti: Ubi autem militat ratio eadem, eadem fit decisio casuum, loquit
68 *Bald. in leg. De quibus in princ. ff. de Legib.* quem sequuntur *Cravett. cons. 118. num. 15. & Priol. dec. 229. num. 28.*

Præterea dict. Constit. Sixtina præsentem casum superlativè comprehendit, observando, quod illa non est localis, neque restricta ad determinatos Conventus, sed emanavit favore ejusdem nostræ Religionis, & consequenter respicit, omnes Conventus, omnesque Ecclesias Parochiales, ubicomque positas; Admissa autem contraria interpretatione, sequeretur, quod nostri Religiosi cogerentur inviti ad associandum ad Ecclesias Parochiales, positas in diversis Diœcesibus, cadavera illorum Fidelium, qui in eorum Eccle-
69 siis sepulturas elegerunt, ad effectum inibi celebrandi exequias, vel divina officia peragendi, quod ex diametro opponitur menti ejusdem Summi Pontificis, & literali sensui ejusdem Constitutionis.

Indeque nil mirum, quod in casuum contingentia omnes Sac. Congr. nulla facta distinctione Ecclesiarum, positarum in una, vel in duabus Diœcesibus, semper responderunt, cadavera sepellienda in Ecclesiis Regularium, nulla-
70 tenus asportanda esse ad Ecclesias Parochiales, antequam ad Ecclesias sepultuarias deferantur, ut signanter respondit, *hac Sacr. Congr. in Baren. de annis 1595. 1616. & 1618. & in Nepesina 21. Decembris 1615. & 14. Jan. 1639.* testibus *Nald. in Summa verb. Sepultra num. 13. Gavant. in Manual. Episcop. verb. Exequiæ num. 25. Nicol. in Floscul. verb. Sepultura num. 13. Pignatel. consult. 48. num. 8. & seqq. tom. 3. Lantusc. in Theatr Regular. verb. Exequiæ num 6. & in Supplem. verb. Associatio cadaverum num 4. & 5. Matthæucc. in Offic. Cur. Regul verb. Regularis quoad exequias num. 4. & in d. celebri Senogallien. 20. Junii, & 13. Julii 1675. ad 3. dub.* Ee favore nostrorum Principalium novissimè *Sacr. Congr. Conc. in Novarien Funerum 15. Martii 1704. ad 7. dub. & in Massunen. 17. Aprilis 1706.* Itaut si excipiamos verba, & pulchras phrases contrariorum defensorum, nulla resolutio Sac. Congr. nullaque authoritas alicujus, etiam contemptibilis doctorelli, allegata fuerit, constituens ad no-
71 strum effectum vim in diversitate Diœcesum, in quibus sitæ sunt Ecclesiæ tumulans, & Parochialis; Et meritò, quia habemus oracula Pontificia, & resolutiones Sacrarum Congreg. generaliter nostrum dubium decidentes, quæ propterea generaliter sunt intelligendæ, juxtà *Text in l. In fraudem, § ultimo, ff. de Militar. testam. l. 1. §. Generaliter, ff. de Legat præstand. & in l. 2. §. Quod autem, ff. de Alcatar.* & in punctualibus terminis dispositionis circà funera, egregiè *Antonell. de Iurib. Clericor. lib. 2. cap. 61. num. 3. vers. Hoc autem.*

Absque ulla difficultate, ex quo ratio illa differentiæ,
72 exadversò constituta, & non sine fastu usque ad nauseam exagerata, in transitu per alienam Jurisdictionem cum superpelliceo, & stola, seù cum signo Iurisdictionis, formiter adducta, & funditus examinata; tam à *Sac. Congr Rit. in d. Senogallien.* quàm ab hac Sac. Congr. *in Osservanti Riformati*, quàm demom à Sac. Congreg. Concilii *in Papien. Funerum* exhibitis in præsenti Summario, recognita fuit totaliter inefficax, & uti minus habens, prorsus neglecta ad probandum contrariom assumptum.

Poterat verò ad hunc effectum omitti allegatio novissimi
Statuti Cleri Urbis, ibi: *Disponitur in Statuto Cleri Roma-* 73
ni juxtà novissimam compilationem de ordine SS. factam, cap. 3. §. 2. ibi. Quo verò ad eos, quorum cadavera extrà Urbem deferri contingat, vel ad sepulturam majorum, vel ex electione sepulturæ, funus fiat in Parochia Urbis, præsente cadavere, quod juxtà solitum probatorum Curialium debebat integraliter referri, prosequendo, ibi. *Et Ecclesiæ, ad quam defertur tumulandum, jura sepulturæ dumtaxat debeantur, & in casu non factæ expositionis in Urbe, servetur quod de funere non facto inferius in cap. 4. § 2. dispositum est*, ubi mandatur, *quod si in iis Ecclesiis funus non celebretur, illud taxari mandamus per Reverendiss. D. Vicesgerentem nostrum, juxtà regulam, paulò inferius traditam. & re ipsa, ac omninò peragatur in Ecclesia Parochiali, ad quam dumtaxat integrum perti-*
nere decernimus; Quoties autem contingeret, ut hæredes, vel 74
alii, ad quos spectat, non facerent, sivè in Parochiali, sivè in Ecclesia sepelliente, vel exponente, funerale juxtà qualitatem personæ defuncti, soli Parocho reservatum sit Ius petendi supplementum.

Ex integro enim contextu ejusdem Statuti palpatur manibus, nullam habitam fuisse considerationem diversitatis Diœcesum, juxtà contrarias detorsiones, sed solum in casu, quo cadaver ducatur ad sepulturam Majorom extrà Urbem, id relinquitur hæredum arbitrio, ibi, *Et in casu non factæ expositionis in Urbe &c.* & ibi. *Quoties autem contingeret, ut hæredes &c. non facerent, sivè in Parochiali &c funerale &c.* Idque non alio fine dispositum fuit, quàm
ad facilitandam exactionem canonicæ portionis, Ecclesiæ 75
Parochiali debitæ; Cùm enim in prima eddictione ejusdem Statuti demandatum fuisset, ut in casu, quo cadaver duceretur ad sepelliendum extrà Urbem, canonica portio solvenda esset Parocho ab illius hærede, reclamante Defensore Populi Romani, id correctum fuit à Sac. Congr. deputata, mediantibus sequentibus verbis *Canonica portio non ab hærede, sed ab Ecclesia tumulante solvatur*, ut videre est in dicto *Statuto Cleri cap. 3. de Iure eligendi sepulturam §. 4.*
in additionibus fol. 16. quæ omnia, notissima sunt aliquibus 76
ex Eminent. PP. quorum oculis de mandato SS. D. N. subjectæ fuerunt novissimæ additiones ejusdem Statuti Cleri, & sunt manifesta ex sola lectura Scripturarum, hinc indè exhibitarum coram Congr. ad dictum effectum deputata, ex quibus patet, neque per somnium cogitatum fuisse aliquid coactivè disponere circà funus faciendum prius in Parochialibus Urbis respectu cadaverum illorum, qui sibi sepulturam elegerunt in Ecclesiis Regularium extrà Urbem, & sic in diversis Diœcesibus.

Respectu 3. dub. *An Parochus S. Marcelli teneatur associare cadavera usque ad Januam Ecclesiæ prædictorum PP. sitæ*
in Diæcesi Senogallien. pari infelicitate repetitur exadversò 77
eadem diversitas Diœcesum, cum eodem frivolo prætextu turbationis alterius Iurisdictionis, ex quo nequeat Adversarius in Diœcesi Senogallien. incedere cum superpelliceo, & stola, quod cum ex suprà animadversis prorsus insubsistens sit, nullam ulteriorem merentur responsionem ea, quæ in hoc proposito diversitatis Diœcesum, exadversò inculcantur, & repetuntur.

Addentes pariter respectu hujus dubii aliam individua-
lissimam resolutionem hujus Sac. Congr. favore Principa- 78
lium *in Lucerina Funerum 22. Septembris 1702.* in qua, ad relationem Eminen. S. Clementis, rescriptum fuit, *Circumscripto ultimo decreto Episcopi, Parochum teneri associari cadaver usque ad Ecclesiam tumulantem.*

Eodem tempore in hac etiam parte observantes, quod ad-
versus innumeras resolutiones Sac. Congr. obligantes indi- 79
stinctè Parochos omnes ad associanda cadavera usque ad januam Ecclesiæ tumolantis, nulla fuit allegata resolutio, nullusque Doctor, qui descendendo ad casum diversarum Diœcesum, contrarium asserere somniaverit. E conversò autem concludenter ex hac parte demonstravimus punctualem executionem dictarum resolutionum Sac. Congregationum, etiam in Ecclesiis, sitis in diversis Diœcesibus, cum acquiescentia Parochorum.

Neque deest viva ratio, hoc idem convincentissimè com-

comprobaus, quia scillcèt non videtur æquum, nequè ju-
stum, ut io publicis viis derelinquantur cadavera Parochia-
80 norum ab eorum propriis Parochis, deturque eis ultimum
Vale, non in Janua Ecclesiæ tumulantis, juxtà innumeras
relolutiones Sac. Congr de quibus *Novar. in Lucern Re-
gular. verb. Defunctis num.4 Barbos. in Summ. Apostolic. dec.
verb. Funeralc num.1 Ventrigl. in Prax par.2. tit de Funer.
& Exequ. annot. 31. §. unico num.37 & Panimol. dec.1. annot.
10. num.18.* Ibi *Parochus hoc casu funerale tantum ducere, &
prosequi debeat usque ad Ecclesiam Regularium, in cujus fori-
bus defuncti cadaver dimittere, benedicere, & dare ultimum
Vale tenetur*; Sed in loco campestri, & non adhuc visa Ec-
clesia illa, ubi debet tumulari defunctus.

Imò ponamus casum, qui non est metaphysicus, quivè
81 cum pendeat à voluntate hæredum, de facili ad praxim re-
duci potest, quòd scilicèt nostri Religiosi ab hæredibus illo-
rum defunctorum, qui sepulturam in nostra Ecclesia elege-
runt, non vocentur ad funus, in quo casu nullatenus engi
possunt ad exeundum à propriis Ecclesiis. Hoc casu ego li-
benter peterem à Parocho Adversario, quisnam debet ca-
davera associare ad Ecclesiam tumulantem, & cuinam il-
la consignare velit in confinio Terræ, ubi sita est sua Pa-
rochia? Nisi enim volucres Cœli veniant, juxtà ea, quę
leguntur *Matth.13.23.* vel renoventur miracula illa Leo-
num, facientium officia Vespilionum, quæ leguntur in vi-
ta S.Mariæ Ægyptiacæ, & S.Pauli primi Eremitæ, rema-
nebunt utiq; insepulta, quod Christianæ pietati diametrali-
ter opponitur; Non enim minus expedit Reipublicæ vi-
82 ventes homines conservari, quam mortuos sepeliri, ut
notabiliter inquit *Bald. in l. final n.7. C. de Megot. gest.* quem
sequuntur *Lar. de Anv & Cappellan. lib.1. cap.25. num.6 &
13. Franc. de Eccles. Cathedr cap.17 sub num.1 & ex num 41.
& Fragos. de Regimin. Reipub. Christ. par.3. lib.3. disput.8.
§.17. num.555.*

Quia verò de facili exadversò respondebitur, quod no-
stri Religiosi semper invitari solent ab hæredibus defuncto-
83 rum, duplex occurrit solida replicatio. I. Quod poterit da-
ri casus, quòd iidem Religiosi quamvis vocati, & Invita-
ti, accedere non possint, vel noliot ad funus, in quibus
terminis redit dictum inconveniens derelictionis cadaveris
discretioni transeuntium. II. Admisso, quod invitati acce-
dant, aliud sequitur inconveniens, minus quidem sensibi-
le, sed non minus rotundum, quia eodem tempore Paro-
chus deficeret in proprio officio, & Regulares transcende-
rent limites eorum facultatis.

Deficeret Parochus in proprio officio, Quia *Jurisdictio Pa-
rochi durat usque ad portas Ecclesiæ Regularium*, sunt verba
84 *Novar. in Summ. Bullar. comment.91 sub num.1.* & concor-
dant *Vener. in Exam. Episc. lib.6. cap.12 de Sepult mort in
Eccles. Regul. num.4.* ibi. *Parochus defuncti debet dicere mor-
tuo ultimum responsorium in domo sua, & Viorum associare
usque ad portas Ecclesiæ talis Monasterii, & facta benedictio-
ne mortuum tradere Regularibus, ut intrà suam Ecclesiam eum
85 sepelliant, nam usque ad portas Ecclesiæ durat jurisdictio Pa-
rochi, & Barbos. de Paroch cap.36. num 74.* ibi; *Parocho spectet
declarare, per quam viam sit asportandus defunctus, & omnia
necessaria usque ad januam Ecclesiæ Regularium Sac. Congr.
Episc. in Castellanuten. 3. Januarii 1594 & ità tenetur usque ad
eandem januam funerale ducere, & prosequi eadem Sac. Congr.
in Brixien. 18. Iunii 1501. & in Nicoteren. 4. Iun. 1615.*

Excederent Regulares limites eorum facultatis, quia isti
absque proprio Parocho, neque prætextu consuetudinis
86 immemorabilis, neque quorumcumque Privilegiorum vi-
gore, processionaliter defunctorum cadavera associare pos-
sunt ad eorum Ecclesias, dum intrà illos dumtaxat, & non
extrà, officia celebrare, & alia facere possunt circà eadem
cadavera, ut concordantibus cumulatis, notant *Gratian.
discept.492. num.17. Vener in Exam. Episcop. dict. lib 6. cap.
12. sub num.5. Ventrigl. in prax par 2. tit. de Funer. & Exequ.
87 adnot.31. § unico num.38.* ibi *intrà Ecclesiam, nam extrà,
omnia ad ipsum Curatum spectant, non ad Regulares, in quo-
rum Ecclesia ducendum est cadaver*, Et referendo ita deci-
sum à Sac. Congreg. Conc. *Barbos. in Summ. Apost. decis. col-
lect.533. num.3. & Panimoll. dec.1. annot.10. num.11. & seq.*
& signanter *n.13* ibi; *Hujusmodi jus liberę sepulturæ restrin-
gitur tantùm, ut Fratres possint in eorum Ecclesiis recipere
mortuorum cadavera, qui sepelliri elegerunt in eorum Eccle-
88 siis, itaut exercitium hujusmodi Iuris solùm sibi locum vindi-
cet, postquam cadaver ingressum, & collatum fuerit in Regu-
larium Ecclesiis, & num.17.* ibi *Ad Parochum quoque spe-
ctat officium facere suprà corpus defuncti. & per viam & non
ad Regulares, quamvis in eorum Ecclesiis sepeliri debeat.*

Isti autem sunt effectus contrariarum insubsistentium præ-
tensionum, neq; mirum videri debet; Posito enim uno in-
convenienti, multa alia sequi necesse est, experientia te-
ste, & id observante *Card. de Luc. de Fideic. dis.48. in fine.*

Quatenus verò dubium hoc affirmativè resolvatur, ut
enixè supplicamus, superadditum fuit in hac præsenti re-
propositione alterum, quod nunc est tertium, ut funditus 89
omnes controversiæ dilvantur, nempè: *An dictus Paro-
chus possit ratione itineris, & laboris exigere ab hæredibus de-
functi duplum illius eleemosynæ, quæ daretur in casu, quo ca-
daver esset sepelliendum in ejus Parochia in casu; &c.* quod
videtur resolvendum negativè

Aut enim hujusmodi duplicata merces prætenditur ex-
adversò sub eo motivo, quod cadaver seppelliatur in Eccle-
sia Regularium, & talis prætensio nullam habet subsisten- 90
tiam, fuitque millies rejecta à Sacris Cong cohærenter ad
innumeras Summorum Pontificum Constitutiones, quas
referunt & sequuntur *Passerin. de Stat Homin. quæst 187. art.
4. num.187. tom.2. Pignatel. consult. 204. ferè per tot. tom.
4. Nicol. in Flosçul. verb Sepultura num.25. & D. Piton.
tom.2. discept.50. num.25 & seqq.* & signanter *num.48.* ubi
refert resolutionem Sac. Congr. Conc. per viam legis ema-
natæ *in Insularum Canariæ Iurisdictione 31 Iulii 1694.* ibi
Pluribus affecti gravaminibus à Clero sæculari Regulares, ab 91
*oraculo EE.VV delarari supplicant an Parochi sæculares
prætendere possint majorem quantitatem emolumentorum fune-
ralium, quandò cadavera seppeliuntur in Ecclesiis Regula-
rium, quàm accipitur, quandò tumulantur in Ecclesiis Sæ-
cularibus: Sac. Congreg Conc* respondit *Negativè.*

Aut verò prætenditur ratione laboris, & longioris itine-
neris, & supplicamus præ oculis habere primum nostrum 92
Sũmarium impressum, ex quo patet, quod *da S Marcello &c.
al Convento de' Padri Zoccolanti di Belvedere &c. non vi è di-
stanza, che meno di un miglio, ed i confini di Belvedere da
San Marcello sono pure meno di mezzo miglio &c.* Quod ad-
mittitur etiam in contraria Replicatione ibi. *Quod autem
Ecclesia PP. Adversariorum sit parum distans ab Ecclesia Pa-
rochiali, nihil videtur concludere, quia vis non stat in distan-
tia Ecclesiarum, sed in diversitate Diœcesum.* Cumque noto-
rium sit in Civitate Æsii, quam plures domos Parochiano-
rum per longius spatium unius milliarii distare ab Ecclesiis
Parochialibus, absque eo quod in casu associationis cadave- 93
rum duplicetur merces, clarè assequimur, ex eodem moti-
vo laboris, & itineris, neque etiam posse prætendi duplica-
tam eleemosynam in associatione ad nostram Ecclesiam, di-
stantem *meno di un miglio*, ut in terminis terminantibus fa-
vore nostrum principalium resolvit hæc Sac. Cong in cit.
*Lucerina Funerum 22 Septem. 1702. Ponente Eminent S Cle-
mentis* ibi: *Circumscripto ultimo Decreto Episcopi Parochum
teneri associare cadaver usq: ad Ecclesiam tumulantem. & Capi-
tulum invitare liberum esse hæredibus defuncti, & tunc illi quoq;* 94
*pro associatione usque ad januam Ecclesiæ non deberi majus
emolumentum, quàm pro associatione usque ad Ecclesiam in-
trà idem Oppidum*: Observando, quod in casu ejusdem re-
solutionis in specie concurrebat circumstantia itineris. ne-
dum longioris, sed etiam incommodioris, juxtà verba Scri-
pturæ Defensoris Parochi ante finem ibi: *Habita itaque ra-
tione mercedis, exadversò admissæ in carolenis 20. pro solo iti-
nere intrà Terram S. Nicandri, & sic pro brevi, & commodo
itinere, æquum videtur, quod pro mercede ex causa longioris,* 95
& incommodioris itineris extrà mœnia augeatur. Cum eo ad-
dito, quod in eadem causa pro augumento mercedis aderat
consuetudo, & decretum Episcopi, quod Sac. Cong. cir-
cumscripsit.

Quòd autem in Civitate Æsii nullo modo, & non atten-
ta quacunq; distantia, Parochus prætendere possit duplum 96
solitæ eleemosinæ, habemus particularem legem, seù *Syno-
dalem Constit. cl. me. Card Petrucci tit.4. de Funer. & exequiis
fol.160. à ter. Decernimus &c. & mandamus, nulli in futurum
esse persolvendum, nec concedendum duplicatam quantitatem
præfatam.* detta la doppia, *præterquam Parocho seù Curato,
multum circà ægrotum laboranti* quæ Synodalis dispositio,
tanquam lex in Civitate, & Diœcesi Æsina servanda est.
per ea, quæ notant *Ferrett cons 368. sub num.16. Massobr. de
Synod. cap.3 dub 41. Card. de Luc. de Iurisd disc.36 sub num.5.
& tot cor Mantic. decis.229. num.4 & cor. Zarat dec 74. n.21.
& in Calaguritana decimarum de Ocon 5. Maii 1683. §. Sed
etiam coram Guazard.*

Ex quibus remanet inapplicabilis dispositio novissimi Sta-
tuti Cleri Urbis, de facili exadversò allegandi; Tùm quia in
Urbe militat diversa ratio, dum in illa Parochi nullas habent
decimas, quæ punctualiter solvuntur in Civitate Æsii; 97

Et

Et propterea nil mirum, si eisdem Parochis Urbis in recom-
pensationem dictarum decimarum, quas non habent, quæ-
vè eis debitæ essent ratione administrationis Sacramentorum,
subministraretur aliquid pluris occasione funerum, juxta
animadversa per *Gratian. discept.* 210. *sub num.* 27. *& Pi-
gnatel. consult.* 88. *num.* 5. *& per tot. tom.* 6. Itaut etiam ab He-
bræis nomine Pettarici exigant Parochi emolumenta fune-
rum, quæ alias pro mortuariis exigerent à Christianis, si
98 habitarent in domibus Hebræorum juxta deducta per Adv.
de Jandis apud *Pignatel. tom.* 10. *ex fol.* 366. Tùm quia dum
habemus in nostra Civitate particularem legem, & Syno-
dalem Constitutionem, debemus cum illa procedere, &
non cum Statuto Cleri Urbis, ut in simili firmavit egregiè
Rata in dec. 1. *num.* 3. *coram Pamphil.* ibique *Adden. num* 8.
& 9. Tùm demum, quia in ipsamet Urbe duplicatur quidem
merces, sed in casu longioris itineris, attingentis, & for-
san etiam excedentis, duo milliaria, *nempè dal Centro di
Roma a S. Gio: Laterano, o a S. Gregorio nel Monte Celio, o
a S. Pietro in Vaticano, e simili, ut in c.* 6. *§* 11. *&* 12. *& in
addit fol* 66. *§. A ciascheduna*, ut experientia notum est, &
99 observat *Carol. Padredius in Libercula, cui titulus: Misura
delle sette, e nove Chiese, e del circuito, e parti principali
di Roma fol. mihi* 46. Non autem duplicatur eadem merces
pro sola distantia unius tantum milliarii, & etiam minori
qualis intercedit inter nostram Ecclesiam, & Parochialem
S. Marcelli, seu tertiam Ecclesiam, positam in eadem
Terra, à qua incipere solet associatio cadaverum ad nostram
Ecclesiam.

Pro applicatione resolutionum Sac. Congreg. Rituum,
quæ adversus Principales citatæ fuerunt, & non sine magno
fastu exageratæ, ad obtinendam affirmativam resolutionem
100 primæ partis 3 dub. hodiè 4. *An dd. PP. quando fuit electa
sepultura in eorum Ecclesia, teneantur priùs accedere ad d.
Ecclesiam, Parochialem ad levandum Parochum seu potius
illum expectare in* 3. *Ecclesia, ubi fit depositum d. cadaveris;
vel potius possint expectare in Janua Ecclesiæ illarum Con-
ventur*, distinguendi sunt tres casus.

I. Est, quando Regulares invitati ad funus, recusant
accedere ad Parochialem, non animo expectandi in tertia
Ecclesia, ubi defunctus loco depositi, reperitur, juxta præ-
101 cisos terminos nostri casus, sed animo expectandi, vel in
domo defuncti, vel in via, vel in janua eorum Ecclesiæ, &
de isto speciali casu loquitur magnificata Synodus Æsina,
juxta illa clara verba: *Ordinamus, quod quotiescumque Re-
gulares, aut Laicarum Confraternitates vocantur ad asso-
ciandam funera &c. debeant omnino, juxta Sacr. Congregat.*
102 *Rituum decreta, pro hac nostra Ecclesia emanata &c. conve-
nire ad Ecclesiam Parochialem defuncti, & inde omnes, una
cum Parocho, & aliis pariter accessuris ad domum defuncti
efferendi ritualiter procedant, non obstante quacumque con-
traria consuetudine, vel usu expectandi per vias, vel ad
domum defuncti.*

Nec non in istis ipsissimis terminis emanarunt, & loquun-
tur dictæ resolutiones Sac. Congreg. Rituum *in Æsina* 31.
103 *Julii* 1665. *&* 14. *Januarii* 1671. *&* 22. *Aprilis* 1690. juxta
illarum præcisa verba ibi: *Debent accedere ad Ecclesiam
Cathedralem, seu Parochialem defunctorum, & non expecta-
re per vias, aut recta tramite ire ad domos eorundem defun-
ctorum*, & ibi: *Secundò, quod teneantur accedere ad Eccle-
siam Cathedralem, seu Parochialem, non autem expectare
per viam, aut recta tramite ire ad domum defuncti*; Et con-
cordant innumeræ aliæ resolutiones ejusdem Sac. Congreg.
relatæ per *Barbos. de Paroch. cap.* 25. *num.* 63. *& seq. & in Sum.*
104 *Apost. dec. collect.* 245. *num.* 10. *Lezzan. in Sum. quæst. Regul. to.*
3. *verb. Defunctus num.* 3. *Nicol. in Floscul. verb. Sepultura nu.*
10. *Pignatel. consul.* 48. *a num.* 1 *tom.* 3. *Bertacchin. vot dec.* 189
num. 7. *Lantusc. in Theatr. Regul. verb. Exequiæ nu* 4. *& Mo-
nacell. in Formul. tom.* 1. *fol.* 113. *num.* 34. & resolvit *Sac. Con-
greg. Episc. in Comen.* 11. *Martii* 1706. *ad* 5. *dub. referente
Card. Gabriellio.*

Circa quod adeò rigorosè, & meritò, insistere solet hæc
Sac. Congreg. ut ad d. effectum expectandi per vias, vel in
domo defuncti, vel in janua Ecclesiæ illorum Religiosorum,
qui invitantur ad funus, neque etiam attendere voluerit
consuetudinem immemorabilem *in Nicien.* 19. *Augusti* 1670.
datam in nostro Summ. & relatam à dicto *Monacell. in Form*
105 *fol.* 113. *num.* 35. asserens idem resolvisse hanc Sac. Congreg.
in Savonen. 19. *Decembris* 1671. *& in Aretina* 22. *Decem.* 1696.

II. Casus est, quando Regulares, invitati ad funus, re-
cusant quidem accedere ad Parochialem Ecclesiam, sed ex-
pectare volunt Parochum in 3. Ecclesia, in qua per mo-
106 dum depositi reperitur cadaver; Et circa istum casum, qui
est noster, ultra innumeras authoritates, & antiquas, me-
dias, & modernas resolutiones Sacrarum Congreg. habemus
individualem resolutionem Sac Congreg. Rit. *in d. Senogal-* 107
lien. 22. *Junii & 3. Julii* 1675. quæ, *Inhærendo aliàs decretis,
respondit Regulares debere congregari in illa* 3. *Ecclesia, ubi
cadaver fuit depositum.*

Respondetur exadverso, pro Æsina Diœcesi eandem Sac.
Congreg. contrarium demandasse *in Æsina* 14. *Decembris*
1697. ad cujus vires extollendas dicebant contrarii Defenso- 108
res illam attendendam esse uti emanatam cùm legitimis Con-
tradictoribus, *Juribus firmiter discussis, & auditis PP. Car-
melitis, & Minor. Conventualibus.*

Quando autem hujusmodi suppositum subsisteret, adhuc
eadem *resolutio Æsina* obligare non posset nostros Principa- 109
les, existentes in Diœcesi Senogallien. in qua habemus aliam
specialem, & individualissimam legem, seu particularem
resolutionem ejusdem Sac. Congreg. Rit in viridi observan-
tia in eadem nostra Diœcesi Senogallien. demandantis opposi-
tum, non per contradictas, seu clam, *sed Partibus auditis*, 110
ut dicitur in dicta magistrali resolutione, complexiva decem
dubiorum, ut justificamus in manibus Emin. Ponentis, cum
decreto impresso in Urbe dicto anno 1675.

Fortiùs, quia tale suppositum cessat ex facto, in quo con-
stans est, quod nulla Religio audita fuit, quodque in dicta
Sac. Congreg. exhibitum dumtaxat fuit miserabile, nimis-
que breve Memoriale trium paragraphorum, vulgari idio- 111
mate compositum ad instantiam Plebani S. Petri, ut reco-
gnosci potest ex nostro Summario, ubi illud per extensum
registravimus.

Itaut moderno *Monacella*, diligentissimo Collectori reso-
lutionum Sac. Congreg. ad forum Ecclesiasticum spectan-
tium, quive egregiam navavit operam in compilatione Si-
nodus cl. mem. Card. Petroccii, & non sine laude Vicaria-
tus munus per longum temporis spatium in dicta Civitate
Æsinæ exercuit, nec, neque etiam nota fuerit dicta resolu- 112
tio Æsina 14. Decembris 1797. In suo enim *Formul. tom.* 1.
fol. 113. *num.* 35. citavit quidem aliam resolutionem *Æsinam*
31. *Julii* 1665. ad probandum, quod Religiosi, invitati ad
funus, non debeant expectare per vias, vel in domo defun-
cti; *Sequenti verò num* 36. ultra alias punctuales resolutio-
nes hujus Sac. Congreg. sequendo d. *celebrem Senogallien.* ul-
trò admisit, Regulares convenire debere in 3. Ecclesia, ubi
per modum depositi reperitur cadaver, non autem posse cogi
ad levandum Parochum à Parochiali.

Proindeque adversus dictam magnificatam resolutionem,
ab eadem Sac. Congreg. expiscatam, inauditis illis Reli-
giosis, de quorum interesse agebatur, atque retenta in ma- 113
nica usque ad præsentis dubii discussionem, applicatur pun-
ctualis *decis. Rotæ* 102. *num.* 15. *& seqq. par.* 19. *recen.* de qua
supra.

Quibus additur, quod citato ad instantiam Principalium
coram eadem Sac. Congreg. Rit. eodem Plebano S. Petri,
ad videndum impartiri licentiam adeundi plenam Congreg.
pro obtinendo recessu à dicta contumaciali resolutione, ser. 114
ser. obtinuimus favorabile decretum, cum Inhibitione, seu
suspensione ejusdem resolutionis, unà cum reproductione
citationis, in Partibus legitimè executæ, & declaratione
voluntatis Principalium, velle prosequi instantiam coram
eadem Sac. Rit. Congreg.

Applicatur proindè conclusio, inter DD. communiter re-
cepta, & à supremis Tribunalibus admissa quod attendi nul-
latenus debet decisio illa, vel resolutio, adversus quam 115
concessa fuit nova audientia, ex illa convincenti ratione,
quod in causæ repropositione revocari potest, prout Nos fir-
miter speramus, de qua *Card. de Luc. de Usur. disc.* 1. *num.* 9.
asserens conclusionem de stylo receptissimam esse, cum aliis
adductis *in meis Instit. lib.* 2. *tit.* 8. *num.* 257.

III. Demum casus est, quando hæredes defuncti nolunt
invitare ad funus Regulares illos, in quorum Ecclesia idem
defunctus sibi sepulturam elegit, & in eis terminis nullate- 116
nus possunt cogi iidem Regulares ad accedendum, neque
ad Parochialem, neque ad 3. Ecclesiam, in qua loco depo-
siti reperitur expositum cadaver, sed illum expectare debent
in janua eorum Ecclesiæ, juxta punctualem resolutionem
Sac. Congreg. Rit. in dict. *Senogallien.* 22. *Junii* 1675. ibi:
4. *An Regulares possint cogi ad associanda cadavera, in eorum
Ecclesiis tumulanda, an verò possint expectare in dd. pro-
priis earum Ecclesiis, &c.* Ad 4. Sac. Congreg. respondit:
*Regulares non posse cogi ad exeundum à propriis Ecclesiis ad
effectum associandi cadavera in eisdem sepellienda, sed suffice-
re, quod illa expectent ad Januas;* Et ratio videtur evidens,
quia vocare, seu invitare Sacerdotes, sive sæculares, sive 117

Regulares ad associandum funus, unicè repositum est in vo-
luntate, & arbitrio hæredum, qui possunt solum, & uni-
cum Parochum vocare, ut millies resolutum à Sac. Cong. re-
ferunt *Barb. de Off & Potest Paroch. par. 3. cap. 26. num. 57.*
& ad Conc cap. 13 sess. 25. de Reform. n. 10. Pasqualig. ad Laur.
de Franch. de Contr. in Episc. & Regular. par. 8. num. 1592. &
118 *par. 12. in addit. ad quæst 65. nu. 5. Nicol in Floscul verb Sepul-*
tura num. 5 Marchesa. de Sepultur. tit. 40. num. 1. & seqq. Pi-
gnatel consult. 205. num. 26. tom 4. & consult 58. num. 6. to. 5.
Panimol. dec. 5 adnot. 3. num. 7. Lantasc. in Theatr. Regular.
verb. Exequiæ num. 3 fol. 557. & verb. Associatio cadaverum
num 4. fol. 627 & Matthæucc. in Official. Cur. Regular. verb. Of-
119 *ficialis quoad exequias num. 5. & Rot. in dec. 15. num. 10. apud*
Antonel. de Jur. Cler. & resolvit *Sac. Cong. Conc. in Materaen.*
Funerum 15. Novemb 1660. & in Lavellen. 16. Junii 1668.
impressis à *D. Pitonio post discept. 50. num. 43. & 44.* Cum qui-
bus novissimè processit *in Cotronen. 3. Septemb. 1707. ad 1.*
dub. & resolvit etiam hæc *Sac Congr. in Ebreduneu 25. Junii*
1695. teste *Monacel. in Formular. tit. 10. in addit. ad formul. 18.*
num. 7. ubi, quòd ità etiam respondit Sac. Congr *in Va-*
lentina 5. Augusti 1698. Si igitur iidem hæredes nolint illos
120 invitare, sub nullo prætextu, vel colore possunt dd. Regula-
res voluntariè accedere, neque ad Parochialem, neque ad 3.
Eccl. & multò minùs cogi ad instantiam hæredum, dùm sup-
ponimus illos nolle invitare, ut patet considetanti.

Respectu 5. dub. *An cadaver Bernabei Ciucci fuerit ritè,*
& rectè tumulatum in d. Ecclesia Parocchiali S. Marcelli, vel
121 *potius sit restituendum prædictæ Ecclesiæ PP. Reformatorum*
Belvederii, insistitur exadversò in impossibilitate illud re-
stituendi, ex eo quòd tumulatum fuit in confuso, & absque
particulari capsa, effluxusque sit annus à tumulatione; Ve-
rùm, quandò id verificetur in facto, adest in his terminis
praxis supremorum Tribunalium, declarandi nimirum pro
futuris casibus, malè fecisse Parochum, illud sepeliendo in
propria Ecclesia, & eodem tempore demandando restitutio-
nem omnium emolumentorum, ut practicavit *Sac. Rot. in dec.*
41. num. 4. apud Novar. in Sum. Bullar. Et *Sac. Congr. Conc.*
in Romana Juris sepeliendi 17. Augusti 1697. impressa *apud*
122 *Antonel. de Jur. Cleric fol. 20.* Necnon *in Æsina 15. Decembr.*
1703. ad 2. dub. in qua attenta impossibilitate restituendi ca-
daver ipsum, resolvit, emolumenta funeris cadaveris sacer-
dotis Sanctis Primaveræ, malè percepta à Parocho Cathe-
dralis, in qua illud sepulturæ tradiderat, restituenda esse PP.
S. Dominici ejusdem Civitatis.

Remanet ultimum dub. *An, & quæ emolumenta funeris sint*
debita eisdem PP. pro cujus favorabili resolutione supplica-
123 mus responderi, omnia emolumenta funeris nostris Principa-
libus debita esse.

Quamvis enim (sunt verba punctualissimæ *dec. 263. part.*
15. recent. emanatæ favore nostrorum Principalium) *de Jure*
Canonico debeatur quarta funeralium, &c. Hæc tamen Juris
Canonici dispositio cessat in Ecclesiis, à tali Canonica portione
per privilegium speciale exemptis, ac immunibus ad Tent. &c.
Quod verò prædicti Fratres Minores Observantiæ tali privi-
124 *legio fuerint donati, evidentissimè patet ex Const. Alexand.*
IV. de anno 1260. &c. Clement. IV. de anno 1265. &c. Eugen.
IV. de anno 1439. &c. Gregor. XI. de anno 1374. &c. Joann.
XXII. de anno 1410. Leon. X. anno 1514. Sixti IV. anno 1474.
Pauli IV. anno 1555. Clem. VIII. anno 1597. Pauli V. anno
1609. Urbani VIII. anno 1654. &c. Quam punctualissimam
decis. recedendo à priori loco decisis, atque articulo formiter
125 & maturè discusso, secuta fuit eadem Sac. Rot. in specie pro
nostra Diœcesi Senogallien. in magistrali *dec. in Senogallien.*
impressa *apud Antonell. de Jur. Cleric. dec. 8. num. 5. & seqq. &*
per tot.

Adversùs quæ individualissima privilegia tot Summorum
Pontificum, approbata etiam, & admissa in *Casalen* exa-
126 dversò allegata, & impressa *apud Antonel. de Jur. Cleric.*
dec. 1. num. 15. & 13. Ibi: *Et ex his etiam patet, non applica-*
ri resolutiones Rotæ, in contrarium adductas; Nam dec. 149.
coram Royas, non loquitur de privilegio communicativo, sed
de amplissimis privilegiis, & exemptionibus, Religioni Fran-
ciscanæ, à variis Summis Pontificibus principaliter concessis,
cum expressa derogatione Clement. Dudum, unicè exadversò
institutum fuit in præterita causæ propositione in contraria
observantia. Dicimus tamen, quòd illa concludenter non
justificatur in facto ex informibus attestationibus personarum
127 interessatarum, quæ in his terminis in nulla consideratione
habendæ sunt, ut in longè durioribus terminis testium, for-
miter examinatorum, punctualissimè firmavit *Rot. apud*
Dian. coordinatam tom 8. fol. 186 ibi: *Neque obstare, quòd*
testes examinati pro parte Beneficiatorum videantur dicere,
hujusmodi quartam aliquando fuisse solutam, quin, &c. non
probant, cùm sint Curati, Beneficiati, Cappellani, & Sacri-
stæ Parochialium, quorum omnium interest, quòd hujusmodi 128
quarta funeralium, de qua ipsi participant, per Fratres, &
Monasterium solvatur; Et in fortioribus terminis attestatio-
nis Episcoporum egregiè *Rot. in dec. 179. num. 6. coram*
Royas.

Dicimus 2. quòd quandò etiam concludentissimè probare-
tur, adhùc nullius esset roboris, & efficaciæ, uti innixa
operationibus unius, vel alterius Religiosi, in quorum volun- 129
tate, positum non est præjudicium inferre privilegiis, nostræ
Religioni concessis, juxtà generaliter animadversa *per Ber-*
eacch. vol. dec. 160 num. 15. Rot. dec. 498. num. 6. coram Dunoz.
jun & dec. 104. num. 11. coram Celso, & in nostris terminis, jux-
xta firmata egregiè per *Rot. in d.* impressa *apud Dian.* ubi suprà,
cum aliis *suprà discept. 14. n. 22. & 23.* & addo *Rot. in Herbipo-*
len. Monasterii de qua suprà *discept 10. n. 121.*

Ex quarum punctualium decis. lectura cessare utique credi-
musadmirationem illam contrariorum Defensorum: *Præ-* 130
tendendo tamen factum illorum Patrum præjudicare non po-
tuisse privilegiis Ordinis, quam tamen frivolam rationem
miramur exadversò deduci, &c. Vocari enim congruè potest
cum *Sac. Rot. in dec. 44 n. 11 par. 7. rec.* mera simplicitas conten-
ria assertio, dum reponi posset inter prima principia utriuf-
que Juris propositio ista, quòd privilegiis, concessis alicui
Ordini, præjudicari nullatenùs possit à particularibus perso-
nis ejusdem Ordinis, quòd uno ore admittunt etiam com-
muniter Canonistæ circa privilegia, Clericali Ordini con- 131
cessa, ut videre est apud *Ambros. de Immun. cap. 16. num.*
12. Gaill. observ. 40. num. 7. lib. 1. Afflict. dec. 85. num. 1.
Gratian. discept. 190. num. 3. Stacc de Judic. lib. 1. cap. 11. nu.
85. & seq. Gam. dec. 29. num. 5. Mastrill. dec. 169. num. 11. Sperel.
dec. 104. num. 85. Panim. dec. 6. adnot. 6. num. 29. de Grass. de Ef-
fect. Clerical. effect. 1. num. 23. & Zaul. ad Statut. Favent. tom. 1.
fol. 195. num. 4.

Dicimus 3. quòd in omnem casum, ad hoc ut observantia
contraria in his terminis suffragetur, illa probari debet cum 132
distinctione Monasteriorum, & Conventuum, ædificato-
rum antè, vel post Concilium, demonstrando, quòd obser-
vantia contraria solvendi quartam vigeret antè Concilium
per annos 40. aliàs in nulla consideratione habetur, ut in ipsis-
simis terminis nostræ Diœcesis, recedendo ab alia decisio-
ne, firmavit egregiè *Rot. in d. Senogallien. apud Antonel. de*
Jur. Cleric. dec. 8. num. 12. & 13. Ad terminos cujus distin-
ctionis in nulla consideratione habita fuit, tàm generalis
consuetudo, quàm particularis nostræ Civitatis, & Diœ-
cesis Senogallien. ut videre est in decis. revocata, quæ est in
ordine *la terza apud eundem Antonel. de Jur. Cleric. n. 1. 3. &* 133
seqq. ibi: *Ultrà assistentiam Juris, & assistit quoque eidem*
generalis consuetudo, secundum quam Parochià quibuscumque
Regularibus, etiam Carmelitis, non obstantibus privilegiis,
communiter, & semper exegerunt, & exigunt hujusmodi quar-
tam, &c. & eò magis, dum concurrit etiam particularis ob-
servantia Diœcesis, & Civitatis Senogalliæ, ut deponunt 4.
testes, formiter examinati, &c. & alii ad perpetuam rei me-
moriam inducti, &c. & visa est cessare difficultas ex eo, quòd
consuetudo, & observantia pluriès fuit contra Regulares, &
quidem Carmelitas approbata, & canonizata per Sac. Congr.
Episc. per Sac Congregat. Rit. & per Sacra Congregat. Con-
cil. &c.

Si igitur observantia contraria, concludenter in casu hu-
jus decisionis probata, pro Diœcesi, & Civitate Senogalliæ,
necnon canonizata per dd. Sac. Congr. in nulla habita fuit
consideratione in d. *Senogallien. Quartæ funeralium*, ea ra-
tione, quia non respiciebat solutionem cum distinctione in-
ter Monasteria, & Conventus ædificata antè, vel post Con-
cilium, quantò minùs attendi non debet prætensa contraria
observantia in nostro casu, in quo nulla adducitur conclu-
dens illius probatio cum distinctione monasteriorum, &
Conventuum, fundatorum antè, vel post Concilium, sed
in confuso exagerantur simplices, & mendicatæ fides perso-
narum interessatarum, absque citatione hujus Partis procu- 134
ratæ, & quòd magis est, etiam sinè juramento, in quibus
terminis in qualibet materia negligenda prorsùs sunt, juxtà
notoria principia, & liter *Tene. in cap Nuper de Testib.* ibi:
Respondemus quòd nullius testimonio, quantumcumque Reli-
giosum existat, nisi juratus deposuerit, in alterius præjudi- 135
cium debet credi.

Quòd autem nostra Religio vigore Apostolicorum Privi-
legiorum exempta sit à solutione cujuscumque quartæ fune-
ralis, non solùm 40. annis antè Concilium, sed annis 304.
evidenter deducitur ex dicto privilegio Alexandri IV.

anno

anno 1260. quod successivè confirmatum fuit à decem aliis
236 successoribus Romanis Pontificibus, specificè relatis *in d.*
dec.263.n.3 p. 15. rec. Quòd verò noster Conventus fundatus
fuerit non 40.annis antè, sed 50 annis post promulgationem,
& confirmationem Concilii, secutam die 26. Januarii 1564.
ut ad rem observant *Boll.in Summ.Conc.to.1. verb. Concilium*
Tridentinum sess 3. de Recept.Conc.fol.737.Matthæuec.in Of-
fic.Cur.Regul.verb. Officialis quoad quartam nu. 3. & firmavit
Rot.in dec.1072.n 5.cor.Coccin.& in d.dec.8.n.15. apud Anto-
nel. de Jur. Cleric. concludenter justificamus in Summario,
237 ostendendo, quòd fundatus fuit die 26.Maii 1614 & propte-
reà ex hac etiam animadversione ad solutionem quartæ nul-
latenùs tenetur, ut in terminis alterius Conventus nostræ
238 Religionis, fundati anno 1613.firmavit egregiè *Rot. in dict.*
dec 179.per tot signanter n.9 cor Rayas.

Respondetur ex adversò: *Unum esse descendere ad examen,*
quòd Conventus, utpotè ædificatus post Concilium, non debeat
239 *succumbere solutioni quartę, quia quoad hunc punctum S.Cong.*
Conc. tertì aliquid nunquam voluit decernere, demandandò
præcipuè sub die 17.Iulii 1686 in dubiis propositis, concernenti-
bus quartæ solutionem, ut retarreretur in casibus particula-
ribus.

Vanitas autem se tenet ex parte contrariæ Responsionis.
240 Quidquid enim ex particularibus facti circumstantiis dictum
fuerit à Sac Congr.Conc d. die 17. Julii 1686. hoc unum est
indubitatum, quod id per viam legis generalis resolvit, &
practicandum esse demandavit *in Pamplonen. quæ est in lib.*
23.Posit fol 825 & successivè idem respondit in *Tricarit.lib.1.*
Decr.fol 22 & in Rossan.21.Decemb.1591.lib.7.Decr.fol. 31.&
in Gerunden.4.Jun.1594.ut in lib.8.Decr.pag.40.& in Militen.
1.Aug.1607 lib.11.Decr fol 13.& in Nolana 2. Septemb. 1636.
lib.15.Decr fol.100.& in Asculanu 2 Decemb.1679.lib. 30. De-
cr.fol.530.& in Nullius Capputin 21.Maii 1678.lib.39.Decr.
241 *fol.76.* Itaùt propositio hæc, ut Monasteria, & Conventus,
fundati 40. annis post Concilium, ex illis tamen Religionibus,
quæ specialiter in hac parte privilegiatæ sunt, nullatenùs
solvere teneantur quartam Ecclesiis Parochialibus, nullam
admittat dubietatem, uti inter Doctores receptissima, &
apud magna Tribunalia communiter admissa, ut videre est
apud *Arcangel.Caracc.de Quart.funer.cap. 1. Eman. Rodriq.*
qu.Regular.to.1.qu.39 art.2 Samuel.de Sepultur conclus.3.nu 1a.
Marant.lib.1.respons 2 num.78.Tambur.de Jur. Abbat.disput.
25.qu 17.num.1.& seqq.Caren.resolut.moral.51 num. 24.tom.
3.Joann.della Cruce lib.2.cap.19.dub.5.conclus.2.in fin.Gutties.
242 *de Juram.par.2.cap 40.num.2.Passer.de Stat.hom quæst.187.*
n.667.& 670. Quarant.in Summ.Bullar.verb.Privilegia Regu-
larium fol.449.& 450. Sorb. in Compend. Privileg. Mendic.
verb.Canonica partia §.5 & 9. Antonel. de Jur. Cleric.lib. 1.
cap 61.num. Matthæuce.in Offic. Cur. Regul. verb. Officialis
quoad quartam num.2 & seqq ubi refert ità pluriès judicatum
ab hac Sac.Congr.necnon à Sac.Cong. Conc. favore aliorum
Religiosorum Mendicantium, & in individuo favore nostrę
Seraphicæ Religiònis ita respondit a *Augusti 1607. lib. 11.*
243 *Decr.fol.11.Lavor.var.lucubrat.tit.de Prisc & rec. funer. mor.*
cap.3 sub num.183.Barbos.ad Conc.sess.25 cap. 13. de Reform.
num 2.& Rot.dec 1072.num 4 & per tot tar Coccin.& dec. 45.
num.37.cor Zarat & tar Royas dec.179 nu. 8.& cur. Peuting.
dec.243.num.13.& dec.1.num 23.& seq.apud Antonel. de Jur.
Cler.& dec.84.num.4.apud Tambur.de Iur. Abbat.& in par.15.
rec.dec.263.num.10.& seqq & in Hispalen.& in Tarentina im-
pressis apud *Dian.coordin.to.8 dec 25.& 26 fol.186. & 287.&*
in Posnanien 4.Julii 1696.§.Decrevit cor. Card. Priolo.

Sed quando omnia ista deficerent, ad hoc, ut dicta proposi-
tio constituta dici posset intra evidentiæ fines, sufficeret sola
lectura *Constitut.41 S.Pii V.§.11.* ibi: *Quartam funeralium,*
244 *de qua sess.25.cap 13.nequaquam solvere teneantur monasteria,*
quæ à 40 annis citrà fundata existant, post quam Concilium
ipsum loquitur tantùm de Monasteriis, antè annos 40. funda-
tis, quæ ipsam quartam solvere consueverunt. Opportunè
hic repetentes, quòd sub Sole ad probandam intentionem
245 Principalium non possumus efficaciorem adducere authorita-
tem, quàm Constitutiones Summorum Pontificum, ad li-
teram nostrum casum determinantes, benè *Rot. cor. Ansald.*
dec. 3. num.6.

In qua parte adeò rigorosè procedi solet contra Parochos,
ut uno ore observent DD. ipsis spectare onus probandi con-
suetudinem solvendi quartam per annos 40. ante Concilium,
ut notat *Matthæuc. in Offic. Cur. Regular. verb Officialis*
246 *quoad quartam num 4.* Et in terminis favore nostræ Reli-
gionis respondit *Sac. Congr. Conc. in Minorum Observantiæ*
Provinciæ Poloniæ 14. Novemb. 1682.lib.32 Decr.fol 476. ibi:
An ad Parochus, vel potius ad Superiores Regulares Conven-
tuum spectet onus probandi, quartum à controversis Conven-
tibus solvi consuevisse, vel non, per quadraginta annos ante
Concilium. Sac. Cong. respondit: *Spectare ad Parochum.*
Quæ probatio in nostro casu est physicè impossibilis, dum 247
noster Conventus, ut supra probavimus, non fuit ædifica-
tus antè 40. annos, sed annis 50 post Concilium, & proin-
dè impossibile est, quòd illius Religiosi potuerint solvere quar-
tam Parochiæ Adversarii, eo tempore, quo non erant ad-
hùc in rerum natura.

Demùm gratuitæ illæ exclamationes, quòd per favora-
bilem resolutionem nostri dubii tot lites, & controversiæ
suscitarentur in Diœcesi Æsina, quot sunt Conventus Re-
gularium, sunt meræ exagerationes, quia oracula hujus 248
Sac Congregat. terminant, non suscitant lites; Idque in
nostris præcisis terminis docuit experientia, practicumque
exemplum in nostra Diœcesi Senogallien. quæ neque in nu-
mero Conventuum, & multiplicitate Religionum, neque
in Parochiarum qualitate, & quantitate Æsinæ Diœcesi ce-
dit, & in qua concludenter probabatur contraria observan- 249
tia, tam generalis, quàm particularis, ut in *d. decis. 3. nu.*
1. & seqq. apud Antonell. de Jur. Cleric. & tamen post revo-
catoriam ejusdem decisionis, impressam *apud eandem Anto-*
nell. decis 8. nulla fuit excitata nova lis, nullaque contro-
versia, sed potiùs terminatæ antiquæ, & summa pace exe-
cutioni demandatum Sac Rotæ judicium, quod ad unguem
verificabitur etiam in nostro casu, mediante favorabili ora-
culo EE. PP.

Sac. Congr. Episc. Ponente Card. Gabriellio a 3. Decemb. 250
1707. respondit ut infra.

Dub. I. An Cadavera defunctorum Terræ S.Marcelli Æsinę
Diœcesis, qui elegerunt sepulturam in Ecclesia PP. Reforma- 251
torum S Francisci Terræ Belvederii, Senogallien Diœcesis,
sint priùs asportanda ad Ecclesiam Parochialem dictæ Terræ
S.Marcelli, ad effectum ibi peragendi, & celebrandi Exequias,
seù potiùs recto tramite ab ædibus dd. defunctorum ad Patrum
Ecclesiam sint asportanda, & ibi fieri debeant Exequiæ, &
quatenùs affirmativè quoad secundam partem. Negativè quoad
primam partem; Affirmativè quoad secundam.

II. *An Parochus S.Marcelli teneatur associare dd.Cadavera*
usque ad januam Ecclesiæ prædictarum PP. sitæ in Diœcesi Se- 252
nogallien. Affirmativè.

III. *An dictus Parochus possit ratione itineris, & laboris*
exigere ab hæredibus defuncti duplam illius eleemosynæ, quæ 253
daretur in casu, quo cadaver esset sepeliendum in ejus Paro-
chia: Dilata.

IV. *An dd. PP. quando fuit electa sepultura in eorum Ec-*
clesia, teneantur priùs accedere ad dictam Ecclesiam Paro- 254
chialem, ad levandum Parochum, seù potiùs illum expectare
in tertia Ecclesia, ubi fiat depositum dicti cadaveris, vel po-
tiùs possint expectare in januа Ecclesiæ eorum Conventus. Ex-
pectetur exitus Sac. Congregationis Rituum.

V. *An Cadaver q. Bernabæi Ciucci fuerit ritè, & rectè tu-*
mulatum in dicta Ecclesia Parochiali S Marcelli, vel potiùs 255
sit restituendum prædictæ Ecclesiæ PP. Reformatorum Belve-
derii; Et quatenùs affirmativè quoad secundam partem. Ne-
gativè quoad primam partem; Sed in casu de quo agitur non
esse locum restitutioni cadaveris.

VI. *An, & quæ emolumenta funeris sint debita eisdem Pa-*
tribus. Omnia emolumenta funeris deberi Religiosis. 256

ANno 1709. in ætate annorum duorum, nimis imma-
tura morte, defuncto Cęsare Ursaya, meo dilectissi-
mo filio, occasione sepulturę, dandæ ejus cadaveri in Ec- 257
clesia S. MARIÆ in Vallicella RR. PP. Congregationis
Oratorii de Urbe, ubi ex eorundem Patrum æquè gratuita,
ac generosa concessione Sepulchrum construxi, cum inscri-
ptione sequenti.

D. O. M.

DOMINICUS URSAYA IN URBE ADVOC.
ET
VERONICA CABALLINA CONJUGES
ITEMQUE
ABBAS CAJETANUS URSAYA
DE FRATRE BENEMERITISSIMUS
SIBI, ET SUIS VIVENTES
POSUERE
ANNO DOMINI MDCCIX.

Tunc temporis Sacrista Ecclesiæ SS. Celsi, & Juliani,
sub cujus Parochia habito, insubsistentem excitavit præten-

sionem, percipiendi duplicata funeris emolumenta, eo quia
158 opus erat associare cadaver extra Parochiam, recurrendo ad solitum Parochorum refugium, seu sacram anchoram, hoc est ad consuetudinem, pedes figendo in eo, quòd, tam ipse, quàm multi alii Parochi Urbis, etiam post novissimam compilationem Statuti Cleri, ita practicaverant. Quia verò pondere, & firmitate rationum illuminari à me non potuit, opus fuit ad Superioris authoritatem habere recursum mediante sequenti Memoriale, porrecto tunc temporis Eminentissimo Urbis Vicario.

Nel *cap. 6. de Merced. assoc. fun. dello Statuto del Clero di Roma*, e negl'Ordini, stampati nel fine del medesimo al *§. Regola invariabile per i dritti de Funerali*, si stabilisce per via
159 di regola generale, che la mercede delli RR. Curati, che accompagnano il cadavere, anche de' Cardinali, ordinariamente sia di due giulii, e la metà per ogni Prete, che accompagna parimente il cadavere con la cotta. Qual regola si limita in tre maniere, nè casi di distanza ordinaria, maggiore, e massima, e in altri due, cioè ne tempi di notte, ò piovosi, come resta chiaro dalla sola lettura del medemo Statuto.

Mà perche nasce il dubbio, se quando il cadavere si accompagna alle Chiese non Parrocchiali, benche per altro non
160 lontane dalla Parrocchia nella distanza, prescritta nello Statuto, debba darsi il doppio della mercede tassata, come sopra, ò pure debba caminarsi con la regola, e Tassa generale.

Perciò umilmente è supplicata l' E. V. per la dichiarazione della medesima Statutaria disposizione, per evitare ogni
161 controversia, cioè se ne casi di distanza ordinaria, nè quali il cadavere si accompagna nelle Chiese non Parrocchiali, siano queste fuori, ò dentro la Parrocchia del defonto, debba darsi la mercede, litteralmente tassata dallo Statuto, ò pure il doppio. Prescindendosi in questa parte dalla disposizione legale ne termini de Jus commune, e Constituzioni Apostoliche, attese le quali non si deve altrimente dupplicata elemosina, ma semplice solamente, come diffusamente prova il *Sig. Avvoc. Pitone Discept. 8. à num. 10.* dove ciò limita unicamente in quei casi, de quali vi concorre consuetudine immemorabile in contrario.

Al qual effetto si sottopongono al purgatissimo giudizio del-
162 l'E. V. le seguenti cinq; riflessioni.

I. Che lo Statuto parla non di Jus alcuno, che competa alle Chiese Parrocchiali, ma semplicemente della pura mercede, dovuta à chi accompagna il cadavere, la quale si deve sempre commensurare dalla fatica, ed incommodo personale, secondo la disposizione di molte leggi, seguitate dal *Zacch. de Salar. quæst. 52. num. 54.* dove egregiamente osserva, che la mercede si deve *pro rata laboris*, e che *ab isto debet*
163 *commensurari*. Verità, che fà toccare con le mani la medesima Statutaria disposizione, replicando, triplicando, e quadruplicando la medesima mercede ne' casi di maggior distan-
164 za, ne' tempi piovosi, notturni, non per jus alcuno, che militi à favore delle Chiese Parrocchiali, in d. circostanze di tempi, e distanza, ma per il solo maggior incommodo personale de Parochi, ancorche si tratti d' accompagnare il cadavere alla Chiesa Parrocchiale.

II. Che lo Statuto comprende litteralmente il caso dell' accompagnamento de' cadaveri de Cardinali, i quali regolarmente non si sepelliscono nelle Parrocchie, mà, ò ne sepolchri proprii, e delle loro Famiglie, ò pure nelle Chiese del loro titolo, come alla magistral decisione *Romana juris*
165 *tumulandi* 20. *Februar. 1702. cor. Eminentissimo Priol* impressa *dal Sig. Avvocato Pitone nel secondo tom. delle sue Discettat. Ecclesiastiche fol. 63.* e citata nelle mie *Instítut. crimin. lib. 3. tit. 8. num. 57. & seqq.* Se dunq; in questo caso à tenore di d. Statutaria disposizione, non si può pretendere, se non la solita semplice mercede, con tutto che si accompagni un cadavere di persona tanto qualificata fuori del distretto della Parrocchia, non si sà vedere à che titolo, e con qual fondamento si possa pretendere dupplicata ne casi di accompagnamenti simili di persone, inferiori di molto à Signori Cardinali.

III. Che ne casi di Parrocchia, che comprendono molti territori fuori della Città, la prattica è di pagarse à Curati
166 mercede maggiore della solita, quando la distanza è maggiore di quella, che si prescrive nello Statuto: Segno evidente, che la medesima parla del solo caso dell'incommodo personale, già che dentro i limiti d'un' istessa Parrocchia accresce la merceda, atteso l'accompagnamento per distanza maggiore.

IV. Che quando nel medesimo Statuto si è voluto disporre diversamente ne' casi di Parrocchie diverse, e ne' termini di
167 jus di sepolture, ò simili, è stato più volte litteralmente prattieato, come al *cap. 6. §. 5 in Addition. & in Ordinibus Generalibus fol. 79. §. Per tutti quelli*, ed in altri luoghi: Onde dove non si è fatta d. distinzione di Parrocchia non si può insistere nella medesima, con pregiudizio di quelle famiglie, che hanno i sepolchri fuori delle Parrocchie, ò di quei defonti, che hanno eletta la sepoltura in altre Chiese.

V. Finalmente, perche il presente caso pare litteralmen- 168
te deciso dall'Aggionta, fatta al medesimo Statuto *cap. 6. §. 12.* nel quale si determina, che. *Si quis, domicilio non translato, decedat in aliena Parochia, illius Parochus in associatione funeris ad Ecclesiam, in qua cadaver sepeliendum erit, mercedem æqualem, quæ proprio Parocho defuncti præstatur, & fasciculum etiam candelarum unius libræ tantùm habeat. Et si in 3. Ecclesia Parochiali sepeliatur, eadem merces, & fasciculus Parocho dictæ Ecclesiæ sepelientis præstentur.* Dalle quali resta evidente, che l'accompagnamento fuori della Chiesa Parochiale non accresce emolu- 169
mento maggiore à chi accompagna il cadavere, ma che questo si regola solo, & unicamente dalla distanza, considerata nello Statuto.

Senza che possa opporsi la consuetudine contraria, perche questa è affatto improbabile nello spazio di pochi anni, dop- 170
po la publicazione dello Statuto, ed in confronto del contrario, praticato dalla maggior parte de' Curati: Oltre di che per insussistente ipotesi dato, mà non concesso che fosse provata concludentemente; Si direbbe, più tosto solenne abuso, litteralmente detestato, e qualificato per mera, e scandalosa estorsione dal medesimo Statuto con quelle formali parole: *Dichiarando per fine nulla, e di niun valore, anzi abu-*
so, ed estorsione ogn'altra tassa, lista, convenzione, e pre- 171
tensione di dritti, ed emolumenti, non compresi nè presenti Statuti &c. Non ostante qualsivoglia Statuto, Constituzione, decreto, tassa particolare, e consuetudine di qualsivoglia Chiesa.

Riconosciuta la sussistenza di quanto è stato dedotto fin quì, detto Sig Card. Vic. *effectu punctualiter subsequuta*, rescrisse come segue.

Il Sig. Camerlengo del Clero faccia osservare puntualmente
lo Statuto nel tassare la mercede de Viatici, ò accompagnature 172
ne' funerali regolandosi sempre dalla distanza, prescritta nel medesimo Statuto al cap. 6. §. 2. e dalla mercede, parimente ivi assegnata, tanto se le Chiese, dove si porta à sepellire il cadavere, siano dentro, quanto fuori della Parrocchia 2. Genaro 1710. G. Cardin. Vicario. Nicolò Antonio Cugiò Segr.

De mense Martij 1719. renovata eadem prætensione à Sacrista S. Mariæ Transtyberim, ob sepulturam, datam uni ex Parochianis dictæ Basilicæ in Ecclesia PP. Reformatorum S. Francisci ad Ripas, quamvis notula dictorum emolumentorum taxata fuisset à Camerario Cleri, qui erat Pa-
rochus S. Mariæ Monteronia, statim ab ejus prætensione re- 173
cessit, postquam vidit ea, quæ retuli ubi supra, quæque ei confirmata fuerunt à D. Can Cugiò ejusdem Basilicæ dignissimo Canonico, meritissimoque secretario Tribunalis Vicarij Urbis.

DISCEPTATIO XXIX.

Romana Matrimonii Ad petitionem.

Pauli Philippi Sabelli.

ARGUMENTUM.

Matrimonium ser. ser. contractum, & consumatum cum muliere annorum decem, & quinque mensium, an sit validum.

Die 18. Augusti 1708. præmissis omnibus de Jure servandis, in facie Ecclesiæ contractum fuit matrim. inter
Paulum Philippum Sabellium, & Margaritam ut constat ex 1
fide Parochi S. Caroli ad Catinarios, *in Process. fol. 88* atque inter Partes non controvertitur; Sicuti etiam admittitur consumatio ejusdem matrim. comprobata ulteriùs à recognitione quatuor Obstetricium, *in Process. fol. 30. & seq.* procedentium cum antiquata illa simplicitate, quod virginitas consistat in
ruptura nescio cujus panniculi virginalis, quam nervosè im- 2
pugnat *Zacch. q. Medicolegal. to. 3 lib. 4 tit. 2. q. 1. à n. 14.* & meliùs *Regner. de Graff. de Mulier. organ. gener. inservien. par. 1. tit. de Hymen vers. Cum itaque impress. in Biblioth. anathom. p. 1. tit. de Infirm. ventr. fol. mihi 592. & Raynald obser. Crim. to. 3. c. 31. n. 15.* ibi *Anzi dice il Fontanella &c. che non si possa conoscere dalla rottura del panicolo, chiamata hymen, per essere una chimera.*

Omnia hæc sequuta fuerunt cum supposito, quod dicta

ĉta Margharita constituta esset in ætate annorum duodecim
3 completorum, uti nata die 22. Martii 1696. ut ex fide ejus
baptismatis *in Processſ. fol.* 44. Cùmque tale suppositum
prorsùs insubsistens detegatur hodiè, ex quo in rei veritate eadem
Margharita lucem aspexit solùm die 22. Martii 1698.
ut ex accurata recognitione Libri, in quo descripta fuit illius
nativitas, originaliter ad Urbem transmissi, remanet
manifestum, unà cum aliis probationibus, superadditis in
4 Processu, ex quibus patet, de tempore contracti matrimonii
constitutam dumtaxat fuisse in ætate annorum decem, &
quinque mensium, neque etiam completorum, Hinc
pro veritate quæritur, an idem matrimonium validum
sit.

Crederem verò illius nullitatem esse evidentem, quia regulariter
ex parte mulieris ætas necessaria ad matrimonii validitatem,
& apta ad prolis generationem, est illa annorum
12. completorum, antequàm non est permissum validè
devenire ad matrimonii contractum, ut videre est apud ad-
5 ductos à *Sanchez de Matrim. lib. 7. disput. 105. per tot. Antonel.
de Temp. legal. lib. 2. cap. 4. num. 1. & 7. Perez de Matrim.
disput. 37. sect. 12. num. 1. de Just. de Dispens. matrim.
lib. 3. cap 8. num. 38. & Jor. de Matrim. par. 5. quæst. 9. sub num.
8. & Rot. dec. 32. num. 2. & seqq. apud Zacch. quæst. Medicolegal.*

Quòd adeò verum est, ut matrimonium, contractum
6 cum publicitate talis impedimenti ob ætatem minorem, superveniente
adhuc legitima ætate, nullatenus convalescat,
sed necesse est, ut conjuges novo consensu coram Parocho,
& testibus repetito, illud denuo contrahant *Avers. de Sacram.
Matrim. quæst. 11 sect. 4. vers. Quantum ad primam,
& de Just. de Dispens. Matrim. lib 3. cap. 8.
num. 62.*

Etiam si cohabitatio, & copula intercessissent, ut sæpius
7 resolutum à Sac. Congr. Conc testantur *Fagnan. in cap. De
illis il secondo num. 47. de Desponſ. impuber.* & est magistralis
dec. 32. per tot. apud Zacch. q. Medicolegal.

Unica in hac parte excitari posset difficultas circa malitiam
d. Margharitæ, quæ supplere in his casibus solet ætatis
defectum, illaque desumi potest ex ejus verbis, & factis;
8 Ex verbis quidem, dum *in Proc. fol.* 13. modestè quidem, sed
nimis significativè loquendo de matris operationib; asseruit,
che sua Madre faceva il peccato mortale con Savelli. Ex factis
verò, quia ex judicio Medici laborabat morbo gallico, vulgò
appellato *Scolatione Procesſ. fol. 62. & 63. à ter.* Circa quod
concordant etiàm dictæ quatuor Obstetrices *Procesſ. fol* 30.
9 *& seqq.* Ex quo concludenter probata dicitur copula, quæ
facit præsumere habilitatem ad matrimonium, per ea, quæ
in terminis firmavit *Rot. in dec. 246. num. 11. par. 4. divers.*
Quibus jungitur alia reflexio, quam nescio, an vocem felicitatem,
vel infelicitatem nostrorum temporum, deducta
à Regionis caliditate, qua attenta, puellæ citò pubescere
10 solent, ut loquendo præcisè pro substinendo matrimonio alterius
puellæ decennalis observat *Rot. in dec.* 400. *num. 9. &
seqq. cor. Merlin.*

Quæ tamen difficultas nullatenùs me removet à priori opinione.
Quia ex pervolutiona processus non desunt, neque
11 verba, neque facta ejusdem Margharitæ, ex quibus talis
malitia excluditur. Quoad verba *en fol.* 75. & 76. habemus,
quod interrogata à Paulo *di chi era figlia, gli rispose, che
haveva Tata, o Mamma*, quæ verba, ut ex se notum est,
individuant puellam æquè teneræ ætatis, ac magnæ simplicitatis.
Quo verò ad facta *en fol. 62. & 63.* resultat, quòd
neque etiam à remotissimis percipiebat vim copulæ, dum interrogata
à matre, an esset, nec nè, cognita à Paulo sponso,
maxima simplicitate respondit; *Che Savelli li haveva
pisciato trà le coscie*, in qua parte dignetur Lector mihi igno-
12 scere si pro causæ necessaria discussione similia dicere cogor,
ut verbis utar *Hostien. in Summa tit. de Frigid. & malef. §.
Quæ impotentia num. 6.* de quibus *suprà discept.* 12. *num. 1.
par. 1.*

Quæ verba, & facta comprobantur ulteriùs ex multis testibus
in *Procesſ. fol. 10. fol. 16. fol. 59. fol. 83. & fol.* 110. uniformiter
deponentibus de ætate infantili ejusdem Marghari-
13 tæ, quòdque, illa attenta, etiam post contractum matrimonium
mater cum consensu, & operationibus Parochi cupiebat
eandem reponere in Conservatorio S Euphemiæ, in
quo nullatenùs admittuntur illæ puellæ, quæ annum 12. inceperint.

Comprobantur pariter ex confessione ejusdem Margharitę
Processſ. fol. 25. & duobus seqq. ibi: *La prima volta &c. li fe-
14 co dolore assai, à segno, che piangendo, e strillando risvegliò
sua madre &c. la seconda &c. poi la lasciò andare, perche si do-
leva assai.* Quas circumstantias ad præcisum effectum excludendi
potentiam in puella habili ad contrahen. matrimonium
in specie consideravit *Rot. in dec. 246. à num. 11 par. 4. divers.*
ibi *Dolor &c. quem non sensisset si naturalem jam adepta fuisset
vigorem, & aptitudinem ad generandum, cùm d. dolor non
aliundè appareat processisse, quàm à tenera & immatura
ætate.*

Ultra quòd ea, quæ admittuntur à Canonistis in hac parte
respectu malitiæ, supplentis ætatem, non habent locum 15
in omni ætate, sed solùm exeunte anno 10 & incipiente 11.
ut in terminis probat *Narbon. de Ætat. anno 14 quæst 9. num.*
13. ubi solidam illam adducit rationem, quòd *aptitudo ad copulam,
quam simul cum discretione esse necessariam diximus,
ut malitia suppleat ætatem, nonnisi per annum solet pubertatem
præcedere, & Rot. dec. 32. num. 7. apud Zacch. quæst.
Medicolegal.*

Ex quibus, vel totalitèr, & concludenter excluditur malitia
talis, quæ supplere potuisset ætatem ejusdem Margha- 16
ritæ, vel saltem illa redditur nimis dubia; In dubio autem
præsumendum est, malitiam non supplere ætatem, ut sequendo
Sanchez lib. 7. disput. 105. num. 4. notat egregiè *de Just.
de Dispens. Matrim. lib. 3. cap. 8. num* 44 & concordat *Bonacin.
Oper. moral tit de Matrim quæst. 1. punct. 4. quæsit 2.
num.* 16. & firmavit *Rot. in dec. 246 num. 16. par. 4. divers.*

Certiùs, quia sumus in terminis matrimonii, nulla præcedente
ætatis dispensatione contracti, quo casu semper in
dubio inclinandum videtur pro illius nullitate, solidis ratio- 17
nibus, adductis à *Corrad. in Prax dispens. lib. 4. cap 2. num.*
19. ibi *Nisi desuper dispensatio, seù declaratio supradicta intervenerit,
matrimonium antè legitimam ætatem contractum,
in dubio declarandum est nullum.*

Neque vis aliqua fieri potest *in d. dec.* 400. *Merlin* Illa 18
enim loquitur de puella Regni Neapolitani, in deliciis enutrita,
ac de primariis familiis ejusdem Regni, *ut videre est
ibidem num* 10. & 11. Nec non agebatur ulteriùs de matrimonio,
contracto prævia Summi Pontificis solemni dispensatione,
pro cujus sobsistentia, & validitate omnia
Jura clamabant, quæ omnia longè distant à nostro casu.

Minùs fieri potest vis in judicio Ecclesiæ, seù credulitate
Parochi, qui judicavit in Margharita, malitiam supplere illius
ætatem, dum illam matrimonio junxit cum Paulo; Fa- 19
ctum enim in hac parte non assistit, quia Parochus processit
cum supposito, quod ejusdem ætas esset annorum 12. completorum,
juxtà fidem baptismatis, eidem exhibitam,
& ultimò solùm loco erroneam detectam; Si igitur Paro- 20
chus ignorabat dictum ætatis defectum, non potuit circa
illam aliquid determinare; Voluntas enim non fertur in
incognitum *Rot. dec. 296. num. 30. par.* 17. *rec.* Et in terminis
matrimonii, contracti cum licentia Archiepisc. Taurini, 21
magistraliter *Rot. in dec. 32. per tot. apud Zacch quæst. Medicolegal.*
quæ non potest magis punctualiter præsentem casum
decidere.

Demùm nullam meretur animadversionem morbus Gallicus,
quo laborabat Margharita; Admissa enim citra veri
præjudicium illius existentia, adhuc non desunt classici Do- 22
ctores, in medicina expertissimi, qui asserunt, illum communicari,
posse etiam sine carnali commixtione, nempè
*Gabr. Fallop. de Morb. Gallic. cap. 22 ferè per tot. Zacch. quæst.
Medicolegal. tom 1 lib. 3. tit. 3. num. 28. & cons. 26. sub num. 16.
Fernell. de Luis Vener. curation. cap. 4. fol.* 1430. *Cardiluc.
comment. in Prax. Humana cap. 166. vers. Causa hujus fol.* 1841.
Et ex Theologis *Amen. de Delict. & Pæn. tit. 4. § 1. num 98, &
pluribus seqq.* Et ex Criminalistis *Raynald. tom 3. cap. 31. num.
13. & seqq.* loquens in specie de simili puella laborante eodem
morbo Gallico, quos citavi *in meis Instit. Crim. lib. 1. tit. 4 num.
21. & 22.*

Die 13. Septembris 1709 ab Eminentissimo Urbis Vicario
matrimonium fuit declaratum nullum.

DISCEPTATIO XXX.

Farfen. Nullitatis Matrim.

P R O

Joanne Francisco de Angelis

C U M

Catharina Simonetta.

A R G U M E N T U M.

Matrimonium, à carcerato contractum coram Parocho carcerum, an sit validum; Et quando dicatur nullum ob vim, & metum, cum quibus contractum prætenditur.

JOannes Franciscus de Angelis querelatus à Catharina Si-
monetta de asserto stupro, carceribus Curiæ Farfensis
1 mancipatus fuit, efformatoque Processu, nihil adversus ip-
sum resultabat, sed potiùs non levia apparebant indicia ad-
versus honestatem ejusdem Catharinæ. Transmisso eodem
Processu ad Urbem, illoque diligenter recognito in Congr.
Criminali Eminentissimi Abbatis, conclusum fuit, ob es-
sentiales nullitates, quibus abundabat, & ob defectum
etiam probationum asserti stupri, Joannem Franciscum non
2 posse in aliquam pœnam condemnari; Fuit nihilominùs so-
lita prudentia Vicario injunctum *Che procuri, che per parte
del carcerato si concordi la detta stuprata nella forma, che sti-
marà ragionevole, con il deposito di una congrua somma per la
dote, quando ricusi di sposarla.*

Vicarius autem loco insinuandi carcerato æquitativum,
voluntariumque temperamentum ejusdem epistolæ, eundem
coram se accersiri fecit à carceribus, resolutivè dicendo: *Pen-
sa quello, che vuoi fare, ò sposare, ò dare la dote di scudi* 400.
ò andare in Galera in vita, ut de proprio audito refert Cat-
3 harina, & concordant alii testes, apertis literis se declaran-
do idem Vicarius, quòd talis erat tenor sententiæ, appro-
batæ à dicta Congr. Criminali Eminentissimi Abbatis, quòd-
que ipse nullum omninò in hac parte habebat arbitrium, sed
pro exequutione, & punctuali adimplemento ejusdem sen-
tentiæ omnem adhibere debebat operam.

A ferrea voce hujus intimationis, quisque de facili potest
sibi suadere, quali, quantoque metu animus carcerati com-
motus fuerit, dùm effluxi erant jam quinque menses ab ejus
4 detentione in carceribus; Summa sc. 400. proprio marte ab
eodem Vicario canonizata pro congrua, respectu mulieris,
victum quærentis à famulatu, ei reddebatur prorsùs imposs-
bilis, nedùm attentis modicis facultatibus suæ domus, sed
etiam qualitate filii familias; Transmissio demùm ad Tri-
remes, nedùm in perpetuum, sed nec etiam ad breve tem-
pus eligibilis nullatenùs erat ab infelici carcerato, attentis il-
lis incommodis, quæ experientia nota sunt, quæque descri-
5 buntur à *De Ros. in Prax. Crimin. c. ult. Basil. dec. 45. & Sabel. in
Prax. univers. verb. Galera.*

Non igitur alius superfuit modus carcerato, in dictis angu-
stiis posito, quàm se declarare, velle contrahere matrimo-
6 nium, & in effectu, *impatientito mandò à chiamarmi alla
ferrata, e mi disse, che voleva fare allora il matrimonio, e che
andassi à chiamare un Prete*, ut refert Cancellarius, ubi ul-
terius prosequendo actus, à carcerato gestos in dictis angu-
stiis, asserit dixisse; *Massera la finisco, non voglio star più
qui*, & concordat alter testis.

Sed quia non aliam expectabat responsionem idem Vica-
rius, jussit proindè, statim carceratum coram ipso duci, at-
tento quòd ibidem jam repericbatur Catharina, sed quia ob
eandem instantaneam declarationem, & mutationem vo-
7 luntatis carcerati, res nullatenùs erant dispositæ, & inter
alios essentiales defectus, neque etiam aderat proprius Paro-
chus, jussit idem Vicarius, uti talem assistere debere Sacer-
dotem Joannem Philippum Cretonium, qui nullius ex con-
trahentibus erat proprius Parochus, ut ipsemet clarè fatetur
in Summario, subministrante, seù commodante uno ex sa-
tellitibus anulo, & dispensante eodem Vicario solitas denun-
8 ciationes, non obstante, quod ejus facultates ad id non se
extenderent, attenta dispositione ultimæ Synodi Farfen.
Tit. de Sacrament. Matrim. c. 14 §. 3.

Omnibus igitur ità peractis, post parvam moram in qua-
dam caupona, repositus jam carceratus in suspirata liberta-
te, loco ducendi sponsam ad propriam Patriam, accessit ip-
se ad Urbem pro obtinenda declaratione nullitatis ejusdem 9
matrimonii, ad quem effectum concordatum fuit dubium,
An constet de nullitate matrimonii, quod speramus, & sup-
plicamus affirmativè resolvendum esse.

Duæ sunt essentialissimæ nullitates ejusdem matrimonii.
Prima consistit in absentia proprii Parochi unius ex contra- 10
hentibus, cujus præsentia sub pœna nullitatis præscripta
fuit in Sac. Conc. Trid. *sess. 24. cap. 1. de Refor. Matri-
monium.*

Nec ad salvandum talem defectum recurri valet ad autho-
ritatem ejusdem Vicarii; Quidquid enim sit de generali inf-
pectione, an Abbas Commendatarius, habens Jura Epis-
copalia, facultatem assistendi matrimoniis alteri, quàm 11
proprio Parocho concedere possit? Hoc unum est indubita-
tum, quòd Vicarius Generalis Abbatis Farfensis talem non
habet facultatem, quòd non probamus ex uno, vel altero
Collectore, sed ex punctuali resolutione hujus Sac. Congr.
cum successiva approbatione Summi Pontificis, relata *à
Pont. de Matrim. lib. 5 cap. 10. num.* 13. ibi *Non permittitur* 12
*hæc facultas Commendatario, licèt ejus Abbatia Jura Epis-
copalia habeat, cujus Abbas appellatione Ordinarii venit,
juxtà Gloss. in cap. fin. de Offic. Ordin. in 6. Dixit enim SS. D. N.
quod Ordinarius hic non intelligitur, nisi Episcopus, tamen
Cardinali Farnesio Commendatario Farfensis Monasterii fuit
permissum, non autem ejus Vicario*. De qua pariter punctua-
lissima resolutione mentionem faciunt *Cardin. Bellarm. in
Not. ad Concil. Trident. sess. 24. cap. 5. vers. Item Abbas fol.*
341. ibique etiam *Barbos. n. 99. in fine*, nec non *Farinac. in
declar. Sac. Concil. Trident cum suis Decis. Lugdun. impressis an-
no 1618 fol. 66. vers. non permittit.*

Limitata verò, & nimis restricta facultas ejusdem Vi-
carii comprobatur ulterius ex *Fagnan. in cap. Cum inhibitio
num 9. de Clandest. desponsat.* ubi, quòd d. Vicarius, nec 13
etiam facultatem habet remittendi denunciationes matrimo-
niales, quod quidem ità reperitur adnotatum in Libris Sac. Con-
gr. manu Cardinalis Carafæ, Multo igitur minùs permis-
sum erit eidem Vicario concedere facultatem Sacerdoti as-
sistendi loco proprii Parochi, argumento *Text. in auth. Mul-
to magis Cod. de Sacros. Eccles.* cum aliis apud *Sard. de Alim.
tit 9 q. 1. n. 12. Ferrer. in Constit. Cathal glos. 4. n. 113 & Barbos.
axiom. 180. n. 2. vers. Secus.*

Nec dicatur, quòd Parochus carcerum coram quo fuit 14
contractum matrimonium, de quo disputamus, dicatur pro-
prius contrahentium, itaut coram eo validè contrahi potue-
sit ex Textu *in l. Filii ff. ad Municipal.* quem sequitur *Fagn.
in cap. Significavit à num. 29. de Paroch.* observans,
proprium Parochum dici illum, ubi quis mandato Principis
detinetur, cum quo concordat *Barb. ad Conc. sess. 24. de Re-
form Matr. c. 1. n. 1.*

Textus enim loquitur in terminis Relegati, ut notat *Bar-
tol.* ibi: *Tenet mentipro confinatis, ut ibi sortiantur domici-
lium, Fagnanus verò, & Barbosa* in terminis mulieris, jus- 15
su Principis permanentis in certo Loco, sub præcepto illinc
non discedendi, quandiù secus ei ordinatum non esset, &
sic in eisdem terminis Relegati, quem ultrò admittimus,
domicilium contrahere in illo Loco, ubi relegatus fuit, vel
in pœnam ad carceres, sivè ad tempus, sivè perpetuò con-
demnatus; Non sic autem respectu illius, qui loco custodiæ,
juxtà terminos nostri casus, & pro illo tempore quo ejus cau-
sa discutitur coram Judice, in carceribus detinetur, in qui-
bus pro dicto tempore manere dicitur, non tanquam in domo
propria, sed in aliena, à qua continuò abiens est animo,
& semper præsens in sua, seù in proprio domicilio, ut benè
notant *Joan. Andr. & Abb. in cap. In nostra sub num.* 10. *de Se-* 16
pult. & Sanch. de Matrim. lib. 3. disput. 23. sub num. 11. & meliùs
Pignatel. consult. 86. num. 5. 7. & 11 tom. 7 ubi, quod Te-
xtus supra citatus, loquitur de Relegato, alii verò DD. nec
non decreta favore Parochiarum Transpontinæ, & San-
cti Blasii in Via Julia in Urbe, procedunt pro carceratis in
pœnam in Castro Sancti Angeli, & in Carceribus
novis.

Viva autem ratio hujus conclusionis illa est, quòd in
carcerato loco custodiæ non verificatur animus habitandi,
neque spontaneus consensus, uti promanans à jussu Princi-
pis, vel Judicis, sine quo animo habitandi in aliquo loco
nunquam verificatur subjectio Parocho ejusdem Loci, ut 17
in nostris terminis firmavit *Rota in decis. 451. num. 3 6. & 7.
coram Dunoz Jun.* loquens in terminis mulieris, permanen-
tis in Arce, seù Castro, & in terminis sepulturæ in *dec. 384.
num. 3. par. 11. recent.* Et per viam legis generalis resolvit
hæc

hæc S. Congr. in Rom. 22 Febr. 1631. lib. 14. Decr fol. 390. à ter. & in Urbinat. 1. Decem. 1640. lib. 16. Decr. fol. 456. ubi sequitur; aliam antiquiorem resolutionem *in Abulen. Rot. in Neap. Mat. 22. Jun. 1705. § Quamvis cor. Cae. Peiol.*

Ultra quod prorsùs impracticabile videtur contrarium; Non enim assignabilis esset dies illa, à qua dici posset, car-
18 ceratum loco custodiæ incipere subesse Parocho carceris;
Non sic autem respectu Relegati, seù in pœnam ad carceres condemnati, quia isti statim post executionem sententiæ dicuntur corpore, & animo incipere habitare in loco relegationis, vel carceris; Et quidem etiam ex propria voluntate, quis delinquens eo ipso, quòd voluntariè vult delictum, dicitur etiam velle pœnam, quę est ipsius necessarium consequens: Unde moriens per manus justitiæ voluntariè mori, & à seipso occidi dicitur, ut non minus solidè, quàm arguiè, referendo ità decisum, notant *Castrac. de Societ. Offic cap 20. num 11. Card de Luc eodem tract. disc. 12. num 25. & de Pension. disc. 69 num. 9. & per tot.* loquens de casu Francisci Canonici, aliàs Mascambrani, & observans, ipsum, ve-
19 luti alterum Sejanum, à summo favore apud Pontificem, ac
Purpuræ jam destinatum, transitum fecisse ad manus Carnificis, quem sequutus fui in meis *Instit. Crimin. lib. 1. num. 12.* & addo *Bonfin. ad Bannim. Gener. cap. 12. sub num. 18 & Carol. Anton. de Luc. in Labye. ress Jur. via 105. sub §. Si pensionarius, & R. P. D. Petr. ad Constit. Apost. tom. 3. fol. 371. num. 15.*

Nec dicatur, quòd aliàs carcerati non possent contrahere matrimonia ad eorum libitum, quod videtur absurdum: Omissa enim discussione hujus articuli, ob carcerati pauper-
20 tatem, & temporis angustiam, strictè dicimus, objectum
corruere ex facto, dum à loco Farfæ, ubi Principalis erat carceratus, ferè æqualiter distant Cantalupum, & Podium Mirtetum; ac Fara, unde eadem prorsus facilitate, qua petita fuit subrogatio à dicto Parocho Faræ absente, peti poterat ab uno, ex duobus aliis propriis contrahentium; Supplicantes observare, quòd sumus in terminis Sacramenti voluntatis, non necessitatis, quodq; si summus rigor meritò servatur in illius præparatoriis, juxtà notas Instructiones Congreg. S. Officii, multò magis cum omni attentione procedendum videtur quoad qualitatem proprii Parochi, essentialiter præscriptam in *Concil. Trident. sess. 24. de Reform. Matrim. cap. 1.*

Addentes aliam convincentem animadversionem, desumptam ex fine Sac. Concil. Trident. in eo consistentem, quòd asserendo contrarium, denunciationes matrimoniales,
21 tèr faciendæ à proprio Parocho, remanerent prorsùs frustra-
neæ, & de vento: Quia nemo ex Parochianis Parochiæ carcerum scire posset impedimenta matrimoniorum, ad quem effectum demandatæ fuerunt, ex adductis per *Sanch. de Matrim. lib. 3. disput. 13. per tot.* dum nec etiam sciunt eorundem carceratorum nomina, & cognomina, ut est notorium; Præcipuè respectu mulierum, à quibus, ut plurimùm de-
22 teguntur matrimoniorum impedimenta; *Sicq; aperiretur via clandestinis matrimoniis, quæ sacri Canones tantoperè abhorruerunt*, sunt verba *Rot. in decis. 308. num. 20. coram Dunoz. sen.*

Et ità per viam legis, in casu omninò simillimo, declaratum habemus in Urbe respectu Puellarum, educationis causa moram facientium in Monasteriis, die 19. Januarii
23 1705. *Lib. currenti Decr. fol. 6.* ibi: *In Palatio Eminentissimi &c. habita fuit Congregatio &c. super validitate matrimonii &c. & re maturè discussa resolutum fuit &c. Pro casibus verò futuris faciendam esse declarationem, quod Educandæ sint de Parochia primi domicilii*, & concordant *Pignatel. consult. 63. per tot. tom. 7 & Matthaeuc. in offic. Cae. Regul. 1. Officialis quod Monales num. 7.*

Ità etiam per viam legis determinatum fuit *in Statuto Cleri Romani*, juxta ipsius novissimam compilationem *cap. 3.*
24 *lit. F. fol. 20* ibi: *Carceribus quoque ex quavis causa ad custodiam, vel correctionem, mancipatos si in illis mori contingat, non electa sepultura, sepeliendos in Ecclesia Parochiali, in cujus Parochia retineat domicilium: Damnatos vero ad carceres in perpetuum, vel ad tempus, in Ecclesia Parochiali, cui*
25 *subsunt carceres tumulandos esse declaramus*; Et in effectu
ità practicatum fuit de mense Martii 1707. favore Ecclesiæ S. MARIÆ Trans Tyberim pro carcerato, defuncto in carceribus Capitolinis. Atque ità demùm in præcis nostris terminis probamus, id practicari in carceribus novis, ex attestatione eorundem Officialium, in Secretaria exhibita.

Respondetur ex adversò, attestationem hanc percutere matrimonia carceratorum Romanorum, non autem exterorum: Sed ego fateor ingenuè meam imbecillitatem, non percipio vim hujus diversitatis: Quia si supponimus, carceratos per solam coactam habitationem in carceribus acquire-
re Parochialitatem, & subjectionem Parocho carcerum, 26
materialiter se habet, quòd carcerati sint ex Urbe, vel aliis exteris Civitatibus, puta ex Civitate Albani, Tusculana &c. Ea ratione, quia iidem carcerati exteri non minus, neque diverso modo, moram faciunt in carceribus, ac in illis moram faciunt Romani; Prout etiam non minus iidem carcerati exteri dicuntur habere domicilium in eorum Parochiis extrà Urbem, quàm illud dicantur habere carcerati Romani in Urbe, ut patet consideranti: Sicuti igitur per carcerationem prætenditur ex adverso, quòd respectu exte-
rorum acquiratur habitatio, sufficiens ad acquirendam sub- 27
jectionem Parochum carcerum, ità idem prorsùs dicendum esset quoad carceratos Romanos, quia respectu omnium verificatur eadem mora in carceribus, in qua unicè ex adversò constituitur vis subjectionis Parocho carcerum; Aliàs una, eademq; mora in carceribus, diversos operaretur effectus, contra dispositionem *Textus in leg. Jam hoc jure ff. de Vulgar. & pupill.* cum aliis, adductis *à Rot coram Priol. in dec. 413. n. 6. & seqq & in Placentina Legati pii 28. Junii 1705. §. Quoniam coram Lancetta.*

Omniumque prædictorum illa assignatur convincens ra-
tio, quòd habitatio hujusmodi est merè accidentalis, seù oc- 28
casionalis, neque verificatur determinatus animus habitandi in carceribus, seù Monasterio, minusque firmus animus relinquendi priorem habitationem, & consequenter deficit in radice fundamentum talis Parochialitatis, & subjectionis, ut, antiquioribus omissis, egregiè observant *Capon. discept. 23. num. 19. & seqq tom. 1. Barbos. vot. dec. 19. num. 8.* ibi: *Cùm ad constituendam Parochialitatem, non solùm requiratur mutatio personæ, & rerum, sed etiam firmus animus relinquendi primam antecedentem, & habitandi in secunda, Pignatel. consult. 63. num. 10. tom. 7.* ibi: *Habent animum revertendi ad propriam habitationem &c. quod sufficit, ut non dicantur reliquisse proprium domicilium, & habitationem Card. de Luc. ad Concil disc. 26. num. 10.* ibi: *Non omnis materialis habitatio contrahentium intra Parochiæ fines, Parochianum facit ad effectum administrationis hujus Sacramenti &c. cum ad hunc effectum formale domicilium requiratur, animo ibi permanendi, ac vivendi, tanquam in domo habitationis, non autem accidentaliter, & de Matr. disc. 1. n. 11.* ibi: *Atque aliorum est opinio probabilior &c. quam sequitur Sac. Congreg. Concil. ut ad hunc effectum matrimonii sufficiat sola habitatio &c. cōstans, ac formalis in ea Parochia, privativè ad precedentem habitationem in priori, secus autem si sit gratia recreationis, vel ex alia causa accidentali, priori habitatione non derelicta, & Rot. dec. 451. n. 6. cor. Dunoz. jun.* ibi: *Quapropter excluso animo Mariæ habitandi in Arce, illa non fuit effecta Parochiana, & cor. Cerr. decis. 363. num. 15.* ibi: *Et viceversa nullibi constat de ani-*
mo deliberato habitandi, & in par. 15. rec. 162. num. 21. ubi in 29
hunc sensum declarat, intelligendas esse authoritates, quæ videtur esse contrarię, ibi: *Quia hoc accidit quando constat, eum, qui novum contrahit domicilium, ab alio discessisse animo non redeundi, in quibus terminis loquuntur authoritates &c. Secus verò, quando, ut hic, de tali animo nullibi constat. Et in Leodien. Matrimonii 29. Aprilis 1699. §. Minus roe. Card. Priol.* ibi: *Iste modus non demonstrat animum permanendi, & in Neapolit. Matrimonii 22. Jun. 1705. & 26. Jul. 1706. per tot. cor. eodem.*

Exempla, seù praxis Carcerum Urbis retorquentur ad hominem: Sive quia in dd. casibus agebatur de stupro, jam probato, deque causa jam terminata, cum solemni condemnatione stupratoris ad ducendam in uxorem stupratam,
& sic de moram faciente in carceribus in pœnam delicti, & 30
post condemnationem; Nos autem sumus in terminis; toto cœlo diversis, prætensi nimirum stupri, de quo nulla miserabilis habetur probatio in voluminoso Processu, necnon in casu carcerati, loco solius custodiæ, & pro eo tempore, quo causa pendet, nec adhuc decisa est à Judice, qui, & cognovit, & fassus fuit, Processum esse nullum.

Sivè quia Parochus carceris in dd. casibus non assistit matrimoniis carceratorum sua propria, & ordinaria authoritate, sed authoritate, ei specialiter concessa ab R. P. D. V. Gerente, uti in hac parte repręsentante Papam, seù ejus Vi-
carium, ut justificamus in manibus R. P. D. Secretarii in 31
casu, sequto die 16. Julii 1704. ibi: *De licentia Illustriss. & Reverendiss. D. V. Gerentis mihi infrascripto* ad hoc specialiter concessa, *per acta Nicolai de Rubeis Angelini, ego infrascriptus Parochus &c. Tenor licentiæ ad hoc mihi specialiter concessæ talis est; Si concede licenza al R. Sig. D. Benedetto Morbidelli Curato della Chiesa di S. Biagio à Strada Giulia di potere intervenire alla celebrazione del matrimonio, che desiderano di*

contrahere insieme Ludovico Benedetti, figliuolo di Gio: Diocesi di S. Salvatore, e Rosina Salviati, figlia del q. Marco del Castello di Mrnciglians, Diocesi di Rieti, ambedue della sua Parocchia, poiche fatte le debite denunciazioni &c. Di Casa questo di 25. Luglio 1704. Dominicus Episcopus Verulanus V. Gerens. Nicolaus de Rubeis Angelinus. Quamvis contrahentes sint alienæ Parochiæ, & forenses, licentiam prædicto R. Parocho impertimus, Dominicus Episcopus Verulanus V. Gerens. In quorum fidem &c. hac die 22. Martii 1707. Benedictus Morbidellus Parochus S. Blasii in Via Julia.

Idque nullatenus à Jure videtur exorbitans, dum videmus,
matrimonia validè contrahi in tota Diœcesi, cum sola li-
32 centia Episcopi, & in tota Provincia cum sola licentia Ar-
chiepiscopi, vel Legati de latere, ex adductis per *Ventrigl. de Jurisd. Archiep. c. 148. per tot. Barb. ad Concil. sess. 24. c. 5. de Reform. Matrim. à num. 101. & Amic. in Curs. Theolog. to. 9. disp. 4. sect. 10. à num. 80.*

Neque mirum videtur, quòd non adducamus alios similes casus, quia illi frequentius evenire solent cum solo viro
extero, & muliere origine, vel habitatione Romana, quo
33 casu similes licentiæ semper dirigi solent Parocho mulieris,
ut probavimus ex d. attestatione Officialium Carcerum; De ambobus verò exteris adeò rari sunt casus, ut de nullo ipsorum recordetur D. Canon. Raynaldus, specialiter de hoc interrogatus, quamvis non per minus temporis spatium, quàm 44. annorum in his materiis exercitatus, ut testatur in suis *Observat. Crimin. tom. 3. cap. 32. supplet. à num. 81.* afferens, solum suo tempore ex hoc titulo unicè quendam Calabrum fuisse carceratum cùm Amasia, cum qua deindè sponte, & extrà carceres matrimonium contraxit.

Poterat proindè omitti particula Synodi Farfensis, data in contrario Summario. Quia loquitur de adimplendo præcepto Paschatis, & sic de Sacramento necessitatis, determinato tempore ab Ecclesia præscripto, à quo non licèt ar-
34 guere ad Sacramentum voluntatis, quale est matrimonium,
ut in terminis notant *Pignatel. consult. 63 num. 6. to. 7. & Card. de Luc. ad Concil. disc. 26. n. 10.* Estque etiam Tyronibus in hac materia notorium.

His igitur in Jure firmatis, nec etiam ex adversò negatur, quia revera innegabile est in facto, matrimonium, de quo
35 agitur, contractum fuisse cum licentia Parochi Faræ, ut
testatur Canon Cretonius, subrogatus ab eodem Parocho, ibi: *Fui fatto chiamare dal Sig. Arciprete della Fara, &c. e mi disse, che il Sig. Vicario Generale di Farfa gli avea scritto un viglietto, che dovesse andare in Farfa ad assistere al matrimonio, &c. mi pregò di andarvi in sua vece, mi diede in voce la licenza di andare à celebrare d. matrimonio, e portatomi, &c. gli dissi, che detto Sig. Arciprete avea mandato me in sua vece, &c. & il Sig. Vicario mi disse, che mi trattenessi fino che era in ordine d. Gio: Francesco.* Et paret ex fide matrimonii, authenticè in Secretaria exhibita, ibi: *Ego infrascriptus Canonicus, & missus à D. Gregorio Tasso Archipresbytero Terræ Faræ, ac de illius licentia, benignè permittente D. Vicario Generali Farfen. indutus superpelliceo, &c.*

Neque vis aliqua fieri potest in d. permissione Vicarii Generalis; Tum ex defectu ipsius potestatis, ex latè adductis
36 supra à num. 15. Tum, & fortiùs ex defectu ipsius volunta-
tis, eo quia similes tacitæ permissiones, imò expressæ licentiæ, non reputantur species delegationis, sed dicuntur datæ cum præsupposito qualitatis proprii Parochi, ut in terminis terminantibus egregiè observat *Card. de Luc. de Matrim. disc. 1. à num. 4 usque ad 7. & ad Concil. disc. 26 num. 25.* & meliùs *Rot. in magistrali dec. 451. per tot. & signanter à nu. 10. usque ad finem coram Danoz. jun.* Et revera vim facere in hac parte videtur intellectui consideratio illa, quòd si Vicarius
37 elegisset viam suarum ass. facultatum, voluisset vocare, &
expectare Parochum Faræ, absentem, & distantem è loco Farfæ, quando unico verbo cuicumque sacerdoti Farfensi, ibidem præsenti, talem concedere poterat facultatem?

Quæ omnia dicta sint ad hoc, ut undique insubsistens appareat contraria prætensio in mero Juris articulo: Cæterùm in nostro casu res transit sine ulla difficultate ex illa facti
38 circumstantia, quòd Principalis tempore carcerationis
erat filiusfamilias, unicè cohabitans, & convivens cum Patre, ut est notorium, & asseritur ab omnibus testibus; Et proindè per quamcumque accidentalem habitationem in alio loco, nunquam dici potest subjectus Parocho, diverso ab illo, in quo Pater continuavit habitare, & domicilium retinere, ut in terminis filiifamilias Leodiensis, negociorum causa, moram facientis, Parisiis, constanter respondit *Sac. Rot. in Leodien. Matrimonii super Remissoria 29. Aprilis 1699. cor. Card. Priol.* ibi: *Sed meliùs, &c. ex quibus resultat, &c. quod nunquam in Patre fuit intentio, neque in filio facultas acquirendi domicilium, quia, tanquam sub Patria potestate, pendebat ab illius voluntate;* Et eisdem 39
die, & anno super negocio principali *§. Alterum cor. Eodem,* ibi: *Ac demum, quòd, tanquam filius familias, non poterat sibi eligere domicilium quia semper à Patris nutu pendebat, ex quibus exclusus remanet animus permanendi,* confirmatæ *cor. R. P. D. Lancett. diebus 1. Martii & 14. Maii 1700.*

Hæc sufficerent pro favorabili resolutione, & tamen addimus aliam æque subsistentem nullitatem, ob evidentem metum, quo mediante contractum fuit assertum matrimo-
nium; Quando enim agitur de magno matrimonii Sacra- 40
mento ad illius validitatem indispensabiliter requiritur, quod contrahentes omnimoda, & plenaria gaudeant libertate, ad *Text. literalem in cap. Cùm locum de Sponsal.* cum aliis apud *Rot. dec. 73. n. 1. cor. Emer. jun. & in Perusina Matrimonii 15. Martii 1688. §. Literali cor. Hervault, & in Melevitana Sponsal. 8 Maii 1696. §. Fundabatur cor. Pio.*

Metus autem, & coactio in nostris terminis intra evidentiæ fines ponuntur, præ oculis habendo antecedentia, con-
comitantia, & subsequentia assertum matrimonium, ul- 41
tim ponderanda, juxta regulam *Text. in l. Instrumenta Cod. de Probat.* de qua in nostris punctualibus terminis *Rot. d. dec. 731. & dec. 773. utrobique n. 8. cor. Emer. jun.*

Quoad antecedentia, ex utroque Processu, omnibusque testibus, in hac Causa examinatis, nullum resultat adminiculum, nullaque probatio inclinationis Principalis ad contrahendum tale matrimonium, minùsque principium aliquod maritalis affectus erga Catharinam, quam in munere propriæ famulæ ad sua servitia addictam retinuerat. Improvisa igitur, & subitanea conclusio ejusdem matrimo-
nii, plenam libertatem, & spontaneam voluntatem pror- 42
sùs excludunt per ea, quæ in nostris terminis notant *Corn. cons. 91. column. 3. lib. 3 Card. Quest. inter Cons. Matrim. Germ. cons. 13. num 9. & Rot. in d. Perusina Matrim. 15. Martii 1688. §. Instantanea, & 10. Maii ejusdem anni §. Hinc tollitur cor. Hervault.*

Circa concomitantia, ad probandum dictum metum con-
currunt in nostro casu omnes circumstantiæ, contentæ in illo 43
noto carmine.

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

Quis. Carceratus nempè à quinque mensibus, & post seriam intonationem illius antiphonæ, de asserto mandato Congr. Criminalis Eminentissimi Abbatis: *Pensa quello, che vuoi fare, ò sposare, ò dare la dote di scudi 400. ò andare in Galera in vita,* juxta *Text. in leg. Nec timorem ff. de Eo quod met. caus.* ibi: *Timuit enim mortem, vel vincula.*

Quid. Contractum scilicèt matrimonii, seù maximum
inter contractus, per ea, quæ notant *Stockmam dec. Bra-* 44
bant. 63. num. 5. Barbos. à SS. Trinit. in Biblioth. Theol. tom. 5. part. 2 lib. 2. sect. 11. cap. 75. fol. mihi 140 & Iacob. Latom. adversus Hæreses tit. de Matrim. lit. C. fol. 195. Perpetuam continentem servitutem, juxta doctrinam Divi Thomæ *in Supplem. 3. par. quæst. 47. art. 7. in corpore;* Absque ulla necessaria præmeditatione, sed *impatientiæ,* & præcedentibus verbis illis: *Masseralà finisco, non voglio star più qui,* ac si eundem
esset ad deliciosum aliquem locum, à quo de facili quis pos- 45
set redire, ut ad rem notat *Raynald. observ. Crim. tom. 2. cap. 3. §. 4 sub num. 21.* ubi de similibus verbis: *Che Lui la voleva finire la stessa sera.*

Ubi. In janua, ut ità dicam, carcerum, dùm nec etiam exivit à Palatio Abbatiali, sed ligatus associatus fuit à Birruariis ad supradictam Aulam Vicarii, in qua contractum
fuit matrimonium, quam circumstantiam in terminis consi- 46
derat *Sperel. dec. 5. num. 35. 53. & 84.* ubi, quod ad nostrum effectum non dicitur quis in libertate, dum est in Territorio incutientis metum, quia facilè detineri potest; Imò solutus dumtaxat fuit à vinculis coram Parocho, induto Stola, & Cotta; Neque ei permissum fuit, ut sua peccata extrà carceres confiteretur, sed jussus confessarius id in carceribus ipsis practicare; Quæ omnia plenariæ libertati in matrimonio requisitæ, ex diametro opponuntur, ut patet considerandi

Quibus auxiliis. Nullius, dùm derelictus fuit ab omnibus suis consanguineis, & licèt ejus amantissimus Frater præsens fuisset aliquibus actibus, tendentibus ad ejus libertatem, omnia tamen fecit, ut videret finem miseriarum ejusdem Fratris.

Car. Ad acquirendam libertatem, seù ad relinquendos 47
carceres, quos appositè *Farinac. tit. de Carcer. num. 2. & Prat.*

Prat. Respons. Crim. 32. num. 18. vocant sepulturam
vivorum, consumptionem bonorum, consolationem ini-
micorum, & experientiam amicorum, cum aliis, à me ci-
tatis in Institut. Crim lib 4. tit. 3. num. 2. & seqq. & addo Rot.
in decis. 179 num. 9. part. 14. recent, ubi illos vocat domum
diaboli.

Quomodò. In ipsomet instanti, in quo fuit solutus à vin-
culis, quibus detinebatur in carceribus, eique commodato
48 anoulo ab uno ex Birruariis, ipsum associantibus coram Vi-
cario, ad præcisum finem contrahendi matrimonium.

Quando demùm. Eo ipso tempore, quo nulla aderat pro-
batio asserti stupri, & è contra multa ex Processu resulta-
49 bant indicia inhonestatis Catharinæ. Ex quibus omnibus,
præcipuè simul junctis, non credimus, dari posse majores
probationes, ad excludendum liberam voluntatem in con-
traheote matrimoniom.

Non attento, quòd contractus matrimonii sequutus non
fuerit in ipsis carceribus, sed in Aula Vicarii; Ut enim ad
50 rem egregiè advertit Bald. in leg. Qui in Carcere in princip.
ff. Quod met. caus. vis non stat in loco materiali, sed in quali-
tate carceris, seu in eo, an contrahens in tali libertate sit
constitutus, ut liberè discedere possit, & Bald. sequuntur
ibidem Fulgos. num. 2. & Castr. num. 3. Natt consil. 451. num
52 61. Sperell. decis. 5. num. 82. in fine, ubi, quòd nondùm li-
ber ille dicitur, cui libera recedendi facultas non concedi-
tur, egregiè Sanchez de Matrim. lib. 4. disp. 13. num. 4. & Rot.
decis. 306. num 41. cor. Merlin. ubi, quòd ad nostrum effectum
carcer dicitur locus ille, à quo quis liberè discedere nequit,
quòdque carceratus dicitur ille, qui est sub custodia, quæ
omnia verificabantur ad unguem in nostro casu, & in termi-
nis præcisis actus, gesti in Aula Episcopi, egregiè Rot. decis.
875. num. 14. part. 16. recent.

Quo demùm ad subsequentia, speciali consideratione di-
gna est aversio Principalis ab Adversaria, deliquium, quòd
52 passus fuit paulò post contractum matrimonium, illiusque
artificium petitionis promptæ dotis in scut. 300. ad hoc, ut
Advers. statim ab ejus etiam respectu removeretur, & iter
arriperet ad illam inveniendam. Vix enim in mentem cor-
dati viri cadere potest, quòd si matrimonium sponte contra-
xisset, statim eam derelinquere determinasset, quam cir-
cumstantiam, ad comprobandum metum, & coactam vo-
53 luntatem in nostris præcisis terminis observant Corn. cons. 95.
colum. 3. vers. Idem lib. 3. Sanchez de Matrim lib. 4. disp. 18.
num. 5. & 6. Sperell. decis. 5. num. 50 Oliver. de Matrim. nullit.
fol. 53 ibi: Probatur etiam dissensus, quia si verè consensis-
set, illum non sprevisset, & Panimol. decis. 102. num. 25. ubi
in specie considerat animi aversionem, non consumationem
matrimonii, & deliquium illius, qui vi, metuque matrimo-
54 nium contraxit, innumeros citans concordantes, & resol-
vit hæc Sacr. Congregat. in Vintimilien. 24. Aprilis 1700. lib.
50. Decret. fol. 184. in qua concurrebant in specie pœnarum
comminatio, Judicis authoritate contraheoti intimata, non
cohabitatio viri cum uxore, & commodatio anuli in actu
desponsationis, & in Sanctæ Agathæ Gothorum Matrimonii
eisdem, die & anno, ubi de matrimonio, contracto à carce-
rato post comminationem, ei factam à Cancellario, se nun-
quàm libertatem consequuturum, nisi matrimonium contra-
xisset, ut legitur in Folio.

Quibus jungitur celer accessus Principalis ad Urbem, ad
implorandum Justitiæ auxilium, obtinendamque declaratio-
55 nem nullitatis matrimonii, juxtà ea, quæ in nostris præcisis
terminis observant adducti per Barbos. Vot. decis. 1. num. 68.
& Sperel. decis. 5. à num. 59. & Rot. decis. 86. num. 12. coram
Burat. & in part. 18. recent. decis. 405. num. 13. cum aliis alle-
gatis suprà discept. 4. num. 13.

Neque obstant tria, de facili exadversò inculcanda, præ-
sentia nempè Vicarii, & Cancellarii, conventio circa do-
tem, & assertum stuprum.

Incipiendo siquidem ab hoc ultimo, illud nullatenùs pro-
56 batum erat in facto, ut ex revolutione Processus, & absque
ullo dubio ex fundato judicio sapientissimorum Judicum,
componentium Congregationem Criminalem Eminentissi-
mi Abbatis, quorum oculis subjectus fuit; Et probatum,
ex impossibili hypothesi, nullum præbere poterat legale fun-
damentum adeò impropriis modis, cogendi Principalem ad
contrahendum matrimonium, dùm non desunt in hac par-
te legalia remedia procedendi contra stuprantes, ad termi-
nos Text. in cap. 1. & 2. de Adulter. Interim enim stante meta
debet declarari matrimonium nullum, & deindè coram Judi-
57 ce competente instandum, ut ob stuprum condemnet Bonan-
num, ut dotet, aut nubat, ut per hæc præcisa verba obser-
vant Capon. discept. 98. num. 10. Rayn. tom. 3. ad cap 23. sup-
plet. 4. num. 60. in Et nostris punctualibus terminis resolvit hæc
Sacr. Congregat. in Vintimilien. Matrimonii 24. Aprilis 1700.
in cujus casu agebatur de circumstantiis longè fortioribus,
quia fuerat quidem contrahens Judiciali authoritate, minis,
& impropriis modis compulsus ad contrahendum matrimo-
nium, sed vigore specialis obligationis, seu sponsalium, ab
ipso antecedenter contractorum, & nihilominùs Sacr. Con-
gregat. respondit, matrimonium fuisse nullum, ut in Lib.
50 Decret. fol. 184.

Minùs fundamentum fieri potest in assertis Capitulis ma-
trimonialibus, seu conventione circa dotem, ad quam de-
venit Principalis ex eodem motivo exeundi à carceribus, &
vigente causa ejusdem metus, ex quibus in nulla prorsùs ha-
beotur consideratione similes actus, ex adductis in nostris 58
terminis per Menoch. de Præsumpt. lib. 3. præsumpt. 4. num.
25. Sanchez de Matrim. lib. 4. disp. 17. num. 7. Boss. eodem tract.
cap. 12. §. 9. sub num. 129 vers. Nam metus Sperel. decis. 5. num.
82. ubi, quòd donec offendere potest incutiens metum, iste
semper durare dicitur, & quæ tunc fiunt, metu fieri dicun-
tur, Adden. ad Burat. decis. 205. num. 35. Farinac. in Fragm.
verb. Metus num. 263. Panimol. decis. 102. num 11. & seqq. &
Rota in Nicien. Matrimonii 3. Martii 1589. §. Quia hæc coram
Gypsio; Et in terminis longè fortioribus consummationis
matrimonii, durante causa metus, quod ex illa non dica- 59
tur purgatus idem metus, observant Fagnan. in cap. De illis
num. 12. & 13. de Despons. impub. à Ponte cons. 44. num. 26. Gio-
vagn. cons. 67. num. 24. & 25. Rayn. ad cap. 23. §. 4. supplet. 5.
num. 30. Monacel. in Formular tom. 2. tit. 8. formul. 10 fol. 185.
num. 17. ubi refert resolutionem hujus Sacr. Congregat. & Rot.
decis. 86. num. 27. & seqq. coram Burat.

Demùm circa præsentiam Vicarii, & Cancellarii, ex hu-
jus attestatione, & ex illius improriis modis, potiùs metum
probavimus, ex supra animadversis; Ultra quòd præsen- 60
tia similium personarum nullatenùs metum excludere dici-
tur, ut in terminis Judicis observat Neviz. cons. 52. num. 54.
Et in terminis præsentiæ Cancellarii, & Vicarii Rayn. ad
cap 23. supplet. 4. num. 23. & 24. & resolvit hæc Sacr. Congre-
gat. in S. Agathæ Gothorum Matrimonii 24 Aprilis 1700. Et in
terminis præsentiæ Parochi, & Vicarii Burat. decis. 86.
num. 7.

Pro quorum omnium faciliori admissione supplicamus ob-
servare, quòd sumus in terminis defectus liberi consensus
contrahentis, in quibus circumstantiis, etiam in dubio, 61
prò exclusione obligationis respondendum est, eo quia agi-
tur de inducenda perpetua servitute contra possessionem li-
bertatis, in qua metum passus reperitur, ut per hæc ferè
verba observat Sanchez de Matrim. lib. 1. disp. 5. & advertunt
Leoniss. cons. 99. num. 25. & Rub. Alexand. cons 73. num. 12. inter
consil. Matrim. divers. Adden. ad Dec. cons. 162. litt. A. Sperell. 62
decis. 138. num. 22. Rayn tom. 2. cap 23. suppl. 4. num. 36. & seq.
ubi quòd in dubio contra matrimonium meticulosum incli-
nandum est, quodque non minus peccatum est jungere non
conjungendos, quàm separare non separandos, quod dixit
etiam Rot in decis. 16. nu. 6. coram Pamphil. Ultra quam quod
coactæ nuptiæ infelices semper solent habere exitus, expe-
rientia teste, ut observavimus supra discept. 3. num. 29.

Supplicamus pariter observare, quod pulchræ conclusio-
nes, & propositiones, exadversò exageratæ, dicuntur de
subjecto, non supponente, quia procedunt cum supposito pro-
bati stupri, in nostro casu à parte rei, & ex revolutione Pro-
cessus nullam omninò habentis facti assistentiam, vel proba-
tionem; Itam respectu Judicis nullatenùs applicentur ea,
quæ dicuntur de metu gravi, vel levi: Quia non leviter, sed
gravissimè dicitur Judex lædere eum, quem sine probationi-
bus condemnat, & verificatur illud verè maximùm incon-
veniens; Injuriæ nascuntur, undè Jura expectantur, im- 63
probatum in leg. Meminerint Cod. Unde vi. Ultra quòd, si
metus amissionis partis bonorum ad nostrum effectum repu-
tatur metus gravis, ex adductis in decis. 732. num. 9. cor. Emer.
jun. Nonnè gravissimus in nostro casu dicendus erit ille scu-
tor. 400. respectu pauperrimi Filiifamilias, in labore ma-
nuum suarum se dietim substentantis? Qui in angustiis illius
intonationis positus: O sposare, ò dare scut. 400. ò andare in 64
Galera in vita, verè dicere poterat, quo me vertam, nescio.

Sacra Congregat. Concilii die 26. Maii 1707. dub. An con-
stet de nullitate Matrimonii; Respondit Affirmativè; Ea-
demque resolutio sequuta postea fuit & inserta in novissimo
Statuto Cleri Urbis à SS. D. N. in forma specifica confirma-
to cap. 3. de Jur. eligend. Sepultur. §. 9. in additien. Versic. Car-
ceribus fol. 15.

DISCEPTATIO XXXI.

Imolen.

PRO

Exequutore pii relicti M. de Ferrariis.

CUM

Ministris Rev. Fabricæ.

ARGUMENTUM.

Patres Reformati an sint capaces perpetuorum legatorum, relictorum ad arbitrium hæredum; Et an locum habeant privilegia Rev. Fabricæ, quando illorum exequutio injungitur Syndico eorumdem Reformatorum, non tanquam tali, sed uti personæ privatæ.

Die 30. Maii 1704. æquè pia, ac nobilis mulier Maria
1 Quaina de Ferrariis enixè exoptans solemnizationem
festorum B. Virginis, ac S S. Annæ, Josephi, Antonii de
Padua, & Vincentii Ferrerii, in solemni donatione inter
vivos expressè demandavit, quod in perpetuum qualibet die
celebraretur missa in Capella ipsius B. Virginis, Sita in parva
Ecclesia sub titulo S Mariæ Gratiarum Imolæ, juncta
Conventui PP. Reformatorum ejusdem Civitatis, quodque
in perpetuum pariter manuteneretur lampas accensa ante
prædictam Sacram Imaginem, & insuper, quod in diebus
festivitatum ejusdem Beatæ Virginis celebrarentur ibidem
septem missæ, comprehensa una cantata; Et demum, quòd
quolibet anno in diebus festivitatum dd. S.S Annæ, Josephi
Antonii de Padua, & Vincent Ferrerii celebrarentur pariter
septem missæ, pro quorum fundo assignavit in totum Capitale
scut. 1200. cujus administationem, & curam commisit
illi personæ, quæ pro tempore erit Syndicus Apostolicus
2 eorumdem Reformatorum, cùm expressa tamen declaratione,
quòd eadem dispositio intelligeretur facta de ipso Syndico,
non uti tali, sed *come privata persona, & Amministratore di questi effetti tanto per se, come per gli Successori in d. officio, da considerarsi anche essi come sopra.*

Pro cujus faciliori adimplemento, & ad omnem alium
meliorem finem, & effectum, sequentes adiecit conditiones,
& dominii reservationem; *Salvo sempre, e riservato,*
3 *come si è detto, à di lei favore, e de di lei eredi, e successori, nel
principio, mezzo, e fine, ed in ciaschedun a parte del presente
Instromento, il speciale dominio, & ipotheca sopra gl'infrascritti
capitali, e loro frutti &c. Ita che niuna persona di qualsivoglia
grado, e condizione, ancorche privilegiata, ò privilegiatissima,
etiamsi, che fosse il Tribunale della Rev. Fabrica di
S. Pietro di Roma, possa in essi, e sopra di essi &c. con qualsivoglia
titolo in minima parte acquistarvi Jus, ò raggione alcuna ò
incorporarli à se &c.* Sigillans eandem verè piam dispositionem
4 cum illa obligatione, injuncta eidem Administratori,
faciendi celebrare omnes dictas missas ab eisdem PP. Reformatis,
quibus solvi deberet solita manualis eleemosyna.

Quia verò prætensum fuit à Commissario Rev. Fabricæ,
5 eandem dispositionem, uti respicientem commodum personarum
incapacium, comprehendi sub notis privilegiis ejus-
6 dem verè pii operis Fabricæ augustissimæ Vaticanæ Basilicæ,
de qua lepidè quidam Poeta cecinit

Extra non cernes Templum, sed veriùs Urbem,
Intar non Urbem, sed vero nomine Cœlum.

excitavit prætensionem eundem fundum incorporandi eidem
Rev. Fabricæ, & in brevi duorum tantùm dierum spatio,
7 omnia perfecit, demandando dictam incorporationem sub
hac tamen clausula: *Salvo oraculo Sacr. Congregat. Rev.
Fabricæ, reportando per dictos RR. PP. infra terminum
duorum mensium.*

Ex parte dictorum Reformatorum humillimus habitus
8 fuit recursus ad idem Tribunal pro obtinendo favorabili oraculo,
effectu subsequuto, ad quem finem dicebam, omni
Jure exequendam esse piam dispositionem, de qua supra,
eo quia: inter acerba mortis discrimina summa Justiniani
clementia guttam hanc consolationis infundere languentibus
mortalibus generosissimè voluit, ut suprema morientium elogio
ipsismet Imperialibus sanctionibus essent æqualia, utque
proindè moriens homo in testamento, tanquam Imperator,
leges condere posset, ut generaliter videre est in §. *Disponat
Authent. de Nupt.* & apud *Add. decis. 632. num. 150. part. 4.
tom. 3. recent* & in nostris terminis advertit *Simon. de Pret. de
Interpret. ultim. volunt. lib. 5. dub. 2. num 68.* Nihil propterea
magis cordi esse debet, quàm ut piæ morientium dispositiones
punctualiter exequutioni demandentur, ut dicitur in *leg.
1. Cod. de Sacr. Eccles.* ad rem observat *Rot. in decis. 293. num.
8. cor. Royas.*

Præcipuè quandò istæ unicè directæ sunt in suffragium animarum
defunctorum, & respiciunt Divinum cultum, Sanctorumque
venerationem, qualis est dispositio, seu donatio, 9
de qua agimus, dum nihil aliud desideravit æquè nobilis, ac
pia mulier, quàm *à maggior gloria di S. D. M. vedere solennizati
li giorni festivi della Beatissima Vergine Maria e de Santi
Vincenzo Ferrerio S. Antonio da Padova S. Gioseppe, e
Sant' Anna di lei Protettori, ed Avvocati, con la celebrazione
delli infrascritti Sagrifizii, da seguire, e farsi nelle infrascritte
Chiese*, ut ampliando regulam, supra positam, & ulteriùs
observando, quòd aliàs retraherentur fideles ad piè di- 10
sponendum, observant adducti per *Ricc. decis. 24. num. 47.
part. 2. & Rot. decis. 157 num. 8 part. 17. recent.*

Nec dicatur, quòd ista non procedant, quandò quis taliter
disponendo operatur in fraudem legis, vel adversus ejus
prohibitionem. Id enim in nostris terminis nullatenùs veri- 11
ficatur, ad quòd demonstrandum præmittimus, quòd incapacitas
PP. Reform. circa annua legata cum onore celebrationis
missarum, licèt ipsorum respectu amplissima sit ratione
modi, seu jure actionis, ex testamento aliquid annuatim percipiendi,
non est tamen talis, neque simplex, & absoluta
quoad substantiam, & habito respectu ad hæredes, seu testamentarios
Exequutores, sed ab hac Sacr. Congregat. die
14 Februarii 1633. modificata fuit cùm illa conditione, ut dicti
Religiosi talia annua legata nullatenus possint exigere,
hæredes verò, si velint, possint liberè, & per viam eleemo- 12
synæ dare summam, sibi ipsis in testamentis præscriptam,
ut videre est aupud *Fagn. in cap. Nimis parva sub num. 61. de
Excess. Prælat. & apud Panimoll. decis. 60. adnot. 3. sub num.
9. ibi: Itatamen, ut quandiù applicationem specialem authoritate
Apostolica fieri non contingeret, hæredes, vel debitores,
possint liberè, si velint, dictis Fratribus dare dicta annua
legata per eosdem Fratres recipienda in eleemosynam,* 13
non autem per eos exigenda; Quæ resolutio approbata in specie
fuit à S M. Urbano VIII testibus *Fagnano, & Panimoll.
ubi supra,* & semper ab indè citrà ab hoc Sacr. Congregat.
punctualiter exequuta fuit, idemque resolvit *Sacr. Congregat.
Concil. in Faventina 2. Maii 1697. ibi: Serventur decreta
Congregationis Fabricæ die 14. Februarii 1633. Lib 47 Decret
fol. 92.* & per eadem præcisa verba *in Sarnit. 14. Junii
1703. Lib. 54. Decret fol. 203.*

Hujusmodi verò decreta nimis clara & literalia sunt, &
propterea nulla egent interpretatione desumenda ab antecedentibus
decretis anno 1628. quibus in omnem casum uti po- 14
steriora essent præferenda, ex adductis per *Rot. in decis. 496.
num. 1. cor. Emerin. jun.* Præcipuè, quia S.M. Urbanus VIII.
anno 1637. in Brevi, per extensum impresso *apud D. Piton.
discept. Eccles. tom. 1. fol. 32.* in omnibus, & per omnia processit
cùm dictis posterioribus anno 1633. non autem cum anterioribus
anno 1628.

Viva autem ratio omnium præmissorum, quam adducunt
Barbos. de Jur. Eccles. cap. 27. num. 81. Sanchez ad Præcept. 15
*Decal. lib. 7. cap. 26. num. 50. Amost. de Caus. piis lib. 4. cap. 3.
num. 74. & Rot. decis. 1326 num. 29. coram Emer jun.* illa est,
quòd testatores in his terminis, duo demandasse censentur,
& satisfactionem onerum respectu suorum hæredum, & acquisitionem
legati quoad Religiosos; *Stante autem horum incapacitate*
(sunt verba *dictæ decis. 1326. num. 19. coram Emer.
jun.*) *remanent quidem nulla in ordine ad ipsos, itaut eis nullum
Jus tribuant ad illorum consequutionem, sed adhuc onus
adimpleri debet ex parte hæredis, vel Exequutoris,* cùm 16
aliis, adductis à *D. Pitono discept. 2. num 11. & seqq. & per
tot.* ubi solidè probat, quòd annua legata prohibita sunt Fratribus
minoribus ratione modi, per testatores expressi, itaut
nullam actionem habeant ex testamento, ea ratione, quia
sola actio civilis est illa, quæ repugnat Regulæ Seraphicæ,
non autem prohibita sunt eisdem Fratribus quoad substantiam,
quia illorum capaces sunt per viam eleemosynæ, idque
numero antecedenti comprobaverat ex universali consuetudine
totius Seraphicæ Religionis, & *num. 58.* idem probat
mediante rotundo Brevi S.M. Urbani VIII.

Indeque communiter inferunt *Doctores, & Sacra Rota,*
infra allegandi, quòd similia legata non ita corruunt aut caducantur,
ut hæres, aut Exequutor omninò liberetur ab
oneri-

oneribus, ipsi injunctis, sed idem hæres, quantum in se est,
adhuc teneretur testatoris voluntatem adimplere modo me-
liori, quo fieri potest, ne anima testatoris iisdem debitis suf-
fragiis, & injunctis Anniversariis priveret; Imò tenetur
eadem onera in eisdem Ecclesiis, & per eosdem Religiosos
18 adimpleri facere, & quatenùs id negligatur ab hærede, Lo-
ci Ordinarius, uti piarum voluntatum Exequutor, procu-
rare tenetur, ut videre est apud *Marant. respons. 41. num 78.
& seq lib 1. Sanchez ad Præcept. Decalog. lib. 7. cap. 26. num.
50. Amostaz. de Caus. piis lib. 4 cap. 3. num 74. Castropal. Oper.
moral tom. 3. tract. 15. disp. 3. punct. 9. num. 19. & Rot. d. decis.
1326. num. 13. & seq. coram Emerix. jun*

Quòd in casu nostro transit in evidentiam ex pacto, &
expressa voluntate nostræ piæ Donatricis, id literaliter de-
19 mandantis ejus hæredibus in casu negligentiæ Exequutorum,
juxtà illa clara verba paulò ante finem donationis, ibi: *Al-
trimente mancandosi di ciò fare, sarà lecito alla detta Sign.
Ferresi, e di Lei &c. havere il regresso à predetti Capitali,
e frutti, decorsi e non esatti de facto, & de propria autorità
&c per potere con li frutti effetti, provenienti da quelli, e de-
corsi, e non, esatti, come sopra, fare adempire le cose pre-
dette, così per patto &c.* Ex quibus satis responsum remanet
instantiæ, & particulariter egregiè de more scriptis per D.
meum Advocatum Pitoniam nomine ipsorum Hæredum.

Posito igitur, quòd hæredes defunctorum possint, imò
debeant ut suprà, per viam eleemosynæ liberè solvere an-
nua legata Religiosis Reformatis, rejecta cum onere cele-
20 brationis missarum, remanent extranea à præsenti inspe-
ctione omnia ea, quæ lato calamo à DD. Defensoribus Rev.
Fabricæ exadversò adducta fuerunt circa incapacitatem eo-
rundem Religiosorum Sancti Francisci, qui non possunt
quidem exigere, neque Jure actionis petere aliquid ab hære-
dibus defunctorum, sed non est eis prohibitum recipere ab
eisdem per viam gratiæ, seu eleemosynæ, præmissa prote-
stationе illa, quod non intendunt consequi aliquod Jus vi-
gore legati, sed illi renunciant, & totum recipiunt per mo-
dum eleemosynæ manualis, juxtà Divi Bonaventuræ opi-
nionem *in ejus quæstiunc.* desumpta *ex Apologetico*, im-
21 pressa apud *Fagnan. in dicto cap. Nimis prava num. 58. de
Excess. Prælator.* ibi: *Et si post obitum illius, Uxor ejus,
vel alii Amici pro anima illius adhuc velint aliquo tempore
talem nobis eleemosynam per se, vel ex dispositione illius lar-
giri, possumus similiter accipere ex tali gratia, ita quòd quan-
documque nollent amplius ista dare, nihil peteremus ab eis,
quasi ex debito, sed more mendicorum recurremus ad do-
mum clementis Domini pro quotidiana eleemosyna, quandiù
illi placeret, sed quando plus nollet, abiremus vacui, gra-
tias agentes de dato, & non murmurantes de negato; Hæc
est vera, & pura vita mendicorum, quod datur ex gratia re-
cipere, non ex Jure.*

Prout etiam remanent pariter extranea à nostris terminis
ea, quæ dicuntur de amplissimis facultatibus Rev. Fabri-
cæ, quas nullatenùs impugnamus in illis terminis, in qui-
bus loquuntur Summorum Pontificum Constitutiones, &
22 resolutiones hujus Sacr. Congregat. Dicimus verò, illas non
intrare in nostris terminis, quia non agimus de donatione
pura, & absoluta, facta personæ incapaci, juxta terminos
authoritatum, exadversò allegatarum, sed quæstio nostra
versatur circa donationem conditionalem, & conditiona-
lissimam, modo licito factam, & cum expressa declaratio-
ne, quòd eædem conditiones intelligerentur semper salvæ
in principio, medio, & fine Instrumenti donationis, &
non aliàs, aliter, nec alio modo, ita ut potiùs perire de-
beret actus donationis, quàm eædem conditiones, & pro-
testationes, quòdque idem Instrumentum donationis tunc
solum sortiri deberet effectum suum, *quando restino adempi-
te le infrascritte condizioni, e non altrimente.* Cum illo ad-
23 dito, quòd antequam eædem conditiones adimplerentur,
intelligi deberet expressè reservatum ad favorem donantis,
ipsiusque hæredum, speciale dominium corporum donato-
rum, terminando explicationem suæ voluntatis cum illis
verbis, & solemni protestatione, quòd absque dictis condi-
tionibus eadem donatrix, nedum non venisset *in sentimento
di procurare l'augumento del culto della Beatissima Vergine,
e de prenominati di Lei Santi Avvocati, e Protettori, mà
tampoco sarebbe venuta alla stipulatione del presente Instro-
mento*; Descriptionem verò Capitalium donatorum sigilla-
vit cum illis verbis, omni animadversione ad nostrum effe-
24 ctum dignis. *Il dominio de quali Capitali, e loro frutti, so-
pra espressi, ed assegnati &c dichiara, solennemente, e si pro-
testa, che ne adesso, ne mai s'intenda trasferito à detti Am-
ministratori ò Donatarii, nè tampoco abdicato à se &c.* quando
mens ejusdem Donatricis, modo ab ipsa determinato, non
adimpleretur.

Si autem *nimis regulare est, quòd legatum, etiam pium,
sub aliqua conditione, non impleta, evanescit, nec debetur,
cùm censeatur per Testatorem sic qualificatè legantem inducta
forma*, ut in nostris punctualibus terminis per hæc præcisa 25
verba egregiè observat *Rodulphia. allegat. 75. num. 12.* ubi in-
numeros citat concordantes, frustrà hic transcribendos:
Quantò magis admittenda videntur in nostro casu, in quo
non agitur de conditione simplici, sed toties repetita, &
multipliciter replicata, cum dictis effrenatissimis verbis,
enixum animum donantis undequaque ostendentibus, per
ea, quæ in nostris terminis advertit de *Rab. de Testam. cap.* 26
83. num 180. & seqq. Et generaliter firmavit *Rot. in decis. 107.
num. 1. & seqq. part. 12. & decis. 140. num. 17. part. 18. & decis.
226. num. 6. & 7. part. 19. recent.*

Quæ omnia absque ulla difficultate procedunt, ex quo
non sumus in terminis conditionis, in suspenso adhuc pen-
dentis, sed expressè, & positivè acceptatæ ab Administra-
tore seu Donatario dictæ piæ mulieris Ferrariæ, ibi: *Pre-
sente il Sign. Giuseppe Bonoli, oggidì Sindico Apostolico di det-
ti Padri, il quale, non come Sindico predetto, ne attinente à* 27
*detti Padri, mà come privata persona, ed Amministratore di
questi effetti, tanto per se, come per li Successori di detto offi-
cio, da considerarsi anche essi, come sopra si è detto, stipula,
ed accetta &c* per ea, quæ in punctualibus terminis nostri ca-
sus observat *Rodulphia d. allegat. 75. num 18. & duob. seqq.*

Ultrò admittimus inter effectus donationum inter vivos,
quæ absque ulla conditione, & purè fiunt, annumerari, ut
dominium rei donatæ irrevocabiliter transeat in donatarium,
taliter ut exindè nullatenùs redire valeat in transferentem,
vel illius hæredes, juxta terminos, in quibus discurrunt 28
*Guttier. in leg. Nemo potest num. 251. ff. de Legat. 1. & Rot. decis.
50. de Testam. in antiq.* Sed quando eadem donatio, ut in no-
stro casu, verificatur, non est pura, sed conditionalis, &
dominium expressè reservatum fuit à donante, tàm sibi ipsi,
quàm ejus hæredibus, nescimus videre, quare non possit
Dominus legem, quam vult, donationibus, à se ipso fa-
ciendis imponere ad terminos integri tituli 55. *Lib. 8 Cod. de
Donationibus quæ sub modo, vel conditione, vel ex certo tem-
pore conficiuntur*, & juxta communiter animadversa per
omnes Doctores, tractantes de Donationibus.

Ex quibus remanet manifestum, quòd dicta donatio non
dicitur relictum modo illicito, hoc est directè facta Religio-
sis Incapacibus, quo casu nullo modo valeret, & de plano
intrarent facultates Rev. Fabricæ, minusque modo indeter- 29
minato, quo casu fieri deberet, omnisque capi interpreta-
tio pro illius validitate, & subsistentia, ut in terminis obser-
vat *Rodriquez quæst. Regul. tom. 2. quæst. 126. art. 11.* ibi: *Hoc
legatum debet interpretari eo modo, quo potest, secundum Jus
valere &c.* Sed dicitur relictum modo licito, attenta dicta re-
servatione dominii, & proprietatis pœnes ipsius hæredes,
ut omissis authoritatibus, quæ ad id comprobandum addu-
ci possent, observat *Vespign.* facultatem Rev. Fabricæ pe-
ritissimus, illiusque Jurium acerrimus Defensor in *Com-
pend. Privileg. ejusdem fol. 71.* ibi: *Nota, quòd hujusmodi* 30
*decretum habet locum in annuis legatis tantùm, in quibus pro-
prietas remanet pœnes hæredes, non autem in legatis, sivè
hæreditatibus, directè in favorem Fratrum factis, sivè re-
lictis.* Qui sunt præcisi termini nostræ controversiæ, dum
proprietas bonorum donatorum ex præcisa, & enixa men-
te voluntatis nostræ donatricis, semper remanere, debet 31
pœnes illius hæredes, & Administratores, nunquam au-
tem, nec temporis momento transire debet in favorem PP.
Reformatorum.

Prætereà nostra donatio non fuit facta Personæ incapaci,
seu directè Religiosis Reformatis, vel illorum Syndico, uti
tali, sed eidem Syndico, uti Personæ privatæ; *E come uno* 32
*de Cittadini di questa Città, che habbia l'assunto di fare que-
sta carità, tanto per l'esigenza de frutti &c.* Sicuti igitur si
idem onus injunctum fuisset uni ex Civibus Imolensibus,
qui non esset Syndicus PP. Reformatorum, nulla adesset
difficultas, quòd posset idem Exequutor, si vellet, liberè,
& per viam eleemosynæ, seu gratiæ, tradere dictis Reli-
giosis sommam, in donatione expressam, *ex suprà allega-
tis*; Ita idem omninò dicendum est, dum idem Syndicus in
hac parte facit figuram solius Civis Imolensis, attenta illa 33
reduplicatione Personatum, circa quam integrum edidit tra-
ctatum *Carol. Antonius de Luca sub tit. de Plural. Hom. leg.*
neque repugnat in Jure, quod una, eademque Persona du-
plicem gerat figuram, ut latè advertit *Card. de Luc. de Feud.
in addit. ad disc. 23. num. 1.* & firmavit *Rot. in decis. 435. num.
11. cor.*

11. coram Ptiol. & in Fossanen. Præbendæ 27. Martii 1689. §. Non quod coram Vicecomite; Et in punctualibus terminis nostri casus, quòd scilicet multa permittantur hujusmodi Syndicis Apostolicis, non tanquam talibus, sed uti privatis Personis, & tanquam cuilibet Civitate, vel populo, egregiè *Rot in decis. 319. num. 14. vers Nec officit coram Emer.*
34 *jan.* Et in longè durioribus terminis donationis scut. 5000. factæ Syndico Apostolico Conventus Aracœlitani, ad effectum ex illius fructibus tradendi quolibet anno Fratribus ejusdem Conventus 30. scuta panis albi, adest punctualis resolutio Sac. Congreg. Concil. quòd scilicet per viam eleemosynæ possint iidem Religiosi dictam summam quolibet anno recipere, quam refert, & sequitur *Lantasc. in Theatr. Regular verb. Legatum num. 1. §. Procurator Rev. Fabricæ, & §. Et Sacr. Congregat fol. mihi 357* Cujus decreti, & exempli efficaciam conantur contrarii Defensores debilitare sub limitatione, quòd scilicet panis inservire debebat pro infirmis, sed etiam nostræ eleemosynæ fuerunt per donantem relictæ, non pro victu, sed quidem pro omnibus indigen-
35 tiis in genere, ibi; *Per provedimento d'oglio per la lampada sudetta, impiegandosi in quelle cose, che saranno necessario al sussidio caritativo ai dd. Padri*; Et sic non solum pro Infirmaria, sed etiam pro Aromataria, & similibus, ut ex se patet.

Quatenùs autem aliqua in hac parte remaneret difficultas, quod non credimus, considerando eundem Syndicum, non uti talem, sed tanquam Personam privatam, & uti
36 unum ex Civibus Imolensibus, omnia de plano procederent, observando, quòd in casu hujusmodi, vel similium impedimentorum, pia donatrix in illius locum per pactum expressum subrogavit illius hæredem, ut videre est in Instrumento dictæ donationis ante finem, & propterea loco ejusdem Syndici Apostolici procurare deberent exequutionem piæ voluntatis ejusdem donatricis illius hæredes, & sic semper cum exclusione prætensionis Rev. Fabricæ.

Nec replicetur, quòd, cùm inter conditiones per dictam donatricem expressas, adsit illa exclusiva Jurium Rev. Fa-
37 bricæ, hæc haberi debeat pro non apposita, eo quia non sit in facultate testatorum demandare, ut Ministri ejusdem non se intromittant in exequutione piorum legatorum, quia esset velle, quod leges in sua dispositione locum non haberent, quod improbat *Textus in leg. Nemo potest ff de Legat. 1.*

Respondemus enim, quòd non opus habemus immorari in dicta inspectione, quàm cohærenter ad decretum hujus Sacræ Congregationis diei 18. Martii 1626. tractant Authores, in contrarium citati, in terminis relicti puri, & simplicis, cum pacto resolutivo, ut quatenùs Ministri Rev. Fabricæ in illius exequutione vellent se ingerere, tale relictum
38 devolvatur ad alium, absque ullo onere; Nos autem, ut sæpè diximus, & nunquam satis repetimus, sumus in terminis donationis conditionalis, & continentis expressam dominii reservationem, quatenùs non adimpleantur onera, à pia Benefactrice injuncta, quo casu, cùm dominium nullatenùs dicatur translatum in personam incapacem, minusque abdicatum ab hæreditate, & bonis donantis, deest subjectum facultatum Rev. Fabricæ cui propterea nihil incorporari potest; Non sic autem in illis terminis, in quibus loquuntur Authores, exadversò allegati, quia in illis dominium erat jam translatum à testatoribus, avulsumque ab eorum hereditatibus, ut ex illarum lectura remanet manifestum.

Cessat pariter eadem necessitas immorandi in dicta inspectione, ex eo, quòd nostra pia donatrix non demandavit, Ministros Revendæ Fabricæ non posse se intromittere in
39 procurando adimplemento suæ voluntatis, qui sunt precisi, & restricti termini decreti hujus Sacræ Congregationis diei 18 Martii 1626 registrati *in Compend. Privilegior. ejusdem fol. 40.* ibi: *Retulit, mentem S.S. esse, quòd facultates Fabricæ non revocentur in dubium, quin possit juxta suas facultates procedere, & exequi facere legata pia, non obstante quacumque prohibitione testatorum, & aliorum, quin in eis possint se intromittere, illaque exequi facere*; Sed nec minimam faciendo mentionem de iis, qui vellent se intromittere pro exequenda sua voluntate, expressè, & enixè voluit, & demandavit, ut nulla persona, quantumcumque privilegilegiata, & privilegiatissima, Jus aliquod, etiam minimum acquirere posset in bonis suis, & quæ donare voluit cum dd. conditionibus, & non aliàs ibi: *Salvo sempre e riservato,*
40 *come si è detto, à di lei favore, e di Lei Eredi, e successori &c. il speciale dominio &c. ita che niuna Persona di qualsivoglia grado, e condizione, ancorche privilegiata, ò privilegiatissima, etiamsiche fosse il Tribunale della Rev. Fabrica di San Pietro di Roma, possa in esso, ò sopra di esso &c. con qualsivoglia titolo, in minima parte acquistare Jus, ò ragione alcuna, ò incorporarlo à se &c.*

Supplicantes hic observare, quod cohærenter ad dominii reservationem, eadem donatrix nil aliud in hac parte prohibuit, quàm acquisitionem Juris circa sua bona, quæ à libera ejus voluntate dependebat, quod non est velle, ut leges 41
in sua dispositione locum non habeant, ut exadversò dicitur, sed potiùs est uti libertate illa, quam unusquisque habet à Jure, disponendi de suis bonis, juxta notoria principia; Contraria siquidem procedunt in terminis solemnitatum, inductarum à legibus, quarum exercitium nemo potest effugere, non autem concernunt translationem, & dispositionem rerum propriarum, ut in specie respondendo contrariis ratiociniis, & authoritatibus notat *Rodalph. in d. allegat. 75. num. 21. & 23.* ibi: *Non obstat igitur, quod testator non possit adiicere conditiones, Juri contrarias, dum facere non possit, quin Leges, & Canones habeant locum in sua dispositione; Quia regula ista procedit in dispositis, & sancitis à Legibus, seu Canonibus, respicientibus solemnitates 42
actus, à Jure publico introductas, ad evitandas fraudes, non autem in adiectis per testatorem circa traditionem, & acquisitionem dominii rei, per ipsum legatæ &c.*

Cæterùm præter omnem necessitatem, & ad solum materiæ ornatum, dicimus, quod non transeunt absque difficultate ea, quæ exadversò asseruntur de limitata testatorum facultate interdicendi Ministris Rev. Fabricæ, ne se intromittant in exequutione piorum Legatorum, & in casu contraventionis, illa relinquendo aliis, absque ullo onere; Imò opinio contraria videtur verior, communior, & validioribus fulcita rationibus, & fundamentis, ad quod demon- 43
strandum, præter punctualem authoritatem eruditissimi *de Rubeis de Testam. cap. 83. num. 183.* dignentur EE. PP. recognoscere doctissimam, & fundatissimam allegationem 75. *Rodalphini*, in qua materia per sua principia enucleatur, adducuntur contrariæ rationes, & allegantur Doctores omnes, exadversò citati, illisque congruæ dantur responsiones, quam perlegere supplicamus sub illa consideratione, quod non fuit edita ad solam causæ opportunitatem, sed animo indagandi metam, & simplicem veritatem circa quæstionem, quam meritò ancipitem vocat in principio ejusdem allegationis, asserendo *num. 9.* ibi: *Contrariam tamen, præmissis non obstantibus, validioribus rationibus, & fundamentis de Jure veriorem, & sequendam existimarem, &* *num. 21* ibi: *Ex quibus liquet opinionem, supra firmatam, æquiorem, & communiorem esse, contrariis non obstantibus, 44
nam Textus &c.*

Absque necessitate immorandi in odiosa comparatione inter eundem celeberrimum Authorem & bo. me. *Bertacchinum* (quem in Condiscipulum habuisse gloriatus sum in mea *Institut Crim. lib. 3. tit. 4. num. 89.*) asserentem contrarium in 45
eius Voto decis. 561. per tot. ut facit unus ex Dominis exadversò in Jure Scribentibus, advertendo quod plurium annorum spatio in munere Auditoris laudabiliter inservivit Eminentissimo Spinulæ; Dum notum est EE. PP. totique Curiæ, quod idem *Rodalphinus* per multa lustra Advocationis munus non minus laudabiliter in Curia exercuit, itaut magnum desiderium sui reliquerit, quando sanitatis causa paulò antè mortem in Patriam se recepit, undè meritò in *decis. 283. num. 1. part. 17 recent.* nedùm primi ordinis Advocatus nuncupatur, sed prælationem obtinuit in concursu 46
Card. de Luc. ibi: *Laudum à DD. Angelo Rodulphino, & Joanne Baptista de Luca, ex primi ordinis Romanæ Curiæ Advocatis, latum &c. & in decis. 1265. num. 7. coram Emer. Jun.* primi nominis pariter appellatur Advocatus ibi: *Ut in puncto tradit Angelus Rodulphinus, annis præteritis apud Nos primi nominis Advocatus.* Et post hæc scripta *in Faventina Jurisp. 12. Maii 1710. § Nihil ubi coram Ansald.* illum vocat *celebrem in Curi. sui ævi Advoc.*

Præscindendo, inquam, à tali odiosa Personarum comparatione, supplicamus unicè insistere in combinatione Scripturarum, ab eisdem typis datarum, juxtà *Consilium Senec.* 47
de quatuor Virtutib. cap. de Prudent. ibi: *Non te moveat dicentis authoritas, nec quis, sed quid dicat, attendito.* Cum quo concordat lepidissimus Poeta *Oaven. Epigram. 31.* ibi,

In dictis hominum non quis considero, sed quid.

Et in Epigramm. 37. ibi:

Nec te dicentis moveat reverentia, sed quid
Dicere attendas, qua ratione probet

Ea tali enim combinatione remanet manifestum, quòd *Bertacchinus* materiam vix tetigit per quinque paragraphos, *Rodalphinus* verò suo more illam magistraliter pro veritate pertra-

48 pertractavit per paragraphos 39. sigillatim referendo omnes illos Authores, quorum verba leguntur in contrariis scripturis, & postmodum eis congruè respondendo, atque ostendendo insubsistentiam rationum, in quibus fundantur iidem Authores, quæve hodiè repetitæ fuerunt.

A quibus solidis rationibus, & animadversionibus in angustiis positi, in concreto casus nostri DD contrarii Defenso-
49 res, recurrunt ad generalitates, proponentes duo consideranda; Primum, quòd afferendo contrarium, actum erit de Juribus Rev. Fabricæ, eo quia Instrumentum nostræ donationis deservire poterit pro Formalario in his materiis; Secundum verò, quod brevi tempore offuscaretur puritas Regulæ, quam profitentur Fratres Minores, tam Observantes, quàm Reformati, & Cappuccini, eo quia hac via de facili acquirere possent redditus tutos, & certos.

Sed neutra consideratio aliquam meretur animadversionem; Non prima, quia Privilegia Rev. Fabricæ amplissi-
50 ma sunt, & licet non comprehendant casus illos, in quibus possunt exequutioni demandari ab hæredibus, vel particularibus exequutoribus defunctorum voluntates, modo ab hac Sacr.Congregat. præscripto die 14.Februarii 1635. vindicant sibi locum, & spatiosus eis remanet campus in casibus negligentiæ hæredum, incapacitatis Legatariorum, incertitudinis relictorum, & respectu aliorum piorum Legatorum, circa quæ, illorumque diversitatem, & multiplicitatem, integram edidit Compilationem *Vespignanus*, & de illis la-
51 tè discurrunt *Marant. in suis controv. Novar in Summ. Bullar. comment. 56. per tot. Ricc. part. 3. resol. 374. & seqq. & à resolut. 416. eadem part. 2. Bertacchin. vot. decis. 129. per totum*, & *Rocca Select. Jur. Interpretation. cap. 44. per tot.* & alii, ab his citati.

Minùs relevat secunda animadversio, quia in substantia omne id, quod facere possunt iidem Religiosi, restringitur ad petendam eleemosynam, & acceptandum per viam meræ gratiæ id, quod liberè volunt eis dare defunctorum hæredes, vel piarum dispositionum Exequutores, & juxtà Divi
52 Bonaventuræ consilium, gratias agere de dato, & non murmurare de negato, quod an sit tutos, certosque redditus possidere, vel potiùs in spe Divinæ Providentiæ vivere, quæstuatione mediante, EE. PP. determinandum relinquimus.

In omnem verò casum non sunt abbreviatæ manus Superiorum, minusque coarctata libertas hæredum, vel Exequutorum Testamentariorum aliis committere exequutionem dictorum piorum Legatorum, quando perspectis particularibus circumstantiis Conventuum, & magnæ summæ
53 legatæ, comperiunt eleemosynas taliter adauctas, ut eximantur Fratres à necessitate sibi victum quærendi, mediante incerta quæstuatione, ut notant *Castill. de Aliment. cap 5. sub num. 26. vers. Praterea*, & *Amostaz. de Causis piis lib. 4. cap. 3. num. 66.* & firmavit egregiè *Rot. in decis. 1219. num. 13. coram Emer. Jun* ibi: *Neque hoc modo offuscatur puritas Regulæ, quoniam Fratres legata recipiunt, ut præfertur, non tanquam debita, sed tanquam puras, & simplices eleemosynas; Neque rursus de illis sunt omninò certi, quia semper residet in prudenti, & rationabili judicio Exequutorum, vel* 54
Judicis, super hoc aditi, perspectis circumstantiis eleemosynarum, atque Locorum, pias Testatorum voluntates exequendas, vel iisdem Fratribus legatariis relinquere, vel aliis committere; Imò quandoque eorum officio continebitur, ut aliis committant, si comperiant, Legata, seu eleemosynas, sic adauctas, ut eximant Fratres à necessitate sibi victum quærendi incerta mendicitate, quemadmodum tenentur, ut constat ex traditis &c. & *decis. 1326. num. 15.* ibi: *Et hoc modo, ut dum non læditur, verùm potiùs religiosè servatur puritas eorum Instituti, tolliturque quævis certitudo eleemosynæ ex parte Fratrum, cùm semper stet in prudenti arbitrio, & vigilantia ejusdem Archiepiscopi, pensatis omnibus circumstan-*
tiis, eleemosynarumque augumentis, ac respectivè decrementis, vel ipsis Fratribus, vel aliis, committere missarum celebrationem, ut benè advertitur in præcedenti decisione. 55

Neque omittimus illam animadversionem, quòd agitur de dispositione clara, & cubitalibus literis expressa à pia donatrice, unicèque, & principaliter directa ad majorem Beatissimæ Virginis cultum, Sanctorumque ejusdem protectorum, & Advocatorum venerationem; Unde quando etiam de summo Juris rigore aliqua considerari posset repugnantia circa exequutionem ejusdem donationis, modo à donante de-
siderato, quod non credimus, adhuc in his terminis omnis 56
æquitas, omnisque Justitia expostulare videntur, ut eo meliori modo, quo fieri potest, exequutioni demandetur, ne Fideles à similibus piis dispositionibus retrahantur, per ea, quæ ad rem considerat *Rot. in decis. 847. num. 3. coram Seraph.* & *decis. 685. num. 5. coram Cerr.* & *decis. 258. num. 23. & 24. part. 7. recent.* Præcipuè, quia maximum, præcipuumque Rev. Fabricæ munus est, totis viribus curare, ut piæ morientium voluntates custodiantur, ac inviolabiliter observentur.

Sacr. Congregat. Rev. Fabricæ, scribentibus in Jure pro
illa quat. celeberrimis Sac Consistor. Aulæ Advoc. & in facto 57
duobus illius diligentissimis Defensoribus, die 24. Novembris 1706. rescripsit; *Dilata*. Die 26. Martii 1707. rescripsit: *Non intrare Privilegia Rev. Fabricæ*. Et die 20. Julii ejusdem anni 1707. rescripsit: *In decisis*.

Finis Tomi Primi Discept. Ecclesiast. Advocati Dominici Ursaya.

COMPEN-

COMPENDIUM

Privilegiorum Rev. Fabricæ Sancti PETRI

ARGUMENTUM.

Enumerantur, & explicantur frequentiores casus in quibus locum habent, vel non Privilegia Rev. Fabricæ S. Petri, nec non Facultates illius Ministrorum.

SUMMARIUM.

Ceasio scribendi num. 1.

Adimplementum Legati quando probetur juramento hæredis num. 127.

Adimplementum Missarum quomodo probandum sit num. 121.

Alienationes rerum Ecclesiæ malè factas revidere possunt Fabricæ Ministri num. 42.

Annuorum Legatorunurum cum pio onere non adimpletorum pro præterico applicat sibi fructus; In futurum verò procurat eorundem adimplementum num. 10.

Avocare potest pecunias, quamvis bona fide consumptas n. 50.

Causas omnes avocat, quando verificatur ipsius fundatum interesse num. 7.

Certa quando est dispositio, non procedit Fabrica à num. 66. ubi latè explic. conjecturæ, à quibus certificari possit.

Commissarii possunt revidere Libros, in quibus describuntur onera Missarum num. 137.

Commutatio voluntatis subreptitiè obtenta, ipsi non præjudicat num. 34

Commutatio voluntatis non potest concedi ab Episcopis in præjudicium Fabricæ num. 56.

Compositio à Fabrica obtenta nulla est, si intra mensem non exequatur num. 130.

Conditio, ut Fabricæ Ministri non se ingerant in exequutione piorum legatorum, quando locum habeat, à num 61.

Condonatio nulla est, quando data opera non fuerunt adimpletæ obligationes num. 133.

Confraternitatibus quando legata relinquuntur, locum habent privilegia Fabricæ num. 57. & 58. Ubi declarat

Pro constructione Monasteriorum, Hospitalium &c. quæ nequeat adimpleri, quando procedat Fabrica num 31.

Contrahentes cum Fabrica sunt eodem modo tuti, ac si contraxissent cum Camera num. 51.

Declarationes Sac. Congreg. Fabricæ habent vim legis num 3.

Dilationem debitoribus an possint dare Judices, & Ministri Fabricæ num. 135.

In dispositionibus pro unica vice factis, & intra triennium non adimpletis, quando procedat num 8.

In donationibus creditorum, non servata Constitutione Clementis VII. an possit procedere num. 82.

In donationibus piis inter vivos, ex mera tamen liberalitate, quando procedere possit num 47. & 48.

Dos puellæ, quæ ingressa fuit Monasterium Cappuccinarum, an spectet ad Fabricam num 145.

Eleemosyna Missarum non celebratarum durante litis inter duos se pretendentes hæredes, spectat ad Fabricam num. 119.

In eleemosynis, pauperibus distribuendis, quando se ingerere possit num. 71.

Episcopi intra annum exequi possunt legata pia; Post annum verò Fabricæ Minifteis, an privativè id spectet num. 65. & num 111. vers. Verùm.

Exemptio nulla suffrag. adversus ipsius Ministros num 43.

Exequitur omnes pias dispositiones in Urbe post 5 menses, & in Orbe post annum non exequutas num. 4.

Etiamsi cœpta fuerit, sed non terminata exequutio ibid. num. 6.

Pro exoneratione conscientiæ quando fuit eclictum legatum, spectat ad Fabricam num. 28.

Fabrica Gabellas solvere non tenetur num. 128.

Contra falsificantes scripturas in Fabricæ præjudicium procedere potest num. 35.

Fisci, & Cameræ Apostolicæ jure utitur num. 49.

Fratribus Minoribus, & Cappuccinis relicta legata an, & quando spectent ad Fabricam num 15.

Fundamentum suæ intentionis quando Fabrica non probat, procedere non potest num. 86.

Gabella solvi non debet à Fabrica num. 128.

Hæres ante interpellationem Rev. Fabricæ missas non celebratas celebrare potest num. 146.

Hæres fiduciarius cogi potest ad patefaciendam piam dispositionem num. 148.

Contra Hæredes, non conficientes Inventarium, procedere potest num. 36.

Immissio quando debeatur Fabricæ ad exclusionem hæredum num. 59. & 60.

Ob incapacitatem illorum, quibus relicta fuerunt legata pia, hæc ad Fabricam spectant, sive illa verificetur à principio, sive postea num. 13.

Incerta vel relicta pro malè ablatis, quando non specificantur personæ, an spectent ad Fabricam num. 24.

Insufficientia pecuniæ non probata, neque congruo termino præfixo, procedere non potest num. 72.

Insubsistentia juris per Fabricam cessi concurrente, illius facultates non intrant num 85.

Legatarii acceptare debent legata cum omnibus oneribus n. 147.

Legatariis negligentibus, & non curantibus exequutionem legatorum potest Fabrica manus apponere num. 140.

Legata, satisfacta antè appositionem manus Fabricæ, non cadunt sub illius Privilegiis num. 79.

Pro legatis, non exequutis spatio 40. annorum, vel per tempus immemorabile, non potest procedere num. 81.

Pro legatis profanis non procedit num. 77.

Pro legatis, relictis amore Dei pauperibus puellis, non contemplatione sanguinis, an, & quando procedat num. 18.

Pro Legatis cum onere orandi Deum pro anima, an intrent ejus facultates num. 124.

Pro Legatis, relictis Syndico S. Francisci, nullo imposito onere, an procedat num 139.

Pro Legatis relictis personis incapacibus prolibels, an procedat num. 136.

Pro Legatis pro exoneratione conscientiæ potest procedere num. 28. Limita, ut in num. 126.

Pro Legatis unius cerei, adhibendi in elevatione Sanctissimi quando procedere possit num. 138.

Manu regia, & summariè procedit, & absque tela judiciaria num. 41. Ubi declaratur.

Ministri Fabricæ, non possunt *procedere in exequutione illius pii legati, in quo præventi fuerunt ab Episcopis num. 4. & 5 & num. 111. Ubi declaratur.*

In Legatis, certificatis per declarationem hæredis fiduciarii num 88.

In Legatis quæ certificari possunt ex conjecturis, & observantia num 67. & num 89.

In Legatis certis num. 66.

In Legatis favore Sacristiæ personarum incapacium num. 139.

In Legatis profanis num 77.

In Legatis, relictis Cappellis Ecclesiarum personarum incapacium num. 94. Ubi declaratur.

In Legatis parvæ summæ num. 127.

In Legatis pro hostiis, vino, oleo &c. Ecclesiarum personarum incapacium num. 91.

In Legatis, contentis in testamento revocato num. 97.

In Legatis satisfactis antequam Fabrica manus apponeret n. 79

In Legatis causa Studii, & Doctoratus adipiscendi num 110.

Quando non probatur concludenter Fabricæ intentio num. 86.

Quando constat de negligentia num. 75.

Quando non probatur insufficientia pecuniæ pro opere injuncto num. 86.

Quando Papa commutavit voluntatem num. 73.

Stabilia ad Fabricam spectantia emere num. 160.

Taxam Notarior Card. Vicarii servare tenentur num. 162.

Terminato Fabricæ servitio, quæ privilegio retineant n. 121.

Ministri Fabricæ possunt *arma deferre num. 104.*

Limita in Terzar onustis, & per Loca murata num. 105.

Exequi

COMPENDIUM

Privilegiorum Rev. Fabricæ S. Petri.

OCcasione Causæ *Imolen.* de qua supra *discept.* 31. argumenta contraria diluturus, multos pervolvere Authores coactus sui; Ut autem ea, quæ inter legendum mihi occurrerunt, & pro meo usu adnotavi, aliis prodesse possint, 1
Ideo hic imprimenda curavimus, eo fine, ut quantum in Nobis est, benignus Lector, in hoc breve Compendio, unita habeat, quæ Nos à multis Authoribus sparsim collegimus.

Plurima sunt Privilegia, quæ diversi summi Pontifices verè pio Operi Rev. Fabricæ Sancti Petri de Urbe concesserunt, & non sine magno congruitatis, & maximo rationis fundamento, quia quando aliena bona pervenerunt ad aliquem, qui illa retinere non potest, vel propter propriam In-
capacitatem, vel quia ignorat, cui illa tradere tenetur, ex 2
quo est omnino incertus, vel in similibus circumstantiis, restitutio facienda est Jesu Christo Domino Nostro, qui est hæres universalis omnium incertorum; Romanus autem Pontifex est universalis dispensator, & absolutus administrator omnium bonorum Christi, cujus in Terris vices gerit; Et proinde potuit omnia illa, quæ Christo Domino, uti incerta debita erant, addicere, & applicare Fabricæ Ecclesiæ Sancti Petri, in commune totius Christiani Orbis cummodum, & utilitatem ædificatæ, ut sicuti Beatus Petrus ab ipso Salvatore Nostro Princeps Apostolorum est constitutus, ita etiam ipsius Basilica inter cæteras Urbis, & Orbis Ecclesias magnificis ædificiis amplietur, & ampliata conservetur, ut dicitur in *Constit.* 22. *Julii II.* §.2. & advertunt *Marant. resp.*22. *à num.*80. *part.*1. *& resp.*68. *à num.*53. *& de Rub. practic resol. cap.* 80. *num.* 5. *& seqq. & Card. de Luc de Testam. disc.*92. *num.* 9. ubi, quod in Fabrica istius insignis Ecclesiæ Principis Apostolorum honorari videtur universitas Ecclesiarum totius Orbis Catholici; De qua magnifica Basilica extat illud, relatum supra *disc.*31. *num.*6.

Extra non cernes Templum, sed veriùs Urbem;
Intùs non Urbem, sed vera nomine cælum.

Privilegia hæc recognosci possunt in dicta *Constitut.*3. *&* 9. *Clement. VII In Constit.*31. *Pauli III.* ubi ultra dictam *Constit. Julii II* refertur alia Leonis X. *In Constitut.* 15. *Julii III. In Constit* 62. *Pii IV. In Constit.* 95. 96. 97. *&* 98. *Sancti Pii V. In Constit.*95. *Sixti V. In Constit.* 115. *Clementis VIII in Constit.* 7. *&* 8. *Alexandri VII. & in Constit.* 3. *Inn. XII. in ejus Bulla*
riol. fol 12. Quæ referuntur, compilantur, & respectivè declarantur, & ampliantur in multis Declarationibus, editis
à Sac.Congregat. ejusdem Fabricæ, impressis apud: *Quaran.* 3
in Summ. Bullar. verb. Fabrica S Petri, apud *Ricc. in Prax. resol.*377. *par.*2. apud *Novar. in Summ. Bullar. pae.* 2. *comment.* 67. *à num.*2. & apud *Vespign. in Compend. Privil. Rev. Fabricæ*, in Urbe impresso anno 1676. Quæ declarationes, uti à dicta Sacr. Congregatione Fabricæ authoritate Papæ promulgatæ, vim legis habent, & omni jure executioni mandandæ sunt, juxta animadversa per *Marant. resp.*14. *num.*8. *&* 17. *part.*1. *Cobell. in Notit. Card. cap* 8. *Congregat.* 11. *fol.*72. *vers. Statuta, & Monet. de Comm. ultim. volunt. cap.*5. *num.*15. & firmata per *Rot in Roman. Fideicommissi de Rusp.* 25. *Junii* 1684. *§. Nec ex eali in fin. coram Rondinin & in Romana Locorum Montium* 3. *Junii* 1711. *§. Præfatæ coram Molin.* ubi quod tanta eædem resolutiones pollent authoritate, ut ab eis in judicando recedendum non sit.

Pro horum autem amplissimorum privilegiorum brevi notitia, præmitto, quod illa locum generaliter habent in omnibus piis dispositionibus, eo quia cura, & jurisdictio circa exequutiones omnium piarum dispositionum, quæ de jure omni tempore spectabat ad Episcopos, post annum à die mortis disponentis extra Urbem, & in Urbe post 15. menses, devolvitur, seu spectat ad Tribunal Rev. Fabricæ, ejusque Officiales, loco Episcoporum subrogatos, & quidem
post dictum annum extra Urbem, & 15. menses in Urbe 4
privativè quoad eosdem Episcopos, & quoscumque alios *Marant. resp.*20. *num* 75. *&* 76. *part.*1. & latiùs *resp* 68. *num.* 1. *& pluribus seqq. & per tot part* 3. *Ricc. in prax. resol.* 374. *in princip.* ubi refert personas, quæ in Regno constituunt d. Tribunal Fabricæ, *& resol.* 376. *n.*2. *par.*2. *Rub. de Testam. cap.* 84. *num.* 274. *& seqq. Rot. decis.* 122. *num.* 2. *& seqq. part.*7. ubi, quòd potest recuperare bona, destinata in causas pias, ab aliis occupata, *Thor. in Summ. privileg. piæ causæ privileg.* 259. *circa finem*; Idemque expressè cavetur in *Constitut.* 96. *Sancti Pii V.* edita pro causis Urbis, ut in iis procedant Ministri

nistri Fabricæ elapsis 15. mensibus, quam etiam expendit *Marant. d. resp. 68 par. 4. à n. 64. usque ad finem*, ubi examinat verba Constitutionis in ea parte, in qua videtur moderari privilegia, seu facultates circa causas, in qua Vicarius Urbis prævenisset: *Vide Monaccell. in Formulario tom. 1. fol. 298. num. 20. &c.*

Quæ omnia, nedum procedunt re integra, sed etiam si Episcop. intra annum cœperit urgere pro exequutione, sed eo tempore causa non fuerit terminata, imo etiamsi causa sit in qualibet instantia, & coram quocumque Tribunali; Quia adhuc potest Tribunal Fabricæ avocare causas, ubicumque
6 & in quacumque Curia pendentes, ut sancitur *in Constit. 3. & 9. Clem. VII.* & observat *Marant. resp. 68.* ubi probat, id determinari, nedum in dd. Constitutionibus Clem. VII. Sed in concordatis inter Paulum III. & Carolum V. factis in hac materia pro Regno Neapolis *part. 3. & resp. 22. num. 7. in fin. & seqq. & num. 87.* ubi de avocatione à foro sæculari *part. 1.* Quod etiam *latissimè* prosequitur *in resp. 24. ead. part. 1.* Cum aliis apud *Rot. in Roman. Locorum Montium 2. Junii 1711. in princip. coram Molin.* Dummodo tamen agatur de fundato interesse Fabricæ, ut notat idem *Marant. resp. 93. num. 31. & seqq. part. 4.*

Limitantur tamen hæc in casu, in quo Testator breviorem præfigat terminum exequutioni suæ voluntatis, quia tunc, illo elapso, etiamsi non sit completus annus, statim potest Fabrica procurare exequutionem pii relicti *Marant.*
7 *resp. 41 dub. 2. num 56. & 57. part. 1.* quem sequitur *Ventrigl. in Prax. part. 2. annot. 28. §. 2. num 25.*

Hoc præmisso, quæres I. *An eadem privilegia locum habeant in omnibus, & quibuscumque dispositionibus piis, pro unica vice factis, seu relictis personis, vel Ecclesiis certis, cum, vel sine onere, & non solutis, vel non adimpletis*; Resp. *affirmativè*, hoc est intra triennium, ex dictis Legatis deberi fabricæ quintam eorum partem, post triennium verò me-
8 dietatem spectare ad ead. Fabricam, juxta *Constitutiones 96. & 97. Sancti Pii V. & Declarationes Congregat. Fabricæ*, ubi, quòd etiam in legatis, non adimpletis intra tempus à Testatore, seu disponente statutum, currat triennium à die obitus, ut *in dd. Declarationibus*, impressis apud *Quarant. in Summ. Bullar. verb. Fabrica Sancti Petri §. Quoniam juxta*, & apud *Ricc. in Prax. resol. 377. eodem §. part. 2.* & apud *Vespignan. fol. 17.* & notant *Zerol. in Prax. verb. Fabrica num. 1. & seqq. & Ricc. in Prax. part. 2. resol. 368. num. unic.*

Non poterit tamen Fabrica, seu ejus Ministri dictam portionem antea recipere, quam post exequutionem dictorum
9 legatorum, seu dispositionum piarum, juxta illa verba citatæ *Constit. 97. Sancti Pii V. Postquam legata hujusmodi exequutioni debitæ demandari fecerint*, & notant *de Rub. de Testam. cap. 84. num. 377.* latè *Marant. resp. 41. num. 18. & seqq. part. 1. & resp. 93. num. 33. part 4. & Caisot. in ejus consil.* impresso post *d. Marant. resp. 96. part. 4.*

Quæres II. *An aliqua portio debeatur Fabricæ ex illis annuis legatis, quæ fuerint relicta certis Locis piis, Ecclesiis seu Ecclesiasticis, cum onere missarum, Divinorum officiorum, erogationis eleemosynarum, & similium in perpetuum, seu ad tempus, & avaritia hæredum, seu aliorum, qui ad id quomodolibet tenebantur, non fuerint pro præterito cum effectu adimpleta*; Respondeo, *Deberi Fabricæ* præteritos reddi-
10 tus, seu relicta, decursa, & realiter non soluta, in futurum verò decurrenda ipsis legatariis applicari debent, cum onere tamen ipsis in testamentis injuncto, ut disponitur in eisdem sæpè citatis *Declarationibus* apud *Quarant. in Summ. Bullar in d. §. Fabricæ Sancti Petri §. Annua verò*, & apud *Ricc in Prax. d. resol. 377. eodem §. 2.* & apud *Vespignan. fol. 18.* & observant *Novar. in Summ. Bullar. part. 2 comment. 67. num. 2. & seqq. & Rot in Roman. Locorum Montium 3 Junii 1711 §. Præmisso coram Molin.* Quidquid videatur dicere *Ricc. resol.*
11 *378 sub num. 1. d. part. 2.* ubi, quòd debetur sola medietas fructuum præteritorum.

Quando autem pro legatis annuis non expressis, bona, seu annui redditus, à Locis piis, seu ab aliis legatariis exacti sunt, seu exiguntur pro d. celebratione missarum, seu Divinorum officiorum, sed missæ, seu officia in totum, vel in partem, non fuerunt celebrata, sivè per negligentiam, sivè per impotentiam, eo quia major sit numerus missarum, quàm Sacerdotum, hujusmodi relicta pro rata missarum non celebratarum ad Fabricam devolvuntur, cum facultate tamen Ministrorum Fabricæ concordandi pro præterito tantùm cum legatariis, vel aliis obligatis, si melius expedire videbitur, ut in dd. *Declarationibus Sacræ Congregationis* apud *Quarant. & Ricciam, & Vespignan. mox citatos*, utro-
12 bique §. *Quoniam verò*, & notat *Marant. resp. 5. per tot.* & signanter *ante num. 1. num. 58. & seqq. & num. 73. & seqq. part. 1.* & firmavit *Rot. in decis. 335. num. 9. & 10. part. 18.*

Quæres III. *An legatarii, quibus à principio redditus, seu bona relicta sunt, ex Instituto, seu observantia Regulæ sunt incapaces tantum relictorum, aut à principio quidem capaces* 13
erant, sed propter Regulæ mutationem effecti sunt incapaces; hujusmodi relicta caducentur ad beneficium hæredum, seu potiùs comprehendantur sub privilegiis Fabricæ Resp. Comprehendi sub privilegiis Fabricæ, ad quam proindè tanquam incerta spectant in vim institutionis, seu substitutionis, ut in *sæpius citatis Declarationibus Congregationis Fabricæ*, impressis apud *Vespignan. fol. 33. & apud Quarant. & Ricc. ubi supra §. Si autem*, & plenissimè *Marant. resp 35. per tot.* ubi de legato, facto Cappuccinis de annuo victu, & vestiario *Card. de Luc. de Fideicom in Summ. num 85. in fine, & 86.* ubi exemplificat in Fratribus Minoribus S. Francisci, & similibus *part. 1. Caval decis. 212. num. 6. vers. Supererat*, ubi de legatur panis, & vini favore Cappuccinorum, amplians etiam 14
si testator in casu incapacitatis eorundem legasset Confraternitati, quam rogabat, ut faceret dictam eleemosynam Cappuccinis ne isti per indirectum fierent capaces illius legati, cujus directè sunt incapaces.

Respectu tamen Fratrum Minorum Reformat. de Observantia, adest speciale decretum *Congregat. Fabricæ editum 14 Februarii 1633.* cum distinctione omnium casuum, in quibus iidem Fratres possint, vel non possint legata pia percipere, quod est impressum apud *Fagnan. in cap. Nimis prava in fin. de Excess. Prælat.* apud *Barbos. in Coll. Apost decis.* 15
collect. 446. num. 4. & apud *Marant. resp 41. in fine lib. 1.* ubi per totum latè scripserat super eadem materia, apud *D. Adv. Piton. discept Eccles. 1. per totam*, & sing. *num 5. & num. 56. & num. 175.* & apud *Matthæucc in Official. Cur. Eccles. cap. 30. per tot.* & apud *D. de Lucca in Dissertat. de Legat. pro victu fol. mihi 84.* Quod decretum servandum esse sæpe mandavit Sacr. Congregat. Concil. nempè in *Sancti Severini præstationis Ferculi 8 Jun. 1684 lib. 34. Decret. fol. 195.* & in *Faven. Legatorum 2. Martii 1697. fol. 47. Decret fol. 53. & in Salernitana Eleemosynarum 14. Jan. 1704. lib. 54. fol. 213.* In quibus agebatur de legato annuo, per viam eleemosynæ injuncto hæredibus, ad præstandum quotidiè ferculum PP. Sancti Francisci de Observantia, Reformatis, & Cappuccinis; Pro cujus legati exequutione respondit etiam *Sac Congreg. Boni Regiminis in Viterbien 22 Junii 1652.* juxta verba illa decreti, seu epistolæ, scriptæ Gubernatori Viterbii, registratæ à *d. D. de Lucca* ubi *supra num. 396 Mentre per il passato li Frati Minori Osservanti di S. Francesco di Canino, siano stati sovvenuti di scudi dieci l'anno per la pietanza, e di altri scudi quindeci per il vino da quella Communità, la Sacr. Congregat. si contenta, che possa continuarsi la medesima limosina; Onde piacerà à V. S. &c.*

Quæres IV. *An in illis casibus, in quibus hæredes, fideicommissarii, seu legatarii, licèt aliàs capaces, nolunt acceptare, sed repudiant hæreditatem, vel legata, relicta, in causas pias* 16
loco eorundem succedat Rev. *Fabrica, vel potiùs spectent ad hæredes*. Respondeo *Spectare ad Fabricam*, perindè, ac si à principio fuisset instituta, seu substituta, atque legatum sibi fuisset expressè relictum, ut cavetur *in dd. Declarationibus Congregationis Fabricæ §. Si autem in fine* impressis, ut supra, & observat *Marant. resp. 19. num. 42. & per tot. & resp. 37. per tot par. 1.* ubi de renunciatione, seu potiùs extrajudiciali denunciatione facta Ministris Fabricæ; Amplians, quòd post talem renunciationem, legatarii nequeunt ampliùs se componere cùm hæredibus, quodque renunciatio legati, etiam onerosi, possit fieri à Religiosis, etiam absque solemnitatibus, prout testatur pluriès fuisse decisum in Congregat. Rev. Fabricæ, & *Rot. decis. 150. num. 40. & seqq. part. 12. & coram Carill decis 79. num. 7. & coram Cerr. decis. 511. num. 28.*

Quæ vera sunt, quando repudiatio fit ante aditionem hæreditatis, quia, ista semel adita, repudiari deindè non potest
ut in terminis prætensionis Ministrorum Fabricæ firmavit 17
Rota in decis. 85. num. 7. & 8. coram Cels. ubi, quòd ad hoc, ut sit valida talis repudiatio, fieri debet cum necessariis solemnitatibus, & Apostolico beneplacito, *& decis. 16. num 24. & seq. part. 19. recent.* ubi, quòd tales declarationes, se nolle esse hæredes, fieri solent ad evitandas molestias Commissariorum Fabricæ, quod ad alium effectum mutationis voluntatis circa electionem Loci, ubi construi debebat Cappella, refertur in *decis. 1333. num. 3. coram Emerix. jun.*

Quæres V. An *legata pia annua pro dotibus pauperum Puellarum, relicta amore Dei, seu ratione animæ, non autem affectu sanguinis, seu pro remuneratione servitiorum, si per aliquot annos ab hæredibus neglecta fuerint, nec actualiter persoluta*

soluta seu deposita, spectent ad Fabricam Resp. *Affirmativè*,
18 etiamsi electio Puellarum facta esset, pro tempore præterito;
In futurum verò decurren. integrè assignantur pro dd. Puellis
maritandis, etiam *antè* electis, nisi hujusmodi relicta essent
omninò incerta, ut *in dd. Declarationibus Congregat. §. Similiter*, impressis, *ubi supra*; Et ad effectum ne intrent privilegia Fabricæ in legatis factis potiùs contemplatione sangui-
19 nis, quàm pietatis, observat *Rota cor. Cavaler. dec. 212. numer. 1. 2. 5. in fine, & 6.*

In dubio verò recurritur ad conjecturas seu circumstantias,
20 quæ si urgent in impulsum sanguinis, seu benemeritorum dispositiones censentur factæ in hanc causam, ex cumulatis *per Marant. resp. 3. num. 9. p. 1. & Novar. in Sum. Ball. p. 2. comm. 67. nu. 5.* Si verò conjunctæ personæ sunt ægenæ, censentur dispositiones factæ potiùs ex causa pietatis, si divites ex causa sanguinis *Ricc. in Prax. par. 2. resol. 581. per tot.* ubi, quòd
21 Fabricæ incumbit onus probandi paupertatem *Marant. resp. 3. per tot. & signanter n. 30 par. 5.* Similiter si disponens dixerit reliquisse in causam piam, tunc non est dubitandum, dis-
22 posuisse ex causa, quam expressit *Marant. d. resp. 3. num. 12. & seqq. & 63. & seqq. p. 1.* Cæterùm si non constat ex qua cau-
23 sa disposuerit, potiùs præsumenda est causa pietatis, quàm sanguinis *Marant. d. resp. 3. n. 22. & seqq.*

Quæres VI. *An spectent ad Fabricam omnia legata pia incerta, & maximè relicta pro malè ablatis*. Resp. *Affirm.* imò possunt etiam vindicari ab Ordinariis, si fortè ad eos perve-
24 nerint, ut cavetur *in Constitut. 13. Julii II §. 9. 11. 12. & in Constit. 9. Clemen. VII. §. 7. 8. & 11. & in dd. Declarationibus Congregat. Fabricæ § Similiter in fine*, & observant *Marant. resp. 25. per tot.* & signanter *n. 82. & seq.* Amplians *nu. 73. in fine & seqq.* non obstante, quòd causa penderet inter alios in foro laicali, & *resp. 23. nu. 92.* utrobique latè agens, quando legatum dicatur pro malè ablatis, & pro exoneratione conscientiæ, & *resp. 24. & 26.* signanter *nu. 14. & seqq. & resp. 36.* ubi de legato incerto, collato in alterius arbitrium *par. 1.*
25 *& resp. 25. per tot.* ubi ad effectum, nè Episcopi possent in hujusmodi legatis se ingerere, & *Nicol. Severol. apud Rembold. vot. 4. num. 4.* Nec refert, quod legata pro malè ablatis fuerint relicta certis personis, vel Ecclesiis, dum non agitur de
26 illis personis, vel Ecclesiis, quarum bona defunctus administravit, vel aliàs esset debitor, ut post multa generaliter adducta, concludit *Marant. resp. 27. par. 1. per tot.* ubi refert decretum Congregat. Fabricæ.

Quæ procedunt in omnibus dispositionibus piis incertis, etiamsi factæ sint ad nominationem, electionem, seu declarationem certorum exequutorum Testamentariorum, exce-
27 ptis dumtaxat dispositionibus eleemosynarum in pauperes, juxtà *Constitut. moderatorias fan. m. Alexand. VII. la 7. & 8.* inter ejus impressas, & observant *Cardin. de Luc. de Testam. discurs. 23.* ubi latè discurrit hinc indè circa legatum, factum Religioso, ejus vita durante, erogan. in occultas eleemosynas, aliosq; pios usus, sibi benè visos absque eo, quod legatum acquiratur Monasterio *Bertacchin. vot. dec. 519. per tot.* ubi totus est in excludendo incertitudinem ex conjecturis, & qualitate personæ, quæ non videntur parvifaciendæ.

Quæres VII. *An legata facta pro exoneratione conscientiæ, cadant sub hujusmodi privilegiis Fabricæ* Resp. *Id non esse expeditum*, Pro illius enim affirmativa scripserunt *Navar. de*
28 *Privileg. incert. & malè ablat. privileg. 52. & Marant. resp. 92. per tot.* ubi de legato, facto pro integra securitate conscientiæ à Testatore, protestante se nescire aliquid alicui abstulisse *p. 2.* Pro negativa autem, reprobato *Navar. latissimè* agit idem
29 *Marant. resp. 32. par. 4.*

Quapropter in circumstantiis, & casibus dictorum, vel similium verborum, quæstio est decidenda ex qualitate personæ, seu aliis verbis, appositis in testamento, ex quibus arguitur, seu declaratur qualis fuerit voluntas Testatoris, ex adductis per *Genuen. pract. Eccl. q. 438.* ubi, quòd nemo cum jactura propriæ famæ tenetur exprimere, nec confessarius
30 prudens debet consulere expressionem, quòd legatum relinquatur pro malè ablatis, & proindè ait, recurrendum esse ad conjecturas, & qualitatem testatoris *Marant resp. 1. nu. 24. vers. Perpendenda par. 1. & resp. 32. num. 43. §. Sit præterea, & pluribus seqq. part. 4.* In dubio tamen est judicandum, legatum potiùs fuisse relictum pro salute animæ, quæ per opera pia exonerantur à pondere peccatorum, quàm pro restitu-
31 tione malè ablatorum *Calderin. cons. 33. de Testam. Mantic. de Conject. ult. vol. lib. 6. tit. 3. n. 31. Marant. resp. 32. n. 33. & seq. num. 81.*, ubi quòd in dubio sit etiam judicandum pro possessore, *& num. 87. & seqq. p. 4.*

Quæres VIII. *An ex legatis, & dispositionibus, relictis pro constructione Monasteriorum, Hospitalium, Cappellarii, aut subsentatione personarum Ecclesiasticarum, nec intra, nec post triennium adimpletis, pars aliqua debeatur Reveren. Fabricæ*
Resp. *Deberi* fructus à die mortis Testatoris, quos hæredes 32
ex re legata perceperunt, seù percipere potuerunt si dicta res fuerit de sui natura, vel aliàs fructifera; Legatum verò integrum conservatur pro perfectione pii relicti, quia aliàs negligerentur perfectiones eorundem piorum operum, si quinta pars, vel medietas capitalium applicaretur Rever. Fabricæ, ut disponitur *in dd. Decl. Congregat. Fabricæ §. Insuper* apud *Vespign. fol. 35. Marant. resp. 13. sub nu. 31* ubi ampliat, quod commutatio voluntatis non præjudicet Fabricæ quoad istos fructus, quando illorum mentio non fuit facta Papæ, *& resp. 14. per tot.* ubi dicit, id procedere in quocumque legato pecuniario, & in fine testatur, ita pronunciatum per duas conformes, quod repetit etiam *resp. 20. à numer. 98* usque ad finem, ubi refert transactionem, quæ tamen fuit facta pro integro capitali absque fructibus *part. 1. Navar. in Summ. Bullar. par. 1. comm. 56. par. 63.* ubi latissimè explicat legata omnia, quæ dicuntur pia, sub aliqua consideratione, ad hoc ut prò illorum exequutione intrent privilegia Rever. Fabricæ; Quæ pariter latè explicat etiam *Ricc. collect. 553. per totam*, asserendo, quod omnia legata, ibidem explicata, & qualificata, uti pia, spectant Rever. Fabricæ vigore d. Constitutionis S. Pii V. & *Rot. dec. 122. num. 2. & seqq.* ubi de erectione Collegii ex causa studii, & agebatur de Collegio Nazareno Urbis *par. 7. rec.*

Quando verò legata mox dicta pro constructione monasteriorum, &c. non possunt exequutioni demandari, propter aliquod facti, seù juris impedimentum, quia nempè pecunia non sufficiat, aut monasterium ædificari non possit in
loco designato, seù nequeat obtineri licentia ab Episcopo, 33
vel alio Superiore, præfigi debet gravatis certus terminus arbitrio judicium pro removendis realiter, & cum effectu hujusmodi impedimentis, aut pro obtinenda à Sede Apostolica commutatione pii relicti, seù dispositionis, & non remotis impedimentis, nec obtenta commutatione, legatum integraliter à Fabrica exigitur, ac si ad Fabricæ utilitatem devolutio facta esset, ut in sæpiùs *citatis Declarationibus Congreg. Fabricæ §. Præterea cum* aliis mox allegandis.

Paria autem sunt non fuisse obtentam commutationem, vel quamcumque derogationem, vel fuisse obtentam, sed subre-
ptitiè, ob non factam mentionem litis, pendentis cum Fa- 34
brica, vel alterius relevantis circumstantiæ *Marant. resp. 13. num. 1 & sequentibus & resp. 21. num. 1. & sequentibus par 1.* ubi ampliat, quando adessent pro Fabrica duæ sententiæ, habentes vim trium, quodque Papa nunquam censeatur voluisse præjudicare juribus Fabricæ, *& n. 24. & sequent* ampliat, non obstante, quod gratia fuisset exequutioni demandata *& num. 46. & sequentib.* quod requiritur expressa derogatio juribus Fabricæ; Verumtamen est, quod adversus scripta in d. responso fuit judicatum in Rota, ut *in decis. Baratt.* ibidem impressa, *& decis. 150. num. 42. vers. Exclusis, & num. 43. par. 12. rec.*

Quæres IX. *An Ministri Fabricæ post effectivam applica-
tionem piorum relictorum ad favorem ejusdem Fabr., possint* 35
aliquid remittere, vel condonare supplicantibus pro compositione; Resp. *Negativè*, Ita enim ex mente sanct. me. Innoc. XI. die 16. Octobr. 1688. per suum speciale decretum demandavit cl. m. Cardinalis Cybo, illudque in specie approbavit *sanct. memor. Innoc. XII. in Constit. 3.* inter alias, in ejus Bullariolo impressas *fol. 12.*

Quæres X. *An contra hæredes, seù legatarios, eorumque* 36
complices, falsificantes scripturas, vel confingentes antidatas, aut aliter defraudantes Rev. Fabricam procedi debeat omnibus juris, & facti remediis, Resp. *Affirmat.*, declarando ulteriùs, tales reos in censuras, & pœnas Ecclesiasticas incidisse, ac mulctas, & pœnas in Fabricæ utilitatem convertendas, *ut in prædictis Declarationibus Congregat. §. Cum verò* apud *Vespig. fol. 37.*

Quæres XI. *An hæredes sine beneficio legis, & Inventarii teneantur de propria ad solvenda legata pia, quotiès conventi
fuerint judicialiter à Fabrica*; Resp. *Affirmativè*, nisi resti- 37
tutionem in integrum à SS. obtinuerint, *ut in eisdem Declarationibus §. Tandem* apud *Vespig fol. 38.*

Quæres XII. *An Deputati, & Commissarii Rev. Fabricæ habeant facultatem cogendi quoscumque Notarios ad aperienda quæcumque testamenta clausa post annum à die mortis Testa-
toris, soluta Notariis debita mercede, & tradendi exempla Te-* 38
stamentorum in forma probanti; Respon. *Affirmativè*, idque ad praxim reduci potest etiam cum invocatione brachii sæcularis, si opus fuerit, quacumque appellatione remota, ut sancitum *in Constitut. Pii IV.* quam in hac parte refert *Qua-*

vania in Summa Bull. verb. Fabrica S. Petri ante finem §. Ad
favorem eam sequenti, & meminit etiam Ricc. in Pran. d. re-
39 sol. 377. in fine par. 2. Barbos. in Summ. Apost. decis. collat. 350.
num. 2. ad finem, ubi quod possunt cogere quoscumque, præ-
sertim Notarios, ad revelandum bona, confinia, census, red-
ditus, jura, & Instrumenta, concernentia interesse Fabricæ,
quod etiam cavetur in Const. 98. S. Pii V. ejusdem extensiva,
impressa immediatè post illam §. 9.

Quæres XIII. An duæ Sententiæ, latæ in Tribunali Fabri-
cæ ad favorem ejusdem, in ea parte, in qua sunt conformes,
40 habeant vim trium. Respond. Affirmativè, nec possunt com-
missiones appellationum ab eisdem diversimodè signari, &
signatæ semper intelliguntur sine præjudicio duarum confor-
mium, ut sancivit S. Pius V. Constit. 95. & tradunt Quar. in
Summ. Bull. d. Verb. Fabrica S. Petri §. penult. Barbos. dicta
collect. 250. Marant. resp. 14. numer. 21. & resp. 21. num. 15. &
16. par. 1. & resp. 93. num. 8. par. 4. Rot. decis. 172. numer. 3.
par. 13. rec.

Dixi ad favorem ejusdem Fabricæ, quia si illæ latæ fue-
rint inter ejus ministros, seù patentatos, circa proprium,
41 seù particulare eorundem interesse, & non constet clarè, &
evidenter de illarum justitia, sed potiùs datur magnus fumus
illarum nullitatis; & injustitiæ, & tunc regulariter non so-
let procedi cum rigore dictarum Constitutionum, sed dato
magno fumu nullitatis, & injustitiæ dictarum sententiarum,
de facili obtineri solet revisio duarum conformium, ut firma-
vit Rota in Romana hæreditatis 16. Februarii 1680. in prin-
cipio coram Albergato; Et in durioribus terminis certæ sen-
tentiæ, me scribente, plenis votis resolutum fuit à Signatu-
ra Justitiæ, à SS. D. N. loco Signaturæ Gratiæ deputata,
in Auximana Divisionis 18. Julii 1715. Ponente R. P. D. Fos-
sombruno, cum rescripto: Alteri Reverendiss. Card. qui ad
legitimam cum Voto Rotæ.

Aliquando verò eædem Causæ, etiam in prima instantia,
42 solent à Signatura Gratiæ eidem Tribunali committi cum d.
Voto Sacræ Rotæ, ut videre est in decis. 122. in princ. par 7
rec. & decis. 883. num. 1. vers. Habito coram Buratt. & in d. Ro-
mana Locorum Montium 3. Junii 1711. §. Adversus coe. Moli-
nes, & alibi sæpè.

Quæres XIV. An possint iidem Ministri Fabricæ admittere
ad compositionem supplicantes pro illa post rem judicatam ad
favorem Fabricæ; Resp. Negativè; Ita enim determinavit
43 s. m. Innoc. XII. in ejus Constit. 3. inter alias impressas in ejus
Bullariolo fol. 12. confirmando decretum cl. m. Card. Cybo, de
ordine s. m. Innoc. XI. emmanatum anno 1688.

Quæres XV. An Judices Rev. Fabricæ procedant exequu-
tivè, summariè, manu Regia, & absque tela judiciaria Res.
Affirmativè, ut statuitur in Const. 3. Clemen. 7. §. 10. & seqq.
& notat Ridolphin. in Pran. par. 1. cap. 7. num. 103. Et con-
44 sequenter procedunt via exequutiva, relaxando mandatum
exequutivum loco sententiæ Nicol. Sever. in ejus Voto post de-
cis. Rembold. quod est 4. num. 33. vers. Quo verò ad viam exe-
quutivam & numer. 34. ubi, quòd sufficit unica citatio, sivè
personalis, sivè domi dimissa copia. Quæ tamen limitantur
in casu, in quo non agatur contra hæredem, sed contra Ter-
tium Ridolph. in Prax. par. 3. cap. 5. num. 157. Cujus opinio-
nem dicit non esse tutam idem Severol. dicto vot. 4. numer. 27.
& 35. apud Rembold. Limitantur 2. à Rota in decis. 135. num.
2. coram Emer. sen. ut non procedant in Cessionario Rever.
Fabricæ, ea ratione, quia illius privilegia, uti personalia,
neque cedi in hac parte possunt, neque exercere potest via
exequutiva coram aliis Judicibus, quàm ejusdem Tribunalis
Fabricæ.

Quæres XVI. An Commissarii Fabricæ habeant facultates
revidendi quascumque alienationes rerum Ecclesiæ, perperam,
factas, & condemnandi venditores ad restitutionem bonorum
malè alienatorum Resp. Affirmativè, imò possunt etiam recu-
45 petare omnes fructus, qui ex illis fuerint percepti, & perci-
pi potuerint, & causas super hujusmodi alienationibus ad se
avocandi, & incorporandi ad beneficium Fabricæ 3. partem
dd. bonorum, & fructuum, quæ, & qui fuerunt recuperata
necnon desuper concordandi, prout latè determinatur in
Constit. 98. S. Pii V. cum duabus aliis Constitutionibus ejusdem
continuis, impressis immediatè post illam, & priùs in Con-
stit. Clemen. VII. la 9. §. 17. Barbos. in Summ. Apostol dec. col-
lect. 350. n. 2. in medio.

Quæres XVII. An Judices, & Commissarii Fab post annum,
& Episcopi intra annum possint pro exequutione legatorum pio-
46 rum agere contra quoscumque, quomodocumq; & qualitercumq;
amplissimè exemptos Resp. Affirmativè cum Marant. resp. 20.
n. 78. p. 1. & res. 66. n. 11. p. 3. & Vespig. fol 50.

Quæres XVIII. An spectent ad Fabricam omnes, & singulæ
pecuniæ, seu res, quæ in prandiis, conviviis, & publicis specta-
culis in aliquibus festivit. celebrationibus ex voto, statuto, seu 47
consuetudine exponi consueverunt Resp. Affirmativè, ut statui-
tur in Const. 23. §. 18. Julii II. & Clement. VII. Const. 9. §. 14.
& in puncto legati pro conviviis causa jucunditatis admittit
Rot. decis. 812. num. 4. cor. Cavaler. Quod tamen non procedit
in refectione, relicta alicui Confraternitati occasione acces- 48
sus ad aliquod opus pium, ut distinguit Rot. cor Caval ubi sup.
& advertit Cherubin. ad d. Const. 9. Clemen. VII. schol. 2. ubi
de prandio, relicto Confraternitati, septem Ecclesias in Ur-
be visitanti.

Quæres XIX. An Privilegia Fabricæ habeant locum, nedum
in legatis, & dispositionibus per ultimam voluntatem, seu cau- 49
sa mortis, sed etiam in donationibus inter vivos Res. Affirma-
tivè, ut particulariter declaravit Julius III. Const. 15. Quod
declara procedere in donationibus, & contractibus, factis ex 50
mera liberalitate, secus autem in contractibus onerosis Ma-
rant. resp. 38. per tot. par. 1.

Quæres XX. An Fabrica habeat omnia privilegia Fisci,
seu Cameræ Apostolicæ, & Imperialis Resp. Affirmativè Ricc.
in Prax. resol. 373. num. 1. & numer. 2. Undè potest avocare
pecuniam, solutam primo creditori, licet consumptam bo- 51
na fide Ricc. ubi supra. Et contrahentes cum Fabrica sunt tu-
ti, & securi, ac si contraxissent cum ipsa Camera Apostoli-
ca, ad materiam Text. in leg. Omnes & leg. Benè à Zenone C.
de Quadr. præscript. ut admittit Rot. dec. 126. num. 2. post 2. 52
volum. consil. Farinac. sed declarat, procedere in iis casibus,
in quibus alioquin iuvabant privilegia ipsius Fabricæ non in
aliis.

Quæres XXI. An Episc. exigant Quartam Episcopalem à Le-
gatis piis in præjudicium Fabr. Resp. Negativè cum Ricc. in 53
Pran. resol. 378. per tot. p. 2. Thor. de privil. piæ caus. privil.
259. & Novar. in Summ. Bullar. p. 2. comm. 67. in fine, ubi re-
fert ita judicatum. Quod intellige de legatis, non exequutis
intra annum, quia ex iis, quæ intra annum dantur exequutio-
ni quarta debetur Episcopo in omnibus casibus, in quibus ei-
dem de Jure locus est, prout eosdem Ricc. & Thor. declaran-
do, observat Marant. resp. 2. num. 25. & seq. par. 1. & decla-
ravit Congr. Fabricæ de anno 1629. uti in illius epistola, im-
pressa apud eundem Marant. ubi supra, num. 36. & latè Ray-
nald vot. 178. num. 1. & seqq.

Quæres XXII. An Fabricæ privilegia locum habeant in il-
lis legatis, & dispositionibus piis, in quibus non fuerunt ser-
vatæ solemnitates Juris Civilis, Resp. Affirmativè, dum-
modo constet de voluntate disponentium Marant. resp. 17. per 54
totum par. 1. ubi testatur, ita servari in Tribunali Fabric. &
resp. 19. num. 6. eadem par. 1. Ricc. in Prax. par. 2. resol. 379.
n. 3. probans idem procedere in legatis piis, relictis in testamen-
to revocato; Quod tamen non videtur cœca fide admittendum,
quia in dict. casu regulariter adest potiùs defectus voluntatis,
quàm solemnitatis, defectus autem voluntatis insupplebilis
est à privilegiis piæ causæ, ut videbimus infra numer. 97.
quæst. 51.

Quæres XXIII. An debeatur Fabricæ legatum factum ali-
cui Ecclesiæ pro sepultura, quæ postea, ex subsequenti dispo-
sitione Testatoris, sequuta est in alia Ecclesia Resp. Affirma-
tivè, cum Marant. resp. à num. 58. ubi distinguit circa causam 55
legati, à qua principaliter revera dependet, utrum legatum
debeatur, non obstante mutatione Sepulturæ, dicens in fine
judicatum contra Fabricam.

Quæres XXIV. An in Fabricæ præjudicium possint Ordina-
rii commutare voluntatem defuncti, quando currant illius pri-
vil. Resp. Negativè post annum, ità Carill. dec. 79. n. 6. & seq.
Amplians n. 11. in fine, & n. 12. non esse necessariam mentio- 56
nem Pont. commutationis, nulliter factæ ab Ordinario.

Dixi post annum, quia intra annum absque dubio illa fie-
ri potest ab Episcop. ex justa, & necessaria causa, juxta ea, 57
quæ literaliter fuerunt disposita in Sacr. Concil. Trident. sess.
22. de Reformat. cap. 6. ut distinguendo utrumque tempus,
ad nostrum præcisum effectum notat Ventrigl. in Prax. par. 2.
annot. 28. §. 2. num. 42. ubi in sequentibus numeris latè expli-
cat causas, ex quibus possit fieri ab Episcopo talis commuta-
tio, & specificat usus, in quos commutatio fieri debeat, &
concordat de Luc. ad eundem Ventrigl. ubi supra num. 10.
in fine.

Quæres XXV. An Privilegia Fabricæ habeant locum, etiam
in legatis, relictis Confraternitatibus Respond. Affirmativè, 58
ea ratione, quia talia relicta dicuntur pia Sperell. decis. 153.
num. 26. & Novar. in Summ. Bullar. par. 2. comm. 67. numer.
23. Quod tamen intellige in Confraternitatibus, erectis au-
thoritate Ordinariorum, & exercentibus opera pia, ut di-
stinguit Novar. de Elect. for. sect. 2. qu. 58. n. 13. Quia si aga-
tur

tur de Confraternitatibus merè laicalibus, tunc legatum non
diceretur pium, & consequenter non intrarent privilegia Fa-
bricæ, *Novar. in Summ. Bullar. comm. 67. numer. 23. par. 2.*
ubi, quòd secus esset, si Laicalibus Confraternitatibus à Te-
statore injungeretur erogatio in pios usus, quia tunc sat esset
dicta destinatio ad usum pium, ea ratione, quia intrarent pri-
vilegia ratione dicti usus pii.

Quæres XXVI *An illis casibus, in quibus intrant privilegia
Fabricæ sibi debeatur immissio* Resp. *Affirmativè*, quia habe-
tur pro instituta, seu substituta *Rot. dec. 152. num. 42. par. 12.*
59 quæ tamen loquitur in casu, in quo Fabrica vigore privile-
giorum erat substituta; Quo casu excluduntur hæredes ab in-
testato, stante testamento, & hæredes scripti, quia præteri-
tio, incertitudo, vel alius similis defectus non vitiat disposi-
60 tionem, factam favore piæ causæ *Rot. d. dec. 150. num. 43. &
seqq. par. 12.* cum aliis apud *Card. de Luc. de Testam. disc. 32.
num. 5. & disc. 45. num. 2. & 3.*

Quæres XXVII. *An privilegia Fabricæ locum habeant,
non obstante, quod testatar, seù disponens mandaverit, nè Or-
dinarii, seù Fabrica, ejusque Ministri circa implementum dis-
61 positionis sese ingererent, seù nè illius privilegia, & facultates
attenderentur;* Resp. *Affirmativè*, ea ratione, quia nemo po-
test facere, quod leges in suo testamento locum non habeant
Passerin. in cap. Religiosus §. Sanè num. 106. & seq. de Testam.
ubi quòd hoc est verum, etiamsi Testator in casu non acquie-
scentiæ suæ dispositioni, mandet sua bona in aliam causam
esse eroganda latè *Marant. resp. 20. num. 57. & seqq.* ubi, quòd
licet Testator possit prohibere, ne Fabrica, seù ejus Ministri
se ingererent, dum dedit certos exequutores, tamen non po-
test id prohibere, quando hæredes, seu exequutores sunt ne-
gligentes *Novar. quæst. for. 91. nu. 51. p. 1.* ubi reprobat *Men-
chaca de Success. creat. §. 2. num. 17.* & testatur sic quotidiè ju-
dicari *Revit sup. Pragm. 1. de Legat. piis num. 5. Molphes. Ad
Consuetud. Neap. quæst. 10. par. 3. num. 9. Ricc. in Prax. re-
sol. 127. per tot. par. 3. de Marin. var. resol. lib. 1. cap. 224. nu-
mer. 9. & 10.* latissimè *Rub. de Testam. cap. 89. per tot. Card. de
62 Luc. de Testam. disc 45. n. 7.* ubi reprobat *dec. in Roman. Fabri-
cæ, seù Casalis Cottanelli 26. Novembris 1602. cor. Corduba*,
& testator de veriori, & sic declarasse Congreg. Fabricæ die
28. Maii 1626. *approbante Urbano VIII. Monacell. in Formul.
tom. 1. titul. 1. formul. 14. numer. 3. & 4.* ubi, quod ita resolvit
Congr. Concil. in Civitatis Plebis 10 *Decembris 1695. & Ber-
tacchin. Vot. dec. 161. per tot.*

Quæ vera sunt in caso, in quo dominium rerum transfera-
63 tur, vel transferri debeat ex voluntate Testatorum in domi-
nium personæ incapacis; Quia si disponens, sibi reservet do-
minium, vel illud mandet transire in ejus hæredem, quate-
nùs opus, ab ipso injunctum, adimpleri non possit, tunc non
intrant facultates Rev. Fabricæ, ut probat *Rodulphin. alleg.
75. per totam*, & respondit *Sac. Congreg. Rev. Fabricæ* in ca-
64 su in quo Nos scripsimus *supra discep. 31.* & quæ causam de-
dit præsentibus annotationibus circa Privilegia Rev. Fabricæ
ut innuimus in principio.

Quæres XXVIII. *An intra annum remaneat illæsa jurisd.
65 Episc. quæ de jure illis in totum, & semper competebat, circa
exequutionem piarum dispositionum*; Resp. *Affirmativè*, dum
illum in specie præservant ipsamet privilegia, *ut vidimus su-
pra n. 4.* & tradunt *Marant. resp. 2. n. 56. & 27. & resp. 41. n. 48
& seqq. & num. 87. lib. 2. & resp. 68. tom. 3.* Post annum verò,
statim cessat Episcoporum jurisdictio, & subintrat Fabrica,
etiamsi judicium terminatum non fuerit ex culpa hæredum
Rayna. referens ita decisum an. 1626. & 1640. Vide *Vot. 178.
n. 22.* infra *q. 61. n. 131. vers Verumtamen.*

Quæres XXIX. *An eadem privilegia habeant locum in re-
lictis, & dispositionibus certis*, Resp. *Negativè*, ut de simi-
libus privilegiis notat *Romanus cons. 164.* ubi, quod legata in
certa summa relicta determinatis personis, sivè pro debito,
sivè pro restitutione illis ablatorum, sub illa Bulla non cade-
66 bant, & in nostris terminis *Marant. respon. 32. numer. 2. & 3.
par. 4. Vermigl. cons. 496. num. 1.* ubi de constructione Cappel-
læ, & Sepulchri, & celebratione Missarum *Cavol. dec. 215.
n. 1. & 2.* ubi de fideicommisso favore Consanguineorum *Cels.
decis. 78. n. 10.* ubi de legato facto Confraternitatibus, *& Rot.
dec. 172. num. 1. par. 13.*

Quæres XXX. *An procedant in illis dispositionibus, quæ
prima facie, inspectis solo cortice verborum, vel ab initio, vi-
dentur incertæ, sed ex adminiculis, vel conjecturis postmodum
ex facultate nominandi, vel eligendi, vel aliter certificantur*;
67 Respon. *Negativè*, ea ratione, quia idem est aliquod abini-
tio esse certum, ac certificari ex post ex conjecturis, & aliis
probationibus *Gratian. discept. 288. à num. 45. usque ad finem*,
ubi adducit casum Monasterii erigendi, & Puellarum nuben-
darum, & testatur, ita sæpè fuisse resolutum in Congrega-
tione Fabricæ, *latissimè Rub. de Testamen. cap. 81. per tot.* ubi
testatur, pluries resolutum ab eadem Congregatione, & de-
clarat Bullam Clem. VII. *cap. 82. nu. 138. & seqq. & cap. 83.
num. 157. & seqq. & num. 177. & seqq. Card. de Luc. de Testa-* 68
men. disc. 22. num. 7. in qua causa prodiit *decis. 350. numer. 11.
vers. Et hinc par. 10. recen.* & utrobique agitur de conjecturis,
certificantibus dispositionem *Rot. decis. 126. post secund. volu-
men. cons. Farinac.* ubi, quòd institutio Monasterii, erigen-
di sub certa Regula non dicitur incerta *& coram Caval. decis.
215. num 4. in fin. & 5.* ubi legato pro alendis tribus pueris in
Urbe, & de alio legato pro Monasterio, faciendo cum sep-
tem monialibus, cum nominatione illorum, & istarum, fa-
cienda à Guardiano Cappuccinorum, & Præposito, *& Ol-
drad. cons. 61 num. 3.* qui loquitur de simili Bulla ad favorem
Regis Franciæ pro passagio contra infideles, ubi, quòd non
dicitur incertum, quando relinquitur Fratribus ex gr. qui in-
terfuerint in meo funere, & latissimè *Rota in Roman. Fidei-
com. de Ruspolis 25. Junii 1684. §. Alteram coram Rond.* im-
pressa apud *Bertacchin. Vot. decis. 119. à num. 7. usque ad nu-
mer. 40.* ubi multæ aliæ admittuntur, & comprobantur con-
clusiones, circa legata incerta, certificabilia ex conjecturis
ad exclusionem Privilegiorum Fabricæ.

Verùm tamen est, quod recurrentibus Ministris ejusdem
Fabricæ, atque prætendentibus probare dictæ decisionis in- 69
subsistentiam, Sacra Rota *Rot. coram eodem Rond.* in sequen-
ti *decis. edita die 10. Junii 1686. §. Cum autem*, se declaravit
expressè relinquere maturiori judicio ea, quæ firmaverat in 70
hac parte, his verbis: *Ideo D. D. tali fundamento non ampliùs
inhærentes, imò interpretationem Privilegiorum Fabricæ, in
præterita decis. relatam, suspendentes, demandarunt, illam in
judicis à nemine allegari posse, donec maturiori judicio recogno-
scantur efficacia, & observantia dictorum Privilegiorum, quæ
interim in suo robore intacta præservare voluerunt.* Quæ om-
nia clariùs repetiit in alia brevi decisione, emanata *cor. eodem
Rond. die 31 Julii ejusdem anni 1686.* asserendo, Sacr. Rot.
taliter abstrahere à conclusionibus, firmatis in d. prima deci-
sione, ac si desuper nihil firmatum fuisset.

Quæres XXXI. *An locum habeant in eleemosynis, in pau-
peres distribuendis*; Respon. *Affirmativè* ad terminos tamen 71
Constit. 7. & 8. Alex. 7. in Bullar. nov tom. 6. de quibus men-
tionem facit *Cardin. de Luc. de Testam. disc. 23. num. 2.* & la-
tiùs *R. P. D. Fatinell. respon. 65. à n. 1. & Rocca select. inter-
pret. cap. 44. n. 10. & seqq.*

Quæres XXXII. *An dd. privil. procedant, quando non pro-
batur insufficientia pecuniæ, seù rerum pro opere injunctis*; Res. 72
Negativè, quando non est præfixus terminus pro commuta-
tione voluntatis, obtinendæ à Papa, in illis casibus, in
quibus privilegia Fabricæ de utroque requisito disponunt, ut
in Declarationibus Congregat. Fabricæ §. Præterea, impres-
sis *apud Quarantam in Summ. Bullar. Verb. Fabrica S. Petri*,
& apud *Vespign. folio 36. Rot. dec. 326. nu 4. & 7. post primum
volum. cons. Farin. & dec. 212. n. 6. vers. Nec etiam, & vers. In
præsenti cor Caval. & dec. 78. n. 11. cor. Cels.*

Quæres XXXIII. *An procedant, quando Papa commutavit
voluntatem, seù reduxit opus pium ad proportionem redditu-
um, vel aliàs derogavit voluntati Testatoris*; Resp *Negativè*
cum *Rota coram Caval. dec. 212. numer. 6. in fine*, ubi *num.* 73
7. quod reductio operis pii ad limites facultatum Testato-
ris, est æquissima, & juris dispositioni conformis *Marant.
resp. 39. à numer. 5. usque ad 52. part. 1.* ubi de dilatione,
concessa per Papam, quam probat non esse subrepticiam
ex taciturnitate litis, motæ per Fabricam ante tempus al-
terius dilationis, quam hæres priùs obtinuerat, *Buratt. de-
cis. 883. sub num. 1.*

Quæres XXXIV. *An in tali commutatione sit necessaria
mentio privilegiorum Fabricæ*; Resp. *Negativè*, quia dum
commutatio alioquin est actus præjudicialis, sufficit, Pa- 74
pam in genere cogitasse de iisdem privilegiis, benè *Carill. de-
cis. 79. num. 9 & seqq. & Buratt. d. decis. 883. num. 2. in fine,
& seqq.* ubi licet supponat, requiri illorum mentionem, ta-
men firmat, non requiri in Papa, qui cum fuisset unus ex Car-
dinalibus Congregat. Fabricæ, dicitur eò magis cogitasse de
illius privilegiis; Amplians non obstante clausula *sine alicu-
jus præjudicio*, eo quia intelligatur de alio, quàm expresso,
& num. 9. & 10. iterum ampliat, dum Ministri Fabricæ se op-
posuerunt in Dataria commutationi, quæ adhuc fuit expedi-
ta, & exequuta.

Quando tamen Fabrica appellavit ab aliqua sententia,
& Papæ id non exprimitur, minusque eidem Papæ nar-
ratur lis, vertens inter Fabricam, ac alios, habentes in-
teresse in Causa, tunc commutatio voluntatis, uti subrepti-

tidexrorta, nullo modo attenditur *Rot. decis. 511. num 29. & 30. coram Cerro.*

Quæres XXXV. *An locum habeant, quando cessat negli-
gentia hæredum, seu exequutorum* Resp. *Negativè*, imo con-
currente negligentia primi hæredis, adhuc non procedunt,
quando dari sunt exequutores testamentarii. Quia istorum
75 etiam negligentia probari debet, antequam intreot privile-
gia, seu facultates Fabricæ, plenissimè *Marant. resp. 32 per
tot. resp. 39. à num. 71. usque ad finem, & resp. 40. per tot. par.
1. resp. 93. num. 78. & resp. 96. n. 43 & 44. par. 4 Vermigl cons.
496. numer. 2. & 3.* ubi excusat, seu tollit negligentiam hære-
dis, dum tempus non fuerat declaratum à persona, cujus ar-
birrio Testator se remiserat, & pro Cappella, demandata
per testatorem, non aderat situs opportunus; Vide *infra qu.
52. à num. 98*

Quæres XXXVI. *An procedant, quando neglig. hæredibus,
76 seù exequutoribus, datus est substitutus* Resp. *Negat* quia ad
Fabricæ esclusionem substitutus in hæreditate succedit *Verm.
ubi supra n. 3. à vers. Neque ideo, & n. 4.*

Quæres XXXVII. *An procedant in legatis profanis, seù
quæ non apparent relicta in causam piam*; Resp. *Negat*, cum
Cyrac. discept. 7. nu. 26. ubi tamen agebatur de legato pro pi-
77 ctura Cappellæ, subdens, intrare facultates Fabricæ in solo
legato pecuniario, non in legato facto, proquo non est reli-
78 cta certa summa, quòd videtur nimis durum *Marant. resp.
28. per tot.* ubi de legato restitutionis, certæ personæ, fidu-
cialiter iodicatæ, absque eo, quod fiduciarius teneretur ean-
dem personam propalare *par 5. Ricc. par 3. resol. 38 . per tot.
Fatinell. respons 65 num. 12.*

Quæres XXXVIII. *An procedant in legatis, satisfactis an-
79 tequam Fabrica manus apponeret* Resp. *Negativè*, rationi-
bus latè expensis à *Marant. resp. 96. num. 56. & resp 97. num.
9. & 35. in fine par. 4.*

Quæres XXXIX. *An procedant post præscriptionem qua-
dragenariam* Resp. *Negativè*; Cum enim illa sufficiat contra
Ecclesiam, seu personam legatariam, Fabrica, quæ illius
80 loco subrogatur, non potest consequi id, à quo illa arcetur,
nec tali casu requiritur centenaria, quæ alioquin contra Ec-
clesiam Romanam, & sic contra Fabricam S. Petri, esset
necessaria, *Marant resp. 95. 96. & 97. par. 4.* ubi etiam tra-
ctat materiam, an in legatis annuis tot requiran. præscriptio-
nes, quot sunt anni, quem sequitur *Raynald vot. 178. n. 27.*
ubi, quod idem *Marun.* fuit accerrimus Defensor jurium Re-
ver. Fabricæ, *& numer. 53.* ubi, quòd adeo benè scripsit, &
rationes Rev. Fabricæ tractavit, ut improprium videatur ali-
quid addere iis, quæ ipse examinavit.

81 Imò, quòd Commissarii Fabricæ non possint se ingerere in
legatis, nisi à 30. annis citra, referendo præcisa verba Instru-
ctionis, penes *Vespignan. pagin. 146.* observat *idem Raynald.
vot. 198. nu. 25.* ubi id solùm limitatur in legatis, *che avessero
stato permanente, come per construzzione di Cappelle, Sepol-
ture, Campane, Organi, ed altri simili.*

Quæres XL. *An procedant in legatis, quæ per tempus im-
82 memorabile nunquam fuerunt adimpleta* Resp. *Negativè* cum
Rot. dec. 172. num. 3. & seqq. p. 13. rec.

Quæres XLI. *An procedant in illis casibus, in quibus pro-
cessus, seu tractatus inter Ministros Fabricæ, ac hæredes seu
83 exequutores, non carent suspicione collusionis*, Resp. *Negati-
vè*, ut exemplificat Rota in casu, quo Exequutor, à Fabri-
ca citatus, nihil opposuerat, *in dec. 126. n. 9 in fine post 1. vo-
lumen. Consil. Farin* Indeque, licet privilegia Fabricæ utan-
84 tur termino transactionis, ad quem effectum sufficit, eam
esse dubiam, ut transactio sustineatur, secus tamen est, quan-
do privilegia revera non intrant, *Rota ubi supra.*

Quæres XLII. *An suffragentur Fabricæ Privilegia illius
85 cessionariis, quando jus Fabricæ cessum non habet subsisten-
tiam*, Resp *Negativè*, Tunc enim cessionarii non possunt
habere majus jus, quàm ipsa Fabrica cedens *Caval. dec 252.
num. 3. & 7. à vers. Nec tandem & decis. 350. num. 11. p. 10. rec.*
Corruente autem jure Fabricæ, corruit etiam cessio, seù
transactio, cum ipsa inita, ut omissis generalibus, in termi-
nis firmavit *Rota in Romana Locorum Montium 21. Jan. 1715
in fine cor. Card Scotto.*

Quæres XLIII. *An locum habeant, quoties Fabrica non pro-
bat fundamentum suæ intentionis*, Resp *Negativè*, quia non
86 probata illa qualitate, cum qua concessa sunt privilegia, hæc
non possunt extendi de casu ad casum *Marant. resp. 32 n. 23.
& seqq. & num. 67. par. 4* ubi, quod probatio æquivoca Fa-
bricæ non relevat.

Quæres XLIV. *An in Fabricæ præjudicium detur mora
87 purgatio, in adimplemento piorum relictorum* Resp. *Negati-
vè* cum *Rota dec. 333. n. 9. p. 18. rec.*

Quæres XLV. *An dicatur incertum legatum illud, quod
committitur exequendum, & declarandum per hæredem fidu- 88
ciarum*, Respon. *Negativè* cum *Fatinell. resp. 66. per tot.* ubi
ostendit, huic opinioni non esse contrariam *Constitut. 7. § 4.
Alexand. VII.* & latissimè *Rocca Selectar. interpr. cap. 44. per
totum* ubi de annuo legato scut. 400. erogandorum in occultas
eleemosynas.

Quæres XLVI. *An dicatur incertum legatum illud, quod
certificatum fuit ab observantia hæredum*, Resp. *Negativè*,
quia observantia operatur declarationem voluntatis Testato-
ris, & quæ interpretationem certam habuerunt, mutanda
non sunt. Ita *R P. D. Fatinell. respons. 65. num. 4. & seq. t. 1.* 89

Quæres XLVII. *An Fabrica succedat in illis legatis, quæ
relinquuntur alicui Religioso, cum conditione, ut teneatur fru- 90
ctus erogare in pios usus, ad quorum specificationem cogi non
possit* Resp. *Affirmativè*; Quia ut plurimum similia legata re-
linquuntur eo fine, ut talis Religiosus contra proprium In-
stitutum bona possideat, illaque ad sui libitum administret,
& de illorum fructibus voluntariè disponat, quòd non est per-
mittendum, ut latè probat *Fagnan. in cap. Tua nobis à n. 20.* 91
& signanter *nu. 59. de Testam.* & concordant *Card. de Luc. eo-
dem tit. disc. 23. n. 9. & disc. 56. n. 8.*

Quæres XLVIII. *An Episcopi in illis Locis, in quibus ere-
ctum est Tribunal Fabricæ, tuta conscientia, negligere possint
exequutionem piorum Legatorum, illa relinquendo attentioni
Ministrorum ejusdem Fabricæ.* Respon. *Negativè* cum æquè 92
pio, ac docto *Episcopo Crispino nella Visita Pastorale par. 1.
§. 2. num 14. & par. 3. §. 15. num. 33.* Non solùm, quia intra
annum circa illorum exequutionem se ingerere non possunt ii-
dem Ministri Fabricæ, ut vidimus *supra num. 4.* Sed etiam,
quia ex rotunda dispositione *Concil. Trident. sess. 25. in Decre- 93
to de Purgatorio*, remanet manifestum *l'essecuzione de' Lega-
ti pii essere una materia delle più importanti del Pastorale Of-
ficio, e conspirono le leggi Canoniche, e Civili, perche non si
trascuri*, sunt verba ejusdem *Crispini dict. §. 15. num 33.* ubi
respondendo eidem subsidiario remedio Ministrorum Fabricæ
post annum, ad rem prosequitur illo non obstante, nedum pos-
se, sed debere Episcopus talem exequutionem procurare,
saltem exhortationibus, & paternis monitionibus, eo quia,
*quando li Ministri del Tribunale trovano adempite le sodisfat-
tioni degli oblighi, e che ne appariscono Decreti de' Vescovi,
non vi s'ingeriscono, e non apportano alcuna molestia.* Vide
infrà *q. 61. n. 111. vers. Verumtamen.*

Quæres XLIX. *An Fabrica succedat in illa hæreditate, quæ
relicta non fuit personis incapacibus, puta Fratribus S. Fran- 94
cisci, sed Cappellis, existentibus in eorum Ecclesiis, ita ta-
men, ut talis hæreditas administretur ab eorum Syndico, &
illius fructus erogentur, tam pro manutentione Cappellæ, quàm
pro aliis indigentiis Religiosor.* Resp. *Spectare ad Fabricam*,
ea ratione quia, sicuti dd. personæ sunt incapaces obtinendi,
& retinendi hæreditates, ità etiam tales sunt eorum Eccle-
siæ, seù Cappellæ, Aliàs enim per indirectum obtinerent
id, quod eis directè prohibetur *Fagnan. in cap. Nimis prava
num. 44. de Excess. Prælat. R. P. D. Petra ad Constit. Apost.
tom. 4. ad Const. 13. Martini V. nu. 4. folio 368 & Matthæuc.
in Offic. Cur. Eccles. cap 30 numer. 10.* & ita, me scribente 95
respondit *Sac. Congreg. Concil. in Martan. piæ disposit. 6. Jul.
1709. ad 1. & 2*

Quæres L. *An Fabrica eo tempore, quo impugnat composi-
tionem, ab ipsa factam, ex capite læsionis possit petere resi-
duum, sibi promissum in instrumento compositionis*; Resp. *Ne-
gativè* cum *Rot. decis. 127. par. 18 recent.* ea ratione, quia ne- 96
mo potest commodum raportare ex illo contractu, quem non
adimplet.

Quæres LI. *An, revocato testamento, possit Fabrica proce-
dere ad exequutionem piorum Legatorum in illo relictor.* Resp.
Negativè, quia in hoc casu concurrit defectus voluntatis te- 97
statoris, qui suppleri non potest à Fabricæ privilegiis, *Curoc.
dec. 85. & Ricc. in Prax. p 2. resol. 380. n. 1. & seqq.*

Idem dicendum est, quando testamentum ex essentiali
aliquo defectu nullum est, puta ex defectu institutionis hære-
dis, quia legata pia, uti illius accessoria, exequi non debent
& proinde Fabrica ad illorum exequutionem procedere non
potest, juxta præcisa verba *Ventrigl. in Prax. par. 2. annot. 28
§. 2. num. 29.*

Quæres LII. *An Fabrica jus habeat ad illa pia legata, quæ
ex operationibus, & mora hæredis legatarius pro aliquibus
annis consequi non potuit.* Resp. cum distinctione; Aut Le-
gatarius institit, suasque partes viriliter fecit pro consequu- 98
tione sui legati, & ex diuturno litis impedimento illius
utilitatem reportare non potuit, sed hoc medio tempore
hæres percepit fructus legati, & tunc ad evitandum absur-
dum,

dum, ne hæres ex propria malitia, & parum laudabilibus
99 operationibus, lucrum percipiat, se deindè pro tenui sum-
ma, componendo cum Reverenda Fabrica, legatum resti-
tuere debet, unà cum fructibus à die mortis Testatoris. Ne-
que intrant pro tempore præterito facultates Reverendæ Fa-
bricæ, eo quia legatarii non fuerunt negligentes, neque in
mora punctualiter adimplendi voluntatem pii Testatoris *ut
vidimus supra numer. 75.* Aut legatarius non institit, pro con-
sequutione sui legati, & hæres fuit negligens in illius adim-
plemento, itaut istud sequutum non fuerit ex mora, negli-
gentia, & avaritia, tam hæredis, quam legatariorum, &
tunc locum habent privilegia ejusdem Fabricæ, ut recedendo
100 à contraria *decis. in Romana Locorum Montium 3. Junii 1711.
coram Molines* respondit *Rot. coram Cardin. Scotto die 11. Ja-
nuarii 1715.* quam confirmavit *die 2. Decembris ejusdem anni
coram eodem.*

Quæres LIII. *An acquiratur Fabricæ legatum perpetuum
pro hostiis, ac vino, promissis, & pro oleo lampadis Ecclesia-
101 rum personarum incapacium.* Resp. *Negativè*, ea ratione,
quia dd. legata non sunt directa ad easdem personas incapaces,
sed ad eorum Ecclesias, & pro Divino cultu, neque tollunt,
vel minuunt mendicitatem eorundem, & proindè possunt
etiam à Syndico Apostolico peti, *R. P. D. Petra ad Constit.
5. Honorii III. tom. 2. folio 465. numer. 55. & Emer. jun. decis.
1219. num. 3.*

Quæres LIV. *An spectet ad Fabricam legatum promissæ per-
102 petuæ, relictum PP. Sancti Francisci, vel potius possint iidem
Religiosi onus dictæ Missæ perpetuæ in se accollare, & summam,
pro dote d. Missæ relictam, convertere in fabric. proprii Con-
ventus* Resp. *Spectare ad Fabricam*, eo quia capitale ejusdem
Missæ converti deberet in stabilibus, quæ dicti Religiosi pos-
103 sidere non possunt, ut resolutum fuisse *à Sac. Congregat. Con-
cilii 15. Novembris 1697* refert *R. P. D. Petra* ubi supra *folio
254. num. 29.*

Quæres LV. *An Officiales Fabricæ possint deferre arma;*
Resp. *Affirmativè* cum *Vespign. in Compend. fol. 119.* ubi regi-
104 strat Literas patentes, quæ eis concedi solent à Sac. Congr.
Fabricæ, in quibus legitur eadem facultas, tam pro seipsis,
quàm pro famulis, eis actualiter inservientibus.

Quæres LVI. *An Ministri, seù OEconomi Fabricæ vigore
earundem literarum Patentium, quæ ipsis concedi soleat, de-
105 ferre possint per Civitates, & loca murata Terzarolia, cum pul-
vere; & pilis plambeis onusta* Resp. cum *Raynald. vot. 90. per
tot. Id eis non esse permissum*, eo quia privilegia, eis concessa
circa armorum delationem, restricta sunt, & interpretari
debent ad terminos Bannimentorum Generalium, quæ repu-
tantur Papales Constitut.

Quæres LVII. *An hæredes convenire, seù transigere pos-
sint cum Officialibus Ecclesiarum, qui fuerunt negligentes in
adimplemento onerum missarum, ut illas intra certum tempus
106 adimpleant.* Resp. *Neg.*, quia id tenderet in præjudicium
Fabricæ, cui per d. negligentiam quæsitum fuit jus pro dd. le-
gatis, suo tempore non adimpletis, ità *Raynald. vot. 178. n.
25.* ubi id verum intelligit postquam hæredes fuerunt à d. Mi-
nistris Fabricæ interpellati, quia si talis concordia fiat bona
fide, & ad unguem adimpletis legatis in præteritum omissis,
putat id esse eis permissum, quòd tamen ipse indecisum relin-
quit, & ego aliis id judicandum relinquo; Circa quæ vide
quæ observavimus supra *n. 75.*

Quæres LVIII. *An legatam missarum, Sacerdoti relictum,
cum onere, ut missam per seipsum celebret, eo cæco effectu, debea-
tur eidem, vel potiùs Rev. Fabricæ.* Resp. *Deberi sacerdoti.*,
non autem Fabricæ, rationibus, latè expensis à *Marant. resp.
15.* quem sequitur *Novar. in Summ. Bullar. tom. 67. n. 17. p. 2.*

Quæres LIX. *Quomodo se gerere debeant Commissarii Rev.
Fabricæ, circa exequutionem piorum legatorum, nullatenus
107 adimpletorum;* Resp. *Teneri ad unguem servare sanctissimas
illas Instructiones*, quæ pro Regno Neapolitano à Sac. Con-
gregatione Rever. Fabricæ demandatæ fuerunt, quasque im-
pressit *Novar. in Summ. Bull. comm. 67. à num. 31. par. 2.* cu-
jus titulus est, *Instruttioni, da osservarsi dalli RR. Commissa-
rii della Fabrica di San Pietro nel Regno di Napoli:* Et alias
pro Statu Ecclesiastico quas impressit *Vespignan fol. 129.* sub
titulo. *Instruttioni, da osservarsi dalli Commissarii della Rev.
Fabrica di San Pietro di Roma per lo Stato Ecclesiastico;* Ex
quarum Instructionum non observantia, ortum habent exor-
108 bitantiæ illæ, quæ in his materiis in aliquibus Locis audiun-
tur, ut ad rem observat *Card. de Luc. de Trstam. disc. 92. nu-
mer. 2.* ubi *quod Sac. Congregatio Fabricæ in his materiis* (sunt
ejus verba) *nimium benignè, & discretè se gerere solet, &c.
Illæ verò asperitates, & exorbitantiæ, quæ desuper audiri,
ac practicari solent, sunt potiùs inferiorum, & in aliam Com-*
missariorum, non benè observantium eorum Instructiones, quæ 108
repetit *in Relat. Rom. Curiæ forens. disc. 20. n. 23.*

Cujus Tribunalis benignitas, nedum emicat in eo, quòd
summa charitate procedere solet, & præcipuè contra paupe-
res, quos sæpè mandat, non molestari, ut notat *Vespign. in
Compend. fol 143 num. 21.* & practicavit *die 8. Julii 1712. in
Rom. & die 31. Maii 1713. in una Melevitana.* Necnon indi-
stinctè erga omnes supplicantes, quibus, præciso animarum
præjudicio, concedere solet dilationes, ut practicavit *die 22.* 109
Septembris 1710. in Nullius: Sed etiam in eo, quod recur-
rentibus angariatis, & oppressis à suis Commissariis, istos se-
verè punit, & castigat, nedum eos privando Commissaria-
tu, sed carceribus mancipando, & obligando ad restitutio-
nem malè exactorum, ut omissis antiquioribus exemplis, ul-
timo loco practicavit cum Commissario C. V. contra quem
die 15. Februarii 1713. mandavit, esse conficiendum Pro-
cessum. Raintegrata autem Parte, atque usque ad obulum
satisfacta da summa, quam solvere non tenebatur, aliquan-
do solet illos reintegrare ex gratia nimium speciali, ut pra-
cticavit in *Triventina 20. Julii 1701.* cum rescripto *Ad D.
Com Gen. Neapolis, qui prævia acri monitione, & integra
restitutione exacti contra formam decretorum Sacr. Congr. rein-
tegret ex gratia, &c.*

Quæres LX. *An legatum, factum pauperibus causa Studii,* 110
vel Doctoratus adipiscendi, dicatur pium; Resp. *Affirmativè*,
& pro illius exequutione intrare Privilegia Fabricæ, eo quia
causa studii, & dotis, relicta pauperibus puellis; æquiparan-
tur, ex adductis *per Bordon. de Legat. ca. 4. num. 39. & 40. &
Novar. in Sum. Bull. par. 2. comm. 67. n. 9.*

Quæres LXI. *An si Episcopus in actu Visitationis inveniat
aliquod legatum pium, post annum non adimpletum, præve-* 111
*niendo Ministros Fabricæ, uti Apostolicus Delegatus, possit
demandare illius exequutionem.* Resp. *Negativè*, quia post
annum Episcopi, ubi Tribunal Fabricæ erectum est, neque
uti Apostolici delegati possunt in exequutione piorum legato-
rum manus apponere, ita *Novar. in Sum. Bull. Comm. 67. nu.
27. p. 2.* ubi refert ita, decisum contra Archiepiscopum Sur-
rentinum, & Nos *vidimus supra nu. 4. & 5.*

Verumtamen est, quod *Monatell. in Formular. part. 1. in
Appendic. ad Const. 28. Clement. VIII à num. 18. usque ad fi-
nem*, omnia hæc vera putat in solo casu, in quo agatur de le-
gatis pro exoneratione conscientiæ, & pro malè ablatis, in
quibus re maturè perpensa asserit, privativam competere
Commissariis Fabricæ; Respectu verò aliorum piorum lega-
torum solidè, & latè probat, solam cumulativam compete-
re eisdem Ministris Fabricæ, itaut si Episcopus præveniat,
non possint in illis Fabricæ Ministri manus apponere, &
ejusdem opinionis videtur etiam *Cardin. de Luc. de Jurisdict.
discurs 44. nu. 3.* Et proindè attentis rationibus, *per eundem
Monacellum, ubi supra*, adductis, quæ non videntur parvi-
pendendæ, necnon recognito Brevi Clemen. VIII. impresso
à Vespignan. in Compend. fol. 5. quod nullatenus determinat
id, ad quod proban. adducitur à *d. Vespignan.*, quæstio non
videtur adeo expedita, adeoque facilis; Sed cum majori otio
pertractanda erit.

Quæres LXII. *An tacentibus legatariis, seù non instantibus* 112
*pro exequutione piorum legatorum, possit Fabrica procedere ad
illorum exequutionem;* Respond. *Affirmativè*, Interest enim
Reipublicæ, ut pia legata exequutioni demandentur, & pro
illorum exequutione quilibet de Populo instare potest; Unde
multo magis id permissum est Ministris Rev. Fabricæ *Novar.
in Sum. Bull comm. 67. nu. 29.*

Quæres LXIII. *An Fabricæ privilegia cessent ex defectu in-
sufficientiæ bonorum quando non præcessit præfixio certi termi-* 113
ni pro obtinenda commutatione voluntatis pii Testatoris Resp.
Affirmativè cum *Rot. dec. 78. num 11. cor. Cels.* & vidimus *su-
pra num. 72.*

Quæres LXIV. *An Sacra Congregat. Fabricæ teneatur se-
qui opinionem Rotæ, vel alterius Collegialis Tribunalis, de,
vel cum cujus Voto procedit;* Omissa distinctione illa, de qua
Gratian. discept. 524. n. 2. & 3. Coccin. adnot. 185. n. 1. Card. 114
de Luc. de Judic. disc. 4. n. 10. & Ansal. dec. 27. n. 5. & 6. inter
unum, & alium rescribendi modum, ut scilicet Judex tenea-
tur sequi Votum alterius, quando ei committitur Causa *de Vo-
to;* Secus autem, quando ei committitur, *cum Voto;* Eo quia
differentia hæc in nulla habetur consideratione à Sacr. Congr.
ut practicatum fuit in *Salamantina Carullæ*, de qua *supra
par. 1. discept. 7. num. 4.* commissa Sacr. Rituum Congreg.
de Voto Rot. quæ illud sequi noluit, & d. Sac. Congregat. sen-
tentiam approbavit s. mem. Alexan. VII. *Const. 18.* ut *obser-
vavimus ibid.* Resp. *Negativè:* Si enim oracula Sacr. Con-
gregat. Fabricæ vim legis habent, ut *observavimus supra* 115
num. 3.

num.3. videtur nimis improprium asserere, quod legem ei dare debeant inferiora Tribunalia Urbis; Ultra quod nulla assignabilis est ratio, quare Sac. Congr. Fabricæ teneatur sequi Vota aliorum Tribunalium, non autem illa sequi actentor almæ Sacræ Congregationes, ut vidimus supra *par. 1. discep. 7. num. 10. & seqq.* Et in durioribus terminis Congreg. parti-
116 cularis, compositæ ab EE. DD. Cardin. Carpineo, Marescotto, Colloredo, Panciatico, & Bichio, addimus exemplum *in Januen Restitutionis in integrum 3. Julii 1702. cor. Molin.* quando dictum Votum Sacræ Rotæ sequi noluit eadem particularis Congregat. *2. Aprilis 1704.* ut vidimus *in par. 1. discep. 20. num. 136*

Quæres LXV. *An Fabrica teneatur restituere id, quod*
117 *percepit titulo compositionis, vel applicationis redituum, quando reperitur punctualis satisfactio pii legati;* Resp. *Affirmativè*, quia tunc nullus remanet titulus, cui attribui possit prætensio applicationis pii legati, & in effectu, summa punctualitate, & æquali ingenuitate, ita practicavit in *Bononien 31 Maii 17 3.* cum rescripto: *Fabrica restituat quidquid percepit.*

Quæres LXVI. *An durante lite inter duos, se prætenden-*
118 *tes hæredes, eleemosyna Missarum, quæ post mortem pii benefactoris celebrari debebant, spectet ad Fabricam, seù potiùs ad eosdem hæredes, cum onere tamen celebrari faciendi Mis-*
119 *sas, pro tempore præterito non celebratas;* Resp. *Spectare ad Fabricam*, cui applicantur omnia ea, quę non fuerunt suo tempore adimpleta, juxta *Declarationes*, de quibus apud *Ricc. Quarant. Novar. & Vespign.* citatos supra *n.2.*

Nec obstat, quod omissio non processerit ex negligentia,
120 malitia, vel avaritia hæredum, ut loquuntur *dd. Declarationes*, & notant *de Rubeis de Testam. c.86. n.52. & Pignat. consult.69. nu.1. tom 6.* sed ex eo, quia medio tempore intercessit lis, propter quam non potuerunt hæredes dict. onus adimplere, ex quo, non erant certi, quod hæreditas ad ipsos esset deferenda: Talis enim excusatio non subsistit, nec relevat. *Non subsistit*, quia certum erat, quod unus ex illis declarandus erat hæres, & proinde semper tenebatur legatum adimplere, quia si ipse fuisset declaratus hæres, censebatur solvisse nomine proprio, si verò alter collitigans, censebatur solvisse ejus nomine, & ab illo poterat repetere solutum, *Castr. in leg. Quæ viriliter §. Titius sub num. 3. ff. de Negotiis gestis, & Decius consil. 348. sub n.2. vers. Si verò; Non relevat*, quia semper verum est, quòd propter incertitudinem Missæ non fuerunt celebratæ, & consequenter semper intrant facultates Rev. Fabricæ Absque ulla difficultate, ex quo nullum verificatur præjudicium hæredum. quia semper deberent adimplere legatum illud, quod à Fabrica adimpletum fuit, ex notis ejus facultatibus.

Quæres LXVII. *An satisfactio legati Missarum probetur à particularibus attestationibus Religiosorum, vel illorum Sa-*
120 *cerdotum, qui illas celebrasse asserunt.* Quidquid dicendum esset Jure communi attento, secundum quod jurata attestatio Sacerdotum probat missarum celebrationem *juxta* animadversa *per de Luc. ad Ventrigl. p.2. annot.28. §.1. n 90.* & firmata per *Rot. in Toletana Administrationis 15. Februarii 1700. §.*
121 *Hinc primæ cor. Pio;* Praxis Rev. Fabricæ est attendendi dumtaxat illas fides celebrationis missarum, quæ desumuntur ex Libris Sacristiæ, non autem illas, quæ fiunt à particularibus Sacerdotibus, seù Religiosis, ut notat *Ricc. in Prax. p.3. resol.365. n 4.* & resolvit *Cong. Fab. 20. Julii 17 2* cum rescrip. *Serventur decr.*

Quæres LXVIII. *An Commissarii Fabricæ, post servitium eidem laudabiliter præstitum, aliquod reportent privilegium.* Resp. quod solent ex gratia à Sac. Cong. obtinere jubilationem
122 quoad indulgentias, & privilegium fori dumtaxat, ut practicavit *die 8. Julii 1711.* cum Commissario Francisco Donato de Nigris; Quando verò agitur cum aliis inferioribus Ministr. solet pariter eis aliquas considerabiles gratias impartiri, ut practicavit *die 27. Aprilis 1712* cum Nicolao Cassano, Porterio Tribunalis Fabricæ Neapolis, cui post servitium annorum 40. concessit singularem gratiam caroleorum triginta menstruorum ejus vita naturali durante.

Quæres LXIX. *An portiones, competentes Procuratoribus*
123 *Fabricæ, sint eis liberè assignandæ.* Resp. cum distinctione; Aut enim summa, Fabricæ incorporata, nulli subjecta est vinculo, nullique obnoxia evictioni, & tunc liberè eis assignari solent; Aut verò subjecta est alicui vinculo, vel evictioni, & sicuti investitur cum dict. vinculo, favore Fabricæ, ut plurimum in Locis Montium, ita etiam cum illo investiri solet respectu dictorum Procuratorum; Quia verò isti solent recurrere pro gratia liberæ consignationis; Quando a-
124 gitur de summa considerabili concedi nunquam solet, ut practicavit *die 8. Julii 1711.* cum F. M. R. agebaturque de summa scut. 1800. Dicta verò die gratiam concessit A. V. quia agebatur de miserabili summa scut. 10.20. & nihilominus fuit addita conditio, *Data cautione.*

Quando autem ostendunt iidem Procuratores magnam difficultatem, ferèque impossibilitatem futuræ evictionis, 125
solet pariter talis gratia concedi, ut practicavit *die 8. Martii 1711.* cum T. d. C. Idque ex gratia speciali, cum addito tamen, ut non transeat in exemplum; Idemque practicavit pariter *die 24. Septembris 1710.* cum A. A. S. cum subrogatione tamen omnium ejus bonorum pro cautione Fabric. ibi: *Pro gratia deletionis vinculi à centesimis 20. in casu molestiarum, & cum subrogatione omnium ejus bonorum pro cautione Fabr.*

Quæres LXX. *An sutrent privilegia Fabricæ in legato celebrationis missarum, aliisque operibus piis ad arbitrium hæredis, per l'anima mia, e per sgravio della mia conscienza se per sorte mi trovassi alcun peso incerto, che non credo,* juxta ca- 126
sum testamenti *R. P. D. Benini.* Resp. *Negativè*, quia in hoc casu incertitudo oneris expressa fuit ad meram cautelam, illaque neque etiam habita fuit pro subsistenti ab ipso pio testatore, & ita resolvit *Sacr. Congregat. Fabricæ in Romana 18. Maii 1711.* favore Archiconfraternitatis S. Joannis Decollati, hæredis dicti R. P. D. Benini.

Quæres LXXI *An sit standum juramento hæredis circa adimplementum legati, pro una vice relicti.* Resp. *Affirmati-* 127
vè; quando sermo est de parva summa, ita ut hæc non excedat scuta tria, etiamsi plura adsint similia legata, in testamento, relicta, *quali calcolati insieme arrivassero à qual si sia somma*, ut demandavit *Sac. Congreg. Fabricæ* apud *Vespignan. in Compend. fol. 146. num. 28.*

Quæres LXXII. *An Fabrica teneatur solvere gabellas pro rebus, ad ipsam spectantibus* Resp. *Negativè*, ex privilegiis Leonis X. & Julii III. necnon ex Decreto Card. Camerarii, 128
apud *Vespignan.* ubi supra *fol.8 lit. X. & fol.80.*

Quæres LXXIII. *An Procuratores Fabricę in Urbe existentes, possint se intromittere in adimplemento legatorum in districtu Urbis, ubi adsunt particulares Commissarii* Resp. Quod Sacr. Congregat. noluit in hac parte preces dd. Commissariorum, in districtu existentium, exaudire, nisi auditis dictis Procuratoribus; rescribendo proinde *die 14. Decembr. 1714.* 129
Audiantur Procuratores in Curia, contra quos unicum, nimis stringens, argumentum desumitur ex illa majori facilitate recognoscendi Instrumenta, & procurandi exequutionem piorum legatorum, quæ non nisi difficilè haberi potest à Procuratoribus Urbis.

Quæres LXXIV. *An gratiæ compositionum, à Fabrica obtentæ, nullæ sint, nisi intra mensem, ab illarum concessione*, 130
exequutioni demandentur. Resp. *Affirmativè* ex Decreto speciali ejusdem *Sac. Congr. die 15. Februarii 1635.* apud *Vespignan fol. 62.*

Quæres LXXV *An Ministri, & Officiales Fabricæ exempti sint ab omni aliorum Judicum jurisdictione, tam Civili*, 131
quàm Criminali Resp. *Affirmativè*, ex privilegio s. m. Pauli III. apud *Vespig. fol. 115.* ubi hujusmodi exemptio attribuitur etiam illorum familiaribus, actu eis inservientibus.

Quæres LXXVI. *An valeat compositio, obtenta à Fabrica super fructibus malè perceptis, ob omissionem Horarum Cano-* 132
nicarum, & Divinorum Officiorum Resp. *Affirmativè* ex clara *Constitut. 23. Julii II. §.8. in fine, & ex* simili *Constit. 31. Pauli III. §. Si pariter in fine.* Quæ adnotare volui pro securitate illorum scrupolosorum, qui dubitant, se non benè in hac parte illorum onera adimplevisse; Hoc enim medio, possunt faciliter eorum conscientiæ consulere, obtinendo compositionem à Fabrica.

Quæres LXXVII. *An compositiones, obtentæ à Fabrica suffragentur illis, qui data opera suas non adimplent obligatio-* 133
nes, cum spe obtinendi à Fabrica gratiam condonationis Resp. *Negativè*, Nemo enim ex propria malitia commodum reportare debet, ut vidimus supra num 99. Quod est adeo verum, adeoque omnibus Juribus conforme, ut in similibus gratiis ap- 134
poni soleat à Fabrica clausula: *Dummodo malitiosè non omiserit &c.* ut practicavit *die 10 Decembris 1710.* Atque in similibus casibus rescribere solet, *Nihil, & Oratar consulat suæ conscientiæ*, ut practicavit d. *die 10. Septemb 1710.*

Quæres LXXVIII. *An Fabr. Judices possint dare longam dilationem debitoribus ejusdem* Respon. *Negativè;* sed in his 135
terminis, quando habetur recursus ad Sacr. Congregat. per ejus Commissarios, hæc solet illis brevem præfigere terminum, ut practicavit *die 18. Martii 1711. in Urbevetana*, cum rescripto: *Præfigat terminum unius mensis.*

Quæres LXXIX. *An Fabrica succedat in legata, facto Fratribus San Francisci pro libris, eisdem necessariis pro studio Theologiæ, & aliarum facultatum* Resp *Negativè* cum

Ven-

136 *Ventrigl. in Prax. annot. 28. §. 2. numer.* 18 ubi ſequitur *Ro-
driquez. reſol. Regular.* 88. *num.* 8. *& ſeqq. & Marant. reſp.* 41.
nu. 31. *&* 32. *par.* 1. ea ratione, quia ſimilia legata non adver-
ſantur eorum paupertati.

Quæres LXXX. *An in illis Locis, in quibus quolibet anno
commendabili diligentia Fabricæ Commiſſarii revidere ſolent
libros, in quibus deſcribantur onera miſſarum, & aliorum pio-
rum legatarum, poſſit impediri ſimilis æquè utilis, ac pia dili-
137 gentia* Reſp. *Negativè*; Ità enim reſolvit *Sac. Congreg. Fa-
bricæ die* 8. *Julii* 1721. reiiciendo preces Capituli *Lancianen.*
pro exemptione à tali recognitione. Imò mandavit ulteriùs,
non eſſe retardandum eidem Commiſſario annuam mercedem
caroleuorum quindecim pro labore dictæ recognitionis Libro-
rum.

Quæres LXXXI. *An Fabricę debeatur pium illud Legatum
relictum pro ſubminiſtratione unius cerei, adhibendi in eleva-
tione Sanctiſſimi pro miſſis in determinato Altare celebrandis,
poſito, quod hæres illud non adimpleverit in præteritum pro
omnibus miſſis, in d. Altare celebratis* Reſp. cum diſtinctione;
Aut enim miſſæ celebratæ fuerunt in d. Altari in numero, ſo-
138 lito celebrari tempore legati, aut eædem miſſæ in longè ma-
jori numero adauctæ fuerunt, Primo caſu locum utique ha-
bent Privileg. Fabricæ, eo quia agitur de legato pio, nullate-
nus adimpleto, *ut vidimus ſupra num.* 10. Secundo verò caſu
nullo modo intrant illius facultates, quia tale legatum neque
etiam debetur ab hærede, miſſarum numero nimis ſenſibili-
ter aucto, juxta *Tex. in c.* 7. *Quanta de Cenſib.* loquentem de
prandio, relicto Religioſis alicujus Monaſterii, qui deindè
multum creverunt, in quo fuit determinatum, habendam
eſſe rationem Religioſorum, qui erant tempore mortis Teſta-
toris, & in ſpecie, loquendo de legato unius cerei, ut ſupra
relicti, obſervat *Ventrigl. in Prax. part.* 2. *annot* 28. *§.* 2. *nu-
mer.* 54.

Quæritur LXXXII. *An intrent Fabr. privilegia in legato,
relicto Syndico PP SS. Franciſci ad favorem Sacriſtiæ, nullo
impoſito onere.* Reſp. *Affirmativè*, quia in rei veritate illud
relictum dicitur Religioſis ipſis, qui ſunt prorſus incapaces,
139 tam proprio, quàm alieno nomine, ad proprium commo-
dum, ut reſolvit *Sacra Congregatio Fabricæ* 13. *Decembris*
1713. *in Neapolitana*; Secus tamen dicendum eſſet, quan-
do legatum directè fieret ipſi Sacriſtiæ, nulla facta mentio-
ne Syndici, quia tunc cenſeretur factum pro majori decore
Divini cultus, atque pro illius ſupellectilibus; Etiamſi nul-
la expreſſio, nullaque mentio dictorum ſupellectilium ſacta
fuiſſet; Sufficeret enim relictum fuiſſe Sacriſtiæ, ex quo in-
de ſatis conſtare diceretur de voluntate Teſtatoris, & illius
validitas præſumeretur, ſupponendo Teſtatorem voluiſſe fa-
cere dictum legatum modo licito *juxta punctualem deciſ.* 319.
per tot. cor. Cerr.

Quæres LXXXIII. *An, non ſolum negligentibus, ſed poſi-
tivè non curantibus, atque data opera non inſtantibus legatariis
pro exequutione piorum legatorum, poſſit Fabrica exequutio-
nem procurare* Reſpon. *Affirmat.* Si enim in his circumſtantiis
quilibet de populo inſtare poteſt pro exequutione piorum le-
gatorum, ut ſequendo *Tex. in § Si verò Sanctiſſimus Verſ. Si
140 autem hæres Authent. de Eccleſ. titul.* notat *Rovit. ad pragm.
Regn. tit. de Legat. piis n.* 3. & vidimus ſupra *nu.* 12a. Multo
magis eandem exequutionem procurare poteſt Fabrica, quæ
in hac parte ſubrogata eſt loco Epiſcoporum, ut obſervat
Navar. in Summ. Bullar. p. 2. *comm.* 67. *num.* 29.

Quidquid dicat *Paſqualig. de Sacrific. Miſſ. q.* 1084. *per to-
tum* aſſerens, ſolum creditorem, vel legatarium habere Jus
141 interpellandi hæredem pro exequutione pii legati, idque ad
excluſionem, tam Epiſcoporum, quàm Rev. Fabricæ, ut
ampliando notat *ibidem num.* 6. Quod non videtur ſubſiſtere
ex ſupra animadverſis.

Quæres LXXXIV. *An Fabr. ſuccedat in illis piis relictis,
quorum non eſt capax aliqua Religio ad effectum retinendi, &
poſſidendi, ſed ad ſolum effectum vendendi, & erogandi pre-
tium in proprias indigentias.* Caſus iſte evenit Neapoli circa
142 teſtamentum *celebris I.C. Donati Antonii de Marinis* mei con-
terranei, qui ſuos reliquit hæredes PP. Carmelitas Diſcal-
ceatos San. Mariæ Matris Dei Neapolis cum illo ſolo onere,
ibi, *e queſto, non con altra peſa, ſe non che preghino li RR. PP.
di detto Convento Noſtro SIG. IDDIO per l'anima di eſſo Te-
ſtatore*, circa quem caſum ſcripſit *Capon diſcept.* 155. ubi in
ſequentibus diſceptationibus regiſtravit Scripturas Advoca-
143 torum Reverendæ Fabricæ, qui in dicta Cauſa illius Jura
defenderunt; Cumque in eiſdem locis non indicetur reſolutio
dictæ controverſiæ, in contingentia ſimilis caſus opus eſt
dictam reſolutionem recognoſcere, juxta optimum conſi-
lium *de Franch. dec.* 465. *in fine*, ubi, quòd quando allegan-
tur Advocatorum Scripturæ, opus eſt videre Judicum placi-
ta, quem ſequuntur à me citati *in Inſtit. Crimin. lib.* 2. *tit.* 8.
numer. 243.

Quæres LXXXV. *An ſpectet ad Fabricam legatum illud,
quod fuit relictum puellæ pauperi, quæ deindè ingreſſa fuit Mo- 144
naſterium Cappuccinarum, in quibus non ſolvantur dotes. De
Marin. lib.* 1. *reſolut. cap.* 117. *num.* 10. *& ſeqq* quem ſequitur
de Luc. ad Ventrigl. par. 2. *annot.* 28. *§.* 2. *numer.* 9. ad excluſio-
nem Rev. Fabricæ, cenſet eſſe convertendum in uſus pios; ea
ratione, quia principaliter dicitur relictum favore animæ pii
Benefactoris; Quòd non videtur adeo expeditum, ut ſuas non
habeat difficultates, eo quia idem Legatum perindè habetur 145
ac ſi à principio relictum fuiſſet perſonæ incapaci ex iis, quæ
obſervavimus *ſupra qu.* 3. *n.* 13.

Quæres LXXXVI. *An elapſa tempore celebrandi miſſas in
teſtamento demandatas, poſſit hæres, non adhuc interpellatus
à Fabrica, illas celebrare facere* Reſp. *Affirmativè* ex decreto 146
Congregationis Generalis Rev. Fabricæ *ſub die* 10. *Decembr.*
1629. apud *Veſpignan. in Compend. fol.* 63.

Quæres LXXXVII. *An legatarii, interpellati à Fabrica
ad declar. an velit acceptare pia legata cum oneribus, eidem an-
nexis, poſſint illa non ſimpliciter acceptare, ſed cum addita,
juxta moderationem, per Superiores obtinendam* Reſp. *Ne-
gativè*, ſed teneri illa purè, & ſimpliciter acceptare cum om-
nibus ſuis oneribus, aliàs poſſunt Rev. Fabricæ applicari *jux- 147
tà decretum Congreg. Gener. diei* 3. *Sept.* 1638. apud *Veſpign.
fol.* 55. pro cujus exequutione quotidiè *eadem Sacr. Congr. reſ-
pondit*, ut ſignanter practicavit *die* 14. *Septemb.* 1701. cum
reſcripto *Servetur decretum.*

Quæres LXXXVIII. *An hæres fiduciarius poſſit obligari ad
patefaciendam diſpoſitionem teſtatoris.* Reſp. *Affirm* dumodò
tamen illa non contineat tertii præjudicium, vel diffamatio-
nem; Imo in his caſibus cogi etiam poteſt fiduciarius ad re-
linquendam publicam in actis declarationem talis fiduciariæ 148
diſpoſitionis, ne prætextu ſecreti, præjudicetur Juribus Fa-
bricæ, ut reſpondit *Sacr. Congr. die* 14. *Maii* 1714. *in Romana*
cum reſcripto: *Fiducia relinquatur in actis aperta, quatenus
non adſit diſpoſitio præjudicialis tertio.*

Quæres LXXXIX. *An hæres poſſit ſupplere de propria ad
perficiendam piam opus, in teſtamenta relictam, poſtquam quæ-
ſitum eſt Jus Fabricæ, ex quo illud adimpletum non fuit in Ur- 149
be intra* 15. *menſes, & extra Urbem poſt annum* Reſp. *Nega-
tivè cum Marant. reſponſ.* 3. *tom.* 1. *in fine* quem ſequitur *Veſ-
pignan. in compend. fol* 65. ea ratione, quia Jus Fabricæ quæ-
ſitum per lapſum termini, in quo exequutioni demandari de-
bebat pia voluntas teſtatoris, tolli non poteſt ex dicto ſubſe-
quuto facto, vel poſteriori exhibitione hæredis. Intra annum
verò extra Urbem, & intrà 15. menſes in Urbe permiſſum eſt
eidem hæredi id facere, quia, dicto tempore durante, non ad- 150
huc quæſitum eſt aliquod Jus Rev. Fabricæ, nullaque adeſt
prohibitio reſpectu hæredis, nè dict. pium opus ex ſuis reddi-
tibus coadjuvet, & perficiat.

Quæres XC. *An ex partium conſenſu A. C. poſſit ſe ingerere
in Cauſis, concernentibus Fabricæ intereſſe.* Reſp. Quod ne-
que A. C. neque alii Romanæ Curiæ Judices poſſunt manus
apponere in illis Cauſis, in quibus agitur de Fabricæ intereſ-
ſe, ex adductis *per Veſpign. in Compend. fol.* 58. ubi quod po- 151
teſt etiam illas avocare à Tribunali Sacræ Rotæ, quod per
viam regulæ, & legis generalis declaravit Sacra Congregatio
Fabricæ *diebus* 20. *Julii* 1630. *&* 14. *Februarii* 1663. Quate-
nus verò A. C. vel alii Judices manus apponant in dd. Cau-
ſis, eadem Sacra Congregatio Fabricæ circumſcribere ſolet 152
illorum ſententias, ut practicavit in *Salernitana die* 20. *Julii*
1707. & reſcriptum confirmavit *die* 9. *Februarii* 1708. refe-
rente *Domino Petro de Lucria in Diſſert. de Legat. prw Vicia
folio mihi* 31. *& folio* 218. ibi: *Circumſcripta ſententia A. C. 153
ſervetur Decretum*, hoc eſt illud 14. *Februarii* 1633. *de quo
ſupra num.* 15.

Quæres XCI. *An legatum, factum Lectori, ut gratis doceat,
dicatur pium, itaut in illa Jus habere poſſit Rev. Fabrica* Reſp.
Affirm. Quia habet pro fine pietatem, & opus miſericordiæ,
quod eſt docere ignorantes. Quod nedum verum eſt reſpectu
legati pro Theologia, & Jure Canonico, & Civili, ſed etiam
pro aliis ſcientiis, & inferioribus Facultatibus, neque etiam
excluſa Grammatica, ut probat *Bordon. de Legat. tit. de Le- 154
gat. piis cap.* 4. *qu* 28. *num.* 42.

Quæres XCII. *An ſoleat Sacr. Congregatio Rever. Fabricæ
eleemoſynas facere ex illa ſumma, quæ ei debetur vigore ſuorum 155
privilegiorum* Reſpond. *Affirmativè*, cum ſpeciali tamen ap-
probatione Summi Pontificis, & ut plurimum cum Reli-
gioſis Mendicantibus id practicare conſuevit, & practicavit
die 24. *Septembris* 1710. *in Firmana cum Patribus Sancti*

Francisci, ei elargiendo summam scut. 150. & 14. *Decembris*
1714. in una *Feretraaa* ad favorem NN. qui ex operationi-
156 bus Commissarii redactus fuerat ad miseriam, ut dicitur in
Foliu. Nec non ità etiam practicaverat *die* 12. *Novembris*
1641. cum approbatione sanct. memor. Urbani VIII. & 26.
Maii 1656. cum approbatione sanct. memor. Alexandri VII,
testibus *D. Piton. par.* 1. *discept. Eccles.* 2. *aum* 143. & *au.* 147
& *D. de Luccia in Differt. de Legat. pro Victu numer* 493. *folio
mihi* 192.
Quæres XCIII. *An Fabrica possit sibi appropriare portio-*
157 *nem illam eleemosynæ, quam pro seipso retinuit exequutor,*
specialiter in testamento deputatus ad distribuendam aliquam
summam pauperibus. Resp. *Negat* ea ratione, quia quando
exequutor testamentarius revera pauper est, potest seipsum
proportionabiliter annumerare inter pauperes, & sibi appli-
care unam ex portionibus, aliis pauperibus distribuendis.
Dicitnrqne in his terminis duplicem repræsentare personam,
unam scilicet Exequutoris testamentarii, seu distributoris
eleemosynę, & aliam unius ex pauperibus, in quos distribui
158 illa debet, ex caterva Doctorum apud *Barbos. de Potest. Epi-*
scop. p. 1. *alleg.* 83. *n.* 22. & *Bord. de Legat. tit. de Legat. piis c.*
4. *numer.* 30. Imò, quod si legatum esset tenuis summa, &
executor verè pauper, possit integram summam sibi applica-
re probat *Novar. in Summ. Bull. par.* 1. *Comm.* 67. *n.* 7.
Quæritur XCIV. *A qua tempore incipiat currere interesse*
159 *pro Legato pio*. Resp. *A die mortis testatoris, Marant. resp.*
14. *per tot.* & *Novar. in Summ. Bull. par.* 1. *comm.* 67. *a.* 15.
Quæres XCV. *An Procuratores, & Commissarii Fabricæ*
160 *possint emere bona stabilia, ad eandem spectantia*. Resp. *Ne-*
gativè ex decreto *Congregationis Generalis diei* 19. *Januarii*
1637.
Quæres XCVI. *An Fabrica teneatur ad solutionem Regi-*
stri, Instrumentorum, Commissionum, & aliarum Scriptura-
rum, concernentium ejus interesse. Resp. *Negativè*; Cum
161 enim illa habeat privilegia Cameræ Apostolicæ, & Fisci Im-
perialis, ut vidimus supra *numer.* 22. ad instar eorundem non
tenetur aliquid solvere pro dictis Scripturis, juxtà Motum
proprium *Pauli III.* apud *Vespig. fol.* 84.
Quæres XCVII. *Quænam taxa servari debeat à Notario*
pro scripturis, concernentibus Fabricæ interesse Resp. Ser-
162 vandam esse taxam Notariorum Eminentissimi Vicarii Ur-
bis, ut per viam legis generalis determinavit *Sac. Congr. Fabr.*
die 7. *Sept.* 1638.
Quæres XCVIII. *An Fabr. soleat concedere dilationem,*
seù suspensionem Legati ad aliquod tempus, quando illud re-
spicit favorem Pauperum. Resp. *Negativè*, ut practicavit *die*
163 14. *Maii* 1710. *in Nullius*, in cujus casu testator injunxerat
hæredi per annos decem distributionem scutorum sex in pau-
peres *con questa conditione, che mancandosi un solo anno nel cor-*
164 *so di detti dieci anni di sodisfare il d. Legato sia tenuto l' Erede*
distribuirlo per altri anni dieci. Recurrente enim dict. hærede
ad Sacram Congregationem pro dilatione adimplendi dict.
tenue legatum rescripsit; *Nihil*, & successivè, eodem hære-
de non acquiescente, stetit in decisis.
Quæres XCIX. *An hæres obligatus ad Missas pro certis*
diebus, teneatur illas reiterare, quatenus celebrata fuerint
in aliis diebus, diversis ab illis, in testamento præscriptis. 165
Resp Quod in his terminis pro tempore præterito solet Sacra
Congregatio, omisso Juris rigore, gratiam facere supplican-
tibus, demandando ne molestentur, quando aliqua etiam le-
vis causa adducitur, ex qua punctualiter adimpleri non potuit
onus, à Testatore specificè demandatum; In futurum verò
semper strictè injungit, ad unguem Testatoris voluntatem
esse adimplendam, ut practicavit in *Interamnen.* 14. *Maii* 166
1710. cum rescripto. *Pro præterito non esse molestandum*; *In*
futurum adimpleat ad formam dispositionis.
Quæres C. Et ultimò, *An portiones, debitæ Procuratori-*
bus Fabricæ in Urbe, possint eis consignari cum sola ipsorum 167
obligatione in casu molestiarum, eo modo, quo pro sua rata se
obligat eadem Rever. Fabrica; *Vel potiùs investiri debeant in*
Locis Montium Instantia hæc nomine omnium Procuratorum
ejusdem Fabricæ solemniter facta fuit in Congr. Generali, *ha-*
bita die 17. *Julii* 1708. *à F. M. R.* & æquali solemnitate mo-
destè rejecta, cum rescripto; *Providebitur in casibus particu-*
laribus Et optima quidem ratione, quia aliàs de facili posset 168
eadem Rev. Fabrica de proprio solvere easdem portiones ob
mortem, vel discessum ab Urbe eorundem Procuratorum, vel
ob aliud accidens; Ad quòd evitandum providè introductum
est, ut portiones Procuratorum investiantur in Locis Mon-
tium, *ut observavimus supra n.* 22. Neque applicatur paritas
solina obligationis, quam pro sua portione emittit Fabrica,
quia illa æquivalet, imo longè superat cautionem, seù secu-
ritatem illam, quæ respectu Procuratorum haberi potest ex
investimento eorum portionum in Locis Montium.
Quæ omnia dicta sint in honorem, conservationem, &
augumentum Fabricæ illius Basilicæ, quam amplissimam vo- 169
cat *D. August. de Civit. Dei cap.* 7. & quam semel visitare ma-
joris esse meriti, quam biduò jejunare, solitus erat dicere
Sanctus Cletus Tertius, referentibus *Platin. in ejus vita*, &
Nicol. Floscul. verb. Ecclesia num. 19. quos sequutus sui *in meis*
Instit. Crim. lib. 3. *tit.* 4. *n.* 56.
In hoc autem brevi Compendio, atque in hisce Ecclesia-
sticis Disceptationibus, nihil protervè dicu, nihil pertinaci- 170
ter assero, sed si quid hic reperitur, quod à determinatione
Sanctæ Matris Ecclesiæ, vel à veritate aliquo modo devia-
ret, hoc ex inadvertentia, lapsu linguæ, & velocitate ca-
lami evenisse credatur, paratus corrigere, & ex nunc corri-
go, cum veritas fuerit patefacta, Sanctæ Matris Ecclesiæ,
& cujuslibet meliùs, & clariùs intuentis, me humiliter cor-
rectioni suppono, ut utar præcisis verbis *Bartol. in Proemio*
suarum Minoricarum, Impressarum *post ejus Consilia, & Quæ-*
stiones folio mihi 106.

Finis Compendii Privilegiorum R. Fabricæ S. Petri.

INDEX
RERUM, ET MATERIARUM,
Quæ in utraque Parte Tomi Primi Disceptationum Ecclesiasticarum continentur.

Primus numerus indicat Partem; Secundus verò Disceptationem; Tertius demum Disceptationis numerum denotat.

A

ÆQUI-

ARCHIE-

B

BISE-

CAR-

A Si-

Socels

D

DEFE-

E

EFFE-

F

G

H

I

IM-

L

Quan-

M

Cun-

Con-

Pro-

In

N

O

ORA-

P

Neque

an

PRO-

Q

R

Ad

S

Amplia

T

De.

V

Est

UNI-

S Y L L A B U S

Jurium, Constitutionum diversorum Summorum Pontificum, Decretorum Sacri Concilii Tridentini, Locorum Statuti Cleri Urbis, Resolutionum Sacrarum Congregationum, Decisionum Sacræ Rotæ Romanæ, & Sententiarum multorum Authorum, quæ expenduntur.

INNO.

INDEX RERUM

Idem